

Alexander Achilinus
de Chyromantia et Physiognomia

Bartholomei Coclitis Chy romantie ac physiono mie Anastasis: cuz approbatiōe ma gistri Alexā dri đ Achil linis.

HORATIVS BICHARDVS FANENSIS INCLYTO SPLENDIDOQVE ALEXANDRO BENTIVOLO FELICITATEM.

MAgno equidem preconio laudis Alexander Inclyte: Is extolli meretur: cui non gloriæ ſolum uel immortalitati conſulere: Verum etiam nepotibus poſteriſq; magnam eſt in animo utilitatem parare. Nam quid melius / quid precioſius / q̄ a funere monumentum de ſe aliquod ſcriptum reliquiſſe: quo nos uixiſſe teſtemur / ne cuncta de nobis cum uita ineffugibilis mors depredetur. uelut iis ſæpiſſime contigit. qui uitiorum inuolucro adeo irretiti ſunt: ut preter uentrem quem numinis uice colunt: nihil conſiderent: Verum ad hoc procreatos eſſe eos arbitror / ut illud Venuſini poete Carmen concinere poſſint. Nos numerus ſumus et fruges conſumere nati. et illud / Nobis uncta ſatis eſt uixiſſe patella. Hæc monſtra aufugere concupiſcens noſter Cocles ſeq; a cetu huiuſmodi ſubtrahere / mente animoq; reuoluens illud grece dictum ἄνθρωποσ ἀγράμματοσ ξύλον ἄκαρπόν ἔσεσται Hæc eſt homo illiteratus lignum infructuoſum eſſe: decreuit penitus culturæ ſe litterarum tradere ſine quibus cultus (ut ab excelſo præceptore meo Philippo Beroaldo identidem dici ſolet) omnis eſt incultus et uita uix uitalis. Igitur cum ſibi adoleſcenti pater ſuperuiueret domi res anguſtas poſſidens quod in acquirendis uirtutibus (maximum eſt obſtaculum) ſe litteris tradere nequiuit: Tum cum adoleſceret: Reſq; hodie minor eſſet here q̄ fuit: operam dedit ſe ab iniuria cachitychiæ uendicare: eiuſq; præclaro conatu / ſeuitiā anteire: ſolam uirtutem et uiuenti et mortuo ſtabilem et firmam eſſe poſſeſſionem ducens. Tum demum in candidatorū uirtutis numero ſe ſubſcripſit (quod ut mirum ſic laudabile eſt) Homo pauper neceſſariis omnibus litterarum neruis penitus indigens: minime territus eſt arduam uirtutis uiam capeſcere. cuius licet anguſtus Trames: cliuoſus: ſenticoſus: crepidinoſus hinc inde precipitia offerat: tamen ad apicem eius amoeniſſimum uigiliis lucubrationibus laboreq; indeffeſſo peruenit. Mente igitur animoq; diu ſecum ipſe reuoluens

Philippus Beroaldus.

quo scientie campo facilius militaret/minime inscius naturam illã rerum omnium parentem aliud aliis aptum rebus largitam esse. In terambigendum: illi in decimaquarta scorpii existens horoscopus: aurem uellit: incentiuoq; quodam illius animum ad illa non uulgaria: nec triuialiter protrita Physionomiæ: Chyromantiæque studia incitauit: quas artis amplius dubitare non debemus scientiæ physicalis partes esse/uel probatione illius physici primi nominis Achillini Alexandri. Quibus scientiis ita pertinaciter operam dedit/ut modo perfectissimas habeat. ex quo aperiri/reuelariq; intima celorum secreta posse affirmare iure uereq; contenderim: in quouisq; homine siue bona siue mala inspectis: uultus manusque lineamentis/antequam infundantur cognosci. Ecquis transacta fidelius: præsentia melius: Futura uerius/referat: cognoscat: prædicet/meo Coclite certe nullus? cuius rei innumerabilia de se palam et fecit et facit experimenta: iudicio suo tantillum nunquam delyrans. Egoq; isto obtutu gemino/identidem uidi homines a se iudicatos: quos uariis ĩfortuniorum generibus destinatos arbitrabatur: nunquam iudicium euasisse: qua ex causa multi hunc hominem sunt iurgiis et odio prosequuti: qui sunt profecto tanquã ὄνοι λύρας idest asini ad lyram: nam existimant accidentia mala ab ipso prædicta. ex eo non ex celestibus influxibus prouenire: ignorantes summum illum architectonem/signa in manibus hominum apposuisse ut omnem denotarent effectum: sicut uerissime patientissimus Iob testatur. Ad huius artis culmen illum perduxerunt: et αὐτοδίδακτον idest se ipsum magistrum habentem fecerunt Iuppiter in angulo septimæ in Tauro: Mercurius in quarta in Piscibus cum capite Draconis coniunctus. Ergo nullo præeunte doctore sed istorum syderũ dispositione: Ingenio uel industria Chyromanticus/et Methoposcopus adeo excellens euasit: Vt in perscrutandis hominum lineamentis totiusq; habitus filo acie sit Draconis acutior: qui etiã Geomanticus infallibilis. nec non Oniropolos hoc ẽ somniator idest somniorũ interpres ueridicus/effectus ẽ: de qbus iã sub nomine diui Galeatii Sfortiæ Pisaurensis principis fratris edere decreuit opus. Is igitur Ebibita plurima lucernarum fuligine: Varios physionomiæ chyromantiæq; auctores discussit/minime inscius duplici nos uia ad cognitionem incogni/

Alex. Achillinus

Iob

Oniropolos

Gal. Sfor. Pisaurensis

torum peruenire et a doctoribus adiſcendo noſtroq; ingenio et in duſtria inueſtigando: Ob hoc ſatius longeq; melius eſſe duxit non prius in eorum ſententiam pedibus ire: q̄ oculo tanquam certiori arbitro / ueritatem contueretur eorum quæ aſſidua lectione iam lectitauerat. Laudabili cupidini ſuæ ſatisfacere contendens ſolum patrium reliquit : haud nummis malorum omnium irritamentis : ſed tutiſſimo uirtutis præclaræ uiatico inſtructus Corneli forum deuenit: ubi cum nobiles principes uidiſſet inſpectis uultus manuſ/que lineamentis illis ipſis dominii ſui ammiſſionem prædixit. Hinc ille ſoluens Fauentiam ſe contulit: qua in urbe cum forte cogita/bundus : ut ſuum eſt: Vicatim ſpatiaretur dominum de Manfre/dis Hieronymum principis patruelem offendit : habitis hincinde ſalutationibus ad Aſtorgium ſtatim adoleſcentulum Principem ſine pauſa deductus eſt : cuius cateruam aſtantium Conſiliario/rum . κατ᾽ ἄνδρα / per corporis habitudinem uultuſq; filum conſi derare cœpit. Nam ita intimos mentis affectus proditor uultus enũ ciat / ut in ſpeculo frontis ymago extat / ita in uultu animorum teſti monio paccati in panegyrico ad Theodoſium: His uiſis adoleſcen tulo coram intulit : Tibi miſereor . Quoniam ſortem mobilis ac uariantis fortunæ peſſimam ſupra tuum uolitare caput conſpicio: et hoc addens inter multas ſentes nitida et floridula roſa educaris Verbaque ſucceſſu nec caruere ſuo: fuit enim in hoſtis manu tra/ditus a quo paulopoſt miſeranter indigneque uitæ officio priua/tus . Qua de re non modo a predicto domino Hieronymo mihi amiciſſimo certioratus fui: Sed etiam a fratre meo Marcoantonio: qui in illa Fauentina obſidione (quod uix credibile eſt) annum ætatis ſuæ undeuigeſimum agens ita uiriliter ſe geſſit : ut illi Fa/uentia ciueſque omnis plurimum debere palam confiteantur : At quoniam in fratris mentionem incidi: poſtulante fraterna pie tate libuit ſilentio non præterire nefandum ſcelus quorumdam ci/uium noſtrorum / q dum reſpicerent tantam in iuuene animi uirtu/tem: iam iamq; eius famam per omne ferme latium uagari : Te/terrimo inuidiæ ſtimulo agitati : qua nullum pernicioſius crimen humanis eſſe mentibus inſitum a Baſilio traditur. eum de medio tollendum cogitare cœperunt: Itaque cum excellentiſſimus Gui/

Hierony. đ Mãfredis

Aſtorgius đ Fauentia.

Paccatus

Marcus Antonius đ fano.

Baſilius

do feltrius/Mortuo Alexandro ſexto / ſuum recuperaſſet domi/
nium Marcum Antonium: qui forte per id tempus in cuſtodia pe
ruſina quingentis militibus præerat litteris euocauit: ut ſuo nomi/
ne Cardinaliumque collegii patriam in priſtinam Sanctę Roma.
Eccleſiæ Tutellam (quod æquum fuit) reduceret: in libertatemq;
aſſereret/pro qua repetenda nec mors quidem fugienda eſt: cui nõ
iniuſtæ petitioni morem gerere concupiſcens. in territorium Fani
propediem deuenit: Ibique pernoctans: benigne ab his ſuſceptus
eſt de quibus non ſolum ipſe: ſed tota noſtra domus ſemper bene
meruerat. Cumque igitur frater meus decreuiſſet nequid detrimẽ
Nota facius ĩmane — ti reſpu. caperet: quid ſibi eſſet in animo ciuibus ſuis enunciat:
quos inter ingrati quidam et liuidi uafritia / præmioque cum illis
ruſticis / quibus nullum tam atrox facinus quod ipſi minimo etiam
lucello corrupti non audeant / de iuuene interficiendo egerunt ſu/
dorum: laborum: uigiliarumque bene memores ¿quas anno præte/
rito ipſe tutando: defendendo: ſubleuando illos labantes: et in ho
Petrus Frã/ciſcus de Bichardis. — ſtilem predam tendentes ſubſtuliſſet. Itaque mane et plane mane:
ab his quibus confidebat uti agnus: a lupis inermis / una cum pa/
truele noſtro Pierfranciſco nefandiſſime trucidatus eſt: quo faci/
nore: dii boni: quid inhumanius: quid turpius: ab optimis Ciui/
bus perpetrari potuiſſet: q̃ eum interficere qui patriæ tutor: illu
ſtratorq; fuerat: Vobis enim ruſtici Cacoceti incolæ qui animus:
quæ inconſtantia: quæ ingratitudo: quæ inhumanitas / ueſtra fu
Exẽpla ĩgratitudinis. — it ſic eum prodere qui uobis tantopere fidebat: Et ſi ingrati Ciues
aduerſus tam bene meritum iuuenem extitere / armis et animi mo
deratione clariſſimum: nihilominus antiquorum exemplis me ſo/
lor: quando nulla unquam claritas inuidia uacauit: non ne ingra
Romulus. — ti ciues aduerſus primum urbis conditorem extitere: non ne erga
Gamillus. — Camillum qui ob egregia facta ſecundus urbis/et ipſe conditor dic
P. Africãus — tus eſt: Nimirum ciuium ingratitudo ſuperiori Africano cauſam
ſuperior — præbuit teſtamento legare/ſcribendum ſepulchro: ingrata patria
[Ingratitudo] — ne oſſa quidem mea habebis: Cuius frater hanc ipſam cauere nõ
ualuit / quamuis Antiochi uictor: Aſiæ domitor: Imperiique Illu/
ſtrator extitiſſet: Nec quidem filio profuit Carthago intra ſex mẽ
Pub. Scipio Naſica — ſes domita: deletaq; numantia quin domi raptorem ſpiritus inue/

niret. Punitorem uero mortis in foro neminem. Nec deorum ma
ter hoſpitatorem ſuum Naſicam optimum a Senatu uirum iudica/ Lygurgus
tum defendere ualuit: Nam et ipſe inuidia et obtrectatione expul
ſus in Aſia diem ultimum obiit. Neque lygurgo ut iam exter/
norum ingratitudines tangam uitæ ſumma ſinceritas / neque con
ſtantiſſimus erga patriam amor neque leges ſalubriter excogita/
tæ: auxilio eſſe potuere: quominus infeſtos Ciues experiretur.
Athenienſes ferino more uagantes ad polyticam / moralemque ui
tam inſtruxit monſtrorum domitor Theſeus: qui tamen ſuo Theſeus
rum ingratitudine Ciuium coactus eſt in ſcyro ultimum ſupplici/ Mōſtrorū
um experiri. quid enim de Mylciade loquar. qui decemplicem domitor.
hoſtium numerum profligauit: attamen in uincula publica conie Milcyades.
ctus indigne occubuit. Nihil enim de Neoclis filio dicam qui et Themiſto/
ipſe inuidia ad Artaxerem inimici filium confugere coactus eſt: cles
eiuſque petere amiciciam: Si igitur inter Romanos Athenien/
ſeſque Ciues: qui conſtantiæ: moderationis: Grauitatis ſibi lau
dem eximiam uendicabant: Inuenti ſunt aliqui tam ingrati ad/
uerſus tam benemeritos: Hoc forſitan in diluēdo crimine in me
dium afferre poſſent: maluimus innoxios plecti q̄ diutius eſſe in
timore: Ego quidem nihil inuenio quo poſſim ab iniuſta infa/
miæ nota tutari ac deffendere Ciues noſtros: bonorum cauſa/ do
leo: quos infinitos Fanum fortunæ gratiſſimum / noſtra patria Fanum for/
ſuo gremio fouet ac nutrit. ad hoc facinoroſum facinus et inui/ tunæ
dia et obtrectatio illos impulere: nec mirum ut enim cantarides
(qd Plutarchus ait) Lætioribus frumentis et uiridioribus roſis ma/ Plutarchus
xime innaſcuntur: Ita Inuidia eos precipue tangit qui boni Inuidia.
ſunt: quique ad uirtutem gloriamque graſſari uidentur: Has
enim ecbaſes formoſe mi Alexander facere libuit ut iniuſtum
fratris mei Marci Antonii obitum: tibi tuæque ſplendidæ do/
mui dedititiſſimi cognoſceres. Cuius Epythaphium ab optimo ac
imprimis humaniſſimo meique amantiſſimo Daniele Medice Daniel Sa/
Saxolenſi conditum / non ab re interferendū duxi: quod Rogo xolenſis.
non prætereas.
Biſdecimū Marcus peragens antonius annū

Raptus obit: cineres hæc habet urna suos.
Magnanimus uirtute fuit: pietate colendus
Cuius adhuc patriæ flagrat amore rogus
Expulit hic patriis grassantem mœnibus hostem
Sepius: et populo libera pila tulit.
Prho scelus / ii ciues: quorum quatit ilia liuor
Immeritam iuueni contribuere necē.
Qui licet ob patriam telis sit mille petitus /
Non cecidit: quoniam fama perennis erit.

Sed unde abii ad Coclitem regredior: qui Fauentia soluens Cese/
nam petiit: cuius habenas tunc Moderanti Biotanaton futurum
enunciauit ꝙ paulo post illi Romæ contigit: Nec inficias uadit
Pandulfus Ariminensis a Coclite ipso longe antea predictum fuis/
se quod illi dein euenit. Inde Pisaurum dum recta petit / uiden/
di domini maximo ductus desiderio: forte illum cum inclyto fra/
tre suo Galeatio Gratariæ offendit: quod oppidum ab urbe est ad
septimum lapidem: Hoc tam iucundum tamque gratum mihi fo/
re uidetur ut illud a gratiis conditum: nomenque sumpsisse exi/
stimem: Munitum est Arcula quadam undecunque faberrime ex/
tructa: cuius pars altera surgentem: altera occiduum solem spectat
quo illi Optimi ac imprimis studiosissimi principes recreandi ani/
mi gratia uentitare consueuerunt: Temperie cæli: Situs dispositio
ne. Amœnitate uillæ allecti: quas uoluptates nisi cum librorum
magna copia non capiunt: hic Cocles noster benigne comiterqꝫ
ab his susceptus est: quibus aliqua post infortunia felicitatem præ/
dixit: quod dii deæque faxint. Mox impetrata abeundi copia
Excellentissimum Ducem Guidonem Vbaldum accessit: uirum
Si quisquam est / integerrimum: cui gratus admodum: Suauisque
fuit: Namque domus eius Illustris Illustribus semper patet hospi
tibus. Ipse profecto non solum dominio. sed illa qua præditus
est eloquentia censetur: Plurimum litteratos diligit ac fouet:
quod genus multos in aula sua detinet quorum confabulatione
recreatur. Huic itidem nunciauit / Per aliquam temporis interca/
pedinem fortunæ cedendum esse: Asserens quicquid toruo uul/
tu rapuerit eādē benigno ac Illari reditur ā. qđ idē nō secus accidit.

Io. SFor. de Pisauro Galeatius SF. Gratariæ opidum

Guido ubaldus Vrbini Dux.

Hinc ad Iulium uarenum Camerinensem dominum uiam cœpit cuius cum physionomiam / natorumq; Chyromantiam uidisset: de fati sui iniquitate illum admonuit: quod nec aufugere potuit: Id dei opus esse non hominis arbitror. Multosque alios dominos egregiosq; Dinastas: qui tunc temporis florebant: securiq; degebāt: neq; qdquā tale sibi euēturū arbitrabant adiuit. omnibusq; siue αγαθὴντύχην: siue κακὴντύχην: haud perperam uaticinatus est: Sed iam tempus est ut Coclitem cum epistola domum reducam: Qui postquam multorum prouidus urbes et mores hominum inspexit: non sine magno uitæ periculo: ad tuguriolum suum repedauit: quo tempore res noue ui geri incipiebant. Domique quietus ne ocio sine negocio frueretur: quicquid illa migratione accuratissime expertus est: in Physionomiæ Chyromantiæque opus compilare decreuit: quo effectum est ut disciplinæ istæ quæ antea raris uel nullis utpote submersæ cognoscebantur dilatato pomerio in lucem redierint. Verum ut hoc gratiosius uenerabiliusque appareat: tuum felix ac faustum nomen anteposuit: Tibique uelut tutelari numini primitias frugum dedicauit.

Dedit enim ut Plinius ait q̄ maximum potuit: daturus amplius si potuisset: Tametsi quid homini dari potest maius q̄ gloria laus et æternitas. Qp si aliquando animum grauioribus curis relaxare uolueris: flores in huiusmodi prato legere tibi non erit inutile. Quid enim Principi potest esse conducibilius: q̄ ex uultus totiusque corporis filo / mores ac naturas / cum seruorum: tum amicorum cognoscere: hominemque totum interiorem extra perspicere. Debet enim princeps in eligendis seruitiis / Amicisque facere quod Apes: quæ / ut a Basilio traditur / nec omnes pariter adeunt flores: nec si quos adeunt totos absummunt: sed eo solo ablato / quod operi suo aptum sit: reliquum omne ualere sinunt. Hæ scientiæ utique erunt tanquam flosculi inter tot tuas innumerabilesque uirtutes inspersi: quarum ego maximus præco buccinatorq; / ut debeo / esse non desinam. Tuum erit splendide mi Alexander a Viperinis susurronum maledicumque morsibus Coclitem deffendere / hii nanque uti herba noxia uberrime succrescunt: qui si forte præter consuetudinem benedicere cupiunt: in consuetum crimen dilabuntur.

Pli. i epist.

Phy. Chyr. Principi utilis.

Basilius.

Cōtra susurrones.

Hos tanti faciendos esse censeo: quanti culicum barri morsus existimant. Ad hominum huiusmodi uoces: Tanquam ad syrenum cantiones obturandæ sunt aures: malorum nanq; uituperatio impendio magis est bonorum laus. At quoniam receptui canendum est: hanc illo carmine claudam recte de te ab inclyto Beroaldo decantato: quod in admirabili ac splendida Aula Mœcenatis mei Petronii Palatini Viri siquidem Magnifici: sub lepidissima imagine tua scriptum apparet. DELITIVM POPVLI: LVMENQVE: DECORQVE IVVENTAE. Viue felix Tumq; Clentulum semper: quod spero facies: dilige. Bononiæ xv. decembris. M DIII.

Beroaldus.

Aula Petronii Palatini

DIVO ALEXANDRO BENTIVOLO IOANNIS BAPTISTAE PII BONO NIENSIS PRO COCLITIS ANA STASI CARMEN.

Vsarum uigili meditata uolumina cura:
m Accipit unigenæ palladis alma manus:
Vt pulchrũ pulchro munus ferat innu(
Bẽtiuolæq; petit limia celsa domus. (ba diua:
Nouerat hãc patriis caput insinuare sub astris:
Seu quatit armigera martia tela manu.
Siue triumphali redimit pia tempora lauro:
Et pacem: dextra quam dedit: ipsa colit:
Obstupuit: clypeoq; hæres dea docta medusæ:
Nescit quem dominum muneris esse uelit.
Quattuor illustri cernit duce sidera Iano:
Par honor his frontis: par honor iis animi.
Stant tamẽ: et melius geminata luce refulgent:
Sacraq; Alexandri clarius astra micant.
Quantum inter radios effulget luna minores:
Eminet et proprio delia celsa choro.
Hæret ad huc uirgo donec sub Coclite sistit
Iudice consilium: iudiciumq; dea.
Sic melior tanti censetur muneris hæres:
Pulchrior et pulchro gaudet honore deus.
Et merito quem tota suis insignibus ornat
Pallas, palladio munere si fruitur.
Munere quo natura parens prius inuia nullo
Vel duce non certo coclitis arte patet.
Hinc tibi mille dolos animi: secretaq; mentis
Nosse oculis, uultu, pectore, fronte, licet.
Et quot adoptiua uulpes sub pelle latentes
Inuadunt tectis uiscera nostra dolis.
His pariter uirtus specioso in corpore florens
Noscetur lectis musica turba notis.
Nec manus, et uario millesima linea fato
Deerit: et illustri semita uera duce.
Tu modo docta legas consumati orsa magistri:
Auctoresq; alios somnia uana puta.

Guido posthumus Siluestris pisaurensis.

Præside Achillino uictura uolumina Cocles
Condidit: orbe italo dissimulator abi.
Nota animi fient penetralia: cesaq; ficti
Fronte uel in media crimina cordis erunt.
Notus erit tandem iusti temerator et æqui
Olim aliquis populo creditus esse numa
His poterat nosci pelopeius aduena chartis
Qui menelaei claustra reclusit equi
Temporibus nostris ista noscendus ab arte
Impius anguigeræ proditor arcis erat.
Hoc animi speculo patriæ pater inclytus urbis
Ocia bentiuolus fida senator aget.
Cede igitur uitiũ: quia munere coclitis actũ est
Vt ferat in patula crimina fronte reus.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis Bononiensis Medicine Distillatoris Chyrurgici. Physionomiste: Chyromātici: Geomanticiqꝫ Anastasis Ex pluribus Et pene infinitis Auctoribus feliciter incipit. Ad Illustrissimum Dominum Alexandrum Bentiuolum Patronum Collendissi. Felicissimi Joannis Bentiuoli Bononie Dictatoris Filium. Et primo Prologus.

PHysionomia scientia prorsus regia est collende pricceps Alexander: qua mores hominum coniecturis extrarijs plane solent innotescere. Siquidem vultus proditor est animi: Incessus cor ipsum nudat: ⁊ voces auctore Aristotele note sunt iteriorum cogitationum: que omnia sub physionomica doctrina continētur. Lucius Sylla: Cesar Dictator duce hoc naturali iudicio mores aduersariorum sub uulpe latentes: vt canit oratius: non semel exacte deprehenderūt. Plautus quoqꝫ nitoris comici parens lenones: aut facinorosos homines vberi sermone delinians corporeis signis infamibus infames esse significare contendit. Preterea vates epigrammaticus nature se non penitus ignarum professus est: cum Zoilum hominem pessimum pessimis corporis mendis nota satyrica perstrinxit. Quin tu inter ceteros fulgentissime regule certis: ⁊ nunquaꝫ fallacibus prescitis Physionomicum vaticinium natura duce fideliter amplecteris: vitia delitescentia profers: archana morum secreta denudas: Quanto certius ⁊ examinatius id acturus: si artis nostre precepta legisse contigisset: que cum sitienter optares: nec certum amnem: qui te ad hoc mare deduceret: inuenires: Bartholomeum clientem tuum inuitasti: vt maiori voluntate q̄ꝫ facultate onus hoc laboriosum subiret: quo satis voto tuo pro captu ingenioli faceret. Accipe igitur hilari ⁊ geniali fronte labores nostros princeps Auguste. Et cum ab Clientum tuorum auditionibus in diuersorium genij tui te contuleris: hec per momenta lege: que principem hominem non minus decent: q̄ꝫ iuuant: imo adiuuant: cui iudiciuꝫ multiplex secretaqꝫ indagans uigere par est: vt qui vitandi sint vitet: qui fouēdi sint foueat. Hoc pacto te: queꝫ naturalis instinctus clarum in hac scientia reddebat: clarissimum ars efficiet: geminoqꝫ dotatus insigni artis ⁊ nature perambulabis astra sidus aureum. Verū ne te ⁊ alios titulus operis nostri absterreat: quare Anastasim opus hoc nominauerim paucis habeto. Notum est Anastasim significare resurrectionem: ⁊ quoniam hec scientia pene mortua erat: nos eam ab inferis ad superiora reuocauimus: ⁊ extincte animam ac vitaꝫ reddidimus: ideo resurrectionis nomen merito sortita est. Vale secundo sidere.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Bononiēsis Introductoriū Ad totū opus siue Anastasis. Ad eundē Diuū Alexandruꝫ Benti.

IUpiter omnipotens Reguꝫ rerū ipse deusqꝫ: Progenitor genitrixqꝫ deū: rex vnus ⁊ oīs. Pectora nostra tuo diuino numine reple. Vt sic inuocando exordiar: auxiliuꝫ progenitoris summi implorani: qui ⁊ idem genitrix omnium rerum vocari potest: tum philosophicis rationibus: tum vt testantur versiculi illi initio inuocationis positi: quorum Valerius Soranus est auctor. Quod autem vbiqꝫ deus inuocandus sit: etiā Auicenna sentire videtur: prima primi dū inqt: In primis deo gratias agam⁹ ⁊ce. Idem sensit Halyabas primo regalis dispositionis dum ait: medicum ad deum esse suspicientem. Et Joānes Mesue ꝺ appropriatis. In nomine dei misericordis cui⁹ nutu sermo recipit gratiaꝫ ⁊ doctrina perfectionem. Ideꝫ testatur Auicenna decimo sue methaphisice capitulo primo. Prosunt eniꝫ hominibus deprecationes ⁊ sacrificia. Et Aristoteles quito ethicorum. Homines auteꝫ orant ⁊ prosecuntur: oportet autem orare quideꝫ bona simpliciter: ⁊ ipsis bona esse eligere: que sibi ipsis bona. Que verba asserunt summum ⁊ omnipotentem deum sub suo iure tempora ⁊ momenta habere reseruata tanq̄ꝫ primum motorem: absqꝫ auxilio cui⁹ omnis nostra cogitatio fluxa caduca atqꝫ fragilis apparet: Vt sacrum

euangelium ꝛ omnis diuina pagina innuunt.
Ipse enim deus omnium futurorum euentuū
sincerus scrutatoꝛ existitit:neqꝫ aliquis est qui
hoc in seculo mortalium possit rerū futurarum
tradere cognitionem:neqꝫ inuenit̄. Nec certe
quisquam futura ꝓnosticari pōt inquātū firmi
ter:sed coniecturaliter. Omnium rerū sublimis
cōditoꝛ:ob eius imensissimā bonitaté multa su
is creaturis ifudit:quibus ꝑmisit mortalibus
ventura queqꝫ cognosci:ꝛ a lōge ꝯprehēdi:ꝛ vi
deri. Sicut multarū auiū expientia cernimus
ꝛ multorū aialiū:que temporum dispositiones
ꝓnosticantur. Alique ex his cantu:alique vo/
latu pronostica ferentes modo ad dexterā mō
ad sinistrā volāt. Multa alia signa se nobis of
ferunt:que breuitatis causa relinquo. Quid ꝓ
nostica Julij Cesaris morté precedentia nar
rem:nō ne regaliolus lauri ramusculum ferēs
apparuit:quem alie aues decerpserunt:que de
notauit ita a cōiuratis Julium Cesarez debe
re decerpi:quod paulo post euenit:nam in cu/
ria viginti ꝛ tribus vulneribus confossus ceci/
dit:vt Suetonius trāquillus in eius vita affir
mat. Nostram rationem Ouidius poeta cele/
berrimus in fastis corroborat sic dicens:nō tm̄
hoc falsum est:naz dijs vt proxima queqꝫ:nūc
penna veras nūc datis ore notas. Inqt phūs
i libro ꝺ signis aquaꝝ ventoꝝ ꝛ tēpestatū:lupꝰ
vlulās tēpestaté significat. Passer mane cla/
mās tēpestatis ē signū:ꝛ alia similia antequaz
appareant ab eisdem denūciant̄. Quod ꝓbat̄
exēplo Philippi Regis Macedonū. Olim
cū sederet solus Philiphus Rex in palatio
apparuit ei parua atqꝫ mitissima auis:ꝛ sedēs
in gremio eius generauit ouum:ꝛ cecidit ipsuz
ouum a dextra eius in terrā:ꝛ diuisum est. Sta
tim exiit ex eo potentissimus serpens cōgira/
tusqꝫ ouuz voluit itroire i illud ꝛ anteqꝫ caput
ibi imitteret mortuus ē. Hoc cū vidisset Phi
lippus valde turbatus est:ꝛ vocauit ad se ario
luz ꝛ ostendit ei ouuz fractum ꝛ serpēté narrās
ei oia que acciderāt. Cui ariolus iquit o Phi
lippe nascet̄ tibi filius:q debet regere post obi
tū tuū ꝛ totū orbē circuiturus est: subiugādo si
bi cūtas gētes:ꝛ sue iuuentutis ānis moriet̄.
Solem videmus vespertino tempore rutilanté
cū festinat ad occasuz ꝓpinquā denotare sereni
taté. Idē mane vesptinā idicat mutationé sic
scriptū ē ab Aristotele. 6. particula ꝓblematū

ꝓblemate. 6. ꝛ ꝯciliatoꝛ loco ꝑlibato dicit. Se
ro rubens celū cras idicat esse serenū: Mane
celo rubeo aqua sine dubio. Et ars hec q̄ a so
le accipit̄ Solmantia dici poterit. Has res
ab vniformi natura ꝛ inuariabili fabricatas eē
videmus:prout ei a suo datore cōcessuz ē. Nō
nobis auctores q de his rebus affatim scripse
runt deesse vident̄. Nec contra nos ē philoso
phi dictū primo ꝑihermenias dū iqt. De futu
ris contingentibus nō ē determiata veritas:qꝛ
phūs itelligit de agentibus volūtarijs:qꝛ idez
aristoteles cōcedit futuri pronostica:sicut ha/
bemus i prelibato libro de signis aquarum ꝛ
de Regimine principū ad Alexandrū i capᵒ
Quomodo Rex debet ordinare studia iquiēs
Prepara gymnasia:statue studia i ciuitatibus
tui regni:permitte:ꝛ precipe tuis hominibus
vt suos doceāt filios scientiā lr̄arū:ꝛ faciāt eos
studere i nobilibus ꝛ liberalibus scientijs:ꝛ
tua prouidentia dz eis in necessarijs subuenit̄.
Fac aliquam prerogatiuā bene studētibus ꝛ
proficientibus:vt per hec prepares aliis scola
ribus exemplū ꝛ materiam vigilādi. Exaudi
petitiones eoꝝ. Epistolas eoꝝ recipe:ꝛ attēde
collauda collaudādos:ꝛ remunera remunerā
dos. In hoc excitabis litteratos ad tua ꝑconia
extollēda:ꝛ ad gesta i scriptis ꝑpetuāda. Iste
modus est cōmēdabilis:ꝛ ista prudētia cōmē/
dāda:ꝛ in hoc honorat̄ iperium:ꝛ decorat̄ to/
tū regnum:illuminat̄ curia:annales:ꝛ gesta re
galia memorie melius cōmendant̄. Quid sub
limauit regnū grecoꝝ:Quid eoꝝ gesta per to/
tū mundū ꝑpetualiter diffamauit:hoc certe di
ligentia studentū:ꝛ probitas sapientuz effecit:
qui supra modū scientias dilexerūt:ꝛ ꝑꝑ hoc
talia meruerūt. Sane ꝑuelle i domo patris fa/
milias studio sciebāt cursus āni: Festa futura
solēnitates mensium:cursus planetarū:causas
abreuiatorias diei ac noctis:reuolutionez ple/
yadis ꝛ Bootes:circulum dierum:signa stel/
larum:iudicia futurorū:ꝛ alia que ꝑtinent ad
artē superiorū. Apud Romanos maxima in
veneratione fuerunt augures:vates:aruspices
ꝛ arioli sine quorum scientia nihil incipiebant
Et proprium auguruz collegiuz habebant ob
eoruz vehemētissimā credulitaté:quā habebāt
Cuius rei meminit Juuenalis Sathyra. 6.
sic dicens. Caldeis sed maior erit fiducia:
quicquid dixerit astrologus:credent a fonte

relatum Hammonis:quoniam delphis ora'
cula cessant. Inuentores omniū scientiaruz ꝛ
vaticiniorū fuerunt assyrij prisci:caldei: perse:
egyptij:ꝛ greci:vt ceteri perhibēt astrologi. A'
pud Tulliuz, libro de diuinatiōe legitur de au
ruspico spurina:qui Julio cesari mortē ꝑdixit.
Multos pronosticādi repperio modos. In
ter quos prima ac ueridica est astronomia:que
docet cognoscere stellarū cursuz:vt docēt ptho
lomeus:hermes:alchindus:ꝛ bauenasrba he
breus. Unde philosophꝰ primo metheororū
dicit motus celi est perpetuus:ꝛ est principiuz
ꝛ causa omniuz motuuz inferioruz: Et in secū
do de generatione ꝛ corruptione sic motus celi
ꝛ aliorū planetarū in obliquo circulo est causa
generationis:ꝛ corruptionis. Et in libro de se
cretis secretorum in capitulo quō Rex.se d̄bz
Regere ꝑ Astronomiā ait. O Rex clemētissi
me si fieri potest non surgas:nec sedeas:nec co
medas:neqȝ bibas:nec penitus aliquid facias
sine cōsilio peri i in astrorū arte. Scias ꝓ certo
ꝙ nihil fecit deus gloriosus vanū vel ociosum
in naturis:sed omnia facta sunt probabili cau
sa:ꝛ certissima rōne. Et per istaz viā ꝛ iquisitio
nem cognouit peritissimus doctor noster Pla
to naturā partiū cōpositarū ex contrarijs quali
tatibus:ꝛ coloribus in sua generatione ꝑ cōpa
rationē ad res cōpositas ꝛ ꝑ hoc habuit sciam
de ideis:ꝛ rebus formatis. Ne adhibeas fidē
insipientū dictis:q dicūt sciaz planetarū diffi
cilē esse:ꝛ ꝙ nemo poterit ad eā peruenire: isti
nesciunt quid dicāt:qꝛ apud potestatē itellectꝰ
nihil est difficile:ꝛ cuncta sunt scibilia ēt in via
rationis. Sunt ꝛ alij non minus stulti q dicūt
deum cuncta preuidisse:ꝛ ordinasse ab eterno
vnde dicunt:non prodest futura prenoscere: ex
quo d̄bēt necessario euenire: Quid igitur valet
sciētia stellaruz. Isti tn̄ similiter manifeste er'
rāt. Dico igitur ꝙ ꝛ si quedā necessario sunt vē
tura cū tamē ꝑsciunt:leuius tolerātur: pruden
tius declinant:ꝛ sic quodāmō euitantur:qꝛ eo
ipso ꝙ que futura sunt in nostra sunt noticia:et
prouide ꝛ discrete transeūt sine molestia ꝛ ma'
xima lesiōe. Uerbi gratia qn̄ hyemis se prepa
rat nimis frigida:homies ꝑparāt hospitia cali
da:optima idumenta:carbones:ꝛ ligna cōpa'
rant:ꝛ sic se de alijs multis premuniunt:ꝛ ꝑꝑ
hoc veniente hyeme a frigore non leduntur hoc
etiā faciunt i estiuo calore:per frigida eniz ciba

ria ꝛ reꝝ species euadūt estatis feruorē. Simi
liter etiā qn̄ prescire possumus annos famis ꝛ
indigētie:per ꝯseruationē frumentorū:ꝛ ꝓuidē
tiam rerum minus moleste ꝛ leuiter substine'
mus tempus famis. Confert ergo multū ven
tura prescire qꝛ melius declinantur. Et qꝛ pos'
sunt homines qn̄ futura prenoscunt destinato
rem excelsum tantū ꝑcibus fatigare:ꝙ ꝑ suaz
potētiā futura ab eis auertet mala:ꝛ aliter ordi
nabit. Nō.n.predestinauit.quod sue potentie
in aliquo derogetur. Possunt siquidē hoies di'
uinā clemētiā deprecari oratiōibus:ꝑcibus:de
uotionibus:ieiunijs:sacrificiis elemosinis: et
multis alijs bonis:ꝛ sic de cōmissis veniā pe
tere:ꝛ iplorātes pro reatibus penitere. Tunc
est verisimile ꝙ deus omnipotēs ab eis remo'
uebit quod trepidāt:ꝛ formidant. Redeamus
ergo ad predictum sermonē. Sciendū est ꝙ A
stronomia diuiditur i duas partes. In ordina'
tionē celorū:ꝛ spherarū:in dispositionē plane'
tarū:i diuisionē signorū:ꝛ in elongationē eoruz
ꝛ in suos motus. Et ista pars Astronomie vo
catur scia. Secūda pars ē de qualitate:ꝛ d̄ mō
cognoscēdi motū firmamēti:ortū signoꝝ:super
rebus euntibꝰ ante q̄ȝ fiant sub firmamento lu
ne. Et hec secūda pars dicitur Astrologia siue
sciētia iudiciorū. Et dignior pars astronomie ē
scia d̄ tribus rebus, videlicet. De spheris: pla
netis:ꝛ signis. Scias igitur ꝙ stelle fixe ꝛ plane
te sunt mille ꝛ.xxix. d̄ quibus tradā tibi ad ple
nū cognitionē i quadā parte istius operis. Itē
phūs cōposuit librū astronomie:vt recitat liber
qui dicitur nouē iudicū vt patebit in tertio libro
d̄ physionomia nostra d̄ planetis. Et hoc qd̄
diximus d̄ Astrologia siue astronomia est pri
mus modus iudicādi. Secūdus modus ē geo
mantia dicta a geo qd̄ est terra ꝛ mantia quod
est diuinatio. Hec fit per punctationē in arena
aut farina. Fit ēt in charta cū atramēto linean
do ꝛ colligēdo. Cuius fundamentū ꝛ origo su
mitur ab astronomia d̄ qua paulo ante diximus
nā hoc omne qd̄ mouetur ab aliquo mouetur 8ᵒ
phisicorū. Est aūt hec geomātia astronomia in
ferior:ꝛ quēadmodū ꝑ superiorē:eodez modo
ꝑ hanc futura predicitur. Auctores aūt quos
in hac vidi ac imitatus sum sunt hi:haly. Ge'
rardus cremonensis:rondinus. Bartholomeꝰ
d̄ parma:aliiqȝ:noia:quoꝝ nūc me latēt. Que
autē dicta sunt ab his:quos numeraui iudico

esse vera:non tantum per eorum dicta quan-
tum experientia mei. Et propterea in hūc pre
sentem diem decreui componere librum huius
discipline deo fauente. Tertius modus iudicā
di est physionomia:que denotat per membra
exteriora qualitatem anime:per membra ani-
malium:situs ⁊ positiones figuraruz : contem
platione quorum fortunam ⁊ infortunia cogno
scimus:vt in hoc opere patebit : ⁊ ostendunt:
Loxius: Phylemon: Palemon: ⁊ Aristote
les in sua physionomia ad Alexandrum:⁊ in
physionomia methaphorica cuius initiuz est.
Quorum anime secuntur corpora ipse secun-
dum se ipsas non sunt impassibiles a motibus
corporis. Et ait ad Alexandrum: Conside-
ra ⁊ cogita quid pretendat physionomia idest
norma cuiuslibet:quem uis recipere in tuaz fa
miliam. Galenus preterea: Auicenna: Ra-
sis in secundo ad Almansorem: Conciliator:
Albertus magnus de animalibus. Zachari-
as ac Hieronymus de Manfredis Bono-
niensis in libro suo propter quid:multa de hac
arte pertractarunt. Et Michael sauonarole
composuit speculum physionomie: vt ipsemet
testatur in libro de balneis in prologo. Idem
fabricauit Antonius cermisonus illustris phy
sicus ac medicus:vt dicūt. Et philosophus i
primo de animalibus in prio capitulo. xxviij.
nono decimo:⁊ in problematibus particula d
cima problematuz sexagesimo problemate:et i
primo de partibus animaliuz capitulo secun-
do. Et etiaz de partibus animaliuz libro secū
do capitulo quarto de hac arte scripsit duz ait
Habent eniz sensum nobiliorez:quorum hu-
mor tenuior:⁊ sincerior est. Tamen physiono
mia diuiditur a nobis quinqz modis. Prima
dicitur methaphorica Secunda de membris.
Tertia de planetis. Quarta de lineis in fron-
te existentibus sicut inferius in processu ope-
ris patebit: Est etiam quinta que dicit physio
nomia confusa:quaz in presentiarum non indi
co ⁊ precipitur in hoc opere. Quartus modus
iudicandi est chyromantia que pars est phy-
sionomie de qua etiaz nunc agimus. Quin-
tus modus pyromantia:que fit cum pila ce-
rea proiecta in ignem congruuz : ⁊ sue forme
transmutatione a septentrione ab oriente ⁊ oc-
cidēte ⁊cetera. Alij a scintillis fuligine genera
tis iudiciū sumunt. Alij circumuoluunt ipsuz
lebetem vbi carnes aut alia coquuntur ciba-
ria. Alij a fumo ab ipso igne causato indicia
colligunt:si sit a dextris seu a sinistris. Sextus
modus est spatulamantia : accepto enim osse
hyrci recenter interfecti aliqui iudicant quibus
dam liniamentis. aliqui secundum qualitates
⁊ motus ⁊ formaz spatularuz . alij iudicant cū
pellibus animaliuz. Septimus modus est
hydromantia:que supra aquam fit: aliqui su-
munt iudicia per cumulos aquarum. alij dicūt
hoc fieri oleo aque admixto . alij ymagine ce-
rea: alii candelis accensis ⁊ in aqua fluentibus
⁊ candele sint ceree. At nectaneus: vt de eo le
gitur:cum conca aqua pluuiali plena: ⁊ naui-
cula proiecta in ipsam que fugam ⁊ exilium
denotauit ad Philippum Regem Mace-
donum fugit : ⁊ dicunt eum iacuisse cū Olym
piade matre Alexandri. Octauus modus
est aeremantia:idest quidam effectus aerei per
quos affertur scientibus iudicium. Nonus
modus ē necromantia:hoc fit euocatione vm
brarum mortuorum:aut cum ossibus cadaue
rum : seu medullis:⁊ ymaginibus. Et inspec
tione a pueris aut feminis pregnantibus fac-
ta in speculo chrystallino : seu amphora aqua
plena : sub luna:aut aliis planetis. alii cande
la accensa iubent inspicere. aliqui policis vn-
guem perspici malunt . alii i vase olei nucum
pleno spectare iubent . alii fabricant anulum
cum diuersis signis : ⁊ caracteribus sub di-
uersis planetis. Sed in his non multum tem-
poris conterā ne siz nimis longus . Deci-
mus modus sunt auguria:que animalium fi-
unt obuiatione:aut garritu : seu volatu auium.
Inquit Plinius auguria ex auibus primuz
comperta dicuntur a Carando Rege. Mi-
chael scotus inquit in libro eius physionomie
Auguria per diuinationem hominis aut alte-
rius animalis accipiuntur. Etiam ex auditu
vocis constant auguria. Et augur vtrunque
sexum continet viri vel femine. Per huiusmo
di scientiaz res future a longe demonstrantur.
Et huius scientie signis singula i genere vnus
quisqz iudicare nouit. Unde sciendum est :
quedam auguria bonum denotare: ⁊ quedam
contrarium: quamobrem dicimus auguria nu
mero. xii. esse instar duodecim celi signorum.
Caldei astronomie peritissimi inter augures
primi habiti sunt: Multi diuinatione quadaz

Joannes Garwinski Anno 1675 Die 17 May

futura predicebant actu auguris sacris scilicet
τ alijs quibusdam icãtationibus: τ mala auer
tere ab hominibus: τ bona afferre auguria no
rant. Insuper somnia τ prodigia interpretari
consueuerunt teste Diodoro libro tertio. Aliq
inter auguria sternutationes ponunt τ somniũ
¶ Undecimus modus diuinationis sunt som
nia antecedentia: quorũ interpretes fuerũt assy
rij ingeniosi: Indi: Perse: τ Caldei: nec non
antiquissimi hebreorum sicut est siruachã som
niorum īterpres Regis indorũ. Baranta sõ
niorũ iterpres soanisam Regis persarum. In
ter egyptios Carphaz interpres somniorum
Pharaonis Regis egyptiorũ. Joseph pri
mus somniorũ fuit interpres apud hebreos:
vt testatur Justinus i trigesimo octauo libro.
Et etiã Daniel cum affirmatione Auguriorũ
τ somniorũ hãc disciplinã suis dictis illustra
uit: exẽpla inserendo. Diuinus hyppocrates i
libro de regimine acutorũ libro primo. Et ga
lenus cõmentario decimo septimo Illo para
grapho. Quorum videlicet omniũ a deo τcet.
hanc artẽ confessi sunt. Et idẽ Galenus i libꝰ
Cum ergo quantitas diuersitatis: Exponit ꝙ
ars augurandi vera est: τ futura prenoscit. In
quit ipse. Sed venite interrogemus quosdam
diuinos alkeumos: τ significat sermone: suo il
los qui aspiciũt exta victimarũ: τ eos qui som
nia interpretant. Somnia ipsa sunt a deo subli
mi emanantia: Licet Macrobius distiguat in
ter somnũ isoniũ τ visionẽ. Hyppocrates li
bro somniorũ iquit. Ex isomnijs ea nobis bo
na sunt: que ad vltimã noctis partẽ somniãtibꝰ
nobis se offerunt. Et rasis i suis affor[i]simis li
bro secundo de verbis hyppocratis inquit: ꝙ a
somno territus surrexerit hoc ei multiens acci
dit: vt vel moriatur: vel pecuniã amittat. Hoc
tangit Auerroys: τ albertus magnus i libro
de somno τ vi[g]ilia: ꝙ medici ex isomnijs qua
litates humorũ: τ diuersitates egritudinũ digno
scũt. Inqt Auicẽna i secundo canone capitu
lo de vrina: Quidaz homo spleneticus somnia
uit ꝙ precipiebatur ei i somno: vt vrinã suaz bi
beret omni die ter: τ sanaretur: quã rẽ exptus ẽ
τ inuenit rẽ mirabilẽ. Auerrois dixit i libro de
concordia iter Aristotelẽ τ Galenũ de genera
tione sanguinis. Inqt Galenus: quoniaz ha
bebat magnã egritudinẽ i vena: que ẽ iter dya
fragma τ epar somniauit ꝙ liberaret̃ si minue
ret sibi de vena que est inter pollicez τ indicẽ:
postea minuit τ liberatus est. Hoc idem tan
git Auicenna .4. primi capitulo ð flobotomia
auctoritate galeni. Alij salem i mensam proiec
tuz obijciunt: alij oleum: alij vinũ offerunt.
De somnijs mentio fit apud Ualeriuz maxi
mũ libro primo capite quito. Et apud Sueto
niuz: dũ scribit somniuz Julij cesaris qd mor
tem suam premonstrauit. Etiam dixit Uale
rius De mandane filia astiagis que somnia
uit vitez natam ex eius genitalibus vmbra sua
totã asiaz occupare: que res portendebat Cy
ruz ex ea nasciturũ qui pulso astyage auo om
nem asiam possideret: que res somnium non
frustrata est. Hoc idem dixit de Olympiade
alexandri matre: que per quietẽ vidit: e femo
ribus suis vitez emanãtez: que totuz orbez vm
brabat: τ vsqz ad celuz tendebat. Multa
subriceo: que per quietem hoibus apparuerũt
futuros τ quidem veros euentus ostenden
tia. ¶ Duodecimus iudicandi modus anti
quorum est litteramãtia: que hoc modo fit. Si
tu ad aliquẽ locũ iter capere volueris: aut ali
quid peragere destinaueris: cuz fueris extra
ciuitatez: vel eo i loco vbi quid tractare volue
ris. Interroga primuz virũ vel mulierez: quez
vel quam inuenies: quo nomine nuncupetur.
Si nomen eius incipit ab aliqua istarum lit
terarum scilicet. a. e. i. o. u. proculdubio inue
nies: quod reperire cupis τcetera. Alij no
men duorum litigantiuz inter se accipiunt quã
libet litteram cum numero suo computando: τ
per numerum nouenariuz diuidendo τcetera.
Alij de coniugio iudicantes diuidunt per sep
tem: τ hec aristoteli τ Pythagore attribuun
tur. Huius rei auenasrha doctor hebreus me
minit. Cuius dicunt fuisse mosem primum
repertorem. Si super infirmo iudiciũ ẽ ferẽdũ
nomẽ egroti τ patris τ genitricis sumit̃ τ pla
neta dñans .i. dñs eius dici q fuit egritudinis
sicut supra diuidendo litteras τc. ¶ Tertiusdeci
mus modus Solmantia nuncupatur: tunc sic:
quãdo radij solares cura attentissima ab ali
quibus denotantibus ispectantur: sic ex colore
solis properantis ad occasium: vt per aristote
lem notatur superius allegatum vigesimasexta
particula problematum problemate .6. τ in li
bro de signis aquaruz ventorum τ tempesta
tum. ¶ Decimus quartus modus est venamen

tia vt testantur obstetrices de nodo Salamo'
nis in fronte puerorum existente. Decimus
quintus modus est nomantia a nomine distin
guendo per singulas domos: hunc modum
danieli attribuūt ⁊ sancto scādiano babilonico
cuius librum habeo sed i presenti reperire non
possum. Sextus decimus est vmbilicomantia
.i.scientia que fit per vmbelicum in egressu pu
erorum. ex utero matris: quam habeo gratia
mee genitricis: que (citra adulationez eloquar)
omniuz obstetricum huius seculi peritissima
est. Multe nostrates matrone se ei plurimum
debere aperto ore fatentur ipsamqꝫ mirificis
extollunt laudibus. Hoc cōciliator asserit par
ticula.x.super problematibus Aristotelicis p
blemate.46.ex auctoritate Albumasaris i pri
mo suo introductorio dicens. Ex parte nutri'
cis cognoscitur per vmbelicum quid mulier
debeat parere in uita ⁊ reliqua ⁊c. Idem testa
tur michael scotus in suo de procreatione ho'
minis libro. Multos alios auctores ad rem
nostram facientes adducere possem quos pro
pter nimiaz dicendi prolixitatem nunc omitto.
Multa in medium materie exempla afferre
possem: ⁊ experientias ab idiotis ⁊ doctis fac
tas narrare: sed timeo ne sim verbosus. Sunt
aliqui super galinarum expilatione conside'
rantes: qui si eas a capite prius expilare ince
perint tempestiue serendum esse asserunt: Si
uero a posterioribus inceperit expilatio sero'
tine serendum esse censent. Tamen experien'
tia est clara: videmus rusticos predicere dispo
sitiones temporum ⁊ signa stellarum nec non
signa lune. Insuper inquit Galenus primo
pronosticorum commento septimo. Sermo
arati in luna est: qꝛ quando extremitas superi'
or manifeste inclinat se significat vētos septen
trionales: Et si est expansa significat ventos
australes. Cum felles caput sibi aut inferius
aut superius lauat temporis mutationem ma
nifestare presumitur. Asinus auriculas quas'
sans futuram indicat pluuiam vt aiunt rustici.
Anseres per siccam currentes terram expan'
sis alis ⁊ collo ita gestientes ac si aqua merge
rentur: proximaz pre se ferunt pluuiā. Aliqui
deimantia vtuntur: hoc est diuina reuelatione
mediātibus angelis ad nūcianduz missis his:
quibus deo visum est esse aliquid enunciandū.
Aliȷ mensium kalendas inspiciunt. Quod si
ianuarie kalēde i die dñica inceperint hyemē
calidam ostendunt: ver humidū: estatē calidā
⁊ ventosam: autunnum ventosum: furmenti vti
litatem: annonam bonam: mellis sufficientem
habundantiam: vuarum vberrimam copiam:
legumina multa: fructus ceteri peribūt: pugne
erunt ⁊ pax fiet. Et consequenter de aliȷs die'
bus ⁊ mensibus ⁊ce. Aliȷ solmantia: quaz eti
am supra tetigimus vtuntur. Ut si die domini
ca sol clarus descenderit ad orizontem: clarum
erit tempus vsqꝫ ad diem iouis. Cuz vero die
iouis sol clarus occiderit vsqꝫ ad diem domi'
nicuz serēitas habebitur. Aliȷ: vt coqui: velan'
do ignem si cinerem proiectum ruere viderint
pluuiam pronunciāt. Si vero contingat cinerē
non moueri: nec ruere: serenitatem futurem di'
cunt. Aliȷ cum caro salita humectatur pluui'
am diuinant. Aliȷ ventis in prima ebdomada
augusti pugnātibus: quem ventum viderint i
illa suprastare: illum toto anno vincere asserūt
Inquit alkirandus in suo libro secūdo de apo
crationis in capitulo nonagesimoprimo de pe
largos idest ciconia. Omnes species auiuz ab
egypto ⁊ lybia ⁊ Syria aduolant ⁊ veniūt in
liciam ad flumen qui vocatur xantos ad mare
rubeum: ⁊ in eo loco cōmittūt preliuz cum cor
uis cornicibus ⁊ aliȷs scilicet segirnis ⁊ vultu
ribus: ⁊ cum omnibus carnes vorantibus: nā
ille presciūt tempus: ⁊ aduenīunt omnes pelli
canorum quoqꝫ exercitus ⁊ in vna parte ripe
fluuiȷ aciem parant. Corui autem ⁊ vultures
omnesqꝫ sarcophage idest carniuore aues in
altera fluminis parte castra collocāt: Sciūt eni
dies in quibus debent congredi: Tunc audi'
tur clamor vsqꝫ ad celum: ⁊ sanguis fluens cer
nitur in flumine: ⁊ multitudo auiū vulnerata'
tarū ⁊ prostratarum: Et pariter ingens illaruz
depilatio prospicitur: adeo quod ex earum pen
nis liciȷ sternunt etiam sibi lectos sumptuosissi
mos. Post vero belli exitum: qui iudicare vo
lunt vident numeruz auium iterfectarū cuius
sint generis: an sint sarcophage plures iteremp
te: an pelasgorum ⁊ pellicanoruz minor cecide
rit numerus: ⁊ hinc pronostica sumunt ad vite
humane vtilitatez. Nam si pelasgorum exer'
citus vicerit: diuitiarum ⁊ frumenti aliarumqꝫ
frugum copiam promittunt. Si autem corui
superiores extiterint: Multitudinem ouium:
bouum aliorumque quadrupedum denunci'

ant. Translatus fuit liber iste alkirandi Cõ
stantinopoli Manuele imperante anno mun
di .6299. anno vero domini nostri Jesu chri
sti. 1100. indictione .2. Aliqui alij: qui suam
ymaginatiuam habent supra intellectiuam: di
cunt: Si vis scire quid tibi somnium pronosti
cari velit aperi Psalterium: ꝛ prima littera:
quam repperies in summitate folij tibi denota
bit quod optas ꝛ desideras. A. significat po
testatem vel dilectionem. B. potestatem in
bello. C. ꝛ. D. merrorem ꝛ mortem. E. ꝛ
F. progeniem nobilem. G. significat casuz
vitiosum. H. amorem mulierum. J. bo
nam vitam. k. stulticiam ꝛ iocunditatem. Et
alia que nolo scribere breuitati consulens. Ali
qui iudicant secundum ꝙ dies natalis domini
venerit: Nã si fuerit die solis hyems erit bõa
ꝫ ventosa: estas sicca ꝛ bona: vindemie bone ꝛ
cetera. Et sic discurrendo de die lune ꝛ mar
tis: ꝛ ceteris diebus cum suis iudicijs. Aliqui
etiaz conati sunt inuenire horoscopuz natoruz:
vt alchandrinus philosophus: quem dicunt fu
isse discipuluz aristotelis inquit si vis scire quã
do homo natus sit: vide computum nominis
sui ꝛ matris sue: ꝛ diuide per. 28. si remanserit
1. vel. 2. erit caput arietis. Si vero .3. vel. 4. e
rit finis arietis. Et sic de alijs numeris discur
rendo per totum Zodiacum colligendo per
quandam suam tabulam cum numero compu
tato cum suis litteris: quam non pono ꝛ per
istum modum iudicabat ꝛ fortunia ꝛ infortu
nia viuentium: ꝛ pronosticabat. Quidam etiaz
gloriantur se scire signa que sunt sub pannis i
coporibus hominum: sicut nigellum cicatrices
verucas ꝛ alia signa ꝛ per istam viam aliqui d
ceptores dicũt se esse physionomistas: dicen
do tu habes tale signum in tali loco. Ego mul
totiens istud probaui: ꝛ aliquando inueni ve
ritatem: ꝛ aliquando non. Et per istam viam
multi melancholici sicut hebrei pronosticantur
auctoritate Rabi hauenisrba. aliqui per aspec
tum. hominis: sicut Halyamberazel in suo
libro de interrogationibus: cognoscunt signa
in corporibus humanis: sicut porrum: nigel
lum; lentiginem: rubedinem inseperabilem: ꝛ
tumorem carnis sub pannis. Inquit idem ha
lyamberagel: per aspectum hominis ꝛ per si
gna in eo apparentia potest quis scire signa tec
ta: que habet homo per membra. aspicias ho
minem: ꝛ si veneris signum in nare habet: ali
ud habebit in virga Virili: ꝛ aliud in costis a
parte sinistra: ꝛ aliud sub capillis in pendili.
Et si in facie inuenies signum aliud erit in te
sticulis. Et si habet in fronte signum aliud ha
bebit in pendili. Et si habet signum inter su
percilium ꝛ palpebras: aliud habebit in vul
tu inferiori: ꝛ aliud inter vmbilicum ꝛ pendi
lem. Si habet signum in vultu subtus nares
aliud habebit in brachio inter cubitum ꝛ hu
merum. Et si habet in supercilio: aliud ha
bet in pectore. ꝛ si habet in manibus signũ: ali
ud habet in Virga ꝛ pẽdili. ꝛ si videris signũ
in gula aliud habet in costis a parte dextera.
Alij tñ retrogradi physionomiste aspiciũt i as
pectu hominis cum quadam sua fatua regula
ꝛ conãtur inuenire signum ascendentis ꝛ iu
dicant signa coperta: ꝛ aliquando inueniunt
veritatem per accidens: sed vt plurimum men
dacia: Et quare non possunt dicere veritatem
dicimus in libro secundo. Aliqui per quan
dam suam viam etiam inuenire querunt horo
scopum. Et dicunt: Tibi ascendit aquarius:
ergo caueas tibi a signo in oculo dextero aut
in brachio sinistro. Si autez ascẽderint pisces
dicunt timidum esse de fronte: vel latere: vel co
xa: vel brachio: Et sic procedendo per ordi
nem secundum diuersitatem signorum: diuer
se iudicant. Insurgunt etiam aliqui ingeniose
procedentes: qui ex litterarum propriorum
nominum initio pontificum obitum diiudica
re attestentur. Si enim alicuius pontificis no
men proprium ab aliqua litterarum ante. F.
initium sumat: vita vtiqꝫ illius. F. non transi
bit. ꝛ hoc cum ex numero litterarum annorũ
numerum concluditur. Si autem idem no
men proprium sit ab .F. tunc per annos
obitum suum diiudicare non inconuenit.
Si autem primum pontificatus annum tran
sierit ab. f. vsqꝫ ad vltimum. a. b. e. a. b. f. vsqꝫ
ad. f. posse viuere arbitrantur, relictis tamen in
connumeratione litterarum his litteris. h. k.
x. y. z. ꝛ. ꝯ. ꝑ. Judicatio hec fundatur in ex
perientia. Eugenius enim cui proprium no
men erat Gabriel decẽ ꝛ septẽ ãnos vixit: Vñ
si recte aspexeris a. g. vsqꝫ ad. F. inclusiue sunt
decem ꝛ septem littere. alij etiam ex vmbilici li
neis iudicare nituntur: inter quos est Ptho
lomeus philosophꝰ: ꝛ põtius gallicus dicẽtes.

Qui habet vnam lineam in vmbilico: signifi-
cat scientiam. Qui habet duas sub vmbili-
co plures vxores. Si tres multos filios deno
tat. Si quattuor vitam promittunt diuturnā.
Si quinqꝫ magnam sublimationem aut ma-
gnum honorez. Si sub vmbilico duas lineas
inequales quis habuerit significat hominem
malignum adeo vt de ipso minime sit confidē
dum. Multa alia dicere possem sed huic itro
ductorio nostro finem iam imponere volens:
de his que dixi contentus: finem faciaz. Nec
ꝙ hec diuinandi ars in omnibus modis ⁊ par
tibus suis vera sit plures rationes adducam:
cum satis superqꝫ de hoc disseruerit ⁊ copiose
Dominus Magister Alexander Achillinus
in omnibus artibus adeo excellens vt nō hu-
manus sed diuinus potius iudicandus sit: in
libello quodaz: quem mihi sua benignitate de
dicauit: Ad eum autem librum studiosos: qui
curiosiores esse voluerint remitto: ibi eniz: si
quid dubietatis habuerint: remittent: artesque
diuinandi veras: ac firmissimis fundamentis
munitas pro certo reputabunt. Ceteruz est vt
in quot libros opus nostruz diuidatur quid ue
in vnoqꝫ libro tractemus enarrare conemur:
vt facilior sit ad hanc scientiaz perspiciendam
aditus. Diuiditur ergo Anastasis nostra i sex
libros. In primo libro cuius tractātur aliqua
capitula ⁊ veluti cōmentaria pertinentia ad di
ctam artem: que generalia erunt: ⁊ vniuersalia
In secundo vero libro ponentur capitula par
ticularia a capite vsqꝫ ad pedes de omni mē-
bro gradatim: cū diuersis quesitis factis per di
scipulum nostrum Augustinum i hac arte peri
tissimū. In tertio libro dicetur de physiono-
mia planetarū: ⁊ de lineis existentibus in fron
te incipiendo a Saturno. In quarto libro
ponetur dialogus in Chyromantia cū diuer-
sis quesitis ⁊ disputationibus contra Anthio
chū cesenatē Chyromanticuz ⁊ multos alios:
interrogāte etiā Augustino nostro. Quintus
liber certa continebit capitula: cum Chyro-
mātia Conciliatoris: ponentur etiaz multe ac
varie nostre additiones: ⁊ hec vocabitur Chy
romātia magna. In sexto ⁊ vltimo libro trac-
tabimus de Chyromātia parua cū capitulis
distictis ⁊ recollectis i chyromātia magna. Et
sic finis ē itroductoriū nostri: ⁊ eaꝝ rerū: que in
singulis libris ꝯtinētur.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Bono-
niensis Liber primus Physionomie Et
sue Anastasis. Cuius caput primum
demonstrat ꝙ anima sequitur corpora
lem complexionem: Et quod
prudentia nostra euitare fata
possumus.

a Cademici ac peripatetici
philosophi testanturꝙ anima
nostra habituz corporis sequi
tur. Inter quos omniū peri-
tissimus Plato: ita i physio
nōmia sua similitudinaria di
cit. Homo qui mēbra similia
habet alicui animali illius sequitur naturā.
Exēpli gratia: qui nasuz habet acquilinū hic
moribus aquilinis vtet: hoc est magnanimita
te: crudelitate: rapacitate. Qui vero vultū sicut
canes hispani habent: tales iracūdi ⁊ loqua-
ces indicant a metoposcopis. Exēplificat pre
terea de pluribus aliis animalibus vt in ꝓces
su patebit. Mirifice etiam probat hoc Gu-
lielmus cōmētator physionomie Aristotelis:
Ingens Galenus i tractatu primo de iuua-
mentis mēbrorum dicit corpora aialiū sunt in
strumēta animarū: que sunt i eis: vt per ea ⁊ ꝑ
diuersitatē mēbrorū suorū explicet illud: quo i
diget anima. ⁊ tūc necessariū ē ꝙ mēbra corpo
ris cuiuslibet modi animalium sint cōueniētia
dispositioni anime illius animalis hec Gale-
nus. Sicut igitur diuersa animalia habēt ani
mas diuersimode i suis affectionibus disposi-
tas: ita habent diuersimode membra disposi-
ta ad sequēduz cōuenienter suas affectiones.
Et vt igr Cōmētator primo de anima diuer
sitas animarum facit membrorum diuersitatē:
vbi dicit ꝙ mēbra leonis a mēbris cerui nō dif
ferūt nisi propter anime diuersitatē: ita ꝙ quia
anime humane i diuersis mēbris diuersimo-
de i suis passionibus disposite sunt: ⁊ corpora
hominū diuersorum diuersimode disponūtur
secundum diuersas dispositiones animarum.
Oēs. n. operatiōes ⁊ passiōes aīe vident eē cū
corpore: qd maxie pꝫ i passiōib⁹ aīe ꝯcupiscibi
lis: sicut sunt: ira: māsuetudo: timor: misericordia
⁊ reliqua huiusmodi: que nō fiunt absque mo
tu locali cordis dilatationis ⁊ constrictionis: ⁊
absque physica alteratione: quod patet per

ſignum:quia ſecundū ꝙ homines ſunt diuerſarum complexionum ⁊ differenter in alterationem incurrunt:⁊ in his paſſionibus differenter ſe habent. Sunt enim quidam qui fortibus ⁊ manifeſtis periculis ſuperuenientibus nullatenus prouocantur ad iram propter eorum flegmaticam complexionem frigidam ⁊ humidam non aptam ebullitioni:⁊ aliqui in talibus nihil timent:ſicut qui multum ſanguinis habent:⁊ corda calida. alij autez paruis ⁊ debilibus cauſis ſuperuenientibus cito incitantur ad iram quorum corpus eſt faciliter iraſcibile:⁊ fere ita diſpoſitum:vt in colericis accidit habentibus corda calida ⁊ ſanguinem leuem qui facile ſurſum mouetur. Et ad huc hoc manifeſtum eſt magis in his qui ſunt timentes quando nulla cauſa timoris iminet:vt accidit in melancolicis:qui ſunt frigidi ⁊ ſicci:⁊ pauci ſpiritus:⁊ modici caloris in corde ⁊ in quibꝰ ppter vapores melancolicos nigros aſcendentes fantaſmata ⁊ apparentie terribiles fiunt: inducentes timorem:hec Gaietanus in primo de anima ex alberto. Quia igitur in ſcientiis non ſolum proceditur a priori:ſiue a cognitione cauſarum ad cognitionem effectuum:ſed etiaz econuerſo a poſteriori ſcilicet a cognitione effectuum ad cognitionem cauſarum:⁊ hoc in omni genere cauſarum:vt patet ex libro priorum. Ex diſpoſitionibus igitur corporum a poſteriori congrue poteſt argui diſpoſitio animarum. congrue igitur proceſſerunt philoſophi in tradendo phyſionomiā ⁊ diſpoſitiones corporis ⁊ per hec poſtea iudicarunt de moribus ⁊ diſpoſitionibus mentis. Unde Plato dicit qđ pueris ⁊ adhuc iuuenibus exiſtentibus cum ad huc mouentur motu celi ⁊ non ducti rationis:conſiderandum eſt ad quam artem ſiue mechanicam ſiue liberalem ſunt magis inclinati:⁊ in quo magis delectentur: ad hoc eniz vt dicit:ſunt diſpoſiti a natura ita ꝙ ſi in illa arte nutriantur in illa peritiſſimi euadent. Si autem ſe exerceant in aliis nunquam erunt habiles inclinatione naturali in contrarium reluctāte:hec Plato. Unde Ariſtoteles in predicamentis capitulo de qualitate aſſignans differētiam inter paſſiones: ⁊ paſſibiles qualitates dicit. Illas qualitates ⁊ paſſiones anime:que mox in naſcendo fuerint ſcilicet:que naſcuntur cum hominibus ⁊ ſunt a natura vt eſt de natura ire ⁊ huiuſmodi iſte inquam vocantur paſſibiles qualitates quia ſunt difficulter preterēūtes ⁊ omnino immobiles. Difficile eſt enim mores naturales immutare: qui ſcilicet ſunt ex complexione naturali:⁊ influentia celi. Dic eniz Plato anima vero eſt adeo ſuper materiā vt eam non attingat elementorum procella ⁊ iniquitas certantiū qualitatū:nunq̄ȝ rurſus ex eo inquinabitur ꝙ alienam aliquam ⁊ nature ſue aduerſam quandoq̄ȝ ſuſcipiat qualitatem que noxiam ipſi inferat paſſionem. Primum nāq̄ȝ ſubiectum paſſioni expoſitum materia ē: per quaȝ ⁊ quantitas ipſi immerſa ⁊ qualitas quantitati coherens exponitur paſſioni: Quocirca eſſentia illa que eſt a materia ſeparata id eſt potentia ſeparabilis nullam habet in ſe ipſa potentiam per quam alienum quicquam ⁊ hoſtile ſuſcipiat vnde paſſioni ſubijciatur. hec Plato in quinto theologie capitulo quinto vnde Galenus ꝯo tegni ſermonē faciens de naturali cordis complexione: que per ſigna ⁊ moribus iudicatur:dixit ſe de moribus ſermoneȝ non exprimere ſm exercitatorum philoſophiā: ſed primo ⁊ principaliter de moribus ī quibus homines naturali quodam inſtinctu inclinantur:⁊ ad fortuna preparantur bona. Licet eniȝ celum nō poſſit agere in animam humanā directe:eo ꝙ nullum corporale poteſt agere directe in ſpirituale: Ideo de futuro ſibi poterit prouidere. Unde Iſaac quinto febrium dicit ꝙ anima rationalis dignior eſt ſtellis: quarū actio minime ei accidet niſi in ignorantie vinculo fuerit inoluta. Nihilominus poteſt agere in ipſam indirecte agendo in corpus: ⁊ organa virtutum ſenſitiuarum:que ſunt ipſius anime iſtrumēta:quibus ſic vel ſic diſpoſitis anima ī ſuis operationibus naturalibus perficit vel deficit ab eiſdem. Patet igitur quod ſigna corporalia phyſionomizandi de moribus hominum naturalibus magnam iducūt probabilitatē lȝ nō neceſſitatē. Cuius ſcie vt ſuperius ī introductorio noſtro recitauimus Loxius apud antiquos ſummus metopoſcopoꝝ fūdator et princeps extitit hūc phylemon: ⁊ palemon ⁊ Zopyrus ſequuti ſunt. Archiphyſionomū ēt dicūt fuiſſe Hermetē tremegiſtū:vt narrat guli elmus nurice phyſionomie cōmētator. huius quoq̄ȝ diſcipline pfeſſor:princepſq̄ȝ pipateticoꝝ Ariſtoteles:vt ī itroductorio noſtro dictuȝ eſt:

in sua physionomia methaphorica efficacissi-
mis rationibus idem probat: dum iquit:
Quoniaz τ anime sequũtur corpora: ipse secũ
dum se ipsas non sunt impassibiles a motibus
corporis. Hoc autem valde fit in ebrietatibus
τ in egritudinibus: multum nanqꝫ anime mu
tari videntur a passionibus corporis. Et econ
uerso vti corpus comparatum passionibus ani
me multum: vt circa amores τ timores: τ tristi
cias: τ delectationes. Amplius autẽ τ natura
factis vel generatis magis vti aliquis conspi-
ciet τ corpus τ anima: ita se habent generalia:
quod fuerit circa plurimaruz passionũ ad inui
cẽ: nũquã eniz factũ: vel generatũ est tale quod
corpus haberet alterius animalis animã vero
alterius sed semꝑ eiusdem idest animalis cor-
pus τ anima. Quare necessariuz ẽ cõsequi cor
pori talẽ formã. Amplius autẽ τ scientes cir-
ca vnũquodqꝫ animaliuz ex forma possunt cõ
siderare: veluti equites equos τ venatores ca-
nes. Idez tenet flauius Vegetius in libro đ
re militari duz inquit ex vultu τ oculis: ex om
ni ɔformatione membrorũ eos eligat: qui iple
re valeant bellatoris officiũ. Nã non soluz in
hominibus sed etiã ĩ equis: τ canibus virtus
multis đclarat́ indicijs: sicut doctissimorũ ho-
minũ disciplina cõprehendit quod etiã ĩ apibꝰ
mantuanus auctor dicit esse seruãdũ. Nã duo
sunt genera: hic melior insignis τ ore It ruti-
lis clarus squamis: ille horridus alter desidia:
latãqꝫ trahẽs inglorius aluũ vt etiaz pꝫ per xe
nophontẽ in libro de venatione. Si autem hec
vera fiunt: ꝓpterea autẽ hec vera sunt: erit ita
qꝫ physionomizare: Et magis inferius. Alij
aũt hoc faciebãt: non ex oĩbus animalibus ex
periebant́: sed distinguebant ex ipso genere ho
minũ secunduz gentes: quecunqꝫ differrent se
cunduz sensus τ mores: vt egyptij τ traces τ
scyte Similiter ellectione signorum faciebant
τc. Ideo heraclitus ait aer siccior anima pru
dentior ac melior: Ego dico ꝙ nos videmus
vulgus imperitum sine aliqua ratione τ funda
mento iudicare quasdã res cũ ambiguitate in
hominibus: veluti cũ dicit đ aliquo turpi aspec
tu: hic mihi non placet: Insuper dicũt Deus
auertat τ conseruet me ab illo hoĩe ab eo no
tato: vt sunt gibbosi τ strabones: Sentimus in
super plebem susurrãtẽ. Si equus dũ est in cõ
tinuo motu assidue circũuoluerit caudã dorsi đ

bilitatez denotabit. Piscatores anguillaz op
timã esse τ bene cõplexionatã iudicabunt: que
has habebit cõdiciõẽs scilicet vt sit capite par
uo: pelle alba: vel si nitida fuerit breuis τ cras-
sa secũdum formam. Multa quoqꝫ alia ĩ bru
tis cognoscuntur: si plebis iudicium verifica-
tur: sola experientia τ non ratione. Et si
hec in animalibus ab imperitis iudicantur:
Quanto magis philosophi cum suis argumẽ-
tationibus euidentissimisqꝫ rationibus: melio
ri τ efficatiori veritate credendi sunt: cum ma-
xime de homine loquentes per signa exteriora
cognoscere ac perspicere intrinseca anime glo-
riantur τ merito: Habent enim que dicunt
maximam apparentiam propter nobilitatem
subiecti. Vt philosophus in libro de Regimi
ne principum. Nobilissimum animalium est
homo: ex nobili animali nobilis intelligentia
sequitur: τ mores habet secundum comple-
xionem: τ corporis habitum. Sangui-
neus mores sectatur sanguineos: τ colericus
colericos: vt per hos versiculos apparet com
positos per Ioãnem michaelem sauonaro-
lam in sua pratica dum inquit.

¶ Sãguie largꝰ amãs hylaris: ridẽs rubensqꝫ
Cantãs: carnosus: satis audax: atqꝫ bẽignus:
¶ Plene bile tumens: hyrsutꝰ ꝓdigꝰ audax
¶ Fallax: irascens: bili subiectus habetur
¶ Astutus: tenuis cute: croceoqꝫ colore
¶ Somnꝰ flegmaticos captat: τ iertia multa:
¶ Ore spuit multum: tussit conamine multo:
¶ Sẽsꝰ habes: piguis facie: color albꝰ adheret:
¶ Inuidus τ tristis: cupiẽs: dextreqꝫ tenacis:
¶ Et malincolicus his signis notus habet́:
¶ Nõ exps fraudis: timidꝰ: luteiqꝫ coloris.

Idem testatur Galẽus primo de cõplexioni
bus τ in libro tegni τ in libro vbi probat ani-
mã corpus sequi. Idẽ sentit Auerrois quarto
colligeth capitulo de accidentibus triũ virtutũ
scilicet ymaginatiue cogitatiue τ memorati-
ue Vt inquit Serapion capite de aloe: Et ra-
sis in secũdo Almãsoris: τ cõciliator. Albertꝰ
magnus in libro de physionomia idest in pᵒ
de animalibus: τ in ɔpendio sue Theologie:
τ Michael scotus in libro de physionomia: τ
Aristoteles in secũdo de anima: τ ĩ 7ᵒ metha
phisice testat́ ex sanitate aĩe fit sãitas ĩ corpoŕ.
Et in libro de natura animalium capitulo de-
cimonono dũ ait. Sãguis solꝰ oĩuz humoꝝ cõ

ſparſus per totum corpus animalium eſt: Et
ſemper quam diu vita ſeruatur: ſanguis unus
animatur ꝛ feruet: oritur primuz in corde ante
q̃z totum corpus formatur: Si multum ſangui
nis effluat anima deficit: ſi nimium vita interit
Si ſanguis immodice humeſcit: morbꝰ ĩfeſtat.
Tamen cũ hõ ſit aial politicum: ꝛ cuz habeat
intellectum agibilem ꝛ ſeperatum a paſſioni
bus corporiſ poteſt vitia ꝛ fata ſuperare: vt te-
net philoſophus primo politicorum: anima na
turaliter dominatur corpori: ſicut dominus ſer
uo. Et ut iqt Ariſtoteles pᵒ ethycoꝝ nos ſu-
mus dñi noſtraꝝ operationũ. Cũ.n. hõ oium
aialiũ Rex ꝛ princeps exiſtat: ut 3ᵒ ꝺ iuuamẽ
tis mẽbroꝝ aſſerit Galenuſ: idcirco iter cetera
erecto capite incedit. Unde igenioſus poeta
Ouidius ait.

Pronaqz cum ſpectent animalia cetera terrã
Os homini ſublime dedit: celumqz videre
Juſſit: ꝛ erectos ad ſydera tollere vultus.

Si celi nos cõſtringerent nõ oporteret adhiber̃
conſiliũ: vt dicit philoſophus primo peryher-
menias: ꝛ magis corroborat ſecũdo de anima
dicẽs: ꝙ actus actiuorũ ſunt in patiente diſpo
ſito ꝛ bene. Nã videmus in aliquibus regio-
nibus homines conſilio ꝛ legibus fata ſupera
re: ꝛ hoc manifeſte patet in regione dominio
venetoꝝ ſubiecta circa pedicatiõis vitiũ ꝛ etiã
in multis regionibus: vt ĩ alemania gallia: pan
nonia: ꝛ ſic ꝺ ſingulis. Exẽplũ vnũ iduco: cele
ſtem preuideo influxũ ſaturni ĩfluẽtẽ frigiditatẽ
hac in hyeme prouideo mihi ꝺ igne ꝛ veſtibꝰ:
vt etiã dixi in introductorio meo: ergo celi influ
xus patientẽ bene diſpoſituz non inuenit: ꝛ cõ
ſequenter non poteſt perficer̃ ſuã actionẽ: quia
materiaz comperit indiſpoſitaz: ꝛ inalterabilẽ.
Idem ſentit Auicenna in capi'e de febre pe
ſtilentiali dum inquit. Principiũ omniũ horũ
ſunt forme ex formis celi facientes eſſe neceſ-
ſariũ illud cuius aduentus ignorat̃. Licet ſint
quidaz qui dixerunt in eo aliquid nõ proportio
natũ eſſe ad cauſaz eius immo oportz vt ſcias:
ꝙ cauſa prima longinqua ad aliud ſunt figure
celeſtes: ꝛ propinqua diſpoſitiones terreſtres:
ꝛ cetera: Et ſubdit. Agens ei ſolũ quandoqz
peruenit: ꝛ patienti non eſt preparatio non acci
dũt actio ꝛ paſſio. Et iſtud ĩtelligit Pholome
us in centiloquio verbo.5. dum inquit optimꝰ
aſtrologus multa mala euitare poteſt: que ſecũ
dũ ſtellas ventura cognouerit. Et dicunt aliq
ꝙ idem pholomeus in ſuo libro prouerbiorũ
dixit: Sapiens dominabitur aſtris. Hoc pro-
phyloſophia actibus: moribus: hominũ neceſ
ſitate minime impinget. Sed inclinationes ex
ſangnine ſpiritibuſqz quaſdaz cauſas impulſi
uas oſtendit: quare non immerito ait Loxius
animã in ſanguine fore fundataz operatione ta
men non eſſentia cũ ſic probatur omnino a cor
pore eſſe ſeperatã: ꝛ ideo poſſunt freno ſobrie-
tates retinere ad vnguem. Ariſtoteles dicit po
teſtates ratiõales eſſe ad oppoſitũ ꝯuerſiuas.
Unde ad alexandrũ dixit: hanc eſſe phyloſo-
phiã victoriã quidẽ ꝛ abſtinentiã ꝯcupiſcibili
um. Teſtatur Tullius quarto Tuſculanaruz
circa vltimum de phyſionomiſta quodaz Zo
pyro: qui naturam cuiuſcumqz ex forma pro-
ſpicere profitebat̃. Deriſus eſt a ceteris: quia
illa in ſocrate uitia nõ agnoſceret: ab ipſo autez
ſocrate ſubleuatus eſt: cũ illa ſibi ſigna ineſſe:
ſed ratione correcta diceret: Ariſtoteles in tali
hiſtoria perſuaſit diſcipulis hyppocratis choi:
vt eius figura depingeretur: que depicta tandẽ
ꝛ optime expreſſa delata fuit phylemoni ingẽ
ti phyſionomo: quã cũ aſpexiſſet: ꝛ mẽbrũ mẽ
bro comparaſſet: uiz ſignoruz aduertens pro-
nunciauit ipſũ eſſe virũ luxurioſuz: deceptorez:
coitũ appetentẽ: ob quã cauſaz diſcipulis indi
gnatis eũ culpantibus: ꝛ flagellis fere rũdenti
bus: qꝺ de viro eximio talia iudicaſſet: ab eis
tandez hoc iudiciũ ad hyppocratem delatum
eſt: qui confeſſus eſt phylemonẽ verũ omnino
de ipſo protuliſſe: neque vnã litteraz pretermi
ſiſſe: ſed euz ex amore phyiloſophie ꝛ honeſta
tis: ſui cordis concupiſcentias ratione viciſſe:
ꝛ ſtudio atqz abſtinentia accepiſſe: quod prius
eius nature negatũ extiterat: Eadẽ ſenſit al-
bertus in primo de animalibus: ꝛ conciliator
in ſua phyſionomia: ꝛ Ariſtoteles ad Alexan
drũ iqt homo ſemper in omnibus ſecundum
rectuz iudiciuz rationalis intellectus operatur
appetitui ſenſitiuo: ſibi per omnia ad ſuũ impe
riuz: vel ſecundũ ſuuz beneplacituz obediẽdo:
ſicut hyppocrates: vt ſuperius dictuz eſt: facie
bat. Nota ꝙ omnia iſta ſigna maximã incli-
nationẽ inducunt: cui difficile eſt obuiare: licet
poſſibile: vt etiaz tenẽt theologi: Quare conclu
demus voluntatem noſtram: ſub noſtre pote-
ſtatis imperio eſſe ſubiectam.

Josephus Burzynski
Anno Dni
1670
Lector lege com-
mo-
rare.

¶ Capitulum secundum contra Plinium ⁊ suos sequaces in vndecimo libro capite. 52. vbi stimulat metoposcopos: atqꝫ Chyromāticos: ⁊ precipue phylosophum ⁊ trogum. et in hoc loco ostendetur diffinitio physionomie ⁊ embrionis generatio.

INquit Plinius. Miror quidem Aristotelem non modo credidisse prescita vite: non modo esse aliqua in corporibus ipsis: verumtamen prodidisse: Que quamquam vana existimo: nec sine cunctatione proferenda ne in se quisqꝫ ⁊ auguria anxie querat attingā tamen que tantus vir in doctrina non spreuit. Igitur vite breuis signa ponit raros dentes ⁊ cet. Inferius dicturi sumus ꝙ philosophi perveniunt ad debitam cognitionem per tres modos: aut quia: aut propter quid: vt in precedentibus tactuꝫ est: aut propter experientiā. Nos hoc loco ostendemus propriam causam huius. Necesse est diffinire prius: quid sit physionomia: ⁊ vnde habeat deriuationem: ⁊ qd sit embrio: ⁊ quod ⁊ que sint membra spermatica propter maiorem: ⁊ vniuersalem cognitionem. Inquit Conciliator in lib. suo de physionomia capitulo secundo ⁊ decisione tertia. A non nullis autem dicta est physionomia a physis greca lingua natura ⁊ onoma nomen: eo ꝙ ipsa naturam nominet. Sunt ⁊ alii aliter deriuantes: volunt enim ꝙ physionomia dicatur determinatio vel lex nature a physis qd̓ est natura ⁊ nomos qd̓ ē lex. Ex quadā nāqꝫ ordinatione ⁊ lege nature inest ꝙ talis corporis forma vel potentia anime imprimatur ⁊ econtra Ideo physionomia sic diffinit̄. Physionomia est sciētia passionum anime naturalium corporisqꝫ accidentium habitum vicissim permutantiuꝫ vtriusqꝫ. Dico autem passionū alterantium quoniam signa ⁊ membrorum dispositiones quas physionomi considerant non referuntur nisi ad passiones ⁊ accidentia: que primo in eis naturaliter inexistunt: ⁊ nō ad illa que sibi sunt acquisita secundo vt musica: geometria: in anima caliditas seu frigiditas: molicies vel duricies corporis ex adueniente extrinseco causata. Talia enim nō alterant sic anime habitum vt demum corporis formam permutent. Hec autem sinthomata corpori unqꝫ occurrentia cum non ex suis nature principijs ipsum taliter exagitent: naturam exinde anime non physice permutant. Oportet itaqꝫ physionomum cum talia sint erroreꝫ pollicentia: signa ⁊ dispositiōes corporum ex ipsa rerū natura orta: et anime conceptibus membrorūue accidentijs propriis propter orta recipere que vtriusqꝫ simul ex alterent habitum vt ira: concupiscentia ⁊ huiusmodi similitas: ⁊ paruitas: ⁊ talium ceteraꝫ communia vero ⁊ extrinseca tanquaꝫ impertinentia ab hac consideratione repellere: De generatione aūt embrionis inquit Lanfrācus ī sua chyrurgia maiori Quattuor sunt passiones: alias intentiones apud rerū certitudinem īquirentes: quarū tres quamq̄ꝫ in verbis uideantur aliqualiter discordare: tamen in vna coueniunt veritate. Nam philosophorum summus idest Aristoteles dicit ꝙ embrio generatur ex viri spermate ⁊ sanguine menstruoso mulieris. Et sperma viri se habet per modum factoris: ⁊ sanguis menstruus per modum materie: hoc quideꝫ taliter intellexit Auerrois ꝙ sperma viri nullo modo staret in substantia embrionis: ⁊ ꝙ sperma mulieris ad generationem nullo modo intraret. Galenus vero ponit ex duobus spermatibus viri scilicet ⁊ mulieris ad inuicem agentibus ⁊ patientibus embrionem causari. Ita ꝙ vnuꝫ quodqꝫ ipsorum agit in aliud: ⁊ patitur ab alio ⁊ ex cōmixtione amborum adinuicem causat embrionis generatio: ita tamen fit ꝙ ex spermate viri fit actio fortior: minor autem ex spermate mulieris. Auicenna vero qui ī dictis apprime physicis laborauit Galeni sequens opinionem cassat omnino Auerrois dictionem dicens: Quod ex duobus spermatibus fit generatio embrionis: ita quod si mulier non spermatizat: non fit filius neqꝫ filia: ⁊ sicut coagulum se habet in caseo per viam coagulationis actiue: ⁊ lac se habet per viam coagulationis passiue: ita sperma viri ad embrionis generationem se habet per vim coagulationis actiue Et quemadmoduꝫ vnumquodqꝫ duoruꝫ coaguli scilicet ⁊ lactis est pars substantie casei: q fit ex eis: ita vnumquodqꝫ duorum spermatū est pars substantie embrionis: nec istud verbū discordat a philosopho: Nam sperma mulieris est adeo a natura sanguinis elongatum ꝑꝑ mulieris frigiditateꝫ non valentis illud bene

decoquere: ⁊ propter vicinitatē vasorum sper
matis: ⁊ matricis: quod nō est dignum vocari
sperma. Et propter hoc voluit philosophus ip
sum sanguinem mestruū appellare. et etiā li
cet ex duobus spermatibus fiat embrionis pri
ma generatio ex quibus: omnia membra consi
milia: excepta carne ⁊ pinguedine generantur
tamen ad ipsorū augumētū: ⁊ ad carnis gene
rationē ⁊ pinguedinis sanguis prouenit men
strualis. Matrix vero mulieris: que formam
habet naturalem: ⁊ cōplexionē aptā ad con
ceptionē: sicut quelibet mēbra formā habent
cōuenientē ad eorū proprias actiōes cū trans
glutit sperma ad ipsius matricis profundum:
tūc totā se naturaliter colligit circa illud: suūqꝫ
taliter claudit orificium: quod non posset illud
intrare stillus. Informatiua vero virtus appro
priata huic officio cū deo glorioso cōtinuata: q̄
non cōprehendit: quoniam est de secretis dei
modū inuenit mediante calore naturali: qui est
istrumentū eius: Spiritus vero qui descēdunt
cum duobus spermatibus: sed cū spermate pa
tris plus permiscentur illa spermata: ⁊ itendūt
generare vnūquēqꝫ spiritum: tam vitalē q̄ȝ ani
malē: q̄ȝ naturalē: ⁊ minerā vnicuiqꝫ propriā:
⁊ hoc facit in sex primis diebus in illis solum
spermaticis de sanguine menstruoso nihil pe
tens: quoniam vsqꝫ ad illos dies non fit talis
resolutio de qua curet. Sed postea incipit ap
petere: ⁊ menstruum sanguinē attrahere: ⁊ tūc
icipit attractiua: ⁊ in tribus diebus incipiūt fie
ri puncta ⁊ lineationes ⁊ in sex vltra sanguis
menstruus intrat in spermate: qui quidē san
guis toto cōceptionis tempore in quinqꝫ par
tes diuiditur. Una mutatur in naturam sper
maticam: ⁊ tendit ad augumentum membrorū
a duobus spermatibus habentium principiū
Secunda pars est sanguinis grossi: quā cali
ditas coagulat: ⁊ mutat in carnem. Tertia
pars subtilis: quā frigiditas coagulat: ⁊ muta
tur i pinguedinem. Quarta pars boni sangui
nis qui superhabundat ab his omnibus: ⁊ trā
sit ad mamillas: ⁊ cōuertit i lac. Quinta que
superfluit ad hec omnia vsqꝫ in diē partus re
manet in matrice. Post. xv. dies a principio
conceptionis. xij. diebus sequentibus fit san
guis: humiditas: caro: nucha elongatur: cor: ⁊
cerebrum: epar: i tribus vesicis incipiunt appa
rere. Deinde apparet vmbelicus: qui quāquā
post illas appareat: ante illa tamen perficitur.
In decem sequentibus diebus elongatur ca
put ab humeris. Uenter a lateribus: extremi
tates a ventre. Quattuor diebus sequentibus
perficitur totus quiqꝫ sequentibus: ⁊ sunt. xlv.
sentit duplicatis omnibus ⁊ sunt. cx. mouetur
triplicatis omnibus: ⁊ sunt nouē menses: i qui
bus nascit: hoc tamen i aliquibus fallit sed vt
plurimū verificat. Unde versus.

¶ Cū recipit matrix generādo spma pentis
¶ Sex i lacte dies stat: tribus linea pūctis
¶ Incipit: ⁊ sanguis sex post i spmate trāsit:
¶ Humiditas caro fit: sequētibꝰ i duodenis
¶ Nuchaqꝫ lōgat: tria mēbra regalia ꝯstāt
¶ In reliqs nouē extremis latera distāt:
¶ Humerus ⁊ ceruix vēter: q̄ttuorqꝫ seq̄ntes
¶ Perficiūt totū: dāt sensū: deniqꝫ quinqꝫ
¶ Duplica: sicqꝫ dies dat nonagesima motū
¶ Si queris ortū: tunc tēpus triplica totum.

Sola ergo caro ⁊ pinguedo generātur ex san
guine menstruoso: ossa vero ⁊ cartilagines: li
gamēta ⁊ nerui: vene: corde: arterie: pāniculi: cu
tis ex duobꝰ spermatibus generantur: vt vult
Auicenna: ⁊ omnes alij doctores: ⁊ vt appro
bat experimētū Chyrurgicū. Nā si aliqd isto
rum membrorū amputet nullatenus vera re
stauratione restauratur: quoniā eorum mate
ria fuit sperma parentum: quod formam aliā
acquisiuit: sed caro cuius materia est sanguis:
q quottidie generatur in nobis: cui sanguis dat
formā verā restaurationem recipit completā:
hec Lanfrācus. Ideo dentes q generant ex
materia antedicta scilicet spermatica: que idi
uisibilis est: ⁊ que i radicali humido cōuertit
sic scilicet mēbro iciso i quacūqꝫ minima eius
parte semper reperitur: vt arguat sic: omne si
gnum est representatiuum sui signati: sed den
tes generant ex materia spermatica: ergo si ex
trahant nulla vera restauratione restaurari pos
sunt: patet consequentia cum maiori: minor est
nota q a dentes originē habent a cerebro: ⁊
quanto rariores sunt ⁊ exigui tanto plus osten
dunt virtutis spermatice ⁊ cerebri debilitatē:
⁊ ex consequenti totius corporis debilitatem:
⁊ malam complexionem cum cerebri compo
sitione: ex quo seqt radicalium membrorū dis
cordantia scilicet cordis: epatis: ⁊ cerebri: ⁊ iō
breuitas vite talibus pronosticat: qa virtus nō
consistit nisi ex humorū equatione propter an

tedictorum mēbrorum concordantiaꝫ queād-
modum alibi ostendemus. Aliqui dicunt Iu-
lium Cesarem habuisse dentes raros: ⁊ tamē
fuisse fortissime cōplexionis ideo ⁊c. Dico au-
tem ꝙ philosophus particula decima proble-
matum intelligit ꝙ habentes dentes raros ⁊
debiles sunt male complexionis ꝙ taliter Ce-
sari non accidit. Paucitas dentium po-
test prouenire eo quia os mandibule potest es-
se compactum ⁊ densum virtute spermatica i-
pendiēte tamen ex se ipsa etiam forti ⁊ obedi-
ente seu intendente ad supplementuꝫ virtutis
ipsorum dentium: ⁊ secūdū quod reperitur sub-
iectum dispositūꝫ: ita se habent in quantitate: ⁊
qualitate: nihilominus physionomista non ad
vnum signū solum considerare habet: sed plu-
ra predominantia ad inuicem proportionando
vt intelligere oportet in singulis dictis nostris
īferius: Quemadmodum testantur physiono-
mi: ⁊ philosophus ad Alexandrum: ⁊ in phy-
sionomia methaphorica: dum inquit. Omnino
autem vni signorum credere fatuum est. Quan-
do autem plura conueniunt in vno magis vtiqꝫ
secundum cōueniens accipiet quis vera esse si-
gna: vt etiam tenet Rasys dum ait: oportet vt
cum iudicare volueris non vnam tantū atten-
das intentionem: sed in quantuꝫ vales itēdas
aggregationem. Et si quando significationum
acciderit contrarietas ipsarum virtutes ⁊ testi-
monia mentiantur. Deinde ad fortes ipsarum
declina ⁊ earum iudica testimonio: ⁊ similiter
que plures sunt. Preterea scire debes quod
faciei significatio: ⁊ precipue oculorum: oībus
alijs significationibus in fortitudine ⁊ firmitu-
dine preiudicat: vt dicemus i secūdo libro. Et
hoc apprehēdere non potest rude ingeniū sed
speculatiuū tātuꝫ: ⁊ maxime ille qui ab humo-
ribus melancolicis denudatur hoc melius co-
gnoscet.

Capitulum tertium contra Pliniū vt su-
perius dixi de physionomia atqꝫ Chyroman-
tia.

In Omni autem re terrena que
effectum producit: a medicis et
phylosophis eius causa elemen-
tis seu corporibus celestibus at-
tribuitur. Inquit Mesue primo ꝺ appropria-
tis. Dotauit eni deus: vt aiunt philosophi om-
ne duplici scilicet virtute elementaria ⁊ celesti
hinc quideꝫ cōmuni: hinc vero propria: Et. n.
calefactiuū ⁊ infrigidatiuū calidum ⁊ frigiduꝫ
omne: Solutiuum autem non quia calidum ⁊
frigidū: sed qꝛ celesti virtute datum sit ipsius cō-
mixtione regulante: ⁊ ab hoc quidem solutiuū
illud vero prouocatiuum: illud vero aliter ⁊ ali-
ter: ⁊ hoc qꝛ celestialem supra complexionem
fert. Inqt Plato dotauit res quidem natura
ꝓprietatibus: omnino quodlibet secunduꝫ qꝺ
meretur a specie sua quod proprium: Utique
enim nullius rei est actio propria nisi quā spe-
cies idest forma regulat. Hoc autem certifica-
re non est medici: sed eius: qui se altius agit: o-
pinari autem inconueniens ⁊cetera. Ideꝫ sen-
tit Auicenna i secundo canone capitulo tertio
dum inqt Sermo vero differentia distinguens
in hoc apud illū est qui altioris gradus qꝫ me-
dici. Nos videmus reubarbarū purgare co-
leram: ⁊ turbit flegma: Tyriacā contrarianteꝫ
veneno. Felles sentit: ⁊ discernit murem per
multam distantiam sine auditu visiuo obiecto:
sed mus fellem non sentit: Similiter oues de
lupo faciunt. Omnia animalia quadrupedia
leonem timent. Et omne genus auium aqui-
lam formidat. Piscis autem delphinum me-
tuit. Cornu monocerotis fugat ⁊ expellit ve-
nenum: vt aiunt: Omne animal nociuum sibi
discernit: ⁊ adiuuatiuum optat: que res cui nisi
ymaginibus celestibus attribui possunt: Et a
vulgo instinctus naturalis dicitur: Aristoteles
īterrogatus quare plante herbe ceteraqꝫ talia
vno eodemqꝫ modo semper se haberent: Res-
pondit quoniam ab intelligentia non errante
gubernantur. Queque etiam principes non
latent cum in eis sentiant non raro in amorem
Martini ⁊ alosie magis se trahi qꝫ Petri.
Quodqꝫ i ludentibus cernimus: vt superueni-
ens incognitus alterum cupiat ex eis lucrari:
reliquum perdere. Quoruꝫ effectuuꝫ causa nō
nisi in celestibus influxibus reduci potest. Ut
tenet Sauonarola in libro de balneis in dis-
putationibus bissextilibus. Hanc sententiā
tenet philosophus metheororum primo. Duꝫ
ait totus iste mundus sensibilis contiguus est
lationibus superioribus: vt tota eius virtus in-
de gubernetur. Item Manilius libro quar-
to. Fata regunt orbem, certa stant omnia le-

ge. Longaqꝫ per certos ſignantur tempora curſus. Naſcentes morimur finiſqꝫ ab origine pēdet ⁊c. Boeci⁹ in libro de bona fortuna. Nūc ludū ludimus infima ſummis: Summaqꝫ infimis mutare gaudemus. Et Virgilius ad hanc illudens ſententiam dixit.

¶ Fortuna potens tantum
¶ Juris atroxqꝫ vendicas:
¶ Enerviſqꝫ bonos erigis/improbos
¶ Nec ſeruare potes muneribus fidem
¶ Fortuna imeritos auget honoribus
¶ Fortuna innocuos cladibus afficit.
¶ Juſtos illa viros pauperie grauat
¶ Indignos eadem diuitijs beat.
¶ Hec aufert iuuenes ⁊ retinet ſenes:
¶ Iniuſto arbitrio tempora diuidens:
¶ Quod dignis adimit tranſit ad impios.
¶ Nec diſcremen habet: rectaqꝫ iudicat
¶ Inconſtans fragilis perfida lubrica
¶ Nec quos clarificat perpetuo fouet:
¶ Nec quos deſerit perpetuo premit.
¶ Item Saluſtius de fortuna inquit.

Sed profecto in omni re fortuna dominatꝰ: ea res cunctas ex libidine ⁊c. Idem teſtatur Albertus i libro de ſecretis mulierum: ⁊ i libro ꝺ mirabilibus mundi dum inquit. Dicit auctor regimenti: quedam ſunt manifeſta ſenſibus ꝺ quibus nullam ſcimus rationē: Et quedam ſunt manifeſta ratione: quibus nullum ſenſum nec ſenſationem percipimus: In primo genere entium nulli credendū eſt niſi experientie: ⁊ non eſt expectanda ratio: nec neganda experientia. Et in ſecundo genere entium non eſt expectandus ſenſus qꝛ ſentiri non poſſunt: quedam ſola experientia ſunt credēda ſine ratione cum careant ſenſibus: Nam cū nos manifeſtam rationem neſciamus: vt ꝙ magnes trahit ferrum. Ita tamen manifeſtat illud experientia: ꝙ nullus negare poteſt: Et quemadmodū iſtud eſt mirabile ꝙ ſola experientia certificat: ita in alijs exiſtimare debet ex tam diuerſis ꝓcedentibus ꝙ humanus intellectus ſecundū Platonem non poteſt eas imitari. Et idē Albertus in ſecundo de mineralibus capitulo primo. Hermes autem ⁊ quidam ſequaces eius indorum plurimi: multa de vniuerſali virtute differentes dicebant: omnium inferiorum virtutes eſſe i ſtellis: ⁊ ymaginibus celorum. Omnes autem virtutes infundi in inferioribus omnibus per circulum Alaur: Quoniam primum circulum ymaginibus celeſtibꝰ diſtinctum eſſe dicebant. Magnetem videmus ferrum attrahere. Et adamantem virtutem reſtrigere. Adhuc autem expertū eſt Saphyros aliquos antraces fugare: ⁊ vnum vidimus oculis noſtris. Et hec cauſa elemētis dari non poteſt: Sed celeſtibus formis: ſeu virtutibꝰ ſpecificis. Et ꝺ hoc nihil aliud qꝫ experiētiam videmus. De experientia philoſophus Secūdo poſteriorū: ⁊ primo methaphiſice ait ab experientia particularium accipimus vniuerſalem ſcientiam. A doctis experientia hoc modo diffinitur. Experientia eſt particularis cognitio alicuius rei: que aliquos producit effectus in plura ſubiecta: ſimilis diſſimiliſque nature. Poteſt aliquis dicere ꝙ omnis res non ſit plena mirabilitate: ⁊ neſcit que maioris quando diligenter certificat: ſed vnuſquiſqꝫ vilipēdit rē quā nō nouit vniuerſaliter ſm omnem modū philoſophandi vnaqueqꝫ res eſt plena mirabilitate. Et poſtqꝫ ſciuerunt hoc Phyloſophi inceperunt experiri: ⁊ educere quid in rebus eſt per tres modos: ⁊ ſic ad debitam peruentum eſt cognitionem rerum: aut quia: aut propter quid: aut propter experientiam: vt ſuperius in ſecundo capitulo dixi. Et vt inquit ptholomeus primo quadrupartiti capitulo primo. Indignum enim eſt: ꝙ illud ex aliqua ſcientia poteſt conſequi contemptibilis habeatur: ⁊ hoc ignorantis operatio eſt: Dic mihi plini cum tuis ſequacibus cum quo trium modorum ſupradictorum derides Ariſtotelem: cum quibus ſylogiſmis aut argumentationibus: cum qua platonica phyloſophia: aut peripatetica: metopoſcopos: ⁊ chyromanticos negas. poteſt ne inficiari: quoniam linee ſint formate a celeſtibus ſpheris: ⁊ non ſint iudicatrices nocumenti ⁊ adiumenti hominum. Vides naturam bruta animalia cognitione dotaſſe: vt diſcernant ſuum congruum ⁊ incōgruū. Si homo eſt animal nobilius: vt dixi: in capitulo primo a fortiori habet dotem animi ⁊ corporis nobiliorem: vt libero arbitrio agat aut auertat ea que nobis liniature oſtendunt: ⁊ figure animalium rationalium ⁊ irrationalium vt in predictis oſtenſum eſt: ⁊ in libro ſequenti patebit. De te non miror dico plini: nam cecus natus non iudicat de colore quantum ad

rem sed quantuꝫ ad nomen secundo phisicoꝝ
textu sexto qui dubitat ꝛ admiratur ignorat vi
detur primo methaphisice: ꝛ in secundo Ce-
rum nescimus sine causa: Et idē philosophus
tunc scire putamus cum causas cognoscimus:
vt ait philosophus primo posterioruꝫ capitulo
secundo ꝛ secundo phisicorum textu . xxvij.
Non tu argumenta : non tu syllogismos af-
fers : sed modo garrulo ꝛ verboso procedis:
In tuo libro vndecimo capitulo trigesimo oc-
tauo scribis Animalia sanguine exuberantia
sunt magis iracunda q̄ꝫ exangnia. Et capitu-
lo trigesimonono. Illa animalia que sangui-
nem habēt subtilem sunt prudentiora. vt acce-
pisti a philosopho de partibus animalium li-
bro secundo capitulo quarto dum ait. Habēt
enim sensum nobiliorem quorum humor te-
nuior ꝛ sincerior est . ꝛ econtra. Ibi physiono
miam concedis: naturam quoqꝫ posse cogno-
sci fateris animalium . Ergo idem tu tibimet
contradicis: canis non ratione sed vsu latrat.
Non miꝝ est si Plinius ipse ausus est philo
sopho contradicere quoniam ꝛ sibi ipsi contra
dicit ꝛ Naꝫ libro secundo cap. decimoqnto as-
serit martis stellam senis mensibus stationalē
esse ꝛ in eodem libro capitulo decimoseptimo
affirmat eandem inobseruabilem esse : modo
stationalem esse ꝛ cursu inobseruabileꝫ contra
dictionem implicat vt patet apud earum exer
citatos in astrologica facultate: ꝛ tunc isto posi
to pro antecedente quodlibet inferi posse con
sequens nullus ambigit certe Plinius: ꝛ pli
niane classis candidati canes imitantur nam
vt ij excrementa obiter ac cursim olfaciunt sic
ille: ꝛ illi rerū nomina de limine tantum salu-
tant ac delibant: recessus vero ipos prorsus ne
gligunt: ꝛ turpiter pretereunt. In tua prefatio
ne confitens aggregasse viginti milia reruꝫ me
morabilium extractaruꝫ ab auctoribus centū.
Facis sicut ille: qui nocturno tempore ignem
struit: qui supra ipsum ignem ligna congrua ꝛ
incongrua proijciens monstruosa ꝯmemoras.
Tu de pluuijs sanguineis loq̄ris. Et de bel
lis in aere confectis . Ais enim in opere tuo
quod Cresus Rex lidie septimo mense est lo
quutus : quod fuit prodigium amissionis re
gni. Et in eodem tuo volumine quod psyl-
lis ꝛ marsis presente Romanoruꝫ senatu obe
ditum fuit a serpentibus: eos deniqꝫ ab eisdeꝫ
serpentibus demorsos. Dic mihi o plini qua
de causa hoc accidit non explicas. Contra te
est ille eximius teuthonicus Albertus magn⁹
in suo lapidario capitulo primo ꝙ scripsisti de
lapidibus preciosis sed non scienter. Omni-
um auctorum auctoritas apud philosophos
sine proprie cause allegatione minime accepta
bilis est: aut sine experientia: tu nec causaꝫ nec
experientiaꝫ rationalem allegas : ergo friuo-
la ꝛ caduca: sicut probatur per verba Alberti
magni dum inquit de mineralibus libro secun
do tractatu tertio capitulo tertio. Non autem
dubitamus quin omne quod est causa aliquo
modo cause est etiam aliquo modo causa cau
sati . Si igitur vis ꝛ afflatus siderum influit
quandam causalitatem artis in artifice: pro cer
to nisi impediatur influet omnibus operibus
artis aliquid sue virtutis . his habitis pro pri
cipio summimus a dictis philosophi quod eti
am alibi probandum est: Figuras celoruꝫ pri
mas esse figuras: ꝛ ante omnia generataruꝫ na
tura ꝛ arte figuratas : Quod autem primum ē
genere ꝛ ordine generatum absqꝫ dubio causa
litatem suam per modum cuiqꝫ congruum om
nibus influit sequentibus . Nos enim non i
tendimus hic de figuris mathematice sump-
tis: sed de figuris prout iducunt diuersitatem
generantium ꝛ generatorum in ordine ꝛ specie
bus: ꝛ natura forme ꝛ materie sue igitur habe
bit figura celestis causalitatem in omni figura
generata a natura eo ꝙ ars resoluitur in princi
pium nature: Or pricipiū artis prout diximus
natura est secundum ꝙ exiuit a suo celesti prin
cipio. Cuius principiū est itellectus practicus
sicut idē itellectus ē pricipiū artis sicut dixim⁹
sepius i de celo ꝛ mūdo ꝛ i physicis . Ex his
autem de necessitate concludit ꝙ si obseruaue
re ad celestem figurā iprimatur figura in mate
ria per naturā vel artē ꝙ celestis figure aliqua
vis influit operi nature ꝛ artis: ꝛ inde est ꝙ ob
seruare ad ymagines celi precipiunt fieri ope
ra ꝛ exitus ꝛ itroitus ꝛ icisio vestium: ꝛ vestitu
ra a Ptholomeo sapiente in cētilogo v̄bo. 22.
vbi iq̄t noua vestimēta facere vel exercere luna
i leone timēdū est maxie si fuerit ipedita. ꝛ etiā
paululū supra loquēs de icisione mēbroꝝ dicit
verbo 20. Tangere membrum ferro: Luna in
signo illius mēbri existēte verēdum. Et hoc de
membris intelligēdum est vniuersaliter: sꝫ stric

tius operatur quãdo luna fuerit lumine plena
ꝙ quando vacua: ⁊ hoc est propter humorum
attractionem ad superius ⁊ humiditatũ. Hinc
est ꝙ sciẽtia geomantie ⁊ figure punctorum ad
ymagines tales reduci percipiuntur. Unde a
stronomorum decus Ptholomeus primo iu
diciorum dicit. Omnis mundane geniture cõ
ditio ex planetis eorũqꝫ signis tãqꝫ ferrũ ex la
pide magnete depẽdet. et Messealach simile
inqt ẽ opus stellaꝝ i hoc mũdo lapidi magneti
⁊ ferro. Ptholomeus ẽt i principio quadru/
ptiti: inquit. Mundanorum ad hoc ⁊ ad illud
mutatio ex virtute corporum celestium proce/
dit. Et Albertus in libro de mirabilibus mũ
di ait. Concursus rerum est secundum cursum
stellarum: exinde tristicia gaudium ⁊c. Hui⁹
etiam rei veritatem theologi confitentur cõce/
dentes iferiora superiorum corporũ regimine
gubernari. Unñ sanctus doctor i prima parte.
qõne. cxiij. articulo tertio quarto quinto. dicit ex
presse necesse est esse vt superiora corpora suas
habeant ĩfluentias ⁊ virtutes qbus in hec ife/
riora ĩfluant. Idem ẽt tenet doctor subtilis in
ꝯo sentẽtiaꝝ cõcedẽs astra in hec inferiora age
re posse. Celum habet in ista iferiora actionẽ
realem ⁊ naturaliter causalẽ nullusqꝫ etiã the
ologus hoc negar̃ videtur. Cui veritati tota ad
heret philosophia. Philosophus i libro de bo
na fortuna iquit. Est autẽ bona fortuna i his q̃
non i nobis existunt non aũt quorũ ipsi domi/
ni sumus ⁊ potentes operari: Unde Averro/
ys primo celi asserit expresse dicens Celum
esse ligamentũ iter substantias abstractas ⁊ ista
iferiora. Idem testatur phũs de generatiõe ꝯo
Omnes iqt forme sunt i terminis. i. in corpori
bus supcelestibus q̃ termios appellat ex eo ꝙ
iponũt formã ⁊ terminũ oibus que sunt a celo
pducta. Nec ab hoc magnus discrepat Al/
bertus i speculo philosophie dicẽs. deũ glorio
sum summa sapientia ordinasse vt p stellas sur
das ⁊ mutas que cõtingunt iferioribus opere
tur. Inquit hyppocras in libro de aere ⁊ aqua
⁊ regionibus dicens. Cum igit̃ medicus tẽpe
rãtiam aeris: temporũ discordiã prenotauerit
scientia sua semp perutilis: ⁊ ad sanitatis ige/
nium cõuenit morbi: ea vero que de re altissi/
ma tractauimus recte tenent ⁊ credunt: norint
astronomiam nõ minimã partẽ esse medicine
que homines quippe pmonet mutationes tẽ/
porum. Idẽ sentit̃ Albubatri auctoritate du/
cis medicorum i prologo libri de experimẽtis
⁊ cõfidentijs. Et haboali abinsceni ꝯa primi
capitulo octauo ꝺ accidentibus aeris ipressio/
nibus ⁊c. Inquit. Ille vero que res sequunt̃
celestes sunt sicut ea que stellaꝝ causa accidũt
⁊c. Et idẽ prima tertij capº ꝺ subet ⁊ somno al
legat causam ipsius subet esse solẽ ⁊ lunã: Ex
ipsa lumine plena humores attrahẽdo ad cir/
cũferentiã a centro operatur. Uacua vero con
uersum facit. Etiã hyppocrates quarto affori/
morũ ait sub cane ⁊ ante canem moleste sunt
purgationes. ⁊ dixit primũ aspice lunã quãdo
est plena luminis: ⁊ tunc crescit sanguis ⁊ me/
dulla in homie ⁊ bestijs omnibus ꝯm augum/
tum: ⁊ i mari ⁊ i cunctis rebus mundanis: Cũ
igit̃ infirmus cadit i lecto opus ẽ ei videre si lu
na exeat de cõbustione tũc. n. crescit infirmitas
quousqꝫ venerit ad oppositiõis gradũ: ⁊ quan
do itrat in oppositione vide si fuerit cum malo
planeta aut in malo loco: ⁊ si aspexerit dñm do
mus mortis: ⁊ per hoc poteris scire vtrũ habe
at mori an non: ⁊ si habebit longã infirmitatẽ
aut non. Nũc videamus naturã omniũ signo
rum iuxta presentiã lune in eis hec omnia di/
cit i libro de hora ⁊ crisi recumbẽtium ꝯm lunã
Et albertus inqt. Dico igit̃: ꝙ me existẽte ve
netijs cũ essem iuuenis incidebant̃ marmora
p serras ad parietes templi ornãdos: contin/
git autẽ in vno marmore iã inciso tabulis inci/
sis sibi applicatis apparere depictũ caput pul
cherrimũ Regis cũ corona ⁊ lõga barba: neqꝫ
i aliquo peccare videbat̃ pictura nisi i hoc solo
ꝙ ptẽ frõtis videbat̃ i medio habere minus al
tera ascẽdẽtẽ versus verticẽ. Sciuimus autem
oẽs q aderamus hoc a natura fuisse pictũ i la/
pide. Et cũ a me quereret̃ causa inordinatio/
nis frontis: dixi lapidẽ illũ ex vapore fuisse co
agulatum ⁊ i medio p calorẽ fortiorem vaporẽ
iordinate ascẽdisse vltra modũ. Fuit aũt pictu
ra eiusdẽ coloris cũ lapide. Alia possent dici:
que narrare omittimus gratia breuitatis. Cuꝫ
igit̃ natura i dies effigies multiformes diuer/
saqꝫ lineamenta idiscriminatim iserat: iõ cõclu
dendũ est: eadem vberiori causa i prestantissi/
mo aialiũ statui ac locari debere. Iuxta illud
philosophi pº posteriorũ cap. 5º. pp vnũ qdqꝫ
⁊ illud magis: ⁊ i codẽ pº. Si ꝺ quo min⁹ vr̃
inesse ⁊ inest: ergo ⁊ ꝺ quo magis. Sꝫ cũ nec

Deus: nec natura quicq̄ʒ ab re facere diluci/
de conspiciatᷣ: vt inq̄t Auerroys pᵒ celi: huius
modi (vt ita dicam) caracteres nullam ob aliaʒ
causam in toto corpore descripsisse creditur ni
si vt haruʒ ductu in preteritos presentes ꝛ fu/
turos euentus libere deduci valeamus: Quis
porro tam saxei penitus est ingenij: qui ac tutū
non dicat hec a summo omniuʒ opifice confec
ta fuisse ad tutandam hominū vitā: Hac nāqʒ
mortales ab icursu hostiū subtrahemus: febres
carceres: rixas aliaqʒ q̄ʒ plura diligenter serua
bimus. Dic queso plini quare natura tot her/
bas: lapides: radices: plātas: ꝛ plura alia vsui
medicine quadrātia tanta ordinis cōpage ꝑdu
xit: nēpe amorē humane speciei solū i causa ex
titisse creditᷣ Aristoteles ȝᵒ de aīa vbi iq̄uit: ꝙ
postq̄ʒ deus hominem in indiuiduo perpetuo
seruare nō potuit: seruat i specie. Uide quanta
sit in nos diuina clemētia. Hec igitᷣ vides qua
nā lege ꝯstituta sunt. Concludēdū ē igitᷣ Chy
romāticos physionomos ꝛ huiusmodi hoīes
nō accidētaliter: Sed diuino profluxisse ꝯsilio.

¶ Capitulū quartū istruens nos vt deuenia/
mus ad maiorē noticiā artis seu sciētie physio
nomie atqʒ chyromātie diuidēdo humanū se/
xum i binas formas seu naturas.

b

Plures philosophi physionomi
ci ꝛ chyromātici in eorū examina
tionibꝰ humanā speciē diuidūt i
duas formas. s. masculinā ꝛ fe/
mininā ẜm aīe ꝓprietatē. Nō aūt naturaliter:
nisi eius ꝓcreatio ꝑturbetᷣ ꝑfectior ē femella i
moribꝰ: ꝛ actionibus. Primo viuacis ē animi
ad īpetū vehemēs: tarde irascibilis: tarde pla/
cabilis: ꝓpensus i operibꝰ: in oportunitatibus
studiosus: apertus liberalis: magnanimus: iu/
stus: securus: inagabundus ꝛ veridicus: Un̄
Auicēna in lib. nono ꝺ aīalibꝰ dixit: dicimus
ergo ꝺ moribus ꝛ pᵒ de hoīe: ē aūt subtilior: ꝛ
mulieres sunt magis pie quā viri. ꝛ magis con
uertibiles: ꝛ īuidiores ꝛ timidiores: ꝛ īuerecun
diores ꝛ magis stulte: ꝛ mendaciores: ꝛ magis
fraudulente ꝛ recipiūt fraudē plus: ꝛ magis re
colētes viles res: ꝛ magis pigre: ꝛ magis mol
les ꝛ magis parate ad cōsuetudineʒ. hec sentē

tia est philosophi lib. nono ꝺ historia aīaliū ca/
pite primo dicentis. Nō in natura ꝑfectissima
est. Et ob eā rē habitus isti ꝯspectiores i eo ip
so cōtinentᷣ. Ita ꝙ mulier misericors magis: ꝛ
ad lachrymas ꝓpensior q̄ʒ vir est inuida. Itē
magis ꝛ querula: ꝛ maledicētior: ꝛ mordatior.
Preterea anxia ꝛ desperās magis q̄ʒ mas:
atqʒ impudentior ꝛ mendacior. Quin etiā faci
lior decipi: meminisseqʒ aptior: ad hec vigilan
tior segnior: ꝛ imobilior deniqʒ ē: ꝛ minus cibi
desiderās. Mas vero viuacior (vt modo dixi)
ꝛ fortior. Et i. xvi. de aīalibꝰ. Femina ē maris
occasione nata. Etiā Auerroys pᵒ physicorū
ꝯmēto. 81. inq̄t femina ē hō īꝑfectus: ꝛ feminei
tas accidit hōini ꝑ accidens Alia lr̄a dicit ex
priuatione. Et Joannitius in hisagogis inq̄t
masculus a femina differt in eo qꝺ hic calidior
ꝛ siccior ē illa e ꝯtrario frigidior ꝛ humidior. ꝛ
in primo de aīalibus. Nobilissimū ꝛ altissimū
ꝛ apud nos notius: ꝛ magis fixum aīal ē hō. ꝛ
i. xj. de aīalibꝰ. Uir i oībꝰ aīalibꝰ ē magis no/
bilis. Aliter masculi fortiores sunt femellis:
nisi in vrso ꝛ leopardo vt octauo ꝺ aīalibꝰ: In
oībꝰ aīaliū generibꝰ femine magis mortuū ha
bēt animū minusqʒ sunt patiētes: ꝛ citius ꝯuer
ti possunt: citiusqʒ irascuntᷣ: ꝛ velocius sedantᷣ:
minorisqʒ sunt caliditatis: sunt p̄terea p̄cipites
inuerecūde caput ēt habēt paruū: ꝛ faciē ꝛ col
lū subtilia: pectus quoqʒ ꝛ spatulas habēt ma
gis angustas: atqʒ costas minores: coxas vero
vtrinqʒ habēt grossas ꝛ nates similiter. Earū
insuꝑ crura gracilia sunt. Manus aūt ꝛ pedes
tenues. Que in oībꝰ aīaliū vt p̄dictū ē generibꝰ
masculis ꝛ timidiores: ꝛ ꝺterius inueniūtᷣ mo
rigērate. hec Almāsor secūdus. Femina vt plu
rimū credula est: ꝛ malefica. Credulitas signi
ficat maliciā itelligētie: sʒ tēperata magis cōue
niēs: vt dicit hyppocras ꝛ i libro secretoꝝ. Ari
stoteles tū ex ꝑte organoꝝ: tū operationū ꝛ mo
rū ratione i q̄busdā physionomijs methapho/
ricis sermonibus hystorialiter i leone ꝛ pardo
eximie declarauit vt iferius patebit ꝑ leonē na
turā masculinā: ꝑ pardū vero femininam desi/
gnās. Si aūt vt stabilitū ē p̄fatā opationē non
seruet vnūquodqʒ. Sʒ si mas ꝯuersiōis femel
le ꝓprietates assumat: Signū nēpe ꝙ ifidus
ē ꝺtractor ꝛ mēdax: quēadmodū ptes ipse mē/
dosum ꝛ versipellē sibi sexū vsurparūt. Sed si
corporis ꝯpositionē: ꝛ corporalē ꝯplexionē ani

mā ſeq ꝯcedis (vt etiā diximus ſuperius) ⁊ ēt
Gilbertus i libro ſex pricipioꝝ. Opȝ igit̄ fe-
minā q̄ maris ꝯpoſitionē hȝ ſeq eius veſtigia ⁊
extra. Sic phyſionomiſta ⁊ Chyromāticus ꝺ
lineis ꝯſiderat ac formis differentias: Ait eni
Frāciſcus aſculanus in lib. cerbe i cap. ꝺ luxu
ria phyſionomice loquendo aut ꝑſuaſiue.

De non credati a femina ſcioccha
E non vacenda lor ficta bellezza
Ma riguardati come dentro fioccha.
Miri la mente cum gliocchij cerueri
Che alhora perderai la ſua vagbezza
De lei mirando li ſoci miſteri.

Hic docet vernaculus phūs q̄ non eſt cōfidē
dū muliebri pulchritudini: q̄ȝ naturalis non
exiſtit: ſed ꝑ artificiū cū aquis. ſ. ⁊ ſimilibꝰ: vt i
tuenti patet. Et etiā mulieres ferūt caput vt
ceruus nā oculi eorū ſtabilitatē nō habent: ſȝ
vacillādo cōtinue ſunt i gyrū a dextris ⁊ a ſini
ſtris ſurſum ⁊ deorſum qꝺ arguit ꝑcipuā inſta
bilitatē: atqȝ luxuriā inſaciabilem. Adeo q̄ ſi
intenſiue habēt ſunt meretrices: ⁊ expertus lo
quor. Franciſcus petrarcha eo in libro quem
ꝺ vita ſolitaria ſcripſit: qꝺ de eis ſentiat libet
apponere. Dicit enim ſic. Nullū virus adeo
peſtiferū vitā hanc ſectantibus vt muliebre cō
ſortiū. Femineus enim decor eo formidoloſior
funeſtiorqȝ: quo blandior: vt ſileam mores: qui
bus omnino nil inſtabilius: nihil ſtudio qetis
infeſtius. Quiſqȝ requiem queris feminā caue
perpetuam officinā litiū: ac laborꝝ. Raro ſub
eodem tecto habitant qes ⁊ mulier. Eccleſia-
ſtes. xxv. Mulier ſi primatū habeat contraria
eſt viro ſuo. Ait etiā a muliere factū eſt initiū
peccati: ⁊ per illam omnes morimur. Item ec
cleſiaſtes. xl. cap. ait. De veſtimentis. n. ꝓcedit
tinea: ⁊ a muliere iniqtas viri. Melior eſt ini-
quitas viri q̄ȝ bene faciens mulier: ⁊ vt inquit
poeta varium ⁊ mutabile ſemꝑ femina. Maſ
culus ex parte compoſitionis eſſe dȝ vt dixit ꝯ
ciliator: maſculinū enim genus: ſi ſtimulata or-
dinem non ꝑturbat natura: caput grāde hȝ: fa
ciem in omnem diametrū expāſam: collū groſ
ſum: viuidum ⁊ neruoſum: pectus quoqȝ for-
te ⁊ amplum. Similiter ⁊ ſpatulas: coſtas ma
gnas dorſo ⁊ ſibi inuicem vehementer ⁊ ante-
rius copulatas. Dorſum omne neruoſum atqȝ
bene ꝺarticulatū: ventrem mediocriter quidē
carnoſum: coxas ⁊ nates minores: ⁊ gracilio-
res femellis. Totā quoqȝ groſſam ꝓtenſam ⁊
decenti alterutram proportionem compoſitā:
⁊ vt omnino eſt dicere maiores in creatura atqȝ
fortiores femellis niſi hoc aliquod ꝑ accidens
recōpeſet velut in auium genere rapaciū tem-
perata natura. Femina debet habere oppoſitū
ſcilicet caput paruū: faciem longā: collū ſubtile
gulā amplam ⁊ aliqualiter eminentem: pectus
ſubtile: ⁊ ſpatulas compreſſas hyppocondria
ſubtilia: ⁊ dorſum: coxas ⁊ nates maiores maſ
culis. Crura quaſi equalia: pedes paruos: cal
caneum cōpreſſum: brachia curta: manus ⁊ di
gitos paruos. Labia ſubtilia ⁊ mentum rotun
dum cum quadam fouea: quale Apuleius vo
cat laculatū: dico ꝑ longitudinem: aut latitudi
nem. Et carnem mollem in tactu: ⁊ protenſos
capillos obornatos. Ratio allegatur ab haly-
ablate primo theorice capitulo. xxij. de maris
⁊ femine natura: dum inquit. Virorum pecto
ra lata ſunt propter dilatantem calorem. At ve
ro cōtrarium eſt mulieri que pilis priuate ſunt
in pectoribus ⁊ ventre manibus ⁊ pedibꝰ ꝓp
ter earum complexionis frigus: ⁊ debilior ani
mi minus audaces: pectora earū ſtricta. Pec
toris enim latitudo hōinis proprium eſt. Te-
nue ⁊ inualidū teſtat̄ animū imbecillem. Ca-
ſtratorum corpus non ſolum exterminat ſed
etiam animus ab eo vt parum differat a femi-
nis vt tenet philoſophus decimoquinto de ani
malibus. Tamen mas ⁊ femina ope mutua
coniunguntur filioſque procreant non ſolum
vt nature id tributum ferant. Verum etiam
vt commoda exinde ſuſcipiant: valentes enim
ipſi imbecilles ſuo labore tuentur ⁊ alunt.
Mox imbecilles obſeniū facti a valentibus
eadem appetant ⁊ reportent ⁊ ſimul natura ꝑ
hunc circuitum adimplet ſempiternitatem: ex
quo ſecundum numerum non poteſt: at ſecun-
dum ſpeciem. Sic enim diuina prouidentia
vtriuſque natura ordinata eſt: Viri ſcilicet ⁊
mulieris: ad ſocietatem enim tendunt: ⁊ eo-
rum omnia preterea ad vtilitatem: licet contra
ria quedam videantur. Alterum enim robu
ſtiſſimum fecit. Alterum imbecillius: vt hoc
quidem ob timorem cautius: Illud vero ꝓp
ter fortitudinem pugnancius eſſet. Et alterū
parat foris: alterum parta domi conſeruat.
Ad operis vero perfectionem alterum ſedu
litatem intra limen agit: Alterum ad exter-

nam peruagationem aptum fecit. Imbecil-
lem: alterum ad sedulitatem deterius est ad
motus autem valentius. Circa prolem autez
generatio quidem propria vtilitas vero cōis.
Alterius.n.nutrire ē: Alteri⁹ erudire: vt tz Leo
nardus aretinus ↄmētator libri iconomicoꝝ.
Inqt Auicēna.x°.sue methaphisice ca° q̄rto
iustū est aūt vt mulier custodiat̄ ē.n.parui sen
sus ⁊ ↄceptibilis ⁊ magne voluptatis ex cuius
cōmunione ꝓuenit ignominia ⁊ verecūdia ma
xima. Ex cōmuniōe vero viri nō ꝓuenit igno
minia sz inuidia ⁊ iō debēt custodiri porte ⁊ cor
tine. ⁊ magis iferius ait vtilitas vō coitus viri
qz cōis ē sz portio mulieris maior ē. Fuge aūt
a societate mulieris qñ ē virago: qz indiciū est
luxurie atqz malignitatis. Sic extra de effemi
natis viris.

Capitulum quintū de moꝝ mutatione.

Tates ⁊ diuersa tēpora mutāt ↄ
plexiones: dicimus.n. adolescen
tes sanguineos: Iuuenes coleri
cos: senes ⁊ decrepitos flegmati
cos vel melācholicos. Igitur ad diuersitatem
etatū ⁊ tēpoꝝ seq̄t diuersitas moꝝ aialiū. Cō
firmat̄ ꝑ experientiā qz iuuenes vt i plurib⁹ sūt
hylares ⁊ iocūdi: ⁊ breuiter habēt mores san-
guineorū: ⁊ mixtos sm processuz tēporis suc
cessiue tepescūt: ⁊ similiter i senectute ex toto ↄ
ficiūt. Idē arguit̄ diuersis tēporib⁹ āni scōm
quorum diuersitatē: diuersificat̄ dñiū quattuor
humorū in corporibus. In vere.n.abūdat san
guis: In estate colera. In autūno melācholia
In hyeme vero flegma. Sz istis humoribus
variatis variant̄ ↄplexiones: ⁊ ꝑ ↄsequēs mo-
res naturales. Preterea honores mutāt mo-
res: ergo multo plus tempora mutāt ipsos: pz
statim consequentia honores.n.magis sūt ad-
uētitij hōinib⁹ qz accedūt ⁊ recedūt: nō sic aūt
tēpus qz istud seq̄t̄ iseperabiliter: sicut mēsura
oium que fiūt in istis inferioribus. Illa autez
q̄ sunt ⁊ fiunt corrūpunt̄ ⁊ tabescunt cū tēpore
vt patet.4.physicorū. ⁊ sic pz ↄsequētia: ante-
cedēs aūt ē cōmune ⁊ famosuz: ⁊ ꝑcōsequens
saltē in toto non pōt esse falsum: vt dicit ↄmen
tator tertio de anima: trahens illud e dicto ari
stotelis in de sōno ⁊ vigilia: dicentis fama quā
oēs famāt nō oino ꝑdit̄. Et istud ꝓuerbiū cō
firmat experientia. Visuz.n.ē frequenter ꝙ ali
q q i morib⁹ ↄstitu i apparebāt multū humiles
tāqz agni: affabiles: ciuiles: ⁊ vniuersaliter vir
tuosi: ad dignitates ⁊ magnos status promoti
inuenti sunt sup̄bissimi vrsini ⁊ insuportabiles
⁊ multum vitiosi. homines igit̄ mutāt mores.

Capitulū sextū de significatione dispositio
nis ⁊ forme faciei: ⁊ est textus Aristotelis cuz
expositione Gulielmi nurice.

Textus.

Igure aūt ⁊ passiones: q̄ appa-
rent i facie secūdū similitudines
accipiūtur passionis. Quādo.n.
patit̄ aliquid fit vt si hoc habe-
ret: vt qñ aliqs irascit̄: irascibile signū eiusdē.

Expositio.

Ic Aristoteles docet physiono
mizare ex figuris: ⁊ dispositioni-
bus faciei: que apparent in facie
supple naturaliter sūt similes pas
sioni.i.dispositioni faciei apparenti i facie. ali-
cuius ↄstituti i aliqua passione accidentaliter
Vult dicere ꝙ figure ⁊ dispositiones faciei na
turales ⁊ ꝑmanētes significant tales passiōes
anime ⁊ corporis naturales quas similes dis-
positiones accidentaliter significaret extrinsece
si tales passiones iessent eis accidentaliter ⁊
extrinsece. Quandocūqz.n.aliquis patitur ali
quam passionem accidentaliter: quamuis nō
sit ei naturalis nihilomin⁹ apparet similis dis
positio i facie sua: q̄zdiu i tali passione constitu
tus accidentaliter que apparet i facie sua: si ta
lis passio iesset ei naturaliter sicut in facie ali-
cuius irati: licet non sit naturaliter iracundus
apparet signum naturaliter iracundie: apparet
signum naturaliter iracundi: sicut rubedo vel
quodcūqz sit illud: q̄z diu ē in passione ire con
stitutus: ⁊ hoc intendit cum dicit. Quando.n.
patitur aliquid supple aliquis accidentaliter
aliquam passionem: fit idest disponitur in facie
vt si haberet. Et hoc est quia spiritus alteran-
tur aut a causa intrinseca: ⁊ hec est ira natura-
lis proueniēs ab instinctu naturali. Vel cau-
satur ab extrinseco: ⁊ hoc potest esse a diuersis
causis vt puta ab ebrietate ⁊cetera. Si habe-

renit illam passionem naturaliter: vt quando a-
liquis irascitur accidentaliter irascibile signum
idest dispositio significans iram naturalez sup
ple sit signum eiusdem idest ꝙ aliquis irascit̃
accidentaliter: ⁊ ita ira naturalis: ⁊ ira accidẽ-
talis habent idem signum: ⁊ eãdez dispositio-
nem in facie. Licet in facie iracundi naturali
ter istud signum sit permanens: In facie vero
irati accidentaliter: Sed passiue transiens ⁊ re
cedens. Causa autez quare ex passionibus na
turalibus: ⁊ innaturalibus siue accidentalibꝰ
causatur eadem dispositio: ⁊ idem motus i fa
cie est: quia licet cause remote dispositionis ⁊
motionis faciei naturalis permanentis ⁊ acci-
dentalis ⁊ transeuntis: sicut alie diuerse. Cau
se tamen propinque ⁊ imediate ad quoruz idẽ
titatem precipue sequitur idemtitas effectu-
um sunt vtrobiqz eadem per eius euidentiam.
Est sciendu ꝙ licet vnus ⁊ idem effectus nõ
possit habere nisi vnam causam proprie: ⁊ im-
mediate: ⁊ hoc in eodem genere cause: nihilo-
minus potest habere diuersas causas remotas
quarum alique sunt proprie: alique per acci-
dens: alique intrinsece alique extrinsece: dum
modo tamen per accidens ad causas per se or
dinentur: tunc enim est idem effectus vtrunqz:
Qui quidem effectus potest esse causa imme-
diata alicuius alterius effectus: cuius quidem
effectus iste cause remote sunt etiam cause: qz
quicquid est causa cause: est causa causati sicut
patet in exemplo de sanitate que potest fieri a
natura: ⁊ etiam ab arte quia a medicina tanqz
a causis remotis eo ꝙ debita proportio humo
rum in corpore: que est causa immediata sani-
tatis potest causari a natura: ⁊ etiam a medi-
cina. Sic dico in proposito de dispositionibus
faciei. Eadem enim dispositio potest proue
nire a passionibus naturalibus. ⁊ accidentali-
bus tanquam a causis remotis: cum ab illis
causis remotis possit prouenire vnus effectus
que est causa immediata illius dispositionis:
siue cum accensio sanguinis fiat naturaliter: si
ue accidentaliter semper erit accensio sangui-
nis: ⁊ ebullitio: que est causa per se ⁊ imedia-
ta rubedinis in facie. Similiter siue aliquis ha
beat ex nimia potatione vini dispositionez ebrij
in facie: siue ex passione naturali: tamen spiri-
tus ⁊ humores ex quibus ista dispositio imme
diate causatur: equaliter disponuntur in ebrio-
so naturaliter: ⁊ ebrio accidentaliter ratione ni
mie potationis. Licet enim nimia potatio vi
ni per accidens faciat talem morem in facie:
causa tamen per se ⁊ immediata talis moris i-
ducitur: ⁊ excitatur: a vino sicut ex rasura capi-
tis inducitur per se causa salutis: ⁊ sic de om-
nibus alijs effectibus ⁊ causis per accidens.
Semper enim istud quod est per accidens o-
portet reduci ad per se. Ex predictis potest p
positum sic probari: ex similitudine dispositio-
num faciei easdem causas per se ⁊ immedia-
tas habentium conuenienter potest argui simi
litudo passionum per istas dispositiones signa
tarum. Cum ex idemtitate per se: ⁊ imediata
rum causarum conuenienter arguatur idemti-
tas effectuum. Sed dispositio faciei naturalis
designans aliquam passionem naturalem: et
est similis dispositioni accidentali designanti
eandem passionem inesse accidentaliter: ⁊ ha
bent easdem causas propinquas ⁊ immedia-
tas: licet habeant diuersas causas remotas igi
tur cõmẽtator ex similitudie dispositionũ faciei
accidentalium: ⁊ designãtiũ aliquã passionem
inesse accidentaliter ad dispositiones faciei na
turales potest conuenienter argui similes pas-
siones inesse naturaliter in habentibus similes
dispositiones naturaliter. Si ergo rubedo in
facie significat iracundiam accidentalem: vel
ebrietatem accidentalem: verisimiliter potest
argui ꝙ rubedo faciei naturaliter significaret
iracundiam vel ebrietatem naturalem. Et
hoc etiam voluit Rasys. vbi dicit: cuius homi
nis facies faciei ebrij scilicet accidentaliter as
similatur ebriosus est: iracundo autem irascibi
lis est: Qui autem verecundo inuenitur similis
verecundus est. hec ille. Ex predictis patet ꝙ
Aristoteles non contrariatur sibi hic: ⁊ supra
vbi improbauit modum philosophãdi antiquo
rum ex moribus apparentibus i facie physio-
nomizati. Quia antiqui ex talibus apparenti-
is accidentalibus etiam semel apparentibus:
⁊ ex vna sola statim iudicabant aliquem habe-
re passionem istam naturaliter: quam similes
apparentie consequuntur. hoc autem tanquam
falsum Aristoteles improbauit. Non enĩ seq
tur si aliquis pro vna vice ex aliquo accidente
te ẽ hylaris ita de alijs ⁊c. Nihilominus ex ta
libꝰ apparẽtijs i diuersis in aliqua passione ac
cidẽtaliter cõstitutis: quã qdẽ passionem tales

apparentie ⁊ dispositiones consequuntur: potest argui probabiliter: ꝙ ille qui habet tales dispositiones in facie accidentaliter: habeat ēt illas passiones: que huiusmodi dispositionem sequuntur naturaliter: sic ex quo videmus ꝙ omnes timentes accidentaliter: quantumcūqꝫ sint audaces naturaliter semper pallent i facie q̄zdiu sunt in actuali timore: verisimiliter arguere possumus ꝙ pallidus naturaliter sit timidus naturaliter. Et hoc itēdit hic Aristoteles Unde nulla est cōtradictio hic ⁊ ibi.

¶ Capitulū septimū quare est ꝙ hominū mores i diversis regionibus naturaliter diversificantur.

Sciendum est. (vt dixi) superius i capitulo primo ꝙ licet celū non possit agere i animā directe tamē potest idirecte: q2 in corpus: qđ est anime instrumentū: secūdū cuius diversitatem in suis dispositionibus diversificatur anima i suis actionibus ⁊ passionibus naturalibus vt patet in prehabitis: vt tꝫ philosophus ⁊ omnes legittimi auctores. Unde fit ꝙ homines diversarum regionū: ⁊ aliquando non multum distantiū propter diversum iflu x ū celi sunt diversarū dispositionū in corporibus ⁊ etiam operationibus ⁊ per consequens diversorū morū i aialibus. Unde vnaqueqꝫ provincia habundat i suo sensu. Et hyppocras i libro de aqua ⁊ aere ⁊ regionib9 dicit. Et quē admodū i forma corporee differunt figure ita quoqꝫ necesse est eos differre animi qualitate: sunt enī iracūdissimi duri inculti atqꝫ agrestissimi. hoc antē ex multa cōmutatiōe parua quoqꝫ stabilitate: sic habitatores Europe fortioris animi q̄ꝫ qui asie sunt: ocium quippe ac pigricia ex aeris equalitate provenit: per quam inequale est anime ⁊ corporis robur. Labor ⁊ exercitiū tollerātiā prestat. Quies autem ⁊ requies timorē ⁊ ignaviam. Labor vero ⁊ exagitatio animositatē ministrat. Quare Europe habitatores ⁊ militia gaudent: ⁊ pugna: cuiq̄ꝫ subijci vel humiliari respuentes. Differūt hac primo varietate. Secūdo vero q2 eiusdē Europe terre pars altera est magna altera vero parua. hic sūt profūditas: hic quoqꝫ planicies. Rursus ⁊ i tēporib9 mutatio parua. Et istud videmus ad oculos de germanis: ⁊ quibusdā alijs ipsis ꝓpinqs: quos ꝓ eoꝝ reverentia noīare nō audeo: qui tamē nō sunt gallici: eo ꝙ gallici pro maiori parte germanis assimilant̄ i cōditionibus ifrascriptis. Qui quidē homines vt plurimū sunt quo ad corpus fusci nigri macilenti ꝑui: quo ad animā vero astuti: dolosi: avari: tenaces meticulosi: vt etiā rememorabo i ħo libro iferius. Si scire cupis hyspani oēs appellant Germani vero vt i pluribus quo ad corpora ⁊ animā eoꝝ sunt oppositarū cōditionū. Unde dicit Ysidorus ethimologiaꝝ. 9°. ꝙ germanie sunt nationes multe imania corpora habētes: virib9 fortes: audaces animo: facie đcori ⁊ formosi comati: ⁊ come flave: liberales: hylares ⁊ iocūdi: coitū appetētes: ⁊ potissime saxones: qui i predictis sunt excellētes: qui dicti sunt saxones eo ꝙ valētissimum sit genus hominū prestantius ceteris: hostibus suis non solum terra sed etiam mari ifestum. Sunt enim ipsis ac si sint saxei importabiles atqꝫ duri. Hec Ysidorus. Uult enim Aristoteles ꝙ aliq in physionomizando respexerūt ad diversa genera animalium sicut fecerūt primi sed disiūgebant idest diversa signa physionomie accipiebant ex ipso genere hominū: ⁊ faciebant electionem signorū secūdū gentes idest respiciendo ad diversas nationes gentiū quas videbāt differre secundū visum idest faciem ⁊ colores ⁊ secūdū ceteras dispositiones corporales (vt de egyptijs ⁊ scitis ⁊ tracib9 q multū in istis differūt. Uel aliter secūdū visum idest secundū diversos aspectus celi vt ait Gulielmus nurice ⁊ bene ⁊ quasi vult dicere ꝙ isti accipiebant electionem signorum in ipsis hominibus diversarū regionū diversas dispositiones corporū ⁊ diversos mores animarū habentibus iudicādo ꝙ homines aliq vni9 regionis sunt: q b9 aliquando contingit esse similes in dispositionibus corporum hominib9 aliarum regionum: assimilantur etiam eis in passionib9 animarum. Ut si aliquis germanus vel gallicus disposit9 in corpore: vt Lombardus morigeratus vel etiā econverso. Exemplificat autem de egyptijs tracib9 ⁊ scitis: qui sunt homines diversarum regionū multum differentes in corporibus ⁊ etiam in naturalibus moribus. Sunt enim Egyptij homines inhabitantes Egyp

m₃ secūdu₃ Ysidorum introrsus ⁊ procedunt ad Ethiopiam. In qua quidem Ethiopia secundum Plinium libro quinto: ⁊ precipue monstruosi uigent homines. Nam quidam solem orientem ⁊ occidentem versus dira imprecatione idest maledictione inuentur continue idest maledicunt solem propter eius ardorem eis valde grauem. Alij dicti troglodite idest pigmei specus excauant ⁊ illos i loco domorum habitant serpentes ⁊ omne inadipē comedūt: quibus stridor potius est q̄₃ vox. Alij dicti sunt garamātes velut pecudes ⁊ hi sunt matrimonij expertes: passim cu₃ mulieribus diuersis habitantes. Alij dicuntur garfasantes icedūt nudi ⁊ nullo exercitio occupantur. Alij dicūtur blemii q tradunt capita non habere: sed os ⁊ oculos habēt pectori infixos vt etiam audiui a fide dignis. Sunt ⁊ Sathyri figuram solū habentes humanā: quo ad mores penitus sunt inhumani. Et vt idē Plinius dicit libro sexto. Sunt alij canem pro rege habentes ad cuius motus augurizantes faciunt quod videt. Sūt ⁊ alij qui erios siue terrios dicuntur: habere credūtur isti i fronte oculos. Quidā etiam ex eis leones venant ⁊ pantheras ⁊ de eorum carnibus viuunt: Quorum Rex vnum solum oculu₃ habet i fronte. Alij locustis solis viuunt fumo ⁊ sole induratis: ⁊ hi armis non cedunt nec verberibus. Hec plinius. Uerum isti eiusdem speciei sunt cum hominibus vel ad presens. Traces sunt homies traciam habitantes: que est queda₃ prouincia grecie multas gentes barbaras tenens vt dicit ysidorus ethimologiarum. libro decimoquīto. Scite vero sunt homines scithiam ihabitātes: que est regio maxima multas prouincias ⁊ regiones continens in qua multi monstruosi sunt homines: vt dicit idem ysidorus. De Jtalis nostris: cogita naturam diuersarum gētium ciuitates: castra: prouincias: ⁊ de singulis: vt lombardi mutinenses qui quidem diuulgati sunt fatui vel ignei cerebri. In tuscia Senenses. Ferrarienses asinini more regunt rudibili. Oportet itaq₃ diuersificare indicium in idiuiduis secundū diuersitatem ciuitatum. Exemplum pono: habeo duo indiuidua: que habent signū liberalitatis ⁊ fidelitatis: Unum ex istis idiuiduis est Lombardum: ⁊ alterum Tuscū: ex parte patrie: ethruria iducit infidelitatem ⁊ auariciam. Lombardia agit contrarium differentiā enim pono. Sūmam nāq₃ differentiam oportet etiam fieri ex parte parentū si possibile est vt puta: Signum fatuitatis video in isto cuius parentes ex natura sunt fatui: vt accidit i patria mea: iudica ergo intensiue esse signu₃ ⁊ nō remissiue ⁊ econuerso. Habemus in ciuitate nostra bononiensi quattuor affinitates que quasi omnes sunt fatue. Tamen due sunt adeo fatue ꝙ habent cerebrum ⁊ intellectum vanum cum rudissima credulitate ⁊ huiusmodi non sūt apti ad litteras nec ad arma: sunt enim sine vlla vtilitate cum maxima auaricia. Alij sunt feroces ⁊ feruentis cerebri: proni ad arma ⁊ ad debellandum inimicos. Primos voco fatuos bedanos: ⁊ alios dico fatuos feroces. Caue igitur in indicando (vt dictum est) patet ergo intentum Aristotelis: ꝙ in diuersis regionibus propter diuersum aspectum celi diuersificantur homines: ⁊ in dispositionibus corporū ⁊ in naturalibus passionibus animarū: Ideo scribit philosophus in libro de secretis secretorum ad Alexandrum. Scias ꝙ non creauit deus creaturam sapientiorem homine. ⁊ non colligit i aliquo animali quod i eo collegit. ⁊ non est reperire i aliquo animalium consuetudine₃ vel morem quem non inuenias i homine. est autem homo audax vt leo: timidus vt lepus: largus vt gallus: auarus vt canis: durus ⁊ auster vt coruus: pius vt turtur: malitiosus vt leena: priuatus et domesticus vt columba: versipellis ⁊ dolosus vt vulpes: simplex ⁊ mitis vt agnus: velox ⁊ agilis vt capreolus: similis ceruo in colore ⁊ quibusdam alijs dispositionibꝰ: humilis vt pardus: piger vt vrsus: preciosus ⁊ carus vt elephas: vilis ⁊ stolidus vt asinus: rebellis vt prauus Rex: obediens ⁊ humilis vt pauo: garulus vt structio: vtilis vt apis: dissolutus ⁊ vagabundus vt caper: idomitus vt taurus: recalcitrans vt mulus: mutus vt piscis: rationabilis vt Angelus: Luxuriosus vt porcus Maliciosus vt bubo: Utilis ut equus: Nocivus vt mus: Et vniuersaliter non repperitur animal seu vegetabile seu originale seu minerale nec celum seu planeta nec signum nec aliquod ens ex omnibus entibus habens aliqđ proprium quin id reperiatur in homine: ⁊ ppter hoc vocatus est minor mundus. hec Aristoteles.

¶ Capitulum octauum de emptione captiuorum ⁊ est Rasys: ⁊ Haly abbas.

a

Rabes non emunt seruos sine consilio physionomi atqꝫ chyromãtici. Inquit Rasys: In primis captiui color cum summa intueri diligentia oꝫ. Color eniꝫ cum i rubedine minuitur capitis ĩfirmitas vel splenis vel stomachi significatur: vel ꝙ emoroydas patiatur: a quibus sanguinis effluit multitudo. Post hoc vero totius corporis sup̃ficies i loco claro ⁊ luminoso considerari debet. Ne morphea subtilis i ipso fuerit: vel ĩpetiginis initiũ occultari possit: Morphea.n.i sui initio valde ẽ occulta. Ipsa nãqꝫ tũc non est nisi albedo vel nigredo subtilis: que paulatim procedendo cum sui additiõe cõplet̃: Impetigo quoqꝫ nõ ẽ aliud i suo initio nisi crispitudo que loco accidit cum additione semper que de die i dieꝫ crescit. Preterea si i aliquo loco corporis nerui vl' cocture similitudinẽ vel signũ aliquod habuerit: cum summo studio cõsiderandum est ne i hoc loco forsitan habuerit albaras propter quaꝫ cõbustus sit vel excoriatus vel tractus vt occultari posset. Que cum senuerit: vel longi fuerit tẽporis tincturã quasi debilem amittet: ⁊ amplificabit̃ albaras vltra locũ cocture ⁊ excoriationis. Cũqꝫ nerui dubitatio occurrit: ipse i balneo ponat̃: ⁊ cũ aqua calida fortiter prius fricetur: ⁊ cũ semine alusnen ⁊ baurach atqꝫ aceto. Deide cõsideret̃ etiã si in loco i quo coctura vel excoriatio fieri non solet: fuerit coctus vel excoriatus suspectior haberi debet: ideoqꝫ magis fricari debet. Preterea summitas ⁊ extremitas cocture cũ magna inq̃sitione considerari debꝫ. In his eniꝫ locis euidentius apparet Postea vero queratur quod querẽdũ est: ⁊ qꝺ dicit̃ sciat̃. Deide vero capitis pili atqꝫ toti⁹ corporis cutis cõsiderandi sunt an sit i ea fur fur vel rubor. Auditus quoqꝫ acuitas perquirẽda est ⁊ verba ipsius ⁊ sensus attẽdẽda sunt. Pupille etiam sunt considerande an sint i magnitudine equales: eiusqꝫ visionis acuitas ⁊ albeditas: que i oculis est claritas considerãde sunt. Cum i eis est fuscus color turbiditatem participãs leprã designat. Et quãdo i eis ẽ citrinitas egritudo epatis significat̃. Et quãdo vene rubee multe ⁊ manifeste sunt i eis patit̃ sebel. Palpebre quoqꝫ eius considerãde sunt si multe sint ⁊ cito mobiles. Grosse autẽ si sunt plerũqꝫ sunt scabiose vel sunt ad scabiẽ preparate. Que vero grauiter mouentur: ⁊ difficile sunt male. Oportet eniꝫ illuꝫ cuius talis est dispositio: suas quãdo a somno excitantur tãdiu fricare palpebras donec aperiant̃ oculi Lacrimuli quoqꝫ qꝺ a parte naris est exprimẽduꝫ ẽ Decurret eniꝫ forsitan humor ab eo occasiõe fistule si ibi est. Pili preterea palpebrarum ⁊ ciliorum oculorum perquirendi sunt: Si enim fuerint rari: malũ significabunt: ⁊ proprie si cũ hoc raucus fuerit: ⁊ faciem habuerit rubeam. Deide cũ magna diligentia anhelitus p̲ os ⁊ nares attendat̃ ne malus sit ibi odor. Narium quoqꝫ figura cõsiderat̃. Magne.n. forte si fuerint fistulaꝫ i se cõtinebũt ideoqꝫ i sole conspici debẽt. Itẽqꝫ anhelitus attẽdendus ẽ si sit facilis. Dentiũ preterea modus obseruãdus est: videlicet si sint recti ⁊ fortes ⁊ mundi ⁊ si aliq eorum mouent̃ vel corroduntur. Dentes eniꝫ fortes diu permanent. Minuti vero vel debiles cito cadũt. Preter hoc quoqꝫ totius corporis debilitatẽ pronosticant̃. Deinceps eius collum si est equale: ⁊ comprimat̃: Et videat̃ si est ibi aliquis locus tumidus: vel cicatricem habens. Fortassis enim glandule ibi erunt: ex quibus scrophule cito generabunt̃. Pectus p̃terea attendat̃ si est amplum ⁊ multas habẽs carnes. Paruum eni si fuerit ⁊ macrũ: ⁊ spatule foris ꝓminuerint phtisis significabit̃. Post hec vero supinus iacens statuat̃: ⁊ totius eius venter perquirat̃: attendẽdo si tumor vel dolor inueniat̃ ibi cũ comprimitur: ⁊ precipue i loco epatis: ⁊ splenis: ⁊ oris stomaci. Deinceps p̃cipiat̃ ei vt icedat. Cuius gressuuꝫ attendatur virtus. Deinde aliquid cõstringere iubeat̃: ⁊ sue constrictionis fortitudo cõsideret̃: debilis eni si fuerit oium neruoꝝ debilitatẽ demonstrabit. Postea vero precipiatur vt currat: ⁊ attendatur an post cursum asma ipsum iuadat: vel tussis. Manus preterea ipsius ⁊ pedes ad inuicem comparando respiciant̃. Vna eni fortasse altera maior iueniet̃. Iuncturaꝝ quoqꝫ dispositio consideranda est si ad motiones scilicet preparate sunt. Deinde crura sunt ĩspiciẽda an in eis vene magne ⁊ grosse: ⁊ ample inueniant̃: ex his eni varices ⁊ alephãtia sepe accidũt. Alia etiã omnia que in cõplexionibus

attendenda fore diximus ad has adiuuant co
gnoscendas. Dixit enim. haly abbas in eodē
capitulo de corporis figura. Corporis aūt in
dicanda est figura compositione bona eoꝝ ad
inuicem proportione i quantitate spissitudinis
magnitudinis paruitatis cōgrua: vt non sit qui
dem caput grossum subtile collū: pectus strictū
omniaqꝫ membra ad inuicem dissona: vt his
paruis: illa sint magna: vt si quidem caput par
uum collum grossum: pectus ab his diuersuꝫ
aut capite paruo totū est corpus magnū: ⁊ lon
gum: pedes breues aut econtrario. Hec om
nia in natura inuenire mala uisui turpia. Sic er
go membra adinuicē collata bone proportiōa-
litatis in magno: ⁊ paruo: in macie: ⁊ pinguedi
ne in longo ⁊ breui. Si eniꝫ sic membra iuene
ris sanitatis signa ⁊ bone figure ⁊ bone cōpo-
sitionis. Dehinc linguam scrutare ⁊ visuꝫ ⁊ lo
quere ei vt respondeat: vt cuius sit sermonis ⁊
facundie cognoscas. Sed ⁊ pectus diligenter
intuere: ne forte sit illis contortuꝫ: aut parua su
per ipsum caro malū hoc eniꝫ plurimū huius-
modi asma ⁊ tussis accidit. Si vero cū his quo
qꝫ pectus strictum fuerit: ⁊ spatule fluxe: vt qua
si alas videatur habere: dorsumqꝫ fuerit incur-
uuꝫ huiusmodi ptisiꝫ non effugiet: maximeqꝫ
si est adolescens: aut iuuenis est etate catarriqꝫ
fient illi q̄ꝫ plurimi. Dehinc etiā manus ispici
as ⁊ coniunge: ac visu cōmensura: ⁊ si alteram
altera minorem inueneris: aut vtrāqꝫ breuem:
quemadmodū manum quam medici assimilāt
⁊ configurant manibus lupiculi malū est: ⁊ ab
actionum ꝓhibet bonitate: imo etiā turpe: hec
Rasys ⁊ haly abbas primo theorice.

Capitulū nonū de hoib⁹ temperate nature
⁊ ē Conciliator.

Ius statura inter tres dyame-
tros obtinet equalitateꝫ: ⁊ iter pi
guedinē ⁊ macredinē similiter ha
bitum obseruat mediocrē. Color
eius est albus rubeo permixtus: cutis subtilis
splendida: manus ⁊ pedes in omnibus dispo
sitiōibus medij: Caput corpori proportionabi
liter: grāde toti corpori vt spera cerea manib⁹
vtrisqꝫ leuiter compressa. Figurant nares erec
te: linealiter ⁊ perpulcre: ⁊ oculi caropoti inter
nigrum ⁊ varius medijqꝫ. In q̄bus humidi-
tas clara inexistit. Et pilus in dispositionibus
medius: ⁊ ad vnum corpus omne mediū repe
rietur: Similiter ⁊ in his que sunt ex anime par
te: vt in moribus ⁊ alijs tempatū inuenit̄. Et
huic dispositioni opposita contrariū protestan-
tur.

Capitulum decimum eiusdē de equalitate
⁊ est Aristotelis ad Alexādrum.

Quior vero ⁊ tēperantior creatu
ra cui cōuenit mediocritas statuꝛ
⁊ nigredo oculorum ⁊ capilloruꝫ
⁊ rotunditas vultus: albedo vero
cōmixta rubedini: ⁊ fuscus color temperatus
cū itegritate corporis: ⁊ rectitudine stature: ⁊
mediocritate capitis in paruitate: ⁊ magnitudi
ne: in raritate verboꝝ nisi cuꝫ necesse fuerit: me
diocritas in sonoritate vocis ⁊ sublimitate.
Quando etiam natura declinat ad nigredineꝫ
⁊ croceitatē tunc optima est tempantia: ⁊ crea-
tio hec placeat tibi: Hanc habeas tecū: ⁊ ego
interp̄tor quidem per modum seperationis: tu
auteꝫ ipsum temptabis in rectitudine intellec-
tus.

Capitulum. xi. de homine bone nature ⁊ ē
Aristoteles ad Alexandrū secundū aliā trans
lationem antiquam.

Ile vero est optime memorie. s. i
tellectus ⁊ bene cōpositus in na
tura qui habet carnes molles hu
midas: medias inter aspertatem
⁊ lenitatē: mediocris stature habens vultuꝫ ru
beum suffusum albedine: habens etiā mansue
tum aspectuꝫ. Cuius capillos planos esse oꝫ.
Habens mediocriter magnos oculos: ⁊ decli
nantes ad rotunditatem. Et caput mediocri-
ter magnū cū equalitate: collū bene dispozituꝫ
Cuius humeri declinant ad inferius: vel ha-
bens declines humeros: carens carnositate cir
ca crura ⁊ genua: habens vocem mediocreꝫ in
ter vocem acutā ⁊ grossam: habens palmas lō
gas cum longis digitis declinantes ad subtili
tatem: moderati risus. Cuius aspectus com-
mixtus est leticie: ⁊ iocunditati.

Capitulū. xij. de physionomia signorum sa
pientis philosophi: ⁊ est Conciliator.

Tatura ipsius erecta cū carnis equalitate color albus modica rubedine participās. Capitis figura ipsi inest antedicta magna sufficienter ⁊ expansa: oculi inter varios ⁊ nigros quorū intuitus letanti est similis: manus quidē plane cū digitorū diuisione ⁊ modesta articulatione. Capilli īter multos ⁊ paucos: medij inter planos ⁊ crispos subnigros ⁊ flauos ⁊ mediocris barba ⁊ pulchra ⁊ sufficienter rara: hec conciliator.

¶ Capitulū. xiij. de significatione vt superius ⁊ est Rasys.

Uius signa sunt ꝙ eius statura est erecta: carnis quoqꝫ tenet eq̄litatē: ⁊ est albus paruā habens rubedinem admixtā. Capilli cuius inter multos ⁊ paucos ⁊ planos ⁊ crispos sunt medij: ⁊ nigros: ⁊ rubeos. Manus quoqꝫ sunt plane digitos habentes diuisos. Frōs etiam est magna: ⁊ oculi inter varios ⁊ nigros sunt medij: molles quoqꝫ sunt. ⁊ eius intuitus ridenti vel gaudenti similis īuenitur: hec Rasys.

¶ Capitulum. xiiij. de physionomia signorū boni ītellectus ⁊ nature: ⁊ ē cōciliator.

Uius caro lenis est ⁊ mollis cū paucitate īter crassiciē ⁊ macredinem tendens: Facies ipsius nō multā participat carnē. Eius sūt spatule aliqualiter eleuate: venter ⁊ dorsus nō carnosi. Extrema decenter extēsa. Statura media: mitis aspectu. Eius color inter albū ⁊ rubeum medius: interlucidus ⁊ clarus. subtilis cutis. Capilli medij. Et ei sunt oculi antedicti scilicet vt dixit in capitulo duodecimo.

¶ Capitulū. xv. De significationibus corporum calidoꝝ: ⁊ est Rasys.

Ec citissime crescunt: que ⁊ tangentibus calida occurrunt: ⁊ macra existūt: ⁊ gracilia. Uene quoqꝫ eorū manifeste sunt: ⁊ motus velox: ⁊ omnia que in eis considerant̄ velocia. Obstinati preterea sunt: pauci somni multorū capilloꝝ crispoꝝ: ⁊ in nigredine intēsoꝝ. Eorū color Ruffus: atqꝫ rubeus cū obscuritate q̄dam. Et hec Rasys.

¶ Capitulū. xvi. De significationib⁹ corpoꝝ frigidorum. ⁊ est Rasys.

Ec tarde crescūt: capilli quoqꝫ tarde eis nascuntur: hebetis existētes ingenii: ⁊ timidarū operationū. Pulsus eorū paruus: ⁊ anhelitus occultus: tangentibus apparēt frigida. Et hec habētes corpora: nō sunt ī coitu potentes: ⁊ sunt parū generātes filios: debilis desiderij: ⁊ multi somni. ⁊ hec Rasys.

¶ Capitulū. xvij. de significatione corporū humidorum: ⁊ ē Rasys.

Orum motus multū inuenit̄ leuis eoꝝ quoqꝫ caro mollis ⁊ mēbra laxa. iuncture eoꝝ ⁊ ossa occulta. Uirtus similiter pauca: ⁊ parum patientes laboris: ⁊ cū laborant velociter dissoluunt̄: ⁊ velociter ī eis apparet ex labore dissolutio. Corpulenti p̄terea sunt ⁊ multū dormientes ⁊ debiles: ⁊ paucos habentes pilos. ⁊ hec Rasys.

¶ Capitulū. xviij. de significationibus corporū siccorū. ⁊ est rasys.

Ec corpora aspera sunt ⁊ macra ⁊ dura ⁊ fortia: ⁊ multū rigida: ⁊ multi patientia laboris. Quorū iuncture ⁊ corde manifeste: multorū sunt p̄terea capillorū ⁊ pilosi. ⁊ hec rasys.

¶ Capitulū. xviiij. de significationibus corporum calidoꝝ ⁊ siccoꝝ. et est rasys.

Ec corpora in vltimo plurimis habūdāt capillis nigris ⁊ spissis Macilēta quoqꝫ vltimo reperiuntur. Que ⁊ tāgentibus calida occurrūt: cutis habētia spissitudinē: ⁊ asperitatē: ⁊ neruos fortes. Que cordas habent manifestiores ⁊ ossa ⁊ iūcturas: ⁊ sunt pancioris sōni: Et pulsus in eis sunt velociores ⁊ motus similiter ⁊ tactus caliditas ⁊ sunt audaciores ⁊ obstinatiores. Et hec rasys.

¶ Capitulū. xx. De significationis corporū frigidorū ⁊ humidoꝝ. et est rasys.

Ec vltimo tāgētibus mollia sentiunt̄ ⁊ a pilis denudata: ⁊ capillos habentia lenes: ⁊ venarū angustiam: ⁊ iuncturas occultas: ⁊ sunt corpulenta multā habentia pinguedinē. Et laxa multū habentia somniū: pigri motus eoꝝ ⁊ tardātes. Corporis autē frigidi et sicci

⁊ calidi ⁊ humidi: dispositiones ex simplicium dispositionibus mixte sunt. Ex quibus composite fuerunt quemadmodum scilicet vni earum appropinquant: aut inter eas media existunt. hec Rasys.

¶ Capitulū. xxi. de signis bone cōplexionis ⁊ sensibilis ⁊ est Aristotelis in methaphoricis

¶ Textus.

a Signa bene nati: caro mollior nō boni habitus nec valde pinguis Que sunt circa musculos scapularum ⁊ collum macriora: ⁊ sunt circa faciem i colligata: que sunt circa musculos scapularum ad inferiora remissa. Que sunt circa costas bene soluta: ⁊ secundum dorsum non carnosus: Corpus album rubeum ⁊ purū. Cutis subtilis: pili non valde duri nec valde nigri oculus karopus humidus.

Cōmentum.

b Hic Aristoteles ponit signa bene nati. i. bene cōplexionati ⁊ sensibilis. i. hominis boni itellectus ⁊ bone nature hʒ ꝙ dicit Rasys libro suo ho. Et sunt signa decem. Primum ē mollicies carnis temperata tamen ⁊ non nimis relaxata: qualis relaxatio carnis est in mulieribus: que ostendit flegmaticā ꝯplexionem. Unde intelligendū ē: vt inquit Egidius Romanus in secūdo de anima cōmēto. 94. ꝙ duplex reperitur mollicies. vna que rara ⁊ bene disposita: ita ꝙ non subterfugit tangētē: ⁊ talis bona ē: qꝛ ostēdit temperamentū pp primarum qualitatū refractionē: vt vult phūs in ho. d anima. Et Galenus in primo de cōplexionibus Reliqua vero in mulieribus ⁊ in indiuiduis male cōplexionatis. Et enim hōi habitus idest carnis paucitas ⁊ non multitudo nimia sʒ mediocris. Et iterū mediocritas eius in grassicie ⁊ macie: ita ꝙ teneat mediū inter macrū ⁊ crassum siue macilentū. Et istud idē dicit Auerroys. 4. colligeth ⁊c. De signis temperate cōplexionis totius corporis: ⁊ cōciliator vt dixi superius in capitulo. 14. ⁊. 12. ⁊ Rasys i. 13. capitulo pʒ vt tʒ Galenus i afforismis vt iferius patebit. Secūdū signū est ꝙ partes circa musculos scapularum scilicet cum quibus mouentur scapule: ⁊ etiā circa musculos colli non debent esse nimis pingues ⁊ carnose. Est autē musculus ipsius motus voluntarii ⁊c. vt patebit inferius. Tertium signū est ꝙ partes faciei non sint colligate imo sint bene distincte ⁊ ordinate quo ad sitū ⁊ figuram. Quartum signum est ꝙ partes circa musculos scapularum versus collum sint eleuate ⁊ admodū graduum descendant iferius remisse ⁊ basse: idest nō nimis alte: nec sint incōpacte ⁊ ponderales.

Quintum est ꝙ partes circa costas. sint bene sclitte. i. bene distincte ad inuicē: vt discerni possit. Uel bene soluti. s. a carnibus vt nō sint: carnose nimis vt patebit in suo loco. Sextū ē habere dorsum vt predixi de costibus. Septimum est color medius inter albedinē ⁊ rubedinem: clarus ⁊ purus ⁊c. Octauū est subtilitas cutis que est de pcipuis signis temperate cōplexionis. Unde etiā Aristoteles lib. de animalibus dicit: ꝙ inter omnia animalia cutis hominū est clarior alias rarior ⁊ magis tenuis: ⁊ ꝙ cōplexio hominū inter alias est tēperatior. Nota documentū generale ꝙ subtilitas cutis arguit tenuitatem humorū et spirituum ⁊ per cōsequens subtilitatē igenii cum debito instrumento applicato ⁊ cognoscitur ex colore non accidentali ⁊ claritudine ipsius ⁊ a rugis ⁊ eorum motu precipue in facie in cogitādo et mouendo musculos: ⁊ etiā i manibus ⁊ ex tactu ⁊c. vt dixi. Nonū signum est ꝙ pili nō sint nimis duri nec nimis nigri sed medium inter mollicielm ⁊ duriciem ⁊ inter nigredinem ⁊ rubedinem: ita dicit Rasys ⁊ hoc etiam videtur velle Auerroys quarto colliget cap. vbi supra dicit ꝙ pili habentes cōplexionē tēperatam sūt flaui tendentes ad rubedinem tempore puericie sed tempore iuuentutis erunt nigri. Idem sentit Auicenna ha primi in capitulo de cōplexionis equalitate vbi dicit. Et capilli iter pilositatem ⁊ lenitatem: ⁊ crispitudinem ⁊ planiciem ⁊ in tempore puericie trahant aliquantulū ad rubedinem: ⁊ in tempore iuuentutis ad nigredinem aliquantulum. Decimum ⁊ vltimum signum est oculus karopus: qui scilicet medius est inter varios ⁊ nigros ⁊ mollis humidus ⁊ clarus vt dicit Rasys: vt inferius in suo loco patebit. Et huius contraria dispositio habet ab Auicenna ha primi. Fen. tertia capitulo quinto de signis eius qui egreditur ab

equalitate superflue idest qui habet malam cō
plexionem ꝛ compositionem dum ait. Cūqꝫ
eius compositio dissimilis fuerit erit malus ꝛ
ingenio sui ꝛ intellectu sicut ille qui magnū ha
bet ventrem ꝛ digitos curtos: ꝛ faciez: ꝛ caput
rotundum: ꝛ staturam magnam: aut ille qui ha
bet caput paruū ꝛ in facie ꝛ fronte carnis mul
titudinem ꝛ etiam in collo ꝛ pedibus: ꝛ est ei⁹
facies medie sphere similis. Et si ipsius man
dibule magne fuerint: erit valde diuersus: ꝛ si-
militer si caput ꝛ frons rotunda fuerit. Sed fa
cies valde rotunda ꝛ collum vehementer gros
sum: ꝛ in oculis motus habuerit tarditatem e-
rit hominibus omnibus a bonitate remotior.
Omnia predicta signa superius assignata ab
Aristotele sunt temperate complexionis: ꝛ bo
ne nature: ꝛ boni intellectus Auerroys quar-
to collig(et)h de signis complexionis totius cor
poris inquit ista sunt signa significantia super
cōplexionem vniuscuiusqꝫ membrorum princi
palium ꝛ seruientium ei. Et cognoscēdo ista
ꝛ comparationem vnius ad alterum faciendo
cognoscemus totius corporis complexionem
temperatum ꝛ distemperatum: eo ꝙ corpus cu
ius complexio erit temperata erit de necessita
te mediocre inter maciem ꝛ grassiciem: ꝛ color
erit albus mixtus rubedini: ꝛ capilli eorū sūt
flaui tendētes ad rubedinē in tempore sue pue
ritie ꝛ cū sunt facti iuuenes erunt capilli eoꝝ
nigri ꝛ tactus tēperatus inter caliditatez ꝛ fri-
giditatez: ꝛ inter asperitatē ꝛ lenitatez Et sen-
sus eorum erit in vltimo temperantie: ꝛ intel-
lectus eorum medioeris inter velocem ꝛ tardū
ꝛ hec est via cognoscendi complexionem tem-
peratam. Sed complexionem que exit a tem-
perantia indicabimus ſm multitudinem signo
rum: qꝛ illa iudicabuntur ex aggregatione isto-
rum signorum: hoc est ab accidentibus ꝛ ope
rationibus: sicut a crassitie: ꝛ macie ꝛ a colore
pilis ꝛ alijs similibus. De causis autem istoꝝ
signorum quia haberi potest vel ex dictis vel
dicendis transeo gratia breuitatis. Possunt
nihilominus omnia signa reduci ad temperan
tiam quattuor qualitatum ad medium reducta
rum. Ex temperantia enim istarum consurgit
temperata complexio ad quam sequitur bona
dispositio sensus ꝛ itellectꝰ: ita ꝙ potest forma
ri sillogismus ad propositum sic. Illa que p
ueniunt ex qualitatibus temperatis sunt signa
bone nature: ꝛ temperate complexionis ꝛ bo-
ni sensus ꝛ intellectus: sed predicta signa sunt
ergo etc. vel. Sed membrorum equalitas ē hu
iuiusmodi ergo etc.

¶ Capitulū. xxij. de signis īsensibilis et ho-
minis grosse nature. et est philosophi.

¶ Textus

q Ue sunt circa collū et crura car
nosa complete: alias complexa:
et colligata. Cotile rotunde mus
culi scapularum sursum expansi:
Frons magna circularis et carnosa oculus
croceus: Crura circa cauilla carnosa et grossa
et rotunda: mandibule magne carnose lumbi
carnosi. Crura longa: collum grossum: facies
carnosa sufficienter: motus autem et figuram:
et mores in facie secundum similitudinem ac
cipit.

Cōmentum.

s Uperius nuncius nature phy-
sionomizauit de signis bone cō-
plexionis et bone nature: Inter
hec ponit habentem signa oppo
sitarum conditionum scilicet illius qui est gros
se nature et mali intellectus: quales sunt hebe
tes et stolidi. Et quia stoliditas et insensibili-
tas causant vt in pluribus ex dominio frigidi
tatis videlicet in flegmaticis et mulieribus q̃
sunt viris stolidiores et diminute rationis et dis
cretionis: et diminuti iudicij quo ad itellectū.
Quare etiam philosophus primo politicorum
dicit: cōsiliū virorum esse perfectum: puerorū
īcompletum: mulierum inualidum. Uerum ē
quantum ad sensum tactus possunt enim talia
frigora substinere: que nullus vir substinet: vt
ipsi in hyeme asprissime in aqua et pedib⁹ nu
dis incedunt et non leduntur. Similiter pro-
uenit stoliditas ex dominio frigiditatis: vt te-
net in melancholicis. Signum hoc est i asi-
no Cum igitur quasi dicit omnia signa posita
proueniunt ex frigiditate precipue ex humidi
tate vel ex siccitate. Et hoc generale signū sit
i documentis nostris pro secundo libro iferius
Ponit hic multa signa que itelligere oportet
ex opposito dictorū: que superius allegauimus

⁊ sunt signa duodecim. Primũ est habere circa collum ⁊ crura carnosa cõpleta idest multũ Aliqua littera non habet completa sed cõplexa: ⁊ colligata idest male distincta ⁊ inordinata. Et ista distinctio itelligitur ad totum caput ⁊ precipue faciem: vt p oppositum patet i prehabitis sic aut bona dispositio ⁊ ordiatio istarũ partium probabilitatem ⁊ bonam dispositionẽ nature: ⁊ plenum dominium virtutis formatiue habet super ipsum: sicut per oppositum: mala membrorum distinctio ⁊ ordinatio quo ad situm ⁊ figuram fit propter idispositionem materie ratione nimie frigiditatis vel humiditatis vel siccitatis propter quod virtus formatiua non potest plene super ipsas dominari. ¶ Secundum signum est Cotile rotunde idest genua rotunda a carnositate nimia aut cum multitudine carnis. ¶ Tertium signum est ꝙ musculi scapularum propter collum sunt depressi ⁊ non conditionate formati. Genua sunt ꝯmissiones femorum ⁊ crurium: ⁊ dicta genua: eo ꝙ in vtero sint genis opposita. coherent enim sibi ibi: ⁊ cognata sunt oculis lacbrymarum indicibus ⁊ misericordie. Nam a genus genua dicuntur. Deniq; complicatum gigni formari q; hominem dicunt: ita vt genua sursum sint q bus oculi formant: vt cani ac reconditi fiant. Ennius. Atq; genua comprimit arta genua. Inde est ꝙ homines dum ad genua se prosternunt statim lacbrymant. Voluit enim eos natura vterum maternum rememorari: vbi q̃si in tenebris consedebant anteq; ad lucem uenirent vt tenet Isidorus in vndecimo ethymologiarum. ¶ Quartum est. Frons magna circularis idest rotunda ⁊ grossa vt tenet Rasys carnosas idest indecentes habens carnes.

¶ Quintum signum patet. ¶ Sextum ẽ multa carnositas crurium ⁊ circa cauillas ⁊ grossicies rotundas. ¶ Septimum signum est magnitudo mandibularum ratione nimie carnositatis: vt intendit etiã Auicenna secunda primi vt notauĩ superius. Gulielmus nurice male exposuit istum dictum dicendo: ꝙ p mandibulas intendit labia: licet labia grossa denotent grossiciem humorum vt in secundo libro patebit tamen philosophus hic non intelligit loqui de labijs. ¶ Octauum signum est: nimia carnositas circa lumbos nates ⁊ coxas. ¶ Nonuz signũ est longitudo crurium. ¶ Decimum signum ẽ grossicies colli non laudabilis. ¶ Vndecimũ signum est facies cum multitudine carnis laxe ¶ Duodecimum ⁊ vltimum signum est quod accipitur ex motibus ⁊ signis morum ⁊ faciei: Quales autem sint huiusmodi intelligit secundum similitudinem timiditatis quasi dicat ex quo insensibilis communicat ⁊ assimilat timido in causis timiditatis: vt etiam magis uidendum est in capitulo de signis timiditatis inferius. Sed potest adhuc aliter exponi vt dicunt ⁊ forsan melius ꝙ insensibilis accipiat morem ⁊ motus ⁊ figuram faciei: secundũ similitudinem alicuius faciei: vel alicuius non vtentis sẽsibus ex aliquo accidente. Vel aliter insensibilis accipit morem ⁊ huius faciei secundum similitudinem idest tales quales sibi conueniũt secundum conditionem suaz: idest mores grossos ⁊ ineptos ⁊ penitus distinctos. Istum textum optime exposuit Conciliator sub istis v̾bis accipiendo ab Auicenna dum ait. Caput ipsius magnum informe: aut paruum: facies magna carnosa rotunda medie sphere similis: mandibule magne ⁊ frons similiter: aut in acutum tendens constricta: que circa Collum carnosa compressa: Lumbi carnosi: crura longa: Genua rotunda. Digiti manuum ⁊ pedum breues ⁊ inarticulati circa pedes eius carnis multitudo: spatule cum carnositate sursum expanse: Venter cum rotunditate forinsecus eminens in oculis eius motus habens tarditatem: ⁊ color valde est albus ipsius aut fuscus valde.

¶ Capitulum. xxiij. De signis fortis. Et est philosophus in methaphoricis.

¶ Textus.

Illi duri figura corporis erecta ossa coste formantia ⁊ extrema corporis magna ⁊ venter amplus ⁊ contractus ad se: armi lati ⁊ distantes: nec valde coligati nec omnino dissoluti. Collũ forte nõ vehementer carnosũz. Pectus carnosum ⁊ latum. Ancha antracta pecten dorsum contractum: oculos karopos: nec valde expansos: nec omniuo clausos: fuscus color: qui est in corpore: acuta Frons erecta non magna non macra non lenis nec omnino rugosa.

¶ Comentum.

Hic philosophus physionomizat ⁊ diuiditur textus iste in duodecim partes equales. Quantum vero ad primam partem ponit signa fortis per modum habitus se habentes. Secunda ibi pilos molles ponit signa oppositi sui que se habent per modum priuationis ⁊ istud seruat in omni loco istius operis. Ad primuz est duricies pilorum seu capillorum: quod signum est audacie ⁊ fortitudinis corporalis: qz causatur ex caliditate qua etiam causatur audacia. ¶ Secundum signuz est statura corporis erecta ⁊ non inclinata: quod etiam fit ex habundantia caloris vt dicit philosophus vndecimo de animalibus vbi reddens ratioē quare inter omnia animalia homo incedit erectus dicit ꝙ hoc ideo est quia est ceteris animalibꝰ calidior. Calor autem facit incremētum sursum per lineam rectaz: sicut est etiam motus ignis. Unde etiam in ipso genere hominuz: qui sunt ceteris calidiores: sunt quo ad staturam plus recti. Cuius etiaz signuz est i senibus ⁊ iuuenibus: iuuenes eniz propter dominiuz caloris incedunt plus erecti. Senes vero propter diminutionez caloris incedunt versus terraz iclinati. ¶ Tertiū signum est fortitudo ⁊ magnitudo ossium costarum ⁊ vniuersaliter extremitatum: que omnia iterū sunt signa multi caloris cum multa tamen humiditate: vt eni dicit Albertus secundo de anima. Calidum ⁊ humidum simul iunctum faciunt magnam diffusionez: cuius signū etiam accipitur: ab etate puerili: que secundum Galenum: ⁊ Auicennam est etas ⁊ tempus incrementi eo ꝙ ista etas est calidior ⁊ humidior propter vicinitatem ad suam originez que est ex calido ⁊ humido. Unde etiam in etate puerili: que durat per primum septēnium pueri propter excellentiaz istaruz qualitatum in eis plusq̄ȝ dimidietatem perficiunt sue quantitatis vt dicit Albertus vbi supra. ¶ Quartum signum est venter amplus idest latus ⁊ ad se contractus: id est non expansus nec extensus quasi faciens sicut i piguibus ⁊ ventrosis. Talis enim extensio ventris siue ventrositas quando est nimia ⁊ mollis est signū diminuti caloris naturalis ⁊ dominij flegmatis. Ut eni dicit nuncius nature: piguedo ⁊ adeps est maxie i aialibus frigidis ⁊ humidis: cuius signum est i porcis q sunt aialia frigida valde ⁊ flegmatica ⁊ sunt ventrosa. Et ait Auicenna secūda primi doctrina 3a cap. 3°. de signis complexionū. Pinguedinis ⁊ adipis diminutio semper caliditatez significat: quoniā piguedinis ⁊ adipis materia sanguinis est ⁊ vnctuositatis ⁊c. ⁊ corpus quidem carnosum absq̄ȝ multa adipe ⁊ pinguedine: est corpus calidūz ⁊ humidū: ⁊ hec Auicenna. Eadē sentētie tangit Joannitius i ysagogis dum ait habūdantia carnis fit ex habūdantia caloris ⁊ humores piguedinis diminutio. ¶ Quītū signū ē armi idest humeri lati ⁊ magni ita ꝙ bonū spaciū sit iter eos non tamen nimis magnū: sed moderatū ⁊ hoc itendit. Causa aūt magnitudinis humerorū eadez est cū causa magnitudinis aliaꝝ partiū .s. pectoris ⁊ extremitatū. ¶ Sextū est collū non vehementer carnosum ⁊ forte idest neruosuz ⁊ satis grossuz vult eni dicere ꝙ collum debet esse grossuz nō ratione carnositatis multe sed magnitudinis ossium colli ⁊ neruorū: ⁊ ē forte.

Ratio est quia siue nerui sunt ad deferendum virtutes sensibiles ⁊ motiuas a cerebro ad partes alias corporis vt vult Galenus ⁊c. Uidetur arguere magnum cerebrū: vt medici ⁊ philosophi tenent: ⁊ precipue quādo aiunt de paruitate capitis: ⁊ tenet plusq̄ȝ cōmētū secūdo tegni cōmēto. 14°. dū igt. Si ergo caput est paruum sequit cerebrū esse paruū: ad paruitatem aūt cerebri ⁊ totius capitis seqt ventriculos eius strictos esse ⁊ nuchaz ⁊ dorsuz: ⁊ costas: ⁊ neruos: ⁊ collū que ab ipso oriunt stricta ⁊ parua esse. vbi eni radix est parua opz illud qđ miscet ex ea eē paruū: ad stricturā aūt ventriculorū eius seqt debilitas operationis virtutis ymaginatiue cogitatiue: ⁊ memorialis: siqdez ipsa sunt organa illaꝝ eo ꝙ sicut dicit haly nō erit spiritui aiali amplitudo i qua ꝯuerset. hic aūt spiritus est istarū virtutuz organū. Primū qdē liberos eius expetens hīe meatus vt ita ꝓhibite suscipiat ⁊ reddat formas apphēsibiles. Ad paruitatē aūt nuche seqt paruitas: ⁊ tenuitas neruoꝝ motiuoꝝ: ⁊ per illud debilitas motus: adhuc aūt paruitas costarum: Ad quā seqt strictura pectoris: ⁊ in anhelitu nocumētū. Seqt etiā ad paruitatē cerebri tenuitas neruorū sensibiliū: ⁊ per hoc debilitas oīs sensus: ad

omnem eni operationē officialiū mēbroꝝ ⁊ spe
cialiter opationū aialiū: itelligerez ꝺbita forma
debita quantitate : ⁊ debito membro. ⁊ situ cō-
posite. Scire aūt oꝫ ꝙ paruitas capitis cōcomi
tās spinaris seu istrumēti paucitatē potuit esse:
sicut princeps dicit cum fortitudine virtutis in
formatiue seminis virilis : Quare contingit ip
sum esse bone figure . ⁊ erit illud minus malū
q̄ꝫ si cum paruitate fuerit male forme est ergo
paruitas capitis secundum hoc distinguibilis
in malicie sue significatione secundum plus ⁊
minus . Si magnitudo capitis consequitur for
titudinem virtutis operantis circa multa ⁊ bo
na materia est cerebri bone compositionis si-
gnum. Si vero consequuntur solum materie
multitudinem erit signum non bone composi-
tionis cerebri : Uult autem per virtutem eaꝫ:
que informatiua dicitur a principio creationis
inherens semini virili cuius proprie est hec
virtus. Postquam capitis magnitudo con
sequens fortitudinem virtutis circa multa ⁊
bona materia operantis est signum bone ꝯpo
sitionis cerebri cōsequens autem solum mate-
rie multitudinez. Et est signū praue composi-
tionis ⁊ per consequens collum ⁊ cetera mem
bra ⁊ arguit debilitatem virtutis motiue ⁊ sen
sibilis. Si collum esset grossum ratione ossiuꝫ
⁊ neruorum denotat robustiores virtutes / siue
sint ad deferendum virtutes sensibiles ⁊ moti
uas a cerebro ad partes alias corporis vt vult
Galenus (sicut superius diximus) siue ad tē-
perandum calorem intrinsecuꝫ ad hoc ꝙ det
virtutem sentiendi vt vult Aristoteles nihilo-
minus semper sunt ad roborandum corpus. ⁊
ergo magnitudo neruorū ceteris paribus mul
tum facit ad fortitudinez corporis: ⁊ phūs to-
picoruꝫ 3°. ait Robur existit in neruis ⁊ ossib⁹
Unde Ysidorus nerui quanto fuāt densiores
tanto propensius augent firmitatem / ꝙ autem
magnitudo ossium faciat ad fortitudinem de
se patꝫ eo ꝙ ossa sunt corporis fundamen-
tum : ⁊ motuum substentamenta vt patet ex
anothomijs diuersorum animalium.

¶ Septimum signum est Pectus carno-
suꝫ ⁊ latū: latitudo .n. pectoris significat multi
tudinē spirituum ⁊ eorū nobilitatē ⁊ subtilita-
tē ⁊ magnam virtutez ⁊ caliditatez cordis.
Unde etiaꝫ pectus hominis vt dicit princeps
philosophoꝝ est pectorib⁹ alioꝝ animaliū la-
tius respectu sui corporis: ⁊ amplius. Cū.n.
vt dicit spiritus i homine sint nobiliores: ⁊ sub
tiliores q̄ꝫ i alijs aialib⁹ opꝫ regionē spirituuꝫ
scilicet pectus esse amplā ⁊ latā vt spiritus ha
beant locum. Carnositates etiā pectoris signi
ficāt multitudinez saguinis ⁊ per cōsequēs ca
liditatē cū humiditate . Magnitudo autē calo
ris ⁊ sanguinis ac spirituū multitudo sunt cau
a fortitudinis. Pectus ergo latū ⁊ carnosum
est fortitudinis signū. Et de carnositate pecto
ris loqꝫ etiam Auerroys quarto coliget h ca°
de signis cōplexionis cordis. Carnositas igt
pectoris significat sup ꝯplexionē cordis ⁊ tēpe
rātia cordis: ⁊ tēpātia carnis ꝑ maiori pte seqꝫ
tēpantiā cordis: ⁊ ꝓprie caro existēs i pectore
Caro autē significās super tēperātiam cordis
non est macilenta nec pinguis superflue hec il
le. Et bene dicit ꝙ caro significās temperātiā
nō debet esse macilenta nec pinguis superflue
Macilētia.n. supflua ꝓuenit ex siccitate nimia
Pinguedo aūt supflua ex nimia frigiditate ⁊
humiditate / vnde Rasys lib. ho debemus in-
quā diuidere siue distinguere inter corpus car
nosum ⁊ piguē. Carnis.n multitudo sangui-
nis multitudinē ⁊ calidā ⁊ humidā sequitꝫ cō-
plexionem. Multa.n. pinguedo humiditatis
multitudinem: ⁊ frigidam ⁊ humidam imitatꝫ
complexionem hec ille. Ex quibus diligens
lector causam in quo premittitꝫ de carnositate
pectoris habebit : ⁊ magis ample inferius di-
cetꝫ i secundo libro de thorace. ¶ Octauū si-
gnū est ancha antracta idest ad interius tracta.
Et istud signū ponit Rasys expssius dicens.
ancharū quoqꝫ ossa cū exterius tenduntꝫ forti-
tudinis demōstrāt multitudinē ⁊ virilitatē: alia
lra hꝫ āchа antracta idest ad aliud extra se trac
ta idest extra extēsa. Et vult dicere ꝙ magnitu
do ancharū ita ꝙ aliqualiter exterius extēdatꝫ
sic ꝙ illa magnitudo eaꝝ nō sit rōne carnosita
tis: sed magis rōne magnitudinis ossiū ē signū
fortitudinis: dicēdo aūt ꝙ nō dꝫ esse rōne carl
nositatis. Carnositas.n. nimia partiū iferioruꝫ
precipue in comparatione ad carnositatem par
tium superiorum: est signum flegmatis ⁊ conse
quenter timiditatis: cuius signum est in mulie
ribus. ⁊ i viris: Mulieres.n. quia sꝫ viris fri-
gidiores habent partes inferiores sicut nates ⁊
huiusmodi plus carnosas ⁊ grossiores . Er
go quanto plus sunt frigide tanto inferius sunt

magis grosse quod fit vt dicit Alberts ho de anima tractatu secundo capit. 3°. qꝛ frigiditas vincens in eis ingrossat nutrimentum ipsoruꝫ quod sua ponderositate trahitur inferius quia membra inferiora i eis multum augentur ⁊ ingrossantur. Et contrarium i viris propter calorem i eis vincenteꝫ nutrimentuꝫ subtiliare ⁊ sursum eleuare: ita ꝙ parum deorsuꝫ imittitur. Et dico membra eorum superiora sicut colluꝫ pectus spatule per comparationem ad inferiora sunt grossiora. Et hoc loquendo de grossicie que fit ratione carnositatis: ratione vero solius magnitudinis ossium membra iferiora debent esse grossiora in viris qui sunt fortes q̄ȝ in feminis vt dictum est. Ponit autem Aristoteles partem pro toto per anchas enim intelligit nates ⁊ coxas ⁊ alias partes inferiores ⁊ posteriores: grossicies enim omniuꝫ istarum partium non ratione carnositatis sed magnitudinis ossiū est signuꝫ fortitudinis: ⁊ audacie: vt patet per Rasym secundo libro capitulo de signis ancharuꝫ coxarū crurium atqȝ pedum.

¶ Nonum signum est pecten contractum deorsum ita ꝙ sit ratione acutum i inferiori parte ⁊ supra versus superius latum vbi continuatur cum ventre debet esse latus i inferiori vero vt dictum est. Est auteȝ pecten proprie pubes inferior ⁊ ponitur hic pro illa parte in qua crescunt pubes ponendo contentum pro continēte. ¶ Decimum signuꝫ est quod accipitur ab oculis circa quod ponit duas considerationes quarum prima accipit a colore oculorum.

Unde dicit ꝙ oculus karopus idest bruni seu camelini coloris significat forteȝ. Et istud signum accipitur a Leone: qui est animal fortissimuꝫ: ⁊ habet oculos karopos vt dicetur i suo loco. Et tenendo ꝙ Aristoteles det hoc signum fortitudinis moralis potest dici ꝙ per istum colorem oculi intelligit coloreȝ: qui nō est niger nec subalbus: sed inter istos medius talis enim color significat complexionis primarum qualitatum temperantiam quod patet per Auerroym quarto colliget capitulo de signis temperantie cerebri. Ubi etiam assignat secundam causam colorum oculorum scilicet qualitatiuam seu complexionaleȝ: ⁊ quantitatiuam seu localem. Et qualitatiuaȝ assignando dicit subalbedo oculi significat frigiditateȝ cerebri ⁊ fit subalbedo propter paucitateȝ digestionis propter quod fit color propinquius colori aque simplicis: nigredo significat caliditatem cerebri quia nigredo fit propter excessus decoctionis adurentis partes terrestres in redominantes: medius igitur color inter istos fit ex temperantia decoctionis: que est minor ista que facit nigredinem: ⁊ maior ista que facit albedinem: assignando vero causas istorum quātitatiuas seu locales dicit ꝙ nigredo pluries fit propter multam humiditateȝ aut quia posita ē in profundo multum sicut tu vides in riuis ꝓfundis: quia propter profunditatem apparent velut nigri eo ꝙ non recipiunt tantum splendoris sicut si essent largi ⁊ pauci: Oculus vero subalbus est secundum contrarietatem scilicet ex parua quantitate humiditatis: ⁊ positione illius ad interius hec ille. Et istas causas oculorum etiam reddit Aristoteles decimonono de animalibus. Ex quibus omnibus patet ꝙ color medius iter nigrum ⁊ subalbuȝ fit ex humiditate temperata quantitatiue: ⁊ ex temperata caliditate ⁊ frigiditate ⁊ dicit Jesus haly i libro oculorum capitulo primo in natura oculi ⁊ eius complexione. Natura autē oculi propriata sibi est caliditas complexio autem eius naturalis est humida: caliditas aūt ei⁹ propter multitudinem que ei admiscetur de venis ⁊ arteriis ⁊ ideo est leuis motus: ⁊ aliquando frigiditas eius conditioni dominatur: frigiditas tamen non ex natura propriata sibi est. Et ex hoc probatur conditio oculi ꝙ est calida propter velocitatem motus eius ⁊ amplitudinem venarum: ⁊ est color eius rubeus ⁊ tactus eius calidus. Constructio facta probatur humiditas conditionis eius propter lenitatem tactus ⁊ multitudinem humiditatis: ⁊ secundum siccitatem conditionis eius est duricies tactus: ⁊ est siccius exiccatiua. Et probatio oculi per colorem: quia oculus glaucus est minoris coloris ⁊ ad frigiditatem declinans: ⁊ est minoris humiditatis ⁊ maioris siccitatis: ⁊ propter hoc videt de nocte melius: quia humectantur oculi a frigiditate aeris: ⁊ ex hoc probatur ꝙ oculus glaucus est frigide complexionis: vt patet in oculis anglorum: quia frigiditas in regionibus eorum ⁊ in tactibus eorum ⁊ conditionibus eorum frigiditas oculi eorum sunt glauci. Et hoc probatur similiter: qꝛ oculus glauc⁹ ē frigidus: qꝛ accidit senib⁹ d glaucedie

oculi quando stant conditiones ⁊ pluris hu-
miditatis: ⁊ ideo plus quod accidit ei est infir-
mitas vaporum ⁊ infirmitas propter multitu
dinẽ ĩfirmitatũ eiꝰ. Et inq̃ztũ fuerit oculus eiꝰ
magis niger: est pluris humiditatis ⁊ calidita
tis. probatio eius: oculi ethiopũ ⁊ nigredo eo
rum quod generat conditiones ⁊ regiones eo-
rum. Color subalbidus ⁊ varius est conditio
temperata apud Aristotelem in libro d̓ anima
libus capitulo decimo sub his verbis oculus
caprinus laudari reperit̓: Candiduz oculi ma
gna ex parte simile in omnibus est: at quod ni-
grum dicitur variat Alijs enim atrum: Alijs
admodum cesium. Alijs fuluum: alijs capri-
num quod morum optimorum indicium est ⁊
ad cernendi claritatẽ primatuz obtinet: in phy
sionomia magna huius vltime clausule quo ad
significationem: oppositum asserit vna cũ con-
ciliatore: asserente tales oculos passionem ma
niacam ac stoliditatem indicare: ⁊ hoc etiam
a nobis in secundo libro confirmabitur. Ad
hoc respondet̓ ꝙ oculi caprini potest esse du-
plex consideratio: vno modo quo ad venas in-
tra ipsum existentes non considerando colorẽ:
Aliomodo quo ad colorez absolute non con-
siderando venas primo modo: ipse ⁊ concilia-
tor ĩ physionomia contemplantur: Secundo
modo ab Aristote. in libro de animalibus con
sideratur: ⁊ ab eodẽ etiam in physionomia ad
Alexandrũ talis color laudatur ⁊ hic ab Aui
cenna in libro cãticorum antimonialis appel-
latur: ⁊ ista distinctione stante in verbis Aristo
telis tollitur contradictio. Secunda vero cõsi-
deratio circa oculos est mediocris eorum clau
sura: ⁊ expansio nimia cum clausura eius ita ꝙ
exterior pellicula claudit quasi oculum: vt fit ĩ
somnolentis fit ex nimia frigiditate: ⁊ humidi
tate: cuius signum est in ebrijs in quibus clau
duntur oculi ita ꝙ uix possint eos aperire ꝑp-
ter nimiã humiditatẽ que fit ex fumis nimijs a
nimio potu resolutis: ⁊ ad cerebrum eleuatis.
Fumi ⁊ enim ⁊ vapores tales propter cerebri
frigiditatem ingrossantur: ⁊ ita descendunt ad
oculos. ⁊ eos aggrauant ⁊ claudunt. Simili-
ter clauduntur oculi ex nimia frigiditae: cuius
signum est in dormientibus quoruz oculi clau
duntur propter hoc ꝙ calor naturalis aperiẽs
oculos: ⁊ in eis motum ⁊ sensum faciens ĩ vi-
gilia in somno trahit ad inferiora (vt in alio lo-
co patebit. Nimia vero oculi expansio ita ꝙ
ex toto videantur propter paruitatem pellicu-
le: que oculum circũdat eius contractio causa-
tur: Ex oppositis causis. hoc ĩtelligendo ꝑ istã
expansionem eminentiam vel pereminentiaz
quia ista fit ex humiditate vt dicetur inferius
Medius ergo status oculorum talis scilicet
ꝙ non sint nimis expansi vel nimis clausi cau
satur a predictis temperatis ⁊ ad medium re-
dactis. Oculi igitur karopi ⁊ non nimis ex-
pansi: nec omnino clausi est signum precipue
fortitudinis moralis: quia enim ista fortitudo
vt virtus consistit in medio inter audaciam ⁊
timiditatem: vt dictum est. Signa ista que cau
santur ex nimia caliditate sunt signa audacie
ea vero que causantur ex nimia frgiditate sunt
signa timiditatis prout patet ex superioribus
tunc oportet ꝙ ista signa que causantur ex istis
qualitatibus temperatis ⁊ ad medium redac-
tis: sicut est oculus karopus nec omnino expã
sus: nec omnino clausus sint signa fortitudinis
Et licet isto modo exponant aliqui tamen ista
expansio ⁊ clausura oculi secundum aliquos
potest aliter intelligi non in dispositione ⁊ figu
ra oculi in se sed magis ad motum oculi cum
tarditate vel velocitate: vt enim dicit Auerro-
ys vbi supra Velocitas motus oculorum si-
gnificat supercaliditatem cerebri: sicut tardi-
tas superfrigiditatem. Et mediocritas in istis
significat temperantiam hec Auerroys. Et
etiam sic dicetur de passibus ⁊ deambulationi
bus inferius ĩ suo loco. Et hic nota pro illo lo
co secundum istum ergo oculus non valde ex-
pansus idest non diu tentus apertus acute. ⁊
nimis diu ad respiciendum: nec omnino clau-
sus idest non nimis diu tentus clausus: qui sci
licet medio modo ĩter velocitatez ⁊ tarditatez
claudit̓ ⁊ aperitur signum est temperate com-
plexionis ⁊ consequenter fortitudinis vt dictũ
est. Vel forsan potest istud adhuc intelligi
quantum ad oculorum situm sic scilicet ꝙ ocu
lus non valde expansus dicatur non promi-
nens foris nec extra protensus: oculus vero
non omnino clausus intelligitur qui nõ est ni-
mis profundus in capite positus ac si sit clau-
sus: sed medio modo se habens: talis enim si-
tus oculorum significat fortitudinem: quia
sumitur istud signum a Leone sicut ab eo
qui est animal forte: ⁊ habet oculos karo-

pos ⁊ non profundos: nec foris eminentes:
sed medio modo se habentes: vt dicetur in
suo loco. Ultima expositio videtur plus esse
secundum itentionem Aristotelis quia i loco
iam allegato inferius istam dispositionem ocu
loꝝ dicit esse meliorem. ¶ Undecimum signũ
est fuscus color i corpore: qui etiaꝫ prouenit ex
caliditate aliquãtulũ tamẽ remissa. Unde phi
losophus libro de vegetabilibus. Cũ dñatꝰ fri
gus i cõmixtione maiori apparet albedo: vel
color ei proximus: sine tendens ad nigredinẽ
per se significat caliditatem: color igitur mediꝰ
inter album ⁊ nigrum qualis est fuscus signifi
cat temperatã qualitatẽ: ⁊ ita potest esse signũ
fortitudinis in oculis propter causam in prece
dentibus de oculis positam vt dicit Gulielmꝰ
nurice: ⁊ male inspexit illud capitulum superi
us de signis bone complexionis vbi dicit phi
losophus oculus karopus humidus idest quã
dam humiditatẽ participãs ⁊ omnino siccitate
priuatus. Et in isto loco absolute dicit oculos
karopos: si nos aspicimus leonũ oculi sunt cũ
aliqua siccitate qꝛ fortitudinem ratione calidi
tatis magis propinquam esse testamurꝰ.

¶ Duodecimum ⁊ vltimũ signum est frons a
cuta recta.i.nõ icurnata qḋ intelligitꝰ per trans
uersum: qꝛ per longũ debet esse aliqualiter ca
ua i medio: ⁊ sic anguli frontis sunt eleuati ali
quantulum ⁊ acuti: qualis est dispositio fron
tis leonis vt dicetꝰ inferius. ¶ Macra idest nõ
valde carnosa quod attestatur superdebitã ha
bitudinem capitis: Natura eniꝫ se ingeniauit
ꝙ caput careat carnositate ne si esset carnosum
nimis ponderaret: ⁊ errigi non posset: vt dicit
philosophus i libro de animalibus. Sciẽduꝫ
est ꝙ duplex est fortitudo: vno enim modo su
mitꝰ pro vigore corporali. Alio modo pro vigo
re anime seu pro virtute morali: de qua philoso
phus loquitꝰ tertio ethicoꝝ ⁊ dicit qḋ est circa
terribilia: ⁊ non circa quecũqꝫ terribilia qꝛ non
est circa infamiam nec circa inopiã: nec circa e
gritudinem ⁊ alia huiusmodi: Licet omnia ista
sint terribilia: sed vt dicit circa maxime terribi
lia sicut illa que sunt circa mortem ⁊ non circa
mortem quãcũqꝫ: sed circa optimam: sicut pro
liberatione patrie: vt fecit Oratius Cocles et
vt multi alij. Dico ad ꝓpositũ ꝙ fortitudo pri
mo modo dicta bene opponitꝰ imbecillitati: sꝫ
de ista non loquitꝰ philosophus: sed de fortitu-
dine secundo modo dicta ⁊ illa non opponitur
imbecillitati: eo ꝙ de tali fortitudine dicꝰ philo
sophus in fine tertij ethicorũ probans pro hoc
ipsam non esse virtutem corporis sed anime
¶ Multi inquit habentes corporalem vigorem
non sunt fortes ⁊ econtra. Alij parum haben
tes de virtute corporali sunt fortes opponitꝰ er
go ista fortitudo timiditati ⁊ audacie vt mediũ
in quo ẽ virtus oppõitur extremis vitijs vt pa
tet per philosophũ vbi supra. Per hoc proba
tur ꝙ timiditas ⁊ fortitudo habent fieri circa
idem qꝛ contraria habent esse circa ideꝫ subiec
tum: sed fortitudo ⁊ timiditas sunt contraria
ergo habent fieri circa ideꝫ. Et per idem etiaꝫ
probat ꝙ fortitudo non est circa infamiam ꝗc
fortitudo non est circa istud quod est timenduꝫ
⁊ ꝙ timere est bonum: sed timere infamiã ẽ bo
num qꝛ hoc est signum verecundie: que est vir
tus que est circa infamiam ⁊ non est fortitudo
per hoc etiam patet: ꝙ nec est circa inopiã nec
circa egritudinem eo ꝙ ista vt dicit ⁊ quecunqꝫ
alia que non sunt in potestate nostra sunt a no
bis timida. dico igitꝰ ꝙ omnia signa posita hic
de fortitudine sunt etiã signa audacie: eo ꝙ for
titudo est circa ista circa que est audacia: ⁊ ma
gis participat cũ audacia qꝫ cũ altero extremo
scilicet timiditate. Et nihilominus: per perti
naces vt enitetꝰ omnis instantia posset dici bre
uiter ꝙ Aristoteles ponit hic signa audacie in
telligens fortitudinem corporalem audaciam:
cui opponitur timiditas vt extremum vitiuꝫ ui
tio extremo. Causa autem quare intelligat
vitium propter aliud est quia cõmunicat in cau
sis: caliditas enim est causa audacie ⁊ fortitu
dinis corporalis. Et inquit plusqꝫ commen
tum secundo tegni commento trigesimoquin
toꝰ. Quis naturaliter audax naturaliter fortis
naturaliter timidus quẽadmoduꝫ in amore di
citur: adaptat autem animam fortitudini ⁊ au
dacie: fortitudo caloris innati ⁊ spiritus multi
tudo signum cuius est iuniores senioribus au
daciores esse ⁊ alia calidiora frigidioribus au
daciora ⁊ facientia insultum ad rapinam ⁊ cau
sa huius est quia ligans ⁊ vniens animam cor
pori est calor innatus cuius saluatio saluat eaꝫ
in illo: cum ergo hic fuerit multus ⁊ fortis e
rit anima fortius corpori alligata per il
lum: quare resultabit ex eo bonitas spei
⁊ credulitas: ⁊ aptitudo confidendi circa

omnia minantia mortez ⁊ audendi magis ad terribilia nisi mos in contrariuz adduxerit; forte autē ⁊ nō propter hoc: sed quia sanguinis feruor in eis prohibēs omne apprehensiue operationū minus facit prouisores periculi ꝙ plus audentes in periculis. Unde fortes naturaliter: vt plurimum naturaliter sunt audaces. Unde etiaz Rasys oīa ista signa vel saltē plura eorū: que hic Aristoteles pōit esse signa fortis ipse ponit signa audacis ⁊ eodē modo sub rubrica audacie ponit conciliator ⁊ sub istis v̂bis cōprehēdit. Statura ipsius erecta ossa fortia extrema ⁊ coste iuncture magne solide: pectus magnum latū: armi idest humeri quadrati collū plenum forte viuidū musculosum spatule fortes: ⁊ tota spina solida musculosa. Venter magnus in se cōtractus: lacerti coxarum cruriū magni neruosi validi: superiora iferiorib⁹ maiora ⁊ pleniora: cutis spissa congesta frons magna venosa: oculi eminentes caropoti vt neque sint omnino aperti: neqꝫ totaliter clausi supercilia erecta capilli rigidi non sine pilis sed i pectore ⁊ i spatulis multuz pilosum: hec ꝯciliator. Quia ista sunt signa audacie que significāt dominiū caliditatis in corpore: sed predicta signa sunt huiusmodi ergo ⁊c. minor pꝫ ex p̄dictis.

Capitulum. xxiiij. de physionomia hominis timidi: et est Aristoteles.

Textus

Signa timidi pili molles: corpore inclinatus non erectus: que sūt sub vmbellico sursum tracta. Circa faciem subcroceus: oculi imbecilles et palpebrizat: et extrema corporis ībecillia: et crura parua. Manus longe et subtiles: lumbi autem parui et imbecilles: Figura contorsa vel condensa: in motibus omnino non inerecundus: sed īclinatus: et stupefactibilis. Mos q est in facie mobilis est et sollicit⁹ est: hec Aristoteles.

Cōmentum.

Positis signis fortitudinis: hic ponit signa sui oppositi scilicet timiditatis quia oppositorū eadez ē disciplina. Ubi sciendum ē ꝙ ex quo timiditas opponitur fortitudini: vt extremum vitiuz virtuti seu medio oppositorū autē opposite sunt cause et signa: Quia igitur fortitudo causatur ex dominio caliditatis et humiditatis temperate precipue sed magis ex dominio caliditatis vt in precedentibus dictum est: tunc per oppositum oportet ꝙ timiditas causetur ex dominio frigiditatis et etiā humiditatis vel siccitatis intemperataꝝ vt i melācolicis patet vt iferius dicet: precipue i tertio libro i cap. de Saturno. Et sicut igit̄ posuit. 12. signa fortitudinis: que testant̄ superdominium caloris: ita ponit duodecim signa timiditatis predictis signis quasi opposita: que testant̄ superdominium frigiditatis et humiditatis. Quorum primum est mollicies pilorum. Secundum est īclinatio corporis siue īcuruatio sicut eniz calidi naturaliter sūt erecti i statura corporis vt patet in iuuenibus sic frigidi sunt corpore īclinati vt in precedentibus notaui. hic addit conciliator ꝙ ipsi aspiciunt terram quando ambulāt.

Tertium signum est partium que sub vmbelico sunt sicut pectinis et huiu᷒modi sursuz tractio sicut enim in fortibus pecten est superius versus ventrem: latus ⁊ dorsum contractum: ita econtrario in timidis versus ventrem contractum ⁊ inferius latum. Quartum signum est color faciei subcroceus idest nō ex toto croceus sicut color pallidus vt etiam tenet conciliator: talis enim color significat frigiditatem: sicut omnis color qui est circa citrinum vt patꝫ de alijs: vt pluribus locis patebit. Quintuz signum est: oculi debiles: et imbecilles quod potest intelligi de debilitate oculi in se et etiam virtutis visiue. Utraqꝫ enim debilitas causat̄ ex nimia humiditate et frigiditate sicut et oculi visus causat̄ ex calore et humore temperatis: vt patet de sensu et sensato. Palpebratio etiam idest nimis motus est etiam signum timiditatis vt dicetur in alio loco. Sextum signum ex se patet scilicet paruitas et imbecillitas extremitatum causam dixi superius in pluribus locis et precipue in capitulo de diuisiōe sexus. Septimum signum est paruitas crurium. Octauum signum est longitudo et subtilitas siue paruitas manuum et digitorum. Longitudo quidem fit ex humido in longum se diffundente: paruitas vero fit ex nimio frigore constringente.

Nonū signum est paruitas ⁊ imbecillitas lū-
borum: ⁊ anchaꝝ/oia.n.ꝑdicta ꝓueniūt ex fri
giditate sicut'ītuēti patet. Aliq dicūt ꝙ Aristo
teles dicit paruitas cruriū: ⁊ similiter paruitas
⁊ ibecillitas lūboꝝ ⁊ anchaꝝ sint signa timidi
tatis itendit d' paruitate ossiū istarū partiū non
de paruitate carnositatis: eo ꝙ partes iste sunt
carnosiores partibus superioribus: ⁊ istud pro
uenit ex frigiditate vt dictū est: Et ad hoc non
dicit simpliciter lūbi parui: sed addit imbecil-
les: ⁊ debiles/debilitas eniꝫ lumboꝝ prouenit
ex debilitate ossiuꝫ: ⁊ coruꝫ paruitate sicut ⁊ e-
cōtrario fortitudo eoꝝ fit ex ossium magnitudi
ne: vt dictū est. Ista expositio vniuersaliter sem
per non est tuta q2 melancholici semper nō ha
bent mēbra carnosa: nec ossuosa sed exhausta
vt multotiens notaui ratione frigiditatis: ⁊ sic-
citatis: vt patet. Tamen physionomi qñ dicūt
ꝙ paruitas partium inferiorum significat forti
tudinem ⁊ audaciā hoc fit ex parte carnis ali-
quando: quando vero dicunt ꝙ significat timi
ditatem: ⁊ hoc etiam ex parte eiusdeꝫ/quia car
nis multiplicatio in partibus iferioribus argu
it dñiuꝫ frigiditatis: ⁊ si ibi paucitas carnis fu
erit fortitudinē largit̄. Unde quando Rasys
lib. 6o cap. de signis ancharū ⁊ coxaꝝ ⁊ cruriū
atq3 pedum/dicit cum calcaneum est gracile ti
morem significat: grossuꝫ vero ⁊ forte cuꝫ fue-
rit fortitudinē idicabit: patet ꝙ loquit̄ de graci
litate ⁊ grossicie ossium solum: quando vero vl
terius subdit/cum crura grossa fuerint hebeteꝫ
⁊ inuerecūdū demonstrabunt patet ꝙ loquit̄ de
grossicie pp nimiā carnositatem cum paruitate
ossiū: Quādo autem vlterius dicit. Coxe antē
cum exterius multas habent carnes fortitudi
nis imbecillitatem atq3 laxitatem declarant/pꝫ
ꝙ hoc verum est quando cum hoc ossa coxarū
fuerint parua. Unde subdit quando vero co-
xarum ossa prominent audaciam significabūt:
quod scilicet fit quando ossa sunt magna ⁊ ca-
ro modica. Quando vero vlterius dicit: ancha
rum quoq3 ossa cuꝫ exterius tendunt foris de
monstrant fortitudinē ⁊ virilitatem prout etiaꝫ
superius fuit allegatum quod scilicet fit quan
do anche non sunt carnose ⁊ ossa eorum ma-
gna. Ulterius vero subdens Ancharū gracili
tas mulierum significat amatorem. ⁊ corporis
debilitatem ⁊ timorem: patet ꝙ loquit̄ de gra
cilitate ossium ⁊ non carnositatis aliter contra-
diceret sibi. Ubi dicit ꝙ nates parue: ⁊ que di
no vident̄ delicate significant audaciam. Ubi
patet ꝙ loquit̄ de paruitate carnis: ⁊ non ossiū
Est ergo secūda regula generalis ꝙ paruitas
ossium lumborum ancharum coxarum ⁊ aliaꝝ
partium iferiorum cum multitudine carnis est
signum timiditatis causam dixi. Paruitas ve
ro earūdem partium in carnositate cū ossiū ta-
men magnitudine: est signum audacie ⁊ forti-
tudinis: quia hoc ꝓuenit ex caliditate: ⁊ illud i
tendit phūs hic in precedenti textu. Decimū
signum est figura corporis turpis ⁊ inordina-
ta est etiam signum timiditatis: quam quidem
significat turpitudo. Similiter fit ex frigiditate
materia membrorum ingrossante: que qdē ma
teria sic ingrossata inobediens est virtuti forma
tiue ita propter indispositionē materie resultat
turpitudo figure. Non confidas in turpi aspec
tu: q2 dispositio mala organorū arguit fraudu-
lentiam anime ⁊ malā dispositionē. Ideo Ra
sys fecit capitulum de habentibus malos mo
res sub istis verbis. Huius signa sunt facies
feda colorem cū quadam obscuritate rubeum
habens: cutis faciei sicca: totius corporis ma
cies rugosa facies: ac capillorum nigredo ⁊ le
nitas/⁊ Conciliator ait in capitulo proprio fa
cies ipsius ē feda infirmis similis cutis faciei
⁊ totius corporis sicca macies omnis corpo-
ris/frons rugosa longa stricta in acutum con-
ducta oculorum motus tardus habens macu
las nigras capillorum nigredo ⁊ asperitas/q̄
omnia cum effectu in quodam sociorū notaui
hec conciliator. Undecimū signū est ꝙ aliqs
sit i motibus non inuerecundus imo verecun-
dus ⁊ inclinatus/idest in motu progressiuo in-
curuatus vel inclinatus idest remissus ⁊ mol-
lis. Incedit enim timidus non erectus vt au
dax. Potest tamen exponi remissus in moti-
b9 idest tardus ⁊ stupefactibilis. Istud potest
intelligi effectiue quasi ducens per motus su-
os alios in stuporem: habet enim motus mira
biles ⁊ derisibiles. Uel potest intelligi passi-
ue pro stupidus. Stupor enim fit ex apparen
tia alicuius effectus cum ignorantia cause. Et
quia timidi sunt insensibiles et stolidi: et male
intelligentes. Et per consequens nesciunt cau
sam rerum aduertere: quasi omnia vident̄ eis
mirabilia: et de omnibus vertunt̄ in stuporem.
Duodecimū et vltimū signū est: mos faciei

ſollicitus ſcilicet intuitus eius eſt ſimilis itui-
tui alicuius triſtis ⁊ de aliqua re ſolliciti eo ꝙ
timidi propter eorum ſollicitudinez cor habēt
cōpreſſum: ⁊ ita calore ad intra recurrēte faciē
habent colore deſolatam. Et ad hoc ipſe dixit
notabiliter. Mos faciei mobilis ⁊ ſollicitus:
quaſi dicat ꝙ talis mobilitas prouenit ex ſolli
citudine vt dictum eſt. Ex predictis eſt elliciē-
dum quod ex frigiditatis dominio arguatur ti
miditas: ex caliditatis vero audacia. ⁊ fortitu-
do corporalis. Signa.n.timiditatis poſuit Al
manſor i libro ſecundo dū ait. Timidi quoruz
capilli ſunt plani ⁊ ſtatura curua ⁊ muſculi cru
ris interiores ſurſum aſcendūt ideſt deficiunt.
Color citrinus: ⁊ oculi debiles: ⁊ frequēter pal
pitātes. Manus quoqꝫ ⁊ pedes ſubtiles: ⁊
macri ituitus vero eius intuitui triſtis ſimilis
eſt. Et conciliator ſub eadez rubrica ait: homi
nis timidi ſtatura eſt iclinata nō recta terram i
ſpiciēs circa faciē color ſubcroceus aut ſubli-
uidus. Oculi ibecilles frequenter palpitātes:
Que ſub vmbellico ſunt ſurſuz retracta. Cor-
poris debilia extrema curta parua manus lon
ge ⁊ ſubtiles lumbi parui vacillantes ideſt icō
poſiti: nates magne: crura ⁊ pedes parui inar-
ticulati ⁊ intuitus ſtupefactibilis ⁊ triſtis: ⁊ ca
pilli plani: hec conciliator. Scias ꝙ ego vidi
eos ambulantes cū genibꝰ flexibilibꝰ ⁊ cadu
cis cū reſiduo corporis ſummiſſe.

Capitulum.xxv. De phyſionomia ornati ſiue verecundi ⁊ eſt Ariſtoteles.

Textus

s Igna ornati in moribus acutus
rubeus in corpore: color ſangui-
neus: facies rotunda: pectus ſur
ſum tractū: i motibus tardus: ⁊
loquens tarde: ⁊ vox plena ſpiritu. Oculus hy
laris nō ſplendidus: niger nec valde apertus
⁊ nec omnino clauſus: palpebrizantes tarde:
oculorū eni q palpebrizant hij qdem timiduz
hi aūt calidū ſignificant: ⁊ hec Ariſtoteles.

Comentum.

b Ic philoſophus ponit ſigna or-
nati ſiue verecūdi q iuerecundo
opponitur: ⁊ ſigna ſunt ſeptem.
Primum eſt ꝙ i moribus eſt
acutus ſollicitus ⁊ itentus ⁊ valde ſtudioſus
circa bonos mores: quando eni ⁊ vbi ⁊ quibꝰ
⁊ i qbꝰ opꝫ timet diſplicere ⁊ ꝯfundi. Et ideo
multū acute ſtudent i moribus eſſe compoſiti.
Et iſtud ſignuz ſumit̄ ex moribus ⁊ ſignis ep
parentibus vt de ſe pꝫ: hec Gullielmus nuri-
ce. Ego neſcio ſi temporibus Ariſtotelis fue
runt homines ornati ſiue verecundi: noſtris ve
ro temporibus verecundant̄ vt ait Colume-
la de re ruſtica circa principium libri: vbi ita i-
qt. Attonitiqꝫ miramur: effeminatoruz ꝙ a na
tura ſexū viris denegatum mulicbri motu mē-
tiant̄: decipiantqꝫ oculos ſpectantium. Mox
deinde vt apti veniamus ad ganeas: quottidia
nam cruditatem laconici exquoquimus ⁊ exu
ſto ſudore ſitim querimus: nocteſqꝫ libidinibꝰ
⁊ ebrietatibꝰ: dies ludo vel ſomno cōſumimꝰ.
Ac noſmet ipſos ducimus fortunatos: ꝙ nec
orientez ſolem vidimus: nec occidentē. Itaqꝫ
iſtam vitam ſocordem perſequitur valitudo.
Nam ſic iuuenuz corpora fluxa ⁊ reſoluta ſt̄:
vt nihil mors mutatura videat̄. Secunduz
ſignum color rubeus i corpore quaſi ſanguine
us ⁊ precipue i fronte. Sciēdum eſt ꝙ i fronte
⁊ oculis: ſicut i capitulo de oculis dicet̄ appa-
rent paſſiones anime ⁊ precipue apparēt prop
ter quod etiam ab Ariſtotele vocatur locus ve
recundie ⁊ honoris: ratio eſt qꝛ frons eſt iudici
um perſone. Cellule cerebri que ſunt organa
virtutis ymaginatiue: que triſticia vel leticia ꝺ
centia vna cum iudicio rationis ſiue virtutis co
gitatiue que ſibi vitia ſubito diſcernit̄ ſecundū
diuerſas affectiones ⁊ paſſiones iſtarum virtu
tum. In fronte eniz tanqꝫ i parte corporis no
bili vitia: ⁊ virtutes diuerſis modis diſcernunt̄:
⁊ ob hoc alteratur: Et etiam frons eſt omniuz
neruorum a cerebro deſcendentium ſpiritꝰ ſen
ſibiles quaſi turris ⁊ ad defendendum. Inter
enim eiꝰ concauitatem omnes huiuſmodi ner-
ui deſcendunt ad ſenſus: quorum miniſterio ob
iectis ſenſuum per ſpecies ſuas ad ſenſum cō
munem cuius etiam ſedes eſt in fronte ⁊ ſen-
ſu cōmuni ad ymaginatiuā ⁊ de ymaginatiua
ad cogitatiuam virtutem ſe multiplicantibus
ab ipſa cogitatiua que in brutis ſcilicet extima
tiua applicat̄ fit iudicium ſecundum qꝺ ani-
ma diuerſimode afficit̄: ⁊ ſecundum ꝙ illas af
fectiones frons tanquam pars propinquior ⁊
plus qꝫ partes remote alteratur vt dictum eſt:

Et ita passiones anime precipue apparẽt i frõ
te: ⁊ p cõsequẽs signa de fronte sicut de oculis
multum sunt notãda. Ad propositũ intelligit
hic per colorem rubeum illum qui est in rube
dine temperatus: ⁊ cũ aliquali albedine mixtꝰ
talis etiã significat bene natum: vt dixi in capi
tulo .xxj. de bene complexionatis ⁊ sic non est
controuersia inter Aristotelez ⁊ Rasiz: q dicit
ꝙ color ruffus sit signum inuerecundi: vt dicet
in sequenti capitulo. Intendit enim Rasys
per colorem ruffum colorez flammeum obscu
rum ruffum ⁊ spissum: qualis est color flamme
lignorum viridium talis enim significat stulti
ciam ⁊ dementiam: ⁊ temeritatẽ audaces ⁊ fu
riosos: vt dicunt philosophi: ⁊ omnes legipti
mi auctores. Et ita talis color potest esse signũ
inuerecundi vt vult Rasys. ¶ Tertium signuz
est rotunditas faciei. Ista rotunditas debet in
telligi respectiue ad longitudinem nimiam:
ita ꝙ facies verecundi est plus declinans ad
rotunditatem q̃z longitudinem. Quia secundũ
Rasim. Cuius facies est longa inuerecundus
est. Illa autẽ rotunditas nõ oportet esse nimia
q: secũdũ eundẽ. Cuius facies est vehemẽter
rotunda fatuus est: ⁊ per consequens inuerecũ
dus: ⁊ ita debet tenere medium iter nimiaz lõ
gitudinem: ⁊ nimiã rotunditatez. Et per istud
soluit̃ cõtrarietas. ¶ Quartum signũ est pectꝰ
sursum tractũ idest eleuatũ i medio: ac si esset
parum gibbosum significaret inuerecundiam vt
patebit i cap. methafrenon: vbi vult ꝙ talis e
minentia significet non itelligibilitatem.

¶ Quintum signum est tarditas in motibus si
ue i mouẽdo ⁊ etiaz i loquendo in modo: quia
nimis velociter moueri ⁊ quo ad motũ ꝑgressi
uum: ⁊ quo ad alios motus nõ est facetorũ et
verecundorũ sed magis mimorũ ⁊ vagorum.
Tarditas autẽ in loquẽdo potest intelligi vno
modo pro morositate: ita ꝙ verecundus nõ lo
quat̃ celeriter ⁊ precipitanter: sed tractiz ⁊ mo
rose. Unde phũs in de secretis secretorũ inqt
Qui loquit̃ ⁊ mouetur motu manuum est inui
dus elloquens deceptor. Qui vero est abstinẽs
a motu manuum: hic est perfecti itellectus bo
ne dispositionis ⁊ sani cõsilij. Arguit itempe
rãtiã caliditatẽ cũ imensa caterua spiritũ effũ
dẽtiũ se ad musculos progressiuos aut lacerto
rũ lingue ⁊ preter debitũ mouẽt eoꝝ membra.
Preterea phũs i cap. de equalitate ad Alexã
drũ dicit ꝙ oz esse i raritate vborũ nisi cũ neces
se fuerit. Unde Bias phũs. Noli cito loqui
est .n. insanie idiciũ. Expertus suz eniz ꝺ mul
tis: q celeriter ⁊ precipitanter loquunt̃: q sunt
nimis inuerecundi: vt maniaci faciũt. Cõfidẽ
tia aũt maniaca ẽ cõfidentia bestialis: que nul
la regulat̃ rõne reguntur .n. tales a falsis yma
ginationibus: que ita eis accidũt ex quo acci
dit cõfidere vnde esset desperandũ: cũ .n. tales
ab ira forti capiunt̃ ꝑꝑ feruorez aduste colere
corruptam habẽtes cogitationẽ non prouident
periculis: quare ideliberate aggredientes stul
te cõfidunt ad similitudinẽ irate bestie: q̃ mittit
se i telũ: ⁊ talẽ cõfidentiã videt̃ habere vehemẽ
ter iratus a passiõe ire ductus ⁊ nõ rõne. imo
⁊ similis cõfidentia in habentibus cor calidũ
existit: etiam non iratis: superflua eni caliditas
propter feruorẽ: quẽ iducit in sanguinẽ facit ho
minem ineptũ: sicut dicit phũs motui aũt apta
bonitas aũt apprehẽsionis ⁊ iudicij est officiũ
virtutis apprehensiue: ⁊ sanguine quieto idiget
⁊ non moto propter quod tales sunt minus ra
tionantes ⁊ frequenter irascunt̃: cui quo ⁊ quã
do ⁊ quãtũ non opz: vt dicit plusq̃z cõmẽtator
in cap. 35° ħo tegni. Unde bene dicit versifica
tor. Impedit ira animũ ne possit cernere verũ
Ideo dicũt primos motus non esse i potesta
te nostra. ¶ Sextũ signum est: vox plenissima
idest vox satis grossa: Vox eniz nimis gracilis
significat frigiditatẽ ⁊ ita super insensibilitatez
⁊ ꝑ cõsequens super inuerecundiam. Non oz
etiam vocẽ esse nimiam in sonoritate q: oppo
sitũ idicat vt tz phũs ad Alexandruz. Qui hz
grossam .i. valde grossam vocẽ ⁊ sonorã est bel
licosus ⁊ eloquẽs. Qui hz dulcẽ vocẽ est inui
dus suspiciosus: ⁊ hic itelligit de voce gracili.
Etiam ait pulchritudo etiã vocis idicat stoli
ditatem ⁊ insipientiã. Et i capitulo de equali
tate ait: Mediocritas i sonoritate vocis ⁊ sub
limitate denotat equalitatem ꝯplexionũ: ⁊ ista
superior est conformis ad itellectũ philosophi.
¶ Septimum ⁊ vltimũ signuz accipit̃ ab ocu
lis circa quos ponit quattuor considerationes
Prima est de oculoruz ylaritate. Secunda ꝺ
colore: non .n. sunt nimis splendidi siue ignei
vt dicetur inferius de oculis inuerecundorũ: nec
etiam nimis nigri sed medio modo se haben
tes. Tertia est de oculoruz clausura ⁊ aperitio
ne: istud satis ante expositum est.

¶ Quartum est de palpebrizatione: verecundus eni palpebrizat tarde non multū nec velociter. Unde phūs ad Alexandrum ait. Cum videris hominem frequentantē in te visuz ⁊ cū respicis cōteret: ⁊ ex hoc erubescit ⁊ maxime si innitus suspirat: ⁊ lachrime appareant i oculis eius: hic diligit ⁊ timet te. Si vero contrarium erit inuidus ⁊ contemnet te. Et hoc etiam cōfirmat dicens ꝙ nimis ⁊ velox motus palpebrarum potest esse ratione caliditatis nimie facientis spiritus motiuos mobiles ⁊ sensibiles: ⁊ tunc significat astuciam: ⁊ caliditatez: sz nulla istaꝝ competit ornato ⁊ verecundo ⁊ cōcludo. igitur non sibi competit nimia palpebratio. Sed videtur contra istud ꝙ timiditas cōpetat ornato ⁊ verecundo. Est enim verecundia timor ingloriationis. Sed dicendum ē ꝙ timor ⁊ timiditas non sunt idē. est. n. timiditas vt vitium mala: qꝛ timiditas idem est quod pusillanimitas: Timor autē non semper est malus: ideo aliqua non timere est malum. Et igitur timiditas non competit verecundo vt dicit hic Aristoteles. Licet timere similiter competat: ⁊ istud pz p Aristotelem tertio ethycorum cap. de fortitudine cap. nono circa principium dicentem quedam metuere honestum sit: ⁊ nō metuere turpe: veluti infamiam qui timet humanus ē verecundus: qui nō timet impudēs est: ⁊ vt iqt Auerroys super loco preallegato dicit. quedā vero oz timere ⁊ eoꝝ timor decēs ē: non timere vero idecens vt actiones ifamabiles: qui timet has ⁊ formidat hic verecundꝰ est q vero non. est inuerecūdus tamen aliq dixerunt pauperē eē fortē: ⁊ ifamiā timentez sed hec iste: habere igit talē timorē: nō est timiditas ⁊ vitium: quod patet per eundem qui ibidem dicit: neqz vtiqz siquis iniuriā circa pueros vel vxorē timet vel initidū vel aliqd taliū timidus est. Et sic pz ꝙ non ē idē esse timidum ⁊ habere timorē ⁊ p consequens: quid ad dubium dicendum.

¶ Capitulum. xxvi. De signis inornati siue inuerecundi: ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

l Signa inornati oculus apertus ⁊ splēdidus palpebre sanguinee ⁊ grosse ⁊ carnee: musculi scapularum sursum errecti figura non recta: sed parum curua.

¶ Cōmentum.

h Hic philosophus ponit signa verecūdi quē vocat ornatū sui oppositi iuerecūdi: Et est sciendum ꝙ verecūdia pront Aristoteles 4° ethycorū: ē timor igloriationis. i. cōfusionis: ⁊ inhonestationis ⁊ vt idez dicit non ꝯuenit omni etati ⁊ statui: qꝛ nō cōuenit senibus sz tantū iuuenibus: quorū primuz sic probat. Illis nō cōuenit verecūdia q nihil agunt: vel saltē: nihil agere debent de quo sit verecūdandū: senes sūt huiusmodi ⁊ igit. Secundū probat sic. Illis maxime conuenit verecundia q maxime molestantur cōcupiscentijs ⁊ passionibꝰ: ⁊ q multis modis peccāt de quibus sunt verecundādi: sz iuuenes sunt huiusmodi igit ⁊c. Unde quātū ad ista. duo dic ibidez Aristoteles: Laudamꝰ vtiqz iuuenes verecūdos senes aūt nullus laudabit quando verecundantur. Similiter verecundia nō cōuenit virtuoso ⁊ studioso. Verecūdia eniz vt dicit est de prauis: virtuosus aūt ⁊ studiosus non operat praua igit ei nō cōuenit verecundia. Ex quibus omnibus pz cōplete qd sit verecundia. Est enim timor iglotiatiōis seu dehonestationis ratione cōmissionis alicuius rei turpis praue ⁊ illicite: Et licet ibidem dicat Aristoteles qđ verecūdia nō sit virtus sz passio tamen qꝛ ē timor igloriationis: circa quē qdē timorē potest esse excessus ⁊ đfectus ⁊ medium: ideo verecūdia vt virtus q̄ cōsistit i medio opponit Cathoplexie ⁊ inerecundie tāqȝ vitijs extremis. Est eniz Cathoplexia nimis excessus circa timorē ingloriationis. Unde dicit Catho grece quod ē trās ⁊ plico plicas q̄si transplicatio vltra modum implicatio alicuius cum isto timore. Inuerecundia vero ē istius timoris nimis defectus. Est eni iuerecundus q penitus nullaz timet nec curat cōfusionē: ⁊ prosēqt omne quod delectat credēs omne quod ē ad libitū sit ēt licitū. Que p̄cipue fiunt atqz reperiunt in illis i quibus lumen discretionis ⁊ recte rationis est diminutum quales sunt homines brutales grossi isensibiles ⁊ hebetes quorū signa posita sunt in pluribus locis ⁊ i cap. đ hoie grosse nature. Vidimus. n. quēdā mingere corā populo i igne: ⁊ erat legatus cuiusdā Regis. Qui. n. sunt isensibiles ⁊ stolidi sunt etiā inuerecundi. Ideo propter cō

nenientiam istam inter insensibiles ⁊ inuerecū
dos statiꝫ postq̄ꝫ posuit signa isensibilis/posuit
signa inuerecundi:per oppositum in aliis capi
tulis semper premittit passiones habentiū per
modum habitus: ⁊ deinde se habentes per
modū priuationis. Istius ergo inuerecūdi po
suit quattuor signa. ¶ Quorū primum accipit
ab oculis circa quos ponit duas cōsideratiōes
prima est de nimia apertura ⁊ ardue ītuentibꝰ
vt notaui i depredatoribus ⁊ furibꝰ. Aliq expo
nūt nimia apertura i eminētia ⁊ foris ꝓemi/
nētia oculoꝝ. Oculi.n.multū apti ⁊ foris pro/
minentes ⁊ acute ītuentes significant īuerecū
diā vt dicit Rasys. Ego puto ꝙ causa istius
sit multitudo spirituū cū maxima igneitate effū
dentiū ad musculos oculorū:q₂ sunt causa ex
tensionis ipsius musculi. De prominētia ocu/
loꝝ dicemus i secūdo lib.cap.proprio: Tn̄ bꝫ
Rasym: Magnitudo oculoꝝ sic foris ꝓminē
tium nimis humidā ꝓtendit cōplexionē vt di/
cemus iferius auctoritate Blasij de parma ⁊
alioꝝ auctorum. Scd̄a ꝯsideratio sūmit a splē
dore oculorū:⁊ istā ponit etiā Aristoteles iferi
us dicens: Quibus oculi sunt ignei.i.ad mo/
dū ignis splendētis ⁊ scintillantes sunt īuere/
cundi ⁊ referunt ad canes. Persepe notaui si
gnificare dominiū igenij i maleficijs:⁊ detesta/
bilibus negocijs:vt sunt lenones homicide ⁊c.
vt i ho libro patebit i suo loco:imitādo naturaꝫ
caninā:vt intuenti pꝫ:recurre ad librū d̓ aīali/
bus si altius vis scire. ¶ Secūdū signū ē pal/
pebre sanguinee .i.rubee ad modū sanguinis
⁊ grosse vt addit Rasys qd̓ fit ratione sangui/
nis idigesti ⁊ grossi i palpebris cōgregati. Cu
ius signū ē i senibus q frequenter habēt prop
ter dictā causam rubedinē palpebrarū vt ēt ac
cidit illis q frequentant ganeā. ¶ Tertiuꝫ est
erectio scapularū vt i precedentibꝰ expositū ē.
¶ Quartū ⁊ vltimū est statura corporis aliquā
tulū curua cuius etiā cā ante dicta ē. Et i eodē
capitulo ponit Rasys tn̄ cū aliqua differentia
⁊ inqt. Inuerecūdus est cuius oculi multū sūt
aperti ⁊ foris ꝓminentes : ⁊ acute intuentes:
eius quoqꝫ palpebre grosse. Statura autē eius
non multum longa. Cū vero icedit:pectus pa
rum ꝓ anterius tendit: Cuius preterea spatule
sunt motus festinus. Color vero ruffus multū
habens sanguineꝫ: Facies rotunda:torax pa/
rū ꝓgibbosus. De suis isuper significationibꝰ

est:ꝙ oculi multū aperiūtur:⁊ sunt acute ītuen
tes:sunt ēt multū loquaces. Hic Rasys dicit
ꝙ statura īuerecūdi non est multū longa:⁊ ad/
didit:cū vero icedit parū per anterius tendit.
Et hoc ēt forsan itēdit phūs qn̄ dixit signa rec
ta ⁊c. Et addidit etiā Rasys signa aliqua : q̄
hic non ponit Aristoteles dicens ꝙ motus eiꝰ
est festinus color ruffus. Color vero ruffus qd
sit declaratur i libro Egidij de vrinis in suis
carminibus dum inquit.

¶ In ruffuꝫ vergens puricolor emulus auri
¶ Equalis:purus:medius:cui se liquor vnit
¶ Corpus eueratici validos denūciat actus.

Et dicit Rasys multū hꝫ sanguinē ⁊c. Est
sciendū ꝙ lꝫ sanguis sit melior thesaurus natu
re ⁊ propriū vehiculū anime:tn̄ quando fuerit
nimis excessiuus ⁊ precipue cū hic est grossus
⁊ indigestus. ⁊ ē impedimentū anime in suis
opatiōibꝰ ⁊ ꝑcipue quātuꝫ ad opatiōes anima
les:vnde ēt videmus ꝙ habitātes in regioni
bus frigidis ⁊ multuꝫ ꝓꝓ caliditatē ⁊ humidi
tatē cōplexionis eoꝝ i sanguine habundantes
nō sunt ita astuti ⁊ prudentes sicut habitātes i
regionibus calidis q ꝓꝓ cōplexionis eoꝝ frigi
ditatē i sanguine nō habūdāt:vt pꝫ p Vegetiū
de re militari.lib.5º cap. De qbꝫ regiōibꝰ sint
eligēdi tyrones dū ait. Rex ordo deposcit vt
ex qbus prouincijs.s.vel natiōibꝰ tyrones eli
gendi sunt prima pte tractet. Cōstat qdeꝫ i oī
bus locis ⁊ ignauos ⁊ strenuos nasci. Sed ta/
men vt gens genteꝫ ꝑcedit i bello:⁊ plaga celi
ad robur non tantū corpoꝝ:sꝫ etiā aīoꝝ pluri/
mū valet quo loco ea que a doctissimis homi/
nibus cōprobata sunt non omittā: omnes na/
tiones que vicine sunt soli nimio calore sicca/
tas amplius qdeꝫ sapere:⁊ minus habere san
guinis dicūt;ac propterea cōstantiam:ac fidu/
ciam eo minus habere pugnandi quia metuūt
vulnera q₂ exiguum sanguinem se habere no/
uerint. Contra septemtrionales populi remoti
a solis ardoribus iconsultiores qdem: Sed ta
men largo sanguine redundantes sunt ad bel/
la promptissimi. Tyrones igit̄ de temperatio
ribus legendi sunt plagis:quibus ⁊ sanguinis
copia suppetat ad vulneruꝫ mortisqꝫ contemp
tum ⁊ non possit deesse prudentia. Quare ⁊
modestia seruatur in castris: ⁊ non parum pro
dest in dimicatione consilium. Et ita sangui/
nis multitudo : ⁊ rubedo faciei cū alijs signis

coñcurrentibus poſſunt ſignificare ſtoliditatē ⁊ inſenſibilitatem ⁊ per conſequens inuerecū/dia. Ulterius vero circa iſtud quod dicit Raſys q̄d motus feſtinus ſignificat etiam inuerecundam: eſt ſciendum ꝙ licet ſit ſupra dictum ꝙ inſenſibilitas ⁊ ſtoliditas cauſetur ex nimia frigiditate ⁊ ſpirituum ſenſibilium immobili/tate nihilominus poteſt etiam fieri ex nimia caliditate ſaltē per accidens. Ex nimia enim caliditate ſpiritus ſenſibiles efficiuntur nimium mobiles ad quorum nimiam mobilitatem ſe/quitur indiſcretum ⁊ diminutum iudicium. de agēdis: ſicut eſt etiam in naturaliter ſtolidis cuius ſignum eſt in iratis qui propter nimium motū ſanguinis ⁊ ſpirituū nihil vident vt etiā tactum eſt ſuperius in capitulo. xiij. Ergo Ariſtoteles elenchorum primo inter alias cautelas: quas docet ſupra in iſtis ponit iſtam ꝙ aduerſarios prouocent ad irā eo ꝙ vt dicit cōtur/bati minus prouidēt. Iſtud patet inferius in pluribus locis. Quare igitur inſenſibiles ſaltē per accidens poſſunt fieri ex caliditate nimia ⁊ per conſequens inuerecundi: patet ꝙ motus feſtinus etiam poteſt eſſe ſignū inuerecundie. Iſtud autem ſignum cū alijs que ponit Raſys non ponit philoſophus: qui ſatis intelli/gantur per ſigna inuerecundie eis oppoſita: que ſuperius ex poſita ſunt. Et conciliator in ſua phyſionomia ſub eadem Rubrica inquit. Statura eius non multum longa: color ruffus facies rotunda: oculi plurimum aperti: frons proeminens: acute intuentes ⁊ intente palpe/bre groſſe ſanguinee: pectus in anterius cum incedit tendit: ſcapularum muſculi ſurſum ele/uati: Torax aliquantulum gibboſus: multum loquax ⁊ verus eius ſignum eſt multa oculo/rū apertio: ⁊ acutus intuitus. Hi quidem calidum hi vero timidum ſignificāt: Et hec Cōciliator.

Capitulum. xxvij. De ſignis animoſi ſiue magnanimi ⁊ hec Ariſtoteles.

Textus

a Animoſi ſigna: frons bñ magna ⁊ bene carnoſa ⁊ lenis: que ſunt circa oculos facies videtur humilior ⁊ ſomnolētior: neq̄ intenſe aſpiciens neq̄ remiſſe: in motibus tardus erit ⁊ remiſſus figura ⁊ more qui eſt in facie: non preceps ſed videtur bonus.

Comentum.

i In iſto capitulo Ariſtoteles ponit ſigna animoſi ⁊ ſui oppoſiti. Unde ſciendū eſt ꝙ Ariſtoteles intēdit hic per animoſū magnanimum. Magnanimus autem ſecundum ꝙ dicit quarto ethycorū eſt qui magis q̄ ſe ipſum dignificat dignus exiſtens: ideſt magnanimus eſt qui reputat ſe dignum magis: ⁊ in rei veritate eſt magis dignus ⁊ non ſolum magis ſed maxime. Et quia vt dicit Ariſtoteles ibidem. Dignitas dicitur ad bona extrema inter que honor eſt maximū. vt dicit ⁊ probat: q̄a iſtud eſt maximum inter bona exteriora: quod attribuimus dijs ⁊ quod maxime deſideratur a conſtitutis in dignitate: ⁊ quod eſt primū in optimis tale autem bonum honor: igitur omnium honorum exteriorum maximū Ideo Iſidorus dicit magnāimus ab eo ꝙ ſit magni animi ⁊ magne virtutis. Cui contrarius eſt puſil/lanimis. Magnificus a magno faciendo vocabulum traxit. Eſt ergo magnanimus q maxime ſe ipſum dignificat honore: ⁊ maximo honore. Et quia maximo honore eſt dignus ſequitur ꝙ in omni genere virtutū ſit virtuoſus: vt ibidem deducit Ariſtoteles: licet enim nobiles ⁊ diuites honorētur: ſecundum veritatem tamen ſolus bonus honorandus eſt: quamuis iſte in quo nobilitas cū diuitijs ⁊ cū bonitate ꝯcurrunt magis dignus ſit in honore. Et ante iſtam particulam dicit: non eſt dignus honore paruus exiſtens. Uirtutis enim premium eſt honor ⁊ attribuitur bonis: hec Ariſtoteles: ex quibus patet ꝙ magnanimus ſit in omni ge/nere virtutum virtuoſus cum ſit magno hono/re ymmo maximo dignus. Ex quo ⁊ vberius patet inter diffinitiones magnanimi iam pre/miſſas. Oportet autem vt ibidem dicit Ariſtoteles magnanimus a caymo ⁊ puſillāimo differt. Eſt enim caymus qui magis ſe ipſum dignum facit indignus exiſtens: puſilanimus eſt qui ſiue magnis: ſiue paruis ſiue in moderatis dignus exiſtens ad huc minoribus ſe ipſum dignificat. Iſtius ergo magnāimi ſiue animoſi ⁊ puſillanimi ſibi oppoſiti Ariſtoteles ponit hic ſigna Et ponit ſigna animoſi que ſunt quinq̄. Primū eſt frons bene ideſt temperate magna. ⁊ bene ideſt temperate carnoſa: ⁊ bñ

⁊ temperate lenis:ita ꝙ non sit nimis rugosa
nec nimis lenis:sicut accidit habentibus com
plexionem tẽperatam(vt dictũ ẽ). ¶ Secundũ
signũ ẽ humilitas ⁊ somnolentia aliqualis i fa
cie ⁊ circa oculos. Et istud signũ alio modo su
mitur a more apparente i facie. Uidemus eni
cõmuniter:ꝙ contemptiui ⁊ aliquãdo contem
nentes i facie apparent quasi somnolenti aliqꝫ
tulum oculos claudendo ac si sint somno gra‑
uati:pretendẽtes i facie quãdam humilitatem
ex cõceptu ꝓcedente presertiz cũ admodũ hu‑
milis non sit contemptiosus vt statim dicet̃.
Magnanimus aũt est contemptiuus vt ponit
Aristoteles vbi supra ꝑ multas magnas con
ditiones. Est eni cõtemptiuus etiam proprie
vite quando periclitat̃ quasi tunc nec dignus
existat viuere. Item cõtẽnit ꝯuiuere quibuscũ
qꝫ sed solum amicis:eo ꝙ cõuiuere qbuscunqꝫ
ẽ blanditoriũ ⁊ seruile. Itẽ ꝯtẽnit quecũqꝫ par
ua:nec plangit nec deprecat̃ pro paruis etiaz
necessariis:sicut hodie faciunt bedani vt supe‑
rius dixi:⁊ precipue compatriote mei cum suis
oratoriis ⁊ scolis i tempore noctis:vt etiã i ter
tio libro dicet̃ inferius. Ad propositũ redeun
do. Item operat̃:loquit̃ odit amat manifeste:
talia eniz facere latenter est timidi vt sunt illi.
Magnanimus autẽ nõ est timidus:propter
quod vt dicit libere propalat̃ cũ contemptiuus
sit. Hec Aristoteles ex quibus patet conseq̃n
ter ꝙ debet esse i facie humilis ⁊ somnolentus
vt dictum ẽ. Tertium signũ accidẽtaliter ꝺ mo
do videndi:nec enim intense ⁊ fixe nec nimis
remisse sed medio modo videt: Cuius itellec‑
tus satis patet ex precedentibus capitulis ⁊c.
¶ Quartuz signũ est tarditas ⁊ remissio i moti
bus:⁊ istud idem etiam dicit Aristoteles vbi
supra addens vnum signum quod hic non po
nit. Sed ⁊ motus i quo grauis videt̃ magna‑
nimum esse ⁊ vox grauis ⁊ locutio stabilis ⁊
istud probat sic. Iste qui studet circa pauca nõ
est festinus quod patet per oppositũ:qꝛ studẽs
circa multa est festiuus ⁊ velox i motibus:simi
liter qui non est contemptiosus habet grauem
vocem:quod similiter pꝫ ꝑ oppositũ:qꝛ iracun
di ⁊ cõtentiosi vociferant acute:sed magnani‑
mus studet circa pauca:⁊ nõ ẽ contentiosus eo
ꝙ quasi nihil magnum existimat pro quo stu‑
det vel cõtemnit ymmo vt ibidem ꝑmittit̃ ma
gnanimi nõ ẽ recordari maloꝝ ⁊ iniuriarũ sed
magis talia dispicere propter iras autem ⁊ in
iurias consueuerunt esse contentiones:igit̃ ma
gnanimus non ẽ contentiosus ⁊ per conseq̃ns
in voce grauis:⁊ i motib⁹ nõ festinus. ¶ Qui
tum signum est bonitas in facie siue precipitio
idest bona dispositio faciei sine aliquo defec‑
tu ⁊ deformitate:vel potest aliter intelligi
ista bonitas faciei pro benignitate:habent eni
magnanimi non facies austeras nimis vt cay
mi ⁊ superbi:sed ad benignitatez declinantes
De isto capitulo Rasys non fecit mentionem
sub nulla Rubrica. Et cõciliator i sua physio
nomia bene dixit cũ additione capilloꝝ iquit
Frons ipsius sufficienter carnosa ⁊ lenis: Et
que sunt circa oculos apparent somnolenti nõ
intense aut remisse respiciens:i motib⁹ tardus
non preceps moribusqꝫ temperat⁹:capilli for
tes ⁊ subruffi per capillos fortes itelligit non
lenes neqꝫ molles:sed medio modo se haben
tes cum aliqua ruffedine:vt notaui.

¶ Capitulum.xxviij. De signis inanimosi:⁊ ẽ Aristoteles.

¶ Textus.

Inanimosi signa sunt rugosa fa‑
cies ⁊ macra:oculi confracti:si‑
mul autem ⁊ confracta oculoruz
duo significant:hec quidem mol‑
le ⁊ femininũ aliud vero dimissum ⁊ pauiduz
In figura humilis ⁊ i motibus remissus.

¶ Cõmentum.

Visis signis animosi:põit signa
sui oppositi .s.inanimosi siue pu
sillanimi. Ponit autẽ signa quat
tuor: Primum est rugositas ⁊
macies faciei que duo sunt signa frigiditatis
⁊ siccitatis ꝓcipue vt pꝫ i senibus ⁊ melancoli
cis. Lꝫ etiam fiant aliquando ratione caldita
tis ⁊ siccitatis vt pꝫ i colericis. Et ꝙ macies
isto modo sit signum dominij melancolie habe
tur. Idem sentit Auerroys quarto colliget.
¶ Secũdũ signũ ẽ oculoꝝ cõfractio.i.idecens
⁊ ĩepta oculorũ corrugatio vt exponunt aliq ⁊
bene que fit ex causis iã dictis. Et addit ꝙ ta
lis cõfractio oculoꝝ significat duo.s. mollicieꝫ
⁊ femineitatem. Item pauorẽ.i. timiditatem.
Et debemus itelligere enim eẽ pectore angu‑
sto. Cognoui quendã q propter amplitudineꝫ
pectoris i maxima ira erat animosus i armis
ꝑꝑ dominiũ cholere: Tamen post irã erat timi

dus auarus ⁊ cetera talis. ¶ Tertiū ē humilitas figure: quod dupliciter potest itelligi. Uno modo quod signum accipit̄ pro dispositiōe corporis q̄ quidē in animoso est humilis q᷑ nō est elegās ⁊ pulchra. Alio modo ꝙ accipiant̄ signa pro statura corporis q̄ etiā est humilis id est breuis ⁊ non multū alta. ¶ Quartū est remissio .i. pigricia i motibus. Sed hic occurrit dubium ⁊ est Gullielmus nurice. Remissio enim ⁊ tarditas i motibus ē vnū ꝺ signis animosi: vt dixi superius: ⁊ ita non poterit esse signū inanimosi. Idem eniꝫ non est signū oppositorū. Sed dicendū est ꝙ remissio ⁊ tarditas i motibus dupliciter pōt accipi vno modo ꝓ nimia pigricia siue pro pigricia simpliciter que ꝓuenit ex nimia frigiditate: ⁊ illa est signū inanimositatis: vt hic dicit Aristoteles. Alio modo accipitur pro pigricia i respectu ⁊ ſm quid siue ꝓ velocitate temperata eo modo quo aliud dicit̄ pigrum vel tardū per oppositum ad nimis velox ⁊ talis tarditas prouenit ex temperantia cōplexionis: ⁊ est signū animosi vt dictū ē: Ex quo enim animoso quasi nihil est magnum: vt dictum est: actoritate Aristotelis quarto ethycorū ideo vt ibideꝫ dicit est ociosus ⁊ piger q᷑ ad nulla mouet̄: nisi ad illa ex quibus est magnus honor: ⁊ pauca opatur nisi magna ⁊ notabilia aut nobilia: ⁊ ita ē piger ⁊ ociosus ex ꝓposito ⁊ quadā electione. Inanimosus vero ē piger i motibus ex natura ⁊ timiditate ⁊ sui ipsius paruipensione. ⁊ ita tarditas i motib⁹ ē signuꝫ animosi: ⁊ inanimosi diuersimode: ⁊ ita obiectio non procedit.

¶ Capitulum. xxviiij. De hominibus seruilibus: ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

Eruendi signa sunt oculus confractus genu flexibilis iclinationes capitis ad dexteram: motus manuum: suppini dissoluti: ambulationes duplices: hoc quidē circū clinatum quidem inclināt: alij vero tenentes lumbos: ⁊ oculoruꝫ despectiones qualis vtiqꝫ fuerat dionysius sophista.

¶ Cōmentum.

Ostqꝫ Aristoteles posuit signa i animosi ⁊ pusillanimi: hic ponit signa hominis seruilis ⁊ sui oppositi. s. non seruilis. Et primo ponit signa hōinis seruilis q᷑ ī plurib⁹ inanimosi est similis: Inanimositas enim ⁊ seruilitas procedūt quasi ex eisdē causis. Signa aūt sunt sex. Primū est oculorū cōfractio .i. idecēs corrugatio vt superius expositū est. ¶ Secūdū signum est genuflexi idest flectentes genua cuilibꝫ ad beniuolentiā captādā vt iquit Gulielmus nurice. In hoc loco valde ipse errauit. Ego puto ipsum non habuisse physionomiā pratica q᷑ aliter dixisset. ymmo phūs intēdit genua flexibilia i suis ambulationibus quādo incedit: flectit genua q᷑ incessus talis seruitutis est signum: vt dicetur in secundo libro inferius. Expositio Gulielmi potius pertinet mendicantibus qꝫ seruis: quia flectuntur caput ⁊ genua eorum ad captandum elemosinā: tamen istud signum non est a natura sed ab arte ⁊ contra intentionem philosophi. ¶ Tertium signuꝫ est capitis ad dexterā inclinatio ⁊ istud signū est ratione laxationis membrorum ⁊ precipue neruorum originis: Dicit prefatus Gulielmus ꝙ mos seruoruꝫ est flectere genua coram dominis: ⁊ similiter se incuruare eis inclinando se non solum cum capite: sed etiam cum toto corpore cuius causam non affero. Uidi virum diuitem cum tali habitudine processu temporis egenum venisse: Et ita fuit Dionysius sophista.

¶ Quartum signum est motus manuum supini ⁊ dissoluti idest inordinati incedentes.

¶ Quintum signum est ambulationes duplices: idest duplicem modum in ambulando habentes: quia aliquando circuminclinant se: ⁊ aliquando tenent lumbos: de talibus intendit Aristoteles inferius capitulo de motibus partium totius corporis ꝙ sint adulatores. Et ita bene ponit esse seruilis: eo ꝙ seruiles multum adulatoribus assimilantur. ⁊ referūtur ad canes: ⁊ talem dispositionem habent religiosi nostri temporis ⁊ precipue obseruantini. ¶ Sextum signum est oculorum despectiones idest deorsum spectantes: non enim in videndo eleuant oculos: sed respiciunt versus terram: vt faciunt etiam canes ⁊ illi Socratici cynedi quos modo dixi. Alij aliter exponunt. Habent oculorum despectiones quia vilem ⁊ despectum habent aspectum tamen hoc non assero. Et subdit exemplificando dicens ꝙ talis fuit Dionysius sophista.

Et vt patet quasi omnia ista signa accipiuntur
a moribus apparentibus. Et de talibus conci
liator scribit. Oculus cōfractus conuersas des
pectiones imitans genus flexibilis: inclinatio
nes capitis motus manuum impliciti: circūuo
luti ambulationes duplices.

¶ Capitulum. xxx. De hominibus non serui
libus sed amaris vel bestialibꝰ., et est Aristo
teles.

¶ Textus.

Amari signa sunt facie remissus
nigri coloris: macer. Que sūt cir
ca faciez quasi abrasa: facies ru
gosa recti crines et nigri.

¶ Commentum.

Positis signis hoīs seruilis ponit
signa hoīs nō seruilis siue amari
q seruili opponit. Intelligit aūt
per amarū hominē bestialē q cū
sit quasi cōtinue amarus: et in dignitate nature
nullius ē ciuilitatis: propter quod quasi bestia
nullius amiciciam curat: et nulli penitus ser
uit: quales precipue sunt melancholici: et preci
pue i quibus dominatur melancholia innatu
ralis et adusta qui habent mores ferinos. Isti
us igitur hominis amari ponit sex signa domi
nium melancholie i corpore pretendentia.
¶ Primū igitur signum in facie remissus: q̄
si considerans. Istud proprium est melancho
licorum quia sunt multum cogitatiui: et yma
ginatiui. ¶ Secūdum signum est color niger
i corpore: qui fit ex adustione partium terrestri
um dominantium in re: vt supra dictum ē i caº
de signis fortis. ¶ Tertiū ē nimia macies: q̄
etiam est signū dominij melancholie: vt per A
uerroym quarto colligeth. cap. de signis domi
nij melancholie vt i precedenti allegatū est.
¶ Quartum signū est ꝙ non ē pilosus i facie
idest i partibus faciei que consueuerūt esse pi
lose: quod etiam fit ratione frigiditatis et sicci
tatis vt patebit i alio loco. ¶ Quintum signuz
est rugositas faciei cuius causa etiam dicta ē.
¶ Sextum et vltimū est ꝙ habet crines nigros
et rectos: idest non crispos sed planos. Nigri
eniz capilli significant superadustionem eoruz
et ꝙ ignietas habet illum denigrare: vt dic̄ A
uerroys quarto colligeth cap. de signis tempe
rantie cerebri. et lz tortuositas capillorum signi
ficet supersiccitatem: vt dicit Idem Auerro
ys: et propter istud per hoc ꝙ capilli cum tan
guntur ab igne sunt tortuosi ratione nimie sicci
tatis: que euenit eis ab igne. Et ita capilli isto
rum cum sint sicci deberent esse quantū ē hoc
tortuosi: nihilominus per accidens sunt recti ra
tione nimie aperitionis porrorum ex caliditate
ratione grossiciei fumorū terrestrium eorum q
bus generantur propter quod capilli erunt du
ri fortes et grossi: et sic manebunt plani sicut sa
tis dictum ē. Circa predicta occurrit vnum du
bium. Dictū est enim ꝙ signa hec dicta pre
tendunt dominium melancholie i corpore: et
cum hoc est dictum: ꝙ aliqua eorum proueni
ant ex caliditate sicut statim dictū ē de nigredi
ne capillorū: et eorum planicie que non viden
tur simul stare eo ꝙ melancholia ē frigida et sic
ca. Et dicendum ē ꝙ duplex est melancholia
scilicet naturalis et non naturalis que alio mo
do vocatur cholera nigra. et vtraqz ē frigida et
sicca. sed idifferenter quia naturalis ē frigida
et sicca: per se innaturalis est frigida et sicca per
accidens: Fit enim ex adustione humorum.
Isti autem humores ratione nimie caliditatis
adusti fiunt sicci: quibus ex siccitate calor debi
litatur propter consumptionem humiditatis q̄
nutrimentum et fomentum est caloris. et ista ni
mia caliditas per accidens causat frigiditatez.
ex quibus ad propositum patet ꝙ non ē con
tradictio i dictis lz enim melancholia sit frigi
da et sicca: tamen aliqua fit ex causa calida: et
ita aliqua signa melancholie possunt i calidita
tem reduci. Lz autez predicta expositio sit ma
gnorum virorum tamen quia videtur implica
re aliqua dubia: ideo ad vitandum omnem
calumniā videt̄ mihi dicendū ꝙ oīa signa hic
posita significant superdominium melancolie
naturalis: presertim cum melancolia inatura
lis fiat i corpore propter accidens ratione ma
li regiminis: et alijs causis accidētalibus plus
quā ex natura. et ita Aristoteles non ponit si
gna de tali melancholia eo ꝙ passiones acqui
sitas et accidentaliter aduenientes nō cōsiderā
tur hic quoniam nullum p̄dictorum signorum
causatur ex caliditate: sed magis a frigiditate
et siccitate quod patet de nigredine corporis

τ capillorum de quibus istud minus videtur. Dicit enim Auerroys quinto colliget capitulo de significationibus colorum: Licet nigredo quandoqȝ fiat ex multo calore sicut nigredo i ethiopib⁹: tñ qñqȝ fit necessario ex ptib⁹ siccis terrestrib⁹: Et qñqȝ pp frigiditatē sicut vinū nigrum hec Auerroys. Idem pȝ per Auicēnā dicētem sicut frigidū dealbat humidū: ita denigrat siccū. Et oia patebunt i cap. de coloribus. Et ita nigredo capilloꝝ in hominib⁹ amaris non est ratione caliditatis: sed magis rōne terrestritatis τ frigiditatis τ siccitatis. ergo Aristoteles ad hoc ineniendum nō dixit simpliciter crines nigros sed addit rectos sine aliqua tortuositate τ crispitudine. τ talis capillatura: Saturno attribuit: vt i 3°. lib. dicemus. Redeamus ad propositū. Nigredo eni capillorum ex nimia caliditate non fit sine crispitudine: vt pȝ auctoritate Auerroys τ aliorū illustrium. Et illam applicamus marti vt patebit. De aliis aūt signis amari nulli dubiū ē ꝙ ex frigiditate τ siccitate possunt esse. ergo ista expositio videt̄ esse melior q̄ȝ prima. Ulterius sciendum ē ꝙ ex quo hoies colerici ex cōplexiōe ēt vident̄ τ inueniunt̄ aliquādo satis amari τ distorti τ bestiales: sicut τ melācholici: pōt dici ꝙ p̄dicta signa significant superdominiū colere p̄sertim cū fere omnia possint fieri ex caliditate τ siccitate: sicut ex frigiditate: τ siccitate: preter rectitudinem capilloꝝ. Tamen rōne terrestritatis τ ponderositatis sunt cū rectitudine: nihilominus i tactu sunt asperi rōne siccitatis. Aliqui dicunt: vt superius dictum ē: ꝙ licet capilli i calidis τ siccis debent esse crispi τ tortuosi ꝑ se tamen per accidens propter causas antedictas possunt esse recti. De his tamē quilibet teneat qd̄ sibi verius videtur. Et cōciliator i sua physionomia exponit sub istis verbis. Demissus facie τ oculis: τ que circa faciē quasi abrasa facies rugosa: cogitās: suspiciosus: nō rectus: macer: capilli recti coloris lutei. Alīq scribūt istū capitulū: sub titulo d̄ auaricia. Utrūqȝ pōt cōcedi: quia oia signa que arguūt dominiū siccitatis p̄cipue melācholie causant auariciaȝ vt dicemus i tertio libro: cap° de Saturno.

Capitulum. xxxi. De signis hominis iracundi: τ est Aristotelis.

Textus.

Iracundi signa: rectus corpore τ figura bene latus animosus: subruffus: spatule distātes τ magne: τ late: extrema magna τ fortia: lenis circa pectus τ circa bubones: bonimenti circūcursus capilloꝝ deorsum.

Comentum.

Hic pōit phūs signa iracūdi vbi sciēdū est ꝙ vt dicit idē quarto ethicoꝝ māsuetudo ē mediocritas circa iras propter illicitas iniurias: ē eni mediū iter iracūdiā τ irascibilitatē: q̄ȝ māsuetus est ille q irascit̄ i qb⁹ oȝ: τ iste vt dicit̄ laudat̄ q̄ȝ vult īpturbatus esse τ nō duci a passione sed ƀm ꝙ rō ordinabit. i. nō irascit̄ secūdū ipulsum passionis sed magis secūdū dictamen rationis. Et isto modo irasci ē virtus. Unū Plato i thymeo. Ira licet ex vitiosis ptibus isit anime tamen cū bene ordinat̄ ydoneum īstrumentuȝ ē vite humane agende. Multa. n. sunt que ꝑ virilem anime cōmotionē recte i hac vita fiunt et ordinant̄ vt vident̄. s. quotiens iusta iracundia comi ē sibi τ auxiliatricē rōnem prestat hec Plato. Uidemus quoqȝ in apibus experientiā que decenter irascunt̄ τ debite: q̄ȝ nūquā ledunt hoies nisi ipse prius molestent̄ i proprio aluerario: Irritate vero iniuriantem lōgo aeris tractu persequūt̄ pro earuȝ defensione. Inirascibilis aūt ē: vt dicit phūs vbi prius qui oino ab ira deficit. Et talis vt dicit: vituperat̄ non irascēs i quib⁹ opȝ: τ vt opȝ τ quādo: isipiens videt̄ esse. Et ex isto ordine illos fuisse reor quos philosophos antiquitas rudis putauit: quos nunq̄ȝ irascibilitas afficiebat: τ isti fuerūt lapidei seu marmorei τ exsangues: quos non nominabo gratia honestatis. Isti fuerūt melancholici intēsi τ sine discursu. Ad propositum. Iracundus autem est qui in iras superhabundat. Unde Ysidorus in decimo ethimologiarum dicit iracundus dictus: qui accenso sanguine in furorem compellitur. Irascitur enim quibus non oportet: τ magis q̄ȝ oportet: τ velocius q̄ȝ oportet τ plurimo tempore hec ibi: τ talem puto fuisse Alexandrum magnum.

Istarum ergo passionũ genera phũs itẽdit ponere i isto capitulo ponit autẽ solũ signa iracũdi ⁊ mansueti: inirascibilis autem signa non ponit quia satis haberi possunt ex signis hominis seruilis ⁊ timidi ⁊ pusillanimi cum quibus communicant in causis quia in frigiditate. Et etiã haberi possunt per opposita signorum iracũdi cui opponitur sicut extremum extremo. Ponit autem signa iracundi nouẽ, que sunt nimie caliditatis dominium sigificat vt patet omnia transcurrendo ex antedictis. ¶ Primuz ẽ recte stature. ¶ Secũdũ est ꝙ habeat corpus bñ latuz ⁊ precipue pectus ꝓpter multitudinẽ spirituum: Et hoc est quod subdit pro Tertio signo dicens ꝙ ẽ animosus idest plen⁹ calido ⁊ spiritu. Et vtitur hic philosophus quadam specie demonstrationis: que est quidam color rethoricus: vt patet ex alijs: ponit enim consequens pro antecedente: vel effectum pro causa. Ad caliditatem enim spiritũ sequitur animositas sicut effectus ad causaz: Et accidentaliter hic animosus nõ sumitur sicut supra .27. capitulo pro magnanimo. Magnanimus enim nõ est iracundus: nec litigiosus: vt ibi dictum est: sed accipit̃ improprie ꝓ audace. ¶ Quartũ signũ est: ꝙ est subruffus in colore quasi flãmeus sicut in prehabitis dictum est: ⁊ talis color est sicut sunt mora gelsa immatura vt persepe vidimus: Ut nuper in ecclesiastico principe maximo ⁊ deceptore excellentissimo de natione hispana spurio maximi sacerdotũ filio. ¶ Quintum signum est: ꝙ habet spatulas magnas ⁊ distantes sicut ante expositum est. ¶ Sextum signum est: ꝙ habet extremitates magnas ⁊ fortes. ¶ Septimum est ꝙ circa pectus ⁊ sub alis loca que vocãtur emuntoria sunt lenes idest sine pilis ratione magne caliditatis cordis ⁊ aperitione pororum: que non sint materiam pilorum aggregari. ¶ Octauuz signuz ẽ ꝙ hz mẽtũ bonũ nõ nimis rotundũ nec acutum: sed medio modo: vt i suo loco dicet̃ i secũdo libro. Et sit bene proportionate faciei.

¶ Nonum ⁊ vltimum signum est qδ habeat capillos dependentes. Aliqui allegãt Rasyz de significationibus capillorum dũ iquit: Pili i capite: vel in toto corpore stãtes erecti timorem significãt: Assignãdo cõtradictionez inter Aristotelem ⁊ Rasym dico ꝙ significat timiditatem. Quãdo phũs dicit capillorum deorsum: itelligit de pilositate totius corporis q: est signum precipuuz caliditatis: ⁊ pili aliquãtulũ eleuati nõ tñ nimis. Et quãdo Rasys dicit δ timore: ⁊ rectitudine pilorũ: istud prouenit ex ventositate eleuãte pilorum materiam qδ ẽ dominium frigiditatis ⁊ ꝑ ꝯsequẽs timorẽ denotat Et Conciliatori cap. de signis iracundi ait. Statura erecta late spatule distãtes magne extrema musculosa cursus cõtersus: capilli deorsum: oculi sanguinei: dentes lati longi inequales ⁊ inordinati: color subruffus.

¶ Capitulum. xxxij. De signis mansueti: ⁊ ẽ Aristotelis.

¶ Textus

Mansueti signa: fortis specie: bene carnosus: caro humida multa: bone magnitudinis ⁊ cõmensuratus: figura curuus cursus capillorum sursum vulsus.

¶ Cõmentum.

Positis signis iracundi ponit signa sui oppositi. s. mãsueti: ⁊ sunt sex signa q̃ vident̃ tẽpãtiã caliditatis ⁊ humiditatis protẽdere.

¶ Primũ signũ ẽ ꝙ ẽ fortis i spẽ rõne itellectus ꝑꝑ istrumẽtũ vel istrumẽta ꝓportionata. i. boni habitus rõne ꝯpositionis ⁊ ꝯplexionis. Et istud capiulũ ẽ proportionatum ad capitulum De hominibus temperate nature vt superius ẽ tactum in cap. 9°. 10. 11. 12. 13. 14. Ita in facie non est sicut iracundus q: ẽ horridus: sz magis fixus ita ꝙ dispositio vultus eius ẽ dispositio hois fortis. i. cõstantis ⁊ stabilis. Mãsuetus mitis vel domitus quasi manu assuet⁹. ⁊ ita Modestus a modo dictus ⁊ tẽperie: nec plus quicqz nec minus agens. Mitis lenis ⁊ mansuetus ⁊ cedens iprobitatib⁹ ⁊ ad sustinẽdã iniuriam tacens quasi mutus vt pz. x°. ethimologiarũ. ¶ Secundũ signum: ꝙ est tẽperate carnositatis. ¶ Tertium signũ ꝙ hz carnez temperate humidã ⁊ mollem. ¶ Quartum ꝙ est bone idest temperate ⁊ ꝯmensurate idest ꝓportionate magnitudinis: q: nec nimis paru⁹: nec nimis magnus: sed in statura mediocris: ⁊ hz mẽbra bene ꝓportiõata quãtitati corporis.

¶ Quintum est ꝙ non est tantum erectus in statura corporis sicut iracundus: Ymmo respectu stature iracundi est aliquantulum curuus idest inclinatus non tamen tantum sicut timidus. ¶ Sextum ⁊ vltimum signum est: ꝙ habet capillos nõ tñ pẽdẽtes vt iracũdus: nec ita pilosus ⁊ sursuꝫ vulsos idest eleuatos seu erectos non tamen nimis quia tunc significarent timidum vt dicit Rasys. Sed differentia iter pilorum qualitatem: inter iracundum ⁊ mansuetum est in tactu: quia pili mansueti sunt aliqualiter molles ⁊ iracundi rigidi. Et conciliator ait. Eius statura curua caro mollis humida: habitudine mensuratus oculi ad clausionẽ proclines: capillorum cursus nullus in altum tendit: colore subflauus. hec conciliator. Omnia sunt signa mensurate humiditatis: quia ebulitionem sanguinis ⁊ spiritus feruor deprimitur ab humido resistente tamen cum freno rationalis intellectus. Et hec est causa ire debite applicate vt superius dictum est.

¶ Capitulum. xxxiij. De signis ironis: Et est Aristoteles.

¶ Textus.

i Ronis signa oculi sunt rugosi: somnolẽtus facie more videtur.

¶ Cõmentum.

d Iomedes libro secũdo ait. Hyronia est oratio pronunciationis grauitate in contrarium reddens sensus verborum. Vel hyronia est turpitudo quedam per contrarium: que conatur ostendere. Vel secundum vgucionem hyronia est sententia pronunciationi contrarium habens intellectum scilicet laudare: sic vt vituperare intelligatur. Unde dicitur ab hyrõ quod est contrarium ⁊ ononia nomẽ quia facit pronunciationeꝫ contrariã intellectui vt vulgo putatur: per yronem intelligimus derisorem: qui scilicet defectus aliorum recitat vt solaciuꝫ ⁊ risuꝫ inducat: Ut faciunt veneti ⁊ quidaꝫ nostri ciues quia sunt sine aliqua virtute ⁊ stabilimento rationis ꝙ quasi semper habundant in proferendis alienis maculis in angulis publice loquendo: dicendo talis hominis vxor mecha est ego feci sic ⁊ sic. Et postea ipsi sunt maximi cerui ⁊ habent consortem prostibulam. Ad propositum redeundo. Pro cuius intellectu ⁊ etiam aliquorũ capitulorũ sequentium est sciendum ꝙ sicut habetur ex secũdo ⁊ quarto ethicorꝫ in colloquijs iocosis ⁊ in ɔuictu est virtus ⁊ vitiũ. Sunt enim in talibus media in quibus cõsistunt virtutes: ⁊ extrema que sunt vituperabilia ⁊ vitiosa. Nimi⁹ enim excessus in colloquijs derisorijs dicit̃ bomolochia: Et inde dicũtur bomolochij qui scilicet i derisione aliorꝫ superhabundãt desiderantes omnino risuꝫ ⁊ ob hoc cõuicia de se ⁊ de alijs merent̃: recitãt non curantes ꝙ cõuiciatos cõturbant: Tales ergo dicuntur bomolochij quasi vomolochi a vomo vomis: ⁊ logos quod est sermo quasi superflue ⁊ excessiue euomentes sermones: quamuis hec non sit deriuatio vocabuli greci sed methaphorice sumptũ. Nimi⁹ autẽ defectus in hmõi sermõib⁹ dicit̃ agria. Et ide dicũt̃ agrij siue agrici idest agrestes ⁊ duri quales sunt amari: de quibus iam dictum est: qui neqꝫ ipsi dicunt aliquid ridiculum ⁊ dicentib⁹ molesti sunt: ⁊ indignantur. Medium autem inter ista dicitur eutrapolia vnde dicuntur eutrapoli qui scilicet sic curialiter alios derident ꝙ nullum cõturbant neqꝫ contristant propter quod vt dicit Aristoteles tales gratiosi appellant̃. Similiter etiaꝫ circa sermones nõ derisorios ⁊ magis seriosos est virtus ⁊ vitia extrema. Quidam enim omnia causa delectationis laudant: ⁊ in nullo alijs ɔtradicunt extimãtes quodcunqꝫ oportere sine tristicia: ⁊ tales vocãtur placidi: quidaꝫ autẽ istud faciunt nõ causa delectationis aliorꝫ sed magis causa proprie vtilitatis ⁊ tales dicuntur blandiẽtes siue adulatores. Et sunt illi precipue qui habẽt frontẽ tensaꝫ ⁊ subtilem ⁊ lucidã vt dicit Cõciliator: ⁊ in secũdo libro dicitur: ⁊ tales sunt bononiẽses sui temporis vt refert hic ideꝫ Cõciliator: Puto ꝙ causa tensionis est complexio cholerica quia sua siccitate extẽdit: Luciditas vero denotat subtilitatẽ pellis ⁊ humorũ: ⁊ ꝑ cõsequẽs spiritũũ ⁊ ideo igeniũ declarat: sicut dixi: Adulatores ⁊ dolosi propter mobilitatẽ spirituũ. Quidam autẽ ecõtrario predictis quo ad omnia cõtrariant̃ nulluꝫ curãtes: sꝫ quoscũqꝫ in sermonibus suis idifferẽter perturbantes ⁊ vocãtur discoli ⁊ litigosi ⁊ etiaꝫ isti magis q̃ꝫ primi: vt dicit Aristoteles sũt vitupabiles. Medij aũt iter istos sunt laudabiles: q. s. respiciũt quos oꝫ: ⁊ vt opꝫ: ⁊ tales vocant̃ amici nõ ab

amicicia que procedit ex affectu ꝛ dilectione ꝛ
de qua determinatᷣ octauo ethicoꝝ. sed ab ami
cicia que est qdaꝫ habitus consistens i ꝯformi
tate affabilitatis que potest esse ad ignaros et
notos cōsuetos ꝛ iconsuetos: vt tamen singulᷣ
cōgruit. Nō. n. simpliciter vt dicit cōuenit cō
suetos ꝛ extraneos curare nec cōtristare tales
igitᷣ quibus oportet colloquuntur: differūt aūt
ab his qui in dignitatibus ꝛ quibuscūqꝫ alijs
differunt magis ꝛ minus notis. Et similiter
secūdū alias differentias singulis tribuentes
quod decet ꝛ secundum se desiderantes delec
tare ꝛ innocentes contristare. De predictis in
tendit Aristoteles hic ꝛ in sequenti cap° signa
ponere: ꝛ hoc facit breuiter more suo ponendo
solum signa antiquorum p hoc dando itelligerᷣ
signa aliorum ꝛ precipue suoꝝ oppositorum.
Ponit eniꝫ i prima parte istius capituli signa
eutrapoli que itelligit p ironem. In secūda ve
ro parte ponit signa placidi qui ē vnū de extre
mis oppositis amicoꝝ vt dictū est. Et etiā pro
parte ponit agrici qui opponitᷣ eutrapolo. Et
tamen placidos agricos ꝛ precipue placidos
itelligit p pusillanimes propter similitudinem
quam habent cum pusillanimo vt ituenti patet
Et ita p pusillanimū non itelligit hic directe il
lum q opponitᷣ magnanimo queꝫ supra appel
lauit inanimosum: quod tñ posset dici. Potest
enim magnanimitas sicut quelibet alia virtus
habere diuersa extrema diuersis rationibus si
bi opposita: eo ꝙ circa vnū ꝛ idem potest mul
tipliciter peccari ꝛ errari: licet non in vno pos
sit bene fieri. Et ita ꝛ placidus ꝛ agricus ꝛ
blāditor ꝛ alij huiusmodi possunt opponi ma
gnanimo eo ꝙ magnanimus habet conditio
nes istis oppositas vt supra patet i cap. ꝓprio
In sequenti vero capitulo ponit signa bomo
lachi ꝛ etiam discholi ꝛ lingiosi vtrosqꝫ enim i
telligit p amatores contumeliarum ꝛ bene eo
ꝙ tales cōuicia recitant: vt dictum est: Conui
cium autem contumelia quedam est secunduꝫ
Aristotelem vbi supra. Signa autē amici Ari
stoteles directe nō ponit quia potest reduci ad
ironem vel magis proprie ad mansuetum: de
cuius signis ꝛ causis in precedenti dictū fuit.
Quantum autē ad primam particulam istius
33. capituli ponit duo signa ironis siue eutrapo
li: quorum. Primum rugositas oculoꝝ ꝛ exte
riorum pellicularum oculos regentium.

Secūdum est ꝙ habet in facie morem som
nolenti. Et ista duo signa sunt satis congrua
Irones enim sunt aliqualiter inuerecundi: ꝛ
aliqualiter contemptiui eo ꝙ non verecundan
tur alios deridere: defectus eorū recitando ꝓp
ter quod videntur ipsos aliquantulum contē
nere vt facit pictor quidam cum tribus suis so
cijs conterraneis nostris. Rugositas autē ocu
lorum significat inuerecundum: cuius signum
sumitur a simia: que habet oculos rugosos: ꝛ ē
animal valde inuerecundum vt dicit Aristote
les in libro de animalibus. Somnolentia au
tem aliqualis faciei significat contemptū: Vn
de etiam magnanimi: qui sunt contemptiui vt
dictum est cap. de animoso habent huiusmodi
somnolentiam faciei vt expositum est superius
Unde Conciliator cap. de derisoribus ait: di
cunt eius oculos rugosos: ꝛ est eius facies si
milis somnolenti.

Capitulum. xxxiiij. De pusillanimis siue
placidis: ꝛ agricis. Et est Aristoteles.

Textus.

[P]usillanimi signa sunt: paruorū
membrorum: ꝛ paruorum articu
lorum ꝛ sunt macri: paruorū ocu
lorum ꝛ parue faciei.

Commentum.

[P]ositis signis yronis seu eutrapo
li hic ponit signa placidi ꝛ etiaꝫ
aliquātulum agrici. Et precipue
placidi qꝛ agricus conuenit mul
tū cum amaro in conditionibus suis. Unde
potest dici ꝙ signa hominis amari de quibus
visum est superius cap. 3°. sint etiaꝫ signa agri
ci. Placidus autem multum assimilatur pu
sillanimo i conditionibus i signis: ꝛ signorum
causis. Signa eni hic posita significant super
dominium frigiditatis sicut signa pusillanimi
vt ex dictis patet. Signa autem que ponit pla
ne sunt etiam eorum cause ex dictis ꝛ dicēdis.
Ulterius sciendum est ꝙ potest dici ꝙ per pu
sillanimum etiam itelligit blanditorem qꝛ de
eo non ponit propria signa: vel potest dici: ꝙ si
gna hois seruilis de qbus supra visum est i ca

pitulo iā allegato sint etiā signa blāditoris p-
pter ꝯueniētiā: quā iter se habēt i signis sic ibi
dictū ē ꝺ quito signo p̄cipue quod significat ser
uilē: ꝛ etiā adulatorē vt iuēti pꝫ ꝛ patebit. Et
cōcilitator eius sunt plani oculi facies mem-
bra ꝛ articuli ꝛ est macer.

¶ Capitulū. xxxv. De signis amatorū ꝯtume-
liarū: ꝛ est Aristoteles. ¶ Textus.

Amatores cōtumeliarū sunt qui-
a buscūqꝫ superius labium est ele-
uatum: ꝛ specie precipites sunt
superrubicundi.

¶ Cōmentum.

Hic phūs pōit signa bomolochi
b .i. loq̄cis qꝺ ē supfluus sermo vt
dictū ē supius i cap°. xxxiiij. ꝛ pn̄t
dici discoli seu litigiosi: quos vo-
cat amatores ꝯtumeliarū. ꝛ signa sūt tria. Pri-
mū ē: q̄ habēt labiū superi⁹ eleuatū ita q̄ dē-
tes ꝛ gigiue apparēt sic q̄ ꝛ labia ꝛ gigiue sūt p-
eminētes sic ē i cāib⁹: vt i 6° li° dicet. ¶ Secū-
dū signū ē q̄ i specie. i. i aspiciēdo sint p̄cipites
q̄si q̄ species visiue sint mobiles: habēt. n. ocu-
los mobiles ꝓpter mobilitatē calidoꝝ spirituū
i eis regnātiū: ꝓpter quā etiaꝫ cām sunt etiaꝫ
rubicūdi i colore quod ē. ¶ Tertiū signū: qꝺ ex-
ponat sic dictū ē i cap°. 31. supi⁹. De iracūdis.
Et tales notaui habere ābulatiōes p̄cipites: ꝛ i
cōmēsuratas: vt i meo socio pꝫ. Et conciliator
ait. Labiū supi⁹ eleuatū p̄ceps i simile ꝛ rubi-
cūd⁹ ē signū cōtumeliarū. Et ptolome⁹ phūs
ait labia supiora parua ꝛ aliq̄ꝫtulū eleuata v̄bo
suꝫ accusatorē ꝛ summe iuidū ꝺclarāt: vt exp-
tus loquor: ꝛ sunt seminatores discordiarū: vt
etiā i quodā socio expt⁹ suꝫ: Et idē dicet i 12°.
lib°. ad rectificādū memoriā ꝓpter excellēs vi-
tiū quod notandum est.

¶ Capitulum. xxxvi. De signis misericordis
ꝛ ē Aristoteles. ¶ Textus.

Misericordes sunt quicunqꝫ sunt
m albi coloris ꝛ puri: ꝛ habent ocu-
los quasi cū quadā lippitudine:
ꝛ nares deorsuꝫ distātes ꝛ semp
plorāt: isti tales: ꝛ amatores mulierū sunt ꝛ ge-
neratiui feminaꝝ: ꝛ circa mores iterrogatiui ꝛ
bene nati: ꝛ semper cōmemoratiui: Calidi: ho-
rū aūt signa dicta sunt: Misericors ē sapiēs ti-
midus: ꝛ ornatus: imisericors ē idisciplinatus
ꝛ iuerecūdus. ¶ Cōmentum.

Hic Aristoteles ponit signa hoīs
b misericordis. Et circa hoc facit
duo. Prio. n. dat signa ꝓpria.
Scdā ibi horū aūt signa dat que-
dā p ꝯmūe ꝓuerbiū dicta. circa primū pōit no-
uē signa q̄si dn̄iū frigiditatis ꝛ hūiditatis tēpe-
rantie caliditatis p̄cedētia. ¶ Primū ē q̄ sūt
albi coloris puri. i. pulchri nō plūbei: q. s. nō ꝺ-
clināt ad fuscedinē: sꝫ magis ad aliqualē rube-
dinē: vbi sciēdū ē q̄ b3 Auerroym. 5°. colliget
cap° de significatiōib⁹ coloꝝ. Albedo ꝓuenit
aliqn̄ ex ꝯmixtione ptiū aqueaꝝ cū terrestrib⁹
qn̄ ē i rebus humidis: ꝛ nūc significabit cōple-
xionē frigidā ꝛ humidā: aliqn̄ aūt ꝓuenit ex do-
minio mixtionis ptiū terrestriū cū ptib⁹ aereis
ꝛ fit ex calore aut tēperātia caloris. ꝛ subdit exē-
plificādo sic tu vides hoīes habētes pulchraꝫ
albedinē: hec Auerroys: ꝛ de tali forsan albe-
dine itēdit hic Aristoteles: ꝛ ista albedo signi-
ficat tēperātiā q2 cū sit ex dn̄io ptiū terrestrium
ꝛ aereis. frigiditas ꝛ siccitas partiū terrestriuꝫ
p caliditateꝫ ꝛ humiditatē ptiū aerearū ꝛ ecō-
trario/ de ista autē materia i plurib⁹ locis dictū
ē: i processu. Secūdū signū ē q̄ habēt oculos
cū lippitudine quadā nō magna tn̄. ¶ Tertiū
ē q̄ habēt nares i iferiori pte distātes. i. latas.
Nā tales notaui habere narē q̄si tumefactā am-
plā tn̄ sine ordinatiōe materiei. Sꝫ Rasys di-
cat q̄ hn̄tes nares latas sunt luxuriosi. Quar-
tū signū ē q̄ sunt ploratiui. i. faciliter ꝛ sine ma-
gna occasione plorāt: quod ēt sicut ꝛ lippitudo
oculoꝝ fit rōne nimie humiditatis capitis cu-
ius signū ē i mulierib⁹ q̄ citissime plorāt: ꝛ etiā
decrepiti aliqui pp eandē cām. ¶ Quintū si-
gnū ē q̄ tales amatores sunt mulierū: sunt eni
ex cōplexione flegmatica vel plus ad istā decli-
nāt: Unde diligūt mulieres q̄ ēt sunt flegmati-
ce sicut simile diligit sui simile. Sextū signū est
q̄ sunt generatiui mulieꝝ: quod fit ēt q2 sunt fri-
gidi cū sint flegmatici de quo sufficiēter cōphē-
di potest. ¶ Septimum est: q̄ sunt indagatiui
multum ꝛ interrogatiui de factis ꝛ de mori-
b⁹ hoīnum. ꝛ istud est vnum ꝺ proprijs fleg-
maticoꝝ: cui⁹ ēt signū ē i senibus q multū sunt
iterrogatiui. ¶ Octauū signū ē q̄ sunt memora-
tiui moris: memoriter. n. retinēt ꝛ libenter reci-
tant facta hoīum ꝛ gesta p̄cipue ab antiquo. Sꝫ
occurrit dubiū: humidi. n. nō hn̄t bonā memo-
riā vt pꝫ i de memoria ꝛ reminiscētia ꝛ ita nō

sunt memoratiui. Isti aūt sunt humidi ⁊ habēt capita multū humida cū sint ploratiui multū vt dictū ē. Sed dicēdū ē quod vt dicit̄ i.2°. li°. i capite sunt diuerse cellule ⁊ organa diuersoꝝ sensuū iterioꝝ: que quidē organa sunt i diuersis partibus capitis sita: ⁊ ita potest esse ꝙ aliqbꝰ eoꝝ existētibꝰ humidis reliq̄ sint plꝰ sicca. Et ita i proposito misericordes lȝ habeant cellulas anteriores capitis humidas propter qđ sunt multū ploratiui tū cellulā posteriorē: q̄ ē cellula memorie possunt hr̄e plus siccā: ppter qđ possunt esse memoratiui. ¶ Nonū ⁊ vltimū signū ē: ꝙ sunt bn̄ nati calidi: habēt.n. caliditatē .i. astuciā benignā ⁊ nō malā: vel aliter ꝙ nō sunt nimis stolidi sic̄ sunt illi quibꝰ ꝑ excessuȝ frigiditatis ⁊ humiditatis dn̄at̄. Sȝ i dustriaȝ satis cōpetētez eo ꝙ cōplexio eoꝝ aliq̄liter ꝺclinat ad temꝑātiā ⁊ caliditatez: sic̄ dictū est. Deinꝺ cū dic̄ hoꝝ autez pōit q̄dā signa ex cōmuni ꝓuerbio sumpta: forte .n. apud grecos fuit ꝓuerbiū: Misericors est sapiens .i. disciplinatꝰ ⁊ timidꝰ .i. v̄ecundꝰ. Et ꝑ oppositūȝ imisericors est idisciplinatꝰ ⁊ iuerecūdus: ⁊ ita esse aliquez disciplinatū ⁊ v̄ecūdū est signū misericordis sic̄ ꝯtrario esse disciplinatū ⁊ iuerecūdū est signū hoīs austeri ⁊ imisericordis. Nō ponit aūt signa imisericordis ⁊ austeri eo qđ ꝑ oppositū ad signū misericordis pn̄t sumi: vt aliq̄ dicūt: vel possint forte melius dici ꝙ in ista pte: hoꝝ aūt signa excusare: se de positiōe plurimoꝝ signoꝝ misericordis: ⁊ ēt ꝺ positiōe sui oppositi .s. austeri ⁊ imisericordis: qꝛ satis pȝ ex signis sensibilitatis .i. verecūdi: cū q̄bus ꝯcordat misericors ⁊ ex signis isensibilis: ⁊ iuerecūdi: ⁊ ēt amari ⁊ i seruilis ⁊ litigiosi cū q̄bꝰ cōmunicāt imisericordes ꝺ q̄bus est dictū. hec Gulielmus narice. Et ꝯciliator in eodez cap. ait. Color eius subalbus purus oculi eius q̄si lippitudine caligātes humidi nares deorsum distātes: ploratiui sunt ⁊ muliebres: feminarū amatores: feminaꝝ generatiui negocioꝝ cōmemoratiui alioꝝ: curiosi sunt ⁊ calidi. Dicit̄ etiā ꝙ misericors sit sapiens timidus ⁊ ornatus: ⁊ imisericors indisciplinatus: ⁊ inuerecundus.

¶ Capitulum .xxxvij. De signis luxuriosi: ⁊ est Aristoteles. ¶ Textus.

Luxuriosus est albi coloris rectis capillis ⁊ grossis: ⁊ nigris: tēpora pilosa: oculus pinguis ⁊ insanus.

¶ Cōmentū.

Ic phūs ponit signa luxuriosi ⁊ sunt quatuor q̄ oia ꝑtendūt dn̄iū caliditatis ⁊ hūiditatis. Luxuria significat imoderatā appetitionē rei grate: rationi nō obtēperatē: vt ꝫ cornu copie. Intelligit hic phūs luxuriosos illos: q frequenter vtunt̄ coitu .s. in actu ⁊ in potētia. coitus notꝰ est. Est eniȝ actus nature ad expulsionē spermatis ad quē ex se ipsis aialia furiose mouent̄ ⁊ agunt absq̄ȝ doctrina. Et qđē duplex est .s. naturalis ⁊ innaturalis: ⁊ vterq̄ȝ de fine sumūt exordiūȝ si.n. ad generationē quā itendit dirigit̄ naturalis dicet̄ simpliciter: si quoq̄ȝ ad euitāda nocumēta q̄ ex seminis retentionis ꝓueniūt: naturalis dicet̄ ꝺm qđ cū prosit idiuiduo ⁊ nō speciei. Si vero ad aliud vt ad delectationē vel obꝓbriū dei ⁊ nature nō soluȝ inaturalis: sȝ oīno p̄ter naturā ⁊ simpliciter merito detestādus cōprobat̄. Et de istis itelligit phūs in hoc loco nō singulariter ad cōseruationē speciei sȝ soluȝ ad delectationē agentis. ¶ Primū signū ē color albus rubedinē hn̄s admixtā vt etiā dic̄ rasys: cuius color est signū caliditatis ⁊ humiditatis: vt i pluribꝫ locis dictū est supius: nō itelligit ꝺ albo puro qꝛ significat flegmaticā cōplexionez q̄n dicit purus vult dicere pulcher sicut ē sanguineus color inter alios colores. Color pellis alba q̄si ꝑspicua est pp qđ color sanguinis appet ꝑ ipam: ⁊ resultat vnus color q̄ ē rubei imutātis ꝑ albū ꝺsup extēsuȝ: ⁊ hic vocat̄ color nālis ⁊ pulcher: q̄n corrugat̄ pellis ex frigore etatis denigrāt̄ vel pallescūt hōines eo ꝙ rubor sanguinis nō appet. Et color talis .s. ex albo ⁊ rubeo mixto arguit tēperamētū ⁊ in moribus magnanimitatē ⁊ liberalitatē cū audacia vt pȝ apud physionomos talis color dicit̄ candidus vt ē apud Suetoniū ꝺ Cesare dictator̄. Aliq̄ exponūt ꝙ talē colorē facit luna auctore Julio firmico. Dico ꝙ male itelligūt: qꝛ luna hȝ dn̄iū sup flegma ⁊ rebus aquaticis ⁊ femineis q̄ iducūt colorē mollez ⁊ subterfugientem nō ꝑspicuū q̄ iducit pusillanimitatez vt ituenti pȝ. ¶ Scđm signū est capilli recti ⁊ nō crispi ⁊ magni ⁊ grossi ⁊ qꝛ significant multitudinez materiei i q̄litate ⁊ q̄ntitate. Recti capilli ⁊ nō crispi qꝛ significaret supdominiū siccitatis. Si essent plani significāt supdn̄iū humiditatis: q̄ est materia spermatis. Spma.n. est humoralis

humiditas seu sanguinea ɔ̄lata p venas ad te
stes ex corpore toto: qꝛ ex omni mēbro p resu-
datiōis modū ꝛ ex principalibꝰ ꝑprie ꝛ ex ce
rebro plurimū ſm hyppocratez ɔ̄ aere ꝛ aqua
ꝛ regiōibꝰ. Inqt. Quibuſcūqz vene ɔ̄ post au
riculas incidunt eis vltra prorsus ab omni ge
neratiōe orbant: vñ: vt dixi non conuersa ad
huc sed apta cōuerti. Est enī ſupfluitas quāti-
tatiua digestiōis quarꝫ multe aereitatis ꝛ pauce
terrestritatis: q̄ fit cū dispartit in mēbris resu-
datio ɔ̄ venis. 3. digestiōe iāz cōplecta i eis: ꝛ
digesto sanguine: ꝛ subtiliato ꝛ recipit altera-
tionē in ipsis mēbris: ꝛ fit propinquus alterati
oni ꝛ assimilationi membrorū sperma eoꝝ qꝛ
iāz iūctꝰ est ipsis ꝛ actꝰ nutrientes venas ꝛ ar-
terias ꝛ relliq̄ membra dura cū carent cibo alte
ratiōe nō interueniente multa: ſʒ sola assimila
tione succedente digestio erit pfecta: ꝛ ɔ̄ sua ui
illius ꝛ ꝑprie: q̄ vnitꝰ est principalibꝰ mēbris
pars separata q̄dā ꝛ mittit p venas ad testes:
ꝛ ibi spermatis naturam assumit. Dixit enim
Auicenna in. 3ᵒ. ɔ̄ animalibꝫ. Et q̄dā humidi
tates nascunt in animali cū ipso ꝛ cū ipso na-
scit. ꝛ q̄dā post vt lac ꝛ sperma. ꝛ lac alterat in
mamillis: ꝛ lac fit ex sanguine superfluo. ꝛ ille
sanguis q̄ transit in lac nō ē decoctꝰ. decoctiōe
summa. Sʒ spma fit ex sanguine bono: ꝛ ɔ̄coc
to: decoctiōe bona. ꝛ ɔ̄pleta. Et dico qꝺ sum-
ma digestio ē q̄rta digestio. ꝛ dico qꝛ nutrimētū
pᵒ digerit i stomaco: ꝛ post fit sāguis i epate: ꝛ
post i uenis ꝛ q̄rto i mēbris: ꝛ post qꝺlʒ mēbꝝ
ꝑparat istud ad similitudinez sui. ꝛ tūc tali nu
trimento fit sperma. Et quāto ɔ̄ homine exit
spma multuz discolorat ꝛ debilitat suū corpus
magis q̄ʒ si quadragies exiret ɔ̄ suo corpore
sanguis tātus: qꝛ sperma est res habilitata ad
trāseundū i mēbra: ꝛ cū exit aufert naturale nu
trimentū membri: quādo erit in maiori quāti
tate q̄ʒ id qꝺ fit residuū ɔ̄ nutrimento membri.
Et ꝑpter hoc dixerunt medici antiqui qꝺ sp-
ma fit ɔ̄ humiditate nup coagulata: ꝛ in mem-
bro est nutrimentuz. ꝛ illud nutrimentuz hoc
supfluuz qꝺ differt ab eo in quātitate ꝛ illud
trāsit in capillos. Et qꝺ est supfluū in q̄ʒtitate:
ꝛ nō differt i qualitate est sperma. ¶ Tertiuz
signuz est multitudo pilorūz: circa tempora: ꝛ
etiā circa ventrem vt addit Rasys tale. n. est
signuz bone digestionis ꝛ multitudinis calidi
tatis ꝛ humiditatis vt in alio loco dicet: vbi
redditꝰ ratio q̄re aues garrule in ventre sunt pi
lose. Multitudo. n. piloꝝ circa tēpora: ē prop
ter multas venas ꝛ arteriā terminantes circa
illuz locuz. Ideo multitudo materiei est ɔ̄lata
ibi magis q̄ʒ alibi. Idē significat pilositas cir
ca tibias vt Aristoteles dicet iferius Et i. 8. ɔ̄
animalibꝫ inquit. Viri multoruz piloꝝ ad co-
xas: ꝛ a pte inferiori sunt multi coitus. Et idē
significat pilositas in barba ꝛ breuiter p totum
corpus: tñ nimia pilositas totius corporis: ad
naturā magis pecudis q̄ʒ hominis tendit quia
significat distemperātiaz: Et hec ratio sensuali
tati est subiecta vt tenet palēmon. Hermes ꝛ
Ioannes hyspanus et alij doctores. ¶ Quar
tū signū est oculus pinguis insanus. i. i aspec-
tu furiosus: ꝛ accidentaliter istud signū a more
apparentie de positis i furia coeundi pro tunc
enī aspiciūt furiose pp accēsionē sāguinis ꝛ spi
rituū: oculoꝝ lacertis tumefaciētibꝰ. Iō habēt
oculos grossos ꝛ q̄si ꝑeminētes. Rasys i pal-
legato cap. aitthuiꝰ signa sūt albedo coloris ꝛ
rubedo admixta. capilloꝝ ꝛ multitudo ꝛ grossi
cies lenitas atq̄ʒ nigredo: ꝑterea q̄ sup tēpora
multos hʒ pilos: ꝛ q̄ eius oculi sꝫ grossi. gros
sicies. n. oculorū ē signū dn̄ij huīditatis. Et cō
ciliator scribit oculus pinguis motibꝰ isanus
sup tēpora eius pili sꝫ multi grossi: ꝛ recti. i. nō
crispi eoꝝ q̄ circa ventrē iferiorē multitudo co
lor albus admixtus. s. cū rubedie cōsparsus sꝫ
signa luxurie. Ego ifinitos physionomizaui q̄
sunt sūme luxuriosi ꝛ vt plurimū i bino sexu ne
phādissimi: q̄ talis fuit cōplexio ꝛ ɔ̄positio: ca
put formosuz collū grossuz ꝛ viuidū facies ma
gna mentū rotūdū gula ampla: ꝛ sub mēto val
de carnosa ꝛ laxa nasuz magnū: spatule late na
res ample pectꝰ magnū: ꝛ venter piguis ꝛ cru
ra subtilia oculi risiui habitudo sanguinea ꝛ ꝑ
cipue adusta vt color mori gelsi imaturi: vt supi
us notaui: Palemon qdē sui tēporis hoīs no
xij hic silēdo nomen subscripsit qꝺ ɔ̄ fauorino
putāt itellexisse: hūc ꝛ. n. ait tensaz frōtē habuis
se: genas molles: os laxū: ceruicē tenuē: crura
grossa: planos pedes: tāq̄ʒ pulpis ɔ̄gestis vocē
femineā: muliebria v̄ba: ptes oēsq̄ʒ artus sine
vigore: luxuriosuz dissolutū ipatientia libidinū
turpia scelera cōmisisse: atq̄ʒ passuz ab alijs ma
ledicū: isup temerariū: veneficijs studētē: obiec
tūq̄ʒ ipi letale venenū clāculo vēdicasse: vt nar
rat albertus i de aīalibꝰ ꝛ ɔ̄ciliator i suo lib. de
physionomia.

¶ Capitulũ trigesimũ octauũ de signis amatoris somni: ⁊ est Aristoteles.

¶ Textus.

a Amatores somni sunt: q habent supiora maiora: ⁊ calidi alias cur ui: ⁊ habent carnem bone habitu dinis: ⁊ pilos circa vẽtrẽ.

¶ Cõmentum

b Hic Aristoteles ponit signa som nolenti ꝓ cuius euidentia ẽ scien dũ ꝙ vt pz ꝑ Aristotelẽ ⁊ ꝑ ꝯmẽ tatorem suũ i de sensu ⁊ sensato. Sõnus ⁊ vigilia sunt passiões sensus cõmunis qd sic declarãt cum.n.aial dormiens nõ careat i somno istrumentis sensuũ exterioꝝ: nec instrumentis motuũ: ⁊ tamen nec sentiat nec moueat pz quod cõphendens sensibilia recessit ab instrumentis sensuũ exteriorum ad iterius corporis comprehendens autem sensibilia omnia sensuum ⁊ sensus cõmunis: cum ille dicit diuersitatem ⁊ multitudinem omnium sensibilium omniũ sensuum exteriorum vt pz i secundo de anima. Igit̃ seqt̃ ꝙ illud quod i somno recessit ab istrumentis sensuum exteriorum est sensus cõmunis. Ex quo sequit̃ ꝙ somnus est sensus cõmunis ad iterius corporis ad suũ principium. Vigilia est motus istius virtutis ad sua istrumenta extra corpus. Et ꝙ somnus sit itroitus sensus ꝯmunis ad iterius corporis: ex quo vlterius sequit̃ ꝙ sensus exteriores nõ sentiant: probat Cõmentator vbi supra per signa eo ꝙ vigilanti accidit simile qꝛ transeũt ipsa sensibilia ⁊ non comprehendit ea. Et hoc ẽ quando cogitant de aliquo maximo tunc eniz qescunt istrumenta anime sensibilia ⁊ sensus cõmunis iducitur ad iterius ad iuuandum virtutem cogitatiuam: que uiget apud quietez aliquorum sensuum: hec Cõmentator. Et quib⁹dam iterpositis subdit. Et signum ꝙ virtutes sensibiles contrahunt̃ apud somnum iterius ẽ qꝛ quando homo cogitat de aliqua re difficili maxime contingit ei somnus ita ꝙ quibusdaz hominibus accidit simile morti .s. propter debilitatem virtutum extrinsecarum: ⁊ per vsum virtutum itrinsecarũ i comprehendendo nobilia: ⁊ videndo spiritualia existentia i mundo.s. Angelos ⁊ celos ⁊ huiusmodi: hec Cõmentator. Et qꝛ cor est radix ⁊ principium sensus cõmunis: ⁊ cerebrum est primum ipsius istrumentum cum quo: vt subdit vbi prius idẽ cõmentator ⁊ dicit idem quarto colligeth capitulo de accidentibus somni ⁊ vigiliarum. Et cũ somnus sit itroitus sensus cõmunis ad interius corporis manifestum est ꝙ primum istius introitus est a cerebro: ⁊ finis ad cor. Et vtrũqz istorum est causa istius introitus: sed cor est cã primaria ⁊ cerebrum secundaria. Ex quo seqtur ꝙ somnus fit propter introitum sensus cõmunis ad interius corporis ad suum principium quod est cor. Quia vero eius quod accidit omni animali causa cõmunis est calidum frigidum humidum ⁊ siccum: ac compositum ⁊ sic cum ex eis itroitus sensus cõmunis ad cor fit propter hoc ꝙ calor naturalis ꝯſt solum sensus cõmunis sicut nec aliquis alius potest explere suam operationem contrahit̃ ad suuz principium: quod est cor. Contractio vero caloris naturalis ad cor accidit sibi per suum contrarium quod est frigidum ⁊ humidum quemadmodum expansio eius ad extra fit per caliditatem ⁊ siccitatem sequit̃ ex omnibus ꝙ somnus fit propter frigiditatem: ⁊ humiditatem que dominatur in cerebro. ⁊ vt idez dicit quarto colligeth cap° vbi supra profundites somni fit ꝓpter dominationem multe humiditatis cum frigiditate super cerebrum aut super membrum comunicans secum. ⁊ istud probat i de sensu ⁊ sensato vbi prius per signum: quia quãdo aliqs comedit cibaris frigida ⁊ humida accidit ei multus somnus. Modum autem ⁊ causaz ꝙ .s. cõtractio caloris naturalis: ⁊ per consequens sensus cõmunis ad cor fiat per frigiduz ⁊ humidũ dominantia i cerebro: optime ponit dicẽs: humiditas nata est opilare vias caloris naturalis qꝛ venis ⁊ neruis: et prohibz spũs inueniendo ad instrumenta propria: sicut nubes prohibent solem adeo ꝙ non põt venire ad extrinsecũ: frigiditas vero nata est mouere calorem naturalem ad suam originem: qꝛ ẽ cõtraria ei et si non corrũpet̃ statim calor naturalis: hec ille. Somnus igit̃ fit propter humiditatẽ et frigiditatem in cerebro dñantes. s. fit autem per dñium istarũ qualitatũ in cerebro duplici de causa prima est cibi digestio et ipsius

digesti i membris vnio siue ibibitio. Scda ē fatigatio q̄ accidit instrumentis sensus: ꝛ calori naturali. Et qnātū ad primū est sciendū: quod anima que ē vno modo vna: ꝛ alio modo multa: ideo habet in suis virtutibus operationes ꝑ aggregationem eorum. Cum ergo fuerit sibi necessaria actio aliqua indiget instrumentis q bus vtit᷑ in alijs actionibus ad illaz actionem vt vigilet in vna actione: ꝛ ideo calor naturalis apud digestionem cibi refertur ad actionez virtutis nutritiue ꝛ hoc est ad interiora corporis. Deinde vero cum cibus digestus ꝛ alteratus in sanguinem missus fiunt ad cor: ꝛ deinde ad vnūquodqꝫ membrum secundū conuenientiaz ibit ad cerebrum illud: quod conuenit sibi scilicet pars frigiditatis: ꝛ humiditatis: ꝛ quando membris aduenerit nutrimentum humefiunt ꝛ infrigidantur: magis q̄ꝫ ante maxime membrum naturaliter: quod est frigidum ꝛ humidum: ꝛ ideo duz cibus digeritur caliditas naturalis patitur a cibo ꝛ humefit: ꝛ infrigidat᷑. Nutrimentum enim vno modo est simile: ꝛ alio modo dissimile. ꝛ fiunt etiam in membris vapores grossi ex quibus turbat᷑ spiritus naturalis. ꝛ grauat᷑ ꝛ mouet᷑ redire ad suū principiū quod ē cor. Et q: cerebrum est frigidū ꝛ humidum: ꝛ omne mēbrū leditur in maiori parte ꝑ elementum quod i eo dominat᷑ ideo i hora nutrimēti iter oia mēbra cerebrū ledit᷑: ꝛ calor ei⁹ ifrigidat᷑ ꝛ humiditas sua augumentat᷑: ex q bus oibus causat᷑ somnus. Et calor eius debilitat᷑ humiditate augumētata: q̄ prohibet trāsitū caloris naturalis ꝛ spiritus: vt dictū est: debilitat᷑ actio eius in se ꝛ alijs membris. Secūda aūt cā contractionis naturalis caloris ad cor est de genere iam dicte cause quando calor naturalis fuit q: sparsus ꝛ diminutus ꝑ motū i loco siue ꝑ labores corporales ꝛ per motus apprehensionis sensus siue ꝑ labores animales statim anima mouebit ipsum i ꝓfundū corporis vt agat ꝑ illū i reliquas postremi nutrimenti partes ꝛ sic augumentatur substantia eius ꝛ acqrit aliqd loco eius qd̄ dissolutū est ab eo. Tertia aūt causa est ꝙ qn̄ motus sparserit calorez naturalē tūc remittet: diminuet᷑ ꝛ aggrgabit᷑ ꝑꝑ frigus: ꝛ sic cōtrahit᷑ ad suū principium vt expellat a se cōplexionez accidentalem: hec omnia cōmentator. Ex predictis omnib⁹ possunt eligi duo. Primum est ꝙ somnus fit ex dominio frigiditatis ꝛ humiditatis cerebri. Et hoc idē vult Rasys: dicens calida ꝛ sicca cerebra sunt in vltimo gradu paucitatis somni in eis parum profundi. Frigidū autem ꝛ humidum cerebrum habentes multi sunt somni. Secundum est ꝙ illi in quibus videlicet virtus digestiua vt in pluribus habent cerebra humida ꝛ frigida ꝛ per consequens tales sunt somnolenti. Et secundum hoc Aristoteles inter signa somnolenti ponit aliqua signa humiditatis ꝛ frigiditatis cerebri directe: sicut est habere superiora magna idest habere caput magnum ꝛ carnosum: ꝛ similiter habere faciem carnosam ꝛ esse curuum idest statura inclinata: inclinatio enim et statura corporis restatur superfrigiditatem complexionis totius corporis: hec Gulielmus nurice vt i prehabitis tactum est: ꝛ potissimum signum huius est tumefactio circa oculorum circumstantiam ꝛ arguit somnolentiam: vt multotiens notaui. Aliqua vero signa ponit: que significant frigiditatem ꝛ humiditatez cerebri per accidens indirecte: sicut ista que significant super vigorem digestiue virtutis sicut est calidum ex complexione vt habet alia littera: Et habere carnem bone habitudinis: ꝛ pilos in ventre vt etiam ex dictis patet. Potest nihilominus per bonam habitudinem carnis in tali corpulentia multam habens pinguedinem: qualis est in frigidis ꝛ humidis vt dicit Rasys: vt superius diximus in capitulo de signis frigide ꝛ humide complexionis tales enim: vt dicit: habent multum somnum. Uel potest dici ꝙ ponit aliqua signa: que significant superdominium frigiditatis ꝛ humiditatis: aliqua que significant superdominium caliditatis ꝛ humiditatis: non solum enim frigidi ꝛ humidi sunt somnolenti: sed etiam calidi ꝛ humidi saltem in comparatione ad calidos ꝛ siccos: qui sunt paucissimi somni: vt dictum est auctoritate Rasys. Et conciliator optime scribit de physionomia amatoris somni dum ait. Eius caput est magnum: humidum carnosum vene oculte superiora inferioribus multum maiora: caro mollis: oculus humidus ad clausuram declinis.

¶ Capitulum trigesimum nonum. Utrum longus sit sapiens vel ne.

¶ Textus.

Iam tritum est apud vulgus lon
gus raro sapiens: paruus nunq̃
humilis.

¶ Cōmentum.

Sciendū est ꝙ pluribus modis
possumus intelligere de longitu
dine: primum est quādo est lon-
gitudo crurium. ⁊ breuitas ab i-
guine vsq̃ ad furculam pectoris. Secūdo mo
do quando collum est longum ⁊ regio duorū
ventrium est breuis scilicet ab inguine vsq̃ ad
furculam: tamen crura sunt breuia. Tertio mo
do quando totum corpus est longum. Inquit
Albertus in libro de secretis mulierum: quedā
animalia generata sunt longa ⁊ stricta: ⁊ que-
dam breuia: hoc est ex diuersitate complexio-
nis: q2 ex colerico calido ⁊ sicco generatur cor-
pus longum strictum ⁊ gracile: eo ꝙ calor i eo
multum extendit. Dico igit̃ ꝙ ex corpore co-
lerico causant̃ spiritus calidi ⁊ sicci lȝ sint sub
tiles tamen apprehensiue sunt inobedientes:
vt dicetur in libro secundo. Si apprehensio sit
ab humido siccū est contrarium humido tamē
conforme est memoratiue. Sequit̃ i cerebro es
se qualitates oppositas ⁊ contra operantiam i
ventriculis i qualitatibus actiuis. Alia ratio
est ꝙ corpus colericū cito irascit̃ ⁊ iflammat̃:
ad quod sequit̃ impatientia ⁊ istabilitas prop
ter quod sunt in continuo motu ⁊ vacillant qa
non possunt pausare spiritus eorum: ⁊ per con
sequēs nō possunt habere sapientiam: q2 sapiē
tia non procedit nisi a temperamento comple
xionis seu forme corporalis: ⁊ abstinentia vi-
tiorum nō procedit nisi a complexione sangui-
nea temperata, colerica autem est maligna sicͭ
patet in carminibus iam allegatis: si proportio
membrorum non obstat. Si intelligis primo
modo scilicet crura magna ⁊ breuitatem ab in
guine vsq̃ ad furculam pectoris: dico ꝙ non
potest esse sapiens. ratio est ꝙ ex magnitudine
crurium ⁊ subtilitate arguit̃ ignorantia vt tenet
philosophus ad Alexandrum ⁊ idē sentit cō
ciliator in sua physionomia de instrumentorū
gressu: dum ait. Crura: subtilia: neruosa aspera
secundū Aristotelem: videntur habūdantiā
veneris nunciare: cum eorum materia nutri-
mentalis conuertat̃ in sperma relatū ad aues
Idem tenet philosophus decima particula pro
blematum problemate vigesimoquarto. Dū
inquit propter quid homines ⁊ oues pilosi ve
nerei sunt: Aut quia calidi ⁊ humidi sm natu
ram sunt: opus est autem vtriusq̃ ad coitū ca
lidum enim expellit: humidum autē expellit̃
propter idem aūt ⁊ colerici viri: nutrimentum
autem ipsis paucum quidem iferius aūt prop
ter siccitatem crurium i superiorem enim locū
accedit multum: ⁊ in sperma cogitur. Et ait
etiam cur hyrci homines ⁊ aues veneris sunt
auidiores. An ꝙ natura humida ⁊ calida sūt:
qua quidē vtraq̃ qualitate opus ad coitū est.
Calor. n. excernit: humor excernit hec eadem
ratio: his enim vt parum alimentum deorsum
propter crurium vitiationem labitur: sic multū
loca petit superiora: seq̃ in semē conuertit hec
philosophus: ⁊ maxime si sequit̃ ventrosa ha-
bitudo cum pilositate: Ideo sunt lasciui luxu-
riosi: quod est contra habitum sapientie seu sciē
tie: Scientia quidē speculatiua vult totum ho-
minem: sed si alicui vitio succumbit tempus a-
mittit: ⁊ ipsum non est distributum ad congru-
am materiam. Si intelligis collum cum breui
tate ab inguine vsq̃ ad furculā pectoris ⁊ bre
uia crura dico ꝙ ex talibus scientie impossibili
tas arguitur: posito ꝙ in illa paruitate sit latitu
do pectoris ⁊ ypocondria magna arguit forti-
tudinem virtutis scilicet epatis ⁊ cordis: tamē
cerebrum q2 est frigidū ⁊ exangue: quando col
lum est valde longum ⁊ per consequens mul-
tum distat a corde tanquam a fonte caloris vt
tenent philosophi ⁊ medici: ⁊ precipue etiam
Egidius in carminibus de complexione cor-
dis ⁊ forma ⁊ compositione: ⁊ de officio eius-
dem vbi dicit.

¶ Cor vite sedes vitalis fida caloris
¶ Mansio: nature basis vnica sol microcosmi
¶ Viuifici thalam⁹ tron⁹ ⁊ penetrale vigoris
¶ In quo fonticulus scaturit q fomite puro:
¶ Mēbra regit: vegetat auget dispōit adurit.
Hic stabiles nūeros ⁊ physica vincla reqras:
¶ Ex qb⁹ humane ꝯstant fundamina vite:
¶ Et sementinis hāc incolit insita causis
¶ Et sibi germanā reddit vis ignea sedem.
¶ Unde dat̃ mēbro species cognata calori.
¶ In conū cōsurgit apex: terrestria fundant
¶ Edificantq̃ basim sursum leuiora ferunt̃.

Cor enim necessario oportuit mobilitati ac
quiescere: vt per ei⁹ motū vitalis spiritus ifun-

deretur in membris cuius infusio vniuersum corpus hz vegetare ⁊ viuificare. Ad proposi-tum redeundo si collum esset longum ⁊ distās a fonte caloris sicut dictum est: ⁊ per hoc parū de calore ⁊ spiritu terminantur ad cerebrum ⁊ non sunt capaces ad operationes debitas: qr sunt debiles ⁊ indigesti: ⁊ per hoc sunt operationis exigue: ⁊ etiam sunt timidi sicut nos vidimus q anseres intrantes domum per hostiuz quantumcunqz magnum inclināt capita quia habent collum valde longum ⁊ timēt p supra notata: ⁊ caput eorum non possunt substinere ideo flectuntur eorum capita. Ideo ratione timiditatis sequitur insipientia propter organuz intellectus indispositum. Si intelligis longuz absolute: dico q aliquotiens reperiuntur viri ingeniosi: qui sunt magni ⁊ scientes seu sapientes: Et hoc est quando sunt bene complexio-nati a tota habitudie ⁊ precipue sanguiea: sicut fuit Magnificus Laurentius d medicis: qui habebat optimam habitudinez excepta facie: Et hodie est magister gracianus ordinis mi-norum philosophus ⁊ methaphysicus ⁊ theologus summus. Et etiaz eximius ⁊ excellen-tissimus uir utriusqz iuris optimus interpres Thomas sclaricinus alias gamarus ⁊ ē homo procere stature: ⁊ quam bene complexionatus cum optima forma capitis ⁊ cum celestibus oculis in profundo positis. Et etiam hic oīa que ad disciplinas attinēt liberales non igno-rat: ⁊ inter cetera est optimus metoposcopus idest physionomus a nobis ⁊ ab alijs huius scientie peritis indicatur: ⁊ plurimum arte picture valet. Franciscus alias frācia acutissimus aurifex ⁊ pictor habetur: corpus eius ē pcere stature: ⁊ bene organizatū: Inter aurifices optimus pictor vnus ⁊ inter pictores aurifex perspicuus: de istis non est intelligendum sed de mala aggregatione membrorum. Tamen rari sunt isti ⁊ rarissime colerici nisi sit bona proportio. De paruis. Et respondeo: nuncius naturf de partibus animalium libro quarto capitulo nono dixit caput cerebri gratia potissimum est a natura fabricatum. Hanc etiam partez genus omne sanguineuz habeat necesse est: ⁊ qdem loco obiecto cordi ob eas: quas exposuimus causas: sed natura sensuum etiam non nullos in eo collocauit: quoniam sanguis ei⁹ membri temperatus modice sit: ⁊ idoneus: tum ad cerebrum tepefaciendum: tum ad sensuum tranquillitatem atque integritatem: ⁊ in eodem loco inquit. Quamobrem bruta ho-minibus sunt dementiora: ⁊ enim inter homines pueri viris: ⁊ iter viros pomiliōes ōficiūt: quanquam alijs viribus forte valeant: cuius rei causa est: quam diximus: principiuz animi ad modū difficile motu corpulentumqz in his est: concludendum est q cerebrum non potest esse tepidum: ymmo inflammatur: ⁊ continue est igneum propter paruam distantiam: ideo sunt irascibiles: ⁊ subiti: animosi: ⁊ solliciti: ⁊ vt plurimum audaciores. Unde Flauius Ve-getius: in de re militari ait necessitas igitur exigit notam stature rationem habere: q̄z virium. Et ipso homero teste: non fallimur: qui Tideum: minorem quidem corpore: sed fortiorem armis fuisse significat. Scientia vel sapientia non procedit nisi a membris bene dispositis: cuius organum est cerebrum. Officium diui-num est intelligere atqz sapere: tamen ex habitudine sanguinea potest se frenare sicut dictum est d hyppocrate choo: vt testatur Laertius: q collum breue habet ex quacunqz complexione non potest esse humilis nec fidelis ⁊ sunt mendaces: quod in pluribus notaui: de quib⁹ vnus est legista quidam compatriota noster. Unde Blasius de parma super quarto physicorum ait. Propter quid est q habentes collum bre-ue sunt audaces ⁊ vindicatiui. Causa est quia isti habent cerebruz crassibile: ⁊ concupiscibile non multum distans a corde: in quo est gene-ratio sanguinis ⁊ spiritus: hinc est q alterātur a facili causa ab extriseco: ⁊ i eis faciliter bul-lit sanguis: ⁊ sunt mobiles sine stabilitate. Omne enim calidum teste philostrato velociter mobile: per oppositum iudicabis de habentibus collum longum ⁊ gracile: tales nanqz sunt timidi vt dictum est de collo longo dico tibi q esse potest complexio totius corporis adusta: illa adustio est temperata ab humiditate cere-bri: ⁊ illa adustio minoratur in illo longin-quo itinere quando prouenit vbi est cerebrum spiritus sunt exigui: ⁊ deprimitur illa malicia sicut in pluribus vidi: ⁊ maxime i doctore quodā artista de patria nostra habente precipuum igeniū ⁊ est lōga statura tn̄ timidus. Sēp vidi illos q habēt collū breue eē ipatiētes ⁊ libere lingue: d nūero illorū sum ego pp cāz āndictā.

Caue ⁊ summe p̃caue ab illis q habẽt col
lum curtum ⁊ grossum ratione carnositatis:qũ
habent vnũ spondile eminens:qd̃ apparet ma
nifeste:⁊ collũ flexũ ab anteriori parte:isti ta
les sunt bilingues:loquaces deceptores frau
datores:⁊ simulatores:poliphagi:⁊ multibi
bi alia dicunt alia autem faciũt: hoc etiã exp
tus sum in pluribus locis. In nostra patria sẽ
tres tales ⁊ summa experientia:vidi i quodaz
gallico ⁊ maxime:qui anno millessimo qngen
tesimo:qno tempore Rex galloꝝ de statu me
diolanensiũ triumphauit.dum bononie mane
ret:fingeretq; se esse Regis legatũ conatus est
vafricia ⁊ calliditate sua:decipere Illustrissi
mũ principẽ nostrũ Joãnẽ Bentiuolũ patrie
nostre parentez optimũ. Sed re cognita maxi
mo cũ dedecore abijt. Malignitatem nature
illius hominis cuz primũ illum vidi predixe
ram:quibusdã meis beniuolis:⁊ in primis me
cenati meo Petronio Ballatino viro summi
ingenii summeq; prudentie:⁊ merito sescalcho
Illustrissimi principis nostri. Iudiciũq; me
um quãuis notũ iã esset omnibꝰ:tñ corrobora
tum fuit verbis quorũdã nobiliũ gallorũ ⁊ p̃ci
pue excellentissimi viri Algerij acrimõtis inuic
tissimi Regis Frãcoꝝ legati qui eidẽ Petro
nio:hospiti suo de vita moribꝰ ⁊ natura illius
cuncta narrauit. Et est sententia nuncij nature
in physionomia sua ad Alexãdrũ:cũ dixit qui
habet collũ breue est valde callidus fraudator
⁊ astutus. Qui vero habet collum grossum est
stolidus ⁊ comestor magnus: Idem sentit cõ
ciliator. ⁊ Rasys dũ ait:q collum habet curtũ
calidus ⁊ est ingeniosus idest i nephandis opi
bus. Tamẽ nos debemus intelligere quan
do membra sunt proportionata aliter est er
roneum.

Capitulũ quadragesimũ Utrũ rubeus sit
infidelis vel ne ⁊ albus timidus.

Cõmentũ.

Duplex est color rubeus vnus ẽ:
qui albedini est cõmixtus:⁊ iste
appellat̃ sanguineus. Un̄ Aui
cẽna fen primi iqt. Et rubeus q
dẽ significat multũ sanguinis. Et ruffus:⁊ sub
ruffus significat caliditatẽ. Sz subruffus plus
significat colerã rubeã. Et ruffus significat sã
guinẽ cholericũ. Et tamẽ cum ruffus signifi
cet sanguinis priuationẽ:lz nõ sit sibi colera ru
bea quemadmodum accidit conualescentibus
Un̄ intelligẽdũ ẽ de ruffedine ⁊ subruffedine:
que significat valde calidam complexionez vt
scribit phũs ad Alexandrũ: Ruffus autẽ co
lor est signũ insipientie ire ⁊ iniuriaꝝ:⁊ Rasys
ait. Ruffus color ostendit caliditatẽ:⁊ i metha
phoricis:⁊ etiã Cõciliator ⁊ Gulielmus nu
rice: Rubeus color denotat astuciam relati ad
vulpes: Cõcludẽdũ est quod significat dñiuz
cholere:vide i carminibꝰ de complexionibus
iam superius allegatis. Nunquã vidi homi
nẽ rubeum sine ifinita copia vitiorũ neq; aliq
de ipso fidelitas expectanda est: excepto si nõ
esset parua rubedo i corpore sanguineo aliquã
tulum:vt i etate puerili:⁊ vt plurimũ uidi ipos
esse cynedos nisi aliqua disproportio cõtradi
cat. ⁊ maxime quãdo sunt Lentiginosi. Sz qñ
sunt in etate adulta recede ab ipsis qꝛ signifi
cat magnam caliditatẽ ⁊ cerebri igneitatem.
Albus ⁊c. Notãdum est ꝙ sunt quattuor
colores:quattuor corporis complexiones idi
cantes. Nam albedo idicat complexionẽ fleg
maticam: que ẽ frigida ⁊ humida: Fit enim
albedo ex aere vaporoso declinante ad humi
ditatem aliquam vt dicit philosophus.xix. de
animalibus:⁊ hoc per frigidi actionem:frigus
eni albificat materiã humidam:sicut denigrat
siccam vt dicit Auicenna. Quod vero dicit cõ
mentator super de sensu ⁊ sensato quod scilicet
albedo generetur ex igne claro admixto cum
claro valde dyaphano: itelligenduz ẽ de clari
tate:que transumptiue sumit̃ ab Aristotele: ⁊
sepe albedo nominatur secũdũ qd̃ albedo dici
tur generari in nubibus ex refulgentia radiorũ
i eis:si tenues fuerit atq; rare:sicut etiam ali
quando flamma apparet alba quando mate
ria aeris est subtilis in qua radiat vapor ignẽꝰ:
sz talis albedo nõ ẽ p̃pria: sz potiꝰ suptrãsũpti
ua. Uel põt dici ꝙ verbũ cõmentatoris sit itel
ligẽdũ materialiter:⁊ nõ effectiue sic scilicet ꝙ
albedo generetur ex igne.i.ex materia perspi
cua in igne:que scilicet perspicuitas est p̃pria
materia coloris vt pz i de sensu ⁊ sensato: non
aũt generat̃ effectiue ab igne. Est .n. albedo si
gnũ frigiditatis:melancholie dispositiõis ⁊ sic
ci humoris i corpore dñantis:fit.n. ex actiõe i

materiā siccā i frigidū.n. sicut dealterat materi
am humidā sic denigrat siccā:vt iā dictū ē auc
toritate Auicenne. Quādoqȝ tñ signū ē adusti
onis nimie adurentis humores ⁊ i melancoliā
cōuertentis:nihilominus ꝓprie ⁊ ꝑ se signum
est frigiditatis:nec obstat ꝙ alique res calidis
sime sint nigre sicut piper:quod est calidissimū
i quarto gradu:piper.n.lȝ sit calidissimū quan
tū ad sui ꝓfunditatē:nihilominus est frigiduȝ
quātū ad sui superficiem:que est nigra:Est.n.
ista sꝑficies terrestris ⁊ per cōsequēs frigida:
vt.n.dicit Alfredus super de vegetabilibus ⁊
plantis. Color niger i rebus ēt calidissimis ge
nerat̃ ex hoc qꝺ calor iterius dn̄ans sꝑ terre
stritatē ipsaȝ dissoluit decoquit ⁊ digerit: ⁊ quā
tū necesse est i substātiā istarū reꝝ cōuertit̃. qꝺ
vero reliquū est:vel cōsumit vel i fumū ꝯuertit:
⁊ istos a se repellens ad extremas partes trās
mittit. Et illi fumi cū sint terrestres superficies
istaꝝ reruȝ i faciendo ipsas nigras faciūt. Cū
igit̃ nigredo ⁊ albedo ⁊ ꝑcipue quādo intense
fuerint:sic̃ signū frigiditatis:sequit̃ etiā qꝺ sint
signa timiditatis:vt dicit Aristoteles i metha
phoricis. Sȝ videtur ꝙ cū albedo significaret:
timiditatem:nigredo hoc nō faciat cōtrarioruȝ
eni est cōtraria significare. Sed cū albedo ⁊ ni
gredo sint cōtraria:⁊ albedo significat timidita
tem:ergo nigredo significat audactā. Ad istā
obiectionem dicunt aliq:ꝙ niger color valde ⁊
albus valde de quibus phūs loq̃t non idē si
gnificat:q₂ excessuȝ frigiditatis nimie ostēdūt
Albedo ꝑ se timiditatē nigredo ꝑ accidēs. Et
de albedine qdē satis pȝ:⁊ de nigredine simili
ter:causat̃.n.ꝑ adustionē vt pȝ i ethiopibus:q
adusti calore exteriori ifrigidant̃ ꝑꝑ euaporati
oneȝ caloris naturalis. Causat̃ ēt in epate ꝑꝑ
grossoꝝ terrestrium humoꝝ cōmixtionē vt pȝ i
melancholicis. Quare excedens nigredo frigi
ditatem:⁊ per ꝯsequēs timorē:⁊ ꝑ hoc ipsi res
pondent ad obiectionē dicēdo qꝺ ꝑ se loquen
do bene ꝓcedit:per accidēs autē non:q₂ sicut
ꝑ accidens dicendo pōt esse effectus cōtrarioꝝ
ita potest esse per accidens.ꝯtrariorū vna signi
ficatio:hec ille. Sed salua reuerentia sic dicen
tiū: Non videntur bene dicere quo ad omnia:
verū ē qꝺ ethiopes sunt frigidi ꝑꝑ causaȝ quā
assignāt. Nā hoc idem dicit Auerroys:vt su
pra dictū est in prehabitis. Itē vero dicūt quo
ad hoc ꝙ ethiopes sunt nigri ꝑ accidēs ꝓ isto
quod aduenit extrinsecus:siue a causa extrinse
ca. Est.n.nigredo i ethiopibus ⁊ mauris a ca
lore solis. Nam mauritania est q̃dam regio in
ethiopia calidissima:in qua propter calorē ⁊ ar
dorem cōtinuū solis sanguis subcutaneus adu
ritur:⁊ sic adustus denigratur:cuius sanguinis
denigrati diffusione inter cutem ⁊ carnem oīa
membra generaliter denigrantur. Unde pri
mus inhabitās ethiopiā sic denigratus ē:lȝ po
stea coopāte calore solis ꝯtinuat̃ i posteros ꝑ
ꝓpagationē:vt ex nigro patre ⁊ ex nigra matre
nigri foetus generaliter nascant̃: Et q₂ solis ꝯ
bustio sic ꝯtinue afficit generātes: iō ꝯtinue ge
nerant̃ foetus nigri: Cū alia diceimus i ħo li°.
i q̃sito de colorib⁹ i generali. In regionib⁹ aūt
tēpatis generant̃ partus in calore tēpati. Ma
crobius:⁊ etiā Auicēna ⁊ Aristoteles ita di
cūt sic̃ ēt ecōtrario i frigidis regionib⁹ generāt̃
albi. Frigiditate enim porros corporis cōstrin
gēte calor naturalis ad interiora reuocatur. Et
ideo exterioris partis corporis sꝑficies deal
bat̃: hec oīa narrat expositor sic̃ Joannitius
Aristoteles i li° de proprietatib⁹ elemētoꝝ iqt
inhabitatorib⁹ climatis primi qꝺ ē ꝓpiquus li
nee eq̃litatis ꝑꝑ assiduā affixionē motus solis
accidit siccitas ⁊ caliditas:⁊ minorat̃ i eis fri
giditas ⁊ hūiditas:q̃re calefiūt matrices muli
erū eoꝝ:⁊ cōicat̃ eis nigredo corporū ⁊ crispi
tudo capilloꝝ:qꝺ ē q₂ aquā viri qñ cadit i ma
trice mulieris ꝺcoq̃t matrix caliditate sua:⁊ cō
miscet̃ illa aq̃ cū sanguine matricis donec fit
frustrū:deiñ formát̃:⁊ sic fit i ea specie vite ius
su dei:qꝺ ē q₂ sol bis i āno sꝑ illos hui⁹ clima
tis vadit: Incedētes v̄o septimū clima ꝑꝑ val
de ellōgationē solis ab ipsis ifrigidāt̃ matrices
eoꝝ:⁊ accidit i eis albedo ⁊ subalbedo vehe
mens: Mediū vero clima habitātes sunt co
mixti ex albedine ⁊ nigredine ꝭm tñ dispositio
nē q̃ accidit eis ex loco ⁊ cetera. vide Aristote
lē i loco p̄allegato. Et idē tāgit Aristoteles ⁊
Auicēna p° canti. Qꝺ aūt dicit ꝙ nigredo si
gnificat excessum frigiditatis ꝑ accidēs nō est
vniuersaliter verū:i mauris vt iā dictū ē:⁊ dice
tur i cap.de colorib⁹ lib.ħo. Uerūtñ est natura
liter i melācholicis:inest.n.nigredo ita ꝑ se in
melancholicis sicut albedo i flegmaticis acci
piendo per se prout distiguit̃ cōtra istud quod
ē ab extriseco:ex quo pȝ vlterius: ꝙ nō soluit
obiectionem. Unde ad eā est dicendū:ꝙ lȝ cō

trariorum debeat esse ꝯtraria significatio vt cō siderat̃ in se et absolute: tamen hoc nō oportet in quantum cōsideratur quo ad suas causas: q̃r. n. cōtraria cōmunicāt in vno genere cōmunicare possunt ⁊ aliq̃ cā eis ꝯmuni ⁊ ita vtrūq; ꝯrioꝝ pōt esse signū illius cāe: ⁊ ita ē i ꝓposito Albedo. n. ⁊ nigredo ꝯmuncāt i eadē cā. s. frigiditatis. Frigiditas. n. vt dictū ē: i materia humida cāt albedinē: i sicca nigredinē: ⁊ ita cū timiditas causet̃ ex frigiditate: ⁊ albedo ⁊ nigredo poterūt esse signa timiditatis. Color aūt rubeus significat sup ꝯplexionē sanguineā: ⁊ ſm Aristotelē ⁊ cōmētatorē est medius iter albū ⁊ nigrū p eq̃distātiā ad generationē. n. eius ꝯcurrunt materie ꝑspicuitatis ⁊ ignei hois claritas albedinis ⁊ nigredinis cōcors mediocritas. Sz pp igneā lucē p res ꝑspicuas dilatantē ⁊ rarificātē ac subtiliātē maiorē hz i trāslucētiā ꝯformitatēq; cū albo q̃z cū nigro. Et iō itensuz rubeū ad modū lucidi disgregat visuz. Pretēdit aūt generaliter rubedo dn̄iū calidi ꝑmixti: ⁊ q̃z nis aliqñ iueniat̃ supficialiter in naturaliter frigidis vt pz i rosa q̄ naturaliter ē frigida. Sz q̃r subtilissimis ptibꝰ eius substātie est color innatus fugiēs dn̄iū frigidi petit exteriora q̄ iueniēs subtilia ⁊ habilia ad mūdificādū illas i colorē rubeū ꝯuertit. Color vero subrubeus cū q̄daz extremitate ꝑfusus signū ē ꝯplexiōis cholerice Et q̃r tā color rubeus q̃z subrubeus arguūt caliditatē ꝯgerūt ēt audaciā: ⁊ fortitudinē. Et ita ē dicēdū i oibꝰ alijs coloribꝰ i toto ⁊ i ꝑtibꝰ. his visis faciliter pz itētio Aristotelis ⁊ physionomizātiū. Dicit. n. phūs i methaphoricis qḋ illi q̄ sunt valde nigri. i. itensiue nigri sunt timidi ⁊ referunt̃ ad egyptios ⁊ ethiopes de qbꝰ dictū ē. Intensiue ēt albi sunt timidi: ⁊ referūt̃ ad mulieres: q̄ sunt cōmuniter albe ⁊ flegmatice ⁊ ꝑ ꝯsequens timide: De istis itelligēdū est supius i textu. Vn̄ Auicēna ha primi. Albedo. n. signū ē priuatiōis sanguinis aut paucitatis ipsius cū frigiditate: q̄ est cōtraria aīositati ⁊ audacie: Animositas. n. ꝓcedit a caliditate sicˀ in alio loco dictū est. Et ꝯciliator scribit. Color vehementer albus pallore quodā obductus timidū defectū viribꝰ flegmate ꝓnosticat̃: nisi vi egritudinis contingat ⁊ referunt̃ ad femellas scortoꝝ. Ego dico ꝙ nūq̃z vidi viꝝ pallidū: q nō esset viciosus ⁊ malignus: ⁊ si pater meus fuisset talis diuertere ab ipso. Vidi ⁊ cognoui legistā quēdā pallidum: q faciebat in eadē lite duo ꝯsilia ꝯdicentia: ⁊ habebat vocē effeminatā: qḋ corroborabat malā ꝯplexionem ⁊ fraudem. Vn̄ Plutarchus i libro ho de vita Cesaris scribit. Brutus cesari ꝑterea suspectus habebat̃ icciреo ad amicos olim dixisse fertur: Quid nā Cassiū velle putatis: haud. n. mihi magnopere placet is magnoꝑe pallidus. Rursus delata ad se de Antonio ⁊ dolobella calūnia ꝙ res agnouerat: nō hos igt pingues crinitosq; ꝑtimesco: Veꝝ pallentes magis atq; macilentos illos brutū videlz ⁊ cassiū: Sed. n. fatum ꝓuideri q̃z euitari facilius pōt: ⁊ multa alia tractant̃ in ho lib. inferius ad propositū sup notatis dictis hoc tn̄ aliqñ iteꝝ ad lr̄am recitabo: Solum hec sunt ad rememorādūz rememorāda. Hic ad ꝓpositum Egid. in libro de vrinis: docet vn̄ causant̃ colores. Querit̃ de sufficientia coloꝝ: Dicendum est ꝙ colores cāntur ab humoribꝰ. Sz ois humor aut est simplex: aut cōpositus: ergo causat̃ color aut ex simplici aut ex ꝯposito. Si ex simplici sic habemꝰ ex vno quoq; humore vnuz colorē. Vn̄ a sanguine colorem rubeum obfuscum. A colera colorem nimium citrinum. A melancholia glaucū A flegmate albuz. Itē possunt humores ꝯmisceri ⁊ quorundā humoꝝ cōmixtio est possibilis: ⁊ quorundā impossibilis: possibilis ē vt sāguinis ⁊ cholere. Sanguinis ⁊ flegmatis. flegmatis ⁊ melancholie. Melācholie ⁊ cholere. Impossibilis cōmixtio est: vt flegmatis ⁊ cholere: tn̄ admiscent̃ cum sunt in locis vicinis: sicut flegma in ore stomaci et cholera in fundo. Est ēt impossibilis cōmixtio sanguinis et melancholie. Si autem flegma admisceat̃ cū melancholia: aut illa cōmixtio erit equalis aut inequalis. Si equalis erit color karopus: si inequalis et flegma erit superhabundans erit color luteus: Si melācholia erit color glaucus. Itē si fiat cōmixtio colere et flegmatis: aut erit equalis: aut inequalis. Si equalis erit color citrinus: Si inequalis et flegma superhabundat: erit color pallidus et subpallidus. Si autem obijciat̃ ꝙ qñ cholera superhabundat dz esse intensior q̃z quādo cōmixtio est equalis. Respondendum est qḋ nō dicit̃ color citrinus ex equali ꝯmixtione: sed rōne temperātie quoniā caliditatez et siccitatē cholere temperat flegma et color citrinus ē tēpatior omnibꝰ coloribus.

Et pp hoc ꝺ tali ꝯmixtiōe est color citrinus nō
rōne intensiōis ⁊ remissiōis: sꝫ rōne tempātie.
Si fiat ꝯmixtio cholerē ⁊ sanguinis: aut erit eq̄
lis: aut ineq̄lis. si sit eq̄lis erit color ruffus: si in
eq̄lis ⁊ cholera supabūdat: erit color subruf
fus. Si sāguis supabundat erit color rubeus
Itē pōt fieri ꝯmixtio cholere aduste ⁊ sangui
nis adusti. Et alia cōmixtio aut erit eq̄lis aut i
eq̄lis. Si eq̄lis erit color inopos: si ineq̄lis ⁊ sā
guis supabundauerit: tunc erit color rubicun
dus. Sꝫ si colera supabūdat sic erit color sub
rubicundus. Itēz color chianos ex cōmixtio
ne oīuꝫ humoꝝ corruptoꝝ generat̄. Color aūt
viridis ⁊ liuidus cāunt̄ ex albo ⁊ nigro. Si ni
ger vincat albū erit color viridis. Si albꝰ vīcat
nigꝝ erit color liuidus. Sꝫ si q̄rat̄ quare nō sit
color ex aliis humoribꝰ: q possunt ꝯmisceri di
cendū est ꝙ nō ꝯueniūt nisi i q̄litatibꝰ passiuis
Et color causat̄ tm̄modo ab actiuis: hec Egi
dius. Inopos aūt vt thephilus i libro ꝺ vrinis
ait est vt vinū nigꝝ aut vt ꝓfundior vt purpu
reus sanguis sicut est color epatis: ⁊ est in rei
veritate vt crista galli aut vt color more celse i
mature: ⁊ hic appet in facie ⁊ p̄sertiꝫ i naso ⁊ i
genis ꝙ significat imensissimā multiplicitatem
vitioꝝ marie luxuriā atqꝫ vinolentiaꝫ: ⁊ oē ge
nus malignitatis atqꝫ crudelitatis: talēꝫ colorē
hꝫ pōtifex maximus Alexāder sextus: nec nō
eius filius Cesar borgia spurius maximus.
Hic etiā significat adustionēꝫ ⁊ p̄cipue spiritꝰ
aīalis: ⁊ talis color scribit̄ ab alberto sub istis
v̄bis in primo ꝺ aīalibꝰ color aūt rubicundus
nō clar̄ rubedinis sꝫ spisse oī tēpe dolis studen
tem hominem ꝺclarat.

Capitulum. xli. ⁊ est philosophi in metha phoricis vbi loqt̄ de cynedis.

Textus.

Nqt phūs: inclinati ad dexterā
i in ambulādo cynedi sunt referū
tur ad ꝺcentēꝫ apparentēꝫ. Qui
buscūqꝫ aūt vocibꝰ acutis ⁊ mol
libꝰ ruptis cynedi referunt̄ ad mulieres ⁊ ad
decentiā.

Cōmentum.

Ic phūs physionomizat de cy
b nedis: ⁊ diuidit̄ in duas ptes in
pria. n. pte dat noticiā ex pte ha
bitudinis: In ꝫa vero ex pte vo
cis. prima ibi: Inclinati ad dextrā. Scōa ibi
Quibuscūqꝫ. Tn̄ nūqꝫ inueni expositorēꝫ sup
textū istū. Scias vt diximus in p̄habitis ꝙ hō
de natura sui est calidus: ⁊ de natura calidi est
eleuare ad sursuꝫ: Qn̄ hō est tortus seu pendet
natura eius effeminata est: ⁊ cōplexio humida
q̄ tendit deorsum ⁊ est graue ideo pendet: ⁊ la
tus dextꝝ est calidum dꝫ esse eleuatū sicut te
net phūs de ptibꝰ aīaliuꝫ lib. tertio cap. nono
dum inqt: Oibus aūt: q renes habent dexter
supior sinistro est: ꝙ. n. motus ex pte dextra ꝓ
ueniat: naturaqꝫ dextre proinde validior sit: iō
ptes omnes mouendi cā regnare ad situm po
tius supiorem oꝫ: inā ⁊ supcilium dextꝝ magis
attollit̄: ⁊ arcuatum magis q̄ꝫ sinistrū hꝫ: tangi
tur: oībꝰ latius esse iecur a latere dextro. Igit̄
ille q pendet ex latere ꝺxtro est effeminatus qꝛ
est ꝯplexio humida ⁊ mollis sicut supius dixi.
Ego exptus suꝫ in pluribus tamen repio hr̄e
aliā ꝓportiōēꝫ effeminatā vt decens est. Istos
tales vidi hr̄e carnem mollem gulā ornatā cru
ra effeminata ⁊ multotiens subtilia ⁊ anchas
magnas ⁊ molles: ⁊ faciem albā ⁊ litiginosaꝫ
⁊ multa alia signa. Aliq deridēt ⁊ dicunt ꝙ
ista est passio pueroꝝ sicut dixit doctor qdaꝫ ⁊
nō doctus cōpatriota noster. Istā passionem
cognoui in pluribꝰ pueris. 40. 50. 60. 65. ⁊ 70
ānoꝝ: Et hoc tempore princeps qdā q est car
ceratus fuit de illis. Et vnus ꝺ ciuitate luce.
60. ānoꝝ q pendet in ambulādo in latere sini
stro: ⁊ est rubei coloris gula pulchra sicut femi
na: facies litiginosa ⁊ capillatura ornata ⁊ vox
mollis is est summus cynedus ⁊ non est puer
sicut dixit ille malignus indoctus. Et tales di
cunt̄ alluminati vt vocat Auicenna. vigesima
tertij cap. xlij. de alluminatis dū inqt. Allumi
nati ſm v̄itatē est egritudo accidens ei q cōcu
piscit: vt sup eum iaceāt hōies ⁊ hꝫ desideri
um plurimum: et est in ipso spma plurimum
nō motum: et cor eius est ꝺbile et eius erectio
debilis in radice: aut debilitat̄ nunc: et fuit iaꝫ
assuetus coitui quem affectat: et nō pōt sup ip
sum potentia meditatiua: quare ꝺsiderat vt vi
deat coitum currentem inter duos ⁊ ꝓpinquior
est ille: q est cum eo: tunc. n. mouet̄ desiderium
eius: ꝙ si emittat sperma quādo cum eo aliqs
coit: aut egredit̄ cum eo membꝝ suum: tunc oꝫ
perficere ꝺsiderium suum: est enim quedam
secta eorum: quorum desiderium non erigi
tur nec mouet̄ nisi quādo cum eis coit̄: ⁊ tunc

aduenit eis delectatio emissiōis spmatis siue cū
opatiōe illius siue absq̃ effectu. ⁊ secta eorum
ē q̄ qñ cū eis coit̄ nō emittunt spma tūc: ymo
declinãt ad hoc vt coeūt cū alijs: ⁊ sunt i vitate
pstrate aie: ⁊ maligne nature: ⁊ male ꝯsuetudi
nis ⁊ cōplexionis muliebris. Et subdit. et stul
ti hoies sunt: q volūt eos curar̄. Nā initiū egri
tudinis eorū meditatiuū ē nō naturale. Si ve
ro cōfert cura eius tūc ē illud qd̄ frangit deside
riū eoꝝ ex tristicia ⁊ fame ⁊ vigilijs ⁊ carcer̄: ⁊
pcussione: ⁊ cetera. et idē Auicēna. xx. tertij ca°
xi. d̄ nocumento coitus. ⁊ coitus qdē cū ifātib⁹
ē fedus apud multitudinē gētiū ⁊ phibitus in
lege. ⁊ ē ex pte nocibilioꝛ: ⁊ ex pte minus noci
uus. ⁊ ex pte qdē q̄ natura idiget i ipso motu
plurimo vt educat spma est nocibilioꝛ: sꝫ ex pte
alia qm̄ spma nō expellit̄ cū eo expulsiōe plu
rima sicut fit i mulierib⁹. ē minoris nocumēti: ⁊
comitat̄ ipsuꝫ d̄ iudicio p̄sentie minus q̄z vul
ua hec Auicēna. ¶ Qñ dic̄ De voce ⁊c. Est
philosophi dictū ⁊ cōciliatoris. Mollis voci
bus citis atq̄ diruptis loquēs timidus: ⁊ ef
feminatus iudicat̄. Dictū ē i p̄habitis naturas
aialiū cognoscer̄ ē possibile: si qs ꝯcedit corp⁹
simul cū aia trāsmutari: vt dicit phūs. 2° prioꝝ
cap. vltimo. Vox igit̄: vt dic̄ phūs supius qñ
est effeminata: refert̄ ad mulieres ⁊ ad decētiā
i. ad apparētē ꝯueniētiā vt pꝫ i mulierib⁹ q̄ ha
bēt vocē sic pferentē: ⁊ itelligit i meretricibus
q̄si dicat: expientia videt̄ i mulieribus q̄ sunt i
ꝯmuni coitu: ⁊ ita masculi sunt cynedi: vt sunt
aluminati: vt dictū ē supius opꝫ. hr̄e respectū i
etatib⁹ vt dictū ē qd̄ ab Auicēna tāgit̄ i nono
de natura aialiū dicente. Hoies cū nascunt̄ st̄
sic̄ flores: ⁊ cū possunt luxuriare sunt q̄si fruct⁹:
⁊ signū inicij iuuentutis cui pars ē adolescētia
est mutatio vocis. ⁊ sua vox nō est acuta neque
grauis sꝫ q̄si tonus duarū cordaꝝ equaꝝ vna
est tensa multū: ⁊ altera nō. Et hoc est q̄ cāne
pulmonis ⁊ musculi i epyglotis st̄ in pricipio
maturatiōis: ⁊ nō i maturatione cōpleta. ⁊ pp
hoc sunt q̄dā ptes sicce: ⁊ q̄dā humide ⁊ q̄dā
sunt lenes ⁊ q̄dā aspa: ⁊ iō exit vox vniformis
⁊ qñ i. 14. āno icipit hō cito luxuriare stati sua
vox venit ad cōpletā mutationeꝫ i voceꝫ viroꝝ
Et sic est finis nostri primi libri: q modo itro
ductorio est via aperiens iter oib⁹ libris seq̄nti
tib⁹ sine cui⁹ noticia est ipossibile q̄ qs ad alio
rū noticiā traducat̄.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis bonoñ.
Medicine distillatoris Chyrurgici Physio
nomiste Chyromātici: Geomāticiq̄ꝫ Liber se
cūdus Anastasis Physionomie a capite vsq̄ꝫ
ad pedes ex plurib⁹ ⁊ pene ifinitis auctoribus
in Dialogo Augustino Coclite Discipulo in
terrogante: ad eundem. D. Alexādrū Benti
uolum ⁊c. Feliciter incipit: Et primo ponitur
prologus.

¶ Prologus.

In Primo libro Anastasis
nostre d̄ physionomia i gene
rali tractauimus: nunc aūt in
hoc secundo i singulari d̄ om
ni membro a capite vsq̄ꝫ ad
pedes gradatiꝫ: secūdū vires
ingenioli nostri ptractabimus. Signa sua i vna
quaq̄ꝫ pte explicabimus: causas cōuenientes
ipsorū signoꝝ ⁊ effectuū ample reddendo: cuꝫ
multis rebus ⁊ ānotationibus a nobis expris
⁊ hoc pro satisfactione egregioꝝ igenioꝝ: q̄ om
ni prorsus carent iuidia: ⁊ idagatores nouarū
rerū amāt: diligūt ⁊ obseruāt. Eaꝝ rerū: quas
a diuersis auctoribus. ⁊ his qdeꝫ fide dignis
accepimus: noia auctorū ipsoꝝ ponent̄: q̄ vero
nostro igenio in luceꝫ afferentur: a nobis pue
nire demōstrabūt̄: vt si qd valent tempora no
stra iudicet̄: nec semp solū laudet̄ antiq̄tas: sꝫ
posteritas quoq̄ꝫ suū locū obtineat. Qd̄ si mi
hi celoꝝ faueāt influxus: sitq̄ꝫ diu vita super
stes: de physionomia opusculū tāq̄ꝫ epitoma
ex officina nostra cudemus: qd̄ cū effecero de
Geomantia ac somnioꝝ interpretatione: non
nulla: q̄ laude digna erunt enucleabimus. Lꝫ
temporibus nostris librū cōdere ac edere sit
difficile: ob nonnulloꝝ maliuorū iuidiā ac de
tractioneꝫ. Sūt. n. (vt cū indignatiōe aliqua lo
quar) pueri quidā (ne eos cynedos appelleꝫ)
q vix cognitis primis litteraruꝫ elementis: in
vnūquenq̄ꝫ etiā doctissimū: oblatrare nō desi
nāt. Cūq̄ꝫ omnia iudicar̄ audeāt: sine iudicio
sunt. ac omni penitus rep̄hensione digni existi
mant̄. Nō his opus nostꝝ legenduꝫ: dat̄: sꝫ
vt tāq̄ꝫ famelici ac ieiuni: ab ope nostro abstine
āt iubemus: ac admonem⁹ ne duꝫ ipsi maledi
cer̄ student maledicta ac malefacta sua audiāt:
nūc his dimissis libꝛuꝫ secundū exordiemur.

¶ Eiusdem Bartholomei Coclitis Liber secundus. Ad eūdem. D. Alexandruz Bentiuolum.

¶ Augustini Discipuli ad Magistrum. Quesitum primuz. De coloribus in generali.

EGO Libenter scire vellem de coloribus in generali.

¶ Coclitis preceptoris Respōsio ad Disci.

IAm locuti fuimus in primo libro sufficiēter de coloribus & p̄cipue de causis: nūc dicemus d̄ coloribus in generali recapitulādo aliqua superius dicta ꝓbabilitate doctrine & memorie. Color diuersificatur secundum cōmixtionem humorꝫ: & secūdum dominium ipsoruz intensiue & remissiue. Ex quibus quoqꝫ physionomizatur. In iudicādis autē coloribꝰ: nisi sue cause ꝓprius adiungat effectus error iudicanti in plerisqꝫ continget. Nam ipsoruz nature & sui superioris rationem seruando pre alijs corporum proprietatibus: conuenit physionomizare differenter. vt ad Mauros Romanos & scitas: Si quidem in cunctis alijs expediet indiuidualiter magis astringere. Unde philosophus ad Alexandrum ait. Scias ergo ꝙ matrix est embrioni sicut olla ferculo in coquēdo. Albedo igitur: & liuidus color: & flauor eius nimis est signum diminute decoctionis. Si ergo accidit hec diminutio in tantum diminuet similiter bonitas nature. Fuge ergo ab homine liuido & flauo: quoniam deditus est vitiis & luxurie. Tamē per luxuriaz hic philosophus intelligit imoderatū appetituz rei grate ad causandum mala opera ad alienum detrimentum: & non de coitu qꝛ frigiditas est contraria libidini: sicut pꝫ in primo libro capitulo ꝓprio quoniā causatur a caliditate & humiditate. Color autez liuidus & flauus arguit frigidatatez: Un̄ Egidiꝰ i liº d̄ vrinis. d̄ liuido colore ait.

¶ Liuida si fuerit vel liuor particularis
¶ Uel totalis erit per totū liuida membrum
¶ Aut membri monstrat humorē mortificari
¶ Aut sursuz lineus varijs accōmoda causis.

Liuidus color est via & incohatio ad mortificationē caloris naturalis & eius extinctionem. Et ideo liuidus color non differt a nigro nisi secūdum remissionem mortificationis. Per liuiduz colorez plūbeuz debemus intelligere.

Item ad istud etiam applicamus colorem glaucum. Glaucus enim color est sicut cornu albus & lucidus: quia designat melancholicaz complexionem. Unde prefatus Egidius.

¶ Et in iudicio glaucus color emulus albo
¶ Et minus offendit natiui iura caloris.

Excepto si regio non impediat vt in primo libro tactum est sicut in ethiopia vt etiam affirmat Egidius Romanus in primo de anima dum ait hominuz nigra causatur generatio ꝓpter decoctionem seminis in matrice: quoniam si fuerit forti decoctione coctum: necesse est qđ generetur homo niger: quia tunc euaporat humidum clarum: & remanet terrestre nigrum & obscuruz. Et Auicenna ait: vt dixi in primo libro. Albedo enim signum est priuationis sanguinis aut paucitatis ipsius cū frigiditate qm̄ si cum caliditate esset & humore colerico esset citrinitas. Unū idez Egidius Romanus ait.

¶ Signo palloris vires natura resumit.
¶ Et redit ad propriuz vis digestiua tenorē.

Et Auicenna ait. Et rubeus quidem significat multum sanguinis: & ruffus: & subruffus significat caliditatem. Sed subruffus plus significat coleram rubeam. Et ruffus significat sanguinem colericum. Est tamen sciēdum ꝙ color subruffus sanguinis significat priuationem: Licet non sit ibi colera rubea quemadmodum accidit conualescentibus. Fuscus autem vehementer inter nigrum & croceum significat frigiditatem ob quaz minuitur sanguis & congelatur: ille paucus congelatus ad nigredinem conuertitur & cutis mutat colorem. Et talem appellamus liuidum aut flauū secūduz intensum & remissum dominiū. Et melongianus frigiditatem significat & siccitatem: quoniam color est qui puram coleram nigram sequitur. Erit ergo albedo sequens colorez flegmatis & cōplexionez humiditatis & viriditatis sequens sanguinem congelatum qui tendit ad nigredinem: qui cōmixtus flegmati factus fuit viridis: & eburneus frigiditatem significat flegmaticam cuz pauca colera rubra. Et secundū plurimum quidez mutatur color propter epar ad subruffedinē & albedinem. Et ꝓpter splen

ad subruffedinem. Et etiam Avicenna pri-
mo canticorum ait. Fuscus croceus coleram ru
beam sed obscurus brunus coleram nigrā. et
Averrois in cōmento proprio ait. Color fus-
cus croceus in equali climate significat q̄ cole
ra rubra dominatur ipsi colerico: sed color ob-
scurus brunus significat in eodem climate do-
miniū colere nigre. Item Avicēna. corpus
est rubeum ex dominio sanguinis: ⁊ album in
colore sicut ebur ex humor̄ flegmatico. comple
xio habens colorem mixtum ex albo ⁊ rubeo
est secundum existimationē equalis tempera-
ta. Inquit Rasys. Corporis complexio ex
color: ⁊ corporis habitudine: ex tactu: ⁊ ex ope
rationibus: ⁊ ab exeuntibus a corpore cogno-
scitur. color nāq3 albus ⁊ fuscus: ⁊ ex albedine
⁊ glaucedine mixtus ⁊ gipseus ⁊ plumbeus
frigidam innuunt complexionē. Rubeus ve-
ro ⁊ subrubeus ⁊ ruffus ⁊ inopos omnes isti
complexionis demonstrant caliditatem. ⁊ si cla
ritas ⁊ subtilitas colori coniungat̄: humorum
claritas declaratur ⁊ subtilitas. Turbulentia
vero si ei admisceatur ⁊ grossities humorum si
gnificatur grossitudo. Albus color preterea
cui cum subtilitate ⁊ claritate rubedo admisce
tur complexionis demonstrat equalitatem. Qd̄
si rubedo superaverit ⁊ claritas fuerit minor:
sanguinis significabitur dominium. Rubedo
autem si adeo fuerit diminuta ut colori appro-
ximet eboris sanguinis innuit paucitatem. que
etiam si adhuc magis diminuta fuerit ita scili
cet ut ex ea fere nihil appareat proveniat color
qui gipseus a medicis appellari solet: qui utri
usq3 colere ac sanguinis paucitatem ⁊ flegma
tis dominium in corpore portendit. Hic autē
si albedini cui viriditas sit admixta approxi-
met color sequitur qui a medicis plūbinus ap
pellatur: qui sanguinis ac colere rubee diminu
tionem ostendit: ⁊ colere nigre ac flegmatis i
dicat dominiū. Fuscus color si rubedini vici-
netur: vel ei admisceatur sanguinem grossum
dominari demonstrat secundum quantitatem
que ei approximat̄: vel si ei admisceatur rube-
do. Color autem pure fuscus: qui viriditati
appropinquat̄ colere nigre ostendit dominium
Corpora vero ruffo colore colorata: qui color
scilicet albedini magis invenitur propinquus
frigidioris sunt complexionis. Viriditati au
tem vel glaucedini si magis appropinquave-

rit calide erunt complexionis ad hunc modum
Citrina vero alia sunt que albedini propin-
quam subtilitatem participant: qui color in cō
valescentibus vel in quibus sanguinis multi-
tudo est: non propter colere dominiū. Et cor
pora ista non sunt citrina nisi accidentaliter.
Alia vero vere citrina sunt: parum clara que
omni tempore talia perseverant: Et ista sunt
corpora colerica. Sunt preterea eorum quedā
que cum citrinitate viriditati ⁊ fusco appropin
quant colori parvam participantia pulcritudi-
nem: quibus utraq3 dominat̄ colera: quorum
complexio omnibus aliis deterior comproba
tur. Epar quoq3 ⁊ splen huiusmodi habentiū
complexionem plerūq3 sunt egra. ⁊ horū cor-
porum sanitas: nec est firma: nec permanens
Corpora vero colorem inopum habentia que
citrinitati magis sunt propiqua: calide sunt cō
plexionis: ⁊ colere rubee vicina. que autem vi
riditatem habent admixtam minus sunt cali-
da ⁊ colere attinent nigre: hec Almansor libro
secundo capitulo primo. Et conciliator ait: co
lor niger valde lenis timidum versutum atq3
imbecillem hominem denunciat referunturq3
ad eos qui meridiei calidiora habitant ut indi
cum si color rubeus albo conspersus fuerit for-
tes animosos insinuat. qui quidem si vere me
dius horum duorum existat temperamentum
designat proportionatum illis qui scilicet tale
incolunt clima. Color intra crocedinem non
tinctam ⁊ nigredinem que vergit in brunū cla
rum boni ingenii ⁊ morū bonitate prestat: hūc
quidem precipit Aristoteles Alexandro assi-
stere. Color autem pallore obductus imbecil-
lem timidumq3 declarat: ⁊ amore femelle de-
tentum: ⁊ referuntur ad hereses nisi hoc in pas
sionibus contingat. Cūq3 color fuerit fuscus
camellinus pallori admixtus: loquacem intē-
peratū ⁊ iracūdie plenū demonstrat: Nigre-
do sicut cornu lucidum adustionem innuit: et
istud sit generale tam in membris q̄3 in capil-
lorum coloribus. color velut ignis flāma mi-
cantibus oculis: ad insaniam: ⁊ instabilitatem
vertitur. Cui quidem color viridis obscurus:
aut niger est non lenis pronus ad iram esse vi
det̄. Item ut in prehabitis allegavi: Rubei
valde sunt astuti ⁊ relati sunt ad vulpes. Cu-
ius facies suptabescit: ⁊ sit ei maior rubedo in
fronte: ⁊ ab oculis sit dimissus: pronosticat̄

verecundiam ⁊ passiones referuntur. Verecū
dantis enim facies rubore obducitur. Si antẽ
simpliciter adsit rubor cum labiorum titillatio
ne ⁊ narium ampliatione significat viri animū
ira maxima detentum : ⁊ refertur ad passionis
accidentia. Cui gene atq; oculi superrubescūt
cum humiditate quadam ebrij viniq; amato/
res existunt: ⁊ refertur ad patauinos . Si au/
tem oculi rubei sunt: sicci animosi ⁊ veloces in
iram ⁊ refertur ad passionem sic ⁊ enim in ip/
sius contingit actu. Valde autem nigri oculi
timidum ⁊ lucri auidum ostendunt. Albi glau
ci ⁊ turbidi sunt timoris signa ⁊ capris ⁊ oui/
bus comparanti: cuius quidem oculorum non
valde niger ad flauium tendens existit : sicut
color kropus boni sunt: ad leones ⁊ ad aqui/
las relati . Mediocris cum demissione signi/
ficat verecundiam ⁊ honestatem. Et siquidez
alicuius intrinseca labiorum non fuerint rubo
re quodam perfusa egrotatiuus hic a medicis
indicatur. Cum vene temporum atq; ceruicis
rubescere videantur alias tumescere foris etiā
prominentes oculi atq; sanguinei iracundiam
adeo vehementer ostendunt : vt ad insaniam
incurrant: ⁊ passioni refertur. cum ea que sunt
circa pectus flammeo rubore cuncta consistūt:
hominem iracundia inflammabilem ostendūt.
Horum quidem experientiam sepe percepi:
⁊ refertur ad passionem. Rubeus quoq; ca/
pillorum color: intensus signum est insidiaruz
amentie multeq; ire: cum colere abundantiaz
[illegible] ostendat. castaneus vero color innuit rec
titudinem iusticieq; dilectionẽ : ⁊ omnes aiūt
⁊ precipue nūcius nature vt persepe dicturi su
mus: ⁊ tangitur in septimo de natura animali/
um capitulo primo : De conditione nutricis
dum inquit: Eorumq; ipsorum ijs magis qui
fusci q̄z qui candidi sunt mulieres nigre habẽt
magis sanum lac hoc sentit Auicenna quarto
de animalibus. causa est quaz diximus superi
us. quibus autem ea que est circa pectus ⁊c.
Habentes colorem flammeum vel circa sunt
difficulter irascibiles idest diu iram retinentes
Et etiam implacabiles ⁊ difficiles ad regen/
dum quando sunt irati : ⁊ tales referuntur ad
passionem: idest ad morem apparentem in ali
quibus grauiter iratis. In talibus enim ea q̄
sunt circa pectus super accendūt idest valde
rubescunt ex nimia accensione sanguinis in ira
ad pectus ebulliens. Et sic videtur velle dice
re Aristoteles: quod etiam accipiatur a colo/
re. Vene eniz magne ⁊ intense apparent ma
gne vel rubeo vel alio colore tincte secundum
quantitatez sanguinis colorate. ideo dicūt auc/
tores ⁊ precipue in Methaphoricis q̄ haben
tes venas colli intrinsecus extensas magnas
⁊ eminentes sunt etiam difficulter irascibiles
Et malam iram cum difficultate placabilem
habentes . Et tales vt dicit philosophus re/
feruntur ad morem apparentem quia iratis hº
accidit scilicet istas venas extendi ⁊ magnifi/
cari propter ebullitionem sanguinis ⁊ spiritu/
um a corde illas venas extendentium vt dixi.
Et sic iudicamus in fronte : vt in tertio libro
patebit in physionomia linearum . Et per
hec puto Augustine mi tibi de coloribus esse
satisfactum . Si uis de articularius hoc vi/
dere ad quintum librum te transferas.

Quesitum: secundum eiusdem discipuli ad
eundem Magistrum. De natura capilloruz.

Textus.

SCRIBIT Philosophus
ad Alexandrum. Capilli autez
plani suaues significant mansue
tudinem ⁊ frigiditatem.

Responsio Magistri ad Discipuluz.

Comentum

NEcessarium est nobis sermonez
prolixum ad dilucidandam per
fectam physionomiaz in hoc lo/
co facere. Scribit Ysidorus vn
decimo ethymologiaruz capitu/
lo primo . capilli vocati : quasi capitis pili fac
ti: vt ⁊ decorem prestent ⁊ cerebruz aduersus
frigus muniant : atq; a sole defendant . Pi
li autez a pelle de qua procedeunt sicut ⁊ pilū
dicitur a pila vbi pigmentuz contunditur. Ce
saries acedendo vocata : ideoq; tantuz virorū
est . Virum enim tonsum decet : muliere non
decet . Come sunt proprie non censi capilli :
⁊ est grecus sermo . Nam comas greci cai/
mos a secando nominant. Vnde ⁊ crini ton/
dere dicunt : Vnde ⁊ cirri vocantur: quod ẽt
idem greci mallonem vocant . crines proprie
mulierum sunt. Dicti autez crines eo q̄ vitijs

discernantur. Unde ⁊ discriminalia dicuntur
a quibus diuisi religātur. Timpora sunt que
caluarie dextra leuaqꝫ subiacent. Que ideo
sic nuncupantur: quia mouentur. ipsaqꝫ mo-
bilitate quasi tempora quibusdam interuallis
mutantur. Capilli igitur aut capitis pili natu-
raliter aut accidentaliter denotant qualitates
⁊ quantitates humorum ⁊ conditiones anime
seu animi. Unde Auicenna septima quarti ca-
pilli nascuntur ex vapore fumoso quando coa-
gulatur in porris ⁊ oritur super eos proprie p
illud quod assumitur ex alimento: ⁊ proprie
quando est humiditas corporis viscosa vnctu-
osa non aquosa neqꝫ lutuosa sicut arborū vnc-
tuosarum folia non cadunt. Et hinc est causa
ꝙ pili superciliorum ⁊ palpebrarum non ca-
dunt velociter: propterea ꝙ eorum origo est
spissa cartilaginosa conseruatiua: ⁊ propter il-
lud tardatur caluiciū idest capitis vitium in e-
thiopibus ⁊ zingis idest cilicibus: Propte-
rea ꝙ cutis eorum vehementer retinet pilos
eorum: durum enim non euellitur: ⁊ propter
illud minorantur cum eo pili. Uerum ipsum
seruat pilos quare non cadunt velociter ⁊ non
depilantur hec Auicenna: Scribit nūcius na-
ture in libro secundo de partibus capitulo de-
cimoquarto animalium: animaliū maxime om-
nium homo piloso capite est. Cuius rei causa
tum ad necessitatem tum ad presidij rationem
referenda est: necessarium eni fuit propter cere-
bri humiditatem ⁊ cōmissuras calue: nam vbi
plurimum humoris calorisqꝫ est: ibidem or-
tum pilorum esse copiosū necesse est: Adiuua-
menti autem ratio: vt frequentia pili caput ope-
riens defendat a nimio frigore ⁊ calore. Cum
enim cerebrum hominis proportione maximū
⁊ humidissimum sit maximopere etiam tutelā
desiderat ⁊ cetera. Et etiā philosophus in qn-
to de generatione animalium Capite. tertio
ait: causa crassitudinis tenuitatisqꝫ pili: cutis
potissimum est. Alijs enim cutis crassa: alijs
tenuis: ⁊ alijs rara: alijs densa est: tamen diffe-
rentia humoris indicij consors causa est. Ali-
is. n. piguis alijs aquosa est: oīno cutē terrenā
statuimus. Cū eni pars summa sit humor eua-
porante solidā terrenaqꝫ reddit. Pili autem
proportionaleqꝫ pilorū non ex carne: sed ex cu-
te oriuntur cum humor in ijs euaporetur: atqꝫ
exalet quamobrē crassi ex crassa: tenues ex te-

nui cute proueniunt ⁊ cetera. Hec Aristoteles
Et magis inferius ait: Quapropter siquis co-
gitet vt ⁊ ipsum cerebrum parum calidum est:
magisqꝫ talem esse obductā cutem necesse est
atqꝫ etiam magis natura pilorū. Uidelicet
quanto plus ipsa caloris origine distet: recte
ita venire existimabit. ⁊ Marsilius ficinus in
cōmētarijs timei Platonis ait deus comode
vsus natura caloris nostri superiora petentis
ac facile penetrantis passim perforauit capitis
cutem: atqꝫ per foramina eduxit humorē: quē
secum calor extulit. Subtilior quidem humor
euanuit: crassior vero resedit. Aerisqꝫ frigo-
re coactus est in capillum duriorē cute prop-
ter frigus externū: capillum inquā tā latum
q̄ꝫ foramen: tam longum q̄ꝫ impetus exeundi
leue capitis tegmen. Neqꝫ opus fuit ad capil-
lum durum efficiendum humorem in cerebro
precedere densiorem sensibus prorsus ineptū
cum externo frigore satis concreti sunt capilli
Et magnus theutonicus in libro de animali-
bus libro tertio capite: secūdo de natura ⁊ di-
uersitate pilorum inquit. Est enim pilus ex va-
pore exeunte per porros cum vapor fuerit spis-
sus ⁊ porrus artus: ⁊ hic vapor exsiccatur ad
tantum aeris. Et sunt aliquando pili propter
pulchritudinem: sicut in barba: ⁊ aliquando
propter iuuamentum sicut in capite ad decidē-
dum caput. Aliquando non sunt ex sola super-
fluitate sicut pili qui sunt in pectore ⁊ sub alis
⁊ cetera. Item Auicenna secunda primi. doc-
trina secūda summa secūda. capitulo tertio. de
signis complexionū ait. Tertium vero genus
est signorum sumptorū ex capillis ⁊ ipsa sunt
que sumenda sunt ex parte horum modorum
qui sunt velocis originis ⁊ ipsum tarditas ⁊
multitudo eorum ⁊ paucitas ipsorū: subtilitas
⁊ grossitudo: eorum planities ⁊ crispitudo et
eorū color est vna ex radicibus in hoc. Si ve-
ro ex velocitate natiuitatis eorum aut tardita-
te aut prohibitione originis ipsorum sumpta
sunt: ꝙ illi qui tarde nascuntur cum affuerit si-
gnificatio que corpus penitus sanguinem non
habere demonstrat: significat ꝙ complexio ve-
hementer est humida. Quod si festinauerit nō
erit corpus illius humiditatis imo ad siccita-
tem declinabit. Ipsius vero caliditas ⁊ frigi-
ditas ex alijs signis que iam diximus cogno-
scitur. Cum autem caliditas ⁊ siccitas con-

iungētur: capilli multo citius nascentur: ⁊ erūt
multi ⁊ grossi. Quoniam multitudo caliditatē
significat: ⁊ grossities multam fumositatem
ideoqꝫ in iuuenibus est amplius q̄ꝫ in pueris
quoniam puerorum materie vaporose sunt: et
non humorose: ⁊ horum contraria ipsorum se
quuntur contraria. Significatio autem ex par
te figure est: ꝙ crispitudo significat caliditatem
⁊ siccitatem. Est enim cum foraminum ⁊ por/
rorum inuenit tortuositatem: sed istud non re/
soluitur cum alteratur complexio. Que vero
prime res mutantur. Et planicies huius signi
ficat contrarium idest frigiditatem ⁊ humidita
tem: vt patet: in quesito superius interroga/
to: ⁊ etiam dicemus inferius. Ex parte autē
coloris nigredo significat caliditatem: idest ni
gredo sicut cornu lucida: ⁊ cū asperitate ⁊ ali/
quantulum tortuosi. Et subalbedo significat
frigiditatem: ⁊ citrinitas ⁊ rubedo equalitatē
significat: ⁊ albedo significat aut frigiditatem
vehementem sicut canicies aut fortē siccitatē
sicut accidit vegetabilibus quū siccantur que
ex sua nigredine aut viriditate transeunte albe
dinem: ⁊ hoc quidem non accidit hominibus
nisi in fine egritudinum siccantium: Auerrois
quarto colliget capit̄lo de signis complexio/
nis totius corporis ait/ est sciendum ꝙ signifi/
catio coloris pilorum non verificatur pro ma/
iori parte nisi in temperatis climatibus: q̄ꝫuis
in quolibet climate possit aliquid comprehen/
di comparando homines illius climatis sub/
ipsis: verbi gratia in theotonicis ⁊ ethiopibus
quando ethiopes sunt nigri: ⁊ eorum capilli
sunt in tortuositate vltima: non propter hoc eo
rū complexio erit calida ymo melius attribue
re hec signa calori extrinseco: ⁊ dices quasi ꝙ
sunt frigidi. Et theotonici ⁊ sclaui qui stant
in terris frigidis sunt albi: ⁊ eorū capilli sunt
flaui ⁊ plani nec propter hoc dicendum est in
istis vt eorum complexio sit frigida quod est
quia eorum complexio est in vltima caliditate
quia calor clauditur in partibus intrinsecis eo
rum corporum: sicut accidit in hyeme. Ita tā/
gitur in tegni a Galeno ⁊ tu vides ⁊c. Et pri/
mo canticorum albus capillus est frigide cō/
plexionis: Cuius complexio est diminute fri/
giditatis habet capillos aureos flauos: ⁊ cu/
ius complexio est diminute caliditatis habet
capillos rubeos. ⁊ Auerrois commento pro/
prio ait. In quo frigiditas est minor calidita/
te est capillus aureus aut flauus; nam flauitas
significat complexionem diminute frigiditatis
Et rubedo capillorum significat super com/
plexionem minoris caliditatis: q̄ꝫ sit comple
xio habentis capillum nigrum ⁊ procul dubio
est hoc verum: nam rubedo est propinqua ⁊
affinis nigredini: ⁊ flauitas ⁊ albedo. Capil
lorum: color est habentis cōplexionē equalem
⁊ temperatam est aureus ex flauo ⁊ rubeo mi/
xtus ⁊ compositus: hec Auerrois. Post hoc
aeres ⁊ regiones in causa pilorum operatio/
nem habent: que est obseruanda: non enim ti
metur ꝙ in nigro sicut capillus flauus qui eq̄/
litatem complexionis ipsius significet: sicut
pluribus vicibus dictum est in prehabitis: hic
Jouē statuimus quū aereā naturā habuerit.
Neqꝫ in capillis sclaui idest Illirij nigredo
que complexionis eius significet caliditatem
quum ipsorum genus eam habuerit. Etates
etiam in re pilorum operantur: quoniam iu/
uenes sunt sicut meridionales. Et pueri sicut
septētrionales: ⁊ senectus est sicut medij. Pi
li preterea in puero multi significant ꝙ ipsius
complexio quum crescet ad melancholiam cō
uertetur: ⁊ in sene significat ꝙ in presenti est
melancholicus. Concludendum est igitur ꝙ
capilli vt dixi plani significant frigiditatem ce/
rebri ⁊ presertim quando sunt molles in tac/
tu denotant timorem ⁊ pusillanimitatem. Et
indis referuntur: ⁊ ouibus quia humida com/
plexio est: vt magno theutonico placuit. Qui
etiam capillos in tantum crispos habent: vt pi
peris corrugationi similes natura sint: vt indi:
loca habitabilia calida nigrificant capillos in
tantum ⁊ crispant ꝙ eos quum colligitur pi/
per ei similes efficiuntur: ⁊ hoc notat digesti/
ue debilitatem. Et quum in eis maxima fue/
rit resolutio: ⁊ minuetur humiditas cito adue
niet seniū. Illis namqꝫ qui ibi morantur ad
uenit senium annis triginta: ⁊ eorū corda sunt
timida propterea species multum resoluuntur
Corpora preterea in regionibus calidis morā
tibus sunt magis leuia. Idem tangit Aristo/
teles in methaphoricis quando ponit differen
tiam regionum in physionomizando vt in pri/
cipio tactum est. Et in decima particula pro/
blematum problemate. quarto ⁊ in secūdo de
partibus animaliū vnde. Conciliator in pro

blematibus prealegatis inquit. propter multã
caliditatem facientem humidũ euaporare quo
accidente plicantur ⁊ contorquentur membra
ipsorum: ⁊ vniuersaliter animalium illorũ cli-
matu₃: quod declarat ex lignis exsiccatis cum
priuentur humiditate propria plicari appareat
⁊ torqueri cum humidum non equaliter exa-
let per omne nisi habeat humidũ viscosu₃ mul
tum vnctuosum. Unde oportet in physiono-
₃ando multa considerare vt in primo dictũ est.
Capilli eburnei seu blondi aut mellei signifi-
cant dominium frigiditatis propter calore₃ in
humido sopitu₃ sicut sunt pueri: tamen septen-
trionales habent propter regione₃ q̃ nos mul
tum infestat in physionomi₃ando nos veneri
attribuimus dũmodo sit a natura aut ab arte.
Capilli grossi ⁊ nigri Saturno referuntur: non
est considerandum de ipsis sicut sunt hispani:
nam ostendit illos humoribus terrestribus ⁊
opacis subiectos. Et quando sunt valde nigri
asperi ⁊ non plani significant caliditatem vt di
ximus. vnde Jonnitius in hysagogis ait: ca-
pillorum colores sunt quattuor niger: rubeus:
glaucus: canities. Niger ex habundantia co-
lerici incensi: vel combustione. multa sangui-
nis: Rubeus animitate caloris non adusti.
vnde semper fuit rubei capilli: Glaucus exha
bundantie melancolie: canities vero fit ex ni
mia defectiõe caloris naturalis ⁊ ex effectu pu
tridi flegmatis hoc plurimum fit in senibus:
Habentes colorem vt lucidum cornu nature
martis assimilantur nihilominus nõ sunt gros
si sed aliquantulu₃ subtiles ⁊ propter subtilita
tem humorũ nigrificantur proter intensa:m ca-
liditatem capilli ipsorum sicut patet ĩ pane po
sito super prũna: q: priuatur humiditate ⁊ ni-
grificatur: Quoniam in residuo corporis est ni
mia pilositas: ibi martis ac Saturni sydera o-
perantur. Licet quod in pecudibus monstra-
tur: vt inferius dicemus: tales vidimus depre
datores vie aut obsessores viarum: ⁊ presertim
quando cilia sunt valde pilosa. quando capil-
latura est nimis prolixa ⁊ ornata aut a natu-
ra aut ab arte veneris mixtiõibus: aut solis ali
gantur. Hic insurgit precipua ambiguitas:
quoniam galli vt aliqui fatui itali ferunt capil-
lum positiuũ vel capillũ exemptilem. Adeo ꝙ
in vno die pluribus modis diuersificantur:
Respondeo omnia que concurrunt ad orna-

menta corporis sunt de numero effectuum vè
neris: mixtionesq₃ eorum ĩ colorando denũci-
ant mixtionem planetarum: Tales nos vidi-
mus nature muliebris: si alia proportio non
cõtradicit. Inspexi in pluribus hominibus
nigris decorantibus se quod in processu tem-
poris fuerunt infortunati: ⁊ habui ex natiuita
tibus eorum. astronomis mediantibus ⁊ ex re
uolutionibus annorũ nati: ꝙ Uenus cũ Sa-
turno cõmixtione₃ habebat: ⁊ fuerũt nigri: vt
aliqui pricipes expulsi a suo regno a malefico
gallo: etiã ⁊ a spurio maximo in. 1498. ⁊. 1500.
⁊. 1501. ꝙ ornabant eorum capita in nigro. Et
quando visitabam principes prima mea intui
tio erat in facies seruorum ⁊ consiliariorum.
Adeo ꝙ quum Astorgium fauentinum vise-
rem dixi eum angelica₃ rosam spinis suffoca-
tam esse. Habebat enim quendam secretariũ
paruam staturam habente₃ qui erat gracilis ⁊
liuidus cum collo subtili: qui ambulabat cele-
riter cum passibus breuibus: ⁊ multos alios
dolosos: ⁊ ita fraudatus fuit a predictis: me
diante illo summo deceptore quem ante dixi-
mus in pluribus locis. Item per multa exte
riora possumus indagare qualitates animi vel
anime quando femina ornatur ornamento viri
li idicat naturam suam esse propiquam mascu
lo sicut facit illa: quam nos appellamus Fra
cassam: indumenta cuius vt plurimu₃ sunt vi
rilia: ⁊ armis aliquando virilibus suu₃ munit
corpus. Ista habet latitudinem pectoris ca
put paruum pineatu₃: nates coxas ⁊ crura vi
rilia: ⁊ ambulat erecta ⁊ leui pede: ferendo ca
put vt ceruus: ⁊ alia multa: tamẽ est valde pro
na ad mortem viotanatam. Tamen effemina
tum bifariaʒ dicimus: alias lasciuũ: alias pu
sillanime₃. Si quis voluptatibus suffocetur et
membra muliebria ei existant: cordisq₃ calidi
tas: imbecillisq₃ sit ac debilis vtroq₃ modo ef
fomiatus erit. Nam animi qualitas dispositio
ne₃ corporis necessario sequitur. Si vero mẽ
bra fortia ⁊ non mollia consient: ⁊ nihilominꝰ
sit lasciuus vno tantũ modo effemiatus erit.
Lascinia in hominibus reperiri est: vt pluri-
mum a vigesimo anno isra: expertus loquor.
quoniam calor naturalis ab humido sopitus
reperitur. Cuius signum est ꝙ membra eoru₃
mollia apparent: ⁊ patiunt vt foemie. Et qñ
nos videmus viros idutos sicut foemine tunc

dicendū est: ꝙ ille sit effoemiatus : sicut hodie
faciūt galli ⁊ eoꝝ sequaces. O itali leues: qui
ex more gallico indutis ornamenta meretricuꝫ
cum pectoralibus inceditis e spatulis discop-
tis manicis amplis ⁊ circulis aureis circa ma
nus. Facies ēt nudas fertis ⁊ spatulas: quas
aquis arte elaboratis aspergitis. Capillosqꝫ
adulterino medicamine suffunditis: Et vt ne
in veritate nimis longior sim: ⁊ maxime quia
veritas parit odium; vsurpabo versiculum Lu
cani hoc tempore conuenienteꝫ: scilicet cultus
gestare decorū: ius naribus rapuere mares.
Nos tales igitur caueatis : quia si priapus in
uluaꝫ transmutetur sponte ibitis in fornices
lupanariorū . Ex istis signis possumus digno
scere viros effoeminatos: Et etiam cynedos
⁊ precipue quādo membra correspondent.
Indumenta ponderosa ostendunt cerebrum
ponderosum: ⁊ leuia leue . Et ista regula iu- No
uat multuꝫ in physionomizando . Unde Sue
tonius de Cesare dictatore ait. Etiaꝫ cultu no
tabile ferūt vsuꝫ eniꝫ lato clauo ad manus fim
briato: nec vt vnq̃ꝫ aliter q̃ꝫ super eū cingeret :
⁊ quidem fluxiore cinctura. Unde emanasse
Sylle dictū optimates sepius admonentis: vt No
male procinctū puerū cauerent . Macrobius
etiam in secūdo saturaliū ait. Ciceronem post
victoriam Cesaris interrogatum cur in electio
ne partis errasset dixisse : precinctura me dece
pit : Iocatus est enim in cesarem qui ita toga
precingebatur: vt trahendo lacinia velut mol-
lis in cederet. Laxiora ⁊ minime astricta flu-
xaqꝫ fuisse vestimenta parthorū testis est Luca
nus illo versu . Illic ⁊ laxas vestes ⁊ fluxa vi
rorum velamenta vides . Capilli subnigri si
sint moderate tenues: vt dicit palemon: ⁊ affir-
mant Aristoteles ⁊ Albertus nec non Conci
liator bonos idicant mores ⁊ bonam hominis
complexionem ostendūt. Ideꝫ subflaui ⁊ mo
derate tenues: Solis ⁊ Mercurij naturā i il-
lis esse putamus. Conciliator autē dicit : qui
autem in capite atqꝫ i reliquo corpore erectos
pilos habuerit timidus nunciandus est: sic.n.
disponunt ⁊ timentes sunt propterea ꝙ passio
nibus referuntur . Ut etiam dixi in primo li-
bro ⁊ est Rasys. Et causaꝫ allegat Albertus
libro secūdo de animalibus quia humiditas
ventosa est causa rectitudinis: quandoqꝫ auteꝫ
sunt crispi curui ⁊ duri eo ꝙ siccitas in qua a-
git calor acutus causa est istoꝝ. ⁊ contrahuntur
plus in generatione sui propter calidū ⁊ siccuꝫ
⁊ crispantur quando igni appropinquantur.
Et Almansor secundus ait. capillorū crispitu
do qui sursum eleuantur complexionis calidi
tatem demonstrat. In primis lunam colloca-
mus : In secundis solem aut martem. Capil
li siquidem compressi fronti eminentes animū
fortē ⁊ brutalem ostendunt: Ursinis pilis ⁊ fe No
rarū relati. Si autem supra mediam frontē re-
supinati existant reflectentes in cerebrū calidū
minusqꝫ sapientē i bonis virū significāt qui ⁊ i
barbaris referūtur . Si vero ad mediam frōtē
capillus descendat ex vtraqꝫ parte depressus
atqꝫ reflexus: hic nature comparādus est equi
ne: Capilli iuxta tempora tenues ⁊ rari frigi- No
dū sine viribus hominē denūciāt . Ratio eē vi
det ꝙ tēpora sunt in loco vbi terminant vene
⁊ artarie magne vt dicūt anothomici : ⁊ locus
ille est calidus: ⁊ vbi ē calor ibi generatur mul
titudo piloꝝ: qn̄ sunt rari ⁊ tenues locus ē de-
generatus a calore: sicut pꝫ i mulieribꝯ que ibi
habēt penuriā piloꝝ. Et si cū raritate rigidi ex
titerint timidū frigidū profitet. Capilli quidē
densi circa tempora ⁊ aures calidum hómineꝫ
⁊ libidinosuꝫ denotāt. Si autē fuerit grossi al-
biores indociles ⁊ idomitos mores ostendūt:
quod i frisonibus refert. Et si sint stabiles ni-
gri vel lutei violentū idicant animū ⁊ refert ad
apros. Capilli molles ⁊ rari vltraqꝫ mensurā
tenues foemininū animū sanguine depaupera
tum ostendūt ⁊ ebethem atqꝫ pigrū: Et quan-
do fuerit rariores magis subdolū asperū ⁊ lu-
cri cupidū hoīem īsinuant : ⁊ barbarorum ti-
miditati proportionāt: huiusmodi ⁊ assyriorū
⁊ sunt extra mensurā auari . capilli autē multi No
grossi atqꝫ depressi cūꝫ pilositate reliqui corpo
ris in puero testantur ipsum cum creuerit me
lancholiam idest maniam incuerere : Quia
quando augentur in etate representant mul-
tam adustionem preter naturam : que cau-
sat egritudinem fatuitatis . Cumqꝫ linea
vltima capillorum fronti imminet animosum
talem esse ex hoc ostenditur : ratione cali-
ditatis : et hic Martem collocamus . Si No
autem econtra a fronte recedant calidum ⁊
praui intellectus demonstrant . Si quidem
vltima linea post sinciput ad quod termi-
nantur capillorum origines descendit versus

ceruicem in nequiciis calidum nunciant inſipientem in bonis ⁊ libidinoſum. Et ſiquidem vltima linea capillorum ex priori parte cũ longe ſuperior a ceruice eſt tardum: timidũ: foemininũqꝫ animum demonſtrat. Capilli vero flaui longi ſolares exiſtunt: ⁊ animum habentis eos ſic regalem videmus eſſe. Capilli vero cani venereos mores indicant: Et ſi in facie Mercurium ⁊ Martem collocare poſſumus ſunt alchimiſte ⁊ monetarij omnia etiam mala pertractantes. Si Saturnuꝫ amplectitur incantationes caracteres: atqꝫ nigromantiam ⁊ ſimiles fatuitates indicant. Nec non filios rectos: obliquoſqꝫ parient. Et Philoſophus de generatione animaliuꝫ ait. Qui autem homo maximum humidiſſimũqꝫ cerebrum habet: hic ſolus animalium ita afficitur. Mulieres non caluent quoniaꝫ natura eorum ſimilis pueroruꝫ nature eſt vtraqꝫ enim ſterilis ſeminalis excrementi eſt. Spadones etiam non calueſcunt quoniam in foeminam mutantur. Et ideꝫ quarto capitulo. Quibus igitur hominibus natura pilorũ parum calida eſt: plusq̃ꝫ humoris ſubit calor proprius nequit concoquere: atqꝫ ita humor putreſcit calore aeris ambientis fit enim putredo queqꝫ a calore: ſed non ſuo natiuoque: vt alio loco expoſui. Diſputationeꝫ inter Galenum ⁊ Ariſtoteleꝫ taceo: quia non pertinet ad phyſionomum. Sed illi qui altius ſe agit: ſufficit nobis oſtendere caniciem cauſari ex cõplexione flegmatica ⁊ a natura propinqua mulieribꝰ: qꝛ experimentũ cõcernit.

Queſitum tertium Auguſtini Diſcipuli ad eũdeꝫ Cocliteꝫ Magiſtrũ. De ſignificationibus Capitis. Diſcipulus.

Textus.

NAUIT PHILOſophus in methaphoricis. Quicũqꝫ habent caput magnũ fatui aliꝫ inſenſitiui referunt ad aſinos. Quicũqꝫ habent capita pineata inuerecundi ⁊ referuntur ad aues habentes vngues curuas.

Reſponſio magiſtri ad diſcipulũ.

Commentuꝫ.

Eptem conditiones ſeu formas capitis ymaginari poſſumus. Prima eſt quod non habeat eminentiam in anteriori parte ſed in poſteriori. Secunda ꝙ eminentia ſit in anteriori ⁊ non in poſteriore. Tertia ꝙ careat eminentia anteriori ⁊ non poſteriori: ⁊ ſit formaliter ſpherica. Quarta ꝙ tempora ſint eminentiora q̃ꝫ anterior pars ⁊ poſterior. Quinta ꝙ ſit in forma pineali. Sexta ꝙ ſit maior diſtantia ab auriculis i anteriori parte q̃ꝫ in poſteriori. Septima ⁊ vltima ꝙ ſit in optima forma: Et de iſta intelligit Galenus: Auicenna ⁊ Auerrois primo colliget. ⁊ hec eſt ſententia aliorũ doctorum ⁊ peritoruꝫ: Cuius forma eſt ſicut pila leuiter compreſſa ab vtroqꝫ latere ⁊ cauſatur eminentia anterior ⁊ poſterior: Et vbi ſunt tẽpora ſit aliquid planiciei. Unñ Auicenna pria tertij capº. xº. dicit. Cognitio vͦ facta ƀm paruitatẽ capitis ⁊ magnitudinẽ eiꝰ ẽ ꝙ oꝫ te ſcire qm̃ cã ꝑuitatis capitis i creatura eſt paucitas nãe: alĩas materie ſicut cauſa magnitudinis eius eſt materie multitudo. ſ. materiei ſpmatis partite i partitiõe q̃ capitis ẽ nãlis. Ampliꝰ ſi fuerit materiei paucitas cũ fortitudie virtutis formatiue prie erit bone forme: ⁊ erit minꝰ malũ: eo qꝺ paruitati capitis adiũgit figure maliciã i creatura. Qꝺ ſignificat ꝺbilitatẽ virtutis ſecũdũ qꝺ ipſuꝫ nõ eſt expers malicie i forma cerebri ⁊ debilitate virtutis: ⁊ conſtrictione meatus virtus moralis ⁊ naturalis vel animalis quapropter phyſionomici dicunt ꝙ hic homo eſt perfidus: timidus: velocis ire ⁊ heſitans i rebus. Et etiã Auicenna pria primi: ſumma prima: doctrina quarta: capitulo ſecundo de anotomia capitis dicit. Que non ſunt ad propoſitũ noſtruꝫ omittunt. Et Raſys ait cerebrum formaꝫ ſequit cranei. Paruũ nãqꝫ ſi fuerit craneũ: cerebrũqꝫ paruũ erit. Et ſi eius figura corrũpit cerebri quoqꝫ figura corrumpet. Quapropter caput i paruitate ſuperfluuꝫ neceſſario eſt maluꝫ. Et cuius figura exiſtit feda: ſicut que palmarum ciſti ſimilis eſt: ⁊ ipſius ſimilis mala eſt. Caput autẽ melius eſt: quod i magnitudie moderatum exiſtit. Decentem habens rotũditateꝫ: que. ſ. ante ⁊ retro emineat: ⁊ ab vtriſqꝫ auribꝰ paruaꝫ habet cõpreſſioneꝫ. Hec Almanſor

Ait Marſilius ficinus in comentarijs tymei
Platonis. Quam neceſſarius eſt vſus ali-
mentorum tam optimus eſt: rectus ſermonis
vſus. Ut caput carnoſum foret: oportebat
materiam ſeminalem: ex qua caput ⁊ cerebrũ
generandum erat: eſſe craſſum. Unde craſ-
ſus quoqȝ ſpiritus euaſiſſet: preterea: textura
capitis obtuſa vaporum exalationem cohi-
bens: caliginoſuȝ ſpirituȝ reddidiſſet.
Quod in genitura ex vniuerſa carne quomodo
libet ſeminali fuit aridius: coactum eſt in capi
tis cutem: ita tutius ſine pondere munituraȝ.
Humor autez per iũcturas ceruici proximas
ſcaturiens: cutem hanc dilatauit iuncture vero
ſubiuncte capiti varie ſunt: vt caput ⁊ maxille
varijs verti motibus poſſent. Et vbi motus
futuri erant magis oppoſiti: plures facte ſunt.
Ubi minus pauciores. Muſculi ſane diuer
ſi in capite: facie: ceruice: collo: ſicut ⁊ in reli-
quo corpore ſunt: diuerſis vȝ oppoſitiſqȝ mo-
tibus ſeruituri. Caput hominis eſt membrum
nobiliſſimuȝ. Et vt tenet nuncius nature de
partibus animalium libro ſecũdo capitulo de
cimo. Caput hominis macilentum carneqȝ ꝓ
pe omni exutum eſſe neceſſarium eſt: nec audi
endi ſunt. Quod ſi carnoſuȝ eſt viuacius homi
num genus futurum cenſeant. et in quinto ca-
pitulo ait cerebrum hominis proportione ma-
ximũ ⁊ humidiſſimũ eſt ⁊ exangue. ⁊ in ſepti-
mo capitulo inquit homo inter omnia anima-
lia plurimũ cerebri habet: ſcilicet proportio-
ne ſui corporis: ⁊ inter homines mares plus
q̃ȝ femine: cordis enim pulmoniſqȝ locum ca-
lidiſſimũ ⁊ ſanguine refertiſſimũ homo habet
Unde animaliũ homo vnus erectus eſt calor
enim in natura inualeſcens incrementũ de me
dio agit pro ſuo impetu. Itaqȝ contra mul-
tũ caliditatis multũ humiditatis frigiditatiſqȝ
opponit quam quidem copia ſit: vt capitis os:
quod caluariam non nulli appellant: ſero ad
modũ induceretur: cũ diu calor euaporetur qđ
nulli ex ceteris animalium ſanguine preditis
euenit. Iũcturas etiam plurimas in capite
homo habet ⁊ plures q̃ȝ femine eadem de cau
ſa vt locus ſpirantior ſit. calor enim cordis at-
qȝ principiũ conſentientiſſimũ ſenſumqȝ celer
rime facit: cũ ſanguis cerebri vllo pacto mu-
tatur atqȝ efficitur: operationibꝰ cerebri: aut
capitis eſt intelligere ymaginari ⁊ memorari.

Et ſcias ꝙ in parte anteriori capitis ſunt duo
ventres quibus fit ymaginatio ⁊ in medio eiꝰ
ventris fit cogitatio: eſt enim ymaginatio qua
ſi quedam impreſſio ⁊ veſtigiũ ſenſus vt nar
rat themiſtius tertio de anima cõmento. 158.
⁊ in poſtremo eius ventre quo fit rememoratio
⁊ per ipſum totũ ſunt virtutes: quibus fit re-
gimen: ⁊ iſte virtutes infixe ſunt in eo: ⁊ ſunt
forma eius: quod eſt quia vitalis ſpiritus vel
ſpiritualis digeritur in retibus ſuis in ipſo ce
rebro inuolutis ab arterijs: ⁊ generaliter ab eo
in cerebro animalis ſpiritus: ⁊ per iſtum ſpi-
ritum fit penetratio virtutis cerebri ad reliqua
membra: hec haly ſecũdo tegni capitulo qua-
drageſſimo ſexto in paragrapho principalium
tamen operationum. Neceſſariũ eſt caput
habere talem formam ſicut maleus: vt dictum
eſt aliter non poteſt perficere regimen debitũ:
ſcilicet ꝙ pars anterior ſit eminens ⁊ poſtre-
ma ſimilis. Ratio eſt quoniam ventriculi ha-
bent congruam formam ad recipiendum quã
titates ſpirituũ in omni loco ideſt pars anteri-
or ymaginari: ⁊ poſtrema pars memorari: ⁊
in medio ventriculo quando forma ipſius eſt
leuiter compreſſa nobilior eſt cogitatiua: quia
in illo paruo loco vnio eſt maxima ad diuidẽ
dũ congruũ ab incongruo ab obiecto repreſen
tatiuo in anteriori parte. Quando forma an-
terior eſt depreſſa deficit iudicium. Et quan-
do pars poſtrema deficit in eminentia: ibi non
eſt memoratiua: ⁊ etiam nucha eſt compreſſa:
⁊ neruorũ motiuorum imbecillis eſſe videtur:
⁊ per conſequens totius corporis debilitateȝ.
Si haberet aliã formaȝ vt dixi eſt icõueniẽs:
ex iſta forma de neceſſitate ſeqˀ caput magnũ
ex magnitudie capitis đ neceſſitate ſequitˀ ma
gnitudo cerebri ⁊ fortitudo ipſius: quãdo cau
ſa eſt fortior: effectus eſt fortis. Ex fortitudi-
ne cerebri oſtenditur fortitudo colli ⁊ reliquo-
rum ſcilicet neruorum: Spatularum amplitu-
do pectoris ⁊ hyppocũdriorũ ⁊ oſſium: vt in
primo libro diximus. Idem ſentit Ioannes
Alexandrinus in particula ſecunda epidimia
rum commento tertio quando reperitur talis
forma regalis eſt ⁊ optima quia reliqua mem
bra correſpondent. Et ideo dixit Concilia-
tor caput non vltra rationem condignam ad
auget ſenſuȝ virtutẽqȝ ⁊ magnificẽtiã denotat.
paruo aũt ɔtrariũ denotatˀ. Uñ ſyrraci pricipi

optimatum mandant in ceteros imperium. Sed vt non nulli referunt: maximum habenti caput: vt ait tarreus i prouerbijs: formositas ⁊ conditio denotatur. Jacobus quoqꝫ departibus tornacensis maxime laudandus est qui ď hac re elegantissime scripsit super primam fen tertij canonis. Et magnum caput quando est cum figura diuersa: ⁊ cum subtilitate in neruis collum autem viuidum ⁊ subtile ⁊ similiter in ossibus signum est malitie forme cerebri. Habentes enim magnum caput sunt fatui et stolidi: quod signum accidentaliter est ab asinis sumptum magnum caput habentibus. Et istud est verum quando caput non collo ⁊ corpori est proportionatum. Et iterum caput magnum ⁊ collum paruum malum est: hoc enim prouenit ex inobedientia materie et defectu virtutis formatiue: ex quibus sequitur mala dispositio ⁊ complexio cerebri quam vlterius sequitur stoliditas: ⁊ fatuitas. Caput vero magnum corpori proportionatum: et precipue collo ita ꝙ collum sit forte: ⁊ mediocriter grossum cum fortibus neruis ⁊ grossis laudabiliter bonum signum est. Habentes capita pineata: idest inferius grossa ⁊ rotunda superius non scilicet pyramidalia ⁊ acuta sicut disposita est pinea tales nunquam sunt verecūdi sed rapaces ⁊ vniuersaliter iracundi ⁊ audaces. Huiusmodi enim dispositio capitis signum est caliditatis: ⁊ siccitatis cerebri: ad quam quidem cerebri dispositionem predicta accidentia consequuntur: ⁊ talem dispositionem: vt plurimum habent Januenses: et religiosi nostri temporis ⁊ maxime bigotti ⁊ hypocrite. Dicit si quis fuerit mobilis ⁊ instabilis audax ⁊ iracundus calidum cerebrum videtur talis habere. Jstud patet per relationē. quam facit Aristoteles referuntur enim capita pineata habentes ad aues rapaces ⁊ de p̄da viuentes tales enim sunt calidi ⁊ multe colere. Caput magnum ceteris signis ingenium pre se ferentibus est bonarum artium receptaculum: secus si in corpore talia non adsint signa: quia tunc penitus detestandum est. Et manifestum est quod bonitas forme cerebri: ⁊ malitie forme eius comperantur secundum ꝙ est in illo de additione vel diminutione. quod est quia bonitas forme cerebri fit a forti virtute: ⁊ multa materia obediente: malicia forme eius quando est cum magnitudine figure capitis significat ꝙ fuit virtus debilis: aut ꝙ materia non fuit obediens. Sequitur ergo ab illo malicia in eius complexione. Si forma est decens sicut ostensum est: ⁊ ventriculus anterior bone forme: ⁊ satis humidus: quia apprehēsio specierum fit ab humido retentio fit a sicco quod est in postrema parte: quando cerebrum est magnum oriuntur nerui magni quoniam arguunt siccitatem in loco quia sunt ex sui natura frigidi ⁊ sicci: Ergo virtus memoratiua est fortis in retinendo species: ⁊ diu reseruatur Quando ventriculus medius est lateraliter aliquantulum compressus denotat virtutem cogitatiuam incomponendo ⁊ in diuidendo qđ apprehensum est. propter vnitatem spiritus in illo loco. ⁊ quando caput est sphericum sunt mobiles instabiles obliuiosi: paruęqꝫ discretionis ⁊ sapientie homines denotantur. Motus enim spirituum nunquam pausat quod in plurimis gallicorum notaui: vt tenet Conciliator. Scias ꝙ quando est forma spherica necesse est habere ventriculum medium amplum: quando spiritus vniuntur inuenientes locum amplum non bene vnire se possunt.

Jdeo virtus extimatiua est fracta spiritus enim quottidie circumuoluuntur: in gyrum: ⁊ isti tales multa promittunt ⁊ nihil obseruant: ⁊ sunt importuni: auari: inuidi: ⁊ non considerant de preterito neqꝫ de futuro: nisi de presenti tamen exigue. talem formam vidi ⁊ notaui in decem milib⁹ virorum: p̄cipue i gallis ⁊ religiosis: ⁊ maxime vt plurimū in obseruantinis vt erogationum tempore faciliter notari potest Et non est confidendum omnino de habentibus talem formam: ⁊ precipue quando est in corpore colerico: seu melancholico: qui omnino sunt valde creduli ⁊ lupi rapaces: Tamen si forma vel habitudo corporis est sanguinea deprimitur malicia antedicta: ⁊ sunt minoris malicie. Millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo Cum essem apud casentinum bella gerentibus Venetis ⁊ Florentinis: ego ibi in seruitio eram Jllustrissimi Caroli de Ursinis in loco dicto Montalone. Ubi ipse erat obsessus ab inimicis eius. Scriba suus reperto pediculo super crura vocauit seruum ad se: vt pediculum acciperet asserens se nolle Dei creaturam interficere.

Tunc ego illius formam annotaui: caputque sphericum inueni: τ nationem allemanicam. Ideo exclamaui O virum belluinum: ac barbarũ in pediculum aduertentem: τ non in hominem. Tales enim viarum depredatores sunt τ homicide. qui si domini fuerint: tyrãnni sunt τ crudeles importuni ac idiscreti. Ité ad propositum redeundo. quando dicis caput paruum de necessitate malũ: ratio est: ꝙ membrum facile ad lapsum i egritudines est vituperabile: huiusmodi autem est caput paruuz: Ex paruitate quidem capitis necessariũ est esse cerebrum paruũ vt dictum est: τ ventriculorum angustiam. Unde spiritus non possunt perficere operationes suas. Ideo inflammantur τ conculcant̃ τ non possunt euentilari: qꝛ suffocati sunt: τ non possunt exerceri i ymaginationibus: nec diuidere τ rememorari: quia receptaculum est paruum ad capiendum magnam quantitatez spiritus: Ideo sunt irascibiles timidi τ retinentes iram. Quoniam caput paruum indicat complexionem cerebri eẽ siccam τ calidam propter inflammationem. Ira sicut dictuz est accensio sanguinis est circa cor: τ diu permanet quia non habet citissimã euentationem: ideo reminiscitur iniurie τ retinet ꝑpter siccitatem: τ est exigui iudicij: τ intellectus τ non potest recte discernere. Ideo semper timent: τ sunt loquaces falsa contractantes mẽdaces: bilingues: a quibus omnino fugiendũ est sicut ab inimicis. inquit conciliator vt dixi. Magnum caput non vltra rationem τ cõdignũ sensum adauget virtutem: τ magnificentiam denotat. Dum tamen virtutis bonitate τ non materie mollicie talem esse constiterit. paruum autem contrariũ denotat istius. Cum secundũ Gallienũ: sit omnino praue operationis proprie nota: presertim cũ paruitati fuerit figure coniũcta malicia: hic enim timidus hominum τ perfidus. ac velocis ire: τ hesitans indicatur in rebus. Hic tamen Aristoteles in problematibũs versari videtur in cuius quidẽ libri expositione hos duos in vnam communem concordiam adnotaui quod presentia cõsiderationis non existit. Caput quidem breue maximeq꞉ conspherícũ sine virtute τ sapiẽtia hominem denotat: qꝺ τ gentibus refertur capadocum. Caput pineatum inuerecũdiam denotat. Caput autem inepte prolixũ: τ organizatione obliquuz impudicicie signum est. Quod si humile τ planũ fuerit isolentie τ dissolutionis est nota. Similiter τ eminentiam in priori parte retinens insolentiam dicunt testari. Caput quoq꞉ in anteriori parte valle quadam concauum dolosum denotat τ iracunduz. Caput magnum cum frontis latitudine: τ vultu quasi gigantis tardum mansuetum fortem τ indocilem denotat: τ a bobus accipit rationem. Caput etiam longum aliqualiter protensum vt maleolo sit simile: qualia tuscorum sunt capita prouidum denunciant τ circũspectum. Caput rectum in medio lene τ fere planum mediaq꞉ magnitudine maius sensibus ingentem τ magnanimum denotat. Caput quoq꞉ ad omnia mensuratum ingenio denotat excellentem perspicacem et liberalem interdum quoq꞉ timidus reperitur. Hec conciliator. Ego cum visitarem vulnera magna capitalis habentem cum quibusdam Chyrurgicis: ille genitricem τ consortem contumelijs vilipendens afficiebat. Tunc medicis admirantibꝰ dixi: non vidistis illi caput esse paruum τ pineatum: τ corpus summe colericum: que res triplici modo arguebant siccitatem. Et habebat spatulam sinistram gibbosam vnde ex tali forma τ membroꝝ correspondentia profecto non potest esse aliter: tunc consentientes eorum inaduertentiam confessi sunt. Euasit tamen egrotans a vulneribus: sed non a fatuitate. Et oportet itelligere caput paruũ respectu dimensionis corporis τ ita magnum aliter nõ esset verum. et sic puto tibi satisfactuz.

¶ Quesitum quartuz. Augustini discipuli ad eundem Coclitem De natura frontis contra Plinium.

Discipulus.

Textus.

Nquit Plinius. Friuola vt reor τ a vulgo tamen narrata: addit morum aspectus. Simili modo apud nos trogus: τ ipse auctor seuerissimus cuius verba subijciam. Frons vbi est magna segnem animum subesse significat: quibus parua mobilem: quibus rotunda iracundum.

¶ Responsio magistri ad discipulum.

Commentuȝ.

Onatus ē plinius ostēdere igno
rantiam suam:⁊ deridere omnes
physionomistas. Nos probaui
mus physionomiā esse veram in
primo libro. Sȝ i isto loco nos ꝓ
babimus via tāgibili. primo ỽba Aristotelica
⁊ postea rationes adiungendo ⁊ adducendo.
Nūcius nature in primo de natura animaliuȝ
capi⁹ primo inquit. Faciē:partem eam nomi
namus dumtaxat in homine que calue subiec
ta est. Nam piscis aut bouis faciem dicere nō
solemus. Partes faciei frons:que sub sincipi
te posita inter id ipsum:⁊ oculos est. Quibus
hec magna segnes: Quibus parua mobiles.
Quibus lata mente moueri idonei. Quibus
rotūda iracūdi: Auicēna etiā in primo ỽ aiali
bus auctoritate Aristotelis inquit quādo frōs
est lata idest valde lata stultum: quando vero
rotunda.i.promptuaria iracundum ostendit.
Idem sentit conciliator dum ait. Cuius vehe
menter existit magna piger ponderosus iudice
tur bobus comparatus. Et cui parua ⁊ angu
sta existit:stolidus indocilis inquinatus ⁊ vo
rax ostenditur.relatus ad sues. Rotunda dici
tur iracundiaȝ ⁊ insensibilitatē ostendere. Qui
oblōgā habent sensibus ꝓualent dociles sunt
aliquātulū tñ vehemētes esse censentur. Spa
ciosa nimis ⁊ lata rigidioris igenij:⁊ praue dis
cretionis notā esse aliqui profitentur. Quadra
ta mensurate magnitudini capitis ⁊ vultus si
milis ⁊ consona:virtuosum sapientē ⁊ magna
nimum denotat ⁊ sunt relati ad leones ⁊c̃. Di
xit Rasis. Qui paruam hȝ frontez stolidus ē.
Qui vero magnam habet frontem est piger.
Duplici via possumus inuenire veritatē post
ponendo hic experientiaȝ. Philosophus eni
intelligit methaphorice ⁊ rōnabiliter sicut ostē
sum est a cōciliatore. primo magnitudo fron
tis cōparatur boui:q2 bos est animal pigrum
⁊ habet frontem magnam. Ex illa habitudi
ne seu forma ostenditur operatio aialis illius:
q2 anima coniuncta corpori imitatur habitudi
nem corporis sicut probatum est. Non potest
quidem esse magnitudo frontis sine grossicie ⁊
magnitudine ossis frontis:quod indicat multi
tudinem materiei ⁊ inobediētiam ad congruā
formā:⁊ ex crassitudine ossiuȝ denotatur pars
anterior ꝙ sit flegmatica:⁊ ventriculus anteri
or sic quoqȝ erit flegmaticus:quo flegmate spi
ritus conculcant̃ ⁊ inuiscantur. Ideo non pos
sunt vniri ⁊ perficere operationes suas:q2 vir
tus expulsiua est debilior. Quanto os etiam ē
crassum:tanto magis prohibet partem anterio
rem cerebri posse mundificari a fumositatibus
capitis. Et etiam:⁊ hoc:vt philosophus pri
mo de generatione q2 virtus vnita fortior est se
ipsa dispersa: Ideo spiritus inuniri non pos
sunt discernere cōgruis actionib⁹ propter nimi
um vacuum amplum ⁊ flegmaticū. Ex oppo
sito qui habent frontem paruaȝ sunt mobiles.
Ratio est q2 ex nimia paucitate frontis sequit̃
loca anteriora habere vētriculos paruos ⁊ os
subtile:que res ostendunt subtilitateȝ spiritus.
Et quando proueniunt ad illum locum repe
riunt locum angustum:qui non ē capax quanti
tate sui. Ideo reuerberando retrocedūt ⁊ mo
uent se de illo loco:⁊ incipiūt discernere:⁊ non
possunt ꝑficere primū intentuȝ ⁊ nō retinēt il
lum ⁊ reiterando ad illum locū concipiunt no
uum conceptum adeo sunt mobiles ꝙ etiā ef
ficiuntur ignei. Unde philosophus in metha
phoricis. Quicūqȝ frontem paruam habēt in
disciplinabiles referuntur ad sues. Quicunqȝ
magnam valde tardi referuntur ad boues.qui
cūqȝ autem rotundam insensibiles referuntur
ad asinos. Quicūqȝ autem longam superficieȝ
inflexibiles referuntur ad canes:idest frontem
planā sine aliquibus rugis hñtes sunt inflexi
biles vel insensibiles ꝯtumeliosi ⁊ valde irasci
biles:idest in ira ꝑtinaces ⁊ obstinati et ideȝ i
ferius in isto loco dicet causas. Quicūqȝ autē
quadratam ⁊ moderatam frontem habent ma
gnanimi referuntur ad leones. Quicūqȝ protē
sam habent adulatores referunt̃ ad passiōem
que fit. Et intelligit ꝑ frontem protensam frō
tem equalem quasi vltra tensam:vt etiā dicet.
Quicūqȝ autem obnubilosam audaces referū
tur ad taurum ⁊ Leonem. Uidebit vtiqȝ ali
quis ⁊ in canibus:quando canes blandi sunt
valde quietam habent frontem:quando autē
est nebulositas in eis iracundiam significat:trā
quillitas autem adulationem ꝯtrariū ꝑ relatio
nē ad eosdē. Medius habitus vtiqȝ horū be
ne ⁊ decenter se habet. Quicūqȝ autem tristeȝ
frontem habent:moesti sunt:⁊ referuntur ad
passionem quando mesti tristem habent fron

tem aut faciem qui autem obscuram: ⁊ dimissaȝ planctiui sunt: referūtur ad passiōes q: plātiui dimissi sunt. Et hec philosophus. Unde Plautus in rudente Lenonem describens: ⁊ scienter inquit. Ecquem recaluum ⁊ silonem statutum ventrosum: tortis supercilijs: contracta fronte: idest nebulosa: vt etiam notaui in hominibus crudelibus ⁊ homicidis. Et scias ꝙ nūqȝ potest esse frons magna sine grossicie carnis: ⁊ ecōuerso frons parua sine subtilitate pellis. Ratio est ꝙ in fronte est expansa substantia carnosa subtilis ⁊ rara propter porrositates necessarias ad expurgandum fumositates cerebri. Si est parua frons ⁊ subtilitas pellis denotantur spiritus subtiles ⁊ mobiles ⁊ econtra Crassa pellis spiritus grossos ⁊ opacos notat Spiritus enim causat̄ ex vapore temperato sāguinis vt aiunt illustres: vnde dicendū est ꝙ spiritus est corpus subtile ex vaporib⁹ generatū. Auicenna de viribus cordis ait. Creauit deus ex concauitatib⁹ cordis sinistram vt eēt armarium spiritus ⁊ minera generationis illi⁹ Creauit spiritum latorem virtutum anime in membra animalium tendentiū mediante ipso. Creauit itaqȝ primū appendiculū viriū anime spiritum ⁊ manationem. Secūda i mēbris corporis mediāte ipso. Produxit etiam spiritum ex subtilitate humorum ⁊ igneitate: quēadmodum corpus ex grossicie ipsoꝝ ⁊ terrestritate. Et vbi est grossicies humorū non potest esse ingenium: vt i prio libro dixi. Quando dixit philosophus quibus lata mente moueri ydonei. Intelligit latam cū debita quantitate in longitudine ⁊ latitudie. Ratio est quoniā ventriculus ille habet decentē formā ⁊ spiritus possunt pausare ⁊ colligere species congruas: ⁊ deportare ad mediū locum diuisionis sui. et nota ꝙ latitudo frontis icipit a naso vbi terminātur cilia versus cōmissuram coronalem: ⁊ longitudo frontis itelligitur per latitudinem corporis ⁊ sic icedūt vili nerui: vt aiūt anothomici. ⁊ vidi viros doctissimos philosophos habere talē formā. Et ymago dantis: quam vidi Rauēne talis est. ⁊ oīa oportet itelligere cū conditionata forma capitis: ⁊ consonantia vultus aliter non est verum. Sic verificatur sententia philosophi quando ait mente moueri ydonei: idest ingeniū ad omnia discernenda ⁊ perscrutanda. Quando dicit quibus rotunda iracundi: dico ꝙ itelligit per rotundam sphericam quandam eminentiā ⁊ promptuariaȝ ad exteriora. Et talem formā necesse est deficere i longitudie frontis. Causa ista est ꝙ spiritus i illo vacuo reuerberant̄ ⁊ inflammant̄ ⁊ diu permanet illa inflāmatio: sicut faciūt alchimiste curiosi i furnello reuerberationis. et corroboratur istud dictum quando habent collum breue ⁊ cholericū quia inflāmatio sanguinis est facilis ⁊ permansibilis. Et aliqui dicūt: qui habet frontem planā sine vlla icrispatione vir est litigiosus ⁊ rixosus. Ratio est ꝙ significat cutim frontis grossam: ⁊ ex consequenti igeniū: ⁊ duriciē carnis: que non possit plicari ex quo sequitur rudis itellectus propter organum idispositū. et etiam sunt hoīes callidi ⁊ sicci quod est causa tensionis frontis. Ideo ex paucitate intellectus sunt rixosi ⁊ contentiosi. Iste effectus multum verificatur i rusticis ⁊ plebeis: qui oīa credūt: ⁊ sibi persuadēt scire. Cuius causam declarat cōmentator Auerrois secundo methaphisice cōmento .15. dum ait. et accidit etiam quibusdam hominibus querere testimoniū versificatoris: et hoc accidit per naturam eis i quibus virtus ymaginatiua dominat̄ super virtutem cogitatiuam. Dicunt aliqui ⁊ bene: ꝙ frons nimis rugosa declarat iuerecūdiaȝ. Ratio est. Quando apprehensiua est debilitata nō potest discernere cōgruū ab icongruo: De quo sequunt̄ ea que sunt sine verecundia. Causa est ꝙ pars anterior cerebri est valde humida ⁊ ex nimia humiditate causat̄ rugositas frontis. et tamen nota ꝙ rugositas duabus de causis potest causari ex siccitate ⁊ humiditate. Sed differentia est ꝙ illa: que prouenit ex siccitate nō occupat totam frontē ⁊ ista declarat irascibilitatem. et alia iracūdiam: causa est quoniā non discernit illud quod facit ⁊ retinet iram ⁊ odium sine debita causa. et sunt etiam litigiosi auari ⁊ maledici. O quot stolidi medici non curant scientiam physionomie: ⁊ quasi derident physionomistas propter simplicitatem suam. Inquit Auicēna i secūda quarti. capitulo. 26. et necessaria quidem est medico physionomia quādo videt i facie ⁊ oculo ⁊ alijs membris formam malam non naturalē: ⁊ secundū plurimū vt cognoscat i primis an sit illud naturale: illud idiuiduū secūdum ⁊ iudiciū. Idem sentit Galenus in primo de complexionib⁹ Herincus ⁊

Guido ĩ capitulo de scrophulis dixerũt, habẽ
tes frontem curtã ⁊ tempora compressa ⁊ ma
xillas .i. mãdibulas amplas parati sũt ad scro
phulas: q2 ĩ talibus prompte materia deriuat
ad collum ⁊ precipue pueri propter gulositatẽ
⁊ raritatẽ corporis ⁊ humiditatẽ: ⁊ magis veri
ficat qñ caput est magnũ ⁊ incõpositũ . Et cõ
ciliator ait . ⁊ qui hꝫ tensam frontez cũ quadaꝫ
luciditate adulatores sunt: ⁊ dolosi. Lãm dixi
ĩ loco primo capitulo de derisoribus. Haben
tes rugas superius in fronte in rectũ retractas
⁊ maxime ad angulum narium existentes cogi
tatiui . hi ⁊ melancholici designantur . Laxam
⁊ diffusam cum trãquillitate velut arridentem
cutem habentes ⁊ cõcauã valde: ac si foret de
fossata : versuti ⁊ asperi sunt reperti: ⁊ forte ĩsi-
nuat ĩscitiam. Cui velut nebula ĩ rinũ fronti est
iracundus vocatur: ⁊ tauro vel leoni compara
tur, habens obscuram ⁊ demissam cuꝫ tristicia
lugubris animi ⁊ tristis est nunciandus ad ap
parenter pati relatus : hoꝶ aũt mediũ virtus.
Et Ptholemeus philosophus ait habẽs frõ
tem longã altã ⁊ latã augebit in bonis. Jnqt
Michael scotus cuius frons est in tẽporibus
quasi inflata grossitudine carnis . s. ꝙ habẽt ma
xillas carne plenas significat hominem multi
animi superbum iracũdũ ⁊ grossi ingenij: Ra
tio est grossicies temporũ ⁊ carnis: ⁊ maxillaꝶ
arguit grossiciez humorũ ⁊ dominium calidita
tis q2 est causa iracũdie: ⁊ ruditatis igenij. Sẽ
per vidi tales habere caput magnũ cũ figura
mala ⁊ inordinata: ⁊ hec contra Pliniũ dicta
sufficiant.

¶ Questitum quintum Augustini Discipuli
ad eundem Coclitez Magistrũ . De superci
lijs. Discipulus .

¶ Textus.

NOVIT PHILOsophus ad Alexandrũ superci-
lium quod habꝫ multos pilos si
gnificat hominẽ ineptum ad lo-
quendum. Et cuius supercilia
extendunt ad tempora talis homo est inuidus
Homo aũt habens supercilia rara ⁊ cõmen-
surata in longitudine ⁊ breuitate : Talis ho-
mo de facili intelligit.

¶ Responsio magistri ad discipuluꝫ.

¶ Cõmentum.

CRibit nuncius nature ĩ secũ-
do de partibus animaliũ superci
lia vero ⁊ cilia adiuuamenti gra-
tia habentur: supercilia eniꝫ vt d
labentes humores arceant : velut imbricamẽ
tum siue grunda humoribus: qui a capite ema
nant paratum . Cilia: vt contra ĩcidentia ĩ ocu
los: quasi vallum quoddã promineant. Super
cilia ĩ cõpage ossiũ posita sunt quamobrem cõ
pluribus senescentibus adeo crescũt vt tondẽ-
dũ sit. Cilia venularũ clausulis summis inni-
tuntur: nam vbi cutis ibidem etiaꝫ venule defi
ciunt ⁊ desinũt: itaqꝫ propter vaporem qui in-
de crassiusculus ꝓdit: pilos his locis enasci ne
cesse ẽ: nisi quid naturalis opificij ad aliũ vsuꝫ
ĩpediat. hec philosophus ⁊ Jsidorus xi°. ethi
mologiarum ait supercilia: dicta: quia superpo
sita sunt cilijs: q̃ iccirco pilis vestita sunt: vt ocu
lis munimenta pretendant ⁊ sudorem a capite
defluentem depellant, intercilium vero est mediũ
illud inter sup̃cilia: quod sine pilis est. Et sci-
as ꝙ capilli sine pili generantur ex vapore fu-
moso resoluto a chimis q sunt ĩ corpore: ⁊ cau
se sunt quattuor . s. efficiẽs: materialis: formalis
⁊ finalis. Causa efficiens piloꝶ ẽ duplex . vna
est calor nãlis: qui eleuat vapores ab humidi-
tate corporis ⁊ trãsmittit ad partes cutaneas.
Alia est frigidũ aeris: quod ĩspissat ⁊ coagulat
ipsos vapores ⁊ reducit ad formã piloꝶ. Cau
sa materialis est duplex prima est remota: ⁊ ẽ
humiditas corporalis. Secũda causa est pro-
pinqua: ⁊ est vapor terreus : qui euaporat ab
humiditate. Causa formalis est figura pilorũ
scilicet longitudo ⁊ rotũditas: Causa finalis ẽ
diuersitas pilorũ . s. ad decorandum sicut sunt
sup̃cilia de quibus est sermo. Quando igit su
percilia sunt multũ pilosa: habẽtes sunt inepti
ad loquẽdũ. Ratio est q2 multitudo piloꝶ ar-
guit multitudinẽ materie calide ⁊ aduste: ratio
ne caliditatis ⁊ adustiõis: vñ seqt vel causatur
turpitudo loquelle ꝑꝑ velocitatẽ. ⁊ similiter mo
res eoꝶ sunt inepti ⁊ malefici: q2 ĩtellect⁹ ⁊ mo
rigeratio singularis nõ causat nisi a tẽperamẽ
to ⁊ priuatiõe adustionis vt ĩ ꝑhabitis ĩ pluri-
bus locis tactũ ẽ. Ex magna adustiõe semp ce
rebrũ ẽ calefactũ: vel a facili cã calefit calefac-

tione notabili: ⁊ per cōsequēs sunt garruli ⁊ fu
ribundi: ⁊ nō cogitāt: nec cogitare possunt i ver
bis suis bonū aut rectū discursum. Qn̄ vero su
ꝑcilia sunt dēsa: ⁊ hn̄t multitudinē piloꝝ ⁊ ɔti
nuant vsq; ad iniciū nasi significāt magnā a
dustionē: ⁊ hn̄tes sunt melācholici ⁊ praue na
ture: ipij: ⁊ aliqn̄ fures ⁊ oino deceptores ho
micide ac lenones: vt etiā tz Plautus vt ante
notaui ⁊ breuiter oia mala cōplectunt. Et hoc
ē quod vernaculus philosophus ait.

- Non te fidare de le gionte ciglie
  - Ne de le folte se guercia e la luce
  - Che chi le porta guarda non te piglie.
- Impio danimo ladro falso e fello
  - Cum bel parlare suo tempo conduce
  - Rapace lupo cum vista dagnello.
- Non fu mai guercio cum lalma perfecta
  - Che non portasse de malicia schermo
  - Sempre seguendo la superba secta.

In versiculis supra notatis ostendit Strabo
nes rapaces: simulatores: maliciosos: ex sup
cilioꝝ iūctiōe ⁊ pilositate esse: ⁊ similiter mono
culos cū supadiūnctis. Et vniuersaliter mala
oia cogitāt: Strabositas causat multis modis
secūdū Auicēnā. Tertia tertij capitulo. 28. de
strabositate qn̄ dicit. Quādoq; fit strabositas
ꝑꝑ mollificationē quorūdam lacertoꝝ ⁊c. Et
postea subdit. ⁊ quādoq; fit a siccitate sicut ac
cidit i febribus acutis ⁊c. Et ista ē ad ꝓpositū
nostrū: qm̄ corroborat siccitatez q̄ est cā pilorū
⁊ associātur due cause ad ꝓducēdū effectū ma
lignū. Et nūq̄z vidi strabonez sine imēsa cater
ua vicioꝝ: ⁊ fraudulentias hn̄t iniquitates ⁊
ɔtumeliositates: et simile dico de monoculis d
quibus dictū est. Supcilia ad tempora ⁊c. In
quit Auicēna prio d animalibus supcilia sunt
ꝑꝑ dfensionē oculorū a puluer. Intelligit phi
losophus qn̄ descendūt ad originē nasi ⁊ supe
rius eleuant ad tēpora. Ratio est q2 illa eleua
tio ad superius significat dominiū caliditatis ⁊
siccitatis. Ut dixi de Cynedis in prio loco et
accipit ꝓ inidia bm̄ phūm iproprie .s. ꝓ mali
gnitate vt sunt calidi ⁊ malefici. Et Rasys ait
Qui i supcilijs piloꝝ hz multitudinē multarū
ē cogitationū ⁊ multe tristicie: atq; eius loque
la foeda ē: ⁊ crassa. ⁊ iste textus cōfirmat cole
raz adustā: ⁊ humores melācholicos: ⁊ cā est
multarū cogitationū: ⁊ sunt cogitabūdi: ⁊ tale
signū notaui i depdatorib9 viaꝝ (vt dixi). Et le
nones homicideq; ⁊ vt plurimū fures existūt
si sint pallore obducti. ⁊ ꝓnosticaui iusticiā su
ꝑ ipsos casurā fore. Cuius supcilia iferi9 dscē
dunt a pte nasi: ⁊ supi9 eleuant a pte tēporis i
uerecūdus ē ⁊ hebes. Inuerecundus ē ꝑꝑ ca
liditatē furiosaz: ⁊ nimis mobilē, hebes ꝑꝑ eā
dē cām. Supcilia rara ⁊ mēsurate magnitudi
nis isinuāt tēpamētū ꝑꝑ humorū bonitatem: ⁊
ꝑꝑ recessionē a nimia adustione: ⁊ tales sunt i
geniosi: ⁊ secreta idagātes. Dixit.n. Rasys
supercilia longa arrogātiā significāt et iuerecū
diā: cāz dixi supi9. Cōciliator dixit quādo spā
dit ad tempora imūdus iudicat. ⁊ dicūt ꝙ su
ꝑcilia longa arrogātē luxuriosumq; denūciāt ⁊
iuerecūdū: q̄ res ēt i senectutis tēpore augumē
tant vt plurimū. Supcilia iferi9 a pte naris d
scēdentia. ⁊ superius versus tēpora eleuata: ⁊
sic vtrinq; deuulsa iuerecūdū iuidū hebetē sto
lidū ⁊ isaciabilē denotāt porcisq; cōparat. Di
xit Auicēna primo de aialibus qn̄ supcilia d
scēdunt ꝑ icuruationē a pte nasi significat acu
tū. i. igeniosuz i nephandis negocijs: ⁊ qn̄ icur
uant ad lachrymale siluestre significat iocula
torē. Supcilia si fuerit directa lineata ⁊ ꝓlixa
malū ibecillē ⁊ foemininū animū demōstrant
mulieribus relatū. Et ista supcilia nos attribu
imus veneri. ⁊ vidimus vt plurimū illos esse
cynedos: aut summe luxuriosos. Iō dixit Aui
cenna primo de aialib9 qn̄ supcilia sunt bm̄ li
neā rectā significat foemininū: ⁊ ait supcilia d
pēdētia iuidū significat: Supcilia curuata par
uā ⁊ angustā mentē denunciāt. Arcuata adeo
vt pene naso adiūgant subtilē ⁊ igeniosuz de
notant. Et talia supcilia studiosuz ostēdūt: et
Mercurio dedicant. Cū vero fuerit supcilia
rara diametro cōmēsurata sintq; magna: hic fa
cilis denotat itellectus. Dicūt aliq: supcilia ar
cualia si cōiungant ad conū nasi subtilē ⁊ stu
diosum declarāt. Si aūt cōnexūt ibidē tristem
⁊ paꝝ sapientē attestant. Si arcuositas decliat
ad tēpora: ⁊ ad gibbositatē genarū negligētē ⁊
fatuū denotat. Supcilia si sint lōga ⁊ multorū
pilorū significāt viꝝ magna meditātez. Insur
git hic ꝓblema: ꝓpter quid pili supciliorū ma
gis augent i senectute q̄z in iuuentute. Respō
sum ē q2 vapores generatiui pilorū supciliorū
q; transferūtur. per iuncturas ossiuz: ⁊ i etate
iuuentutis sunt cōpacte ⁊ bene iuncte ꝑꝑ hu
midi tenacitatē. Ideo vapores nō possunt ha

bere exitum liberū: qꝛ penetratio illis ꝓhibet. Sed in senectute humidū ipsius iūcture est cō sumptū ꝛ desiccatū. Vñ ossa sunt magis apta ꝛ ꝯsequenter vapores ascendūt liberi ꝛ causan tur pili superciliorū longi. De supciliis male dixit michael Scotus iō ei⁹ dictū nō iserit qꝛ ignauū physionomū illū fuisse testor. Si vba eius ꝑscrutent.

Quesitum sextū Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrū. De ciliis seu palpebris:

Discipulus.

Textus.

LIBENTER Vellem sci re ꝛ itelligere aliqua de ciliis seu palpebris: ꝛ d' ipsoꝝ significatio ne.

Responsio Magi. ad Dis.

Comentum.

Jlia aut papebras nā ordiauit ad reparādū a nocumentis exte riorib⁹ sicut sunt musce: festuce ꝛ alia similia: sicut supius diximus teste philosopho i ℔o de ꝑtibus aialiū. Duz in qt: Cilia vt cōtra icidentia i oculos: quasi val lū quoddā ꝓmineāt. Jnqt Jsidorus. xi° ethi mologiarū. Cilia sunt tegmina qbus coopiunt oculi: ꝛ dicta cilia ꝙ celēt oculos tegātqꝫ tuta custodia hec Jsidorus. Et eadē cā de nā ꝛ di uersitate piloꝝ est sicut de supciliis. Et hic ag gregabo dicta cōciliatoris ꝛ aliorū lꝫ pauca re periant. Ciliū quod oculo appropinquat iu xta angulū i lachrymali si vltra modū paruū ꝛ subtile dispositionē cōsuetudinis ꝛ maliciā ex figura ꝺnotat. Cām ꝑuitatis piloꝝ indicat mā pauca. Subtilitas piloꝝ oñdit subtilitatē hūo rū: ꝛ dominiū cholere. ꝛ tales sunt maliciosi: vi tiosi: ꝛ malefici: ꝛ tu cōsidera: qd ꝛ q̄lis sit cō plexio cholerica. Et cū carnosior locus ille ex titerit: vt miluoꝝ oculi astucia: ꝛ mala caliditas indicat. Miluorū natura est calida ꝛ rapax: Et est species aqle rōne caliditatis: ꝛ ē aial co lericū. Caue igit a cholericis: ꝛ lachrymale do mesticū cū ē modicū significat astutū vt tꝫ Aui cenna pri° de aialibus. Ciliū supius eminens īflatū magis q̄ꝫ plenū parū supra oculū decli nās īsolertē ꝛ q̄si visuz denotat ligatū. Si autē declināt ad iferius plenū crassabūdū maxie cū sit rubore obductū potatorē ruinosuz denūciāt. Ratio est qꝛ significāt debilitatē oculorū: ꝛ ꝑ cōsequēs cerebri ꝛ ex illa debilitate timēt vinū Exptus suz i pluribus tabernis vtentib⁹: ꝛ vi nū maluaticū bibentibus quoꝝ vnus fuit ꝯpa triota noster Antonius de monte florino pota tor eximius. Qd' si subtile retractū iferius fue rit i tātū vt oculi obtegat albū a siccitate deno tat corpus dominari. Qd' si in aliqua ꝑcutaꝝ passionū cōtingit: ni tale nā ꝯstiterit. Hyppo crate teste mortē denunciat futurā. Et Rasys ait: ꝛ quādo pili palpebraꝝ curuāt iferius vl ad vnā nāliter ꝑtē torquent: mendacē signifi cāt ꝛ calidū. Quar palpebre oculis posite sint Respōdet Comentator vt ꝯseruaret ꝯplexio coꝝ a rebus extrinsecis sicut vagina gladii: ꝛ iō q maiorē ꝛ grossiorē hꝫ palpebrā magis as piciēt in remoto: qꝛ cōseruāt illā ꝑtē a calore ex triseco: ꝛ a frigore. Et iō multa aialia aspiciūt i remoto plus q̄ꝫ hō ꝛ hoc ꝑꝑ grossiciē palpebra rū. Hec ꝯmentator i de sensu ꝛ sensato. Et sci as quādo anguli oculoꝝ sunt dilatati: arguas egritudinē oculorū. ꝛ si habēt aliquā eminētiā carnosaz ebriositatē denotāt: ꝛ p̄cipue quādo oculi sunt eminētes ꝛ tunice coꝝ exsiccate: qm̄ in pluribus notaui. Tn̄ anguli oculoꝝ dilatati stāte cā oculi risiui hoiem luxuriosuz iudicat: ꝛ hoc venus sibi vendicat.

Quesitū septimuz. Augustini disci. ad eūdē Coclitē magistruz. De significatiōibus faciei.

Discipulus.

Textus.

NOVIT Phūs ad Ale xādruz: Facies plana carens in morositate significat litigiosuz dis colum ꝛ iniuriosuz: ꝛ inuidum.

Respōsio Magri ad Disci.

Comentum.

Facies sicut dicit ph̄s arguit ma teriā cholericā ꝛ spiritus choleri cos d' quo sequunt vitia supnota ta ꝛ quādo sunt bene nati habēt faciez talez. s. mediocrez in genis ꝛ temporibus vergentez ad pinguedinez ille ē verax amās itelligens. Unde ecclesiastic⁹. 13° cor hois imutat faciez illi⁹ siue in bonū siue in malū. Hoc ex ꝑte letificatiōis cordis apparet letificatio. s. faciei: ꝛ ex ꝑte ꝯtristatiōis apparet ꝯtristatio. Jtez eccl'iastic⁹ vestigiuz cordis hōi

⁊ faciez bonā difficile inuenies ⁊ cū labor̄: hoc
est vestigiū ꝯscientie bōe: qꝫ stat faciez esse pul
chrā i uno ītuitu: ⁊ ꝯscientiā cauterizatā. Ideo
Isidorus ethimologiarū. xiᵒ. facies dicta ab
effigie: ibi est enim facta tota figura hoīs ⁊ vni
uscuiusqꝫ ꝑsone cognitio. Uultus vero dictus
eo ꝙ ꝑ eum voluntas ostendit̄ animi: secun
dū volūtatem enim īuarios motus mutatur.
Unde ⁊ differunt sibi vtraqꝫ: nā facies sim
pliciter accipit̄ ꝺ vniuscuiusqꝫ naturali aspec
tu: vultus autē aīoꝝ qualitates significat. Uñ
in methaphoricis ait phūs. Quibuscūqꝫ faciē
carnosam videris rachimis. i. faciliter ꝯcupisci
biles sunt: ⁊ referuntur ad boues. Qui faciez
macilentā hñt solliciti sunt. Qui autē carnosaz
timidi: ⁊ referuntur ad ceruos ⁊ asinos: q val
de paruā hñt pusillanimi sunt: ⁊ referuntur ad
gallum ⁊ simiam. Quibus facies magna ē tar
di sunt: ⁊ referūtur ad boues ⁊ asinos. qui nec
paruā: nec magnā habent opꝫ eē medius ha
bitus ⁊ erit vtiqꝫ conueniens. Quibus aūt par
uifica illiberales sunt: ⁊ referunt̄ ad apparen
tiam. Et cōciliator cuius vehementer est ma
gna pigricia notat̄ bobus cōparatus: ꝺnotat
materiā multā ⁊ flegmaticā nō regulatā. Cuz
multū carnosa fuerit pigriciā ⁊ grāde notat de
sideriū: ꝑꝑ exuberātē materiā carnis ⁊ humo
res crassos nō ita flegmaticos sicut dictū est qꝛ
ibi dñat̄ caliditas. Ideo cōtinue desiderant
res vanas ⁊ īpossibiles: expiētia mihi tāgibilis
est quod sunt creduli ⁊ continue studēt i come
dendo ⁊ bibendo ⁊ luxuriādo: si alia correspō
dentia cōnexa fuerit. s. magnitudo duoꝝ ventri
um. Et phūs in physionomia de mēbris ait.
carnosus in facie ē minus sapiens īportunus
⁊ mendax. qui habet gracilem faciē ē circūspec
tus i opibꝰ suis ⁊ subtilis intellectus vt tenēt
Mercuriales. qui hꝫ oblōgā faciē ē iniurio
sus. Itē Rasys: cuius facies hoīs ebriosi fa
ciei assimilat̄ ebriosus est. Iracūdo vero cum
assimilat̄ irascibilis est. cum autem verecūdo
īuenitur similis verecundus est. cuius facies
carnosa piger ⁊ est stultus. qui subtilem hꝫ fa
ciem: multarū est cogitationū. cuius facies ve
hemēter rotūda est stultus existit. cuius facies
est ꝑmaxima piger est. cuius facies ē valde par
ua malus est ⁊ calidus ⁊ adulator. cuius faci
es ē deformis mores habere bonos nō pōt ni
si raro. cuius facies ē longa inuerecundus est
qui tēpora hꝫ īflata ⁊ venas ⁊ arterias grossas
irascibilis est. ⁊ hec Rasys. carnosa aūt facies
squalloreqꝫ turpescēs timidū significat ⁊ amē
tē. Grossa vero facies cū maxillarū grossicie ⁊
agrestis grossaz ⁊ hebetē naturā denūciat. qui
bus vehemēter existit parua facies timidi sunt
calidi ⁊ adulatores: ⁊ illiberales plerūqꝫ ꝺno
tant̄. Seqt̄ paucitas capitis ex materia humo
ris ⁊ spiritus subtilis cū siccitate: ⁊ ex mala cō
positiōe ꝺ q̄ adulatio cāt̄ ⁊ timiditas q̄ ē soror
tenacitatis sicut in ꝓhabitis tactū ē. Et ꝯcilia
tor ait. cuꝫ paruitas faciei colorē croceū obtine
rit prauū vitiosū ꝺceptorē ⁊ ebriosuꝫ: vt ait Ari
stoteles vſ oñdere. Persepe i tēpore meo exꝑ
tū ē ⁊ ꝓcipue i principibꝰ ⁊ ducibus armoꝝ no
stri tēporis Scribis ⁊ mādatarijs coꝝ seu le
gatis q hodie iter eos sapiētes ⁊ scientes arbi
trant̄: q sagaciter decipe ⁊ fraudē inestigare sci
unt. Habētes vero subtilē faciē ⁊ extenuatam
solliciti sunt et multaꝝ cogitatiōuꝫ. Et q eam
lōgā habēt iverecūdi sunt ⁊ denotāt̄ ꝑꝑ imēsā
caliditatē q̄ ē cā allōgatiōis ꝺ q̄ sunt iuerecūdi
Labioꝝ genaꝝ ⁊ frōtis ⁊ rictus ꝯditio cū alijs
si trucē vultū ostēdāt: stultū ⁊ isanientē ostēdit.
Letus vultus arridēs libidinosuꝫ ꝺnūciat ⁊ io
cūdū vt ꝓbatū ē. Et tristis vultꝰ eꝯrio denotat
tristē vt i passiōe palpauimus vt ꝫ phūs. i me
thaphoricis. Deformē naturā vehemēter habēs
minime pōt bonos mores hr̄e. vnꝺ ꝯsificator.
Distortū vultū seqt̄ distātia moꝝ. propter qꝺ
etiā dicit phūs: nō oīno felix ē q specie turpis
simus. Et istud signū satis pꝫ ex appenti ꝯue
niētia. Facies. n. nature similis simili passioni
⁊ eidē subiacet actualiter. Ut existēte iracūdo
simili iracūdus iudicet̄. Qꝺ ⁊ i alijs vitijs simi
liter ⁊ virtutibꝰ accidit repiri. Facies q̄ sepe su
dat ex facili motu calidā ostēdit cōplexionē: lu
xuriosuꝫ: gulosuꝫ ⁊ valde comedēteꝫ. Facies q̄
ē vallata plus macra q̄ꝫ pinguis significat ho
minē iniuriosuꝫ inuidiosuꝫ: mēdacē: ⁊ rixosuꝫ:
crudelē ⁊ homicidā ꝓsertiꝫ si adustioni āneciti
ē̄t liuidus color aut croceus: sicut dignoscimꝰ.
Facies valde curua ⁊ macra ⁊ lōga facit rudē
maliciosum ⁊ inidū vt dicūt. Unde Plautus
in asinaria de saurea seruo atriensi suꝑbo ⁊ ira
cūdo: ⁊ inhumano ait. qua facie noster saurea ē
si is est: iā scire potero: macilentis malis ruffu
lus aliquātū ventrosus truculentis oculis com
moda statura tristi fronte. Facies bene disposi

ta carne ꝛ colore ꝛ suis connexis placida signi
ficat dispositionem laudabilem ad vitia ꝛ vir
tutes. Multos eniꝫ vidi homines ꝓpinquos
isfortunio: quoꝝ aspectus cū celeraret ad id dif
formes facti fuerūt: videlicet facies eoꝝ effec
ta ē turpis plus q̄ꝫ esse soleret: ꝛ oculi retrahū
tur ꝛ cilia dilabūtur: ꝛ istud egomet isinitis vi
cibus notaui: vt i petro capreoli a me pronosti
cato. Caue ne te decipiat i leprosis ꝛ maxime
in leonina que fit ex cholera: in qua rotundant
oculi: ꝛ eminent cū eminentia venarū: ꝛ citrini
tate imixta rubori: ꝛ valde mobiles efficiunt
ꝛ adest nariū gracilitas cū vehemētissima rau
cedine: sic q̄d videatur quasi loqui p nares: gē
gine eoꝝ ꝛ nasi extremitates corrodunt: cutis
eorū exasperat: ꝛ supcilia ꝺpilant. Et hec Ar
naldus ꝺ villa noua: quia hoc p aspectū discer
nit. Facies cōcaua. s. a principio frontis vsqꝫ
ad finem menti vt nasus ꝛ os fit quasi i valle
arguit malos mores ꝛ precipue si sit adusta aut
liuida. Vidimus istos esse iterfectores: predo
nes: ꝛ fures: vt patet in itinere Romano: vt se
pe iudicium meum diuulgatū fuit.

Quesitum octauuꝫ Augustini Discipu. ad
eundeꝫ Coclitez magr̄m. De natura oculorū.

Discipulus Textus.

OCULOS Grossos habētes sunt
timidi ꝛ pusillanimes inuerecūdi lo
quaces ꝛ stolidi.

Responsio Magistri ad Discipuluꝫ.

Cōmentum.

Oculus est mēbrū instrumentale
visus: Cuius ꝯplexio ē humida
in forma rotūda cū q̄dā planicie
ꝛ septē tunicis cū trib⁹ hūorib⁹
pfecte cōpositū vt ait sillanus sup nono Almā
soris. Et Isidorus .xi. ethimologiarū: Oculi
vno modo dicunt quasi occulti: eo q̄ occultuꝫ
ꝛ secretuꝫ anime i se hūt iter oēs eni sensus aie
viciniores sunt. Vn̄ p̄ os maxime passiōes aie
iudicant. Anime eni tribulatio vel ylaritas: a
mor ꝛ odiū ꝛ cetere passiōes p̄cipue statiꝫ ap
parent i oculis. Colores autē eoꝝ sunt quattu
or. s. niger: subalbidus varius ꝛ glaucus vt re

citat canamusali in libro oculoꝝ cap° 5°. ꝛ Je
subali in cap. 5°. adducit mediū ꝛ ꝓprias ꝛ pri
cipales cās vt ad pleuū recitaui i p̄mo libro ca
pitulo. 23. de signis fortis. Et lꝫ sic rōnes isto
rum signorū possint summi tāqꝫ a cā finali: pos
sunt tn̄ reduci i qualitates ꝛ ꝯplexiōes. Est au
tē rotūdus q: rotūda forma amica est ꝛ cōsenta
nea motionis. Sētit nāqꝫ phūs: q̄ oē rotūduꝫ
de natura sui est mobile vel volubile. Jtē for
ma rotunda pfectior est: ꝛ icorruptibilitati ma
gis vicinat pp carentiā augulorꝫ. Dicit eni cō
stantinus i libro oculorū q̄ forma rotūda i late
ribus ē ellisa circūquaqꝫ ꝺclinis nō habēs an
gulos i q̄bus ꝯtineat supfluitas p̄stitura lesio
nē: q̄ si haberet angulos in ipsis macula sup
fluitatis adheret. De oculorū cā ꝛ varietatib⁹
pauca dicemus: tn̄ pricipalia aliqua accipe: mi
discipule. Ad q̄sitū respōdet Blasius ꝺ par
ma. Cā pōt eē q: idicatiōe sumpta a grossicie
ꝛ eminentia oculoꝝ arguit magnā copiā humi
ditatis cerebri: ꝛ magne humiditati cerebri ap
plicata est humiditas multū intēsa: ꝛ p ꝯn̄s ce
rebrū tale est frigidius ꝛ humidius q̄ꝫ debeat.
Et i tali corpore esset penuria sanguinis ꝛ spi
ritus mō sicut p̄sentia multi sanguinis ꝛ spiri
tus reddit hominē audacē: opposita cā iducit
ꝯriū quare ꝛc. Jdē tꝫ Rasys in secūdo capi
tulo. 16. vū ait oculoꝝ magnitudo foris promi
nentiū humidā ꝓtēdit ꝯplexionē oculi extēsi i
anteriori parte significāt stultū: ꝛ ꝓfundi subti
lē ex pte malicie. Oculi i latitudine corporis tē
dentes parthorū oculis similes corporis humi
ditateꝫ designāt. Et similiter teneas quod ha
bentes oculos multū eminentes nō multū ꝓ
funde vident: sed tenue. Cuius cā est: q: quan
to oculus est eminentior plus distat a cerebro
ꝛ p cōsequens ab origine eius seu a principio
ꝛ quanto plus aliquid distat a fonte eius: tāto
plus recedit a conuenienti dispositiōe sua. Jō
oculi multū eminentes pp distantiā a princi
pio non sunt in eoruꝫ conuenienti dispositione
quāobrem non acute vident. Cuius opposi
tum cōcludūt de oculis existentibus i profun
do. Et pp eminentiā representant diuerse res
visibiles: Jō nō possunt i paruo tēpore discer
ni ꝛ iudicari: Jō sunt loquaces sine iudicio pp
parteꝫ anterioreꝫ humidā sicut supius dixi de
fronte. Et ideo sunt inuerecūdi ꝛ stolidi: ideꝫ
testat vernaculus phūs i libro corbe: Dū ait.

¶ Gliochij eminenti: ⁊ in figura grossi
¶ Gliocchij veloci cū lo batter fermo
¶ Matti e falsi: ⁊ de mercede scossi.

Vult concludere ꝙ isti tales sunt sine discretio
ne ꝑꝑ paruū discursum ⁊ paucitatē itellectus
Tn̄ ostendit aliā speciē oculoꝝ.s.ꝙ mobilitas
eoꝝ significat: qđ dictū est supi⁹. Lȝ sit alia cā
tn̄ idē effectus. Cā mobilitatis oculorum est
caliditas : que ex nimio motu arguitur magna
quia omnis motus fit a calido: ⁊ ex illa calidi
tate ꝓcedit totu⁹ discursus ꝑꝑ mobilitatē spi
rituū: vt est doctor qdā artiū. Tamen cōmenta
tor Alexādrinus i.7°.epidimiaꝝ cōmento.19.
Dixit mobilitas oculoꝝ significat iracūdiā i
mobilitas vero timiditatē ⁊ modestiā. Sicut
mobilitas cāttur a calido: ita imobilitas a frigi
do: ⁊ sunt modesti: quod est ꝯtra audaciā. Sci
endū est ꝙ licet oculus profundus sit signum
maloꝝ moꝝ: vt dicem⁹ inferius: tamen est bo
ni ⁊ acuti uisus vt dicit Aristoteles.19.de aia
libus. Cuius ratione͂ reddit Auerrois 4.colli
get cap.đ accidentibus visus vbi vult ꝙ ocu
lus ꝓfundus videat remotius q̄ȝ eminens: qđ
fit: vt dicit: q̄ spiritus visibilis est magis i ꝓfū
dis oculis aggregatus: ⁊ virtus visiua tunc est
fortior. Etiā lux i maiori q̄titate recipit: sicut
accidit in riuis stricte currentibus. et ꝑꝑ hoc
stringit sagittator oculū quādo vult recte mitte
re sagittā. Et carpentarius vt lineā videat rec
tius. Hec Auerrois. Et ꝑꝑ oppositā cām ha
bentes oculos eminentes sunt debilis visus ⁊
nō vident a remotis. Et cōciliator ait. Cum
aūt oculi difformiter mouentur vt nūc currant:
nūc aūt qescāt: lȝ his nō dū adsint talia facio
ra perpetrāda i cogitatiōe tamen versant. Et
vniuersaliter notaui tales oculos habentes ho
mies pessimos subtractores ⁊ temerarios ostē
dere: Ego habeo vel habui fratres similis na
ture: q ꝑꝑ talē cōiūctionem passi sunt vel sunt
passuri malā necē meo iudicio. Et vidi tale
signū i multis đꝑdatoribus viaꝝ. Dixit phto
lomeus phūs oculos croceos significare hoiē
crudelem ⁊ deceptorem : Id ego expertus
sum ⁊ tale signum vidi in lenonibus ⁊ homi
cidis. Color talis significat dominiū cholere
cum maxima adustione : ex qua re non potest
causari nisi dominium malignitatis : ⁊ dictū
est pluribus vicibus ꝙ ex bona complexione
causatur bonitas intellectus ⁊ econtra ꝯtrariū.

¶ Quesitum nonū. Augu. Disci. ad eundem
Coclitem Magistrū De natura ⁊ motibus
oculorum. Disciplulus.

¶ Textus.

CRISPSIT Phūs ad
Alexādrū i libro đ secretis secre
toꝝ. Cuius vero oculi mouent
velociter: ⁊ visus eius est acutus
talis hō est fraudulentus latro ⁊ ifidelis.

¶ Respōsio magri ad Disci.
Cōmentum.

Cias o discipule mi ꝙ tale signū
exꝑtus sū ꝑsepe ⁊ iudicaui ifini
tos q fuerūt suspensi: đ qb⁹ vnus
fuit filius magistri Iuliani đ pō
tremulo: ⁊ talis dū puer erat fuit
nutritus a strenuo ⁊ forti ⁊ i militia prudentissi
mo Frācisco rouerso siue roberso : ⁊ merito a
robore: quo p̄ditus erat. Illi⁹ filij p̄dicti Iu
liani iudiciū meū fuit de āno.1492. ad qđ pre
sens fuit magister Bartholomeus đ sctō mari
no chyrurgicus: ⁊ mihi amicissimus: Et ꝓut
iudicaui fuit suspēsus adolescēs ille.1496. vt
fata disposuerunt. ⁊ alius ꝓnosticatus fuit a
me q dicebat Tadeus guidottus : q etiā pro
furto suspensus fuit. Istā sententiā ꝯfirmat cō
ciliator dū ait. Cuius oculi velociter mouent
cernentes acute calidi sunt latrones ⁊ ifideles
sicut a natura mōstrant. causa est q̄ a subtilita
te igenij ꝓcedit furtum ⁊ aliena deceptio. In
geniū autē subtile ꝓcedit a subtilitate humoꝝ
ex quo sequit caliditas cōplexiōis sicut dictū
est i prehabitis: ⁊ motus ꝓcedit a caliditate:
quādo caliditas est magna: velocitas est inten
sa. Intuitus fixus non causat nisi ex nimia co
gitatione ⁊ desiderio ad decipiendum. Ergo
duabus de causis sunt in tali subiecto scilicet
motus quem significat caliditas intensa. Alia
est acuitas ingenij ad profundam cogitationē
ad male operandum: Idem sentit Rasys dū
ait. cuius oculi cito mobiles sunt ⁊ acute cer
nentes deceptor est ⁊ calidus atq̄ latro. Ali
quis potest arguere fures sunt melancholici:
melācholia procedit ex humore frigido ⁊ sicco
ergo cōtrarium illius quod superius dictū est.
Respōdeo ꝙ nō est semꝑ verū: ymo videmus

homines martiales esse fures depredatoresq3: et tñ tales sunt colerici ꝛ melãcbolici sicut pa tebit iferius i physionomia nostra ꝺ planetis: ꝛ i chyromãtia magna ꝺ natura martis. Tñ esse põt pp accidẽtia animi ꝙ efficiantur melã cholici adusti ꝛ ẽ p accidẽs sicut videmus per expientiã i lenonibus:alleatoribus ꝛ ꝺpreda toribus q2 hñt igeniũ in his:q2 in igeniũ ẽ rec ta rõ in agibilib9. Et hic stat solutio qõnis q2 sunt cholerici adusti:ꝛ p viã adustiõis sunt me lãcholici. Vñ aliqñ color liuidus ꝛ flau9 ostẽ dit ꝯplexionẽ cholere aduste:tñ tẽdẽtis ad me lãcholiã. Si albedini cui viriditas sit admixta approximet̃ calor seqt̃:q a medicis plũbinus appellat̃: vt inqt Almãsor lib° scđo cap. prio idest fuscus si rubedini vicinet̃ vel ei admiscea tur sanguinẽ grossuz ꝺñari demõstrat:hm q̃ti tatẽ q̃ ei approximat:vel q̃ ei admisceat̃ rube do. Iste color est sicut color pulmonis qñ est extractus ab aialibus ꝛ appellamus liuidũ. a pulmone q incipit putrefieri qñ ẽ ab aiali ex tractus ꝛ tumefit, ꝛ fit i eo color liuidus.i.plũ binus. Caue ꝛ summe p̃caue a talibus hoib9 q2 sunt maligni ꝛ pessimi:ꝺũmõ sint habitudi ne laudabiles seu formosi. Colorẽ istũ hñt qui dã prelati.i. Cardinales:qui imẽsam maligni tatẽ habẽt. Et exẽplũ pono de antiquo nostro Aromatario:illis similis q mortuus est: Ta les sunt luxuriosi ꝛ ebriosi ꝛ falsa cõtractãtes sine vlla verecũdia ꝛ destruunt populos ꝛ ec clesiam dei:ꝛ sunt cã oium maloꝝ sicut actio nes sue sunt hodierno die manifestissime. Ali quis põt dicere isti sunt sanguinei ergo ẽ bona ꝯplexio illoꝝ:ꝛ cõplexio taliũ sanguinea ẽ:q2 epar generat multitudinẽ sanguinis tñ ex ma gna sua quãtitate cor calidissimũ adurit ipsum sanguinẽ ꝛ fiũt melãcholici adusti q2 ẽ sanguis grossus. Et talẽ cõplexionẽ vidi in religiosis q vtunt̃ multis cibarijs ꝛ p̃cipue ouis ꝛ simili bus. Et sunt adusti luxuriosi lurcones sine lit teris ꝛ exercent mores porcinos : cum eorum capita spherica aut pineata sunt cũ maxillis pi guedine suffocatis. Vñ qñ adustio ẽ nimis in currũt in phrenesim. Et vnus ꝺ istis ẽ ille pau per iuuenis:qui hodierno die est fatuus Nico laus.f.pipharus aurifex dignissimus.et Jaco bus de manginis:ꝛ magister Antonius ꝺ fo ro populi:quem ego iudicaui dũ ille studeret Bononie.1493.in presentia multoꝝ doctoꝝ artistaꝝ dũ ego disputabam. Et i illo tẽpore iu dicaui magistrũ Jacobum romanellũ veronẽ sem : qui iñdẽ erat scholaris artista:qui ambo hodie sunt fatui . Tñ aliqui ignari putabãt il los esse cõplexionis sanguinee:color talis ẽ vl fuit vt mora gelsa imatura vt dixi in pluribus locis:aut vt color pulmonis nouiter extracti vt in leprosis apparet sicut ante dixi.

Quesitum decimũ Augustini dis.ad eũdez Coclitem magr̃z. De natura oculoꝝ paruoꝝ.

Discipulus. Textus.

o LXXI Parui malum ꝛ stultuz denotant: ꝛ pusillanimẽ relati ad si mias .

Responsio Magi.ad Discipuluz

Cõmentum

b Omo qñ ẽ calidus ꝛ siccus ẽ ma liciosus rõne humoꝝ ꝛ spirituuz ꝛ ẽ proditor ex caliditate ꝛ sicci tate: p̃cedẽte ab adustione chole rica. Ideo sunt deceptores ꝛ pti cipãt de humore melãcholico a quo sequit̃ ti miditas ꝛ stulticia pp siccitatẽ. Profunditas oculoꝝ p̃cedit ex siccitate q̃ desiccat humiduz muscolorũ ꝛ ligamẽtoruz. Unde sequit̃ ꝯtrac tio ad interiora:ꝛ cerebrum exhaustũ. Et pau citas materie oculoꝝ significat humido p̃por tionato dominiũ siccitatis ꝛ malancholie adu ste aut siccitatẽ adustiuã ꝛ ob hoc sunt timidi ꝛ fraudatores vt simie p̃ut expientia ꝺmõstrat.

Quesitũ vndecimũ. Augu.discipuli ad eũ dem Coclitẽ magr̃z De situatione aliqua ocu lorum . Textus.

c LXXII Oculi secunduz longum fu erint situati inuidum calidum ꝛ de ceptorem insinuant.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Cõmentuz.

p Alemon oculos velut animie fo res ac ipsam emicare p eos dixit Ab oculis porro multiplicia iu dicia assumũt̃ ex figura quantita te q̃litate positiõe ꝛ motu. Aliter i specie hu mana oculi sunt situati secundum latitudinem corporis . Et quando situantur secundum

lōgum illud eſt mōſtruoſum ideſt ꝑter naturā:
Cuius cā eſt magna caliditas ſicut in ꝑhabi-
bitis actuȝ eſt. Ex quo ſeqꝉ deceptio ⁊ inuidia
ꝓꝑ deſideriū ꝯtinuū ad mala cōmittenda ꝓꝑ
igneitateȝ ſpirituū ⁊ diſcraſiatū cerebrū: vnde
Raſys ait. quādo aūt oculi in corporis lōgitu-
dine poſiti fuerint calidū ⁊ deceptoreȝ demon-
ſtrabunt. Et vnus ď iſtis fuit frater Hierony-
mus ſauonarola magnus deceptor ⁊ ſeductor
populi fraudator fraudatoꝝ ymo ipa fraus q
nouas leges ꝓmulgauit in ciuitate Florentie
Cuius phyſionomia erat talis. Caput paruū
⁊ pineatuȝ: oculi ſm lōguȝ naſus aqlinus: la-
bia groſſa: ⁊ color faciei erat liuidus aduſtus
colluȝ obliquuȝ. Et ſignuȝ magne caliditatis
ſue ꝯplexionis fuit: ꝙ nō potuit portare linea-
mina: nec aliqd ſuꝑ caput ſuum: qm̄ ſtatiȝ exco-
riabaꝉ: ⁊ erat caluus qꝛ arguebat dominiuȝ ſic-
citatis in anteriori ꝑte. Et in omni ꝑte corpo-
ris fuit piloſiſſimus ſignuȝ magne aduſtiōis.
Caue igiꝉ ab aliqbus pſeudis ꝓphetis ſic cō-
plexiōatis ⁊ ꝑcipue a tota ꝯplexiōe. ſ. aduſtiſſi-
ma.

¶ Queſitum duodecimum. Augu. Di. adeū-
deȝ Coclitem magr̄m. De maculis exiſtenti-
bus in oculis.

¶ Textus.

NOTAT Raſys in ſecūdo
ad Almāſorem. Macule multe
circa pupillā in oculo apparentes
malum ſignificāt hoīem: ꝙ ſic cū
oculus etiā fuerit varius erit de-
terius.

¶ Reſponſio Magiſtri ad Diſcipuluȝ.

¶ Cōmentum.

Culoꝝ varietates nō ꝓcedunt
niſi a caliditate q̄ eleuat vapores
ad oculos: vnde quāto maior eſt
varietas oculoꝝ: tāto magis ar-
guit intenſaȝ caliditateȝ. Jō q̄ꝫ-
to macule ſunt magis varie aduſtio eſt maior:
⁊ ꝑ ꝯſeq̄ns oſtendit varietatem humoꝝ ⁊ adu-
ſtionem maiorem ⁊ hoc manifeſtat aduſtioneȝ
ſpiritus: de quo ꝓcedunt moꝝ varietates: ⁊ vi-
tioꝝ ingens caterua. Et ex magna varietate ď-
terioraꝉ iudicium honeſtuȝ ⁊ laudabile. hic nō
dicimus de cā varietatis in aīalium oculis ſi-
cut oſtendit nuncius naturꝫ ď generatiōe aīali-
um capitulo primo. Quia non eſt ad ꝓpoſitum
noſtrum.

¶ Queſitum decimuȝ tertium. Augu. Di. ad
eundeȝ Coclitȝ magr̄m. De natura oculoꝝ.

¶ Textus.

CUIUS UERO Intuitus
mulieris intuitui aſſimilatur: Lu-
xurioſus eſt ⁊ inuerecundus.

¶ Reſpōſio magr̄i ad Diſci.

Cōmentum.

Jcut diximus in pluribus locis
ſcilicet quādo aliqs aſſimilaꝉ ali-
cui aīali q̄ſi ſimilis eſt nature illi-
us: ergo oculoꝝ intuitus ſimilis
femine cādeȝ diſpoſitioneȝ cāt a tali ꝯplexiōe:
et eſt ita in moribus ſicut femina eſt luxurioſa
⁊ inuerecunda. Jdeo tales hoīes ſunt ſimilis
nature. ſ. luxurioſi ⁊ inuerecundi. Unde Ra-
ſys: quādo auteȝ ita ac ſi puer eſſet intueꝉ: at-
q̄ꝫ tota eiꝰ facies ⁊ oculi q̄ſi ridere videāꝉ hic
letus eſt ⁊ diuturna potieꝉ vita. Penitus quā-
do oculi q̄ſi rident cuȝ reſiduo faciei ſunt adu-
latores luxurioſi ⁊ detractores: Tamen cāȝ al-
legāt aliq ⁊ dicunt hilaritateȝ ⁊ lōgitudineȝ vi-
te ꝓcedere ex bona ꝯplexiōe. Cuius cā ſunt
humores laudabiles ⁊ ſinceritas ipſoꝝ ꝓꝑ ſuā
ꝯcordātiā. Unde cōmentator in libro de cau-
ſa lōgitudinis ⁊ breuitatis vite. cauſa lōgioris
vite eſt habundantia caliditatis ⁊ humiditatis
cum dominio caliditatis ſuꝑ humiditatem: et
vniuerſaliter virtutum actiuaꝝ ſuꝑ paſſiuas: et
eius ꝯ̄rium eſt mors: et mors nihil aliud eſt q̄ꝫ
frigiditas ⁊ ſiccitas, et cum cā mortis ſit frigi-
ditas ⁊ ſiccitas, cā vite eſt caliditas: ⁊ humidi-
tas. et iō ꝯplexio iuuenuȝ eſt calida ⁊ humida:
ſenum autem frigida ⁊ ſicca: ⁊ ſignum eſt ꝙ q
multum coeunt parum viuunt: ⁊ caſtrati plus
viuunt q̄ꝫ nō caſtrati, ſenes q habent multam
carneȝ plus viuunt: qm̄ cauſe multitudinis car-
nis eſt caliditas ⁊ humiditas. Jō pueri q ſunt
calidi ⁊ humidi: inter alias etates ſunt hylares
⁊ gaudent ꝓꝑ eoꝝ ꝯplexiōeȝ: ⁊ ſunt remoti ab
accidentibꝰ animi. Jō illi q aſſimilāꝉ pueris
ſunt ſimiles in ꝯplexiōibꝰ nō cogitātes res ar-
duas. Et iſta ꝯplexio ex ſe oñdit diuturnā vitā
ſicut i alio loco demōſtrauimus. Cū oculi i ru-
bore prune aſſimilanꝉ: hō peſſimus ē ⁊ obſtia-
tus. Ratio eſt qꝛ color igneꝰ idicat bilē ſitenſiſ-

simã rõne caliditatis:⁊ ẽ obstinatus ⁊ vitiosus
sicut pꝫ in versiculis ĩ prio loco. Cuius oculi ĩ
colore sunt similes caprarũ oculis stolidus est
Ratio est:ꝙ qñ aliquis assimilat alicui aiali:
similis est nature ⁊ ꝯplexionis ⁊ morũ sicut di
ximus ĩ pluribꝰ locis. Oculi igit caprini ostẽ
dunt stoliditatẽ:⁊ fatuitatẽ. Ego pluribus vi
cibus inspexi ĩ tali aiali:⁊ inveni oculos eorum
aliquantulũ varios:⁊ cũ turbulentia quadã in
pupilla qꝛ ostẽdit cõplexionẽ valde flegmaticã
⁊ aqueã ex quo sequit timiditas ⁊ fatuitas. ocu
li q̃ sunt vaccaꝝ oculis similes amẽtiã porten
dunt. Oculi enim similes oculoꝝ vaccaꝝ ĩ ho
mine arguũt similẽ cõplexionẽ:nã talis bestie
cõplexio est frigida ⁊ hũida:iõ sunt magni qm̃
a frigiditate ⁊ humiditate cãtur inertia ⁊ crassi
tas ĩtellectus:ex quo sequit dementia ⁊ simpli
citas. Oculi si parvi fuerint ⁊ foras prominen
tes:vt oculi cancri stulticiã significabũt ⁊ stoli
ditatem ⁊ suas sequẽtes cupiditates. Ratio ẽ
qꝛ paucitas oculoꝝ arguit paucitatẽ materie.
Eminentia vero ipsoꝝ significat nimiã humi
ditatẽ ĩ vẽtriculo anteriori vbi spiritus ĩviscan
tur ⁊ deficit iudiciũ. Etiã eminentia oculorũ
multorum obiectorum representationis est cã
ita ꝙ nõ põt discerni cõgruũ ab ĩcõgruo:ex q̊
sequit discursus ineptus ⁊ beluinꝰ. Oculi sur
sum tendentes sicut oculi bovũ:qui ⁊ cũ hoc ru
bei vident ⁊ maximi hominẽ pessimũ stolidũ
atqꝫ stultũ ⁊ ebriosũ significãt. Ratio huiꝰ ef
fectus ẽ:qꝛ significat debilitatẽ cerebri:qꝛ talis
figura ꝓcedit a cerebro humido. Et ex debili
tate cerebri cãtur ebrietas ꝑꝑ vapores ascendẽ
tes: ⁊ discrasiat cerebrũ. Illa elevatio ocu
loꝝ ꝓcedit ꝑ accidens:nã causat a nimia cali
ditate cuiꝰ signũ est color rubeus ex nimia ca
liditate causat ꝑturbatio anime rõnalis: sicut
nos videmus in intẽsa irascibilitate hominum
⁊ istos oculos notavi in civitate Viterbii in ni
cola tonsore qui quasi semꝑ ebrius existit. At
meliores oculi sunt illi:qui sunt vt dicit philo
sophus ad Alexandrũ dum ait. Qui aũt habꝫ
oculos mediocres. declinantes ad celestẽ colo
rem vel subnigredinẽ:talis hõ est penetrabilis
intellectus fidelis ⁊ curialis. Idẽ sentit Avi
cenna p̊ cãticoꝝ de varietate oculoꝝ:qꝛ argu
unt tempamentũ dũ oculos similes antimõio
exemplificat:qꝛ acumen ingenij ꝺclarãt. Et al
mãsor. Oculi aũt meliores esse dicunt:q̃ inter

nigrũ ⁊ variũ medij sunt: Si cũ hoc nec multũ
sint radiosi:neqꝫ rubedo vel citrinitas apparet.
Oculi.n.isti bonã demõstrãt nãm:qꝛ ingeniũ
est debita dispositio organoꝝ deservientiũ rõni
Tñ aliud in agibilibꝰ:aliud in opabilibꝰ vt in
tertio li° patebit. Ratio est qꝛ sunt privati adu
stiõe cholere ⁊ melãcholie aduste. Et color q̃
si celestis ⁊ niger aut kropus presertim vbi nõ
sunt macule aliquomodo causat ab humoribꝰ
humidis tempatis sine vlla adustiõe ex q̊ spi
ritus similis nature representat:sequit ingeni
ũ ⁊ speculatio scribit etiã Iesubali in li° ocu
loꝝ subalbidus aũt ⁊ varius qñ cõiũgunt par
tes eaꝝ agentiũ glaucedine fit sicut ꝯplexio tẽ
pata. Color varius significat ꝙ spiritus visibi
lis est plus ⁊ clarior. Et semꝑ vidi tales esse
bene natos:⁊ phõs esse ⁊ rerũ summaꝝ inda
gatores:quoꝝ vnus est summus ille phũs et
methaphisicus excellens q̃ hac nr̃a tempesta
te(vt audeo dicere)classicus est. hic est ille ma
gister Alexãder Achillinus cõterraneus no
ster:quem ꝓduxisse patriã nõ penitet. De cuiꝰ
virtutibꝰ meliꝰ est tacere q̃ꝫ pauca dicere. Et
multos alios notavi inter quos est Dominicꝰ
fuscus Ariminẽsis vir apprime doctus: ⁊ me
arũ lucubrationũ fidus exemplator. Et nũqꝫ
vidi legistas habere oculos sine macula aliq̃.
Qui hꝫ oculos extensos cũ extensiõe vultꝰ est
malitiosus ⁊ nequã. Ratio est qꝛ illa extensio
causat a siccitate ⁊ caliditate ⁊ anima calida
est maligna. Et q̃ hꝫ oculos similes oculis a
sininis est insipiens et dure nãe. Cã est qꝛ sunt
cõplexiõis frigide et sicce a q̃ impssio specierũ
est difficilis:iõ sunt insipientes sicut asini. Cu
ius frigiditatẽ ostñdit phũs in.8.ꝺ nã animali
um cap°25. De ansinoꝝ morbo dũ ait impati
ens frigoris maxime hꝰ animal est:q̃ꝑꝑ põtica
et scytica terra asinis caret. etiã sunt ꝑui coitus
nisi in mense maij q̃ eis dñat ꝓ asinoꝝ ꝯserva
tiõe ⁊ ẽ aliq̃ ꝯstellatio seu stella fixa q̃ augꝫ ⁊ di
latat hũidũ asininũ ⁊ incitat ad coitũ vt recitat
Albertus in lib° de aialibꝰ. O Plini nã stel
laꝝ hꝫ ꝑticularẽ curã in asinis tãto magis ha
bere dꝫ in animalibꝰ rõnalibꝰ quare etc. De
teriores v̊o oculi sũt q̃ hñt maculas albas aut
nigras vel rubras vel cuiuscũqꝫ coloris: qꝛ ta
lis hõ ꝺterior est omnibꝰ alijs ⁊ magis repro
bãdus. Et tale signũ notavi in principibꝰ ⁊ le
gistis ⁊ causidicis q̃ sunt radices ⁊ minera

omniū malorum. Potest dicere aliquis: qua-
re in oculis apparet tanta varietas colorum.
Rńdeo q2 oculi sūt valde diaphoni: ꝛ rarē sub
stātie: nō spiritus visiui ostēdūt q̄litates eoꝝ: ꝛ
qn̄ sunt i loco dterminato isurgit vel isultat color
sicut supra diximꝰ. Q꞉ sit rare substātie pꝫ i mu
lierib⁹ qn̄ hn̄t mestruū: maculāt. n. speculū bn̄
tersuz maculis qbusdā sanguineis: ꝛ ificiūtur
pueri i cunis. De oculoꝝ cā satis dictū ē: trāse
amus ad ipsorū quantitatē. Ait Ptholome⁹
phūs. Oculi magni ꝛ supercilia lōga breuē vi
tā significāt. Et signū tale habebat Lodouic⁹
de Blanchis nobilis bononiensis: quē ego iu
dicaui pp tale signū: ꝛ alia ānexa: ꝛ fuit breuis
vite. Qui hꝫ albedinē i oculis tēdētē ad subni
gredinē significat magnū hominē: ꝛ i honore
viuētē. Qui hꝫ oculos longos cū superciliꝭs
longis erit doctus sed breuis vite. Palpebre
supiores oculoꝝ coperientes palpebras inferi
ores longitudinē vite demonstrāt. Hn̄tes ocu
los paruos ac rotūdos libenter iterātur ad ma
le operandū dūmodo facies sit pallida. hec il-
le. Cuius vō oculi fuerit vehementer mobiles
parui palpitantes pessimū hominū denūciant:
q2 ostendit intēsissima caliditas rōne spirituū
exuberantiū effundentiū ad oculoꝝ circūstan-
tiam. Un̄ Rasys velocitas aperiendi ꝛ clau-
dēdi oculos caliditatē significat. Qui si bene
mobiles ꝛ acuti fuerit rapacē ondūt. ad accipi
tres cōparati. ꝙ si palpebraꝝ palpitatio fuerit
crebra meticulosuz ꝛ maniacū indicat. Et quo
rum in gyꝝ ducūt pupille si vniformiter aut
difformiter ambe moueant opus ē separare.
Nā si vniformiter scito illi⁹ scelerib⁹ ꝛ facino
ribus animū: ꝛ homicidiꝭs domesticis nefan-
disqꝫ cibis ꝛ cōiugiꝭs eē pollutū: q̄les thiestis
ꝛ atrei ꝛ medee Jasonisqꝫ fuere nuptie: adeo-
qꝫ fraudes hoīnū secute sunt: ꝛ natoꝝ mēbra
lacerata ac deuorata. Et qualia oedipi memo
rant connubia. Ubi nempe cū matribus ꝛ fi-
liabus turpes concreatiōes adiuicē fuere pac
te. Oculi q sunt i capite q̄si abscōsi. i. cōcaui in-
tus lōginqui visus significāt hoīez suspiciosuz
maliciosuz: male ire: puersi moris: valde me-
morē audacez: crudelē facile mēdacē: minacē
vitiosuz: luxuriosuz: supbū: iuidū: ꝛ seductorez
vt tꝫ Michael scotus. Et cōciliator ait: oculis
variꝭs magnisqꝫ glaucis guttule coloris rubei
maxime pulueruleti: qui color kianos appella

tur nigro corrupto similatus ꝓuideant i gyro
ordiate turbatū aīo ꝛ vitiosuz eē designāt. Ue
rū audacē ꝛ igeniꝭ ꝑualētē acumie. adhuc gut
tule rubētes modicū qdē plus i nigredinē ver
gētes sic imētib⁹ nigrescere iudicet: generosum
animū iustū ꝓbū ꝛ igeniosuz aiūt dnotare. qui
tāqꝫ guttulis nitoris itus relucēt: nitidos cō-
positos grossosqꝫ valde dmōstrāt. In qb⁹ gut
tule rubicūde fuerit vehementer nō oīno rotū-
de sed ad quadratū accedētes sublucēāt velut
ignis iferius ꝛ itrisecus post ipsaz alie cōsistāt
guttule pallori admixte ꝛ alie glaucescentes: ꝛ
circuli pupillas forisecus ambientes sangui-
nolēti cōstāt vel carnes sitqꝫ oculi magnitudo
q̄ inter q̄ pupille vel palpebre moueat palpe-
bre ꝛ pendeant sub his aīus oculis oculrat. q
ferarū oīuz atrocitatē excellit: qd nec qs vnqꝫ
valeret cogitare hiꝭ eni sunt nefandoꝝ ꝑpetra-
biles nō a domestici sanguinis effusiōe: nō ab
īpietate vlla doloqꝫ ac vsutia se abstinēt sicut af
fecti. Quare puto hāc oculoꝝ notā illū scelera
tissimū tyrānū Ezelinū de Romano: italie si-
tiētē sanguinē habuisse. Adhuc i huiusmōi ocu
lis guttule quāto magis fuerit rubicūde ꝛ mi-
nute eo magis iracūdū iniuriosuz: ac sceleratuz
ondūt. Maiores qdē ꝛ obscuriores hec nefā
da minuūt: sꝫ minime tollūt. Nigre gutte aut
sanguinee: i nigris pupillis aut ex vtroqꝫ pfu-
se colore maleficū ꝛ venenariū testant. pallide
vero dolis ꝛ obscuris malignatiōib⁹ ipsuz de-
tineri dicūt: ꝛ summa obseruatiōe cura ista de
cernit ꝙ quāto guttulaꝝ colores existūt vehe-
mentiores vt dsignant tāto sunt maiores effec
tus. p earū eni vt dꝫ obscuritatē hec minorant
scelera. Amplī⁹ Aristoteles scripsit ad Alexā
drū. Deteriores existunt oculoꝝ hn̄tes albas
maculas aut nigras vel ut sanguis rubeas cir
cūquaqꝫ. hic eteni hō cūctis dterior magisqꝫ ꝓ
ditor ē ꝛ maxie reprobādus. Sūt oculi tn̄ variꝭ
velut arcus dmonis yris appellatus: qui qdē
sicci existentes isaniā denūciāt: Humidi autē
nō ꝓcul sunt ab illa q si adhuc nā ꝯstiterūt ma
gnificentiā ꝛ verā denotat sapientiam: iracun
dum tamen portendunt ꝛ in venerem promp
tiorem. Pupilla cum huiusmodi citrinitate ni
gra si fuerit: ac si daureata appareat dicūt me
dici sanguinis fluxū p iferiora denotare. Ue-
nosi sicci maniaz idicāt. Qui caligie sunt obsiti
malis artibus sunt ibuti infideles, iterpretati.

Unde intelligendum est peroptimos fore eo-
rum contrarios perlucidos videlicet dum nul-
lum fuerit signum mali aliunde impugnans.
Et tales refert palemon oculos Hadrianum
imperatorem habuisse. Liponia scilicet humi-
dos magnos luminosos atqꝫ corruscos hoies
si habuerint cũ glaucedine tamen corrusci ꝛ sã
guineitatem habentes: temeritatez indicant ꝛ
ad insaniam maxime sunt oculi statumqꝫ obti-
nent mensuratum optimũ mentis habitum de
clarant. Quare oculoruz mediocritas appro-
batur inter nigrum ꝛ varium existentem mediũ
inter alios predictos nisi multum existant radi
osi: neqꝫ rubedo aut citrinitas vel aliud repre-
sentet: tales nãqꝫ bene natos denunciant. Si
quidem oculi sunt magni ꝛ nitore perlucidi in
stum docilem prouidentem ꝛ admonitorem te
stantur. Et huiusmodi putant Socratez fuis-
se. Preminentes autem nimiũ rubicũdi par-
ui: mentis ꝛ lingue effrenate ꝛ instabilem de-
nunciant. Addit amplius Palemon: premi-
nentes micantes trementes ꝛ salientes quos
greci panthomoi vocant siquidem parui sunt
dolos ꝛ versutias ostendere. Item Auicenna
primo de animalibus qui tremulus est leuis ẽ
hoc ẽ in istabilitate stabilis. Siquidẽ mensura
te magnitudinis humidi atqꝫ plucidi magna-
nimũ magnalia cogitantem ꝛ perficientez ostẽ
dunt. Interdum autem indicant iracundum
vino deditum latrantem ꝛ gule cupidum vltra
mensuram humanam. Et tales existimãt Ale
xandrum oculos habuisse. Sit itaqꝫ tantuz dic
tum de his que ad figuram ꝛ situm reducunt
oculorum. Cũ oculi risiui sunt ꝛ maximi hebe
tem luxuriosum ꝛ impudicum ostendũt. Cani
quoqꝫ oculi arridentes velut isidijs constituti
repntent maxime si gene supercilia ꝛ labella
cõmoueantur isandorum cogitationes aut do
los denũciant conceptos: presertiz si iterdum
palpebre coeant: ꝛ iterdũ se tangant cogitatio-
nem enim nequissimam iam denotant existere
Et tristes oculi non sunt oino timendi humi-
dorum enim in cogitatione sunt dediti: ꝛ opti
maꝝ artium denotant studia. Quod si horum
supercilia ꝛ frons sint latiora cum tranquillita
te conuenientes: ꝛ palpebre laudabiles igeni
um testantur fidũ benignum ꝛ grauitate pen-
sum. Quod si tristes extiterint ꝛ sicci: ꝛ cum
hoc frontis interueniat asperitas ꝛ aciei intẽ-
sio: sitqꝫ palpebraꝝ subiectio nocentem ferum
nilqꝫ inausum idicat relinquentem. Et scribit
philosophus i methaphoricis. Quibus autẽ
ab oculis tãqꝫ lipitudines dependent amato-
res vini sunt: ꝛ referuntur ad passionem. et. n.
vehementer cadens idest quedam lipitudo. cir
ca quorum enim oculos apparent huiusmodi
quasi lippitudines dependentes ita ꝙ oculi q̃
si grauati videntur clausi sunt ꝛ magni potato
res naturaliter ꝛ sumitur a more apparente in
actualiter constituto i passione ebrietatis. Tali
eni dispositione arguit cerebrum humidum ꝛ
lapsum vt i alio loco ostensum est. Quibus au
tem ante oculos tanqꝫ lippitudines eminent
amatores somni referuntur ad passionez: qꝛ a
somno surgentibus dependent que sunt i ocu-
lis: Scire debes ꝙ lippitudo causat ex cõgre
gatione grossi sanguinis vel alterius humoris
grossi in palpebris ꝛ in pelliculis oculos circũ
dantibus ipsas igrossantis ꝛ a vulgo dicuntur
scarpelline. Tales vt dicitur sunt naturaliter
somnolenti ꝛ referuntur similiter ad passio-
nem siue cõuenientiam. Fit autem huiusmodi
tumor oculorum diu dormientibus sumpto ci-
bo. Eo ꝙ cũ in somno cibus digerat ꝛ per con
sequens fumi aliqui ad cerebrum eleuant.
Illi fumi seu vapores a frigiditate cerebri in-
grossati descendũt ad oculos vt iam dictũ est: ꝛ
remanet circũstantia oculorum tumefacta. Qui
cũqꝫ paruos oculos habẽt pusillanimes sunt ꝛ
referũtur ad apparentiã ꝛ symiaz. qui vero ma
gnos oculos habent tardi sunt ꝛ referunt ad
boues. Igit bene natum idest bene cõplexio-
natum oportet neqꝫ paruos neqꝫ magnos ha-
bere oculos. quicũqꝫ autem concauos habent
maliciosi credũt relati ad symias. quicũqꝫ aũt
eminentes habent oculos fatui sunt ꝛ referun
tur ad apparentiam. quibus autez parũ conca
ui sunt oculi magnanimi sunt ꝛ referuntur ad
leones. quibus amplius mansueti referuntur
ad boues. i. habentes oculos modicũ profun-
datos sunt magnanimi ꝛ referunt ad leones.
Tamẽ habẽtes oculos modicum plus profũ
datos q̃ꝫ habeãt leones: tamen non tantuz si-
cut primi sunt mansueti ꝛ referunt ad boues:
ꝛ sic est pupilla si est nigra pigrum portendit ꝛ
hebetem. pupile in quaꝝ circuitu margari-
te apparet similitudo: hominẽ demonstrat inui
dũ ꝛ verbosum ꝛ timidũ ꝛ pessimũ vt Rasys

Dixit enim Maly Abbas primo theorice capitulo .24. De corporis signis ⁊ seruis emendis. Caue etiam ne discipientiam patiatur nigram quod hoc modo agnosces: videbis oculos eius acute intuitionis ⁊ ad id qđ ītuetur coruscantes sicut intuerentur fere: eruntq; ipsius incōposita ⁊ iordinata verba. Et Hyppocras in libro secretorum. Cum oculi fuerint oblique ⁊ febrem acutā habuerit: cito morietur. Albertus ⁊ conciliator ait: lippitudines autē oculorum inspecta dispositione: vini denunciant potatorem: si non aliunde insurgat. ⁊ quando cum demissiōe fuerit oculorum: amatorē somni iudicabit. quod etiā passioni refertur. Si diu oculi remanserint aperti stoliditas ⁊ inuerecundia denotatur. Itē phūs in methaphoricis ⁊ ēt Auicenna primo de animalibus. Quibus autem oculi valde nigri timidi sunt: niger autem color valde visus est timiditatē significare. Qui autē non sunt valde nigri sed declinantes ad flauum colorem boni animi sunt. Quibus autem oculi glauci aut albi timidi sunt: visus enim albus est timiditatē significare. Qui autem non sunt valde glauci: sed kropi boni animi sunt ⁊ referuntur ad leonem: et aquilam. Cām diximus in primo libro. Item quibus venosi maniaci sunt ⁊ referūtur ad capras. Causa istius secundum quosdam est eo ꝙ secundū eos non est directe de colore oculorū dicere nihilominus vti q; videtur dicendum ꝙ sic: Intēdit enim p oculos venosos oculos plenos paruis ⁊ minutis tractibus ad modum minutarum venarum dispositis ex qbus color oculorū diuersificatur. Et dicit ꝙ habentes tales oculos sunt maniaci. i. diminute fantasie que pcipue seruit intellectui qr vt dicit tertio đ aīa necesse est itelligentē fantasmata habere: in quibus etiam vt dicit Aristoteles lib. 8. de animalibus sicut ⁊ i ouibus est diminutio intellectus ⁊ fantasia ⁊ ymagies in tantum ꝙ vix sciunt egredi ad pascua vel ingredi nisi ab aliquo dirigantur ⁊c. si cōsiderabis. Idem tm Rasis vt supra tactū est. Item quibus ignei sunt inuerecundi ⁊ referuntur ad canes. Idest habētes oculos igneos. i. ad modum ignis scintillantes ⁊ rutilantes sunt inuerecundi. i. rapaces ⁊ litigiosi sicut canes. Quare est ꝙ ira accensi non vident aut si vidēt vnū apparet duo. Responsio est Auerrois i de sensu ⁊ sensato dicentis ꝙ oculus est instrumentū virtutis visibilis quod non agit nisi qñ i sua cōplexione naturali fuerit nullo adueniente turbante ipsum: ideo iracūdus in hora ire habēs calorem ascendentem icipit inde corruptio sui visus ⁊ forte videbit vnum duo propter motum ingentem spiritus apud iram: quoniam quando pars recipit formam mouetur: vt veniat ad suum locum: ex alia parte describitur forma i secūda parte: ⁊ sic vna forma apparebit bina. Et qr istud instrumentum non agit nisi quando fuerit in temperamēto sue ꝯplexionis ideo accidit ꝙ quādo fuerit infrigidatū a rebus extrinsecis ifrigidatiōe itensa vt visus debilitetur ideo obscuratur oculus i locis i qbus est multa nix aut multa aqua ⁊ ideo respicient ripas maris turbidas ⁊ parue lucis. Quibus autē discolorati sunt oculi timidi sunt ⁊ referuntur ad passionē: qr qui timent pallidi fiunt ⁊ coloris non equaliter: Quicūq; oculos habent letos luxuriosi sunt: ⁊ referuntur ad gallos ⁊ hyrcos vel coruos: idest oculos habentes sicut habent q amicabiliter aliquam rem intuentur: tunc enim quasi quendam risum ⁊ ludum portendūt. Tales vt dicit sunt luxuriosi. Alia littera habet lucentes ⁊ est melior alia littera hꝫ non ludētes ⁊ est corrupta. Et dicit ꝙ tales referuntur ad gallos ⁊ hyrcos que sunt animalia valde libidinosa vt patet de hyrco secūdum Isydorum libro. 12. hyrcus est animal luxuriosum semper feruens ad coytum: cuius oculis ob libidinem in transuersum aspiciūt: vnde nomen assumpsit. Et vt dicit Virgilius i buccolicis: transuersa tuentibus hyrcis. Oculorum medius color sibi notis ceteris non aduersantibus sed contestantibus bonitatem visionis bonum itellectū ⁊ doctrinā denunciat. hoc idem sensit Auicenna primo de animalibus. vbi dixit ꝙ oculi mediocres bonum ⁊ purū significāt. Et sic sit finis sermonis nostri de oculis.

¶ Quesitum decimūquartū Augustini Dis. ad eundem Coclitem Magistrū. De natura ⁊ proprietate nasi. Disci.

¶ Textus.

IT. Nuncius nature in de secretis secretorum. Nasus longus ad os protensus probitatē ⁊ audaciam significat.

¶ Responsio Magi. ad Discipuluz

¶ Comentuz.

f

Acies hominis est rara ⁊ valde passibilis ⁊ non est i corpore humano aliquod membrum: quod ostendat passibilitatem anime sicut facies. Et ideo anima alterata ex quacunqꝫ causa physionomi iudicant citissime. Hinc est ꝙ vernaculus philosophus non compilauit in libro suo cerbe nisi physionomiam faciei idest ab humeris ad summitatem capitis. Locus passibilis faciei sunt oculi quos dicunt philosophi esse fenestras ⁊ nuncios anime: ⁊ postea est frons. Nos videmus in loco ꝙ vene extense in multis quando irascuntur tumescunt: tumefactione notabili. Et postea passibilis est nasus quia est cartilaginosus qua i sine carne nisi quando virtus in generando potens est a pricipio generationis. Quando igitur nasus est protensus vsqꝫ ad os cum decenti magnitudine arguit cartilaginis magnitudinem ⁊ multitudinē carnis que circūdat ipsam cartilaginem: quia non potest causari nisi a caliditate magna: De natura eni calidi est dilatare ⁊ elongar̄. Ideo nasus quādo protenditur vsqꝫ ad os ostendit complexionem totius calidam ex qua procedit probitas ⁊ audacia. Dicunt aliqui. cuius nares fuerit magne ⁊ ample significant hominem habentem magnos testiculos. luxuriosum: proditorem: falsum: audacem: mendacem: inuidum: cupidum grossi ingenij tenacem: parum: timidum. cuius rei causam non allegant. Ego autem dico ꝙ natura calidi est dilatare frigidi vero constringere: ex amplitudine narium cognoscitur causa complexionis calide a qua procedunt magni testiculi: ⁊ luxuria: ex multitudine enim spermatis necessarium est receptaculum magnum ⁊ capax vt possit recipere illud sperma seu materiam spermatis ad digerendā ipsam. Ex humoribus grossis generatur grossicies ⁊ magnitudo membrorum ⁊ per consequens spiritus sunt grossi: ex illa grossitie causatur ruditas ingenij vt tenet philosophus de partibus animalium libro secundo capitulo q̄rto: vt dixi cōtra Plinium: Ex quo sequitur tenacitas cupiditasqꝫ: propter quod nō possunt recte discernere Tamen nasus ostendit complexionem cordis. Ideo nasus magnus significat caliditatē cordis. Jō sunt irascibiles. Ex ista causa caliditatis veretrum debet esse magnum sicut dictuz est. Ideo aliqui dicunt. Ad formam nasi dignoscitur hasta baiardi. Per eandem cām possumus arguere de muliere sicut dicūt aliqui. Nam mulieris pes est signum vulue. quia si fuerit ei pes longus et strictus ac macer significat vuluaz longaz strictam ac macram: ⁊ econuerso. Item mensura medij pedis nudi est mensura lōgitudinis vulue totius vnicuiqꝫ. Unde dixit quidam. Ad formam pedis tu nosces vuluam mulieris. Subtilitas pellis i vulua ⁊ i virgine cognoscitur per conditionem labiorum oris i vnoquoqꝫ: qꝛ grossa labia oris significant pellez grossam: ⁊ subtilia subtilez. Nares nasi significant testiculos hoc modo: quia grosse ⁊ late significant grossos ⁊ latos testiculos: subtiles vero strictos ⁊ paruos in omnibus quorum officiū dixit quidam Testiculi nudi feriūt ad labia culi. Nec tantum feriunt vt possint satiare foramen. Semen conseruant ipsum quoqꝫ spandere curant. Scias mi discipule ꝙ non oportet intelligere ista dicta absolute quia aliquod aliud membruz potest contradicere scilicet mala cōpositio: sicut fuit Carolus Rex Francie quādo triūphauit de regno Apulie. M cccc xcv. Quia habebat nasum magnificum vltra modum ⁊ residuum membrorum disproportionatum sicut infra dicemus. Alia ratio potest esse causa magnitudinis membri sicut hodie faciūt pueri ⁊ precipue cynedi: ⁊ etiam adulti qui coeunt cum proprijs aut alienis manibus et frequentissime faciunt. Unde operatio membri magnificat ipsuz: sicut videmus quod manus dextra est maior sinistra: ⁊ hoc ex nimia fatigatione: quia resoluitur magna quantitas humorum: ⁊ spirituum: natura regitiua totius corporis distribuit magnam copiam sanguinis ⁊ nutrimenti sicut patet: quod matrix mulieris corrupte est multo maior q̄ꝫ virginis: et omnia ista accidentia contingunt in etate augumentatiua.

¶ Quesitū decimūquintuz. Augustini Disci. ad eundem Coclitem Magistrum. De natura nasi aquilini.

¶ Discipulus.

Tertius.

Aquilinus autem magnanimitatis est nota. Item nasus qui simus est impetuosus est et luxuriosus.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Comentum

Duabus de causis possum exprimere dicitur namque cum huiusmodi partes similitudinem animalium habuerint animam anime similari. Nasus aquilinus assimilatur rostro aquile secundum formam: quod est animal cholericum magnanimum et audax rapax crudele natura sua. Ita illi qui habent talem nasum sunt quasi similis nature. Millesimoquadringentesimo.xcviij. quando visitaui Julium varanum dominum Camerini vidi aquilam et consideraui ex forma oculi et habitudine omnino illud esse animal cholericum. Alia ratio est blasij de parma super quarto physicorum dum ait: propter quid est quod habentes nasum magnum aquile similem sunt irascibiles et vindicatiui. habentes vero nasum simum sunt pusillanimes. Respondet ad problema quod habentes nasum aquilinum sunt cholerici, cuius ratio est quia nasus sic dispositus est ratione caliditatis contrahentis sicut patet de corio proiecto ad ignem: quod caliditate in se contrahitur: et propter hoc tales sunt calidi et securi et per consequens cholerici et magnanimi ratione caliditatis dominantis. Et oppositum frigiditas operatur. Item pro alia parte tales sunt irascibiles et vindicatiui: nam tales operationes procedunt ex caliditate excessiua. Habentes vero nasum simum per oppositum sunt a predominio humidi et flegmatici et per consequens in eis sunt operationes opposite. Unde Almansor secundus. Nasus quoque curtus et os paruum: dentes curti et grossi humidam declarant complexionem et frigidam. De aquilino naso tangit vernaculus philosophus in suo libro cerbe dum ait.

Limpia forma cum laquilino naso
Viuer desia de lo ben daltrui.
Finche la morte vien cum limpio caso.

Gentil magnifico fora de pietade
Sempre diserue non guardando a cui:
Si come fera senza humanitate.

Licet isti versiculi sunt in lingua materna tamen sunt magne auctoritatis sicut patebit deo dante expositio nostra super dictum librum Francisci asculani: cuius nos physionomiam volumus exponere compositam in talibus versiculis. Concludit autem ipse quod isti tales sunt crudeles et falsa contractantes: et omnia faciunt per phas et nephas usque ad mortem sine ullo respectu: et sine aliqua humanitate quia penitus: corpus cholericum animam rapacem ostendit. Ego vero vidi experientiam multotiens et presertim in principibus: quorum unus fuit Rex Italus cuius fama est diuulgata. Tamen hic est magna questio. Pono quod sint duo viri: qui habeant nasum aquilinum: quorum unus sit complexionis cholerice et habitudinis cholerice: color sit citrinus seu liuidus adustus. Alterius vero sit ex bona habitudine et complexione scilicet sanguinea: tamen tendente ad choleram. De primo dico quod est intense malignitatis ratione corroborationis pro illa anima que est coniuncta totaliter in subiecto cholerico per naturam et per accidens: per accidens dico propter liuidum colorem qui significat complexionem frigidam melancholicam adustam. quam causat ille color: sicut est princeps quidam Italicus: qui omnino est malignus: et causa destructionis multarum gentium et seminator zizanie. Sed finis suus erit detestabilis in eo et in omni sua progenie. De secundo vero dico quando habitudo est sanguinea possibile est ex cholerico fieri sanguineum et ex sanguineo cholericum per accidens quando etates mutantur. Concludendum est igitur quando est in sanguineo corpore est remisse malignitatis. Ratio est quia sanguis est frenum cholere ergo deprimitur illa malicia. Et unus talis est Galasius nigrisolus carpensis chyromanticus famosus quia complexio sua est sanguinea et aliqualiter flegmatica: et valde effeminata tamen ab humeris a summitate tendens ad cholericam complexionem: et non priuatus est vitijs supra notatis. Et aliquando deprimitur ex parte complexionis et compositionis sicut dixi. Carolus Rex francie nunc describatur. Delata fuit inibi figura ipsius picta et naturalis: hanc consideraui: et audiui a quodam fratre heremitano de compositione totius quia talis erat. Caput magnum et nasus vltra modum aquilinus magnus: labia subtilia ali-

quātulū et mentuz rotūdum ⁊ foueatum/oculi
magni et aliquātulum eminentes:/collū curtū
nō satis uiuidum:pectus ⁊ dorsum amplum
ypocundria satis magna. Uenter carnosus:
nates satis ample:coxe subtiles ⁊ crura sub-
tilia ⁊ satis magna in longitudine: De pedib⁹
non dico. Proportionando omnia membra:
ego dixi. Iste magnus Rex est breuis uite:
⁊ mors eius est ex materia caterrali aut lynte
ria ⁊ similia. Pronosticatiōem eius descripsi
in quodaz cōmentario:ubi descripta erant mul
ta pronostica multoꝝ hominuz qui uaria gene
ra mortis facturi erant: ⁊ in capite erat predic
tus Rex Carolus. Hāc dedi Illustrissimo
Domino Dn̄o nostro Joanni Bētiuolo: Li
cet aliqui dicāt ꝙ ueneno periret. Ratio mea:
ꝙ magnum caput ⁊ nasus ⁊ pectus ⁊c. signifi
cabant multitudinem materiei: ⁊ inobedien-
tis:propter quod virtus regulans non potuit
regulare totum corpus propter eius malā com
positionem. Quia omne signū est representati-
uuz sui signati/illa defectio ī coxa significat vir
tutez cerebri esse debilē:⁊ inducit malā cōple-
xionē neruorū:⁊ indispositione membrorū re-
galiū quorū sine concordantia impossibile est
esse vite diuturne:preterea erat luxuriosus. Ra
tio est sicut in prehabitis actum est:illud nutri
mentum:quod debebat cōuerti ī coxis:⁊ ī cru
ribus cōuertebat ī sperma. Etiam erat de na
tura sicut dictū est:tamen minoris malicie mē
bris contraoperantibus ad caliditatem cordis
⁊ erat liuidus q̄ꝛ significabat per accidens do
miniū frigiditatis ⁊ melancholie. Idez depri
mebat nasus aquilinus aliquantulum. Emi-
nentia oculorum significabat ventriculuz cere-
bri anteriorez flegmaticū q̄ꝛ corroborabat bre
uitatem vite/⁊ ita mortuus est Rex ille breui
tempore secūdum ꝙ pronosticatus sum. Itez
presens gallorū Rex propter malā suā habi-
tudinem ⁊ cōpositionem breuitatis vite testor
vt sua physionomia ad me delata est:que talis
est. Caput non magnū acutū frōs angusta:ocu
li grossi eminentes:facies macra capilli curti:
nares nasi ample ⁊ eleuate labia grossa ⁊ men
tum acutum:collum curtū ⁊ subtile:humeri an
gusti: manus ⁊ brachia subtilia ⁊ longa epy-
glotis eminens furcula pectoris stricta pectus
angustū statura potius curua q̄z erecta/corpus
cholericum ⁊ motus oculoꝝ velox ⁊ sursuz re

uoluentes se: ⁊ crura subtilia. De laudib⁹ ei⁹
nulla dicere possum. Uitia aūt eius oībus no
ta sunt:⁊ per totum orbem diuulgata. Ad pro
positū vero redeundo: Fuit alius nasus aquili
nus qui non potuit exercere dn̄ium suū ꝓut in
alio: ⁊ fuit ille Codri poete latini:qui ī grecis
litteris hac tempestate principatum obtinuit.
Cuius corporatura talis fuit caput cōuenien-
ter formatū frons plana mensurate magnitudi
nis oculi concaui satis ⁊ in coloribus celesti-
bus non radiosi:licet aliter dicat Bartholome
us noster Blanchinus in illius vita qui falsuz
de eius oculis scripsit. Nasus aquilinus
facies lōga labia satis formata scilicet aliquan
tulum subtilia:mentum foueatū:collum:longū
epyglotis eminens:spatule alate ⁊ aliquantu-
lum eleuate. Pectus ⁊ coxe subtiles:anche ⁊
nates anguste:coxe ⁊ crura subtilia tamen con
formia alijs partibus corporis:calcaneum de
pressum ⁊ pedes lōgi ⁊ subtiles. vnde Almā
sor secundus. Nasi acuitas ⁊ collū longum ⁊
epyglotis foris prominens ⁊ vox acuta ⁊ pul
chra cōplexionis demonstrat siccitatē:ex parte
cōplexionis cholerice. Tamen cōpositio eius
exigua/locus stomaci erat angustus:⁊ digestio
cibalis erat exigua propter stomachū paruum
Et cor eius erat frigidum ex longitudine colli
erat timidus pauidus auarus quod est contra
magnanimitatem q̄ꝛ procedit a cōplexione ca-
lida/tamen habebat ingeniuz ꝓpter formaz ca
pitis q̄ꝛ dearticulatio spirituū erat laudabilis
ꝓpter decētē organū deseruiens rationi:⁊ pre
cipue eminentia frontis in latitudie:pectus co
ste calcaneum collum:fuerunt effeminata: qd̄
est contra magnanimitatem. Auariciam suaz i
dicabat nasus aquilinus q̄ꝛ ī hoc habebat do
miniū. Et sic opz ꝓportionare oīa mēbra ad ī
uicem aliter fatuū est loqui. De Naso simo
diximus ꝙ sunt luxuriosi causa sue caliditatis
Scire debes:ꝙ quando nasus est simus tunc
significat caliditas ⁊ humiditas: q̄ꝛ caliditas
nasi aquilini est cum siccitate. Simi vero nasi
cum caliditate ⁊ humiditate sunt. Q̄ꝛ humidi-
tas causat latitudinem nasi ⁊ ideo sunt calidi
⁊ humidi quod ē causa luxurie. Quādo dicis
sunt impetuosi/ex nimia caliditate ⁊ iflāmatio
spirituū propter habundantiam materie: ⁊ ex
illa inflāmatiōe causatur irascibilitas. Alia cā
dicet: q̄ꝛ spiritus inflāmatio non pōt refrige-

rari cito propter meatuum angustiam vt in sequentibus dicetur. Unde et vernaculus philosophus dixit.

¶ El cõcauato e anchora il naso simo.
Ciascun di loro a la luxuria acosta
Piu del secundo dico che del primo.
¶ Chi lha subtile e ne lextremo aguzo
Ouero rotundo cum obtusa posta
Mouesi ad ira elprimo come cuzo
¶ Laltro e magnanimo e de graue stile.

Scire debes quod nasus latus i medio ad sũmum declinans verbosũ mendacem et i rascibilem denunciat. Ratio est quia illa eleuatio nasi et i medium concauatio est causa cholerice cõplexionis et paucitatis cartilaginis: qr cholera consumit calidum suũ et causatur cõtractio membrane sicut dictũ est de aquilino naso et partes que non depauperabuntur a carne illa pars carnea habet humidum viscosum et tenacem et non ita resoluit. Irascibilitatis causa ẽ cholera et meatus indispositi vt dicetur. Expertus sum in pluribus et nunquã vidi tales sine excellentia vitiorum. et precipue circa mendacia ratione cholereitatis. Caue igitur tibi a societate istorũ: de quibus omnibus te docebit experientia.

¶ Quesitum decimũsextũ Augustini Disci. ad eundem Coclitẽ Magistrũ. De natura nasi acuti. Discipulus.

¶ Textus.

PROPTER Quid q hz extremitatem nasi subtilem iracunde est nature: et litigiosus.

¶ Responsio Magistri ad Discipulũ.

¶ Comentum

RESPONDEO quia tales sunt cõplexionis cholerice nam maeredo et subtilitas nasi plerũqz accidit ex habundantia cholere Et etiam illa extremitas habet meatus strictos in quibus aer nõ potest ingredi ad refrigerandũ cor Ideo permanet diu inflãmatus: quod ẽ causa litigationis. Quorum vnus est. Antonius scriba et notarius et multi alij cõterranei nostri. et huiusmodi nature est quidam dominus Clandinus de Faẽtia: qui fuit proditor dñi et benefactoris sui illius nobilis pueri Dñi Astorgij Fauentie dñi: qui etiam causa illius et aliorum deceptorum fuit carceratus Rome in excellenti arce sancti Angeli. et fortasse precipitatus fuit a spurio crudelissimo more ferino: quem video tanquã cereã ymaginem in feruentissimo sole. Cum nasus fuerit paruus mediocris parumper siccus ad superiora et postremo leuatus: et pars iferior ad superius extrema conuersa aut fuit eius incisio ab inferiori ad superiora conuersus nasi conũ procedens luxuriam aut quorũdã sceleratorũ sodomie infandum actum denotat: vt tenet conciliator: quod multotiens vidi et expertus sum Et precipue in vno de Senatu Bononiensi quem gratia honestatis relinquo. Causa est q sunt humidi sanguinei tendentes ad cholerã: Et sunt vniuersaliter luxuriosi in vtroqz sexu. sicut ille propter stimulum cholere que iflammat sanguinem continue. Et natura regitiua totius corporis incitat virtutem expulsiuã ad expellendum nociuũ superfluũ: et expellit ad loca conuenictiora per meatus congruos: et trãsmittit ad virgam: quia est causa erectionis. Io iuuant se aliquando cum propriis manibus: si subiectum non est propinquum. Et philosophus in methaphoricis tenet. Quicũqz antẽ nasum extremum grossũ habent rachimi sunt idest facilem animũ habent ad concupiscendum et referuntur ad boues idest quia sunt habentes nasum extremum grossum idest obtusum: ita q nares sunt late et nasus grossus: et isti sunt faciliter concupiscibiles concupiscunt enim quoscunqz vident: quod precipue verum est de concupiscentia coibili siue mulierum: tales enim post mulieres mugiunt sicut boues post vaccas. Et Asculanus ait q sunt irascibiles vt dixi. Istud signum ponit Rasys sub his verbis: Cuius nares late sunt luxuriosus est. Quicũqz nasum in extremitate grossũ habent insensibiles sunt et referuntur ad sues. Ratio est quod habentes nasum in extremitate grossum plusquam in alijs partibus et latũ sunt inuerecundi indisciplinabiles et insensibiles idest rudes propter quod tales referuntur ad sues huiusmodi nasũ habentes et qui sunt valde rudes et indisciplinabiles nulli cedentes sed quicquid sit ante eos impetuose progrediũtur; quicũqz autem nasum extremum acutum

habent difficiliter irascibiles sunt ⁊ referuntur
ad canes. ¶ Tertium signū est ꝙ habentes na
sum in extremitate acutum ⁊ subtilē: ⁊ supe-
rius versus frontē plus grossum sunt difficili
ter irascibiles idest difficiliter iram dimittunt
⁊ referuntur ad canes. ¶ Quicunqꝫ autem extre
mum nasum habent rotundum obtusum ma-
gnanimi sunt ⁊ referuntur ad leones. ¶ Istud
signum per relationem satis patet. Quicun-
qꝫ nasum extremum subtilem habent auicula-
res idest habentes nasum in extremitate subti
lem: ⁊ generaliter longum sunt auiculares: id
est conditiones auium in moribus habentes:
quia eis assimilantur in naso. Sicut enī tales
homines: vt dicit Rasis festini stulti ⁊ leues:
¶ qui habent a fronte in os curuum ac durum .i
uerecundi sunt ⁊ referuntur ad coruos: idest
habentes nasum statim nisi continuatur fronti
curuum ⁊ durum sunt inuerecundi: idest fures
naturaliter: vt intelligit Gulielmus ¶ est enim
fur ⁊ per consequens inuerecundus eo ꝙ ista
expositio sit conueniens: patet etiam per rela-
tionem quam facit dicit enim ꝙ tales referun
tur ad coruos. Coruus enim est auis dolosus
res furtiue subtrahens: ⁊ in locis abditis eas
abscondens. ¶ quicunqꝫ autem aquilinum ha-
bēt articulatum in fronte magnanimi sunt ⁊ re
feruntur ad aquilam: idest habentes nasum
aquilinum bene articulatum eminentia qua-
dam versus frontē sunt magnanimi vt proba
ui. Et sumitur istud signum: vt dicitur ab aq-
la. habentes nasum talis dispositionis vt dicit
Plinius sunt rapaces: propterea quod hec
auis Rex auium appellatur: Nam predam
captam cum auibus que ipsam sequuntur diui
dit. Et quando preda sibi non sufficit tanquā
Rex de Re publica viuens auem proximio-
rem sibi rapit ⁊ in medio ipsam etiam ponit.
Quicunqꝫ autem nasum concauū habent: qui
sunt etiam frontem habentes rotundam ⁊ ro-
tundum frontis sursū eminens luxuriosi sunt
⁊ referuntur ad gallos. Istud signum satis pa
tet per relationem. Quibuscūqꝫ nares sunt a-
perte iracundi sunt ⁊ referuntur ad passionem:
id est habentes nares valde apertas sunt ira-
cundi ¶ prouenit autem istud ex nimia cordis
caliditate. Et sumitur istud signū a more ap
parente in aliqua passione ire constituto. ¶ Ta-
lis enim habet nares apertas. que apperitio
fit propter calorem a corde ad faciem ebullien
tem ⁊ nares extendentem. Videtur dicere
auctor in libro de proprietatibus: nares si fue
rint nimis tenues ⁊ late multi aeris attractio-
nem ferocitatem comprehendunt ⁊ mentem i
dignatam. Unde idem per verba Aristotelis
sentit Conciliator sub istis verbis. Cuius na-
rium via valde aperta conspicitur irascibiles
comprehenduntur vehementer. ¶ Habens au-
tem nasum rotundum ⁊ obtusum magnanimū
se ostendit ⁊ comparatur leonibus. Et si i ex-
tremo feda fuerit grossicies insensibiles osten
dit. Nares tenues ⁊ longe auibus sunt pro-
pinqꝫ: cumqꝫ proportionaliter sit hominibus
mobilitatis mores ⁊ leuitatis sibi iudicant.
Dicunt nanqꝫ. cum huiusmodi partes simili-
tudinem aliquam habuerint animam anime
assimilari. ¶ Narium pars admixta fronti exi-
stit: si a fronte deposita sit honeste ⁊ seiuncte cō
positione bona: vt neqꝫ alta nec humilis: sed
aliqua linea descendat virile signum idicatur
constantiam ⁊ prudentiam ostendens ⁊ refer-
tur ad leones. ¶ Si autem narium pars sit depͥ
sior ⁊ profundior superior stulticiam animi ⁊ i
becillitatem denotat cum signū sit feminee le
uitatis. Si autem in altitudine directe eleuate
continue procedant intemperamentum osten-
dunt: ⁊ hec sunt que in extremitate iteriori car
tilaginis eleuantur ad lineā descēdens ad na
sum pertingunt. ¶ Et nares maiores simpliciter
minoribus sunt meliores: minores enī serui
libus igenijs ⁊ furibꝰ: ⁊ tergiuersatilibus ascri
bitur. ¶ Nares cum sunt patule alacritatis ⁊ for
titudinis est idicium ¶ perangusste rotunde con-
fuse obtuse alias concluse stulticiā proclamāt.
Et quibus nasus a fronte mox curuus produ
citur inuerecundi sunt ad coruos relati: Hec
conciliator ⁊ Albertus ⁊ Plato. Dicit autē
Rasys Narium amplitudo: ⁊ in maxillis
carnium multitudo ⁊ in genis pilorum pauci-
tas complexionis significat humiditatem. ¶ Di
cunt aliqui: cuius nares fuerint valde obtuse i
sipientiam attestatur ¶ ⁊ scias ꝙ nasi declinatio
in partibus hominis lateralibus: si ad unam
tātū positionis partem declinauerit a cingulo
versus partem extremalem lesionem denotat.
Si vero fuerit nasus diuisus i vtraqꝫ parte po
sitionis egritudinem siue percussionē ostēdit: ⁊
hoc aut a causa primitiua aut antecedēte. ¶ Na

sus rubeus cũ basi atqȝ foramine ⁊ latitudine trahens ad tumefactionez admodũ fragrãꝝ vinolentiã atqȝ ebrietatẽ ostẽdit: Et tales vt plurimũ sunt humidi luxuriosiqȝ maxime si tale signũ i corporibus parue dimensionatis reperiatur: Et hec Coclitis fuit experientia.

¶ Quesitũ.xvij. Augu. Di. ad eũdez Coclitem Magistrum. De significtionibus aurium. ¶ Disci.

¶ Textus.

INquit Philosophus ad Alexandruz qui habet auriculas magnas: est multum fatuus: hoc excepto ꝙ est bone intentionis et memorie. Et qui habet aures valde paruas ẽ stolidus: latro ⁊ luxuriosus.

¶ Responsio Magi. ad Discipulum.

¶ Comentuz

AUres ostendunt temperamentũ: proportionem membrorum principaliũ ⁊ precipue cerebrum quod experiẽtia nobis certificat quia cerebrum aliquando expellit materiaz nocinam post aures: generatur ibi apostema secundum diuersitates humorum: Ideo medici appellant illa loca emunctoria idest latrinas membrorum ⁊ superfluitatum Tamen Ysidorus ethimologiarum .xi. capitulo primo dicit auribus indituz nomen a uocibus hauriẽdis: vnde ⁊ Virgilius: vocemqȝ his aurib⁹ hausiant qꝛ vocem ipsam greci audẽliden vocant ab audiu per inmutationem enim littere aures q̃si audes nũcupate sunt. Aures magne sũt generate ex multitudine materiei in principio generationis a virtute forti. Et quasi omnes qui habent aures magnas ego notaui habere collum breue ⁊ caput satis formosum ⁊ sunt sanguinei: ⁊ plerũqȝ tendẽtes ad coleram aut ad sanguinem grossum aliqualiter adustũ. Et isti tales sunt impatientes ⁊ cito irascunt̃. Ideo dicit Philosophus ꝙ sunt fatui hoc excepto quod sunt bone intentionis idest post recessuz inflãmationis: ⁊ accensionis circa cor: quia ostendit caliditatem cordis propter venas ⁊ arterias vt anothomici intuentur. Et bone memorie qꝛ habent colluz formosum idicatiuum cerebri: ⁊ bonam dispositionem demonstrans ⁊ fortasse propter cholericam complexionẽ fit retentio specierum propter neruorũ complexionem qui sunt sicce nature. Post lapsum iniuriarum sunt bone intentionis quia faciunt discursum bonum: ⁊ sunt longeui: quia in eis est bona proportio inter calidum ⁊ humiduz. Et qui mediũ tȝ ẽ tẽperatus i suis actionib⁹. Cõfirmat̃ hoc idez a philosopho inde natura animaliũ libro pͥo cap. xi. dũ iquit. que quidẽ ad audiẽdũ aptissime sunt moꝝ hinc prescita nulla habẽt̃. Itẽ alie maiores alie pauce: alie mediocres: ⁊ aut nimiũ: aut parũ aut mediocriter arrecte. Notam morũ optimoꝝ habent q̃ mediocres. At magne errecteqȝ vltra modum stulticie indices sunt: aut loquacitatis hec philosophus. hoc etiaz habet̃ ab Auicẽna primo de aialib⁹ dicente quãdo prima pulpa. s. auriũ iungit̃ cũ carne faucis. i. mãdibule stultũ: ⁊ vanũ significat. Etiã phũs i methaphoricis ait, quicũqȝ aures paruas habẽt simiales, quicũqȝ autem magnas habuerint asinini sunt. Videbit vtiqȝ aliquis ad canũ similitudinem optimas ⁊ moderatas aures habere. Hec ille, idest habẽtes aures nimis paruas sunt simiales idest mores habent simiaꝝ in quibus malignitatez ⁊ dolũ videbit̃ habere dñiuz. Et habentes aures nimis magnas respectu quantitatis corporis sunt asinini. i. stolidi ⁊ tardi itellectus vt ipse Aristoteles ait primo de animalibus: Vt dixi: Et habentes aures moderatas i quãtitate est bonũ quod probat per similitudinem dispositionis i bonis canibus. Et Rasys ait Cuius aures magne sunt stolidus ẽ ⁊ longe vite. quando igitur sunt errecte ⁊ valde magne idicant multitudinẽ materiei ⁊ inobediens est debite forme: ⁊ dñiuz siccitatis quod est cã erectionis. Aures flexibiles estendũt proportionem calidi ⁊ humidi: ⁊ humidũ ẽ cã flexibilitatis sicut pȝ i corio ⁊ ligno que quãdo curuantur sunt humide aliter franguntur sue partes si viderimus materiaz coruz esse siccaz. ⁊ hoc est quod Ptholomeus phũs dixit aures magne deorsum flexe diuitias denotant. ⁊ quãdo aures sunt valde parue significat̃ paucitas materiei ⁊ virtus cerebri ibecillis: ⁊ arguit̃ materia cholerica: de qua causantur spiritus subtiles: ideo tales habent ingeniuz in operibus malis ⁊ sunt fures ⁊ stolidi ⁊ cupidi adeo ꝙ oia desiderant. Et propter ꝯcupiscentiã sunt luxuriosi

⁊ fortasse intelliguntur de immoderatis appetitibus: ⁊ non potentia rei. Ait Palemon: Cum autem fuerit auricule prominẽtes ⁊ magne ualde significatur stoliditas ⁊ garrulitas ⁊ etiam sunt auidi. Aures autem que quasi p̃cise sunt ⁊ ualde breues ⁊ distributum dicit loxius inferri dolũ. Aures formate ⁊ semicirculariter connexe linee in medio aliquantulum cõpresse uersus centrum ⁊ medie magnitudinis que decenter capiti adhereant bonitatem nature attestantur. Aures autẽ nimiũ rotũdo indociles significant. Aures autem oblõgas ⁊ angustas inuidie dicunt esse signa. Iacẽtes autẽ super caput applicatas dicunt significare hebetudinẽ ⁊ pigriciam ut tenet Albertus. Ratio ⁊ causa significaionis est ꝙ uirtus formatiua quando directe formantur organa: aut deficit istrumentum caloris ⁊ species: efficit vt malicia materie defluentes aures reddat enormiter: aut siccitate aut parcitate eiusdem a debita retrahitur quantitate: ⁊ secundũ hoc nõ possunt principiare opera anime: nisi secundũ luxum aut penuriam procedant inquantum ꝓcedunt ab indiuisionib⁹ nature hec Albertus. Ego notaui multitudinem senum ⁊ inueni in eis aures magnas ⁊ non paruas. Igitur parue aures declarãt uitam breuem. Isti sententie conuenit Ptholomeus philosophus quando ait aures parue breuis vite: ⁊ si sint pilose longitudinẽ. Ratio ẽ paruitas ostendit paucitatem materiei: ⁊ quando sunt pilose denotant materiam esse fortem in uirtute calefacere cerebrum calefactione laudabili quia pili causant a uaporibus eleuatis a caliditate cordis ⁊ ceteris alijs membris. Aures pilose significãt bonum auditũ quod est signum speciei ⁊ caloris ⁊ ideo loquor. Forte autẽ aures alicuius hominis magne enormes. forte parue: ⁊ forte mediocres ⁊ forte erunt prominentes valde a capite ⁊ forte econtra minus compresse super caput ⁊ forte sunt positionis mediocris iter hec duo mediocres autem omniũ specierum quas dixi significant bonitatem. Aliqui dicunt auricule cartilaginose sunt complexionis melancolice. Auricule autẽ magne denotant dominiũ humoris melancolici sicut sunt in leporibus ⁊ asinis qui habẽt aures magnas ⁊ sunt stolidi. Ideo habẽtes aures tales sunt similis natur. Et humores melancholici non repugnant ad diuturnitatẽ uite. Et ait cõciliator ꝙ aurium forma temperamentum denotans omnino semicirculi existens i figura medieq͡ȝ magnitudinis ⁊ connexe linee in medio aliquantulum compresse uersus centrum: et capiti idoneo applicate inherentes permaneant contrarie se habentes contrarium denotant. Aures vehementer magne ⁊ prominentes stulticiã garrulitatẽ: ⁊ imprudentiã testantur. Dixit Ptholomeus philosophus: qui habuerit aures subtiles ⁊ siccas nunquam habebit bonum. ⁊ significat complexionem valde cholericam de qua procedit intentio exhausta in operationibus cõgruis ⁊ instabilitatem maximã arguit. Et idẽ Ptholomeus. qui habet aures equinas morietur dñs vel princeps. Et conciliator ait dicunt aliqui. Aures parue malignitatẽ denotant. Aures nimium rotũde idocilem arguũt. Aures oblonge iuidũ idicant. Aures latentes ⁊ capite recto modo fixe pigriciam ostẽdũt.

Quesitum. xviii. Augusti. Disci. ad eũdem Coclitem Magĩm. De physionomia maxillarum. Discipulus.

Textus.

VAM VIDI Distincta capitula de hpysionomia maxillarum pauca tamen ⁊ varia secundum aliquos.

Responsio Magri ad Discipu.

Cõmentuȝ.

Unt autem gene inferiores oculorum partes: vnde barbe inchoantur vt dicit Isidorus libro vndecimo capitulo primo Genos enim grece barba hinc ⁊ gene ꝙ inde incipiãt gigni barbe latine: ⁊ dicuntur alio nomine maxille. Notandum est etiam ꝙ secundum Constantinum maxille potissime ostendunt hominis complexionem. Que si fuerint multum rubicunde mixta tamen temperata albedine: ⁊ in substantia nõ nimis crasse sed mediocriter carnose calidam ⁊ humidam pretendunt complexionem ⁊ ipsius temperamentum.

Si vero fuerint in colore albe sine aliqua rube
dine significant excessum. Si vero fuerint fu-
sce in colore aut citrine in substantia tenues τ
macilente dominiuz designant siccitatis nimie
τ caloris vt tenet in cholericis. Si vero fuerint
quasi liuide in colore τ substantie a carnibus
depurgate excessum significat siccitatis τ frigi
ditatis sicut pz in melancolicis. Gene insuper
affectionū animi idices sunt τ eius notificāt q̄
litaté. Nā secūdū affectiōes animi ex subito ti
more vel gaudio pallescunt subito vel rubes-
cunt hec cōstantinus. Ego dico quando etas
etati superuenit breuitatis vite signum est effi-
cacissimum: τ hoc in aspectu discernit. Verū
regula hec q̄z efficacissimum habet iudiciuz τ
maxime in pueris τ etiam in egritudinibus: τ
maxime in illa quā medici vocant ethicam se-
nectutis. Et Rasys ait: cuius maxillarum ca
ro grossa est grosse est nature. Cōciliator tenet
ꝙ gene grosse ignauiam τ vinolentiam deno-
tant. Alias violentiam ostendunt: tamen pri-
ma intentio est melior. nimiū autē tenues ma-
lignitatem declarant. Et philosophus ad A-
lexandrum ait. Qui habet tempora iflata τ ge
nas plenas ē valde iracūdus. Et si adeo sunt
parue situate vt ab oculis conspiciantur absci-
se plenitudinem humorum τ hominem eoruz
pondere grauatum denunciant. Rotunditatez
autem earum dicunt inuidiam ostendere. Le-
nes autem male disposite prolixam linguam i
portunitatem τ loquacitatem malam denunci
ant. Item in methaphoricis ait philosophus
Quibus gene super erubescunt ebrij seu ama-
tores vini τ referuntur ad passiones: quia qui
ab ira sunt egressiui erubescunt secundum ocu
los idest circa oculos apparet rubor incensus
i primo impetu. Cā tacta est in capitulo de na
tura faciei sufficienter. Tamen aliquando acci
piunt maxille pro mādibulis: vt apud vulgus
tamen ethimologiarum. xi. capitulo primo di-
cit Isidorus. Male sunt eminentes: sub ocu
lis partes ad protectionem eorum supposite
Vocate autem male: siue ꝙ infra oculos pro
mineant in rotunditate: que greci mella ap-
pellant: siue ꝙ sint supra maxillas. Maxille
per diminutionem a malis: sicut paxillus a pa
lo taxillus a talo. mādibule sunt maxillarum p
tes ex qua anomen factū barbam veteres: vo
cauerunt ꝙ virorū sit non mulierꝫ: Et sic tunc
ego dico. Quorū maxille. i. mandibule sunt e-
minentes ex parte superiori oris cum longitu-
dine maxillaꝝ ex parte cōpositionis tales ma
liciosi sunt i rebus in quibus non oportet: τ ta
les bobūs τ asinis assimilantur ex parte ma-
xillarum. Si vero maxille fuerint curte cum
tali eminentia significant homines malicio-
sos: detractores violentos τ inuidos: τ istud in
telligitur quando ibi non fuerit carnis presen
tia. Hec Cocles.

Quesitū decimūnonuz. Augustini Discip.
ad eundem Coclitem Magistrum. De na
tura Oris. Discipulus.

Textus.

IT Pilosophus in de secretis
a secretorū. Qui habet latum os est
bellicosus τ audax.

Responsio Magi. ad Discipuluz
Cōmentuz

Dicit Isidorus in. xi. ethimolo
d giarum capitulo primo os dictū
ꝙ per ipsuz quasi per hostiū τ ci
bos intus mittimus τ sputum fo
ris proijcimus vel quia ibi igre
diuntur cibi inde egrediuntur sermones. In
prehabitis dictum est quod magnitudo mem-
brorū procedit a calido τ presertim os: quod
representat membra naturalia τ spiritualia: τ p̄
cipue stomacū: qz quanta est proportio stoma
ci ad os tanta est proportio oris ad stomacum
qz membra interiora sunt calida: τ quanto ca-
lor est intensior tanto resolutio ē maior. Vbi
enim est magna resolutio ibi necesse est restau
ratio sit: que fieri nō pōt nisi mediāte cibo qui
oportet esse i magna quantitate de quo generā
tur spiritus in magna copia: qui causant iram
τ prelium τ audaciaz. Hinc est ꝙ Palemō.
Albertus τ Cōciliator dixerunt. Cui os ma
gnum est gulosus bellicosus τ audax. Et idez
ait Rasys. Qui magnū habet os gulosus ē τ
audax. Cum quidem vltra mensuram os dila
tatur ac si recisum existat τ deductum voracem
τ immitem impiū bellicosumqz significat: be-
luis marinis ꝯpatū. Et dicūt aliq ꝙ sunt men
daces v̂bosi nouigarruli: iuidi τ valdē ī ꝑietes.

Cuius oris fuerit parua clausura ⁊ aperitio: si-
gnificat hominem pacificũ timidũ ⁊ non fide-
lem. Ratio cõtraria est quam superius addu-
xi. Cum os longe prominuerit ⁊ rotundũ fu
erit cum labiorum spissitudine ⁊ aliquantuluz
contortum immundum stultum ferocem de-
notat porcis comparatum. Os in situ quãtita-
tẽ habens cũ paruis labijs ⁊ parua clausura:
⁊ oculis risiuis cuz residuo faciei libidinosum
⁊ mendacez ostendit. Cuius vero os in loquẽ-
do contorquetur ex catarrali vitio infestatˀ sed
intensiue vel remissiue ⁊ cum duplicatione ad
alias proportiones vt expertus testor.

¶ Quesitum .xx. Augu. Di. ad eũdez Co-
clitẽ Magistrũ. De natura labioꝝ. ¶ Disci.

¶ Textus.

c UJUS MAGNA Sunt
Labia stultus ⁊ hebes denota-
tur.

¶ Responsio Magr̃i ad Discipu.

¶ Comentuz.

i N extremitate autem maxillaꝝ
seu mãdibule sunt labia: que fac-
ta sunt ex carne molli: quoniam
duplici motu mouentur: vno vi-
delicet proprio superiusˀ ⁊ inferiꝰ
⁊ altero maxillarum motu versus vnũquodqꝫ
latus vicissiz siue versus vtrãqꝫ maxillã: ⁊ hec
est causa etiã qꝛ precipue labia boni motus di-
cũtur: vtilitas eorũ propter loquelaz: ⁊ vt be-
ne concludantˀ vt tz Albertus. Labia a lãben-
do nominata quod autem superius est labium
dicimus: quod inferius eo quod grossius sit
labrum. Alij virorum labra: mulierũ labia di-
cunt. Color autem Labiorum versus aperi-
turaz oris est rubeus ꝓpter multas venas san-
guinis ad illum locum deriuatas et huius si-
gnum est ꝙ sepe ⁊ multum sanguinãt et de fa-
cili rũpuntur ⁊ scinduntur Et vulnera caden-
tia in labijs facileˢ a chirurgicis curantur. Et
ego curaui sepe cum melle rosato tantũ. Pos
sunt etiam signa accipi ex coloribus labiorum
Color enim naturalis i extremitatibus labio-
ruz secũdũ constantinum ẽ rubicũdus propter
cutis subtilitatem que de facili a calore vel co-
lore sanguinis recipit roseam qualitatem. Un-
de vt dicit: Rubedo labioruz significat purita-
tẽ cõplexionis ⁊ ipermixtionis turbati sangui-
nis ⁊ bone ⁊ fortis virtutis ⁊ econuerso labio-
rũ liuiditas signũ est defectionis virtutis ⁊ ca-
loris naturalis. Ideo Rasys ait. Cuius la-
bia non bene sunt tincta egrotans est. Scias ꝙ
labiũ inferius laxũ ⁊ valde rubicũdũ significat
in muliere maximã libidinez vt notaui i vulga-
ta postribula: ⁊ i magna meretrice cuius gratia
metus nomen ignoro. Et i pueris significat cy-
nedũ esse vel fieri ⁊ presertim si vultus ⁊ oculi
sunt risiui ⁊ in etate cõpleta alluminati: ⁊ testor
hoc vt vidi etiam in principe quodam. Cum
vero magna sunt labia representant multitudi-
nem materie attractam propter caliditatem: ⁊
grossicies propter grossos humores ⁊ spiritus
de quo sequitur hebetudo ingenij: stulticia cau-
satˀ rõne caliditatis: nisi sit laxa atqꝫ fluxa. Si
erecta ⁊ spissa idest compacta siue firma: martẽ
planetã hic collocamus: ⁊ similiter quando os
est magnũ: si labia sunt laxa lunã applicamus:
breuiter oia mẽbra secũdũ naturaz seu proprie-
tatẽ eorũ ad suũ planetam attribuimus: vt ter-
tio libro patebit. Dixit loxius. Phylemon
Palemon Albertus ⁊ Conciliator. Labia
blanda parũper ridentia letis vultibus que cõ-
tingunt libidinosos ostendere: vt habent spado-
nes: aliqui tamen sunt deceptores fures ⁊ do-
losi vt notaui precipue in maligno chyrurgico
cõterraneo nostro Seraphino de Pisis. La-
bia oris valde grossa laxa vel nimiũ reuoluta
foris significant hominẽ simplicẽ cito credentẽ
⁊ grossi igenij: ⁊ significat humorẽ flegmaticũ
humectãtẽ quod asinis antiquis referˀ. Si la-
biũ inuiuidũ est significat materiã nõ regulatã
⁊ humores grossos ꝺ quo sequitˀ itellectus be-
luinus. Et qui labia hñt dura ac subtilia circa
caninos dentes supereminentiã insanie habẽ-
tes ostendũt: ⁊ ad sues referuntˀ. Cãm credi-
mus esse paucitatem materie ⁊ dñiũ siccitatis:
qꝛ cõsumit humidũ labioꝝ ⁊ circa caninos dẽ-
tes nõ potuit destruere: quoniã humidũ existẽs
i tali loco fuit viscosuz: ⁊ tenax: ⁊ ratione siccita-
tis multiplicate i cerebro sunt fatui ⁊ pfidi vt
sues. Unde philosophus i methaphoricis scri-
bit. Quicũqꝫ autẽ habent labia subtilia ⁊ in ex-
tremitatibus relaxata adeo qꝺ supius labium
ad iferius ꝓtendatˀ ad cõiũctionẽ labioꝝ ma-
gnanimi sunt ⁊ referuntˀ ad leones. Uidebit
vtique aliquis huiusmodi in magnis ⁊ forti-
bus canibus. Quibus labia subtilia ⁊ du-

ra circa dentes caninos erunt supereminētes:
⁊ q ita habent referunt ad sues. Qui autē la
bia grossa habent ⁊ superius inferiori prepē
dens fatui sunt ⁊ referuntur ad asinos. Quib⁹
cūqз autem superius labium ⁊ gingiuis proe
minens erit sunt amatores cōtumeliarum ⁊ re
feruntur ad canes: hec Aristoteles. i. habētes
superius labium eleuatum ita quod gengiue
idest carnes dentium ⁊ ipsi dentes appareant
sunt litigiosi ⁊ cōtumeliosi ⁊ referuntur ad ca
nes precipue secundum apparentem conueni
entiam. Canes enim mordere volentes labia
contrahunt ⁊ dentes ostendunt. Et Rasys
ait. Cui magna sunt labia stultus intelligitur
⁊ hebes: ⁊ phūs in physionomia de membris
ait qui habet labia grossa est stultus. Quando
phūs exemplificat in canibus ⁊ leonibus cau
sa nobis ignota est nisi dicamus q̄ spiritus pp
ter vniōes eorū ad anteriorē partē tumefaciunt
musculos labiorum ⁊ maxime superius prop
ter cōmunitatem cum neruis qui dant sensum
que origo eorum tendit in partem anteriorem:
⁊ ideo magnanimitas causatur a calido condi
tionato: Imaginatiua tendit seu celebratur in
anteriore ventriculo vt dictum est continue
dictus locus est calidus: ⁊ spiritus transmissus
a corde exuberanter i antedicto ventriculo.
Ideo propter sparsionem illorum ad anterio
res partes faciei labium superius est quasi tu
mefactum experientia nobis certificat q̄ homi
nes cogitabundi ⁊ magnanimi in eorum cogi
tationibus habent labia superiora tumefacta:
⁊ sic videmus i aliquibus q̄ i principio irasci
bilitatis eorum labia sunt eleuata presertim su
periora propter multitudinem spirituum effun
dentium ad ipsas quia vene ad illum locum
terminantur in magna quantitate sicut ante di
ximus. Qui autem sunt parui oris ⁊ tenuia ha
bent labia indicant imbecillem animum ⁊ ver
sutum. Optimus autem oris status est quan
do non nimis humidus est: Nam humiditas
oris ⁊ labiorum timiditatem ⁊ malignitatem
arguit vt tenet Albertus. Preminentia autē
nimia stulticiam ostendit ⁊ loquacitatem ⁊ au
daciam. Dicunt quidam. cuius labia fue
rint conuenienter subtilia ⁊ non multum foris
retorta significat hominem secretum i omnib⁹:
sagacem: iracundum ⁊ multi ingenij. Causa ē
quia ostendit materiam congruam ad subtili
tatem humorum ⁊ spirituum que est causa in
genij. Iracundia vero propter subtilitatem
spirituum pronos ad icendium. Habentes la
bia cum gengiuis super dentes preminentia
maledictum clamosum iracundum inclinatū
q̄з ad iniuriam indicant: ⁊ proprie referuntur
ad canes: vt inquit palemon: vt dixi. Cuius
labia fuerint bene colorata ⁊ plus subtilia q̄з
grossa significat hominem bone conditionis i
omnibus ⁊ cito conuertibilem ad vtrunque ⁊
citius ad virtutes q̄з ad vitia: vt ait Micha
el scotus ⁊ ibi Jupiter representatur. Cuius
vero labia non sunt bene equalia in omnibus
ita quod sit vnum maius altero significat ho
minem plus simplicem q̄з sapientem ⁊ varie
fortune: vt dicunt. Ait etiam Ptholomeus
philosophus. Labia superiora parua ⁊ aliquā
tum eleuata verbosum accusatorem ⁊ summe
inuidum ostendunt. Paucitas autem labio
rum paucam materiam attestatur: ⁊ domini
um frigiditatis eleuatio vero declarat siccita
tem contrahentem viles neruos: de quo seq
tur quod spiritus animales incongrui sunt ad
discernendum quicquid loquitur ⁊ inuidia
propter idem causatur. Et etiam dixit. La
bia superius eleuata ⁊ inferius submissa mi
seriam vite significant: ⁊ indebitos mores.
Summam nanqз experientiam vidi ⁊ preci
pue in egenis nam significatur spirituum ani
malium imbecillitas de quo ingenium non ha
bet sedes. Et inquit labia subtilia si superius
sint euersa ⁊ decliua furem ⁊ deceptorem signi
ficant. Et labia grossa vt canis deceptorem
⁊ accusatorem insinuant. De conditione labio
rum in ethiopibus non versatur iudicium pro
prium nisi vt de regionibus loquimur ab vni
uersali influxu vt in prehabitis actum est.

¶ Quesitum. xxi. Augusti. Disci. ad eundem
Coclitem Magr̄m. De dentibus. Dis.

¶ Textus.

LIJBLISCLIA Que ca
nini dentes longi sunt ⁊ firmi: ⁊
proprie ad exteriora se exponen
tes gulosum malum atqз irasci
bilem designant canibus vel a
pris comparatum.

¶ Responsio Magi. ad Dis.

¶ Comentum.

ausam puto esse ex habundantia radicalis humidi seu materie spermaticalis que ostendit maximum dominium caliditatis ⁊ robur in membris principalibus ꝺ quo sequitur consumptio humidi substantifici qui non potest refocillari nisi cibo sumpto ex quo necesse est exuberantia ciborum: ideo sunt inordinati sicut dictum est. ⁊ patet per relationem in canibus ⁊ apris. Cognoui per experiẽtiam istos esse maximos lurcones ⁊ bibones deceptores: lenones: ⁊ homicidas ⁊ maxime si aliqua alia proportio auget. Et Rasys ait cuius dentes debiles sunt ⁊ rari ⁊ minuti totũ eius corpus est debile. Et reiterat idem Rasys in de seruis emendis: ⁊ phũs in problematibus vt dixi i primo libro cõtra Plinium Ait etiã phũs in secũdo de aialibus habentes dentes raros sunt breuioris vite. Idem Rasys cuius canini longi sunt ⁊ firmi gulosus est ⁊ malus idest vitiosus: ⁊ idem tꝫ conciliator. Sonus a dentibus factus maniaꝫ denotat: qꝺ iterdum infantibus dormiendo accidit ⁊ lumbricorum indicium afferimus: vt dicũt medici. Dentes grossi ⁊ lati siue declinẽt foris: siue intus significant hominem vanum lasciuũ simplicẽ ⁊ igenium bouinum attestantur. Arguit quoqꝫ spiritus grossos orientes ab humoribus crassis. Dentes cũ egrotantium fuerint vt siccissimum quid humiditate oĩno priuati ⁊ arridi certissimum mortis est signum: nã ostendit humidũ radicale comsumptũ. Et corpora eorum sunt sicut lucerna sine oleo. Dentes reumate pleni significant vitiũ capitis aut stomaci propter cõitatem capitis aut pulmonis causantem corizam branchos aut tussim ⁊ aliquãdo sinanchiam aut in faucibus apostemata sꝫ plus ⁊ minus secũdum membrorum contra operantiam vt intuenti pꝫ. Animalia habentia dentes serratos bibunt lambendo: habentia vero continuos bibunt sorbendo vt supra ꝺ animalibus dixit igeniorum princeps.

¶ Quesitum. xxii. Augu. Di. ad eũdeꝫ Coclitem Magistrũ De lingua. Discipulus.

¶ Textus.

INGUA Ad inferius conuersa traulizans aut belzizans Diarhiã ventris dicũt medici ostẽdere.

¶ Respõsio Magri ad Disci.

¶ Comentum.

ingua autem est membrum qꝺ tractum est ex carne alba dura ⁊ bene mobili ⁊ hoc ostẽdit color ⁊ opus eius. Rubedo auteꝫ que est in ea ex venis multis est que veniunt ad eam ⁊ ex arterijs ⁊ maxime in inferiorem partem eius propter quod est ipsa in inferiori parte magis rubea q̃ꝫ in superiori. et est materia spongiosa: experientia nobis declarat ꝙ sanguinea sit quia solutio continuitatis ipsius sola curatur in breui cum melle rosato simplici: Inquit Ysidorus. xi. ethimologiarũ lingue a linquendo cibum: putat varro nomẽ impositum. Alij ꝙ per articulatos sonos verba ligat sicut enim plectrum cordis: ita lingua illiditur dentibus ⁊ vocalem efficit sonum. Lingua est propter sapores percipiendos: ⁊ litteras exprimẽdas vt tꝫ phũs in. xº de aialibus. Diarhij fiũt blesi propter materiam descendentem a capite que imbibit in spongiositate lingue ⁊ in lacertis ⁊ ab hoc ingrossat ex sui dilatatione necessario abbreuiat. Ideo traulizant. i. balbutiunt. Ait Rasys traulitas vero humiditatẽ innuit ꝯplexionis. Et anterius linguas ligatas habẽtes nõ bene formant litterã. s. ⁊ dicuntur blesi: ⁊ posterius ligatas habentes non bene formant litteram. r. Diaria ẽ fluxus ventris cum sola humoris amissione: ⁊ p̃cipue quando humores descẽdũt a capite. Iõ quando sunt trauli signũ est diarie. Ego de illis fui in pueritia multũ: vt in pluribus habundat in ea etate. Et in adulta resoluit. ꝟꝗ sexto afforismoꝝ inquit Galenus balbuties in greca lingua diuersa est secũdũ: balbos diuersas lr̃as corrumpentes. r. ergo rumpentes vocant trauli: si suo loco vtantur. l. Qui corrumpũt. s. ⁊ vice sua. c. ponunt appellantur syalos ⁊cet. Blesi multotiens timent vinum ⁊ aliquando cerebri debilitatem habent. Et hinc est quod ebrij balbutiunt q̃n vapores vini imbibunt in spõgiositate lingue ⁊ dilatat ⁊ impedit a natu-

rali situ. Unde hyppocras i d' secretis ait gra
uitas lingue in iuuentute post eius leuitatem si
gnificat mortez subitaneam. Et quādo lingua
est grossa ⁊ lata significat ingenium rude quod
multotiēs notaui ⁊ etiam representat humores
flegmaticos i cerebro aut in residuo corporis
existentes. Ait cōcilator traulizans ⁊ syllabā
multotiens repetēs ante dictionis prolationez
melancholie denotat paratum. Lingua motu
contracta veloci ⁊ corruptione verborum repe
tentiaz causans hominem stultum impetuosuz
⁊ iracundum denotat: propter mobilitatem spi
rituum ⁊ caliditatem festinantem prolationem
sine consideratione. Et cum uelut lapis fuerit
pene immobilis piger hic notatur. Ligua sub
tilis ingenium subtile representat propter decē
tem materiā scilicet humoris ⁊ spiritus: Iz cali
dam et forte cholericā cōplexionem ostēdat
Dixit enim ptholomeus philosophus linguā
longam ⁊ rubram sapientiam significare quo-
niaz denūciat humores laudabiles. In oscu-
lis multuz apphēdi potest: uidi creaturaz qua
si p palmum linguā ab ore emittere: et expTus
loquor. ⁊ hic cognoscitur ꝙ uirtus musculoruz
uoluntaria est. Lingua alba paupertatez deno
tat ⁊ miseriam ut ptholomeus ait. Cōciliator
dixit lingua in naturali colore infecta discrasiā
⁊ malam dispositionem denotat maxime ven-
tris ⁊ pectoris hec conciliator. Qui habet lin-
guam longam ⁊ grossam ⁊ rotūdam ita ut cum
ipsa possit nasum abstergere talis naturam bo
nis imitatur ut ego conuicinam meam habere
notaui. Quare est ꝙ aliquādo gustus corrūpi-
tur: tenet Auerroys in de sensu ⁊ sēsato ꝙ lin
gua nullaz habet saporem in actu ⁊ ideo quan
do imbibitur in quibusdam humoribus corrū
pitur gustus ⁊ similiter est de instrumentis ali
orum sensuum

Quesitum. xxiii. Augustini discipuli ad eun
dem coeluem magistrum De significatione
uocis. Discipulus.

Textus.

N Methaphoricis ait philoso
phus: In uoce autez grauis qui
dez ⁊ distensa fortē: Acuta autez
⁊ remissa timiduz.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Commentum.

Hic Aristoteles physionomizat
b ex voce ⁊ ponit duplex signuz se
cundum duplicem uocis dispo
sitionez: Potest eni uox esse gra
uis ⁊ distensa idest grossa ⁊ quasi tubalis ⁊ ta
lis ut dicit significat hominem fortē. Uel po-
test esse acuta ⁊ remissa idest nō grossa sed gra
cilis ⁊ talis significat timidum. Cause autem
istarum significationum accipiuntur a cōplexio
ne cordis ⁊ pulmōis in caliditate ⁊ frigidita
te. Ista eniz membra cuz sunt calida arterias
vocales faciūt latas ⁊ spiritus multos. Mul
ti aūt spiritus in arteria vocali magna faciūt vo
cē magnā ⁊ crassam sicut in fistula lata ⁊ ma-
gna fortiter iflata causatur sonus grauis ⁊ gros
sus ⁊ econtrario: quādo ista mēbra sunt frigida
faciūt arterias graciles ⁊ strictas ⁊ paucos spi
ritus ex quibus causat' vox acuta ⁊ gracilis: si
cut patet in paruis fistulis ex quibus insufla-
tis causatur sonus gracilis. Et signuz istius ē
in viris ⁊ feminis gracilibus: qd' est propter vi
rorū caliditatem ⁊ feminaz frigiditatem. Et
istud etiam patet per Auerroym quarto colli-
geth capitulo de signis temperantie pulmonis
vbi dicit fortitudo vocis sequitur largitatē ve-
narū: ⁊ largitas significat caliditatem comple-
xionis pulmonis ⁊ causa est ꝙ fortitudo vocis
significat necessario caliditatez: sed complexio
frigida significat stricturas viarum alias vena
rū ⁊ debilitatem vocis hec Auerroys: Item
i methaphoricis in alia distinctione inquit phi
losophus: qui magne vocis fuerint grauiter in
iuriosi sunt ⁊ referuntur ad asinos. quicūqz au
tem antevocant incipientes in graui ⁊ finiunt i
acutum iracundi sunt placatiui ⁊ referunt' ad
boues ⁊ ad decentiam vocis: quicūqz autem
vocibus acutis mollibus ⁊ ruptis loqunt' ti
midi sunt ⁊ referūtur ad mulieres ⁊ ad decen
tiam vocis. quicūqz autez grauiter vocant ma
gnum non perplexum referuntur ad fortes ca
nes ⁊ ad decentiam. quicūqz molle sine tensio
ne vocant mansueti referuntur ad oues. quicū
qz vocant acute ⁊ ferociter iracūdi referuntur
ad capras. Hec de philosophi intentione.
⁊ idem tenet Albertus ⁊ Conciliator. Et
Hieronymus de manfrediscivis noster: Ta
men magis ample ⁊ sub aliis verbis dicemus
nos aliaz rationem quaz adducemus. Pri-

mo dicenduꝫ est. Quicunqꝫ habet grossam al-
tam ⁊ sonoraꝫ voceꝫ est audax eloq̄ns ⁊ belli
cosus. Sciēdū est ꝙ uox est diuersa a sono: eo
ꝙ uox est sonus cū ymaginatiōe ab ore anima
lis ad aliquem effectum demōstrādum prola
tus. Sonus autem est genus quodlibet uide
licet a sonante procedens quod auditui infert
passionem. Sermo autem est tertiuꝫ diuersita
tem habens ad utrunqꝫ istoꝝ. Est eni sermo
uox articulata ⁊ litterata concepta mētis homi
nis determinās ⁊ hoc non competit nisi homi
ni ⁊ paucis que ad hominē habēt affinitatem
sicut pigmeus ⁊ maritō ⁊ cetera talia ut ait
Albertus in libro de aīalibus ⁊ phūs secun
do ď anima texti cōmenti 90. vox est percussio
respirati aeris ab anima ad uocale arteriā: ⁊ cō
mentator secundo de anima commēto .88. ait
vox vero est sonus animalis proprii ⁊ per mem
bruꝫ proprium. Themistius secundo ď anima
commēto. 91. inqt vox est animātis sonus qdē
instrumētis ⁊ meatibus ⁊ officina spirādi attol
lit: ortū habens hinc: ꝙ spiritus redditus per-
cutit aerem in arteria contentum aut ipsaꝫ arte
riaꝫ: idqꝫ ex preposito idest cū imaginatione ali
qua aut ꝯsilio significandi indicādiqꝫ aliquid.
Et philosophus i quarto de animalibus ait.
Qui non habēt linguam liberam ⁊ absolutaꝫ
nō emittunt uocem neqꝫ sermocinātur. Vox
igit̄ grossa ⁊ alta caliditateꝫ cordis pulmonis
que ⁊ latitudinē trachee arterie ostēdit ⁊ libere
attrahit et expellit aerē sine ipedimēto. Ideo
sonorās est bellicosus ⁊ loquax per dictaꝫ cau
sam. Et dixit philosophus in de secretis secre
torum. Cuius uero uox est mediocris in subti
litate ⁊ grossicie est sapiens prouidens uerax
⁊ iustus propter oppositā causaꝫ. Qui uero est
uelox in uerbis: ⁊ precipue si habet gracilem
vocē ē iprobus: stolidus: iportunus ⁊ mēdax.
Si uero uox fuerit grossa erit iracundus: ꝑcipi
tās male nature. Qui habet dulceꝫ vocē ē ini
dus suspiciosus. Pulchritudo ēt vocis idicat
stoliditatē isipiētiā ⁊ magnanimitatē. Et Ra
sys ait vox grossa caliditatē cōplexionis: graci
lis vero cōplexionis innuit frigiditatē. Loquēdi
velocitas calidā significat cōplexionē. Idē te-
net Albertus: Loxius: palemō ⁊ phylemō et
etiā cōciliator sub istis verbis. Cuius vox est
grossa iracūdus ⁊ ꝑcipitās ⁊ male indicat̄ na
ture: Ratio ē itēperata caliditas. Festinus in

verbo presertim cū vocem gracilem habet im-
probus stolidus importunus mendax irasibi
lis nunciatur ⁊ omnio prauorum morū existit.
Cuius vox dulcis fuerit inuidus ⁊ suspiciosus
indicatur. Rationem in alio loco scripsimus
quia est effeminata: nā vocis pulcritudo stoli-
ditatem ⁊ paucam denotat sapientiam ⁊ vene-
reos mores sectantem. Ut grus quidem vox
aspera inuidum notat ⁊ malum in corde reti-
nentem occultum. Humores melancholicos
amplectitur. Cuius vox non anhelitu longo
perficitur vilis significatur propter frigiditateꝫ
cordis ⁊ fortasse cum humiditate applicata.
Et qui uocem grauem habuerit sui ventris
seruus existit. Ratio est quia vox grauis pro-
cedit ex ďbilitate virtutis q̄ nō potest expirare
magnaꝫ copiam aeris ad mouendū musculos
pectoris a qua procedit tertia ⁊ ďpocago idest
non laborat cum ingenio nec etiam motu cor-
porali. Secunduꝫ est: ꝙ qui vocē ďarticulādo
componunt: ⁊ talibus icumbunt multa ꝓmit-
tētes: tales ďceptores reputātur. Qui clamant
a uoce incoantes graui terminantqꝫ in acutum
ut boues molles sunt effectus: ⁊ ad placāduꝫ
proni. Ratio est persepe dicta. Qui assimilat̄
alcui animali illi similis existit. qui acutam cū
siccitate vocē promunt versipelles ac subdoli
fore probantur. quicūqꝫ uoce molli ac disrup
ta loquitur timidus ⁊ effeminatus indicatur.
quicunqꝫ molliter sine tensione vocāt māsueti
sunt ouibus relati. Fortiter ac uehemēter voci
ferans iracundus est: qui vocem quassatam
⁊ grauem tanq̄ꝫ de uasculo conquassato pro-
munt inclinantem natura stulti sunt ⁊ voraces
Quorum vero vocis sonus grauis consistens
existit vt ouium aut caprarum sit voci propin-
quus stulticiaꝫ denotat. Exprimentes vocem
tanquam ex cōmotione pectoris graueꝫ iflexi
bilem virilem indocilem ⁊ magnanimum ďno
tat leonibus attribuitur. Qui tarduꝫ ⁊ grauem
vocis sonum habent tranquilli sunt ⁊ iocundi:
horum quideꝫ iusti ⁊ affabiles mores existunt
Qui vt aues vocem prorumpunt proni sunt: et
in venereꝫ faciles: ⁊ inanes. Vox quidem in
flata tenuis ac lugubris tristem asperum atqꝫ
suspiciosum innuit. Et quorum in nares vox
concurrit: sic vt nares cōsonēt: Loquaces ⁊ mē
daces maliciosi inuidi: ⁊ aliorum sunt malo
congaudentes ⁊ tales anatis naturā imitant̄

Ego p experientiam pcepi presertiꝫ i angelo quodā noto. Amplius vox vehemens strepēs velut sonus indecenter pmixtus violentum iniustum in corde odiū gerentē denotat. Vox vero tarda inhertem precipitem declarat. Et cuius vox in medio mediocriter i subtilitate ꝛ grossicie se habet: sapiens pvidus verax ꝛ iustus habetur. Et universaliter vox hominis secundum ꝙ alicui animali assimilatꝰ ꝛ vocis eorum similitudinem observaverit similes mores secundum palemon sequitur. Amplius in omni physionomia excellētia ꝛ defectus vitio referuntur: in medio enim virtus dominabitur Insurgit questio propter quid in aliquibus est magna ꝛ i aliquibꝰ parva: ꝛ i aliquibꝰ grossa ꝛ subtilis ꝛ i aliquibus rauca ꝛ aspera. Respōdēt aliq ꝛ dicūt tres cōditiōes pricipales cōcurrere ad vocē. Una ē virtus pulmonis i pellētis aerē reverberādo ad epyglotū aut ad cannā pulmōis. Secunda ipso aere expulso iterū reverberare. Tertia est cāna pulmōis ad epyglotis ubi reverberatꝰ aer: Quāto igitꝰ virtꝰ vocalis ē fortis ad expellēdū multū aerē: ꝛ cāna pulmōis ē āpla ꝛ magnā copiā aeris recipit tāto vox ē magna ꝛ parva. Quāto virtus ē debilis ꝛ trachea arteria ē debilis: subtilitas ꝛ acuitas vocis procedit secundū virtutē monētē ꝛ velocitātē aerē. Grossicies vocis pcedit ex tarditate motus. Quāto virtus minus aerē movet: tāto vox maiorē habet subtilitateꝫ ꝛ acuitatē. Ideo velocius movet: ꝛ quāto aer magis amplectitꝰ tāto vox est grossior pter motus tarditatē. Vox aspera pcedit ex siccitate canne pulmōis: Et vox rauca ex humiditate suפּflua que dscēdit a capite ad cānā pulmonis. que nō pmittit aerē penetrarꝰ. equalitas ꝛ dulcedo vocis pcedit ex tēperamēto canne pulmonis qn̄do nō ē sicca nec humida: ꝛ signū ē quod cōplexio cordis nō obstat nisi pportio repiatꝰ omniū aialiū: femine graciores ꝛ acutioris sunt vocis quam masculi excepta vacca vt tenet in quinto de animalibus.

¶ Quesitū. xxiiij. Augustini Discipuli ad eūdem Coclitem magistrum De physionomia risus.

Discip.

¶ Textus.

a Ristoteles ꝛ pauci fecerūt mētionē De natura risus: tn̄ cupio scire aliquid si possibile est.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

a Nima multū delectatꝰ risu. Tn̄ nimius risus quē cachinuꝫ vocamus: arguit paucitatē itellectus. Vn̄ ē pverbiū vulgatū risus habūdat i ore stultoꝝ: ꝛ ē sentētia Catulli poete. Nā risu inepto res ineptior nulla: Idē asserit seneca his verbis. Sit risus citra cachinū. Habētes splen magnū multū ridēt: ꝛ ecōverso: vt aiūt aliq. Iō dicit Isidorus in. xi. ethymologiaꝝ. Splen dictus a supplemēto: ex cōtraria pte iecoris ne vacua existeret. quē qdā ēt risus cāsam existimāt. Nā splene ridemus: felle irascimur: corde sapimus: iecore amamus. quibꝰ quattuor elemētis cōstātibus itegrū ē aial. Fel appellatū ꝙ sit folliculus gestās hūorē q vocatur bilis. Iō qui sufficiēter ridet: benignus ē amicabilis oibus leviter offēditꝰ ꝛ minime pro aliquo sollicitus: ꝛ ē apparētis decēte cōparatus hoibus sanguineis seu iovialibus. Si satis ridēt iocūditatē significat ꝛ bonā hois ꝯplexionē: ꝛ multū gaudent i coitu ꝛ pcipue quando oculis ē hylaris. Nimiꝰ tn̄ risus vt dicit Aristoteles ad Alexādrū reverētiā removet senectutēq̄ꝫ causat: certe de ipsis nō ē habēda societas qꝛ igeniū ꝛ archanū nō hꝫ sedes: lꝫ sint servitiales secūdū quosdā. Hoies vero q raro ridēt habēt itellectū clarū ꝛ fidelitatē vt attestātꝰ ꝛ scien̄ est ꝙ solus homo risibilis ē. Et nos expti sumus i hoibus virtuosis ꝛ speculativis ac alta idagātibus. Cām vidimus eē summā cogitationeꝫ q̄ removet risuꝫ. Iō q multū ridet nō cogitat ꝛ nō facit discursuꝫ. Dicūt qdā. cuiꝰ durus est risus sagax igeniosus tenax ꝛ studiosus illius artis quam exercet: ꝛ iracundus ꝛ supplantator efficitꝰ. q alta voce ridet cū quodā strepitu iverecūdus est. qui sine cā ridet: ꝛ i ridendo sepe tussit vel oscitat aut torquet caput significat hoiem variū ividū cito credenteꝫ ꝛ ꝯvertibilē ad vtrūq̄ꝫ vt dicūt. Et Cōciliator ait Ridens qdeꝫ cū tussit aut difficultateꝫ spiritꝰ patitꝰ iverecūdus ꝛ tyrānꝰ iudicatꝰ. Hoc nos pbavimus i pricipe quodā. Dicūt cuiꝰ bucca ridendo torquetꝰ cū derisiōe alterius significat hoieꝫ arrogāteꝫ falsuꝫ iracūdū avarū et mēdaceꝫ ꝛ pditorem. Cuius bucca sepe subridet significat malū animū ꝛ pversaꝫ cogitationem et mendaciū. Et tales vniversaliter sunt maliciosi ꝛ simulatores ꝛ nō est cōfidendū de eis:

⁊ precipue quãdo cõiũgit̃ cũ accidentibꝰ animi. Et si cilia eoꝝ nebulant̃ sunt ĩterfectores hoĩnũ fures: ⁊ ꝑdones: vt notauimus persepe. Subridere semetipsum loquendo fatuitatẽ insinuat. vt vidimus in quodã cõterraneo nostro Et reor in illis qui phõs se esse putãt tamen melancholiam imensaz dominari: vt in priº libro capitulo de iracundo scripsimꝰ.

¶ Quesitũ. xxv. Augustini Discip. ad eundẽ Coclitez Magistrũ De anhelitu. Disci.

¶ Textus.

Anhelitus Si aliquid importat dicatur.

¶ Responsio magistri ad Di.

Cõmentum.

Anhelitus multũ arguit habũdãtiã spiritus ⁊ ecõuerso. Cuius cã est duplex: aut ex penuria pulmonis aut ex vitio toracis. Et ideo animal multi flatus ẽ multe fortitudinis ⁊ multi potus ratiõe caliditatis resoluẽtis humiduz ⁊ ꝑsertim roridum. Anhelitus ordinatus inter magnũ ⁊ paruũ mediocris existens quietẽ cordis ⁊ hominẽ placatũ denunciat. Sine cã q̃dẽ suspirare: ⁊ gemitus diu ⁊ alte exprimere melãcholiã futurã maximãq; testat̃. Cũ ⁊ spiritus intersecat̃ ordinatus existẽs ⁊ demũ cũ angustiis ꝓdit̃ estu ⁊ gemitu cogitatiõe ⁊ agonia detẽtus significat̃: ⁊ alicui malo ĩmixtũ esse: ꝑsertim si caput quatiat. Siqdem cũ gemitu oculos torte deducit iã dolet qđ in aĩa cõcepit inuestigãs modũ quo illud valeat ꝑpetrare. Anhelitus cũ rugitu quodã ĩ nariũ ampliatiõe emissus feritatẽ grauẽq; iracundiã brutalem ⁊ ĩpetuosam denotat: quod ⁊ passioni refert̃. quibꝰ spiritus ꝑturbatus ⁊ spissus existit ac si cursu vel aliquo forti laborauerit accidenti ĩpetuosi sunt atq; iracũdi. Cũ quidez breuis ⁊ spissus fuerit anhelitus ac valde decidens interceptus timidus indicat̃. hic ⁊ ĩbecillis. qui autez cum suspirio ⁊ vultus quodã pietate atq; clemẽtia destituit̃ amore talis hereos ligatus vocat̃.

Et phũs ad Alexandrũ ait. Cũ videris hominem frequentãtez in te uisum ⁊ cũ respicis cõteret̃ ⁊ ex hoc erubescit ⁊ maxime si inuitus suspirat: ⁊ lachryme appareãt in oculis eius: hic diligit ⁊ timet te Si vero sit ꝯ̃rium erit inuidus ⁊ cõtẽnet te. Anhelitus altus intersectus cũ gemitu simili dolorem ⁊ tristiciã denotat in amissis. Dicũt quidã medicoꝝ illustres spirituz ꝑ os ⁊ nares frigidũ exeũtem ꝓpinquam mortem inuere. Ait quoq; Ptholomeus philosophꝰ. qui sepe flet ex nihilo semꝑ erit pauꝑ.

¶ Quesitũ. xxvj. Augustini Disci. ad eũdem Coclitem Magr̃m. De natura ⁊ ꝓprietate menti. Discip.

¶ Textus.

Mentum prolixum nimis: iracundum ⁊ turbatum animum denotat raro tamen pietatez declarat.

¶ Responsio magistri ad Discipulum.

¶ Cõmentum.

Dicas quod physionomia ⁊ chyromãtia magis manifestant̃ ꝑ experientiã q̃; rõnez. aliqua tñ adducere possumus in principalioribus mẽbris: q̃ dãt materie magnitudinẽ ⁊ ꝑuitatem a principio generatiõis. Mentũ dictũ ꝙ inde mandibule oriant̃: vel ꝙ ibi iungantur vt tz Ysidorus. Mentũ igit̃ ꝓlixũ ostendit exuberãtiã materie ⁊ rõne caliditatis nimis elõgat̃ iõ sunt iracundi asperi ⁊ crudeles vt tz palemon ⁊ cõstãtinus. qui paruũ ⁊ breue mentũ habent vitãdi sunt eo ꝙ ꝑceptis vitiis imites ⁊ inuidi sunt. hoc. n. Palemon ad serpentes refert. Si uero ĩ rotũdũ definat mentũ muliebres mẽtes ⁊ animuz ĩdicat: hoc. n. est signũ femineũ vt dicit Pithagoras. Et si sub mentũ est copia carnis ⁊ ad gulã porrexerit luxuriosum maximũ attestat̃: vt in primo dixi ĩ capº de luxuria ꝑcipue si vtraq; fouea repiat̃. Utilius aũt mentũ est cõmensuratũ secũdũ aliquã sui ꝑtem ad quadraturã accedens. Itez si longe ꝓlixũ descendat ad mentũ dolis assuetam mentez ostendit: vt hz quidã maximus gallus hodierno die pñceps auaricie ⁊ qui omni malicia plenus est (vt cuncti ex illa natiõe ꝑdicãt) ꝑcipue ad fraudes ⁊ dolos. Si aũt ĩ diuisiõe media non nimis ĩ profundũ depressuz est: signũ veneris ibi erit ⁊ apđ hoĩes talis habebit gratiã. Exptus suz ĩ pluribº q sunt lasciui cuz meretricibꝰ ⁊ aliqñ cũ cynedis agentes ⁊ patientes. Sũt aliqui q hñt foueã latitudinalez ⁊ ꝑ equalez lineã. i. ꝑ lõgitudinem: q̃ magis corroborat dictũ nr̃m. Mentũ quoq; acutũ ⁊ subtile carne nudatũ significat hoĩem audacez de-

dignoscuz vt dicūt. Mētū curuū vt labia sint q̄
si i valle significat rudes igenio: ꝛ pessimū i mo
ribꝰ ꝛ ifidelitate: ꝛ aliqñ sunt fures vt aiūt: nisi
senectus hoc causet pp amissionē dētiū. ꝛ phūs
i 3° ꝺ aialibꝰ ait minus caluescunt hñtes men
tum bipartitum.

¶ Quesitum. xxvij. Augustini discipuli ad eū
dem Coclitem Magr̄m. De natura barbe.

¶ Textus.

Dicas mihi si barba in homine
d habet significatum in moribus.
aut si ad pulchritudinem a natu
ra fabricata est.

¶ Responsio Magistri ad Disci.

¶ Cōmentum.

Barba in homine oritur in man
b dibula inferiori que ascendit ver
sus tempora pp calores ꝛ humo
rem qui reflectunt ad ipsum ab
anteriori pte capitis extracta a testiculis qui sp
ma maxime trahunt ab illis locis: cuius signū
est qꝛ vene spermatice p illum locum descen
dunt vt patet etiam in illis qui laborant nimis
in coitu: nā facies eoꝝ patit. Femine vero que
non habent testiculos nisi debiles valde non
habent barbas: que autem ex eis calidiores
habent testiculos habent aliquid reflexi a loco
vñ potissimuz spma trahit: ꝛ hic calor reflexus
trahit secū hūidū ex quo generāt i eis pili bar
be rari: hoc ē illis q vtūt nimiū coitu. Jō corpa
sanguinea q̄ hñt barbā rarā ꝛ mēsuratā argui
mus aial petens coitū pp dñium caliditatis. ꝛ
humiditatis. Barba nascit viro vltra. xiiii. ānū
paulatī de die i diē: ꝛ tunc nascit femur ex̄ se
xū. Et ē sciēdū q̄ tales pili pcreant ꝺ supflui
tatibꝰ ciboꝝ pp fumositates: q̄ supascendunt
vsqꝫ ad ptes maxillaꝝ velut fumus ad forami
na camini ꝛ cuz āpliꝰ nō iueniāt meatꝰ aptos
qbꝰ bene valeāt supius ascēdere sic idē exeūt i
modū piloꝝ q dicunt pili barbe. Color barbe
aliqū repsentat q̄litates ꝛ q̄ttitates humoꝝ. tñ
nunq̄ꝫ vidi barbā eburneā qꝛ humor flegmati
cus nō est potens ad generāduz pilos in colo
re simili pp priuationē caliditatis eleuātē māꝫ
ꝯgruā ad generationē piloꝝ. Aliqs pōt dicere
videmꝰ aliqñ feminas barbutas ꝛ tamē sunt
flegmatice ꝯplexiōis: Jstud ꝯtingit: qꝛ humo
res sunt ita subtiles q̄ ex natura calidi sunt: q̄
ex eis quoqꝫ oriunt pili aliquādo i maxillis ꝛ
ꝓprie circa os vbi magis habūdat calor ꝛ hec
mulier dicit esse barbuta. Scienduz ē q̄ talis
mulier est valde luxuriosa pp calidā ꝛ humidā
sui ꝯplexionē est ergo fortis nature ꝛ virilis cō
ditiōis. Mulier vero bene nuda a pilis ꝛ p̄ci
pue circa os ſm physionomiā dicit esse bone
cōplexionis. s. timida: pauida: verecunda debi
lis mitis ꝛ obediēs. Insurgit enigma pp quid
viri barbescunt ꝛ nō mulieres ꝛ est Guilielmꝰ
narice. Ad dubiuz est dicenduz qꝺ cū q̄ritur
cur viri ꝛ nō mulieres barbescāt: pōt hec sum
mi a cā efficiente ꝛ a materiali: ꝛ a finali: qꝛ est
ad ornamentuz: qm̄. n. in omni genere mascu
lus est pulchrior femella: ꝛ ē ad defensionem
maxillaꝝ qua qdez defensione mulieres non
tātuz indigent sicut viri: eo q̄ sensus tactꝰ plus
uiget in viris vnde in aspa hyeme vadunt nu
dis pedibꝰ ꝛ capitibꝰ sine aliq̄ lesiōe: qꝺ nullo
mō possunt facere viri: pōt etiā reddi rō a cā ef
ficiēte ꝛ materiali: qꝛ. n. masculi vniuersaliter
sunt feminis calidiores iō in maribꝰ fumꝰ qui
piloꝝ est materia magis augmentat q̄ꝫ in mu
lieribꝰ. quez qꝛ nō sufficit ꝯsumere expellit per
duo loca. s. p caput ꝛ barbā. Qui qdē fumi in
mulieribus qꝛ nō sunt tāti sicut in masculis: ex
pellunt solū p caput. ꝛ signuz p̄dictoꝝ ē qꝺ vi
demus aliquādo mulieres calide ꝛ hūide cō
plexionis barbescere ꝛ ecōuerso videmꝰ i mas
culis frigidis ꝛ siccis qꝺ paruz barbescunt. eu
nuchis. n. nō crescit barba qꝛ ista membra pdi
derunt calidiora q̄ calidos humores ꝛ fumos
q piloꝝ est materia sunt generātia. Ex p̄dictis
pꝫ q̄ barbe spissitudo ꝛ vniuersaliter pilositas
magna caloris ꝛ humoris substātialis ꝛ natu
ralis vigoris est indiciuz. Dicenduz est q̄ cuz
pueri sint calidi ꝛ humidi tamē nō barbescunt
qꝛ fumosa supfluitas q̄ capilloꝝ ꝛ piloꝝ est ma
teria transit in eoꝝ augumentuz ꝛ nutrimentuz
ꝓut hec oia patent p cōstātinuz. Quātuz igit ē
copia caloris tātum est multitudo piloꝝ. vnde
cauendum est ab illis qui nimis abundāt i ma
xima quātitate pilorū ꝛ p̄sertim quando com
plexio est adusta. Caue ꝛ precipue ab illis q
habent barbam rubram qui indicant caternaꝫ
adustionis ꝛ caliditatis: sunt enim luxuriosi
deceptores mendaces ꝛ cumulum precipuum
vitiorum. Cuius barba est bene ordinata sine
composita significat hominem bone nature ꝛ

rationalis conditionis: ⁊ omnia secundum cō-
iunctum ⁊ datos mores producte: ⁊ econuer-
so de illis qui habēt barbam male cōpositam
vt patet i eunucis: qui postq̄ perdiderūt ābos
testiculos valde transmutātur a natura virorū
in natura mulierum vt tenet phylosophus in
xiii. de animalibus. Et in tertio dicit īpubes
castrati non barbescunt. Ego vidi vt plurimū
illos qui ferunt barbam longam deuenire ad
melancholiam seu ad fatuitates. Uidemus
lenones nostri temporis propter sacramenta
eorum ad aliquam vindictam habere barbaz
longam ⁊ in processu temporis cōmittere erro
res ⁊ eos esse interfectos seu suspensos. non ē
maior via ad celandum dolum q̄ ista. Co-
gitam multos qui ferunt barbam prolixam in
breui tēpore p̄cipitari ⁊ miseriis opprimi tēpe
meo pricipes fuerunt expulsi a dominio suo.
De barba que habet caniciem idem indica-
mus quod de capillatura diximus quia natu-
ra eoruz propinqua est femelle. Caueatis igi
tur principes ab hominibus portantibus ba
bam longaz: quia passiones anime nō possūt
ostendere facies eorum: nec transmutationem
colorum. Ideo deceptiones eoruz latēt. Nisi
consuetudo regionis fuerit vt sunt medi aut
greci propter generales influxus celorum qui
inducunt nouos mores ⁊ indumenta: vt nota-
ui de ui ⁊ potentia magne coniunctionis vltime
precedentis iouis ⁊ saturni conuenientiū: que
fuit anno domini Millesimo quadringentesi-
mo octuagesimo quarto sub vltima signi scorpij
decamonia: ⁊ effectus suos generaliter continu
at vsq̄ ad annum domini. Millesimo quin-
gentesimo quarto. die. x. Junij. Huic prefuit
mars qui in his viginti annis denotauit bella
cedes: regnorum euersiones: populorum tur-
bationes: nouos reges: ⁊ noua principum do
minia proditiones: dissimulationes ⁊ menda-
cia tales etiam mars proprie preparando dis-
posuit: velut contentiosos periculosos: violen-
tos deceptores: sanguinolentos: imperiosos:
principalia querentes sibi per fas ⁊ nefas po
testatis insignia: ignitos animo ⁊ mentis ardo
re preposteros. Disposuit bis gallorum Rex
ad submersionem Italie ecclesiam dei vt vide
mus in manibus impiorum sacerdotum esse.
Cardinalesque ministratores sunt Regis et
ducum armorum origo deceptionum omnium

Filijq̄ eorum nominantur publice et palam
sub nouis dominijs: noui seductores promul-
gatores legum nouarum: vt diximus in capitu
lo oculorum. ypocrisias ⁊ seductiones: ⁊ preci
pue synagoge melancholicorum cum prolixis
barbis: vt dicemus in tertio libro in capitulo
de saturno. O uenerāda ⁊ veridica astronomi
ca disciplina. Ignari quidam theologi excla-
mant ad ignarum vulgus vilipendentes celo
rum effectus lucri auidi. O ignorantie caterua
non ne experientia est magistra rerum. Sed si
nos recte contemplemus effectus supernota-
tos palam Astronomi periti sunt semidei: nū-
cijq̄ nature. Nec eo inficias multos huiꝰ sciē
tie sectatores esse: qui dum non habent intellec
tum ad siderum cursus contemplandos aptuz
minime vera indicare possunt. Hi tales e nu-
mero Astrologorum eiciendi sunt: idq̄ cōfir-
mo. Sed quis ignorat peritissimum ⁊ excelsuz
mathematicum Dn̄icū Mariam de Naua
ria Ferrariensem: ⁊ in felicissimo Bononien-
si gymnasio publice magna cum veneratione
profitentē in suis quos annuatim condidit iu
diciis: ne tantillum quidem delirasse. Sed ad
libellam cūcta que predixerat accidisse. Hoc
sciunt omnes. Hoc etiam litterarum rudibus
compertum est. De cuius laude arbitror me-
lius esse tacere q̄ pauca dicere. Sed hoc con-
cludendum est Dominicum Mariam vere
hac nostra tēpestate astrologiam de celo in ter
ram deduxisse.

¶ Quesitū. xxviii. Augustini discipuli ad eun
dem Coclitem magistrum De significationi
bus colli. ¶ Discipulus.

¶ Textus.

Inquit philosophus in metha-
phoricis. Quicūq̄ collum gros-
sum habent fortes sunt secūdum
animā: ⁊ referunt ad masculinū
genus. quicūq̄ autem subtile habent ibecilles
⁊ referuntur ad femineū. quibuscūq̄ collum
grossum carnosuz est iracundi referunt ad tau
ros iracūdos. quibuscūq̄ autem est bene ma-
gnū nō grossum magnanimi referuntur ad leo
nes. quibuscūq̄ est collum longum subtile ti-
midi referuntur ad ceruos. quibuscūq̄ autem
breue valde dolosi ⁊ insidiatores referunt ad
lupos.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Comentum.

Licias ꝙ collum aliquando sumitur pro toto coniuncto capiti i anteriori ⁊ posteriori parte. Aliquãdo vero sumitur pro parte posteriori in diametro vbi situantur aures. Et ista pars diuiditur in duas partes. Pars magis propinqua capiti dicit̃ ceruix scilicet summitas colli vbi neruorum origo collocatur. Et etiam ceruix sumitur pro toto collo apud quosdam: vt inferius accipitur. Physionomi vero distigunt in indicijs collum ⁊ ceruicem in posteriori parte. In anteriori autem parte guttur siue epiglotum ⁊ gulam tamen secundum philosophum capimus pro toto coniuncto. Dicit Isidorus libro vndecimo cap. primo. Collũ dictum: ꝙ sit rigidum ⁊ rotundũ vt columna baiulans caput ⁊ sustentans: quasi capitolium: cuius anterior pars gula vocatur posterior ceruix. Et primum dicit quod habentes collum grossum non ratione carnositatis sed ratiõe magnitudinis ossiũ ⁊ neruorum sunt fortes ⁊ referuntur ad masculinum genus secundũ mores anime intelligit: q2 masculus in suo genere habet collum grossum ⁊ viuidum: non curtum nec valde longum quod significat calidam cõplexionem ⁊ audaciam. Secundum signuz est qđ habentes collum lõgũ ⁊ gracile femininum ẽ. Quãdo est grossum ⁊ viuidum: vt diximus: arguit fortitudinez cerebri: ⁊ per consequens caliditatem cordis sicut sunt homines in specie sua. Longum ⁊ gracile oppositum ostendit sicut disputauimus in primo libro. Tertiuz ẽ ꝙ habentes collum grossuz ex carnositate ⁊ nõ ratione magnitudinis neruorum ⁊ ossium ⁊ vt addit Rasys durum ⁊ forte sunt iracundi: ⁊ referunt̃ ad apparentem conuenientiam in tauris iratis ⁊ prouocatis qui tũc precipue talem dispositionẽ habent colli: Et vt addit Rasys tales sunt etiam in factis suis festini. Quartum est qđ habentes collum satis temperate magnum non ratione carnositatis: sed ratione neruorũ ⁊ ossium ⁊ etiam temperate lõgũ sunt magnanimi ⁊ referuntur ad leones. Et istud precipue verũ est quãdo caput ⁊ collum proportionatũ sit sic ꝙ sit etiam tempate magnitudinis: vt enim dicit Cõstantinus. Forma capitis si fuerit temperate magnitudinis: ⁊ ceruix aliquantulum grossa bonitatẽ significat cõplexionis ⁊ dispositionis. Si vero caput paruum fuerit ⁊ collum magnũ habundantiã materie significat ⁊ eius supfluũ: ⁊ etiã virtutis informatiue defectum. Et huiusmodi caput vt dicitur a dolore multo ⁊ cephalica passione fatigatur. Quintum signuz est quod habẽtes collum valde lõgũ ⁊ subtile: vt dictũ est: de pardali sũt timidi: ⁊ referuntur ad ceruos. Est enim ceru⁹ animal valde timidum: ⁊ hʒ collum valde longum: ⁊ paruũ respectu sui corporis quãtitatis. Tñ si quis collũ hʒ gracile ⁊ lõgũ ⁊ erectus i cedit non est tãta timiditas in hominibus vt i ceruo. Ultimũ est quod habẽtes colluz valde breue sunt dolosi ⁊ insidiatores: ⁊ vt dicit referuntur ad lupos: qui vt dicitur. xiiii°. đ aialib⁹: habent colla grossa ⁊ curta in quorũ spondilibus est magna fortitudo. Et de dolis ⁊ insidiis eorum satis dicitur in libro de proprietatibus rerum. Et istud signum sumitur etiaz ex more apparente in hominibus ⁊ brutis. Insidiantes enim homines colla contrahũt ⁊ abreuiant. Istud etiam faciunt bruta sicut patet de gatto insidiante muri. Et ita similiter de alijs. Et si uis altius scire recurre ad librũ animalium ⁊ indagando eorum normam ⁊ naturam ĩ diuersis speciebus animalium ⁊ hominis etiã proportionem uidebis. Dicunt aliqui ꝙ collũ longum significat pedes longos: ⁊ gracile graciles. Ceruix igitur concaua ⁊ depressa debilitatem neruorum ⁊ egritudines denotat secundum coniunctum. Ceruix vero multa carnosa significat mendacium bacchanarios pessimos: medium autem bonitatem attestatur. Ceruix autem que iuxta caput est cum fuerit capillosa fortem ⁊ animosum indicat: quia est signum caliditatis. Cuius ceruix longa est et tenuit meditatẽ maliciam indicat. Aiũt etiã nõ nulli stolidum imbecillem timidum ⁊ sonorum garrulatorem ostendere. Uasta uero cum quadam prolixitate non valde carnosa fortem denotat ⁊ animosum. Dura quidẽ ⁊ fortis iracundum festinum ⁊ indocilem significat virtutem animi ⁊ humanitatem negatiue ad talem operationem dicunt concurrere. Ceruix autem soluta que quasi decidere videatur: inualida nocentes: ⁊ insidiosos demonstrat. Collũ quoqȝ neruis apparentibus ⁊ incompositum ineptuz testatur: ⁊ indocilem declarat. Ex quibus cir

ca nodum colli nimis existunt cõclusa idest dẽ
sa scilicet carnosa : ⁊ sunt illi qui habẽt spõdilẽ
eminẽtẽ motus colli ẽ difficilis sensu ⁊ nõ sunt
perfecte potiri.i. exerceri. Et sunt sine igenio
i bonis operibus: tñ i nephandis obtinent pri
cipatũ sicut i alio loco exposituri sumus. Apo
statas qdẽ ⁊ principes notaui qꝫ colla eorum
nunquã ad dextrum ⁊ sinistrum sine residuo
corporis inuehunt: ⁊ tales dolosi sunt bilin-
gues simulatores ⁊ omnibus vitijs pleni repe
riuntur. Qui hñt contrariuz ꝯriũ iudicabis. ha
bentes autem collum lõgum cum vastitate ira
cundi ⁊ indociles existunt suibus comparari.
Qui colluz grossum ⁊ carnosum cum quadam
breuitate habꝫ stolidus magnusqꝫ comestor re
putatur. Cũ aũt inter coniunctionẽ spatularꝫ ⁊
colli originẽ q̃dã fuerit eminentia vt nodorꝫ ex
crescẽtia aspera supbos insolẽtes tales esse ple
rumqꝫ notaui. Ceruix vero declinata idocilem
dicunt denotare. Nimis autem erecta: non so-
lum idocilem verum etiã ⁊ insolentem contu-
macemqꝫ ostendit: admonitiones nequaq̃ꝫ su-
scipiens. Rigida quidem ⁊ tanq̃ꝫ defixa simi
liter indocilem ⁊ insolertem demonstrat: quo
signo ⁊ stulti plerumqꝫ notantur. Cuius qui-
dem per fixum ⁊ mobile discernitur differẽtia
si quidem mobilis plus stulticie comparatur.
Si vero firma: indocilitatis est signum: vt a-
iunt: Ne autem contingat errare: sunt enim q
ceruicem se confricantes ⁊ tunc in modicuz ca
put huc ⁊ illuc contorquendo eorum pandunt
stulticiam vt patet in vno nobili de ciuitate: ta-
men multotiens ex se subridet ⁊ loquitur : est
enim propria flexe ceruicis stultitia. Cum vi-
deris ceruicis fluxum cum aliqua labiorũ cõ
tractione risus ⁊ oculorum extra ordinem gy-
ratione aliquam inconstantiam in sedendo ⁊ i
stando ⁊ vocem tremulam effeminatum ⁊ ma
lorum morum denunciat. Ceruix retorta supe
rius insolentem imitem significat ⁊ inanem.
Ad pectoris partes ceruix flexa consistẽs ani-
mum plenuz cogitationibus designat: ocupati
interdum tamen parsimoniam: ⁊ interduz ma
lignitatem ostendit. Variatur ceruix secunduz
annexorum membrorum ligationem. Ceruix
si in partem declinauerit sinistram stolidum ⁊
Chinodum idest caninum significat vt testan-
tur. Solida ⁊ vasta ceruix siue longa: que ⁊ dif
ficulter flectatur: rapaces insinuat: qui ad mar-
tigoras refertur. Collum obliquum p latitu-
dinem corporis a dextris aut a sinistris deno-
tat dolosos: loquaces sagaces: ⁊ infideles vt tꝫ
vernaculus philosophus. Et hoc ego etiaꝫ ex
pertus fui multotiens. Caueas te penitus ab
obliquitate colli cum contractione sua in scapu
lis: Tales namqꝫ maliuoli sunt simulatores ⁊
inuidi ⁊ fraudulentes cum summa ypocrisia:
vt patet in fratribus obseruantinis ⁊ in multis
alijs melancholicis quos ego notaui. Colluꝫ
autem medium habentes ad omnia virtutum
genera preparantur. Et hec de collo Augusti
ne mi tibi dicta sufficiant.

¶ Quesitũ. xxix. Augustini Discipuli ad eũ-
dem Coclitem magistrum De significationi
bus clauis colli. Discip.

¶ Textus.

i Nquit philosophus in metha-
phoricis. Quicunqꝫ eaqꝫ sunt
circa clauem colli bene solubi-
lia habent sensitiui non bene so-
lubilibus enim existentibus circa clauem col
li facile sensum non mobilem recipiunt: Qui-
bus vero circa claues colli conclusa sunt insen
sibiles sunt: difficiliter enim solubilibus existẽ
tibus his que circa clauem impotentes sunt re
cipere motum sensuum.

¶ Responsio Magistri ad Disci.

¶ Cõmentum

b Ic magister ingenii physiono-
mizat ex dispositionibus eorum
que sunt circa clauũ colli appel-
latur autẽ clauis colli nodositas
siue spondilis colli que primo apparet supra
spatulas vbi scilicet spatule ⁊ collũ continuat.
Ponit autem circa hoc duo signa. Primum
est ꝙ habentes spatulas distantes bene ⁊ de
center a claue collis: ⁊ non nimis immediate
ei coniunctas sunt bone nature ⁊ sunt boni
sensus: ⁊ per consequẽs boni intellectus. Et
reddit rationem dicens: Spatulis existenti-
bus bene solubilibus idest distantibus satis a
claue ita quod spacium sit inter eas aliquale:
Homines scilicet recipiunt facile idest facili-
ter motum sensuum idest faciliter expedi-
te sentiũt vel vt hec lr̃a. Isti recipiunt hoc est

habent motum idest ſenſum ſiue potentiã ſenſitiuã facile mobilem: idest faciliter reducibilem de potentia ſentiendi ad actum. Cũ.n. motus ⁊ ſenſus a capite ⁊ cerebro toti corpori ꝑ virtutem ſibi a corde trãſmiſſam vt dictũ fuit ĩ alio loco deriuetur per neruos a cerebro ⁊ ſpondilibus colli ortum habentes ſicut enim dicitur in libro de ꝓprietatibus rerum collũ ĩfluentiã: virtutis motiue ⁊ ſenſitiue r̃cipit a cerebro ⁊ receptã ad ĩferiores corporis ꝑtes mediãtib⁹ neruis trãſfundit. Iſta aũt trãſfuſio virtutis ſenſitiue ⁊ motiue nõ fit ꝑ ꝑtez ãteriorez q̃ gula appellat̃: ſʒ fit ꝑ ꝑtẽ colli q̃ dicit̃ ceruix ſicut pʒ ꝑ ethimologiã nõis: dicit̃.n. ceruix quaſi cerebri via ſecũdũ Iſydoꝝ. Qñ ergo vie neruoꝝ ꝑ q̃ſ virtus ſentiendi cõmunicat̃ ⁊ mittit̃ cordi a cerebro: ⁊ etiaʒ via ꝑ quã cerebro mittit̃ a corde calor tẽꝑatus ĩ q̃ntitate ⁊ q̃litate cũ quo virtus ſenſibilis oꝑat̃ ſecũdũ ꝙ cõuenit vnicuiqʒ ſenſuũ: eo ꝙ nõ cũ quocũqʒ calore virtus ſenſibilis oꝑat̃: vt vult Auerroys ſecũdo colliget ca° de iuuamentis ĩſtrumentoꝝ: ſenſuũ vt etiã fuit allegatũ. qñ igit̃ iſte uie ſunt bene late ſpiritus ſenſibiles q corpori a cerebro mittunt̃ hñt facilez trãſitũ eo ꝙ nerui ipſos deferentes nõ ãguſtant̃: nec ꝑꝑ ſtricturã opilãt̃. Et ſimiliter calor a corde cerebro trãſmiſſus vt cerebrũ debite faciat oꝑatiões ſuas etiã liberũ hʒ trãſitũ: et ita iſtis vijs latis exiſtentib⁹ ſeq̃t̃ bonitas virtutũ ſenſitiuarũ. Iſtud aũt fit qñ ſpatule a clauib⁹ colli ſatis diſtãt q̃re ſeq̃t̃ ꝙ hñtes diſpoſitionez talem ſint boni ſenſus. Et ſecũduʒ hoc iſta l̃ra põt adhuc aliter exponi ſatis cõgrue ſic tales recipiũt faciliter motũ ſenſuũ.i. ſpirit⁹ ſenſibiles diſponentes ſenſitiuas virtutes: ad hoc ꝙ poſſit moueri a ſenſibilibus ⁊ p̃cipue calorẽ a corde cerebro trãſmiſſuʒ diſponens cerebrũ vt virtutes ſenſibiles ab eo debite ꝑueniãt motu ĩ quãtũ mobile facile.i. eo q̇ dicta motiua ſenſuũ.ſ. ſpecies ſenſibiles: et calor ḋbitus ſũt faciliter mobiles cũ vie ipſoꝝ ꝑ ſtrictaʒ aliquã nõ ĩpediãt̃. Deide ponit ſecũdũ ſignũ q̇ ſumit̃ ab oppoſita diſpõne ad primuʒ ⁊ pʒ ex p̃dictis. Tñ ĩtelligendũ eſt cũ ãnexis ad ꝓportionalitatez. ⁊ hec de claui colli tibi ſint ſatis.

Queſitum.xxx. Auguſtini diſcipuli ad eundem coelitem magiſtrum De ſignificationibus ſpatularum. Diſcipulus

Textus.

q

Quibuſcũqʒ ſpatule bene ſolute ſunt: liberales ſunt: ſecũdũ aĩam referunt̃ ad apparentez formã: q̄ cõuenit apparenti forme liberalitas. Quib⁹ vero difficiliter ſolubiles cõuulſe illiberales referũtur ad apparentez cõuenientiã. Itez q̄buſcũqʒ muſculi ſunt bene eminentes: ⁊ ſpatule fortes ſecũdũ animã referunt̃ ad maſculinũ genus. Quibuſcũqʒ muſculi ĩbecilles: ⁊ inarticulati molles ſunt ſecũdũ animã referũturqʒ ad femininũ gen⁹ hec dico q̃ de pedibus ⁊ coxis.

Reſponſio Magiſtri ad Diſcipulum.

Cõmentum.

b

Hic Phyſionomizat ingenioꝝ p̄nceps de diſpõnibus ſpatule. Secũdo maiora ex q̄b⁹ cũ alijs minorib⁹ cõponũt̃ humeri ſiue ſpatule. et dicunt̃ ſpatule ad modũ ſpate ſiue ſcapule aſcãdendo dicit̃ ĩterſcapiliũ ſpaciũ q̇ ĩter ſcapulas eſt. vñ ⁊ nominãtur: pale ſunt dorſi dextra leuaqʒ eminentia membra: dicta ꝙ in luctãdo eas p̄mimus: q̇ greci palin dicunt vt ſcribit Iſidorus ponit aũt duo ſigna de ipſis Primũ eſt ꝙ hñtes ſpatulas bene ad inuicez diſtãtes ſunt liberales q̄les ſunt ſpatule ĩ leone Et dicit ꝙ iſtud ſignũ accipit̃ a forã apparẽte: q̄ liberales ⁊ largi apparent ĩ largiendo lati ⁊ diffuſi. ecõtrario hñtes ſpatulas ꝯiũctas ⁊ q̃ſi ad inuicez ꝯfuſas.i. icõpoſitas ſunt parci ⁊ illiberales ⁊ iſti referunt̃ ad apparentez ꝯuenientiã nihil.n. dare volentes circa ſpatulas ſe conſtrigunt: ſic exponit Guilielm⁹: Scias ꝙ muſculus ex carne ⁊ neruo ⁊ ligamento cõponi dicimus: Ipſi quoqʒ volũtarioꝝ motuũ ſunt inſtrumenta: quoꝝ figure ſecũdũ ſuoꝝ diuerſitatez locoꝝ ꝑut eis neceſſe eſt diuerſificãt̃. Plures aũt ex eis ita carne ſunt circũuoluti vt ꝓtendant̃ vſqʒ ad ſuas ĩferiores ꝑtes ⁊ ex̃mitates Muſculus ⁊ lacertus ideʒ ſunt: ſʒ d̃r muſculus ad formã muris: ⁊ lacertuſ ad formã lacerti. Sũt.n. iſta aĩalia ab vtraqʒ ꝑte gracilia ⁊ lõga ſaltiʒ verſus caudã ĩ medio aũt groſſa. Ita ⁊ muſculi ſiue lacerti ſiue pulpa ⁊ eſt caro ſine pinguedine: dicta ꝙ palpitet: reſilit.n. ſepe hãc plerịqʒ ⁊ uiſcũ vocant: propter ꝙ glutinoſa ſit Ideo vulgus appellat lacertos pulpas.

Uult igitur dicere philosophus spatule muscu
lose idest carnose seu pulpose cū eminētia car
nis referūt ad masculineitatē: qꝛ ꝺ natura mus
culi ē hr̄e inatā caliditatē fortē: ꝛ de ratiōe cali
di ē augere mēbroꝝ formā secūdū oēs diame
tru. Spatule ergo grosse ꝛ late significāt calidi
tatē. Robur existit in neruis ꝛ ossibus. quādo
igit̄ musculi sunt bene carnosi necessariū ē ossi
um ꝛ neruoꝝ fortitudinē adesse: aīa cōiūcta in
tali habitudie pōt exercere fortes actiōes. Jō
dixit Rasys. Spatula lata bonū indicat itelle
ctū. Nō pꝫ. qꝺ ex latitudine spatulaꝝ idicātur
musculi lati ꝛ robusti q̄ pcedūt ab origine for
ti: q̄ ē i cerebro vbi ē initiū neruoꝝ ꝛ sedes ani
me. Uñ de necessitate seqt̄ fōra capitis capax
ad habēdū bōitatē sensuū. Musculi ibecilles
ꝛ inarticulati. i. nō bene cōplexionati ꝛ cōposi
tiōati. i. ꝙ spatule sint ꝯpresse: ꝛ fortasse cū mol
licie carnis ostēdūt flegmaticā cōplexionē con
trarie nature: qꝺ dictū ē: ꝛ si ē sine mollicie idē
iportat. vñ Rasys spatula subtilis: sensus. i. in
tellectus oñdit paucitatē. Femine tēpore nr̄o
pp idumēta bestialia cōstringūt spatulas ꝯstric
tiōe tali qꝺ causant vel formāt q̄si formā vulue
in posteriori pte ipsius spatule. Et abstergunt
cū aquis ꝛ alijs fatuitatibꝰ. Et sic ēt faciūt viri
magni pcij: ꝛ p̄cipue galli ꝛ itali: Nō dico vi
ros sꝫ potiꝰ semiuiros. Ideo doleo italicā re
gionē sic gubernatā esse cū abenis leporinis vt
exhausta sit a gallicis regibus: sine ipulsu p̄lio
rū: nā vt lepores timidi fugiūt canes nō mor
dētes ecclesiasticoꝝ gratia. Ad ppositū dixit
Rasys capitis spatule eleuatio valde elōgata
stulticiā significat: qꝺ Aristoteles dixit Alexā
dro signū asperitatis ꝛ ifidelitatis existēs. Nū
q̄ꝫ vidi gibbosos bone nature: quimo pfidi sūt
ꝛ maligni sūme: ꝛ sunt radices oīuꝫ deceptio
nū. Sagaces supplātanei: ꝛ hñt sublime igeni
um i nephādis actiōibꝰ ꝛ ipossibile ē eos hr̄e
actiōes laudabiles: qꝛ aīa cōnexa i habitudine
tali seqt̄ retrogradā formā: qm̄ vt plurimū me
lācolica ē. Cauēdū ē igit̄ i oī tēpore ab obuia
tiōe ꝛ societate hoīs ifortunati p opus nāe su
perioris: velut ab hoīe cui diminutū sit aliqꝺ mē
brū organicū. vñ maximꝰ igeniosus i ꝺ secretis
secretoꝝ ait. Caue ꝛ p̄caue ab hoīe ifortunato
ꝛ diminuto i aliquo mēbro sicut cauēdū ē ab ini
mico vñ ē puerbiū. Cauere a signatis: ꝛ alibi in
hoīe signato i aliquo mēbro nō ꝯfidas. Et hic
ē qꝺ phūs vii. politicorū penultimo capº ingt
De reseruatione autem ꝛ alimento genitoruꝫ
sit lex: nullum orbatum idest monstrum aut di
minutum nutrire propter multitudinem anteꝫ
puerorum ordo gentium prohibet nihil reser
uari genitorum: oportet enim determinatā esse
multitudinem puerorum procreationis causa.
Si autem aliquibus fiant propter hoc combi
natus: ante q̄ꝫ sensus insit ꝛ uita fieri oportet
abortum. Hic philosophus intelligit ꝙ aīa se
quitur formam corporis ut in secundo de aīa
Et secundo priorum ꝛ in methaphoricis ꝛ ꝙ
ex corpore male organizato non possunt cau
sari actiones laudabiles: ut sepe dictum est hic
loquitur physionomice: ꝛ ut sit clara: ꝛ nō con
fusa lex ad bene esse ꝛ viuendum: cum cōueni
enti norma vt pertinet ad pollititicā: Et postea
dicit ꝙ impedit ordo ꝯgruus puerorūꝫ quia ex
nimia exuberantia ipsorū fit confusio ad bene
esse: ut dixi: Et si pater familie filiorum copiā
habet quamnon possit nutrire conueniens est
causare abortum ad euitandum nimium ma
lum. Ego cogitaui multotiens ꝛ vidi qꝺ pater
familias non potuit nutrire filios ꝛ propter in
digentiam fuit fur ꝛ predo: ꝛ ita filiis euenis
se propter genitorum ꝛ genetricis auxilium:
Et confessi sunt ad torturam. Tamen qui
dam ignari theologi exclamant in pulpitis eo
rum contra Aristotelem ꝛ nō inteligunt quid
dicant: quia philosophus non dat preceptum
conatiuum imo persuadet in causa necessitatis
ad perficienduꝫ regulā i miseria ut ituenti pate
bit. Et uernaculus phūs ait.

Ben se voria plicar li cinqui rami
Metendo el primo fra le do piu apresso
Dicendo hor toi poi che tanto mami
Poi laltre cinqꝫ del sinistro tronco
Uoltare inuerso gliochii de si stesso
Chi mai si fida in rosso guercio e cionco

Uult concludere qꝺ nullo mō est cōfidēdū
in feminis ꝛ hominibꝰ rubeis ꝛ strabonibus
aut monoculis ꝛ etiam gibbosus ꝛ ratio alle
gatur in eodem libro. dum ait.

Quando tu vidi quisti zoppi e glombi
Impio fo el segno de la parte
Et anche quisti cū li flexi lombi
Defecto corporal fa lalma ladra
In pegiorando dicon le lor carte
Sonno superbi: e de la mala quadra.

¶ Item philosophus in methaphoricis in/
quit inconmensurati astuti vel dolosi: ⁊ referũt
ad passionem ⁊ femininũ genus. Et hoc sum
mitur a corporalibus commensurationibus q̃si
dicat incommensurati sunt dolosi ⁊ versuti ut
tenet in de secretis secretorum sicut pretactum
est. Et dicit si enim incommensurati sunt astuti
⁊ dolosi: Mensurati iusti erunt ⁊ fortes. Re/
lationem autez commensurationis ad corpoꝝ
bonam motionem ⁊ bonam necessitatem redu
cendum. Sed non ad masculinuz ⁊ femininũ
sicut in principio dictum. est. Bene autem se
habent omnia signa quecunque predicta sunt
referre ad apparentem conuenientiam i mascu
linum ⁊ femininum hic enĩ perfectissima diui/
sione diuisa sunt. Et demõstratuz est: ꝙ mascu
lus femia iustior ⁊ fortior est. Et uniuersaliter
dicẽdo melior. Ideo vir nũcupatus ꝙ maior
in eo vis est q̃z in feminis vnde ⁊ virtus nomẽ
accepit: siue ꝙ vi agat i femina. Mulier vero
a mollicie tanquaz molier detracta littera vel
mutata appellata est mulier. Utriqz enim for/
titudine ⁊ imbecilitate animorum vel corpoꝝ
separantur sed ideo virtus maxima viri: muli/
eris minor: vt patiens viro esset .s. ne feminis
repugnantibus libido cogeret viros aliud ap/
petere: aut in aliuz sexũ proruere hec ysidorus
Intendit philosophus ꝙ mõstruosi defetuosi
⁊ distorti etiam mali in anima sunt: ⁊ vitandi
Deinde cum dicit relationem autem. Uult di
cere ꝙ iam dicta signa de commensuratione:
⁊ etiam omnia alia possunt reduci ad comple/
xionem corporis que ex diuiso concursu quali
tatum eleuantium causatur vel ad sexum ma/
sculinum vel femininum: vel ad apparentem
conuenientiam quasi dicat si masculuz exupat
femina in cõmensuratione membrorum sic ar/
guimus differenter i moribus vt patet de diui
sione sexus ita incommensurati egrediendo
ad congruentiam nature ita in moribus ⁊ ecõ/
uerso mensurati idest bene complexionati ⁊ cõ
positionati vt habeant proportionalitatem vt
in primo libro. Reducendum est ad relationẽ
commensurationis ad bonam motionez ⁊ bo
nam necessitatem idest ad bonaz complexionẽ
que fit ex bona natiuitate ⁊ bona formatione
virtutis nutritiue siue formatiue . quod fit quã
do virtus formatiua ẽ fortis ⁊ plene dominatᷓ
in natura propter ipsius perfectam obedientiã
⁊ bonam dispositiõem: vt dictum est frequẽter
⁊ non ad masculinam formam quasi dicat non
solum sunt ista signa reducibilia i formam ma
sculinitatis ⁊ femineitatis sed ad bonã ⁊ ma/
lam complexionez corporis. Ad propositũ re
deundo bene solute idest bene formate spatule
in latitudine ⁊ longitudine significant vt expo
ni potest. Spatule igitur abrase significant te/
nacitatem nec non timiditatem ⁊ litigiũ. Spa/
tule inequales dure capacitatis signum sunt
⁊ actiones sue sunt inequales

¶ Quesitũ. xxxi. Augustini Discip. ad eun/
dẽ Coclitez Magistrũ De physionomia bra
chiorũ.

¶ Textus

p Etimus ẽt p̃ceptor optime: Ut
quẽadmodũ ð ceteris: ita ð phi/
sionomia brachioꝝ disseras iã. n.
ꝑpemodũ tibi fidẽ adhibeo.

¶ Responsio magistri ad Di.

Cõmentum .

b Humeri dicti q̃si armi: ad distinc
tionez hominis a pecudibus mu
tis: vt hi humeros: illi armos
habere dicuntur. Nam proprie
armi quadrupedis sunt. Ala summi humeri
pars posterior. Brachia a fortitudine nomina
ta sunt bari enim grece graue ⁊ forte significat
In brachiis eniz tori lacertoruz sunt: ⁊ isigne
musculorum robur existit. Hi sunt tori idest
musculi: ⁊ dicti tori ꝙ illic viscera torta videãtᷣ
Cubitus dictus: ꝙ ad cibos sumendos i ipo
cubamus. Ulna secundum quosdaz vtriusqz
manus extensio est secundum alios cubitus:
quod magis veruz est: quia grece olenos cubi
tus dicitur. Ale sub brachia sunt appellate:
eo ꝙ ex eis in moduz alarũ motus brachioruz
incohoet: quas quidẽ ascellas vocant: ꝙ ex his
brachia cillentur idest mouentur. Unde ⁊ oscil
la dicta ab eo ꝙ cillẽtᷣ idest mouẽtur ora. Nã
cillere est mouere. hos quidaz subhircos vocãt
propter ꝙ in plerisqz hominibus hircorum
fetorem reddant omnia supra notata dicit
Ysidorus in xi. ethimologiarũ capitulo primo
adiutori) omnis iuncture ⁊ manus cuz in tãtũ
ꝓlixitatis excedit vt errecto corpore medii di
gui extremitas ad gẽua appropiquet humiles
⁊ fortes significat homines. Sed zacharie fi/
lius huic velut aduersanter subintulit.

Cum brachia adeo fuerit oblongata ut manꝰ
perueniāt ad genua subtilitatem arrogantiam
atqȝ regnandi cupiditatem designat: Aristote
les quidem ait. Hec signa audaciaȝ ⁊ probita
tem cuȝ largitate ostendere videntur. Et tales
existimāt Alexandrū magnuȝ manus habuis
se. Nec obstat ꝙ zacharie filius dicat ī aliquo
arrogātiam: ī aliquo regnandi cupiditate auda
ciam significare. Idem tenet Albertus in de
animalibus ⁊ in cōpendio sue theologie: Et
hieronymus de mā̄fredis: ⁊ rasys. Illa eni
elōgatio procedit a magna calidtate cordis cū
humiditate proportionata que est causa elonga
tionis ut comprehendi potest ex dictis nostris
Cumqȝ huiusmodi prolixitas ad femur tātū
extenditur maliuolos declarat alienis malis
congaudentes inuidi ⁊ eni sunt hij. Et dicunt
nōnulli ꝙ hoc signum timiditatem ⁊ discordie
amatorem ⁊ ignorantem ostendit. Cibum qui
cum desiderio appetūt adeo vt os ad manus
porrigāt: q̄ cā ē ꝙ brachia breuia ⁊ decurtata
sūt ⁊ manuū organa idisposita malivoli ⁊ iuidi
sūt uidet̄ eni iuidia frigiditatis ⁊ siccitatis filia
eaȝ saturno generante. Tenues cubiti aut non
pleni si imbecilles extiterint agrestem testantur
⁊ indocilem. Brachia grossa ossibus neruis
⁊ carne naturam robustam indicāt. Et si uene
appareant calidam ostendunt complexionem
Quando brachia sunt grossa cum carne molli
mulebrem naturam demōstrāt. Aiunt physio-
nomi brachia valde pilosa luxuriaȝ denotare.
Et philospohus Alexādro scripsit. Qui loquit̄
⁊ mouetur motu manuū est inuidus eloquens
⁊ deceptor. Qui uero est abstinens a motu
manuum hic est perfecti intellectus bene dis
positus ⁊ summi consilij. Rationeȝ dicemus
in capitulo de passibus ⁊ diximus in primo
libro. Aliquis posset dicere qualia igitur sunt
brachia homini integro conuenietia breuiter
respondeo secūdum Albertum in compendio
sue theologie: Cuius sententia hec est accipi-
endo scilcet extremitates digitoruȝ mediorum
extensis brachijs: que mensura est congrua ad
longitudineȝ hominis a pedibus scilicet usqȝ
adfinem frontis ⁊ principiū capillature: Et
hoc de brachiis satis dictum sit.

¶ Quesituȝ. xxxii. Augustini Discipuli ad eū
dem Coclitem magistrum De physionomia
manuum. Discip.

¶ Textus

Inquit nūcius nature ad magnū
i Discipulum: palme longe cum
digitis lōgis significāt dominiū
suum bene dispositūȝ ad multas
artes ⁊ precipue ad mecanicas ⁊ sapientem in
operibus suis. Et est signum etiam boni regi-
minis Grossicies uero digitorum ⁊ breuitas
significat insipientiam ⁊ stoliditatem.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cōmentum.

Manus est organum organorum
m tertio ð anima. Et albertus ma
gnus ī libro de anima facit diffe
rentiam inter organum ⁊ instru-
mentum: organum eniȝ est quod habet motorē
sibi iunctū ut oculus manus pes ⁊ huiusmodi
Oculus enim habet motorem intra uirtutem
uisiuam ipsum mouentem: manus uero virtutē
operatiuam ac pes virtutem progressiuā ⁊ sic
de aliis. Instrumentum auteȝ est illud quod
habet motorem coniunctum extra: ut gladius
baculus securis ⁊ huiusmodi. Natura regi-
tiua totius corporis fecit manum cum palma
longa ⁊ digitis a bonitate materie regulatis ut
in pluribus ita ꝙ sit sufficiēs ad omnes opati
ones perficiendas ad ostendendum dominiū
idest ingenium indiuidui per mēbra exteriora
Iuuamentum etiam fortius ad capiendum
capienda efficitur. Eius enim figura est cōue
niens ad capienduȝ ⁊ faciendū, omnia organa
cuiuscūqȝ officii ⁊ artis ⁊ ideo dicit̄ esse orga
num intellectus deputatum ut ait Auerrois
octuagesimo primo cōmēto canticorū Auicen
ne. Ait Isidorus manus dicta ꝙ sit totiꝰ cor
poris munus: Ipsa enim cibum ori ministrat
ipsa operat̄ omnia atque dispensat. Et dicit
palma est manus expansis digitis: sicut cōtrac
ta ē pugnus. Pugnus autē a pugillo dictus si
cut palma ab expansis palme ramis. Digiti
nuncupati: uel qꝛ decē sunt: uel qꝛ decent iūcti
existant. Nā habent in se ⁊ numerū ꝑfectuȝ ⁊
ordinē decētissimū. Primus pollex vocatus
eo ꝙ inter ceteros virtute polleat ⁊ potestate.
Secundus idex ⁊ salutaris: seu demōstratoriꝰ
quia eo fere salutamus vel aliqd ðmōstramꝰ.
Tertius impudicus: ꝙ plerumqȝ ꝑ eū ꝓbra
insectatio exprimit̄. Quartus annularis eo ꝙ

in ipso annulus geritur. Idem et medicinalis ꝙ eo tertia collyria a medicis colligũt. Quituꝰ auricularius: pro eo ꝙ eo aurem scalpimus. Dixit autem qui formica valde vtilis appellat̃ oportet scire quantitatem manus deinde qualitatem ⁊ substantiam ⁊ rationem / qꝫ magnam noticiam conferunt accidentia ad cognoscendum quod quid est: vt inquit Aristoteles prio de anima. Grossicies digitorũ ⁊ breuitas ostendit paucitatem materie ⁊ flegmaticam ꝯplexionem ⁊ ꝙ natura non potuit regulare: ꝺ qua spiritus sunt similis nature ⁊ tunc habent stoliditatem. Eiusdem sententie fuit Rasys ⁊ conciliator ⁊ Ptolomeꝰ philosophus. / Inquit formica valde vtilis sciendum quod magnitudo manus interdum prouenit ex magno labore ⁊ ideo qui multum laborant habent grossas manus: Interdum etiã ex natura: ⁊ tunc ex magnitudine ossium ⁊ neruorũ: ⁊ talis siue vir siue mulier sit naturaliter est fortis: Interdũ ẽt prouenit ex grossitudie carnis: ⁊ tũc tales ebriosi sunt ⁊ luxuriosi ⁊ naturaliter viles efficiunt̃. Item si quis habet manus grossas ⁊ digitos circa extremitates vnguium acutos talis est cupidus ⁊ falsus. Unde sciendũ est quod index medius fidus ⁊ auricularis habent tres iuncturas. Si igitur in qualibet iunctura non fuerit nisi vna linea ille subito morietur. Si vero fuerint ibi due linee eque distantes bonum signum erit ⁊ significant hominem veridicum ⁊ bonum. Si in media iunctura cuiuslibet digiti tantũ fuerit vna linea / ⁊ in duabus aliis iuncturis fuerint due talis perdet vnum oculum. Et hec formica. Ait Ptolemeus manus grossa ⁊ callosa significat hominẽ non cõtentari animo. Dixit Rasys manus leues ⁊ subtiles sapientiam multam ⁊ bonum designant intellectum humorum subtilitatem indicant. Manꝰ graciles ⁊ multum longe tyrannidem declarant atqꝫ stulticiã. Inquit Ptolomeus phũs Manus diuersorum colorum luxuriosuꝫ aut crudelem significant. Similiter digiti subtiles plus q̃ꝫ decet stulticiam denotant. Ait formica valde vtilis. Si quis habet digitos in extremitate latos talis fidelis est: ⁊ bonus socius. Si quis habet tabulaꝫ in manu latã ⁊ digitos graciles idest longos talis est subtilis in opere naturali: ⁊ est dispositus ad cytharizandum ⁊ organizandum. Si quis habet tabulaꝫ i manu paruaꝫ ⁊ digitos grossos talis est dispositꝰ ad bene scribenduꝫ: ⁊ talis ex apostemate morietur. Si quis habet manus non nimis magnas aut nimis paruas verũ proportionatas corpori suo: talis est magis conueniens in omnibus accidentibus suis. Si quis habet paruas manus talis est muliebris i factis suis: ⁊ est insatiabilis / ⁊ odiosus ⁊ nũc diligit: nũc odit raro auteꝫ aut nũq̃ꝫ in eo est confidendũ. Et si aliqua mulier habet manus viriles: habet diafragma: ⁊ habet vuluã intumescentẽ: ⁊ cito poterit concipere / ⁊ partũ nullum producit. Si quis auteꝫ habet manus grossas / ⁊ pingues talis est hebes ingenio: Sed mulier tales habẽs manus appetit valde. Si quis uero habet manus graciles talis ẽ agilis in factis suis ⁊ multum diligit mulieres. si quis habet digitos cauos ⁊ indispositos ⁊ ad inicẽ se non bene coniungentes talis est mendosus: locutione lenis ⁊ cũ factis non concordat: Ut fuit Seraphinꝰ de Pisis medicus. Qui habet digitos segregatos 2 non recte iacentes significat miseriam ⁊ paupertateꝫ: Et ratio huius est propter iproportioneꝫ que nõ presupponit ibi bonũ itellectum sed maluꝫ ⁊ inordinatuꝫ. Digiti vero parui stultũ denotãt hebeteꝫ ⁊ iuidũ. Dixit morbet ⁊c. Cardinalis i sua chyromãtia digiti longi ⁊ subtiles ⁊ ad inuiceꝫ bene proportionati bonũ ingeniũ ostẽdũt ⁊ maxime i mecanicis: Et etiã malũ regimen demõstrat ⁊ sic seq̃t ꝙ semper sunt miseri vt i politicis patet. Et si fuerint multũ disipersi paupertatẽ ostẽdunt ⁊ miseriaꝫ: Et hoc notauimus persepe i egenis / dicunt.n. aliqui ꝙ digiti valde breues ⁊ exigui fortes ⁊ bene sagaces ostendunt: hoc tamẽ nõ videtur mihi simpliciter asserenduꝫ esse. Crasse quideꝫ manus digitos si breues vltra mensuram habuerint tergiuersatorem furẽ insidiosum denotant: sed manus intorte ⁊ tenues voraceꝫ indicãt ⁊ loquaceꝫ. Dicũt aliq ꝙ digiti grossi ⁊ parui et curua palma homineꝫ indicãt inuidum stultum miserum ⁊ auarum. Et ratio huius est quoniam grossicies indicat multum de materia: ⁊ modicum de calore naturali: non potente super passum / propter / quod denotatur homo terrestris siccus ⁊ rudis ratione siccitatis nimie: ⁊ stultus denotatur propter defectuꝫ caloris naturalis ⁊ humidi proportionabilis / ⁊ per consequens auarum notat propter curuita

tem. Dixit acutor parue chyromātie. Mulier
paruas manus ⁊ digitos grossos in extremita
tibus habēs signū est luxurie ⁊ rudis ingenij.
Et mulieres habentes curtā palmaz: difficul
tate partus grauabuntur. Et hoc propter cur/
tam longitudinem scissure uulue. Que quidez
longitudo est similis longitudini: q̄ est i dorso
medij digiti iuxta primam iuncturam veniens
per palmam vsq̧ ad rasettam. Et hec duplica
ta erit mensura pedis vt dicunt ⁊ bene. Ait qui
dam cuius nomē ignoro. Manus curte ⁊ gib
bose ⁊ tenues ioculatorem ⁊ deuoratorem ci/
borum ostendūt. Cuius rei causa est neruorū
extremitas que propter siccitatem retrahitur ⁊
flectitur interius ⁊ curuatur. Unde homines
curui in extremitatibus p ignem aut per egritu
dinem bene loquuntur: ⁊ multum bibunt ⁊ co
medunt. Quando extremitas auricularis non
porrexerit se ad vltimam iuncturam medici pe
nitus spuritatis est signum vt inueni infinitis
vicibus. Et si flectuntur in extremitatibus in
uidiam ⁊ auariciā designant. Et tales sunt sa/
gaces ⁊ perfidi vt patet in simijs: ⁊ cum intra
econuerso. Si pollex versus alios digitos ⁊ a
alij versus pollicem inclinantur auariciaz ostē
dunt ⁊ maliciam: Et hec dispositio membrorū
a fonte procedit ad quod sequitur quod dictuz
est. Si vero tenent ex consuetudine manuz rec
tam ⁊ digitos extensos in longum signum est
loquacitatis timiditatis ⁊ vanitatis. Si clau/
sum pugnum semper quis teneat impetuosita
tem significat ⁊ iracundiaz. Digiti parui ⁊ te
nues in viro ostēdūt ipsum esse fatuuz. Si bre
ues ⁊ grossi audaciam ⁊ inuidiam ostendunt.
Quando autez sunt bene cōpositi pulchre for/
me ⁊ bene commensurati indicant bonos mo-
res. Qui loquendo multum mouet ⁊ percutit
manum ad manum ⁊ multos habz gestus elo
quens inuidus ⁊ defraudator est. Aiunt ali-
qui vt hermes q̄ tremor manuum in iuuene sa
no ostendit q̄ facilis est ad iram. Hoc enim a
magno calore ⁊ cōmotione spirituum procedit
Si vero multum fortis fuerit tremor signum ē
vitiose complexionis ⁊ q̄ talis irascitur de faci
li melancholicus multiuolus ⁊ malignus est.
Concaua manus cum tuberculorum bonitate
atq̧ linearum proportione longitudinis vite ē
signum: Et si sit contrarium contrarium indica
bis. Digiti ex quacunq̧ forma cum articulis
crassis miseriam atque infortunium indicant:
vt infinitis vicibus notaui. Scias quod ex for
ma digitorum tres etates distinguemus sicut i
physionomia linearum patebit. Erectis digi/
tis aspiciendum est si ad inuicem coniungun/
tur: ⁊ vbi est disgregatio: Ibi infortuniuz. Cu
ius initium est a prima iunctura indicis ⁊ me/
dij ⁊ procedendo vsq̧ ad extrema digitorum
reuertendo ad indicem anularis ⁊ auricularis
⁊ sic tres etates ⁊ fortunam ⁊ infortunium in/
speximus. Si aggregatio est continua cum op
tima forma articulorum precipuam fortunam
putamus. Et si coniuncta correspondent ait
Conciliator ⁊ Albertus magnus quando di/
giti sunt collecti ita q̄ in aerem eleuati non trās
parent ⁊ sunt conglobati auarum ⁊ malignum
ostendunt. Et si digiti recte flectantur versus
dorsum iniustum subtilem ⁊ ingeniosum indi/
cant maxime si sunt subtiles. Si quis duz am
bulat ex consuetudine tenuerit pollicem inter
alios digitos auarus est vt vidi in quodā Jo
anne conterraneo nostro. Digiti etiaz longi lō
gitudinem auricularū epatis: ⁊ magnitudo co
rūdem eiusdem declarant magnitudinem: par
uitas vero paruitatem vt ait Albertus in libro
de animalibus vt supra diximus: hoc idem a/
iunt Auicenna ⁊ Galenus in libro tegni. Si
quis habuerit manus rubras siue vir: siue mu
lier extiterit. Ille sanguineus luxoriosusq̧ effi
citur: vt inquit formica valde vtilis. Ptholo/
meus vero ait: Qui habet vltimas digitorum
iuncturas grossas ⁊ euersas tales si diuites ex
titerint: giratione temporis ⁊ processu depau
perabuntur: aut aliquo alio infortunio eorū vi/
ta debilitabitur. Preterea inquit habens ma
nus curuas in longitudine biotanate mortis
esse signuz. Et hoc vt in pluribus dictum sit:
quoniam reperiuntur aliqui habentes nume/
ruz digitoruz senariū scilicet duos vltimos ver
sus auricularem: eodem modo lineatos in ma
gnitudine tamen diuersos apprime regulatos
vngues nodosq̧ a bonitate materie regulatos.
Et primo a me presente Magistro Ludoui/
co Uitali in helia hebreo visum est: ⁊ in mul/
tis alijs: quorum nomina in medium breuita
tis gratia non adducaz: ⁊ hoc visum fuit hic bo
nonie. Et sic iuxta ingenij nostri possibilitatez
digitorū capitulum explicaui a lectoribus ve/
niam postulans si quid a nobis sit diminute

dictum aut ſuperflue: quoniam multa in medium adducere potuiſſemus tamen iſta tanquã annotatiōe digna pauca conſeruimus.

❡ Queſitū. xxxiii. Auguſtini diſcipuli ad eundem Coclitem magiſtrum De ſignificatione vnguiū. ❡ Diſcipulus.

❡ Textus.

On incongruū eſt preceptor optime: vt: quoniam de vnguibus multi multa loquunt̄: de eorum quoq̃ Phyſionomia: niſi moleſtum ſit aliqua pertractes.

❡ Reſponſio Magiſtri ad Diſcipulum.

❡ Comentum.

It princeps recentiorū phyſionomorum atq̃ Chyromanticorū ⁊ bene: ꝙ vngues ex ſuperfluitatibus cordis ſunt producti: q̃ tamen mēbri nobilioris actionis ipſuʒ eſſe co reperitur: per ipſos nimirum eſt aliquid deſignare: Et inquit in differentia. 54. Unguis ē corpus extenſum petale ex ſuperfluitatibus ꝓductum induratum ſuper digitorum extrema: Juuamento plurimo ſituatum ſolum eniʒ in vltimis oritur digitorum manuum ac pedum ceu pili in cute corporis particula extrema. Unde ſi quid de oſſibus paruis in ſūmis manuum aut pedū perdatur non ibidem vngues creſcunt: ſicut neq̃ in nobis pili cute deperdita propterea in cicatricibꝰ non fiūt: Unde problemate vndecimo propter quid equis ⁊ aſinis. Modus quoq̃ originis ipſorū vnguiū ꝓportionalis eſt pilorū productioni ex ſupfluitatibꝰ groſſioribꝰ nō adeo aduſtis. Ungues ſunt facti in extremitatibꝰ membrorū ad melius capiendū. Et Auerroys in canticis: Auicenne commento. 180. dixit iuuamentū tamen vnguiū in digitis eſt ad iuuandū eos ita vt cū capiunt aliquid quod capiant illud firmiter: ſunt enim inſtrumenta carnis in extremitatibꝰ digitorū exiſtentis in tantū vt rem quaʒ capiūt poſſint bene conſtringere: ⁊ fortiter tenere. Ungues plani albi molles ⁊ tenues ⁊ ſubrubentes ⁊ bene lucidi optimū i homine ingeniū indicant. Et hoc eſt vnū ex ſignis quod valde raro fallit: q̃ tales vngues ab optima procedūt complexione vt magno teutonico placuit: q̃ ſpiritus qui producūt vngues delati a corde ſant clari ⁊ ſubtiles ex quorū ſuperfluitate generant̄ vngues. Ungues aſperi rotundi pronos in venerem deſignant. Breues vltra modū malignitatem arguūt: ſimiliter nigri: parui: ⁊ reflexi ⁊ curui rapaces indicant: ⁊ imprudentes. Auibꝰ q̃dē rapacibꝰ ꝯparāt̄: Mi ſecūduʒ medicos cū digitorū macie teſtant̄ corporis conſumptionem. Et cū vngues decidūt ſine cā lepram futuram iam propinquam minant̄. Puer ſine vnguibus natus aut debiles habens vſum nimis ſalis aūt diurecticorum denotant matrem obſeruaſſe vt teſtatur philoſophus in ſeptimo de natura animalium capitulo quarto. Ungues in medio profundi groſſi ac ſpiſſi homines rudes pauca ſcientes oſtendunt ⁊ preſertiʒ ſi caro circa digitos alta ⁊ groſſa ſit. Dixit Ptolomeus phyloſophus. vngues longi pauperem ⁊ mendicum ſemper ſignificant. Idem confirmatur a pontio gallico Aiunt etiam. quibus vngues ſiniſtre manꝰ magis creſcunt q̃ꝫ dextre paupertatem ſignificāt. Similiter ſi ſint ſine colore. Miror ꝙ omnes legiptimi auctores affirmant puncta alba i vnguibus ſignificare benedictiones ⁊ amicos. Scias quod ego multotiens notaui ⁊ ſecundū ordinem digitorum iudicaui: puncta alba in ſolari digito indicant augumentum honoris officia ⁊ cum nobilibus amicitias ⁊c. Et ratio eſt quoniam ſignificant bonuʒ humorem benignū bonam preſupponentem complexionem ⁊ intellectū: vnde bona ſequitur diſcretio ⁊ benignitas. Unde homines acquirunt amicos ⁊ laudantur: in digito auriculari cuʒ mercurialibus ⁊ Mercurium bene diſpoſitum in illa girationem ⁊ ſimilia: Puncta nigra ſignificant damna ⁊ perſecutiones carceres ⁊ omnia detrimētorum genera: vt audiui a quodam fide digno ꝙ accidit in ipſis ⁊ ſecundum diuerſitatem digitorum accidit infortunium ⁊ diminutio ſubſtantie. Aliqui dicunt inuidiā oſtendere. Et ratio huius eſt ſuperhabundantia melācholie ſicce que ſuperat ⁊ defectuſ caloris naturalis qui deficit. Et iſtud demonſtrāt puncta nigra: que ſemper melancholiam ⁊ ſiccitatem terream ſequuntur. Mihi videtur ꝙ experientia contradicat: nā ſemꝑ vidi pūcta nigra ⁊ alba inducer acceſſuʒ ⁊ receſſuʒ i paucos dies: ⁊ a ꝺterminatis effectibꝰ cauſari: q̃ nō pōt eē niſi a planetarū giratiōe i diuerſis ānis ⁊ mēſibꝰ vt iferiꝰ in tertio libro pʒ i pluribꝰ locis de phyſionomia planetaꝝ.

Quesitu3 .34. Augusti. Discipuli ad eūdē Coclitem Magistrum de significatione tactus. Discipulus.

Textus.

q Uoniam secundum tactum caro etiam in hominibus diuersificatur: vt legisse varijs in locis me memini: Desidero abs te intelligere quid de tactus diuersitate ⁊ eius physionomia sentias.

Responsio Magistri ad Discipulum

Cōmentū.

s It philosophus in libro de regimine principum. Et sensus: qui est in manu ē vis tactiua seu palpatiua ⁊ cursus eius est in calido ⁊ frigido aspero ⁊ leni ⁊ humido ⁊ sicco. Et ē vis contenta inter duas pelles quarū vna est i superficie corporis ⁊ alia i eo quod spectat ad carnem: quando ergo acquisitus ē quilibet istorum sensuum quos deus contulit huic Regi: oriunt̄ ex radice cerebri pelles subtiles leues sicut tele aranearū: ⁊ sunt quasi velamen ⁊ cortina huic Regi: cum ergo presentatur id quod habet quilibet sensus: ⁊ peruenit illud vsque ad illas pelles que sunt in ipsa substantia cerebri: congregantur tunc vestigia sensatorū omnium apud virtutem ymaginatiuam que representat ea virtuti cogitatiue: que est in medio cerebri: vt speculetur ea ⁊ colligat ac studeat i earum figuris ⁊ exemplis vt cognoscat in eis nociua ⁊ iuuatiua ⁊ vt operetur iuxta mensuram que prouenit ei ex illis. Et vt dicit Auerroys in de sensu ⁊ sensato tactus est caro: ⁊ est proprium omnibus instrumentis sensuum hoc qd̄ nihil habent in actu ex eis que comprehendūt nisi instrumentum tactus qui componitur ex q̄litatibus: quas comprehendit ⁊ ideo non comprehēdit nisi res intensas propter suum temperamentum: ⁊ propter hoc quanto magis caro fuerit tpata tāto magis ɔprehēdit qualitates simplices scilicet calidum frigidu3 siccum humidum: ideo homo inter omnia animalia melioris est tactus ⁊ maxime manus scilicet caro palme: ⁊ maxime caro indicis. Lingua vero in eius summitate nullum sapore3 habet in actu: ⁊ ideo quando imbibitur a qbusda3 humoribus corrumpitur gustus: ⁊ similiter est de instrumentis aliorum sensuum. Idem sentit Albertus in libro de anima. et scias q̄ cutis est contexta ex neruis multe subtilitatis ⁊ venis capillaribus per intra est cōtexta quibus epar ⁊ intestina sunt inuoluta: vt ea in nocumentis exterioribus preferant. et propter hoc cutis in brutis est multum spissa ⁊ pilosa q2 non hab3 protectionē aliquam: in hominibus autem est subtilis q2 per vestem a ventis ⁊ frigoribus ⁊ pluuijs protegunt̄. Quia vero cutis ex neruis composita naturaliter est alba ex neruoru3 proprietate est in extensione ⁊ retractione quia alba est: ⁊ transiens per ea apparet rubor sanguinis. Cuius color manus aut faciei albus est aut rubeus vt sensit philemon ⁊ boni tact9 designant animi fidelitatem constantia3 et veritatem: et hoc confirmatur si in alijs membris sit ɔmensuratio. et hec de tactu dicta sint satis.

Quesitū .35. Augustini Discipu. ad eundē Coclite3 Magistrū De dispositione spine dorsi. Discipulus.

Textus.

i Nquit ingeniorum princeps in methaphoricis. Quicūq3 spinam magnam ⁊ bene fortem habent fortes animo sunt: ⁊ referunt̄ ad masculinum genus. Quicūq3 autem spinam strictam ⁊ imbecillem molles ⁊ referunt̄ ad femininū.

Responsio magistri ad Discipulum.

Commentum.

s Uilhelmus nihil scripsit in ista parte scias tamen q̄ spina idem importat qd̄ dorsu3 dicimus si sit large sumptū. Dorsum est illud quod velut cepa seu carina posterius a capite vsq3 ad anū se extendēs ex multis ⁊ variis spōdilibus successiue ad tuēdu3 nuccham ad quā ordinat̄. In dorso vt ait Galenus. xii. ⁊. xiij. vtilitatis pticularis sunt quattuor maxime partes scilicet collum spatule: lumbi: ⁊ vocantur ab aliquibus sacrum os ab aliquibus amplu3 Et sciuisti. q̄ principium ossium ⁊ neruorum est nuccha: ⁊ generatur a cerebro. Et spina est platea publica arteriaru3 neruorm spirituum: ⁊ virtutum: ⁊ lectus spiritualium membrorum et continet medullam vere humiditatis: vt testatur Cōciliator in additiōe Ioannis Mesue nihilominus Dorsum est a ceruice vsq3 ad

renes. Dictum autem dorsum quod sit superficies durior corporis in moduz saxi fortis ⁊ ad portandum ⁊ ad perpetiẽdum. Terga quia in ea supini iacemus in terra: quod solus homo potest vt tenet Isidorus vndecimo ethimologiarum capitulo primo de homine ⁊ partibus eius Spina ergo magna idest in longitudine ⁊ latitudine arguit virtutem animalis: ⁊ membra Regalia esse fortia innatam caliditatem esse validam: vt superius diximus: Et precipue quãdo spina est musculosa: ⁊ sine mollicie carnis: ⁊ refertur ad masculineitatẽ. Si spina dorsi est angusta ⁊ molli carne circundata: ille actionis feminee iudicandus est: quia residuuz est angustum ⁊ membra regalia depauperantur in calore: ⁊ actiones sue sunt imbecilles ⁊ molles in moribus ⁊ habent animum mortuum ⁊ refertur ad femininum genus: Unde rasys dorsi amplitudo fortitudinem declarat ⁊ arrogantiam: atq; ire vehementiam. Dorsi vero curuitas morum innuit maliciam. Equalitas dorsi bonum est signũ. Dixit conciliator. Dorsum latum ⁊ soliduz idest musculosuz ⁊ ossuosum virilitatis est signum: ⁊ contrarium muliebri generi ascribitur. Et cuius dorsum curuuz est si mollis fuerit carne congestum ⁊ si aliqua iuxta illud sint angustiora velut sub cinctũ: hic virtute precellit: ⁊ ĩ venatiõis studio summus existet. Dicunt etiam dorsi curuitatem moruz notare maliciam. Dorsum amplum inextẽsuz fortitudinem arrogantiam ⁊ ire fortis denotare vehementiam. Tergi subtilitas hominem discordantis nature significat. Amplius spine pars inferior si latis iaceat natibus ⁊ sit molli carne circundata effeminatum ostendit mulieribus comparatum. Si autem prolixuz ⁊ ĩ acutum terminet libidinẽ temperantiam ⁊ timiditatem significat. Adhuc habentes magnam lataz atq; articulatam fortes existunt ⁊ ecõtra. Lata vero tenuia angusta ⁊ depressa significãt. Que autem repleta sunt carnibus ⁊ dura indocilitatem testantur hec ille. Dicunt aliqui dorsum pilosum macrum ⁊ valde eleuatum ab equalitate partium significare Hominem inuerecundum malitiosum bestialem mali intellectus debilem parui laboris ⁊ pigrum. Cuius dorsom est magnum ⁊ pingue significat hominem varium pigruz ⁊ multe fallacie. Dorsum subtile ⁊ extensum ⁊ macrum significat hominem debilem ex facili pauidum vanũ rixosum ⁊ magne credulitatis. Dorsum habẽtes a spatulis vsq; ad cingulum ⁊ quando est curtum ⁊ bene latum celeres in coitu sunt vt p sepe notauimus. Dorsuz hic assumimus a spatulis vsq; ad cinturam. Unde notandum est. Si dorsum est latum arguit pectus costas ⁊ ipocundria lata ⁊ de necessitate sequitur compositionez nucche ⁊ colli esse validam: cum decenti forma capitis ⁊ mẽbra intrinseca habent eorum receptacula magna: ⁊ neruorum motiuorum annexiones sunt a sua proportione: ⁊ econtra contrarium denotatur.

¶ Quesitum xxxvi: Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum. De signis lumborum. Discipulus.

¶ Textus.

i Tem in methaphoricis. Quicũq; bene lumbosi sunt amatores ferarum referuntur ad canes ⁊ leões videbit vtiq; aliqs canes valde venatores Lumbosos esse.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

b Ic physionomizat lumbositatẽ sunt autem lumbosi illi qui habent latuz dorsum ⁊ fortem circa renes. Et dicunt aliqui quod lumbi vocantur ille partes ĩ quibus patimur dolorem: quando nimis laboramus in coitu. Unde perottus ⁊ lumbos quidam a libidine: hoc est a lubedine dictos existimant: nam veteres lubet ⁊ libet libidinem dixere a lumbis: lumbaga dicta vitium: ⁊ debilitas lumboruz: ⁊ elumbis: siue elumbes: vtroq; enim modo dicitur auulso lũbo: vel qui pre lũbi debilititate se se erigere nõ potest Inquit Isidorus libro vndecimo capitulo primo. Renes ait varo dictos quod riui ab his obseni humoris nascũtur. Nam vene ⁊ medulle tenuem liquorem desudant in renibus: qui liquor rursus a renibus calore venereo resolutus decurrit. Lumbi ob libidinis lasciuiam dicti: quia in uiris causa corporee voluptatis in ipsis ẽ: sicut in vmbelico feminis. Unde ⁊ ad iob in exordio sermonis dictuz est. Accinge sicut vir lumbos tuos. vt in his esset resistendi preparatio: in quibus libidinis est vsitata dominandi occasio hec Isidorus. Inquit philosophus ĩ primo de na

tura animalium capitulo decimoquarto Dor/
sum pene pectus ē:cuius partes scapule ⁊ spi
na infraq; e regione ventris lumbi habentur.
Et in decimotertio. Partem posteriorez lum
bi pari strictura precingunt: Unde nomen os
phys inditum est:partis vero excretorie quod
subditum quasi strangulum est nates appellan
tur. Lumbi alligantur cuz renibus. Retro igi
tur renes iuxta spondiles sunt. Lumbi super
quos ipsi iacent tanq̄ in eorum culcitra. In
ter ambos renes supra spondiles transeunt ve
na chilis ⁊ adorthi ad membra inferiora a qui
bus venis satis de prope oriuntur vasa sper/
matica. Ideo in nimio coitu talis locus ledit
Per lumbos intelligit ingeniorum princeps
a cinctura vsq; ad principium natium. Quan/
do ergo locus ille habet latitudinez arguit for
titudinē propter exuberantiam musculorum
vt patet in leonibus:sicut notaui in ciuitate flo
rentie in leonibus:⁊ canes venatores modo ta
li habentes efficiuntur ⁊ precipue qui dicūtur
alani. Dicit qui talem habitudinem habuerint
sunt amatores venationum. Causam talis ef/
fectus ignoro:Sed credo ꝙ talis cognitio ha/
beatur per experientiam ⁊ non per ratioenm:
tamen meliori iudicio subijcimur.

¶ Quesitum trigesimumseptimum. Augusti
ni Discipuli ad eundem Coclitem Magi/
strum De significationibus pectoris Gule ⁊
Mamille. Discipulus.

¶ Textus.

q Uicūq; autem pectus magnum
habent ⁊ articulatum fortes sunt
secundum animam referunt ad
masculinum genus.

¶ Responsio Magistri ad Discipulū.

¶ Commētū.

p Ectus siue torax est archa mem
brorum spiritualiū. Torax a gre
cis dicitur anterior pars trunci a
collo vsq; ad stomachum: quam
nos dicimus archam:eo ꝙ ibi archanum sit:
idest secretum quo ceteri arcentur. Unde ⁊ ar
cha ⁊ ara dicta quasi res secrete cuius eminen
tes pulpe mamille dicuntur. Inter quas pars
illa ossea pectus dicitur dextra autem leuaq;
coste. Et ideo sunt in eo quedam partes conti
nentes ⁊ quedam contente. Partes continē/
tes sunt quattuor:cutis caro musculosa mamil
le atq; ossa: Contente sunt octo. Cor pulmo
panniculi ligamenta:nerui:vene:arterie:meri:
siue hysophagus. Dixit philosophus ad Ale
xandrum. Latitudo vero pectoris ⁊ grossicies
humerorum ⁊ tergi significat probitatem ⁊ au
daciam cum rectitudine intellectus ⁊ sapien/
tie. Dixit Conciliator. Cuz inferior pars cir
ca gulam que iugulum appellatur ⁊ humeros
⁊ pectus conclusa idest male distincta ⁊ oppres
sa extiterit ruditatem sensuum ⁊ stoliditatem si
gnificat:cuiusq; manus mechanicorum studi/
is sunt minime apte. Cum vero iugulum fue/
rit longe ab humeris separatum latum siue ⁊
extensum animi denotat imbecillitatem. Me
diocrem autem boni moris ⁊ fortitudinis ē no
ta. Hec conciliator. Scias ꝙ gula eminens:⁊
ampla feminis est propria ⁊ presertim si sub/
menticulata extiterit. Pectus latū beneq; dis
positum:cuius ⁊ cetere partes sunt ample op/
timum signum existit. Pectoris enim latitu/
do hominis est propria. Tenue ⁊ inualidum
pectus testatur animum imbecillez. Quod car
nibus multis est congestum ingratitudinis est
signum. Et quibus pectus est curuum vehe/
menter:⁊ musculi sic prodeuntes vt velut con
cauum relinquatur moris signum est prauum
Et cū eminens valde calidum est cor ipsorum
non ingentes intellectu in fletu aut cantu cōtin
git assiduo. Si vis altius scire recurre ad pri/
mum librum. Unde Auicenna secunda pri/
mi capitulo tertio. De signis complexionum
ait. Quintum vero est genus signorum ex for/
ma membrorum sumptorum: quoniam com/
plexionem calidam sequuntur pectoris ampli
tudo ⁊ extremitatum magnitudo:⁊ ipsarum cō
plementum:in quantitate eorū absq; coangu
statione:⁊ sine curtitate:⁊ precipue manuum ⁊
pedum:⁊ venarum amplitudo:⁊ earum appa
ritio:⁊ pulsus magnitudo:⁊ fortitudo ipsius:⁊
magnitudo musculorum:⁊ propinquitas eorū
ex iuncturis:quoniam operationes augmen/
tatiue:⁊ compositiue forme caliditate complē
tur. Et frigiditatem sequuntur omnium horuz

contraria: Quoniam propter eam minorantur
virtutes naturales: ⁊ non complentur operatio
nes natiue ad creationem. Et postea subdit.
Ex genere autem operationum fortium: que
calorem significant est acuitas vocis eiusque
grossitudo ⁊ loquendi velocitas: ⁊ ipsius con-
tinuitas: ⁊ ira ⁊ festinatio motuum: ⁊ palpebra
rum citatio: Licet sit quum ista adueniunt non
propter causam cōmunem: immo propter cau
sam membro operationis propriā: Hec Aui
cenna. Rasys dixit. Cordis complexio si cali
da fuerit: pulsus erit frequens. Cui anhelitus
similis reperitur. Et super pectus si pili multi
sunt ⁊ spissi: quod etiam tactu calidum sentit̄:
huius cordis complexionem habens audax
est ⁊ obstinatus: ⁊ multe iracundie. Habitu-
do preterea corporis in magnitudine ⁊ parui
tate sua considerata complexionem demon-
strat cordis. Pectus si magnum fuerit cor-
dis caliditatem ⁊ magnitudinem proprie ma
nifestabit. Quod adhuc manifestius erit: si
cum hoc caput paruum fuerit: aut etiam non
fuerit magnum. Hoc eniꝫ si ita fuerit: ad alia
non oportebit attendere signa. Simili quoqꝫ
modo si pectus paruum fuerit ⁊ caput ma-
gnum aut mediocre proprie cordis paruitas
⁊ sue complexionis frigiditas demonstrabi-
tur. Quod si pectoris magnitudo: capitis ma
gnitudini: aut pectoris paruitas capitis par-
uitati proportionabiliter extiterit: ad alia at-
tendere debes signa. Frigida autem cordis
complexio paruum facit pulsum cui anheli-
tus similis inuenitur: pectus quoqꝫ paucos
habebit pilos ⁊ subtiles. Et pectus tangen
tibus frigidum occurret. Qui huius cor-
dis complexionem habuerit timidus ⁊ piger
erit. Complexio autem sicca si fuerit pulsus
erit durus: ⁊ totum inuenitur musculosum
⁊ fuscum. Pectus quoque paucam ha-
bebit carnem sed venas habebit manifestas
⁊ pilosum erit: ⁊ cutem grossam ⁊ duram
obtinebit. Humida autem complexio le-
nem facit pulsum: ⁊ pectus a pilis nudum:
carnem quoque pectoris mollem ⁊ suauem:
⁊ talis habitudo effeminata est. Comple-
xio calida ⁊ sicca pulsum reddit durum ⁊
velocem: ⁊ frequentem: ⁊ multos in pec-
tore pilos generat ⁊ fortes ⁊ spissos: ⁊ in fe-
more similiter. Anhelitus quoqꝫ ex ea ma
gnus prouenit ⁊ frequens. Totum preter-
ea corpus tactu calidum sentitur ⁊ muscu-
losum atqꝫ manifestas habens venas. Hu
ius complexionem cordis habens irascibi-
lis erit ⁊ obstinatus. Frigida autem ⁊ hu-
mida complexio his contraria operatur: Hec
Rasys. Ad propositum redeundo: quan-
do igitur pectus est bene articulatum idest
complexionatum ⁊ compositionatum argu-
it fortitudinem: ⁊ masculinceitatem: audaci-
am: ⁊ alia: que pertinent ad masculum: si
cut intendit Philosophus: ⁊ talis habitu
do debet esse non multum carnosa nec mol
lis sicut mollicies femine. Et talem senten
tiam tetigit Galenus in secundo Anforis-
morum commento quadragesimoquarto in-
quiens: bonum est enim corpora non mul-
tum esse crassa neqꝫ multum macilenta: que
si taliter perseuerent vsqꝫ ad vltimam senec
tutem viuent. Si vero in alterum vltime-
tur in macie melius est ꝗꝫ in grassicie.
Crassorum vero corporum vene sunt angu-
ste. Unde neque spiritu habundant neque
sanguine. Et idcirco cum earum etas pro
telatur paruis ⁊ paucis accidentibus super-
uenientibus extinguuntur. Sed macri non sic
quia eorum membra principalia sunt disco-
perta ⁊ paruis ex rebus sunt patientia. Tē
perati inter vtrunque ⁊ dietantes delectabi-
liter vt crassescant vene eorum ⁊ arterie vigo
rantur ⁊ permanent large. Unde non cito
illorum extinguitur calor. Hec Galenus.
Et talis habitudo est laudabilis ⁊ intelligi-
mus in totum corpus. Unde tarreus in pro-
uerbijs inquit Gordij pinguissimum ipsoruꝫ
Regem eligunt. Humiliores vero ⁊ abiec-
tiores putant per se malas maiores habentes.
Primum ⁊ principalissimum membrorum
est cor: quod est vite principium ⁊ ideo natura
sagax tanquaꝫ Rex ⁊ dominus in medio pec
toris non declinando ad aliquam partem iu-
xta dictum Galeni sexto de vtilitate est situa-
tum: ⁊ intelligitur centraliter: quia quantum
ad inferiorem partem videtur modicum de-
clinare ad sinistram partem propter locum
epatis: Digeritur sanguis grossus nutri-
mentalis veniens ab epate ⁊ efficitur subti-
lis ⁊ spiritualis qui delegatur per arteri-
as ad uniuersum corpus principaliter ad

alia membra principalia ad Cerebrum in quo digerendo suscipit aliam naturam ⁊ efficitur animalis ⁊ ad epar: ⁊ efficitur naturalis ⁊ ad testiculos: ⁊ efficitur generatiuus ⁊ ad omnia alia membra viuificanda ⁊ preparanda. Est enim instrumentum omniuz virtutuz corporis ⁊ anime completum vinculum. Cor ergo est causa omninm operationum si principalia membra sunt proportionata insurgit animi bonitas ⁊ malicia secunduz diuersarū partium posituram. Physionomi vero intuitu primo pectus ⁊ postea commensurationez capitis ⁊ aliorum membrorum debēt aspicere. Si pectus habet latitudinem ⁊ eminentiam ⁊ caput sit magnum cum breuitate colli caliditatē cordis indicamus dūmodo sit nuditas piloꝝ: que prouenire potest ex porrorū latitudine: q̄ non retinet materiaz pilorüz aut meatus stricturam: que nequit generare pilos: Et contrarium dicimus de longitudine colli ⁊ amplitudine pectoris cum multitudine pilorum sicut in prehabitis ostensuz est. Cuz gracilitate pectoris ⁊ aliorum membrorum proportione caliditas cordis concedenda est: ⁊ audacia preliatiua sicut patet in colericis: vt ex dictis nostris colligi potest. Unde Flauij vegetij auctoritas ait. Adolescens martio operi deputādus: vigilantibus oculis erecta ceruice lato pectore: humeris musculosis. valentibus digitis: longioribus brachijs: ventre modicus: exilior cruribus suris expeditus non superflua carne distentis sed neruorum duricia collectis: cuz hec in tyrone signa deprehendis procerıtatem nō magnopere desideres: vtilius enim est fortes milites esse q̄z grandes. Ergo oportet proportionibus esse attendendum Itez inspicienda est mamillarium forma. De mamillis existentibus supra pectus dicendum est ꝙ componūt ex carne alba glandulosa ⁊ spongosa: ex venis arterijs atq̄z neruis. Et propter hoc habent colligantiam cum corde epate cerebro atq̄z cū mēbris generatiuis. Si alicui uirorū vt pene mulieri mamille dependent ⁊ a molli carne circundate sunt effeminationez ⁊ intemperantiā designant. Ait ptolomeus philosophus. Qui in parte sinistra pectoris habet carnem grossā ⁊ eleuatam cuz porro aut nigillo cum vno aut cum pluribus pilis significat augumentum honoris ⁊ diuiciarum. Et hec est experientia habita a pōtio gallico: ⁊ a nobis. Femellaruz autem mamille cum magne fuerint ⁊ abscise inbertes sunt ⁊ olentes: vt dicunt. Si sunt sine vene apparitione ad nutriendum sunt illaudabiles. Arguit materiam flegmaticam ⁊ inordinatam talis positura. Est talis quoq̄z mulier rudis nature ⁊ bestialis: ⁊ nutritum patitur accidentia saeua. Et medie magnitudinis non molles que sunt venose cum rectitudine omnino bonam nutrituram indicant presertim quādo sunt in subiecto subnigro. Parue quidem ⁊ extenuate siccitate denotant imbecilitatem. Eleuari quidem cum inceperint luxuriam testantur proxime excitari. Sufficiēter magne ⁊ plene secundū Galenum perfectaz digestionē ostendere concedimus. Discipulus.

Quesitū. xxxviii. Augustini Discip. ad eundem Cocliten Magistrum de significatione spiritus.

Textus.

Uero abs te quid sit spiritus ⁊ qualiter generetur in corpore.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Cōmentū.

Uia in prehabitis tactum est ad perfecionem anime i suis operatiōibus necessario opus esse quodam spiritu: qui in transitu continuo existat ⁊ motu. Uirtutes autem moderāt vt suas peragant operationes: Ideo videndū est pro meliori euidentia predictoruz ⁊ totius libri: Quid sit spiritus ⁊ quomodo generetur. Unde loquemur secunduz medicos quid sit spiritus: ⁊ qualiter in corpore generetur. Est igitur quo ad primum spiritus vt sumitur quedam substantia subtilis aerea virtutes corporis excitans ad suas peragēdas actiōes. Uel sicut dicitur in libro de differētia spiritus ⁊ anime. Spiritus est corpus subtile i calore existēs generatum in humano corpore per venas: corpus viuificās: ⁊ per arterias pulsatiles anhelituz vitam atq̄z pulsū animalibus administrās sensuz ⁊ motū volūtariū mediantibus neruis. ⁊ musculis operatiuis in corporibus animatis. Hic spiritus secundum medicos sic generatur dum per calorem agentem in san-

guinem fortis in epate fit ebullitio fumus qui
dam resoluitur: qui ex venis epatis subtilia-
tus ⁊ depuratus in quādam subtilem ⁊ spiritu
alem substantiam in aeream naturam com-
mutatur: Qui spiritus naturalis dicitur: eo
ꝙ sua potestate naturaliter sanguinem subtili-
at ⁊ leuitate sua ipsum ad singula membra im
pellit ⁊ agitat. Et ideo est proprie virtus natu
ralis regitiuꝰ vt dicit Cōstantinus. Hic qui-
dem spiritus per venas quasdam ad cor mit-
titur vbi per collisionem ⁊ motum partiuꝫ cor
dis ad inuicem magis depuratur ⁊ in naturā
subtiliorem conuertitur: ⁊ tunc a philosophis
spiritus vitalis nnncupatur eo ꝙ a corde per-
arterias ad totius corporis membra se diffun
dit ⁊ spiritualium virtutum augumentatiuus
eius operationes rectificat ⁊ custodit. Nam
quedam arteria a sinistro cordis ventriculo exi
ens in suo motu mox i duos ramos diuiditur
quibus mediantibus spiritus vitales ad om-
nia inferiora membra viuificanda in corpore
deponuntur. Alter vero ramus tendens ad su
periora iterum diuiditur in tres partes siue in
tres ramos / quorum dexter ad dextrum bra-
chium / sinister ad sinistrum se equaliter diffun-
dit: In quibus spiritus se per totū corpus dif
funditur ⁊ pulsum vitaleꝫ operatur. Medius
vero ramus ad cerebrum se extendit ⁊ superio
res partes viuificans / ⁊ ad ventriculos cerebri
penetrans ibidem plus dirrigitur ⁊ subtiliat
⁊ in essentiam animalis spiritus / qui subtilior
est ceteris transmutatur. Iste igitur spiritus
animalis: qui in anteriori ventriculo cerebri do
minatur partim diffundit per organa sentien-
di: ⁊ nihilominus semper remanet in eisdē ven
triculis: vt sensus cōmunis ⁊ ymaginatiua vir
tus perficiatur. Deinde transit ad medium vē
triculum ad perficiendum rationem seu virtu-
tem cogitatiuam: ⁊ sic vltra transit ad cellulam
memorialem impressiones in alijs cellulis fac
tas secum vt in thesauro memorie reponāt de
ferēs. A posteriori vero parte capitis idest ce
rebri per medullam spine dorsi: que a physicis
dicitur nuccha: penetrat ad neruos intimos ad
perficiendum motum voluntariuꝫ in partibus
corporis inferioribus. Unde igitur ⁊ ideꝫ spi
ritus corporis subtilis aereus propter diuersa
officia in diuersis membris diuersis nominibꝰ
est vocatus. In epate enim naturalis: In cor
de vitalis: In cerebro autem dicitur spiritus
animalis. Et licet secundum medicos spiritus
isto modo generetur: tamen secundum Ari-
stotelem cor est ipsius principalis causa ⁊ ori-
go. Sed quicquid sit: de hoc pro intentione no
stra in proposito sufficit ꝙ iste spiritus vt dicit
Augustinus in De differentia spiritus ⁊ ani-
me: non est credendus esse animam humanaꝫ
siue rationalem. Et precipue fides catholica
nos impellit ad remouenduꝫ opinionem Ale
xandri: quia ipse credidit ꝙ anima sit virtus q̄
dam preparata in ista massa corporea: qua isur
gente diuersas operationes exercet secundū di
uersitatē organorum in animalibus vt experiē
tia physionomica ostendit: vt tenet Loxius ⁊
Galenus in libello de anima / vt potest videri
esse eiusdem vehiculum ⁊ propriuꝫ instrumen
tum. Mediante etiaꝫ spiritu tali anima corpo
ri vnitur: ⁊ sine tali spiritus ministerio nulle ani
me actiones perfecte in corpore exercentur. vn
de istis spiritibus lesis vel qualitercūqꝫ impe-
ditis anima in suis actionibus impeditur: vt
patet in maniacis ⁊ freneticis ⁊ alijs in quibꝰ
non est vsus rationis. Et istis confortatis ani-
ma confortatur. Et his debilitatis ipsa quoqꝫ
dobilitatur: ⁊ deficientibus deficit: quo ad re-
gimen corporis vel in suis actionibus exercen
dis.

¶ Quesitum. 39. Augustini discipuli ad eun-
dem Loclitem Magistrū De signis metha-
frenon. Discipulus.

¶ Textus.

T In methaphoricis ait. Qui-
buscunqꝫ methafrenon erit ma-
gnum ⁊ bene carnosum ⁊ articu
latum: fortes sunt secundum animam ⁊ referū
tur ad masculinum genus. Quicunqꝫ autem i-
becille non carnosum ⁊ inarticulatum molles
sunt secundum animam: ⁊ referuntur ad femi
ninum genus. Quicunqꝫ autem methafrenon
curuum habent valde ⁊ musculi ad pectus cō
currentes mali moris sunt: ⁊ referuntur ad ap
parentem conuenientiam. Quia nequeunt an-
teriora deferentia videri. Qui autem metha-
frenon eminens habet caumi ⁊ non intelligen
tes ⁊ referuntur ad equos. Quom autem neqꝫ
curuum vehementer: oportet esse neqꝫ conca-
uum sed medium querendum bene nati.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Cōmentū.

Hic physionomizat ingeniorum
b princeps ex nobilitate partis pectoris que est inter pectus communiter. Dicitur tamē proprie methafrenō pars anterior pectoris vbi frenes ⁊ diafragma existit: Et est pellicula diuidens regionem naturalium a regione nutritiuorum que propter similem diuisionem: modo dicta est dyafragma: quasi in duo frangens: ⁊ alligatur spine Dorsi ⁊ pectoris: i circuitu pectoris circularem figuram habens. Ubi namq₃ ista pellicula terminatur proprie dicitur methafrenon quasi metha siue terminus frenis siue dyafragmatis: Hec autem sumitur in ista parte pectoris que communiter in viris est pilosa: ⁊ presertim vbi terminat pomum granatum seu furcula pectoris. Tamen aliquando accipit methafrenon pro spatulis vt Guido in sua Chyrurgia. Methafrenon idest posteriora Dorsi. Cassius felix Capitulo de tussi: ⁊ i psalterio greco vbi nostrum habet posteriora Dorsi: ipsum habet methafrenon: anterius ⁊ posterius in directo vbi terminat dyafragma possumus dicere methafrenon secundum subiectam materiam hic phylosophus intelligit de anteriori parte. Et physionomizat ex quinque dispositionibus istius partis: quarum prime ⁊ secunde satis patent. De tertia autez dicit ꝙ habentes curuuz methafrenon ita ꝙ musculi sibi occurrentes in directo furcule duoꝝ semicirculoꝝ sibi occurētiū foueā ibi i medio ꝓfūdāt. Tales eteni vt dicit sūt mali moris: sūt eni isociabiles ⁊ inciuiles ⁊ idignātis naturē: sꝫ indignationes suas occultant propter quod: vt dicit referuntur ad apparētem conuenientiam quia ad moduz occultatiuuz aliquid se habet. Occultant eniz ⁊ abscondunt cor cum suis verbis: aliqui dicunt brachiis: ⁊ hoc itendit cum dicit. Quia pereant alia lr̄a dicit perimūt idest occultant quasi sint perempta ⁊ destructa ⁊ nō sint anteriora idest partes anteriores deferētia idest non ferentia siue substinentia eas in decisa ꝙ videantur. Uidi rusticum habentem methafrenon adeo concauum quod in illa fouea potuisset abscōdi pugillus: ⁊ erat mali moris: ⁊ precipue milantator ⁊ biliguis. Quarta vero dispositio ⁊ huic opposita ē ⁊ significat caumos idest incensos ⁊ per ꝯsequens nimis iracundos. Ellenatio enim illius partis fit ex nimio calore cordis. Habentes autem cor nimis calidum sunt nimis iracūdi vt tenet Galenus in libro tegni. Et quia talem dispositionem habentes sunt iracundi nimis: ex hoc infert quod sunt nō intelligētes idest male intelligentes indiscreti: ⁊ iprudentes vt i primo dixi in capitulo de iuerecūdis. Ponit aūt caumos per vehementer accensos. cauma enim idē est quod magnus estus. et dicit ꝙ isti referunt ad equos: eo ꝙ equi talem dispositionem pectoris habēt ⁊ sunt vehemētis furoris: Unde ad iram prouocati grauissime irascūtur ita ꝙ trāsfuriūt: sunt enim animalia satis colerica propter quod est infirmitas equorum appellata rabies cuius signū est ꝙ declinant aures ad partes colli: ⁊ est icurabilis vt dicitur i libro de ꝓprietatibus rerum. Quinta autem dispositio ē media iter istas duas vltimas: ⁊ est talis: idest ꝙ methafrenon non sit vehemēter curuū ⁊ eleuatum ad modum armis tensi: ⁊ tunc etiā non nimis concauum est laudabile. et signum ē bene nati idest bene complexionati siue complexionis temperate. Idem dixit Conciliator ⁊ hoc notatum est in capitulo trigesimoquarto ꝺ significationibus pectoris: ⁊ apprime Gulielmus nurice cōmentator eximius.

¶ Quesitum. xl. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De signis costarum. Discip.

¶ Textus.

Item in methaphoricis: quicūq₃
i autem bene costati fortes sunt secundum animam: ⁊ referunt ad masculinum genus. Quicūq₃ autem non sunt bn̄ costati molles secundū animā referunt ad femininuz genus. Quicunq₃ sunt ex costis circūducti tumidi ⁊ sunt sicut inflati loquaces ⁊ stultiloqui sunt: ⁊ referuntur ad boues vel ranas.

¶ Responsio magistri ad Discipulū.

¶ Cōmentū.

Hic docet physionomizare ex dis
b positione costarum ⁊ ponit tria signa triplici eorū dispositiōe sumpta: ⁊ satis patent cū earū relatiōi
b⁹. Prima aūt ⁊ 2ᵃ referūt ad sexus pria ad

masculinum. Secūda ad femininū τ congrue
sicut dixi in primo libro. Femelle sunt parua῀
costarum in musculis. Unde Aristoteles i me
thaphoricis in de proprietatibus animaruz τ
corporum sexus masculini. Inquit hijs itaqz
sic se habentibus videtur Leo omniū pfectissi
mū in assumendo maris formā. Leo enim est
habens os bene magnum faciē autē quadratā
non valde osseam: superiorez mandibulaz nō
prestantem sed equaliter pendentem deorsum
nasum autez magis grossum q̄z subtilez oculos
kropos concauos non valde rotūdos: nec val
de protensos. Magnitudinem vero modera
tam superciliū bene magnum: frontē quadra
tā ex medio subconcauam ad supercilia autem
τ nasum sub fronte sicut nubes supstat vel sub
stat. Superius autem in fronte iuxta nasuz ha
bet pilos inclinatos: Caput moderatū colluz
bone longitudinis: grossum: innodatum. Cri
nes flauos non planos: nec valde crispos: que
sunt iuxta iūcturas spatularum bene spaciosa
magis q̄z coniuncta. Spatulas fortes τ pect⁹
iuuenile: τ methafrenon latū τ bene dorsatum
Anche nō carnose. et coxe τ crura fortia τ ner
uosa. Basem iuuenilem idest tota carina dorsi.
Et totum corpus bene articulatum τ neruosū:
neqz valde humidū. Ambulat autē tarde idest
non ē velocis incessus: nec tamē piger. Et est
incedens magnifice: τ mouet se in spatulis qn̄
ambulat: Talis est secundum ea que sunt cir
ca corpus. Que autem secūdū animam: datiuū
τ liberale: magnanimum amans victorie: mā
suetū τ iustuz: amans illos cuz quibus associa
tur: hec philosophus. Sciēdū est q̄ masculinū
genus habet costas magnas propter amplitu
dinem pectoris τ dorsi latitudinem: quia: vt di
xi de natura calidi est augere τ dilatare mem
brorum formaz. Almāsor τ Cōciliator dixe
runt q̄ quādo sunt cū carnis multitudine: signi
ficant stoliditatez: τ forsan. Aristoteles hic p
tertiam dispōnez costa῀. s. per tumiditatē τ in
flationez ipsaruz τ huiusmodi dispōnez habē
tes vult referri ad ranas que sunt circa costas
tumide τ inflate: τ quasi continue cantant: τ si
militer ad boues: similez dispōnez circa costas
habentes: τ qui multuz mugiūt: ita etiā homi
nes q circa costas quasi iflati sunt stultiloqui: τ
multū inutiliter loquaces τ presertim stolidi.
Et dixit conciliator in bibulos sepe notare. τ
etiaz Aristoteles de proprietatibus animaru῀
in corporibus sexus feminini. Scribit pardali
autez fortibus eē visis femine forme τ magis:
quod non secūdum crura idest quasi habet for
maz masculinam in aliquibus membris hijs
est cooperta: τ aliquod opus fortitudinis ope
ratur. Est eniz habēs faciez paruā: os magnū
oculos paruos albos concauos ipsos autem
supficiales: frontem longaz iuxta aures magis
rotūdaz q̄z planaz colluz longum valde τ sub
tile: pectus non amplum τ longum: Anchas
carnosas: et coxas. Que vero sunt iuxta yllia τ
ventrez lenia magis. Color autez varius: τ to
tum corpus inarticulatum ē τ imensuratuz for
ma autem corporis talis est: In hijs vero q̄
secundum animaz. prauuz est τ fictitiū: τ omni
no vt est dicere dolosum. Coste igit̄ feminini
sexus sunt anguste τ etiam yllia seu hyppocō
dria propter penuriam caloris. Unde Rasys
costarū gracilitas ac earumdē subtilitas corius
innuit debilitatez. Michael scotus male di
xit ideo eius non inferitur auctoritas.

¶ Quesitū. xli. Augustini Discipu. ad eun
dē Cocliteʒ Magistrū De signis quantitatis
spacij inter collum superius τ vmbilicum infe
rius ad orificiuz stomaci.

¶ Textus.

T ait philosophus i methapho
ricis. Quicūqz autem maius ha
bent qd̄ est ab vmbilico vsqz ad
extremū pectoris q̄z quod est ab
extremitate pectoris vsqz ad collū voraces τ i
sensibiles. Uoraces quidem: quia ventrē ma
gnum habent: quo appetunt cibuz. Insensibi
les autez quia angustū locū habent repleri sen
sus forti obturatione: τ replendo sensum.
Itaqz sensus infirmos habent propter reple
tionem ciborū magis q̄z indigentia.

¶ Responsio Magistri ad Disci.

¶ Cōmentum.

Hic physionomizat per quantita
tē partiū que sunt inter vmbelicū
τ collum τ Orificium stomachi
dicens q̄ habentes quod est ab
vmbelico vsqz ad pectus magis q̄z quod est
ab ista parte vbi incipit pectus iferius. s. vbi ē
orificiū stomachi vsqz ad collū sunt voraces ho
mies: τ isensibiles: τ vtriusqz reddit rōez dicēs

ꝙ sunt multuȝ voraces eo quod habent vētrē
⁊ stomachum magnum: magnus autēȝ stoma
cus multum appetit cibum: quod est ratione
magne quantitatis: ⁊ non qualitatis: vt puta
ratione frigiditatis ⁊ in naturaliter melācholi
cis ⁊ in patientibus bolismam seu appetitum
caninum: vt dicunt q̄dam ⁊ male exposuerūt:
quia philosophus non loquitur de accidētibꝰ
nec d' egritudinibus: sed de compositione mē-
brorum. Ad propositum sic habentes stoma-
cos magnos multum cibum appetunt ratione
quantitatis ⁊ qualitatis: ⁊ per consequens sūt
multuȝ voraces. Sed qui habet spaciuȝ quod
est ab umbelico vsq̄ȝ ad pectus minus q̄ȝ quod
est a pectore vsq̄ȝ ad collum habēt magnos sto
machos vt de se patet ergo ⁊ cetera. Accipit
autem ventrem pro stomacho sicut etiam in li
bro posteriorum vbi exemplificando dicit ꝙ
animalia duos vētres habētia sunt eruminata
Tres autem sunt ventres in corpore nostro
scilicet superior: qui cōtinet membra naturalia
animata: vt caput: Inferior: qui continet mē
bra naturalia. Medius qui continet mēbra
spiritualia: vt dicunt medici. Et Mundinus
in sua anothomia. Et philosophus hic intelli
git stomachum vt dictum est. Somacus seu
venter est organum digestionis primi chili ge
neratiue. Unde sicut mesarayce sunt prepara
torie digestionis epatis: ita ⁊ os stomaci. Ex
hoc antem est q͛d habentes taleȝ dispositioneȝ
stomachi sunt voraces infert quod sunt insensi
biles. Ex multo enim cibo resoluuntur multi
fumi: qui ascendentes caput replent: ⁊ meatus
cerebri opilant quibus opilatis corpori subtra
hit͛ sensus: eo ꝙ cerebrū toti corpori sensum at
tribuit ⁊ largit͛ saltem instrumentaliter. Et se
cundario: quod dico quia sensus omnes princi
paliter sunt a corde secūdum opinionē Aristo
telis: Licet opinio Galeni ⁊ medicoꝝ huic sit
cōtraria vt pȝ p̱ Auerroym. Secūdo sui colli-
get: ⁊ de iuuamentis instrumentorum sensus
vbi inter multa alia plura que de ista materia
ibi ponit vult quod cor mittat calorem mensu
ratum in quantitate ⁊ qualitate cerebro secūdū
ꝙ cōuenit vnicuiq̄ȝ sensui ex sensibus cerebri.
Sed ista quia non sunt ad propositū missa faci
amus: ⁊ sufficiat ꝙ meatibus cerebri opilatis
corpori subtrahitur sensus: ⁊ per consequens
hebetatur intellectus. ⁊ q̄ꝛ ista oppilatio fit ex
multis fumis a nimio cibo resolutis: vt dictuȝ
est: Igitur sequitur ꝙ voraces sint in sensibi-
les saltem accidentaliter. Et istud intēdit Ari
stoteles quādo dicit ꝙ voraces sunt insensibi-
les q̄ꝛ angustum locum habent idest locum in
quo vigēt sensus. s. caput ⁊ cerebruȝ angustat͛
eo ꝙ repletur forti odoratiōe i accipiēdo cibū:
idest ex nimio fumo resoluto ex nimio cibo ac
cepto: ⁊ per cibum intelligit res masticabiles
⁊ potabiles. Et ponit odorationem ex fumali
euaporatiōe ex re odorabili resoluta: vt habet
videri in alijs. habemus in patria nostra Flo
rianū boȝanuȝ: qui comedit ⁊ ingurgitat vni
ca comestione quātuȝ satisfaceret viginti homi
nibus: sicuti diuulgatuȝ est. Habet etiam fer-
raria particulares ⁊ peculiares huiusmodi do
tes. inspexi in conterraneo nostro ⁊ aduerti illā
distantiā superhabundāteȝ per quinq̄ȝ digitos.
Ad propositum patet ꝙ multum voraces sunt
insensibiles non per se: quia non est ex defectio
ne ⁊ indigētia sensuum i se sed magis per acci
dens ex ciborum repletiōe a qua prouenit sen
suum ligatio. Et hoc intendit cum dicit quod
sensus habet interiores idest debiles in sentiē
do: ⁊ hoc est q̄ꝛ sp̄us debētes circa partes cor-
poris determiatas operari cibi multitudine oc
cupant͛ q̄ꝛ ad ipsos digerēdos impediunt͛ ma
gis propter repletionem cibariorum q̄ȝ prop-
ter indigētiā idest q̄ȝ ꝑpter defectū sensuū i se.
Et ista de causa Boecius de disciplina scola
rium prohibet eos a nimio cibo ⁊ potu dicēs.
Cibariorum autem mediocris sit facultas ⁊
potus sit tenuis eiusdēq̄ȝ parcitas ⁊ reddit ra-
tionem iam pretactam. Talis sententie sunt
palemon loxius phylemon ⁊ albertus magnꝰ
in libro de animalibus: ⁊ conciliator i physio-
nomia ⁊ in cōmento Decima particula pro-
blematuȝ. Sed quando illud spaciuȝ est equa
le laudandum est. Arguit enim proportio mē
brorum ꝯtentorum bonam hominis digestio-
nem. Opposita sentētia est philosophi. decima
particula problematū dum inquit. Propter
quid hijs q̄bus ea que sunt ab vmbelico deor
sum scilicet ad ventrem q̄ȝ ea que sunt ad pec-
tus scilicet ad pomuȝ granatū breuis vite sunt
⁊ imbecilles. Causa esse dicit͛ q̄ꝛ venter seu sto
machus frigidus est propter paruitateȝ quare
non digestiuus sed superfluitatū generatiuꝰ ta
les auteȝ morbosi sunt ⁊ breuioris vite ꝑpter

multitudinem egritudinum quas acquirit intensa caliditate: ⁊ a vicinis membris ⁊ precipue ab intestinis attrahendo a stomacho cibum indigestum. Idem affirmat archiphisonomus commēto dicto: ⁊ in suo de physionomia dum ait. Dicit Aristoteles cum ea que sunt ab vmbelico deorsum vsq₃ ad fundamenta fuerint his que sunt inde ad pectus maiora hos imbecilles ⁊ breuis vite existere.

¶ Quesitum .xlii. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De physionomia hypocundriorum.

¶ Textus.

In hoc loco preceptor venerande de hypocondriis querendum mihi videtur: vt que sint intelligam: ⁊ si quid in physionomia significant mihi queso aperi: nihil enim relinquēdū ē qđ ad hāc sciētiā ptinet: vt doctior euadam.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Commentum.

Inquit philosophus in primo đ animalibus super vmbelicū hypocundrium est cartilagine quasi subcartilaginū denominatum. Cauuz aūt cōmune subcartilagini ⁊ ylliuz colago est. Unde hypocundria ⁊ yllia idem sūt vt etiam accipit conciliator ⁊ est in illa parte q̄ est super anchas: ⁊ vbi superstringit᷑ centura. Tamen palemon dixit femora ⁊ yllia subiecto non differunt sed ratione nulla apud nos inter yllia ⁊ hypocundria reperitur differentia ⁊ femora: quoniam tria in vnū considerantur. Tamen Isidorus in vndecimo ethymologiarum femora dicta sunt ꝙ ea parte a femina sexus viri discrepet. Sunt aūt ab inguinib⁹ vsq₃ ad genua femina aūt per deriuationem femoꝝ partes sunt quibus inequitādo tergis equorū adheremus. Unde ⁊ preliatores olim sub feminibus equos amisisse dicebantur. Si yllia fuerint dura ⁊ descripta ossibus indicāt masculineitatem. Et palemon Albertus atq₃ conciliator dicūt ferū ⁊ bellatorē denotāt. Talia.n. yllia platonē habuisse ferunt. Ait sūmus theutonicus ⁊ conciliator referri leonibus. Si vero fuerint molli carne circūdata muliebrē animū denotant. Que aūt nimiū exossata sunt ⁊ rugosa ⁊ tenuitate circumdata sicut sunt yllia simiarum malignitatem pretendere vident᷑.

¶ Quesitū .xliii. Augustini Discip. ad eundē Coclitem Magistruz de signis sumptis a vētre. Discipulus.

¶ Textus.

Tez philosophus in methaphoricis: Quibus autem ea que sunt circa ventrem pinguia bene: fortes referuntur ad masculinū genus. quicunq₃ non: molles referūtur ad apparentem conuenientiam.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum.

¶ Comentū.

Hic docet physionomizare ex habitudine ventris: est autem venter vt dicit Isidorus qui accipiens cibos ipsos dirigit. Et apparet extrinsecus: Dictus est venter a vehendo eo ꝙ per ipsum vehatur cibus ad totuz corpus: ⁊ ponit duo signa. Primuz est ꝙ qui sūt circa ventrem bene pingues idest musculosi: ita ꝙ venter non nimis exterius extendatur vt expositū est in primo libro sunt fortes: ⁊ referuntur ad masculinum genus. Et talis dispositio ē sibi naturalis: ⁊ secundū cōstantinuz creatio ventris est carnosa calida ⁊ humida: et hoc propter digestionis necessitatē propter qđ Rasys dicit ꝙ ventris magnitudo libidinem đclarat. Secūdū signū quod sumitur p opposítum ad primū dicit. quicunq₃ autez supple habent ventres non bene pingues: molles sunt: ⁊ debiles: referunt᷑ ad apparentē cōueniētiaz. Uidemus enim cōmuniter ꝙ habentes ex aliquo accidente puta ex ieiunio vel infirmitate vel quacūq₃ alia accidentali causa ventres macilentos sunt indociles ⁊ molles. Et q̄₃ diu in tali passione sunt declināt ad mores muliebres quia mulier dicitur a mollicie vt testat᷑ lactāti⁹ firmianus in libro de opificio dei. Et in de secretis secretorū ait philosophus. qui hab₃ ventrem magnū est indiscretus stolidus superbus amans coitum. Mediocritas vero ventris ⁊ strictura pectoris significat altitudinē intellectus ⁊ boni cōsilii. Magnitudo ventris procedit a magna caliditate reuerberāte in vacuitate vētris ꝑsertim ad regionē testiculoꝝ. Dictum est ꝙ virtus moralis aut intellectiua non collocatur i subiecto nimis calido. Ideo sunt

indiscreti ꝛ stolidi. Videmus tales esse bibo-
nes comedones qui inertia amplectũtur: ꝛ om-
nibus luxurie generibus incumbunt ꝛ vt no-
stris temporibus sunt quidam religiosi qui cõ-
tinue student in comedendo ꝛ sunt ventrosi
doliares: ꝛ colatiuj ventris. Unde plautus
in mercatore de sene libidinoso inquit. Canũ:
varum: ventrosum: buculentum :breuiculum:
subnigris oculis oblongis malis pansum ali
quantulum. Non hominem mihi sed thesaurꝫ
memoras mali. Idẽ plaut⁹ ꝺ pseudulo. Ruf
fus qdã vẽtrosus subniger: magno capite acu
tis oculis ore rubicũdo admodũ magnis pe-
dibus. Quãdo vero phũs dixit. Mediocritas
ventris ꝛc. Mediocritas ventris causat a ca-
liditate cõditionata de qua oriunt spiritus lau
dabiles, quãdo dicit cõstrictura pectoris: vult
dicere cũ ꝓportiõe ipsius pectoris qꝛ si esset cũ
nimia latitudine iudicaret caliditatem cordis
obstare intellectui. Eiusdẽ sententie est loxius
qꝛ vult ipse ꝙ talis forma ventris sit mollis. ꝛ
Cõciliator ait. Ventris magnitudo nimietatẽ
libidinis declarat. Et qbus sunt carnosiora vẽ
tralia fortes dicunt existere. Et hypocras di-
cit. Infimis purgatiõib⁹ apparatos. Dicit ẽt
vẽtrẽ mollẽ in iuuentute: in plerisqꝫ in senectu-
te coartari: ꝛ ecõtra: qꝺ ꝛ senectutis idicat gra
uitatẽ. Ventrẽ qdẽ molliorẽ ac ipassibiliorem
ait Loxius magnificẽtiã ostẽder. Inquit Ari
stoteles Alexãdro: habẽtes ventrẽ magnũ idi
screti stolidi superbi sunt ꝛ coitũ appetentes.
Mediocritas qdẽ ventris cũ pectoris strictu-
ra decẽti: altitudinẽ itellectus ꝛ bonitatẽ cõsilij
testat ostẽdere, hec cõciliator Dixit phũs i me
thaphoricis. Pilositas aũt q̃ ẽ circa vẽtrẽ loq̃
citatẽ significat: ꝛ refert ad genus auiũ. Pro
priũ.n.ẽ eoꝝ q̃ sunt circa corpus pilositas q̃ ẽ
circa vẽtrẽ eoꝝ aũt q̃ sunt circa intellectũ loq̃ci
tas. Vult dicere ꝙ talis pilositas significat ho
minẽ loquacẽ ꝛ garrulosum. Et istud signum
acceptũ est ex auibus. Aues.n. garrulose sunt.
ꝛ in vẽtre p̃ oib⁹ aialibus plus pilose.i. penno
se ꝛ plene pennis. vocat aũt pennas pilos qa
ꝓportionaliter se habẽt pili in gressibilib⁹ ad
pennas in volatilibus: vel vocat pennas: q cir
ca vẽtrẽ sunt: pilos ꝓpter eoꝝ molliciẽ ad mo-
dũ pilloꝝ respectu pennaꝝ i alijs partib⁹ cor
porũ ipsaꝝ. Subdit aũt. Eoꝝ vero q̃ circa itel
lectũ loq̃citas.i. garrulitas supple ẽ proprium

vnũ de numero eorũ que sunt circa intellectũ
quasi dicat garrulitas est vnũ de illis q̃ proprie
cõpetũt auibus quãtũ ad animã ꝛ accipit hic i
tellectũ pro itellectu passibili ꝛ corruptibili sci-
licet pro fantasia ꝛ ymaginatiõe siue pro virtu
te seu aia ꝯcupiscibili. Cã aũt garrulitatis aui
um ẽ qꝛ habẽt spirit⁹ leues ꝑꝑ qꝺ est aues mi
nores plus vociferare ita quod multe carũ sũt
musice sicut phylomena ꝛ similia: qꝺ fit ꝑꝑ sã
guinis ipsarum subtilitatẽ ꝛ spirituũ leuitatem
cũ sint nature aeree ꝑꝑ qꝺ excitant faciliter ad
iocũditatẽ: ꝛ ad diuersa desideria: q̃ ꝑ garritum
ꝛ cãtuũ multiplicitatẽ conant exprimere. Et
huius signũ est qꝺ masculi in genere auiũ plus
hoc exercent q̃ꝫ femine eo ꝙ sunt calidiores ꝛ
ꝑ ꝯñs habent sanguinẽ subtiliorem ꝛ spiritus
leuiores q̃ꝫ femelle. Cã aũt pilositatis auium
circa ventrẽ est habundãtia caloris vaporatiui
qꝛ magis exuberat in isto loco ꝑꝑ digestionem
q̃ ibi plus uiget. Cuius signũ est : qꝺ caro ven
tris est valde saporosa ꝛ dulcis respectu carnis
aliarũ partiũ corporis. ꝛ eisdẽ de cãis hoĩes
aliqui in ventre sunt pilosi. Ex quo vlterius se
quit ꝙ quia habent sanguinẽ subtilẽ ꝛ spiritus
leues ꝑꝑ facilem motũ sanguinis ꝛ spirituũ di
uersa fantasiant ꝛ diuersa fantasmata seu con
cepta exprimunt ꝑ loquelã. Sic ergo pꝫ causa
aliqualis quare loquacitatẽ significat pilositas
circa ventrẽ. Vidi ego eosdem esse ẽt summe
luxurie: ꝛ valde cõcupiscibiles. Et simil̃r quo
qꝫ accidit i his qui habẽt breue spaciũ inter cor
ꝛ cerebrũ ꝛ p̃cipue si sint colerici. Si diligẽter
attendes: docilẽqꝫ te sensero: nullus labor erit:
tibi de hac scientia q̃ secretissima sunt in lucẽꝫ
a tenebris educere.

¶ Quesituꝫ xxxiiii. Augustini Discipuli ad
eundem Coclitem Magistrum. De signis
pectinis . Discipulus.

¶ Textus.

q Vicunqꝫ habet pecten acutũ et
osseuꝫ sunt bene fortes. Quicũqꝫ
carnosuꝫ ꝛ pingue habẽt molles
Quicũqꝫ aũt modicã carnẽ sicut
desiccatã mali moris sunt ꝛ referũt ad simias.

Responsio Magr̃i ad Discipulũ.

Cõmentum

b Ic docet physionomizare ꝺ dis
positionibus pectinis. Est autẽ
pecten pubes inferior viri vl̃ mu

lieris in qua crescunt pili super mentulã ⁊ po-
nit phũs tria signa. Primum est ꝙ habentes
pecten acutũ scilicet i iferiori parte ⁊ etiam su
periori latũ per modũ scuti ⁊ bene ossatũ sine
nimia carnositate sunt fortes: ⁊ tales referũt
ad genus masculinum. Habẽtes autẽ pecten
opposite dispositionis multũ carnosũ ⁊ pigue
⁊ bene ossatũ molles sũt. Et tales referũtur
ad femininũ gẽus. Habẽtes autẽ pectẽ nimis
macrum: ⁊ tãq̃ȝ a sole desiccatũ sũt maloꝝ mo
rũ: ⁊ referuntur ad symias huiusmodi dispo-
sitionis: ⁊ quoad aĩaȝ ⁊ quo ad corpꝰ habẽtes:
vt habetur ab Auicenna libro secundo de ani
malibus ⁊ sic dicit Aristoteles atque sum-
mus theutonicus. Et dixit cõciliator. Et qui
osseum habent pecten ⁊ in acutum protensum
sunt validi. Aiunt luximagi pectus os si i mu
lieribus extiterit attenuatum carne ⁊ i acutum
protensum nocentem coitum prestare: ⁊ etiam
vulue amplitudineȝ significare. Scias quoqȝ
q̊d femur pilosum cum spissitudine piloruȝ lu
xuriam attestatur. Et quando est cuȝ raritate
pilorum: exiguitate eorum arguit contrarium
⁊ significat dominiuȝ frigiditatis vt colligi po
test in de natura piloꝝ: Et hec d̕ pectine: ne
prolixiores i sermõe videamur dicta sufficiãt.

Quesitum .xlv. Augustini Discipuli ad
eundem Coelitem Magistrum De natura
Uirge. Discipulus.

Textus.

Miror ꝙ Aristoteles capitulũ geni-
talium membroruȝ in medium non
adduxit.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Commentum.

Ratio est quia physionomiã Ari
stoteles ⁊ precipue metaphoricã
fabricauit tanq̃ȝ radicem ⁊ prici
pium scientie que in paucis ver
bis omnia ꝯprehẽdit: ideo Epithomata d̕ illa
cõscripsit. Tamen cõciliator aliqualiter tracta
uit vt recitabo ⁊ quicquid a nobis additũ est il
lud experientia cõprobatur. Rasys dixit Eu
nucus maloruȝ est morũ: est enim stultus ⁊ cu
pidus: ⁊ presũptuosus. Qui autẽ castratus nõ
fuit: sed sine testiculis natus est vel paruissi-
mos habens eunucus apparet: vt tactũ est de
diuisiõe sexus. Cui videlicet barba nũquã na-
scit̃ d̕terior est. Inquit ptolomeus phũs ⁊ põ
tius gallicus Qui habent testiculos impares
magni fornicatores existũt. Qui vero habent
magnos testiculos prosperosi denotãtur. Qui
equales testiculos habuerit bonã illi obtiebũt
fortunã. Testiculi uehemẽter magni cũ virga
existẽtes stolidũ inertẽ asininũ declarãt. Ego
nunq̃ȝ vidi habentẽ virgam magnam qui ha-
buerit ingeniũ nec capacitatẽ ad virtutes: ⁊ ple
runqȝ malo ⁊ misero clauduntur: exitu. Pen
dentes in longum testiculi visi sunt liberalita-
tem ⁊ coitus imbecilitateȝ ostendere. Et simi
liter qui uirgam valde magnam habent pro-
pter spiritus non ad locum debitum potentes
descendere: ⁊ ꝓpter eoruȝ ifrigidationeȝ ⁊ pro
pter longiorem tractum incoibiles efficiuntur.
vt narrat philosophus i de animalibus. Dicit
philosophus testiculos circa anuȝ oportet ap-
plicari. Et ideo contingit viros minus estate
q̃ȝ hyeme coire. Si idecẽter sinister testiculo-
rum dextero maior extiterit femelle hic vt pluri
muȝ erit generatiuus cũ eius maxime frigida
natura extiterit. Aiunt quidam virgaȝ magnã
stolidum ⁊ durum ingenium ostendere. Naȝ
gibbosi ⁊ parui corporis habẽt vt plurimũ ma
gnitudinem virge. Ideo matrone solẽt vt plu
rimũ famulos similis stature accipere. Solent
eni fortitudinem hȝ alioruȝ membrorũ congla
tinationem ostendere: Qui habent mentulam
cum venis grossis ⁊ apparentibus sunt calide
nature: ⁊ sepe illis accidit. vlceratio virge vt
notaui ⁊ curaui cum oleo onfacino ⁊ aqua ro-
sacea ⁊ parũ cerusa ⁊ aliquãtulũ can ore i fora
linimenti aliter talibus accidũt vlcera putrida.
Cuius rei causa est imbibitio materiei que in
fluit propter raritatem ⁊ latitudinem meatus
quia verenda sunt complexionis calide ⁊ hu
mide. Et nimia faticatione calefit ⁊ excoriat̃
virga sic complexionata. Inquit conciliator.
Et virgam vehementer longam dicit aristote
les generationẽ impedire: q̃ fortassis iaȝ factã
etiam posset subuertere. Idem etiam fit cum
vltra mẽsurã tenuis fuerit ⁊ breuiata. Mulie
bria si exterius obstricta iterius ardentia fuerit
coitus furia nequeũt saciari quod puellis ado
lesentibus plerunqȝ contingit. Lata exposita
libidinosaȝ ostendũt. Et nimia obsita pingue
dine squallore torpentia preter generationis
impedimentũ mores ostendunt prauos. Cuȝ

autem intersticiuz quod inter anum ꝛ vuluam versatur stabilissimū fuerit ꝛ exterius positum libidinosas ꝛ insanas reddit ad coitum. Causa aūt quare virga longa vehementer nō sit apta generationi assignatur: ꝛ ē q2 spiritus genitiui debilitantur in lōgo itinere. Et mēsura cōueniens est ꝑ spaciū septem pollicū cū latitudine dimetitur: nō extra nouenariū pollicē adducta vt asserunt. Vulua in alterū latus cōuersa vel inequaliter iacens loquacem ꝛ libidinosaz insinuat mulierē. Labia vulue grossa cū exuberātia pilorū feruentē libidinē ꝺclarāt. Aristoteles in tertio de aialibus inquit. Virga virilis inter oia alia mēbra crescit ꝛ diminuitur sine sui lesione. Et in quinto ait: Natura statuit singulis aialibus tēpora ꝛ etates ad coitum p̄ter q3 hoini ipsi.n.oib9 tēporibus oportunus est coitus.

Quesituz xxxxvi. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum. De signis anchaꝝ ꝛ coxaꝝ Discipulus.

Textus.

i Tem in methaphoricis quicūq3 habēt coxas osseas ꝛ neruosas referunt ad masculinū.genus.quicūq3 autē hn̄t osseas ꝛ carnosas molles sunt ꝛ referunt ad femininū genus.

Responsio Magri ad Discipulū.

Cōmentum

b Ic docet phūs physionomizare ꝑ dispōnes coxaꝝ. Coxe quasi cōiuncte axes in ipsis .n.femora mouent: quoꝝ cōcaua vertebra vocant: q2 in eis capita femorū vtunt. suffragines: q2 subtus frāgunt .i.flectunt nō supra sic in brachiis vt t3 Isidorus in.xi.ethymologiarū. phūs ponit duo signa. Primū est q hn̄tes coxas osseas: ita q ossa grossa sint ꝛ foris eminentia ꝛ neruosa: ita.s.q coxe sint magne rōne magis ossiū ꝛ neruoꝝ q3 carnositatis nimie sicut supra dictū est in primo libro cap.de signis timidi. Tales sunt fortes ꝛ audaces. Idez t3 Rasys dū inquit.qn̄ coxaꝝ ossa foris prominuerint audaciā significabūt. Intelligit etiam Rasys quādo coxe sunt musculose ꝛ arcuate ad partē siluestrē signū est fortitudinis, et ego notaui q velociter ꝛ agiliter currūt: ꝛ etiā sunt magni itinerātes. ꝛ Michael scot9 bene dixit in hoc: qꝺ valde miror: nā i omni sua physionomia valde errauit nesciens qꝺ dicat tāq3 male expertus i hac arte: l3 multa ausus sit scribere. Coxe bene pulpose significāt hoinez fortez ꝛ audacez nec minus supbū: vt p3 i dextrariis gallis ꝛ falconibus. Deinde ponit ꝺm signū dicens q habentes coxas osseas ita tamen q ossa nō sint magna ꝛ carnosa multū cū paruitate neruoꝝ sunt molles ꝛ referūtur ad femininū genus. vn̄ dicit Rasys. Coxe cū exterius multas habent carnes fortitudinis imbecillitatez atq3 laxitatez declarāt. Ait conciliator. Anchaꝝ ossa exterius tensa fortitudinez ꝛ virilitatez isinuāt: nisi i eis muliebris carnositas ꝯtingat. Ipsaꝝ gracilitas mulieꝝ significat amatorē: corpisq3 cū ꝺbilitate timorē imittit. Grosse coxe ac lacertose: plene ac solide ꝺnotāt fortitudinem. Exterius quidem coxe si sint carnositate multa cōgesta ibecillitatem denunciāt ꝛ laxitudinez. Coxaꝝ ossa foris ꝓminentia cū mō fortitudinem idicāt. Itez dixit etiā Rasys. anchaꝝ quoq3 ossa cū exterius tendunt fortitudinis demōstrāt multitudinez: ꝛ virilitatez: Anchaꝝ gracilitas mulieꝝ significat amatorez: ꝛ corporis debilitatem atq3 timorez. et phūs i libro de secretis secretoꝝ ait latitudo vero tibiarū: ꝛ taloꝝ significat fortitudinez corporum. et hec de coxis dicta sufficiant.

Quesitū.xlvii. Augustini discipu.ad eundē Coclitez magistrū. De significatiōib9 genuū.

Textus

q Li āt scōm genua subtiles: timidi sunt ꝛ referuntur super apparentem decentiam.

Responsio magistri ad discipu.

Commentum.

b IC nuncius nature physionomizat ex dispositionibus genuū Et ponit circa hoc vnuz signū dicens q hn̄tes genua subtilia sunt timidi: ꝛ referuntur vt dicit ad apparentem congruentiā siue decentiam. pōt āt dici apparens conuenientia mos apparens ꝯueniēs summo studio: q2 conuenit cū more naturali in causis ꝛ i noie. Supapparens aūt mos ē iste qui accidit ex ꝓposito cū diligentia ꝛ studio: qualez hn̄t qui ex ꝓposito student se facere ornatos graciosos: vel ēt sub oppositis dispositionibus: tales.n.mores siue apparentia accidentales sunt: ꝛ iste que fiūt nō ex ꝓposito possūt

reduci in animũ: sicut ⁊ naturalis. Et ita poterunt sua signa demonstrari ex moribus superapparentibus sicut ex moribus apparentibus: ⁊ reductiones fieri in eosdem: sicut est in proposito: ⁊ superius frequenter dictum fuit. Dixit philosophus ad Alexandrũ. Multitudo vero carnis in genib⁹ significat debilitatez virtutis ⁊ molliciem. Vult dicere philosoph⁹. Genua que hñt multitudinez carnis cũ mollicie significãt d̕bilitaẽ virtutis corpalis pp neruorum imbecillitatem. Et hoc ratione humiditatis relaxantis ligamenta iuncturarum ⁊ ex ꝯsequenti seqꝉ mollicies intellectus. Unde Rasys de significationibus debilitatis neruorum inter alia signa ponit relaxationez iuncturaruz ⁊ paruitatez ac cordarum subtilitatem: ⁊ cutis: ⁊ forte eius tenuitas denotaꝉ. De quo sequitur iuncturaruz debilitas. Et isti sunt qui non possunt ferre onera: nec aliquaz rem i qua occurrat fortitudo. Et tales homines non possunt continuare magnas ambulatiões. Et sunt muliebres. Ideo dixit philosophus: molles ⁊ce. Inquit Albertus auctoritate Aristotelis: ꝙ genua q̃ inter se conuersa sunt vt quasi collidãtur ad femininã referuntur proprietatẽ nisi hoc accidat ratiõe exercicij: vt est in pistoribus ⁊ illis q portãt onera i qbus tale signuz non est naturale sȝ p accidens: iõ inefficax. Et Conciliator ait genua laxa quasi a reliquo corporis seperata ibecilles motus ostendũt. Inspexi ⁊ vidi tales ferre pedes cũ suis punctis siue sũmitatibus versus partem siluestrez. i. exteriorẽ. Et genua eorũ tẽdunt ad domesticas partes. i. exteriores. Et isti omnio sunt effeminati ⁊ plerunqȝ cynedi: vt in multis expertus sum ⁊ inueni ita esse. Et tales etiam penitus sunt praue nature: vt i femina attribuire possumus: Ut in primo De diuisione sexus diximus ⁊ superius tactũ est in de natura pardali. Et sic puto tibi de gẽib⁹ satis factũ esse. Siqd aliud i mentẽ venit: ne d̕sistas a q̃sitis tuis. vt me docẽte hanc vtilissimã artẽ pfecte pcipias.

Quesitum. xlviii. Augustini Discipuli ad eundez Coclitẽ magr̃z. De significatiõib⁹ crurium.

Textus

i Inquit phũs in metaphoricis: Quicũqȝ crura articulata: ⁊ neruosa ⁊ fortia: fortes sunt ƀm aiaz ⁊ referũtur ad masculinũ genus. Quicunqȝ crura subtilia ⁊ neruosa hñt luxuriosi referũtur ad aues. Quicunqȝ crura supflua hñt ⁊ sicut paꝝ corrupta: odibiles ⁊ inuerecũdi ⁊ referũtur ad apparentẽ decentiam.

Responsio Magistri ad Discipulum.

Comentum.

b Hic physionomizat per crura et põit tria signa ex triplici dispõne cruriũ supta. Primũ ẽ: qđ si fuerint neruosa ⁊ articulata fortia ⁊ magna non rõne carnositatis: sed magis rõne magnitudinis ossium ⁊ neruoꝝ fortes significant secũdũ aiam ⁊ referuntur ad masculinum genus. Deinde scđo cũ dicit. Quicunqȝ crura. Dat scđum signũ: Et dicit ꝙ crura subtilia ⁊ neruosa significant luxuriosũ: ⁊ lenẽ ⁊ instabilem in motibus ⁊ istud signum sumitur ab auibus crura huiusmodi hñtibus. que qꝛ sunt secundũ aiam leues ⁊ instabiles paꝝ hñt d̕ terrestri grauitate: ⁊ multũ de aerea leuitate. Itẽ hñt sibi insitam a natura seminalẽ rõnez: Cuius virtute mouenꝉ naturaliter ad sui generis multiplicationẽ ⁊ sue speciei p actũ generatõis ad ꝯseruationẽ. vt dicit Aristoteles de aialib⁹ libro. vi. Aliam causam dixi in. i. lib. ⁊ dicetur p conciliatorẽ. Sciendũ est ꝙ quãdo crura fuerint subtilia sine neruositate: tũc significant hominẽ timidũ: vt dixi in primo lib. de signis fortis ⁊ timidi: Deinde cũ dicit. Quicunqȝ crura ⁊cet. Ponit tertiũ signũ dicens ꝙ crura superflua idest nimis magna rõe nimie carnositatis ⁊ quasi paꝝ abrupta idest indistincta hoc ẽ cũ equalitate ita ꝙ apud cauillas sũt crosse ⁊ carnose vt hñt foemine sunt debiles: ⁊ inuerecundi: vt patuit supra d̕ signis insensibilis. quãdo ista carnositas ⁊ grossicies fuerit circa cauillas significat insensibilem et hoiem grossum natura: vt dicit Rasys idem addit ẽt Aristoteles qđ hñtes huiusmodi crura referuntur ad apparentem decentiã: qđ intelligendũ est per cõtrariũ: apparens. n. decentia est hẽre oppositaz dispõnem in carnibus: scilȝ qđ sit moderata et non diruta idest inordinata. Et phũs scripsit ad Alexandrum: Subtilitas vero tibiarum significat ignorantem: ⁊ eaꝝ grossicies significat audaciam ⁊ fortitudinem: pȝ ꝙ loqtur de grossicie ossuosa neruosa ⁊ musculosa. Scias tamẽ ꝙ greca translatio vocat crus illud qđ arabica lingua vocat coxam: ⁊ tibiã qđ vocatur crus.

Sed ꝺ nominibus non est curandum. Dūtaxat attendendū est qꝺ res sit eadē per totum scribit tñ Isidorus i xiº ethimologiarū. Crura dicta: qꝛ his currim⁹ ⁊ gressuꝫ facimus. Sūt aūt sub genibus vsqꝫ ad suras. Tibie vocate quasi tube. Sunt eni lōgitudine ⁊ specie similes. Talus dictus a talo. Nā tolus ē eminēs rotūditas. Unꝺ ⁊ fastigiū tēpli rotūdi tolus vocatur: Talus aūt sub crure est: sub talo calcanei hec Isidorus. Itē inquit Conciliator noster. Pars sub genu existēs que sura vel crus appellatur: si facta velut grauida esseꝫ aut apparuerit: sordidū intemperamētū ostēdit. Crura mollia femineitatis sunt signa. Eoꝝ autem subtilitas ignorātiā: grossicies vero audaciam cū corporis fortitudine vt ait Aristoteles videtur denotare. Crura subtilia neruosa ⁊ aspera secundū Aristotelē videt̄ habūdātiā veneris nūciare. Cū eoꝝ materia nutrimētalis cōuertatur i sperma: ⁊ refert ad aues. Superflua crura ⁊ dirupta odibilē ⁊ inuerecūdū ostēdūt. Inquit Albertus: Mollia aūt crura feminine nature sunt signa: De cruribus aūt bene cōsiderauit Uegetius vt allegaui i capº de thorace. Et Antonius Cornazanus tetigit in libro de Re militari: qui concludit ꝙ crura torlita vt fusus: vt vulgo dicitur fusulata arguit virilitateꝫ i tyronib⁹. Scias etiā qꝺ crura valde pilosa: ⁊ multitudo piloꝝ circa verenda feruentē libidinē ostendūt: cū eoꝝ natura conferat cum belluis. Uiri hñtes multos pilos ad coxas: ⁊ in parte inferiori sunt multi coitus vt tꝫ phūs i xviij. de aialibus. Alia possent circa hoc adduci. Sed recensui tibi ea que nobis magis necessaria videntur.

¶ Quesitum. xlix. Augustini discipuli ad eūdē Coclitē magistrū de significatiōib⁹ cauillarū.

¶ Textus.

Ixit phūs in methaphoricis. q̄buscūqꝫ ea que sunt circa cauillas sunt neruosa ⁊ articulosa fortes sunt secundum animā ⁊ referūtur ad masculinū genus. Quicūqꝫ aūt bene carnosi sunt circa cauillas ⁊ inarticulati molles sunt ꝓm aīaꝫ ⁊ referunt̄ ad femininū genus. d

¶ Responsio Magistri ad Discipulum

Cōmentum.

b Ic docet phūs physionomizare ꝑ cauillas pedū ⁊ ponit circa hoc duas cōsiderationes signoꝝ ꝓm duas dispōnes: q̄ cū eaꝝ relatiōibus patet ex dictis in l̄ra. Quātū vero ad secūdā dispōnē dicit Rasys specificādo eā melius: ꝙ cū cauille grosse fuerint scilicet ꝑꝑ carnositatē ebetē ⁊ inuerecūdū demōstrabūt. Et ꝑ articulos itelligit Aristoteles iūcturas. ait Cōciliator. Que circa cauillas si neruosa extiterint lacertis solutis cōtexta fortitudinē ⁊ audaciā denotabūt: ⁊ ecōtra. Crura ⁊ cauille grosse ⁊ incōposite ebetē ⁊ inuerecundūꝫ ostēdūt ⁊ ꝑ hec, de cauillis satis habes.

¶ Quesitum. l. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De significationibus pedum. Discip.

¶ Textus.

It nūcius nature in methaphoricis. Quibuscūqꝫ pedes bene nati ⁊ magni articulati ⁊ neruosi fortes sunt: ꝓm ea que in anima reducuntur ad masculinū genus. Quicūqꝫ āt pedes paruos ⁊ strictos ⁊ inarticulatos habent delectabiliores aūt videre q̄ꝫ fortiores. molles sunt secundum ea que sunt in anima reducunt̄ ad femininum genus. Quibus pedū digiti curui: inuerecundi: ⁊ quibus vngues curue referuntur ad aues curuorum vnguiū. quibus digiti coniuncti sunt stercorosi referunt̄ ad ortigas lacuū strictorū pedum. a

¶ Respōsio Magr̄i ad Discipulū.

Cōmentum.

b Ic philosophus physionomizat de pedibus. Dicit Isidorus in ethimologijs pedes ex greca ethymologia nomen sortiti sunt. hos enim greci podas dicunt: quia alterius motibus solo fixi incedunt. plante a planitie nuncupate: qꝛ non rotunde vt in quadrupedibus ne stare non possit bipes homo: sed plane atqꝫ lōgiores formate sunt vt stabilius corpus efficerent. Sunt autem plante anteriores partes: que etiā ex multis ossib⁹ cōstant. Diuidit̄ ꝑs hec in ꝑtes q̄tuor. quātū ad priaꝫ dispōnē dicit: ꝙ hñtes pedes bene magnos: ⁊ articulatos ⁊ neruosos ita scilꝫ ꝙ articuli ⁊ nerui appareant sic ꝙ magnitudo pedū sit rōe magnitudinis ossium ⁊ neruoꝝ: ⁊ non rōe multitu

dinis carniū tales sunt fortes: ⁊ referūt ad ma
sculinū genus ſm mores naturales: vt dixi in
pbabius de diuisiōe sexus a masculineitate cō
uenientes. Dico aūt q magnitudo pedū istud
significans nō dʒ eē p nimiā carnositatē: qꝛ se
cūdū Rasym pedes in qbus carnis est mul
titudo atqꝫ ipsius duricies mali intellectus ho
minē portēdūt. Et ita tales nō referunt ad sexū
masculinū in quo vt sic est intellectus bonus
eo q masculi femellis hn̄t aīas pfectiores: vt
dictū est. In secretis secretoꝝ dixit phūs pe
des vero carnosi significant fatuitatē ⁊ amorē
iniurie. Pedes vero pui ⁊ leues significāt au
daciā ⁊ fortitudinē. Deinde ho cū dicit. quicū
qꝫ aūt physionomizat ex dispōe ħa prie. oppo
sita. s. q hn̄tes p oppositū pedes puos ⁊ stric
tos idest nō latos in qb⁹ scilʒ articuli non ap
parent. Et q sunt subtiles: ⁊ ad vidēdū delec
tabiles illi sunt magis molles q̄ʒ fortes: ⁊ refe
runt ſm passiones anie ad foemininū genus
idest hn̄t mores naturales sexui foeminino at
tributos. Rasys dicit qd pedes pui ⁊ pulchri
hoiem fornicatorē: ⁊ iocosuʒ innuūt. Cause ue
ro istaꝝ dispōnū imediate ⁊ secūdarie sunt qua
litates ꝯplexionales. Caliditas. n. ⁊ hūiditas
sunt cause magnitudinis pedū. Frigiditas ve
ro est causa imediata paruitatis: anie vero sunt
primarie ⁊ mediate: anime. n. sic passiōate na
turaliter reqrūt talē ꝯmixtiōem elementoꝝ ex
qb⁹ ħʒ diuersū dominiū q̄litatē ipoꝝ causant
diuerse ꝯplexiōes. Ex qbus naturaliter diuer
se ꝯsurgūt corpoꝝ in quātitate q̄litates: vt plu
ribus vicib⁹ ptractatū est. Deinde cū dicit: q
bus digiti ꝯiuncti ⁊cet. physionomizat ex. 3. ⁊
iiii. dispōe pedū: ⁊ ponit duo signa. quoꝝ vnū
est de extremitate digitoꝝ ħʒ accipit ex curuita
te vnguiū: ⁊ pʒ in lr̄a: ⁊ istud qd dicit de digitis
⁊ vnguibus in pedibus: pōt ēt intelligi de digi
tis ⁊ eoꝝ unguib⁹ in manib⁹: qꝛ vtrobiqꝫ ē ea
dē rō ⁊ cā. Dicit aūt q isti referūt ad aues un
gues hn̄tes ille. n. sunt inuerecūde ⁊ rapaces:
vt pote d̄ p̄da viuētes sic sūt aqle ⁊ accipitres:
⁊ huiusmodi: qb⁹ vt dicit Aristoteles in lib. d̄
aīalib⁹ natura dedit vngues curuos ⁊ pedes
fortes ⁊ neruosos vt fortius p̄dam retineāt: ⁊
carnes facilius lanient: sicut ēt auib⁹ fluuiali
bus natura dedit pedes latos ⁊ depressos pp
natādi necessitatē. Et iō lʒ rō dispōnis talis in
huiusmodi mēbris possit sumi ex causis aliis:

vt dictū ē sumit tn̄ ēt potissime ex cā finali. ex
quo. n. iste aues hn̄t aīas rapaces natura pui
dit eis d̄ dispōe mēbroꝝ apta ad rapiēdū. Et
eadē rō ē d̄ curuitate digitoꝝ ⁊ vnguiū i hoib⁹
aīas rapaces naturalr̄ hn̄tib⁹. Sēp uidi illos:
q hn̄t vngues ⁊ digitos sic dispositos eē coleri
ce ꝯplexionis: ⁊ video eē signū laudabile in mi
litonibus ⁊ in illis q martis radio regūt in ne
gociis suis: aliq dicūt q Aristo. itelligit p inue
recūdos naturalr̄ fures ⁊ raptores ⁊ praedo
nos. Fur vtiqꝫ ⁊ illiberalis idē sūt: qm̄ latro
ciniū ab auaricia naturalr̄ pcedit vt tactū fuit
in. i. lib. ꝯcedo ēt qd p fures martiales itelligit
idest militones qm̄ q armis dāt operā penitus
sunt fures ⁊ fraudatores p phas ⁊ nephas sb
stātiā acqrētes vt pʒ in negociis suis. ⁊ dicetur
in. v. lib. de natura martis ⁊ in. 3. vt inferius pa
tebit. Deinde. iiii. ē cū dicit. Quib⁹ pedū ⁊cet.
physionomizat ex q̄rta dispōe q̄i dicat q hn̄tes
digitos peduʒ coniunctos sunt stercorosi. i. ha
bent quendam fluxum ventris naturaleʒ: ⁊ di
cit q tales referuntur ad ortigas lacunales q̄
scilicet habent pedes strictos ⁊ multum sterco
rizant. Sunt autem ortige coturnices a gre
cis sic vocate eo q dicūtur nasci in ortigia insu
la aut ibi primo vise. Dicit Ysodorus ortigo
metra dr̄ auis q̄ gregē ducit eā terre ppiquātē
accipiter vidēs rapit ac ppterea cura ē vniuer
sis ducē sollicitarī externi generis p quē caueāt
pria discrimina hec isidor⁹. Sunt autem dupli
ces scilicet campestres ⁊ fluuiales siue lacuna
les Aristoteles eniʒ facit relationem ad illas.
Sciendum est quod proportionales effectus
necessario habent vtiqꝫ pportionales causas:
⁊ similes effectus habent similes causas: si
cut salsedo: ex quo in aqua maris ⁊ sudore et
vrina: oportet q in omnibus istis habeat simi
lem proportionalem causam: Quecunqꝫ sit
ista. Et eodem modo de omnibus effectib⁹ si
milibus ex diuersis causis repertis. Si igitur
i Homine ⁊ ortiga inueniatur vna dispositio
oportet necessario q ista dispositio vtrobiqꝫ
habeat similem vel proportionalem causam.
Signum igitur stercorositatis in homine refer
tur ad ortigam que etiam est stercorosa: ⁊ ea
dem Causa dabitur etiā Hic de homine. Iō
dicēdū ē qd sicut in ortiga ex pprietate aie
⁊ dispositione materiae sic more: ⁊ ex cōplexio
ne rōe aie causat stercorositas ⁊ talis disposito

in pedibus ita est ēt in homie ex eisdem causis ⁊ in aliis aīalibꝰ per relationē ut dictuz fuit ꝺ signis ⁊ relationibus iracundi. Unde recolēdo alienas auctoritates. Dixit Rasys cū calcaneum est gracile timorem significat: ⁊ ꝺbilē fixionem. Grossum āt ac solidum fortitudinē ⁊ audaciam portendit. Ait Albertus ⁊ phylemon. Pectus pedis cū fuerit carnosum: ⁊ nō concauum ita qđ ambulans super ipsum equali superficie plante in terra iacente: significat astuciam ⁊ maliciam dispositionis: hoc eīz est signum frigidi flegmatis habundātis sup formam. Et hoc quidem faciliter suscipit formas ⁊ de facili mouetur ēt a motore debili. Et ex hoc causatur astutia. Forma i rebus paruis et inutilibus significat malam secunduz pytagoram feminarum dispositionē. Itē phūs in de natura aīalium lib.i.cap.xiiii.inquit quibus interior pars plante non caua sȝ ita pleniuscula est: ita ut solū toto attingat vestigio ii versuti sūt ⁊ fraudulenti. Quando autē pectus pedis fuerit concauum ⁊ per oppositum ad primū significat per contrarium huiusmodi bonitatē intellectus ⁊ compositio bona ⁊ regulata ⁊ bonitatem moꝝ. quando fuerit cum macie cauatus melancholiam ⁊ consumptiones portēdit. Inquit conciliator pedes grossi ⁊ breues firmuz innuunt ⁊ constantem. Prolixi plurimū dolositatis ⁊ perniciei ꝯtrahunt iudicia. Mēsuram tenuitate ⁊ breuitate excedentes malignū ꝺnotant. Pedis ima discreta si fuerint itinere et articulis generosum ⁊ virilez denotāt ingeniū. Molles ampla pelle circumdati impressionū denotat deceptorez. Curui pedes ⁊ hn̄tes plātā longe cōcauā ⁊ reductā reprobandi sunt: nā versutam ⁊ malignam mentem denunciāt plāta penitus plana debilitatem gressus ⁊ fixiōis ostendit. Calcaneū gracile timorem innuit ⁊ ꝺbilem fixionem. Grossū aūt ⁊ solidū fortitudinem: ⁊ audaciā infima pedū ⁊ calcaneoꝝ cum lōga sunt carnibusqȝ referta stolidū indicāt ⁊ isanū precipue cū digitoꝝ hūilitate: eoꝝqȝ vastitate. Quoꝝ pedū ābitus concauus est: hii certi circūspecti ⁊ honesti esse cōsueuerūt. Pedes cū carnis multitudine ⁊ cum duricie circūuoluti intellectum prauū fatuitatem ⁊ amorez iniurie denotāt. Pedes parui pulchri ⁊ leues fornicatorem: ⁊ delitiosum ostendunt. Dicūt ⁊ pedis digitos cōiunctos hn̄tes fluxū ventris vel sudoris fetorez oñdere. Inquit Rasys. Manus ⁊ pedes cum pulchri fuerint ⁊ parui totiꝰ corporis cōplexionem eē debilē oñdūt: ⁊ ipinꝰ caliditatē fore paucā. Si hic finez fecero satis de pedibus habebis.

¶ Quesitum.li. Augustini Discip. ad eundē coclitem magistrū: De motibus ⁊ ambulationibus in generali.

¶ Textus

Ait philosophus in libro de regimine principū. Cuius vero passus sunt lati ⁊ tardi prospabitur in oībus factis suis. Et cui passus sunt breues: est impetuosus ⁊ suspiciosus impotens in opibus: ⁊ male voluntatis.

¶ Respōsio Magistri ad Disci

¶ Cōmētum.

Nimia velocitas in ambulatione calidā oñdit ꝯplexionē: Qui valde lentis passibus ambulat frigidam ⁊ flegmaticam naturam detinet qui mediū tenet tēperatā arguit ꝯplexionem. Passus lati ⁊ tardi ꝓcedunt a discursu laudabili: vt hēt patronus meus Dn̄s Alexāder Bentiuolus Iohānis Bentiuoli secūdi filius. Breuitas autē passus ꝯtrariū innuit: sicut ex nostris dictis colligi pōt. Et cōfirmatur a Rasy dum ait. Cuius passus ampli sunt ⁊ tardi spaciosus est. Cuius passus veloces sūt ⁊ breues festinus est: ⁊ ꝓ rebus oībus valde sollicitꝰ: sȝ tñ res illas dispōere ignorat. Theutonicoꝝ princeps ait. Incessus quoqȝ homis ex inclinatione nature ꝓcedens: anunciat de eo qualis sit aī ⁊ moꝝ ꝯplexio. Qui cū longis passibus incedunt magnanimi significāt ⁊ efficaces qui vero inefficaces sunt aīum deprauatum hn̄tes parci ⁊ tristes: ⁊ absqȝ nimio dolorē astricti ꝯtrariis passibus a supioribus gradiūtur. Et si sint artifices sūt obscure mentis compuncti. Celeritas aūt gressus cū erecto ⁊ elato corpore ⁊ honesta hītudine calidū ⁊ prōptum insinuat: Qui res incipiendas magis q̄ȝ ꝑficiēdas aggreditur. Et si celeriter mouet oculos sūmittentes se cōprimens ⁊ multū deducens: totumqȝ se corpore complicans timidus valde est. Et parcus versutus ⁊ vilis ostenditur. Et si cum motus celeritate perturbatio occurrat oculorū: sitqȝ capitis instantia: ⁊ anhelitus spissitudo: valde calidus inanis ⁊ audax denotatur. Breuibus passibus ambulans ⁊ accele

rans: malignus indicatur: ĩbecillis ꝛ timidus. Tardus natura incessus animi pigriciē indicat: ni aliqua potiora dissentiant. Si autē accurata sit tarditas interdū quiescēs cervicēq; inflectat ꝛ circūspiciat superbū hūc hominē esse designabis. Cū aūt pedū ac manuū motus cū corporis toti⁹ motib⁹ cōcurrūt: ꝛ bene moderate ꝛ trāquille inferūt cū declinatione aliqua capitis decenti ꝛ cervicis magnanimus is ꝛ fortis iudicatur: ꝛ refert ad leones. Et talis est dominus noster dñs Hānibal Bentivolus: Dñi Joānis Bentivoli secūdi filius benefactor noster colēdissimus. Et phūs in similitudinarijs scribit. De manus ꝛ cubiti ꝛ brachij motu eadē referūtur. Quicūq; musculis spatularū rectis ꝛ tensis sunt gloriabundi vel garrulatores iudicant: ꝛ referunt ad equos. qui spatulas movent ꝛ curvi erunt sunt sapiētes ꝛ referūt ad leones. quicūq; pedibus pversis ambulant cruribus conibusq; femineis referunt ad mulieres. Vult dicere. Qui pedibus perversis .i. q pvertūt pedes in ambulādo sic scilicz ꝙ planta ꝯiūgat ꝛ pedicas se ad anteriores ptes pedū ad invicē abscindat q̄si faciēdo triāgulū ꝛ incedētes cruribus femineis ꝛ vacillādo ac si sint cōfracta sunt in morib⁹ muliebres vt dicūt aliqui. vnde in de significationibꝫ cruriū dixit tales ꝛ odibiles ꝛ inverecūdos. Cuius qdē tardus fuerit incessus: mollē ꝛ hebetē carentēq; intellectu plerūq; ostēdit. Motus nasi cū motu musculoꝝ ꝛ maxillaꝝ iracundū denotat. Similiter ꝛ ecōverso elevatio nasi ad superiora testatur hoc idē. Et qui humeros elevāt indiscrete aut vnū membrū: altero magis ventosi sunt existentes ac melancholie quadā specie occupati: vt est conterraneus noster: ꝛ qdā scolaris: ꝛ penitus quidā religiosi: signū potissimū est qn̄ collū abliquat ad aliquā partez. Recte. autē incedēs ꝛ gradu ꝯposito molliter spatulam gerens is mecchus ꝛ incōtinens phibetur. Nota quicūq; aūt corporibus circūtorquētes se: ꝛ fricantes se ꝛ proprie si sint eloquētes adulatores existunt: ꝛ referunt ad passiones sive ad canes magis domesticos hec phūs in methaphoricis ꝛ tales vulgo dicunt cagnitti. Nā canes ita dñis blandiunt: nō vt multi credūt pp fidelitatē: sed potius ob quādā timiditatē vt victū acquirāt: ꝛ potius possēt dici infideles. Ex quo isti: vt ita dicā cagnitti cū vigilantia sunt cōsiderādi nam maior pars eorum parat ꝛ exequit pditiōes: Et Albert⁹ ꝛ cōciliator partiz hoc affirmant. De his fuit Seraphinus a pisis chyrurgicus: Et talis ē astronomus quidā ego dico. Qui saltili gressu incedūt: ꝛ eminenti ano ꝛ vultu erecto sunt cynedi atq; muliebres. Cui genua in ambulādo flexibilia existūt hic servitutē nō fugiet aut miserrimā iacturā: Et rō huius est ꝙ nervoꝝ infirmitas cerebri debilitatē protendit atq; ex consequenti intellectus imbecillitatē. Qui duz ambulāt pūctis digitoꝝ incedūt ꝛ ad silvestrē partē ita ꝙ calcanea causant quasi angulū muliebrē naturā ostendūt atq; cynedi sunt presertim si genua collidantur ad invicē atq; flexibilia existāt. qui artificialiter ꝛ mensurate incedit: aut celeriter: ꝛ oculi eoꝝ moventur velociter cū hylari intuitu pp passionez ad oēz positionis differentiā moventur: ꝛ visus eius ē vt puer quādo respicit aliquid delectabile: hos ad furta deditos eē existimabis. qui passus hꝫ vt ciconia ꝛ cū spatulis atq; collo retracto cuz simili oculorū positura: similis ciconie indicandus ē. Et sic dicendum est qn̄ aliqn̄ aspiciunt terrā cū nebulosa fronte: atq; contractis cilijs ꝛ aliquādo revertunt oculi eoꝝ ad sursuz cuz erecto capite hi penitus nephādis cogitationibus laborant. qui rectis: ꝛ firmis cruribus ordinate deambulāt animosi ꝛ ipatiētes sunt: et audacia cuz magnanimitate significat. qui vero celeriori ꝛ icōpositiori gradu festināntes sūt: hos stultos reputam⁹. qui capite ꝛ oculis more cervino incedūt predictā in his deambulationē supponētes instabiles eos ꝛ mala nece morituros eē iudicamus. qui ornate ambulat vt plurimū cū punctis pedū ꝛ plāta quasi sine exteriore imūdicia mulibrē naturā ōndit: atq; cynedos ꝛ venereos mores sectantur: presertim si pedes sunt pulchri ꝛ parvi ꝛ cōpressis calcāeis. qui cū firmis ꝛ fixis plātis icedit: fortitudinem ꝛ virilitatē declarant nisi corpus sit lassum: ꝛ genua flexibilia existant. Et hec scripta sunt ad declarationē eoꝝ que de natura ingressus ꝛ motus speculari potui: Et qualia sunt Discipule mi libenter accipe atq; hylari fronte:

¶ Quesitum. lii. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De pilositate diversarum partium corporis ¶ Textus

m Agister mi multotiens vidi homies valde pilosos ⁊ perplexus ꝑmansi cũ summa ambiguitate ob talem diuersitatē: quare rogo ⁊ supplico vt de hoc quoqꝫ verba facias.

¶ Responsio Magistri ad Discipulum

¶ Cōmentū.

s Cribit philosophus in methaphoricis. Quicumqꝫ habent tibias pilosas venerei sunt ⁊ referuntur ad hyrcos. Quicunqꝫ ea que sunt circa pectus ⁊ ventrem valde pilosa hn̄t: nunq̄ꝫ in eisdem perseuerant: ⁊ referũtur ad aues quia ipse pectus ⁊ ventrē valde pilosa habent. Quicunqꝫ habent pectora valde nuda vel non pilosa inverecundi sunt ⁊ referunt̄ ad mulieres. Quibus autē caro non est valde pilosa ⁊ sunt circa mediũ: habitudo est optima. Quicũqꝫ musculos spatularũ pilosos habent: nunq̄ꝫ in eodē perseuerant ⁊ referũt̄ ad aues. Quicũqꝫ dorsuꝫ vel spinā pilosaꝫ habēt valđ inuerecundi sunt: ⁊ referũtur ad bestias. quicunqꝫ autē colluꝫ retro pilosũ habēt liberales sunt: ⁊ referuntur ad leones. quicunqꝫ autem mentum acutuꝫ hn̄t boni animi sunt ⁊ referũt̄ ad canes. Quicunqꝫ habēt supercilia simul stricta tristes ⁊ auari sunt: ⁊ referunt̄ ad similitudinem passionis. quicũqꝫ supercilia diuulsa habēt ante nasum ⁊ diuulsa vsqꝫ ad tēpora fatui sunt ⁊ referunt̄ ad porcos. Qui erectos pilos hn̄t in capite timidi sunt: ⁊ referũtur ad passiones: qui timētes facti erigunt̄. quicũque pilos vehemēter crispos habēt timidi sũt ⁊ referuntur ad passiones. Cũ aũt rigētes ⁊ vehemēter crispi existunt timidi dicũtur. qui i extremitate sunt crispi ad bonũ referũtur aium. quicũqꝫ autem frontis quod ē ante caput eleuatũ habēt liberales sunt ⁊ referũtur ad leones. Quicũqꝫ caput oblōgũ habēt: ⁊ capillos ante frontē iuxta nasuꝫ liberales sunt ⁊ referunt̄ ad decentē apparentiā. Et ɔciliator ait. Pili aũt in aurib⁹ intrinsecus existentes bonũ auditum ⁊ hoīē ꝺnotat mediocrē. Sup ceruicē ⁊ caput ⁊ dorsuꝫ si multi fuerint pili forteꝫ ⁊ animosuꝫ testantur. Dicitur etiā ꝙ habentes collũ posterius pilosum liberales sunt leonibusqꝫ relati. Multitudo pilorũ super spatulas ⁊ colluꝫ existens dementiā ⁊ obstinatum aium testatur: cum hoc ⁊ mobiles existentes auibus cōparantur. et pectora valde pilosa habentes: aut pilis ꝺnudata valde iuerecũdi sũt ⁊ brutis sunt similes. cũ sunt sine pilis femellis assimilāt̄ ⁊ hũani sunt his ē similes sũt quoꝝ dorsalia sunt pilosa. Cũ autē fuerit solũ pectus pilosũ audacē ⁊ bene mobilē viꝝ denũciāt ⁊ medici dicũt calidítatē cordis ostēdere. Multitudo piloꝝ in ventralibus reperta luxuriosos istabiles ⁊ voraces natura denũciat: qui volatilibus referuntur. et crura pilosa habentes venerei existunt ⁊ hircis comparantur. Lōgis quidē pilis ⁊ multis tecta indocilē ferocēqꝫ hoīē significāt. hec igit̄ signa ex ipsius rei accidētib⁹ ⁊ forinsecus assumunt̄ valde. Reliquũ aũt ē nunc per ipsius substantie actus physionomizare. Phylemon aũt tꝫ ꝙ qui habꝫ multitudinē piloꝝ circa vniuersũ corpus ad naturā brutalē declināt et hec de pilis dicta sufficiāt.

¶ Quesitũ.liii. Augustini Disc. ad eũdē Coclitem magr̄m de significatiōib⁹ quātitatis.s.i ꝑuitate ⁊ magnitudine corporũ. ¶ Textus.

d Ato ꝙ exposuisti i primo libro de magnitudine ⁊ paruitate corporum secũdũ vulgatā opinionē nũc cupio itelligere Aristotelicā difficultatē: ꝑsertiꝫ i istis iuolutis ꝟbis.s. Parui valde acuti sunt motu.n.sanguinis paruũ locũ continēte velocitervalde deueniũt ad saper. q aũt valde magni tardi ad ꝑficiēdũ motu.n. sanguis magnum locum ɔtinēte tarde accedũt ad sapere. quicũqꝫ aũt paruorũ siccis carnib⁹ vtētes: sunt.n. ⁊ coloribus: aut per caliditatē corporibus superfluũt: ⁊ nihil ꝑficiũt: Existēte.n.in paruo motu veloci: ꝑꝑ igneũ: nunq̄ꝫ hꝫ idē est sapere sꝫ aliud in alio plusq̄ꝫ qđ supēfiat. quicunqꝫ magnorũ humidis carnibus vtētes calor̄ ꝑ frigiditatē ñ ꝑmittit aliqd accedēs ad sapere. quicunqꝫ aũt paruorũ humidis carnibus vtentes: ⁊ caloribus ꝑꝑ frigiditatē fiũt ꝑfectiui. Existēte.n.motu in paruo difficulter mobili. ɔplexionis cōmensurationeꝫ ꝑ̄buit primũ perficere: quicũqꝫ magnoꝝ duris carnib⁹ vtētes sunt caloribus per caliditatē fiunt ꝑfectiui: ⁊ sensitiui: Magnitudinis.n.super habũdātiā caloris acqsiuit caliditas: quare comēsuratũ esse ad perficiēdũ. Excedētia igit̄ corpoꝝ magnitudinib⁹ aut ꝑuitatib⁹ deficiētia si sint ɔtinētia ꝑfectiua sũt: ⁊ sic ipfecta: dicta ē media natura corũ ad sensus optima ⁊ perfectissima.

Quibus vtiqz supponitur ⁊ debentia sentire oz moderatã esse magnitudinem.

¶ Responsio Magistri ad Discipulũ.

¶ Commẽtũ.

b Hic philosophus phisionomizat ex corporis quãtitate scilicet paruitate ⁊ magnitudine. Et diuiditur: quia primo physionomizat ex quantitate corporis valde magna secunda ibi. Excedentia igitur corporum ex quantitate media. Adhuc prima in duas quia primo physionomizat ex quãtitate corporis absolute. Secundo facit idem cõparatiue ibi. Quicunqz paruorum. Adhuc prima in duas: quia primo physionomizat ex corporis quãtitate valde parua. secundo ex quantitate valde magna ibi. Qui autem sunt ⁊c. Pro euidentia istius opus est scire ꝙ vt dicit Constãtinus pãtegni libro primo capitulo.xxxiii. Et idez multi alij ⁊ phylosophi ⁊ medici. Sanguis est duplex scilicet naturalis ⁊ innaturalis dimittendo innaturalem. Naturalis sanguis subdiuiditur in sanguinez arterialẽ qui scilicet est in arteriis ⁊ sanguinem nutrimentalem: qui defertur ad corpus nutriendũ in aliis venis. Et est differentia inter istum duplicem sanguinem: quia sanguis arterialis est sãguine nutrimentali calidior propter cordis ⁊ spirituũ maiorem vicinitatem. Item subtilior ⁊ rubicundior propter maiorem calorem. ipsum subtiliantem ⁊ rarificantez: ⁊ hoc vt resudatio ipsius per spissas tunicas arteriarum facilius possit i alia membra labi. Item est in sapore dulcis ⁊ tamen sanguine nutrimentali in sapore: acutior. Iterum propter maius augumentũ caloris in ipso ẽ etiã clarior: propter virtutez aereã collectam i ipso. Sanguis vero nutrimentalis est calidius ⁊ humidius inter grossuz ⁊ subtilẽ mediocris in sapore. Et licet secundũ medicos epar sit principium sanguinis. Tamen secundũ Aristotelez.3°.⁊.12°.⁊.13.⁊ 15°.ď animalibus eius principium est cor. Unde dicit in.12°.de animalibus. Cor est principiũ ⁊ origo sãguinis ⁊ prima virtus ⁊ causa sanguinis ⁊ principium venarum. In nulla enim parte corporis est sanguis: sine venis preter ꝙ in corde propter quod in medio cor est concauũ ad recipiendum sanguinem ⁊ exterius dandum ⁊ ipsum retinendum. Et ab ipso sanguis ad totũ corpus diffunditur propter quod etiam in medio est positum vt ab ipso tanqz a circumscripto ⁊ a medio sanguis mẽbris alijs dirigatur. Et breuiter sicut cor est vas sanguinis secundum intentionem Aristotelis. Ita ⁊ a corde est omnis uirtus animalis naturalis ⁊ vitalis est enim minera spirituum ⁊ caloris naturalis ⁊ omnium virtutum motiuarum ⁊ cognitiuarũ. Ita est etiam ex consequenti principiũ sanguinis. Auerroys. Cõdidit librum de concordia inter Aristotelez ⁊ Galenũ de generatione sanguinis: quod propter prolixitatem relinquo. Sanguis enim ẽ ꝓprium vehiculum ipsius anime ad operatiões suas in corpore exercẽdas. Unũ etiã secũdum Isidorũ ethymologiarũ lib.x°.prio cap. sanguis a greco nomen accepit: eo qđ substẽtet uigeat: ⁊ iuuet: ⁊ vitã ꝯfirmet. Nã sanare apud grecos ꝯfirmare ẽ. Et sequit᷑ proprie sanguis anime passionẽ. Unũ ⁊ purpuree vestes aut ẽt purpurei flores ponunt᷑ super mortuos: animositatẽ mortuorũ dũ viuũt in suo sanguine representãtes: Hec Isydorus. Sicut autẽ sanguis nutrimentalis: siue sanguis existẽs in uenis est vehiculũ anime ad corpus: ⁊ vniuersaliter ad explendũ operationes virtutũ naturaliuz. Ita sanguis arterialis vna cũ spiritibus est propriũ vehiculũ anime ad corpus viuificanduz: ⁊ ad motum ⁊ sensum ipsi tribuendum: ⁊ vniuersaliter ad explendũ operatiões virtutũ animaliũ vitaliũ propter qđ cor ꝑcipue est principiũ ⁊ ipsa radix istius sanguinis arterialis. Cũ cor sit primũ viuens: siue principiũ vite ⁊ principiuz ois sensus. Cũ vniuersaliter motus cuiuslibz sensus ex eo incipiat: ⁊ ad ipsum redeat ⁊ sanguis eius sit mundus clarus: ⁊ maioris sensus: ⁊ magis conueniens intellectui prout hec oia dicit Aristoteles.xiij.de aialibus. Ad propositũ igitur pz ex dictis ꝙ ad perficiẽdas operatiões virtutis aialis: oz ꝙ sanguis arterialis ⁊ spiritus aialis: ⁊ ꝑ ꝯñs calor naturalis cũ ista fiãt instrm ⁊ ꝓpriũ vehiculũ ipsius aie a corde ad virtutes cognitiuas ⁊ ad ipsaꝝ organa dirrigant᷑ sicut pz ꝑ oppositũ dormiẽtes.n.nõ hñt vsum sensuuz: ꝑcipue exteriorũ: eo ꝙ ꝑdicta scilicet sanguis ⁊ calor naturalis ⁊ spiritus ad interius corporis retrahuntur: prout ď calore naturali satis pz per cõmentatorem super de sensu ⁊ sensato sicut in prehabitis dictum fuit.

Et de sanguine idem pꝫ ꝑ Aristotelē de parti
bus aīalium libro scđo capite. 5°. Alijs sangui
nē dedit natura. Alijs vice sanguinis partem
eiusmodi aliā: ⁊ est certe roboris efficacior san
guis qui crassior ⁊ calidior est: Alim aūt sentiē
di itelligēdiqꝫ obtinet pleniorē: q̄ꝫ q tenuior at
qꝫ frigidior est. Hoc idē discrimē i his quoqꝫ
habet q̄ sanguini proportione rn̄dent: quāob
rez apes atqꝫ huiuscemodi alia aīalia ingenio
siora multis carentibus sanguine sunt: nec nō
inter ea que sanguinem habēt ingeniosiora su
is cōtrarijs sunt: que sanguinē habent frigidio
rem ⁊ tenuiorē. Sꝫ optime cōstant: que calidū
tenuem ⁊ sincerum habēt: quippe que vna ⁊ vi
ribus corporis ⁊ anime: ⁊ ingenio plurimū va
leant. Qua propter pars etiam superior corpo
ris ea ipsa differentia dissidet cum iferiori ⁊ fe
mina cū mare: ⁊ dextra pars cū sinistra eiusdē
corporis: Et multe alie rōnes quas gratia bre
uitatis taceo. It in eodem libro capite 7° aut.
Somnus etiā a cerebro proficiscit̄ his que eā
obtinent partez animalibus: que autē carēt im
proportionale suppetit. Cū.n. sanguinis alen
tis effluētia refrigeret̄ a cerebro: aut etiā ob a
lias cās similes caput aggrauat̄: ⁊ quidē sono
sopiri ea corporis parte solēt tēptari: atqꝫ effici
tur vt calor ad ima cū sanguine subterfugiant.
Collectaqꝫ copia caloris i loco iferiori somnū
facit ⁊ facultatē erigēdi corporis aufert. ab ijs
animalibus: que erecta incedere natura voluit
ceteris caput errigi ꝓhibet: quibus deorsuz do
cuimus: cū de sensu ⁊ somno ageremus. Cere
brum aūt esse cōmune aque ⁊ terre ꝯstat: ex eo
quod ei accidit. Cū.n. coquit̄ indurescit atqꝫ
siccescit vt humore exacto a calore terrena por
tio relinquatur: queādmodū in leguminū reli
quorūqꝫ fructuū decoctiōe: quod enim ex terra
magna ex parte cōstat: hinc exacto humor̄ quē
exiguū sibi admixtū cōtinet dura terrenaqꝫ ad
modū ea quoqꝫ relinquuntur: homo inter om
nia animalia plurimū cerebri hꝫ scilicet secun
dum proportionem sui coporis: ⁊ inter homi
nes mares plusqꝫ foemine: cordis enim pul
monisqꝫ locum calidissimū ⁊ sanguine refertis
simū homo habet. Unde animalium vnus ho
mo erectus est: caloris eniꝫ natura inualescēs
incrementum de medio agit: pro suo impetu.
Itaqꝫ contra multum caliditatis multum hu
miditatis frigiditatisque opponitur: que qui
dem copia fit: vt capitis os: quod caluariaz
non nulli appellant sero admodum inducere
tur. Cum diu calor euaporetur: quod nulli ex
ceteris animalibus sanguine preditis euenit.
Iuncturas etiam plurimas in capite homo
habet: ⁊ mas plures q̄ꝫ femina eadem de cau
sa: vt locus spirātior sit: ⁊ amplius i quo plus
cerebri habetur: nam si cerebrum vel humidū
sit vel siccum supra modum suo fungi officio
non potest. Sed aut nō refrigerabit aut coagu
labit: Itaqꝫ morbos deliria aut mortes affe
ret. Calor enim cordis atqꝫ principium con
sentientissimum est: sensumqꝫ celerrime facit
cum sanguis cerebri aliquo pacto mutatur at
qꝫ efficitur. Idem tenet Aristoteles tertio de
animalibus dicit enim: Quando timor est san
guis manifeste modicus est. Tunc enim reuo
catur ad interiora ad adiutorium virtutis natu
ralis vt ipsius beneficio suas peragat actio
nes: Et quia tunc sanguis se profundat ad in
teriora extremitas corporis pallida remanet ⁊
exanguis. Ex predictis vlterius patet ꝙ secū
dum diuersitatē sanguinis ⁊ spirituum ⁊ calo
ris naturalis in quantitate qualitate ⁊ mobi
litate scilicet secundum ꝙ huiusmodi citius
vel tardius a corde ad cerebrum ⁊ ad uirtutes
cognitiuas perueniunt diuersificātur homines
in sentiendo ⁊ cognoscendo. Unde dicit Ari
stoteles: vt in prehabitis dixi: in duodecimo
de animalibus: animalia habentia sanguinez:
subtilem munduz ⁊ calidum omnibus anima
libus meliorem habent sensum. Sanguis.n.
subtilis calidus ⁊ melior motus intelectui est
conuenientior. Hec Aristoteles ⁊ Guilliel
mus nurice. Unde Aueroys in libro de con
cordia inter Aristotelem ⁊ Galenum de ge
neratione sanguinis dixit auctoritate Galeni
ꝙ omne animal habens magnum cor supra
res sui generis est timorosum: quoniaz in cor
de sunt vene ample: ⁊ locus cordis est magnꝰ:
⁊ calor paruus: sicut accidit in animali quodā
quod est cancro simile. Et omne animal me
diocris cordis est audax. Et animal habens
cor magnum: ⁊ calorem multū non est pingue
multum: eo ꝙ calor multus exiens ꝑ vias am
plas corporis consumit superfluitates mēbro
rum ipsius animalis: ⁊ omne animal parui cor
dis econtrario modo se habet: ⁊ omne mēbrū
receptibile: ⁊ animalia subtilis nature habent

in corde suo sanguinez subtilem ⁊ grosse habét
grossum. Et philosophus de partibus anima
lium libro quarto capitulo nono dixit principi
um animi admodum difficile motu corpulen
tumqz in his est hoc est in pumilionibus: prop
ter paruam distantiam: Ut dixi in primo lib°
in xxxviij°. capitulo ⁊ multis aliis rationibus
in capitulo de thorace. Et etiam in primo li°.
capitulo primo. Auctoritate gaietani. Et al
bertus de diuersitate complexionuz. Et in uer
siculis de complexionibus: ⁊ in multis locis
haberi potest. Habentes igitur motuz sangui
nis ⁊ spirituu a corde ad cerebruz ⁊ ad virtu
tes cognitionis nimis tardum sunt tardi inge
nii: ⁊ tardi in cognoscendo siue sapiendo: i qui
bus vero motus hic est velox temperate tamē
sunt boni ingenij ⁊ bone apprehensionis ⁊ bo
ne discretionis. Dico aūt velox temperate: qz
in quibus motus predictus est nimis velox nō
sunt perfectiui: vt statim dicetur de paruis cole
ricis. Potest tamen eē velocitas ⁊ tarditas i
huiusmodi motu vel rōne puitatis vel magni
tudinis spacii i quo est: vel rōne qualitatis isto
rum mobiliū puta sanguinis est spirituū. San
guis enim est spiritus calidi multū rōne calidi
tatis que est ipsos subtilians ⁊ mobilitās mo
uentur velociter. Sanguine ⁊ spiritibus paruz
cal[illegible] qui mouent tarde propter oppositam
causam. Vel etiam possunt esse huiusmodi ve
locitas ⁊ tarditas rōne vtriusqz similis. quibus
imissis faciliter pz intētio Aristotelis in isto ca
pitulo physionomizatis. primo ex quantitate
valde parua corporis. Et dicit ꝙ parui valde
sunt acuti ingenio: ⁊ prōpti in apphendēdo ali
quid ⁊ vltimo i sapiēdo ⁊ cognoscēdo. Et hoc
quantum ex ipsa quantitate corporis absoluta
⁊ quātum est ratione spacii in quo est: qd ad
dit Guilielmus: quia rōne cōplexionis natura
lis posset esse oppositū vt statim dicet. Et sub
iungit istius rei rationē: quasi sic arguēs. Illi
in quibus sanguis arterialis. ⁊ spiritus ⁊ calor
naturalis statim ⁊ velociter a corde prouenīūt
ad cerebrū: ⁊ ad virtutes cognitiuas: illi sunt
acuti ingenii ⁊ prompti in apprehendendo ⁊
vniuersaliter in sapiendo. Et hoc quantū ex ra
tione spacii in quo ē huiusmodi motus. Et vo
co hic apprehensionem ipsam ⁊ cognitionem:
⁊ de ipso cognito iudicium ⁊ discretionem. Sz
parui sunt huiusmodi ergo ⁊c. Maior istius

rationis patet ex dictis hic ⁊ imediate: ⁊ est ex
dictis in diuersis locis supra. Minorem autē
probo in littera sic. In illis sanguis spiritus
animalis ⁊ calor naturalis subito ⁊ velociter p
ueniunt: ⁊ mouentur a corde ad cerebrum si
ue ad virtutes cognitiuas: in quibus motus
huiusmodi est super paruum ⁊ breue spacium
Sed ita est in valde paruis: quantum est ex qā
titate corporis. Igitur parui quantum est ex
quantitate corporis ipsorum sunt acuti ingenii
⁊ prompti: idest veloces in apprehendendo ⁊
vltimo in sapiendo. Minorem istius rationis
⁊ conclusionem ponit in littera ⁊ manifesta sī.
Intendit autem per sanguinem: non soluz sā
guinem: sed etiam spiritum ⁊ calorem natura
lem. Deinde cum dicit. qui autem sunt physio
nomizat ex quantitate valde magna. vt patet:
Est enim littera intelligenda ⁊ rationes for
mande sicut immediate dictum est. Deinde
cum dicit: Quicunque autē physionomizat ex
quantitate corporis cōparatiue comparādo sci
licet paruitatem corporis vel eius magnitudi
nem ad corporis diuersam complexionem: ⁊
diuiditur in partes quattuor: ⁊ partes patebūt.
Licet autem primo physionomizare ex corpo
ris paruitate comparando ad complexionē co
lericam: siue calidam ⁊ siccam. Et vult dicere
ꝙ licet paruitas significet acuitatem ingenii ⁊
bonitatem sapiendi quantum est ex ipsa quan
titate: tamen rōne complexionis potest esse op
positum. Parui enim qui sunt sicci quod di
cit vtentes carnibus ⁊ caloribus siccis: ⁊ qui
superfluunt in caliditate corporis quasi dicat
parui colerici ⁊ in quibus siccitas ⁊ caliditas
superflua ⁊ minus dominantur nihil perficiūt
idest sunt omnino inhabiles ad perficiendum
⁊ sapiendum ⁊ precipue ad bene iudicandum
seu discernendum. Est enim motus sanguinis
⁊ spirituum in eis nimis velox: ⁊ ratione par
uitatis spacii ⁊ nimie caliditatis ipsos nimis
cursibiles facientes vt nunqz possint in codez
stare istud perfecte sapiendo ⁊ cognoscendo.
Et de isto perfecte iudicando quia antequam
ad sic perfecte cognitum ⁊ apprehensuz occur
rit aliud ⁊ sic pluribus intentus minor est ad
singula sensus. Et signum huius est in iratis:
propter enim istam causam scilicet nimiaz mo
bilitatem sanguinis ⁊ spirituū impedit ira ani
mum: vt in pluribus locis pretractum est. De

inde. ſecundo cum dicit. Quicunqꝫ magnoꝝ
Docet phyſionomizare: ex corporis magnitu
dine comparando ipſam ad complexionē fri
gidam ⁊ humidam ſiue flegmaticam: ⁊ ſatis
patet ex dictis. DEINDE: cum dicit.
Tertio Quicunqꝫ autem paruoꝝ docet phy
ſionomizare ex paruitate corporis per compa
rationem ad complexionem frigidam ⁊ humi
dam. Et vult ꝙ parui qui ſunt frigide ⁊ humi
de complexionis: ſunt perfectiui ideſt apti ad
perficiendum: licet enim ſanguis ⁊ ſpiritus in
iſtis moueantur ad cor ſubito propter paruita
tem ſpacii nihilominus immobilitantur ratio
ne complexionis ſue frigiditatis quia humi-
dum refrenat. Siccum ⁊ calidum: ⁊ ſic ex mo
tu ipſorum breui ⁊ veloci ſpirituū ratione ſpa
cii: ⁊ tardo ratione humiditatis ipſoꝝ fiet mo
tus commenſuratus: ⁊ medius ⁊ temperatus
aptus ad perficiendum. DEinde cum dicit
Quarto Quicunqꝫ autem magnorum. Phy
ſionomizat ex magnitudine corporis per com
parationem ad complexionem calidam ⁊ ſiccā
huiuſmodi ſunt pfectiui ⁊ ſubtiliter. Licet eni
in iſtis ſpacium motus ſit magnum tamen ſan
guis ⁊ ſpiritus ſunt in ipſis multum velociter
mobiles ratione caliditatis magne. ⁊ ſic etiam
in iſtis fit temperamentum motus: ⁊ ſunt apti
ad perficiendum. Hic eſt ſciendum ꝙ licet
calidi ⁊ ſicci ⁊ vniuerſaliter colerici ſint diffici-
lis receptionis ⁊ duri ingenij ratione ſiccitatis
que difficiliter recipit nihilominus colerici in
corpore magni magis ſunt perfectiui q̄ꝫ parui
Cum enim dant ſe ad aliquid apprehenden-
dum diu ſtant in illis in apprehenſione: ⁊ quā
uis habeant ſpiritus ⁊ ſanguinem mobilem:
tamen quia ſpacium motus eſt magnum ideo
ante q̄ꝫ aliquid occurrat primum apprehendūt
⁊ fortiter retinent. Et ad iſtam intentionem lo
quitur commentator ſuper de memoria ⁊ remi
niſcentia dicens. Bone rememorationis ē ho-
mo tardi motus in cuius anima figuntur ſen-
ſibilia que tranſeunt per ipſum. Et eſt iſte cu-
ius complexio poſterioris partis cerebri eſt re
tinens formam exiſtentem in ea. Et eſt enim
iſte in cuius hac parte dominatur magis ſicci-
tas q̄ꝫ humiditas. Siccitas enim innata eſt re
cipere cum difficultate ⁊ cum receperit formaꝫ
tunc nata eſt tenere eam longo tempore: ecōtra
rio autem de humido. Humidum enim faci
liter recipit formam ⁊ faciliter dimittit quia for
me que imprimuntur in humido non conſer-
uantur longo tempore: ſed tranſeunt cito hec
cōmentator. Serapio vero in ſuo breuiario exē
plificat de luto valde humido ⁊ valde ſicco ⁊
accipit medio modo pro laudabili diſpoſitio-
ne. Et quia colerici parui in corpore non ita
diu ſtant in aliquo ita quod forma aliqua in a-
nima ipſorum: figatur: nullatenus ſunt perfec-
tiui vt dictum eſt. Sic ergo Ariſtoteles non
ſibi nec commentatori contradixit: q2 non vult
dicere hic ꝙ colerici magis in corpore ſint per
fectiui ſimpliciter ſed in comparatione ad cole
ricos parui corporis. Alij autem dicunt ad
euitandum iſtam controuerſiam ꝙ Ariſtoteleſ
in iſta vltima parte docet phyſionomizare ex
magnitudine corporis per comparationem ad
complexionem calidam. Sed huic lecture nō
videtur concordare littera. Calidi enim ⁊ hu
midi non vtuntur duris carnibus ſicut iſti de
quibus loquitur Ariſtoteles niſi forſan vole-
mus dicere ꝙ hic intendit per duras carnes
nō duras abſolute ſed carnes non nimis mol
les quales ſunt in mulieribus ⁊ flegmaticis ſi
cut tactum eſt in prehabitis. Et hoc valde ꝓ
babiliter poteſt dici ſicut dicunt aliqui. San-
guinei enim ex complexione ⁊ magni in corpo
re valde ſunt perfectiui tamen propter cauſam
quam Ariſtoteles reddit in littera: Tum etiaꝫ
quia ſunt temperate humidi ⁊ bone receptio-
nis ⁊ bone retentionis ſicut patet ex dictis cō
mentatoris vbi prius. Deinde: cum dicit.
Excedentia igitur phyſionomizat ex quantita
te corporis inter valde paruaꝫ ⁊ valde magnā
ſcilicet intelligens de media. Ex quo haben-
tes corpora nimis excedentia in magnitudine
vel nimis deficientia in paruitate ſunt perfecti
ui contingenter quia aliquando ſic aliquando
non ſecundum ꝙ ſunt diuerſimode complexio
nati vt ſtatim dictuꝫ eſt. ⁊ per conſequens ⁊ ni
mis parui ⁊ nimis magni ſunt imperfectiui q̄ꝫ
tum ad proijciendū quod poteſt ſe habere ſic
⁊ aliter eſt vt ſic imperfectum eſt ſicut omne va
riabile contingens. Ideo in ſtatura ⁊ quantita
te corporis mediocris: q nec nimis parui nec
nimis magni ſunt ad ſenſus: ⁊ ad perficien-
dum ⁊ ſapiendum optimi ſunt: alia littera pa
tet ideo non me extendo.

¶ Quesitum .liiij. Augustini Discipuli ad eundem Coclitem Magistrum De modo physionomizandi. Discipu.

¶ Textus

9 Vero abs te preceptor optime ac doctissime: modum physionomizandi: ⁊ de situatione subiecti ⁊ de ordine congruo in generali.

¶ Respõsio Magr̃i ad Discipulũ.

Cõmentum.

10 Oportet discipule mi si vis emere seruum aut accipere: Et si uis facere aliquem filium adoptiuuz ꝙ subiectum sit nudum. Et si ẽ comatum primo comam/considera scilicet substantiam/⁊ colorem/quantitatem formamqꝫ. secundo debes palpare caput: ⁊ aspicere compositionem: ⁊ cuiusmodi sit forma/⁊ proportio colli si est tonsum melius est. Et postea formam frontis videto: ⁊ qualitatem/⁊ colorem ⁊ posituram oculorum: quia virtus intellectiua multum representatur in anteriori parte precipue in oculis ⁊ fronte. Et non obliuiscaris incessum eius/quia magna pars physionomie ostenditur in ambulatiõe: ⁊ precipue in ferẽdo oculos. Phylemon antiquissimus huius scientie auctor ⁊ princeps plurima iussit in signorum contractatione seruanda. Quorum omnium primum est/plurimorum/signorum memoria cum applicatione ad subiectum directa. Omnino nanqꝫ vni signorum credere irrationabile existit quod quidem: vt plurimum est elementum precipuum huius inquisitionis: vt tenent legittimi auctores/⁊ maxime Conciliator. Secundum est signorum ad inuicem cõparatio ⁊ ordo secundum ipsorum dignitates ⁊ eminentias: quod ex duobus perficitur/ex significationum videlicet causa/⁊ inter se relatione. Quia mores hominum non sunt nisi passiones compositi/scilicet corporis ⁊ anime. Et tales non conueniunt alicui semper: nisi quãtum disconueniunt ab vsu gentium in loco regionis cohabitantium. Inquit etiam noster conciliator. Signa tamen in alijs potiora capitis existunt: ⁊ precipue que sunt oculorum. Dictum est enim eos fores anime fore: ⁊ cordis indagatores ac nuncios fideles. Spiritus nanqꝫ animales penes quos conceptuum variatio ac mutatio contingit: effectus diuersificãtes in his maxime oculis datur reperiri. Unde idem Commentator Alexandrinus in secundo Epidimiarum inquit. Oculi sunt ad modum fenestrarum anime ⁊ declarant ipsaꝫ quomodo se habet. Deinde in fortitudine iudicij manuum attendantur signa. Deinde pectoris ⁊ spatularum. Consequenter etiam crurium ⁊ pedum: nec minus ventris ⁊ natiuꝫ sic vt alijs comparatis/magis signorum dignitas q̄ꝫ numerus obseruetur. Ultimum vero predictorum est ad formam vite acceptorum diligens adaptatio. Est enim obseruandum ne statiꝫ signis in typo idest exemplari vel forma seu figura inspectis iudicium inferatur cũ fortassis fuerint illorum plura valde extranee introducta/vt ab infirmitate/aeris mutatione vel consuetudine acquisita. Quare oportet physionomum ex materia omni variationi subiecta significationem suam non simpliciter: sꝫ conditionaliter iudicare debentem quantum ex naturali forma est: ⁊ huiusmodi talia debere mõstrari. Materia nanqꝫ itidem in qua inspiciuntur predicta conuertibilis est ad opposita propter vim anime dominantem eisdem vt dictum est prius. Sed si nudum subiectum haberi non potest aspicias solum ab humeris ad summitatem considerando alias partes quantum fieri potest. In loquela hominum ⁊ dearticulatione verborum est quoqꝫ insistendum. Multum nanqꝫ ostendit dearticulatio anime: ⁊ ingenium cum annexione in subiecto. Ideo conandum est: vt subiectum cogatur loqui: ⁊ inquirere potes ipsuꝫ de aliqua re notabili: ⁊ videbis vtrum habeat discursum vel non. Et aliquid importat habitus ⁊ vestimẽtum: vt in prehabitis tactum fuit. Et non obliuiscaris collocationem planetarum linearumqꝫ applicando singula singulis eorum omniuꝫ que dicta sunt in precedentibus ⁊ dicetur: mẽsurando septem vicibus de membro ad membrum ⁊ probatio tua sit vnica. Nec pretereundum est ꝙ est considerandus tactus qui plurimum valet: Et in eo est varietas ⁊ multiplex intellectus: sicut in mollicie: ⁊ asperitate: et in materia ossea: neruosa: seu carnosa: sicut in locis suis videbis ita iudicabis. Nota etiam

ꝙ ex inspectiõe multoꝛuꝫ doctrina magis am
pliatur: ⁊ per continuam consuetudinem habi
tus sit melioꝛ ac tenacioꝛ. Et sic sit finis secun
di libꝛi in quo quesitis tuis discipule aman
tissime tibi satis factum existimo. Nunc tran
seamus ad libꝛum tertium in quo de naturis
planetarum ac de lineis non nulla: non equi
dem ingrata huius scientie amatoꝛibus disse
remus: Tu vale: ⁊ dicta mente serua memoꝛi:
preceptoremqꝫ tuum: vt soles ama.

¶ Liber Tertius de physionomia planetaꝝ.

¶ Eiusdem Magistri Bartholomei Coclitis bononiensis medicine distillatoris Chyrurgici Physionomiste Chyromantici Geomanticiqꝫ: Anastasis sue liber tertius: ex pluribus ⁊ pene infinitis auctoribus: incipit: Ad eundem. Dominum Alexandrum Bentiuolum ⁊c.

¶ Proemium Tertij libri.

p Ostqꝫ superius in primo ⁊ secū
do libro determinatum est a no
bis sufficienter de physionomia
methaphorica: ⁊ d̄ membris ab
auctoribus recollecta: ⁊ a nobis
experta: nunc in isto tertio libro determinan/
dum de physionomia planetarum: ⁊ de lineis
a nobis indagatis: vt ad vltimam perfectio/
nem perducamur ⁊ pro satisfactione nostri di/
scipuli ⁊ amicorum obligatione. Si aliquis q̄
rat de physionomia confusa: Quid sit: Res/
pondetur quod physionomia confusa est illa:
quam partim ignoramus ⁊ partim scimus.
Et est illa que praticando successiue inuenitur
⁊ cum maximo labore ad perfectam eius co/
gnitionem deuenimus ⁊ planetaruꝫ: vbi pri/
mo sciendum est ꝙ planete duplici sexu partiū
tur quorum Saturnus Juppiter Mars Sol
Masculini sunt: Venus atqꝫ Luna femini/
ni: Mercurius vero vtrāqꝫ naturaꝫ obtinet:
ex primis vero Mars nocturnus efficitur: ex
secūdis vero Venus ⁊ Luna noctis lumine
confortantur: Mercurius vero per admixtio
nem modo nocturnus: modo diurnus reperi/
tur: his vero generaliter declaratis: primo de
natura Saturni dicamus.

¶ Capitulum primū De natura Saturni.

s Aturnus si Solus fuerit domi/
nus ascendentis natiuitatis qd̄
fit cum plures in eo potestates
habuerit: ⁊ maxime: si horosco/
pum aspexerit fueritqꝫ coniunctionis: aut pre
uentionis antecedentis habens potestatem: et
dominus hore similiter habuerit quoqꝫ in loco
veneris mercurijqꝫ dominium: denotabit ho/
minem spiritu inflatum sublatum honoribus
multa comedentem. Recte stature acuitate
aliquali predominante corporis fusci oculorū
mediocriuꝫ iunctis supercilijs plerunqꝫ luscū.
aut vnuꝫ oculū habenteꝫ altero maiorē: nares
spissas ⁊ labia: tēpora notata: rarā barbam: na
tum quoqꝫ vix facit ridenteꝫ: ⁊ habet dentes i/
ordinatos: pectus tenue: pedes ⁊ proprie cal/
canea fixuris crepata. Et absolute denotat fi/
guram aspectu turpem val de pilosum in pec/
tore. Et eius pili sunt asperi: ⁊ eius capilli sūt
nigri velut crispi. Cuius odor est fetidus: quo
autem ad ea que attinent ad animam est fortis
laboris perpensiuus: profunde malicie: retinēs
iram: irascitur leuiter: fetida diligens. vestimen
ta induens sordida ⁊ olentia male: tristis: aua
rus: terrā aspiciens: socijs quoqꝫ fraudeꝫ in/
ferens libenter: Piger ponderosus: venerem
non diligens: ꝙ si dilexerit contra naturaꝫ atqꝫ
legem copulam adoptabit ⁊ vt plurimum ob
animi tepiditatē masturbantur: ⁊ omnia ante/
dicta. Si Saturnus orientalis extiterit idest
ante solis ortum emerserit matutine a predic/
tis remissa minus apparebunt excessum recipi
enda. Cum vero occiduus fuerit idest post
Solis ortum ad nostrum perueniens horizon
tem indicat predicta maligniora existere. Quā
quidē differentiam in alijs quattuor planetis
proportionaliter ē secundum eorum proprieta/
tes inuenire. Idem sentit Albertus magnus
in libro de secretis mulierum. Rationem al
legat Albertucius in commento proprio qa
Saturnus est similis terre: quia est frigidus
⁊ siccus: ⁊ obscurus: ⁊ niger. Et eius nigre/
do in istis inferioribus: vt inquit haly rodoam
in secūdo quadrupartiti Ptholomei capitulo
nono causat́ a maxima frigiditate desiccāte hu
miditatem naturalem: qua desiccata ens tale
improportionatum ad nigredinem declinat ꝑ
pter sanguinis coagulationem: hec Haly. vir
tualiter facit natum obscurum. Item facit na
tum cum pilis duris quia est terrestris cōple/
xionis: ⁊ ideo in fetu humores malos causat ⁊
grossos: a quibus generantur grossi pili. Mes
saballa. Saturnus quoqꝫ semen nigrum: gran
di corpore ⁊ piloso grosso naso: incessu tardus
⁊ sermone. vnde Tiberius inter substātiā ossa
⁊ capillos habet. Item natus eius est tristis
quia melancolice complexionis est: ⁊ virtu

liter melancholici sunt tristes: quia semper in/
clinant se ad terram. Itez natus est piger ꝓp
ter sui incessus magnitudinem. Nam quanto
magis planeta moratur in suam cōplendo peri
odum tanto maiorem cui dominatur infert pi
griciam: ⁊ ideo facit natum difficulter mobilez
Item ipse non appetit coitum: quia frigidus
⁊ siccus est: ⁊ si vellet appetere posset vti cali/
dis ⁊ bene conditis ⁊ humidis cibariis. Itez
ille natus semper est inuidus ⁊ iracūdus ⁊ pa
uidus: quia nullum habet gaudium sed sem/
per melancholizat: ⁊ eius somnia: vt plurimuz
sunt vera: sicut videmus in fatuis: qui dicunt
semper futura per fantasias: ⁊ melancholi/
cas propter impressiones ab humoribus me/
lancholicis causatas. Eadem sententia atte/
statur a philosopho in de somno ⁊ vigilia: duz
ait: magis preuident fatui futura q̄z alij: quia
memoria non est occupata circa principia. Et
inquit in libro de bona fortuna propter quod
melancholici: recte diuinantes sunt. Videtur
enim principium amisse rationis valere magis
Et quemadmodum ceci memorantur magis
amissis: his quibus ad visibilia virtuosi essent
sed impediti memoria. Et scias ꝙ melancho/
licos dicimus tristes ⁊ graues: ⁊ terribiles ima
gines ⁊ horrende patientes: ⁊ detineri in his
propter sanguinis melancholici grauitatem et
frigiditatem: ⁊ quia imagines recepte in horri/
do efficiuntur horribiles: vt inquit Albertus
in primo de animalibus. Et Auicenna: libro
tertio Fen prima tractatu quarto capitulo de/
cimonono. de melancholia. Dicitur melancho
lia mutatio extimationum ⁊ cogitationuz a cur
su naturali ad corruptionez: ⁊ ad timorez: ⁊ ad
maliciaz propter complexionez melancholi/
cam facientez similitudinem spirituuz cerebri
interius: ⁊ facientem ipsum timidum propter
tenebras ipsius: sicut tenebre extrinsece sollici/
tant: ⁊ timere faciunt: ꝙ complexio frigiditatis
⁊ siccitatis contraria est spiritui debilitans ip/
sum: sicut complexio caliditatis ⁊ humiditatis
vt complexio vini est conueniens ⁊ confortans
Videmus hebreos ymaginari terribilia: ⁊ ha
bent summam credulitatem: ⁊ spem vanam: ⁊
multi melancholici meo tempore ymaginati
fuerunt alloqui: ⁊ videre mortuos: ⁊ accidit in
vetulis: rusticis ⁊ heremitis nostri temporis.
Saturnini quidem semper cupiunt sedere in
angulis solitarie: ⁊ vt plurimum habent scissu
ras in calcaneis idest diuisiones seu diuersio/
nes in pedibus circa posteriorem partez sicut
equi. Nam calcaneum est vna pars pedis i
posteriori parte: quo primo terram calcamus.
Cum essem in Foro iulij vidi socium meum
discalciatum habentez in calcaneis scissuras:
⁊ omnia correspondentia: vt superius dictum
est: ⁊ statim recessi a societate sua. Et in breui
inueni talez virum esse summe malignitatis.
In tempore meo in reuolutionibus annorum
mundi in quibus saturnus ducatum posside/
bat: insurrexerunt synagoge ⁊ societates: melā
cholicorum cum magnis disciplinis vna cum
mecanicorum multitudine rusticorum puero/
rūqꝫ legistaruz artistarumqꝫ: adeo ꝙ doctrina
derelicta est. Inspexi actiones eorum: ⁊ illos
inueni fraudatores ⁊ tanq̄z sinthinas vitiorum
Caue ⁊ summe precaue a societatibus eoruz
quia in vestimentis ouium ⁊ apparentia sancti
moniali sunt lupi rapaces.

¶ Capituluz secunduz de natura Iouis.

Iupiter: vt omnino sic dicendum
est: Saturno aduersatur. Est eni
stature equalis: formosus magno
rum oculorum: ⁊ eorum concaui
tatem habens paruam: maxillas aliquantuluz
elleuatas cum rubedine pomorum: Dentium
superiores duo magni parumper diuisi: medi/
usqꝫ inter macredinem ⁊ pinguedinem: plus
tamen habet carnositatis: boni odoris. Capil
li eius longi inter planos ⁊ crispos mediocres
Barba cum quadam biffurcatione pulchra: ⁊
est color illius albus rubedine cōmixtus. Al/
kindus. Jupiter virilem denotat etatem con/
suetudines ⁊ iura colunt: Diuini cultus ama/
tores ⁊ religiosorum ⁊ heremitarum ac legum
cultores. Nec non officia pecuniam ⁊ opes
vitam parcam Regum ministros vel officia/
les satellites controuersias ⁊ que ad leges ꝑ/
tinent veluti consuetudines ⁊ legalium institu
tionum notarios ac iudices amore prosequun
tur. Aristoteles dixit: Juppiter quoqꝫ virum
bene morigeratum atqꝫ amabilem ⁊ honeste
forme insinuat: Messaballa. Jupiter: medie
etatis virum denotat: insuper quietum pacifi/
cum fidelem: ⁊ credulum: oculis croceis capil

lo subtili dente raro ⁊ corpore designat medio
cri. Et est mature incedens: compendiose loq
tur: graues labores propter sue nature contem
perantiam ferre nequit. Si vero orientalis su
per terram extiterit elloquentes facit ⁊ orato/
res. Et vt Ptholomeo placuit facit hominē
magni cordis: Largum: mansuetuȝ egregium
in suis operibus: ⁊ pium ac benefacienteȝ: ho
minibus amabileȝ ductoreȝ cum amicis se lō
go tempore manutenenteȝ. Quantuȝ vero ad
alterius principii actus est homo charitatis: fi/
dei: iusticie ⁊ pacis: atqȝ consueta dedignat͛ op
posita: cogitans pecuniam congregare ⁊ victo
riam cum iusticia in omnibus obtinere: ⁊ odo
rifera petens: diligensqȝ vestimenta pulchra ⁊
ornata: ⁊ delectabiles sapores. Et erit largus
iocundus ⁊ virtuosus: ⁊ veridicus. Jupiter di
citur fuisse ille qui expulit patrem a regno. Sic
Jupiter expulit operationem Saturni: quia si
bi contrarius est per omnia secunduȝ astrono/
mos: Qui nascitur sub Joue pueniet ad mul/
tos honores: quia facit faciem pulchraȝ: ⁊ fa
cies est nobilior pars corporis. Unde Jupi/
ter plus laborat in facie q̄ȝ in alijs membris:
⁊ facit hominem album rubedine permixtum
quia ille color est pulchrior inter alios: quoni
am sanguineus. Jtem facit barbam rotundaȝ
idest equaleȝ perfectioni ipsam assimilando
quoniam Figura circularis est nobilissima fi/
gurarum: secundo celi: ⁊ ideo caput quod ten/
dit ad rotunditatem est diligenduȝ. Jdeo nu
trices solebant comprimere ⁊ rotundare capi/
ta puerorȝ. Jtem facit capillos longos quia
facit natum calidȝ ⁊ humidȝ: humiditas e/
nim cum calore est causa longitudinis vite ⁊ pi
lorum. Unde capillus est quid superfluum ⁊
est residuum humiditatis que exit per poros
Et ideo qui habent longas barbas sunt bone
complexionis: qui cito barbescunt habent cō/
plexionem bonam: Nam qui cito barbescit
habet fortitudinem caloris ⁊ temperamenti na
turalis. Jtem natus sub Joue est bonus: se/
cundum animum fidelis ⁊ adiscens: coitū ap/
petens: ⁊ bene potens gratia caloris: potens i
opere gratia: humiditatis sufficientis: ⁊ bene
capit singula que audit: quia habet spiritus
habiles: ⁊ satis humidos: Unde apprehen/
sio fit ab humido conditionato: ⁊ vidi Jo
uiales vt plurimȝ habere filios spurios.

Capitulum Tertium de natura Martis.

m Ars est homo longus ac medio
cris secundum orientalitatē seu
ipsius occidentalitateȝ: color sub
ruffus cum aliquali obscuritate
Habens faciem turpem cum granulis rube/
is infectam: aut cicatricem vel vestigium: ocu/
los varios paruos rubedini attinentes: Na/
sum magnum ⁊ picum curuos dentes ac lon/
gos: Pectus acutum: pilos ruffedini attinen
tes: barbam hircinam. Quantum autem ad a/
nimum: si orientalis ⁊ in bono esse extiterit fa
cit hominem fortissimum: potentem iracun/
dum armorum appetitorem animosum: ponē/
tem animum suum in mortis periculo: nulli se
humiliantem: destructorem in se confidentem
viribus suis: primum in bello: villipendenteȝ
omnia: violentiam hominibus ingerentem: ⁊
homines nullius regiminis existentes: vt est
hodie filius magni sacerdotis qui ecclesiam
gubernat tamen finis eius erit violentus. Si
vero Mars erit occidentalis faciet homineȝ
suspiciosum: audacem: bellicosum non victo
riosum: sanguinis effusorem: litigiosum: susci/
tantem homines ad iram ⁊ discordiam: turpi
um verborum dispersorem: bibulum falsum:
periurum: receptionis praue: longum in inces
su: ingeniosum: cogitationis inique semper
praua loquentem ⁊ inhonesta: plurimaque os/
tendentem q̄ȝ perpetrare intendat: nullus/
que in ipso contentatur. Jnquit Aristoteles.
Mars discordiarum seminator: ⁊ rixarum:
habet ex partibus hominis capillos ⁊ ocu/
los paruos: ⁊ barbam tenueȝ: Facieȝ len/
tiginosam: ⁊ modicum ruffam grossum col/
lum ⁊ breue: colore porro rubeum. Messa
halla ait. A Marte quidem capillorū̄ȝ ru/
bor: ⁊ oculi subalbi describuntur. Erit quo/
que malitiosus ⁊ rixe amicus: regis assecla si
mul ⁊ constipator: ⁊ latronuȝ amabi᷑ consortia
vt ille queȝ dixi. Tamen secunduȝ Albertuȝ:
totuȝ corpus habet curuuȝ: ⁊ grossuȝ aliqua
liter. Nota ꝙ caliditas ⁊ siccitas sunt cāe adu
stiōis ⁊ crispitudinis: criniū ⁊ curuitatis adusti
one mediā͛e. vn̄ nati sub marte hn̄t paucos cri
nes cā siccitatis: ⁊ habent curuos seu crispos
crines gratia adustionis. Jtem qui sub marte
nascitur ⁊ eius ducatu est rubei coloris cū qua

dam obscuritate : quia color rubeus causatur
ex eo qꝫ calidū agit in humido: ⁊ in consumē
do humidum relinquit siccum ruffum. hoc pa
tet de lateribus ante cōbustionem qui rubei nō
sunt: sed postea consumpto humido efficiūtur
rubei. Et isti nati habent paruos oculos: quia
oculus est membrum in quo viget humiditas
quia oculus est aquee nature ab extrinseco.
Secūdo de anima: quod patet. nam si leditur
exit aqua. ⁊ quia mars est calidus ⁊ siccus iō
non potest formare magnos ⁊ pulchros. Itē
mars inducit bella quia exsiccat cerebrum : et
cor incendit: ⁊ sic ira generatur: vt in primo li´
bro dictum est. Ira enim est accensio sangui´
nis circa cor: vt ipsemet Albertus ait in primo
de animalibus. Et ideo mars secundum anti
quos vocabatur deus belli. Item est fallax:
ratio est quia est siccus ⁊ calidus semper ira´
cundus: ⁊ male cogitat: vt fallat homines: ⁊ p
dat. Item satis appetit coitum quia calidus et
modicum potest: quia caret humiditate. Quia
probaui in preceptore meo Simone de blan´
chetis distillatore summo chyrurgico emperi´
co: ⁊ talis habitudinis fuit ad vnguē sicut dic
tum est.

Capitulum quartum de natura solis.

ſ Ol est stature mediocris albus
cum quadam citrinitate adiuncta
formose faciei ⁊ rotunde. Frons
alba ē. cuius color mediocris cū
albedine pauca: capillorum subtilium extenso
rum. Nonnulli ipsum caluum testantur. Quā
tum vero ad actus alterius principii : vocem
raucā habet: est idolatra ⁊ hypocrita: in apto
iustus homo: sue sententie inuerecundus ac d
aliis obloquens: cuius dominium imperat ad
gradum sublimē aspirans ascendere: ⁊ super
be at regaliter incedit. Ait albertus. Sol qui´
dem regularis stella existens lumen mundi: ⁊
oculus vocatus: natum sub eo facit carnosum
⁊ habentem faciem pulchrā ⁊ oculos magnos
colorem album cum quadam rubedine: bene
barbatum. Secundum vero animā vt quidā
scribunt facit hypocritam: ⁊ malum iustum in
exteriori parte apparentem. Et facit homines
multum scientes secundum aliquos. Sed in´
ueni aliquos dicentes: q̄ natus sub illo plane
ta est regularis religiosus profunde deuotionis
sapiens: diligens bonos ⁊ deprimens malos
quo ad apparentiam. Inquit Albertucius.
Sol enim de sui natura est planeta calidus: ⁊
ideo influit nato sub eo colorē: ⁊ est siccus sed
temperate. Unde diceres. si sol est siccus sicut
Mars: quare non influit eundē effectum. Di
cendum est q̄ propter caliditatem ⁊ siccitatē
Sol virtualiter est humidus ⁊ non siccus nisi
temperate. Aristoteles inquit. Sol quantum
est ad hominis formam: faciem facit pulchrā
citrino colori similem. capillos planos atqꝫ le
nes: barbam spissam ⁊ formosam: oculos ma´
gnos: ⁊ corpus carnosum insinuat. ⁊ Messa
halla dixit: Sol denuo mediocres prefigurat
annos: corpus leue planum ⁊ grossum candi´
dum ⁊ subrubeum glaucis oculis: raris denti
bus: gressum semper ad alteram partem de´
clinantem: facit diuinatores : ⁊ auguria docet.
secreta reuelat. ⁊ si qua sunt occulta consilia in
cōmune producit: sermonis ⁊ preceptorum in
nuit rigorem: ⁊ visionibus adhibet efficaciam
et hoc ex parte situs ipsius. Item sol secundū
antiquos dicebatur pater deorum: quia Solē
principium vite influens esse omnium rerum
ita qd per eius accessum in hemisperium no´
strum influit fertilitatem ⁊ generationem. Et
post eius recessum videmus arbores arescere
⁊ terram fieri aridam. ⁊ inquit Philosophus
per accessum eius ⁊ recessum in circulo obli´
quo fiunt generationes: ⁊ corruptiones in istis
inferioribus intelligendo per accessum appro
pinquationem ipsius a puncto verticali: per re
cessum remotionem ab eodē. Itē natus sub
Sole est hypocrita ab hypo sub ⁊ crisis indi´
cium. Unde versus. Omnis hypocrita faciē´
tes est heremita. Item calefacit temperate. ⁊
ideo facit natum sub eo magne sapientie: quia
calor saltem moderatus est instrumentum ope
randi virtutes anime: quia calor facit spiritus
agiles ⁊ promptos : vt dixi in primo libro in
pluribus locis: vbi notaui q̄ solares sunt hy´
pocrite sicut patet in summo legista famoso et
parum sciente. Sunt enim pomposi ⁊ magno
spiritu superbie inflati: superbia cōtraria saturno
⁊ quo ad honorem: ⁊ sunt vt plurimum legiste
quia tempore nostro illi qui ministrant leges
sunt fraudatores : vt in pluribus: primum cō
ceptum habent in nummis ⁊ cauillationibus.

Vidi litigium perseuerans per spacium triginta reuolutionuz solariuz propter ipsorum garrulitatez ; Et reperitur apud nos vna alia secta summe malignitatis : que vocatur Procuratorum seu causidicorum de quibus sine dubio non est confidendum : Quia speculatio eoruz est imitari semitaz ad diuitias ⁊ discordias propter lucrum. Antiquitus erant leges : sed non legiste: quare omnes intelligebant leges patrie sue: oportet igitur cogitare diuersitates gentium: magisteria: regiones ⁊ patrias vt dixi in primo libro nostre anastasis : aliter fatuum est iudicare atqꝫ chyromantizare.

¶ Capitulum quintum de natura Veneris.

Venus Ioui assimilatur speciosior tamen ⁊ blandior existit: ⁊ denotat similiter corpus carnosum precipue si fuerit occidentalis : facitqꝫ faciem rotundam cum multitudine carnis: longum: candidūqꝫ: habentem oculos gratos venustatis splendore fulgentes spissos capillos: aut molliter flexos: vel gradata pulchritudinis venustate compositos: Crispos quoqꝫ: aut crinibus externis ornatos : equales: Multo potu gaudentes: ⁊ modicum summentes cibū. Et Aristoteles ait. Venus mediocrem innuit staturam: oculoruz decorem: ⁊ pulchra largitur supercilia : Eius sermo dulcis: ⁊ molles affatus in suis: vultus ⁊ totius corporis compositione summum adhibet studium: corpus leue ⁊ mobile aptum atqꝫ conueniens non multum tamen carnosum. Messaballa Venus quoqꝫ candidum portendit adolescentem facie honesta: planos ⁊ lenes capillos: oculis nigris: stature mediocris. Item aliqui scribunt oculi eius sunt pulchri supercilia iuncta subnigra: labia tenuia: collum viuiduz: ⁊ formosum: Pectus angustuz breues coste: Capilli ad crispitudinem tendentes. Secundum animam autem ambulans est moderate: suauiter loquens: affabilis apparitionis : ⁊ ornatui plurimum intentus: mulierum amator. Ludorum epulationum: ebrietatum: ⁊ omnium voluptatum sibi appetitus existit : in cantu ⁊ instrumentis musicis delectatur. Venus habet pulchra nomina. Primo enim dicitur Venus a venerando: quia antiqui venerabantur eam causa amoris. Etiam dicitur Lucifer : Quia de mane lucem indicat quando precedit solez De vespere dicitur hesperus: quia vesperum vel nocte inducit solem tamen sequendo. et habet colorem candentem ⁊ fulgentem inter sydera venus est calida ⁊ humida virtualiter: et facit natum luxuriosum : ⁊ pulchrum: quia gratia caloris facit natum appetentem ⁊ gratia humiditatis potentem. Item facit natum diligerē musicalia: quia musica est vtilis pro cantibus: ⁊ ipsis amatoribus. Itez nota supposito quod venus ⁊ Saturnus venirent secundum oppositū tunc ⁊ eo tempore natus ille non esset omnino malus: nec omnino bonus: sed medio modo se haberet : quia bonitas veneris retardat maliciaz Saturni quantum potest : et sic facit ibi mediuz vt ait Albertucius Notaui venereos ⁊ vidi vt plurimuz eos habere gulaz candidaz ⁊ amplaz: incumbentes humanis. et si habēt admixtionez cuz sole facit leguz latores. et scias: ꝙ quando vides scolares venereos valde impossibile est illos habere ingeniuz speculatiuuz nisi in exorbitantibus: et raro exequuntur litteras: ⁊ precipue quando sunt musici. Vidi aliquando quosdaz scolares ferentes speculuz ⁊ pecten in manicis: ⁊ in angulis remotis ornantes se ⁊ abstergentes facies ⁊ spatulas cuz aquis. Unde ex talibus effectibus correllarie sequitur quod impossibile est illos habere ingeniuz in altis indagationibus: vt in sequenti dicemus: ⁊ tactuz est in prehabitis : scientia eniz vult totuz hominez : ⁊ non vanitates: aut fatuitates.

¶ Capituluz septimuz De natura Mercury.

Mercurius est homo albus: corporis mediocris ad paruitatez declinantis ⁊ ad macredinez: capitis parui: frontis anguste : et eius oculi sunt pulchri ⁊ parui scilicet in colore : ⁊ forma: ⁊ precipue cesij: ⁊ kropi: Humidi: iunctoruz superciliouz. Aures tense: Nares subtiles: manuū digiti lōgi: Et simplr mēbra eius oia sunt tenuia. Capilli mediocres

Barba minuta idest rara ⁊ cum subtilibus pilis : que quidem omnia ad latus minorationis declinant cum Mercurius fuerit a Sole occiduus. Quantum ad ea que sunt alterius principii est homo multi intellectus ⁊ sapientie Philosophiam diligens : boni moris ⁊ sermonis perfecti: ⁊ in scientia stellarum: ⁊ sortilego dogmate doctus: ⁊ rithimorum cōpositor: ⁊ propheta: idest predicēs res futuras mediantibus liberalibus disciplinis ⁊ omnium manualium ingeniorum peritiam. habenem multos amicos acquirens : non tamen fortunabitur in illis. Et quidam dicūt qđ habet labia subtilia ⁊ nasuz habet subtilē: ⁊ plus expendit in amicis q̄z lucretur Aristoteles dixit. Mercurius gracilē protendit barbam decoram raram tamen ⁊ paruam: labia moderata: nasum subtilem ⁊ rectum: perfecte sapientie studio ⁊ lectionibus insistit. Et quāuis multos acquirat amicos paucos aut nullos fideles reperit. Hec Aristoteles. Aliqui dicunt ⁊ bene qđ sunt pictores ⁊ uersificatores : Arithmetrici: ⁊ geometrici: ⁊ augures: Indagatores profundorum secretoruz secundum diuersas applicationes variantur actiones eorum propter Mercurij conuertentiaz: ⁊ sicut ipse conuertitur: ita mercuriales conuertūtur. Unde cum bonis boni sunt: ⁊ cum malis pessimi efficiuntur: ⁊ sic illorum ingenium dignoscitur: Quia ingeniuz nihil aliud est nisi ad talem ascendere speculationem qđ in ea liberales septem artes includantur ⁊ qđ a posteris vix illud assequi possit ⁊ valeat. Sed ingenium in duplici differentia reperitur:

Nam aliquod est speculatiuum aliquod vero praticum. De speculatiuo dictum est. De pratico vero eius noticia in paucis reperitur : vt sunt boni pictores: Aurifices : ⁊ omnia que manuali reguntur operatione. De isto secundo membro loquimur: quia secundum indiuiduorum pluralitatem multiplicatur : tamen apud paucos: (ut diximus) eius reperitur consistentia Ysidorus x°. ethymologiarum ait.

Ingeniosus dictus ꝙ intus vim habeat gignendi quamlibet artem. Perspicatus enim sum ꝙ possunt quinq̄z modis ingenia corrumpi pigritia : diffidentia: persuasione : lascivia : instabilitate: Ex quibus mediam instabilitatem mihi elligo : que mihi precipua est : quia laudanda est maxime quando est celer: quoniam significat discursum.

Capitulum septimum de natura Lune.

Luna hominem denotat mediocris stature ⁊ recte : Album glaucedine consparsum: modicū decorum: aspectu mollem: faciei rotunde. Dicunt etiam non nulli vnum oculū altero maiorem monstrare: ex aliquo quidem accidenti oculos semper inequales habere: ⁊ eorum sunt supercilia iuncta. Quantum vero ad animam est vagabundus cogitationibus plurimis sermonibusq̄z admixtus : Obliuiosus: pusillanimus timorosus: Secretorum diuulgator: delectationum amator: ⁊ desiderat scire sortilegia: historias: fabulas ⁊ cōmixtionis querit habundantiam. Dicunt aliqui ꝙ est homo nullius seruitij: ⁊ desiderat ire de die ⁊ de nocte: atq̄z huc ⁊ illuc discurrere : ⁊ non habet voluntatem standi in loco. Et dicunt. Si non habet oculum maiorem altero est percussus in oculis: vel infra oculos vel monoculus est: vel strabo: Et non potest esse quod pro aliqua calumnia oculis non careat. Ego puto hinc esse quod illustres Chyromantici dicunt: quando sunt vnum aut duo puncta in percussione manus ꝙ ledetur in oculo vel oculis cum aliqua re a causa primitiua scilicet: exteriori: quia ibi ē locus Lune. Nisi sit vniuersalis constellatio impediens aut consuetudo: vt tenet hypocras in libro de aere ⁊ aqua dum ait. Multotiens causa longitudinis capitum primo a mulieribus est habita. idest consuetudo : deinde vero natura consuetudinez est consecuta: quod ideo factum est: vt illi homines animosi esse atque audaces insinuarentur: consuetudo autem hec adoleuit: quia videlicet mox vt nascebatur infans illum accipiebant: Et eius caput in longitudinem aptabant : sicq̄z ligabant ingeniantes vt rotunditatem amitteret : que res eorum capita in longitudinē adduxit: q̄r vz ipsaz naturam ad hoc cogit. Postea vero longioris temporis mora : vsum in naturam cauillando inseruit: Iam nunc itaque non est causa lōgorum capitum consuetudo : sed sola natura est. Quia vero sperma ab omnibus mem-

bris corporis descendit: sanum quidem a sanis: infirmum quidé ab egris currens: et rursus quidem sic operationes fiunt vt calui caluos: varij oculos varios: strabo quoq3 generat straboné ꝛc. Igit̃ nã paretũ diuersificat mébra hominis ꝛ mores vt in primo lib. dixi. Oportet colligare omnia que dicta sunt de planetarum natura: ꝛ in primo ꝛ in secundo libro. ꝛ proportionare ad inuicem membro membrũ planetam planete: ꝛ postea pronunciare iudicium tuum. Et causa est quia in genituris concurrunt virtutes septem erraticorum cum suis proportionibus: qui faciunt magnam differentiam: ꝛ ita aggregabis omnia: ꝛ que insultat dicas. Sciendũ tamen ꝙ planete habent virtutem qualitatiuam: qua mediante vnus alteri contrariatur in virtute: vnde planete isti sunt ꝯtrarij quo ad virtutes. s. Mars Venus: Jupiter: Mercurii ꝛ lune qualitates conuertibiles sunt quare apparet iudicantem oportet vti sagacitate.

Capitulum octauum de physionomia linearum.

Peruenit ad aures nostras ꝙ quidam hebreus physionomizabat per aspectum hominis de preteritis ꝛ futuris: De diuitijs ꝛ honoribus ꝛ calamitatibus: de fortuna ꝛ infortunio genitoris: ꝛ genitricis. et alia multa: que cum maximo labor̃ quesiui ab ipso quod instrueret me negauit petitionis mee dictum. Tamen in disputationibus inueni ꝙ ignorabat physionomiam tam methaphoricam quam de membris: de planetisq3: sed per quasdam lineas: quas inde ex labore meo percepi: in illis maximam adinueni veritatem cum longa temporis experientia. ꝛ sic indagaui semitam aureã ꝛ archanum maximum: quod latitare nolo.
In primis est aspiciendum in tranquilla fronte: ꝛ ibi tres aliquando lineas reperies per lõgitudinem frontis: que important tres etates scilicet puericiam iuuentutem: ꝛ senectutem. Pueriuciam intelligo a primis annis vsq3 ad annos vigintiquinq3 Juuentutem dico a vigintiquinq3 annis vsq3 ad quinquaginta. Senectus vero erit a decem lustris vsq3 ad quindecim computatur ꝛ ad hoc vltimum vite residuum sicut inferius patebit in formationibus linearum. Ut Sic.

Tertia etas.

Secunda etas.

Prima etas:

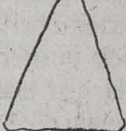

Distinctiones vero earum etatum secundum antiquorum atq3 modernorum opinionem breuitati studens reliquo: ne lectoribus aures obtundam. Et sic damus dextram patri: sinistrã vero matri. Et in illo loco vbi sunt continue linee ibi dicimus fortunã: ꝛ precipue si sint recte: nam oblique contrarium designant: magis ꝛ minus secundum earum intensionem ꝛ remissionem: etiam tres sub duorum superiorũ vna cum sexti inferioris dominio collocantur etates.

Saturnus.

Juppiter.

Mercurius.

Prima linea Mercurialis vocatur que est primam etatem representans: quia in tali etate est tempus adiscibile in quo virtutes possunt instrui: ꝛ adisci: ꝛ est etas florida sed aliq3tulum lubrica. Secundam etatem venerationis ꝛ sapientie tempus apello vbi sunt sedes largitatis ꝛ exuberantie morum ꝛ deuotionũ que prosunt hominibus atq3 discretionũ: ꝛ actiones laudabiles: ꝛ vbi virtutes vniuntur: ꝛ vitia dilabunt̃. ꝛ vbi igeniũ fructũ idicat: ꝛ est mater honestatis: ꝙ ꝑ iouialé lineã repñsentant̃.

Tertia vero etas est tristicie atqꝫ auaricie: ca-
duca ⁊ inanis: Tamen si est fortunata indicat
agriculturam: ⁊ fabricas: ⁊ que pertinent ad
officium senectutis: ⁊ tali tertie linee subiicin-
tur que saturno attribuunt. Aliquis posset ar-
guere ꝙ est etas deuotionis: dico ꝙ senes ha-
bent deuotiones: quia illa etas est impotẽs ad
vita ⁊ luxuriam: ⁊ ideo delectantur in sacrifi-
ciis ⁊ ecclesiis. Tempus iuuentutis ẽ natura-
le ⁊ non propter conatus: vnde est magis con-
fidendũ in illis. Et sic in illo loco vbi est frac-
ta linea: ibi est infortuniuꝫ: scilicet egritudo aut
aliud detrimentum. Et si due inferiores linee
sint continue: ⁊ fecerint quasi angulum experti
sumus illos habere precipuam fortunaꝫ in di-
uitiis ⁊ honoribus: tamen pauci sunt qui tale si-
gnum habeant. item dicte due inferiores linee
scilicet sub tribus principalibus: dextra attribui-
tur saturno: sinistra lune: ⁊ etiã dextra est pa-
tris: sinistra vero matris: ⁊ sic iudica de fortu-
na ⁊ infortunio secundum presentiam linearũ
Sed cum dicte due linee coincidunt ĩ triangu-
lum: ⁊ sit vna linea transuersalis in principio
nasi: ita tamen vt non compleatur triangulus:
fortunam similiter illius competentẽ indicamꝰ
⁊ asserimus: Et vbi deficiunt linee aut obliq̃n-
tur infortuniũ attestantur. si vna linea est in me-
dio sub lineis in diametro nasi sublimem fortu-
nam ostendit: idem a ptholomeo philosopho
attestatur dum inquit. Si vna linea in longitu-
dine frontis a dextro in sinistrum viuit annos
sexaginta. Si due. septuaginta. Si tres octua-
ginta. Si quattuor. nonaginta. Et si quinque
centum. ⁊ si dicte tres linee sunt intersecate ab
aliis lineis inimicicias ⁊ persecutiões dicimꝰ
denotare. Et si dicte intersecationes fecerint
angulum: ⁊ vna linea sit maior altera taliter
ꝙ transcendat angulum ille hꝫ inimicos: sed
non nocebunt integre illi. Illud quod dicunt
auctores: ⁊ precipue illud quod dicitur ĩ quin-
to libro nostro in Chyromãtia magna de qua-
drãgulo manus significare circa amicos ⁊ ini-
micos. Ideꝫ per frontis signa attestatur. Sed
si plures linee in fronte reperiantur scias illas
linearum principalium sorores esse. Si una tã-
tum linea sit in fronte secundum situm ⁊ figu-
ram ⁊ locum de etate ⁊ secundum planete do-
minium pronosticabimur. Si nulla sit linea ni-
hil indicamus. Si oblique ad deorsum tende-
rint infortunium fore dicimus. Si oblique ad
sursum vt arcus infortunium maius fore arbi-
tramur. Si sint vene tumefacte maximaꝫ cho-
lere qualitatem indicamus. Et tu considera si-
cut in Chyromantia magna dicemus ⁊ inue-
nies aureum archanum: Et sic est finis tertij li-
bri. sequitur quartus.

¶ Prohemium Quarti Libri.

¶ Incipit liber quartus Anastasis eiusdem
Bartholomei Coclitis bononieñ. medicine
distillatoris Chyrurgici physionomi chyro-
mantici Geomãticiq3 Ad eundem. D. Ale-
xandrum Bentiuoluz. Prohemiũ.

i N Precedentibus tribus li-
bris locuti sumus de physiono
mia quantum putauimus ad
eam attinere: τ quantuz secun-
dum imbecillitatez ingenij no-
stri pro viribus inuenire potui-
mus ab antiquis varijs scriptoribus annota-
tum: Scientiamq3 huiusmodi deo adiutore nõ
parũ ampliauimus. Nunc vero intentio no-
stra est in hoc quarto libro τ in duobus alijs
sequentibus ad huius artis professorum vtili-
tatez de Chyromantia ample ad modũ τ co-
piose disserere. Quid tibi nunc dicet aliquis cũ
chyromantia: De physionomia eniz supra te
tractaturum esse pollicitus es: naz hec inter se
differre videntur. Sciant autez qui hoc mouẽt
Chyromantiam physionomie subijci: τ ab ea
quodãmodo tanq3 membrum a corpore depẽ
dere. Ut tenet in problematibus Conciliator
quem alias allegaui. Hinc est q Albertus in
libro de animalibus primo vocat chyromanti
cos physionomos: Ego dico etiam q physio
nomia non solum versatur circa homines: sed
etiam circa cetera animalia: Chyromantia au
tem solum est in hominibus: τ symijs τ simili
bus: sed in manibus tantũ. physionomia vero
ad vniuersa membra totius corporis extendi-
tur preter q3 ad manus. Stolidi sunt illi qui
existimant Chyromanticum sine physiono-
mia: τ physionomum sine chyromantia perfe
ctum esse. Unde dici potest q physionomia ẽ
firma radix: Chyromantia vero est tanq3 ra-
mus. Quemadmodum enim Chyrurgia sepa
ratur a physica: τ geometria ab astronomia pp
ter diuersum moduz considerandi circa idem
subiectum: quoniam primus considerat celuz
prout est quantitas non habendo respectuz ad
motum: secundus vero prout in tali tanto vl tã
to tempore quelibet sphera mõ in idem subiec
tum tamen altera ab altera dependet: Non se
cus dicendum erit de chyromantia τ physio
nomia: que in idez quoq3 subiectum versantur
scilicet corpus humanum. Ideo sex libros in
vnum tantum subiectum positos esse existimo
In isto igitur quarto libro introducetur disci-
pulus meus Augustinus ingenio quidem ac
fide preclarus: qui mei amantissimus ac inte
gerrimus extitit: vt in secundo libro actum est
cum diuersis enigmatibus τ quesitis: τ erit tã
q3 cõmẽtuz quinti libri: hic etiaz conuincemus
falsa principia: τ quasdam inanes multorum
opiniones refellemus: τ maxime Anthiochi
cesenatis. Ne recentiores in arte ac pene inici
antes in eius erroribus submergantur. Quoni
am homo considerans: Ut inquit Auerroys:
in prologo physicoꝝ: paruitatez vite sue ad res
pectum τ comparationez temporis sempiter-
ni debet esse audax ex necessitate: τ vt scientiaz
acquirat debet deponere propriam vitam. Cũ
mediante sciẽtia speculatiua homo felicitetur:
Et hec perfectio esse non potest nisi homo
insudet in libris philosophoruz: τ eorum dicta
recipiat: τ memorie mandet ac detineat: τ eo-
rum concordantias simul componat. Unde
acquirendo tales habitus: τ componendo im
mortalis redditur τ felicitatur. Nam ex parte
scientie immortalitatem acquirit: τ dijs ipsis si
millimus efficitur. felicitatem autẽ adipiscitur
quoniam anima sua dũ tales habitus acquirẽ
do disponit. efficitur felicior ac beatior. Quocir
ca oportet hominem: qui se viruz prestare vult
scientijs omnibus insudare. Et ex dictis auc-
torum: qui naturaliter locuti sunt libros com-
ponere. nec huiusmodi sint: vt multi sũt loqua
ces ac nebulones: qui non solũ non sciunt cõ-
ponere: sed componentium scientias ob eoruz
crassitudinem: tanquam fastidientes: minime
intelligere valent. Cum incepi me istis facul-
tatibus penitus totũ tradere. ferme omnes me
deridebant: si quid inuigilando adeptus sum
posteritas iudicabit. Imitatusq3 sum illud lau
dabile carmen. Multa tulit fecitq3 puer suda
uit τ alsit. Multum laboris: plurimũ incõmo
di lacbrimans ac sudans passus sum: vt hanc
celeberrimam scientiam penitusq3 sepultam:
ex carceribus obscurissimis in clarissimam lu
cẽ educerem. Nocuit mihi paterna radix: que
si adiumento fuisset: melius de me sperandum
erat: dicit enim Iuuenalis: τ dictum est veris-
simum τ expertum haud facile emergunt: quo

ruz virtutibus obstat res angusta domi. Me
mini me multa scripsisse:que cum dictis diuer
sorum auctorum concordarunt: quos : ita me
deus adiuuet:nunquã antea videram:τ nõ mi
hi ascribendum puto sed potius celestibus in/
fluxibus:qui ad hoc me inclinarunt. Ut est in
mea natali figura astronomica:licet aliqui ne/
gent iudicialem astrologiam:qui dum multuz
se intelligere volunt vulgo ostendere:nihil pe/
nitus intelligunt:ac se ipsos ignorant. Multũ
equidem in me valuit coniunctio mercurij τ ca
pitis draconis in quarta domo:cũ aliorum pla
netarum mixtione. Et si quis diligens volue/
rit hoc perscrutari : hic annus est mensis τ di/
es τ hora mea natalicia. Cocles eniz natus ẽ
1467. Die.xviiij.martij hora.3.noctis ad Bo
nonie meridianum .

Incipit Liber Quartus eiusdem Coclitis
per dialogum in quo disputatur de Chyromã
tia Augustino Coclite discipulo ingenioso in/
terrogante .

Questium primum Augustini discipuli ad
eundem Coclitem magistrum. De collocatio
ne planetarum.

Textus.

d E collocatione planetarũ in chy
romantia o magister mi insurgũt
mihi multe dubitationes: quas i
quodam libello cuiusdam chy/
romantis noui τ inexperti : vt arbitror:vidi.
Inquit enim.pollicis tuberculum marti dedi
co:nam is omnibus robore τ fortitudine pre/
stat:quemadmodum mars ceteris planetis ẽ
fortior .

Respõsio magistri ad Disci.

Comentũ .

f Alsum est ꝙ tuberculuz pollicis
Marti dedicetur:nec ceteris est
fortior. Ratio quoniaz vt inquit
philosophus tertio topicoruz ro/
bur existit in neruis τ ossib⁹. Cũ ergo ita sit ꝙ
digitus pollex sit compositus ex duabus iunc/
turis tãtũ nec adhereat ossi pectinis. Et ceteri
alij digiti sint ex tribus iuncturis compositi: τ
annexi τ cõtigui quattuor ossibus pectinis for
tissimis ligamentis:que ossa sunt i vola manus
sicuti videtur in anothomia:igitur i ceteris plu
ra erunt ossa τ plures nerui ꝗz i pollice: in pol
lice autem cum non continuetur imo separetur
ab osse rascette τ cũ componatur ex duab⁹ iũc
turis tantum erunt pauciora ossa τ pauciores
nerui. Arguatur igitur sic vbi pauciores sunt ner
ui τ pauciora ossa minor est fortitudo:sed i pol
lice sic est ergo in eo minor erit fortitudo ꝗz in
ceteris. Uidetur ergo debilior locus toti⁹ ma
nus. Secunda ratio in illa parte minor est for/
titudo que situatur ex obliquo ꝗz in alijs parti
bus que situantur figura diametrali recta. Sed
ita est ꝙ pollicis situs τ positio est per obliquũ
τ aliorum digitorũ situs τ positio est p rectam
figuram ergo in eis maior erit fortitudo:τ i pol
lice minor. Fundamentuz maioris propositio
nis sumitur ex quadam experientia quã vide/
mus : in mechanicis hominibus sicuti sunt
Carpentarij τ alij. Cum enim volunt pondus
aliquod magnum eleuare situant ligando cor/
das per lineam rectam τ tunc facilius eleuant
aut mouẽt. Tertio cõfirmatur. Pars illa na
turaliter videtur fortior:que laborez melius to
lerat . Et illa debilior que laborem minus to/
lerat. Sed pollex minus τ alij magis tollerãt
laborẽ ergo pollex ceteris debilior erit. assump
tum patet quare cũ labore omne mẽbrum re/
soluatur:τ suum humidũ substantificũ quod ip
suz humectat consumet:quod patet ex eo quia
calefit per laborez. Igitur quodlibet mẽbrum
quod diu fatigatur indiget restauratione sui hu
midi substantifici:quod fit mediante sanguine
transmisso ab epate per venas magnas τ par/
uas.hec autem transmissio facilius fit per ve/
nas rectas ꝗz obliquas:Sed a pollice veniũt
vene per obliquũ:ad alios vero digitos per rec
tum:ergo facilius nutrimentum datur alijs:ꝗz
pollici. Preterea illud membrum est debilius
quod citius fatigatur ceteris paribus τ debili
tatur ꝗz ceteri:ergo est debilior . Confirmatur
a signo:quia laborantes τ mechanici in feren/
do pondera:eo minus vtuntur alijs imo alijs
vtuntur τ non illo . Preterea ille digitus ẽ ali
is fortior:quo homines vtuntur in nocendo a/
lijs. Sed videmus quod digito medio suppo/
sito indici fit maxima percussio circa furculam
pectoris:τ sup alias partes corporis imo mul
ti eruũt oculos digito medio:solo autẽ pollice
non fiunt iste actiones: Igit̃ pollex alijs debi
lior ẽ τ non fortior. Uel dicemus vt dicit phũs
12. de aĩalibus. Uigor pollicis ẽ equalis quat
tuor digitoꝝ. τ hoc q° ad seruitiũ ipsoꝝ:quoniã

pollex digitis oib⁹ famulat͛. Meli⁹ ergo esset dicēdū q̄ si ex fortitudīe loci mars collocatur magis ꝯgrue collocaret͛ in pricipio mēsalis q̄ est cōtigua mōti auricularis nā clausis digitis fit percussio vhemētissima: licet ꝑpter istud nō attribuat͛ marti ergo ex fortitudine percussiōis nō debet locus attribui marti: ex pte uero similitudinis vbi dicit martē ceteris planetis fortiorē: falsa ē talis similitudo: qm̄ q̄ ab alio planeta fortitudinez recipit nō ē ceteris fortior: sꝫ mars a sole r͛cipit fortitudinē ergo nō ē ceteris fortior q̄.n. fortitudinē recipiat pꝫ qm̄ aliā viz hꝫ qn̄ ē a sole occiduus: ⁊ aliā qn̄ matutine orit͛: quēadmodū ceteri hn̄t: vn̄ si ex pte fortitudinis pollicis tuberculū alicui planetaꝝ tribuēduz esset soli ⁊ nō marti dādū esset ex quo oēs viz: virtutēqꝫ ac lumen a sole recipiūt quo mediāte agunt in istis inferioribus.

¶ Secūdū quesitum Augustini discip. ad eūdem Coclitem magistrum.

¶ Textus

a — Ctiones etiam Marti subiecte quemadmodū sunt ille que ferro ⁊ vi fiūt p hūc potissime digitum exercent: est.n. toti⁹ manus arx.

Scda Respōsio magri ad eundem. Dis.

Cōmentum.

d — Jco q̄ hoc q̄sitū ondit auctorez illū nec esse Chyromāticū nec astronomū: nullus.n. chyromāticus iudicat vnico mediāte signo: sicuti nec p mōtem vnū nec p lineā vnā sꝫ attēta ꝯtraopātia ⁊ ꝑportiōe multoꝝ ad iuicez: cōsiderādo q̄ efficatius sit. Et ita faciūt astronomi Geomātici ⁊ physionimi. Oēs.n. isti cōsiderāt in geniturs septez erraticos planetas ⁊ 12. signa cū suis ꝑportiōib⁹ amicicie ⁊ inimicicie seu i magisterijs seu i religs. Jnqt.n. Albubater i cap° de magisterio nati. Qn̄ mars ⁊ saturnus i aliquo anguloꝝ maxie i medio celi ac i signo igneo fuerit natus erit faber. ⁊ si sol aspexerit enses: ⁊ loricas ac lāceaꝝ ferra fabricabit. Si iupiter eo aspexerit natus erit faber speculoꝝ ⁊c. Si ergo tuū dictū est verū talis mōs attribuit͛ chyrurgicis restauratoribus fracture ⁊ dislocationis ossiuz: ⁊ tn̄ suū magisteriū non reqrit fortitudinez: sꝫ poti⁹ idiget igenio. Et cū hoc etiā isti icendūt canterizāt cōburūt ⁊ icidēdo extrahūt testiculos ⁊c. Jnqt Albubater in capitulo de medicis chyrurgicis. Qn̄ mars ⁊ Venus iuncti fuerit: ⁊ se aliquo aspectu aspexerit aut q̄ sint recedentes talis natus erit medicus. Et qn̄ mars ⁊ mercurius i domo veneris fuerit aut vnus illoꝝ natus talis erit medicus ⁊ nigromāticus ac expimentis suis hoies decipiet. Et ait Almāsor i suis ꝑpositiōibus. Perfectus medicus erit cui mars ⁊ venus fuerit i sexta: pro te ⁊ corroboratiōe dicti tui occurrit fortis rō. Cū ita sit q̄ mars sit cā homicidij ⁊ iterfectiōis: ⁊ cū tali digito. s. pollice iterficiātur: pulices: pediculi: ⁊ lendes. Jgit͛ ꝯuenienter huic digito pollici iterfectori debite attribuitur Mars.

¶ Quesitum tertiū Augustini discip. ad eundem Coclitem magrm. Disci.

¶ Textus.

i — N hoc.n. tuberculo Chyromātici obseruauere: si qui igne comburendi ustulādiue sint: vel alias quā uis actiōem p ignem effecturi que oia martis naturā sapiunt.

¶ Tertia respōsio magri ad eundem Dis.

Cōmentum.

d — Jximus supra q̄ boni chyromātici nō debent iudicare p vnā simplicē lineā: nec etiā boni euentus aut mali ipsius nati attribuuntur vni soli planete. Albubater i cap° de cōbustiōe nati igt. Qn̄ luna septime dn̄a fuerit: ⁊ mars ac sol ipsam ex septima ⁊ decima domo aspexerit natus cōburet͛ ergo simpliciter nō est verum.

¶ Quesitū quartū Augustini discip. ad eūdez Coclitem magrm. Disci.

¶ Textus.

m — Ars isup ipsi supponit͛ soli orbe ꝯtiguo hic linee vite cōiūgit͛ q̄ soli vite data est.

¶ Quarta responsio magri ad eūdem Disci.

Cōmentum.

q — Uod sol sit dator vite duob⁹ modis itelligit͛: vno mō qꝛ gubernat fetū i utero a primis mēsib⁹ vsqꝫ ad ptū vl'r ex quo vl'r oib⁹ plitis ⁊ stellis lumen ifluit. Alio mō qꝛ est hylec nati: quōcūqꝫ itelligas ex pte situs falsissimū ē. dicit͛.n. sol q̄si solus i opatiōib⁹: qꝛ astronomi regulāt se ad iueniēdū motū alioꝝ plāetaꝝ erraticoꝝ p motū solis. Et etiā dicūt aliq astronomi

z philosophi: qđ omnes alij planete recipiũt lu
men z virtutez a sole. et iõ balyãberazel ap-
pellat ipsũ cãdlã mũdi: alij lucez mũdi: alij lu
cernã totius orbis: Et de⁹ sublimis z creator
oĩum situauit ip̃z solez imedio alioꝝ planeta-
ruz sicut cor in medio toti⁹ corporis hominis
vt melius z equali⁹ influat virtutem suã alijs
membris. Et ita sol in medio existit: vt distri-
buat diuersas ꝓprietates alijs plãetis lumine
mediãte Si tu intelligis primo modo cõtra.
Inquit albert⁹ in libro đ secretis mulierum.
Ab vltimo.n. orbe q motu diurno omnes sphe
ras inferiores rapit: influunt materie principa
liter: z radicaliter virtutes essendi z mouendi:
z ab orbe stellaꝝ fixaꝝ fetus recipit virtutem:
ac distinguit in esse ƀm diuersas figurationes:
z accidentia: z illud cõuenit ei in ꝙtũ forma:
Sed etiã ↄtrabit virtutẽ ab hoc orbe q̃ dat esse
z ƀm diuersas naturas hui⁹ orbis post spherã
stellatã ponit sphera Saturni ƀz astronomos:
z ab illa iflũũt anime virtutes discernendi z ra
tiocinandi: z post est sphera Jouis : z ab illa
influit anime magnanimitas zc. Et magis in
ferius ingt Nũc vero ex parte corporis cõsi-
militer notãdũ est. Et primo de creatione vel
formatiõe corporis: quod ex embrione creatur
z formať p effectus z operatiões stellaꝝ: que
planete dicũt. Planeta autem dicit a planos
.i. q̃si error eo ꝙ a cursu suo aberrãt z ad inicẽ
i motibus z effectib⁹. Primo.n. materia em-
brionis vel hoĩs generãdi ↄpressa z coagulata
p frigiditatez: z siccitatẽ saturni dispõit: z huic
.s. materie a ioue virt⁹ ifluit vegetatiua: z mot⁹
nãlis ascribit. Et tũc patebit in tali mã opatio
aliq̃liter debita. Et iõ medici dicũt qđ post lap
sum spmatis in matrice: qđ primus mensis in
generatiõe z tẽporis successiõe secũdũ exigẽtiã
nature ac seminis saturno ascribit .s. primus
mensis ↄceptiõis. Scđus v̂o mensis ioui. ter
tius mensis marti. Quartus soli: quintus vene
ri. Sextus mercurio. Septimus lune. Octauus
iterũ saturno: z nonus ioui. Et hinc est ꝙ astro
nomi z phi: z p̃cipue Alexãder ꝓblemate.i63
Ingt ꝙ q nascit mense octauo nõ viuit: q̃ sa
turnus sua frigiditate ↄstringit z ↄprimit ↄp̃hẽ
siõe forti: z iõ interficit fetũ. Et idẽ testať ptho
lemeus z balyãberagel. Et iõ si tu diceres: qđ
sol sit dator vite. scđo mõ q̃.s. sit hilec. hoc vide
tur esse ↄtrariũ astronomis. Nã phtolomeus z
Almãsor in suo centiloquio dicũt. Vita oĩum
animãtiũ est ƀz gradũ solis z lune: z hoc ab al
tissimo datũ ƀm Astaphã. Itẽ inquit albuba-
ter. Et scias ꝙ sapientes extrahũt hylegia ex
quinq; locis. primo a sole. scđo a luna. tertio a
gradu ascẽdentis. 4° a p̃te fortune. 5° a gradu
ↄiũctiõis: vel p̃uentiõis natiuitatẽ p̃cedentis.
Cũ ergo natiuitas diurna fuerit a sole: noctur-
na a luna zc. Sicut ante diximus non simplici
ter vni planete attribuendũ est. Manifeste.n.
z apte vides qđ ↄcurrũt eximie differentie ƀm
diuersa tẽpora: z horas z ita de lineis itelligen
dũ. Et p hec appet ꝙ sol solus nõ ẽ dator vite

Questitum quintuz Augustini discipuli ad
eundem Coclitem magistrum. Di.

Textus.

d Cprehensum est: qđ illi q mar-
tẽ geniture dominatorẽ habent:
quasdã in hoc tuberculo exp̃ssas
z cauatas lineas gerunt.

Quinta Respõsio magistri ad eũdẽ Disci.

Cõmentũ.

c Vm sit qđ ↄsiderãdo dicta aliq°
rũ antiquoꝝ z modernoꝝ in theo
rica z pratica nõ repiant q dicãt
ꝙ illi q habẽt martẽ dominatorẽ
i sua genitura. habeãt lineã talẽ qualẽ dicis es
se i tuberculo pollicis: Iõ tuũ assumptũ nego:
et ifra in alio loco mẽtionẽ faciemus đ martis
collocatione ƀm verã z rectã opinionem.

Sextũ q̃sitũ Augustini Disci. ad eundem
Coclitem Magistrum.

Textus.

n On igit in infima cauea est fortis
simus mauors collocãdus : sed
mercurius: nã minimulus digitus
minime ei ↄgruit: sed veneri poti
us cũ eo i loco chyromãtici quot vxores q̃ cuz
mulieribus fortuna sit habenda ispiciãt. Nul
lus.n. in tota palma debilior aut effeminatior
locus est q veneri magis cõueniat.

Sexta Respõsio magr̃i ad eundem Di.

Cõmentum.

c Oncedit qđ minimus tubercu-
culus est locus effeminatus: nec
tñ ex hoc seqť qđ sit locus vene-
ris. Optimus .n. chyromãticus
theoricus z praticus rõnalis nõ dz simpliciter
exprimere aliquẽ cõceptũ: nec de cõsorte: nec đ

ↄcubitũ ꝑꝑ lineas existentes in aliquo vno sim
plici mõte sine eminentia illaꝝ lineaꝝ: colore:
aut situ aut forma lenitate aut rigiditate antedi
cti tuberculi: ⁊ sine cõuenientia ⁊ ꝓportiõe mõ
tis pollicis: Itẽ simile indiciũ de cõsorte expli
cat' ꝑ montẽ veneris. i. pollicis similẽ mõti mi
nimi. Inqt Albertus ⁊ ↄciliator. Si mõs pol
licis sit decenter mundus ⁊ lenis bene colora
tus bonã ↄplexionẽ ostendit: ⁊ hoiem diligen-
tem mulieres ac pulchra indumenta. Et dicũt
qdã qꝺ si q̃dã linee extense fuerit a radice pol
licis ꝑ montem ipsius tot amicos ostendit: in
manu vero mulieris tot ↄcubinos. Et si iste li-
nee extense ⁊ pulchre: cum istis mulieribus vl'
viris significant copulationẽ. Et si q̃dã stella
reperiatur vel quid simile risum ⁊ leticiã notat
⁊ intentio cõcubitus ꝑꝑ qꝺ vilipensio accidit
Et ego dico ꝙ aliqui moderni senserunt ⁊ be-
ne: quod quãdo iste mons est eleuatus ⁊ bene
fortunatus: significantur musici ⁊ phylocapti
quod multotiens probaui ⁊ inueni veritatem.
Item inquit Albertus ⁊ ↄciliator. Si quedã
linea notabilis multũ rubra ⁊ scindens fortiter
digitum pollicis ↄcubitũ cũ cõsanguineis ostẽ
dit. Et aiunt in capitulo ꝺ digito pollicis. Si
quedã linee existentes infra primã ⁊ vltimam
iuncturã huius digiti parentelaꝫ magnã ⁊ par
uam secũdũ multitudinem ⁊ bonitatem lineaꝝ
Et si i dorso pollicis iuxta ungueꝫ fuerit stella
erit luxurios⁹ valde. ⁊ si talis figura ✕ ma
trem aut sororem corrũpet: ⁊ multe alie rõnes
possent adduci: que breuitatis cã omittunt': ad
iudicandũ ꝙ iste locus sit intensissime effemi-
natus: sicuti de linea sorore linee vite: q̃ demõ
strat luxuriam nephãdissimam: ⁊ puerileꝫ con
cubitum. et in isto monte ostendunt' cynedi ⁊
illi q pollutionem propriis manibus patiunt'.
et illi q dicunt' pati alluminati. Isti enim sunt
homines: qui non possunt actiue cohire nisi pa
tiunt'. et propria causa allegat' ab Auicenna in
capitulo proprio libro 3°. Ut dictũ est in prio
libro physionomie. Consideratis antiquis ⁊
modernis chyromanticis oẽs conueniunt in
vnum: quod ista attribuenda sunt loco veneris
Et etiam i digito paruo collocant mercurium:
Iz locus antedictus sit aliqualiter effemina-
tus. Causa hec est: qz vt dicunt poete mercuri
us est nuncius deorꝫ. et astronomi dicunt qꝺ
mercurius est scriba planetarũ ⁊ ↄuertibil': ⁊ di
cit Albertus magnus in de secretis mulieruꝫ:
quod mercurius agit i fetu virtuteꝫ gaudendi:
⁊ delectandi. et quidam ↄmentator super libro
ipsius Alberti inquit. Mercurius quasi mer-
catorum kyrios idest dominus: sicut eniꝫ mer
cator dicit' esse gaudiosus ⁊ affabilis sic ⁊ ille
planeta est beniuolus: gaudium ⁊ delectationẽ
infundens dicit Isidorus. viij. ethymologia-
rum capitulo vndecimo. mercurius sermo in-
terpretatur. Nam ideo mercurius quasi medi
us currens dicitur appellatus ꝙ sermo currat
inter homines medius. Ideo ⁊ hermes grece
ꝙ sermo vel iterpretatio: que ad sermonẽ vtiqꝫ
pertinet hermenia dicitur. Ideo ⁊ mercibus
preesse: quia inter vendentes ⁊ ementes sermo
fit medius. Aliqui dicunt mercurium esse her
maphroditum: Nam cum bono planeta exi-
stens eum bonum facit: ⁊ cum malo malum.
Cum sit conuertibilis ad vtrunqꝫ sexum. Iõ
dicitur etiam planeta neuter. Unde mercurius
habet congruum locum in minimo monte: ⁊
ipse ostendit rem esse: ⁊ nedum inclinat ymmo
incitat. Inquit Albertus ⁊ conciliator. Si in
digito minimo reperiantur linee pulchre ⁊ cla
re: erunt loquaces ⁊ musicalia scientes: picto-
res ⁊ sermocinatores: ingeniosi arismetrici: geo
metrici augures: rectores optimi. et valde cupi
unt laudem ⁊ memoriam suorum laborum fac
tores ⁊ speculatores profundoꝝ secretorũ: Et
quid habeant tales in corde nullus põt cogno
scere. et tales lineas ego vidi in pluribus secre
tariis: ⁊ scribis pricipum cum proportione mõ
tis anularis. Linea cordis ⁊ media naturalis
si habet montem iouis optimum facit excelsos
platonicos. ⁊ peripateticos ⁊ famosos philoso
phos: quando habent talem proportionem: ⁊
talia lineamenta. ⁊ similiter istud idem reperi-
tur in multis scolaribus artistis. Legiste vero
habent montem iouis cum minori proportio-
ne quoniam indigent sola memoria ad allegã-
dum paragraphos solummodo. Cum autem
viderim paucissimos homines habere triangu
lum secundum tuam extraneam sententiam o
Antioche pauci reperirentur homines inge-
niosi: quod falsissimum est sicut experientia
docet que contraria est tue false ac oblique chy
romantie.

¶ Quesituꝫ septimū Augustini discip. ad eun
dem Coclitem magr̄m. Disci.

¶ Textus.

Um sensu diiudicet̄ mons pol/
c licis maioꝛ ceteris : ꝛ locus ille
magis musculosus ceteris locis
repertis in manu: ꝛ mechanici sē
per eo vtantur in suis operibus: his duabus d̄
causis recte iudicatur fortioꝛ ceteris monti/
bus.

¶ Septima respōsio magr̄i ad eundem Dis.
Cōmentum.

Eritas est quod quāto membꝝ
u est maius in eo necessario muscu
li sunt maiores. Quoniā muscu/
lus nō est aliud q̄ꝫ locus carno/
sus in quo contexuntur villi neruei in princi/
pio cuius musculi nerui cōtexuntur: ꝛ iniiciunt
cordas ꝛ rō est. Rasys in primo ad Alman/
soꝛem inq̄t. Neruus eniꝫ si pergrādi membro
coniungeret̄ vel nullo modo vel debiliter ipsuꝫ
neruus anteq̄ꝫ ad membrum perueniat: quod
per ipsum moueri debeat diuidit̄. Et subtiles
ꝛ minime partes carnis ꝛ ligamēti i ipsis diui
sionibus cōtexunt̄: ꝛ q̄d ex toto ꝓuenit muscu
lus vocat̄. Et in secūdo capitulo de rascetta in
q̄t. Rascette quoqꝫ ossa q̄ sunt octo ꝛ ossa pec/
tinis q̄ sunt quattuoꝛ : ꝛ quattuoꝛdecim q̄ sunt
digitoꝛum quinqꝫ. Os autē pollicis primum
superioꝛibus furculis extremitati cōtinuat̄ i lo
co iuncture ample ꝛ laxe. Quod ideo factum ē
quia magno indiguit motu: vt reliquis quattu/
oꝛ digitis coniungi posset. Igitur fuit necessa/
rium quod ibi esset magnus musculus: duab⁹
de causis: vna vt seruiat magno membro vt di
xi: quale mēbrum est pollex. Alia de causa vt
bene coniungeret̄ aliis quattuoꝛ digitis: ꝛ eos
substentaret. Quoniam si non fuisset magnus:
aut fuisset frustratorie factū aut leuiter fractum
vel dislocatum in sui officio ad quod ē oꝛdina
tum a natura. Ideo aliqui philosophi: ꝛ chy/
romantici appellant ipsum digitū pollicē cla/
uem digitoꝝ. Causa ē quoniā ipse seruit aliis
ꝛ circūuoluitur secūdum omnem positionem a
dextris ꝛ sinistris superius ꝛ inferius: vt coope
riat ꝛ iuuet ad capiendum in omni opportuni/
tate tam res magnas: q̄ꝫ paruas. Ideo natu/
ra regitiua coꝛpoꝛis fecit ipsum tā magnū secū
dum os quam secundum musculum: cum ma
gna distantia inter ipsum ꝛ indicem vt melius
possit dilatari ꝛ constringi. Nā si aliter esset ꝛ
aliam haberet figuram fuisset inconuenienter
factum ad finē cōsequendū. Ait etiam Antio
chus capitulo tertio quod quattuoꝛ elementis
respōdere dicūtur quattuoꝛ digiti: Index igni
medius aeri: medicus aque: auricularis vero
terre. Pollicem vero cui attribuet: nisi celo seu
essentie quinte attribuat. Nō nulli vero opinio
nem Alchindi profitentes. Pollicē Saturno
adhibent. Ioui indicem. Impudicū seu infa
mem vel medium Marti. medicum soli: auri
cularem veneri. Trigonuꝫ mercurio. Percus
sionē lune. Ab hoc quidem saturno pollex at/
tributus est: q2 ipse inter ceteros digitos tardis
simus est motu quemadmodum Saturnus in
suo cursu ꝛ operationibus. Et etiā propter si/
tum eidem saturno ab eo attributus est q2 ipse
pollex in manu tanq̄ꝫ superioꝛ existit in oꝛdine
Impudicum vero marti dedicarūt Cum ꝛ
mars impudicicie ac infortunii pater existat.
Quoniam per lineas in hoc digito īfortunia iu
dicantur: vt p lineam precipue capitalem: que
vulnera capitis demonstrat. Predicte autem
opinioni contradicit̄ nam si quis stellarū posi/
turas vniuscuiusqꝫ genesis pernotauerit tales
manus tuberculos insigniores lineas obtine/
re conspiciet. quales planetas i horoscopo aut
celi medio aut alibi foꝛtiores obtinuerint. Cui
obseruationi permaxime antiqua experientia
ac moderna consonare ad amusim in dies vi/
sa est. In hoc loco videtur mihi respondendū
false opinioni quorundam: qui dixerunt lineas
in manibus fieri per constrictionem eius in pu
gnum: Quod q̄ꝫtum veritati inimicum sit pa/
tet: nam in omnibus si sic linee orirentur simi
les essent. Sed cum in omnibus maxima sit
dissimilitudo ideo linee tales pp constrictionē
manus causari non possunt sed diuersimode a
natura generantur. Et ad confirmationem hu
ius rei videmus etiam in pedibus quasdā ap
parentes lineas qui pedes minime constrin
gi possunt: nec in eis illam quam dicunt ner
uorum crispationem fieri potest.

¶ Octauū Quesitū Augustini discip. ad eūdē
Coclitem magr̄m. Disci.

¶ Textus.

Aliqui chyromantici dicunt ⁊ p
a suadent vt in manu sinistra inspi
ciatur: ibiq; aiunt geniti horosco
pum inueniri suis argumentatio
nibus. Hoc quoq; aiunt: si formam inuenies:
vt est maleus ille talis erit faber ingeniosus.

¶ Octaua responsio magri ad eũdem Disci.

Cõmentum.

Riuola ⁊ inanis ratio est vt ho
f roscopos natoruz considerar̃ seu
cognoscer̃ velis: In qua re astro
nomi multũ laborãt supputãdo
numeros vt graduum diuersitates inueniant.
Omne enim signum in se continet triginta gra
dus: preterea omne signum in tres diuiditur
facies: ⁊ quelibet facies decem habet gradus:
Quelibet etiam facies suum habet dominato
rem vt apparet apud alchinduz libro de signo
rum faciebus: ⁊ Ptholomeus ⁊ haly ⁊ alij.
Ut puta mihi decimus tertius scorpionis gra
dus ascendit: eius dominator est sol in forma
corporali: ⁊ mihi producit varios effectus a do
minio prime faciei: ita in oĩbus sicut in corpo
ralibus habitudinibus: impossibile est chyro
manticiuz posse diuisibiliter comprehendere
ergo falsissimum ⁊ erroneum est: ⁊ hoc dico de
qualitatibus signorum per physionomiam: vt
putant aliqui. Cum dicis eos q maleum ha
beat ⁊c. dicunt ꝙ fabri ⁊ etiam hij qui ferra
mentum equorum asinorum mulorum ⁊ etiaz
boum pro eorum pedibus conficiunt: ⁊ etiam
carpentarij maleo vtuntur: etiam librarij ⁊ qui
calceos suunt ⁊ multi alij mechanici homines
eodem maleo vtuntur: peto te qua via omnia
supra notata discernes: quod cum impossibile
sit: ideo falsissimum est

Quesitũ nonum Augustini Discip. ad eun
dem Coclitem magrm.

¶ Textus.

Antiochus posuit lineam: quam
a ipse appellat cingulum veneris
⁊ viam combustam ⁊ viam lacte
am: Scire cupio quomodo de ip
sis sentias. Unde inquit via lactea ea vocatur
que est prope discriminalem: vel ab ipsa discri
minali exoriens per confinia tuberculi ferien
tis ad venerem idest a minimo digito vsq; ad
tuberculum proficiscitur: quam ideo lacteã ap
pellamus: quoniam homines lactee ⁊ delica
te nature esse demonstrat: ea si capitali connec
titur: bonam cerebri complexionem ⁊ mentis
agilitatem significat: Si eam itra vel infra triã
gulum dimiserit mentis stupiditatem sine deli
beratione: ⁊ hec antiochus.

Responsio eiusdem magri ad eundez Di.

¶ Cõmentum.

Irandum est ꝙ iste homo presu
m mat collocare naturas ostensiuas
planetarum retrogrado modo.
Jam in prehabitis probatum ẽ
sua fundamenta esse vaniloqua ⁊ deformia: nã
accipit lineam cerebri pro linea epatica: Non
est dubium ꝙ ipsa epatica in paucis reperitur.
Sed linea quam nos appellamus mediaz na
turalez: omnes semper habere testor nisi sit ma
ximum presagium. Ab epate oriuntur spiritus
naturales a corde vitales a cerebro animales
Detur ꝙ sit magna questio inter philosophos
⁊ medicos vt preallegatum fuit: tamen ingeni
um ⁊ speculatio nõ causat̃ nisi vt sit proportio
inter cor ⁊ cerebrum cum debito organo: vt tac
tum fuit: ⁊ etiam debita distantia inter cerebrũ
⁊ cor ⁊ spiritus vitales conuertuntur in anima
les: spiritus. Et cor est fons ⁊ origo spirituuz.
Ita in manibus hominũ natura ligauit ⁊ situ
auit lineam mediam naturalẽ seu cerebri i prin
cipio linee cardiace seu cordis. Et ita intus post
primam pelliculam i uola manus: quando pel
licula excoriatur in apostematibus vole: vidi li
neas principales latentes in profundo ad ter
minationem suarum venarum. Et si corpus ẽ
bene organizatum idem in suo loco reperitur
linea iecuralis. Concludendum est igitur ꝙ ex
parte rationis superius dicte: aut anothomica
experientia ⁊ vetusta antiquitate ⁊ ab effectu d
bemus imitari principia vera: vt dicetur in qui
to libro. Linea epatis: quam ipse appellat ce
rebri non ita est necessaria: quia non accidit p
portio ita immediata inter iecur ⁊ cerebrum: q2
cor est medium inter ipsos: ⁊ est primum i na
scendo: ⁊ vltimum in deficiendo. Ideo iudica
mus a conditione cardiaca ⁊ cerebri vitia ⁊ vir
tutes vniuersaliter in indiuiduorum natura: se
cundum rationem suam in paucis versaretur
iudicium vt in quinto ⁊ in sexto libro intuemur
ideo sententia sua a me reprobatur q2 attribuit
natura dicte linee p falsam appositionẽ veneri.

Alij dicunt ꝙ talis linea scilicet quam ipse appellat lacteam significat vulnera aut periclitatiões i negocijs de natura martis precipue quãdo porrexerit se ad minimi monté. Unde conciliator ⁊ albertus dicunt quando linea oriat a predicta linea vite ⁊ extendat se vsq₃ ad digitum auricularem vel prope ⁊ sit quasi flexa vulnerabitur vel periclitabit: et ita ego teneo. quãdo dicitur de via solis bene dicit: Et hoc in sexto libro declarabitur. Et ita de cingulo veneris ⁊ via combusta: De qbus i suis locis dicẽdum est.

¶ Quesitum nonuz Augustini discip. ad eũdem Coclitem magistrum.

¶ Textus

E Linea mensali multi confuse
d Loquuntur: Unde te peto vt declares mihi quantum hec linea potest sm te.

Nona Respõsio magri ad eundem. Dis.

Comentum.

l Inea mensalis: quã etiã moralez aliqui appellãt: q₂ per ipsam mores indicant aliqui vesicalem dicunt seu renalem: quia ostendit egritudines circa renes ⁊ vesicam: alij generatiuã eo ꝙ generandi potentia ꝑ ipsaz exprimatur: Aliqui recentiores chyromantici ipsaz epidimialez seu pestiferam vocant: q₂ natum tali morbo seu apostemate moriturum ostendit: ⁊ etiam manifestat: vt sunt bubones pestiferi: antraces: ⁊ istis similia: Aliqui chyromantici inter quos est antiochus noster ipsam toralez appellant: alij vero martialem: q₂ quãdo est crassa ⁊ rubea scindens indicis tuberculũ facit natum crudelem ꝓditorem interfectorẽ: inuidum: fraudulentum ⁊ auidum ⁊ circa excelsa occupatum imperia: ⁊ sitientem: qua de causa erit insidiator ⁊ interfector: duplici se induentes veste facit talis linea sic disposita. Ideo a copulatione eorum est cauendũ. Et rõ est vt ait doctor gallicus qm̃ talis elõgatio prouenit ex calore non naturali dominãte super humidum: cui humiditas non põt resistere: ⁊ tunc causat magna disproportio: ⁊ magna desiccatio cerebri. Et significat hoiem supbũ volẽtẽ i hoibus dominationẽ: ⁊ vite hoium isidiãtẽ: quã rẽ idicat supflua extensio linealis ⁊ vocãt martialẽ lineã quia sub martis iperio collocat: q dicit deus belli: ⁊ iracundie: ⁊ p̃lij: Sed alij dixerunt ꝙ si linea talis vadat se elongãdo inter indicẽ ⁊ medium intrans ⁊ recte diuidẽs significat idẽ ꝑꝑ dictã causam allegatã. Respõdit gallicus doctor: ⁊ dicit: ꝙ quando linea mensalis intrat inter tales digitos significat percussionẽ in capite de qua morietur. Et allegat rationẽ quoniã cacumina digitoꝝ dmõstrant caput hois tãq₃ ꝑtẽ magis altã corporis: ⁊ hoc sit i ascensu manus dato ad natiuitatẽ ⁊ honorẽ: ⁊ ꝑcussio manus sit descẽsus vbi q̃runt inimici: qui q̃runt i linea mẽsali. Signũ ẽ ꝙ inimici nostri sunt i descẽsu: sm mentẽ nr̃am: nec velim eos nobis p̃ponere sm cursuz nature Inde est ꝙ talis inimicus dñat cũ sit in descensu ⁊ ignorat: ⁊ fit fortis: q₂ linea illa in qua querit inimicicia ascẽdendo a descensu videt exaltare inimicũ sup caput habentis tale signũ: ⁊ sup honorẽ ⁊ qñ montem sic diuidit superhabundantiã colere significat: ⁊ humoris nõ naturalis cui humiditas nõ põt resistere ⁊c. Per montẽ diuisum intelligimus recisum caput qd ꝑ montem idicis significat: ⁊ hoc ẽ qd dicit magister Frãciscus q viderat hoiem cui dixit qd nullo pacto bellũ cũ inimicis faceret q₂ tale signũ habebat: ⁊ noluit credere: ex quo victus ẽ ab inimico ⁊ mortuus. Inqt etiam gallicus auctor. Ego vidi plures de qbus iudicaui: q mortui fuerũt i factionibus priuatis. Inqt Cocles. ego credo ꝙ sit ita ꝙ significat hominẽ crudelez ꝑ suphabũdantiam colere ⁊ inordinationem ꝯplexionis: Sed talis homo mala morte peribit. Nota qñ linea mensalis fuerit recta ⁊ lata cum decenti forma: ita ꝙ non transeat saturninum locũ: ⁊ sit cũ colore non intenso signum est bone virtutis ⁊ potentie ⁊ bone dispositionis ⁊ vitã diuturnã significat: ⁊ hoc si linee correspondent. Et huius rei ratio est: quia talis linea sumitur a toto corpore ⁊ significat bonum calorem naturalem existentem in toto corpore: ⁊ demõstrat hominẽ fortem ⁊ bene dispositũ vt in capitulo cõtra pliniũ dictũ fuit. Miror autẽ ꝙ multi celeberrimi doctores parũ examinauerunt i chyromantica arte locũ tuberculorũ absolute ⁊ simpliciter: q non denotat caput nec ꝑ descensum inimicos: nã effectus tales nõ semꝑ ꝓcedunt rõne loci: sed mensure: ⁊ ex testimonio seu influxu aliaꝝ lineaꝝ. Concedendũ ẽ ꝙ caliditas ẽ

causa extensionis ⁊ colericam cõplexionem ar
guit.et quando porrexerit inter ambos digitos
denotat lesionem capitalem. Negandum est
ꝙ inimici ledant : quia est conditio secun-
dum quid ⁊ ideo non:si annexe linee non por
rexerint auxiliũ:qꝛ dũ essez in tẽplo diui Jaco
bi de bononia ad sacrificiũ:puer qdã pulsauit
paruã nolã:ipsa cecidit sup caput vnius viri:⁊
vulnerauit ipsum letali vulnere: Ego vero euz
curaui. Alijs ãbulãdo in via publica lapides
⁊ ligna ceciderũt sup eoꝝ capita . Et hoc acci
dit quodã tẽpore sup caput meum. Judicaui
quendã Tadeũ ꝙ caueret sibi a magna ꝑcus-
siõe capitis.⁊ i paruo tẽporis iteruallo cecidit
ex equo magni p̃cij:⁊ totũ caput suũ cõtusuz ẽ.
Jmpossibile aũt ẽ hr̃e fixã normã ꝺ cõditiõe
offensiõis:qm̃ de ꝑticularibꝰ ꝑcussiõibus a cau
sa efficiẽti ipossibile ẽ ꝑ aliquã sciẽtiã illas de-
terminare.legittimoꝝ chyromãticoꝝ ⁊ physio
nomorũ ꝓlatio dꝫ esse ꝓclíuis. Aliqs posset
arguere illũ eẽ locũ lesionis capitis:⁊ ꝙ pp hꝰ
caput significat: Negat̃ circa particularia iudi
cia:qꝛ nõ nulli auctores dicũt si talis linea est
extensa inter idicẽ ⁊ mediũ fueritqꝫ pallore suf
fusa fluxa ventris morituꝝ hoiem portendit. si
est subtilis i pectore ⁊ p̃cipue qñ ẽ rubra:vt pꝫ
a cõciliatore:⁊ ab alberto. Dicũt recẽtiores ꝙ
talis linea i muliere sic locata grauedinẽ ptus
ostendit:vt exꝑtus suz ꝑsepe.si subtilis ⁊ rubra
apostemate vberale ledet̃ vt vidi ⁊ curaui vt
chyrurgicus.simile iudiciũ ꝓferendũ ẽ qñ li-
nea saturnina extendit̃ vna cũ mensali linea in
ter ãbos digitos eqtãdo ipsam mensalẽ vt aiũt
recentiores sicut experiẽtia certificat lꝫ raro re
periat̃. Quidã moderni dixerũt.si linea mensa
lis est sic extensa bubones pestiferos aliquãdo
idicat:ergo semꝑ nõ ostendit caput vt i ꝓcessu
patebit. Dixit gallicus auctor:si alia linea ⁊ nõ
mensalis ẽ venerit ꝑ mediũ rami:ita ꝙ quasi ra
mus p̃dicte inter indicẽ ⁊ mediũ collocet̃ hõi-
nez ex ꝑcussiõe morituꝝ ostendit:Sed si linea
mẽsalis ẽ bene ɔtinuata inter se ⁊ recta signifi-
cat ꝙ talis hõ ꝑcutiet̃ ⁊ nõ moriet̃. Et rõnem
allegat qm̃ lꝫ ille ramus significet malã ɔple-
xionez caloris nõ naturalis nõ tñ est tãtus ꝙ i
terficiat qm̃ humiditas ⁊ calor naturalis ɔple
xiõatus eq̃liter tempat maliciã suã. Scias mi
discipule ꝙ iste doctor ẽ vir magni p̃cij i philo-
sophia sꝫ paꝝ speculauit in ista arte. Dato ꝙ ta
lis linea ita oñdat nãlẽ ɔplexionẽ:talis ɔplexio
nõ euitat lesionez capitalez qꝛ ꝓcedit vel cãt̃
ab alienis manibus aut causat̃ ab ifortunio:vt
supra diximus: Quacũqꝫ linea repta iter indi-
cem ⁊ mediũ lesionez capitalez autumat inten
siue ⁊ remissiue ſm ɔditionem lineaꝝ. Jnquit
gallicus auctor.sꝫ si linea mensalis ipsi digito i
dicis se deuiat:accedens ad lineã capitis:tunc
significat hõinez adulatorem mendacez q pu-
blice dicit bona v̂ba sꝫ retro facit oppositũ naz
pũgit ⁊ murmurat. Rõ est qm̃ significat defec
tũ caloris nõ potentis ꝓportionare lineas de-
bito mõ:⁊ significat caliditatem extraneã ꝺstru
entem humidũ:⁊ quãdo talis linea adiungit̃
linee capitis:significat desiccationem magnaz
cerebri:⁊ hõinem fraudulentũ demõstrat : qm̃
omnes colerici sunt eius nature:⁊ cũ humidũ
nõ resistit talis est q̃si furiosus in dictis.et ve-
niunt sibi multe ymaginatiões ꝺceptorie:⁊ est
hõ q q̃rit honores ⁊ pecuniã ⁊ sunt deciper̃ pp
nimiã inordinatiõem ɔplexiõis . Et magister
dixit ꝙ sunt ꝓditores nã tales hõines nõ sunt
recipiendi in societate.⁊ de his ego tot vidi ꝙ
miꝝ est dicere cũ qbus in diuersis regiõibus
me cõferendo eoꝝ penetralia ꝑspexi . Cogita
mi discipule si tale vitiũ est i regiõe aut patria
ab influxu celesti sic vitiata tũc dicas vitiũ esse
imensum ſm loci ⁊ situs ꝓportionem : Galli
sunt minere ⁊ origines oium deceptionũ cupi-
unt honores ⁊ pecuniã cã distribuendi in vora
citatibus luxurijsqꝫ q̃ꝫplurimis. Multa ꝓmit
tunt ⁊ nihil obseruãt vt patet nostris tempori-
bus:qꝛ habent omnem italiã in dominio vna
cũ hispanis:q sunt quasi similis nature. Ergo
nationes tales sunt sic dotate a supremis lumi
nibus. Et quãdo habent talem lineã sunt ma
gis diabolici vt notaui sepissime i manibus eo
rũ: Jn italia sic sunt dotate alique natiões:p̃ci
pue p̃sbyteri magni:q ferũt togã rosaceã:vt in
curia Romana inspexi in pluribus. Tales ho
mines sunt fornicatores ⁊ adulteri ⁊ bene re-
cipiunt in principio ⁊ quãdoqꝫ libere dant sed
in fine de omnibus gratijs tristant̃ vt colligi
põt in physionomia nostra. Ait gallicus auc-
tor. Si linea mensalis veniens ad ꝑcussionem
manus se in duas partes diuiserit vel i plures
faciens aperturaz a parte post ⁊ ex parte linee
facientis angulum sicut hic ___/ est signum
ꝙ qui habet talem lineam habet inimicos :

et si non facit nisi vnam lineam ex vna parte ⁊
aliam ex altera significat multos inimicos.
Et rō qꝛ i ista linea est idicatio ꝺ inimicis mul
tiplex est ꝫ diuersos doctores. Quidā dicūt ꝙ
cā est: qm̄ vt diximꝰ linea mensalis est data toti
corpori ⁊ idicat ꝺ his q̄ toti corpori tribuunt̄:
⁊ qꝛ inimicicia toti corpori dat̄: iō ista est cā.
Alij dicūt ꝙ ꝓpriū linee mēsalis ē splen: ⁊ qm̄
splen ē receptaculū totiꝰ melācholie q̄ pricipiū
est totius dissensiōis: iō inimici iudicāt̄ i ip̄a li
nea q̄ a splene sumit̄. Et lꝫ vtraqꝫ rō sit euidēs
secūda tm̄ ab ipsis auctoribus magis q̄ꝫ prima
approbat̄. Dicūt. n. ꝙ sicut sanguis: q ē calor
nālis est pricipiū bone ꝯplexiōis hoīs ita ē cā
totius amicicie. Sꝫ mihi videt̄ esse dicendū qꝺ
in hoīe sunt due nature sicut i quolibꝫ aīali: q̄s
naturas potentias voco. s. irascibilitatē ⁊ ꝯcu
piscibilitatē. Cōcupiscibilis potentia nālis
est iclinatio ad vtile qd ꝓsequendū ⁊ nāle: ⁊ ꝑ
ꝯn̄s: ⁊ vt sic ista potentia est q̄si itriseca nāe cu'
iuslibꝫ aīalis: ad hoc vt in esse ꝑfecto ꝯseruet̄
⁊ istud vocat̄ necessariū sine quo aliqs viuere
nō pōt. Alia vō potentia vocat̄ irascibilitas: ⁊
est nālis iclinatio ad inutile ⁊ icōueniēs fugien
dū. Et ista potentia nō est tā necessaria itriseca
qm̄ ꝓuenit ex obiecto extriseco rep̄sentato: qꝛ i
manu est ascensus ⁊ descensus: i ascensu videt̄
q̄ri q̄ sunt ꝯcupiscibilia q̄ i itriseco nature sunt.
⁊ i descensu q̄runt̄ ⁊ irascibilia sine qbꝰ hō pōt
viuere: iō in ꝑcussiōe significant̄ ista p̄dicta. cū
eni ꝑcussio manūs dicat̄ illa pars q̄ apta est ad
ꝑcutiendū ⁊ est descensus manꝰ: ⁊ ita linea su
mit̄ a saturno qꝛ frigidus est ⁊ siccus distēꝑatꝰ
a quo ꝓcedit humor melācolicus: q ꝑ talē li'
neā significat̄: iō ex tali effectu iudicamꝰ. In
gt Cocles. Mirādū est ꝙ iste auctor posuerit
p̄sumptuose collocatiōē saturni i linea mensa
li seu i ꝑcussiōe. Nō nulli illustres auctores ꝯ
cedūt ꝓprium mercuriū esse i fine mensalis: ⁊
lunā ab ipso āplecti in ꝑcussiōe manꝰ. Tamen
ꝯcedendū est hūorē melācolicū a saturno gu'
bernari nō tamen ob hoc qꝛ melācolie domiat̄
est collocādas in descensu manꝰ qꝛ ordo inferi
orū supioꝝ seq̄t̄ ordinatiōē. Et rō est: nā quē
admodū se hꝫ ordo spheraꝝ in celo ꝫm ꝯtigni
tatē: ita se hꝫ eoꝝ i manu collocatio. Sꝫ lune
locꝰ mercurij spherā cōtigit ergo eoꝝ loca i ma
nibꝰ ꝺbēt se ad inuicē cōtingere. Et vt inquit
Gallicꝰ auctor. Si linea hec sit inimicos demō
strās: ⁊ sit delicata in ꝑcussiōe: ⁊ discōtinua ⁊
i ascensu grossa ⁊ recta: significat inimicoꝝ vic
toriā: Et rō est qm̄ significat fortē ascensū: ⁊
fortē ꝯplexiōem potentē ꝯsumer̄ hūidū. Et
cū delicata supiꝰ significat inimicū ꝺbilē ⁊ nō
victoriosū nec fortē ꝑꝑ discōtinuationē linee.
Sꝫ si ꝑ oppositū fuerit iudicabis oppositū. Sꝫ
si linea mensalis vadat inter indicē ⁊ mediuꝫ
stāte p̄dicto signo: vt dixi significat ꝙ hn̄s tale
signū dꝫ vinci a suo inimico ⁊ morief̄ ex ꝑcussi
one. sꝫ si linea fuerit ꝓportiōata ex vtraqꝫ p̄te ⁊
equalis in grossitie tūc bene resistūt ⁊ pugnāt
inter se: sꝫ postea facient pacē. sꝫ cū hoc nota
ꝙ q nō posuerit istū modū dicendi: ⁊ voluerit
tener̄ primum modū iudicādi: pōt facere: sed
iste mihi videt̄ magis ꝯueniens. Itē nota ꝙ
linea mensalis generat duas lineas vnā circa
auricularē aliā vero circa ꝑcussionē: q̄ inimi
coꝝ significationē ostendūt. Sꝫ linea circa au
ricularē significat inimicū fortē. si linea fuerit
grossa ꝺ primo timendū est magis q̄ꝫ ꝺ alio. si
tātū vnā lineā hꝫ vnū hꝫ inimicū. Et ita tꝫ hie
ronymus ꝺ mā fredis in suis ꝓblematibꝰ que
intitulauit ad. D. nr̄m Ioānē bentiuolū: Co
gnoui ipsum in vita attamen nō sciuit iudicare
in actu pratico: qꝛ oppositū inuenisset si habuis
set praticā. In p̄habitis in pluribusqꝫ locis in
physionomia ⁊ chyromātia dictū est: ꝙ nō est
iudicādū ex vnico signo sꝫ plures ad inuicē ꝓ
portionādo: ⁊ a p̄dominātibꝰ iudicādū est. qm̄
ego iudico ꝺ amicis ⁊ inimicis primū locū te'
neo in q̄drāgulo manꝰ ad inspiciendū amicoꝝ
⁊ inimicoꝝ caternā. Dicūt hyllares auctores:
⁊ p̄cipue hermes: albertꝰ: ꝯciliator: nec nō mor
beth cardinalis: ⁊ ptholomeus phūs. si in mō
te medij repiūt̄ linee ꝑ se extense: Labores: an
gustias: ⁊ afflictiōes significāt: ⁊ carceres ⁊ ar-
testatiōes ⁊ opp̄ssiōes vt ꝓbaui: ⁊ p̄cipue quā
do extendūt̄ a radice digiti. Et si tales oriāt̄ a
ꝯcauo manꝰ: ⁊ extendāt̄ vltra ꝑ iūcturā in vin
culis illū poni ostendūt: ⁊ quādoqꝫ ibi moritu
rū. Si fuerint vltra multū extense. Si in pulpa
manꝰ sint linee angulares flectentes ad rascet'
tā inimicos ꝯsanguineos aut affines indicet. ⁊
ecōuerso quādo aliq̄ linee tendūt ad digitos: vt
dicūt aliq: ⁊ bene vt expꝰsuꝫ breuiter si r̄siduū
linee correspondet cū cōcordātia tuberculorū.
Et si linea mensalis est nuda idest sine ramis
infortunium attestatur: ⁊ grauiter vulnerabit̄.

Si contrarium contrarium dicitur: aliter vacil-
labis sicut faciūt r̃trogradi ꝑsuasiuiq3. Si linea
mēsalis sit discōtinua significat ipotētiā coitus
Et rō huius est qm̄ significat ipotentiā caloris
naturalis ⁊ supabūdantiā3 frigiditatis iꝓ-
portionabilis: ⁊ q2 calor naturalis ē principiu3
mouēs ⁊ cā generationis dr̃ ꝙ cessante talis cā
cessat generatio ⁊ potētia coeūdi ⁊ tales hoīes:
vt diximꝰ: naturaliter sunt timidi: ⁊ mēdaces: vt
dicit gallicus auctor. iā bis notaui i qbusdā ef
feminatis: q hn̄t lineā mēsalē in vno loco fractā
diuisa3: ⁊ residuū linee ē cōtinuū ⁊ ꝓportiōatū:
tn̄ sunt sanguinei ⁊ potētes i coitu. Quid signi-
ficet talis sepatio vsq3 ad istū diē ignoro: ꝙ sēp
significet frigiditatē qm̄ ē discōtinua: ⁊ ꝙ ōndat
ipotētiā ad coitū nō est cōsiderādū: In quo lo
co repies vnā pricipalē lineā iudiciū d̓ ipsa nō
ē simpl'r ꝓferēdū: q2 ꝓhibitio coitꝰ a multis cau
sis eē pōt: vt p3 ab auctoribꝰ p̃sertī3 ab Auicē
na vigesima tertij: tractatu p̄io capite. xv. dū in
qt: facta aūt cā mēbroꝝ pricipaliū: aut ē ex pte
cordis q2 abscidit̃ materia spūs: ⁊ vētositatis i
cedētis. Aut ex pte epatis: q2 abscidit̃ materia
spmatis. Aut ex pte cerebri q2 abscidit̃ mate-
ria virtutis sensibilis. Aut ex pte renū ⁊ frigor̃
ipsoꝝ ⁊ egritudinibus eoꝝ notis: ⁊ cōplexiōi-
bus eoꝝ. aut ex pte stomaci pp maliciā digesti
onis. Et totū illud aut ē cā debilitatis pricipij
aut cā oppillationū meatuū inter mēbra coitus:
⁊ multotiēs qdē ē debilitas facta cā cerebri se
quēs casu3 aut ꝑcussionē. Necesse ē igit̃ itueri
q̃litates aliaꝝ lineaꝝ principaliū. s. linee cordis
epatis ⁊ cerebri vna cū mēsali antequā ꝓferas
iudiciū. Si linea mēsalis ē rubra ⁊ semicircula
ris apud ꝑcussionē manus egritudinē circa ve
rēda arguit: ⁊ p̃cipue circa loca mēbroꝝ genita
liū vt pluries notaui: dicūt aliq moderni. Si li
nea mēsalis h3 semicirculos egritudinē circa re
nes denotat. Si in mulieribꝰ hoc repiat̃ foetus
difficultatē ac debilitatē arguit. dixit hermes tri
megistus: si linea ē bn̄ ꝓportiōata cū pricipaliū
lineaꝝ testimonio ⁊ triāgulus ex cōcursu aliaꝝ
triū lineaꝝ pricipaliū cāet̃ bonā ꝯplexionē si-
gnificat: indicat sanitatē ⁊ virtutes corporis bo
nas. hoīnū vētrē ⁊ renes: ⁊ vesicā bonā: ⁊ bonā
virtutē mēbroꝝ generatiuoꝝ i hoīe ōndit. Itē
extra nām sui subiecti significat iusticiā itēpan
tiā ⁊ icōtinētiā. L3 forte mala suggestiōe fcā p
istātias aliquoꝝ hō se possit aliter hr̃e. Si autē
ꝑuenit ab finē palme vsus idicē signū ē neq̄tie
⁊ iracūdie. Et vt igīt moderni d̓notat crudelē
⁊ diuini cultꝰ inimicū. Et si hec linea i directo
īdicis vel medij bifurcata fuerit celati animi ⁊
occulte ꝯscie viri idicat. et addit morbet qd̓ sit
hypocrite ⁊ spēaliter vsus parētes amatos: q2
nō diligūt eos. Nota qm̄ multe ascēdūt vsus i
dicē demōstrāt laborē. Et si i hac linea plura
pūcta iueneris rubea cū ꝓfunditate linee: et si
rubra fuerit frequēter i mēbris generatiuis do
lorē pp eoꝝ frequētē ꝯmotionē ad luxuriā ostē
dit. Notādū ē ꝙ signa i manu mulieris nō de
bēt eē ita potētia sicut i manu viri pp d̓bilitatē
caloris nālis ⁊ virtutū i eis. ⁊ iō pauciora signa
sufficiūt ad indicādū i ipsis q̃3 i viris. Ex hoc
p3 ꝙ vir hn̄s molles manus subtiles ⁊ lineas
pallidas ⁊ multas: ē q̃si effemiatus ⁊ deficiēs
i calore ⁊ virtute pp qd̓ ē inidus detractor v̓bo
sus ⁊ cupidus: nec cū eo habitar̃ ē securū. P3
similiter: q2 mulier hn̄s manus duras ⁊ euidē
tes lineatiōes ⁊ rubeas ⁊ paucas ē virago ⁊
meretrix ꝯtētiosa loībus cupiēs nocer̃ gaudēs li
tigijs ⁊ effusiōe sanguinis pp se. Scias mi di
scipule ꝙ si multiplicitatē pūctoꝝ i digito mini
mo reppies illā audacter meretricē indicabis:
Si vnū: cū vno: si duo: cū duobꝰ: si tria cū tribꝰ
aget meretricia. Et hoc si i radice digiti pūcta
fuerit. Et bm̄ eaꝝ ꝓfūditatē ⁊ colorē d̓ illis in
diciū ꝓferas. Et etiā i tuberculo: L3 nō tm̄ o-
pent̃: nisi testimonia aliaꝝ testificent̃ illis. Si
tuberculū idicis ē bn̄ cōditionatū ē pellex vniꝰ
religiosi vl' ē religiosa i meretricio lupanario. ⁊
si cū hoc tuberculū veneris fuerit intersectū ⁊ di
uersaꝝ lineaꝝ ꝯcursu: idē ꝯtiget: si vite linea so
rorē sociā habuerit. si i radice iouis ē vnū pūctū
tēdēs ad itra h3 filiā spuriā: Si tēdit v̓sus ex̃. s.
ad siluestrē ptē masculū nothū h3. Et si vir ta-
lia pūcta h3 dicas ipm̄ hr̃e filios naturales seu
spurios: si plures plures: vt i pratica nota ispe
xi v̓idicū iudiciū. Itē si linea mēsalis fuerit sa
tis lata rubea discōtinua luxuriā significat cu3
debilitate: ⁊ cito finiēdū. si pallida fuerit ⁊ gra
nata siue pūctuata calorē naturalē debilē osten
dit. si rubea fuerit ⁊ alie pallide dolēt itestina
vel alie partes inferiores. Dixit Hermes di-
cunt quidā cū palma extensa fuerit: ⁊ hec linea
mensalis recta ⁊ regularis habeat fossam sub
digito medio longum indicat studium ⁊ ama-
re ꝑsonas secretas vt sit̃ religiosi ⁊ ecclesiastici.

Et quãdo sub medico ⁊ auriculari fossule sine
grana rubea fuerint: patitur in renibus: ⁊ si pal
lide fuerint ⁊ in fossulis virgule precedentes
pallide patitur in vesica aut matrice. Ité men
salis profunda parum sectata idest liuida per
diuersas lineas siue lineolas discõtinua ⁊ ine-
qualis significat ventris dolorem: ⁊ dolor est i
inferioribus partibus quia linea mensalis ven
trem significat. Dixit formica valde vtilis: li-
nea ebruticon idest naturalis quando termina
tur inter indicem ⁊ mediũ talis homo disposi-
tus est: vt moriatur subitanea morte. Si vero
eam intersecat aliqua linea angulos rectos cau
sans talis est dispositus vt appostemate moria
tur. Si li linea obruticon fuerit recta sine curui
tate talis significatur esse verax in verbis. Si
autem est interrupta tunc falsitatis arguit signũ
Si linea obruticon extenditur ⁊ parue linee ca
dant super ipsam talis est prouidus ⁊ cautelo
sus. Et ait formica valde vtilis. Iudicanduz
est secundum plura: ⁊ fortiora quia illa preua-
lent minoribus. Dixit morbeth cardinalis. Li
nea mensalis si obliqua fuerit versus triangu-
lum iniusticiaz ostendit: Si vero recta iusticiã.
Si in parte superiori exierit superiorem partez
anguli possidens ⁊ alium triangulum ex con-
cursu aliarum linearum non essentialium con-
stituat trianguli iracundiam ostendit ⁊ detrac-
torem. Si aliqua linea veniẽs a triangulo scin
dens ipsam mensalem ⁊ versus medium digi
tum ascenderit: vt crux laborẽ cum victu suffici
enti significat. Et si lineam predictam riuule
alique sciderint vel ab ea peruenerint versus
indicem multa vulnera ille talis ab inimico pa
tietur. Et si fuerint grosse: erunt peiores quia i
capite vulnerabitur: Si subtiles in partibus i
ferioribus. Si autem rubee in pectore. Si aliq̃
riuule exierint versus spacium medij labores
⁊ angustias ostendunt: Si autez predicta linea
mensalis protensa fuerit subtilis ⁊ rubea pre-
dicta mala diminuit. Si autem grossa sic protẽ
sa adauget. Si eadem veniens in pluribus lo
cis fuerit intercisa labores ⁊ angustias osten-
dit. Et si aliqua linea fuerit inter digitum me-
dium ⁊ indicem significat mortem per fluxum
ventris. Et si talis linea fuerit multum acuta
⁊ procedat secus primas iuncturas versus in
dicem significat mortem per febrez specialiter
si continua sit: Et quanto acutior in fine tanto
acutior febris eum tanget: Et si multum ru-
bea fuerit timebitur de frenesi. Si istam lineaz
mensalem sciderit quedaz linea descendens ⁊
subsedens per se diu exiet per terras: ⁊ parum
curabit de parentibus. Si hec linea mensalis
sub medio digito foramen cum ramusculis dis
iunctis habuerit: plures regiones ambulabit.
Et si habeant multas lineas infixas versus li
neam superiorem trianguli tendentes: ⁊ nõ eaz
tangentes cuz multis mulieribus concumbet.
Si tangunt concubuit. Et si superius ⁊ inferi⁹
fuerint linee grosse tunc ad aliud factum vel o-
pus paratur assidue vt ad coitum ⁊c. Et si hec
linea respiciat digitum mediuz iuuabitur a for
tuna. Et si intrat in medium idest inter mediũ
⁊ indicem nunq̃z erit sine aliqua angustia. Di
cunt aliqui quando in principio linea mensalis
ipsa reperitur sicut cathena scilicet i forma mul
torum semicirculorum extra patriam moriturũ
esse minatur. Antiochus ait quando pallidule
linee thoralem scindentes idest mensalem line
am debilitatem arguunt stomaci. Macule in
thorali vel iuxta duritatem stomaci ⁊ dolorem
in costis denotant: quod non credo: quia ab au
ctoribus antiquis nec a recentioribus reperio
hoc dici. Aliqui dicunt iudicium sumi in linea
epatis ⁊ profiteri duriciem stomaci ⁊ costarum
Inquit Albertus ⁊ Cõciliator. et si hec linea
mensalis coniungatur cum linea uite ⁊ faciat
angulum cum ea ⁊ non sit ibi media naturalis
talis decapitabitur illico vel ex improuiso aut
vulnerabitur si cadet. Multi male intelligũt
istum textum: vult autem dicere auctor quod a
liquando sunt interfecti de improuiso ab inimi
cis. Et si habent aliam proportionem vt est q̃
sint fures aut homicide tales sunt decapitati
iussu Regie maiestatis. in ciuitate nostra bono
niensi quidam vir mingebat in quodam angu
lo ⁊ corpus eius totum erat armatum⁹ excepto
collo: inimici ei absciderunt caput suuz: ⁊ non
poterat ledi in alio loco: ⁊ fuit incaute offen
sus ab ipsis suis inimicis. et subdit auctor. Si
hec linea respiciat mediam naturalem erit in
piculo ⁊ timore mortis: sed bene euadet ⁊ hoc
mulierum causa eueniet. intelligit auctor esse:
si capitalis subest: imminet ei periculum sed
euadet: ⁊ istud accidit vt plurimum propter
pellices ⁊ lupas. Ego respexi in decem indi-
uiduis ⁊ inueni tuberculuz pollicis effemina-

tissimum cũ omni cõuenientia cum adiunctis ⁊ omnibus illis in physionomia venus predo minabatur cuꝫ pulcherrima habitudine ⁊ erãt audaces ⁊ bellicosi cum animositate: ⁊ eorũ li tigationes habebant originem propter coitum Et ego iudicaui vt dictum est. Et hodie viuũt ⁊ experientiam non affirmo. Et sic est finis de ista sublimi Linea. Si aliquas res recapitula ui que inferius in chyromantia a preceptorꝰ no stro dicta sunt: nõ est propter exiguitaté memo rie: sed ostẽdo opiniones alioꝝ doctorũ ad cor roborationem ⁊ cõfirmationeꝫ dictorũ nostroꝝ Et etiã aggregaui aliqua digna secundũ expe rientiaꝫ per me uisa ⁊ expta. Et tu discipule mi bene considera: ⁊ inscriptis nostris maximã inuenies vtilitateꝫ. Et etiaꝫ que a nobis nota ta sunt posteris prodesse poterunt.

¶ Decimũ q̃situ Augustini Disci. ad eundẽ Coclitem Magistrum.

¶ Textus

q Uid iudicandum sit si nephan de luxurie signa in manus reperi antur muliebres.

¶ Decima Respõsio magistri ad eũdẽ Dis.

s Ciendum est ꝙ qualitates sub iecti manus in duplici differen tia ex parte subiectorũ reperiunt ita quod si pedicationis signa in subiecto reperiantur muliebri aliud debet es se iudicium ex parte sexus declinationis: nam in subiecto femello arguit illicitã luxuriam ad vtranqꝫ positionis partem: ⁊ etiaꝫ hoc ex parte agentis. Tamen cognoui mulieres pedicãtes ⁊ confricantes pueros ⁊ illis abutentes: cõfri cando nates cum vulua cũ summo feruore ⁊ auiditate ac delectatione in coitu adeo ꝙ emit tebant sperma. Et vidi quandam philocaptaꝫ in puero quodaꝫ qui erat famulus meus. Et multas alias vidi huiusmodi nature: Per ne phandaꝫ autẽ luxuriã intelligimus concubi tus puerorum sororum matris proprie: religio sarum ⁊ religiosorum ⁊ pollutionem cum ma nibus: ⁊ coitum cũ bestijs: ⁊ omne genus con cubitus preter ordinem. Nota etiaꝫ ꝙ nephã da luxuria i mulieribus põt etiã itelligi quan do mulieres inter se fricãdo Uuluã cũ Uul ua coeunt: quod scripsit Juuenalis hoc versu: inqꝫ vices eqtãt ⁊ luna teste mouent: ⁊ tales mulieres antiquo vocabulo dicunt tribades. Qua luxuria dicit Sappho puella lesbia ⁊ va tes se oblectasse.

¶ Undecimũ Quesitũ Augustini discip. ad eũdem Coclitem magistrum. De angulo sup mo.

¶ Textus

u Arie in auctoribus inueniuntur opiniones de angulo supremo q̃ in actu pratico sunt ambigue ex quo ingenium multorũ i diuersas trahit partes: ergo de hac re vt aliquid dicas vehementer cupio.

¶ Undecima Respõsio magri ad eũdẽ Di.

s Cias difficultatem anguli supre mi esse maximã atqꝫ arduã: Om̃ tãq̃ꝫ ramusculi alie linee ad ip̃m conferuntur. Ideo ignorato ipso cetera oia ad ipsuꝫ ⁊ ad ceteras attributa igno rãtur: Unde ne auribus audientiũ tediũ tribu amus diuersoꝝ auctoꝝ sententias omittemus. Nam p ipsum ingenij acumen iudicat. Uñ nõ habẽtibus ipsum ipossibile illis ẽ eẽ ingeni um in rebus speculatiuis: Lꝫ illud i rebꝰ ma lis hr̃e videant nisi alia proportio obstet. Jõ notãdũ ẽ ꝙ qui hꝫ triãgulũ eqlaterum: ⁊ bene dispositum peripateticus ẽ: si linea solaris non obstat. Jnqt auctor parisiensis ꝙ multi dicũt triãgulũ manus p se significare: ⁊ nõ sumere si gnificationẽ a suis lineis. Sꝫ triãgulus ẽ quod dam totum respectu suaꝝ partiũ: ergo sapit na turã suoꝝ cõponẽtiũ: ergo nõ simpliciter signifi cãt partes ipsum cõtinẽtes ⁊ cõponẽtes: ⁊ sm ꝙ magis accedunt ac distant inter se linee sic si gnificãt: Si igit triãgulus sit eqlaterus signifi cat hoiem famosum amabileꝫ: ⁊ demõstrat lõ gam vitã. Et rõ est qm̃ tunc p ipsum demõstra tur ꝙ in corpore sit bona ꝯplexio dãt vnicuiqꝫ qd̃ suũ est: qꝛ bona ꝯplexio presupponit bonũ i tellectũ: ⁊ bonus itellectus bonũ regimẽ vt di cit Aristoteles i scd̃o politicoꝝ: hoies itellectu nitentes naturaliter sunt dñi. Et porphyrius dicit ꝙ spẽs priami dignissima est iperio prop ter bonã cõplexionẽ ob istã causaꝫ solet dici ꝙ homo cuius mẽbra sunt bene ꝓportionata sic ꝙ caput cõformet se corpori ⁊ vnuꝫ mẽbrum alteri signũ est ꝙ boni effectus causas sibi cor respondentes manifestant ergo ex effectibus in causam ducimur i cognitionẽ bone cõplexiõis Et ex bona cõplexione ducimur i cognitioneꝫ

bonarum operationum. sed quando membra
inter se non correspondent est signum monstru
ositatis ⁊ malignitatis. Et hoc est quod dicit
Aristoteles in libro de physionomia de qua su
perius ⁊ istud dictum de membris reduco ad
lineas in ista arte. Dico igitur ꝙ si angulus nō
fuerit coniunctus ex linea vite ⁊ linea capitis
ꝯstitutus significat hominem miserum vel insi
pientē vel subditū inuidum ⁊ modici valoris
Et ratio huius est cum linea non sit idebita ꝑ
portione significat malā cōplexionem que ma
lum significat intellectum: ⁊ malus malū pre
supponit regimen. Et dicit Aristoteles in se
cundo politicorū homines hebetes naturaliter
sunt serui ⁊ miseri. Sed nota ꝙ quando iste li
nee se iungunt in concauitate manus: quasi in
obliquo digiti medij ⁊ indicis tunc significant
miseram vitā ⁊ captiuitatē: vt notaui in thoma
fratre meo: ⁊ magnū desiderium erga pecuni
as ⁊ ratio huius est: quoniam significat impo
tentiā caloris naturalis qui non potest super
fluitates humiditatū tēperare: ⁊ significat sub
mersionē cōplexionis naturalis ⁊ superabun
dantiam contrarij frigidi ⁊ timorē inducit quo
niam omnes tales sunt timidi ⁊ insipientes:
⁊ hec gallici auctoris annotationes sunt. Iste
rationes magis sunt persuasiue q̄ vere. Et tn̄
notaui in emendis seruis tales angulos talem
habere figurationem: tn̄ fuerunt ⁊ erunt belli
cosi ⁊ homicide: qr̄ proueniunt ex habundan
tia caloris: ⁊ hoc quando linee non sunt tenues
Et tales res attribuende sunt magis ad plane
tarū cōmixtionē in genituris: q̄ ad sui rōnem
superius dictā: vt in alio loco exposuimus: et
doctores dicūt ꝙ tales sunt fatuoli ⁊ nullius
boni. Si tales linee coniunguntur supra conca
uum manus inter pollicem ⁊ indicem tunc est
signum bone cōplexionis. Et rō est quoniā si
gnificat ꝙ calor naturalis preualet super frigi
dum ⁊ regit habens maiorem vigorem in ascē
su. ⁊ significat hominē subtilem sapientē ⁊ rec
tum: ⁊ bonitatem in suis negocijs: quoniā vt
diximus bona complexio facit ⁊ inducit bonū
intellectum quod est principium totius subtili
tatis ⁊ totius sapientie bonitatis ⁊ nobilissime
dispositionis. Aliqui dicunt ꝙ talis semꝑ erit
in ascensu honoris ⁊ dilectionis quando con
iuncta correspondent: ⁊ in pratica inspexi: ⁊ in
telligēdum est quādo angulus minus q̄ circu
li quartā intercipit: ꝙ si plus iudiciū debilitatur.
Item quando dicte linee distant modo super
fluo ⁊ nō equali nec recte ⁊ tūc est malū signū
⁊ significāt ꝙ calor naturalis est multū consu
mens humidū: ⁊ significat improportionē: et
virum malitiosum ⁊ astutum: calidum: sibi pla
centē: inuidū: bellicosum crudelē: fatuos ser
mones loquentē: detractorem prodigum: men
dacē. ⁊ tales homines martiali radio illustrā
tur: ⁊ hoc si profūditatē linee habuerit. Et di
xit doctor cuius nomen ignoro. Ego dicerem
ꝙ mars bene cōcurrit i talibus genituris: sed ip
si sunt magis saturnini: cū sibi cōueniāt tales ꝯ
ditiones vt iferius dicetur. Itē nota ꝙ rō huius
ꝓbatiōis est supius assignata. Multos a pri
meua etate adiscere icipientes litteras ispexi:
⁊ p̄cipue logicā ⁊ philosophiā: qui nō habue
rūt angulū suppremū: q nō secuti fuerūt studiū:
vt patet i bononiēsi ciuitate nostra. Immo pel
lices ludos ⁊ omnes lasciuias homicidia ⁊ si
milia sequuntur. nō est turpe signū hoc armige
ris qr̄ est signum omniū astuciarū ⁊ animosita
tis: vt i quodā milite notaui de āno. 1502. q ob
hoc timebat nō ascēdere ad dignitatem: quesi
uit a me vtrū haberet vel ne: Dum ispicerē am
bas manus inueni tuberculū solarē duplicatū
eminentē ⁊ coloratū: tubercula veneris dupli
cata: similiter lineā cordis: porrexentē se ad ter
minū sue radicis: ⁊ mediā naturalē ꝯtinuā nō
transeuntē propriū locū. Mercurius quoqꝫ li
neatus erat ⁊ cū decenti colore. Saturni tuber
culum satis erat lineatū cū correspōdētia Io
uis ⁊c. Ego dixi qd̄ i breuibus mēsibus ascen
deret ad dignitatē: tertio mēse ab istanti prola
tionis mortuus ē frater suus ⁊ habuit locū suū
Tn̄ desidebat ꝙ nō haberet angulū supremū:
⁊ ipse itelligit chyromātiā: ⁊ ego istruxi ipsum
ꝙ locus coniūctionis dicti anguli est in directo
tuberculi Iouis: ⁊ talis segregatio faciet illū
militari disciplina d̄coratū. Et propter istud ⁊
locum solis habuit dignitatem in militia: ⁊ di
xi ꝙ actiones sue i arte militari erant causa pro
motionis sui ad alias dignitates quas petijt i
futurum. Et erit baculum ⁊ qes sue senectu
tis: ⁊ ita fuit: ⁊ est tempore meo. Si linea men
salis sit i debita distantia cum linea capitis tūc
significat hominem moralem cum iuidia vt di
cunt qdam quod non assero. Dicunt etiam q
dam ꝙ cum ibi sit disproportio non recte pro

portionis humidũ ⁊ calidum ⁊ supabũdans
magis calidũ fuerit significat hominẽ idiscre-
tum ⁊ non deliberantem in suis factis ⁊ subti
lem ⁊ fatuum ⁊ non recte se gerentẽ. Sed si nõ
sit angulus ibi significat varietatẽ animi ⁊ mu
tationem. Et ratio est quoniam calidum d̃fi-
cit vt diximus superius: Et ideo fit disconti-
nuatio in ascensu maiori. Et significat homi-
nem sine fide idest sine veritate cum quo non
est cõmunicadum consilium nec secretum. Et
quidam doctores dicunt ꝙ tales sunt latrones
Notaui esse verum dũmodo i minimi monte
sint linee obscur̃: vt patz i suo loco. Sed ego di
cerem ꝙ isti sunt cum mixtione saturni: vt dixi:
quoniam siccitas est causa discõtinuatiõis cũ
defectu humidi complexionati. Cui causa est
Saturnus ⁊ mars. Et tales dicerem ꝙ sunt i
uidi ⁊ instabiles ⁊ proditores. Et ego vidi de
quodam qui per inuidiam sociuz suum interfe
cit: ⁊ habebat predictã discontinuationẽ. Ego
non sum securus de fine istorum: nec vellez ꝑ
mensem istis vti nisi coactus vi vel necessitate
nam semper id quod bono opponit̃ imaginat̃.
Item angulus causatus a linea epatis tunc si
sit bene dispositus bonam dispositionem signi
ficat: vt superius dictum est. ⁊ si non significat
hominẽ ifortunatum i suis negocijs ⁊ isipientẽ
⁊ rõ est qm̃ significat humidũ ⁊ frigidũ supabũ
dantez ex ꝑte epatis: vt dictũ ẽ. Aliq dicũt qd̃
tales sint breuis vite. Si ãnexa nõ coadiuuant
Aiunt qdã si spaciũ vbi est disgregatio anguli
supremi multũ distat ⁊ spaciũ sit subtile ⁊ sua-
ue sine rugis aut virgis promptitudinem ⁊ agi
litatem significat ⁊ amatorem bone societatis
⁊ facit pulchrũ: ⁊ varijs vestimentis ornatum:
mulierem pulchrã ⁊ deditum cantionibꝰ musi
calibus Propter quod dicunt aliqui ꝙ in cõ
tinentiã significant due dicte linee quando sic
angulũ non cõcludunt. et dixit morbeth cardi
nalis: si linea capitis ⁊ epatis ⁊ cordis ad iui
cez non formant triãgulũ ⁊ quod in nulla sui ꝑ
te coniungat̃ stulticiam: ⁊ luxuriam ostendit. si
in medio triãguli sit vna linea itersecans line-
as pricipales discretum illum ostendit i rebus
dandis ⁊ i oibus vitijs. Si triãgulus fuerit la
tus cum predicta linea: tunc signũ est ꝙ hz ma
gnam voluntatem largiendi ratione leuitatis.
Et cum extense sint tũc ille talis refrenat se ra
tione discretionis. Et satis dictum est de trian
gulo ⁊ angulo supremo in isto loco. Si vis ad
plenum scire recurre ad preceptorem nostrum
i proprio capitulo iferius i suo libro. Cõcludẽ
dum est ꝙ illi q nõ habent angulum supremũ
de ipsis nõ est cõfidendũ: ⁊ raro vel nũqz profi
ciunt i litteris ⁊ maxime i illis quibus mediã
tibus nature secreta panduntur verum eorum
igenia martialibus operationibus occupant̃:
poeticeqz facultati subijciuntur. et mulieres vt
plurimum non habent supremũ angulum ⁊ tu
scis naturã mulierum ideo dicendum non est
amplius de illis. et si habuerit hoc signũ sunt
bone dispositionis: ⁊ sic i hominibus iudican
dum est. Quidam senex q cecidit a magna di-
gnitate: quando dominus Ludouicus Sfor-
tia fuit a gallis captus ⁊ carceratus quesi-
uit si iterum dignitatem aggrederetur. Inue-
ni i primo ituitu i monte medici lineas cum e-
minentia subiecti ⁊ cum conueniẽti colore.
Juppiter quoqz ⁊ venus eminentes lineas
habebant montium dispositiones ⁊ linee prin
cipales optime erant adeo ꝙ talis proportio i
dicabat dignitatẽ ⁊ honorem. Miratus fui ⁊
iterum ispexi: ⁊ iueni lineam mensalem cuz ra
musculis i ascensu ⁊ desinebat vsqz ad idicem
cum rubedine que est signuz crudelitatis ⁊ ho
micidij. ego timebam ⁊ quesiui ab ipso si nun-
quã iterfecit aliquem dixit ego tradidi duo ho
minum milia fere ad suspendium: ⁊ habebat
angulum supremum ifimum i opposito digiti
medij: ⁊ vltima etas i ordine digitorum erat i-
fortunata: ⁊ talis proportio fuit causa idicatiua
descensus honoris ⁊ rigore principis: lucrum
suum i tota vita frustratum fuit sicut hodie pa-
tet ⁊ talis est conterraneus noster. Item cum
de anno. 1497. essem arimini fuit quidam do
minus qui se alienam iduit vestem vt mihi ico
gnitus esset: qui coram me loco ipsius famulũ
itroduxerat suo idutum habim̃ i meam derisio
nem. Talis quidem supremum angulum i cõ
cauo manus habebat: ⁊ quesiuit a me ꝙ aliq̃
dicerem: physionomizando ipsum inspexi ⁊ vi
di caput eius sphericum: cum colore liuido et
nasum aquilinum ⁊ cum latitudine pectoris ⁊
eminentia mamillarum: ⁊ cum alijs partibus
effeminatis: tunc dixi ꝙ ipse erat fatuus ⁊ ꝙ ca
terua vitiozuz i ipso erat mersa: ⁊ ꝙ misera mor
te debebat mori: Et iterũ petijt me vt manus
suas inspicerem: Ubi inueni Martem bene

dispositū ꝛ lineaꝫ mensalē nudam sine ramis usqꝫ ad idicē ꝛ angulū supremū ifimuꝫ. Jterū affirmaui dictū physionomicū itensiue: Et de mēse octobris anni.1501.fuit expulsus e dominio suo ꝛ hodie viuit. Si Rex habuerit eundē angulū supremū ifimū dicas eius exitū miserrimum futurū. De alijs uero reb⁹ cū fineꝫ capitulo huic impositurus sim recurr̄ ad ɔciliatorē nostrū iferius si ad plenū vis scir̄. Ut tñ tibi discipule mi magis satisfaciā hec audi ꝛ mēte tene memori.

¶ Quesitū xii. Augustini Discip. ad eundeꝫ Coclitem magr̄m.

¶ Textus.

Rare est ꝙ i hominibus aliquā
q do reperit̄ pars sinistra dextera
lineatioꝛ ꝛ eɔtra.

¶ Duodecima respōsio magr̄i ad eūdeꝫ Di.

Cum planete duplici sexu atqꝫ
c diuisiōe partiāt̄ videlicet i masculinū atqꝫ femininū: et ex his primi dīurni secūdi vō nocturni efficiāt̄: ꝛ istis duplices corporis partes correspōdēt. Primis vero dextera. Secundis sinistra. Jdeo si in nato pars sinistra vigorosioꝛ compeiat̄ natū illū effeminatū physionom⁹ absqꝫ dubio habet iudicar̄. Et hoc maxime si man⁹ ꝑcussio in qua luna collocat̄ eminēs fuerit atqꝫ lineata. Si uero mōtiū planetarū primoꝝ tubercula fuerint eminētioꝛa: natū illū nō imbecillē: neqꝫ effeminatū indicat: Si vero reliq̄ ꝑter martis foueā eleuata fuerit atqꝫ lineata: natū illū sine dubio effeminatū ꝓnūciabit. Si uero martis fouea bene lineata fuerit: atqꝫ cum planetis nocturnis bene ꝓportionata facit homines ipuros libidinosos ꝛ oē genus luxurie exercētes. Si vero cū acuminibus mōtiū diurnoꝝ ꝓportionē habuerit: facit hoies strenuos ac in arte militari disciplinatos. Uerꝫ si primorum signoꝝ i manu mulieris signa reperiant̄ meretrices: Si secundoꝝ viragines existunt: Ex suprascripta ratiōe discipule mi saluari poterit eoꝝ opinio q dicūt qꝺ i iudicādo de chyromātia sinistra mulieris dextera vō viri ispiciēda ē. Lꝫ vt sepe dixi ꝛ sic puto eē verū: ꝙ efficacius ē iudiciū si tā i viris qꝫ in mulierib⁹ ambe manus inspiciant̄.

¶ Quesitū.xiij. Augustini discip. ad eundem Coclitem magr̄m. Disci.

¶ Textus.

Propter qd ē ꝙ i aliqb⁹ repit̄ linea
p epatis i aliqbus vero non.

¶ Decima tertia respōsio magr̄i ad eūdē Di.

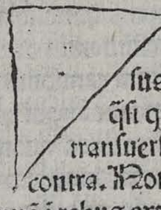
Alia data medietate latitudinuꝫ
q cū qbus stat sanitas a virtute formatiua cū tali tēperamēto ꝓuenire pōt huiusmōi linea fortis vel debilis: sed ab extremis latitudinū nō: ꝓp virtutis d̄bilitatē cū materie idispositione.

¶ Quesituꝫ.xiiij. Augustini discip. ad eundē Coclitem magr̄m. ¶ Textus.

Rogo te ꝙ me itroducas i modo iu
r dicādi i chyromātia d̄ longitudine
ꝛ breuitate vite.

Decimaquarta Respōsio magr̄i ad eūdē Di.

Cum apud phm̄ prio celi ꝛ mū
c di sex sint positiōis differētie: ꝛ in rebus cūctis vere disticte has manui applicamus. Radicē igit̄ ei⁹dē versus rascettā iferius appellamus: ꝑtē vero illi oppositā supius.s.versus digitos: ꝑtē aūt i qua radicant̄ idex ꝛ pollex dextrū: ꝑtē aūt manus ꝑcussiuā sinistrū ante aūt palmā: retro vero tergū eiusdē: oēꝫ etiā lineā tendētē versus digitos ascēdētē vocamus: Aliā aūt tendētē versus rascettā descēdentē. Scit autē exptus i his radicē a summitate linee discernere. Si qua autē linea a ꝑcussione versus idicē aut pollicē tendat q̄si ascēdere dicit̄ qm̄ versus ꝑtē man⁹ nobilioreꝫ erigit̄ eɔtra vō q̄si descendere sicut he tres linee.a.in radice manus.b.ī radice digitorum quattuoꝛ.c.vero pollicis: tunc ab.a. in b.b. c.est ascensus eɔtra vero

d̄scēs⁹ ascendit ly aut in aut e sed ab.a.vsqꝫ i.c. est q̄si sus eɔtra vō q̄si descēsus ad q̄si qm̄ in obliquū tendit linea transuersum in.a. a.b.in.c.tendat contra. Nota ꝙ nos debemus iudicare fortunā i rebus exterioꝛib⁹: qꝺ nā ascēdētib⁹ lineis idicat: ꝛ ecōuerso ifortuniū sicut calamitates calūniā ꝛ oia mala. Diuitias aūt honores officia ꝛ cetera talia fortunā vocamus. Jta nā ordinauit ramusculos ascendentes: q idicāt diuitias ꝛ honores: ꝛ ecōuerso qū descēdūt. Et scias ꝙ linee principales hn̄t terminos ꝓprios q vocant̄ mensure, sicut qñ linea mēsalis terminat̄ vsqꝫ ad digitū mediū.s.i medio digito ꝑ diametrū tūc dicim⁹ hr̄e terminos suos.s.fortunā.

Qñ vero trãsit illũ locũ ẽ ĩfortunata: Rõ ẽ qm̃
in illo loco indicamus percussiões capitales:
fluxus: ꝛ alia q̃ ꝑtinẽt ad caput. Ita ẽ ꝺ linea
media naturali: qñ terminatᷣ vsqꝫ ad mõtẽ ma
nus ꝛ sit libera tũc est fortunata: ꝛ p̃sertiꝫ cum
eiusdẽ ramusculi ascẽdũt ad dextrũ. Nihilomi
nus qñ et ipsa egreditᷣ terminũ propriũ eã nos
appellamus ĩfortunatã: p̃cipue qñ vadit ꝑ to-
tum mõtem manus nos vidimus tales mori
egenos: si nõ est aliqua proportio q̃ cõtradicat
Et aliqñ sunt apopletici aut catarosi: Et si est
nimis longa ꝛ obliqua sunt fatui vsurarij ꝛ fal
sa cõtractãtes: Et qñ nõ est circũscripta: sꝫ ob-
tusa denotat epilẽsiã. Rõ ẽ ꝙ a sua exigua ap-
parẽtia denotatᷣ debilitas ipsius mẽbri: ꝛ dñiũ
frigiditatis de quo sequitᷣ breuitas vite: Qñ ve
ro ẽ nimis lõga ostẽditᷣ materia multa ꝛ inobe
diẽs: quã calor naturalis regulare nõ potuit: ex
quo cõseqtᷣ paucitas ĩtellectus ꝛ materia catar
ralis seu apoplesia aut epylẽsia: q̃ ꝓueniũt ab
infirmitatibus frigidis cerebri. Inqt auctor ĩ-
cognitus. Quidã dicũt ẜm primã opinionẽ vi-
tã iudicari ĩ linea vite: q̃ cordis dicitᷣ: ꝛ hoc qui
dã iudicãt ẜm eius lõgitudinẽ: vt si lõga sit li-
nea vite: ꝛ nõ discontinua veniens circa recep-
tã manus. Rõ quoqꝫ est oẽ signũ est rep̃sentati
uũ sui signati: Iõ qꝛ talis linea respondet ipsi
cordi: Vñ si cor longã emittit ẽ signũ bone vir
tutis ꝛ magne dñatiõis naturalis potẽtis taleꝫ
lineã elõgare sicut cã dicitᷣ ꝑfectio: q̃ ꝑfectiorẽ
põt ꝓducerᷣ effectũ. Et sic dicimus prima cau
sa est ꝑfectior qꝛ diuturniorẽ ꝛ nobiliorẽ ꝓdu-
cit effectũ: sꝫ cũ virtus naturalis nõ possit lõgio
rẽ causare lineã q̃ de extremitate in extremitatẽ
vergat breuitas vite indicatᷣ. Iõ hac rõne mo
ti taliter iudicãt ẜm lõgitudinẽ linee vitã hois.
Et ẽ scða opinio: ꝛ ẽ cuiusdã solẽnis doctoris
q multotiẽs dixit vitã esse sumendã a linea epa
tica ꝑ recessium a linea vite: ita aũt dicit ꝙ si li-
nea epatis vadat versus ꝺscẽsuꝫ siue ꝑcussionẽ
manus: sic ꝙ ĩ fine faciat crucẽ significat mortẽ
ꝛ vitã breuẽ. ꝛ rõ eius est ista qm̃ linea epatica
descendit ab epate: vbi est sanguis: q dat esse ꝛ
viuere ipsi cordi. Qñ igitᷣ linea epatica ẽ iũcta
ip̃i linee vite ꝛ cordis tũc est signũ ꝙ sãguis ẽ
fortis ꝛ cor fortificatᷣ: ꝛ significat lõgã uitã. Si
v̂o elõgatᷣ linea epatis a linea vite tũc significat
ꝙ sãguis ꝑ quẽ viuit cor elõgatᷣ a corde: ꝛ cor
deficit: ꝛ vita breuiatᷣ. Istud dictũ iter parisiẽ-
ses iudiciali pratica magis vsitatᷣ. Tamen ego
Bartholomeus Cocles dico ꝙ linea epatis
reperitᷣ in paucis subiectis: Ego vellẽ intelli-
gere quõ isti iudicãt vbi nõ ẽ ista linea. Alij di
cũt: ꝛ hec est tertia opinio ꝙ vita iudicãda ẽ ẜꝫ
grossiciẽ ipsius linee vitalis ꝛ rõ est ista. Prin
cipiũ bene ꝯplexionatũ generat effectum bene
complexionatum: ꝛ debile principium ꝓducit
debilem effectum. Cui ergo linea vite sit pro-
ducta ab ipso corde cor distẽpatũ ꝓducit lineã
debilẽ sicut dictũ est: ꝛ sic talis linea significat
cor male dispositũ: ꝛ ꝙ cito deficiet: eo ꝙ lineã
debileꝫ ꝛ discontinuã emittit: ꝛ cor dicitᷣ viuere
ꝛ fortificari eo ꝙ lineã fortẽ emittit. Alij ꝓ q̃r
ta opinione dicũt ꝙ vita sumitᷣ a linea capitis.
Sꝫ de ista opinione nũc sup̃sedemus. Vidisti
tres opiniones solẽnes accipe quã uis. Et igt
auctor ĩcognitus. Ego ex istis quartã opinio-
nẽ: q̃ ex oibꝰ sumitᷣ sepiꝰ elegi. Videtᷣ mihi di
cendũ ꝙ ad recte iudicandũ non soluꝫ longitu
dinẽ linee vite: nec solũ grossiciẽ eiusdeꝫ: nec so
lũ epaticã: sꝫ etiã ꝯiũctionẽ vel segregationẽ li-
nee epatis ad lineã vite pensandã esse: est istud
dictũ nõ solũ vitã esse sumẽdã ꝑ se ex linea cor
dis qꝛ lõga est ad receptã tendens: sꝫ etiã quia
grossa ꝛ cõtinua est: nõ solũ hec sic sibi ꝯueniũt:
sꝫ qꝛ linea epatica sibi ꝓpinqua est ĩ debita di
stantia ꝛ ꝯuenienti. Ex istis opinionibꝰ nulla
ꝑ me est acceptabilis: qꝛ expientia certificat.
Cõciliator ꝛ Albertꝰ dicũt ꝙ qñ linea cordis
est ꝯtinua lata ꝛ ꝓfunda ꝛ bene colorata osten
dit audaciã ꝛ bonã ꝯplexioneꝫ cordis ꝛ lõgaꝫ
vitã ꝛ sic dicũt de media naturali epatis ꝛ mẽ-
salis. ꝛ dicũt triangulus bñ eqlaterus vel fere
pulchrarꝫ linearꝫ bene coloratarꝫ ꝛ rectarũ si-
gnũ est bone nature sanitatis longe vite securi-
tatis ꝛ amicicie vere cõplacentie excellentis fa
me. Rõ est ꝙ virtus ꝓportionata est ꝯueniens
ad omneꝫ effectũ ꝓportiõabileꝫ ꝓducendũ in
ter omnes effectus ꝓducendos q magis ꝓpor
tiõabilis videtᷣ ex vita cũ ipsa sit ꝯseruatio na-
ture. vt ait nũcius nature pº de aia: vnũquodqꝫ
uiuit ꝛ est vita q̃ viuit ex ip̃a sumitᷣ ex ꝓportiõe
linearꝫ vt ait nũcius nature ĩ p̃io ꝺ generatiõe
aialiũ. Adequatio humorꝫ est cã sanitatis ꝛ vi
te. Triãgulus ꝯstituitᷣ ex linea vite ꝛ media na
turali ꝛ etiã linea epatis: si essent ꝓportiõate si
gnificãt ꝓportioneꝫ membrorꝫ regaliũ ꝛ prin
cipaliũ: ꝺ quo seqtᷣ ꝓportio humorꝫ ꝛ spirituũ

⁊ ꝑ ꝯseq̄uẽs bõitas itellectus ex lõgitudine vi
te:ex ꝯñti bõe fame ⁊ excellẽtis igenij ⁊ cõſcie
⁊ bñ mortꝫerat⁹ iudicat̃.⁊ ſcias ꝙ i iudicio ne
ceſſaria ẽ linea mẽſalis ſicꝫ nos ꝓbauim⁹ i.9° q̄
ſito:qꝛ ꝓcedit a toto ⁊ oñdit inati coloris toti⁹
corporis vigorẽ.Et nos videm⁹ ſemꝑ lineam
mẽſalẽ oñdere q̄litates egritudinũ ſicꝫ pꝫ in ſuo
ca°.Ita ſi linea epatis ſit ꝯtinua ⁊ bñ ꝯditiõa
ta ⁊ linea media nãlis:⁊ linea cordis ꝓportiõa
te mẽſali d̾bite rñdẽte optie iudicãdũ ẽ.Qñ ẽt
linea mẽſalis fuerit diſcõtinua capillaris ſeu ſe
micircularis ille hõ breuis ẽ vite ſeu plurimaꝝ
egritudinũ.Sꝫ qñ iſte linee tres vł q̄ttuor ſt̃ cõ
cordeſ idicãt lõgitudinẽ vite:⁊ eãdẽ ſniaꝫ tãgit
nũcius nãe in p° d̾ aĩalib⁹ ca°.xv.⁊ i ꝓblema
tib⁹.Ego vidi multos hr̃e lineas principales
fractas ⁊ lineã mẽſalẽ ꝯtinuã ⁊ bene ꝯditiõatã
⁊ euaſerũt ab egritudinib⁹ ⁊ ecõuerſo.ego hẽo
i manu mea lineã mẽſalẽ fractã diſcõtinuã ca/
pillarẽ ⁊.23.egritudies vſqꝫ ad hodiernũ diem
paſſus ſuꝫ ⁊.34.ago etatis ãnũ:tñ ex bõitate a
liarũ lineaꝝ euaſi ⁊ euaſurus ſuꝫ.Cõcludam⁹
g° ꝙ ad iudiciũ ꝯcurrit maxia ꝓportio ex lineiſ
⁊ ſororib⁹ pricipaliũ.Sororeſ q̄ttuor primis aſ
ſimilãt̃.pria dr̃ ſoror vł ſocia linea vite.Cui⁹ or
tus ẽ a raſcetta man⁹ ⁊ extẽdit̃ ꝑ ꝯcauũ man⁹
vſqꝫ ad mediã nãleꝫ:⁊ aliqñ extẽdit̃ vſqꝫ ad di
gitũ ſaturni:⁊ iõ vocat̃ a qbuſdã ſaturnina.Si
aũt dicta linea extẽdit̃ vſqꝫ ad digitũ ſaturni cir
ca multa ſollicitũ oñdit eẽ. ⁊ ſi hec linea ſit tor
tuoſa grauabit̃ ab ifirmitatib⁹.Alia ſoror linee
uite ſeu ſocia iacet linee vite q̄ſi paralella ⁊ ſi/
gnificat corroboratiõeꝫ linee cordis ⁊ maximũ
auxiliũ i egritudinibꝫ.Adeo ꝙ ſi linea vite eſt
fracta ſeu diſcõtinua:⁊ iſta linea ſit ꝯtinua eua
dit i illo tẽpore ab ifirmitate.Nos i duobꝫ mil
libꝫ manuũ expti ſum⁹.Tñ dicũt aliq ⁊ bene
ꝙ ſignificat nefãdã luxuriã:⁊ talis iclinat⁹ eſt
ad ꝯcubit⁹ pueroꝝ aliqñ ad ſacrilegiũ ⁊ mr̃is
⁊ ſororũ ⁊ generaliter affiniũ ꝯcubitu gaudet.⁊
eoꝝ multos vidim⁹ eẽ agẽtes ⁊ patientes:nõ
obſtãte aliq̃ ꝯpãtia iſta linea arguit diuitias ⁊
mori vł d̾morari extra pr̃iã.⁊ multotieſ vidi ſo
rorẽ linee mẽſalis ⁊ nũq̄ꝫ ſororẽ medie nãlis.⁊
ſi linee pricipales ſint male ⁊ linee ſorores ma
le duplicabit̃ eadẽ malicia ⁊ ecõuerſo.⁊ ſi prin
cipales linee ſint bõe ⁊ linee ſorores male: tũc
⁊ ſi pricipaliũ bõitaſ minuat̃:eaꝝ tñ bõitas nõ
principaliũ maliciã vincit ⁊ ſuꝑat.⁊ ſi linee pri

cipales ſint male:⁊ ſorores eaꝝ bõe d̾primunt
maliciã principaliũ.Iã vidi multas man⁹ li/
neas pricipales fractas hñtes:⁊ tñ eaꝝ dñi bo
nitate ſororꝝ ab ifirmitatibꝫ euaſerũt: ⁊ p̃cipue
illi⁹ q̃ i ꝯcauo man⁹ exiſtit.⁊ vidi aliquoſ melã
colicos hr̃e lineã hãc i ꝯcauo quã dicũt ſaturni
nã tẽdẽtẽ a reſtricta vſqꝫ ad radicẽ medij:⁊ ma
xie vnũ q ereis ip̃ſſiõibus ⁊ architectur̃ vehem
ter ⁊ ſculpture d̾ditus erat ⁊ hiſtorijs antiqs ⁊
pictur̃:q tñ bilinguis ẽ loquax ⁊ vaniloqu⁹:cã
erat diſpropõtio mõtiſ mercurij:⁊ ꝯueniẽtia cũ
vener̃ tñ retrograda.talẽ lineã reꝑio i ſimijs ⁊ i
cercopithecis.tñ iſta linea ꝯditiõata oſtendit di
uitias imobiles ⁊ firmas poſtꝗ curſuꝫ ſaturni in
ſuis ãnis.⁊ vidi multos diuites q ſe intromiſe
rũt i agriculturis ⁊ fabriciſ q habuerũt iſtã line
aꝫ bene diſpoſitã.Itẽ dicũt moderni ꝙ ſignifi
cat itinera.Aliq dicũt ſi ẽ fracta d̾nũciat egritu
dineſ tibiaꝝ ⁊ iſta linea ẽ regalis ſoror.Si vitã
hõinis ſꝫ lõgitudinẽ linee vite indicarem⁹ ſolũ
caliditatẽ immẽſaꝫ d̾nũciamus:iuxta v̾ba Ari
ſtotelis in li° d̾ gnãtiõe aĩaliũ:q dic̃:fetus cre/
ſcit in lõgitudine nimia ⁊ ſuꝑhabũdãtia caloriſ
dominãte in embriõe qꝛ multũ extẽdit materiã
Sꝫ ſi ſꝫ groſſiciẽ indicaremuſ nõ ſolũ domina
tionẽ frigiditatis ſuꝑhabũdãtẽ ⁊ d̾fectũ caloriſ
nãlis nõ potẽtis extẽder̃ mãm:ſꝫ etiã hũidita/
tis cũ frigiditate ſuffocãte calidũ nãle:ſꝫ d̾ hoc
alias dicemus.Et ait in p̃dicto li° ꝙ frigidita
te mã ẽ diſpoſita ⁊ ipedit lõgitudinẽ ⁊ cãt bre
uitatẽ.Et linea vite bene ꝓportiõata exiſtente
ꝓportiõeꝫ hũidi ⁊ calidi oſtẽdimus.Sꝫ qꝛ nõ
obliuiſcimur ꝯtinuatiõis ⁊ diſcõtinuatiõis:cu/
ius memoriã fecimus ꝯueniẽs eſt ſꝫ ipaꝫ iudi
car̃ vt q̄ſi ꝑfectiõeꝫ diceremus ꝓportiõis.dico
igit̃ ꝙ ꝑ ſe ſimpłr non oſtendit hec linea termi
nos vite ſꝫ egritudinũ terminos:⁊ tẽpora:ſicꝫ in
alio loco oſtendemus.Nã principiũ ꝯtinuatio
nis nãlis eſt ſãguiſ:q vnicã cũ reliq̃ pte linee ꝑ
ſuã vberrimã portiõem hũiditatis ꝯiũger̃ dꝫ.⁊
cũ ſit linea vite ⁊ cordis ꝯtinua d̾nũciat̃ nobis
d̾bita proportio hũidi ⁊ ſicci ⁊ calidi ⁊ frigidi:
⁊ hec eſt ꝯueniens v̾itas in mõ iudicãdi:q̃ per
vnã viã iudicãdi ſumit̃ .Diximus etiam ꝙ vt
linea epatis ſit propinq̃:hoc ſic intelligit̃:ꝙ ſit
recta proportionata in lõgitudine ⁊ latitudine:
qñ cũ epar ſit ſedes ſãguinis:qꝛ ſãguis eſt vita
cordiſ deceńſ eſt vt ſit d̾bite proportiõata qd̾ ꝑ
lineã epaticã d̾bite proportiõatã linee vite oſtẽ

dic:Cũ.n.multũ sit lõga calorez suffocãtez na
turã ostendit ⁊ pditiõem vite nec est ꝯueniens
vt sit multũ breuis ⁊ subtilis:siue ꝺlicata: nec
multũ significaret ꝺ frigiditate qꝛ esset signũ de
structiõis nãe ⁊ indicaret debilitatez.Sꝫ me
dio mõ dicendũ est:vt se habeat.Istud est qꝺ
dicũt itelligendũ esse rõne ꝺbite proportiõis ad
lineã vite ⁊ sic est verꝫ.Tñ in paucis hoib⁊ vi
di lineã epaticã:Quãdo eã nõ repio:ego cogi
to si locus est bene ꝯplexiõatus Idez iudico.
Et si est male ꝯplexiõatus vt puta pallidus ꝺ
p̃ssus ⁊ cũ lineis capillarib⁊ p̃cipue habentes
huiusmõi signa:incidũt in egritudines epaticas
⁊ stomacales ⁊ p̃cipue in hydropisim ictericiã
⁊ opilatiõem epatis ⁊ alia multa sic̃ vidi in leo
nardo ꝺ vbaldinis.⁊ ego habui opilatiõez epa
tis ⁊ p̃ueni in cacesiã cũ ardua egritudine cum
essem pusij.14 8.pp malã digestionez secũda
riã ⁊ disproportiõem in hũorib⁊ ⁊ inter epar ⁊
cor:⁊ p ꝯseq̃ns totius corporis:tñ liberatus sũ
pp sororez linee vite in ꝯcauo manus existentẽ:
⁊ lineã epaticã quã habeo in manu ꝺxtera:Lz
aliquãtulũ intercisam:tamen illa intercisio est
exigua respectu linee:⁊ habeo q̃si triãgulũ pfec
tũ:⁊ locus nõ est male ꝯplexionatus. Sꝫ nũc
ꝺ linea capitis est dicendũ pp qꝺ est sciendũ ꝙ
linea capitis est vna linea principalis si fuerit
grossa ⁊ lõga veniẽs vsqꝫ ad mõtẽ manus ⁊ li
nea sit recta.i.ꝯtinua nec diuisa tũc talis signifi
cat bonũ itellectũ:⁊ bonã ꝯplexionẽ cerebri ⁊
igenij:⁊ ꝺnotat bene dispositũ i suis opatiõib⁹.
Et rõ huius est:qm̃ cerebꝝ a quo descendit ta
lis linea capitis est frigidũ p se:⁊ p se frigiduz
semp ꝓducit paruũ effectũ pp ꝺfectũ caloris:
q est principiũ nutrimenti.Sꝫ cũ cerebrũ non
habeat caliditatẽ nisi quã sumit a sanguine:Si
linea sit grossa ⁊ lõga significatiua ẽ ꝙ sãguis ẽ
bñ proportiõatus sup frigidũ: ⁊ tũc significat
cerebrũ bene calidũ ⁊ tẽpatũ:⁊ significat hoiez
subtilẽ ⁊ igeniosuz:⁊ astutũ i negocijs suis.Si
linea est breuis ꝺlicata ⁊ nõ recta ⁊ discõtinua
significat frigiditatẽ multã ⁊ modicũ sanguinẽ
nõ potentẽ sup frigiditatẽ.⁊ sic significat hoiez
mali igenij ⁊ rudez sõnolentũ ⁊ stultũ:saturni
nũ auarꝫ:⁊ timidũ in suis factis pp frigiditatẽ
q̃ ipsuz frigidũ facit.Nã vt dicit ptolemeꝰ oẽs
hoies quoꝝ ortus est sublunaris pro maiori p
te:nisi mars vł sol fuerit i ꝯiũctiõe cũ luna sᷓ ti
midi pp ipsius lune frigiditatez ⁊ sᷓ nãe femi
nee mendaces ⁊ inordinati.Et nũcius nãe de
secretis secretoꝝ ad Alexãdrũ dicit ꝙ talis cõ
plexio nõ multũ est laudãda:nec vituꝑanda vt
dicũt aliq.⁊ iõ dicimus ꝙ si in manu sᷓ multe
breues linee ⁊ terminãᷓ i ꝯcauitate manus ꝙ
talis hõ cito finiet dies suos.Sꝫ si linea vite sit
ꝯgrua cũ suis circũstãtijs:⁊ linea capitis sit bre
uis:qꝺ i paucis accidit:idicat ipꝫ viuere sꝫ stul
tũ ⁊ profugũ ⁊ nõ moriᷓ i propria p̃ria hec oĩa
sumunᷓ pp dispõnem sanguinis frigidi:⁊ frigi
dũ flegma non potentis ipsum tempaꝛ̃ nec dis
ponerꝫ cerebꝝ ad bonũ eligendũ nec ꝺliberãdũ
sꝫ sõnolentũ.Ingt nũcius nãe in li° ꝺ sensu ⁊
sensato:⁊ in physionomia ꝺ membris ꝙ tales
sᷓ maliciosi nec dilecti a feminis.⁊ multa icipi
ent ⁊ pauca finient:multa discẽt ⁊ pauca sciẽt:
sic̃ apte pꝫ in mulierib⁊ ⁊ in flegmaticis.Qꝛ cũ
sint de nã aq̃ sic eius nã cito recipit et modicũ
retinet:sic̃ aq̃ q̃ cito speciem figuꝛ̃ recipit:et re
cedente hoie imediate dimittit.Et nõ est hõ se
cretus et non est ꝯfidendũ ꝺ eo:sic̃ nec ꝺ femis:
sic̃ pꝫ p nũciũ nãe in lib.ꝺ nã aialiũ lib.9.cap.
prio vbi distiguit ꝺ nã feminina:sic̃ nos diximꝰ
in lib.nr̃o prio.Concludendum est ꝙ non ꝺbe
mus iudicaꝛ̃ ꝺ longitudine et breuitate vite p
vnã solã lineã:sed ꝺ pricipalib⁊ eas ad inuicẽ
ꝯpãdo sic̃ diximus in q̃sito 6o.Et istud est iu
diciũ ꝺ cãis antecedentib⁊.Non ꝺ primitiuis
sic̃ ꝺ suspensione et ꝺcapitationib⁊.et ꝺ multis
alijs reb⁊ iusticialib⁊.Ego vidi multotiens ex
lineis significãtib⁊ vitã diuturnã aliquo accidẽ
te breuiari vitã homis.De.1494.Iudicaui
Ioãnem de merlo q habebat vitã diuturnam:
quam ostendebant linee principales.Tamen
habebat signum suspensionis causa homicidij:
⁊ predixi omnia presentibus multis nobilib⁊.
Et dixi ꝙ debebat se cauere ꝙ erat valde pro
pinqua dies:Unde die sequenti cõmisit homi
cidium in Cornelio brocardo de Imola:⁊ sta
tim fuit incarceratus:⁊ infra tres dies suspen
sus.Et alijs infinitis predixi:quoruz vnus fu
it Petronius zanchetta q eodez tempore quo
hec scribebã:fuit iterfectus ꝓpter vulnus capi
tale.Tamen ex se debebat viuere annos sola
res maiores ⁊ per accidens fuerunt abreuiati:
De quo alibi loquemur.

¶ Quesitum.xv.ad eundez magr̃m Cocliez Augustini Discipuli.

¶ Textus.

c Vir natura lineauit manus hoium ⁊
simiaꝝ magis q̃ aliã ptez corporis.

¶ Decimaqnta rñ̄sio eiusdẽ magrĩ ad Di.

c Um qualitates prime magis ad mediũ reducte fuerint melius cõtempate sunt ⁊ ppigores sunt ad mediũ põderale relate iõ ex eis tẽpatio nascit̃ ꝯplexio i istrumento istrumento rũ qđ man⁹ est aptius detegit̃ pp mẽbri nobilitatez ⁊ cordi aptã correspõdentiã: ⁊ tactũ in ea habũdãtez ĩter ceteras.n.aĩe virtutes tactiua i mediatius q̃litatũ primaꝝ tempamentũ ꝯseqt̃ Simie ⁊ similia aliquas lineas habent pp vicinitatez quã habent cũ hoie. Sz nõ est tãta q̃z titate: qꝛ solũ vitalez mẽsalez ⁊ saturninã sz nulle mediã naturalẽ. Nõ est miꝝ ꝙ pueri ex vtero ferũt lineas i manib⁹ eoꝝ. Inqt morbeth: ⁊ formica valde vtilis: Si qs vir aut mulier sit nõ habens lineas i manu talis est hõ bestialis ⁊ nãliter disposit⁹ ad viuendũ sicut aĩal brutũ: nisi đlete fuerit linee pp laborez ⁊ fatigationez Man⁹ natura sigillũ minime sustinens ẽ: vbi humidum ꝯgruum recedit sicut i luto sicco vbi humidum aqueum diminuit̃ur.

¶ Quesitũ.xvi. Augustini Disip.ad eundem Coclitem magrm. ¶ Textus.

d Iuulgatũ est magister mi ꝙ oẽs hñtes circulatiõez i vltima pollicis iũctura suspendũt̃: ⁊ hoc veꝝ nõ videt̃: cũ aliq suspendãt: q nõ habent tale signũz: vt i enothomizatorũ corporibus apparuit ãno domini.1493.⁊.1494.

¶ Responsio.xvi.eiusdem magrĩ ad Disc.

f Cire debes ꝙ v̂itati prime vl̃is ppositiõis: optime correspõdet v̂itas subiectoꝝ p ipsaz significatoꝝ nõ sue cõuerse apparenti correspõdet v̂itas nec i istaꝝ ppositionũ duaꝝ est oppõ realis: lz sit quodãmõ appẽs ex pte termini. vnđ prima ppõ euidẽtẽ hz i se v̂itatez ⁊ ei⁹ ꝯuersa silr̃ q̃ est hec. aliqs suspensus hz tale signũ lz nõ in oib⁹ suspensis tale signũ repiat̃: sz aliq̃ signa illis equalentia apparent ⁊ existũt: vt sunt linee cordis ⁊ mensalis cũ lineaꝝ denudatiõe: ⁊ media naturalis sit obscura ⁊ male terminata vl̃ hz excessum vel hm breuitatem: ⁊ linee existentes in tuberculo mercurij sint obscure ⁊ pfunde: ⁊ tres vl̃ plures linee ibi existentes infortunent̃ cũ sui subiecti đ p̃ssiõe: et hec oĩa inuenta sunt in primo anothomizato vl̃ ꝙ cingulus sit in altera iuncturaruz cuz đsitiõe ꝯiunctiõis lineaꝝ ꝯstituentiũ ãgulũ supmũ. Et ꝙ habeat aliuz circulum in media naturali: qđ signuz homicidij est: et etiã h̃eat lineas in saturni tuberculo extensas in radice: vl̃ ꝯglomeratas infortunatasq;: q̃ signa oĩa carcerem ostendunt. et signa hec hñt intelligi cuz disiunctiõe: vt eoꝝ v̂itas melius propalet̃. Nota ui plures q habentes principales lineas tãtuz cum residuo infortunatas mala morte mori et p̃sertim qñ linee sĩt crasse. Qui hz multas lineas et tenues bonuz indicãt ingenium qꝛ sunt generate a subtilitate spirituuz. Multitudo v̂o lineaꝝ nõ est đtestãda ⁊ arguit igeniũ i diuersis negocijs dummõ ꝙ solaris mõs nõ sit itersecatus: ⁊ locus mercurij nõ sit emersus lz h̃eant i reb⁹ suis i tẽpore difficilẽ fortunã. Post euẽtũ suuz est pmãsibilis ⁊ fixa sicut ifinitis vicibus notaui.

¶ Quesituz.xvij. Augustini discip.ad eundez Coclitem magistrum. ¶ Textus.

i Nquit plinius p̃lõgos digitos plũbeum colorem: pluresq; i manu incisuras nec ppetuas ꝫ lõge eẽ vite ⁊c.

¶ Respõsio.xvij. Magrĩ ad eundem Di.

d E plumbeis p̃lõgisq; digitis apud Aristotelez neq; i problematib⁹ nz i li° đ aĩalib⁹ repio: tñ libro p° dixi digitos lõgos magnuz epar đnotar̃. De plũbeo colore Galen⁹ i prio affori smoꝝ.com.2° color iqt coporis humoꝝ dñium ostendit si nõ i profũditate corporis accubuerit. Color plumbe⁹ liuidus noiat̃ ⁊ medius est iter rubeuz ⁊ nigꝝ: Cuz digiti sunt plumbei malã ꝯplexionez epaticã significare certum est: ⁊ ex ꝯseq̃nti egritudinez. Nihil aliud est egritudo nisi remotio ineq̃tionum humoꝝ ⁊ icordãtia mẽbroꝝ regaliuz cum ergo recesserunt a sua latitudie breuitatez vite arguit a ꝯplexiõe frigida ⁊ sicca. igt phũs lib.đ lõgitudie ⁊ breuitate vite. cõsistit vita nr̃a p calidũ ⁊ hũidũ vt oñsuz ẽ alio loco cũ ꝫ sit ꝫ riũ. De icisuris seu lineis plini⁹ nõ itellexit nz Aristotelis textũ exponere sciuit. Inqt phũs i p° đ aĩalib⁹ cap.15.pars iterior man⁹ vola đr̃ carnosa est: ⁊ icisuris vite indicib⁹ disticta lõgioris.s. vite: singulis aut binis ductis p totã breuioris vite: binis q̃ nõ lõgitudinẽ totã đsignẽt. inqt ꝯciliator p̃ceptor noster i sua chyromãtia: vt etiã recitaui i p° li° ꝫ pliniũ ꝙ linee hñt correspondentiaz cũ venis aut arterijs venalib⁹. hec est linea vite cũ corde linea media cũ cerebro. Et liea epatis cũ epate: ⁊ sic đ singulis. Ista sentẽtia nõ potest appḣẽdi nisi ab hominib⁹ i

structis ab anothomijs. Et ego dico ꝙ plures hoīes habēt venas appētes: τ ꝑcipue ī hoībꝰ bñ dispositis aptissime ꝑcipit̄. Tēpore meo qdā iuuenis se ꝑcussit cū stilo acuto vbi situat̄ linea cordis: τ taliter ꝙ chyrurgici non potuerūt restringer̄ fluxū sanguinis: τ signū habuit ꝙ erat arteria seu vena arterialis. s. cū saltu rubedie τ claritate sanguinis: τ causatū est emborisma .i. mater sanguinis τ mortuus est ille iuuenis. Et etiā in manu mea post nimiū laborem inueni pulsationem magnā in loco linee cordis quod nō potest causari nisi a uenis pulsantibꝰ. Et in loco epatis ostendit̄ terminari uenā epaticā: τ in media nāli venā cephalicā. et in loco vbi se ōndit mēsa manꝰ vel linea mēsalis ibi terminat̄ vena cōis. Jdō dicūt chyromātici anothomisti: τ ego cū illis: ꝙ ista linea creat̄ vł geñat̄ ex ꝯcursu seu fluxu quorūdā spirituū eleuatorū vel ꝓcedentiū a p̄dictis mēbris regalibꝰ: hoc ē Cor epar: τ cerebrū. Jdeo nō imerito pōt ipa appellari linea testiculoꝝ seu spmatica siue linea gignitiua: q̄ ōndit robur totiꝰ corporis: et poten ia gignendi. Qr ꝫ hyppocratez τ alios medicos spma ꝯcidit̄ a toto sicut pꝫ ꝑ expientiā ꝯ abscisiōe venaꝝ post auriculas ꝙ cessat potentia gignendi seu filiādi. Ex ꝯseq̄ti qñ dicta linea est capillaris aut discōtinua seu semicircularis ꝯnotat ꝯbilitatez innati caloris: qꝺ in infinitis hōinibꝰ notaui: τ p̄cipue in manu mea Et etiā ꝑ istā lineā dignoscit̄ q̄ntitas τ q̄litas egritudinū. Sicuti vno mēbro leso cōicat̄ nocumentū toti: ex ꝯseq̄nti ista linea cōicat cū toto: ergo ōndit totū. Ex ꝯseq̄nti pꝫ ꝙ oīe signū est rep̄sentatiuū sui signati: Linea cordis rep̄sentat cor. Linea epatis epar. Linea cerebri cerebrū. Qñ iste linee eēnt fracte: τ discōtinue ostendūt ꝯbilitatez aut maliciā ipsiꝰ mēbri: et ex fortitudine fortitudinē. Si vita nr̄a stat ꝑ eq̄tionē hūoꝝ τ ꝑ ꝯcordātiā mēbroꝝ radicaliū. ergo seq̄t̄ ꝙ ex bona dispositiōe lineaꝝ stat bōa dispositio mēbroꝝ principaliū: ex quo ꝯstat lōgitudo vite: τ eꝯ̄rio ꝯ̄riū. τ itelligimꝰ ꝯ paucitate τ exuberātia lineaꝝ. Uerūtñ aliq attribuūt istas lineas influxibꝰ celestibꝰ sicut morbeth in sua chyromātia τ multi alij auctores sicut nos narrauimus in libꝰ pᵒ caᵒ. ꝯ argumētatiōibꝫ ꝯ̄ pliniū tñ corpora celestia nō possunt ager̄ vel ostendere: nisi mediātibꝫ ꝯgruis instrumētis qꝺ in chyromātia est manus hōinis τ symie sicut nos loq̄mur in alio loco. Deus τ nā nihil frustra agūt pᵒ celi textu ꝯm̄i. 32. Nec deficit in necessariis nec abūdat in sup̄fluis. ergo iste linee nō sūt frustratorie. Sꝫ indicatiue multoꝝ effectuū: vt pᵒ liᵒ dixi ꝯ̄ pliniū. τ hic incidit q̄stio quā soluemus. Sūt aliq dicētes chyromātiā sciētiā nō esse ꝑ accessuz τ recessuz lineaꝝ τ instāt hoc medio. Quia linee aliquādo recedunt: aliq̄n noue incipiūt videri. Sꝫ quecūqꝫ accedūt vel recedūt ꝯtingētia sunt: τ ꝯtingentiū scia nō est: ergo ipaꝝ nō est sciētia. maior est Aristotelis primo posterioꝝ: minor pꝫ ad sensuz τ ꝑ experientiaz τ maxime in mōtibꝰ manuū ad hoc respōdet̄ ꝙ lineaꝝ principaliū nō est accessus neqꝫ reccessus: sꝫ eoꝝ esse perpetuat̄ in spē τ sic ipsarum pro q̄nto sunt corpore dimensiōato trina dimensione eaꝝ est scientia τ sic de talibus verificat̄ primo posterioꝝ aristotelis ꝓpositio: τ quando dicit̄ ꝙ aliquādo linee accedūt vel recedūt ꝯcedit̄ sꝫ nō sunt de principali essentia ipsius artis: qm̄ circa lineas principales chyromātia versat̄: si vō alie linee ipsas intersecēt hoc est ꝑ accidēs τ ꝯ talibus nō est sciētia ꝑ se. Ad aliā de mōtibus manuū dico ꝙ illud ꝓuenit ex p̄te planetaꝝ in coꝝ genituris: τ sm̄. ꝙ planete successu temporis fortificāt̄: vel ꝯbilitāt̄ noue linee in ipsis formāt̄: τ aliquādo sunt intersecātes alias τ hoc nō inconuenit.

Questitū. xviij. Augustini discip. ad eundez Coclitem magr̄m. Textus.

Ulz maximo feruor̄ ꝯsidero scir̄ modū claꝝ τ dilucidatū: quō ꝺbemus examinar̄ chyromāticā facultatez τ p̄cipue de terminis τ ꝓlationibus in modo iudicandi ac examinandi.

Decima octaua R̄nsio magr̄i ad eūdez Di.

Liēdū est ꝙ valde raro ē ꝙ vna linea habeat significatū bonū aut malū rōne loci vt puta: non semꝑ linea i monte Jouis idicat bonū q̄ i eodē loco iuenimꝰ lineas egritudines aut vulnera significare vt patebit. Et ita i monte Saturni non semꝑ linee arguūt maluz. Jdeo non valet illud dictuz: Jste locus est fortunatus ergo semꝑ fortuna: Errat Anthiochus ponere Martem i loco veneris: Et ita venerem in loco Mercurij τ argumentum ē: Jpse dicit hāc esse opinionem recentiorū. Quero ab ipso si hermes fuit recens vel ne: nō adducit me

dium nisi auctoritate propria. Attribuit etiam
iste bonus vir lineã epatis cerebro: Et illã q̃
est cerebri epati. Talis opinio est fugiẽda si be
ne cõtẽplet̃ anothomia venarũ in subiectis ve
nosis: vt in viuentibus repperi pluribus vici/
bus cum artificioso ligamine stringendo cum
tali strictura ꝙ vene tumefiũt: vt ĩ p̃notatis dic/
tũ fuit: ꝛ videbitur terminatio venarũ in locis
congruis. Apud indos caldeosq̃ inuenta fuit
experientia in cadaueribus recentibꝰ interfec
tis vt ego etiam ago. Et non existimes dici ac
cidentia fortune minutatim sicut accidere pos/
set: ꝛ an sit cũ ense aut ferro ligno aut ab equo
vel ab asino: aut a fortuna cum isto principe vł
cũ illo: Vidi quendã de senatu nostro tempore
estiuo dum staret sine calceis: famulus posuit
super scãnũ ciatũ cũ quo dedit potum domino
suo: dum vellet sedere se posuit sup cyatũ ꝛ cya
tus fractus est: ꝛ magnũ frustũ ex ipso vitro in/
trauit in ano dñi ꝛ fecit vulnus ꝑ spaciũ duorũ
digitorũ cũ magno fluxu sanguinis. Et illud
frustum fuit maxime difficultatis ad extrahen
dum: Nõ chyromantia nec astronomia descẽ
dere potest ad ista ꝑticularia: Vidi rotã molen
dini interficer̃ viros ꝛ foeminas: qs dicere pos
set talia infortunia. Eschiles tragicus qñ aqla
testudinẽ ꝓiecit sup caput suũ caluũ nõ potuit
scire hoc ꝑticulare infortuniũ. Nec puer dum
iter faceret: cui frustũ glaciale sup caput eius ce
cidit hoc p̃uidere minime aliqs valuisset. quis
posset dicere d̃ ꝑcussiõibꝰ quas faciũt bõbarde
ꝛ scoppitti: canones ꝛ similia. qs loq posset de
patibulis multis vt ẽ taxillus stãghetta: oua fer
rea calida sub asellis posita: aut diceret d̃ aereo
tauro aut similibus. Possumus bene dicere ꝯ
ditionate ꝛ nõ apte ꝛ manifeste: Video lineã
existentẽ iter auricularẽ ꝛ medicũ arguo vulne
ra circa brachia. Debeo exprimere tu es ꝓcli/
uis ad lesionẽ manus: ꝛ debeo itelligere d̃ ma
nu magna. i. ꝯp̃hẽdẽdo ab hũeris vsq̃ ad extre
mitatẽ digitoꝝ: ꝛ sic itelligit̃ manus. et nõ dico
lesionẽ distinguẽdo ꝛ ꝯp̃hendẽdo cãm primiti
uã ꝛ añcedẽtẽ. Primitiuã itelligo: vt casus: cõ
tusio: fractura dislocatio vulnera cãta ab ense la
pide aut similibus. etiã notaui verificare lesio/
nẽ. manuũ aut brachioꝝ vel patibulũ ꝑꝑ funes
aut cordas ĩ manibus iusticie ad torturã: aut si
futura sit pũctura neruoꝝ: aut flagellatio cũ ba
culis aut cũ sacculis arena plenis: aut ꝯbustio
ignis. Cã antecedens ẽ humoralis vt bothor
Antrax carbũculus ignis ꝑsicus: pruna fistula
cãcer vlceratio vel vlcera ꝛ similia. Et ita ĩ cru
ribus ꝛ ꝑ crura ꝰm lesionẽ itelligit chyroman
ticus ab anchis vsq̃ ad extrema digitorũ: nisi
auctores distiguãt ꝑtes mẽbroꝝ: q2 aliqñ acci
piũt totũ ꝓ ꝑte: ꝛ ꝑtẽ ꝓ toto. Et d̃ oculoꝝ infir
mitatibꝰ vt est sebel ordoleũ catharacta tarfati
ꝑcussiões ꝛ q̃ currit cursus eoꝝ nõ ad nos ꝑti/
net distiguere spẽs egritudinũ sufficit cognosce
re lesiões mẽbroꝝ. et simile ẽ iudiciũ circa verẽ
da: laborãdo vt an sit hernia carnosa: varicosa:
vẽtosa: aut itestinalis. et ꝑ pudibũda itelligimꝰ
ꝑtẽ posteriorẽ ꝛ anteriorẽ ꝛ circa iguina. Acci/
dit aliqñ fractura ani a cã primitiua: ragadie ꝛ
moroides: cõdilomata. apostema: ꝛ fistula ꝛ si
milia. Vlceratio virge: apostema flegmon ꝛ sic
d̃ singulis: q̃ oia ipossibile ẽ nos posse distigue
re gradatim. Vñ ille terminꝰ oia ꝯp̃hendit: nisi
subiectũ sit adequatũ: vt sunt lenones ad gladi
os ꝛ nece violẽta. Tñ raro distiguer̃ possumꝰ.
Physionomista ꝛ chyromãticus vtunt̃ istis
vocabulis talis hõ ẽ dispositus ad talẽ lesionẽ
aut iacturã: et dicũt istud d̃notat: d̃clarat: arguit
ondit: d̃mõstrat: idicat: talẽ dispositionẽ. Itẽ re
ꝑiemꝰ in mõte iouis stellas lineas ꝛ radios cũ
ceteris ꝓportiõibꝰ: d̃bemꝰ exprimere tu es ꝓ
nus ad baculũ. i. ad ecclesiasticas dignitates: ꝛ
est vt sunt ꝓtonotarij: episcopi: cardinales: ab/
bates ꝛ Papa: Utrũ sit vna vel alia dignitas
nõ possumus distinguere: Tñ si est cardinalis
possumꝰ dicer̃ d̃ papato tñ raro. et ĩ hebreis nõ
q2 nõ hñt tales dignitates. Preterea video li
neã iclinãtẽ ad lesionẽ ab animalibꝰ q̃drupedi
bꝰ nõ possũ dicere an sit canis: asinꝰ: an equꝰ:
s3 sufficit ꝙ dicã tu habebis lesionẽ ab anima-
libus q̃drupedibꝰ. et hic nõ distinguo inter si/
gnũ et significationẽ: q̃zuis tertio ꝓnosticoꝝ cõ
mẽto videbat̃ inter ista differẽtiã duplicẽ esse.
Nã significatio est necessarioꝝ. Signũ vero ẽ
eoꝝ q̃ sunt vt plurimũ. Itẽ significatio ẽ rõne
cõp̃hensa: signũ vero expimento. Sufficit mihi
dicere large aut stricte d̃ futura iactura aut offẽ
sione. ꝛ sic sit finis libri quarti. Alia aũt dice/
mus in quinto libro ad altiorẽ cõsiderationẽ.
Te aũt discipule mi: vt finem faciã: opz specu
lari ꝛ imitari intellectus auctoꝝ: aliter vanilo/
quus esset ꝰmo tuus ꝛ penitus inanis. Eru/
bescimus. n.: vt dicunt, cũ sine rõne loqmur.

Liber Quintus Chyromantie magne.

Magistri Bartholomei Coclitis Bono-
niensis huius artis acerrimi defensoris ꝛ inda
gatoris: ad eundē. D. Alexādrū Bētiuolum.
Liber quintus Anastasis sue: qui intulatᷓ chy
romantia magna: in quo continetᷓ chyromātia
cōciliatoris cū quibusdā nouis additiōib⁹ eius
dē Coclitis: ꝛ post ꝓlogū ponitᷓ capitulū eius
dē Coclitis ꝑ additionē suā: postea sequetᷓ chy
romantia magna cū alijs additiōibus summe
necessarijs.

Prologus Quinti libri.

Um Perlegerimus viginti
tria librorum volumina quoꝝ
princeps iter antiquos idos ē
hermes: Inter christianos al
bertus magnus: Cuius libꝝ
magis dilatauit conciliator no
ster ad vltimāqꝫ ꝑfectionē reduxit: quē nūc pre
manibus habemus cuius pricipiū erit i secun
do capitulo. Nā i sequēti primo capitulo qd̓ ꝓ
pricipio quinti libri pono ē quedā additio mea
ptinēs ad totius operis declarationē: postmo-
dū sequetᷓ ipsius cōciliatoris chyromātia: cū
alijs meis nouis ꝛ necessarijs additiōibus: q̄
si lector diligēs leget: spero: absit tn̄ iuidia: op⁹
nostrū operāqꝫ mirifice laudabit. Si qs aūt ē
adunci nasi frustra opus nostrū ꝑscrutabitur ni
hil. n. iueniet qd̓ reꝑhendere aut negligere va-
leat.

Capitulū primū quinti libri ꝛ prime ptis

Capitulum primū determinās chyroman
tiam esse sciētiā: ꝛ vnde chyromātia dicatᷓ ostē
dens: ꝛ qd sit linea: ꝛ q sint eius scientie aucto
res: ꝛ qs est auctor huius operis chyromātie:
que principiū suū habebit i sequēti capitulo.

Additio eiusdem Bartholomei Coclitis
ad chyromātiā ꝯciliatoris ꝛ est liber qntus.

Hyromantia est scientia: que
docet modū iudicādi ꝑ ispec-
tionē lineaꝝ manuū ꝛ dicitᷓ a
chyr grece quod est manus: ꝛ
mantia scientia seu diuinatio:
ꝛ hec scientia docet cognoscerᷓ
in manu humana ꝛ cōplexiōes: penas ꝛ dolo
res: nec nō labores ꝛ oīa q̄ homini possunt ac
cidere seu euenire. Eius subiectū est pars cor
poris humani. i. manus vbi lineatiōes ꝯtinentᷓ.
Linea ē lōgitudo sine latitudine ꝓfunditate ca
rens. Cuius qdē extremitates sunt duo pūcta
vt ꝑ euclidē pꝫ. Quib⁹ ex lineis eximia specu
latio ellicitᷓ: vt lōgitudie: ꝓfūditate latitudie: ꝛ
rectitudine: ꝛ obliqtate: nec nō itercisiōe: appli
catiōe oppositiōe: ꝯiūctiōe: separatiōe: ꝯtinuita
te: discōtinuitate: ꝓportiōe: liuiditate: apparētia
seu palliditate: rubedine: fuscedie: aspitate: mol
licie: situ colligatiōe: ꝛ forma triāguli: ꝛ q̄drāgu
li: ꝛ circūscriptiōe circuli ꝛ semicirculi. Sūt ꝛ i
ipa manu stelle: cruces radii: rami: ascēsiōes: d̓
scēsiōes ꝛ multa alia vt alio loco ostēdim⁹. Tn̄
q̄ttuor i manu linee repiūtᷓ pricipales: Et tres
st̄: q̄ icorruptibiles existūt. s. linea cordis: seu vi
te: Linea cerebri siue media nālis: ꝛ mēsalis: a
liqn̄ repitᷓ linea epatis i hoib⁹ firmis seu bn̄ dis
positis. Et iō a chyromātico min⁹ pricipalis dr̄.
Multotiēs repiūtᷓ ꝑnoiataꝝ lineaꝝ sorores: ꝛ
vt i plurib⁹ i cordis linea: vt appet i manus cō
cauitate: q̄ ab aliqb⁹ linea saturni vocatᷓ: Alia
socia seu soror i mōte veneris ꝓpe lineā aīdic
tā: iuenitᷓ. De his diligētissima existit specula
tio. ꝛ ꝑ eaꝝ q̄zlibꝫ mēbroꝝ dispositiōes cogno
scuntᷓ pricipaliū: Cōplexiōes cerebri ꝑ mediā
nālē agnoscuntᷓ. cor ꝑ lineā cordis: ꝑ epatis li
neā epar: ꝑ mēsalē totius corporis dispositiōes
ꝑspiciūtᷓ: Alie linee nūcupate nāles visuntᷓ in
manu: vt iqt morbet cardinalis a nā aut ab in
fluxib⁹ formate celestib⁹ alterātib⁹: q̄ ꝭm muta
tionē corrūpuntᷓ. cōfigurationuꝫ planetaꝝ i re
uolutiōib⁹ annuatiꝫ: vt ꝑ expientiā plures vidi
ꝛ iudicaui de colligatiōe planetaꝝ. Ex hac no
stra celeberrima sciētia hermes librū dignissi-
mū exscripsit: Quē librū Aristoteles iuēit vno
i tēplo sup aram hermeti dedicatā lr̄is aureis
scriptū: vt idē testatᷓ Aristoteles: quē ad Alexā
drū suū discipulū tulit summo cū gaudio: q liber
a Joāne hispano trāslatus fuit ex ligua arabica
ꝛ hispanie regine d̓dicat⁹. Albert⁹ magn⁹ quo
qꝫ libꝝ d̓ hac sciētia edidit: nec nō ptholome⁹
phūs ꝛ Auicēna posteri quoqꝫ d̓ chyromātia
multa tradiderūt nō eqdē aspnāda. ꝛ similiter
Auerrois dicitᷓ i hac ēt arte ꝯposuisse. Aliq ēt
testātᷓ platonē maximū phōꝝ huic scie se ipli-
cuisse: qd̓ op⁹ a me visuꝫ nō ē: Uidimus etiā
huius artis viginti tria volumina quorum nec
subtilitatem nec auctores percipere valeo.

Ex quorum numero elegi petrum aponésem:
cuius chyromantia exactissima ꝛ pfectissima
habet. Ex cuius imitatione presens chyromā
tia fabricat nō necessitate aliqua: sꝫ ob quorū
dā meoꝝ discipulorū preces. Nō.n.debet sin
cerus pceptor discipulo itegerrimo aliquid de
negare duplici de causa: Primo ne videat so
dalitatis esse imemor. Deinde ne subterfuget
laborē se ostendat. Hanc arteꝫ Aristoteles ho
de anima tetigit inquiēs. Molles carne aptos
mēte dicimus: duros vero ineptos. Itē phūs
scdo posterioꝝ p signa corporis nobis nota sy
logizamus dispositiones anime. Idē Auerro
is cōmētator tāgit igens. hō boni tactus semp
est discretus. Idem testatur Gallenus libro
primo: de complexionibus dum ait. Et pal
ma quidem mollis perscrutationis sensus me
lior ꝛ aptior est. Dura vero est apta retentioni:
Auerrois etiaꝫ super libro primo canticorum
Auicenne in ꝯmento 8°. Inquit: cuius manꝰ
est subtilis: sensus significat bonitatem intel
lectus. Et Auicenna libro 3°. Fen.xiii. Capi
te de anothomia epatis dicit digitos lōgiores
significare epatis longa aditamenta. Ideꝫ sē
tit Gallenus in libro tegni ꝛ albertus in suo
de animalibus. Inquit philosophus decima
parte problematum: problemate 49. Quicūqꝫ
sectionē que est in manu habet longeuus erit.
Et idem 34. problematuꝫ: problemate.x. hoc
idem insinuat in primo de historia animaliuꝫ
Capitulo .xv°. cum inquit. Pars interior
manus vola dicitur si carnosa est: ꝛ incisuris
vite indicibus distincta longioris vite signum
affert. Singulis aut binis ductis per totuꝫ bre
uioris que non longitudine tota designēt ꝛcet.
Idem testat Albertus magnus in primo de
animalibus tractatu secūdo. Capitulo penulti
mo vbi inquit. Pars iterior manus pp plica
turas ossium rascette ꝛ digitoꝝ ꝛ pectinis par
ticipat quasdam lineationes manifestas pp qt
tuor montes iūcturaꝝ que sunt in parte illa vbi
ē destricta ꝛ soluta: ꝛ ea que est p ossiū extrema
siue secūdū latitudinē ipsorū ꝛ cum ille due li
nee sunt vel tres totā palmā scindētes: Dicūt
physionomi ꝙ significāt vite lōgitudinem. ꝛ si
vna earum lineaꝝ vadat p longitudinem vole
ꝛ circundet curuaturā pollicis ꝛ volā interiorē
secūda vadat per longitudinem vole ꝛ sit crea
ta modicis domestici manus. Tertia auteꝫ in
cipit ab inferiori eiusdē latitudinis creata a cur
uatura auricularis versus manus domesticum
Cū autē iste semetrice a virtute seminatiua op
time pficiant ꝛ in extremis longe a corde distā
tibus: signū ē ꝙ in propinquis existens: posita
multū possit super corpus influendo vitā hec
aūt naturalis positio causat vitā: ꝛ vite lōgitudi
nē in continuatiōem longā. Ubi aūt tumuerūt
due breues significat multitudinē materie ex
humore iordinato interminato vincere sup vir
tutē iformatiuā ꝛ sic breuiabit vitā. ꝛ Gulliel
mus nurice i suis ꝯmētarijs ait. Signū longe
vite sunt secature in palma: transeūtes: i de pro
blematibus actū ē: si sint bone significāt bonā
dearticulationē ꝛ discretionē mēbrorū q lōgam
vitā significāt hoc.n. sine dubio significat super
fortitudinē virtutis formatiue q ad lōgā vitam
disponit. Nā dispōit corpus ad melius hꝫ for
maꝫ ꝛ figurā ꝛ ꝯplexionē. Idē scripsit cōcilia
tor in libro de physionomia capitulo: magne
manus dicens iquit phylosophus. Quoꝝ ma
nus fuerint palme intrinsecus sectione notabi
li plurima per totū secante lōgeuos existere: in
quibus chyromantici longum traxere sermo
nem. Inquit Iob. xxxvij. capitulo. ꝛ signa po
suisti in manibus eorum vt oēm effectum desi
gnarent itē Hieronymus de manfredis bo
noniensis de hac arte satis digna scripsit. Idē
Franciscus asculanus tetigit in libro sui corbe
in capitulo ignis.

Et io a te li chiromanti signi
  In quanto in noi sonno p natura
  Io dico che denota sono digni
Passa il segno per li sensi humani
  Fino a lintellecto cum sua forma puro
  Si che tu intendi li effecti lontani
Non che tal segno sia cagion di questo
  Ma nui fa certo doue il segno moue
  Che tanto il iudicare si fa piu presto
Metter si vol la mano in aqua calda
  Che gli accidenti segni ella rimoue
E cum gli naturali reman poi salda

Alpharibius: ꝛ blasius de parma aliqua pro
blemata super quarto quinto ꝛ sexto physicoꝝ
de pmpserunt. Helenus priami. Et Iulianꝰ
vt testatur albertus magnus i suo libro de chy
romantia: de hac re cura attentissima preclara
descripserunt. Quam dignisima ꝛ excellentissi
ma sit fama nostri preceptores petri apponēsis

in ſuis differentijs apparet. Medici peritiſſimi hunc conciliatorem nominant: Ab hoc eni liber de colera nigra: ⁊ terapentica Gallieni in latinum ſermonem conuerſa eſt: vt ipſe in ſuis differentijs oſtendit: nec non problemata Ariſtotelica tranſtulit ⁊ in ea cõmentarios edidit: vt ipſe probat prima differentia. Opus quoqꝫ de venenis preclarum compoſuit. Scripſit ⁊ ſuper Meſue. Et antidotariuꝫ rem vtiliſſimã excudit: quod perlegis. Totam antiquoꝝ phyſionomiam compilauit vt oſtendit ipſemet i differentia. 54. Inquit enim pili: quorũ ſignificationem ſufficienter demõſtraui in tractatu: quẽ de phyſionomia conſtruxi ⁊c. Idem. 48° problemate particula. decima problematum Ariſtotelis cõfirmat. Sũt aliqui idiote: ⁊ bilingues Relligioſi noſtri temporis precipue hypocraſi qui audent: O vulgus indoctuꝫ: dicere: Petrum apponenſem imperituꝫ omnino fuiſſe O vulgus inſulſum fatuum inſipidum arrogans temerarium inſanum ⁊ iudicij expers: non tua viris ingenioſis eſt detrahere: tace tace liuida lingua quid nocuiſſe iuuat: nõ ne lar lari propter dicacitatem lingua eſt abſciſſa. Quid plura ſi perſeuerabis male loqui: male audies: Quiſ nõ derideat eiuſmodi homines veluti amẽtes ⁊ cecos: qui cõ res aliquas videãt: cauſaꝫ quarum penitus ignorent: has dicũt necromantie arte fieri. Ipſemet Petrus apponenſis teſtatur ſe chriſtianiſſimũ fuiſſe: vt oſtẽdit nona differentia: Ubi ponit an natura humana ſit debilitata ab eo quod antiquitus fuerat: in vltimo demõſtrat ſe crimine hereſeos apud ſummum pontificem fuiſſe accuſatũ: quo crimine ſe q̃ꝫ ociſſime purgauit. Peritiſſimꝰ fuit aſtronomus vt apparet libro illo: qui aſtrolabiũ planum vocat. ⁊ differentia nona. Et differentiaſ aſtronomicas excudit ⁊ motum octaue ſphere fundauit. Quod fuerit preclariſſimus vaticinator oſtendit ipſemet preſenti i Chyromãtia: et in cõmento. decime particule problematũ problemate. 49. dum inquit. Chyromantia phyſionomie ſubijcitur ⁊c. Si linea menſalis protendatur ad extremũ palme ⁊ indicem ⁊ medium digitos directe aut vniuerſaliter inter duos digitos expertus ſum fluxus ventris oſtendere. Alij aũt talem vulneribus moriturũ. Si autem predicta linea menſalis protenſa digitũ medium directe ſciderit: audacem ⁊ probum oſtendit. Et magis inferius. Et ego quidem aliquando conſideraui in quibus multotiens verum inueni: tamen magis experimẽto q̃ꝫ ratione fulcitum. Et apparet etiam in ſua phyſionomia ꝙ floruit anno dñi. 1319. ⁊ fuit amiciſſimus ſummi pontificis Iani. Cui ſuas differentias dedicauit. Diu Pariſius ſtuduit ibiqꝫ inſignia doctoratus accepit. Ibidem philoſophiam publice profeſſus eſt vt idem teſtatur in compendio ſue phyſionomie.

¶ Capitulum ſecundũ Libri quinti ⁊ prime partis: in quo ponitur principium Chyromãtie Conciliatoris ⁊ ſequetur per ordinem cum additionibus Coclitis in ſuis locis.

ſ Ecantur ſciẽtie inter ſe ⁊ res ex quibus ſunt: Res autem ex quibus ſunt ſcientie ſunt tres ſcilicet naturales mathematice ⁊ diuiñe. Ideoqꝫ ſunt genera ſcientiarum principalium ſic dicta. Res autem naturales iteruꝫ ſecantur: ⁊ ſecũdum diuerſos modos conſiderãdi conſtituuntur ex ipſis diuerſe partes: ſeu ꝑticulares ſcientie naturales. Ex quibus vna eſt: que chyromantia communi nomine nuncupatur. Chyromantia eſt ars cognoſcendi inclinationes virtutũ ⁊ paſſionum naturaliuꝫ: ⁊ fortunã: ⁊ infortunium cuiuſlibet per ſigna ſenſibilia manus. Teneo ꝙ ſic ſe habent inclinationes: quoniaꝫ hec omnia non ex neceſſitate ſeu contra arbitrij libertatem euenire dicimus. Sed ex naturali inclinatione ſeu diuinorũ influxu: ⁊ ſic contingere futura contingenter indicamus. Uirtutem quidẽ dico: vt iuſticiam temperantiam robur ſanitatem ⁊c. Paſſiones: vt iram: amorem: triſticiam: gaudium ⁊c. Fortunam autem quecunqꝫ ab extrinſeco bona vt diuitias honores ⁊c. Signa autem ſenſibilia dico lineationes: figuras: longitudinem breuitatem colorem: aſperitatem: lenitatem: piloſitatẽ. Manus autem dicitur pars organica humani corporis: in qua apparet ſenſus tactus. Et a quibuſdam organum organorum appellat̃. Manus habet tres partes. Prima pars eſt: que eſt inter duas lineas. Unam exiſtenteꝫ iuxta finẽ oſſis brachij ex vna parte: Et alteram ſecũdam exiſtentem iuxta montem pollicis: ⁊ montẽ manus ex altera. Et dicit̃ raſcetta ma-

nus. Secũda pars dr̃ palma: que incipit a li-
nea dicte raſcette tangens predictoſ montes ⁊
terminat̃ ad radices digitorum. Tertia vero
pars digitorum dicitur. Et ſunt quinqꝫ ⁊ qſqꝫ
habet tres iuncturas preter pollicez: qui duas
habet. In ſummitate autem digitoꝝ ſunt vn-
gues. Pars vero exterior dicitur dorſuz pal-
me ⁊ digitorum: ſeu dorſum manus. Linearũ
que ſunt i manu: quedã ſunt naturales: ⁊ que-
dam accidentales. Accidentales dico quecũ-
qꝫ ex timore: frigore: fame: ſiti: infirmitate vul-
nere vel labore proueniunt. Et de his modica
cõſideratio eſt i arte. Naturaliũ aũt: q̃dã ſunt
vniuerſales: quedã particulares. Uniuerſales
quidẽ ſunt: que cõſequuntur hoĩs naturã com
munem: vtputa ſpecificã. Et tales reperiunt̃
in hominibus bene diſpoſitis. Particulares
quidẽ ſunt que ſequuntur cuiuſlibꝫ indiuidui
propriã naturam. Et tales in diuerſis diuerſe
ſunt. Naturales quidẽ vniuerſales quattuor
ſunt: ⁊ vnaqueqꝫ diuerſimode nominat̃. Pri
ma eſt que dicit̃ linea vite: eo ꝙ per ipſam hu
mana vita meditetur: aut dicitur ſaturnina vel
temporalis: vel dextra trianguli ſupremi. Et ẽ
illa que circuit pollicẽ. Cuius ortus eſt inter
pollicem: ⁊ indicem: ⁊ terminatur ad raſcettã
manus. Dicunt anothomici qꝺ̃ hec linea reſ-
pondet cordi. Pars illa que eſt eleuata inter
iſtam lineã ⁊ iũcturã primã pollicis: mõs pol
licis dicitur. Secunda linea dicit̃ media natu
ralis: eo qꝺ̃ per mediã manũ extendatur. Uel
dicitur viuifica vel linea proſperitatis: vel ſini-
ſtra trianguli. Et iſta ſumit principium ab or-
tu prime linee vite inter pollicem ⁊ indicem: q̃
ab eius radice extenditur per fundum palme:
Et dicunt anothomici qꝺ̃ hec linea reſpon-
det crebro. Tertia linea dicitur tabularis a q-
buſdam: vel baſis trianguli eo ꝙ iungitur pre
dictis lineis: ⁊ fit baſis eaꝝ triangulum cõſti-
tuens. Et iſta linea quandoqꝫ apparet in ma-
nu quandoqꝫ non: ⁊ quandoqꝫ non tota appa
ret. Partes ille ad quas adunantur iſte linee
dicũtur cõiunctio: vel angulus. Et dicunt ano
thomici: qꝺ̃ hec linea reſpondet epati: ⁊ ſtoma
cho. Illud autem ſpaciuz quod eſt inter iſtas
tres lineas dicitur triangulus. Et ibi eſt cõca
uum manus. Quarta linea dicitur mẽſalis eo
quod mẽſam palme conſtituit ex vna parte.
Uel dicitur moralis quia mores oſtendit. vel
dicitur linea neceſſaria eo quod propter neceſ
ſitatem clauſionis: vel flexionis digitorum ⁊
manus creatur vel dicitur linea martis. Et eſt
illa que circuit tres digitos ſcilicet auricularez
medicum ⁊ mediuz. Et dicunt anothomici ꝙ
illa linea creatur ex concurſu ſeu fluxu quorũ
dam ſpirituum eleuatorum vel procedentium a
predictis membris ex coniunctione predicta
quorum linea generatur. Illud autem ſpaciũ
quod eſt inter iſtas lineas menſalem ⁊ mediã
naturalem dicitur menſa manus: eo quod ad
ſimilitudinem menſe facta ſit: vel dicitur qua-
drangulus manus. Partes autem que ſunt
inter lineam menſalem ⁊ radicem trium vel
quattuor digitorum predictorum dicuntur mõ
tes digitorum. Illa pars que eſt inter lineam
vite vel capitis ⁊ radicem indicis dicitur mõs
indicis vel yr manus. Illud autem ſpacium
quod remanet inter raſcettam ⁊ baſim triangu
li: ⁊ lineam menſalem ⁊ dorſum manus dici-
tur mons vel pectus vel venter vel pinguedo
manus. Pars vero iſtius montis declinans
inferius verſus dorſum manus dicitur percuſ
ſio vel ſciſſio manus. Quidam autez hanc par
tem aliter diuidunt dicentes quod pars illa q̃
eſt ſub ventre vel monte manus inter radicem
auricularis ⁊ raſcettam ⁊ dorſum palme eſſen
tialiter diſtinguitur a predicto monte: ⁊ dicitur
percuſſio: vel ſciſſio manus. Sed fortaſſe diui
ſio hec non videbitur tuta cum omnes partes
principales palme per p̄dictas lineas ⁊ digi-
tos diſtinguantur. Preterea debuiſſent vt vi-
debitur predictam in duas diuidere: cum ipſa
ſecetur a menſali linea: que eſt ex lineis princi
palibus diuidentibus palmam. Diuiſio itaqꝫ
manus talis eſt. Ad faciliorem igitur doctri-
ne intellectum tales manus ſubſcribũtur.

medius

tertia
tertia
tertia
scd'a
scd'a
scd'a
iūct'a
3
iūct'a
prima
prima
prima
scd'a
iūct'a
prima
scd'a
prima
mōs
mōs
mōs
Mōs.
Cingulus veneris
Linea mensalis seu moralis.
Linea cerebri seu media naturalis
Linea vite seu cordis vel cardiaca.
Triangulus.
Mons.
Linea epatis seu basis triāguli
Mons manus
Percussio
Restricta

Annularis seu medicus
medius.
Index
Auricularis
Pollex
Radix
Radix
Radix
Radix
digitorum
mercur.
Sol
Saturnus
Jupiter
quadrā
gulus seu mēsa manus
Venus.
Mars
turbina.
Via lactea
Luna
Restricta manus

¶ Capitulū. 3. Quinti libri τ prime ptis chy
romātie magne: i quo seqẗ chyromātia conci-
liatoris: vbi tractatur ð diuinis litteris q̄ in ma
nu inueniunẗ: τ pōiẗ etiaȝ hic pars executiua
istius capituli.

Ed q: fortuna manus cuiuslibet
est scripta diuinis litteris: vt ait iu
f lianus in hac pte pitissimus. Id
circo visum est nobis oia ostēdeř
q̄ sunt in hac arte ƀm nostri possi
bilitatē intellectus reuellare τ ducere ad lumē
ea: q̄ obscura sunt. et ostēdere q̄ sunt in manu di
uine littere. τ ptes planetarū. τ q fuerūt saturni
τ Jouis τ ceteroꝝ planetaꝝ. τ qd illis accidit
ƀm naturā ppriā sui planete. Quid diuine lit-
tere in eis significent. τ in hoc sequemur anti-
quos phōs ƀm maxime helenū priami: qui hu
ic arti diuine mirabilia adiunxit τ ea nobis pe
ritissime descripsit. Sūt aūt in manu diuine lit-
tere nihil aliud q̄ȝ signa vel linee planetarū vel
stellaꝝ de qbus iferius plenarie diceẗ. Par-
tes aūt planetaꝝ in manu sunt septē. s. hec. Lu
na hȝ ptes in manu scilicet rascettā pectus τ q̄
drangulū manus. τ ea que iuxta radices eorū
sunt: τ lineā basis triāguli. Mercurius hȝ di-
gitū minimū cū suo mōte. Venus hȝ pollicem
cū suo monte. Mars hȝ triāgulum τ lineam
mediam. Sol hȝ digitū anularē cum suo mōte
Jupiter hȝ indicē cū suo mōte: Saturnus hȝ
digitum mediū cum suo monte.

¶ Capitulū quartū in quo tractabitur de na-
tura illoꝝ q sunt ð saturno τ quid ð illis ƀȝ na
turā ipsius planete accidit.

I qui sunt de natiuitate saturni hūt
multas lineas in digito medio plus
quam alibi. τ specialiter quādo q̄dā
linea oriẗ a rascetta τ extēdiẗ p pal
mā vsqȝ ad hunc digitū. hi tales sunt cōmunes
amici vtilia ꝯsulētes graues i mēte τ duri i co
gitatione: nō audaces in factis: comestores: sup
bi simulatores: iactatores: cū paucis v̄bis τ in
saciabiles. In agricultura τ in edificijs delec-
tabunẗ: τ p lōgas terras erūt peregrini.

¶ Quid diuine littere significēt i loco saturni.

I vero qui diuites sunt vsqȝ ad sene
b ctutē in negociatiōibus τ mercatiōbꝰ
erūt: hi vero qui paupes: in laboribꝰ
semp erūt. hi vero qui diuites sunt le
denẗ egritudine neruorū. Illi autē. s. paupes
ledentur a filijs vel a cōsanguineis: vel a pri-
mis. τ in his oibus ingrati videbunẗ. Leuiter
iras sustinebunt. Pingues in senectute sine e-
gestate habebunẗ. Si aūt aliqua istaꝝ figuraꝝ
vel aliqd assimilanter alicui istaꝝ reperiaẗ in lo
co saturni: erit congregator pecunie. Nobiliuȝ
atqȝ magnatū tales amici erūt: τ incident aliqñ
in multitudinē egritudinū. ¶ Signa saturni.

¶ ¶ Caplm quintum de Joue.

E Joue sunt qui hñt lineas in radi
d ce indicis plures τ specialiter quādo
linea naturaliter vadit ad p̄dicti digi
ti partes: hi eniȝ sūt pulchri sapientes
iudices: iusti: fideles: religiosi: τ timor dei est cū
illis. Bene morigerati audaces in periculis:
misericordes: elemosinaꝝ elargitores: veridici.
Circa alias delectationes habētes: Gaudent
autē risu: τ multitudine loquutionis τ coitu. si
sunt laici filios habent duos. Diligunt bonuȝ
τ odiūt malū. τ si tales linee sunt pulchre non
intercise dignitatē aut p̄lationem ostēdūt.

¶ Quid diuie lr̄e significēt i mōte τ loco iouis

I aūt figura. a. vel similis sibi repe
f riatur in loco iouis: erit diuitijs pluri
mis habūdās: ueridicus: τ nobilium
amicus. τ si tales figure turpes sint
patres violabunt. si figura. b. erit fortunatus et
diues. Dilectus quoqȝ τ valens apud reges.
τ si talis. b. sit modicū colorata erit religiosus:
aut conuersans cum ipsis: vel erit homo hone
ste vite τ Magnus. si autē figura. c. a regibus
erit dilectus: τ dux vel rector exercitus. si auteȝ
figura. d. erit infidelis maior omniū in suo ge-
nere. Et cōmisceuiẗ nobilibus. Cū vxore ppi
qui vel patris eius ꝯmittet incestū. si aūt figura
e. p mulierē hēbit bonū. parentes tñ eius qñqȝ
odio eū habebūt. si āt figura. f. cōmixtiōeȝ regū
τ rerū ipsoꝝ dispositionē habebit. eritqȝ sapiēs
in causis τ iudicijs discutiēdis. si aūt figura. g.
erit bone fame apud sibi notos. Sed in verita
te cū mulieribus luxuriā perpetrabit. si aūt. o.
vel scutū sic erit homo nobilis qualita-
tis: sapiensqȝ τ discretus in oibus: Nobilis

animi:subtilisqꝫ ⁊ alti ac penetrabilis intellectus omniumqꝫ scientiarum interpretator ⁊ expositor erit: ⁊specialiter artium profundarum ac occultarum. Eritqꝫ amabilis vltra modum Et non habebit amicos fideles. Ab infantia vsqꝫ ad vltimam iuuentutem.et in iuuentute vltima habebit summū statum ⁊ nobilem. Erit dilectus ab oibus pp diuitias. ⁊ pp fidelitatē suā ⁊ rectitudinem:patief dānū maximum cā seruiendi amicis in adolescentia. Eritqꝫ apud Reges ⁊ Principes notus ⁊ dilectus ab eis et etiam a propinquis suis:erit etiam ab extraneis extra patriam dilectus.et ab infantia vsqꝫ ad vltimam iuuentutem secundum qualitatem sui erit egenus.si autem aliqua istorum.

erit auguriatus augumentatus ex multitudine lucri habundabit: ⁊ erit pinguis:sed pauper ⁊ debilis animi a cogitatione peruersa succumbetur. Deuinctus damnum patietur. Signa Jouis.

Capitulum sextum de Marte.

d E Marte sunt qui habent lineam vite ⁊ mediam naturalē cōiūctas intenso colore:erunt huiusmodi audaces homines:facientes:vtiles:absqꝫ pinguedine prompti ad bella pro quotidianis incōstantes:ferocesqꝫ:⁊ impij sine verecūdia male sociabiles: fornicatores. His quoqꝫ neqꝫ defectus:neqꝫ superhabundantia erit vsqꝫ quo se poterūt adiuuare.

Quid diuine littere significēt in loco martis

s I autem figura.a.vel aliqua similis ei reperiatᷣ in loco martis idest in triangulo:ille erit lapidei cordis sine misericordia plenus ira: ⁊ iniquitate .si autem figura.b.erit diues familiaris principibus. Aliquando autem erit ductor exercitus.si autem figura.C.erit magnꝰ magister perfectus ingeniosus diligens geometriam aliquando aliquibus iniuriam faciens. Dolore occulto:vel casu ab alto ledetur .si autem figura.d.erit parricida percutietur dolore epatis ⁊ iuncturarum: aliquando autem fortunabitur. si autem figura.e.erit contentiosus:et inde multum patietur. Jungetqꝫ se vilibus feminis. ⁊ raro habebit desponsationem optatā: et aliquando vxoris proprie interfector.si autē figura.f.erit falsus:calidus:mendax proditor: propter quod malum habebit. si autem figura g.erit perseuerans cum malis viris ⁊ latronibus:⁊ occulte machinādo maleficia perpetrabit:si aūt aliqua figurarum subscriptarum erit in loco Martis: erit magnus ⁊ audax:pertinax ⁊ incepti perficiens: ⁊ vsurpator siue dispensator paterne substantie: ⁊ fratrum percussor. Signa Martis.

Capitulum septimum. De sole.

q Ui sunt de natiuitate solis habent lineas subtiles in radice digiti solis plusqꝫ alibi hi erūt naturales inuentores ⁊ imitatores omnium operationū ⁊ operātes q̄ nō adidicerūt.hi sunt inuētores artiū. Nūquā erūt pauperes. Isti pdēt seruitia:⁊ specialiter que faciēt amicis ⁊ proximis. Ab extraneis honorabuntᷣ:ideo extraneis copulentᷣ.⁊ hi sunt iracundi:⁊ libere lingue sup se recurrētes. Eritqꝫ amabilis valde:⁊ semper contrarium erga eum inueniet:quia nullus erit ei fidelis amicus.eritqꝫ fidelissimus curialis sapiens ⁊ largus ⁊ benignus. Amicis sepe multis multotiens multa dignis dans ⁊ indignis.hic erit a muliere vel propter mulierē lesus.hic habebit inimicos ⁊ specialiter suos: et non ledetur ab eis.hic superabit eos sicut sol nubes. Oportet ipsum omnia palam facere ea etiam que ab alijs occulte fiunt. Hi quandoqꝫ sublimant homines quādoqꝫ deprimūt. ⁊ sunt fideles ⁊ magnanimi.

Quid diuine littere significent in loco solis.

s I autem figura.a. reperiatur: erit fortunatus ⁊ pater eius similiter: si autem talis figura male sit disposita significat ꝯtrariū.si aūt figura.b.erit sapiens boni ingenij:dilectus a magnatibus ⁊

vniuerso populo.et aliquando visi sunt exalta-
ri ad regias dignitates . si autem figura .c.de-
structionem ꝛ infirmitatem oculorum ꝛ stoma
chi ostendit: nec nō ferri ꝛ ignis periculum:in
gratum facit ꝛ peregrinatuz ostendit: ꝛ moritu
rum subito:atqꝫ patris interfector erit.Si autē
figura.d.erit diues magnus ꝛ fortis ꝛ adipisce
tur diuitias ab alienis.ꝛ aliquando talis exal-
tabit ad regias dignitates:ꝛ si talis figura fue
rit male disposita habebit patrem stultuz: ꝛ ci-
to mortez incurret,Si autem figura.e.erit ama
tor mulierum similiū : in paternis rebus habū
dabit:turpiqꝫ luxuria:ꝛ proprie nefanda sodo
mitica delectabitur.Si autem figura.f.erit sa-
piens:ꝛ bone memorie:scientijs decoratus va
rijs.si autē figura.g.erit letus manens cū prin
cipibus ꝛ maioribus terre patietur stomachi ꝛ
capitis ifirmitatē.Si āt talis O vel O fue
rit in monte medici vel solis erit homo honeste
vite:ꝛ diues omnibus diebus vite sue:dilectus
quoqꝫ a mulieribus:ꝛ propter eas damnuz pa
tietur.Et erit subtilis valde:ꝛ inuentor artiuz.
Dilectus quoqꝫ principibus ꝛ omnibus alijs.
Si autem aliqua istarum figurarum subscripta
rum fuerit in loco solis erit beniuolus iocūdus
ꝛ pfectus in multis operationibus.sed cito ira
scetur ꝛ cito a quacūqꝫ re grauabitur tedio.

¶ Signa Solis.

¶ Capitulum octauum de venere.

b I sunt de venere qn̄ linea tertia
vadit versus digituz Jouis:ꝛ ex
alia parte terminetur cum radice
digiti veneris:talis erit bone for
tune absqꝫ cogitatione ꝛ sine cura propter bo-
na:non cognoscentes de proprijs delicate viuē
tes:sine conseruatione:sine labore.Hi dulces
fortunati:large expendentes . De facili pro-
mouentes animam pro mulieribus:Hi enim
sagaces quandoqꝫ mulieres extirpabunt a vi-
ris suis ꝛ aliquando eorum hereditatem. Di-
ligunt risum ꝛ coitum:ꝛ propter hoc habebunt
adulteros filios. Omnes eum diligent ꝛ om-
nes ei credent.Hi enim pulchritudine vultus
ꝛ loquele:dulces habent loqutiones.Omnia
volunt que vident.

¶ Quid diuine lr̄e significent in loco veneris.

s I autem hec figura.a.in hoc lo-
co inueniat̄ erit talis sine fide di-
ligens mulieres pauperculas :ꝛ
infirmitate detentas:ꝛ ab eisdez
malum patietur.Si autem figura.b.erit signifi
cat gaudium ꝛ nobilium permixtionem ꝛ pro-
ficuum in desponsationem nobilium mulierū.
Et habebit bonum ex causa ꝛ fide religionis
vel mulieris.si autez figura.c. Iniuriator erit:
magnus in luxuria:fornicator.scelus perpetrās
cum consanguinitatis vinculo sibi connexis.ꝛ
desponsabit sibi mulierem ante sibi iunctam.ꝛ
a ferro vel ab igne ledetur:ꝛ in oculo patietur.
si autem figura.d.erit expositor somniorum: ꝛ
inuestigator rerum occultarum . Veridicus:ꝛ
diligēs itinera:ꝛ erit turpi luxuria plenus:si āt
figura.e.gaudij multitudinem habebit:ꝛ delec
tationem cū mulieribus mirabile officiū exercē
tibus.Unde vilipendetur:ꝛ semper in ceteris
reprehendetur.In ceteris fortunabitur:ꝛ bo-
num adipiscetur in omnibus.si autem figura.
f.in multitudine habebit opera.Uiam ꝛ gau-
dia ꝛ scientiarum pertinentiam requiret.si aūt
figura.g.erit amator mulierum.gaudium ꝛ bo
num habebit cum eis.si autem aliqua istaruz
figuraꝝ subscriptarū fuerit in loco veneris erit
fornicator cupiens vxores alienas plusqꝫ suas
ꝛ maxime viles ꝛ vilia : quas faciliter poterit
acquirere aliquando vxoris proprie interfector
erit:vel paterni lecti violator.

¶ Signa Veneris.

¶ Capitulum.viiij.de mercurio.

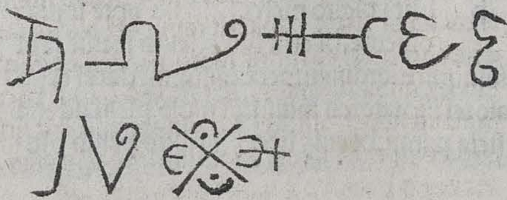
b I sunt de mercurio q ↄsimiles lineas
hn̄t i digito mercurij:q̄ nō apte sunt sꝫ
obscure.hi erūt fures leuis fortūe fasti
diosi:ipuri:iordinati:ↄcubinarij:mēdaces expo
liatores isidiatores iniusti:oi malo pleni ad ma
leficia parati.hi eniz licet pluribus penis plu-

ries sunt dimissi:tñ nõ tñ intendũt nec ɔsiderãt:q̃ euenire poterũt:sꝫ mouent̃ ad ꝑpetrãda mala absqꝫ rõne:ipsi in se neqꝫ stabilitatẽ neqꝫ fundamentũ habebũt. Sũt audaces stulti. Si aũt ꝑdicte linee sint pulchre ⁊ clare erũt loquaces ⁊ musicalia sciẽtes pictores ꝑmocinatores: ingeniosi arismetrici:geometrici augures : rectores optimi :valde cupiũt laudẽ ⁊ memoriã suoꝝ laboꝝ:factores ⁊ speculatores ꝓfundoꝝ secretoꝝ.quicqd hñt i corde nullus põt cognoscer̃.

Quid diuine lr̃e significãt in loco mercurij.

Si aũt figura.a.fuerit in loco mercurij erit iqsitor diuꝫ occultoꝝ.Iñ impedimẽtũ habebit:⁊ a se ip̃o sibi nocumẽta euenient.Erit grauis lingue:⁊ pessim⁹ in aio. Inuidẽt ei hoies:⁊ loq̃nt̃ sup eũ:operã ei iponent quã nõ fecit.Si aũt figura.b.erit negociator fidelis hñs multã substãtiaꝫ. Eritqꝫ forte positus.s̃.gentes.Si aũt figura.c.erit negligẽs ludũ amabit:⁊ lucrũ ex furto:oibus malis modis ꝓcedens.⁊ scriptor:doctorqꝫ linguaꝝ incognitaꝝ ⁊ libroꝝ.Expositor sniarũ:falsasqꝫ cartas vel artes ɔpones diuersoqꝫ suo ingenio excellenter.Si aũt figura.d.erit sapiens operator boni:doctor scientiarũ: astronomus dilectus a parentib⁹.⁊ si ꝑdicte linee sine fine fuerint turpes:⁊ male colorate erit paup:⁊ i iuuẽtute mala opera agens:sꝫ post mediũ vite multis diuitijs habũdabit:dolorẽ stomachi ⁊ aliaꝝ partiũ patiet̃ ⁊ grauabit̃ .⁊ quorũcũqꝫ dmonioꝝ opa exercẽtib⁹ participabit.Si aũt fuerit:figura.e. erit ɔiunctus religiosis.⁊ faciet opera mulieꝝ. edificia:pecuniã picturas varias diliget ⁊ mulierũ ornamẽta. Si aũt in quadrãgulo figura. f.fuerit finali snia pitus ac totius erit philosophie excellens indagator. Si aũt figura.g.erit bone vite:itelligẽtie magne:paruas puellas similes pigmeis amabit:amabit ẽt mulieres paruas mamillas ac strictas vuluas habẽtes. Si aũt aliqua istaꝝ figuraꝝ subscriptaꝝ fuerit i loco mercurij:erit grauis loquele:suspitiõe omni plenus:sapientibus ⁊ religiosis cõmiscet̃.

Signa Mercurij.

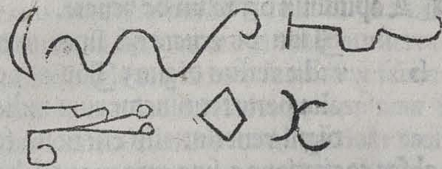

Capitulum decimum de luna.

De luna sunt qcũqꝫ habẽt in quadrangulo man⁹ hoc signũ ✕ bene dispositũ in prima etate erit egen⁹ : in ꝫa vo etate diues erit vltra modũ:ita ꝙ oẽs admirabũt̃. Sed reuersus in senectute ad vel de quo ipse venit reuertet̃ ɔsimilis isti planete crescẽdo ⁊ decrescẽdo. Nõ opꝫ talẽ vxorẽ ducere: sed alicui principi vel ꝑlato se ɔiungere sic ditabit̃.⁊ pacificã vitã:⁊ getã diliget.⁊ peroptabit sibi societatem facere.

Quid diuine lr̃e significent in loco lune.

Si aũt figura.a.in loco lũe fuerit infirmitatẽ eius:ac substãtie sue matris in vita sua significat destructiõeꝫ.si aũt figura.b.erit fortunatus ⁊ ɔmixtus religiosis: si aũt figura.c.erit nobilis subtilis scriptor ꝓfundaꝝ sciaꝝ:audax in opib⁹ malis ꝑgens in occultis sui corporis malũ patiet̃:⁊ substãtie multũ ɔuastator erit i sua vita:morte repẽtia finiet̃: ⁊ ifirmitate lõga vexabit̃.si ãt figura.d.itromittet se de multis magisterijs.Dolores stomachi ex parte:⁊ ex pte oculoꝝ vltra moduꝫ patiet̃. si aũt figura.e.erit luxria turpi iuolutus.paruã stabilitatẽ in oibus hñs.si aũt figura.f.erit peregrinus munera querens:fidelis ⁊ bone volũtatis.Si autẽ fuerit femina erit nobilis seu magna:⁊ ab eis bonũ recipiet:sana erit ⁊ bene tẽperata.Sed si ꝑdicte figure nõ fuerint pulchre diuersis egritudinib⁹ grauabit̃. Si aũt aliqua istarum figuraruꝫ subscriptarũ reperiat̃ in loco lune erit ꝑcussus egritudine ventositatis vel renum vel tussis.

Capitulum.xi.⁊ est additio eiusdem coclitis:vbi ponitur enigma de diuinis litteris.

De diuinis lr̃is aliq̃ arguũt:qꝛ si essent diuine lr̃e ad oẽs natiões correspõderẽt.Cũ sit ꝙ alia ẽ forma lr̃e hebreorũ alia ẽ forma lr̃e caldeoꝝ grecorũqꝫ:⁊apud nos illa forma ẽ sicut nr̃e lr̃e:ergo ñ vr̃ posse correspõdere oib⁹ natioib⁹:rñdeo iste q̃s nos appellamus diuinas lr̃as apud alias natiões sĩ ca-

racteres: ⁊ ille q̄ apꝺ nos ſꝫ caracteres ſꝫ apꝺ hebreos aut caldeos lr̄e: ⁊ nō ſimpl'r diuerſificāt: ⁊ methaphorice ſꝫ diuine lr̄e: ſ̄m diuerſas intētiōes: ⁊ ſ̄ꝫ diuerſa apꝺ ſenſuꝫ diuerſimode noiant: ⁊ ſic ē finis ꝑtie chyromātie ꝯcilatoris: ⁊ additionū coclitis in ea ꝑte.

¶ Incipit ſ̄a ꝑs qnti libri chyromātie ꝯciliatoris in q̄ habēt̄ iudicia plurima penes oēs lineas man⁹: ⁊ ē capl'm primū: ⁊ ponent̄ etiam alique additiones eiuſdem coclitis.

¶ Capitulum prime ſecunde partis.

i N primis qdē diximꝰ tres eſſe ꝑtes principales manꝰ. Poſuimꝰ ēt q̄ttuor lineas gn̄ales ⁊ naturales ⁊ eaꝝ noia vniuerſali ſermōe. Nūc aūt in ſpeciali ꝺ ipſis ⁊ eaꝝ ſignificatiōibꝰ diſtincte dicemꝰ: ⁊ pº ꝺ illa ꝑte q̄ raſcetta manꝰ vocat̄: ꝺ q̄ nō nulli p̄ter: q̄drāgulū ab aliꝭ ꝑtibꝰ manꝰ ip̄ꝫ diſtinguēdo aliqd dixerūt. poſt eā ꝺ reliqs dicemus ꝑtibꝰ.

Capl'ꝫ ſ̄ꝫ ſ̄e ꝑtis: vbi ponit̄ ꝺ raſcetta manus.

r Aſcetta manꝰ ꝺr̄ illud ſpaciū qꝺ eſt inter duas lineas vnā. ſ. exiſtenteꝫ ex ꝑte brachij ⁊ alterā ex ꝑte manꝰ. Si illud ſpaciū ſit puꝝ bene coloratū ſignificat bonā cōplexiōeꝫ ⁊c. Si eꝫ ꝯ̄rio mō ſignificat. Iteꝫ ſi linea q̄ eſt ex ꝑte manꝰ fuerit cōtinua decenter recta ⁊ bn̄ colorata tendens ad ſupius: ſi ſit diues ſemꝑ erit. ⁊ ſi pauꝑ ſit ⁊ infortunatus emēdabit̄ eius fortuna. Et ſpecialiter quādo predicta linea ſ̄ꝫ ramos rectos nō iciſos: ⁊ ab illa linea q̄ ē ex parte brachij oriat̄ q̄dā linea recta ꝯtinua bn̄ colorata: ⁊ extēdat̄ vſqꝫ ad mediam naturalē. In principio ꝯpetētē vitā ſignificat i fine v̄o meliorē: ⁊ ſi hec linea oriat̄ a radice brachij ⁊ extendat̄ uſqꝫ ad radicē primā medici a latere auricularis ꝓſperitatē oſ̄dit. Et ſi hec linea nō tāgit digitū medici denotat ꝙ vxoribus vel amaſijs copulabit̄: ⁊ ſi ſuꝑ radicē brachij i raſcetta fuerint q̄ttuor linee ſcindētes brachiuꝫ ꝑ trāſuerſuꝫ ⁊ ſint ꝯtinue ⁊ ꝯiuncte bn̄ hoc mō honorē ⁊ ſtatū ſignificāt ex morte alterꝰ. Et ſi in radice brachij ꝓpe mōtē pollicis iuxta lineā vite reperiāt̄ tres vel plures ſtelle: accuſatiōes ⁊ diffamatiōes ꝑ mulierē oſ̄dūt multū eū conabūt̄ mulieres aggrauare: final'r tam̄ euadet ab eaꝝ malitia. ⁊ ſi q̄dā linea a medio brachij deſcēdat ꝑ raſcettā manꝰ: talis nō habebit fideles amicos: Licet fidelis ſit: humilis ſapiēs amabilis valde: ⁊ morigeratꝰ ⁊ dilectus i collogijs amicoꝝ. Ideo nō ꝯfidat i amico: nec alicui aſſociet̄: ſed ꝑ ſe ipſum negociet̄. Et ſi p̄dcā linea oriat̄ deſuꝑ a radice brachij: ⁊ ſit tortuoſa ⁊ male diſpoſita: talis libertate priuabit̄: ⁊ ad ſ̄uitutē rediget̄: ⁊ fortaſſe ꝯdēnabit̄. Iteꝫ ſi q̄dā linee veniāt a raſcetta deſuꝑ: ⁊ aſcendāt ꝑ mōteꝫ pollicis: ⁊ tales linee ſint diſꝑſe ⁊ tendāt i pollicē digitū i vltia ꝑte ſui: a ꝯſanguineis vel ꝓpinqs deꝑdabit̄: vel capiet̄: ⁊ exul forte vendet̄: ⁊ ſi q̄dā linea diſcurrat a brachio ꝑ raſcetā i finē mōtis pollicis: vel in finē linee vite vel iuxta eā nobilitatē ai ſignificat. Et ſi q̄dam linea ꝯtinua bene colorata deſcēdat a brachio i pollicē: ꝓducet ad finē leuiter quecūqꝫ icepit. Et ſi hec linea ſit iciſa vl' diſꝑſa ꝯ̄riū ſignificat. Itē ſi q̄dā linee oriāt̄ a brachio ⁊ veniāt ꝑ raſcettā ad manū: ⁊ imedietate ipſaꝝ ſint iciſe vl' diſcōtinue: ⁊ i extremitate eaꝝ ſint ꝯiūcte hoieꝫ ſeneſcētē ⁊ morētē i p̄ria ⁊ i domo ꝓpria oſ̄dit. ⁊ ſi tales linee ad iuicē ſe reſpexerit: q̄ꝫto maior diſtātia fuerit iter eas tāto maiori tꝑe i locis extraneis talis morabitur ⁊ ſi quedaꝫ linee a medio radicis brachij per raſcetam tranſierit: non morabitur talis i vno loco: ſed vitā hēbit viatoris ⁊ ſ̄ui. Si v̄o talis linea tāgat lineaꝫ vite vel mediā nālez erūt mutatiōes i lucro. ſi nō tāgit aliquā iſtaꝝ erūt ſine lucro. ⁊ ſi hec linea vadit ꝑ mōtē manus ſignificat nauigatiōes ⁊ itinera maris ⁊ i aqs i vno loco ꝯſumet vitā ſuā. ⁊ ſi q̄dā linea veniat a brachio: ⁊ vadat ad idicē: ad lōgā ꝑegrinationē mittet̄. Et ſi talis linea vadat ad digitū anularē v̄ſus auricularē bonū vētuꝝ ex i ꝓuiſo denotat. Et ſi ſint q̄dā linee parue ⁊ curue i radice brachij reſpicientes ꝺ foris: quot linee fuerint: tot breues ꝑegrinatiōes oſ̄dūt. Et ſi q̄dā linea orit̄ a radice brachij: ⁊ trāſit ꝑ raſcettā ⁊ pectꝰ manꝰ ad auriculareꝫ ſignificat liberꝝ ⁊ ſ̄uū fugitiuū. ⁊ ſi pl'res tales linee fuerit vt. ſ. ibi plures fugiet. Et ſi talis linea ſit magis lata ꝓfūda ⁊ rubea ſignificat furibūdū ⁊ ſpecial'r ſeruū. Et ſi ſit ꝑua ⁊ ſubtilis ſignificat vigilē. Iteꝫ ſi talis linea nō extēdat̄ ad auriculareꝫ ſꝫ ꝓpe ſuſurratiōeꝫ ⁊ murmuratiōem ſignificat. Itē ſi q̄dā linea orit̄ a ꝯcauo manꝰ iuxta lineā vite: ⁊ habuerit ramū vel pūctū tendēteꝫ ad brachiū ſimilē radio ꝓcedēti ex aliqº ifra ſex ānos ifirmabit̄. Et ſi ꝑtes q̄ ſunt circa brachiū ſunt groſſiores ⁊ q̄ v̄ſus manū ſint ſubtiliores in etate duoꝝ ānoꝝ infirmitatē patiet̄. Et hec ꝺ prima ꝑte manꝰ dicta ſufficiāt.

¶ Cap. 3. de ꝑtis manus. Et primo de linea vite.

n Unc dicam⁹ de ha ꝑte manus ⁊ de li-
neis existētib⁹ i ea. Que qdē pars ici-
pit a linea rascette ⁊ terminat̃ ad radi
ces digitoꝝ ⁊ vocat̃ palma. ⁊ prio de linea vite
dicam⁹. Dico aũt ꝙ si hec linea vite sit satis lõ
ga ita ꝙ extēdat̃ vsq3 rascettã vl' ꝓpe vel iuxta
⁊ sit ɔtinua ⁊ recta eiusdē latitudinis ꝑ totũ de
cēter lata ⁊ ꝓfunda ⁊ bene colorata lõgitudinẽ
vite securitatẽ ai ⁊ audaciã ai: atq3 cor optimuz
⁊ dispositũ ostẽdit. Et si fuerit discõtinua vl' ni
mis breuis: talis vir vl' mulier nũq̃3 aut raro ad
finem optatũ aliqd adducet. Et si hec linea sit
stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata ⁊ specialr' ver
sus mediã naturalẽ: hominẽ sani consilij: sub-
tilitatem itellectus ⁊ legalitatẽ animi ostendit.
Et si fuerit bene lata ⁊ male colorata ⁊ pallida
ɔtrũ significat. ⁊ hoc itelligẽdũ ẽ de oibus line
is principalib⁹ q̃ si sint idẽ ɔtinue ⁊ bene colo-
rate ⁊c. significãt bõitatẽ ⁊c. Cõtrario mõ dis-
positio ɔtrũ significat. quis aũt sit bonus color
vl' malus in manu vl' in lineis inferius dicem⁹
Et quãdo linea vite ẽ ꝓfunda grossa terrestri
colore tincta ruditatẽ ⁊ bestialẽ vitã significat.
Et si fuerit nimis rubea fortẽ irã. Et si liuida:
iracũdiã notat. ⁊ quãdo hec linea ẽ nimis gros
sa i fine v̾sus mediã nãlẽ naturã rusticanã ostẽ
dit. Itẽ si p̃dicta linea fuerit magna ⁊ rubea tã
versus rascettã q̃3 v̾sus naturalẽ mediã: crudeli
tatẽ ostendit. ⁊ quãdo hec linea ẽ furcata i ꝑte
supiori vagabũdũ ⁊ cõsilij mutabilitatẽ innuit.
Et si hec linea sit valde rubea vel liuida ⁊ tor-
tuosa v̾sus mediã naturalẽ deceptorẽ luxuriosũ
atq3 animi ꝑuersitatez ostendit. Et quãdo hec
linea h3 ramos extensos supi⁹ v̾sus mediã na
turalez sup hac forma [ramus] diuitias ⁊ hono-
res ostendit. si aũt inferius v̾sus radicez eius. s.
v̾sus rascettã hebeat ramos hoc mõ [ramus] pau
pertatez notat ⁊ talis d̾teriorabit. Et semꝑ erit
deceptus a seruis. Si aũt tales rami extense va
dãt ad mediã naturalẽ tãtũ ꝑ triãgulũ hõinem
bone spei demõstrat. Et bonũ habebit: s3 prio
malum sustinebit.

¶ Cap. 4. de partis manus ⁊ est additio eius
dem Coclitis de linea vite.

i Nquit Ptholome⁹ ⁊ morbeth
⁊ aliq recẽtiores. Si linea vite sit
grossa inter pollicez ⁊ digitũ sibi
ꝓximũ significat iclinatos ad ho
micidiũ. si i linea vite iuxta r̃ceptã man⁹ sit crux
vl' stella diuitias significat in senectute. dixit for
mica valde vtilis. Si q̃rat̃ linea obrupticon q̃
est sub pollice. si ista fuerit ɔtinua sine intersec-
tiõe talis in ꝓpria patria moriet̃. Si aũt disiũc
ta fuerit talis diuersis infirmitatibus moriet̃. si
exeunt ꝑue linee talis trãsibit mare: et vix vl' nũ
q̃3 redibit. si autez in extremitate ipsius obrup
ticon fuerint linee se intersecãtes i qb⁹ sint due
q̃si stelle: talis erit gloriosus h3 statuz i quo est: i
terduz extremitas ipsius obrupticon est bifurca
ta: aut trifurcata: et tales trãsibunt tria vl' q̃ttuor
climata. si inter pollicez et obrupticon sint mul
te linee q̃si ꝑpendiculariter: v̾sus obrupticon ta
lis diues erit. si ibi fuerint multe ꝑue cruces nõ
ꝑpendiculariter iste multa patit̃ ꝓ diuitijs. scri
bit morbeth cardinalis ꝙ linea vite vl' cordis
siue d̾xtera fuerit siue recta bene ⁊ acuta ⁊ supi
us cõiũcta significat hõiẽ subtilis ymagina-
tiõis ⁊ boni cõsilij ⁊ fidelẽ. ⁊ si oẽs bonas con
ditiões habebit quas d3 habere preter hoc ꝙ
scilicet nõ sit in supiori ꝑte cõiũcta: tũc ceteras
virtutes h3 s3 nõ celat. Et si talis linea ꝓtẽse
multũ ꝓtendat v̾sus brachiũ sanũ ⁊ audacem
significat habentẽ. S3 si ista linea iuxta se ha-
buerit vnum. O. significat qd̾ ille talis amittet
vnũ oculũ. si vero duo. o o. duos oculos. si supe
rius qdẽ signa dicta habuerit significat in p̃teri
tũ. si inferius in futurũ. si vero i medio i media
etate. ⁊ si in eadẽ linea vite multe rimule apꝑu
erint supius tãto magis i p̃teritũ terras circui-
uit: quãto vero inferius tãto in futuꝝ circuibit.
Et si hec linea v̾sus brachiũ crucẽ habuerit ⁊
o. ibi apparuerit vel sint linee ad inuicẽ se iter-
secãtes ad modũ crucis bonũ finẽ ostendit. Et
quãto plures tãto meliores ɔditiões finaliter
expectabit: ⁊ bene finiet cũ gloria. si extra lineã
istã v̾sus angulũ superiorem tale signũ apparu
erit. Uel se in pluribus erexerit in talẽ figuraz
tunc significat dignitatẽ ⁊ diuitiaꝝ ꝯditionem.
Et si iuxta talẽ lineã talia apparuerint signa. o
y. egritudines multas ostẽdũt. si qdẽ in ꝑte su-
piori preteritas. si in inferiori futuras: ⁊ mortez
propinquare ostendit. si vero in medio loco si-
gnificat aliquẽ de suis parentibus infirmari. ⁊
si p̃dicta signa trãsfixa sint tũc mortẽ ꝓpinquã
ostẽdũt. Si iuxta p̃dictã lineã vite talia signa ap
paruerit v 2 ⟊ dignitates ⁊ diuitiaꝝ ꝯditionez
cũ timore d̾mõstrãt. si supi⁹ iux̃ ɔcauũ tal' figu
ra appꝑuerit 2. tũc ifirmitatẽ maiorẽ vl' miorẽ d̾
mõstrat illo ãno. si sub linea vite iuxta receptã i
mõte man⁹ vel q̃si extra sit q̃dã stella significat

diuitias in senectute: Si sub linea capitis fue-
rit crux significat ꝙ diuitias acquiret cum pe-
na ⁊ labore. Si linea vite fuerit tumida inter
pollicem ⁊ indicem fornicatorem significat. Si
in triangulo tale signū apparuerit ~ in ho
minibus dementiam ostendit in feminis vero
meretricium. Si triangulus fuerit latus ⁊ ex-
cessus largum hominem significat ⁊ econuer-
so si strictus. Si pars superior latior fuerit infe
riori tunc non erit citus ⁊ velox ⁊ audax tamē
erit bone perseuerationis: ⁊ inflexibilis. Item
si predicta linea vite fuerit grossa ⁊ profunda
in fossatum manus cum colore hominem ru-
dem demonstrat. Et si in superiori parte inces
sum habeat tortuosum cum rubore auarum il-
lum ostendit ⁊ vitiosum. Si talis linea crescat
in multis locis versus pollicem laborantem
iniq; significat. Si habuerit bifurcationez ver
sus indicem signum est mobilitatis. Et si ha-
beat aliam lineam longam versus pollicez eq
distantem ⁊ fuerit profunda luxuriam denotat
⁊ crimen sodomiticuz. Ait ptholomeus philo
sophus. Si quis habet in palma manus fo-
ueas aut puncta quasi nigra tria tantum signi-
ficat diuitias ⁊ honores apud principes ⁊ sta
tum. Si vero quattuor angustiaz ⁊ tribulatio-
nes ac paupertatem. Qui habet lineam in pri
cipio manus iuxta receptam profundam ⁊ pul
chram versus principium montis pollicis pa
rentes ⁊ amici bonum habebunt per eum ⁊ si
torta ⁊ discontinua fuerit contrarium indicabit
Quando in linea vite est aliqua eminentia car
nis siue porrum diuitias significat. Ait quidā
Si linea vite excedat vsq; ad receptam man⁹
aut prope significat longam vitam. Si autem
cito termineur ⁊ sit breuis: breuis vite est si-
gnum. Et generaliter eius longitudinez ⁊ bre
uitatem de longa vita vel breui iudicandum ē
Sed tamen iuxta illud est intelligenduz ꝙ bo
na fixio ⁊ bona dearticulatio in tribus lineis
principalibus scilicet dextra trianguli. Sinistra
mensali ⁊ continua earundem vite longitudinē
attestantur: ⁊ maxime quando sunt bene colo-
rate: non nimis pallide aut rubee. Et similiter
indicant sanitatem vt dicit philosophus in li-
bro de animalibus primo. et similiter in phy-
sionomia alchindus ⁊ quidam commentator
dicunt ꝙ cum dicte linee ad minus due istarū
bene dearticulant palmam ⁊ bene diuidunt
significant longam vitam. Et si saltem due nō
euidenter appareant aut non bene palmam cō
cludant significant breuem vitam. Ratio au-
tem huius est nam bona dearticulatio ⁊ fixio
istarum procedit a bona dispositione interiorū
naturali membrorum principaliuz que est cau
sa linee vite: si vsq; ad receptam vel prope con
tinuata fuerit vniformis sine discontinuatione
sanitatem significat bonam dispositionem ⁊ au
daciam ⁊ bonam constantiam. Triangulus
equilaterus animositatis est signum: ⁊ martis
natura representatur vt notaui. Tamen cum
priuatione tenuitatis ex parte linearum preci-
pue cordis linea vel vite.

Capitulum Quintum secunde partis. De Linea vite ⁊ De sororibus linee vite.

Si autem quedam linee parue
secent lineam vite predictaz ten
dentes ad montem pollicis ma
lum predicāt. Si autem tendant
ad concauum ⁊ sint valde rubee
iram significant. Et si supra dictam lineam vi
te: quedam grana rubea vel pinctura sint inor
dinatum maxime luxuriosum virum ⁊ conten
tiosum ostendit. Et talis mouebit lites prop-
ter quas sanguis effundetur ⁊ vita vel mem-
bra hominis amittentur. Et si in principio pre
dicte linee vite oriantur tres parue linee tor-
tuose tendentes. versus montem pollicis. Et
quedam tortuosa vel tertia linea secet eas: est
signum venture lepre. Et si quedam pulchre
linee parue secent predictam lineam vite: ⁊ si
fuerint bene colorate quot linee fuerint tot ha-
bet vel habebit filios: ⁊ hoc in manu viri. In
manu vero mulieris si tales linee secent pre-
dictā lineā vite ⟋ sub tali forma significat
idem. Item si iuxta predictam lineam vite
prope rascettam reperiatur talis figura o a-
mittet vnum oculum. Et si duo o o.
amittet duos oculos. Et si linea descendat a
predicta linea vite ⁊ extendat se vsq; ad di
gitum auricularem vel prope: ⁊ sit quasi fixa
vulnerabitur vel periclitabitur. Et si hec li-
nea vite habet sub ea quandam paruam li-
neam arcualem scindentem ipsum brachiū ⁊

inferiorem partez manus erit in periculo amittendi seruum in eo ꝙ vellet amittere vitā. Et si quedam linea sit superius iuxta lineam vite in inferiori parte montis pollicis: ⁊ sit quasi cadens vel iacens spei male hominem significat Et si due linee iacentes iuxta lineam vite in fine montis pollicis erunt: significat ꝙ mater sua primo mnrietur. Et si quedam linea descēdens ab ista linea vite iungatur cum media naturali vulnerabitur vel periclitabitur vulneratus. Et si ab ista linea uite prope iuncturam ipsius cum media naturali descendat quedaꝫ linea ad mediam naturalem descēdēs: supius a lancea vel missilibus vel sagitta vulnerabit. Si autem quedam linea secet predictam lineā vite in inferiori parte versus rascettam faciēs quandam paruam crucem: ⁊ sit ibi bonus color temperantie ⁊ boni finis ⁊ cōfessiōis bone signū ē. Et si linea uite sit furcata supius versus mediam naturalē: ⁊ sit magis subtilis versus mediā naturalē q̄ꝫ versus rascettam signuꝫ ē hominis amabilis propositi ⁊ cōsilij. Et si predicta linea vite sit magis grossa versus mediam naturalē q̄ꝫ versus rascettaꝫ signū ē vagabūdi ⁊ mutabilis consilij.

Capitulum sextum secūde partis. De secūda linea scilicet media naturali.

i

Sta linea media naturalis que dicitur si sit recta ⁊c. signum ē bone dispositionis ⁊ cōplexiōis cerebri boni ingenii boni sensus legalitatis ⁊ prosperitatis. Et quādo hec linea est longa decenter ita quod extendatur prope montem manus: signuꝫ ē audacis ⁊ lōge vite. Et si talis linea sit valde curta ita ꝙ nō exeat cōcauum manus: hominē pauidum ⁊ auaruꝫ: ⁊ modice rationis ostēdit. Et si aliquid boni ꝓmiserit id vel illud penitet eū ꝓmisisse. Et si dicta linea nō extēdatur vsqꝫ ad pectus manus: sꝫ recte ex opposito medietatis medij ⁊ firmet ibi homies parue vite ⁊ valde iuuenes moriētes ostēdit. etiam id ostēdit si plicetur i medietate predicti oppositi medici. ⁊ si predicta linea extēdatur in giro vltra ita ꝙ transeat totuꝫ mōtem manus vsqꝫ ad percussionem manus vel vltra: hominem longe vite ostēdit: sed in senectute egentem. Et si predicta linea i fine sui vertatur ad digitos: nequam ⁊ imprudētem virum ostēdit. Et si multum vadat ad digitos stultum indicat. Si autem predicta linea extēdat se prope vel vsqꝫ ad rascettam cupidum ⁊ impurum indicat. Si autem ex altera parte plicetur ⁊ tangat lineam mensalem maximum damnum ostendit ⁊ infortunium. Si autem hec linea sit tortuosa ⁊ discontinua scilicet media naturalis ⁊ sit aliter ⁊ diuersi coloris signum est prauitatis ⁊ furti: ⁊ malicias tractantem hominem ⁊ verba non tenentem innuit: ⁊ si fuerit granata i medio. Si autem fuerit continua boni coloris: ⁊ linee moueantur ab ipsa signum est bone conscientie ⁊ legalitatis; si sint patentes ⁊ boni coloris est signum implendi promissionem. Et quando hec linea ē nimis lata ⁊ grossa defectum prudentie ⁊ ruditatem ingenij denotat. et si predicta linea sit satis lata ⁊ grossa notabiliter ⁊ bene colorata latam ⁊ fortem animam significat. et si sit subtilis ⁊ pallida debilitateꝫ cerebri ⁊ complexionis ostendit. ⁊ si hec linea sit grossa profunda nimis: ⁊ quedam parue fouee ibidem appareant: cum colore intenso cum matre malum ⁊ inde sanguinis effusionem ostendit. ⁊ si non fuerint ibi fouee: ⁊ due linee parue curte ipsam secent in duobus locis iuxta scilicet pedeꝫ linee uite q̄si opposite spacii quod est inter indicem ⁊ medium secantes hoc modo matrem iratā sepius ostendit. et etiam mater sua primo morietur. ⁊ si hec linea habeat in se quedam spacia in hac forma quot ibi erunt spacia tot homicidia ostendit. ⁊ si talia spacia non includantur ex toto a predicta vulnerabit tantū sed non interficiet. ⁊ si in dicta linea sint quedam pūcture grosse ⁊ terrestres ineptitudinem morum ostendit. et si hec linea habet in se grossas pūcturas bene coloratas ⁊ non terrestres bonitatem uirtutis apprehensiue ⁊ male indicatiue ostendit. ⁊ si tales pūcture sunt aspere ⁊ valde rubee hominē abbominabilem ⁊ absqꝫ gratia ostendit. ⁊ si hec linea tortuosa ⁊ discontinua profunda granosa diuerso colore tincta i medio mirabilem animum latrocinium ⁊ falsitatem indicat. ⁊ quādo hec linea ē tortuosa discontinua ⁊ pallida: ⁊ quādo fricatur modicuꝫ rubescit velociter. debilitatem capitis ⁊ dolorem ostēdit ⁊ maxime ex reumate. ⁊ si sint q̄dam puncture inordinate dolorem oculorum

ostendit. Et quando hec linea est recta: ⁊ satis
lata bene colorata ⁊ cum palma extenditur: et
apparēt ibi quedā puncture de latitudine linee
probitatem ⁊ audacie generationem : virtutis
plenitudinem ostendit. Et si hec linea sit ma-
gis colorata ex vna parte q̄z ex alia dolorez ca
pitis ostendit. Et si hec linea sit quasi dispersa
ita ꝙ quasi non videatur linea in inferiore par
te sui vltimum defectū rerum ⁊ sanitatis extre
mā spem attestatur. Qui aūt carebit ista linea
subito percussus morietur. Et si grossa ⁊ nigra
punctura ruditatē ingenij. Et si hec linea pal-
lida fuerit ⁊ habeat puncta rubea apparentia
ad malum inducit.

Capitulū septimū Secūde ptis. Et ē Ad
ditio eiusdem Coclitis ad mediaz naturalez.

e T quando hec linea transit totā
manum significat breuem vitam
Et quando vna linea ipsaz secat
in modum crucis mortem propi
quam ⁊ intra annum significat.
Et si fuerit profunda ⁊ tortuosa fortis ruboris
irā ⁊ conturbationem significat quasi per occi-
sionem factam seu fiendaz. Quando vero bre
uis est ⁊ discontinua mutabilitatem ⁊ leuitatē
significat animi cum inconstantia verborum.
Si autem linea media torta fuerit discontinua
⁊ varij coloris profunda ⁊ gracilis per mediū
diuisa latrocinia significat ⁊ dolos. Et cum ta
lis fuerit adeo vt per fricationem cito rubescat
dolorem capitis circa tempora predicta signi-
ficant ex reumate. Hec linea in vna parte ru-
bicundior q̄z in alia dolorem significat capitis
⁊ ipā male colorata ⁊ male fixa ⁊ diuersificata
diuersis lineis multas egritudines declarat et
obuiationes significat ⁊ cito percipere tempo-
ris mutationes frigidum calidum: applicatio-
nem sereni nubilosi aut pluuiosi ⁊c. Et si gros
sa fuerit ⁊ magna pūcta habuerit hebetis est i
genij. Crux inter mediam ⁊ mensalez sub me
dio peregrinationes ⁊ labores designat causa
amoris honoris deuotionis ⁊ vtilitatis ipsius
vel alterius: vt aiunt quidā. formica valde vti-
lis ait. Si linea obrupticō fuerit recta sine cur
uitate significat talem esse veracem in verbis
Si autez est interrupta tunc falsitatis arguitur
Si linea obrupticon extenditur parue linee ta
lis est prouidus. Si parue cruces fuerint inter
obrupticon ⁊ mediam lineaz talis habebit ma
gnos honores ⁊ in honore morietur. Item li-
nea media est linea vite per hanc eniz vita ver
satur. Si linea vite fuerit breuis: breuem vitaz
significat. Si vero extenditur vltra medietatez
palme vitam longiorem significat. Si autez bi
furcata in fine fuerit: talis duas vitas deducet
vitam scilicet secularem ⁊ alteram religiosam:
vt expertus testor. Morbet cardinalis ait. Et
si linea capitis fuerit equalis per totum ⁊ tem
perati coloris ⁊ non multum extendatur vsq̄z
ad inferiorem partem longam vitam ⁊ sanam
ostendit. Et quanto magis erit versus inferio
rem partem manus tanto velociorem mortem
significat. et si hec linea habuerit multas alias
lineas quasi riuulas versus mensalem tenden
tes boni coloris ⁊ apparentie significat bonaz
conscientiam: ⁊ hominem morigeratum ⁊ sa-
pientem ⁊ ordinatorem promissionum suaruz
Et si in illo spacio crux apparuerit votum com
pletum significat: si fuerit erecta. Si vero non
fractum votum denotat. Si linea predicta capi
tis fuerit recta ⁊ non gibbosa ⁊ boni coloris ⁊
bone latitudinis ⁊ sufficientis ꝓfunditatis bo
num intellectum ⁊ clarum significat: ⁊ ingeniū
Si autem habuerit aliquas puncturas signifi-
cat defectum intellectus alijs conditionibus
remanentibus. et si tales puncture fuerint ni
gre offuscationem intellectus ostēdit. et si non
fuerint nigre significat bonam apprehensionez
⁊ malam retentiuam. et si i iunctionem versus
pollicem hoc accidit tunc illud significat in pri
ma etate si in medio eodem modo siue in fine
Et si nullus ibi fuerit nullum defectum atte-
statur: et hoc intelligitur si sit a natura. et si hec
linea fuerit recta ⁊ sine granis lucidi coloris et
laudabilis aspectus: ipsum de bonis parenti-
bus ⁊ beniuolum erga ipōs significat. et etiaz
hec linea homines bene potentes in generan-
do demonstrat. et si dicta linea vltra manus
fossatum paulatim se profundauerit: ipsuz timi
di cordis ostendit. et etiam melancholicum: et
profundaꝝ cogitationum. Si hec linea simul
cum linea cordis superius angulum strictum
efficiat: celatum animum significat ⁊ boni cōsi
lij secundum leophritum. et si inter hanc lineā
appareat crux rubea ⁊ parua ab inimicis ⁊ per
secutionibus plurimis opprimetur. Et si hec

linea non tangat in puncto vitalem illum signi
ficat largum per vanagloriam. Et si ab ista li-
nea exeat alia linea versus auricularem digitũ
verecundum significat habentem. et si in pede
illius linee appareat vnus paruus triangulus
denotat ꝙ ille appetit studere ꝛ est diligens.
Hec etiam significat metum habere vbi non ẽ
opus. Si appareat ibi crux fractum votum si
gnificat ꝛ quotquot fuerint cruces tot fractio-
nes votorum fecit hec morbeth.

Capitulum octauuʒ secunde partis. De li
neis circũdantibus lineã mediam naturalem.

ſ I autem quedaʒ parue linee rec
te vel rami oriãtur in principio
istius linee similes arbori palme
talis expolliabit aliuʒ potentem
Et si tales linee sint valde ma-
gne ꝛ curue ꝛ tales rami vadant ad inferius
respicientes montem manus hominem lunati
cum ostendit: secundum alios inconstantem et
mendacem. et in muliere meretricem omnimo
dam. Et si hec linea habet duo capita in infe-
riori parte defectum mentis innuit. et talis erit
claudus. Et si parue linee rubre veniant a cõ-
cauo manus hanc lineam capitis. i. mediã na
turalem scindentem quasi per medium: sigilli
aut monete falsarium ostendit. et si quedam li
nee parue bene colorate recte oriantur ex ista li
nea capitis: ꝛ vadant versus mensalem homi-
nem virtuosuʒ bone conscientie ꝛ in promissis
legalem denunciat. et si in fine istius linee ca-
pitis sit paruus triãgulus bene dispositus: ve
recundie honestatis ꝛ studij signuʒ est. et si dic
te linee q̃ oriunt̃ ex capitis linea vadãt versus
mensalẽ ꝛ faciãt triãgulũ cũ linea mẽsali: fu-u
rã ꝑbendã notat. Et quãdo hec linea capitis
diuidit̃ a quibusdã obliquis lineis: quot erũt
diuisiones tot corporis passiones ostendit. et si
tales linee scindentes lineã capitis capillares
ꝛ recuruate fuerint mutilate erunt passiones.
Et si quedã linea diuidens predictam lineaʒ
capitis habet duo capita: vulnera ꝛ passiones
ostendit. et si tales linee scindentes sint tortuo-
se tantum infirmitatem ostendunt. Que linee
vero circa superius fuerint diuidentes circa ca
put collũ ꝛ gulã ostendunt vulnera. Que vero
linee circa mediã lineã capitis scindunt circa
ventrem ꝛ dorsum predicta ostendunt. Que ve
ro circa finem linee capitis circa inferiora pre
dicta vulnera demonstrat. et si in principio hu-
ius linee capitis oriatur quedaʒ linea recta be
ne colorata ꝛ extendat̃ vsqȝ ad indicẽ ꝛ finiat̃
ibi hẽbit multa bona fortuna sibi denegante. et
hoc erit in p̄ria etate. Si aũt talis linea vadat
ad digitũ mediũ habebit bona in media etate.
Si vero talis linea ad medicũ vel auricularẽ
vadat hẽbit i vltia etate. ꝛ dicũt qdã ꝙ si oriat̃
ab ista linea media q̃dã linea tertia ex opposi-
to medij ꝛ vadat versus ip̄m digitũ mediũ vel
versus auricularẽ: reuerẽdũ virtuosum ꝛ ratiõe
plenũ significat. et si iuxta hãc lineã capitis re
ꝑiat̃ talis figura C vł similis crepatũ vł her
niosum significat. et si talis figura C vel sic
⊙ reperiat̃ iuxta hãc lineã dolorẽ genitalium
mẽbroꝝ demõstrat. Et si ꝓpe p̄dictã lineã ca
pitis reperiat̃ talis figura ⊙ bene appari-
bilis ꝛ circũscripta bene colorata iter feras pe
riclitando saluabit̃. et si hec figura. ⊙ fue-
rit obscura nõ circũscripta interficiet̃ a feris. et
si iuxta hanc lineã capitis i fine ip̄ius sint due
parue linee ꝯiũcte vulnera ex ferro indicant. et
si in fine istius linee capitis crux q̃dã parua ex
opposito medici vel auricularis fuerit vel ibi
circa moriet̃. et qdã dicũt quod infra annum.

Capitulum nonum secunde partis. De ter
tia linea idest de basi trianguli.

l Inea q̃ dr̃ basis trianguli siue
epatis aliquãdo apparet in ma-
nibus continua aliquãdo discon
tinua: aliquando vero ex ea nihil
penitus apparet. et ideo videt̃ minus cõtinua
siue principalis. Quãdo igit̃ p̄dicta linea epa-
tis ẽ satis lõga ꝓfunda ꝛ lata decenter ꝯtinua
ꝛ bene colorata significat bonitateʒ stomaci et
epatis insuper leticiã ꝛ audaciam denotat. Cõ
trario modo cõtrarium. Et hoc generale est in
oibus lineis principalibus. Nã si linea sit bo-
na significat bonitatẽ mẽbri cui respõdet verbi
gratia. Si hec linea epatis fuerit discontinua
pallida ꝛ male colorata significat infirmitateʒ
ꝛ passionẽ stomaci seu epatis: ꝛ male digestio-
nis ẽt est quãdo hec linea non apparet in ma-
nu: ꝛ est ẽt signũ flẽmatice cõplexionis. Et si
in p̄dicta linea vel iuxta eã sint pũcture parue:

Duriciem ventris ⁊ costaꝝ doloꝛē ⁊ maliciam
significat. Et quādo hec linea ē magis rubea
versus lineam vite q̄ȝ alibi doloꝛē capitis ꝓp/
ter viciū epatis seu stomaci attestatur. et si fue/
rit magis rubea vbi debet tangere lineam me
diā naturalē signū est fetidi pectoꝛis oris ⁊ vni
uersalis caloꝛis seu dispositōis ethice passiōis
⁊ specialr̄ si manus sit calida macilēta ⁊ sicca.

Capitulum decimum Secunde partis. et est Additio eiusdē Coclitis. Ad lineā epatis

[S]it moꝛbeth linea epatis .si in su
pioꝛi pte angulū nō acutū sȝ rec/
tū ɔstituit: lōgā vitā ⁊ bonū inge
niū ostendit. Si vero fuerit acut⁹
deceptoꝛ est ⁊ fraudulentus: sȝ diu viuet ⁊ erit
ingeniosus. Si pꝛedicta linea erit bene recta ⁊
larga in medio aliquantulum diuisa ⁊ riuulosa
⁊ boni coloꝛis: tūc ostendit bonā dispositionē
epatis ⁊ ecōtrario: q2 ista linea alba in coloꝛe ⁊
grossa in substantia multū attestat̄ sup ꝓpꝛieta
tes flegmatis. et si sit subtilis ⁊ mali coloꝛis sci
licet plumbei ⁊ citrini vel rubei attestatur sup
coleram. et si talis linea vtranq̄ȝ lineam tangit
scilicet vite ⁊ capitis tunc est signum maioꝛis
operationis membroꝝ pꝛincipaliū. et si ex his
tribus lineis triangulus in nulla sui parte con
iungatur stulticiam ⁊ luxuriam ostendit. Si in
medio triāguli sit vna linea intersecans lineas
pꝛincipales discretum illum ostendit in rebus
dandis ⁊ in omnibus vitijs. Si triāgulus fue
rit latus cum pꝛedicta linea tunc signum est ꝙ
habet magnam voluntatem largiendi ratione
leuitatis. et cum extense sint linee tunc ille ta/
lis refrenat se ratione discretionis. et hec linea
si sit intersecans in alijs vitijs refrenationē si
gnificat. Si linea epatis versus bꝛachium fue
rit bifurcata tunc in muliere malam moꝛtem si
gnificat pꝛopter peccatum commissum: vt ēt te
statur qdam ⁊ ꝑsertiȝ ꝓtholomeus paruus in
sua chyromātia. Itē si q̄dā linea scindat eā ⁊
transeat in concauū manus signū est ꝓxime in
firmitatis. Quoniam linea epatis ⁊ capitis: di
stant: ⁊ tunc significat illū hoīem sibi ipsi placē
tem fatuū crudelē vanos sermones pꝛoferentē
inuidū pꝛodigū detractoꝛem ⁊ mendacē. Quā
do angulus causatus a linea vite ⁊ epatis fece
rint crucem significat bonitatem intellectus: ⁊
naturaliter ille inclinatus ē ad bonū. Et si ibi
non sit angulus nec iunguntur dicte linee vani
tatem ⁊ instabilitatē ostendit. Et ego dico qđ
quando ex linea epatis ⁊ saturnina cuȝ media
naturali scilicet in fine causatur triangulus: ⁊
tunc significat dispositionē ad nicromāticā fa/
tuitatē vt inueni ꝑsepe. et si in ꝓpoꝛtionē opti/
mā repiant̄ subtiles indagatoꝛes antiquoꝝ ne
gocioꝝ ⁊ reꝝ arguit. Ait hermes ⁊ Aristote/
les ⁊ ēt Ioānes hispanus. De basi trianguli
ē dicēdū ꝙ quāuis in pluribus manibus non
inueniat̄ nisi in senectute ꝓpter exercitia opeꝝ
q2 si in iuuētute cessante laboꝛe ⁊ cā legitia nō
apparuerint caloꝛem designant ⁊ cutis subtili
tatē ⁊ cū hoc colerā ⁊ eius ꝓpꝛietates vt sunt
agilitas coꝛpoꝛis: nā velox ē: cito loqtur: amat
vina foꝛtia cibos calidos. Si vero manus de/
bilis ⁊ mollis fuerit carens hac linea frigidita
tē ⁊ flegmatice ɔplexionis hoīem significat et
eius ꝓpꝛietates scilicet pigrū tardū in loquen
do ⁊ ipeditū: libēter doꝛmiētē: ⁊ somniātē signi
ficat. Et cū his defectuȝ virtutis generatiue ⁊
digestiue. si autem a pluribus lineis pallidis
itercepta fuerit malā digestionē significat ⁊ do
loꝛes varios ex ipsa ꝓcedentes. Et quando li
nea aliqua notabilis non pꝛofunda in moduȝ
parue cicatricis secat dictam basim in medio
egꝛitudinem pꝛesentem significat pꝛopinquaȝ
vel futuram. si tamen fuerit rubea. sed si palli/
da fuerit similis carni iā q̄si antiquate signifi/
cat egritudinē iā transiuisse. Et quāto ē mino/
ris apparentie tanto iā egritudo magis pꝛete/
rijt. Et ē bene notādū ꝙ oīs egritudo a linea
vite ꝓcedēs designata a coꝛde pulmōe: ⁊ dya
fragmate trahit oꝛiginē ⁊ ꝑ medianā a capite
⁊ cerebꝛo ꝑ basim ab epate ⁊ stomaco q2 hec
pꝛincipalia membꝛa per pꝛedictas lineas di/
stinguntur pꝛout alchindus commentatoꝛ in ꝯ
secretis secretoꝛum ostendit.

Capitulum. xi. secūde ptis. De lineis cir/
cūdantibus lineam basis seu epatis.

[Q]uando q̄daȝ pue linee capilla
res pallide secant p̄dictam lineā
epatis diuersimode signū ē male
digestiōis ⁊ doloꝛis ꝓueniētium
ex habundantia flegmatis ⁊ caloꝛis debilis.
Et quādo quedā linea bene rubea notabilis

secat predictā lineā epatis ⁊ trāseat ꝯcauū ma
nus signū ē ꝓxime infirmitatis. Et si linea p̄/
dicta q̄ secat lineā epatis fuerit pallida ⁊ dele/
ta signum est preterite infirmitatis.

¶ Capitulum duodecimum Secunde partis De triangulo in generali.

q Uia supius diximus significatio
nes triū lineaꝝ generaliū specia/
liū ⁊ existētiū circa ip̄as ⁊ hoc ab
arte. Nunc aūt dicemus de ip̄is
in quātū vna cōiungit alteri faciens angulum.
Et cū hoc terminantibus significationes ip̄i⁹
trianguli ⁊ cū suis p̄minētijs videlicet angulis
lineis ⁊ figuris. est aūt aduertēdū ꝙ angulus
est ꝯstitutus a lineis vite ⁊ medie naturalis di
citur angulus supremus. Ille aūt q fit a linea
q̄ dicit basis trianguli est angul⁹ dexter. Ter/
tius angul⁹ q fit a linea media naturali ⁊ a ba
se trianguli dr̄ angulus sinister. Triāgulus be
ne eq̄laterus anguloꝝ vel fere pulchraꝝ linea
rū bene coloratāꝝ ⁊ rectaꝝ signū ē bone natu/
re sanitatis longe vite securitatis ⁊ amicitie ve
re cōplacentie ⁊ excellentis fame. Econtrario
cōtrariū denotat. et si spaciuꝫ trianguli sit satis
magnū ⁊ latū largitatem ⁊ audaciā ostendit ⁊
specialiter si non sit colorata bene ⁊ plana. et si
sit parua significat ꝯtrariū. et si tale spacium sit
rugosum aspectu signū est siccitatis in neruis.
Et si ibi fuerit liuor signū ē ꝓxani doloris: aut
ꝙ iste ē calidus deceptor ⁊ iracūdus. ⁊ si sit ru
gosum scilicet ⁊ molle flegmaticam complexio
nem demonstrat.

¶ Capitulum. xiij. Secunde partis. De angulis in speciali. ⁊ primo de angulo supremo.

a Ngulus supremus terminat̄ tri
bus modis a predictis duabus
lineis. Uno modo sic ꝙ quādo
linea vite ⁊ media naturalis tan
gunt̄ in concauo manus quasi ex opposito illi⁹
spacij qd̄ est inter indicem ⁊ medium ⁊ tunc si
gnificat miseriam vite ⁊ captiuitatem animi. et
auariciā ⁊ sollicitudinem circa cumulationem
pecunie. Secundo modo fit quando predicte
due linee cōiunguntur recte ex opposito medie
tatis indicis ⁊ faciunt angulū acutum. et tunc
est signū subtilitatis ingenij bone dispositionis
⁊ dantis cū ratione hēt felicitatē atq̄ ē inculpa
bilis vite. Tertio modo quādo predicte due li
nee non bene cōiunguntur simul sed distant ab
inuicem p̄dicte due linee notabiliter puꝝ spa/
ciū dimittentes. et tunc significat impuꝝ viruꝫ
sibi ipsi placentē fastidiosum crudelē subsanna
torē malū debitorem absq̄ laude vanos ⁊ inu
tiles proferentē sermones immundū inuidum
detractorem prodigū mendacē ⁊ fatuuꝫ ac cru
delē. et talis si fuerit seruus vel in captiuitate
positus nunquam liberabit̄. Si fuerit liber aut
dn̄s aut rex vel princeps misera finiet̄ vita. et
si illud spaciū sit callosum aut duꝝ vel siccum
ac coloratū: significat d̄ceptorē magnū ⁊ absq̄
causa irascentē. et si tale spacium fuerit lene aut
molle valde significat hoīem dimittentē bonā
conuersationē: ⁊ prosequentē malā. et talis de
lectabit̄ in mulieribus cantilenis ⁊ ornamen/
tis pulchris. Et si tale spaciū sit male rugosuꝫ
inuidū detractorem ⁊ cauillatorem ⁊ garruluꝫ
demonstrat. Aliquādo predicte linee nō distāt
notabiliter ⁊ sunt valde propinque. et tunc si/
gnificāt migrationē in bello cū aliquo: aut mo/
rientem periclitando cū feris. Aliquādo q̄dā
linea ē inter istas duas predictas lineas ita ꝓ
pinque qd̄ tangit vtramq̄ superius extendēs
se ad inferius ⁊ tunc significat morientē ex ve
neno vel percussione. Aliquādo p̄dicte due li/
nee sic distantes notabiliter colligunt̄ ab vno
vel duobus baculis vtrinq̄ se tangētibus. et
tunc significat hoīem penitētē expensaꝝ ⁊ lar/
gitatis facte. Aliquando talis baculus vel ba
culi oriunt̄ ex vna ⁊ vadunt prope aliā: et tunc
significat vinosum ⁊ ebriū. Aliquando p̄dicte
due linee ꝯiūgunt̄ ꝑ quosdā baculos sic scindē
tes ⌗ Et tūc significant inuidiā destructio
nē ⁊ inimicitiā ⁊ oppressionē. Aliquādo p̄dic/
te due linee coniungunt̄ ꝑ quasdā ꝯstantes ad
modū retis. Et tunc significāt hominem viuē
tem ex mala vita ad felicē tamen finem. Si nō
sit linea impediens. Et quādo p̄dictas lineas
q̄dā linea semicircularis scindat locū vbi ꝯiun
gunt̄ p̄dicte due linee facientes istū angulum.
⁊ vnū caput p̄dicte linee respiciat versus ꝑtes
brachij significat ꝙ ille excecabit̄. et si talis li/
nea semicircularis vt hic ◡ sit in triangulo
ꝓpe supremum angulum ⁊ eius cornua respi/
ciunt versus partes digitoꝝ turbationē familie

atq3 domus eius significat. et si cornu predicte linee in hoc loco respiciat partes brachij excecabitur ille. et si talis figura ⋁ est in hoc angulo: dicitur q̄d infirmabitur infra annū maxime si fuerit rubea. et si talis figura reperiatur ibi vt hic ✕ per mulierem hereditatem vēturam denotat. Vel si talis figura ✳ reperiatur ibi vel in aliqua parte triāguli hereditatem venturam vel habitam ostendit nota tamē colorem. et quot tales figure reperiantur ibi tot hereditates demonstrāt. ⁊ hec figura C fu turam significat hereditatem. et si iste angulus rubeus est ibi plus q̄3 alibi gestat filium si sit mulier pregnans.

Capitulum decimum quartum Secunde partis. ⁊ De angulo dextero.

a

Ngulus iste dexter fit trib⁹ modis a linea vite ⁊ a basi trianguli Uno modo quando sit acutus. Alio modo q̄3do fuerit obtusus. Tertio modo quando fuerit rectus. Quando iste angulus fuerit rectus vel q̄si bene apparens: ⁊ bene coloratus significat bonitatem cordis ⁊ sanguinis ⁊ fortem virtutem ⁊ talis naturaliter inclinatur ad bonum. Quādo predictus angulus est acutus significat auarum. et quanto acutior est tanto magis auaru3 ⁊ econuerso quando iste angulus est obtusus siue grossus signum est male dispositionis nature: ⁊ ruditatem ⁊ sine ratione dantem nec nō pigrum negligentem ⁊ somnolentiam denotat ⁊ si ibi non fuerit aliquis angulus neq3 coniūgantur predicte linee varietatem animi ⁊ sine stabilitate ⁊ fide hoiem denotat. Talis enim ē cui nulla fides neq3 ꝯscientia inest. Non eni3 curat de aliquo: nisi solum ꝙ possit que desiderat implere. ⁊ quando in dicto angulo reperit̄ talis figura ⅃ vel similis si fuerit valde rubea impregnationem masculi significat. Si autem talis figura fuerit conuersa sic P impregnationem femine indicat. ⁊ si tales figure sint pallide aut delete predicta esse preterita denotat. ⁊ si fuerint intercise: significat impedimentum. ⁊ si plures tales figure ibi fuerint signum est ꝙ plures impregnationes habebit quot tot aut forte plures filios gerit in vtero si color sit intensus. In manu viri idem iudicare debes si tales appareant ibi figure: ⁊ si quedam parua crux reperiatur ibi bene disposita signum ē honestatis: vt dicunt ⁊ boni finis.

Capitulum decimum quintum Secunde partis. De angulo sinistro.

a

Ngulus iste qui causatur a linea capitis ⁊ a base trianguli dicitur angulus sinister. Si aute3 sit rectus vel quasi significat bonitate3 intellectus ⁊ sensus atq3 longitudinē vite. Si autem fuerit acutus maliciosum atq3 cauillosum demonstrat. ⁊ si fuerit obtusus signum est ruditatis ⁊ male constantie. ⁊ si non fuerit talis angulus debilitatem stomaci atq3 epatis d̄nunciat. Et si talis figura b reperiatur in isto angulo vel in alijs angulis vel in triangulo in cruce ponetur.

Capitulum decimum sextum Secunde p̄tis. De quarta linea scilicet mensali.

q

Uarta linea naturalis generalis vocatur a quibusdam linea mensalis: eo quod mensa manus constituatur ab ea ex vna parte. Quando hec linea fuerit bene cōtinua satis lōga profunda lata ⁊ recta significat bonam dispositionem nature ⁊ membrorum maiorum. ⁊ virtutem in membris generatiuis necnon iusticiam bonos mores preseuerantiam in bonis operibus attestatur. Et si elongetur vltra medietatem indicis signum est crudelitatis ⁊ magne ire: maxime si fuerit rubea. Est etia3 signū inuidie ⁊ detractionis maxime si i fine eius sit pallida. ⁊ si hec linea habet ramos rectos ad superius tendentes versus indicem signum est exaltationis ⁊ honoris. Et si talis sit pauper ascendet gradatim ad predicta. ⁊ si dicta linea sit nuda sine ramis veniens ad radicem indicis infortunatum sine diuitijs ⁊ dure vulneratum ostendit. Et quando predicta linea vadit ad radicem indicis ⁊ in fine eius firmatur. Et

ex altera parte quidaƺ ramus eius respiciat ra
dicem pollicis significat vt superius diximus
hominem viri connexum:eritqƺ talis fortuna-
tus dulcis in anima larguſqƺ.⁊ si pes huius li
nee vadit vel rami eius vadunt ad lineaƺ capi
tis superius certa sibi proficua talis capietur
adulationibus ⁊ verbo mendaci:eritqƺ placẽs
gentibus.Sed in absentia pungit vt scorpio ⁊
murmurat.Et si hec linea sit coniuncta cum li
nea capitis ⁊ linea vite:ita ꝙ iste tres linee fa-
ciant vnum triangulum in tanto erit periculo ⁊
timore quod poenitebit eum huius esse nature
⁊ ꝙ vnq̄ƺ natus sit.⁊ si hec linea ꝯiungatur cũ
linea vite ⁊ faciat angulum cum ea:⁊ nõ sit ibi
media naturalis talis decapitabit̃ illico vel ex
improuiso:aut vulnerabitur si cadet. Et si hec
linea respiciat mediam naturalem erit in peri-
culo ⁊ timore mortis ſƺ bene euadet:⁊ hoc erit
per mulierem.⁊ si linea mensalis sit recta ⁊ sub
tilis in fine eius versus montem indicis siue i
parte superiori significat diminutioneƺ sue sub
stantie.Si autem in parte inferiori fuerit plana
⁊ lata habens bonam radicem:ac bonũ colorũ
significat restaurationem de amissis.Si autem
talis linea respiciat digitum medium a latere i
dicis:iuuabitur a fortuna.Oportebit eum tam̃
aliquando adulatorem esse:⁊ vnico vti amico
a propinquis tamẽ ledet̃.⁊ si pes huius linee
finietur infra digitum nunq̄ƺ erit sine questioni
bus ⁊ angustijs.⁊ si hec linea diuidatur prope
pedem vel finem eius:⁊ vadat inter indicem ⁊
medium significat sufficientiã in victu: ⁊ i his:
que necessaria sunt etiam ostendit.Et talis ha
bebit vitam sine cogitatione:nam alij lucrabũ-
tur pro eo.⁊ erit durus ꝓ mulieribus.⁊ si pre-
dicta linea non firmetur iuxta digitos: sed tan
tum terminet digitum medium sicut auis ma-
nebit vita sua cuƺ periculo.⁊ quando hec linea
habet quasdam grossas crepaturas:⁊ inordina
tas nefandam luxuriam scilicet sodomiticam
demonstrat.⁊ specialiter si color eius sit inten
sus.⁊ quando hec linea est conuenienter pro-
funda bene ⁊ continua ⁊ ibi appareant quedã
puncta aliquantulum subrubea: denotat conti
nentem.⁊ si hec linea sit satis discontinua pal-
lida vel causata a pluribus lineaturis ac lineis
capillaribus ⁊ sit granosa debilitatem caloris
naturalis ⁊ impotentiam coitus demonstrat.
Et dicunt quidam ꝙ si supra dictaƺ lineam q̄
dam sit fouea ex opposito digiti anullaris signi
ficat hominem vel mulierem diligentem reli-
giosos vel rem cum eis habentem vel cum lit-
teratis pueris.⁊ si hec linea sit magis rubea q̄ƺ
alie principales : vel alie principales sint pal-
lidiores ipsa dolorem intestinorum ⁊ inferio-
rum vel genitalium membrorum ostendit.Si-
gnum laboris in vita tota est:quãdo linea men
salis est bifurcata versus indicem vel medium
Signum longi studij:⁊ dilectionis est quando
linea mensalis est bene lata profunda ⁊ bene
colorata ⁊ recta sub indice in palma extensa.⁊
etiam est signum personarum secretarum dilec
tionis idest religiosarum.Signum bone gene-
rationis est quando linea mensalis fuerit bene
recta ⁊ apparens:ac boni coloris : ⁊ continua.
Signuƺ vero iracũdie est quãdo egreditur pal
mam versus indicem.Item si in eadem linea
mensali gradus fuerint:⁊ ascenderint gradatiƺ
ad inuicem secundum quantitatem graduum:
⁊ qualitates eius habebit honores.Et si in ea
dem linea in fine eius linea quedã recta ab ea
exierit ⁊ ascẽderit : si digitum indicem recte sci
derit:audaciam rectam figit.Sƺ si iter duos di
gitos se extenderit:per vulnera moriturum por
tendit.Si grossa linea fuerit vulnera capitalia
indicat.Si subtilis iferiora.Si rubea erit erũt
vulnera in pectore.2 si multe rimule fuerint iux
ta pollicem multa vulnera in iuuentute mani-
festant.Si iuxta lineam capitis multa vulnera
in fronte protẽdunt.Si grosse capitalia.Si sub
tiles in inferioribus.Si rubee in pectore.Si li
nea mensalis vnam lineam inter mediaƺ ⁊ me
dicum porrexerit:Labores ⁊ angustias quam
plures ostendit.Eadem si subtilis est ⁊ rubea
minuit predicta . Si autem sit grossa ⁊ rubea
auget.Si in pluribus locis intercisa fuerit la-
bores cum requie intercidet.si prope mensalẽ
⁊ auricularem aliqua linea a mensali porrecta
tendens versus digitum auricularẽ recta ⁊ sub
tilis in viris auariciam ⁊ scelus vel sceleris cõ
scium facit.Nota ꝙ de hac linea habes etiam
in principio capituli de monte auricularis. Si
vero supradicta linea obliqua sit ⁊ grossa signi
ficat largitatis famosum.⁊ in mulieribus recta
⁊ subtilis virginitatem.si fuerit obliqua ⁊ gros
sa contrarium.Etiam adde tot linee quot quo
tiens eiusdem limitat procedunt iuxta eandeƺ
in latere manus inter mensalem ⁊ auriculareƺ

quot linee apparuerint venientes quasi ex dor
so manus totidem nuptias figit. si oblique fue
rint preteritas. si vero recte futuras. sub eisdem
in eodem latere sub radice mensali inimicos i
dicabit. Que autem si fuerint quinq; aut decez
seu plures: ⁊ se coniunxerint sic X totidem
inimicos prensentialiter ostendit. Et si acute:
aut valde acute fuerint mortiferos. si autem li-
nea eas transierit parentes proximos indica-
bit. Hec autem linea amicos hoc modo pro-
bat. si in pluribus locis a radice ordinauerit sic
X vel sic X amicissimos secunduz quã
titatem sui denunciat.

¶ Capitulum. xvij. secũde partis. De lineis scindentibus ⁊ circundantibus lineã mẽsalez.

q Uedam linea itersecans mensa
lem veniens ex quadrangulo va
dens ad superius ⁊ in capite il-
lius linee sit crux parua signum
est violente mortis ex parte bonorum suorum.
Et si talis linea oritur ad vite lineam ex parte
digitorum transierit secando predictam lineaz
mensalem transierit misera morte finietur ⁊ for
te nimia culpa. Patet hoc ✱ de vtraq;
Item si quedam linea arcualis sit iuxta men-
salem infideles amicos ostẽdit. ⁊ cum difficul
tate acquirit omnia. ⁊ si quedam linee parue
sint iuxta radicem mensalis infirmitates in pri
ma etate ostendit. ⁊ si tales linee sint iuxta me
diam mensalis significãt in vltima etate. Et si
tales linee procedãt a parte superiori erit infir
mitas ex colera. si autem ab inferiori parte erit
ex flegmate. si autem ex parte media: aut maxi
me tẽdit ab superiorem partem erit tunc ex san
guine. Et si magis versus inferiorem partem
erit tunc ex melancholia. ⁊ de causa mortis na
turalis iudicare potes ⁊ specialiter si digitoruz
linee q̃ complexionate dicuntur: de quibus in-
ferius dicetur concordant cum istis specialiter
debes respicere numerum vel significationem
istarum linearum. Unde si plures tales linee
reperiantur a parte superiori quam a parte ife
riori si sint in fine mensalis erit mors ex colera
⁊ specialiter si linea mensalis tendat ad partez
superiorem ac propiquiorem cordi: si linea mẽ
salis vadat a parte inferiori. sed si linea non sit
neq; a parte superiori neq; a parte iferiori sim
pliciter considera cui parti magis inclinetur.
Quia si superiori parti linea mensalis incedat
recte inclinando se magis superius quam infe
rius erit mortis causa ex sanguine. si aũt econ-
uerso erit ex melancholia: vt dicunt.

¶ Capitulum. xviij. secunde partis. De sororibus linearum.

p Ostquam determinatum est de
quattuor Lineis principalibus
generalibus ⁊ de existẽtibus cir-
ca ipsas. Nunc breui sermone
de quattuor alijs minus genera
libus que quattuor primis assimilantur dice-
mus: Que quidez linee socie siue sorores linea
rum principalium vocantur. Prima dicitur
soror vel socia linee vite. Cuius ortus est a ra-
dice predicte linee vite: ⁊ extenditur per conca
uum manus vsq; ad mediam naturalem: ali-
quando extenditur vsq; ad digitum saturni. et
ideo vocatur a quibusdam saturnina. si autem
hec linea extendatur vsq; ad digitũ saturni cir-
ca multa sollicitũ ostẽdit esse. ⁊ si hec linea sit
tortuosa grauabitur infirmitatibus. ⁊ si soror li
nee medie sit pulchra significat hereditatem vẽ
turam. Et quanto melior sit tanto me-
liorem ostendit hereditatem. Et debes scire
vniuersaliter quod in omnibus lineis generali
bus si sorores earum sint duplicate duplicatur
earuz benignitas: ⁊ si linee principales sint ma
le: ⁊ linee sorores male duplicatur earum ma-
licia. Et si principales linee sint bone. ⁊ linee
sorores male habetur quod decedãt de sua bo
nitate. ⁊ si linee principales sint male ⁊ sorores
earum bone: deprimunt maliciaz principaliũ.

¶ Capitulum. xviiij. secunde partis. De quadrangulo.

s I iste quadrangulus sit rectus
⁊ bene coloratus rectitudinem ⁊
legalitatem ostendit Econtrario
modo contrarium. Et si sit latus
⁊ planus ⁊ bene coloratus auda
ciam ⁊ largitatem demonstrat. Et si sit arctus:
⁊ strictus significat auariciam ⁊ deceptionem.
Et si i predicto quadrãgulo reperiatur quedã
crux male disposita male colorata tortuosa

ſnequalis diſcontinua: ſignificat oppoſitum.ſ.
vitam infortunatam. Et ſi in eodem loco repe
riatur quoddam ſignum ſimile cuidā ſtelle be
ne coloratum iuſtum legalem fidelem verecun
dum denotat.⁊ emendabit ſe ipſum cum pec-
cauerit ⁊ corriget ſe.⁊ etiam increpabilem vitā
ducentem ſignificat.⁊ ſi ad paupertatem deue
niet tandez poſtea ditabitur: ⁊ finaliter nihil
ſibi deerit.Ualde ēt diliget mulieres ⁊ forte le
deť ab eis.⁊ timenduz eſt ſibi ne obſcureť ei⁹
bonitas ⁊ lumen ab eiſdem ſicut lumen ſtelle
a lumine lune.⁊ ſi reperiať quidam paruulus
circulus in quadrangulo predicto ſignificat ꝑ-
fectionem in ſcientia ⁊ moribus: vt dicunt.Sz
ſi triangulus opponať illi circulo deſtruit illud
⁊ inducit oppoſituz.⁊ medietas circuli mediā
perfectionem innuit.⁊ duo circuli illud augmē
tant niſi a triangulis deſtruantur oppoſitis: Or
vnuſquiſqz triangulus deſtruit ſignum vnius
circuli.⁊ dicunt ꝙ triangulus hic anguſtiam
inimicos ⁊ improſperitatem ſignificat: niſi ſit
alius oppoſitus ſcilicet: itaqꝫ conus eius ſit ſu
pra conuz alterius ſic ⁊ ſi reperiatur hic
quidam quadrangulus ſignificat bonaz
bonitatem in vno tempore: ⁊ malum in alio.⁊
ſi ſint ibi duo quadrāguli ſic ſupe
rabit bonum.⁊ ſi tres ſuperabit malum.⁊ ſi q̄t
tuor ſuperabit bonum.Et quidam eorum par
uus conſtrictus ex vna parte ⁊ media naturali
⁊ ex altera parte triangulus adueniens ex me-
dia linea ſignificat mortales inimicos.⁊ ſi tūc
linea media tangit lineam vite ſuperabitur ab
eis.⁊ ſi non tangit non ſuperabitur.⁊ ſi predic
tus triangulus non tangit lineam menſalez ha
bebit inimicos ſed non mortales.Si media tā
gat lineam vite: ⁊ ſi non tangat non.⁊ quedam
crux pulchra i hoc loco ex oppoſito illi⁹
partis que eſt infra medium ⁊ auricularem pe
regrinationes ſeu labores oſtendit: vt dicunt.

Capitulū.xx.ſecūde ptis.Et ē additio eiuſ
dē Coclitis.De quadrāgulo vel mēſa manus

SI quadrangulus equaliter rect⁹
⁊ amplus fuerit bonam naturaz
amicabilitatem cum oibus pieta
tem fidelitatem ⁊ liberalitatez cū
hylaritate ſignificat.Qui tale ſignum habuerit
ſuis gaudebit laudibus ⁊ gloria.Qui latum in
principio percuſſionem in prima etate dabit
In vltima vero parſimonia vtentur ob quā re
bus iam datis eos penitebit.Si equalis equa
liter diſpenſabit largitatem ſuam.⁊ ſi finis eſt
anguſtus: declarat auariciam in vltima ſui eta
te: ſi in medio in media etate.Si nullus trian-
gulus aut crux: aut tranſuerſalis linea apparue
rit perſeuerantiam ⁊ gloriam in operibus: ⁊ op
timum ſtatum vſqꝫ ad vite finem demonſtrabit
Linee ⁊ crux in medio quandrangulo inopiaz
⁊ ob mentis leuitatem parari facinus qua de
cauſa a patria exulabit vt dicunt recentiores.
Triangulus ad moduz pinnaculi domeſticos
⁊ familiares inimicos demonſtrat.⁊ dicit mor
beth.Si menſa manus fuerit ampla ⁊ lata lar
gitatez ⁊ amiciciaz oſtendit.Si vero ſtricta op
poſitum ⁊ diſcordiam cum multis.Item ſciaſ
ꝙ quādo quadrangulus eſt lenis pulcher ⁊ ſi
ne impedimento bonam famam preſtat: ⁊ no-
bilitatem ingenij cum ſeruauerit proportionē.

Capitulum Uigeſimum primum Secun
de partis.De monte pollicis.

QUoniam concauum tribus mon
tibus circundatur: vt iam diximus⁹
Nunc de ipſis ſpecialiter dica-
mus.Et primo de illo mōte qui
a prima linea ſcilicet vite terminatur.⁊ dicitur
mons pollicis.Si mons iſte ſit rotundus de-
center ⁊ lenis bene coloratus bonam comple
xionem oſtendit: necnon indumentorum orna
menta: atqꝫ mulieres diligentem.⁊ ſi quedam
linea in hoc loco iacens iuxta lineam vite ſecū
dum longitudinem a quibuſdam ſoror linee vi
te dicta inueniatur: ſignificat mala maxime ſi
fuerit rubea luxuriam omnem ſignificat: ⁊ ma
xime talis naturaliter inclinabitur ad concubi
tus maſculorum ⁊ multum delectabitur in te-
nendo ⁊ fricando manibus proprijs pudenda
⁊ quidam dicunt ꝙ ſi hec linea ſit vna cōtinua
a raſcetta vſqꝫ ad illum locum vbi coniungitur li
nea vite medie naturali ⁊ i ea ſit pulcher color
ſignificat diuitias in tota vita.Et ſi hec linea
non apparet in primo loco: ⁊ apparet in medio
⁊ in fine habebit paupertatem in prima etate:
Et diuitias in Secunda ⁊ tertia. Et ſi-
militer quecunqꝫ Pars predicte Linee

deficit: in illa parte diuitiarum defectuz pariet. Ptholomeus quoqz philosophus ait quãdo predicta orit̃ naturaliter inter pollicẽ ⁊ indicẽ ⁊ descendit per montem pollicis ꝓpe lineam capitis ⁊ vite: ⁊ trãsit vsqz ad rascettã ⁊ dicit vt est dictũ supra de sua significatione ⁊ hoc veri⁹ Et dicunt philosophi ꝙ si in latere mõtis pollicis versus brachiũ vel receptam inueniantur quattuor linee equedistantes venientes versus eminentiores ꝑtes mõtis predicti significat diuitias ⁊ honores in prima parte sue etatis. ⁊ si hec linee sint prope iũcturã pollicis significant predicta in secunda ꝑte sue etatis. ⁊ si iuxta vnguem pollicis in senectute. ⁊ ad hoc vt cõpleatur sermo de istis transeamus aliquantulũ ad ordinem dicentes ꝙ si predicte linee reperiantur iuxta iuncturam pollicis significãt predicta euenire in vltima etate. Et quãto p̃dicte linee sunt lõgiores grossiores ⁊ profundiores tanto significat maiores honores ⁊ diuitias. et si sint intercise significant impedimentũ. Et si sint delete p̃teritas. et dicunt ꝙ si q̃dã linee extense a radice pollicis ꝑ montẽ ip̃ius quot linee fuerit tot mulieres vxoribus similes ostendunt. et in manu mulieris tot hoĩes vel amicos similes maritis notant. Si sint recte extense ⁊ pulchre tot p̃dictis mulieribus aut viris copulabit̃. ⁊ p̃dicte linee parue ⁊ furcate tot pueris ꝯiũget̃ Et si infra p̃dictas lineas sit aliq̃ maior altera signũ ẽ hẽre talẽ mulierẽ aut talẽ hoĩez maiorẽ in diuitijs siue genere. ⁊ si p̃dicta linea subtilis venit ab vltima ꝑte radicis pollicis ⁊ descẽdat ꝑ mõtẽ ad lineã vite ⁊ mediã naturalẽ plagas ⁊ lesiones ostẽdũt. ⁊ si q̃dã linee recte bene colorate veniunt quasi a radice pollicis ⁊ scindãt lineã vite longas vias ⁊ ꝑegrinationes atqz diuersas patrias q̃rentẽ notat. ⁊ si q̃dam linee veniant a radice pollicis vsqz ad lineã vite a ꝑte linee postreme: q̃ est versus angulum supremũ cupidũ honoris. ⁊ laudis: ⁊ inanis glorie ⁊ luxurie plenuz indicant. ⁊ si tales linee sint ex altera ꝑte montis pollicis versus rascettam significãt sollicitum esse circa cumulationem pecunie. ⁊ si tales linee sint intercise aut fracte: aut delete significant ip̃edimentum. ⁊ si quedam linea notabilis multũ rubea extendẽs se ꝑ mõtem pollicis ⁊ scindens fortiter digitũ pollicis consanguineaꝝ concubitus ostendit. ⁊ secundũ alios fortem iram. ⁊ si multe linee grosse late inordinate sint in monte pollicis ingratuz amicis ⁊ mutuantem libenter ostendunt. Et si tales sint subtiles intercise vel glomerate subtiles conuerse instabilitatem defectum ⁊ inlegalitem mendacium ⁊ omnimodam fornicationem ostendit. Et si quedam stella reperiatur vel similis in hoc loco risum ⁊ leticiam notat. ⁊ interitum concubitui propter quod vilipensionem incurrit. ⁊ si talis figura X reperiatur ibi honores ⁊ dignitates ostendit. ⁊ si talis figura ☍ vel similis reperiatur in hoc loco iuxta Lineam vite infirmitatem magnaz in illo anno demonstrat.

¶ Capitulum Uigesimum secundum Secũde partis. De monte indicis.

s

Spacium illud: quod est inter radices ⁊ dorsuz manus ⁊ linee vite vel inter indicem ⁊ mediam lineam naturalez dicitur mons indicis vel yr manus. Si illud spacium sit lene mundum ⁊ bene coloratum honestatem vite ⁊ conuersationem laudabilem innuit nec non legalitatem ⁊ iusticiam. ⁊ si quedam linee parue protendant se a radice digiti bene colorate ⁊ recte tendentes ad superius: bonum significãt. Et quanto propinquiores sunt digito: tanto plus bona ostendunt. Hi enim augmentabuntur in bonis ⁊ ab excellentibus personis honorabuntur. Et dicunt quidam ꝙ quot sunt linee tales tot prebendas vel dignitates ecclesiasticas ostendunt. Et si tales linee flectantur ad inferius vel intercise sint: aut delete significant oppositum. Et secundum alios vulnera circa cerebri partes. Et si quedam linee eq̃distent venientes a capite medie naturalis tendentes ad radicem indicis verecundum ⁊ promissa tenentem significat. Et si quedam linea recta satis lata bene colorata oriatur ex hac parte: ⁊ firmetur in eiusdem digiti mensuram: excellentem audaciam ⁊ ꝙ talis sit sine timore ostendit. Et si quedam linea naturalis oriatur ex mensali. ⁊ scindat recte digitum indicẽ audaciam rectã significat. Et si talis linea secetur iuxta radicem indicis a quibusdam lineis vel linea: significat plagas vel plagam circa frontem vel caput. et si sint rubee prope iuncturas hec ventura significat.

Si autem delete aut pallide fuerint hec prete-
risisse denotat. Signum mortis ꝑ fluxũ ventris
est quando vna linea grossa oritur inter indicẽ
⁊ mediũ nec contingit mensalẽ ostendit mortẽ
per fluxũ ventris si grossa sit ⁊ rubea. Et si fue
rit mulier ex partu morieť : ⁊ secundum alios
talis hñs ex plaga morieť. Idem significant
predicte linee si veniant ex mõte digiti vt dicũt
signum mortis ꝑ febres acutas est quando p̃-
dicta linea extendiť versus medium ⁊ acuitur
Signum guttarum ante mortem est quãdo ab
ista linea exeunt multe linee versus finem eius
Item si quedam linea parua oriať ex fine mẽ
salis ⁊ vadat ad radicẽ indicis subitaneaz mor
tem ostendit, et specialiter quando quedam li-
nea veniens ex angulo supremo iungitur cum
dicta linea paruula iuxta radicem predicti digi
ti. Et dicunt ꝙ quedam linea veniens a supe-
riori parte montis: ⁊ sit cadens supra mensalẽ
vel iuxta. Si talis linea sit nimis rubea: mortẽ
per fluxum ventris indicat. Et si talis linea ex
tendatur versus mediam naturalem ⁊ acuitur
morietur febre acuta. Et si quedã parue linee
oriãtur ex predicta linea: ex gutta morietur vel
grauabitur in fine. et si quedam quasi centu-
ra sit iuxta supremum angulum ⁊ respiciat ad
predictum indicem furiosos bellicosos mur-
muratores ⁊ naturaliter seruos ostendit. et ta-
les propria lingua ledentur. Et dicunt ꝙ crux
bene disposita ⁊ bene colorata reperta in mon
te indicis. dignitates ⁊ honores ostendit. et di
cunt ꝙ linee non intricate seu scisse in hoc mõ-
te diuitias ostendunt. Idem significat equilate
rus triangulus bene coloratus sic △ ⁊ spe
cialiter in clericis. et si quedam figura talis
✱ exposita a quibusdam conglomeratis li
neis se custodientibus ibi inueniatur vitam mi
seram ⁊ ambulationem ⁊ debile cerebruz ostẽ
dit. Similiter idem signat hec figura ╳ ma
le disposita: vt dicunt.

¶ Capitulum Uigesimum Tertium Secũ-
de partis. Et est Additio eiusdem Coclitis
De monte indicis.

1 NAVIT morbeth si super
lineam Mensalem versus in-
dicem fuerit crux bene formata ⁊ rubea pre
laturam demonstrat. et quanto magis rubea
erit tanto maior erit dignitas. Et si pro-
pe ipsam apparuerit .O. cum baculo. et si
apparuerit medi⁹ circulus sic. C. habebit sine
baculo. et si inferius futura erit talis dignitas.
Si superius iam factum est. et Ait prefactus
morbeth. Si sit aliqua linea a pollice veniens
versus indicem extendatur ⁊ in vltimo sui cru
cem faciat significat dignitatem baculi ⁊ secun
dum minorationem siue maiorationem sic di-
gnitas adiudicabitur. Dicunt quidaz quod si
in monte iouis fuerit triangulus pulcher digni
tatem sacerdotalem indicat. Et scribit hermes
si due linee coniungantur ad inuicem ⁊ faciant
vt crux in monte indicis honorem significat: et
in medio monte nobilitatem generis persone
⁊ quod ad magnum statum vẽturus sit. et ostẽ
dit magnam prelaturam ⁊ honorem. Item
plures linee per hunc montem transeuntes ca
piti asscribuntur. et idem capitur per tribulatio
nem ⁊ commotionem cerebri: et significat ꝙ ta
les maniaci possunt pati quando turbantur.
Unde apparent quasi furiosi. Si linea men-
salis in indicem transeat significat audaciam
⁊ probitatem. et si linea ipsa secat iuxta indicẽ
plagas ab inimicis significat: hec ille. Breui-
ter quando mons iouis est eminens cum ra-
dijs aut cum stellis: et linee longitudinales
aut transuersales: denotat honores diuitias et
prelaturas cum sublimitate Quando in prin-
cipio anguli supremi oritur vna linea ⁊ porre-
xerit se apud indicem vel eius radicem illa li-
nea est Iouialis. et presertim quando non
est impedita. Et iterum quando vna linea
nascitur ad siluestrem partem montis ⁊ trans-
uersaliter se extendat per montem indicis simi
liter iupiter fortunatus est. et ita si due linee
pulchre vel tres oriuntur a radice indicis vsqz
ad medium tuberculi prelaturam innuit aut
fortunam cum prelatis: si prime due linee se
equitant ad inuicem vt crux: ⁊ sit eminens lo-
cus cum vna vel duabus stellis denotat subli
mitatem cum baculo. Errant stollidi quan-
do crux attribuitur in loco Iouis quoniam
sunt intersecationes linearum ⁊ impedimenta
Preter duarum linearum: que Iouis fortu
nam ostendunt. Quando ad inuicem sunt
connexe: Quia crux denotat detrimentum et

angustiā propter qd̄ fuerint instrumentū patibuli sicut sunt hodie furche in qbus suspendūtur hoīes. Et quādo i radice indicis oriṫ vna linea vel plures arguunt p̄laturā: q2 radij appellantur a recentioribus ⁊ sunt obliqui intus ⁊ extra manum.

¶ Capitulum Vigesimum quartum secūde partis. De monte medij.

Si mōs medij digiti sit sine lineis bene coloratus simplicē ⁊ qetā vitā sine colligatiōe ⁊ calūnia demōstrat. Ecōtrario ↄtrariū notat. et si q̄dā linea veniat a mēsali vsq3 ad radicē p̄dicti digiti extēdit se: signū ē laboꝝ multorū cure magne: ⁊ angustiaru3. et si plures linee sic veniant a mēsali ⁊ extendāt se ad radicem digiti: labores angustias ⁊ tēptatiōes ostēdūt. Et talis substinebit multotiens vincula ⁊ captiōes. et si tales linee sint q̄si nigre tormēta notāt et si tales veniāt a cōcauo manus secātes mensalē ⁊ extēdant se ad radicē medij. et finientur vltra iuncturā: si dux vel rex fuerit in vinculis morieṫ. et si tales linee sunt subtiles quasi delete negligentē ⁊ pigrū denotāt. et si q̄dam linee grosse curte ⁊ ꝓfunde reperiant̄ in hoc loco signū ē qeti viri quādoq3. et si q̄dā linea ipsas intersecat labores significat. et si q̄dā linee parue descendant a radice medij per monte3 ipsius plagas ostendunt in ventre ⁊ pectore: et si sint rubee futura. Si pallide aut delete preterita indicāt vulnera. et si q̄dā linea aspera ⁊ tortuosa descendat inter mediū ⁊ medicū ab eaꝝ radicibus stulticiā ⁊ temeritatē ostēdit. ⁊ si q̄dā linee ↄiungant̄ in hoc loco i mōte medij sic × respiciētes p̄dictū mediū futuꝝ bonū demonstrāt Hoc idē significat in mōte indicis, et fecerūt qdā hūc sermonē ↄportabilē ⁊ ꝓbabilē dicentes. Qd̄ si mulieres plures lineas meliores ⁊ maiores hn̄t inter mediū ⁊ medicū q̄3 inter medicū ⁊ auricularē significat aptitudinē generandi ⁊ concipiendi ⁊ gerēdi masculos. et si linee ille que sunt inter medicum ⁊ auricularem sint plures ⁊ maiores ⁊ meliores illis lineis existētibus inter medium ⁊ medicum significat aptitudinem ⁊ potentiam generandi seu gerendi feminas. De significationibus cuiuslibet linee principalis vel accidentalis diligenter tractauimus particulariter in rascopia nostra. In quibus diximus luculenti sermone. De numero parētū seu ↄsanguineoꝝ: filioꝝ: nepotū: amicorū: emuloꝝ. Ac ēt de statu cuiuslibet hoīs: ⁊ diuitijs: ⁊ paupertatibus: fortunis ⁊ infortunijs boni ⁊ mali secundū effectū cuiuslibet planete ⁊ signoꝝ sigillatim ex omnibus lineis tam naturalibus q̄3 accidentalibus. Viginti octo mā̄sionū: ⁊ sexaginta duaꝝ distinctionū distincte ⁊ apte veritatē certissimā narrauimus diligenter De qbus tractatibus verissimas experiētias inuenim⁹. et qua fine seu morte qlibet homo morieṫ inuenies clarissime sine dubio d̄claratu3 Dicit eni3 aristoteles philosophus hec verba in accessu ⁊ recessu circuli obliq: fiūt generationes ⁊ corruptiones in inferioribus. In hora quoq3 ascendentis ⁊ originis acquiruntur bonum vel malum secundum dispositionem celestium erraticarum septem: et quarumlibet fixarum. Et coniunctionem aspectuū exaltationem ⁊ depressionem erreticarum septem predictarum. Si autem fuerit hora illius planete bene disposita: ⁊ fortunata erit foetus ille fortunatus. Et econuerso. Nunc autem propter prolixitatem sermonum dimisimus predicta eo q̄ in nostris libris riscopie plenaria tractauimus distincte ex omnibus casibus: ⁊ accidentibus cuilibet homini secundum naturam ⁊ influentiam: seu effectum omnium stellarum. Nunc autem tractaturi sumus de aliquibus necessarijs ⁊ primo de monte Medici.

¶ Capitulum Vigesimum quintum secunde partis. Et est additio eiusdē Coclitis. De monte medij vel saturni.

Quando vna linea oriṫ a mēsali ⁊ extenditur per montem medij vsq3 ad radicem digiti sine impedimento maximo denotat post periodum Saturni augumentum in rebus de natura Saturni ⁊ precipue in agricultura ⁊ in ornamentis domorū sine dubio. Si alie linee cōglomerantur in ipso monte malum denotat sicut dixi i libro quarto et si sint in radice digiti penitus carceres ostendunt: Intensiue ⁊ remissiue secundum formam Linearum.

Capitulum Vigesimum. Secunde partis De monte medici.

J due linee paruule concurrunt ex linea mensali ad radicem medici subtilitatem ingenij ⁊ inuestigationem diuersaꝝ artium ⁊ eloquentiam ⁊ arrogantiam ⁊ inanem gloriam d̄monstrat. ⁊ secundum alios honores ⁊ dignitates seculares vel ecclesiasticas. Signum multarum artium ⁊ inquirentium subtilia: diligendo loquendo ⁊ tacendo ⁊ secundum quosdaz honoris ⁊ dignitatis est: quando due linee reperiuntur in monte medici equedistantes. Et si quedam linea grossa ⁊ rubea scindat predictas significat impedimentũ. et si tales linee paruule sint valde subtiles aut delete: significat predicta esse debilia aut preterita. et si linee impedientes predictas lineas paruulas veniãt prope ipsas ⁊ non tangãt ipsas paruas lineas predictas signum est ꝙ talibus impedimentis vicinus erit: tamen non impedietur. sz suos pauperabit inimicos. et si predicte linee parue non procedunt equaliter a mensali: neqz appropinquentur equaliter ipsi digito: sed vna magis altera mutationem status ⁊ vite significat. et si sint quedam linee scindentes vnam illarum: ⁊ illa: que scinditur sit melior: mutabit ad peius. Si autem peior scindet erit mutatio ad peius. et si quedã linee parue descẽdunt a radice medici: ⁊ sint pulchre significat sapiẽtem letũ ⁊ libenter mutuantem. Et si tales linee sint grosse ⁊ recte in renibus vulnera demonstrant: vt dicunt. Si sint rubee quasi presentia notat vulnera. Si autem pallide aut delete preterita. Et si quedam linea naturaliter bene disposita ⁊ grossa ⁊ bene colorata iter medicum ⁊ auricularem descendat quasi a radicibus predictorum digitorum: ⁊ tendat versus mensalez excellentẽ statũ ⁊ largitatẽ designat.

Capitulum Vigesimum septimum. secunde partis. De monte auricularis.

J spacium sit purum bene coloratum stabilitatem animi castitatem ⁊ continentiam demonstrat. Et si q̄daz linea notabilis recta subtilis decenter colorata oriatur a mensali et vadat ad radicem auricularis significat auariciam in viris ⁊ sceleris alicuius conscium facit. Si in muliere virginitatem seu castitatem Si obliqua seu grossa fuerit: largitatem famosam: et in muliere corruptionem ⁊ luxuriam. Et si quedam linee reperiantur in hoc loco: q̄rum quedam sit magna: ⁊ quedam parua: quedam vero mediocris: signuz est luxurie ⁊ amoris ⁊ auaricie. et dicitur quod si linee ille sint recte bene colorate erit amor iste a natura circa nobiles ⁊ valentes personas. Et si sint inordinate ⁊ tortuose erit amor circa viles ⁊ malas personas magis inclinatus. et si intra vel infra predictas lineas reperiãtur vna vel due: vel tres vel plures linee notabiliores alijs tot homines vel mulieres naturaliter super alios vel nobiliores alijs dilexit. et secundum qd̄ vna illarum linearuz fuerit maior altera sic dilexit vnum magis q̄z alium vel nobiliorem aut ditiorem alio. et si tales linee sint rubee significat hoc i presenti vel in breui futurum. Si sunt delete hoc erit preteritum. et si sunt intercise interdicitur earum significatio. et hoc notandum est regulariter in omnibus. et si quedaz linee veniant quasi ex dorso manus existentes inter lineam mensalem ⁊ auricularem nuptias denuntiant. Quia secundum earum numerum erit numerus nuptiarum. Dico autem quod tales linee aut sunt recte aut tortuose aut oblique aut flexe super supremam partem decenter. Si sunt recte significant ꝙ talis secundum numerum predictarum linearuz habebit vxores malas. Si fuerint flexe habebit vxores viduas vel non puellas seu virgines. et si quedam illarum linearum sit flexa ibi ⁊ tortuosa: ⁊ quedam recta significant quandam malam: ⁊ quãdam puellam vxorem. et si inter predictas lineas sit quedam linea maior altera significat quod vxor illa figurata per illaz lineaz erit maior alijs diuitijs vel nobilitate. et si tales linee sint delete preteritas nuptias vel vxores d̄mõstrat. et si intercise fuerint impeditas vxores ostendit. et si sint rubee presentes aut proxime futuras indicat. et si quedaz linee grosse ⁊ rubee procedant a radice auricularis: ⁊ extẽdãt se per montem ipsius vel iuxta mendaces: fures inordinatos ⁊ insidiatores ostendunt. et secundum aliquos plagas in genu inferius innuit. et si predicte linee veniant a mensali ⁊

extendantur per montem auricularis: ⁊ non at
tingant ad radicem eiusdem auricularis vulne
ra seu plagas in brachiis ⁊ manibus ostende-
re iudicantur. Et si quedam linea semicircula-
ris veluti hic ◡ procedat a radice predicti
digiti respiciens medicum mutationem status
ad bonum demonstrat. Si autem hec linea res
piciat ad inferius versus dorsum manus deno
tat contrarium hoc est mutationem ad maluz.

¶ Capitulum Vigesimum octavuz secunde
partis. ⁊ De monte manus.

s I mons manus sit lenis purus
⁊ bene coloratus legalem homi-
nem ⁊ pacificuz demonstrat. Et
si quedam linee oriuntur ex par-
te inferiori mõtis versus dorsum manus ⁊ va
dant ad superius: ⁊ earuz caude flectantur ver
sus mensalem significant amicos extraneos. ⁊
si tales linee sint prope rascettaz amicos de na
tione aut de parentela ostendunt. Et si predic
te linee flectantur ad rascettam significant im-
potentes amicos credentes tamen prodesse si
bi ⁊ non possunt. Et quanto maiores ⁊ notabi
liores fuerint dicte linee: tanto maiores ⁊ nota
biliores amicos ostendit. ⁊ si secentur predic-
te linee a quibusdam lineis transversalibus nõ
habebit amicos. ⁊ si habebit non erunt fideles
sed erũt amici fortune. ⁊ si sunt delete erũt pre
teriti. Et si quedam linee veniant a percussio-
ne manus facientes angulum acutum in hoc
monte sub hac figura /\ mortales inimicos
ostendunt: aut ꝙ tales a casu vel precipitio pe-
ribunt. ⁊ si quedam linee facientes predictam
figuram venientes ex parte superiori ita ꝙ co-
nus unius vadat super conum alterius figure
sic ut hic patet X Iste hebetabitur iter ini
micos aut erit eis equalis. ⁊ secundum apꝓ
ximationem huius ad lineam mensalez vel ad
rascettam significant inimicos esse extraneos:
vel privatos. ⁊ si tales figure multiplicentur:
ibi sub hac forma ≈ # M peribit i
aquis Et si quedam linee oriãtur a radice ma
nus ⁊ recte extendantur per montez manus si
fuerint bene colorate: si ad presens malum ha
bet letetur quoniam bonuz habebit. ⁊ si quedã
linee concurrentes ad invicem oblique ⁊ quasi
expugnantes: subito in aliquo concursu morie
tur. Et si quedaz linee rubee notabiles veniãt
ex monte manus: ⁊ vadant ad mensalem ini-
micos ostendunt. Et secundum numerum li-
nearum ⁊ grossiciem erit numerus ⁊ vigor ini
micorum. ⁊ si quedam linee recte due vel tres
bene colorate in hoc loco reperiãtur imperitiã
significant. Et specialiter si quedã parva crux
reperiatur cum eis. ⁊ si quedam linee parve ca
pillares inordinate sint i hoc loco in iuventute
perfectionem nature ⁊ potentiam ostendunt. ⁊
specialiter si sint inordinate multe. ⁊ si tales li-
nee parve sint versus rascettam signum est fri-
gide ⁊ flegmatice nature: ⁊ fluxum ventris indi
cant. ⁊ si tales linee sint rubee alium morbum
indicãt. ⁊ si pars illa sit levis ⁊ mollis erit mor
bus ex flegmate. Si sit aspera ⁊ sicca erit ex me
lancholia vel colera. ⁊ si quedam crepature vel
linee similes crepaturis reperiantur in hoc lo-
co prope mediam naturalem: distinctionem na
ture aut senectutem: aut frigus denotant. ⁊ que
dam linea absoluta ab eis lineis respiciens in
ferius ad brachium significant mutuantem et
debitorem semper. Et si quedam figura talis
A respiciens ad superius inveniatur famo
sum virum ⁊ crescentem ad melius indicat. ⁊
si hec figura C reperiatur in hoc loco patri
cidam vel fratricidam ostendit. ⁊ i muliere for
te idem. Tamen mulier nequissima erit. Et si
quedam stella talis ✳ in hoc loco reperiat
significat incrementum.

¶ Capitulum Vigesimum nonum secunde
partis. De tertia parte manus scilicet digitorũ
Et primo de pollice.

p Ostquaz de duabus primis par
tibus ⁊ de lineis ⁊ figuris existẽ
tibus in istis tractavimus. Nũc
de ea que est digitorum parte vi-
detur cõveniẽs expedire. ⁊ primo de pollice eo
ꝙ tanquam clavis digitorum ⁊ manus esse vi-
detur. Dico ergo quod si quedam linee nota-
biles rubee integre scindant fortiter primam
iuncturam pollicis ⁊ vadant ad ipsum digituz
denotant secundum numerum ⁊ nobilitatem
fratrum aut sororum. ⁊ si sint fracte: aut delete
mortuos fratres indicant. ⁊ quedam linee exi-
stentes infra primam ⁊ ultimam iuncturam hu
ius digiti parentelam magnam ⁊ multam aut

parvam ⁊ paucam secundum multitudinem ⁊
magnitudinem seu paucitatem ⁊ parvitatem li
nearum ostendunt. Et si quedam linea circuit
pollicem iuxta supremam iuncturam eius sus-
pensionem denotat. Et si linea arcualis: que
est in dorso digiti versus iuncturam coniunga-
tur cum quadam alia arcuali existente ex parte
vngule suspensionem denotat: ac hominem do
losum ⁊ nequam ostendit. Et hec linea arcua-
lis sic disposita in eadem iunctura in inferiori
parte digiti indicat submersionem in aqua. ⁊ si
predicte linee non cōiunguntur sed prope sint
erit prope suspensionem vel submersionem. et
si predicta linea arcualis que est in interiori par
te in ipsa vltima iunctura coniungatur cum il-
la linea arcuali: que est su per dorsum digiti in
eadem iunctura significat suspensionem. Et si
talis figura. O aliterr ⊕ eperiatur su-
per dorsum pollicis iuxta supremam iuncturā
submergetur. Et si multum sit prope ⁊ talis
figura vertatur sic ⊖ iuxta vnguem suspen-
detur vel strangulabitur: ⁊ leprosum ⁊ odiosū
furem ⁊ adulterum hominem denotat. Et si in
dorso pollicis iuxta vnguem fuerit talis stella
✳ erit luxuriosus valde. ⁊ si predicta figu-
ra fuerit talis scilicet ✕ matrem aut sororē
corrumpet: vt dicunt.

Capitulum Trigesimum secunde partis.
Et est Additio eiusdem Coclitis. De digito
pollicis.

i Am expertus sum q quando in
pria iunctura pollicis sit linea cō
tinua ⁊ sine intersectione decapi-
tabitur ille vel suspendetur: Et si
militer dico q quando sunt due vel tres linee
semicirculares inter primam ⁊ secundam iunc
turam rubicunde indicant etiam vt dixi ⁊ pre-
cipue carcerem presertim si annexa sunt infor-
tunata non distinguas inter suspensionē ⁊ am
putationem capitis quia apud auctores non
sunt distincte in diversis regionibus diversifi-
catur genus mortis. Sed sufficit nobis lesio
capitis: si sint incisi vel compressi cum funicu-
lis aut manibus vt fuerunt multi sicut hodie
accidit propter impium ecclesiasticum tyran-
num. Et si circumcirca vltimam iuncturam di
giti pollicis sint linee capillares denotant ma-
teriam cattarralem exuberare: aut sinanchiam:
⁊ similia: dummodo medie naturalis observe-
tur proportio. Aliqui dicunt periculum in aqs
Et accipitur pro capite apud chyromanticos:
ab humeris ad summitatem ante ⁊ post.

Capitulum.xxxj.secunde partis de indice.

q Vidam autem hanc scientiam
describentes solū de pollice trac
tauerunt; aliorumq digitorum li
nearum figurarum ⁊ signorū iu
dicia inutilia reputantes neglexerunt: aut forte
ignorantes non scripserunt: ⁊ fuit mirabile de
istis: quoniam viderunt quasdam lineas ⁊ q̄s-
dam figuras in quibusdam digitis aliquorum
⁊ in quibusdam aliquorum non viderūt: ⁊ cer-
tam causam diversitatis non investigaverunt:
vel quare magis in pollice habeant lineas ⁊ si
gna aliquid ostendere quam in alijs digitis cū
vnusquisq digitorum habeat attributionem
sui planete: Et etiam reperiatur in ipsis in ra-
dice ⁊ medio virtus tactus potissime ⁊ ideo sa
pientie tantum ipsis relinquo: ⁊ revertor ad
tractandum de neglectis aut ignoratis ab eis
in quibus pulchra vtiq est consideratio ⁊ pri-
mo incipiam ab indice. Et dico q si quedam
linea notabilis recta bene colorata oriatur ex
radice indicis: ⁊ vadat vsq ad mediam iunctu
ram vel prope significat audaciam ⁊ honores
⁊ si fuerint due linee ⁊ scindant fortiter digitū
vsq ad mediam iuncturam vel iuxta matrem
suam violabit: vt quidam dicunt. Et si quedā
linee parue oriantur ex radice indicis: ⁊ vadāt
transuerse per ipsum digitum quasi ad superius
versus dorsum digiti significat colericū ⁊ suas
conditiones: vt patet hic ⁊ si tales linee
vadant ad inferius arcuales significant melan
colicum ⁊ suas conditiones vt patet hic
⁊ si hee linee oriantur ex latere indicis ⁊ currāt
recte equedistantes ad aliud latus significant
sanguineum ⁊ suas conditiones vt patet hic
Et si quedam illarum linearum vadāt
ad superius: ⁊ quedam ad inferius est signum
flegmatis ⁊ sue cōditionis vt patet hic
⁊ si quedam crux reperiatur in hoc digito sic
significat adulterium. ⁊ si super dorsum
istius digiti repiat figura stelle vt hic ✳ lu
xuriosum demonstrat: ⁊ forte ad aliquod bene

ficium ⁊ honorem pervenientem ex causa mulieris.

Capitulum Trigesimum secundum secunde partis. De Digito medio.

Si in isto digito scilicet medio reperiuntur linee complexionarie sicut superius dixi: ⁊ sint similes illis existentibus in indice complexionem ⁊ condicionem talem confirmant. Et si in isto digito sunt dissimiles alterius condicionis seu complexionis erit complexio ista ⁊ hic sermo intelligatur de medico ⁊ auriculari. Tamen raro reperiuntur Linee contrarie i hoc digito aut in medico. ⁊ si quedam linea sit ad pedem illius digiti iste erit sufficiens ⁊ ad bella promptus ⁊ durus dominus. ⁊ si quedā linea notabilis reperiatur in hoc loco in medio huius digiti nunquam proficit talis. ⁊ si quedam linea obliqua sit: quicquid habuerit ex bonis fortune amittet. ⁊ si fuerit pugnator in pugna succumbet. ⁊ si quidaz triangulus reperiatur in hoc digito sub tali figura infortunium: ⁊ semper deteriorem fore ⁊ peiorem ꝺ monstrat.

Capitulum Trigesimum tertium. Secunde partis iterum De medico.

Si quedam linea recta bene colorata oriatur ex radice medici: ⁊ extendat se per medietatem digiti sapientem ⁊ subtilem hominez demonstrat: ⁊ talis est gratiosus ⁊ magnus in anima. ⁊ si ibi due tales linee fuerint illud fortius denotant. ⁊ si talis linea secetur a quibusdam lineis illud destruunt ⁊ secundum aliquos vulnera in coxa indicant. ⁊ si quedam linea semicircularis grossa reperiatur in hoc loco pessimum debitorem male morigeratum infelicem: ⁊ anime sue malum denunciat. Et si talis linea reperiatur sub radice ipsius digiti i monte eius per industriam suam euitabit lesiones ⁊ damna. ⁊ sermo iste de predictis duabꝰ lineis tenet in omnibus digitis. ⁊ si quedam linee similes crepaturis: aut quedam crepature reperiantur super vltimam iuncturam huius digiti: ⁊ in interiori parte vbi potissime vigeat tactus passionem nature: aut debilitatem: aut destructionem significant ⁊ hoc est generaliter in omnibus digitis: cum ibi locus debeat esse purissimus ⁊ lenis.

Capitulum. xxxiiij. Secunde partis. ⁊ est Additio eiusdez Coclitis De digito medico.

Prefacta linea quam ponit auctor principio capituli est optima ⁊ sublimis linea: ⁊ est sol fortunatus ⁊ precipue quando se extendit ad radicem digiti. ⁊ si sit in diametro medij digiti arguit dignitates seculares. ⁊ si sunt due ⁊ subiectum sit preparatum denotat augumentum regni ⁊ dominium. Aliqui appellant ipsam lineam solarem: ⁊ diuitiarum ⁊ magisterij: ⁊ denotat septem artes liberales: ⁊ precipue philosophiam: ⁊ indagatorez diuersarum artiū ⁊ optimam in ipsis artibus innuit dispositionem. ⁊ si sequitur proportio denotat diuitias apud principes vel reges: si est impedita aut glomerata a pluribus lineis fuge dominium principis: quia finis est detestabilis vt notaui: si impeditur ab vna linea ⁊ impediens sit minus fortis euadet ab infamia aut periculo: ⁊ quot sunt linee tot sunt impedimenta. ⁊ est celeste munus i quibus talis linea est fortunata.

Capitulum. xxxv. Secunde partis de digito auriculari.

In isto digito sunt linee complexionarie similis efficacie illis existentibus lineis in indice: figura vel intellige concordantiam istarum cum illis: ⁊ iudica secundum quod diximus. ⁊ quedam linee cicatricibus similes non aperte sz obscure. Leues ⁊ inordinatos ⁊ fures ⁊ cetera que diximus inter mercurij casus demonstrant. ⁊ si quedam linea sit in hoc digito obscura ⁊ profunda: ⁊ respiciat ad inferiorem partem sui sic furē vinosum alias vitiosum aut ruinosum demonstrat. ⁊ si talis linea respiciat ad superius versus medicum sic si talis non furatur verberabitur ꝑpter suspicionem: sed semper negabit. ⁊ si talis linea sit rotunda sic vtilem furem ⁊ potētem: sed a furto abstinentem ostendit. Et dicunt quod quedam linea valde grossa ita qꝺ nō videat linea sz quedā icisio vel lōga fouea sic furē obliuiosuz ostēdit. ⁊ si alteri ea q̄ furat accomodauerit nō recordabit sed alijs mittet maxime. Et si q̄dā figura talis X inuēta fuerit ibi fatuum ostēdit: aliter furem demonstrat: vt dicunt.

¶ Capitulum.xxxvj.⁊ vltimū secūde ꝑtis. ⁊ ē Additio eiusdē Coclitis ꝺ digito auriculari.

a Liquotiēs i isto tuberculo repe‑rit in radice digiti vna linea pul‑chra extēdēs se vltra ad secūdaȝ iūcturā:⁊ tunc arguit nobilitateȝ ingenij in diuersis facultatibus applicati:pre‑sertim qn̄ tuberculū ē clarum cū lineis nitidis Et qn̄ ego volo ispicere q̄litatē ⁊ q̄ȝtitatē filio‑rum ispicio quot sunt linee inter primā iunctu‑ram ⁊ secūdā ⁊ ex q̄ȝtitate illaꝝ iudico filios ⁊ si sunt obliq̄ filias:si vero ipedite sint nullū filiū vel filiā. Si erunt parue nō victuros iudico:si lōge ꝑmāsuros. Et quot sunt linee inter auri‑culare ⁊ solarē:tot lesiones i manu magna ostē‑dunt.s.qn̄ sunt in fine pulpe scilicet circa prin‑cipium digitoꝝ. Et similr̄ i pede magno quot sunt linee inter medium ⁊ medicum digitum infallibiliter inueni omnia predicta.

¶ Capitulū primum tertie ꝑtis chyromantie Conciliatoris. De quantitate ⁊ q̄litate man⁹.

p Ostquam determinata sunt ea q̄ de lineis ⁊ figuris existētibus in manu dicta sunt. Nunc de qui‑busdam alijs:vtputa de q̄litate ⁊ q̄ȝtitate ⁊ ceteris dicemus. Et primo de q̄ȝtita‑te qꝛ immediatius iheret substātie. Dico ergo qꝺ q̄ȝtitas ꝑfecta ⁊ pulchra manus ꝯsistit i tri‑bus. Primū ē qꝺ in suo genere manus sit sa‑tis magna:⁊ decenter ꝓportionata.secundū ē: qꝺ hec eadē sit respectu corporis cui⁹ ē man⁹. Tertium est:qꝺ vnaqueqȝ pars debite det ꝓ‑portionē alteri. Quicunqȝ ergo hēt tales man⁹ erit bone nature:⁊ ꝯplexionis ⁊ audax ⁊c. Cō‑trario modo ꝯtrarium hēbis. Quicūqȝ hēt ma‑nus maxime nimis breues respectu aliaꝝ par‑tium:⁊ respectu sui corporis cauillatorē ⁊ saga‑cem ⁊ fortē idicāt. Et si manus sint nimis cur‑te respectu aliaꝝ ꝑtiū:sui corporis:⁊ digiti ipa‑rum sint nimis curti respectu manus talium transgressorē furē isidiatorē:⁊ omni negcia ple‑nū indicant. Et manus satis magne respectu corporis cuius sunt manus subtilem calliduȝ subdolū loq̄cē ⁊ subsānatorē demōstrāt. Pa‑tet i varijs. Lōga palma cū grossis ⁊ curtis di‑gitis:pigrū negligētē ⁊ fatuū demōstrāt. Et si digiti hui⁹modi palme breues vel lōgi sint mul‑tū hebetati ⁊ obtusi specialr̄ flegmaticā ꝯplexio‑nē ⁊ suas ꝯditiōes ꝯfirmāt.et mulieres hn̄tes curtā palmā difficultate ꝑtus grauabunt. Et hoc ꝑꝑ curtā lōgitudinē scissure vulue: Que q̄‑dē lōgitudo ē similis lōgitudini q̄ ē i dorso me‑dij digiti iuxta primā iūcturā veniēs ꝑ palmā vsqȝ ad rascettā.⁊ hec duplicata erit mēsura pe‑dis. Qui aūt hēt palmā lōgā ⁊ digitos ꝓpor‑tionabiliter.igeniosus i multis opib⁹ erit ⁊ spe‑cialr̄ i his q̄ fiūt:⁊ bn̄ patet hoc i mulierib⁹ an‑glie. Manus carnee cū bōa soliditate:⁊ bn̄ ꝺ‑articulate lōgā vitā significāt.cōcaue vero ma‑nus tn̄ male ꝺarticulate:breuē vitā notāt. ma‑nus lōge ⁊ graciles tyrānideȝ idicāt. Man⁹ tenues ⁊ curte:loq̄cē ⁊ voratorē demōstrāt. qn̄ manus cū brachijs sunt ita lōge q̄ erecto toto corpore genibus ap ꝓpinquēt fortitudinē ani‑mi ⁊ aptitudinē ostēdūt. Et rasis addens dixit sublimitatē ⁊ arrogātiā ⁊ cupiditatē regēdi. Si aūt ad femora ifra mediā desināt maliuolū dis‑cordē ⁊ ignorātem demōstrat.

¶ Capitulum secundum Tertie ꝑtis. De di‑gitis ⁊ De modo tractandi.

f I aūt digiti sint tēperate magni‑tudinis ⁊ honeste speciei mores optios indicāt. Et qn̄ digiti sunt ꝑui ⁊ tenues stultū inidū audacē ⁊ feꝝ idicāt. Qui nimiū tenues ⁊ nimiuȝ ꝓxi‑mi fuerit stulticiā demōstrāt.⁊ si imoderato spa‑cio a se distēt:loquaces ⁊ leues hinc iudicabis Et qn̄ digiti sunt erecti ⁊ ꝯiuncti ita vt aer nō trāspareat notabiliter iter ipos:signū est curia‑litatis magne. Et qn̄ digiti sunt collecti ita qꝺ nō transpareant:⁊ sint conglobati auaꝝ ⁊ ma‑lignū ostēdūt.⁊ digiti recti si flectantur versus dorsum inidum ⁊ subtilem ⁊ ingeniosum indi‑cāt:maxime si subtiles sunt.⁊ qn̄ flectunt i vlti‑ma iūctura inidū idicāt.⁊ qn̄ digiti sunt dispꝑsi pauptatē ⁊ miseriā ostēdūt:⁊ loq̄ceȝ:patet hoc i mēdicātibus.⁊ qcūqȝ ꝑcutit digitos ac si vel‑let timpanizare:signū ē varie cogitationis aut male. Qui habet ꝯsuetudinē percutiēdi palmā dū loquitur ⁊ possit abstinere: signum est iper‑fectionis ⁊ passionis anime. ⁊ si abstinet deno‑tat oppositum.⁊ qn̄ quis extendit manum ad capiendum aliq̄d ⁊ manus eius moderate tre‑ment signum est velocis reditus ab ira ad in‑tellectum:⁊ q̄ talis sit iuuenis sanus ⁊ satis fortis.⁊ si sit iuuenis ⁊ non sit fortis erit melā

colicus:timidus:tristis ꝛ male cogitationis. ꝛ
si quis dum comedit vadit obuiam cibo:mali
uolus gulosus ꝛ discors homo erit. si quis dũ
ambulat a consuetudine tenuerit manum clau
sam mouẽdo brachiũ ipetuosus ẽ. ꝛ si quis ha
buerit a consuetudine quod teneat pollicem
clausum inter alios digitos auarus est.

¶ Capitulum tertium Tertie partis De vn-guibus.

Ngues lati ꝛ longi decenter te-
v nues albi ꝛ splendidi subruben-
tes signũ est ingenij optimi ꝛ bo
num notat. Oblongi autem ꝛ an
gusti soliditatem aut firmitatem demonstrant:
Inflexi autem ꝛ tardi inpudentem rapacem
qꝫ ostendunt. Et similes sunt ancipitri. Et si i
talibus vnguibus reperiantur digiti valde ma
cri ethicam passionem ꝛ soliditatez demõstrãt.
Et vngues valde breues maliuolum ꝛ discor
dem indicant. ꝛ hoc idem pallidi nigri asperi
quasi rotundi luxuriosum ꝛ promptuꝫ in vene
re vt dicunt quidam. ꝛ si quedam puncta alba
reperiantur in vnguibus amicos ꝛ benedictio
nem indicant. ꝛ quedam puncta nigra inimi-
cos ꝛ persecutiones ꝛ maledictiones ostendũt
aut noua damna.

¶ Capitulum Quartum. Tertie partis. De colore.

Olor albus ꝛ quasi prospicuus
c clarus ꝛ subrubeus equaliter q̃-
litatem communem bonitatem i
genij ꝛ mores optimos ostendit.
Talis enim color debet esse in toto corpore
naturaliter bene disposito. Imaginamur eniꝫ
ꝙ corpus prospicuum album extendatur suꝑ
corpus sanguineum ꝛ ꝙ apparebit color. Di-
ximus nisi propter estatem aut frigus aut labo
rem ꝛ cetera mutatur color iste. Si autem colo
ri:queꝫ diximus superest rubedo ꝛ claritas mi
nor in manu signum est sanguinee complexio-
nis:ꝛ suarum conditionum. ꝛ si talis color sit
flammeus ociosum ostendit ꝛ maxime si ei isit
mobilitas oculorum. Et si talis rubedo sit fus
ca signum est grossi sanguinis ꝛ deceptoris. si
autem talis color rubeus appropinquat viridi
tati vel quasi glaucedini plus quam albedini
nigram coleram ꝛ suas conditiones ostendit.
Si autem proximus fuerit citrinitati colericuꝫ
ostendit. Si autem citrinitati subtili quasi albe
dini qualis solet esse in conualescẽtibus:ꝛ hoc
sine magna materia signum est emissionis sper
matis ꝛ spirituum ꝛ tales detinentur amore he
roum alias equorum:ꝛ specialiter si eius oculi
sint profundi ꝛ mobiles. si autem albedo supe
ret ꝛ rubedo sit in tantum diminuta ꝙ vix ap-
pareat signum est flegmatis ꝛ sue conditionis
Talis eniꝫ color solet appellari gliscus. Et si
huic colori sit admixta viriditas mali ꝛ flegma
tici signum est ꝛ suarum conditionum. Et ille
color dicitur color plumbeus commixtus cum
fusco citrino ꝛ viridi vltimum gradum malicie
complexionis ostendit.

¶ Capitulum Quintum Tertie partis. De tactu.

Actus temperatus ꝛ bonus cõsi
t stit in debita proportione prima-
rum qualitatum qui magis apꝓ
pinquat caliditati ꝛ lenitati quaꝫ
frigiditati aut asperitati:ꝛ magis carnositati q̃ꝫ
macilentie. Talis enim tactus significat boni
tatem complexionis ꝛ optimum ingenium ꝛ i
tellectũ. Tactus enim calidus lenitati admix
tus calidam ꝛ humidam complexionem osten
dit. Si autem asperitati ad misceatur calidaꝫ ꝛ
siccam innuit complexionem. Si autem tactus
sit frigidus lenitati admixtus signum est fleg-
matis. si vero asperitati signuꝫ est melancolie.

¶ Capitulum sextum Tertie partis. De ner-uis iuncturis ꝛ venis.

Erui grossi ꝛ iũcture fortes ho-
n mines indicant. subtiles ꝛ lassi ꝛ
occulti debiles ostendunt homi-
nes. Vene multum late ꝛ appa-
rentes colericum ꝛ suas conditiones ostendũt
subtracte melancolicum. Profunde flegmati
cum. In debita proportione apparentes ꝛ no
tabiles sanguineum indicant.

¶ Capitulum septimum Tertie partis. De pilis.

q Vlicūqȝ pilos decēter in debita
q̄ȝtitate habuerit sup dorsū man⁹
ꝛ specialr̄ circa ptē iferiorē ꝛ cirra
ca pollicē ꝛ sup digitos signū ē bōe ꝯplexiōis
ꝛ nature.nimia pilositas istabilitatē notat. ꝛ si
talis pilositas sit inordinata ꝛ dispsa inordina
tā cōplexionē ꝛ aiaȝ ostendit.ꝛ paucitas piloꝝ
animum femineum ostendit. Et si in manu
non sunt pili signum est maloruȝ morum ꝛ stul
ti prosumptuosi ꝛ effeminati viri ꝛ deterior erit
sicut non habens barbaȝ assimilatur eunucho
Et si sint pili decenter parui in dorso manus
versus percussionem.ꝛ super dorsum quattuor
digitorum super primas duas iuncturas sint
pauci parui pili permixti coloris signuȝ est sub
tilis ingenij ꝛ alti ꝛ penetrabilis intellectus.

¶ Capitulū.viij.tertie ptis d̄ modo iudicādi.

d Iuersitas autem ꝛ modus iudi
candi apud chyromanticos est
magnus.sunt enim quidam qui
volunt non nisi certis temporib⁹
anni: ꝛ certis manibus iudicium cernere. ver-
bi gratia volunt enim ꝙ dextra viri respiciatur
in estate ꝛ vere in die dominico vel iouis. Sini
stra vero mulieris in autumno ꝛ hieme die ve-
neris. Tamen horarum diuersitatem non de-
derunt forte sciunt eam ipsi. Alij autem fuerūt
magis autentici qui dederunt diuersitatem tan
tum in manibus ꝛ etatibus. Voluerunt enim
ꝙ tam in viris quam in mulieribus respicerett
manus dextera scilicet quinqȝ linee in fine mō
tis pollicis ex vna comprehense ꝛ conglome-
rate non reperiantur in manu. Et si reperiun-
tur volunt ꝙ respiciatur manus sinistra. Simi-
liter voluerunt ꝙ manus infantium respiciatt
eo ꝙ in paruis signa appareant manifesta non
deleta a labore vel a frigore vel infirmitatibus
vt in nobis ꝛ forte isti bene.

¶ Capitulum nonum Tertie partis De q̄t-
tuor lineis naturalibus.

l Inee naturales sunt quattuor in
planicie ois ciros a pede supe-
rioris linee. Linea directa versus
eandem triangulum facit. Superior linea triā
guli vita pro quantitate sua metitur. Si obli-
que inde habeat apertum ꝛ finitum est argu-
mentum: Si strictum anguli vacuum fuerit si-
gnum est honeste mortis. Si vero ex transuer-
so ante finem trianguli linea transierit: ꝛ ab il-
la linea vsqȝ ad finē dirigatur armis mori ostē
dit. Si vero superius fuerit longum versus fi-
nem aqua morietur. Si vero fuerit inferius lō
gior in igne morietur. Si in latitudine triangu
li fuerit hec figura Z____N virgo perma
nebit. Si linea eam findendo variauerit.si par
ue animi subtilitatem. Si magne loci mutatio
nem. Si iuxta lineam vite a pede superiori na
turalis alia linea dirrigatur equalis signum est
matrimonij.si ineq̄lis adulterij. si aliqua istaꝝ
lineaꝝ ꝓuenientiū ad mediā naturalē ex me-
dia naturali veniēs dirigat suspēdet. Itē si cir
ca pedē prie naturalis linee fuerit hoc signum
E eps erit. Itē si iuxta ipsam aliam rimulaȝ
extensam in sūmitate sui versus foueā tale ha-
buerit signū 3 erit ēt si fuerit rusticis in di
gnitate supius dicta. Itē si ab ipsa rimula vite
ꝓcedāt rami inferius respiciētes versus lineā
capitis diuitias nūciāt. Itē si iuxta radicē ipi⁹
versus rascettā fuerit hec figura. o o .amis
sionis oculoꝝ signū ē. Itē tres virge ipsi linee
capitis assignant. Et si vna virga p mediū sci
derit leprā denūciat. Si a pede prie naturalis
vel ab alia a pede veniēte rimula ꝓcedēs exi-
uerit peregrinabit. Si pria linea naturalis a sui
medietate versus pedē eius rubuerit: colli do-
lorē manifestat. Si linea vite ab ipsa ꝓcedens
i pricipio similr̄ sui exarcuerit cordis dolorē no
tat.si in fouea cyros q̄si duo. C C ꝯnexa fue
rit hoiem interficiet. Si i mōte pollicis rimula
tēdēs versus pollicē fortiter fiderit cū ꝯsangui
neis suis luxuriā ppetrabit. Et secundū alios
fortis ire signū ē. si mōs pollicis plenus rimu
lis fuerit infirmitatū causas ostēdit. Si paucas
rimulas habuerit ꝯtrariū idicat.si secūdū quos
dā multis.s.rimulis i pecoribus felicitatē. Si
paucis ecōtrario demōstrat.si inter duas iunc-
turas pollicis in latere ex trāsuerso multe ꝛ for
tes rimule trāsierint multā ꝛ magnā parētelaȝ
ostēdit.si pauce fuerint ꝛ parue ostēdūt pauci-
tatem parētū.si vero fuerint inter pollicē ꝛ indi
cē respiciētes finē patrē ꝛ matrē.si ex transuer-
so transierint patrē matri ꝑponit.si lineā polli-
cis parētelam idicātē due linee fortiter sciderit
matris lectū violabit.si he eedem linee iuncte
fuerint sine corruptione totaliter pollicē cinxe-
rint suspendetur. Eadem linea est signum
fidelitatis: si fere cingat digitū infiduȝ ꝛ sine fi
de denunciat. Vnguis pollicis naturaliter

recuruus animosum denotat. Si rubeus fuerit
⁊ planus vel pallidus infortunatū facit. Hec
omnia tam in viris quam in mulieribus sunt
consideranda diuersis tamen manibus tempo
ribus ⁊ diebus. Si in tota percussione manus
ab intus vel econtrario multe linee implicite
exeuntes fuerint honestatem notant. Si vero
pauce ⁊ implicite: parcitatem denunciant. Itē
quot linee mediam naturalem diuiserint siue
inferiorem tangant siue non tot pueros nun-
ciant. Rimule eidem naturali adherentes. siue
superius siue inferius ⁊ linee arcuate ⁊ nimis
apparentes grauem litem: ⁊ ecclesiasticam rem
manifestant. Si in media naturali linea quasi
punctum apparuerit vnum oculum amittet. si
duo duos. Si vero supra in fouea hoc signum
sic G apperuerit ⁊ per ipsam transiens mē
sam cornua posuerit: nota est conuersionis in q̄
cunqꝫ sui parte magis ab vltima distinguit eo
tempore tempus felicitatis ostendit. ⁊ si i supe
riori circa finem seu in ipsa mensa sit hoc si-
gnum sic P vim demonstrat dominandi.
Alibi in mensa confessionem vel luxuriam no
tat. Si vltima linea naturalis gradatim versus
indicem descendat gradatim honores ⁊ felici
tatem accumulat. Si vero subito se precipita-
uerit: subito bona accumulabit. Si vero sub te
tenderit contrarium operatur: nisi alia subtus
prohibeat. Hec eadem sursum tendens labo-
re proprio degere non negat. ⁊ si ipsam versus
descenderit. tale signuꝫ Y mori i itinere ostē
dit. Sed si ipsa in mensa quasi triangulus ad-
iaceat prebendaꝫ indicat. Si a media ad ipsaꝫ
mensalem fortis virga transeat vt hic ┼┼ in
viro tot captiones: ⁊ in muliere tot partus de-
monstrat. ⁊ si in mensa hoc signum sic h
appareat humani sanguinis fenus probat. ⁊ si
fuerit hoc signum sic. G in mensa mulieris
consistens illam meretriceꝫ esse significat. ⁊ se
cundum quosdam si ab vltima linea alique li
nee non directe sed oblique per mensam ad me
diam mense in vltimam lineam naturalem ⁊
quantitatis auricularis rimule parue: sed inde
ex transuerso ex directo plāte vulnera brachio
rum vel manuum denotant. ⁊ affines eorum a
minimo vsqꝫ ad finem tertij si rimule parue ite
rum sursum sint tēdentes vulnera capitis ostē
dunt. Ubi autem illi tres digiti palme iungun
tur: si rimule eorum medietatem diuiserint vul
nera in lateribus indicant. Si linea aliqua ab
vlteriori digito vsqꝫ ad quartum porrectionem
fecerit: magni ingenij signum est. ⁊ sic est finis
Deo laus ⁊ gloria qui trinus ⁊ vnus regnat
Amen.

Capitulum decimum ⁊ vltimum Tertie
partis ⁊ est Additio eiusdem Coclitis. ⁊ est
ostensiuum de modo iudicandi in chyroman-
tia post examinationem vigintitrium volumi-
num librorum.

d
Ixit ptholomeus in verbo duo-
decimo cētiloquij. Amor ⁊ odiū
remouet homines a recte iudicā
do. Idem sentit philosophus re
thoricorum primo dum dicit. Amor ⁊ odium
⁊ proprium commodum: sepe faciunt iudicem
non cognoscere: ⁊ ideo non est iudicandi homi
nibus cognitio quia iudicium passio anime nō
potest recte exercere propter cognitionem ab
illa passione impeditam. Sed vt ad proposi-
tum redeam. Reperio diuersos modos iudi
candi secundum diuersas opiniones: Tamen
hic ostendam rectam semitā qua vsus sum ⁊ ē
mihi experientia clara; doctos viros non exclu
dendo: quos tempore meo noui intelligere
chyromantiam atqꝫ physionomiam: nisi con-
terraneum nostrum dominum Franciscum de
panzarasis hominem doctum ⁊ peritum inter
modernos cognoui chyromantiam ⁊ physio-
nomiam intelligentem: Multi loquaces me-
thodos ⁊ garruli putantes se scire cum nihil
sciant huic se facultati applicuerunt: Ad pro-
positum redeundo: Ut ergo recte iudicemus:
Ista prima esse debent scilicet prius debet
esse facta optima manuū lotio: ⁊ per aliquan-
tulum temporis ille de quo iudicaturi sumus
debet quiescere: Et esse ieiuni stomaci idest
non crapulosus neqꝫ ebriosus. Tempore esti-
uo in loco calori opposito respiciendus erit.
Tempore autem hiemis in loco vbi frigus
non adsit: aer sit radiosus: ac etiam manus
minime sit defaticata nec corpus. Quia cale-
factio extrahit sanguinem a centro ad circum-
ferentiam. Non est inspiciendum in radijs
solaribus quia caliditas naturalis extrahitur a

calidKtate solis ⁊ rubefacit cutem ⁊ spiritus uisiui resoluuntur a radijs solaribus Dicit Aristoteles in secundo de anima excellentia sensibilis corrumpit sensum quoniam natura extrema non patitur ideo Chyromanticbus radios solares intensius non aspiciat. Masculo autem dextram sinistram femine pro principalioribus conspiciendam censeo: si bonus chyromanticus quis esse velit. Et cum hoc q̄litas ⁊ quantitas manus tactus ⁊ forma eius cum suo situ aduertenda sunt. Et cū istis eminentiam tuberculorum ⁊ depressionem rubedinem ⁊ palliditatem antedictarum lineationum mandare obliuioni non decet. Considerare etiam debemus aggregationem ⁊ disgregatōez digitorum transparentium ⁊ figuram ⁊ formā eorundem articulorum. ⁊ claritatem ⁊ fuscedinem vnguium ac eorum formam. coniunctionem aut disgregationem supremi anguli cum suo situ ⁊ figura. Preterea quoqz aduertenda est cordis ⁊ epatis linea ⁊ media naturalis cū mensali Linea: necnon quelibet soror linee cordis illa scilicet montis pollicis ⁊ concaui. Inspice etiam solarem lineam Et mercurij conditionem cum proportione linee medie naturalis. Talis enim proportio ostendit qualitatem ingenij: sicut facit astronomus in natiuitatibus a conditione mercurij. Et multitudinem vniuersaliū Linearum considera: necnon consanguineos inspecta: filios diuitias ⁊ calamitates mortem violentam aut quietaz illius hominis quem iudicas videbis: cum egritudinum qualitate tempora notabis cum annorum reuolutione: ⁊ mensurando cum instrumento aut cum aliqua alia re: aut cum compassu de quinquennio in quinquennium. hoc etiam est de necessitate celorum motus primari. Cogita etiam longitudinem ⁊ bonitatem vite: ⁊ causam prouenientem ⁊ a qua causa antecedente aut primitiua bonam fortunam aut malam in prima secūda ⁊ tertia etate quis suscepturus sit. Aduerte etiam que sit clymatum natura: ⁊ regionem ⁊ parentes si possibile fuerit: si non consideres supradicta a recto tramite deuiabis. precipue quoqz notabis exercitium circa quod versatur homo iudicandus. Diuersimode enim iudicare debes atqz aliter in hyspano: aliter in gallo: aliter in ethiope: aliter in thrace: aliter in lenone: aliter in cynedo: aliter in nobili: aliter in plebeo: aliter rustico ⁊ sic de reliquis: aliter in masculo ⁊ aliter in muliere. Nec respicias hominem extenuatuz quia calor naturalis est exhaustus: nec aliquem ante annorum nutritionem i primo libro physionomie tactum est. Nec crapulosi inspiciendi sunt sicut ante diximus quia fallax erit iudicium. Ego quidem decez milia hominum post prandium: ⁊ ad lumen lucerne inspexi: quorum veridice fortunas predixi. Inquit hermes in sua chyromantia. Signa ipsi⁹ manus sunt eius grossicies tenuitas sudor vel humiditas siccitas: calor: asperitas: Lenitas pilositas scissure ⁊ lineationes. Item autem omnia sunt signa naturalia. Et ideo hec ars se non extendit ad iudicandum de accidentibus anime que non habent signa in manu: quia nō sunt a natura vt ars mecanica aut ars sutoria vel fabrilis ⁊ huiusmodi: ⁊ non negligas considerare ambas manus ad inuicem proportionando: quia natura frustra non lineauit sinistrā Sunt aliqui ignorantes qui vnam manum tantum aspiciunt errantes in iudicando. Caue ne manus callos patiantur quemadmodum sunt manus carpentariorum fabrorum. Et differentiam non facias si vis recte iudicare inter dextram ⁊ sinistram nisi vt dixi. Et sic finis est quinti libri de chyromātia magna: vbi est chyromantia conciliatoris cum additionibus nostris que nullo pacto sunt contemnēde. Lector igitur accurratus omnia perlegat sine liuore ac inuidia, E in iudicandis rebus nostris odium precipue absit: si autem sunt qui velint maledicere lectione operis huius indigni sunt.

¶ Explicit liber Quintus.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis bono-
niensis Medicine distillatoris Chyrurgici
Physionomiste Chyromantici Geomātici-
qȝ liber Sextus Anastasis qui dicitur Chyro
mantie parue: qui est ex infinitis auctorib⁹ su
sceptus: multis tamen additis. Ad eundem
Dominū Alexandrū Bentiuolum ꝛc. felici-
ter Incipit et primo ponitur Prologus.

¶ Prologus.

UAM Satis superqȝ supio
ribus libris de Chyromātia
quantum ad Theoricam per
tinet scripserīz: Uarijsqȝ rōni
bus non nullorum opiniones
redarguerim: equum esse du-
xi librum hunc sextum conde
re. Ut ostenderem quantum pratica: et magi-
stra rerum eperientia ualeat. Cui rei eo maxi-
me tempore me tradidi: quo tot pessimi euen-
tus: me multo ante referente: non modo priua
tis hominibus: sed etiam nobilibus. dyna-
stis: principibus regibusqȝ euenerunt. Ut au-
deam dicere me nullo modo in hac arte errare
posse. Preuidi enim: eos: qui dominio expel
lendi essent: Quosue ex infimo gradu ad sum-
mum fortuna traducere deberet. Quot suspen-
dia: quot infirmitates: quanti uarii euentus a
me prenotati fuerint: nullus est qui nesciat: qui
Coclitem nouerit. De itineribus suscipiendis
de mercibus exercendis: de studio litterarū eli
gendo: De meretricibus fugiendis: De ludo
abdicando: ꝛ infinitis aliis rebus quid predi-
xerim infiniti testes: ꝛ hi quidem fide digni su
persunt adhuc: ꝛ multi qui diem clauserunt ex
tremum: superfuere: Quibus summa esset ꝛ est
fides adhibenda. Multos grauiter uulnera
tos hac maxime arte pristine ualitudini restitui
nisa quoqȝ physionomia: iactisqȝ Geomanti-
cis figuris: quibus vehementer et delectatus
sum ꝛ multa variaqȝ predixi. In medium ad
ducem villa marinum Illustrissimi Hanni-
balis fratris tui famulum: ni res hec omnib⁹
curialibus: multisqȝ ex ciuitate nostra notissi-
ma esset: hic accerrime vulneratus erat adeo
ꝙ inter omnes medicos optimosqȝ chyrurgi
cos de eius salute desperabatur: habito de eo
iudicio preter omnium opinionem viginti duo
rum dierum spacio eum: adeo liberaui vt ad-
huc inter mortales vitam viuat satis prosperā.
Preteream alia infinita: cum de laudi-
bus meis alijs locum relinquere sit satius: q̄ȝ
me ipsum laudare. Quantū in hac arte possit i
genium nostrum infiniti vt diximus testes sūt:
et maxime Horatius Bichardus Fanensis
de cuius prudentia doctrina ingenio: ac mo-
deratione: satius est tacere q̄ȝ parum loqui.
Inter alia nature dona quantum fide alijs p̄
stet erga parentem tuum cultus: in fratres tu-
os honor ac beniuolentia indicio sunt. Tanto
enim amore Bentiuolos prosequitur ut nihil
maius excogitari possit. hic non pauca de me
vidit experimenta. Ut in epistola ab ipso eru-
dite condita ostenditur. Adest et Ludouicus
Uitalis bononiensis corpore quidē claudus
sed ingenio ac doctrina adeo erectus vt rectos
omnes superare videatur. multosqȝ animo ac
doctrina claudicare ostendat. Hic mathemati
cas omnes philosophiamqȝ precipue ac astro
logiam optime callet: cuius iudicium adeo ve
rum est: vt quicqd dicat ab oraculo prouenire
videatur. Hic Astrologiam calculatoriam cū
iudicio nostro contulit: adeoqȝ verum iuenit vt
nihil penitus differre visum sit. Sed vt vnde
abij reuertar iclyte pⁱceps: hūc sextuȝ pratice
nostre librum legere non dedignaberis. Cum
in omni genere vite ac cognitionis tibi: reliqs-
qȝ omnibus tua gratia profuturus sit. Nō me
latet multos esse ac fore maliuolos: qui i opus
nostrum non modo caninis linguis sed cinicis
morsibus insurgēt: quos presidio numinis tui
fulctus minime timeo. Iudicabunt etenim recti
censores hos potius odio ac liuore quodam
duci: quam quod sciāt id quod obloquuntur:
Neqȝ de his poenam aut supplicium aliquod
suscipiendū esse existimo: cuȝ ipsi itra se acriter
crucient: dicente poeta. Iustius inidia nihil ē:
que protinus ipsum auctorem cruciat: atqȝ itra
viscera torquet. Preterea qui me tueant ma-
ximi ac hi quidem doctissimi auctores: quibus
multa prestanda est fides adsunt. Nec uident
maliuoli tanta cecitate ducti vt omnia penitus
ignorent: ꝙ dum me carpunt: eos omnes cauil
lantur quos ipse habeo auctores: quiue quotti
die in doctissimorum virorum ore versantur.
Si qui forte in hoc meo libro nominatim po-
nent: nō existiment me hoc fecisse vt aliquem

infamia notare velim sed vt indicij mei testes existant validiores: Et si quoqꝫ generali uocabulo in aliqua operis mei parte religiosi aliqui ponent̃: sciant me solum pro illis verba fecisse q̃ nota digni sunt. in omni eniꝫ meo iudicio bonos semper excipiendos duxi: quos: cum laude digni sint: colo ac veneror. Oro igit̃ ⁊ vt exorem obsecro: ut vna cum ceteris hunc quoqꝫ sextum librum Diue Alexander perlegas: ⁊ Coclitem clientulum tuum diligas: ac a caninis faucibus tuearis ac defendas: Tu meum numen es: tu solum mea gloria: quicqd erit coeles tua erit gratia. Tu quoqꝫ lector candide: si huius sexti libri vtilitatem equa mente diiudicabis diligentiam meam summis extolles laudibus dicesqꝫ: hoc opus vere nomen sibi Anastasis vendicauit.

¶ Magistri Bartholomei Coclitis bononiensis Medicine distillatoris: Chyrurgici Physionomiste Chiromantici Geomãticiqꝫ Liber sextus Anastasis. q̃ dicit̃ chyromantie parue: q̃ est ex infinitis auctoribus susceptus: multis tamen additis. Ad eundem dominuꝫ Alexandrum Bentiuolũ ⁊c. feliciter incipit.

d

Um Mihi in animo erat sextum Anastasis nostre librũ scribere: Liber quidam chiromantie cum multis manibus ⁊ lineis ad manus meas peruenit. Qui qdem ab Andrea quodam coruo compositus fuerat. Quem cuꝫ vere coruum esse dignoscerẽ miratus sum quo pacto hic pauonis pennis susceptis se coruum non esse voluit ostẽdere. Et cum laborum alioruꝫ fur et latro existat merito damnandus est. Dicet quispiam illud Terentianum: nihil dictum quod non dictum sit prius. hoc ego quidẽ concedo ac confiteor: sed eos vituperatione dignos censeo: q̃ aliena pro suis absqꝫ auctoruꝫ nomine audent in medium afferre: ⁊ eo magis reprehendẽdi tales sunt: quo minus sentẽtias ⁊ intentiones auctorũ non modo male intelligunt: sed pessime scribunt. Ego autem i opere meo summa cura euigilaui auctorum nomina nec non eorum auctoritates legentibus ⁊ aperire ⁊ manifestare. hic Andreas (nam verũ fateri licet) satis bonus est praticus longeue etatis auxilio: licet i theorica nihil penitus valeat.

¶ Si aliqbus videbit̃ me aliqua ab eo excerpsisse: sciant me non ab eo sed ab illis quos ipe imitatus est omnia sumpsisse. Qui enim a fonte aquam scaturientẽ suscipiunt melius sitiꝫ extinguunt q̃ꝫ si ad riuulos accedant. Nunc ad capitulum primum veniamus.

¶ Capitulum primum de longitudine vite.

p

Rima radix est ꝙ omnes viuentes ex naturali quadam inclinatione scire desiderant periodum ac diuturnitatem vite sue. Primo igitur tractabimus de longitudine ⁊ breuitate vite.

¶ Illi homines diu victuri sunt: q̃ habent lineam uite satis longam: extẽdentem se ad restrictam vel iuxta: continuam eiusdem latitudinis per totum decenter latam profundam ac bene coloratam.

¶ Cerebri linea vel vt melius dicatur sensibilis vel cephalica quod idem est: Quando ẽ cũ bona latitudine ⁊ profunditate boni coloris ⁊ bene articulata vsqꝫ ad acumen manus ⁊ non vltra longam vitã significat simulqꝫ audaciaꝫ.

¶ Linea capitis si in superiori parte anguluꝫ non acutum sed rectũ cõstituit longã vitã dicũt ostendere. Si vero acutus fuerit diu etiam viuet: ⁊ talis erit nature astute ⁊ vafre.

¶ Quando linea epatis est satis longa scilicet vsqꝫ ad mediam naturalem: profunda ⁊ lata decenter cõtinua ⁊ bene colorata: significat bonitatem epatis atqꝫ degestionis: ⁊ per consequens longitudinem vite. Aliqui dicunt: Si basis trianguli erit bene recta ⁊ longa in medio aliquantuluꝫ diuisa: ⁊ riuulosa ⁊ boni coloris: ostendit bonam dispositionem atqꝫ longitudinem uite attestatur experientia nõ affirmo.

¶ Angulus dexter si fuerit rectus velquasi bene apparens ⁊ bene coloratus significat bonitatem cordis ⁊ sanguinis: ⁊ virtutem fortem ⁊ per consequens vite longitudinem.

¶ Angulus sinister quasi rectus arguit bonaꝫ complexionem ⁊ ob hoc vite longitudinem.

¶ Manus magne ⁊ debite proportionate in quacumqꝫ sui parte in qualitate ⁊ quantitate arguunt bonam complexionem: ⁊ per consequens longitudinem vite.

¶ Manus carnee ⁊ cõcaue cum bona solidi

tate. ⁊ bene articulate longā vitā demōstrāt.

¶ Si i medio spacio iter lineas triāguli sit planities bonam complexionem significat (si bene coloretur) ⁊ ex consequenti longitudinem vite.

Saturnina si cum linea vite coniungatur rectaque sit ⁊ non intersecata ⁊ ad Saturni digitum vel prope deuenerit: Triangulusqꝫ suā seruauerit proportionem diuturnitatem vite dicunt ostendere.

Si mensa manus equali sit constituta spacio bonam in homine complexionem indicat: ⁊ per consequens vite longitudinem.

Linea quedam oriens a rascetta vel a linea cardiaca se extendens per concauum manus ad Turbeculum Mercurij quem aliqui appellant viam lacteam: quando est continua ⁊ cum media naturali connectitur extendens se ad minimum Tuberculum: bonam complexionem ⁊ mentis agilitatem testatur: longitudinemqꝫ vite denotat: vt aliqui referunt.

Quando linea Mensalis fuerit bene continua satis longa profunda lata ⁊ recta significat bone dispositionis naturam: ⁊ membrorū radicalium proportionem ⁊ per consequens vite longitudinem. Terminus istius linee duobus modis perficitur. Aliqui tenent bonam terminationem esse quando terminatur sub diametro digiti saturnini.

Alij dicunt ꝙ vera terminatio est: quando terminatur in principio montis indicis precipue ad radicem ipsius. Ego dico ꝙ vtroque modo vera est terminatio: Prima enim est equalis: secunda est extra equalitatem complexionis.

Si spacium rascette sit purum ⁊ bene coloratum significat bonam complexionem: ⁊ per consequens longam vitam.

Linea Saturnina in concauo manus: seu soror linee vite cum ternaria proportione que initium suum habeat prope rascettam vel circa ⁊ desinat vsqꝫ ad mediam naturalem cum bono colore situ ⁊ positiōe arguit lōgitudinē vite.

Si Tuberculus pollicis sit rotundus decēter ⁊ lenis bene coloratus bonam complexionem ostendit: nec non longitudinē vite.

Omnes manus Tuberculi bene eminētes longitudinem vite declarant precipue si sint bene colorati.

Triangulus bene equilaterus si sit pulchrarum linearum bene coloratarum ⁊ rectarū signum est equalitatis membrorum mineraliū ⁊ lōgitudinis vite.

Soror linee vite in monte pollicis oriens a sumitate anguli summi ⁊ se extendens quasi ad restrictam vel prope longitudinis vite signum est.

Si pauce rimule in mōte pollicis fuerint: paucas infirmitates ostendere dicunt ⁊ ex cōsequenti vite diuturnitatem.

Dicit coruus loquax ac nigerrimus: Quando media naturalis transierit montem manus lōgitudinem vite arguit cum inopia ⁊c. Conceditur de longitudine vite. tamen cum mala complexione: ⁊ denotat naturam superfluam: ⁊ si alie principales linee correspōdent ad diuturnitatem vite. Puto hunc coruum nostrum esse mere vernaculum ⁊ insipientem: quia caret radicibus chyromātie ⁊ physionomie: vt i precedētibus libris nostris patet: Caueas igitur a tali iudicio quoniam falsissimum est.

Quando mensalis duos ramos efficit vnū in medio montis indicis: ⁊ alium ad vitam hominem longeuum arguit.

Dentes magni ⁊ spissi longitudinem vite existimantur arguere si causa primitiua non impediet. Quoniam non est apud physionomos signum tante excellentie quante est istud: per quod simpliciter possit sine alia proportione iudicari: quia ostendit virtutem specificam atqꝫ occultam bene fixam esse. vt puta humidum radicale atqꝫ spermaticam virtutem a principio generationis robustiores representat.

Fatuum est plerumqꝫ tradere iudicium de longitudine vite sine concordantia multorum signorum ad inuicem.

Errant enim ⁊ vehementer qui existimant ac sibi persuadent se posse cognoscere periodū ac terminum vite alicuius: cum aliqua mensuratione. Uerum est ꝙ per mensuras poterimus imaginari etatem communem que vt plurimum peruenit ad annos. 70.

Ego iam mensuraui cum circino: ⁊ secundum mensuram inueni tempus septuagenarium in linea cardiaca ⁊ in alijs principalibus lineis correspondentibus ⁊ tamen hi quos iudicaui peruenerunt ad annos octuaginta vel circa. Uidi etiam pluries aliquos qui secun

dum lineas potuissent peruenire ad annos solares seu chronicos: varijs modis fuisse impeditos: vt puta ab infirmitatibus: aut vulneribus: aut laqueo: vel alia ui: ex quo dies eius abreuiati sunt. Judicet ergo chyromanticus pensiculate ⁊ cum erubescentia: ⁊ non vt quidam: qui honoris proprij curam non habent ⁊ potius iactabundi sunt: ⁊ non iudicant secundum veram scientiam: crede vt plures: scias vt pauciores atqꝫ sapientiores.

¶ Capitulum secundum de breuitate vite.

[C]aracteres picti in monte medij vt ostensum est in suo loco in lib. quinto egritudinum multitudinē significant ⁊ fortasse breuitatem vite.

¶ Linea media naturalis quando non transit diametrum in digito medio significat talē moriturum in etate iuuenili.

Linea media naturalis subtilis pallida debilitatem cerebri ⁊ complexionis ostendit et ex consequenti breuitatis vite est signum.

¶ Crux quedam parua in fine linee medie naturalis ex opposito medij vel auricularis significat mortem infra annum vel cito vt dicūt hoc tamen a me nūquam fuit obseruatum.

¶ Si spherica figura vel. y. sit iuxta lineam vite egritudines multas ostendit. Si quidem i parte superiori preteritas: si in iferiori futuras: ⁊ mortem propinquari demonstratur. Si vero in medio loco significat aliquem de suis infirmari. Et si predicta signa transfixa sint tunc mortem propinquam dicunt ostendere.

¶ Quando linea media transit totam manum dicunt breuitatem vite significare. Uidi vt plurimum tales ex reumate capitis infirmari.

Et dicunt quanto magis tendit uersus inferiorem partem manus tanto velociorem mortem significare.

¶ Si mensalis cum media naturali angulum causant breuitas uite denotatur vt aiunt recentes obseruatores.

¶ Si linea uite fuerit breuis breuitatem vite arguit nisi iuuetur ab aliqua alia linea.

¶ Jlle coruus valde niger posuit in sua picta chyromantia lineam uite fractam in medio positionis sue ⁊ refert talem fractionem terminari ad annos .25. Ergo secundum ipsum periodus indiuiduorum terminatur in anno. 50. quod est falsissimum vnde Lucerna sua est male lucens.

¶ Si Triangulus in manu non videtur in aliqua sui parte esse nec aliquam sui affert demōstrationem videtur breuitatis vite esse signum Et hoc precipue corroboratur si linee sunt exigue aut fracte siue capillares.

¶ Si mensa manus inequali spatio a media naturali distare videatur malam hominis complexionem ostendit ⁊ per consequens breuitatis vite est indicium.

¶ Si in medio spacio inter lineas trianguli non sit planicies: ⁊ male locus ille coloretur defectum arguit caloris: ⁊ ex consequenti breuitatem vite ostendit.

¶ Si spacium rascette male coloratum fuerit dicunt breuitatem vite arguere.

¶ Si linea mensalis non seruauerit trinam proportionem et vlterius sit male colorata aut fracta seu capillaris breuitatis vite est signum.

¶ Jecoralis linea si nō seruauerit trinam proportionem: ⁊ si fuerit intersecta a multis lineis vite breuitatem denūciat.

¶ Dentes rari ⁊ minuti penitus vite breuitatem demonstrare videntur.

¶ Quando spacium quod est ab vmbilico deorsum est maior q̄ꝫ ab vmbilico ad pomū granatum: qui huiusmodi habent dispositionem: breuis sunt vite.

¶ Caue ⁊ precaue iudicare aliquid de breuitate vite nisi linee sint penitus delete: nam est opus dicere periodum determinatam secundū terminationem linearum in tempore egritudinum que maxime representantur in cardiaca linea. Quoniaꝫ natura specifica facit aliquotiens actiones que impossibiles apparent medico ⁊ physionomo circa negocia egritudinum quia duplex est complexio una insequens materiam: alia insequens formam: quemadmodum scribit veridicus commētator in sexto sui colligeth. capitulo primo Loquēdo de fine artis Medicine Dicit enim. Ars aliquando deficit in indiuiduis propter materiales preparationes que sunt in ipsis: quod est: quia non est impossibile vt sint duo homines vnius ⁊ eiusdem temperate complexionis equaliter: ⁊ vtentur vno regimine: ⁊ vnus istorum deueniet ad meliorem finem: quem consequi poterit

per ipsius naturam In alio vero in eodem regimine existēte mali generabunt humores qui mortem inducēt. Et causa huius est quia in eius complexione est mala preparatio fixa: que est causa vt in ipso hec malicia generetur: quāuis hanc preparationem ignoremus. Et causa huius ignorantie est: quia in naturis tot sunt preparationes fixe: vt eas per signa cognoscere nequeamus: ꝛ hoc accidit propter preparationum infinitatem: sicut in naturali philosophia est declaratū: quia ibi dicitur ꝙ quelibet materia habet accidentia propria ꝛ fixa in ipsa sine accidentibus: que manant a forma. ꝛ hec accidentia que sunt in materia sunt cause multitudinis uarietatum: que in naturis indiuiduorum inueniuntur quēadmodum accidentia ꝓpria forme sunt cause multitudinis varietatum que in moralitatibus indiuiduorum hominum cognoscuntur. Et totum hoc est: quia in homine multe species indiuiduorū vel compositionum inueniuntur: quia est ultimum compositū ꝛ ob hoc prouenit occultatio varietatis ꝓprietatū que in naturis ꝛ moralitatibus indiuiduorum inueniuntur: quamuis in sensibilibus particularibus indiuiduorum manifestis quo ad nos communicent. Ecce aliquantulum egressi sumus ordinem libri nostri: non tamen propter hoc minus sequetur iuuamentū: Quia hic remouimus unum dubium quod multi sapientes scire affectant. Ideo chyromanticus non debet desperare de aliquo indiuiduo vtrū moriatur vel ne. Sed debet dicere tali tempore anno ꝛ etate es proclinis ad aliquas egritudines cū grauamine: ꝛ eris in periculo mortis: ꝛ nō dicere de morte absolute: quia aliquando iudicantes decipiuntur propter occultas proprietates indiuiduorum a celo causatas. Ideo frater tuus Hermes O Alexander mi vnice patrone: annis elapsis credebatur a me ꝛ a multis: ꝙ non deberet euadere ab illa infirmitate que ipsū acriter cruciabat: ꝛ tamē rationibus supra notatis euasit. Astronomi dicunt ꝙ aspectus Iouis fuit causa sue salutis. Ego autē hoc maxime signo de eo dubitabam: quia omnes linee in sua manu apparebant exigue: cū tenuitate: ꝛ cum summa multitudine numerali: Si quis igitur voluerit terminare tempora accipiat circinum ferreum vel argenteum: ꝛ incipiat mensurare in principio linee vite ab angulo summo de quinquennio in quinquenniū Et talis mensura sit tanta quanta est linea hic sic ducta ——— mensurando lineam cardiacā seu cordis ꝛ in quacūq; linea computabuntur quinq; anni. Et sic mēsurabis vsq; ad fractionem que cardiacam intersecabit ꝛ si erunt due linee erunt decem anni ꝛ si tres quīdecim ꝛ sic multiplicādo pones numerum annorum infirmitatis que per intersecationem vel sepationē facile poterit iudicari. Uerbi gratia linea cordis est continua: lata profunda: ꝛ colorata vsq; ad sui medium: tunc mensura modo supradicto ꝛ habebis āños egritudinis: ꝛ si forte talis carentia cardiace capiet sex de illis paruis lineis erunt anni. 30. ꝛ sic bn̄ mensuras indica tempus. Et si sit magna fractio tunc magnum erit vite periculum. Sed si ibi inueniatur triangulus equilaterus erit minor infirmitas. Si in directo fractionis fuerit vna ex duabus sororibus valde etiam maliciam minuet fractionis. Et precipue illa que est ī concauo manus. Si uero ambas inueneris intensius est iudicium euasionis. Et non obliuiscaris linee mensalis continuationem: punctuationem vel fractionē quia hec est radix ꝛ indicatrix egritudinum. Hāc igitur mensalem in tres etates diuides: vt fit in aggregatione digitorum. Etiam considera alias partes sicut est bona manus consolidatio: pulchra digitorum proportio ac articulorum: Unguium colores: Considera etiam qualitates egritudinum: an sint ex colera an ex sanguine ꝛc. an a dolore seu vulneribus causentur: vt patet in varijs locis nostri operis: proportionādo singula singulis. ꝛ sic recte considerando rectius etiam iudicabis.

¶ Capitulum tertium de egritudinibus in generali.

Ittera. A. In mōte manus varias ac diuersas egritudines dicūt chyromantici demonstrare.

¶ Signa seu caracteres in monte medij aut saturni vt in quinto Anastasis nostre pictum est capitulo de saturno aliquā do multitudinem egritudinum denūciat.

¶ Linea oriens in concauo manus iuxta lineam vite ꝛ habens ramum tendentem ad brachium similem radio significat egritudinem ī fra sex āños. si eiusdē linee ptes sīt grossiores q̄ sūt circa brachiū ifra duos ānos significat.

¶ Linee parue iuxta radicem mensalis egritudines in prima etate demõstrãt: Iuxta medium in media: iuxta finẽ in vltima etate.
¶ Linea rubea ⁊ notabilis secãs bases trianguli ⁊ trãsiens per concauum manus egritudinem ostendit.
¶ Talis figura ∼∼ prope angulum supremum ⁊ precipue si rubea extiterit: egritudinẽ infra annum dicunt significare.
¶ Angulus sinister deficiens in manu debilitatez stomachi: ⁊ epatis arguit: ⁊ ꝑ ꝯsequens multas egritudines. Stomachus enim est veluti lebes corporis in coquendo cibum: et est instrumẽtum prime digestionis. Epar vero est minera sanguinis: ⁊ ibi decoquitur cibus: ⁊ alteratur secunda vice: qui primo a stomacho alteratus ⁊ digestus est.
Si ergo ista membra sunt debilia debilitatem corporis significabunt: ⁊ ad multas egritudines corpus preparatum ostendet.
Hec figura ∽ in monte pollicis iuxta lineam vite egritudinem magnam illo eodem anno futuram ostendit.
Si superius iuxta concauum manus apud cardiacam talis figura apparuerit. ᘁ tunc infirmitatem minorem vel maiorem secundum presentiam signi demonstrat illo anno.
Quando media naturalis diuiditur a quibusdam obliquis lineis: quot quot erũt diuisiones tot corporis passiones ostendunt. Et si tales linee scindentes lineã capitis fuerint capillares ex reumate infirmitas erit. Si vero fuerint mutilate erunt animi passiones. Et si tales linee scindentes sint tortuose tantũ infirmitatem ostendunt.
Si soror linee vite in concauo manus hoc ẽ linea saturnina sit tortuosa: vel vt aliqui dicunt lata ⁊ tortuosa grauabitur ab infirmitatibus in copia.
Soror cardiace in cõcauo manus discõtinua aut capillaris exuberantiã egritudinũ minat̃.
Soror in concauo manus cum orbiculo aut orbiculis egritudines declarat ⁊ quot erunt orbiculi tot egritudinũ inducunt pronitatem.
Si mons pollicis plenus rimulis fuerit ifirmitatum multitudinem ostendit.
Scala vel gradus in idicis tuberculo si sint eius cacumina annexa ⁊ scissa supra modum a transuersalibus lineis egritudines corporis denunciat. Ut habeo ego ⁊ magis habui annis preteritis in manu mea. Et ideo non ago gratias celestibus influxibus.
Si i medio spacio inter lineas trianguli non sit planicies ⁊ male colorẽ defectum caloris representat: ⁊ per cõsequens copiam egritudinũ.
Si autem linea epatis a pluribus lineis pallidis intercepta fuerit: malam digestionem significat ⁊ dolores varios ex ipsa procedentes propter malam digestionem.
Si locus trianguli sit cum liuore signum est ꝓximi doloris.
Quando una linea per restrictam transierit tendens tortuose in vite lineam: proximam significat egritudinem. si pallida fuerit eam preterijsse denotabit. Precipue autem si in fundo nigrior fuerit: ⁊ si fuerit pallida egritudinẽ significabit futuram: ⁊ hoc intelligendum est si prope restrictam fuerit.
C. figura in monte Lune corporis multas indicat infirmitates.
Si in prima iunctura quattuor digitorum sit vna tantum linea ⁊ sit intersecata a pluribus lineis longam ostendit infirmitatem: ⁊ cum difficultate. salutem.
Quando media naturalis ab vna vel duabus lineis intersecatur methaphorizando vt crux in directo digiti medij aut auricularis ⁊ sit rubea aut rubee infra annĩ spaciũ talis morietur: aut mortiferam egritudinem subiturum dicunt denunciare.

¶ Capitulum quartum De his qui erunt beniuoli atq; iocundi ⁊ perfecti in multis operationibus: ⁊ subtiles cum ingenij acumine: Et qui cito irascuntur: ⁊ cito a quacunq; re tedio grauantur.

Liqua signa picta in loco solis vt in proprio loco manifestatur in quinto libro huius operis arguunt omne illd quod in rubrica supradicta scriptum est.

¶ Capitulum quintum De egritudinibus capitis a causa antecedente aut ex discrasia membrorum cum materia aut sine.

Linea media naturalis subtilis ⁊ pallida debilitatem cerebri ⁊ cõplexionis ostendit. Et si fricata modicũ rubescit velociter ðbilitatẽ capitis ⁊ dolorẽ oñdit ⁊ maxĩe ex reumate.

B.littera in radice annularis egritudinem ca
pitis ostendere dicitur.
Si linea media naturalis est magis colorata
ex vna parte q̃z ex alia dolorē capitis oñdit.
Si linea cerebri sit quasi dispersa ita ꝙ quasi
non uideatur linea in inferiore parte sui vltimũ
defectuz rerũ: ⁊ sanitatis extremã spẽ attestat̃.
Quando media naturalis sit male colorata ⁊
male fixa ⁊ diuersificata diuersis lineis multas
egritudines declarat: ⁊ obuiationes significat:
⁊ cito percipere temporis mutationes vt puta
frigidum ⁊ calidum ⁊ applicationem sereni ne
bulosi aut pluuiosi.
Quando linea epatis est magis rubea versus
lineam uite alias mediam naturalem q̃z alibi
dolorem capitis propter vitium epatis seu sto
maci attestatur.
Cum linea cardiaca rubet ĩ medio ⁊ tendit ad
brachium dolorem capitis dicũt significare.
Si linea vite sit rubicundior a parte superiori
q̃z a parte inferiori infirmitatē capitis minat̃:
Dicunt aliqui recentiores ꝙ quando linea me
dia naturalis est grossa ⁊ nimis pallore suffusa
⁊ discõtinua atq̃z rugata debilitatem corporis
⁊ capitis egritudinem vel dolorem circa tem-
pora ex reumate promittit.

¶ Capitulũ sextũ de infirmitatibus oculoꝝ.

Ittera. C. in mõte pollicis vul
nera in oculis ex ferro vel igne se
cunduz omnes ostendere videt̃.
¶ O. littera vel punctus iuxta
cardiacam ⁊ restrictam quot signa erunt tot
erunt lesiones in oculis.
Adhuc. C. littera in radice medici destructio-
nem ⁊ infirmitatem oculorum ostendut.
Item. o. littera vel fouea seu punctus in radi-
ce medici existentes infirmitatem oculorum
denotant. Et si littera. o. perfectum orbem nõ
clauserit strabones aut alia in oculis acciden-
tia denotat secundum quosdam.
D. figura in loco lune oculorum infirmitates
valde intensas demonstrabit.
Linea media naturalis habens quosdam pũc
tos inordinatos dolorem oculorum minatur
plerũq̃z ab antecedēte causa.
Vidi punctum ĩ media naturali in Alexãdro
scadinari amico meo in medio loco mouentē
se a proprio situ versus initium cardiace: ⁊ hic
erat in manu sinistra ĩ dextra vero non anno il
lo euenit sibi egritudo magna in oculo dextro
⁊ euasit incolumis quia talis orbiculus nõ fu-
it in sinistra. Et fuit causa antecedens.
¶ Quando angulus supremus nõ coniungit̃
Et quedam linea semicircularis scindat locũ
vbi coniunguntur predicte due linee facientes
angulũ. Et vnũ caput p̃dicte linee respiciat v̄-
sus partes brachij significat ꝙ ille excecabit̃.
¶ Dicunt recentiores. Si in medio linee so
laris aut in medio tuberculi orbiculus fuerit
oculi cecitatem ostendit. Talem situationem
habet excelsus theologus ac legista: nec non
predicator eximius frater bartholomeus Mil
uius ordinis minorum obseruantinorum ami
cus ac maior meus honorandus. Et alium or
biculum habet stellatum in manu dextra: ⁊ li-
nea media naturalis circuit totam manum: vn
de timeo: quod deus tamen auertat: ne talis
optimus religiosus vnum oculum amittat: vel
intensissima opprimatur egritudine. scio ꝙ ali
qui lectores admirabuntur: Quod hunc laudē
tantopere ⁊ diligam non solum sed colam: Cũ
generaliter ex naturali mea iclinatione omnes
cucullatos summo prosequar odio. Dico verũ
esse ꝙ ex meo influxu omnes religiosos odio:
sed doctos atq̃z probos obseruo ac ueneror:
ignorantes autem ac improbos tanquam frau
datores ⁊ hyppocritas tristes persequor. Et
precipue diligo sapientes qui physicalem nor
mam seruant: Quiue sub vestimentis ouiũ non
sunt lupi rapaces: nec impossibilib⁹ se astrigũt
¶ Dicũt moderni obseruatores. si ĩ media iũc
tura cuiuslibz digiti tãtũ fuerit vna linea hoc ē
ĩ idice medio: fido: ⁊ auriculari: ⁊ ĩ duab⁹ alijs
iũcturis fuerit due: talis perdet vnũ oculum.
Aliq dicunt ꝙ ĩ quocũq̃z loco linee vite repe-
riat̃ vnus punctus seu paruus circulus vel or
biculus amissio oculoꝝ significat̃: ego per ex-
perientiam hoc testor.
Alij asserũt ꝙ si ĩ pcussiōe man⁹ repiat̃ vnus
orbiculus aut plures lesionē oculoꝝ iudicari: ⁊
dicũt ꝙ istud p̃cedit a cã prunitiua cuius rei ta
men expientiã ignoro. C. littera ĩ loco lune ĩ
oculis malum aliquod portendere dicitur.

¶ Capitulum septimum De dolore colli.

I media naturalis a sui medie-
ſ tate versus pedem eius rubea fu
erit vt chyromantici obseruaue-
runt colli dolorem arguimus.

¶ Capitulum octauum de pthisi seu ethica passione.

Nquit Mesue q pthisis est detrimentum desiccationis ⁊ consumptionis cadēs in corpus calore febrium habitudinalium miminutaruz ⁊ exuberatione pulmonis. Et vlceratio quidem huiusmodi causam habet ex precedenti catarro acuto vlceratiuo instillante ⁊ iprimente in pulmonem hora post horam sicut accidit ex frequenti distillatione super petram.

Raro autem contingit hec passio pueris ⁊ senibus: Et si interdum talis infirmitas accidat senibus occultari potest in eis: ⁊ diu viuere possunt cum illa. Expositi autem qui cadant in pthisim sunt habentes cerebrum debile: ⁊ habentes pectus strictum i creatione sua: ⁊ habētes humeros alatos sicut sunt curuature alarum auium: ⁊ collum subtile ⁊ longum: ⁊ sit depressus inter alas ⁊ humeros: ⁊ sibi sit eminētia epiglotis: ⁊ nasus sit colericus: ⁊ cito ad irā commoueatur:

¶ Si basis trianguli fuerit magis rubea vbi debet tangere lineam mediam naturalem signum est fetidi pectoris oris ⁊ vniuersalis caloris: seu dispositionis ethice passionis. Specialiter si manus sit calida macilenta ⁊ sicca: ⁊ cutis eiusdem sit subtilis: siccitatem ⁊ propinquam significat febrem.

¶ Vngues curui cum digitis macilētis denotāt ethicam passionem. Dixit auctor incognitus. Quando linea stomaci seu epatis aut pulmonis quod idem est finitur in primam iuncturam medij significat epatis discrasiam: ⁊ talis efficietur pthisicus.

¶ Capitulum nonum de passiōe cordis.

Cribit Cōciliator seu Petrus apponi aut de ebano super Mesue vbi loquitur de cardiaca passione. Omnium accidētium aduenietium corpori humano causa itrinseca vel extrinseca: primus cōcursus est ad basim: i qua naturalis vigor spirituum ⁊ virtutum omnium sigillatim creatur. Spiritus sapientie sedes animarum ac uite: naturale principium motus ⁊ quietis: Quo deficiente nulla amplius corpori dari possunt suffragia. Quo mortuo cōtinuo moriūtur omnia membra. Cor. n. est terminus omnium operationum anime ratiōalis. In cerebro quoqꝫ omnes he ⁊ ille incipiūt operatiōes ⁊ in corde suscipiūt complemētum. Sua virtus est tāquam forma oium membrorum irradians ⁊ viuificās virtutes organicas: in perfectione. In materia vero ē nō itelligibilis forme: Quia deus gloriosus sicut diuini decoris ratio postulauit: membrum curis sollicitū rectificare curauit. Corde igitur alterato alterantur cetera membra ⁊ virtutes corporales: eo quoqꝫ cōfortato cūcta cōfortātur.

¶ Si igitur a principio linee cordis procedat linea vt arcus: cordis dolorem minatur vt aiūt illustres patres chyromātici ⁊ caldei.

¶ Capitulum decimum de egritudinibus stomachi.

Tomachus seu venter ē organū digestionis primi chili generatiuus: Unde sicut mesarayce sunt preparatorie digestionis epatis ita os stomaci. vnde Auicenna nutriens i masticatione aliquam habet digestionem cui deseruit meri seu ysophacus a parte superiori adducendum cibaria eidem. Et intestina cum mesaraycis ad expellendum nociua: ⁊ distribuendū vtilia digesta ⁊ chilosata in eo. Ideo vocat lebes corporis: cum eni stomachus lapsus est totum corpus labitur.

S. littera in radice annularis procliuum hominem facit ad egritudines stomachi.

D. figura in minutulo tuberculo male colorata dolorem stomachi arguit vel circa.

Iteruz. D. littera i loco lune stomachi quoqꝫ infirmitatem portendit.

Linea epatis discontinua pallida ⁊ male colorata significat infirmitatem ⁊ passionem stomachi atqꝫ iecoris ⁊ per consequens malaz digestionem.

Manus debilis ⁊ mollis carens linea epatis defectum virtutis digestiue ostendit atqꝫ lapsum stomachū pronūciat.

Si in loco sinistro anguli nō fuerit angulus vel aliquid simile debilitatem stomachi arguit.

Si autem figura vt. C. fuerit i tuberculo solis destructionem ⁊ stomachi ifirmitatē arguit.

¶ Capitulum decimum primum De his q cum Religiosis sunt coniuncti: ⁊ faciunt opera mulierum. Et edificia pecuniam ac varias picturas diligunt ⁊ mulierum ornamenta.

f Unt illi qui habent caracteres vt hic .e. bene dispositos in minutulo. Scias tamen ꝙ nunquã vsqꝫ ad hunc diem cognoui neqꝫ expertus sum aliquid de caracteribus seu diuinis litteris in manibus: licet varij varia de his scribant.

¶ Capitulum decimum secundum. De his qui sunt grauis loquele ⁊ suspicione pleni: ⁊ qui cum sapiẽtibus ⁊ religiosis cõmiscentur.

f Unt illi qui habent aliquos caracteres pictos in minimo monte: vt pictum est in .5. Anastasis. Aliqui dicunt ꝙ sunt naturaliter eleganter elegantes: hoc tamen nunquam expertus sum.

¶ Capitulum decimum tertium. De signis male digestionis.

c Utis tenuis ⁊ debilis flegmaticam naturam videtur ostendere: malamqꝫ similiter digestionem declarat.

¶ Lineam mẽsalem fractam ⁊ capillarem digestionem malaꝫ dicũt chiromãtici ostẽdere.

¶ Triangulus qui in aliqua sui parte deficiat: aut ꝙ linee eiusdem sint tenues seu capillares malam digestionem idicare dignoscit.

¶ Linea cardiaca capillaris atqꝫ discontinua ⁊ male colorata digestionem perfectam perficere non sinit stomacum.

¶ Linea cerebri male colorata ⁊ capillaris digestionem bonã videtur denegare.

¶ Angulus summus valde separatus cum incontinuis atqꝫ capillaribus lineis digestionem malam minatur

¶ Linea epatis in tempore iuuentutis in manu carens ⁊ locus suus pallidus atqꝫ depressus digestionem minime laudabilẽ affirmat.

¶ Color candidus albus ⁊ purus sine perspicuitate digestionem malam denotat.

¶ Si basis Trianguli sit intercepta a lineis pallidis dolores varios ostendit propter malam digestionem.

¶ Capitulum decimum quartum. De signis bone digestionis.

m Anus autem solida simul cum palma que sit boni tactus sanguinem denunciat ⁊ pariter bonam indicat digestionem.

Linea mensalis cũ trina sui ⁊ laudabili ꝓportione ⁊ bene colorata bonã arguit digestionẽ.

Linea cordis cum trina sui proportione ⁊ bene colorata bonam representat digestionem.

Linea media naturalis cum trina sui dimẽsiõe ⁊ bene colorata digestionẽ laudabilẽ d̃notat.

Triangulus equilaterus summã atqꝫ laudabilem optimamqꝫ arguit digestionem.

Angulus supremus eminens atqꝫ acutus digestionem quoqꝫ bonam denotare videtur.

Angulus summus valde separatus digestiuaꝫ bonam affirmat. Et hoc intelligitur quando ipse linee sunt crasse ⁊ rubee.

Linea epatis cum trina sui proportione cum media naturali connexa ⁊ bene colorata digestionem quoqꝫ bonam promittit.

Linea Saturnina in concauo manus cum bona ⁊ trina sui proportione ⁊ bene colorata digestionem bonam declarat.

Soror linee vite in monte pollicis cum dimensione trina ⁊ bene colorata digestionem bonam arguit.

Manus bene tuberculata cum Tuberculorum eminẽtia ⁊ i medio concauo foueata cuꝫ bona soliditate digestionem bonã ostẽdit.

Color manus ex albo ⁊ rubeo mixtus ⁊ color sit perspicuus digestionem bonam idicat.

Color brunꝰ clarus atqꝫ castaneis similis bonam digestionem dicitur idicare.

Soror linee mẽsalis quãdo reperitur in manu potẽtiã inati caloris arguit: ⁊ ex cõsequẽti bonã digestionem vt pluries notaui.

¶ Capitulum decimum quitum. De egritudinibus renum.

f Cala vel craticula seu craticulus in Tuberculo Saturni dolorem renum denotat.

¶ Signa seu caracteres i monte lune: vt i quito Anastasis nostre pictum reperire potes dolores renũ vidẽtur indicare.

¶ Sine dubio linea mẽsalis cum semicirculis vel semicirculo i diametro digiti medij aut inter medium ⁊ medicum i diametro renalem morbum indicat vt sepe notaui.

¶ Quando sub auriculari vel sub medico fossule siue grane rubee fuerint siue puncti vel gradus: dolorem in renibus preparat vt aliquibus placuit ⁊ presertim Ugoni: hoc tamen ego non vidi.

¶ Capitulum vigesimum sextum. De signis
yliace passionis ꝛ de colico doloꝛe.

b

Yppocondria sunt a latere sub
costis ylia vero super anchas.
Yliaca autem passio est in intesti
nis gracilibus. Colicus doloꝛ
seu colica passio est in intestinis grandioꝛibus
ꝛ pꝛecipue in illo intestino qui dicitur colon.
In hoc autem loco large sumitur pꝛo vtraque
passione.

Scala vel craticulus seu craticula in tuber-
culo saturni yliacos dolores vt dicunt multi
ostendit.

¶ Capitulum decimum septimū de his qui
de natura sui sunt ingrati ꝛ asinini.

i

Ingrati iter omnes homines ma
xime euitandi sunt cum ingratitu
do omnia destruat bona: Quos
vt cognoscamus nihil debemus
pꝛetermitterre. Igitur qui habēt
figuram. C. in loco solis ingratam atq; asininā
naturam pꝛe se ferunt.

¶ Capitulum decimum octauum de doloꝛe
ventris.

r

Si linea mensalis sit magis ru-
bea q̃z alie linee pꝛincipales: vel
alie pꝛincipales sint pallidioꝛes
ipsa doloꝛem intestinoꝛum ꝛ alia
rum partium inferioꝛum signifi-
cabit.

¶ Est sententia Hermetis ꝛ omnium calde
orum qui multum in hac arte valuerunt: ꝙ li-
nea mensalis testimonium affert super renes:
vesicam matricem ventrem splenem anum vir
gam testiculos femoꝛa seu inguina. Ideo dis-
iunctiua sententia datur. Linea ergo mensa-
lis malam dispositionem ventris certificat si fu
erit fracta aut intersecta seu pallida.

Quando linea epatis habuerit puncturas
paruas vel iuxta eam fuerint duriciem ventris
ꝛ costarum doloꝛem atq; maliciā significabit.

Linea mensalis non pꝛofunda stricta palli-
da discontinua secta per alias inequales dolo-
rem ventris ꝛ eius fluxum: vt Vgoni placet: si
gnificat: Ita ego Cocles habeo excepta palli
ditate in ambabus meis manibus celesti gra-
tia: Et pꝛopterea multas habui egritudines
nec minus in futurum habebo.

Linea vite si sit rubicundioꝛ in parte inferio-
ri infirmitatem ventris vel partium inferioꝛu3
vt dicunt significat.

¶ Capitulum decimumnonum. De egritudi
nibus epatis.

m

Multum delectatus sum egritudi
nes quantum mihi possibile est
omnibus denunciare: vt hi qui ta
lia habituri sunt medicos consu
lant: ac sanitatem conseruent.
Figura igitur talis. D. in loco Martis dolo-
rem epatis minatur.

¶ Capitulum vigesimum de egritudinibus
virge ꝛ testiculoꝝ.

l

Linea mēsalis si sit obsessa ꝛ ꝯtigua
ex duobus semicirculis aut vno tā-
tum in dorso linee ꝛ sit connexa sub
auriculari tuberculo vel circa infoꝛ
tunia ī testiculis atq; priapo minatur: vt ifini-
tis vicibꝰ ipē notaui.

¶ Figura. C. seu foꝛma sphérica iuxta mediā
naturalem dolorem genitalium indicat.

¶ Linea mēsalis si sit magis rubea q̃z alie pꝛi
cipales doloꝛē seu egritudinem in genitalibus
significat.

¶ Linea mensalis pallida debilitatem argu-
it genitalium atq; testiculoꝛum: Et etiam ano
minatur.

Quando mensalis fuerit in sui pꝛincipio ra
mosa atq; obtusa: Et maxime si foꝛma spheri-
ca aut semicirculus cum eadem reperiatur:
Egritudinem in testiculis ꝛ in genitali mem-
bꝛo: pꝛout dicunt chyromantici: significabit.

Quando mensalis linea exiguam fossicu-
lam in diametro digiti minimi habuerit vel cir
ca eam fuerit egritudinem in genitalibus seu i
partibus inferioꝛibus dicunt significare.

¶ Capitulum vigesimumprimum de hernio-
sis.

r

Roma: Venetie: Mediolanum
Florentia: Bononia a celesti in
fluxu recipiunt passionem quan
dam que vulgariter dicitur chil-
la vel ramix seu hernia. Dicunt
ergo quidam ꝙ si iuxta lineam capitis reperia
tur talis figura. C. vel similis crepatum seu
herniosum significat.

Linee aut ea omnia signa que posita sunt in capitulo de egritudinibus virge huic capitulo applicari possunt disiunctiue tantum.

Capitulum vigesimumsecundum de passione matricis ⁊ vesice.

l Jnea Mensalis quando habet grana pallida ⁊ ex ipsis exeant virgule pallide aut rubee significat ꝙ talis habens hoc patitur i vesica.et si sint mulieres patiuntur in matrice. Et si non patiuntur sunt tamen dispositi ad huiusmodi passionem seu morbum.

Capitulum vigesimumtertiū de signis partus cum facilitate.

b Abentes robustiores lineas: ⁊ que seruauerunt trinam proportionem atqꝫ proprios terminos dico de mulieribus:cum facilitate ⁊ cum modico dolore parient.

Longa atqꝫ lata palma facilitatem partus demonstrat.

Triangulus in manu mulierum facilitatez in parturiendo indicat.

Capitulum vigesimumquartū de his que parient cum difficultate.

l Jnea Mensalis intrans inter indicem ⁊ medium in manu mulieris mortem in partu significat aut grauiter infirmari. Si exiguitate aliarum linearum tenet proportio.

Jn Tuberculo inter minimuz ⁊ medicuz linea crassa ⁊ ad modū longa in femina adulterium portendit ⁊ dolores:quibus ei rumpentur naturalia ⁊ morietur in partu vt dicunt aliqui. Ego tamen hoc per experientiam nunquam vidi.

Linea grossa ⁊ rubea inter indicum ⁊ medium: vt dicunt: ostendit ꝙ mulier morietur in partu.

Palma breuis atqꝫ angusta periculū mortis in partu portendere videtur.

Linea Mensalis exigua ⁊ capillaris atqꝫ intersecta periculum i partu minatur.

Triangulus defectus in manu mulierum cum lineis intersectis periculum partus pronunciat.

Capitulum vigesimum quintum. De signis fluxus.

m Ulte ac varie sunt fluxus species que incomprehensibiles sunt apud chyromanticum: sicut Lynteria que fit propter catarrum deriuantem a cerebro ad stomacuz ad intestina. Aut disinteria idest dissipatio intestinorum per materiam mordicatiuam que vlcerat intestina. Aut vt dicitur melius Linteria est fluxus ventris cum leuitate stomaci ⁊ intestinorum in qua cibus ⁊ potus indigestus quasi in eadem qualitate qua sumitur per secessum emittitur. Aut Diaria que est sola humoris amissio: aut fluxus sanguinis narium aut propter vulnera: Aut fluxus spermaticus:qui fit duobus modis. Uno modo dicitur Homorea. Alio modo noctis pollutio. Homorea secundum Galenum nomen est grecum compositum ex gomo grece latine germen seu semen ⁊ rea grece latine fluxus. Unde Homorea grece latine inuoluntarius seminis fluxus.⁊ est absqꝫ veretri erectione. Pollutio ē expulsio proprie spermatis in somno tempore noctis: ⁊ in hoc maxime peccat adolescentia: ⁊ est valde nocens quia in hoc actu fit magna spermatizatio. Species ergo flluxus:vt dixi multe sunt ⁊ incon iderabiles. Chyromantici vt plurimum intelligunt de disinteria. Aliquotiens de Diaria vt inferius enucleabo.

Linea grossa ⁊ rubea inter indicem ⁊ medium mortem per fluxum dicunt ostendere:dū modo non contingat Mensalem.

Aiunt nonnulli ꝙ linea oriens a tuberculo medio ⁊ ingrediens intra medium ⁊ indicem: si fuerit pallore suffusa fluxuz vētris significat.

Dicit Ugo ꝙ quando linea cerebri cum Mensali iunguntur simul: inter medium significat mortem ⁊ magnam fluxus infirmitatem.

Dicunt aliqui si linea Mensalis fuerit inter medium ⁊ indicem significat mortem ex fluxu ventris.

Linee parue ⁊ inordinate in mōte manus fluxus ventris denotare dicuntur.

Multe linee aut vnica tantum in fine Mensalis si respiciat quadrangulum fluxum colericum denotat ⁊ quot sunt Linee:tot sunt fluxus.

¶ Capitulum.xxvi. De signis distinguentibus in qua etate debent exuberare egritudines.

ſ Cias hoc pro certo. Si quedam linee parue sint iuxta radicē mensalis iste infirmitates ī prima etate ostendūt. Et si tales linee sint iuxta medium mensalis easdem significat ī vltima etate. Cum diuidat̃ oīs īdiuidui vita in duabus etatibus. Mensura ergo tota uite eiꝰ ⁊ tempora sunt vt dictum est in capitulo secundo de breuitate vite proportionando annos ⁊ etates: ⁊ sic habetur vera verificatio.

¶ Capitulum.xxvij. de signis mortis naturalis: ⁊ de qua materia debet homo mori: scilicet an sit sanguis: aut flegma: aut colera aut melācolia.

ſ I quedam parue linee secant lineam mensalem aut abundant ⁊ procedant a parte superiori erit infirmitas ex colera. Si autem ab inferiori parte erit ex flegmate. si autem ex parte media: aut maxime tendit ad superiorem partē tunc erit ex sanguine. Et si magis versus inferiorem erit: tunc ex melancolia.

De causa autem naturali mortis sic iudicare poterimus: ⁊ specialiter ī digitis que cōplexio nature iuncta cōcordabit̃: vt ī q̄nto Anastasis actum est.

Et ob hoc si quedā linee parue oriant̃ ex radice īdicis ⁊ vadant trāsuerse p ipsum digitū q̄si ad superius versus dorsum digiti significat colericum ⁊ suas condictiones.

Et si tales linee vadant ad īferius arcuales significāt melācholiā ⁊ suas condictiones.

¶ Et si he linee oriāt̃ ex latere īdicis ⁊ currāt recte eq̄distātes ad aliud latus significant sanguineum ⁊ suas condictiones.

¶ Et si quedam illarum linearum vadant ad inferius: ⁊ quedam ad superius est signū flegmatis cū suis cōditiōibus vt pictū ē ī p̄habitis

¶ Unde si tales linee: vt dictum ē: in mensali linea plures reperiant̃ a parte sup̄iori q̄ꝫ a parte īferiori si sint ī fine mensalis erit mors colerica. Et presertim si linea mensalis tendat ad partem superiorem scilicet ad radicem indicis vt ī capitulo de febre acuta pronunciabitur.

¶ Si autem plures linee fuerit ī linea mensali: considerandum est: an plures sint ī parte inferiori q̄ꝫ in superiori: ⁊ cui parti magis adhereant: Quia si plures erunt a parte superiori q̄ꝫ inferiori. erit mors causa sanguinis. Si autem econuerso erit ex melancolia. Et etiam considera alias lineas: que ostendunt infirmitates: vt sunt verbi gratia craticule que ī medio digito reperiunt̃: que q̄dem minantur materiam melancolicam vt ī suo loco tangit̃ bene considerantibus: ⁊ nota ꝙ hec ars ⁊ regule de ea: obliuiosis parum prosunt.

¶ Capitulum.xxviii. De signis febris acute.

I Nquit Galenus. secūdo affórismorum acute egritudines magne sunt: ⁊ velocem habent motum: ⁊ necesse est etiam vt velociter veniant ad statum: ⁊ maximo moueantur motu: Qui quidem motus crisis uocatur.

¶ Igit̃ si q̄dā linea repperit̃ inter medium ⁊ indicem: ⁊ sit grossa ⁊ rubea ī medio et acuatur in fine ex febre acuta morietur.

¶ Si linea mensalis sit acuta ⁊ procedat iter duos digitos versus primam iuncturam indicis mortem per febrem continuam arguit. Quanto subtilior ⁊ magis acuta erit: tanto illa febris erit acutior. Notaui quendam q habebat tale signum: ⁊ precipue ī eius manu linea mensalis erat subtilissima ⁊ tangebat primam iuncturam indicis ī interiori parte: cum maxima rubedie. Mors sua fuit febris acutissima.

¶ Alium notaui habere talem lineam cū maxima exuberantia linearum seu ramusculorum ī fine linee mensalis ⁊ talis ex fluxu qui disinteria nuncupatur mortuus est: Et istud valde ītensiue accidit quando corpus habitudine est colericum: ⁊ quando alias lineas in manu sua repperies que colere erunt īdicatrices.

¶ Capitulum.xxix. de frenesia.

q Uando linea mensalis est acuta et ītrat quasi inter duos digitos: ⁊ tangit primam iuncturam īdicis: ⁊ si fuerit vehementer rubea cum maxima acuitate atqꝫ subtilitate aliquando dicunt chyromantici. frenesiam significare.

¶ Capitulum.xxx. De signis podagre.

a Rtetica est dolorosa dispositio artuum propter exuberantiam flegmatis vel aliorum humorum currentium ad iuncturas. Et secundum

ꝙ ipsi humores ad diuersas corporis partes
currunt facientes dolorem: secundum hoc di-
uersis nominibus digitorum manuū facit spe-
ciem arthetice: que dicitur chyragra.
¶ Si aūt tales hūores currāt ad sciā seu neruū
ipsi⁹ scie ⁊ ipsū repleāt. (Situat̃. n. talis neru⁹
iter lacertos ⁊ coxas:) faciūt sciaticā lubricare.
¶ Unde dolor fit i coxis ⁊ i anchis qn̄qꝫ in
vna tn̄: quādoqꝫ i vtraqꝫ. Et iste dolor ꝑ crus
ad minutum pedis digituꝫ descendit. Et hec
passio sciatica nuncupatur a scia ubi habet suū
principium. Quādo vero descēdit ad genu di-
citur genugra. Quando aūt ad pedes peruenit
podagra appellatur. Chyromanticus non di-
scernit species arthetice: neqꝫ auctores scribūt
hoc: nec habuerunt longam in hac re obserua-
tionem. Sufficit autē nobis dignoscere ⁊ pre-
dicere iuncturarum dolores: ⁊ eaꝫ: que pedes
cruciat insidiosissimam podagram.
¶ Quando igit̃ in fine linee mensalis exeunt
uersus quadrāgulū multe linee: vel ipa sit ob-
sessa a multis paruis lineis aliquotiens sicut
craticula: signum est ꝙ ille laborabit podagra
vt habeo ego cocles i hora mala i manu mea.
(Et illud idē habet Dominicus Fuscus Ari
minēsis meaꝝ lucubrationum manus fidissi-
ma: quem sepius in his summis doloribus vi
so: ⁊ ipse me cum maximis iocis: licet risus sit
ingenti mesticia ⁊ cruciatu annexus).
¶ Quando linea mensalis habuerit quedam
granula rubra ⁊ dispsa podogrā dicunt minari
¶ Linea mensalis intrans inter medicū ⁊ me
dium rubea ⁊ grossa: Et cum ab ea multe li-
nee procedunt ⁊ ipsa nō tāgit sursum podagrā
habiturum ante mortem dicunt ꝙ indicat.
¶ Talis figura. D. in triangulo manus dolo
rem iuncturarum dicitur demonstrare.

¶ Capitulum. xxxi. De signis Epilensie.

l Inea media naturalis quando est
obtusa epilensiam significat. Annis
preteritis Jacobus de argelata ci-
uis noster habebat puerum paruum
epilenticuꝫ. Rogauit me ꝙ viderē si puer eua
surus erat a tali egritudine. Inspexi puerū illū
⁊ inueni bonam habitudinem ⁊ colluꝫ viuidū:
atqꝫ pectus amplum cum residua membrorū
proportione. Tamen capilli erant plani: oculi
valde glauci tactus superfugiens cuꝫ mollicie
quod est indicium caput esse flegmaticum. In
spexi manus suas ⁊ mediam naturalem inue-
ni quasi obtusam ⁊ aliqualiter non circumscrip
tam. Alie vero linee bonitatem obtinebant. in
dicaui ipsum in incremento suo ob bonam ad
inuicem membrorum proportionem liberari a
tali egritudine: et hodie liberatus est: Tn̄ aliq̄
liter a scrophis molestatus est: precipue circa
crura: Nihilominus cōtinue tēdit ad bonum:
⁊ habitudo quottidie fortificatur.
¶ Consulo vobis o mariti ne patiamini con
sortes vestras vti appio. Nam si mulier pre-
gnans eo frequentius vtatur: foetus erit epilen
ticus: ⁊ hoc ē speciale qd̄ i urgit creature vt te-
statur Arnaldus de villa noua i suo breuiario.

¶ Capitulū trigesimū secūdum. De signis
apoplesie siue mortis repētine.

a Poplesia est opilatio oium vētricu-
lorum cerebri ab humiditate Fleg-
matica vt plurimum non permittens
spiritum animalem diffundi per neruos: vnde
corpus priuatur sensu ⁊ motu: Et cōsueuit ac
cidere ista egritudo potatoribus: ⁊ comestori-
bus qui quottidie stant in ganeis: ⁊ ibi inebriā
tur vel alibi. Pōt etiā accidere alijs qui men-
surantur in cibo. Et multis alijs de causis vt
medici ostendunt.
¶ Littera C. i mōte ānularis repentinaꝫ mor
tem videtur arguere.
¶ Linea parua oriens a fine mensalis tendēs
ad radicem indicis subitaneam mortem osten
dit: presertim quando quedaꝫ linee venientes
ab angulo summo iunguntur cum ea iuxta ra-
dicem predicti digiti.
¶ Littera quoqꝫ. C. i loco lune arguit ꝙ mors
erit repētina in habente illam.
¶ Si in monte manus fuerint quedā linee cō
currētes ad inuicē oblique: ⁊ quasi repugnan-
tes: habēs subito in aliquo concursu morietur.
¶ Sciēdū ē ꝙ index: medius: fidus: ⁊ auricu
laris: habēt tres iūcturas. si igit̃ i qualibꝫ iūc
tura non fuerit nisi vna linea ille subito moriet̃
vt recentiores autumant. hoc ego tamē per ex-
perientiam nunquam vidi.
¶ Ego dico. si in iunctura quattuor digitoruꝫ
prope manuꝫ nō sit nisi vna linea: quod mors
repentina indicatur.
¶ Si linea mensalis versus lineam vite cito
se extēdat ⁊ cū ea coniūgatur secundū aliquos
significat repētinam mortem.

¶ Aliqui dicũt q̄ si due linee oriãt̃ i fine mẽsalis uel plures directe tẽdẽtes ad radicẽ idicis ⁊ i ipsa intrent: mors subitanea arguit̃: vt i manu mea habeo. si alia euadã ifortunia i futurũ. mortẽ talem credo mihi eventuram ad annos. 66. vel circa.

Qñ media naturalis fuerit breuis ⁊ tãgat mẽsalẽ ⁊ sub medio digito secet ipã: iprobũ signi ficat hoiem. Et q sit i iuuẽtute moritur⁹ violẽta seu repẽtina morte: vt dicũt chiromãtici modrni

¶ Cap. 33. De his q h̄nt egritudies neruoꝝ.

Illi q h̄nt lineã saturninã oriẽtẽ ad rasettã extẽdẽtẽ se vsqȝ ad radicẽ medij ⁊ exuberãtes lineas i medio tuberculo habuerint: scriptã in rubrica neruoꝝ egritudinẽ patient̃ s̄m chiromãticos: vt hȝ Ludouic⁹ Uitalis Philippi fili⁹. ¶ Illi q h̄nt caracteres saturni i manu vel aliquẽ illoꝝ vt i q̄nto li° pȝ in ꝑprio capitulo egritudinẽ neruoꝝ patient̃ Preterea si triãguli spaciũ sit rugosum siccitatem ⁊ discrasiã neruoꝝ indicabit.

¶ Capl'm. 34. De quartanarijs

Linea saturnina valde lõga p̄cipue ad tuberculũ medij quartanariũ morbũ ꝓmittit. precipue si intersectã aut discõtinuã vel male dispositam repperies.

Linea mensalis male ↄditiõata cũ tali linea supius dicta q̄rtanarios vt dicũt idicat: q: i q̄rtanarijs splen tumescit. Et linea mẽsalis splenis denotat conditionem.

Scalã vel craticulaȝ in tuberculo saturni quartanam dicunt significare.

¶ Capl'm. 35. De epidimia seu peste

Sicut prisci p̄res egipti atqȝ illustres moderni: q̄ qñ linea gignitiua. i. mensalis se extẽdit vehemẽter iter idicũ ⁊ mediũ ⁊ sit grossa cũ vehemẽti rubedine lesionẽ capitis minat̃: ⁊ p hãc inumerabiles ego iudicaui: ⁊ iueni eẽ veꝝ. Aliq recẽtiores quorũ noia ignoro: nã eoꝝ libri carẽt noie obseruauerũt ⁊ scripserũt q̄ linea sup̄is posita aliquotiẽs epidimia seu peste morituros idicat. Ego vsqȝ ad hãc diẽ timui de tali morbo iudicare: Nũc aũt p expientiã vidi hoc eẽ veꝝ. Uñ p eandẽ dictã lineã ego quoqȝ morbũ pestiferũ ausus sũ iudicare: eo maxie: cũ mihi anno iã elapso hoc mihi acciderit. s. Judicaui Galeatiũ de grassis adolescentẽ: ⁊ dixi eũ in breui facturũ homicidiũ: qđ nõ multo post euenit: nã quẽdã amicũ meũ occidit: cui etiã talẽ violentã mortẽ p̄dixi: admonẽs ipsum vt sibi caueret. Dixi quoqȝ eidẽ de grassis q̄ iminebat sibi pi̅culũ violente mortis: ⁊ hoc iudicabã rõne linee supra dicte q̄ lesionẽ capitis denotat. ⁊ t̄n Rome pestilentia occubuit. Uñ vidi illã ꝑpositionẽ esse verã: q: linea eius mẽsalis erat vehementer inter duos digitos ⁊ nõ ita in sinistra. t̄n erat in sũmitate sua magis subtilis tẽdẽs versus indicẽ. ⁊ sic in breui vt dixi Galeottũ spõtonũ interfecit: ⁊ post excessuȝ iuit Romã: ⁊ infra ãnũ ex peste mortu⁹ ẽ: ⁊ eius habitudo erat colerica cũ inflãmatiõe. Mentit̃ aũt qdã obliquus chiromãticus: q dicit qđ qñ mensalis curuabit̃ ⁊ cadet iter mediũ ⁊ indicẽ semp sanguinis effusionem quoquo modo significabit.

¶ Ca. 36. đ colericis atqȝ melãcolicis morbis

Si linea saturnina incipiẽs a rascetta manus vel ꝑpe ⁊ p mediũ manus đuenerit vsqȝ ad radicẽ saturni ⁊ sit a pluis qbusdã lineis intersecta arguit colericos: atqȝ melãcholicos morbos in indiuiduo ꝑuenire: vt aliq dicũt. Talẽ positurã tenet ille ingeniosus astronomie ꝑfessor Ludouicus filius Philippi vitalis. Et ita teneo q̄ tale accidẽs posset eũ infestare tpib⁹ futuris. Qr corpis sui habitudo ẽ colerica tẽdẽs ad adustionẽ. ⁊ ẽ sũme cogitabũdus atqȝ studiosus sic̄ illi q talia inuestigant.

¶ Capl'm. 37. De his q apostemate moriũt̃.

Apostema est tumor p̄ter naturã q accidit in diuersis mẽbris in corpe aiali Species đo apostematum sunt multe quaꝝ cognitio nunc non ad nos attinet.

Si qs hȝ puã manũ ⁊ digitos grossos talis ex apostẽate morie: vt formice valđ vtili placuit.

¶ Capl'm. 38. De signis lepre.

Sicut dicit Auicẽna in Fen tertia q̄rti tractat⁹ lepra ẽ infirmitas mala ꝑueniens ex asp̄siõe colere nigre in toto corpe: q̄re corrũpit̃ ↄplexio mẽbroꝝ forma ⁊ figura ipsoꝝ: quatuor aũt sunt species quas chyromãticus in specie ignorat in generali autem aliquid potest iudicare.

Si cadũt vngues cũ facilitate sine cã maifesta vt ẽ lesio aut ↄtusio ⁊ his similia leprã đnotat. Dicũt qdã q̄ si in supiori pte pollicis iuxta vnguem talis figura. apparuerit leprã significat: istud ego tamen nunquã vidi.

¶ Si in principio linee vite oriant̃ tres pue li
nee tortuose tēdētes v̄sus mōtez pollicis. ⁊ q̄dā
tōtuosa vl' tertia linea secz eas ē signū vētur lep.

¶ Caplm̃.39. De his q h̄nt genitores stultos: ⁊ qui cito mortem incurrent.

m Irum est ꝙ chyromantico cōcessuz
sit de stulticia parentū iudicare ⁊ ꝙ
natura in manib⁹ dē hac re signa po
suerit. Figura vt sic. D. in loco solis male dis
posita significat aliquem habere patrem stultū
⁊ cito mortem incursurum.

¶ Caplm̃.xl. De vulneribus capitis collo gula ⁊ facie.

q Uot linee sciderint mediā natura
lem superius diuidentes circa caput
collū ⁊ gulā tot vulnera ostendūt.
Si linea mensalis cōiungat̃ cum linea vite
⁊ ibi faciat angulū cū ea: ⁊ nō sit ibi media na
turalis: vulnerabit̃ ex improuiso. Et fortasse
cadet in manib⁹ inimici: ⁊ abscindet̃ caput ei⁹
Aspice igit̃ si hz signū esse supatū ab inimicis
aut non: vt in suo capitulo patebit.
Si linea mensalis inter duos digitos se exten
derit: p vulnera seu lesionē capitalez moriturū
aut grauiter offendi ostendit. Et istud intelligi
tur q̄n ē in vltima sui pte ꝑtensa grossa ⁊ rubra
Si subtilis ⁊ inferior circa faciez ⁊ gulā lesio
erit. si maior cū vigore in dextra: in pte dextra
erit offensio. si i sinistra manu: in sinistra pte iu
dicabis: vt ego quottidie facio i meis ꝑnosticis.
Si multe rimule fuerint iuxta pollicez multa
vulnera in iuuentute manifestāt̃. si iuxta lineā
capitis. multas lesiones in frōte ostendunt. si
grosse sint capitalia. si subtiles in fronte aut fa
cie aut in collo aut gula.
Si q̄dā linea naturalis oriat̃ ex mensali ⁊ sci
dat recte digitū indicez: ⁊ talis linea secet̃ inx̃
radicez a q̄busdā lineis uel linea significat pla
gas vel plagā circa frōtem uel caput.
Dixit Ugo ⁊ aliqui alij affirmauerūt: ꝙ q̄n
linea mensalis se extenderit ad radicez idicis:
⁊ fuerit grossa ⁊ intersecta h̄ntibus illā vulne
ra capitalia significantur.
Tres vel plures curte linee descēdentes per
radicē indicis vulnera capitis vl' colli significa
re vident̃. Que si grosse fuerint ⁊ rubee futura
vulnera denotāt: si subtiles ⁊ pallide pteritas
vt recentiores aiunt chiromantici.
Quādo inueneris quasdā lineas in indice rec
tas: Lineasq3 inter primum ⁊ secūdū articulū
cōtentas: quotquot ipse fuerint: tot ictus in ca
pite significabūt: Et etiā q̄n mensalis extendet
se inter indicez ⁊ mediū ⁊ nō attigerit: ictus q
dem pollicent̃ sed mortales non erūt: sed si nō
attigerit vtrāq3 iuncturā ictus capitis nō tamē
ferro euēturus significat̃ vt cozu⁹ nr̃ tz ⁊ pigit.

¶ Caplm̃.xli. De vulneribus pectoris.

s I in mōte medij sint linee parue ac
cōuicine tuberculo ascendentes p tu
berculū breues ⁊ eq̄distātes vulnera
in pectore arguūt vt recentiores testant̃.
Si multe rimule subtiles ⁊ rubee sciderint li
neā mensalez iuxta indicem multa in pectora
vulnera hoc est lesiones arguunt.
Aliq sic scribūt si linea mensalis se porrexerit
ad radicem indicis ⁊ fuerit subtilis ⁊ rubra: ⁊
hine linee sciderint: vulnera in pectore ſm chi
romanticos denotat.
Oēs linee antescripte p expientiā vsq3 ad hāc
diez mihi ignote sunt. Tñ semp notaui qd̄ q̄n
linea mensalis est rubea ⁊ subtilis i directo du
orū digitoꝝ. s. indicis ⁊ medij aut aliq̄liter itra
uerit inter ambos: aut ꝓpe idicis mōtez aut i
radice ipsius iterius qd̄ vulnera pectoris indi
cat: vt i multis vidi p expientiā: ⁊ p̄cipue i Jo
anne maria filio ambrosini socii mei: quez no
taui h̄re in manu dextra talez lineā desinentem
inter ambos digitos ꝓpe radicez indicis: ⁊ e
rat subtilis cū rubedine valde ignea: ⁊ cōtinue
timebā de morte sua: ⁊ semp exclamabā publi
ce ⁊ secrete. Quadā nocte dū esset armatus fu
it pcussus in mamilla dextra: quā rez armatu
ra nō ꝓhibuit: ⁊ statiz mortuus est iuuenis ille
miserrimus:

¶ Cap. xlii. De vulneribus dorsi ⁊ ventris.

q Uādo linea media naturalis in me
dio loco scindit̃ a q̄dā linea circa ven
trez ⁊ dorsum vulnera indicat.
Si q̄dā linee grosse ⁊ parue descendāt a radi
ce medij p mōtem ipsius plagas in ventre vi
dentur ostendere.
Si multe rimule grosse sciderint lineā mensa
lem iuxta indicez vulnera seu lesiōes circa ven
trez significāt. si subtilis sit inferius idez magis
infra denotat. Scias tñ ꝙ vulnera possunt intel
ligi aut a causa primitiua: vt est cōtusio flagel
latio: ⁊ casus ab alto. Aut a cā ātecedente: hoc
est humorali sic est exempli grã apostema: seu

bothor.excoriatio:vlcera. ⁊ similia que chyrur gicus aliquãdo incidit:cauterizat:seu facit opa tiones que causant vulnera. Uerũ physiono mus aut chyromanticus ad talem particulari tatem non potest deuenire: ei tamen sufficit ⁊ sat est:si dicere potest lesionem licet non deter minet causam aut originem illius lesionis aut vulneris seu percussionis.

¶ Capitulum .xliii. De vulneribus renum.

s I quedam parue ⁊ grosse ⁊ recte li nee descendant a radice medici in re nibus vulnera dilucidant secundum multos chyromanticos: Ego tamen istud per experientiam nunquam notaui.

¶ Capl'm .xliiii. de vulneribus cordis.

q Uẽadmodum scribit princeps aboa li abinsceni:hoc est Auicẽna quarta quarti.cap.6o Aliqua membra sunt in quibus quom cadunt vulnera magnificatur eius nocumentum ⁊ vt plurimum vulnerati in talibus locis non euadunt: Et forte aliquan do vulnus in talibus locis non interimit: sed hoc est raro. Membra autem sunt hec. Uesi ca:cerebruz: ⁊ renes: ⁊ intestina minuta: ⁊ epar quamuis vt dixi in talibus locis vulnerati ali quãdo euadant:cũ maxime est qd leue. Si au tem in corde vulnus accidat semper salus ab illo separatur:nam cor est basis ⁊ fundamentũ vite:quo vulnerato ꝙ vita deficiat necesse est.

Ostendamus igit' hoc in loco signa vulnerũ que restaurari non possunt aliquo medicami ne vel artificio: ⁊ que sepissime subito iterficiũt

Dicũt ergo quidã recentiores obseruatores qd signũ tale ⊖ i medio linee vite vulnera in corde denotãt qd nũq̃ a me obseruatum est.

¶ Capl'm .xlv. de vulneribus coxe.

s I quedã linea recta ⁊ bene colorata ex radice medici oriatur: ⁊ extendat se per medietatẽ digiti ⁊ secetur a q busdam lineis secundũ aliquos chyromanti cos vulnera in coxa ostendunt: ⁊ hoc ego mul totiens expertus sum.

Capl'm .xlvi. de vulneribus genu.

s Cribit princeps medicorum quarta quarti capitulo tertio vulnera q̃ cadũt ante genu apud rotulã sunt piculosa ⁊ isanabilia: ⁊ si sanãtur illud fit raro ⁊ cũ dif ficultate. Et hoc accidit ppter sceua acciden tia q̃ illi loco eueniunt. ⁊ huiusmodi sunt etiam vulnera que fiunt in extremitatibus lacertorũ Dicem⁹ g° signa vulnerũ q̃ i genu cognoscũt. Linee grosse in radice auricularis pcedentes vulnera in genibus ⁊ deorsum significant.

Alij dicunt qñ due linee subitrãt medicũ cum auriculari bm lõgitudinẽ vulnera i genu vel in fra denotant:si sunt magne vulnera sunt futura si sunt parue vulnera sunt preterita.

¶ ¶ Capitulũ.xlvij. De vulneribus seu, ifor tunijs in cruribus seu tibijs.

d Icit auctor cuius nomẽ ignoro quod qñ linea stomachi a linea vite vsus re strictã multũ distat: ⁊ nõ fert angulũ infortuniũ amborũ crurium demõstrat.

Quot linee furint circa finẽ linee capitis tot vulnera seu lesiones ab anchis ad digitoꝝ ex trema minant' ⁊ hoc in pede magno: ⁊ exptus loquor. Et vbi tales linee sunt vigorosiores.i. qua manu in illa parte lesio est maior: ⁊ hoc ẽ a causa antecedente seu primitiua.

Linea saturnina i cõcauo manus insecta:aut obliqua:aut disiũcta:infortuniũ amboꝝ cruriũ oino minat' ⁊ plerũq̃ a mã nitrosa seu adusta.

Qñ a pria minimi iũctura ad secũdã pfũdas lineas inueneris attingentes ab vna ad alterã iũcturã:totidez i crurib⁹ pcussiões indicabis. nisi fuerint intercise. Sed si nõ tetigerint non erunt cruente vt scribit pictor chyromãticus.

Quãdo inter mediũ ⁊ medicũ in fine pulpe fuerit linea lesionem crurium ostẽdit: ⁊ quot fu erit linee tot lesiones minant'.

¶ Capl'm.xlviij. De vulneribus brachiorum seu manus magne.

m Anus magna intelligit' ab humeris vsq̃ ad digitorum extrema.si igit' q̃ dam linee grosse ⁊ rubee veniãt a mẽ sali ⁊ extendantur per montem auricularis: ⁊ non attingãt radicem eiusdem auricularis vul nera seu plagas in brachijs vel manibus ostẽ dere indicantur.

Quot linee erunt inter auricularem ⁊ solarez tot lesiones in manu magna ostendunt':scilicet quãdo sunt in fine pulpe circa principium di gitorum. Et in illa parte vbi sunt vigorosiores linee:i illa parte sunt lesiões maiores. Et ego tales lineas habui ãnis elapsis: ⁊ ita fui vul neratus grauiter in manu mea dextra vt patet per cicatricem: ⁊ qr linea minus apparebat in manu sinistra: Ideo post primam offensionem

paucis diebus cum essez in prelio cum inimicis meis cum plumbea pila fui iterum vulneratus in brachio sinistro cum magna contusione. Resoluuntur aliquotiens tales linee effectiue in vulnera cum effusiõe sanguinis. Aliquotiẽs fit ꝯtusio ⁊ hec sine sanguine. aliqñ fit dislocatio ⁊ fractura. Aliquotiẽs ꝑꝑ signũ carceris habẽt torturã: funiculuz: aut patibulũ: Aliquotiẽs patiunt̃ apostemata q̃ medici icidunt Aliquotiẽs significat̃ ignis ꝯbustio: ⁊ multos ego vidi: vt ita dicam: sturpiatos: seu defectos.

Dixit pictor chiromãtie. quãdo rimulas ab auriculari exeũtes inueneris. s. q̃ a radice ad secũdũ articulũ i uentre digiti versus domesticaz ꝑtem tẽdant sintq; boni coloris: ꝑcussiones vl' ĩpedimẽta ⁊ infirmitates in brachijs significabis: p̃cipue qñ bene colorate ⁊ eleuate fuerint.

¶ Capitulum decimum nonũ De his qui cadunt ab alto.

l Ittera. C. in quadrãgulo ostendit inclinationẽ precipitij ab alto.

¶ Si i mõte manus versus dorsum reppiant̃ q̃dã linee venientes a ꝑcussiõe man⁹ facientes angulũ acutũ i hoc mõte: ostendũt ꝙ tales a casu vel precipitio peribũt.

Si in principio linee vite soror i cõcauo manus reppiat̃ ⁊ ibi sit vna linea secans ipsaz casum ex alto ostẽdit cũ lesione vt ego habui i manu mea ⁊ i me huiusmodi sensi effectũ.

Dicunt recẽtiores ꝙ qñ i tuberculo solis ꝓpe radicez digiti reperiunt̃ due linee: que angulũ acutũ causant versus digitũ talis ex alto p̃cipitium patiet̃. Aliq dicunt ꝙ hoc eueniet ꝑ alienã vim: quod non obseruaui.

Dicit autor cuius nomen ignoro ꝙ linea que icidit lineam vite versus restrictã p̃cipitiũ ex alto denotare videtur.

Figura. C. in loco martis aliquando casum ab alto indicat.

¶ Caplm. 50. De his qui cadunt ab equo: ⁊ quorum colla denodantur.

f Ignũ tale A in cacumine vitalis ⁊ medie naturalis iuxta pollicis tuberculũ existẽs casuz ab equo demõstrat: at si transuersalis linea eum diuiserit ⁊ lineã vite colli denodationẽ ob talẽ casum dicũt portendere presertim hoc confirmat auctoritas

¶ Capitulum quinquagesimum primũ. De his qui inter feras periclitantur ⁊ saluantur.

i I prope lineã capitis repꝑiatur spherica figura cõpleta ⁊ bene apparens ⁊ circũspecta bene colerata iter feras periclitabitur: ⁊ hoc tamen erit cũ euasione.

¶ Caplm. 52. De his qui a feris dilaniant̃ seu leduntur.

t Riangulus in summo angulo nõ cõnexus sed parũ distans a cardiaca ⁊ media constitutus: a feris dilaniari aut grauiter ledi nõ nulli aiunt.

Si media naturalis sit valde tortuosa ⁊ male disposita ⁊ nõ cõtinua hoiez a bestijs occidi significat: aut mortis eius magnũ sibi iminet ꝑiculũ: p̃sertim si fuerit discõtinua nõ circũscripta ⁊ obscura.

Si prope lineã capitis reperiatur spherica figura obscura nõ circũscripta habens interficietur a feris.

¶ Cap. 53. De morsu canis vl' quadrupedis.

s I sile signũ ▷ ꝓpe mẽsalẽ vl' vite lineã iuenies morsuz canis ex iprouiso dicũt minari: ⁊ maxie i illis corporis ꝑtibus quibus linee correspõdebũt.

Dicũt aliq ꝙ si repꝑit̃ ꝙ linee curue vt sic 〰 sint inter spaciũ iũcturarũ alicuius digiti ꝑ rectã positionẽ morsuz canis vel quadrupedis: dicũt̃ significare: expꝑtus loquor ac scribo.

Qñ fuerit due parue linee i ꝑcussiõe man⁹ hominẽ a bestiis morsu affici dicunt significare ⁊ p̃cipue a canibus.

¶ Caplm. 54. De his qui ab igne cremant̃ ac ꝑ eũ dãnũ patiuntur aut cocturam.

d Icunt aliq ꝙ tales caracteres [characters] cũ fuerit vel vna eaꝝ ꝓpe 2am iũcturã pollicis inter initium line cardiace ⁊ ipsaz iuncturã: igne comburi ostẽdũt: quod ego nũquam obseruaui.

Si duo acuti anguli in quadrãgulo repꝑiant̃ ⁊ trãsuersa linea eos secuerit: vel ꝑ directũ tetigerit ⁊ sit i iferiori ꝑte quadrãguli igne ꝑituri ob hoc iudicantur.

Quidã cuius nomẽ ignoro scribit: ꝙ linee tres veniẽtes a prima iunctura pollicis vl' sub pollice i lineã vite ostendũt igne ꝑiclitari seu mori.

Littera. C. in loco veneris ostẽdit ꝙ habens propter ferrum vel ignem patietur.

Si vna linea trãsuersauerit angulũ supremũ q̃si in fine ⁊ maior pars de ea fuerit i feriori ꝑte talis habẽs igne morietur vt dicut.

¶ Plures linee se cōiūgētes ꝛ incipiētes a vitali crasse ꝛ directe sursum pollicem v̄sus ascē-dētes tñ ipsuȝ cōtigētes mortē i igne significāt Si vero a pollice descēdāt deorsuȝ nec tāgant vitale piculū i igne ꝯmissuȝ facimꝰ. Et supbiā iracūdiā: leuitatē ꝛ fugā minā͛. vt dič anthiocꝰ

¶ Dicit Coruus. qñ manus extrisecus infra supmā cōpaginē habeat lineas duas iter se cō iūctas ignis dānum minabi͛.

¶ Dicūt aliqui ꝙ qñ iueneris duas lineas iacentes sup lineā vite ꝓpe radicē pollicis extra positas iter idicē ꝛ pollicē hoieȝ significat igne dānū aliqđ substinere vł i rebꝰ vł i corpe ꝓprio

¶ Si linea uite supius tumescat i multis locis v̄sus pollicē pp ignē laborātē demōstrat. Nūq̄ȝ tñ ego đ ꝯbustione vsqȝ ad hāc diē indicaui.

¶ Si aūt figura. C. fuerit in loco solis lesioneȝ ab igne minatur.

¶ Cap. 55. đ amputatiōe capitis aut suspēsiōe.

f J linea mēsalis cū linea vite ꝯiūga͛ ꝛ faciat angulū cū ea: ꝛ nō sit ibi media naturalis talis decapitabi͛ ex improuiso fortasse ab inimicis.

¶ Et aliquotiens sententia p̄toris secūdū correspōdētiam aliarum linearum.

¶ Si aūt hec linea nō ꝯiūga͛ sed respiciat mediā nālē erit ī piculo ꝛ timor͛ mōtis atñ euadet:

¶ Si q̄dā linea circuit pollicē iuxta supremaȝ iūcturam eius suspēsionem denotat.

¶ Si linea arcualis q̄ est in dorso digiti v̄sus iūcturā cōiūga͛ cū q̄dā alia arcuali existēte ex pte vngule suspēsionem denotat.

¶ Si in dorso pollicis apud vngues reppitur forma spherica cōpleta suspēsionē minatur.

¶ Jterū si reppia͛ sup dorsuȝ pollicis in vltima iunctura spherica forma iuxta vnguē ꝛ ille circulus realiter intersecetur in medio ab vna linea per trāsuersam positurā suspensionem aut strāgulationē minatur. Talem posituram vidi ꝛ indicaui: anno. 1500. in domino paulo vrsino domicello Romano: vtitu Alexāder bēiuole lux mea audiuisti me pronosticantē: q̄ res effectum vt oēs sciunt prosequuta est.

¶ Qñ in prima iunctura pollicis reppi͛ Linea continua grossa ꝛ rubra circuēs ipsam iūcturā amputationem capitis significat vt. 1495. in petro capreolo indicaui: ꝛ in Joanne merlo imolensi qui suspensi fuerunt.

¶ Si inter primam ꝛ secūdam iuncturā pollicis in parte domestica reppiant͛ vna vel plures linee vehementer arcuales ꝛ sint rubee ꝛ crasse suspensionem aut ab inimico suffocationē minant͛. Eiusmodi lineas notaui in p̄fato domino Paulo vrsino: Et etiā in strenuo ꝛ in militari disciplina capacissimo Leuerotto fermiano principe: q vna cū Uitellozzo fuit strāgulatus. Ut ꝓnosticaui in arce elci in casentino vł ꝓpe dū essem cū dño Carolo Ursino: ꝛ ita ēt ꝓnosticaui in dño Hānibale filio notho domini Julii de Uarrano camerini principe.

¶ Si vero linea supradicta non valde circuit pollicē cadet in periculum atñ bene euadet: talē lineā hȝ socius meus Horatius bucardus fanēsis: qui fuit in piculo ꝛ illud euasit. Et captura eius fuit etiā pp intensam lineā saturninā in ambabus manibus: ꝛ pp vnā paruā lineaȝ i radice saturni.

¶ Si talis figura. ⊏ in angulo sinistro aut in triāgulo apparuerit secūdū Ugoneȝ habēs illam suspendetur.

¶ Raro euadūt a suspensiōe aut a mala morte illi q hñt lineas principales tātū cū residuo infortunatas vt multotiens notaui ꝛ p̄cipue in anothomizatis.

¶ Talis figura Ƃ vel similis si fuerit in sinistro angulo vel in alijs angulis vel in triāgulo in cruce eē ponēdū hñtē existimāt. Antigores vocabāt crucē illud quod nos dicimus furcā ꝛ nō est vis quam formam habeat dumō ꝓ patibulo quodā ponatur.

¶ Cap. 56. De his q sūt faturati seu fascinati

f Cribit auctor qdā cuius nomē ignoro ꝙ hoc signū. ¶ j. p trāsuersuȝ in secūda iūctura medij significat eē fascinatū siue facturatū: ꝛ ei data est res venenosa ꝛ mala in cibo siue in potu.

¶ Cap. 57. đ his q patiun͛ morsum equoꝝ.

b Oc signū ʃʃ in secūda iūctura medici significat morsuȝ siue vulnera ab eqs facta vt dicūt Chiromātici.

¶ Cap. 58. De his q a fratribus interficiūtur

t Ale signū sic ⊡ in mōte manus iuxta eiusdē pculmonē significat hñtē interfici a fratribꝰ suis vt ait qdā.

¶ Cap. 59. đ signis magni seu pui iecoris seu epatis.

d Jgiti lōgi lōgitudinē auricularū epatis significāt: magnitudo eoꝝ eiusdē

dclarāt magnitudinē:paruitas vo puitatē: plū
beitas digitoꝝ discrasiatū epar denotat.

Cap.60. De his q sūt apti ad bn̄ scribēdū

J qs hꝫ tabulā manus paruā ⁊ di
ſ gitos grossos talis ē bn̄ disposit⁹ ad
bn̄ scribēdū vt narrat formica valde
vtilis.

Caplm.61. De his q sūt agiles ⁊ qui cuꝫ
facilitate agūt sua negocia.

On ab re erit ponere signū eorū qui
n ad oia pagēda agiles sunt: ⁊ cū facili
tate coꝝ pagūt negocia. Manus igi
tur graciles significāt agilitatē: ⁊ habēs tales
manus est facilis intellectus in omnibus suis
negocijs: vt tradūt aliqui: qui causas rerū opti
me perscrutati sunt.

Cap.62. De qualitatibus ingeniorum.

Ngeniuꝫ est rectus ⁊ vniuersalis dis
i cursus ad cognitionem rerū scibiliuꝫ
siue agibilium in vnaquaq re. Cui⁹
sunt tres differentie. Prima ē ingenium equa
le seu temperatū. Secūda est ingeniū nephā
dum seu prophanū aut vafrum. Tertia est: in
genium ad oēm partem applicabile. Primo
accipiam ingenium tātum in rebus moralibus
que habēt ⁊ proximis vtiles existūt. Et istud
causatur a temperamento spirituum in debito
⁊ proportionato organo applicato: quod per
maxime discernitur a conditione oculorum qui
sunt caprini seu coloris celestis: seu kropi: aut
q inter nigrum ⁊ varium medii sunt: nec multū
radiosi: neqꝫ cum aliqua macula aut rubedine
aut citrinitate: Et qui sunt in debita positura:
idest nō nimis cōcaui: neqꝫ protēsi ad exterio
res ptes: sed medio mō se habēt. ⁊ tales ī ma
nibus habēt angulū acutū ⁊ plerūqꝫ triāgulū.
Scdm Ingeniū nō applicat nisi ad malū: vt
puta ad homicidiū volūtariū deceptionēqꝫ alio
rum: ⁊ ad crudelitatem ⁊ fraudes ⁊ falsos con
tractus: ⁊ istud est ratione caliditatis aut frigi
ditatis intense. Si ē cū caliditate vtitur nimia
audacia celeritate motus: ⁊ multis verbis ⁊ si
milibus. Si est ratione frigiditatis: hoc fit ex
materia melācholica: ⁊ quicqd facit cū timore
pigritia ⁊ blādis verbis operat. Et talis ali
quotiens hꝫ oculos profundos cū maculis: ⁊
intuitus eius est vt ferarum. ⁊ plerūqꝫ caret an
gulo supremo. ⁊ aliquādo in eo saturnina linea
repperitur: ⁊ talis est pater fraudis atqꝫ mali
gnitatis. ⁊ si angulū supremum habꝫ reppitur
cum lineis crassis atqꝫ rubicundissimis. Ter
tia vero ingenij species medium tenet in predi
ctis signis ⁊ ꝯditionibus ⁊ applicat ad res cō
gruas ⁊ incōgruas. Nota ꝙ nō repperit indi
uiduum sine discursu ⁊ ingenio nisi comparati
ue comparādo vnum alteri vniuersaliter. Quia
nō est homo tā rudis igenij qui i suis negocijs
nō discurrat aliqualiter. Sunt etiā aliqui q sūt
dotati a natura i aliqua mechāica arte aut alia
re particulari miro modo quod cognosci nō po
test. Dicamus igitur de bono ⁊ equali ingenio
secūdū signa: quia i rei veritate linee nō sunt si
gna: qꝛ linea cadit i imaginatione ⁊ nō a visua
li obiecto occupatur: ex quo prisci patres eos
vocabant sectiones seu secaturas aut scissuras
siue virgulas: sunt eniꝫ sinonima: moderni ve
ro dicūt lineas quod nomen est methaphorice
sumptū: alij vero vocant rimulas. Alij aliquo
tiens vocant rugas. tamē per rugas multotiēs
intelligūt icrispationes villorum.

Triāgulus penitus eqlaterus bonum indi
cat ingenium.

Si linea capitis fuerit recta ⁊ non gibbosa ⁊
boni coloris ⁊ bone latitudinis ⁊ sufficientis
profunditatis bonum intellectum ⁊ clarum si
gnificat precipue quando non se extendit per
tuberculum lune.

Linea epatis si in superiori parte angulum
non acutum sed rectum constituit acumen in
genij ostendit.

Tactus temperatus ⁊ bonus qui magis ap
propiquat caliditati ⁊ lenitati qꝫ frigiditati aut
asperitati: ⁊ magis carnositati qꝫ macilentie ar
guit bonitatem complexionis ⁊ optimum in
genium vt manus mea indicat.

Quando angulus causatus a linea vite ⁊ epa
tis fecerint crucem significat bonitatem intel
lectus ⁊ naturaliter ille est inclinatus ad bonū
vt teneo in manu mea dextra.

Quando linea epatis ⁊ saturnina cum me
dia naturali scilicet in fine causat triangulum
tunc significat dispositionem ad nicromanticā
fatuitatem: incantationes: ⁊ similia. Et si i ꝓ
portiōe optima repiatur subtiles idagatores an
tiquoꝝ negocioꝝ ac reꝝ sublimiū ostēdit. vt ad
amussiꝫ i manu mea dextra habeo: ⁊ nō ita pfec
te i sinistra. Iā in iuuētute mea fatuizaui cum
nigromāticis libris ⁊ semper mēdacia inueni:

quoniã alchimia ⁊ nicromãtia principijs carẽt.
¶ Qui hñt palmã longam cum ꝓportiõatis digitis bonũ idicãt igenium i multis opibus ⁊ huiusmodi sunt manus mee.

Ungues lati ⁊ longi decenter tenues ⁊ splẽdidi subrubentes dant signũ optimi ingenij vt inueni semꝑ ⁊ ego habeo in manibus meis.

Color albus ⁊ quasi ꝑspicuus clarus ⁊ subrubeus equaliter: qualitatem ingenij cõmunez ac bõitatẽ ⁊ mores optimos ostẽdit. Talis.n. color dz eẽ in toto corpore bene disposito: imaginamur eniz ꝙ corpus ꝑspicuũ albũ extendatur super corpus sanguineum.

Quicunqz pilos decenter indebita quantitate habuerit suꝑ dorsuz manus ⁊ specialiter circa ꝑtez iferiorẽ ⁊ circa pollicẽ suꝑ digitos signum est bone cõplexionis ⁊ nature: ⁊ ꝑ cõsequẽs bonum ingenium representat.

Aliq sic scribũt: ⁊ in hoc videt eẽ aliqua differẽtia: Pili decẽter parui i dorso manus vsus ꝑcussionẽ: ⁊ suꝑ dorsuz quattuor digitoꝝ suꝑ primas duas iũctu ras si pili sint pauci ⁊ parui ⁊ ꝑmixti coloris significãt ingeniũ subtile ⁊ altũ ⁊ penetrabilem intellectum.

Tuberculus Mercurij quãdo reppit cũ bonis ⁊ nitidis lineis prope radicẽ arguit bonitatẽ igenij dũmodo locus sit clarus.

¶ Si i digito minimo repperiũt linee pulchre ⁊ clare ꝑ lõgitudinem igenium bonũ ꝑstãt.

Si vna valde lõga linea vl plures repiant i digito minimo oriẽtes a radice digiti extẽdẽtes se vsqz ad secũdã aut tertiã iũcturã bonũ ⁊ famosuz ingeniũ indicant: vt habeo in dextra ⁊ sinistra manu mea.

Si linea rascetta vnica fuerit cõtinua ⁊ recta brachiũ circuẽs bonũ igeniũ ꝓmittit ⁊ moderatũ i rebus suis ꝑagendis: ⁊ denotat hoiez boni cõsilij: ⁊ qui semꝑ studet bene viuere.

Color brun⁹ clar⁹ bonũ igeniũ ⁊ mores idicat Dixit auctor icognitus. si i medio spacio iter lineas triãguli sit planicies bonã ꝯplexionem significat maxie si bene coloretur: ⁊ ex cõsequenti bonum discursum ⁊ ingenium.

Si in manu sint multe linee transuersales scidentes lineas naturales cũ subtilitate sui corporis subtilitatem ingenij arguunt.

Linea epatis cum trina sui proportione ⁊ situ ⁊ colligãtia nõ in secta ⁊ si sit locus coloratus bonitatem ingenij promittit.

Linea vite cũ trina sui proportione ⁊ bene colorata subtilitatẽ ingenij indicat.

Linea solaris cũ trina sui dimẽsione in diametro digiti vsqz ad radicẽ bonũ demonstrat ingeniũ. Et si fuerit duplicata aut triplicata i radice intẽsuz magis dat ꝓnosticũ vt habeo ego in manibus meis ⁊ ꝑsertim i dextra. ꝑsertiz si vt sulculus existit vt habeo. Ualde felix igeniũ ẽ illi⁹ q hz triãgulũ eqlaterũ cũ linea solis vt notatũ ẽ: ⁊ si habeat locũ mercurij bene ꝯditionatũ: ⁊ similiter indici tuberculũ eminẽtẽ lineatuz atqz coloratũ: Fama istius talis ad astra tollit

Tuberculi manuũ eminẽtes colorati atqz lineati cũ suis cõditionib⁹ ingeniũ bonũ ꝺscribũt.

Linea saturnina cũ trina sui dimensione ⁊ positura bona ita ꝙ nõ transferat se ad mensalẽ sed ad mediam naturalẽ igeniũ in rebus antiquariis prestat: ⁊ si habuerit correspõdẽtiã bonam hoc idem fortificat: Si autẽ malã habuerit correspondẽt ꝯ̃ ingenium propbanum prestat.

Si vna linea bene conditionata reppitur i mõte saturni inijciãs a mẽsali vsqz ad radicis mõtẽ si deuenerit ingeniũ bonũ ostendit maxime i agricultura ⁊ rebus antiqs. Notaui etiã multotiẽs igeniũ eẽ sopitũ atqz suffocatũ a reb⁹ venereis: vt in luxuria ⁊ cũ pellicib⁹. Ex quo vidi tales habentes montez veneris valde tumefactũ clarũ atqz coloratũ ⁊ lineatũ cũ ꝓportiõe in minimo mõte ⁊ alijs effeminatis ꝓportionibus vt in isto sexto libro patebit.

Manus cõcaua cũ bona sui soliditate acumẽ igenij videt ostẽdere: vt ẽt teneo i manib⁹ meis Articuli digitoꝝ ꝓportionati nõ tumefacti ingenij prestãtiã denotãt. exꝑtus scribo.

Linea cordis stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata ⁊ specialiter vsus mediã naturalem hominem sani cõsilij atqz subtilitatem intellectus arguit.

Quãdo linea vite fuerit acuta ⁊ superius ꝯiũcta significat hoĩnẽ subtilis imaginatiõis ⁊ boni cõsilij. ¶ Quãdo ꝓspitatis linea seu saturnina ad mediã naturalẽ ꝺuenerit ⁊ quasi suo cursu videat eam offendere: probũ significat hoĩnem ⁊ ingenio magno: ⁊ de hoc nõ est dubiuz: ⁊ ortus suus debet esse ad rascettam aut ꝓpe.

Quãdo linea cardiaca uersus restrictã fuerit crassa ⁊ boni coloris hominem boni arguit cõsilij: subtilem ⁊ ingeniosum atqz fidelem omnibus: Catolicum quoqz indicat vt dicit niger Coruus.

¶ Quādo linea vite in vertice fuerit inuenta
bifurcata ⁊ vnus de illis ramusculis faciat acu
tum angulum cū media naturali bonum inge-
nium largit᷑ atq̃ cōsilium ⁊ virtutem: amatorē
quoq̃ ⁊ verecundum videt᷑ ostendere.
Quādo inueneris tres ramos a rascetta orien
tes qui vite coniūgantur: Quiq̃ postea cū ba
si trianguli manus fouee adhereant: acutum i
genio: animo forti iusticie amatorem vꝫ probuz
hominē aiunt ostendere.

¶ Capl'm. lxiii. De nephando atq̃ maligno ingenio.

n Ephandum atq̃ prophanum inge-
nium causat᷑ a calido ⁊ sicco aut frigi
do ⁊ sicco. i. a colera aut melancolia
vt supra tactū fuit in prio Anastasis in versicu
lis ⁊ est illud quod semper malū operatur sal-
tem appetitiue seu imaginatiue si non potest cū
actionibus.
Color ruffus ⁊ oculi lucentes ⁊ mobiles ne
phandum atq̃ malignum denotant ingenium
Crebra palpitatio oculorum dolosum atque
diabolicum ingenium nunciat.
Cutis tenuis ⁊ suauis ⁊ multū frigida hye-
mis tempore ⁊ calida in estate melancholicaz
qualitatem denotat ⁊ per consequens nephan
dum atq̃ malignum ingenium.
Digiti erecti si flectantur versus dorsum ma
nus subtilitatem ingenij indicare videntur.
Saturnina si cum linea vitali cōiungatur rec
taq̃ ⁊ non intersecata ad saturninum digitum
deuenerit hominē arguit ꝓfundi consilij secre-
tum ⁊ callidum: sed ceruicosum superbū ⁊ qui
valde dedignatur dicūt chyromantici lineam
illa pronosticare.
Si summus angulus acutus rectis cōstitua
tur lineis ingeniosum fraudulentum atq̃ men
dacem declarat.
Si linea cardiaca in pte superiori habuerit i-
cessuz tortuosuz ⁊ sit rubra igeniū notat dolosū.
Si in medio spacij inter lineas trianguli non
sit planicies bona: ⁊ sit male colorata ⁊ ibi sint
ruge alique siccitatem cordis ostendit ⁊ ex con
sequenti malignū atq̃ nephādū ingenium.
Si aliquis hꝫ colorem faciei rubeū ac flāme
um precipue cū exuberātia lentiginis astutum
atq̃ ingenii vulpini hominē penitus arguit.
Quādo basis triāguli paululum fuerit tortu
osa ⁊ pallida significat astuciam ⁊ ingeniū ma
gnum cū iracundia tamen: vt aiunt.
Rubedo cutis si spissa fuerit non clara ho-
minē significat dolos ⁊ fraudes continue yma
ginari atq̃ malignū ingenium largitur: vt fuit
in nephario Alexādro pōtifice sexto qui diabo
licum ingeniū ⁊ naturā peruersam habuit.
Nigredo cutis si suauis vel fusca extiterit si-
gnū ē astucie ⁊ cautele: atq̃ nephādi discursus
Si per restrictā linee sparse inuente fuerint se
inuicē non cōtingētes sed in diuersa abeuntes
magnū ingenium significabūt: ⁊ hominē mala
ruz cogitationū: ⁊ qui multa finget: Et si id qđ
mente cogitat efficeret pessimā sortē incurreret:
vt igt niger coru⁹: hoc tñ simpliciter nō assero.
Quādo bine linee oriunt᷑ a rascetta ⁊ oblique
atq̃ cōtinue a media naturali deuenerint ige-
nium pfidū: ⁊ infortunatū virū ostendunt.
Quādo linea cardiaca fuerit crassa atq̃ ru-
bra i fine sui astutū atq̃ callidū discursū arguit:
Quādo linea vite i vertice suo fuerit subtilis
torta ⁊ bifurcata igeniū acutū sꝫ vagantē innuit
⁊ multā astuciā p̄stat: Et maximā cupiditatez
visendi varias regiones.
Quādo media naturalis hꝫ ramusculos ad i
ferius tēdentes ingenij hebetudinem significat
sꝫ aliquatenus astutū ingeniū denotat ad malū
perpetrandum: ⁊ intellectū ad iniqua ⁊ mala
procliuem: vt aiunt.
Figura. ├ .in triāgulo hominē calliduz argu
it ⁊ ingenium acutum.
Manus grosse: ⁊ digiti circa extremitates
vnguium acuti: cupidū ⁊ falsum ⁊ natura oīno
prauum hoiem denotāt: vt pluries notaui.
Quādo angulus summus in infima parte for
matur p̄cipue in diametro medij ingenij praui
tatem atq̃ subtilitatem indicat: de quo non est
confidendum.
Quando inueneris mensalem cum duobus
ramis: vnus sit ad radicem indicis vel prope:
alter sit ad medium acutus: notabis ingenium
ad acquirendam rerum copiam idoneum: si-
mulatorem tamē: ⁊ quo magis in apice tenuis
fuerit: tanto magis habēs erit pessimus: vt di
cunt recentiores precipue coruus non valde ni
ger in hoc loco.
Qui hꝫ multas lineas i digito medio plusq̃
alibi: ⁊ spēaliter qñ q̄dā linea. i. saturnina orit᷑
a rascetta ⁊ extēdit᷑ p palmā vsq̃ ad digitū me
diū tales sūt cogitabūdi cū malefico ⁊ ꝓphano ingenio.

¶ Gibbosi aut diminuti lippitudinarijq3 aut
superflui in aliquo membro ingenium malefi-
cum habent: Ideo a ciuitatibus essent expel-
lendi quia multiplicantur tales species Caue
te vobis qui filiorum educationem τ eruditio
nem alijs committitis: Sunt enim tales dimi
nuti seu superflui malorum morum τ pessime
nature τ detractores τ vt omnia colligam om-
nium vitiorum sentina in talibus collocatur.
Strabones quoq3 fugiēdi sunt quia in nepbā
dis acutum habent ingenium.
¶ Oculi si fuerint ꝓfundi ingeniosum dolosū
atq3 malos mores indicant.
Breuitas colli cum carnositate: malignitatem
atq3 dolosam indicat naturā: τ tales referunt
ad lupos methaphorice.
Oculi parui atq3 rugosi malignitatē arguūt τ a
cumen ingenij ꝑcipue in malignitatibus τ re-
feruntur ad symias.
Soror linee mensalis si in aliqbus repperitur
maleficam naturam pronunciat.

¶ Caplm sexagesimum quartum De rudita-
te ingenij.

n Ullū indiuiduū reperit̃ sine ingenio
ymo stultus nō caret discursu respec
tu brutoꝝ. Nemo q̄sq3 vt. A. G. in
ᵬo cap. vi°. ait tā efferis est moribus: qn faciat
aut dicat nōnūq̄3 aliqd qd̕ laudari queat vnde
antiq̄ssimus versus vice ꝓuerbij celebratus: sē
pe ēt est olitor valde opportuna locutus dicit
eniz simplicius ᵬo d̕ aia textu ɔmti. 94. prudē
tia duplex sequens ymaginatōez: sequens rō-
nē rectā: prima brutis τ hōini cōunis est. ᵬa so
li hōini ɔpetit vñ si aliqua aialia prudentia di-
cant̃ rōne tñ expertia: de prudentia primo mō
dicta v̄ificat̃. Dicamus igit̃ de ruditate inge-
nij respectu perfecti discursus q in aliquibꝰ re-
peritur flegmatica cōplexio naturā inordinatā
ostendit atq3 igenij ruditatez: τ silr̃ pura melā-
colia.
Quādo linea vite est ꝓfunda grossa τ coloris
terrestris ruditatem τ bestialem oino naturam
videtur ostendere.
Linea cardiaca etiā nimis grossa i fine v̄sus me
diā nālē naturā quoq3 rusticanā ac rudē ostēdit
Linea vite si fuerit grossa τ ꝓfunda in fossato
manus cū colore hōinem rudem indicat.
Linea cardiaca quādo fuerit lata τ male colo
rata τ pallida ruditatē nūciat intellectus.
Linea media naturalis nimis lata τ grossa d̕-
fectū prudentie τ ruditatem ingenij denotat.
Linea media naturalis habēs in se grossas pū
cturas bene coloratas τ nō terrestres bōitatez
virtutis apphēsiue ꝓmittit s3 malā indicatiuā.
Si linea media naturalis grossas τ nigras pūc
turas habuerit ruditatez ingenij testat̃.
Media naturalis si fuerit grossa τ magnas
pūcturas habuerit hebetis ingenij est signum.
Angulus dexter obtusus siue grossus ē signuz
male dispositiōis nature τ ruditatem sine rōne
dātem procliuitatem indicat.
Angulus sinister obtusus ruditatez τ iconstā
tiam arguit.
Si in mōte manus reppiant̃ q̄daz linee recte
due vel tres bene colorate impitiā τ inscitiam
attestant̃ τ specialiter si quedaz parua crux rep
periatur cum eis.
Lōgā palma cum grossis τ curtis digitis rudi
tatem ingenij representat.
Longa pala cū breuibus aut lōgis digitis: cuz
crassis articulis τ cōglobatis flegmaticā ɔple
xionem ostendit: cū maxima ingenij ruditate.
Mensa manus inequale spaciū cōstituens ru
ditatem ingenij videt̃ indicare.
Ungues in medio profundi τ spissi immundos
hoies significant: rudes: τ pauca scientes: ma
xiē cū caro circa digitos alta atq3 grossa fuerit.
Color multum albus cum pallore cutis abun
dantiam flegmatis indicat τ per consequēs ru
ditatem prestat ingenij.
Quādo linea mensalis ingredit̃ valde inter sa
turninum digitum τ salutarem ruditatem inge
nij indicat atq3 paruam sapientiam prestat: vt
dicunt moderni.
Manus grosse τ pingues hebetudinem inge
nij demonstrant.
Digiti parui hebetudinē intellectus ꝓnūciāt.
Si in medio spacio inter lineas triāguli nō sit
planicies τ male coloret̃ defectus caloris na-
turalis ostendit̃ τ per ɔsequens ruditas igenij.
Linea media naturalis si cum linea cordis an
gulum strictum efficiat hebetudinem ingenij si
gnificat: tamen bene celātē cōsilia arguit.
Si in manu penuria fuerit linearum: rudi-
tatem ingenij demonstrabit: τ talis vtetur bel
luina natura.
Qñ ꝓspiratis linea orit̃ a restricta vel ꝓpe τ ꝑ
uenit vsq3 ad lineā sensibilē τ fuerit tortuosa ru

ditas ingenij arguit: et virtutis contemptiuum demonstrat.
Oculi grossi atque eminentes ruditatem igenij atque beluinam naturam ostendunt: et maximos presumptuosos et stultos.
Gene tumefacte ignauiam atque beluinum ingenium denotant.
Frons valde magna bestialem naturam et obliquum discursum indicare dicitur.
Habitudo curua ratione carnis cum caducitate membrorum atque incessus valde lentus Ignauiam atque rudem naturam premittunt.
Mandibule oblonge os magnum et laxum: dentes magni atque acuti precipue canini aut duplicati: bouinum ingenium demonstrant.
Si linea media naturalis habuerit duo capita in inferiori parte defectum mentis.i.intellectus et per consequens ingenij ruditatem denotat.
Quando basis trianguli paululum fuerit tortuosa et pallida primum dolorem significat. si fuerit cum crispitudine hominem tardum dicunt arguere et flegmaticum et vitiosum cum ruditate ingenij.
Linea cephalica si longa extra fossatum fuerit ingenij ruditatem iudicabis.

Capitulum.lxv. De infidelitate.

Littera .D. in indicis tuberculo indicat infidelitatem maiorem omnium in suo genere.
Littera. F. in triangulo: ostendit virum falsum callidum mendacem et proditorem: ob quam rem malum hebebit.
Linea cardiaca valde lata et male colorata et pallida infidelitatem certificat.
Linea cordis valde rubra: vel liuida et tortuosa versus mediam naturalem deceptorem: luxuriosum: atque animi peruersitatem ostendit.
Linea media naturalis interrupta falsitatem arguit.
Linea epatis si in superiori parte facit angulum acutum deceptorem facit et fraudulentum cum vafricia atque maxima calliditate.
Si locus trianguli fuerit cum liuore signum est hominis callidi deceptoris et iracundi.
Quando media et cardiaca non bene coniunguntur sed notabiliter ab inuicem distant purum spacium dimittentes: significatur impurus vir: detractor et mendax de quo non est confidendum: ymo ab alijs est sepandus.
Si cardiaca et media non coniungantur et illud spacium sit callosum aut durum vel siccum: atque coloratum significat deceptorem magnum.
Angulus summus non coniunctus: et si illud spacium sit rugosum supplantaneum: cauillatorem: et garrulum demonstrat.
Si angulus dexter non reperitur vel non coniungatur per dicte linee arguitur instabilitas maxima. et demonstrat hominem cui nulla inest fides neque conscientia non.n. curat de aliquo nisi solum quod possit ad implere quod optat.
Angulus sinister si fuerit acutus astutum et callidum denotat instabilem et cauillosum.
Linea mensalis fracta seu pallida discontinua seu male disposita indebilitatem arguit.
Linea mensalis quando extenditur ad montem indicis cum rubedine atque liuore infidelitatem minatur.
Quando linea mensalis fuerit bifurcata in superiori parte: infidelitatem prestat.
Linea media naturalis quando fuerit bifurcata in parte inferiori infidelitatem indicat et hippocrisiam:
Color ruffus et oculi lucentes atque mobiles infidelitatem denotare videntur.
Si in medio spacio inter lineas trianguli non sit planicies bona: sed male colorata et ibi fuerint ruge siccitatem in corde dominantem significat et per consequens infidelitatem ac pessimos mores manifestat.
Multe linee in monte pollicis intercise seu glomerate et subtiles infidelitatem ostendunt.
Color rubeus flameus lentiginosus versutiam atque dolum arguit: et tales referuntur ad vulpes.
Cutis tenuis et suauis et multum frigida hyemis tempore et calida in estate melancoliam atque malignam naturam videtur ostendere.
Si due linee cingant vltimam iuncturam pollicis sine incisione aliqua infidum arguit.
Si inequali et angusto spacio linea mensalis a media naturali distat malam hominis complexionem ostendit et per consequens infidelitatem demonstrat:
Angulus supremus reticulatus et acutus seu separatus infidelitatem prenotat.
Due parue linee sub vngue pollicis si conexe et non eque distantes fuerint infidelitatem arguunt.
Quando basis trianguli finitur in cauea manus et non adheret cardiace infidelitatem innuit.
Cum aliqui habuerint paruas manus tales: vt dicunt chyromantici infideles sunt.
Ille qui dum loquitur multum mouet manus vel eas insimul percutit et multos habet gestus eloquens fraudator est: vt omnes affirmant.
Digiti si recte flectantur versus dorsum manus iniustum et infidelem antestantur: et maxime si digiti sint subtiles.

¶ Grana seu pũta rubra ĩ linea cardiaca significãt hñtẽ eẽ ꝓditorẽ suoꝝ socioꝝ: ⁊ talis ꝑꝑ ĩmoderatam luxuriam vitam ꝑoccupat ⁊ ante tempus moritur.

¶ Si linea cerebri fuerit valde curta ita ꝙ nõ exeat ꝯcauũ man⁹ hoĩez modice fidei significat

Figura. F. ĩ loco martis ĩfidelitatẽ portẽdit

¶ Si linea sensibilis .i. media naturalis fuerit tortuosa ⁊ discõtinua astutũ ac ðtractorẽ nũciat Attñ ĩ cõsilijs preualẽtem significat.

¶ Rubedo cutis si spissa fuerit ⁊ nõ clara hominẽ significat dolos ⁊ fraudes ꝯtinue cogitãtẽ: vt fuit nephãdus ille põtifex: nõ sãctissimus sȝ: vt ita dicã: maranissim⁹ Alexãder sextus q oẽȝ ꝑcipue puertit italiã: ⁊ sua cã ⁊ eo duce ĩfinita homicidia ac furta perpetrata sũt: ⁊ vt oĩa in vnum colligam: omne maloꝝ genus.

¶ Si cutis manus ⁊ maxime palma grossa ⁊ dura fuerit naturaliter: ⁊ non propter laborem cũ rubore quodam pñcipaliũ linearum versutus ⁊ dolosus denotatur.

¶ Vngues nimiũ pui ⁊ curti puersitatẽ animi atqȝ ĩfidelitatẽ. ĩdicãt. ⁊ oĩa q̃ diximus ĩ cap° ð nephãdo ac maligno ĩgenio hic applicãda sũt.

¶ Quando vite linea ⁊ media ĩfra ⁊ ĩ directo digiti medij cõiũcte fuerint miseriã: animi prauitatẽ: ⁊ ingenij subtilitatẽ: ⁊ ĩ acqrẽda pecunia hominẽ sollicitũ facit: ac nemini fidũ.

¶ Angulus dexter seu ĩferior si nõ cõiũgat̃ ⁊ spaciosus fuerit animi significat malignitatem absqȝ fidei firmitate atqȝ ꝯscientia vt coruus affirmat ⁊ bene dixit.

¶ Illi q sunt diminuti ⁊ ĩcõmẽsurati aut superflui ĩ aliquo mẽbro sunt maxime ĩfideles: ideo dixit magister ĩgenioꝝ ad Alexãdrũ. Eleuatio spatularũ est signũ asperitatis: qꝛ natura nõ ĩtẽdit aliquod malũ: sunt. n. ĩcõmẽsurati ĩ extremis nature: quẽadmodũ sunt mẽsurati de bonitate nature: ita ĩcõmẽsurati sunt ð eius malitia ⁊ ꝯ ĩtentionẽ suã. ergo vt mensurati sunt bene ꝯplexionati ⁊ ad optimos mores dispositi: ita nõ mensurati ĩcomplexionati sunt: ⁊ ad pessimos mores ĩclinati: igitur fugiendi: atqȝ a cetu bonorum ac cõuersatione expellendi.

¶ Strabones lippi tudinarijqȝ vsqȝ ad sũmũ: vafram atqȝ dolosam naturã ĩdicant.

¶ Quando angulus supremus fuerit disiunctus ⁊ parue linee in eo extiterint: homo deceptor significatur: ⁊ detractor: ⁊ is q oĩbus vitijs sit repletus: facit etiam hominem ĩgenio acutũ cum omnibus verboꝝ blanditijs vt dicunt.

Color liuidus atqȝ flauus aut glaucus sublimem malignitatem atqȝ infidelitatem arguit.

¶ Ille qui reperitur in debita etate sine barba: ⁊ qui ibi habet paucos pilos femineam atqȝ infidam naturam ostendit.

¶ Oculi in profundo situati maliciosum hominem atqȝ infidelem oĩno demonstrant.

¶ Capitulũ. lxvi. De fidelitate.

Forma ꝑfecta spherica vel triangulus in loco iouis notant sapientiam: atqȝ fidelitatem.

¶ Littera. C. ĩ loco veneris veridicũ atqȝ fidelem denunciat.

¶ Linea cordis stricta ⁊ subtilis ⁊ bene colorata specialiter versus mediaȝ naturalẽ hoĩez sani consilij atqȝ subtilitatem intellectus ⁊ fidelitatem largitur.

¶ Quando linea vite fuerit recta bene ⁊ acuta ⁊ superius coniũcta significatur homo subtilis imaginationis ⁊ boni consilii: ⁊ qui maxie vtitur fidelitate. ⁊ si talis linea oẽs bonas conditiones habuerit quas debet habere: ꝑter hoc scilicet quod non sit in superiori parte coniũcta tũc ceteras virtutes habet: sed nõ celat.

¶ Linea media naturalis recta sine curuitate significat hominẽ veracẽ atqȝ maxime fidelez.

Angulus dexter rectus vel quasi apparens ⁊ bene coloratus arguit bonam cõplexionẽ ⁊ bonos mores: ⁊ ex cõsequenti fidelitatem.

¶ Linee vel rami existentes in principio medie naturalis recti similes arbori palme sursuȝ aspicientes fidelitatem indicant.

¶ Linea mensalis bene continua satis longa profunda lata ⁊ recta significat bonã complexionem membrorum radicalium ⁊ bonos mores ⁊ per consequens fidelitatem.

Quadrangulus rectus ⁊ bene coloratus rectitudinem ⁊ fidelitatem promittit.

¶ Si ĩ q̃drãgulo reppeiat̃ quoddã signũ simile cuidã stelle bene coloratum rectum atqȝ fidelem ostendit.

¶ Si mons manus sit lenis: purus: ⁊ bene coloratus fidelẽ hoĩez ⁊ pacificũ declarat.

Tactus temperatus ⁊ bonus qui magis appropinquat caliditati ⁊ lenitati q̃ȝ frigiditati ⁊ asperitati ⁊ magis carnositati q̃ȝ macilentie: fidelem maxime arguit.

¶ Quicũqз pilos decenter in debita habuerit quantitate supra dorsum manus ꝛ specialiter circa partem inferiorem ꝛ circa pollicem ꝛ super digitos signũ est bone cõplexionis ꝛ nature: ꝛ per consequens rectitudinem atqз fidelitatem in habente arguit.

¶ Linee que circuũt pollicem si sunt bene ꝓportionate ita ꝙ non omnino circuant pollicez fidelitatem nunciant.

¶ Mensa manus qñ constituit equali cõstitutiõe cũ decenti latitudine fidelẽ significat.

¶ Bine paruule linee sub ungue pollicis: si eqdistãtes fuerit ꝛ connexe fidelitatẽ ꝓmittũt.

¶ Si in qualibet iunctura: excepta ea que est pollicis fuerint due linee equedistãtes bonũ signũ erit: ꝛ significabũt hoiez vidicũ atqз fidelẽ.

¶ Si quis habet digitos in extremitate latos talis erit fidelis ꝛ bonus socius.

¶ Bine linee eqtãtes se in quadrangulo manus vt crux quando fuerint bene disposite fidelitatem declarant.

¶ Dixit auctor incognitus. Si in medio spacio inter lineas trianguli sit planicies: bonam complexionem significari: maxime si bene coloretur ꝛ ex consequẽti fidelitas ꝛ boni mores ostenduntur. Omnia que diximus in cap. de equalitate ingenij hic possunt referri.

¶ D. littera in monte indicis fidelitatez ostẽdit excepto ꝙ causa luxurie decipit omnes.

¶ Qui habuerit lineas subtiles in radice digiti solis plusqз alibi erit fidelis: amic⁹ curialis: ꝛ sapiens: largus ꝛ benignus.

¶ Figura. F. in loco lune fidelitatez atqз bonam volũtatem promittit.

¶ Caplm. lxvij. de signis maxie istabilitatis.

m Axima instabilitas detestanda est: qꝛ multi multas res incipiunt quas ꝓpter eampostea non perficiunt: ꝛ habent celeritatem in discursu suo sed imperfecte aut oblique: Mediocris autem instabilitas laudat: quia nõ caret discursu: ꝛ sepius in melius mutatur: vt sapientes faciunt qꝛ in instanti boni conceptus non perficiuntur sed in tempore. Hos autẽ vulgus insipiens stultos vocat ꝛ instabiles: ꝛ nõ sciũt ꝙ sapientis est mutare propositum: tempore tamen ꝛ loco.

Linea cordis discontinua vel nimis breuis facit hominez nunquã aut raro ad finez optatum aliquid producere.

Linea cordis bifurcata in parte superiori vagabundum ꝛ consilij mutabilem inuit.

Linea vite magis grossa versus mediam naturalem q̃з versus rascetam signum est vagabundi ꝛ mutabilis consilij.

Quando media naturalis est breuis ꝛ discõtinua mutabilitatem ꝛ leuitatez significat animi cuз inconstantia suorum verborum.

Si rami ꝓcedant a principio linee medie naturalis vt linee et sint magne ꝛ curue: ꝛ tales rami vadant ad inferius respicientes montem manus: hominem lunaticum ostendunt.

Et si epatis linea ꝛ cardiaca non cõiunguntur nec faciunt dicte linee angulũ vanitas atqз instabilitas videtur ostendi tali positura.

Multe linee subtiles ꝛ intercisse vel conglomerate in monte pollicis significant instabilitatem maximam vt aliqui scribunt.

Nimia pilositas instabilitatem ꝓnunciat.

Si in regiõe angulus dexter nõ fuerit nec aliquis alius angulus neqз coniungãtur predicte linee varietatem ai ꝛ sine stabilitate denotat.

Mensa manus inequalis ꝛ male conditionata maximam lubricitatez pollicetur.

Linea quedam oriens a rascetta seu a linea cardiaca extendens se per caueam usqз ad tuberculum mercurij ꝛ male conditionata: presertiз si a pluribus lineis intersecabitur vel ab vnica tantum: ꝛ causet signum vt crux: ꝛ appellatur via lactea vanitatez cum maxima instabilitate ostendit.

Si linea vite superius multas habet plicas hoiez imutabilis consilij facit ꝛ propositi.

Cutis tenuis ꝛ rugosa cum continuo colore palme immutabilitatis est signum.

Figura e i loco lune paruã stabilitatẽ denotat.

¶ Capitulum. lxviii. de signis largitatis laudabilis ꝛ non laudabilis.

s I q̃drãgulus fuerit lat⁹ ꝛ excess⁹: largũ hoiez significat ꝛ excessiue largũ eẽ Itẽ si quadrangulus est latus in pricipio percussionis in prima etate erunt liberales: in vltia vero parsimonia vtẽr: Et de reb⁹ datis postmodũ eos penitebit. Si eq̃lis erit eq̃biliter dispensabit largitatez suam. Si finis ei⁹ erit angustus declarat auaritiam in fine etatis. Si in medio in media etate. Dicunt etiam ꝙ quando digiti bene coniungi possunt parcitatem ꝺm quosdam significare.

Si quedam linea naturaliter bene disposita
⁊ grossa ⁊ bene colorata inter medicuz ⁊ auri-
cularem descendat quasi a radicibus predic-
torum digitorum ⁊ tendat versus mensalem
largitatem dicunt ostendere.

Si vna linea oriat̃ a mensali ⁊ vadat ad ra-
dicẽ auricularis si obliqua seu grossa fuerit lar
gitatem famosam ostendit.

Si media naturalis non tangat in puncto vita
lem significat hoiem largum per vanã gloriã.
Quadrangulus latus ⁊ planus ⁊ bene colora
tus largitatem ostendere videtur. Talem po-
situram ego notaui in magnanimo ⁊ famoso le
gista dño Bartholomeo succino senẽsi eximio
ac ingenioso doctore de cuius laudibus satis
dici non potest. Aliqui tamen dicunt illum eẽ
prodigum quod ego non discutio. multa enim
essent dicenda. Et hoc idez notaui in sublimi
ac famoso iuuene legum doctore si recte memi
ni domino Mariano quondam domini Bal
di nouelli de perusio: quem teneo ꝙ futuris tẽ
poribus perueniet ad magnam dignitatem ⁊
ingentem famã apud principes tam terrenos
q̃z ecclesiasticos: Et ad hoc nunq̃z vidi melio
ra signa in homine vsqz ad hanc diem. Est. n.
bone habitudinis ⁊ sapientissimus iurisconsul
tus: nec deceptor aut fidefragus vt aliqui sunt
nostris temporibus.

Qui habuerit lineas subtiles in radice digiti
solis plusq̃z alibi: erit fidelissimus largus be-
nignus amicis.

¶ Capitulum. lxviiij. De luxuria ⁊ fornica-
tione ⁊ similibus.

L Ittera. D. in monte indicis incestuo-
sum virum ostendit: sed se cum nobi-
libus conniscentem.

Linea vite valde rubra vel liuida ⁊ tortuosa
versus mediam naturalem luxuriosum decep-
torem: ⁊ animi preuersitatem arguit cum cru-
delitate. Et talem lineaz puto habuisse quen-
dam carnificum apud lubricum principem do
minum Ualentinum borgie filiũ maximi põ-
tificis Alexandri sexti: qui post coitum cũ duo
bus filijs cuiusdam principis ambos suffoca
uit tempore meo: eorum autem nomina silen-
tio pretereunda esse duxi honestatis gratia vt
parcam eorum honori.

Grana quedam rubra seu puncture inordi-
nate super lineam vitalem hominem valde lu
xuriosũ indicare dicunt: ⁊ contentiosum: qui sit
futurus causa multi litigij.

Linea oriens a mensali ⁊ extendens se a ra-
dice auricularis obliqua ⁊ grossa in mulierib9
luxuriam ⁊ corruptionem declarat.

Linee: vt crux in digito indico significãt vi-
rum esse adulterum.

E. littera in monte annullaris mulierũ ama
tores atqz turpem luxuriã ostendit.

Linea mensalis habens grossas crepaturas
⁊ inordinatas nephandam luxuriam ostendit:
specialiter si color eius fuerit intensus.

Ungues pallidi seu nigri vel asperi ⁊ quasi
rotundi luxuriosum hominez: ⁊ i venerez pro-
num dicuntur ostendere.

Littera. C. in monte indicis inducit cõcubit9
cũ nobilib9 ꝑsonis ⁊ cũ vxoribus affinium vel
cũ vxore parentis cõmittet incestum.

Linea vite ⁊ media naturalis cõiuncte habẽ
tes colorem intensum illicitam luxuriaz decla
rat vt in cap. de natura martis docuimus.
Dixit auctor mihi incognit9. Si linea cerebri
fuerit nimis subtilis d̃notat habẽtẽ eẽ lasciuiũ.
E. figura aut caracter in loco lune luxuria tur
pi plenum ostendit.

Si linea vite fuerit tumida inter pollicẽ ⁊ in-
dicem fornicatorem significat.

Si ex trib9 lineis triangulus in nulla sui par
te coniungatur luxuriam ostendit.

Si quedaz linee veniẽt a radice pollicis vsqz
ad lineam vite a parte linee postreme: que est
versus angulum supremum dicunt chyroman
tici luxuriam exuberãtem oñdere.

Multe linee in mõte pollicis itercise seu glo
merate ⁊ subtiles maxiuz fornicatorẽ ostẽdũt.

Si in dorso pollicis iuxta vnguẽ fuerit figura
vt stella erit luxuriosus valde vt sepi9 notaui.

Si in digito indice fuerint bine line ⁊ scindãt
fortiter digitum vsqz ad mediam iuncturaz vel
iuxta maxime luxuriosum ostendit.

Intersectio linearum vt crux in monte pol-
licis adulterum esse significat.

Si in dorso indicis digiti reperiatur figura vt
stella feruentem libidinem declarat.

Linea oriens inter indicum ⁊ mediũ que cur
uetur vt semicirculus per tuberculum mediuz
⁊ medicum vsqz ad minutilum digitum: quaz
aliqui appellant cingulum veneris. si fuerit ru
bra libidinis impatientiam attestatur: ⁊ circa

o: lasciuie genus habētē sollicitū eē denūciat.

Manus diuersorum colorum luxuriam ostēdit vt ptholomeo placuit.

Mulier paruas manus ⁊ digitos grossos in extremitatibus habens: luxurie signa ostendit vt aliqui dicunt.

Si qs habuerit man⁹ rubras siue vir siue mulier extiterit talis sāguine⁹ ⁊ luxuriosus efficit̄.

Multitudo linearum rectarum in monte veneris luxuriam atqꝫ caliditatem arguit.

Si cutis man⁹ maxie palme grossa ⁊ dura fuerit naturalr̄ nō ꝑpter laborez cū rubore primarum lineaꝝ luxiriosus pessimus ostenditur.

Talis figura in monte Jouis. g. ostendit hominem bone fame: Licet ille in veritate cum mulieribus libenter commisceatur.

Cum essem Rome notaui virū nephandissimum ac luxuriosum: cuius habitudinem hoc in loco mihi describere placuit. Erat eniz paruiculus ad staturam quasi pumelonis: Cuius capilli erāt multi ⁊ grossi maxime circa tempora erant etiam nigri. Facies eius rotunda erat ⁊ carnosa: frōs magna similiter ⁊ carnosa. Supercilia vero grossa cum pilorum multitudine. Oculi magni tendentes ad extra in quorum cornea erant multe macule ignee: intuitus ei⁹ toru⁹ ⁊ beluinus. Pellicule circa oculos tumefacte. Gene carnose: auricule magne nasus magnus ⁊ curtus in cuius medio erat cōcauitas vt canes hispani paruuli habent. Nares ample. Os magnum: labia valde grossa ⁊ exterius euersa vt habent ethiopes: mentū magnuz atqꝫ rotundū. Color faciei liuidus adustus: Barba spissa ⁊ nigra: Collum grossuz ⁊ viuidum. Dentes spissi atqꝫ magni. Submētum valde carnosum: pectus latum ⁊ mamillosum. Brachia breuia ⁊ carnosa: manus parue ⁊ carnose: digiti parui ⁊ articulati vngues breues pallidi nigri ⁊ asperi. Spatule carnose magne. Dorsum latum ⁊ carneum: venter magn⁹ vt cadus. Pecten valde pilosuz ⁊ spissū. Virga plena venis apparētibus. Ilia ⁊ nates carnose peritoneon siue intersticium inflatū. Coxe magne ⁊ carnose. Crura subtilia: pedes parui ⁊ inarticulati. Planta peduz cum equali superficie: ⁊ carnosa. Habitudo calida erat ⁊ humida incessus cuz celeritate: passus breues cū oculis aptis ⁊ ꝑtensis: loquela festina. Anhelitus multi flatus: atqꝫ spissus: totum corpus pilosissimuz. Vola manus non concaua. Linea vite longa ⁊ rubra: angulus supremus disiunctus linea media naturalis rubra obliqua ⁊ male positionata linea mensalis cum grossis ⁊ inordinatis crepaturis. Mons veneris tumefactus cum sorore linee vite. Triangulus nullibi erat. Mons Jouis illineatus ⁊ male coloratus cum. C. littera in eodem monte. Et in dorso digiti linee vt stella existebant. Cingulus veneris in suo loco rubeus. Mons solis male conditionatus: Tuberculus mercurij obscurus. Locus lune cum tali charactere. E. erat. Et linea vite tumida inter pollicem ⁊ indicem. Et sic iste pessimus homo fuit habituatus atqꝫ lineatus. Hic ergo ob talem habitudinem vtroqꝫ coitu vtebatur tā in masculis q̄ꝫ in feminis: aliquando etiam cum proprijs manib⁹ virilia tractabat vsqꝫ ad emissiōez spermatis: ⁊ deniqꝫ erat omnium uitiosorum vitiosissimus.

Capitulum. lxx. De his qui cum matribus aut sororibus concumbunt.

i Sta figura X in monte pollicis arguit abuti matribus ⁊ sororibus.

Due linee orientes a radice indicis ⁊ scindentes digitum vsqꝫ ad mediam iuncturaz matris violatorem ostendunt vt aiunt quidaz.

Capitulum. lxxi. De his qui cum consanguineis et propinquis coeunt.

l Ittera. C. in loco veneris ostendit hominem perpetrantem magna scelera i coitu cum consanguineis atqꝫ affinitate coniunctis: ⁊ erit iniuriator.

Ampla linea rubicunda ⁊ directa a cardiaca per medium pollicis pergens coitum cum cōsanguineis declarat.

Figura. D, in loco Jouis infidelitatem denotat ⁊ facit hominem commiscentem se cum nobilibus: ⁊ cum vxore propinqui vel patris ei⁹ incestum committet.

Si autem alique figurarum suprascriptarum vt in qnto Anastasis pictū est in loco veneris fuerit. Paterni lecti aliqn̄ violatorē oн̄dūt inde cū matre propria concūbet vel cū nouerca.

Capitulū. lxxij. De his qui accipiunt pellices seu meretrices in vxores.

ſ Unt etiam qui spreto omni dedecore non dedignantur ducere meretrices in vxores: quod certe miruz est cū maior

sit copia feminarum q̄ꝫ formicarum.
Habens igitur. C. litteraꝫ in loco veneris spō
salicia cum meretricibus celebrabunt.

¶ Capitulū. lxxiij. De his qui concumbūt
cum varijs mulieribus nec eis fidem seruant:
sed potius illas decipiunt.

Tribūt moderni ꝙ si linea cerebri ha
buerit multas lineas sibi infixas tunc
cum multis mulieribus habens illaꝫ
cōcumbet. Quod si multe cruces oblonge ibi-
dem sint multas mulieres decipiet: Et si frac
te ⁊ non integre fuerint cruces quotquot erunt
fractiones totiens mulieribus fidem franget.
Scribit auctor cuius nomen ignoro. Si linea
mensalis habeat plures lineas infixas versus
lineam superiorem trianguli tendentes ⁊ eam
non omnino tangentes cum multis mulieribꝰ
talis concumbet: ⁊ si dicte linee tangunt dictū
locum non habuit effectum. Et si superius ⁊
inferius fuerint iste linee ⁊ sint grosse: est para-
tus ad aliud genus luxurie.

¶ Capl'm. lxxiiij. De signis meretricum.

Aracter. G. aut: vt latini dicunt litte-
ra si in triangulo apparuerit in feminis
meretricem esse dicunt denotare.
Quando linea media naturalis habuerit li-
neas vel ramos curuos ⁊ magnos tendentes
ad inferius in mulieribus meretricium omni-
modum esse ostendit.
Si prope mensalem ⁊ auricularem aliqua li
nea a mensali porrecta tendens versus digituꝫ
auricularem fuerit obliqua ⁊ grossa meretri-
cem denotat.
Si quedam linee reperiantur in monte auri-
cularis quarum quedam sit magna ⁊ quedam
parua quedam vero mediocris signum est lu-
xurie ⁊ amoris cum auaricia. Si linee sint rec-
te et bene colorate erit amor iste circa nobiles
⁊ potentes ꝑsonas: a quibus poterit agens su-
scipere diuitias ⁊ lucrum. Et si sint inordinate
⁊ tortuose erit amor circa viles et malas perso
nas magis īclinatus. Si dicte linee fuerint ver
sus superiorem parteꝫ erunt persone nobiles:
si vna vel due tres vel plures linee notabilio-
res alijs tot homines vel mulieres naturaliter
super alios vel nobiliores alijs dilexit. Si in-
fra idest versus dorsum manus reperiant̄ erūt
magis ignobiles. Et secundum quod vna il-
larum fuerit maior altera sic dilexit vnum ma-
gis q̄ꝫ alium vel nobiliorē aut ditiorem alio.
Littera. G. in mensa mulieris consistens il
lam meretricem esse significat.
Si in medio trianguli talis figura. A. appa-
ruerit: mulier ex adulterio concipiet.
Manus que versicolor est: nec non linee eiꝰ
versicolores coitum cum multis viris in mulie
re demonstrat.
Character ⁊ craticule in monte manus mu-
lieris in dextra aut sinistra multorum virorum
appetentiam faciunt: ⁊ feminaꝫ que se stuprā-
dam innumeris dabit procis: ⁊ magnā decep-
tionem pollicetur: presertim si tales linee fue-
rint vario rubore ꝑfuse. Est itaqꝫ generale do-
cumentum apud speculatores egyptios: ꝙ in-
ordinate figure ex trāsuersis lineis sūt pessimū
signum ⁊ significāt planetam infortunatum: ⁊
sic etiam ipse dant infortunium vt moderni ali
qui dicunt ⁊ bene.
Manus viriles ī muliere meretricē arguūt.
Manus grossa ⁊ pinguis arguit ī muliere
quod multum coitum appetit: ⁊ per consequēs
meretricem esse.
Mulier habens lineas principales viriles
meretricem esse minatur ⁊ indicat.
Penuria linearum in manibus mulierum
infortunatam ac miseram postribulam esse in-
nuit: Et vitam brutis similem peragentem.
Si in medio monte manus sit quedam fossa
rubea significat mulierem que cupit amare re-
ligionem ⁊ permanere in loco sacro: ⁊ quanto
fossa fuerit profundior tanto maiorem amoreꝫ
significare ostenditur. Tamen talis fossa facit
tales mulieres esse lupas religiosorum qđ mo
derni fere omnes dicunt: Ego tamen per expe
rientiam non vidi.
Nigredo cutis si suauis vel valde fusca fue-
rit est signū astucie: ⁊ lupanariā facit mulereꝫ.
Si linea cordis discolorata superiꝰ ⁊ inferiꝰ
fuerit cū pluribꝰ viris vxoratis erit fornicatio.
Puncta rubra in radice minimi pelliceꝫ pe
nitus denunciant si vnum erit punctuꝫ cū vno
solo vtetur coitu si duo cum duobus: si tria cuꝫ
tribus: ⁊ per consequens erunt mulieres po-
stribulo digne.
Rubedo cutis in facie si spissa fuerit ⁊ nō cla
ra luxuriam malam ostendit ⁊ lupanariam: ⁊
crapulosam arguit feminam: Et si talis color
in naso multiplicatur vino dedita est ⁊ iebriat̄.

Si in monte manus iuxta lineam vite prope raſcettam reperiatur talis figura.4.meretricez nequiſſimam ac nephandiſſimam oſtendit.

Linea vitalis ſi in ſuperiori parte tortuoſum īceſſuz habuerit cũ rubor̃:meretricẽ ſignificat.

Aliqui dicũt ꝙ ſi linea vite fuerit diuerſis coloribus tincta cum pluribus viris fornicationẽ denunciat.

Dicũt moderni ſi linea cerebri habuerit multas lineas ſibi infixas tunc cum multis viris concubuit.Quod ſi multe cruces oblonge ibidẽ ſint multos uiros decipiet:⁊ ſi fracte ⁊ non integre fuerit cruces quotquot ſunt fractiones totiens fidem fregit viro.

Scribit incognitus auctor. ſi linea menſalis habet plures lineas infixas verſus lineã ſuperiorẽ triãguli ⁊ nõ oino eã tangentes cum multis viris concumbet.

Soror linee vite ī mõte pollicis lõga ⁊ rubra ī muliere meretricem credunt ſignificare.

Via lactea ī manu mulieris meretricẽ minat̃

Cigulus veneris in manibus mulieris meretricẽ:vt dicunt chyromãtici oſtẽdit.

Mulier ſi martiales lineas habuerit meretricẽ īdicat ⁊ eam fore homicidam.

Hylaritatez vultus atq̃ ridentes oculos ī muliere meretricẽ innuunt ſignificare.

Mobilitas nimia oculorũ ad vtrãq̃ poſitionem aut inceſſus ceruinus meretricẽ dñũciat.

Qui freqũẽter cũ gemitu alte ſuſpirat abſq̃ cã paſſionẽ amoris aut hereos eſſe exiſtimabis ⁊ raro ꝙ mulieres hꝰ faciẽtes ñ ſint meretrices.

Linea mẽſalis in ſupiori pte ſi bifurcata fuerit:pellicem denotat eſſe vel fore.

Linea quoq̃ media naturalis īferius bifurcata aliquotiens pellicem ſignificat.

Mõs veneris altus atq̃ eminens cũ habũdãtia linearũ meretricẽ aliquãdo arguit.

Tuberculus pollicis atq̃ auricularis craticulatus meretricẽ portendit.

Menſalis atq̃ ſenſibilis linea bifurcata vt dictũ eſt ⁊ mons iouis eminens in cuius radice ſint puncta ſeu punctus cum religioſis concubitum eſſe declarat ⁊ habitum ⁊ indumenta religioſa vt ſunt bighine atq̃ melancolice:Unde dico ꝙ vt Symie mouent labia ſua dũ maſticant patres noſtros ⁊ ſunt malefice atq̃ hyppocryte:⁊ qcq̃d agũt ſophiſtice agũt. Et quoniã in ſenectute non poſſunt iuuenilia exercere querunt oſtendere ſe eſſe deditas rebus ſpiritualibus ⁊ tamen ſunt diabolice. Oratiões atq̃ deuotiões debẽt agi in locis ſecretis:⁊ ſic magis accepte ſunt apud deum glorioſum. Poſtea debent conſequi bone operationes ſine q̃bus oratio nihil valere poteſt. Atendũ ẽ ergo factis vna cum verbis.Que tamen verba vt dicit Auicẽna.10.metaphiſice.proſunt.n.hoibus deprecatiões ⁊ ſacrificia ⁊ letanie:⁊ ita habes a multitudine noſtrorũ theologorũ. Uerba ⁊ orationes proſunt ⁊ deũ placãt ſolis verbis et non factis:ſed hoc videt̃ mihi malignũ credet̃ ⁊ huiuſmodi res pertinet ad hyppocritas potius q̃ ad viros bonos.

¶Cũ eẽm in balneo humido teothonicorum more: notaui meretricẽ nobilem cũ licẽtia tam̃ ſui lenonis ⁊ ea cõſentiẽte nudã cõſpexi. Huic erat procera ſtatura.Colorez eius imaginare nõ potui:erat eniz fictitius ⁊ arte quadaz factus. Nã tali arte tẽporibus noſtris utunt̃ mulieres ut potius picte videantur q̃ nate. ⁊ ſunt mõ roſei coloris:modo cãdide: mõ īter vtrũq̃ medie:⁊ modo pre ſe ferunt quandam luciditatem:⁊ ſic videntur:eſſe hominibus īſtrumẽtum quoddam diabolicum:⁊ eius venter eſt latrina oium ſuperfluitatum:⁊ imũdiciarũ. Habebat hec:vt ad rem redeam caput paruum ⁊ ſphericum:magnas auriculas collum atq̃ gulam groſſam ⁊ eminentem: ⁊ furcula pectoris valloſa. Facies quoq̃ eius erat magna rotunda valde ⁊ pinguis.Frons magna ⁊ promptuaria.Supercilia qualia fuerit ignoro: q̃ hec loca mulieres cum pſilotris: atq̃ inſtrumentis ferreis: depilant vt peſſima ⁊ imperfecta aialia. Habebat etiam cilia magna: oculos magnos ⁊ eminẽtes valde radioſos. Intuitus eiꝰ erat hylaris:⁊ oculi cũ flãmeis maculis. Gene erãt tumefacte. Naſus magnꝰ ī lõgitudine ⁊ latitudine:in ſummitate obtuſus:magnas habebat nares: ſubnaſus cuz fouea. Os magnũ ⁊ labia groſſa atq̃ caduca ſuperius ⁊ inferius euerſa. Dentes magni ⁊ acuti ⁊ precipue canini: Palatum magnum ⁊ parum rubrum lingua ampla ⁊ longa cum rotunditate. Uox alta ⁊ ſonora:anhelitus ſpiſſus:⁊ multi riſus Mẽtum valde rotundum carnoſum ⁊ bene foueatum. Paliolum valde magnum. Spatule ⁊ dorſum latum atq̃ carnoſum. Pectus amplũ ⁊ eminens. Mamille magne parum venoſe

⁊ molles: brachia breuia ⁊ carnosa manus par
ue ⁊ digiti parui ⁊ subtiles. Uola manus mol
lissima in tactu. Ungues curti ⁊ in medio con
caui. Mensura inter vmbilicum ⁊ pomum
granatū maior erat q̄z a pomo granato ad fur
culam gule. Uenter valde magnus ⁊ exterius
protensus. Umbelicus infossatus erat. Pec
ten inferius latum ⁊ valde carnosum: cū mul
titudine pilorum ⁊ sui duricie. Labia vulue
grossa ⁊ euersa: de qua vulua fumus putridis-
simus continue egrediebatur. Peritoneon
hoc est intersticium magnum ⁊ eminens atque
rubeum. Tamen ista summa meretrix sibi cō
stringebat vuluam: ⁊ pendentem pellem: quā
supra ventrem habebat propter multitudinem
filiorum quos in ventre portauerat: artificio ad
iuuabat: ne adeo penderet. cum tali decoctio-
ne. Accipiebat enim: fructus pini in complec
ti: Galle immature: nucis cupressi: acacie an̄.
Ma. vnū. aluminis. man̄. medium ⁊ ex his
fiebat decoctio in vino nigro stiptico: ⁊ postea
balnebat locum illum vel superponebat peciā
infusam in dicta decoctiōe imbrochando sepis-
sime. Et sic faciunt iste pessime mulieres que
tanquam monstruosum animal ⁊ imperfectū
penitus fugiende essent: ne cum eis fieret ma-
trimonium ceruinum aut hyrcinū. Erat hec
mulier sic descripta insaciabilis coitus. habe-
bat nates hylia atq; hyppocōdria summe car
nosa. Coxe similiter carnee erant. In geni-
bus eius ossa atq; vene erant valde occulte.
Tibie seu crura subtilia ⁊ equalia apud cauil-
las. Pedes paruissimi sine forma calcanei.
Planta cum equali superficie. Ossa corporis
imbecillia: ⁊ carnes reliqui corporis mollissi
me atq; caduce. Incessus non erectus: ⁊ pas-
sus eius valde lenti. Caput more cerui fere-
bat. Et venter videbatur valde extensus.
Cui gulositas inerat incomprehensibilis. Et
ita fuit breuis vite. Manus autem sue sic erāt
lineate: Habebat lineam vite discontinuam:
⁊ alias principales capillares. Media na-
turalis obliqua vsq; ad medium concauū ma
nus. Angulus supremus valde disiunctus:
Linea epatis satis magna. Linea mensalis
vsq; inter ambos digitos situata. Uia lactea
valde protensa. Cingulus veneris continuus
⁊ rubeus. Restricta manus cū penuria linea
rum. Mons veneris valde eminens ⁊ mol-
lis. ibi erat soror linee vite in medio situata ru
bra valde cum abundantia linearum insectarū
Alij montes depressi erant atq; infortunati: di
gitorum articuli grossi. Existebat etiam disgre
gatio magna digitorum. Et in radice minimi
tres erant fossicule rubee. Et ita fuit hec pessi
ma mulier gulosissima ⁊ libidinosissima: habi-
tuata atq; lineata.

¶ Capitulum septuagesimum quintum. De illis qui diu sunt extra patriam ⁊ raro visitant parentes ⁊ amicos.

Icunt chiromantici: ꝙ si lineam
d mensalem scindet quedam linea de
scendens ⁊ extendens se per longū
facit hominem exire patriam qui ra
ro visitabit vel raro cōsueuit visitare parentes ⁊
amicos nec multum curat de eis.

¶ Capitulum septuagesimum sextū De Cynedis. vbi ponit nescio qd de colore ꝯ Suetonium.

Ictum fuit in doctrina prima quod
d homo ante vigesimum annum est ef
feminatus ex parte complexionis: ⁊
videmus signum in mollicie carnis
atq; in moribus appetitibusq; ⁊ in eorum vo-
cibus. Et post hoc tempus omnia mutantur
quando homo crescit. Quia naturalis calor p̄
ualet super humidum incongruum. Prop-
ter igitur etatem istam vt dixi effeminatā. De
cynedis tractare institui: ⁊ eorum signa ma-
nifestare.

¶ Tuberculus ergo veneris tumefactus co-
loratus atq; lineatus cynedos eē significat.

¶ Tuberculus veneris ꝯglomeratus ex mul
tis lineis vt scacchorum ludus Cynedi si-
gnum est.

¶ Soror linee vite valde protēsa ⁊ rubra i mō
te veneris cynedorum ē signum.

¶ Uia lactea cōtinua cum sua bona propor-
tione cynedos esse indicabit.

¶ Manus carnea ⁊ rubra luxuriā atq; cyna
dum arguit.

¶ Hyllaritas vultus labiorum atq; oculorū
cynedum esse significat.

¶ Qui habuerit effeminatam complexionem
atq; compositionem ⁊ lineamenta hūc cynedū
amabilem ⁊ placabilem existimabis.

¶ Color candidus atq; perspicuus cū venis
apparentibus nō est dubium ꝙ cynedum de-

nũciat. In feminis vero si sit: meretrices: pre
cipue quando corpus carnosum existit. Quia
talem colorem facit venus vt in proprio capi-
tulo tactum fuit in tertio libro ⁊ extenditur qua
si super complexionem sanguineam: que parũ
differt a natura Iouis. Talem colorem Sue
tonius: Frãciscus Petrarcha in libro de vi-
ris illustribus ⁊ Plutarchus ⁊ alij historici
dicunt Cesarem dictatorem habuisse. Ideo
dixit Suetonius illum fuisse omnium mulie-
rum virum ⁊ omnium virorũ mulierem: Fuit
enim maximus adulter ⁊ maximus cynedus
Aliqui possent arguere cynedi sunt effemina-
ti: effeminatus est pusillanimis. Cesar fuit ma
gnanimus quod est cõtra pusillanimitatez er-
go falsum. Respondẽdum est duabus rationi
bus. Prima ratio est. Duplex est effeminatio
sicut i secũdo Anastasis tactum fuit. Una ex
parte habitudinis: Alia ex parte cordis ⁊ eta
tis. Quãdo habitudo est ita carnosa ⁊ colora-
ta cum latitudine pectoris ⁊ formositate colli
talis est effeminatus quo ad lascivias vt in po
sterioribus agere ⁊ pati: ⁊ circa gulositates ⁊c.
tamẽ cum audacia. ⁊ in etate lubrica atq̃ effe-
minata ⁊ hoc ẽ vsq̃ ad decimum octauum an-
num seu vigesimum. ¶ Alia effeminatio po-
test eẽ cum tali colore ⁊ strictura pectoris atq̃
imbecillitate complexionis. que inducit pusil-
lanimitatem ⁊ veram effeminationem: ⁊ talis
nõ erat in cesare. Secunda ratio ẽ: quia ho-
mo semper incipit in decimo octauo anno aut
vigesimo trãsmutare complexionẽ: vt parum su
perius in isto capitulo dictum ẽ. Nam calidũ
humido effeminato predominatur: ⁊ fit mate-
ria solidior. Et tũc homo incipit erubescere ⁊
verecũdari de lascivijs. Et icipit vti audacia:
atq̃ exercere res grãdes. Nam caliditas facit
eum magnanimũ: vt i radicibus primis tactuz
est. Exposuit autem quidaz male textum Sue
tonij cuz dixit: ꝙ luna facit colorẽ cãdiduz: nã
nõ intellexit physionomicas radices nec astro
nomicas disciplinas: quia luna facit albũ glau
cedine consparsum: modicum decoruz: aspec-
tu mollem: faciem rotundaz: vt in tertio anasta
sis dictuz fuit in capitulo lune. Et dat flegma
ticam qualitatem: quia inducit somnolẽtiaz in-
ertiã pusillanimitatẽ ⁊c. que qualitates omnes
erãt cõtra naturaz Cesaris: vt ex eius gestis ⁊
vita comprehenditur. Attamen etiaz Mercu
rius facit hominem album intensive ⁊ remissi
ue secundum applicationem cum alijs plane-
tis propter suaz neutralitatem. Distinguitur
autem color candidus quattuor modis. Un⁹
eniz est ex albo ⁊ rubeo mixtus cũ claritate cui
rubedo clara dominatur ⁊ in habẽte est maxi-
ma apparentia venarum: ⁊ talez colorez facit
Iupiter. Secũdus ẽ color candidus ex albo ⁊
rubeo mixtus cuz vltima sui perspicuitate: ⁊ i
habẽte sunt vene quidẽ apparentes sed subti-
les: huic album perspicuum predominatur. ⁊
hunc colorẽ causat venus: quez Cesar habuit
in iuuentute: ⁊ ideo vt dictũ ẽ fuit plenus om-
ni lascivia. Tertius color candidus est ex albo
puro cũ glaucedine: ⁊ ẽ quasi vt nix: aut aqua
nõ valde limpida: ⁊ talez colorem facit luna.
Unde Virgilius in tertio georcorũ ait. Glau
ciq̃ color deterrimus albo: Et giluo: ⁊ exim⁹
cõmentator Seruius iquit. Glauci autem sunt
felineis oculis idest quodam splendore perfu
sis. Deterrimus albo ⁊ giluo. Atq̃ alibi ait.
Qui candore niues anteirẽt. Sed aliud ẽ can-
didum esse idest quadaz nitenti luce profusuz:
Aliud album quod pallori constat eẽ vicinuz.
Quartus color candidus ẽ: quẽ facit Mercu
rius: ⁊ hic ẽ medius iter lucidũ ꝑspicuũ ⁊ luci
dũ glaucũ qr nõ ẽ vere glaucus nec vere ꝑspi-
cuus: itẽsive ⁊ remissive tñ secundum diuersas
applicationes vt supra tactũ fuit. O vos retro
gradi scriptores precipue humaniste atq̃ histo
rici precipue huic similes compẽsate bene ver
ba vr̃a ante q̃ proferatis: cum vultis loqui ꝺ
facultatibus sublimibus: quia suffocati estis i
paruis vr̃is speculationib⁹: ⁊ ingenio vt pluri
mum caretis: nec potestis calceum transcẽde
re. Ad propositũ igitur redeũdo: si aliquis cy
nedus albus ⁊ ꝑspicuus induat se vestimento
bruno seu nigro: ⁊ habeat faciez ⁊ membra de
cora: ⁊ panni sint nitidi ac venusti: ac radio-
sos oculos habeat: attrahit ad se pediconum
corda: vt magnes attrahit ferrum: ⁊ ita intelli
go de pellicibus atq̃ meretricibus. Uidi cy
nedum talis habitudinis. Caput eius erat ꝓ
portionatum corpori ⁊ tendebat ad rotundita
tem: et ab vtraque parte erat leuiter compres
sum: Mediocris erat stature: satis carnosus:
⁊ potius gracilis q̃ grossus: Osseus magis q̃
carneus: ⁊ satis musculosus. Color ei⁹ cãdi-
dus i toto corpore ⁊ ꝑspicu⁹ ⁊ clar⁹: i ei⁹ corpe

minutule vene apparebant. Capilli eius ob
longi coloris mellis seu blondi vt vulgus ait:
Frons quadrate positionis. Pellis candi
da rubore suffusa ⁊ in medio aliqualiter com
pressa. Auricule eius erant mediocris ma
gnitudinis ⁊ vt semicirculus existebant: a
capite erant parumper eleuate: Collum ca
piti proportionatum. Locus nuche aliquã
tulum eminens: Supercilia rara mensura-
te magnitudinis ⁊ arcuata. Oculos babebat
cum trina proportione: scilicet cum bona posi-
tione forma ⁊ colligantia. In quibus erat cele
stis aut caprinus color: Venusti quoqꝫ erant
splendidi atqꝫ ridentes vt sunt puerorum ocu-
li quando intuentur res appetibiles. Cilia e-
rant cum decentibus pilis: vultus atqꝫ labia ri
dentia: qui vultus longus ⁊ gracilis. Gene ali
qualiter eleuate: quarum color permixtus erat
ex albo ⁊ rubeo claro: residuum faciei cãdiduꝫ
permanebat. Et quando aliqui respiciebant
ipsum subito erubescebat: vt faciunt illi qui ve-
recundantur. Nasum babebat mediocris
magnitudinis cuius summitas tẽdebat ad ro-
tunditatem: nares quoqꝫ mediocres erant.
Et circa genas ⁊ super ipsuꝫ erant alique par
ue lentigines. babebat subnasum condecen-
ter foueatum: ⁊ os paruum: ⁊ labia mediocris
magnitudinis. Et labium inferius erat modi-
cum laxum: ⁊ superius euersum parum ac re-
tortum cum rosaceo rubore. Dentes commen
surate magnitudinis secundum spissitudinem
⁊ raritatem. Et duo dentes anteriores parum
per diuisi cum aliquali magnitudine. Palatũ
rubrum babebat: ⁊ linguam rubram cum mi-
nutis venis: que quidem tẽdebat ad rotundita
tem aliquam cũ mediocri magnitudine. Anhe
litus quoqꝫ suauis ⁊ optimi odoris. Cuius o-
dor erat vt pomũ rosaceũ. Erat rarus in verbis
suis: que bene compensabat: eratqꝫ aliqualiter
balbutiens. Et quando loquebatur: oculi ⁊ la
bia cum tota facie subridebant. In mandibu-
lis quoqꝫ apud genas ab vtraqꝫ parte causa-
bat quandam paruam lacunam seu foueaꝫ: cũ
moderato risu. Et quando iterrogabatur in fa
cie verecundabatur cum submissis oculis. Et
vox sua submissa erat ⁊ dulce resonabat. Et se
pe tenebat in ore suo paruam pilam vt granuꝫ
lentis ad faciendum anhelitum bonũ. Cuius
compositio talis erat.

Accipiebat dragantorum mollificatorum cũ
aqua rosacea. ʒ. j. zuchari candi. ʒ. ij. musci fini
granum medium: Et faciebat pastillum ⁊ post
malaxationem paruã pilam formabat. Et quã
do erat propinquus oneri posteriorum suscipiẽ
do: accipiebat eã i ore tenendo sic ad osculãdũ
sibi coniunctum. Ad propositum redeundo ha
bebat mentum aliqualiter rotundum in medio
cuius erat parua fouea longitudialis. Et apd
labium inferius babebat fossiculam paruam
que transuersalis existebat.

Et submentum erat aliqualiter paleolatum
atqꝫ carnosum. Gula quoqꝫ eius erat candi
dissima atqꝫ eminens decenter foueata vbi est
furcula pectoris. Spatule quoqꝫ musculose tñ
parumper compresse. Humeri proportionati
spatulis. Spina dorsi ꝺscripta ossibꝰ satis mus
culosa mediocris magnitudinis atqꝫ latitu-
dinis. Pectus proportionatum aliquali-
terqꝫ eleuatum. Metafrenon non conca-
uum nec eminens. Debita proportio inter
cor ⁊ cerebrum existebat. Ubera cum quadaꝫ
eminentia atqꝫ rotunditate. Et in mamilla si-
nistra paruum babebat nigellum: qui erat vt
granum lentis cum vnico pilo nõ valde lon-
go. Coste descripte atqꝫ lacertose. Hyppo
cõdria lata atqꝫ musculosa. Brachia bone ma
gnitudinis ⁊ musculosa cum apparentibus ve
nis. Palma longa ⁊ lata cum proportionatis
digitis qui erant potius tenues quam grossi:
articuli erant mẽsurati. ⁊ prope ⁊ circa vngues
decens latitudo. Omnesqꝫ articuli binas li-
neas atqꝫ continuas babebant. Ungues sub
rubentes perspicue cum aliquali latitudine a-
liqualiter rotundi cum maxima multitudine
punctorum alborum. Color manus albissi-
mus lucidusqꝫ decenter: que manus lacerto-
se erant cum apparentibus venis. et eius vo-
la manus ex exuberantibus lineis tenuibus
existebat. In cuius rascetta bine linee cum
trina portione erant: ⁊ locus bene coloratus ⁊
vt ludus scacchorum glomerate atqꝫ parue li-
nee apparebant: circumcirca alique linee vt
stelle fluebant. Mons veneris erat decen-
ter rotundus valde eleuatus: lenis ⁊ bene
coloratus atque lineatus exuberanter.

In quo soror Linee vite continua a ra-
setta vsque ad mediam naturalem cum trina

sui proportione atqꝫ intenso colore se extende-
bat. Linee principales obseruabant congruaꝫ
normã et terminũ. Tuberculũ iouis ex dua-
bus lineis equitantibus se ad inuicem: equita
tum ꝛ radiatũ. Et in radice digiti eiusdem tu-
berculi due pulchre stelle videbantur cũ emi-
nentia montis ꝛ colore bono. Tuberculuꝫ sa-
turni non lineatũ clarũ eminens ꝛ bene colora
tum inquo erat vnica linea sumens principiuꝫ
a mensali que fluebat ad radicem digiti conti-
nua ꝛ bñ colorata. Annulare tuberculuꝫ duas
lineas habebat quarum altera incipiebat a mẽ
sali ꝛ extendebat se vsqꝫ ad secundã iuncturã.
Altera vͦo linea a medio tuberculo vsqꝫ ad ra
dicem: que omnes linee erant equedistãtes cũ
trina sui portione ꝛ debito rubore montis sui.
Minutulus digitꝰ cum claris atqꝫ nitidis li-
neis quarum vna incipiebat a radice ꝛ desine-
bat cũ debita sui proportione ad tertiam iunc-
turam. Et septẽ aut octo pulcherrimas lineas
iniiciantes a radice ad secundã iuncturam ha
bebat. Tuberculũ dicti digiti fuit lene ꝛ bene
coloratũ cum nitidis lineis ꝛ vt plurimũ habe
bãt originẽ a linea mẽsali. Tuberculũ lune co
loratũ atqꝫ nitidũ cũ paucis ꝛ bonis atqꝫ for-
tunatis lineis.

Preterea notaui ꝙ omnes digiti habebant
pulcherrimas ꝛ varias lineas longitudinales.
Et vola manus fuit satis vallosa in qua erat
via lactea que se vsqꝫ ad minutulum extende-
bat. Et triangulus fuit equilaterus. Et cin-
gulus veneris in suo loco. In linea mẽsali in
directo auricularis erant plures semicirculi: ꝛ
puncta rubea. Reuertamur ad ordinem. Ha
bebat iste locum stomachi cũ debita latitudine
atqꝫ tumefactione. Et vẽter retractus atqꝫ car
nosus cũ mollicie. Et vmbelicus quasi in par
ua fouea existebat. Pecten acutus deorsũ tẽ-
peratꝰ in carne. Ilia ꝛ nates musculose ꝛ bñ
fundate: coxe ad exteriꝰ parumper arcuate cũ
rubore atqꝫ solutis lacertis. Genua ꝛ cotile pa
rũ carnea. Crura seu tibie fusulate erãt: ꝛ apd
cauillas descripte ossibus atqꝫ congestis lacer
tis. Calcaneum paruũ ꝛ quasi abrasuꝫ pedes
parui ꝛ delectabiles. Plante pedum sine ca-
nea: Digiti ꝛ pedes imbecilles atqꝫ molles:
nates musculose ꝛ lenes intersticium formosũ.
Virga erat venosa solida ꝛ acuta in sũmitate.
Cuius mẽsura erat in lõgitudine palmaris:
in latitudine due vncie. Testiculos vͦo habe-
bat impares: nam dexter erat aliquãto maior.
Ingressus eius erectus fuit cum passibus len
tis atqꝫ spaciosis. Oculos habebat submissos:
vt ex arte habent quidã malefici cucullati: Ge
nua collidebant se aliquantulum ad inuicem:
mollicies illi tactus inerat cuꝫ soliditate: in vo
la manus ꝛ in residuo corporis lubricus ali-
qualiter. Breuiter metaphorizando fuit lac ꝛ
sanguis coagulatus cuius etas fuit. xvi. ãnoꝝ.

¶ Capitulum. lxxvij. De pediconibus.

Istud vitium a legibus multuꝫ dam-
natur licet Auicenna libro tertio dicat
ꝙ coitus cum pueris minus nocet. q̃a
minus trahitur de spermate: ꝛ causat nocumẽ
tum quia accidit plurimus motus qui resoluit
vberantiam spirituuꝫ. Etiam Auicenna deci-
mo sue metaphisice cap. penultimo ait. Simi-
liter etiã debet prohibere studia hominuꝫ que
inducũt ꝯtraria vtilitatibus sicut doctrina furã
di ꝛ capiendi ꝛ decipiendi ꝛ aliorum huiusmo
di: ꝛ vt prohibeat etiam actiones que si negli-
guntur inducunt contrarium constructioni ciui
tatum sicut fornicatio ꝛ sodomia que retrahũt
homines ab eo quod melius est in ciuitate sci
licet coniugio. Si Auicenna fuisset nostris tẽ-
poribus videret maius impedimentum ad cõ
iugia q̃ꝫ illud quod ipse dicit: Nam sunt qui-
dam cucullati ꝛ fere omnes qui alimentantur
de alieno sudore: ꝛ habent multa supflua pre-
cipue quantum ad habitationes licet sub noĩe
honoris cultus diuini se excusent. Intelligimꝰ
semꝑ de malis religiosis: Maxima pars isto-
ruꝫ aut fuerῑ prius artifices aut rustici qui vt fu
giant labores dicunt se mundo renunciasse.

Si aliqui sunt docti: ꝛ boni qui quidem pau
ci sunt hos colo ac veneror: naꝫ ĩ pulpitis vtilis
simi sunt ꝛ mentes mouent peccantium: ꝛ ma-
los mores in bonos conuertunt. Cetera turba
expoliat vanas femellas suis facultatibꝰ ꝛ fa-
tuos similiter homunculos. Et si quis habet
filias nubiles isti hoc paruifaciunt: dummodo
trahant ad se alienas hereditates. Unde im-
plentur quandoqꝫ postribula: aliqui suspen
duntur aut decapitantur: Nam miseri pupilli
sic sua causa expoliati coguntur: vt viuant:
omnia mala exercere.
Surrexit vlteriꝰ q̃dã noua secta: q̃ sub noĩe so-
cietatis construit edificia ꝛ loca in quibus for-

san aliquid diuinum exercent: sed deus scit: nā
ab eo loco seperati: indulgent vxuris malis cō
tractibus adulterijs: ⁊ rapinis: nec luxuria eo/
ruz parcit pueris: nec illis mulieribus: que in
laudem dei monasterijs se includunt: ⁊ sub
specie modici ac apparētis boni omnia nephā
da perpetrant: si promittunt peierant: si irascū/
tur in eorum linguis est omne blasfemie genꝰ.
Cognoui aliquos relligiosos qui sub specie in
articulate penitentie seducūt adolescētes quat/
tuordecim quindecim ⁊ sexdecim annorum ⁊
eos miseris parentibus surripiunt cum eorum
maximo dolore ac detrimento: contra maioruz
suorum precepta ⁊ instituta. Hoc quod supe/
rius dixi ⁊ alia multa que taceo: nā eis displi/
cet veritas: si Auicēna videret non illa que di/
xit appellaret ciuitatem destructiones: sed hec
verius at euidentibus terre ac celi ruinam ex/
clamaret. Boni autem: vt dixi: relligiosi laudā
di ac venerandi sunt: reliqua autē turba explo/
denda penitus mihi esse videretur: sed redea/
mus vnde digressi sumus.

Si linea mensalis diuidatur prope finem eiꝰ
⁊ veniat quasi ad indicem diametraliter: talis
vir erit inimicus mulierum: ⁊ amabit pueros.
Et si mulierem aliquā amabit talis amor erit
lubricus vt vgoni placuit: ⁊ ego dico ꝙ vtetur
cum ea venere retrograda.

Fouea quedam in mensali ex opposito auri
cularis ostēdit ꝙ habens delectabitur religio/
sis vel pueris litteratis ⁊ eis abutetur.

Caracter talis. E. in radice annularis cōcu/
bitus puerorum denunciat: ⁊ etiam nephanda
cum mulieribus vtetur luxuria.

Quādo linea mēsalis hꝫ quasdaz crassas cre
paturas ⁊ iordinatas nephādā luxuriā cū pue
ris arguit presertim si color eius est intensus.

Mons pollicis rotundus decens lenis ⁊ be
ne coloratus concubitus puerorum aliquando
significat: ⁊ etiam luxuriaz cū mulieribus pue
roruz loco. Multi sunt deceptores qui verbis
⁊ execrationibus contra pedicones exclamāt:
Ipsi secrete pessime cū pueris agūt: ⁊ ab hoc
se abstinent: loco eorum feminis abutuntur cū
fractione circulorum: quod postea chyrurgicis
fit notuz: ⁊ ego multos tales cognoui: ⁊ huius/
modi mulieribus medicamenta adhibui.

Si soror linee vite in mōte pollicis fuerit val
de intensa maximam inclinationem ad puero
rū cōcubitus denotat: ⁊ p̄cipue si rubra fuerit.

Si multe linee prope cardiacam per longuz
fuerint concubitus pueroꝝ indicantur.

Linee extense a radice pollicis per montem
ipsius quando sunt parue ⁊ furcate quotquot
erunt tot pueros quibus male habens vtetur:
ostendunt vt dicitur.

Scissure in mensali crasse ⁊ sine ordine colo
rate signa pedicationis esse asserunt.

Figura talis. D. in loco veneris turpi luxu
ria plenum habentem demonstrat.

Notare volui quendam pessimum sodomi
tam: pessimum dico: nam simulabat se tale vi
tium abhorrere: ⁊ cum amicis suis secretis na
turam suā penitus aperiebat. Dicebat eniz ꝙ
ipse nunq̄z deflorauit virgines: nec cum alienis
vxoribꝰ adulteria commiscuit: Adeo ꝙ nunq̄z
ob talia studium suum impeditum fuit. Nec
speculatio vtriusq̄z philosophie disturbata nec
submersa. Et ꝙ pueros quidez amauit sed nō
intensiue: ⁊ ꝙ a pueri ob amorē erga ipsuz nō
disturbabat: Nā pueri nō diligūt: vt mulieres:
sed quicquid agunt lucri causa faciunt: aut ꝑꝑ
doctrinam a doctis pediconibus capessendā.
Et dicebat talis bonus vir ꝙ habuerat viginti
quinq̄z discipulos doctores celeberrimos: quos
spe doctrine supposuerat: dum eos instrueret.
Dicebat ēt se sumpsisse vxorem procreande so
bolis gratia ⁊ multos habuit filios vn̄ non fuit
generationi impedimento: nec scientie sue nec
facultatibꝰ luxuria obfuit: vt multis ⁊ sepe cō
tingit: qui causa lasciuie res ingenium honorē
ac litteras in precipiti ponunt.
Erat iste vir: optimꝰ idagator reꝝ nālū eximiꝰ
sociꝰ ⁊ v̄tuosissimꝰ. cuiꝰ physionomia talꝰ erat.

Caput eius erat rotūdū ab vtraq̄z ꝑte leuiter
depssū mediocris magnitudinis. Frōs q̄drata
⁊ cōformis capiti auricule mediocres: oculi bn̄
situati: ītuitꝰ hylaris atq̄z venustꝰ: nasus aliq̄z
tulū magnus ⁊ āplus in sūmitate: i cuiꝰ dorso
videbāt eē pūcti qdā sicut qn̄ pili a radice sua
remoti sūt cū psilotris: nares āple: os ꝑuū: Fa
cies magna atq̄z carnosa: mētū bn̄ foueatū ⁊ ro
tūdū: labia aliq̄lr grossa. Submētū valde car
nosū: Colluz viuidū: Gula grossa atq̄z ampla
in furcula pectoris foueata. Habitudinem ha
bebat calidam ⁊ humidā: osseosam atq̄z carno
saz ⁊ vbiq̄z musculosaz: corpus eius erat pilo/
sū: brachia pulchra ⁊ manꝰ decētes: crura lau/

debilis i sui positiōe: pedes atq; calcanea pua: hyppocondria nates coste spatule omnia decēter figurata. Ingressus mensuratus: oculi submissi atq; venusti vt sunt pueri aspicientis res concupiscibiles. Vultus atq; labia ridentia. Cuius ambulatio tanq; cogitabundi esse videbatur. Chyromantia vero manus eius talis erat habebat manum carnosam: palmā latam atq; longā digitos longos: Vngues planos ꝛ subrubentes atq; latos.

Omnes tuberculi lineati atq; bene colorati: In eius palma erat condecens fouea: ꝛ equi laterus triangulus. Tuberculus veneris cum sorore linee vite a principio sui usq; prope rasetam cuz trina ꝓportione atq; intenso colore.

Fouea pulchra erat in mensali sub auriculari mōte. Mēsa manus lata atq; lenis ꝛ bñ colorata cum equali mēsura. Linea mensalis ad radicem montis iouis desinebat. Mons iouis erat cum lineis duplicatis per latitudinez. Et vna alia linea inicians ab āgulo supremo ad tuberculū se protendebat cum qua ante dicte linee causabant vt crux ex duabꝰ lineis trāsuersalibꝰ intersecatis. In radice proprij mōtis erant pulchre linee conglomerate: vt nitida atq; florida stella: ꝛ cuz radijs circumstantibꝰ. Erant ꝛ alia signa que relinquo breuitatis cā. Talem virum tamen non laudo: nā chrystiani theologi ꝛ ipsi gentiles damnāt atq; omnes leges ꝛ discursus congruus: nam omnia ꝓ cōseruatione humane generationis debemꝰ agere: Et qui viuunt extra diuinam normaz abiiciēdi sunt. Hec scripsi gratia doctrine ad maius speculationis documentum propter scolares ꝛ illos qui habent ingenium eleuatū ꝛ nō submersum. Si ego in capitulis meis ordinez transgredior capitulorū istud accidit: quia doctrine ampliatio hoc exigit.

Nam in meis sex libris conatus sum ea oīa que dici possunt in hac arte ponere ad plenam ꝛ vtilem omnium legentium satisfationem.

Caplm. 78. de icestu ꝛ adulterio i mulieribꝰ.

c Ingulis veneris in manibus mulierū incestus ꝛ adulterij signū ē.

Si quedam crux parua reperiatur inter primam ꝛ secundā indicis iuncturā adulteriuz dicunt significare: illud quod dixi i cap. de meretricibus hic conuenit.

Capitulum. lxxviiij. De stupro ꝛ concubitu cum feris.

d Icunt aliq qđ ille q habuerit cingulū veneris in manibꝰ: si alia linea ibi extendatur propinquior stupruz cū feris cōcubitū ꝛ mastrubatorē significat. simpliciter sine alijs correspondentijs hoc ego non assero: Istud accidit vt plurimū i rusticis ꝛ pastoribꝰ

Tempore meo audiui de quadam vxore cuiusdam medici que se supponebat: nescio quō: cuidam equo paruo: quod cum perueniret ad aures mariti accepit duos testes ꝛ stādo in loco secreto aspiciebat duz erat in actu cū equo. Maritus suus lancea penetrauit renes eq: q pre dolore intrusit fortiter priapum suum ꝛ fregit matricem illius mulieris: ꝛ sic ambo statim ceciderunt mortui. Hoc quod inferius dicam habui a quodā cucullato: q dicebat se habuisse hoc in confessione scilice: ꝙ quedam mulier rustica coibat cum asino suo: cum magisterio igenioso. Et ita ego vidi rusticos coire cuz beluis: ꝛ quidam ob luxurie furiaz coiuit cū gallina ꝛ interfecit ipsaz cuz priapo. Talia signa ignoro vsq; ad hunc diez.

Capituluz. lxxx. De his qui proprijs manibus vel alienis luxuriantur.

f Issure in mēsali linea sine ordine colorate suis vel alienis manibus viriliū pollutionem multi dicunt denotare.

Cingulus veneris in ambabꝰ manibus rubrus ꝛ continuus cuz proprijs vel alienis manibꝰ coitū ꝯpleri denotat ꝑsertiz si q̄dā puncture vel orbiculi ibi extiterint: vt dicunt.

Soror linee vite i loco veneris valde ꝓtēsa cū rubro colore coitū cū māibꝰ denotat ꝓprijs.

Plures linee in monte veneris ꝓpe cardiacam lineam pre sua longitudine coitum cuz ꝓprijs manibus demonstrare videtur.

Soror linee mensalis bene conditionata cuz manibus proprijs coitum denunciat.

Cap. 81. De his qui sunt capti a consanguineis vel propinquis ꝛ depredabuntur vel capientur ꝛ tanq; exules forte vendentur.

s I quedā linee veniant a rasetta ꝛ desuper ascendant per montem pollicis.

Et tales linee sint disperse: ꝛ tendant versus pollicem digitum in vltima parte sui a consanguineis vel propinquis depredabit vel capietur ꝛ exul forte vēdetur. Unde Joseph secundum hoc tales lineas debebat habere.

¶ Caplm. lxxxij. De his q̄ ad finē deducūt
leuiter quando incipiuntur:et ecōuerso.
Y q̄daz linea cōtinua bñ colorata de-
s scendat a brachio in pollicem produ-
cet ad finē leuiter quicqd erit inceptū.
Et si hec linea sit incisa vel dispersa contra-
rium dicunt significare.

¶ Capitulum.lxxxiii. De his qui multam
consument substantiam.
Ali qui habent figuram vt.C.in loco
i lune cōsumptores τ prodigi erūt mul-
te substantie τ facultatis.

¶ Caplm.lxxxiiii.De his qui non morabūt
in vno loco sed vitā habebūt viatoris τ serui.
Y quedaz linea a medio radicis bra-
s chij per rasettam transierit. Habens
talem lineaz non morabitur diu i vno
loco sed potius vitaz habebit viatoris τ serui.
Figura. F .in loco lune facit peregrinum.

¶ Capitulum.lxxxv.De nobilitate animi.
Y quedam linea decurrat a brachio p
s rascet tam in fine montis pollicis vel
in fine linee vite vel iuxta eam nobili-
tatem animi significat.

¶ Capitulum.lxxxvi. De fellatoribus.
Ellatores sunt illi qui accipiunt alie-
f num priapuz in ore suo quousq3 proii-
ciatur sperma quod inglutiunt. Unde
dixit Martialis. Corue salutator quare fella
tor haberis:cum caput intrarit mentula nulla
tuū:τ i alijs locis de his mētionez fecit sicut le
genti patet. Apud chyromāticos aut physio-
nomos de istis mentionē non inueni huc vsq3.
Et ideo hanc rē ignoro. Tamen iam sunt cir-
ca tres ani q͏̄ incepi obseruare decentem ap-
parentiaz in ipsis:quia intuutur pueros vt fa-
ciunt quando sunt in actu coibili. Et quando
de cynedis loquntur figurant labia τ oculos
vt pueri quando sumunt vbera matrum suaꝝ.
Habentq3 oculos risiuos τ alterat̄ facies eo-
rum vt illi qui alios de coictu interrogāt. Ta-
le detestabile vicium inuenitur in multis τ p̄-
cipue in quadā ciuitate italie quā taceo. Et no
ta q͏̄ ēt mulieres ineniūt̄ vitiū tale ꝑpetrātes.

¶ Capitulū.lxxxvij.De his qui diligunt bo-
num τ malum odio habent.
Ali habent lineas in radice indicis
q pulchras τ specialiter quando vnica
linea oritur a medio montis aut ꝓpe
angulum summuz τ naturaliter vadat ad pre-
dictum digitum:hi tales diligunt bonū τ odi-
unt malum vt Iouiales faciunt:lege compa-
rando proportionabiliter q̄ dicta sunt i tertium
libꝛꝫ:τ postea iudicādo ꝓferes sermonē tuuz.

¶ Capitulū.lxxxviij.De his qui vadunt de
loco ad locum cū lucro.
Y quedaz linea a medio radicis bra-
s chij per rascettam trāsierit τ tangat li-
neam vite vel mediā naturalem mu-
tantur de loco ad locum τ sunt viatores cū lu-
cro. Si nō tangit aliqua istaꝝ erūt sine lucro.

¶ Capitulum.lxxxviiii.De his qui habent
filios masculos.
Ali habuerit lineas in radice indicis
q pulchras:τ specialiter quando vnica
linea oritur a medio tuberculo aut ab
angulo supremo vel prope tales erunt de na-
tura iouis τ si sunt laici filios habebūt duos.
Angulus supremus rubeus plusq̄3 alibi si sit
mulier pregnās habebit filiū vt dicit vgo.
Multi illustres Chyromantici conueniunt
in hoc. Quādo in angulo dextro reperitur fi-
gura vt hic Y vel similis si fuerit valde rubra
impregnationez masculi significat. Aliqui di-
cunt q͏̄ oportet talem figuram esse in loco trian
guli:Et oportet q͏̄ triangulus sit rubeus τ pla
nus. Si fuerit intercisa impedimētū significat.
Si fuerint plures figure plures erūt foetus: τ
fortasse tunc in vtero si color sit intensus sed de
hoc experientiam non habeo q2 nūq̄3 vidi talē
figurā. Dicūt q͏̄ istud ēt iudicat in manu viri.
Si quedam pulchre linee parue secent lineā
vite τ fuerint bene colorate:quotquot linee fue
rint tot habet seu habebit filios:τ hoc in ma-
nu uiri. In māu quoq3 mulieris idez iportat.
Quot sunt linee inter primā τ secundā iunc-
turam digiti minimi ex quantitate illarum tot
filios iudicabis:vt sepissime notaui. Si impe-
dite fuerint nullum filium habent. si erūt par-
ue non viuent. si oblonge permansuri sunt: τ si
vna sit maior altera nobilitatem filij indicat.
Quot linee mediaz naturalez diuiserint siue
inferiorē tāgāt siue nō tot pueros nūciant.
Si a media ad ipsam mensalem fortis virga
trāseat secādo ipsā mensalē quot erūt linee tot
erunt partꝰ in muliere:vt tenent aliqui.
Dixerunt quidaz sermouem ꝓbabilē. Quod
si in manu mulieris plures linee meliores et

maiores erũt inter medium ⁊ medicũ q̃ꝫ inter
medicum ⁊ auricularez significat́ aptitudo ge
nerandi ⁊ concipiendi ⁊ gerẽdi masculos.
¶ Dixerũt qdaz inter quos ẽ Antiochus. si i
ter infamez ⁊ medicũ eminens caruncula siue
carneus nodus circa tuberculũ cum lineis cras
sis ⁊ rubeis fuerit ⁊ non sit scissa in medio ⁊ fe
mina nõ sit multum pallida portendit ꝙ ipsa
feret masculum.
¶ Si triangulus planus fuerit ⁊ rubeus mas
culum impregnante aiũt significare.
¶ Ego nescio vnde iste nigerrimus coru⁹ ex
traxerit dũ dicit. Quãdo supra mercurij mõtez
rimulas videbis quot rimule erunt tot erũt fi
lij: Et si aliqua fuerit longior ⁊ splendidior ce
teris significat sapientissimũ filium ac ingenio
sum propriũqꝫ parentez supaturũ.
¶ Dicit idem coruus pictor chyromantie: ꝙ
quãdo in viro aut femina inter secũdam digiti
medij tertiamqꝫ iuncturã quot linee fuerint tot
filios significant.
¶ Inquit vgo lineas in mulieribus earũ secre
ta indagantes ita notabis. Aspice triãgulũz si
in ea quasi foramina fiũt cũ rubedine inserta p̃
gnantes iudicabis.
¶ Capitulum. xc. De his que filias feminas
generant.
Dixerũt quidã ꝙ si mulieres plures
d lineas meliores ⁊ maiores habẽt in
ter medicũ ⁊ auricularem ⁊ sint plu
res ⁊ maiores illis existentibus inter
medium ⁊ medicũ significatur aptitudo ⁊ potẽ
tia generandi feminas.
¶ Dicũt quidam si inter infamem ⁊ medicuz
eminens carũcula siue carneus nodus ibidem
erit ⁊ scissura sit in tuberculo: ⁊ linee sint subfla
ue ⁊ femina sit macilenta eam in vtero habere
puellam videtur ostendere.
¶ Si triãgulus planus fuerit ⁊ rubeus ⁊ spe
cialiter si ista figura. y. erecta inueniat́ ⁊ incli
nauerit se ad angulum mulier habens de filia
impregnatur vt aiũt quidam.
¶ Quot linee sunt inter primam ⁊ secũdã iũc
turam digiti minimi si fuerint oblique tot filias
arguit. si vero impedite sunt nullam filiam ta
lis mulier habebit. si erũt parue nõ diu viuẽt si
longe erũt superstites.
¶ Capitulũ. xci. De his q ex improuiso futu
rum bonũ habẽt.
Unt aliqui qbus fortuna adeo fauet
s vt ex improuiso sibi bona eueniant li
cet nõ laborẽt in querendo. Et hos
ita cognosces.
¶ Si quedam linea veniat a brachio ⁊ vadat
ad digitũ annularem uersus auricularem bo
num venturũ ex improuiso innuit.
¶ Capitulũ. xcij. De his a qb⁹ fugiũt serui.
Si quedã linea oriat́ a radice brachij
s ⁊ transeat per rascettam ⁊ pectus ma
nus ad auricularem significat liberari
seruũ per fugam: ⁊ si plures tales linee fuerint
significant plures seruos fugam suscepturos:
aut vnũ seruũ pluries fugientem.
¶ Caplm. xciij. De his q habẽt seruos furi
bundos.
Si supernotata linea fuerit magis lata
s ꝓfunda ⁊ rubra significat hominez ha
bere seruũ furibũdum.
¶ Capitulũ. xciiij. De his qui susurrãt ⁊ mur
murant ratione seruorũ.
Si supernotata linea nõ extẽdat́ ad au
s ricularem sed prope susurrationem ⁊
murmuratiõez significat ratiõe seruoꝝ
¶ Cap. xcv. De his qui semper sunt decepti
a seruis.
Si linea vite habuerit ramos ad infe
rius versus rascetam pauꝑtatem deno
tat: ⁊ talis semper erit deceptus a ser
uis proprijs.
¶ Caplz. xcvj. De his q perdũt seruos ⁊ ꝑꝑ
illud sunt desꝑati ⁊ volũt amittere vitam.
Si linea vite habuerit sub se quẽdam
s paruam lineam arcualẽ scindẽtem ip
sam ⁊ respiciat brachium atqꝫ iferiorẽ
partez manus iste erit in ꝑiculo amittẽdi seruũ
seu amittet: adeo ꝙ desiderabit amittere vitã.
¶ Caplm. xcvij. De prelatis cardinalib⁹ pa
pa ⁊ de his qui sunt huiusmodi generis.
Sine fide atqꝫ lege omnia submergẽ
s tur: sine orationibus ⁊ oꝑationib⁹ lau
dabilib⁹ deus nõ placat́. Inter oẽs
leges lex christiana obtinet pricipatũ ⁊ verita
tẽ maximã: ⁊ ẽ optimis morib⁹ decorata. Lex
mahometh propter multas res nephãdas q̃s
cõcedit a multis dãnat́. hebreoꝝ lex in aliqua
sui ꝑte hꝫ cõformitatẽ cũ christiana religione ⁊
minus dãnat́ q̃ꝫ mahumethana. Dãnat autez
mahumeth Auicenna in. ix. metaphisice: ⁊ tñ

in mahumethana lege nutritus fuit ac genitus
Qui inqt i p̃allegato loco caᵒ 7ᵒ. opꝯ ẽ vt certi
ficemus ꝯ hoc dispositionẽ aiaꝝ humanaꝝ cũ sĩt
exute a corporibꝯ suis ad quã dispositionẽ ꝑue
niũt. Opꝫ aũt te scire: ꝙ ꝓmissio alia q̃ cũ fide
recipit: q2 nõ est via ad ꝓbãdũ eã nisi credẽdo
testimonio ꝓphete sicut illa q̃ est ꝺ deo qꝺ ha-
bebit corpꝯ post resurrectionẽ. Tu aũt iã scis ꝺ
lectatiões corpoꝝ ⁊ gaudia qd sunt. lex. n. nr̃a
quã dedit mahometh oñdit dispositionẽ felici-
tatis ⁊ miserie q̃ res sunt ꝫm corpus. Et alia ẽ
ꝓmissio: q̃ apprehẽdit intellectu ⁊ argumẽtatio
ne demõstratiua ⁊ qꝺ ꝓphetia approbat: ⁊ hoc
ẽ felicitas ⁊ miseria aiaꝝ: postq̃ꝫ sũt exute a cor
poribꝯ suis: q̃ ꝓbant argumẽtatiõibus q̃ꝫuis
nr̃e estimatiões debiles sint ad imaginãdũ ⁊c.
Multa etiã ꝯ mahumeth scripsit ꝯmentator i
libro ꝺ sectis vbi oẽs fides dãnat ⁊ laudat chri
stianã fidẽ respectu aliaꝝ: vt aliq scribũt. Itez
Auicẽna i. 10. metaphisice caᵒ pᵒ dicit. iã aũt i
hac materia fecimus librũ ꝺ peccato ⁊ ꝺ eius
opposito: Intellige ergo ⁊ attende dispositiõez
istoꝝ oĩuz: ⁊ qꝺ dicit i diuinis flagellis q̃ ꝺscẽ
dũt sup ciuitates flagitiosoꝝ hoĩuz: ⁊ sup hoies
iniuriosos: ⁊ ꝯsidera q̃liter defendit veritas. ⁊
p̃fatus Auicẽna. 10ᵒ. sue metaphisice cap. 5ᵒ. ꝺ
eligendo successore ⁊ summo sacerdote Inqt:
Talez eligat q bene regere possit: ⁊ sit prudẽs
⁊ honestoꝝ morum audax: mãsuetus: ⁊ ꝑitus
gubernãdi ⁊ peritus legis. Ideo antiq elige-
bãt senes. i. p̃sbyteros nã p̃sbiter dicit senex.
Nr̃is aũt temporibꝯ ad officiũ sacerdotale eli
gunt icõmensurati claudicãtes gibbosi ⁊ melã
cholici ⁊ hoies male ꝯplexionis: q nõ merent
esse ꝫui ad exportandũ fimũ. Opꝫ igit eligere
hoies bone ꝯplexiõis atqꝫ discretiõis. Et nõ
rudes atqꝫ bestiales. Sꝫ multũ egressi sumus
a ꝓposito nr̃o. Diximus aũt hec ꝑꝑ vtilitatem
fidei nr̃e: Nã multũ cõfert ad colendũ christũ
vt habeat priceps christianissimus: ⁊ qꝺ opti-
mus pastor recte oues suas gubernet ⁊ istruat.
Dicemus igitur.

Qui habent lineas i radice idicis pulchras
⁊ specialiter qñ linea naturaliter vadit ad digi-
tũ ⁊ orit a medio mõte aut ab angulo sup̃mo ⁊
nõ sint itercise dignitatez aut p̃latiõez oñdunt.

Crux hñ fortunata i mõte idicis p̃laturã de-
mõstrat. Et hoc itelligit qñ tuberculus est niti
dus ⁊ eminens i oibꝯ q̃ nos dicemꝯ i hoc loco.

Si in mõte iouis sit figura perfecte spherica
dignitatẽ cũ baculo dicũt ostendere.

Circulus incõpletus i tuberculo iouis absqꝫ
baculo dignitatẽ ostendit: si vero sit inferius cũ
difficultate obtinet.

Si aliqua linea a pollice veniens versus in-
dicem se extẽdat in vltimo sui ⁊ egtet ab alia li
nea adeo ꝙ faciat ut crux significat dignitatẽ ba
culi secundum fortunam aut infortunium si ce
tera correspondeant.

Triangulꝫ pulchrũ in mõte Iouis dignita
tem sacerdotalem dicunt significare.

Scribit Hermes trimegistus ꝙ si due linee
ꝯiungant ad inuicem ⁊ faciant vt crux in mon
te indicis honorem significãt: ⁊ in medio mõte
nobilitatez generis ⁊ ꝑsone: ⁊ ꝙ ad magnũ sta
tũ venturus sit: ⁊ magnam prelaturam ⁊ ho-
norem denotat.

Quãdo in principio anguli supremi orit vna
linea ⁊ porrexerit se apud indicem vel eius ra-
dicem p̃laturam cum dignitate ostendit.

Itẽ si vna linea pulcherrima sit in mõte iouis
ꝑ trãsuersalẽ positurã ⁊ p̃cipue in medio fortu
nã in p̃latura aut ꝑꝑ p̃latos indicat. Uidi mul
tos p̃sbiteros valde pingues hr̃e talem lineaꝫ
sed cũ radijs ꝓcedentem a radice indicis.

Si due vel tres linee pulchre oriunt a radice
indicis vsqꝫ ad medium tuberculi uel ꝓpe p̃-
latura demonstratur.

Multotiens vidi mõtem Iouis sine aliqua
linea cũ sola eminentia ⁊ claritate: ⁊ q sic inuen
ti sunt optime fuerunt beneficiati: ⁊ aliquotiẽs
apud p̃latos bonam habuere fortunam ⁊ ma-
xime si radij sunt in radice ipsius digiti.

Uidi aliquẽ habentem episcopalem dignita
tem ⁊ aliquez etiã prothonotariũ: ⁊ tñ mõtẽ in-
dicis in eis nõ esse fortunatũ. Et dato ꝙ mõs
Iouis esset sine lineis ⁊ fuerit oppressus: ⁊ re
siduũ manus fuerit infortunatũ: iudicaui ipsos
i futurum eẽ derelictos a fortuna: ⁊ mala mor-
te morituros.

Si tu queras quare habuerũt dignitates. res-
põdeo ꝙ hoc euenit a radice parentũ qui erãt i
dignitatibꝯ ꝯstituti: ⁊ easdẽ facile eis erat poste
ris suis etiã nõ ad hoc destinatis tradere: vn-
de postea talis dignitas in eis tãtũ durat q̃ꝫtuꝫ
radix eiꝯ: ⁊ faciũt sic lucerna q̃ extinguit oleo ꝺ
ficiẽte. ⁊ hoc facile cognoscit i duce Ualẽtino
ꝺ quo cũ sit res notissima dicere non opus est.

Possumus etiã dicere ꝙ hi tales hñt stellas
fixas in eorũ natiuitatibus: q̃s chyromãticus
non potest cognoscere.
Locus solis ⁊ angulus supremus cũ suis an
nexis dignitates ecclesiasticas ostendunt.
Stella aut stelle in dorso indicis arguũt bono
res ⁊ beneficia ecclesiastica mulierꝝ gratia.
Si i principio medie nãlis apd̾ cardiacã fuerit
tale signũ seu caracter. E. epꝫ dicũt significare.
Si iuxta lineã vite fuerit rimule extense v̾sus
summitatẽ circa foueã man⁹ ⁊ signũ tale fuerit
Z v̾sus sũmitatẽ dignitatẽ eccl'iasticã ad sũ
mũ puẽturã oñdit ẽt si eẽt rustic⁹. ⁊ si añ dicte
rimule nõ bñ corñdẽt: ascẽdet qdẽ sꝫ nõ tãtũ.
Opinant̾ aliqui ꝙ linea vł linee pulchre i lo
co solis portendũt dignitates ecclesiasticas.
Exaltationeꝫ iouis esse existimabis cũ ei⁹ tu
berculus fuerit colore rubeo respsus ⁊ fuerit ce
teris eminentior: in quo crux aut triãgulus rec
tis lineis aut radijs extiterit: ⁊ hec dispositio pol
licet̾ nõ mediocreꝫ sacerdotaleꝫ dignitatẽ: De
primit̾ aũt inpit̾ cũ tenuioribus lineis ⁊ qbusdã
incisuris ⁊ si capillares linee ibi inordinate fue
rint. Nodus quoqꝫ carne⁹ vł eminens carũcu
la pallida ex̃ ordinẽ infortuniũ in ioue ꝑ oia mi
nat̾: ⁊ idem facit d̾pressio ipsius tuberculi.
Et ita in ceteris tuberculis imaginãduꝫ est:
ſm tñ cõditionem mõticuloꝝ ⁊ planetaꝝ infe
rendũ ẽ: vt antiq atqꝫ moderni obſuauerunt: ⁊
obseruant.
Si tuberculus iouis eminens fuerit cũ huius
modi figura X sacerdotalem dignitatem
egyptij existimant arguere.
Dicũt aliq q man⁹ sũmi sacerdotis speculati
st̾ ꝙ tales hñt stellas radios aut binas eq̃tãtes
lineas cũ eminẽtia ⁊ color̃ ⁊ mõticulũ iouis lo
co solis: ⁊ ceteros tuberculos bñ dispositos ⁊
in loco martis proportionatos: ⁊ hoc tu cõside
ra: tamen ego nunquam vidi.
Põtificem tñ vidi sic positionatũ: cui caput
erat bene ꝯditiõatũ: auricule mediocres: facies
pinguis frõs magna q̃drata in medio aliq̃liter
fossiculata: cilia spissa: oculi magni hylarisqꝫ in
tuitus cũ splendor̃ atqꝫ luciditate: atqꝫ flãmeo
rubore: nasus satis magn⁹, gene eleuate: os ma
gnũ ⁊ labia grossa: mentũ rotundũ atqꝫ bene fo
ueatũ: Dentes magni ⁊ spissi. Collũ grossum
carneũ viuidũ ⁊ submentũ valde carnosuꝫ intu
itus erect⁹ atqꝫ aliquotiens toru⁹: ⁊ aliquotiẽs
intuebat̾ more illoꝝ qui furiose petũt coitũ. ha
bitudo quoqꝫ ei⁹ carnosa erat: ingressus erect⁹.
De reliquis ꝑtib⁹ corporis nõ scribo: qꝛ toga
atqꝫ cucullus ⁊ mitra põtificalis eas abscõde
bãt. facies ei⁹ erat coloris rubei ⁊ flãmei obscu
ri p̃cipue i genis: ⁊ nasus martis colorẽ r̃p̃sẽtabat

Capl'm. xcviij. De hereditatibus.

Dixit ꝯciliator si sup radiceꝫ brachij in
rascetta fuerint q̃tuor linee scindentes
brachiũ ꝑ trãsuersuꝫ ⁊ sint ꝯtinue ⁊ cõ
iuncte bene honorem ⁊ statum significãt ⁊ vtili
tatem ex morte alterius.
Dixit coruus si dicte linee hñt in sup̃ma sui ꝑ
te duos ramulos ⁊ fecerint acutũ ãgulũ signifi
cãt hereditates rõne mortuoꝝ: ⁊ in ei⁹ senectu
te honores diuitias ⁊ quietã vitã pollicet̾: eoqꝫ
magis qñ in dicto ãgulo linee vt stella aut ꝑua
crux inueniet̾: sꝫ postremo paucis egritudini
bus subijcietur.
Dixit etiã coruus. qñ inueneris duas lineas
infra primã iuncturã pollicis magna significat̾
hereditas. Sꝫ si sola fuerit ⁊ exigua significat
hereditatem. Si valde appentes fuerint here
ditateꝫ arguunt: sꝫ cũ lite ⁊ cõtrouersia.
De hoc ego expientiã nõ habeo ⁊ nescio vñ
iste coruus hec extraxerit. ante ꝯpositioneꝫ mei
libri ego ꝑlegi viginti tria volumia in chiromã
tia ⁊ postea vsqꝫ ad hũc diem ꝑueni ad. xxvij.
nec hoc vidi: nescio si ipse somniatus est.
Talis figura. s. E. in mõte annularis heredi
tatem cã turpi luxuria ostendit.
Qui habuerit tres lineas orientes a radice ve
neris tendentes ad iouis tuberculũ: cũ veneris
tuberculo: ⁊ sit tumefactus ⁊ rotũdus lenis atqꝫ
lineatus ⁊ rubedie d̾cẽti tales erripient alienas
mulieres ⁊ qñqꝫ hered̾itates ꝓꝑ ipas habebũt.
Figura talis. X. vł similis i principio an
guli sup̃mi ꝑ mulierem hereditatem venturam
d̾mõstrat ⁊ quot tales figure reperient̾ ibi tot
hereditates demonstrãt.
Figura vt stella in simili loco vł in aliq̃ ꝑte
triãguli: hereditateꝫ venturã ostendit ⁊ quot fu
erint ibi linee tot hereditates arguit.
Figura talis. C. in triangulo vel angulo sup̃
mo hereditatem denotat.
Si soror linee medie sit pulchra significat he
reditatem venturã ⁊ quãto melior erit: tãto me
liorem ostendit hereditatem.
Si in rascetta varie linee se intersecauerint in

debita distãtia ad modũ ludi scacchoꝝ heredi/tates futuras nunciat.

Stella aut triãgulus in rascetta manus futurã hereditaté denũciat in vltima sui etate.

Scribit vgo ꝙ vngues rubicũdi amabilem ꝛ hereditaté bonã habiturũ significat.

¶ Caplm.xcix. De etatibus ꝛ quãto tempoꝛ quis debet viuere.

Icunt aliq moderni. quãdo q̃ttuoꝛ li/
q nee equalis mensure fuerint continue
brachium circũquaqꝫ diuidentes ꝛ be
ne colorate octuaginta ãnoꝝ etatem indicabũt. Nũqꝫ vidi supradictas lineas. Dico tñ ꝙ si re peries istas lineas cũ eqlatero triãgulo ꝛ lineã mensalem cũ bona proportiõe ꝙ verificabitur dictũ ãdree corui ꝛ alioꝝ. sꝫ si ꝓportiõate linee nõ auxiliabunt̃ iste qdem erunt fabule.

Supnotatas lineas si inueneris cũ lineis in fronte indicãtibus etaté maximã: vt dictũ fuit auctoritate Ptholomei philosophi in tertio a/nastasis longissimã vitã pollicent̃ atqꝫ solares ãnos promittunt vt puto.

¶ Cap.100. De illis qui cõiungunt̃ cum vili bus feminis ꝛ raro habẽt despõsationé optatã

Igura talis.e.in loco martis arguit ꝙ
f habens iunget se cuꝫ vilibus feminis
ꝛ raro habebit despõsationé optatam.

¶ Caplꝫ.101. De his qui sunt bone spei ꝛ bo nũ habebũt sed prius malũ sustinebunt.

Pes nũqꝫ hoiem deserit: ꝛ nulla vir/
f tus est mortalib⁹ magis amica ideo ꝺ
ea aliqd tractarĩ mihi visuꝫ est: ꝛ osten-
dere quõ cognoscãt̃ illi q hõe spei eẽ possunt.

Si rami aliq ꝓcedãt ex cardiaca ꝛ extense va dãt ad mediã naturalé tantũ ꝑ triangulũ: signi ficãt hoieꝫ bone spei ꝛ bonũ cũ tẽpoꝛ habebit. sed in pricipio mala sustinebit. ꝛ nota tñ ꝙ istꝺ simpliciter nõ est itelligẽdũ. qꝛ si haberẽt man⁹ fortunatas minus lederent̃: sꝫ tñ respectiue. si infortuniũ dñat̃ itensiue accidit ifortuniũ vt in pratica actũ ẽ plurib⁹ vicib⁹: necesse est etiam paternas radices speculari.

¶ Cap.102. De signis que malũ predicant.

I q̃dã linee secent lineã vite tenden/
f tes ad mõté pollicis malũ predicãt .s.
infortuniũ circa diuitias ꝛ significant
etiã iacturas incomportabiles.

¶ Cap.103. ꝺ illis q mouebũt lites ꝑꝑ q̃s mul tũ sãguis effũdet̃ vl' vita vl' hois mẽbra amittẽt̃

I supra lineã vite q̃dã grana rubea vl'
f picture sint inordinate significãt viruꝫ
cõtentiosum: ꝛ talis mouebit lites ꝑꝑ
quas sanguis effundet̃ ꝛ ipsa vita: vel mem/bra hominis amittentur.

¶ Caplm.104. de lusoribus.

Irit coruus noster. quãdo inueneris
d inter primã ꝛ 2am pollicis iuncturam
duas lineas extensas ꝛ bene cõiũctas
hominẽ significat lusorem ꝛ propter ludũ vite ꝑiculũ adibit fortasse: ꝛ raro lucrabit̃. sꝫ si fue-rint disiuncte vel flexuose dãnum patientur ha bentes hec ille.

Mõs quoqꝫ pollicis valde eleuatus lusorem vt dicunt arguere videtur.

Angulus etiam summus valde separatus ho/minẽ significat ad ludũ inclinatum.

Martialis linea cum rubedine pronitateꝫ ad ludum etiam denotat.

Angulus summ⁹ retiiculat⁹ ꝓnitatem ad lu/dum indicat.

Angulus summus separatus ꝛ lenis ad ludũ hominem pronum esse declarat.

Angulus summus i ifima ꝑte cũ tuberculo ve neris tumidus aut craticulatus hominem in/clinat ad ludum.

¶ Caplm.105. De his q a lancea seu sagitta vulnerabuntur.

I a linea vite ꝓpe iũcturã ipsi⁹ cũ me
f dia naturali descẽdat q̃dã linea ad me
diã naturalé inferius respiciẽs: qui ha
buerit a lancea vel sagitta vulnerabitur. Atta men hanc rem ignoro vsqꝫ ad hunc diem.

¶ Caplm.106. De signis temperãtie boni fi nis ꝛ q̃ bonam cõfessionem significant.

I q̃dã linea secet lineã vite in sui infe
f riori ꝑte vsus restrictã faciẽs quãdam
ꝑuam crucem cum bono colore tẽperã
tie ꝛ boni finis ꝛ bone confessionis signum ẽ.

¶ Caplm.107. De his qui cũ matre sua iras/cuntur ꝛ inde accidit effusio sanguinis.

I media naturalis fuerit grossa ꝛ ni/
f mis profunda ꝛ quedam parue fouee
ibidé appareãt cũ colore intenso cum
matre irascet̃: ꝛ inde accidet sanguinis effusio.

¶ Caplm.108. De his q cum matre ẽt irascũ tur ꝛ mater sua primo morietur.

I in supranotata linea nõ fuerit fouee
f ꝛ due linee ꝑue curte ipsam secẽt i duo

bus locis iuxta.s.pedem linee vite q̄si in oppo
sito spacij qđ est iter idicē ⁊ mediū secante hoc
modo A cū matre iratū sepius ostendit. Et
etiā mater sua prius eo morietur.

Linee equedistātes a radice pollicis descēden
tes significāt mortem matris.

Si due linee fuerint iacētes iuxta lineā vite i fi
ne mōtis pollicis significat matrē suā pᵒ mori.

¶ Cap.109. De signis mortis patris.

Ostq̧ vidimus signa đ morte matris
p visum est nobis ponere signa đ morte
patris. Igit̄ linee pfecte puerse ad ra
dicē pollicis patrē primo moriturum esse minā
tur: vt dicunt aliqui.

¶ Cap.110. De signis mortis affinium.

Inee transuersantes super radicē pol
l licis inter se equedistantes vel fere
ad supiores ptes mortē affiniū significāt

¶ Cap.cxi. De signis pturbationum ratione
eorum q affinitate coniunguntur.

I a radice pollicis egrediantur linee
sup radicē circūuersantes: ⁊ si plures
fuerit magnas pturbatiōes pp aliquē
de affinitate dicunt significare.

¶ Caplm.112. De his q se intromittūt i mul
tis ⁊ diuersis magisterijs.

Ignū multaꝝ artiū ⁊ eiꝰ q igrit subti
s lia diligēdo loquēdo ⁊ tacēdo: ⁊ qđ di
gnitatē aut famā arguit: ē qñ due linee
reperiunt̄ in mōte medici eq̄distātes p̄sertiȝ si
ad radicem ipsius digiti extēdunt̄.

Si in digito minimo reperit̄ vna linea oriēs
a radice digiti ⁊ extendat̄ ad 2am vel tertiam
iuncturam cū bona proportiōe arguit igeniū di
uersis facultatibus accōmodatū presertiȝ quā
do tuberculus est clarus.

Littera. D. in loco lune hominem ad diuer
sa magisteria disponit.

Si in manu fuerint multe linee transuersales
scindentes lineas naturales significāt applica
tionē ad diuersa negocia: ⁊ itromissionē i m̄ltis
magisterijs ⁊ precipue qñ linee sunt graciles.

¶ Ca.113. đ his q intromittūt se i negocijs ⁊
raro in magisterijs ⁊ habēt vitā sine discursu.

I in manu pauce linee fuerint naturā
s belluinā demōstrant: ⁊ habens nō itro
mittet se in negocijs.

Si linea vite vel linea mensalis ad medium
deuenerint ⁊ si profunde ⁊ breues fuerint quie
tam vitam videntur ostendere.

Et qñ tuberculus medius inuenit̄ sine lneis
ociosuȝ significat: ⁊ hōiē sine cura ⁊ cū qete.

¶ Caplm.114. De illis qui habent amicorū
copiam ⁊ vitam hyllareȝ.

Uadrāgulus eqlaterus rectus ⁊ am
q plus bonā ⁊ morigeratā naturā innuit
cum amicoꝝ copia: ⁊ hyllaritatē oñdit

Si aūt i q̄drāgulo nullus triāgulus aut crux
aut trāsuersalis linea apparuerit perseuerantiā
⁊ gloriam in operibus ⁊ optimū statū vsq̧ ad
vite finem demōstrabit.

¶ Capitulū.cxv. De his qui faciūt opa me
chanicha aut liberalia pp cupiditatem ⁊ sui
memoriam.

Uiusmodi sunt illi q habēt lineas pul
b chras r̄ctas ⁊ fortūatas i loco mercurij.

Propiquā pportionē ad hoc tenēt li
nee in loco solis.

Cupiūt etiā memoriā suorū laborū hōines a
pud posteros qñ locus Iouis ē fortunatus.

Similem sentētiā teneas in illis q habēt angu
lum supremum eminētē ⁊ acutum.

Ad summū desideriū pfecte memorie actiōes
suas habēt illi q habēt triāgulū equilaterū.

¶ Capitulū.cxvj. de amicis extraneis.

Uādo i mōte manꝰ q̄dā linee oriunt̄
q ex pte iferiori mōtis v̄sus dorsum ma
nus: ⁊ vadāt ad supiꝰ ⁊ eaꝝ caude flec
tantur v̄sus mensalē quot linee fuerit: tot ami
cos extraneos ostendūt.

¶ Ca.117. đ amicis q sunt ex affinitate ppria

I tales linee quas supra diximꝰ sint
s prope rascettā amicos đ natiōe: aut de
parentela propria ostendunt.

¶ Caplm.118. De amicis nō potentibus.

I p̄dicte linee flectant̄ ad rascettā si
s gnificant ipotētes amicos credētes p
desse sibi ⁊ non possunt rō ē q2 Infima
ps manus arguit ifortuniuȝ. ⁊ pars supma op
positū vt i radicibꝰ. q̄rti libri actū ē ergo iferior
flexio denotat amicos ifortūatos: vt pluries ha
beo ego gratia obligtatis nature in manu: vn
de nunquam bonum habui.

Et nota ꝙ quāto maiores ⁊ notabiliores fue
rit dicte linee tāto maiores ⁊ notabiliores ami
cos oñdūt: ⁊ si secētur p̄dicte linee a qbusdā li
neis trāsuersalibus nō habēt amicos ⁊ si habe
bunt nō erūt fideles sȝ erūt amici fortune.

¶ Capl'm.cxix. De his q habebūt inimicos sed non nocebunt ei.

e Go mihi p̄suadeo ꝙ solus miser non hꝫ inimicos. ⁊ nullus vir est magne excellētie sine inimicis : qm̄ i vna quaqꝫ re sunt emuli: tn̄ cōparādo vnū ad aliū: vn⁹ hꝫ pau:ciores inimicos q̄ꝫ alius. Sed si tu nō hēs inimicos hoc ꝓcedit ꝙ tu es sine virtute aut sine aliq̄ excellentia itellect⁹: ⁊ es penitus ꝯstitutus i misia. si ego crederē nō hr̄e inimicos oib⁹ virib⁹ conarer hr̄e: ne essez miser ⁊ sine virtute Et faciā melius q̄ꝫ potero ⁊ minus maluz q̄ꝫ potero. Discēdo semꝑ ⁊ istruēdo alios vsqꝫ ad vltimum terribilium.

Littera. o. siue triāgulus in tuberculo idicis amicos infideles videt̄ ostendere sed tamen nō nocebunt.

Si q̄dā linea in medio brachij ascēdat ꝑ rascettā manus. talis nō habebit fideles amicos nō ex ꝑte sui sed ex parte alterius: ⁊ faciat quicqd velit semꝑ ꝙ vniuersaliter nō habebit amicos: ⁊ si habebit erūt ficti ergo nō habeat negocia cū aliis sed quicquid agit ꝑ se ipsuz faciat.

Qui habuerit lineas in radice solis plusq̄ꝫ alibi habebit multos inimicos ⁊ nō ledet̄ ab eis vt ad amusim habeo ego in manibus meis .

Dixit retrogradus pictor chyromātie. i. coru⁹ Si a radice pollicis orat̄ vna linea ⁊ vadat ad lineam vite inimiciciā magnā cū viro significat ⁊ si tetigerit dānū ab eo aliquod significat iferēdū. Sꝫ si ibi fuerint due rimule trāsuersales signū ē talē odio haberi a quodā potente viro intus: sed id astute faciet dissimulās amiciciā ⁊ alios ad nocedū stimulabit: sed parum nocebit: neqꝫ illum verebit̄ aut sua nocumenta: hec ille

Dicūt aliqui moderni si linea mensalis i sui summitate bipartit̄: quoꝝ ramus vnus vadat ad indicis tuberculū: alter vero ad saturninum deflexerit inimici potestatē ⁊ victoriā insinuat: ⁊ tamen ab omnibus insidijs euasurum ostendit: Quod nunquam notaui.

¶ Cap. 120. De his qui habent multos inimicos ⁊ ꝑꝑ ipsos patiunt̄ iacturas ⁊ incommoda multa.

J inter mediā appeāt linee vt cruces tēdētes ad q̄drāgulū ⁊ sit vl' sint rubee ⁊ ꝑue ab inimicis ꝑsecutionib⁹ plurimis opprimet̄ p̄sertim si sint inter mediā ⁊ cardiacā.

Angulus supremus in cōcauo manus arguit hōiē culpabilis vite: ⁊ habebit multos inimicos ⁊ fortasse cā eoꝝ patiet̄ vinculum.

Qn̄ media ⁊ cardiaca non ꝯiūgunt̄ ex se per quosdam baculos hoc est lineas scidentes tūc significat inuidiā destructionē ⁊ inimicicias ⁊ oppressionem.

Dicūt quidā quotquot linee erūt incidētes lineam mensalē tot vicibus a siccariis habens infortunium aut periculū patiet̄.

Si linea mensalis finiat̄ inter indicē ⁊ mediū talis vir nūq̄ꝫ erit sine ꝯtrouersijs ⁊ angustijs seu litigijs: tales notaui aliquotiēs amittere ꝓpriā substātiā: ⁊ quāto igredit̄ itra digitos ex directo minat̄ tāto maiores oppressiōes.

Si in radice mensalis fuerint linee idē indicabit̄: ille aūt si fuerit qnqꝫ aut decē seu plures ⁊ se cōiūxerint equitādo vt cruces totidē inimicos p̄sentialiter oñdit: si aūt acute valde fuerint inimicos mortiferos iudicabis. si aūt linea eas trāsierit parentes ꝓximosqꝫ iudicabit inimicos. hec aūt linea amicos hoc modo ꝓbat si in pluribus locis a radice ordinent̄ sic XX vl' sic X amicissimos hꝫ q̄ꝫtitatē sui dñūciat

Si q̄dā linea arcualis sit iuxta lineā mensalē infideles amicos oñdit ⁊ cū difficultate habēs illam omnia acquirit .

Sapientes oms i vnū ꝯueniūt ꝙ penitus triāgulus in q̄drāgulo arguit angustiā: inimicos: ⁊ iꝓsꝑitatez: nisi con⁹ vni⁹ sit supra conū alteri⁹ vt in. 5°. anastasis pictū est. sꝫ si reꝑiat̄ quidā q̄drāgulus significat bonitatez in vno tꝑe ⁊ malū in alio: ⁊ si sint ibi duo q̄drāguli suꝑabit bonū. ⁊ si erūt tres suꝑabit malū: ⁊ si quattuor suꝑabit bonū: ⁊ quidā eoꝝ ꝑu⁹ ꝯstrictus ex vna ꝑte a media naturali ⁊ ex altera ꝑte triāgulus adueniens ex media linea significat mortales inimicos. ⁊ si tūc linea media tāgit lineā vite suꝑabit̄ ab eis: ⁊ si nō tāgit nō suꝑabit̄. ⁊ si p̄dict⁹ triāgulus nō tāgit lineā mensalem habebit inimicos sꝫ nō mortales. Si media tangit lineaz vite suꝑabit̄. ⁊ si nō tāgat suꝑabit inimicos.

Ego Cocles gratias nature nō refero q² lꝫ in manibus meis habeā pulres triāgulos ⁊ trāsuersales lineas: tn̄ mihi pauci sunt amici inimici vero infiniti: ⁊ si qui sunt amici sunt ficti ⁊ adulatores. Et tamen ego desidero amicos de paucis q² pauci sunt sapientes: ⁊ relinquo vulgus malignum ⁊ improbum.

Dixit Antiochus ꝙ triangulus ad modū pi

naculi in q̄drangulo domesticos ⁊ familiares
inimicos videtur indicare.

Quadrāgulus strictus discordiā ⁊ inimicici
as dicūt ostender ⁊ p̄cipue antiochus tꝫ hoc.

Quando in mōte manus sunt q̄dā linee ⁊ ve
niāt ad ꝑcussiōem man⁹ facientes angulū acu
tū v̂sus ꝯcauū manus: cuius iniciū sit v̂sus dor
sum manus mortales inimicos ostendunt. Et
quot sunt figure tot inimicicias denotat.

Si q̄dā linee facientes p̄dictā figuraꝫ veniāt
ex ꝑte supiori ita ꝙ conus vnius vadat sup co
nū alterius figure: vt in plurib⁹ locis in anasta
si nr̄a pictū est. Ille habebit supior inter ini
micos: aut erit eis eq̄lis. Et b̄m approximatio
nem huius ad lineam mensalem vel ad rascet
tam significat inimicos priuatos.

Dicūt recentiores ⁊ ego cū illis ꝙ quādo due
linee oriūtur v̂sus dorsuꝫ manus ascendendo
v̂sus pinguedineꝫ manus ⁊ flectunt v̂sus ra
scettā causando acutū angulū inimicicias ⁊ ple
rūqꝫ litigiū cū cōsanguineis aut affinib⁹ ꝓmit
tit vt millies notaui. ſꝫ si sup dictū angulū fuerit
vna de illis lineis valde extensa talis aduersa
riū suū vincet: ⁊ quot sunt anguli tot inimicicias
aut litigia indicat.

Si q̄dā linee rubee notabiles veniāt ex mōte
manus ⁊ vadāt ad mensalē inimicos dicūt ostē
dere: ⁊ b̄m numeꝝ lineaꝝ ⁊ grossicieꝫ erit nūe
rus ⁊ vigor inimicorum.

Si linea cardiaca hꝫ incisiōes vl' fracturas v̂
sus mōtē pollicis timorē subiectiōes ⁊ insidias
multas patietur.

Dixit coruus meus pictor Chyromantie.
Quādo cruces inueneris sup mensalē ⁊ ea sit
rimula itercisa inimiciciā significat: ⁊ quotquot
fuerint totidē inimicicias significabit. At si fue
rit intercisa: ⁊ eius intercisio oriat a linea men
sali affiniū suoꝝ inimiciciaꝫ significat.

Pūcta nigra in vnguibus persecutiōes ⁊ ini
micicias significāt: vt egyptij indi caldei greci
arabes ac deniqꝫ latini affirmāt. Cuius rei ex
periētiā testor in dispositis subiectis.

Angulus summus intensus aut remissus se
paratus inimicicias testatur.

Martis quoqꝫ positura quādo nō ē debilis
inimicicias arguere testatur.
Linea solaris valde cōglomerata in aliqua ma
nu talis subiectus fugiat a longe iram ⁊ inimi
cicias principū aut iudicum aut pretoꝝ.

Linea saturnina oriens a rascetta vel ꝓpe et
protensa ad radices medij inimicicias ⁊ iactu
ras penitus promittit: p̄cipue si in suo mōticu
lo sit protensus ab exuberantib⁹ lineis p̄cipue
per totum periodum saturni.
Cōglomeratio linearū in mōte saturni: inimi
cicias ⁊ persecutiones significat tibi si recte
cognoscis.

¶ Caplm̄. cxxi. de cucullatis.

d E cucullatis nullā reperio obseruatio
nē factā apud chyromāticos. isti cucul
lati dicunt se relinquere hūc mūdū q̄n
ingrediunt religionē. peto ab ipsis. Si vadūt
in cauernas aut ad loca agrestia ⁊ solitaria: vbi
habitāt bellue deuorantes hōines. Uel si co
medūt radices herbarū aut locustas sicuti fecit
Joānes: antonius: ⁊ ceteri q in heremo vitam
duxerūt asprimā. Aut si vadūt ad martiriū vt
Stephanus: Laurentius ⁊ alij qui ꝓ xp̄o mor
ti turpissime ꝯdēnati sunt. De falsis religiosis
aliqua dicerē si apd̉ eos q illos nō cognoscūt v̂
ba facerē. Oēs ꝓfecto nouerūt: Quis sit eorū
vestitus q̄ calciamenta: q̄ habitatiōes: nō eis d̉
sunt horti paradisiaci: nō serui nō victus opulē
tus ⁊ apitianus. Nō vina oibus tēporibus ac
cōmodata. Et sub nomine abstinētie simulāt
curios cū viuāt bacchanalia. Laudādi tn̄ pau
ci eorū q doctrine disputatiōibus predicatiōi
busqꝫ ꝓ hominū salute indulgent: sed hec di
mittendo veniamus ad signa q̄ religioneꝫ por
tendunt: sed primo quid de eis sentiant astro
nomi referendum est.

Dicūt quidā Astrologi qui obseruauerunt
cucullatam sectam: ꝙ religiosi habent ut pluri
mum luminaria infortunata. Et si sciētias adi
piscuntur asserūt hoc procedere q2 mercurius
est in domo martis: ⁊ qui tenent collū obliquū
atqꝫ oculos submissos vt plurimū saturninam
habent applicationem.

Si figura. b. fuerit in mōte iouis ⁊ sit modi
cū colorata erit religiosus aut ꝯuersans cū ip
sis vel erit homo honeste vite ⁊ magnus.

Figura vt hic. b. si erit in monte lune erit for
tunatus ⁊ habebit cōsuetudinem cum religio
sis: ⁊ forte fiet religiosus. Istud signum argu
it hominem de natura lune puta tu de qua na
tura est talis religiosus.
Obhuaui vsqꝫ ad hūc dieꝫ cucullatos hr̄e lineā
saturninā ꝓcēsaꝫ atqꝫ infortunatā. ⁊ ita mōtē

Jouis tñ radiatũ aliquotiẽs: ꝛ solẽ ĩfortunatũ
plerũqꝫ ex parte loci aut linnee aut lineaꝝ: ꝛ an
gulus supmus infimus seu separatus religionẽ
indicat. Et quãto religio ẽ magis libera: tanto
minus de loco saturnus occupabit. Et iupiter
fortunatus ꝛ angulus supmus accutus. vidi ẽt
quãdoqꝫ aliquos desꝑatiõe ductos igredi reli
gionẽ. ꝛ pueros blãditijs ac sophisticis qbusdã
seductos. q cũ ꝑuenerint ad etatẽ ꝑfectã ꝑsepe
cũ maxio dedecore suoꝝ ꝛ religionis egrediun
tur. Aliq etiã in etate cõpleta irrãt monasteria
ꝛ isti si sunt proni ad doctrinã effecti doctissimi
ceteros cum maxima vtilitate ꝛ honore guber
nant. Et in oibus rebus primas partes occu
pãt. suntqꝫ optimi sacerdotes: nec adeo austere
viuunt sed cũ laude ꝛ fructu anime ac corpo
ris. Sũt etiã aliq q ingrediuntur monasteria i
quibus viuẽdi ꝛ ꝯuersandi regula ẽ adeo stric
ta ꝛ angusta: vt non credam eos illam obserua
re nisi verbis: hos ego non laudo. q aliqualẽ ꝯ
siderãt libertatẽ magis igenue agũt: Inuẽni sꝫ
multi cucullati optimorũ morũ: summe sanctita
tis ac fidei: ꝓfundissime doctrine atqꝫ discipli
ne: Qui qñ fortunati extiterũt grandes dignita
tes assecuti sunt.

¶ Caplm. cxxij. De his q sꝫ ꝯ nã saturni.

q Ui sunt ꝯ natura saturni hñt multas li
neas q in digito medio plus q̃ alibi. ꝛ
specialiter qñ linea ꝓspitatis. i. saturni
na orit a rascetta ꝛ extẽdit ꝑ palmã vsqꝫ ad hũc
digitũ. recurre ad librũ tertiũ anastasis nr̃e ꝛ ꝓ
portionãdo ea q̃ dixi i ca° ꝯ saturno plene ꝯsi
dera: ꝛ sic speculatio tua erit cõpleta: ꝛ similiter
fac de signis aliorum planetarum.

¶ Caplꝫ. cxxiij. De his q sunt ꝯ natura iouis

d E ioue sunt q habẽt lineas in radice i
dicis pulchras: ꝛ hoc itelligit qñ tuber
culus est tumidus clarus nitidus: ꝛ la
titudiales lineas habuerit: ꝛ specialiter qñ vna
linea pulchra orit a medio mõtis aut ꝓpe an
gulũ sũmũ: ꝛ vadat ad p̃dicti digiti ꝑtes hi tales
ꝯditiõati sꝫ vt i lib° 3° anastasis i cap° iouis pꝫ

¶ Cplꝫ. 124. ꝯ his q sunt ꝯ natura martis.

d E marte sunt q hñt lineã vite ꝛ mediã
naturalẽ coniũctas itẽso colore: nõ itel
ligo quo ad ꝯiunctionẽ lineaꝝ: sꝫ quo
ad vniformitatẽ coloꝝ. Ueꝝ ẽ ꝙ q hꝫ duplicẽ
ꝯiũctionẽ ẽ melior ac fortunatior. Erũt auda
ces faciẽtes oia vtilia quo ad se absqꝫ pigricie.
ꝛ sunt prompti ad bella ꝓ quotidianis.

Alia itelligere opꝫ: si supremus angulus fu
erit valde separatus cũ eq̃li colore ꝛ itẽsa rube
dine sunt de natura martis ꝛ oino pessime na
ture ꝛ magis ĩfortunati quo ad oia. Aliq opinã
tur qꝺ hoc ꝓcedit hr̃e i genituris applicationeꝫ
martis cũ saturno. Alij magis lucidi exꝑimẽ
tatores dicunt ꝙ mercurius marti applicat ꝛ
istud mihi magis placet ꝛ cõsentaneũ videt.

Triãgulus eqlaterus vl nõ equilaterus cũ
lineis crassis atqꝫ rubeis: si mẽsalis ad tubercu
lum iouis deuenerit rubra seu liuida naturam
martialẽ nõ negat vt in multis obseruaui.

Si linea epatica i causando triãgulũ ꝛ pede
sui equitat cardiacã ꝟsus mõtẽ pollicis ꝛ i ip̃o
intrauerit martialem naturã ostendit.

Linea mensalis crassa ꝯtinua rubra aut i fine
liuida extẽdens se vsqꝫ ad mediũ idicis mõteꝫ
vl ꝓpe martialẽ atqꝫ crudelẽ naturã ꝯnotat.

¶ Caplm. 125. De his qui sunt ꝯ nã solis.

q Ui sũt ꝯ natiuitate solis: hoc ẽ ille qui
habuerit solẽ almutẽ i sua genitura. aut
qui habuerit solẽ in bono loco i sua natiuitate.
Hꝫ lineas subtiles i radice digiti solis plusq̃ꝫ
alibi. Intellige ꝙ nõ ẽt caret linea solari i mon
te solis ꝛ tuberculo tumefacto ꝛ colorato. hi e
rũt naturales inuẽtores ꝛ imitatores oiuꝫ opa
tionũ: ꝛ opant ea q̃ nũq̃ꝫ didicerũt nec audiue
rũt. Hoc ego habeo in manu mea remisse tan
tũ ꝑꝑ exuberãtes lineas in loco saturni. Et ita
habeo soleꝫ dñũ medij celi tñ in sexta domo i
ariete cũ ꝯiũctiõe saturni i hora mala tollerat
qꝛ dñs horoscopi est in tertia in capricorno.

Caplꝫ. 126. De his qui ꝑdẽt i seruiẽdo alijs
ꝛ specialiter amicis ꝛ ꝓximis: ꝛ ab extraneis
honorabuntur. Ideo patria sua ẽ eis inimica.

q Ui habuerit lineas ꝛc. in loco solis vt
supius dictũ est: hic est iuentor artiũ ꝛ
nũq̃ꝫ erit paupꝑ. hoc est si radices eius
nõ sunt miserrime: vt est mihi Lociiti. iste talis
ꝑdet seruitia: ꝛ specialiter q̃ faciet amicis ꝛ ꝓxi
mis: ab extraneis tñ honorabit: Ideo extrane
is copulet ꝛ seruit. Ego ad litterã habeo ta
lem positurã: ꝛ in mea natali figura sol est dñs
decime dom⁹ ꝛ ita accidit mihi vt supi⁹ dictũ ẽ.

¶ Capitulum. cxxvij. De his qui sunt de na
tura Ueneris.

q Uicũqꝫ hũerit venerẽ dñaꝫ horoscopi:
aut almutẽ sue natiuitatis aut i bono loco

habent tres lĩneas q̃ vadunt v̾sus digitũ iouis: τ ex alia pte terminant̾ cũ radice digiti veneris: talis erit bone fortũe absq̃ cogitatiõe: τ sine cura pp bõa: nõ cognoscẽtes d̾ ꝓprijs: d̾licate viuẽtes sine ↄseruatiõe τ sine labor̾. vidi istos valde venereos h̾re submersuz igeniũ pp res venereas: qd̾ hʒ bonũ discursuz sʒ tñ discurrẽdo lubricat ita q̄ ven⁹ d̾portat m̾curiũ ad lupanaria.

Cap.128. d̾ his q sunt dulces fortunati largẽ expẽdentes pp lasciuias: τ s̾t sensualis appetitus d̾ facili ꝓmouentes aiam ꝓ mulierib⁹ τ d̾clinãt magis ad femineã nãz q̃ʒ ad virilitaté

q Qui hauerit tres lineas v̾sus digitũ iouis: τ ex alia pte terminent̾ cuz radice digiti veneris τ sunt i bono statu. nota tñ q̄ isti tales habẽt locũ veneris tumidũ atq̃ lineatũ rubeũ τ claꝝ. Tales s̾t vt in rubrica huius capl̾i dictũ ẽ. oia tamẽ ↄpensãda s̾t in 3° li° anastasis nr̾e in caplõ d̾ natura veneris.

Cpl̾m.129. De natura Mercurij.

q Qui sunt d̾ natura mercurij. i. q habent mercuriuz male dispositũ. s. ad malos planetas applicatũ vt saturn⁹ τ aliquãdo mars: tamẽ hic sic nõ assero habẽt ↄsil̾es lineas in digito mercurij. i. nõ eq̃les quo ad colores seu ad positurã seu colligãtiã: q̃ nõ s̾t apte sʒ obscure τ ptes clare nõ ad lucidã claritatẽ sʒ minus fusce quo ad alia q̃ sunt cũ magna fuscedine aut obscuritate. i. q̃dã eoꝝ s̾t obscure q̃dã clare sʒ nõ nimis clare. hi erũt fures leuis fortune hoc est q aliquãdo leuiter sublimant̾ a fortuna τ leuiter d̾primunt̾. sunt fastidiosi. i. dure ceruicis: τ cũ colloquijs oblõgis: τ istd̾ accidit q̄ faciũt res occultas: τ tal̾ natura imitat̾ hypocritas: q sub ouinã pellez atq̃ blãdis v̾bis vulpinas actiões atq̃ rabiẽ τ astutiã loco τ tpe distribuunt. Precipue heremite nostri temporis: τ quedam species cucullatorum.

Capitulum.130. Alia declaratio de natura Mercurij infortunata.

f Supradicti tales sic sunt positionati vt supra pʒ. inordinati: ↄcubinarij mẽdaces: expoliatores: insidiatores: iniusti: omni malo pleni: ad maleficia parati. hi. n. licʒ plurib⁹ penis pluries sunt dimissi: nõ tamẽ intẽdũt nec ↄsiderãt: q̃ euenire poterũt. sʒ mouent̾ ad ꝑpetrãda mala absq̃ ratiõe: ipsi in se neq̃ stabilitatẽ neq̃ fũdamẽtũ habebũt. τ s̾t audaces ac stulti: τ tales hõies sunt melãcholici intẽsi.

Capl̾m.131. seq̾t̾ declaratio mercurij bene applicati ac bene dispositi.

f Si aũt linee: q̃ sunt in digito mercurij: sint pulchre τ clare rubedinis erunt loquaces τ musicalia scientes. i. libenter loquent̾ d̾ musicalib⁹ scientijs. sermocinatores ingeniosi apti nati ad arismetricã facultatẽ τ geometriã Erũt etiã augures τ apti ad ꝓnosticãdũ futura interp̃tãdo p auguria τ vaticinia vt i ca° d̾ artistis dicet̾. tales valde cupient laudẽ: ↄponent libros ad memoriã suã: vt d̾clarẽt sciẽtias: nõ cupient pecuniã: nõ vestes sumptuosas aut põpaticas. Sʒ soluz attendent ad alioꝝ instructionẽ: nõ cupient inanes τ picti. sʒ veri doctrinaꝝ cultores τ docendo τ rõcinãdo posteris memoriã suã reliquent. erũt speculatores τ ↄpositores reꝝ secretaꝝ: cursuz nature atq̃ cãs indagantes. si fuerint mechanici artifices in artibus suis ad summã cognitionem τ famam d̾uenient. Nõ erunt sophistice res sue sed centrales ac pmanentes ad vltimã pfectionem.

Capitulum.132. De natura lune.

d De natura aũt lune mentiõem nõ facio q̄ tales sunt pui p̃cij τ pro nihilo habendi. De ea tamen vide in qnto anastasis in proprio cap. τ in isto sexto in pluribus locis aliqua tractantur.

Cap.133. De signis dure ceruicis τ supbie atq̃ simulationis τ insaciabilitatis.

q Qui hʒ multas lineas in digito medio plus q̃ʒ alibi. τ specialiter quãdo soror linee vite orit̾ a rascetta τ extendit̾ p foueã vsq̃ ad hũc digitũ durã ceruicez ostendit supbiã τ simulatiõem. fuge ab istis sicut ab inimico nam sunt insaciabiles τ inexplebiles.

Capl̾m.134. De his q delectant̾ musica τ instrumentis musicis.

d Dicũt aliq. Quãdo inueneris aliquem q habeat mõtez veneris tumidũ τ altũ nitidũ atq̃ rotũdũ cũ pulchris lineis significatur homo luxuriosus: sed qui maxime musica delectet̾: τ instrumentis musicalibus. Si in digito mercurij sunt linee pulchre τ clar̾ hominem ad musicã inclinatum denotat. Angulus summ⁹ si sit in magna distãtia linearum τ cũ hoc cutis lenis. i. subtilis τ sine lineis aut virgulis aut rugis: inclinationem ad cantũ τ instrumenta musicalia pp luxuriã τ lasciuiaz non nulli dicunt significare.

Caplm.cxxxv. De his qui sunt audaces in piculis ⁊ bene morigerati naturaliter.

Ui hꝫ lineas in radice idicis pulchras
q ⁊ specialr quãdo vnica linea naturalr
oriať a medio mõtis aut ꝓpe angulū
supmū ⁊ vadat ad digitū: hi tales sūt bene morigerati ⁊ audaces in piculis. Videas in tertio anastasis i caº iouis ꝓportionãdo signa ad inicē

Caplm.136. De his qui sunt misericordes ⁊ veridici: ⁊ qui libenter dãt elemosinas.

Ui in radice indicis lineas supnota-
q tas habent cū bona mõtis ꝯditiõe ⁊ li
neamtis: hi tales sť mĩsicordes vidici ⁊ elemosinaꝝ largitores. aspicias radices in pº libro nře anastasis ad signa q̃ narranť in capitulo de misericordibus ⁊ hic applica: qꝛ vsqꝫ ad quintam essentiam penetrabis.

Caplm.157. De his qui delectanť risu moderato cū multitudine vboꝝ: ⁊ coitu ꝯgruo.

Ui habuerit Iouiales lineas in radi
q ce indicis sicuti in pcedētibus caplis
dictū ē. gaudent risu ⁊ multitudie loqutiõis ⁊ coitu ꝯgruo tñ. Perlege caplm de natura iouis in 3º anastasis ⁊ hic accõmoda. Si vis altius ascenderẽ cū tuis speculatiõibus.

Cap.158. d̃ signis carceris ⁊ patibuli.

Uãdo inueneris lineã inter indicē ⁊
q medium q̃ nasciť ⁊ curuata sit ⁊ ad me
diū articuli tendat significat ꝓpriū carceris ingressū. At si in mēsalē tenderit haud ꝓpriū significabit. sꝫ si ab exigua linea ab idice nascente fuerit intercisa eam rimulã carcerē ipedire significat. ⁊ egressum ex ipso carcere vt dicūt aliqui chyromantici.

Si plures linee veniãt a mēsali ⁊ extēdãt se ad radicē digiti medij: labores angustias ⁊ tēptatiões ostendunt. ⁊ talis sustinebit multotiens vincula ⁊ capturas. ⁊ si tales linee sint q̃si nigř tormenta notãt. ⁊ si tales linee veniãt a cõcauo manus secãtes mēsalē ad radicē medij ⁊ finiatur vltra iuncturã. si dux vel rex totius mundi fuerit in vinculis morieť. Dixit mihi Galassus nigrisolus carpēsis famosus chyromãticꝰ post captionē Ludouici Sforcie ducis mediolani ꝙ ipse hꝫ talē positurã. ⁊ ipse tꝫ ꝙ egredieť a vinculis: ⁊ cã: quã ipse allegat ē: ꝙ residuū manus est fortunatū. respõdeo ꝙ lineis vel vnica linea sic figuratis arguiť intensissimū infortuniū: qđ nulle alie ꝓportiones bone possunt extingueř.

Ratio mea fundať qꝛ oẽs celeberrimi auctores tam antiqui q̃ꝫ moderni dicūt: si est Rex q in vinculis moriť ꝙ est signū extensū. Astronomi võ dicūt ꝙ pdictus Ludouicus hꝫ i sua genitura martē in secūda domo: ⁊ saturnū i octaua. Qđ d̃notat mori in piculis: alijs planetis nõ obstãtibꝰ si aliq forte sint fortunati. Nã supra notati planete. s. mars ⁊ saturnus significãt maximū ifortuniū: ⁊ istud accidit in directiõibꝰ ⁊ reuolutiõibꝰ ãnoꝝ mūdi ⁊ in genituris in tēporibus terminatis: vt fuit ille: ex quo eoꝝ natura semp ad malum declinat.

Si prima iunctura pollicis hꝫ vnã lineã ꝯtinuã q̃ circuat digitū arguit carceres piculosos. Similē sniam attestať: si vna linea sit i pte domestica digiti pollicis inter primã ⁊ bã iūcturã: ⁊ quot linee reperiunť tot sunt carceres seu captiones vt milies notaui.

Angulus supremus infimus carceres arguit.

Angulus supmus valde sepatus multotiens carcerem denotat.

Scala vel craticula in tuberculo saturni inducit hõinem aliquãdo lõge pmanere in carceř significat ⁊ aliquãdo in carcere pire.

Mõs saturni depssus atqꝫ pallidus infortunatus subterraneū carcerē minať vt notaui.

Linea saturnina a rascetta ad radicē saturni tēdens carcerē ꝓnūciat: intensiue quãdo in tuberculo saturni ꝯglomeratis lineis reperiť in fundo seu pede turris talis carceratur.

Cingulus veneris ꝓtensus ꝯtinuus scindens lineã principū carcerē piculosū denotat ratione vitioꝝ aut principum dilucidat.

Puncta nigra in vnguibus multotiens carcerem ingredi denotat si proportio correspõdet.

Anno isto. 1504. i mea natali reuolutiõe habeo saturnū martē ⁊ iouē i. 9. domo i signo cãcri ⁊ est maxia ꝯiūctio: q̃ mihi d̃notat angustias ⁊ iacturas cū cucullatoꝝ: tñ euadã incolumis pp viꝫ alioꝝ planetaꝝ ꝯopãtiū diebꝰ pteritis inueni in manu mea d̃xtra in vngue digiti iouis apd̃ extremitatē vnguis pūctū magnū nigrū: ⁊ putaui mihi aliqd euentuꝝ. Quidã cucullatus infestauit me: qm̃ dixerã q̃dã vba d̃ cucullatis: ille vbis mihi minatus est: sꝫ paꝝ valuit: qꝛ: ⁊ mihi sť vires ⁊ mea tela nocent. ⁊ licitū est physionomo in vniuersali exclamař ꝯ vitia: ⁊ extolleř virtutes exēplificãdo gřa doctrine: ⁊ cucullatus talr paꝝ me infestauit: ⁊ sic pūctus cito euanuit.

¶ Caplm.cxxxix. De his q sunt proni ad cytharizandũ ⁊ organizandum.

d Ixit formica valde vtilis. si quis hꝫ tabulã i manu latã ⁊ digitos lõgos ⁊ graciles talis ẽ subtilis i ope naturali ⁊ ẽ dispositus ad cytharizãdũ ⁊ organizanduꝫ vt dicunt chiromantici.

¶ Dubitant hoies igeniosi Arguẽdo ꝙ Aristoteles dicit in physionomia metaphorica. q̃cũqꝫ passiões facte aie nõ in aliquo pmutãt signa q̃ sunt i corpore qbꝰ physionomon nõ erũt vtiqꝫ huiꝰ cognitiõis arti vt q̃ sunt circa opationes vel opiniones ⁊ scias. Medicũ. n. ⁊ cytharistã nõ ↄtingit cognoscere nec adiscentẽ aliquã disciplinã. Nõ. n. pmutatus ẽ aliqs in his qbꝰ vtit physionomꝰ. Quom nõ sit circa oia sꝫ circa ea in qbꝰ mãsura signa accipiũtur. Idẽ sentit Auerrois 6o prioꝝ dicẽs notũ ẽ ꝙ accidẽtia nõ nãlia nõ faciũt vestigiũ nisi i aia: sicut si qs sciat artẽ musicã: hꝫ vestigiũ in aia sed nõ habꝫ vestigiũ ex ea in corpore. Idẽ sensit primo cãticorũ ↄmẽto. 31. dũ dixit. Impossibile ẽ cognoscere ppꝛietates p modũ syllogisticũ: nisi sciremus p̃cise quãtitates elemẽtoꝝ i quolibꝫ entiũ ⁊ nisi ẽt sciremꝰ opationẽ egredientẽ a qualibꝫ pportiõe generata in quolibꝫ 6ꝫ quãtitates elemẽtoꝝ in eis existẽtiũ. hoc aũt nobis est ignotũ: neqꝫ possibile ẽ inueniri ab hoie cũ sit ifinitũ ⁊ fine carẽs. Ad oppositã ptẽ sunt astronomi: q astra ↄsiderantes p̃dicũt aliquẽ futurũ medicũ, aliquẽ cytharistã: aliquẽ aurifabrũ: ⁊ sic põt dici de alijs 6m diuersitatẽ figurarũ ⁊ diuersuꝫ cursum astroꝝ. ⁊ etiã Almãsor lib. 6o dat signa philosophi. ⁊ ↄciliator vt in pꝛiº anastasis dixi. Ad hoc aũt respõdet eximius cõmẽtator physionomie Aristotelis Gulielmus nurice ꝙ p signa physionomie nõ possumus cognoscere habitũ alicuius scie vel artis existentẽ i aliquo 6ꝫ actũ. sed p signa physionomie possumꝰ cognoscere aliquẽ ex naturali aptitudine ad aliquam sciam vel artẽ dispositũ. ⁊ qꝛ aptitudo naturalis ad aliqd põt multipliciter ipediri. Vñ p signa physionomie p que arguere possumus naturalẽ aptitudinẽ ⁊ nõ actũ ⁊ existẽtiã actualẽ multi eniꝫ inueniunt ad scias apti q sunt bene intelligẽtes ⁊ subtiles: q tñ artifices non sunt facti. Possumꝰ cognoscere ad aliquã sciam vl artẽ aliquẽ aptũ natũ. ⁊ hoc vtebant pꝛisci physionomi in pueris ciuitatũ: ⁊ ostẽdebãt eos q eẽnt apti ad aliquas artes ⁊ q nõ ⁊ idẽ de sciẽtijs iudicabãt. ⁊ sic illi instruebant expẽsis ciuitatis vel amicoꝝ ⁊ cognatorũ. ⁊ ita deberẽt rectores ciuitatũ facer p honore ⁊ vtilitate pr̃ie. hec oia patẽt i p̃cedẽtibꝰ libris: ⁊ i isto. 6º patebũt.

¶ Cap. cxl. ð his q violãt pueros ⁊ religiosos

q Uãdo mẽsalis cũ exigua erit fossicula i diametro vl circa i minimo digito hominẽ religiosorũ violatorem atqꝫ puerorum significare videtur.

¶ Caplm. cxli. de signis discordie fratrum cõsobrinorum seu fratrum vxoris vel matris.

d Ixit coruus noster pictor chyromãtie Qñ inueneris binas rimulas supra vite Lineã iacẽtes. i. iter pollicẽ ⁊ salutarẽ ṽsus siluestrẽ ptẽ cũ pximis ⁊ cognatis discordiã significat: vt sunt fratres ⁊ cõsobrini aut vxoris fratris vel matris.

¶ Ca. cxlij. ð signis leticie pbitatis ⁊ modstie.

d Ixit nigerrimꝰ coruꝰ. qñ iueneris manũ parũ lõgiusculã: sintqꝫ digiti crassiũculi hoiem significat letũ tardũ pigruꝫ ⁊ flegmatice cõplexiõis. vir tñ ẽ pbus ⁊ modestissimus. O corue quãdo scripsisti ista tu ðbebas eẽ occupatus circa aliquã putridã carneꝫ. O arbor sine radice tu nõ scis ꝙ letũ eẽ pcedit a ↄplexiõe sanguinea: tarditas atqꝫ ignauia a flematica ↄplexiõe: pbitas atqꝫ modestia pcedit a bono discursu atqꝫ bõitate ↄplexiõis: crassiũculi digiti ab iordiata mã. o caput vacuũ vade ⁊ disce que nescis postea scribe: summa deberes affici verecũdia scribendo fabulas.

¶ Caplm. cxliij. ð signis illoꝝ qui nihil cogitant: atqꝫ gulosi sunt.

q Uãdo inueniet mẽsalis q̃ in fine aut ppe ipsam diuidat duosqꝫ efficiat ramos vnũ ad indicẽ alteꝝ ad mediũ hominem significat nihil cogitantem ⁊ gulosum.

¶ Cap. cxliiij. ð signis hoiuꝫ bestialiũ ⁊ eorũ q sunt dure ceruicis: ⁊ q manẽt i mortis piculo ⁊ cũ matre aut pr̃e aut vxore discordiã hẽbũt: ⁊ ob eã cãm ad vltimã desparationẽ hoieꝫ iducet.

d Icũt recentiores. qñ linea vite ⁊ mensalis ↄiũgunt faciũtqꝫ angulũ ⁊ ibi nõ sit media naturalis dure ceruicis hominẽ significat bestialẽqꝫ: ⁊ sibi mortis piculũ imminere: ⁊ p̃cipue vsqꝫ ad trigesimũ ãnũ: ⁊ cum patre aut cum matre aut vxore discordiam habebit: ⁊ ob eã cãm vltimã desparationẽ incurret.

¶ Capitulū .cxlv. De animi passione.
Irit ille coruus ⁊ aliq moderni. Qñ
d inueneris aliquē loquentem cū aliqbꝰ
⁊ cōsueuit percutere manꝰ adeo ꝙ ab
hoc nō pōt se cōtinere: talis habebit animum i
perfectū ⁊ passionibꝰ obnoxium. Et hoc ipsuꝫ
ideo facit qꝛ opinat̃ animi passionem qua affli
get̃ a se ⁊ ab alijs non credet̃. ē tamen ꝓbus
vir ⁊ amicoruꝫ studiosissimus. hoc tamen ego
nō assero ratiōes nō adducā gratia breuitatis.
¶ Cap. cxlvj. De liberalitate: ⁊ dāno ex ni-
mia credulitate: ⁊ de homine catholico quique
deum timeat ⁊ iusticiam colat.
Irit coruus in sua picta chyromātia
d Quādo mensalis latior fuerit ⁊ spacio
sior hominem significat liberalem: dā-
nūqꝫ nimia credulitate passurum: Quādo fue-
rit media bifurcata hominē catholicū significat
⁊ liberalem: qqꝫ deū timeat ⁊ iusticiam colat.
O corue valde niger parum speculauisti cum
tuis picturis atqꝫ obliquis theoricisqꝫ praticis
Ille quem tu appellas catholicū debet dici di
abolicus. Qꝛ omnes illustres antiqui atqꝫ re-
centiores dicūt quod talis bifurcatio significat
hyppocrisiam: atqꝫ vulpes sub ouina pelle la-
tentes ⁊ sunt illi q vt plurimū nocturno tempo
re cū vulpina cauda se percutiūt. Et q imitant̃
sectam que dicit̃ tertij ordinis ⁊ sunt semifra-
tres i varijs coloribꝰ. Tu dicis ꝙ latitudo mē
se manus arguit nimiam credulitatem. Credu
litas nimia ignorantiam atqꝫ ingenij hebetudi
ne arguit. credulitas significat maliciam intel-
ligētie. Sed temperata ē magis cōueniens: vt
dicit Hyppocras in libro secretoꝝ. Media
si bifurcata fuerit animū duplicatū atqꝫ latēteꝫ
denotat. ⁊ per experientiam hec omnia magis
certificant: vt inferius tractabimus in capitu-
lo de signis hyppocrisie.
¶ Caplm. cxlvij. De his q a fortuna adiuuā
tur: ⁊ q res acquirūt ꝓprio labore.
Uando mensalis ramum vnū indicē
q versus habebit ⁊ aliū versus medium
fueritqꝫ obtusa hominem a fortuna ad
iuuandū significat. ⁊ q res labore quoqꝫ pro-
prio comparabit.
¶ Ca. cxlviij. De signis eoꝝ q libēter litigāt.
Uando inueniet̃ mēsalis: que finiat i
q tribꝰ locis scilicet itra minimū ⁊ annu
larem: ⁊ alius ramus vadat iter annu
larem ⁊ mediuꝫ. Tertius vero ramus igredia
tur inter indicū ⁊ mediū hominem litigiosum
dicit coruus ostendere: qđ si fuerit pallide mi-
nuunt significatū. Quando aūt boni fuerint co
loris talem effectū demonstrabūt.
¶ Cap. cxlix. De hoibꝰ ecclesiasticis ⁊ lōge-
uis: ⁊ de his q ex clericatu bona multa hēbūt.
Uando mēsalis duos ramos efficiet
q vnū i medio mōtis idicis ⁊ alium ad
vitam hominē significat ecclesiasticuꝫ
lōgeuum ⁊ q ex clericatu bona multa habebit:
vt aiunt.
¶ Caplm. cl. De honoris priuatione ⁊ de ad
uersitate precipue carceris.
Uando inueneris lineā semicircularē
q que inter medium ⁊ indicem incipiat
desinatqꝫ inter minimum ⁊ annulareꝫ
honorum lineam secet: que ab antiquioribꝰ ci-
gulus veneris vocatur: honorum priuationem
significat: ⁊ aduersitates precipue carceris. om
nes oratos volo: vt nullus de istis cōfidat qꝛ
sunt malefici vt inferius dicemus in pluribus
variisqꝫ locis.
¶ Si iuxta lineam vite talia signa apparuerit
X Γ V ⁊ ⊢ dignitatum ⁊ diuitiarum a
missionem cum timore dicunt ostendere.
¶ Si angulus supremus sit in infima parte ti
mendū ē de dignitatis ⁊ diuitiarū amissione.
¶ Si linea principum vel solis sit infortunata
dignitatū ⁊ diuitiaruꝫ priuationē ostendit: ⁊ ca
lūnias aut certamen ratione principis.
¶ Capitulum. cli. De nece violenta.
Anus curua in longitudine biotanate
mortis dicunt esse signum.
¶ Linea digestionis seu iecoralis si
versus brachiuꝫ fuerit furcata. Illustris cater
ua chiromāticorū violentaꝫ necē dicūt hāc po
sitionem significare: i vtroqꝫ sexu hoc euenire a
liq putāt: alij in mulieribus tantū: Alij scribūt
hoc accidere in viris ratione furti.
¶ Moderni dicūt ⁊ precipue auctor picte chi
romātie. s. coruus noster. Qñ ineneris lineā: q̄
orit̃ a cardiaca ⁊ vadit versus mediū ⁊ diuidet
mēsalē miserabilē mortem ob sua fortasse faci-
nora significabit: qđ ego penitus nego.
¶ Linea mēsalis cōiūcta linee vite adeo ꝙ an
gulus fiat ex ea: ⁊ ibi non sit media naturalis
significat hominē illico vel ex iprouiso decapi
tādū seu fortiter ⁊ grauiter vulnerandum.

¶ Linea exiens a mensali in fine sursum ascẽdẽs inter indicem ꝛ medium hominem propter vulnera fortasse moriturũ indicat.

¶ Si in fine linee mensalis vel circa q locus dicitur molle finis vel ictus palme: aliqua trãsuersa linea vel linee intersecantes vel terminantes eam fuerint: ꝛ sint longe significãt habentẽ talem posituram mori morte violenta etiam si sint vt crux vt tenet Ugo.

¶ Capl'm. clij. De his qui alios ad carceres compellunt.

d Irit nigerrimus coruus. quãdo inueneris quandam lineam exiguam: que inter medium ꝛ indicez oriatur indicẽ versus hominem alios in carcerem compulsurum significat.

¶ Capl'z. cliij. De his qui amittũt paternas facultates: aut exulant a patria: ꝛ cum affinibꝰ litigant non propria tamen culpa.

d Irit coruus quando inueniet angulus summus valde apertus: ꝛ tres linee orientes a cardiaca ꝛ mediã tangẽtes: ꝛ ꝙ causent versus mediam naturalez angulũ acutum: paternam facultatem amissurũ significant aut hominẽ exulare: ꝛ cum affinibus litigare non tamen propria culpa: nam est talis cui lites ꝛ discordie displiceant.

¶ Item angulus supremus separatus ex quacũqꝫ cõditione amissionem hereditatis paterne ꝛ litigia cũ affinibus vel cõsanguineis dicunt significare.

¶ Capitulum. cliiij. De signis lucri ꝛ de fabricãdi desiderio: quod tamen non poterit facere ex se nisi iuuetur ab alijs: vel pro aliis id faciat ꝛ non pro se ipso.

q Uando inueneris ramum a mẽsali abeuntẽ ꝛ ad medium accedentem: ꝛ si i capite mensalis fuerint rami extẽsi ad superiorem partem lucra significantur: ꝛ fabricandi desiderium: quod ex se tamen facere nõ poterit nisi ab alijs adiuuetur: vel pro alijs id efficiet ꝛ nõ pro se ratione angustiarum ꝛ laborũ: vt ad amusiz habeo ego i sinistra mea manu

¶ Capl'm. clv. De morte violenta cã suarum diuitiarum: ꝛ de eo qui iniuste damnat paterne hereditatis gratia.

q Uando inueneris lineam que oriatur a media naturali p mensam manus secando mensalem ꝛ diametraliter tendat ad radicem infamis ꝛ in quadrangulo ab vna linea secatur vt crux: violentam significat mortem diuitiarum suarum causa: vel eum qui iniuste damnat paterne hereditatis causa: vt dicunt ego tamen hoc nunquam vidi.

¶ Capl'm. clvj. De signis probitatis.

q Irit coruus noster pictor chyromãtie Quãdo inueneris hoiem q manus supra zonaz vel in sinu tenere soleat: aut aliquãdo ad zonam aut post terga ac si essent ligate: aut sub zona aut ante aut retro spaciãdo Hic adeo probꝰ est: vt nihil melius dici queat. Ego nescio vnde talem sententiam hic extraxerit. illi q ita sunt figurati potius ostendunt superbiam ꝛ inanem gloriam ꝛ ambitionem: ꝛ desiderium regnandi seu dominandi.

¶ Capitulum. clvij. De signis deceptorũ maliciosorum atqꝫ cauillatorum. ꝛ eoꝝ qui libenter delectantur litibꝰ cũ cognatis ꝛ alijs hoibꝰ.

q Uãdo angulus sinister scilicet ille qui causatur a media naturali ꝛ basi triãguli fuerit protensus ꝛ acutus deceptorẽ maliciosum ꝛ cauillatorem significat: quiqꝫ libenter litibus delectetur cum congnatis ꝛ alijs hominibus: vt aiunt quidam.

¶ Capl'm. clviij. De his qui improbi sunt ꝛ vitiosi atqꝫ male societatis ꝛ qui lasciuijs vtuntur ꝛ postea remittuntur aliquantulum ꝛ faciũt tandem bonum exitum.

q Uando angulus summus fuerit separatus atqꝫ multis lineis oppressus vt i forma rethis hominez significat qui lasciuijs vtitur: ꝛ malam societatem exercet: sed exitus est bonus ꝛ felix: si in fine rethis erit vt crux hominis maliciam diminuit.

¶ Capl'm. clix. De superbis atqꝫ iniqs hominibus ꝛ sagacibus ꝛ laboriosis in suis negociis ꝛ cum auaricia.

d Icunt aliq. Quando triangulus sit prauus: ꝛ bona proportiõe dispositus hominem significat superbum iniquitate plenum auarum sagacem lingua celerez: ꝛ nõ nihil rebus inopem: ꝛ laboriosũ in multis negocijs cum tedio ꝛ labore nisi ab alijs lineis adiuuaretur: Et hoc tenet etiã ille niger cornꝰ.

¶ Cap. clx. De signis iprobitatis ꝛ ꝯtractionis ꝛ ꝯ his q habũt cãm effũdẽdi sanguinis.

d Icũt illustres in hac arte moderni. Qñ angulus summus fuerit in medio cum

quattuoꝛ lineis se intersecantibus vt crux vni-
ca tātum arguit hominem discoꝛdem ⁊ valde i
pꝛobum. cuius verba ⁊ detractiōes effundendi
sanguinis causaz ꝓstabūt. vt etiā coꝛuo placuit.
¶ Cap.161. De his q sunt timidi auari ⁊ sine
rōne: ⁊ carcerem ꝑiculosuz patiunť: ⁊ effundūt
sanguinem: ⁊ foꝛtasse subito perdent caput aut
aliquod aliud membꝛum.
Irit coꝛuus valde niger. Qñ linea ꝓs
d peritatis hoc est saturnina incipit a ra-
scetta ⁊ per caueam ad radicem medij
se poꝛrexerit cōtinua ⁊ bene cōditionata. et me
dia naturalis sit bꝛeuis ita ꝙ nō tāgat saturni-
nam lineam: Timidum auarū sine rōne signi-
ficat hominē: quiqz sit in carcerem conijciēdus
⁊ ad vite ꝑiculum expositus: ⁊ periculū incur-
ret ne a iudicibus pena sanguinis dāneť. De-
niqz capitis penam incurrere erit in periculo.
aut ui iusticie aliquod perdet membꝛum: hoc ta
men nunquam vidi ⁊ nescio vnde extraxerit.
¶ Cap.162. De his q sunt dure ceruicis atqz
ꝑiculū nullum existimāt: ⁊ dānū patiuntur.
Uando media mensalem attigerit ma
q gnū dānū in diuitijs significat aduersi
tatemqz ꝓsertim si alios ramos nō ef-
fecerit: ⁊ dure ceruicis hōinem: qppe q pericu
lum nullum cōsideret vt coꝛuus noster pingit.
¶ Caplm.163. De his q ex coꝛpoꝛe suo spar
gunt sanguinem cum periculo.
Uando capitis linea tendit ad mensa
q lem hoiem significat suū sanguinē spar
surū: ⁊ erit maledic⁹: neqz aberit a ꝑi-
culo moꝛtis sibi iferende vt moderni scribunt ⁊
etiam coꝛuus.
¶ Cap.164. de his qui semp manent cū ꝑi-
culo adeo ꝙ vitā cum moꝛte ꝑmutare cupiant.
Uando mēsalis cū vitali linea ⁊ me-
q dia naturali nec nō basis trianguli ad
mensalē deuenerit: ⁊ sint dicte quattu
oꝛ linee cōiuncte fere in mōte veneris: magnuz
hōini periculū imminere significāt: vt cuz vita
moꝛtem cōmutare cupiat sicut aiunt moderni.
¶ Caplm.165. De his qui cum matre irascū-
tur ⁊ ea de cā euenit sanguinis effusio.
Uādo qttuoꝛ linee rubee valde secāt
q mediā naturalē. hoiem cū matre irasci
significat: ⁊ ea cā sanguinis futurā ef-
fusionem. Sed si dicta signa pallida fuerint: nō
soꝛtiē effectū. hic quoqz erit iracundus ⁊ subit⁹
vt Moderni scribunt ⁊ sentiunt.
¶ Caplm.166. De his qui habent infidos
amicos ⁊ ipsi sunt pꝛobi atqz fideles.
Uando due linee egrediuntur a rascet
q ta ⁊ obliquātur v̄sus mōtem manus:
amicos fidem nō habere indicāt: ipm
vero pꝛobum fidelem ⁊ moꝛigeratū: itaqz cum
ignotis hoib⁹ nō ieat societatē vt aliqb⁹ placuit
¶ Caplm.167. De his qui capiūtur ⁊ vi po
nuntur ad nauigandum.
Uādo vna linea egreditur a rascetta:
q ⁊ fuerit crassa atqz cōtinua ⁊ obliquať
ꝑ mōtem manus v̄sus percussionem.
hominē iturū in seruitutem significat: ⁊ ad na-
uigatioem vi cogēdum: ⁊ maioꝛi tempoꝛe vite
sue futurum seruum vt coruus noster chyro-
manticus pictoꝛ sentire videtur.
¶ Caplm.168. De his qui frequenter in lu-
cro versanť ⁊ habent illustre ingenium: ⁊ amici
eum furanť ⁊ ab ipsis deceptionem patiunť:
Ue linee que oꝛiunť a rascetta ⁊ obli-
d que vadūt continue per cōcauū man⁹
secādo lineam cardiacā ⁊ a radice pol
licis deuenerint vel pꝛope dicunt ꝙ arguūt ho-
minem in lucro frequenter versari sed sibi im-
minere periculum ne furtum ab his patiatur
quibus ipse maxime fidit: illustre tamen ⁊ ma
gnum ingenium habet.
¶ Caplm.169. De his qui pena pecuniaris
mulctati sunt ⁊ foꝛtasse etiam patiuntur vincu-
la sine pecunie restitutione.
Uando due linee oꝛiuntur a rascetta
q ⁊ toꝛtuose versus montem manus ine
rint hominem pecunia mulctatū osten
dit. Et foꝛte in carcerez trudetur sine restitutio
ne pecunie vt niger inquit coꝛuus.
¶ Capitulum.170. De his qui sunt inobediē
tes parentibus suis.
I in restricta linee sparse fuerint se in-
f uicem non contingentes sed in diuer-
sa abeuntes pessimū hominem signifi
cabunt parētū cōtēptoꝛē atqz eis inobediētem.
Quando mensalis atqz cardiaca angulum
causant: ⁊ ibi nō sit media naturalis iracunduz
crudelem parentibus ⁊ cuiqz inobedientez ho
minem indicat: qui est peruerse voluntatis: ⁊
in pꝛopꝛium furit sanguinem: vt tenent aliq.
¶ Cap.171. De his q multū i lucro se itromittūt:
⁊ semp eoꝝ exit⁹ ad isfoꝛtuniū tēdit i suis nego
cijs.

q Uando in manu fuerint due linee ob lique ad rascettam vsqz ad mediaz na turalem cõtinue deuenientes hominē sepissime in lucro versari significat. Sed talis perfidus est atqz infortunatus in omnibus su is negocijs. Tamen sollicitus est semper: quo niam multe ꝛ varie ymaginationes ei represen tantur: sed tamen in rebus suis parum ꝛ obli que discurrit nulla rõne adhibita: vt aiunt.

❡ Capitulum.172. De his qui sunt inconstā tes feroces atqz impij sine verecundia ꝛ male sociabiles. Et his nullus est defectus neqz su perabundantia quousqz se possunt adiuuare: nam omnia faciunt vt uiuant cum rapina ꝛ a trocitate: per phas atqz nephas vt necessaria sibi acquirant ꝛ diuitias.

s Unt autem huiusmodi illi qui sunt de natura martis ꝛ hi habēt lineam vite ꝛ mediam naturalem cum intēso colore coniunctas habēt hi conditiones tales quas su pra dixi ꝛ etiam peiores: ꝛ si possibile est dice re trāseūt vltimū gradū malignitatis ꝛ malicie.

❡ Capitulum.173. De his q pcutiūt fratres suos: ꝛ sunt destructores paterne substātie.

s I aliqua figurararū fuerit in loco mar tis de his que posite sunt i quinto ana stasis caplo proprio: hi tales erūt de uastatores paterne substantie ꝛ fratrum suoruz percussores.

Querunt a me multi discipuli ꝛ scolares vtrum physionomia sit magis vera q̄z chyro mantia ꝛ econuerso Respondetur vtrasqz esse veras ꝛ ꝙ vna subalternatur alteri. ꝛ ꝙ physio nomus ꝛ chyromāticus nō differūt nisi ratiōe loci. Et ꝙ vtriqz sunt inuestigatores actionum nature atque norme: vt in prologo quarti li bri dixi.

Tamen chyromantia habet radices magis fixas: ꝛ qꝛ pricipales linee a pncipio etatis i dicāt intrinsecū nature: ꝛ indiuidui: qꝛ disposi tio mēbrorum regalīū faciunt vestigia in manu eorum que in eis sunt.

Et similiter cōditiōes planetarum i natiuitati bus: vtiqz vestigia inueniūt vsqz ad vltimū ter ribiliū indiuidui. Physionomia mutat linea mēta ꝛ figuras mēbrorum in etatibus: ita ꝙ vi demus sanguineos fieri melancolicos: ꝛ co lericos sanguineos fieri: ꝛ sic mutatis cōple xiōibus mutantur mores. Mala tamen com positio nunquam mutat̄: vt caput sphericū seu acutum: aut pectus angustum propter habitu dinem ossosaz. chyromātia vero nō mutat̄. chy romantia declarat de diuitijs calamitatibusqz De fortuna ꝛ infortunio: De lōgitudine ꝛ bre uitate vite de itineribus ꝛ alijs rebus. Sed hic ego intelligo de physionomia de membris ꝛ nō de planetis. Concluditur ergo ꝙ physio nomia simpliciter ꝛ per se ē inanis: Et ita chi romantia. Tamē quando sunt simul iuncte sunt peroptime. Nihilominus chyroman tia simpliciter est magis fixa. Multa cogno scuntur per physionomiam: que non potest co gnoscere chyromanticus ꝛ sic econuerso: ꝛ di co finaliter ꝙ chyromātia subalternat̄ physio nomie.

❡ Capl'm.174. De his qui perseuerant cum malis uiris ꝛ latronibus occulte machinādo maleficia perpetranda.

s I figura.g. fuerit in loco martis: ha bens talem erit perseuerans cum ma lis viris ꝛ latronibus occulte machi nando maleficia perpetranda.

❡ Capl'm.175. De hominibus magnis quo ad dignitatem aut fortunam: ꝛ forte intelligit̄ quodad animum. ꝛ de his qui sunt audaces pertinaces ꝛ vsurpatores siue dispensatores pa terne substantie.

s I in loco martis fuerit aliqua figura rum supra scriptarum vt in quinto ana stasis: ꝛ in capitulo martis habetur: e rit ille magnus ꝛ audax pertinax ꝛ ab inceptis desistens: vsurpator quoqz ꝛ paterne substan tie dispensator.

❡ Capitulum.176. De his qui sunt proni ad geometriam.

s I figura. C. erit in loco martis erit ma gister perfectus ꝛ ingeniosus diligens geometriam: aliquando aliquibus in iuriam faciens. Nota ꝙ oportet ꝙ triangulus habeat conditiones: quas diximus in capitu lo de natura martis in isto libro.

❡ Capitulum.177. De his qui sunt docto res atqz scriptores linguarum incognitarum: ꝛ etiam librorum expositores.

s Unt huiusmodi homines ſm rubri cam illi qui habent hunc caracterem scilicet. C. in loco mercurij.

❡ Capitulum.clxxviij. De his qui exercent

artes falsas cum quibus homines decipiunt suo excellenti ingenio.

f Unt etiam tales illi qui habent caracterem hunc scilicet. C. in loco Mercurij: ⁊ sunt alchimiste fascinatores: ⁊ qui fingunt se constringere diabolum seu spiritus: ⁊ sunt pessimi barri lusores perfidi ⁊ similia.

¶ Capitulum. clxxviiij. De his qui sunt nobiles ⁊ subtiles scriptores profundarum scientiarum: audaces ⁊ in malis operibus pergentes.

l Audantur virtutes uitiaqꝫ deprimuntur: vnde optimum est possessores suos cognoscere vt virtuosos imitemur: vitiosos vero fugiamus. Qui igitur habent caractherem. C. in loco lune tales erunt quales rubrica supra posita ostendit.

¶ Capitulum. clxxx. De his qui sunt communes amici: ⁊ qui vtiliter consulũt ⁊ sunt duri in mente non tamen audaces in factis.

q Ui habet multas lineas in digito medio plus q̃ꝫ alibi. ⁊ specialiter quando linea saturnina orit' a rascetta ⁊ extenditur per palmam vsqꝫ ad radicem digiti. tales sunt communes amici vtilia consulentes in mente graues ⁊ non audaces i factis.

¶ Caplm. clxxxi. De his qui sunt pulchri sapientes iudices iusti fideles religiosi cũ quib⁹ est dei timor.

q Ui habuerit lineas in radice indicis pulchras est specialiter quando linea naturaliter vadit ad prediti digiti partes: hoc est q͛ oriantur a medio tuberculi aut ꝑpe angulum summum: sunt pulchri sapientes iudices iusti fideles religiosi ⁊ timor dei ē cuz illis. Ut plurimum legiste nostri temporis sũt infideles crudeles iniusti irreligiosi prophani ⁊ diabolici. Uix sciunt prima litterarum elementa ⁊ summunt doctoratum ⁊ sunt iudices detractores seminatores zizanie ⁊ malefici. Solum duos iudices notaui habere supradictam posituram: qui sunt iusti ⁊ sapientes ⁊ habent vt dictum est bonas conditiones. Antiquitus erant leges secundum ordines ciuitatum: et non erant ita vt sunt iste. Hic nunc ē pessimus ordo nam doctorantur homines indocti ⁊ rudes propter auariciam: Aristoteles Socrates Plato Pithagoras ⁊ alij prisci fuerunt doctores sed non adoctorati. Nam doctor dicitur a docendo. Indocti alios doctorãt indoctos: qui ambo vt plurimum nesciunt docere. Habent enim nomen tantum ⁊ sunt vt sophistici: aut inanes scatule picte. Si sunt alique lites nunquam desinunt: Et omnibus litigijs dant triginta aut quadraginta annos. Antiquitus ministratores legum erant phylosophi sapientes.

Nostri autem nesciunt syllogizare. Liberales artes semper fuerunt: quibus homines delectationis gratia operam dabant. Qui dant operam legibus tempore nostro: maximo afficiuntur fastidio: ⁊ onera ingentia humeris imponunt proprijs.

Et licet honorentur a diuitibus: ⁊ maximo fastu pompas in victu ⁊ vestitu diligant: nõ minoris tamen erunt precij sapientes studiorum naturalium sectatores: qui honores negligunt: ⁊ victu ac vestitu necessario vtuntur ⁊ non superfluo: cum paucis ⁊ his quidez minimis natura ꝯtenta sit.

Figura vt hic. F. in monte iouis. Facit hominem sapientẽ i causis ⁊ iudicijs discutiẽdis. G. littera in monte indicis denotat bonam famam generaliter in omnibus facultatibus.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumsecundum De his qui a filijs leduntur vel a cõsanguineis vel a proximis: Et in his omnib⁹ ingrati videbuntur.

i Lli qui habent multas lineas in digito medio plus q̃ꝫ alibi: ⁊ linea saturnina oriatur a rascetta ⁊ vadat vsqꝫ ad radicem digiti: ⁊ eorum radices sint de bonis fortune exhaustis: tales ledentur a filijs vel a cõsanguineis vel a proximis. Et in his omnib⁹ ingrati videbuntur.

¶ Capitulum centesimum octuagesimum tertium. De his qui sunt congregatores pecunie ⁊ habent amicicias cũ nobilib⁹ ⁊ magnatib⁹.

i Lli qui habent caractheres seu figuras uel aliquid quod assimilatur caractheribus in loco saturni vt i quinto anastasis nostre pictum est in capitulo de his qui sunt de natiuitate Saturni. Tales erunt congregatores pecunie ⁊ nobilium ⁊ magnatum amicicias habebunt. Et hoc fortius operatur. si radix sua sit opulenta de bonis fortune: que a suis antecessoribus ad eos peruenerint.

Nam diuitie sunt instrumenta ad vitia ⁊ virtutes ⁊ ad bonum ⁊ malum. Et dicuntur secūdus imo primus sanguis. Qui nummis habūdat: nisi proprium velit fraudare genium: laute viuet: vestitu vtetur egregio: Perdicibus uitulis: gallis castratis: reliquisque uolatilibus vescetur. Nec terre nec mari neqꝫ aeri parcet dummodo gulam suam ad summum expleat: Doleo ac vehementer qdē doleo me pauperem fuisse: qui vix cibo ⁊ potu expleri possiꝫ alieno miserum enim est aliena semper viuere quadra. Et vestitu circumdari mendicato. Uerum est ꝙ sapientes tantum querunt oportuna ⁊ superflua negligunt: qui autem sint isti penitus ignoro. Nullus est tam fatuus qui pecuniam ⁊ diuitias non diligat cum sine ipsis nihil fiat: ⁊ omnia per ipsas facta sint.

¶ Capitulum centesimum octuagesimūquartum. De his qui peregrinantur per longas regiones: Et si sunt pauperes patiuntur anxietates labores ⁊ iacturas.

q Ui habet a radice sue geniture indigētiam ⁊ paupertatis morbum ⁊ in manu sua habeat multas lineas in digito medio plus q̃ꝫ alibi. Et specialiter quando aliqua linea oritur a rascetta: ⁊ extenditur ꝑ palmā vsqꝫ ad digituꝫ medium: que saturnina ab optimis ingenijs vocatur. Tales vt peregrini vagantur per multas terras ⁊ regiones cuꝫ ā̄xietate labore ⁊ multis indigentijs. Et hoc est quia Saturnus in sua genitura dominatur ⁊ est infortunatus.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumquintum. De his qui si sunt a radice diuites lōgas terras ꝑagrant negociādo ⁊ exercēdo merces.

q Ui habent lineas vt dictum est in precedēti capitulo ⁊ sunt a radice sua diuites tales per multas regiones iter facient ⁊ erunt in continuo exercitio mercium ⁊ cum prosperitate negociabuntur ⁊ lucro.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumsextum. De his qui leuiter iras sustinebunnt: ⁊ si erunt a radice pauperes: in senectute pingues erunt ⁊ sine egestate.

q Ui habuerit lineas in digito medio plus q̃ꝫ alibi ⁊ lineaꝫ saturninaꝫ vt dictum est supra: ⁊ fuerint a radice pauperes: leuiter iras sustinebunt: ⁊ erunt in senectute sua pingues hoc est diuites sine egestate: ⁊ tales naturā saturni participant.

¶ Capitulum centesimum octuagesimumseptimum de signis prodigalitatis.

q Uando linea media ⁊ cardiaca nō bene coniūguntur simul sed distant ab inuicem predicte linee notabiliter puruꝫ spacium dimittentes significāt prodigalitateꝫ.

Angulus dexter obtusus siue grossus signū ē male dispositiōis ⁊ prodigalitatis.

Dicit Ugo ꝙ si angulus summus sit recte ex opposito medietatis indicis angulum rectum faciens signum est subtilitatis ingenij: ⁊ eorum qui immoderate expendunt. Si vero vltra medietatem indicis ex opposito vel circa hoc est versus dorsum manus dicte linee triāgulum causando acutum angulum vel obtusuꝫ facient: prodigum absqꝫ rōne expēdētē ōndit.

Martiales linee bene conditionate quo ad martialem dispositionem prodigalitatem innuunt: hinc est quod valde calidi in complexionibus sunt prodigi vt sunt vt plurimum hi: qui militarem disciplinam exercent. Licet nostris temporibus duces armorum ⁊ milites vt plurimum sint effeminati. Ut videre licet: in spurio quodam summi sacerdotis filio qui nullam fregit hastam: vixqꝫ ensem extraxit: ac pene totam italiam in terrore tenuit: ⁊ maxime patriaꝫ nostram. Quam: cuꝫ optaret dominio suo subijcere tandem cognouit causam fuisse sue ruine. Nam consilio ac sapientia bentiuoloruꝫ ita effectum vt non solum Alexandri pontificis sed etiam gallorū Regis vires ac astuciā fregerit.

Quadrangulus valde amplus prodigalitatem denotat vt omnes periti affirmant: ⁊ ego cum illis.

¶ Caplm .clxxxviij. De hominibus nobilibus ac sapiētibus: ⁊ q i omnibus discreti sunt. Et habent animū sublimem ⁊ altū: suntqꝫ penetrabilis intellectus omniūqꝫ scientiarū interpretatores ⁊ expositores: ⁊ precipue artiuꝫ profundarum ⁊ occultarum.

ſ I autem paruulus circulus vel triangulus apparuerit in monte indicis bene conditionatus ex parte sui ⁊ ex parte tuberculi arguit hominem i supranotatis cōditionibus esse valde notabilem. ⁊ hoc intēditur si proportionatis lineis ac tuberculis cetera correspondent.

¶ Caplm. clxxxviij. De hominibus ambi-

libus vltra modũ sꝫ q nõ habebũt amicos fide
les ab infãtia vsqꝫ ad vltimam iuuẽtutem.

f Cutum seu spherica forma aut paru-
culus triãgulus i mõte iouis arguit ho
minẽ vltra modũ amabilem: sꝫ fideles
ab infãtia vsqꝫ ad vltimã iuuentutem nõ habe
bit fideles amicos.

¶ Capitulum .cxc. De hõinibus vt dictũ est
i supiori capitulo sic a natura dotatis sapiẽtibꝰ
ꝛ penetrabilis intellectus ꝛc. Qui i vltima iu-
uẽtute summũ statũ ꝛ nobilem ꝛc. vt dicet.

f Cutum vel paruus triãgulus aut sphe
rica forma in mõte iouis bene disposi-
ta atqꝫ fortunata cum alijs proportiõi
bus. Denotãt hominẽ vsqꝫ ad vltimã iuuẽtutẽ
ṽsari cũ multis amicis ĩfidelibus. ꝛ q in iuuẽ-
tute vltima habebit summũ statũ ꝛ nobilẽ. Et
erit dilectus ab oibus propter diuitias ꝛ prop
ter fidelitatẽ suã ꝛ rectitudinẽ propriam.

¶ Capitulum. 191. De his q sunt cõditionati
vt ante dictũ ẽ i mõte iouis. Et propter fideli-
tatẽ suã ꝛ rectitudinẽ patiẽt dãnũ maximum
seruiẽdi causa amicis. ꝛ hi tales erũt in adole
scẽtia apud reges ꝛ pricipes noti atqꝫ dilecti.

f Cutum vel paruus triãgulus aut sphe
rica forma in mõte iouis bene disposi-
ta atqꝫ fortunata arguit omne illud qđ
in rubrica dictum est.

¶ Caplm .cxcij. De his qui habẽt vxorez lu
panariam seu postribulam

d Irit Ugo. Si linea cardiaca i medio
sui teneat puncta rubra intercisa a qui
busdam lineis rubris: que tendant ṽ
sus foueam manus: ꝛ etiã sit diuisa ꝛ vndique
cõtinua i laycis vxorẽ lupanariã denotat.

¶ Capitulum. cxciij. De his q extra patriam
sunt dilecti atqꝫ fortunati.

f Cutũ vel paruus triangulus aut sphe
rica forma in monte iouis sicut in pre-
cedentibus caplis tactum est: si sit be-
ne conditionatus atqꝫ proportionatus propin
quis talis erit i odio: ꝛ ab extraneis extra pa-
triã erit dilectus atqꝫ i oibus fortunatus.

Qui habent lineas subtiles i radice digiti solis
plus q̃ꝫ alibi extra pr̃iam amanẽ ꝛ sẽ fortuna-
ti. Hoc ego in manu mea habeo. Intelligo au
tem ꝙ fortuna mea bona erit post annos qua-
draginta: qꝛ vniuersalr̃ rõne lineamentorum:
atqꝫ geniture mee vt astrologi iudicarunt vsqꝫ
ad illam etatem ego sum infortunatus: Post
vero meliorem habebo fortunã nõ tamẽ nimis

¶ Capitulum. cxciiij. De his q propter iracũ
diam sunt libere ligue sup se recurrẽtes: ꝛ sunt
amabiles valde ꝛ semp cõtrarium iueniunt in
suis negocijs.

q Ui habuerit lineas subtiles in radice
solis plus q̃ꝫ alibi sunt iracũdi ꝛ liberẽ
lingue valde super se recurrẽtes: hoc ẽ
ꝙ propter iracũdiam quam habẽt: que habent
in corde ꝛ que sciũt palam ac manifeste publi-
cant ꝛ dicũt. Et tales cogitationes recurrũt su
per se: qꝛ post damnũ patiuntur nam auribus
alienis displicent: ꝛ propterea multi ei inimicã
tur. Tamẽ post iram sunt boni socij atqꝫ ama
biles. Et ego tales lineas ad amusim habeo i
manu mea: Et in hoc celũ me dotauit. Unde
multi male de me opinantur. Sed hi tales sũt
belue ꝛ nõ habent discursum. Cum potius er
rem ligua q̃ꝫ factis: sed transacta ira mecũ ipse
doleo ꝛ tristor. Uerũ primi motus in potestate
nostra nõ sunt. Hyppocrite nõ sunt libere lin-
gue: sed occulti detractores vidicatiui crudeles
auari atqꝫ sediciosi. Qui sunt libere ligue non
sunt complexiõati vt sunt hyppocrite vnde nec
Cocles: ergo nõ hꝫ i ṽbis duplicitatem. Si ali
qui dicant. Solares sunt hyppocrite ergo sup
notate linee arguunt hyppocritas. Respon-
deo ꝙ solares sunt hyppocrite: qꝛ sophistice os
tendunt se esse summe sapientes: quo ad appa
rentiam ꝛ pompas togas ꝛ colloquia: ꝛ viden
tur quasi esse totum continens: sed tamen non
intelligitur simpliciter: vt dictũ est in tertio ana
stasis: ꝛ ita hic dicendum est: ꝙ iste linee non
faciunt effectus quo ad planetas tantum: sed
ex quadam commixtione alterius proportio-
nis. ꝛ planetarum. Saturnini sunt malefici
quo ad omnia tamen Solares temperatiue ad
saturnum arguimus minus nocentes: Et sic
de lineis dicemus. Uerbi gratia Ego cocles
habeo in Horoscopo meo tredecim gradus
Scorpionis. Mars vero est in tertia in signo
Capricorni. Jupiter est in Tauro in septi-
ma domo ꝛcetera. Tales constellationes ad
inuicem compensate cum marte arguunt me li
bere lingue. Sol etiam hoc inducit: Jupi-
ter tolerat maliciam ꝛ alij planete ergo remis-
siue intelligitur. Si contrarium esset scilicet
si Uenus ꝛ alij planete non obstarent inten-

ſiue eſſet iudicandū. Et ſic procedit phyſiono-
mus chyromanticus ⁊ aſtronomus.

Capitulum.cxcv. De illis qui ſunt inimici
religioſis ⁊ precipue cucullatis.

Unt quedam ſpecies cucullatorum
ſ que ſunt laudande atqꝫ diligende. Et
quedam que ſunt conculcande atqꝫ de
trudende atqꝫ fugiende: ⁊ maxime quando ſūt
hyppocrite. Cole penitus ſacerdotes omnes
precipue in eccleſijs ſuis ⁊ quando celebrant
officia ac cerimonias ſuas: poſt ſunt euitandi:
nec habenda eſt eorum conuerſatio. Nam co-
gnoſcuntur eorum mores diuerſi: ab illis quos
in eccleſijs oſtendunt. Aliqui enim ⁊ vt pluri-
mum ſunt ſuperbi ⁊ elati malefici luxurioſi gu
loſi ac auari credo tamen aliquos eſſe bonos
ſed paucos.

Quando linea menſalis tranſgreditur mon-
tem indicis cum bona poſitura ſignificātur ho
mines mali animi ⁊ intentionis contra religio
ſos precipue cucullatos qui ſunt ſuperſtitioſi:
vt aiunt quidam moderni.

Capitulum.cxcvj. De his qui res ſuas pa
lam faciunt ⁊ quandoqꝫ ad ſublimationem p-
ueniunt hoc eſt apud principes cum honore ⁊
fama: ⁊ quandoqꝫ deprimuntur a principibus
ac regibus cum infamia ⁊ dedecore. Tamen
tales d natura ſui ſūt fideles atqꝫ magnanimi.

Ui habuerit lineas ſubtiles in radice
q digiti ſolis pluſqꝫ alibi: palam faciunt
negocia ſua que ab alijs occulte fiunt:
⁊ quandoqꝫ a regibus ſeu principibꝰ ſunt ſub
limati: quandoqꝫ vero depreſſi.
Sunt tamen hi fideles atqꝫ magnanimi. Ego
Cocles tales lineas habeo in hora non bona.
Et ita propter principes aliquando habui bo
nam fortunam: ⁊ aliquando infortuniū ⁊ ini-
micicias. Sed doleo ꝙ meis temporibus prin
cipes vt plurimum ſunt ignorantes nullius di
ſcipline ac beluis ſimiles: Auari ignaui atqꝫ i
uerecondi ſine virtute ac litteris: Unde virtuo
ſos ac litteratos non ſolū beneficijs non ornāt
ſed eos odio habent. Multos annis preteri-
tis indicaui: ⁊ exitum eorum maluꝫ predixi: q̄
res ſtatim poſtea euenit ⁊ non ſolum in ipſis
ſed in vniuerſa prole: vt predixeram: A quibuſ
parum ac pene nihil deportaui.

O uos ſocij ac in litterario exercitu commili-
tones optimi nolite ſperare in principibus ſed
in magiſterijs veſtris fidem ac ſpeꝫ omnē col-
locate. Qui principibus adherent diuitijs: ſi
quas habent expoliantur: morte violenta iniu-
ſte accuſati ⁊ damnati intercipiuntur. Dicun-
tur enim principes impinguare porcos vt lari
dum ſuſcipiant. Quos deus optimus maxi-
mus fulmine contactos perdat ⁊ ad tartareas
fauces mittat. De malis loquor ⁊ qui tante fe
licitatis indigni ſunt ꝓpter ſcelera: nō d bonis
quibus libenter adhereo: quos deus felicitet
ac eternum conſeruet.

Capituluꝫ.cxcvij. De his qui ſunt fortu-
nati ⁊ ſimiliter eorum genitores.

I figura talis. A. reperiatur in loco ſo
ſ lis ſitqꝫ fortunata: habens erit fortuna
tus ⁊ ſimiliter eius genitor.

Capitulum.cxcviij. De his qui ſunt infor
tunati ⁊ ſimiliter parentes eius.

I figura ſuprascripta in ſuprascripto
ſ loco ſolis reperiatur male diſpoſita ar-
guit in habente infortunium ⁊ ſimili-
ter in genitore.

Capitulum.cxcviiij. De his qui habent ſuf
ficientem victum cum labore tamen.

Inea veniens a foſſato ſcindens mē-
l ſalem verſus medium digituꝫ tendēſqꝫ
ad radicem laborem cum victus ſuffi-
cientia ſignificat. Talem lineam voco ego ſa-
turninam quia ante periodum Saturni ſic ac-
cidit: Poſt ipſum tempus eſt linea proſperi-
tatis qꝛ dat diuitias ſaturninas: Et inducit ho
minem diligere agriculturam fabrices ⁊ his ſi
milia vt in ſuo loco dicetur: ⁊ hoc multis anniſ
preteritis a me obſeruatum eſt.

Capitulū.cc. De effeminatis ⁊ de his qui
ſunt malorum morum ⁊ de phylocaptis.

Eis temporibuſ femine induuntur vt
m viri ⁊ viri vt femine cum circulis aure
is circa brachia: Ornant eniꝫ capillos
ſuos: ⁊ incedunt ſpatulis diſcopertis operādo
cū pſilotris: aquiſqꝫ odoriferis efficientes pel-
leꝫ nitidā. Genas eoꝝ cuꝫ braſilijs artificiatis
colorāt: ſupcilia depilāt. Crines eoꝝ ad quoſ-
cūqꝫ volūt colores vnguentis deducūt: que oīa
femineitateꝫ oſtendunt. In indumētis quoqꝫ
eoꝝ oſtēdūt muliebritatē. Et ſolū in hoc a mu
lieribus differunt: ꝙ loco priapi vuluam nō ha
bēt. Nō ſunt equidem iſti vtiles ad cōmunia
bona nec ingenio aut cōſilio valent: ⁊ minus

armis: qꝛ penitꝰ effeminant: ignorant litteras:
atqꝫ liberalium artium ⁊ omnium disciplina-
rum hostes sunt acerrimi. Ideo merito a ꝯcon-
sortio hominum ⁊ bonorum precipue expellē-
di. Non minus etiam vituperande sunt femi-
ne: que contrarijs vtuntur indumentis virilibꝰ
scilicet ⁊ minime eis condecētibus. Unde me
rito vane petulantes lasciue meretricesqꝫ lupa
narie nuncupande sunt. In hoc damnandi sūt
etiam multi religiosi qui sub primis indumen
tis: subtilissimo primum lineo vtuntur indumē
to: non purpure non serico parcunt dummodo
in thalamis apud amasias remoto primo teg-
mine videātur a religione: in qua sunt: remotis
simi. Considera tu femineos mores vt in p̄rio
anastasis dictuz ē ⁊ huic sermōi: quod deest ap
plica: vbi tractat̄ de sexus diuisione. In patria
nostra huiusmodi homines multi sunt: ⁊ preci-
pue vnus: procere potius statuere q̄ꝫ parue: ha
bitudine musculosa cum mollissima carne quā
tum ad tactum: candidus aliqualiter ⁊ perspi-
cuus. Ornatam habet comaz: faciem rotundā:
cilia rara cuz psilotris depilata: frontem lataz:
oculos magnos: lucidos cuz flāmeis maculis.
Genas rubeas aliqualiter a natura et ab arte.

Mentum foueatuz ⁊ rotunduz: labia risiua:
auriculas proportionatas corpori. Collū gros
sum: Gulam eminentem. Spatulas largas ⁊
pilosas ⁊ artificio valde lucidas. Et alias par
tes corporis pingues: pedes paruos: cum sup
ficie plante plana. Manus pingues ⁊ curtas:
digitos breues atqꝫ crassos. Uerba composita.
Aliorūz contemptiuus est: qui semper per yro
niaz loquitur. Seminator zizanie: dolosus aua
rus ⁊ maleficus. Blanditias semper apud p̄-
sentes in ore habens: retro autez pungit mur-
murat ⁊ lacerat. Speculum ac pecten in mani
cis portat vt se i quolibet ornet āgulo. Ingres
sum habet pauonis ⁊ in apparentia videtur eē
magnum quid. Si scopam haberet in ano oēz
viam nitidam ac sordibus priuatam redderet.
De manibus non dico quia nō recte memini:
Sunt ergo tales habentes naturaz veneris vt
in. 3. anastasis dictum est: ⁊ etiam in isto libro
capitulo proprio.

Preterea effeminati sunt illi qui habent tres
lineas que vadunt versus digitum iouis: ⁊ ex
alia parte terminantur cū radice digiti veneris.

Paucitas pilorum in manibus ⁊ in reliquo
corpore animum arguit effeminatuz.

Qui habuerit palmam manus curtam mulie
bris esse nature ostenditur.

Si in manu non sunt pili signum est maloruz
morum ⁊ stulti prosumptuosi ⁊ effeminati viri.
Deterrimus autem est qui non habet barbam
aut raram ⁊ assimilatur eunucho.

Angulus supremus valde separatus: ⁊ q̄ il-
lud spacium sit lene ⁊ valde molle sine lineis
aut virgulis muliebrem naturaz significat: ⁊ eū
qui cantilenis ornamentis pulchris ac odori-
bus delectatur.

Si tuberculus veneris est leuis ⁊ lineatus ⁊
multum eminens forme phylocaptum signi-
ficat: Denotat ēt ornamenta: ⁊ eū q muliebri-
bus colloquijs frequenter delectatur: ⁊ hi tales
non sequuntur virtutes: nec in ingeniosis nego
cijs versantur: quia abundantia coitus submer
git ingenium si quod habent.

Quando linea mensalis coniungitur cū linea
vite ⁊ facit angulum cū ea ⁊ non sit ibi media
naturalis tales sunt phylocapti intensiue.

Si in quadrangulo reperiatur quoddā signū
simile stelle bene coloratum habens valde di-
liget mulieres ⁊ forte ledetur ab eis.

Quibuscūqꝫ insunt ingressus feminei indu-
mentaqꝫ perpulchra effeminati sunt ⁊ referūt
ad apparentem conuenientiam: ⁊ huiusmodi si
gna in aliquo subiecto percipiunt: ⁊ talis inest
prenotatus effectus: ⁊ feminis assimilant: que
ex artificio se pulchras faciunt: nam effemina-
ti eas imitantur in vestibus ⁊ ornamentis.

Ita femine viragines seu viriles dici possunt
que in aliquibus viros imitātur: vt in vestibꝰ:
⁊ in aliquibus moribus aut gestis respectu sui
generis: quod considerabit qui in hac arte vo-
luerit iudicare.

Color deturpatus pallore: vt est in illis qui
subito expauescunt: ⁊ qui non procedit ab egri
tudine aut lesione aliqua: ostēdit hoīez captum
amore mulierū aut cynedoꝝ ⁊ hi tales multū
semen emittunt. Et videtur esse color quez di
cit poeta qdā. Et tinctus viola pallor amātiū.

Quando basis trianguli terminatur in cauea
manus ⁊ non adheret cardiace facit hominem
timidum ⁊ in mulieribus submersuz.

Quando tactus manuum subterfugit: ⁊ resi-
duuz corporis sit pallore obductū aut ad flau-
cedinem seu cinericiuz colorem tendat: mulie-

brem naturaꝫ ostendit atqꝫ effeminatā.
Dixit fur chyromantie quando in vite princi-
pio triangulus non adheserit hominem bonas
societates deserentem: ac malas inire: feminis
delectari ostendit: nec non pulchras vestes in-
duere: in omnibus deniqꝫ rebus iocundum ⁊
prodigum: ⁊ nō nihil paterne hereditatis amis-
surum videtur hominem indicare.
Via lactea in manibus hominum effemina-
tionis signum est.
Manus parua ⁊ digiti parui ⁊ inarticulati
muliebrem naturam indicant.
Nuditas pilorum per vniuersum corpus fe-
mineitatis signum esse ostenditur.
Capilli plani oblongi ⁊ suaues in tactu mu-
liebrem naturam attestantur. Et hoc intelligi-
mus in etate adulta: Et permaxime indicare
ỽhet si homo ē cū varietate aut nuditate piloꝝ.
Cuncta signa que concurrunt ad femininaꝫ
naturam que multis in locis tacta sunt ad hūc
locum potes referre.
In hoc loco mouetur ac declaratur pulcher-
rima questio. Vtꝝ in amore aīa patiatur.
Respondet eximius atqꝫ excellens physio-
nomus commentator gullielmus nurice super
textum Aristotelis dum inquit in physiono-
mia similitudinaria. Et econtrario vtiqꝫ corp⁹
compatitur passionibus anime manifestuꝫ aūt
sit circa amoris ⁊ timoris ⁊ tristicias ⁊ delecta-
tiones. Dicit prefatus Gullielmus in prealle-
gato loco. Et quod corpus patitur ab amore
anime vt manifeste patet in amore heroes. Est
enim iste amor vt dicit Auicēna in tertio cano-
ne sollicitudo melancolica hoc est similis me-
lancolie in qua homo adducit incitationem co-
gitationis sue super pulchritudinem quandā:
immo super pulchritudinem cuiusdam mulie-
ris ex qua quidem passione dum anima vehe-
menter patitur inter alias passiones quas cor-
pus patitur: ipsum efficitur macrum ⁊ oculi ꝓ-
fundantur. Ratio autem macredinis corporis
est. Cum enim causa istius passionis sit causa
obiecti delectabilis in virtute ymaginatiua for-
titer impressi: ex tali forti impressione sequitur
fortis ⁊ cōtinua ymaginatio de isto obiecto de-
lectabili. Secundum autem Auicennaꝫ in sex-
to naturalium ex vehementi ⁊ forti intensione
vnius virtutis in sua operatiōe virtutes alie re-
mittuntur. Vt ex intensione virtutum anima-
lium remittuntur virtutes. Et est ratio quia vir-
tutes suas operationes explere nō possunt ni-
si in presentia caloris naturalis ⁊ spirituuꝫ tali-
bus seruientium. Et ergo dum eis orbant̄ ope-
rationes suas minime possunt exercere patet in
exemplo. In vigilia enim quia calor naturalis
⁊ spiritus species sensibiles deferentes ad ex-
teriora diffunduntur sensus exteriores sunt in
actibus suis. Sensus vero interiores ab ope-
rationibus destruuntur. Econtrario autem est
in somno propter reditioneꝫ caloris ⁊ spirituū
ad interiora vt patet per Aristotelem ⁊ commē-
tatoreꝫ precipue in de somno ⁊ vigilia. Nunc
autem in amore heroes fantasia siue ymagina-
tio vehementissima ⁊ continua operatur cir-
ca delectabile sibi impressum: Igitur alie vir-
tutes propter priuationem caloris naturalis ⁊
spirituum ad fantasiam recurrentiū in suis ope-
rationibus debilitant̄. Et precipue virtus nu-
tritiua que potissime indiget calore naturali ⁊
ad cibum digerendum: ⁊ ad purum ab impu-
ro separandum: ⁊ ipsum depuratū ad speciem
nutriti terminandum non tamen in virtute pro-
pria sed in quantum est ipsius anime instrumē-
tum: vt dicit Aristoteles ƀo de anima tractatu.
secūdo cap. 8. Deficiente auteꝫ instrumēto aut
nulle sunt operationes artis: aut non bene fiūt:
que fiunt: vt dicit idem Albertus eodē tracta-
tu cap. 3. reddens rationem quare i mulieribus
frigidis ⁊ senibus plus nutriātur membra in-
feriora q̄ꝫ superiora. Et dicit hoc esse ꝓpter de-
fectum caloris. Igitur nutritiua calore natura-
li destituta aut non est nutritio in corpore omni-
no aut modica: ⁊ sic sequitur corporis macilen-
tia ⁊ similiter destructio. Ex eodem etiam pꝫ
quare ex tali passione profundantur oculi. Cū
enī virtus fantastica sit in anteriori capitis cel-
lula vt dictum fuit in precedentibus libris: ex
calore nimio ibi concurrente: vt iam dictuꝫ est:
hūiditas oculoꝝ exsiccat̄: ⁊ spirit⁹ oculoꝝ extē-
sivi ꝯsumunt̄: ⁊ ita oculi humiditate ipsoruꝫ q̄
valde passibilis est exsiccata: ⁊ spiritib⁹ cōsūp-
tis qui etiaꝫ valde sunt delicati ad interius cō-
trahunt̄. Et ista est ratio Galeni super ꝓnosti-
ca ibi. Nares acute oculi cōcaui ⁊c. Ubi ipsā
ponit assignans causaꝫ quare oculi infirmātiū
⁊ precipue in acutis profundantur. Hec dixit
Gullielmus nurice ꝯmētator ꝑspicu⁹. Nō cre-
dāt igitur aliq̄: ꝙ ego sim fur aut latro sed veri

alienarum auctoritatum adductor: vt equuz ac
iustuz est: cũ nemini sit honor suus auferendꝰ.
Utruz autez corpus patiatur a timore aie hic
relinquo ne sim nimiũ ꝓlixus. Fortasse in se-
quẽtibus siad ꝓpositũ veniet dicemus.

¶ Capl'z .cci. De his q qñq surripiũt mulie
res a viris suis. Et gaudẽt coitu ⁊ colloquijs.

Ui habuerit tres lineas pulchras oriẽ
q tes a radice pollicis ⁊ vadant versus
montem Jouis ⁊ habuerit tuberculũ
veneris tumidum rotundum nitidum atq be-
ne lineatum a natura inclinatus est vt est in ru-
brica istius capituli.

¶ Capitulum.ccij. De his qui habent pul-
chritudinem vultus ⁊ eloquij dulcedinẽ ⁊ oia
volunt que vident vt femine.

Ales sunt vt supra in rubrica notatuz
t est: Qui habent tres lineas conditiona
tas vt in superiori capitulo tractatũ ẽ:
vide diligenter ⁊ diligentius iudica.

¶ Capitulum.cciij. De his qui sunt sine fi-
de: diligentes mulieres pauperculas: ⁊ infir-
mitate detentas ⁊ ab eisdẽ malũ patiuntur.

Alis figura. A. in loco veneris natura
t lem inclinationem inducit ad ea: que i
superiori rubrica descripta sunt.

¶ Capituluz.cciiij. De his qui habent gau
dium ac permixtionem cum nobilibus ⁊ pro-
ficiunt in dispensatione rerũ nobiliuz mulierũ.

Ali qui habent conditiões suprascrip-
t te rubrice sunt qui habent caractherez
vt. b. in loco veneris: permiscentur eni
nobilibus mulieribus ⁊ proficient in admini-
stratione rerum suarum.

¶ Capitulũ.ccv. De his q habebunt bonuz
ex causa ⁊ fide relligionis vel mulieris.

Igura vt hic. b. in loco veneris ⁊ ipse
f tuberculus correspondeat ⁊ cuncta lo-
ca fortunata: arguit hominem habituz
bona ex cã ⁊ fide relligionis vel mulieris.

¶ Capitulum.ccvj. De his qui sunt in mul-
titudine gaudij ⁊ delectiõe cũ mulieribus mi-
rabile officiũ exercentibus vnde vilipenditur:
⁊ semper in ceteris reprehnditur: ⁊ in aliquibꝰ
fortunabitur ⁊ bonum adipiscet in omnibus.

Ui consequunt quod in superiore ru-
q brica notatũ est sunt illi qui habent ta-
lem caractherem. s. e. i loco veneris.

¶ Capitulum.ccvij. De his qui sunt auda-
ces in scientijs ⁊ tamen sophistici sunt. ⁊ plus
in apparentia q̃ in existentia.

Enet vgo q due linee eque distantes
t bene apparentes ⁊ boni coloris a mẽ-
sali tendentes vsq ad radicez medici
vel prope subtilitatem ⁊ audaciam sciendi de-
notãt: vnde arrogãtes sunt ⁊ multũ loquaces:
⁊ amãt quidem scientias vt dialecticam retho-
ricam ⁊ huiusmodi. Et tamen sunt vt sophisti-
ci cupientes magis apparere q̃ existere: ⁊ de-
lectant honoribus: ⁊ habent magnam curaz
sophisticandi.

¶ Capitulm.ccviij. De his qui sunt a natura
inclinati ad vltimum acumen ingenij ⁊ ad li-
berales artes vt sũt philosophi. arioli. augures
physionomi musici arismetrici geometrici. Et
ea omnia que comprehenduntur in naturalibꝰ
negocijs speculatiuis: ⁊ ea que currunt ad sub
limitatez ingenij aut quia aut propter quid: aut
propter longaz obseruationem rerũ rõnabiliũ.

Ulla est belua adeo atrocissima sine
n sensu naturaliter inimica homini tantũ
quantum est idiota atq is qui ignorat
rationales actiones cui assimilatur ignarũ vul-
gus. Est enim huiusmodi genus sapientibus
inimicum.

Nam scientes alta ⁊ obscura indagantur:
Uulgus infima ac depressa cogitans: ad celũ
caput erigere nequit. Et quoniam sapiẽs co
gitabundus fantasmata semper speculatur ab
imperito vulgu fatuus reputatur. Ideo so-
crates aristoteles ⁊ multi alij doctissimi viri ab
imperitis persecutionem passi sunt. Quoniam
que sapientibus naturalia sunt vulgo videntur
miracula ⁊ maxime pseudis ꝓphetis ⁊ sacer-
dotibus vt sunt hyppocrite. Bonus ac veridi
cus religiosus abijcit hyppocrisiam: ⁊ rectius
orationibus suis ⁊ deprecationibus deum pla
cat: cum lachrymis ieiunijs atq abstinentia
neminez sub ouina pelle decipiens.

Inclinati atq apti nati ad liberales artes
sunt illi qui habent in digito minimo lineas
pulchras ⁊ claras. Et hi sunt idagatores om-
nium scientiarum speculatiuarum: Et in isto li
bro capitulo de mercurio declaratum est: Et i
precedenti Rubrica: ⁊ etiam in tertio Anasta
sis ⁊ i capitulo d̃ mercurio. Scias q fixa radix
ad cognoscendũ ingeniũ humanũ ẽ minimus
digitus nec non media naturalis ⁊ triãgulus.

Forma sphérica vel triãgulus vl' clipeus bñ dispositus in indicis monte declarat nobilitaté animi ꝛ acumen ingenij: ꝛ interpreté oium sciẽtiarum precipue latentium.

Figura tal'. F. i mõte idicis facit hoiez sapiéte ꝛ hõe memorie: q sit varijs sciẽtijs ꝺcoratus.

Caracther vt hic. F. in loco veneris acqsitioné scientie cũ itinere ostẽdit ꝛ dat viã ꝛ gaudiũ ad scientias acqrendas.

Si saturnina linea a vitali oriatur recteqꝫ veluti sulculus ad tuberculum talis deueniat presertim ad radicem digiti diuturnã vitam futurorum presagia diuinandi artem in homine significat. Ut Anthiocus tibertꝰ in sua fluida chyromantia scripsit: Et quidam moderni quoruz nomina ignoro.

Triangulus paruus in pede linee cerebri denotat appetitum studendi ꝛ delectionem sciẽtie vt dicũt.

Si reperiat' qdã paruus circulus in quadrãgulo ꝑfectioné in scia ꝛ moribꝰ arguit. Sed si triangulus apponat' illi circulo destruit illud ꝛ inducit appositũ: hoc est sine inclinatione homo ad sciaz reperit'. Tñ si medietas circuli reperit' mediã perfectioné innuit. Et duo circuli illud augumentant nisi a triãgulo destruãt' opposito. Quia vnusqqꝫ triangulus destruit signũ vnius circuli.

Si q̃dã linea recta bñ colorata oriat' ex radice medici: ꝛ extẽdat se ꝑ medietaté digiti: (Et tres tales habeo ego dei gr̃a in manibꝰ meis) sed melior ac altior est ista linea qñ orit' a mensali ad modũ sulculi ad radicez digiti deuenerit: hoc est qñ a latere dicte linee sint eminentie atqꝫ mõticuli tales sunt i vltia acuitate ingenij atqꝫ fame. Et precipue ab externis honorãtur ꝑꝑ excellentiã nois: qꝛ rari sunt q habeant talé lineaz q nõ cõponant libros excelsos in liberalibus artibꝰ vt ad amusiz in manu mea teneo. Unde iterũ dico ꝙ suprascripta linea sapientem idest scientez hoiez demonstrat. Et talis ẽ gratiosus ꝛ magnanimꝰ. Et si fuerit due linee erit effectꝰ fortior. Ego vt iteꝝ supius dixi tres lineas tales habeo: iõ dant mihi effectũ itẽsissimũ: vt vr̃. Nã i pueritia mea fui tõsor. Et isto tpe interpretatus suz aristotelez ꝛ alioꝝ opera ad me attinẽtia: vt vr̃ i ope meo anastasis. Et si isti hñt pulchrã lineã i mõte sol' fortũatã tales st' altiores reꝝ iuestigatores ꝛ magis apti q̃ alij.

Si v̊o a mẽsali oriat' vna linea nec itersecet alicubi tuberculũ sol': ꝛ i duas ꝑtes veluti sulcũ diuiserit igenij solertiã significat ꝛ liberaliũ artiũ studiũ: cũ nouaꝝ reꝝ iuẽtiõe: ꝛ dicũt Alpharabij sniaz esse: hoc quoqꝫ dixit ãthiocꝰ ꝛ hñ: qꝺ miror tñ. Et hec linea itelligit' esse melior qñ i dcõ sulculo linea solaris ꝓspera existit: vt i manu mea ad vnguẽ habeo. Tñ linee vt crux i eiꝰ pricipio itra mẽsalé ãtedictoꝝ fortunã ꝑturbat vt in me ꝛ in alijs obseruaui.

Quẽadmodũ scribit Auicẽna p°. de aialibus cap°. p°. st' q̃dã aialia hõe memorie sicut camelus: ꝛ asinꝰ sed solus homo hꝫ memoriã oblitã. Rõ mihi vr̃ eẽ: ꝙ retẽtio specieꝝ fit a sicco i posteriori vẽtriculo cerebri. Multa aialia sũt sicce ꝯplexiõis: qꝺ pꝫ qꝛ habẽt rostꝝ cornua ꝛ vngues q̃ oia st' materie sicce ꝛ melãcolice alia hñt v̊tuté extimatiuã tm̃ ꝛ nõ discurrũt nisi particulariter ad obiectũ reꝑ̃sentatũ: ꝛ solũmõ habẽt curã victꝰ: hoïes aũt discurrũt vniuersaliter itellectu: ꝛ ꝑticulariter: sensu ad vltimã ꝑfectioné siñ obiecto: quoꝝ spiritꝰ nãl'r dissoluũt' ꝛ ita debilitant' ꝑꝑ longã ymaginationé atqꝫ discursuz ꝛ est rõ qꝛ homo hꝫ litteras i qbꝰ ꝯfidit vt possit recordari. Uidemꝰ. n. illitteratos hr̃e bonã memoriã: qꝛ cõtinue secũ reiterãt species: qꝛ dubitãt ne obliuiscãt'. Alia rõ: homo est valde ꝯcupiscibilis: ꝛ ꝑꝑ v̊tutez visiuã multa ymaginat': ꝑꝑ diuersa obiecta reꝑ̃sentata: ꝛ ita multiplicãt' multe species: q̃ frãgũt priꝰ reseruatas. Hic ẽ qꝺ ceci multa recordãt': vt philosophus tenet si recte memini i libro de bõa fortũa: Homines flegmatici habẽt memoriã labilẽ: Et postea sãguinei: Etiã pueri qꝛ paꝝ ꝯsiderãt atqꝫ multa cupiũt: ꝛ p̃cipue res delectabiles. Colerici ꝛ melãcolici sũt memoratiui ꝑꝑ ꝯplexioné siccã qꝰ ad totũ: Et excellẽtiꝰ retinẽt si vltimus vẽtriculus ẽ siccus. Ideo senes q sũt etatis sicce multa memorãt'. Physionomi v̊o i hoc inspiciũt ꝑtẽ posterioré capitis. Si vr̃ locꝰ memorie eminẽs: ꝛ ꝯplexio totalis sicca: ꝛ collũ viuidũ atqꝫ ꝓportionatũ. Iudicamꝰ talia habẽtez esse memoratiuũ. Ideo notaui excellẽté viꝝ ꝛ apprime doctũ artiũ ꝛ medicine doctoré magistrũ natalinũ de mõteauro v̊onẽsez: q ẽ sicce cõplexiõis ꝛ hꝫ in posteriore ꝑte capitis quoddã osedituz grossuz ac rotundũ quantũ est pollicis latitudo vel circa quod significat siccitatem loci: ꝛ habet memoriam inextimabilem.

Si in meis capitulis transgredior ordinem libri: hoc maxime factum est ob legentium utilitatem: nam in multa rerum copia breuis esse non possum: qui questiones istas legere nõ vult legat residuum: ⁊ faciat vt vult. Non credant aliqui ꝙ mihi careat acumen ingenij. Has q̃stiones apposui eas eniȝ puto esse vtiles ac necessarias.

Si autem figura vt. F. fuerit i loco solis erit sapiens. i. sciens ⁊ bone memorie ⁊ varijs sciẽtijs optime decoratus.

Si spherica figura aut paruus triãgulus aut Clipeus fuerit in mõte solis faciet subtilẽ valde ⁊ inuentorem artium speculatiuarum. ⁊ hoc intelligitur de mechanicis ⁊ de liberalibus ƀm subiectum preparatum.

Triangulus equilaterus cum solari positura aut sine arguit deditum esse nouis rebus: ⁊ nouarũ rerum inuentorem ⁊ precipue aptum diuinationi: ⁊ ei⁹ facultati: cũ ꝑspicua fama. Si mechanicus sit in sua arte alta exquiret ⁊ reliquos superabit.

Tuberculus iouis bene cõditionatus famã sublimem atqȝ ingenium ad sapientiã ⁊ scientias aptissimum indicare videtur.

Caracter vt hic. A. in loco mercurij facit ingsitorem omnium rerum occultarum. Tamen i pedimẽtũ habebit: ⁊ ex se ipso nocumẽta ineniet

Figura vt. F. in quadrangulo iuris peritus ac totius philosophie erit excellens idagator.

Caracter vt. D. in minutulo tuberculo facit hominem pronum ad sapientiam: operatorem boni doctorem scientiarum ⁊ astronomum ⁊ erit dilectus a parentibus.

Angulus summus acutus in directo indicis bonam naturam protendit ingeniositatem sapientiam rectitudinem ⁊ deliberationem proprij negocij honores ⁊ dignitates cuȝ amicicia ratione scientie ⁊ cõsilium domino gratum ⁊ acceptabile.

Manus lenes ⁊ subtiles sapientiam multã ⁊ bonũ denotãt intellectum.

Ungues bene proportionati subrubri atqȝ ꝑspicui procliues facit hõines ad scientias exercendas cum ingenii subtilitate.

Linea saturnina in concauo manus bene cõditionata cum aliqua supernotata proportione acumen ingenij atqȝ subtilitatem denotat: ⁊ nouarum rerum inuentorem. Caueas tñ ꝙ non sit obsessa ab infortunijs. Sȝ si cum fortunatis lineis associatur miro modo ad subtilitatem intellectus producit.

Linea cum equali proportione ⁊ rubore i mõte solis inijcians a mensali diametraliter i medio tuberculo vsqȝ ad radicem maximam pronitatem ostendit ad diuersas artes: atqȝ sublimitatem ingenij tam in mechanicis q̃ȝ speculatiuis artibus cum honore indicat. Et si ꝑtingit vsqȝ ad secũdam iuncturam cum trinaria proportione intensiue indicandum est.

Istis temporibus reperitur summus artista philosophus astronomusqȝ geomanticus atqȝ multarum disciplinarum recte conscius. Cui⁹ physionomia talis existit: mediocris est stature ⁊ ꝑ pulchre indolis. habitudo musculosa decẽter atqȝ ossosa. Caput proportionatum corpori. Collum mensuratum auricule decentes. facies aliquailiter longa tendens ad maciem. Color quoqȝ tenet equalitatem scilicet ex albo rubeo mixto. Capillos hȝ inter multos ⁊ paucos ⁊ planos ⁊ crispos medios: ⁊ sunt subnigri. Frons mediocris magnitudinis quadrata: ⁊ aliqualiter in medio depressa: oculi sunt inter varium ⁊ nigrum colorem medij. Molles quoqȝ sunt: ⁊ eius intuitus ridenti vel gaudenti similis. Gene aliquantulum rotunde: nasus mediocris magnitudinis os mediocre: labia satis formosa: dentes equales in magnitudine ⁊ paruitate decentes: mentum inter rotundum ⁊ acutum existit. Gula proportiõata: pectus mediocre in magnitudine: spatule musculose: venter condecens medius inter crassum ⁊ macrũ. Hyppocõdria conformia. Anche coxe crura cauille proportionatissime Pedes aliqualiter carnosi: superficies plante i medio concaua. Manus quoqȝ sunt plaue digitos habentes diuisos. Ungues plani subrubentesqȝ ⁊ clari. Tactus mollis. Uox bene sonans atqȝ verba ordinata. In manu triangulus equilaterus. Cuncti tuberculi tumefacti atqȝ lineati: indicis mõs equitatus ex binis lineis latitudinalibus cum qbusdam radijs i radice. Mõs solis sulculatus vbi sulcus est ꝑpulchre linee inijciantes a mensali ad radicem pertingentes. Radix ipsius digiti exuberatus a qbusdã paruis lineis ⁊ pulchris. Quarũ vna tendit cum proportione ad secũdã iũcturã: digitus atqȝ tuberculus obsessus a multis lineis nitidis que ex

radice ad secundum articulum tendunt. Omnes digiti cum perpulchris rectisq; lineis per longitudinem tendentibus sine intersectione d articulo ad articulum. Vola manus concaua cū bona soliditate. Soror linee vite in concauo existit vsq; ad naturalem mediam inijcians ad rascettam cum trina Proportione. Soror ēt in monte pollicis ab angulo supremo ad vltimum linee vite existebat cum optima proportione. Incessus eius erectus suauis cuius intuitus ad terram existit vt cogitabundi faciunt Inimicus est penitus feminei sexus ꝛ paruiloquus.

¶ Caplm.ccix. De his q sunt grauis ligue.i. q difficulter pronunciant verba ꝛ artificiose faciunt ꝛ sunt pessimi animi inuident ei homies ꝛ loquuntur super eum idest maledicunt super talem hominem: ꝛ ei applicant que nō fecit.i. accusant eum earum rerū que non peccat nec peccabit ꝛ ē seminator discordiarum.

b Omines qui describuntur in rubrica sunt illi q habēt caractherem vt hic. A. in loco Mercurij ꝛ sunt a natura sic i clinati. Tamen ego in chyromātia nunq; tale signum obseruaui.

¶ Caplm.ccx. De his q sunt negociatores fideles habentes multā substantiā. Erūtq; forte positis super gentes ad gubernandū atq; habebit potestatem ꝛ dominium: vt sunt pretores ꝛ tales homines.

i I in minimo monte reperiatur caracther vt hic. b. erit aptus natus ad actiones ꝛ ad ea omnia que in suprascripta rubrica notata sunt.

¶ Capitulum.ccxi. De his q sunt negligentes ꝛ ludum amāt ꝛ lucrum ex furto ꝛ omnib⁹ malis procedentem.

q Qui habent que in supranotata rubrica scribunt sunt quibus i manu est caracther vt hic. C. i loco Mercurij si fuerit bñ cōditiōatus quo ad istā ꝓportionē maleficā.

¶ Caplm.ccxij. De itineribus propter deuotionem seu rōne votorum.

q Quando quedam linea a media naturali emergit ꝛ vadit ad quadrangulum ꝛ ē parua ꝛ in capite sui secet a quadā linea faciente vt crux: votum significat ꝛ quot fuerint linee tot erūt vota. Si cū tali positura fuerint linee aut linea indicātes itinera plerūque hi tales huiusmodi itinera faciēt rōne votorum seu deuotionis.

¶ Quando vna linea emergit a radice pollicis ꝛ sit cōtinua ꝛ secatur a cardiaca ꝛ media naturali vsq; ad locum quadranguli ꝛ in fine sui secatur a quadam parua linea vt crux: itinera arguit: ꝛ quot sunt linee tot itinera iudicabis Si linea sit oblōga cōtinua ꝛ rubicūda. Itinera longa denotat: vt ad amusim habuit ꝛ fortasse hꝫ si nō deleta est: Frater tuus Joānes Galeatius Prothonotarius apostolicus dignissimus: O diue Alexander. Si fuerit i dextra fortior est: si autē in ambabus manibus fortissima si in sinistra ꝛ nō in dextra exiguū tenet iudiciū ꝛ hoc sit generale documētum in omnib⁹ iudicijs: Licet in femina sit fortius in sinistra q̄ȝ in dextra: vt peritiores existimāt.

¶ Linea media naturalis in fine sui bifurcata deuotionē significat: si cū ipsa coniungit: itinerum signa ostēdit. ꝛ plerūq; habētes talē posituram itinerant votorū gratia aut deuotionuȝ.

¶ Linea saturnina cū vna vel pluribus de supernotatis lineis peregrinationē inducit: ꝛ plerūq; mendicādo: vt faciunt melancolici ꝛ hedani: ꝛ quanto ad saturninū digitū propius deuenerit: tātūdem iudica scilicet: ꝙ erūt itinera melancolica.

¶ Capitulum.ccxiij. De itinere maris.

l Linee quedā a medio radicis brachij per restrictā transeuntes ꝛ eūtes ꝑ mōtem manus significāt maris itinera.

¶ Quādo basis triāguli finiatur in cauea manus ꝛ nō adhereat cardiace inducit hominem qui maritimis tēpestatibus atq; ꝓcellis ifestat

¶ Capitulū.ccxiiij. Et ē vniuersale capituluȝ de itineribus.

q Quādo i angulo dextro inueneris lineas vt crux: brachiorū significat fortitudinem cordisq; sup͛biā: talis regiones multas ꝑgret. ꝛ hoc accidit quādo rubra fuerit ꝛ huiusmodi anguli in crucis similitudineȝ sunt. Et si fuerit miles i suo statu augumentabit vt aiūt aliq: si bene memini etiam istud tenet coruus valde niger.

¶ Quādo exigue linee apparuerint in fundo manus in restricta versus dorsum manus i domestica parte totidem breues peregrinatiōes absq; lucro arguunt.

F. littera i loco veneris itinera ꝛ gaudiū idicat

Interdũ extremitas ipſius obrupticon ideſt linea vite eſt bifurcata aut trifurcata: ꝛ tales trãſibunt tria vel quattuoꝛ climata.

¶ Si in linea vite multe rimule apparuerit ſuperius in pꝛeteritũ terras circuet: quãto vero inferius erũt tantũ in futurũ circuibit.

Crux inter mediã ꝛ menſalẽ ſub medio peregrinationes ꝛ laboꝛes deſignat cauſa amoꝛis honoꝛis ꝛ ðuotiõis ꝛ vtilitatis ipſius vł alteri⁹

Si quedã linee recte bene coloꝛate veniant quaſi a radice pollicis ꝛ ſcindãt lineã vite longas vias ꝛ peregriatiões atqꝫ diuerſas patrias querẽtem notant. Aliq ſic ſcribunt. Linea que venit a pollice ꝛ ſcindit lineam uite ꝛ mediam naturalem v̾ſus medium longas uias ꝛ mutationes oſtendit. Quãdo video iſtas lineas oblongas ita ꝙ tranſeant cõcauũ manus: aut pertingant ad menſam manus. itinera longa pꝛonoſticoꝛ: ꝛ quãdo in fine ſui eſt vt crux peregrinationẽ cauſa deuotionis aut honoris indico. o Diue mi Alexãder ſcio te ſcire: ꝙ ego p̃dixi lõgũ iter. Magnanimo Protbonotario apoſtolico Galeatio marie fratri tuo: vt dixi ſuperius. Propter lineã valde oblongam ſic figuratã: habet enim in fine menſe manus eius pulcherrimam lineã: que metaphoꝛizando erat vt crux. Ex quo iuit ad ſepulchrum dñi noſtri ieſu chriſti factoris omniuꝫ. Tamẽ diſiũctiue oꝫ pꝛonoſticari: qꝛ habemus apud nos ſanctũ Iacobũ ꝛ ſanctũ Antoniũ: ꝛ hi ſunt etiã longinqui itineris deuotionis cauſa. Unde nõ poterat diſcerni de quo itinere eſſet iudicãdũ. Sed hoc mirum ẽ ꝙ poſt effectus iſte linee ſe remouẽt ꝛ mutãtur in coloꝛe ſuo ſeu delent̃. Et qñ effectus ſunt futuri ſunt rubee ꝛ colorate: ꝛ quãdo propiquus eſt effectus deueniunt ad intenſum coloꝛem: vt ĩfinitis vicibus notaui ꝛ vidi eſſe verum.

Mars cũ ſua poſitura diuerſa itinera pꝛomittit: ꝛ ſimiliter angulus ſupm̃us valde ſeparatus.

Triãgulus i cõcauo manus itinera multa denũciat. Linee multe i loco lune ex quacũque forma aquatica itinera declarant.

Figura vt crux ꝯglomerata vt i quĩto libꝛo anaſtaſis videre licet: cap. xxiij. de monte idicis itinera multa oſtẽdit cũ paupertate ꝛ iſoꝛtunio.

Si linea mẽſalis ſub medio digito foꝛamẽ cũ rimulis diſtictis habuerit plures regiões peragrare ſine vtilitate tamẽ dicũt ſignificare.

Linea oriẽs a raſcetta quaſi i loco lune verſus dorſum ꝛ ſe extẽdẽs ꝑ caueã vſqꝫ ad turbeculum indicis aut ab ipſo idice oriẽs ꝛ extẽdat̃ vſqꝫ ad raſcettam dicũt quidam maximam peregrinationem ſignificare.

Quãdo due linee naſcũtur a raſcetta ꝛ vadũt ꝑ mediũ cauee ꝛ i extremitate ſint diſperſe iſtabilem ſignificãt peregrinatoꝛem ꝛ vagabũduꝫ diuerſarum regionũ habitatorẽ ꝛ pauperẽ.

Dicũt etiam ꝙ quedam crux i quadrangulo pulchra ex oppoſito illius ſpacij: quod ẽ ĩfra medicum ꝛ auricularem peregrinatiões cum laboꝛe ſignificat.

Si i inferioꝛi parte linee mẽſalis fuerit figura vt hic. y. mori in itinere dicũt ſignificare.

Soroꝛ linee vite i mõte pollicis itinera ꝛ foꝛtaſſe mortem extra patriam minatur.

Lineã ſaturninã i cõcauo manus itinera multa dicũt ſignificare. Si fuerit extenſa vſqꝫ ad radicem medij ꝛ emergens a raſcetta lõga itinera ſignificat tamẽ cum granibus iacturis ſi radix geniture nõ obuiabit. Si ſupranotate linee ſunt iterſecte aut nõ cõtinue impedimẽtum aut ĩfoꝛtunium denũciãt in itineribus ſuis. Si i principio linee ſit trina dimenſio ꝛ bonus coloꝛ: pꝛincipium bonũ teſtificat: in fine vero ifortunium: ꝛ ecõuerſo. Si ſunt oblique malũ iter arguunt. Si in illo diametro linea vite ſit fracta in itinere infirmitatem aut mortem teſtatur.

¶ Capitulum .ccxv. De odio propinquoꝝ.

q

Uando linea gignitiua ſeu menſalis facit duos ramos quoꝝ alter vadat ad infamis tuberculum alter ad indicis mõtem propinquorum odium ſub ſpe bonorũ ꝛ fortunaꝝ eius vt dicũt priſci atqꝫ aliq moderni oſtendit.

Talis figura. e. in loco iouis ſignificat ꝙ qñqꝫ parẽtes eius eũ odio habebũt.

Si tuberculus ſaturni ſit cuꝫ vberrima copia lineaꝝ ꝛ linea ſaturnina emergat a raſetta ꝛ extendat ſe ad radicem ipſius digiti medij odiuꝫ atqꝫ ingratitudinẽ parentũ promittit.

Scutũ aut paruus triãgulus: aut ſpherica foꝛma bene ꝯditionata in loco iouis a propinquiſ habebitur odio.

Qui hꝫ lineas ſubtiles in radice digiti ſolis pluſqꝫ alibi inimicicias cum propinquis ſeu affinibus parentibus arguit.

C. littera in mõte Iouis odiũ parẽtũ indicat.

¶ Due linee emergẽtes v̓sus dorsum manus in mõte manus cãntes angulũ acutũ quaꝝ extremitates flectant̃ v̓sus rascettã odiũ propinquoꝝ aut litigiũ cũ affinibꝰ seu parẽtibꝰ arguũt

¶ Capitulum.ccxvi. De lite cũ ecclesiasticis.

Jmule adherentes a media naturali
r siue superius siue inferius: si sint arcuate ⁊ nimis apparẽtes graue͂ lite͂ in rebꝰ ecclesiasticis aut cũ ecclesiasticis dicũt d̓notar̃.

¶ Caplm̃.ccxvij. De his qui sunt paucorum v̓borũ rõne magne cogitationis.

Ui hꝫ mltas lineas in medio plusq̃ꝫ
q alibi ⁊ specialiter qñ q̃dã linea orit̃ a rascetta ⁊ extẽdit̃ ad digitũ saturni: hi sunt paucorũ v̓boꝝ ⁊ cogitabũdi ⁊ tales etiam sunt de natura saturni.

¶ Caplm̃.ccxviij. De his q sunt a radice diuites vsqꝫ ad senectute͂ i negociatiõibus ⁊ mercibus degunt: ⁊ precipue i rebus saturninis.

Ili q habẽt multas lineas i digito me
s dio plusq̃ꝫ alibi ⁊ specialiter lineaꝫ saturninã oriente͂ a rascetta ⁊ terminãteꝫ ad radice͂ digiti medij. si diuites sunt vsqꝫ ad senectute͂ i negociatiõibꝰ ⁊ mercimonijs erũt se͂p.

¶ Capitulum.ccxix. De his q si sunt a radice paupes semp erũt laboriosi ⁊ i iacturis.

J talis positura vt in p̄cedẽti capꝰ dic
f tũ e͂ repiat̃ in subiecto paupe a radice illud semp erit laboriosum ⁊ in iacturis penitus submersum.

Caplm̃.ccxx. De his q si sunt a radice diuites ledunt̃ ab egritudine neruoꝝ.

Ui a principio sue natiuitatis nascit̃ i
q diuitijs ⁊ hꝫ saturninã lineã ⁊ digitum saturni lineatum vt in p̄cedenti capitulo dictũ e͂: ledentur ab neruoꝝ egritudinibus.

¶ Caplm̃.ccxxi. De his q prouenuint ad dignitatem militarem.

Alis figura vt hic. C. in monte Jouis
s ostendit q̄ habẽs illã a regibus erit dilectus ⁊ erit dux vel rector exercitus.

¶ Figura vt hic. b. in triangulo ostẽdit q̄ hñs erit diues: ⁊ familiaris principibus. aliquando quoqꝫ erit ductor exercitus.

¶ Triangulus equilaterus nõ tennis in manu cũ linea solis habẽs locũ solare͂ fortunatuꝫ dignitates militares ꝓtendit: vt ego obhuaui.

¶ Linea cardiaca ⁊ media naturalis cõnexa cũ angulo summo acuto ⁊ rubra nõ tenuis cuꝫ solari positura fortunata atqꝫ liberis mõticulis ⁊ proportionibus ad disciplinã militare͂ ascensurũ notaui pluries: dũmodo habitudo totius nõ sit valde effeminata. Uidi ⁊ iudicaui Jllustrissimũ dñm ⁊ principem Franciscũ Gõzagam mantue Marchionem: q manum tale͂ habebat. Erat. n. manus solida atqꝫ bene dearticulata in medio concaua: ⁊ mõs veneris tumidus atqꝫ lineatus ⁊ lenis. Jupiter satis bñ collocatus. Locus saturni ex lineis conglomeratis: ⁊ tennis. Locus solis cum pluribus lineis p̄cipue in radice intercisis. Mercurius medio modo se habebat: Luna satis bene figurata. Linea media naturalis nõ transiens concauum manus. Et erat cardiaca cõiuncta cũ angulo acuto aliqualiter in dextro infimo ⁊ nõ tenues linee. Soror linee vite in monte veneris cõnexa cũ media naturali in diametro indicis mõtis: quasi ad siluestrem ꝑtem protẽsa quasi ad finem cardiace cũ equali conditione vt mera soror: presertim in manu dextra. Etiã soror linee cardiace in concauo manus a iecorali linea cõstituit̃ triangulus. Linea mensalis cõtinua crassa ⁊ rubra vsqꝫ ad indicis monteꝫ. Proportionatis dictis lineis: dico q̄ significant immensissimũ animũ rõne caliditatis: Et robur me͂broꝝ radicaliũ: ⁊ ministratores caliditatis: ⁊ q̄ hꝫ quadrãgulũ latũ cũ equali latitudine: q significat largitate͂ atqꝫ animositate͂ tendẽte͂ ad armigeꝝ vigore͂. De eo nõ multũ dico qr excellẽtia ⁊ strenuitas tanti principis vulgata e͂: ex quo ad alia nõ me extẽdo: nõ. n. ad me attinet omnia propalare.

¶ Capitulum. ccxxij. De comestoribus ⁊ voracibus.

Ui hꝫ multas lineas in digito medio
q plusq̃ꝫ alibi ⁊ specialiter qñ q̃dã linea oritur a rascetta extẽdẽs se ad saturninũ digitũ: tales sunt comestores magni vt i pluribꝰ notaui: ⁊ precipue tres qui habent saturnum in horoscopo sue geniture.

¶ Comestores magni sunt illi q habẽt maiore͂ distãtiã ab vmbilico ad pomũ granatũ: q̃ꝫ a pomo granato ad furculã gule: quoniã hi hñt ventre͂ magnũ maiusqꝫ receptaculũ.

¶ Breuitas colli: q̄ sit valde carnosum ⁊ viuidũ magnũ comestorem indicat.

¶ Dẽtes oblongi ⁊ p̄cipue canini ⁊ inequales aut se ad inuice͂ eqtantes ⁊ supiores in ordine

equaliter ad inferiores nõ cõiunguntur in claudẽdo: ꝛ ꝑcipue quãdo sub naso est eminẽs ratione ossiũ. Comestores devoratores ac gulosos indicant.

Manus intorte.i.valde torte ꝛ tenues voracitatem indicant.

Manus tenues ꝛ curte voracitatẽ ꝓmittũt.

Manus curte ac gibbose ꝛ tenues habentis voracitatem innuere videntur.

¶ Cap.ccxxij. De largitate pp vanã gloriã.

s
J linea media naturalis nõ cõtingat i puncto vitalem lineã tunc largitatẽ significat pp vanã gloriã vt dicit qdam auctor cuius nomen ignoro.

¶ Caplm.ccxxiij. De his q in agricultura ꝛ edificijs delectabunt ꝛ ad diuitias saturninas ꝑuenient: tamẽ nõ ante periodũ saturni: qꝛ ante illud tempus oia acqꝛunt cũ difficultate.

q
Ui hꝫ multas lineas in digito medio plusq̃ꝫ alibi: ꝛ specialiter qñ linea saturnina orit a rascetta ꝛ radicẽ saturni ꝑtingit: hñtes i agricultura ꝛ in edificijs delectabũtur. ꝛ hoc intelligit qñ ista linea ẽ bene ꝯditionata. Aliqui appellant talẽ lineã: lineã ꝓsperitatis: sꝫ in rei veritate mentiunt: qꝛ ista linea ẽ mater anxietatis: atqꝫ laborũ ꝛ inimiciciaꝝ i totũ periodũ vite. Remissiue aũt post cõplemẽtũ annoꝝ saturninoꝝ. Post illud vero tẽpus dat diuitias fixas: quẽadmodũ est i domo agris ꝛ etiã subterraneas actiões promittit. Aliq dicũt ꝙ ista linea si nõ fuerit male cõditionata arguit novaꝝ scientiaꝝ invẽtorẽ: ꝛ edificatorẽ in edificijs struẽdis liberalẽ: in alijs aũt rebꝰ auarum: In agris ꝛ hortis istaurãdis maxime idoneus existit. Omnino q hꝫ talẽ lineã: si bene fuerit Rex vniuersi: habebit inimicicias labores ꝑsecutiões: ꝛ etiã cõiuratiões cõtra eũ. Talẽ lineã hꝫ bene cõditionatã o dive Alexãder genitor tuus Joãnes bentiuolus Senator bene meritus: qui non iniuria verus pater patrie nũcupãdus est: ꝛ hec linea hꝫ initiũ suũ ꝓpe rascettã cũ trina proportiõe ꝛ optimo colore: ꝛ se extendit vsqꝫ ad radicem saturni: cũ alijs multis lineis i saturni tuberculo cũ optimo colore ꝛ ꝓportiõe. Videt quãtũ est auidus in edificijs: ꝛ in cultu ciuitatis nostre. Quot innumerabiles cõiuratiões illi facte fuerũt: precipue ab Alexãdro sexto: ꝛ alijs: tñ ob summã bonitatẽ aliaꝝ lineaꝝ: ꝛ ob excellẽtiã tuberculoꝝ euasit ꝛ euasurus est icolumis vsqꝫ ad vltimũ sue vite diem: quẽ deus sua pietate diuturnũ faciet: vt longo tempore liberator ac cõseruator sit ciuitatis ac agri bononiẽsis. Nõ ignotum est tibi Alexander quemadmodum: quãdo ille spurius nephãdissimus Dux valentinus vobis minabat: ego dixi semp nõ esse vobis timendum ꝛ ꝙ impossibile erat ꝙ ille vos posset expellere Quia peroptima genitoris tui fortuna oia mala superabat: post longissimã: felicissimãqꝫ etatem. mors eius erit aut ex catarro aut ex apoplexia: aut ex fluxu. Meliorem ac magis fortunatam manũ in hoc seculo nũquaꝫ reperi in individuo aliquo: sicut est illa sue excellentie. Post ipsum est Pandulphus Petrucius senẽsis: sed nõ est eius manus tãtũ bona: habꝫ enim quoddã infortuniũ qđ silẽtio pertrãseo.

Nũq̃ꝫ vidi mulierem habentẽ triangulũ equilaterũ sicut hꝫ tua genitrix inter alias matronas prudẽtissima excellentis igenij ꝛ fortune.

¶ Qñ vna linea orit a mensali ꝛ extendit per mõtem medij vsqꝫ ad radicẽ digiti cũ trinaria proportiõe sine maximo ipedimento post ꝑiodũ saturni arguit diuitias in agris ꝛ domibꝰ: ꝛ talis delectat in edificijs ꝛ similibus. Ut multotiens notaui: precipue in magnifico mecenate meo Petronio Palatino Sescalcho dignissimo Illustrissimi genitoris tui.

¶ Qñ vna linea orit a linea uite: ꝛ vadit per mediũ cauee manus cũ trinaria dimẽsiõe: ꝛ terminat vsqꝫ ad radicem medij vel circa: diuitias saturninas postꝑiodũ saturni arguit: vt pluries notaui: ꝛ hoc testant aliq illustres auctores. Talẽ positurã tenet: maxime i manu dextra ille excellentissimus artiũ ꝛ medicine doctor ac summꝰ chyrurgicus magister Laurentiꝰ de Gozadinis.

¶ Capitulum.ccxxv. De diuitijs ꝛ bonis in vniuersali.

l
Ittera. A. in radice idicis diuitias plurimas videtur denotare.

Littera. B. i mõte manus significat hoies recipiẽtes bona pp feminas nobiles ꝛ magnas.

Linee q̃dã a medio radicis brachij ꝑ restrictã trãseũtes ꝛ attingentes lineaꝫ vite vł mediã naturalẽ significant multitudinẽ lucri.

Linea vite habẽs ramos extensos vˢus supiorem partem significat diuitias cum honore.

Linea mensalis recta ꝛ subtilis i fine sui vˢus.

montem idicis siue in parte superiori significat
d ominutionem substantie

Linea mẽsalis si habuerit ramos rectos ꝛ nõ
ipeditos ṽsus supmã ptẽ ascẽsus ꝛ honores cũ
diuitijs arguit. ¶ Soror linee vite i mõte polli
cis ꝯtinua cũ trina portiõe ꝛ colore ad principi
um linee vite: vsq3 ad restrictã diuitias i tota vi
ta significat. Et si p totũ nõ fuerit ꝑtẽsa vbi re
perit in illa etate i diuitijs auget. Et i illo dia
metro vbi deficit i illa quoq3 etate deficient lu-
crum ꝛ diuitie.

Linee q̃dã parue bene colorate ꝓcedentes a
radice digiti idicis ac recte tẽdẽtes supius augu
m̃tũ i bõis ꝯnotãt ꝛ honorẽ ab excellẽtibꝰ viris

Linea ꝯiungens se in mõte medij respiciẽs
digitũ bonũ futurũ demõstrat. Idem i idicis
monte promittit vt aiunt aliq̃.

Linee quedã oriẽtes a radice manus ꝛ recte
extẽdant se in mõte eius ꝛ sint bene colorate cõ
tinuũ bonũ denũciant.

Figura vt stella sup dorsum indicis luxuriosũ
virũ ostẽdit ꝛ forte peruentuꝝ ad aliq̃d benefi
ciũ vel honorem mulieꝝ causa.

Linea i rascetta q̃ ẽ ex pte manus si fuerit cõ
tinua recta ꝛ bene colorata tendens ad supiꝰ. si
sit diues semp erit. ꝛ si paup sit ꝛ ifortunatus.
emendabitur eius fortuna: ꝛ specialiter qñ dic
ta linea h3 ramos rectos ꝛ nõ scissos.

Scutũ vl' triãgulus aut spherica forma si fue
rit in mõte medici erit homo honeste vite: ꝛ di
ues omnibus diebus vite sue.

Talis figura. B. in monte Iouis iducit ma
gnã fortunã ꝛ diuitias multas.

Si i linea vite iuxta rascetã manus sint linee
vt crux vl' stella diuitias significat i senectute.

Si in principio linee vite sint intersecationes
vbi formant due stelle talis erit gloriosus secũ
dũ statũ in quo est.

Si inter pollicez ꝛ cardiacã lineã sint multe
linee quasi ꝑpendiculariter versus lineã vite: ta
lis diues erit.

Si sub linea capitis fuerit crux significat q̄
diuitias acqret cum pena ꝛ labore.

Qñ in linea vite est aliq̃ eminentia siue carun
cula carnis siue poꝝ aut nigellus diuitias si-
gnificat.

Si linea mensalis respiciat digitũ mediũ a la
tere indicis iuuabit a fortuna. Oportebit eũ ta
men aliquãdo adulatorez esse: ꝛ vnico vti ami
co ad adiuuamentum fortune sue.

Si linea mensalis ꝓpe pedem vel finẽ eius
vadat inter indicez ꝛ mediũ significat sufficien
tiã in victu: ꝛ in his q̃ necessaria sĩt vt aiũt aliq̃
Alij sic scribũt q̄ si secat digitũ mediũ iuuabit
a fortuna. ꝛ si itrat digitũ mediũ nũq̃3 erit sine
angustia ꝛ labore: ꝛ istis magis credenduz est
vt experientia manifestat.

Si q̃dã linea cadat inter mediũ ꝛ medicũ ab
eaꝝ radicibus ꝛ ꝯiungat in mõte medij respi-
ciens mediũ: vt patet i q̃nto anastasis caº. 24.
de mõte medij futuꝝ bonũ indicat: ꝛ hoc idez
significat in mõte indicis.

Quedã linea naturaliter bene disposita ꝛ cras
sa ꝛ bene colorata inter medicũ ꝛ auricularem
ꝛ descendat quasi a radicibus predictorũ digi-
toꝝ: ꝛ tendat versus mensalẽ excellentẽ statu3
significat. ꝛ hoc bonã fortunã: substantiã: aut
diuitias cum largitate indicat.

Si q̃dã linee oriantur a radice manus ꝛ rec-
te extendant p mõtẽ manus si fuerint bñ colo
rate: si qs ad pñs malũ h3 letet: qm̃ bonũ hẽbit

Linea solaris quã aliq̃ appellãt lineã ꝓspe-
ritatis alij lineã magisterij: alij lineã igenij: alij
lineã regalẽ: alij lineã fame: alij lineã honoris
alij lineã lucri: si oriat a mẽsali: ꝛ cum trinaria
proportione ad radicez digiti medici aut annu
laris deuenerit diuitias designat maxime si tu-
berculus sit bene fortunatus.

Si triangulus eq̃laterus fuerit ꝛ in eius sum
mo angulo semicirculus vitali ãnexus extiterit
cuius cornua vitalẽ insperexit: fortunaꝝ ꝛ ho-
norũ augumẽta gradatim denotabit: vt sophisti
cus chyromãticus antiochus ostendit sibi pla
cere: ꝛ vt etiã dicũt aliq̃ moderni.

Si in primo articulo pollicis fuerint linee vt
cruces diuitias dicũt significare.

Si plures linee vt cruces i tuberculo pollicis
fuerint diuitias dicũt pronũciare.

Cũ caro supeminens fuerit circa vngues di-
giti ãnularis radicẽ digitoꝝ nõ occupãdo. innu-
merabiles diuitias dicũt arguere.

Dixit Ugo si linee parue ꝓcedunt a radice in
dicis bene colorate tendẽtes ad inferius bonũ
significãt ꝛ quãto propinquiores sunt tãto ma-
iora bona ostendũt: ꝛ talis in bonis augumẽta
tur ꝛ ab excellenti persona honorat: ꝛ linee su
pradicte apud physionomos radij vocant: q̃s
etiã in clericis dignitatis augumentũ ꝓbet.

Scribit Vgo si vnica linea vel plures sub radice medij transeat ex transuerso sine aliqb⁹ lineis omne bonū ⁊ bonā fortunā significat.

Miror ꝙ Vgo dicat ꝙ vngues curui pecunie abūdantiā significēt. Tamen credo hāc eē rationē quia metaphorizādo tales referunt ad animalia rapacia: que ꝓꝑ vngues curuos bene rapiunt ⁊ melius retinent: ⁊ ita ꝑ metaphoram habentes hoc signū ꝑ phas ⁊ nephas rapiunt ⁊ stricte retinent sicut colerici qui sunt rapacissimi ideo de eis nō cōfidas quoniam eorum habundātia est propter malum.

Quādo linea prosperitatis .i. saturnina ad restrictā ⁊ ad mediā deuenerit ⁊ fuerit ꝯtinua cū bono colore ⁊ nō ītersecta diuitias cū ꝓsperitate ⁊ felicitatem vsq₃ ad morté arguit.

Talis figura. D. in loco martis aliquādo est fortunata ⁊ habentē fortunatū facit

Linea saturnina emergens a radice manus vel brachij ⁊ extēsa cū trinaria proportiōe vsq₃ ad radicē primā medici a latere auricularis ꝓsperitatem designare videt̄.

Si q̄daz linee oriunt̄ ex linea capitis v̄sus mensalē ⁊ faciāt triāgulum cum linea mensali futuram p̄bendam denotāt.

¶ Capitulum. ccxxvi. De homicidijs ⁊ malis hominibus in vniuersali.

f Igura vt. D. in triāgulo hominē paricidam significat sed fortunatum.

Si in digito mercurii fuerint linee nō apte sed obscure: habens insidiator erit ⁊ fur ⁊ ad maleficia paratus: ⁊ omni malo plenus.

Linea q̄dā supra lineā vite iuxta inferiorem ꝑtē mōtis pollicis quasi cadēs vel iacēs malū hominem significat: ⁊ exꝑtus loquor.

Linea media naturalis nō extēdēs se ad pectus manus sed vniens se vel applicās ex opposito medietatis medij significat hōīez praue vite.

Linea media naturalis vertēs se ad digitos ī fine sui nequā ⁊ īpudēté virū oñdit. ⁊ si multuz tendit versus digitos habentem stultuz iudicare debemus.

Linea media naturalis grossa ⁊ ꝓfunda nimis cū qbusdā paruis lineis sibi apparētibus cū intenso colore vulneratorē ostendit.

Linea cerebri habēs intra se q̄dā spacia vt circuli cōpleti aut semicirculi quot sunt tales figure tot homicidia ostendūt: aut alienā magnam vulnerationē p̄sertim nisi supra notati circuli a martialibus lineis ītēsis nō habeāt auxilium.

Signū tale ℞ in mensa manus humani sanguinis ferū designat effusorez.

Aiūt aliq quoꝝ noīa ignoro. quādo linea mēsalis cū media naturali facit quasi angulū dummodo nō claudat ipsam: ⁊ distat a ꝓportione sua hoīem sanguinolentū significat: q ꝓꝑ inuidiā homicidiū ꝑpetrabit: aut effūdet sanguiné.

Linea q̄ dz facere angulū dextrū nō ꝯiūgens se cū linea vite malignitatē animi ostendit sine stabilitate: fide: ac conscientia.

Sinister angulus obtusus indicat ruditatez ingenij ⁊ malā conscientiam.

Multe subtiles linee ⁊ intercise vel cōglomerate in mōte pollicis mendacium ⁊ fornicationem denotant.

Linea q̄dā semicircularis ⁊ crassa ad ānularē pessimū debitorē male morigeratū infelicez atq₃ anime male ostēdit.

Manus lōge ⁊ graciles tyrānidez d̄mōstrāt.

Vngues curui hoīez īpudēté ⁊ rapacē indicāt

Vngues valde breues maliuolum ⁊ discordem innuunt.

Manus carēs pilis malos mores: hominem stultū ꝓsūptuosuz fatuū atq₃ deterrimū iudicat

Linea media naturalis qñ nō cōiungit̄ cum linea vite ⁊ notabiliter distat malum ⁊ vitiosuz hoīem arguere dicunt.

Linea vite grossa īter pollicez ⁊ īdicē significat inclinationē ad homicidū: ⁊ ingeniosuz hominē in actiōibus malis.

Si in linea vite reperiant̄ q̄daz grana rubra vel pūcture inordinate: tales habentes mouebūt lites ꝓꝑ luxuriā: vnde sanguis effundetur: ⁊ vita vel mēbra hoīs amittent̄.

Quādo inuenitur mensalis q̄ in summitate aut ꝓpe diuidat̄: duosq₃ efficiat ramos vnū ad indicē alterū ad mediū dicūt deceptionem atq₃ perfidiam significare.

Si linea media naturalis habeat quasdā pūcturas grossas ⁊ terrestres ineptitudinē morum ostendit ⁊ naturā ferinam.

Line media profunda ⁊ tortuosa fortis ruboris iram ⁊ cōturbationem significat quasi ꝑ occisionem factā seu fiendam.

Si in manus cauea quasi duo .CC. cōuexa fuerint ad interficiendū hoīem inclinationem demonstrāt.

Linea cardiacā si multum discolor fuerit superius vel inferius homicidium vel tristiciam multam significat.

Linea vite quādo equa mensura crassa fuerit ⁊ valde rubra indignabūduz: iracūduz: ⁊ crudelem indicat: exigua ratione: ⁊ regimen habet exiguum vt superius notaui.

Scribit coruus quādo mensalis cum media naturali innodabit: hoc est quādo linea mensalis in sua summitate flectat vt semicirculus cuius caput attigat media naturalis significat hominem malo ingenio: calumniatorem homicidam: effundendi sanguinis auidum: ⁊ eo magis quādo linea vite equitatur in sui initio a linea cerebri causante angulum in duas partes inter pollicem ⁊ indicez.

Quādo inueneris quasdam lineas rectas a media abeuntes ⁊ ad mensalez tendentes infra digitum medium hominem pene futurum homicidā vt dn̄s attestat. Alexāder sextus pōtifex fortunatus ingeniosus clemens ⁊ optimꝰ rector christiane fidei amator pacis: qui homicidia sacrilegia ⁊ omnia scelera reppellebat: strages odio habebat: ⁊ castitatem diligebat fuit sic figuratus. Statura erat mediocri ⁊ erecta: voce sonora ⁊ bene articulata: Habitudine carnea ⁊ solida ⁊ bene compacta: Capite bene proportionato corpori: collo viuido. Amplitudinem habebat pectoris atq; spatularuz. Frons ei magna ⁊ quadrata erat: auricule nō parue oculi magni lucidi atq; maculosi. Intuitus aliquando toruus: ⁊ aliquando ridenti similis: precipue quando aspiciebat res appetibiles. Facies carnea ⁊ ossosa.

Gene magne aliqualiter eleuate. Nasus potius magnus q̄z paruus sed aquilinus. Color faciei erat rubeus flāmeus obscurus precipue circa nasum ⁊ genas: Pellis circa oculos tumida ⁊ aliqualiter rugosa: Os paruum: labia leonina. Subnasum foueatum habebat: mentum valde rotundum ⁊ paleolatum vsq; ad vltimum gule. Residuum corporis nō scribo quia non vidi: nam a toga ⁊ reliquis vestimentis ipeditus fui. De qualitatibus passuū nō dico non enim vidi ipsum incedenté. Manuum eius chyromātiam tā q̄z iscius taceo.

¶ Capitulum. ccxxvij. De his qui infestantur ex catarro sciatica ⁊ doloribus qui causantur ex reumate.

i Mpossibile est apud physionomos particulariter ⁊ gradatim discernere effectus omnes qui causantur a catarris. Nam catarrus aliquando descēdit ad pulmonem ⁊ generat ethicam cōsumptioné. Aliquādo descendit ad nares ⁊ vocatur brāchos: aliqñ ad fauces: aliquādo ad scia ⁊ vocat sciathica: Descēdit etiaz ad alia loca que breuitatis cā taceo. Et hec vt dixi nō possunt particulariter physionomi iudicare. Nisi iueniāt particularia signa a peritis obseruatoribꝰ memorata: aut nisi applices multas relatiōes ad iuicē. Et hoc capitulum est connexū cū illo: in quo: tractauimus de egritudinibus capitis. Et sic nota de alijs: vt ingenium tuum sit intensuz cū meris radicibus physionomie.

Quādo iueneris mediam nālez oblōgā vsq; ad percussiōez manus materiā descēdēté a capite denotat. Et per totuz suum periodū nūq̄z est sine materia descendéte ad aliquā parté sui corporis. Scias q̄ verꝰ terminus huiꝰ linee é vsq; ad finé cauee manꝰ: Et qñ intrat in mōticulo: non est sine mala cerebri fixione cū materia aut sine: ⁊ in senectute sunt egeni.

Multe rimule paruicule circa vltimā iūcturā pollicis māz catarralez aut descensibilé notat.

Linea media naturalis nō cōtinua ⁊ obsessa a multis lineis catarruz aut sināchiā denotat.

Linea cerebri male ɔditionata: ⁊ locus basis triāguli male dispositꝰ aut ƀm essentiā loci aut linee catharralem dispositioné ꝑmittit.

¶ Capitulū. ccxxviij. Et é vniuersale de paupertate damno ⁊ infortunio.

ſ Igna depicta i monte indicis: vt i. v. anastasis actū é: pauperé hoiez significat: ⁊ eum q damnum patiet.

Linea vite habés ramos tédétes ad iferius pauptaté significat ⁊ ifortunia: ⁊ eū: q deceptiones a seruis patietur.

Linea mensalis si habuerit ramusculos ad iferius tendentes damnum miseriam atq; infortunium denunciat.

Linea media tangens mensalem maximum dānum ⁊ ifortunium demonstrat.

Linea mésalis nuda sine ramis veniens ad radicé indicis paupertatez damnum iacturas ⁊ calamitates pronosticat.

Linea semicircularis grossa i ānulari digito ifelicem hominem ⁊ male anime significat.

Digiti multuʒ diſperſi paupertatem miſeriaʒ ⁊ loquacitatem demonſtrant: vt patet manifeſte in mendicantibus.

Habẽtes multaſ lineaſ i digito medio pluſqꝫ alibi: ⁊ ſpecialr̄ quãdo linea ſaturnia a raſcetta emergit: ⁊ vadit ad radicem medij: in paupertate ⁊ laboribus ſemper erunt: ⁊ nõ eſt dubitãdum ꝙ ſint ſine anguſtijs: etiam ſi eſſent regeſ.

Vidi magnam cateruam principum expulſaꝫ a dominijs ſuis: qui habebant montem ſaturni conglomeratuꝫ ex multis lineis: ⁊ aliqui habebant lineam ſaturninã ſic extenſam. Et hoc intelligitur ſi eſt infortunata.

Si linea menſalis cum linea media naturali claudit angulum bonorũ diminutionem ſignificat vt perſepe expertus ſum.

Si in monte pollicis fuerit multe parue linee interſecte nõ perpendiculariter indicãt hoiem q multa patitur pro diuitijs.

Si quis habuerit quattuor foueas aut puncta quaſi nigra in palma manus tribulatiões ⁊ paupertatem ſuſtinebit.

Si quedam linee vt crepature reperiantur in monte manus prope mediã naturalẽ. Et q̃dã linea abſoluta ab eis lineis ſeu crepaturis reſpiciat iferius ad brachiũ ſignificat mutuantẽ ⁊ ſemꝑ debitorem eſſe teſtat᷑.

Si quedaꝫ linea obliqua ſit in digito medio: qcqd habuerit ex bonis fortune amittet: ⁊ hoc itelligit᷑ de diuitijs ⁊ honoribuſ.

Si qdam triangulus reperiat᷑ i digito medio vt in. v. anaſtaſis loco proprio ifortunium maximum ac deterrimum oſtendit.

Si quedaꝫ linea reperiat᷑ i digito auriculari: ⁊ ortuſ eius ſit a radice digiti: ⁊ extendat᷑ ꝑ medietatẽ digiti: ⁊ ſit ſemicircularis ⁊ groſſa peſſimũ debitorem male morigeratũ ifeliceꝫ: ⁊ euꝫ q aiam ſuam malignam habet ſignificat. Et ſi talis linea reperiat᷑ ſub radice ipſi⁹ digiti i mõte ei⁹: ⁊ tuberculus eſſentialr̄ ſit bñ ꝯditionat⁹. Talis ſua iduſtria ⁊ ſolertia euitabit leſiões ⁊ damna. Et ſermo iſte de predictis duabus lineis tenet in oibus digitiſ ideſt fortuna ⁊ infortunium ſecũdum diuerſas poſituras.

Linea in pricipio cardiace extẽdẽs ſe i cauea manus laſciuium icõſtantem pauperem ac maximum infortuniũ teſtat᷑.

Linea raſcette manuſ obliqua nõ ꝯtinua ⁊ iſecta vagum miſerum atteſtat᷑.

Opinãt᷑ quidam ꝙ ſeparatio medie ⁊ cardiace vbi ſe cõiũgi d̾bẽt paterne hereditatis amiſſionem denunciare.

Linee in indicis tuberculo interſecte vt craticule miſeriam denotant.

Digiti groſſi ⁊ parui miſeriam quoqꝫ ⁊ infortunium atteſtantur.

Curua palma per longitudineꝫ poſiture paupertatem etiam denunciat.

Digiti ex quacũqꝫ forma cum articulis craſſis miſeriaꝫ atqꝫ infortuniũ promittũt.

Qui hꝫ vltimas digitoꝝ iuncturas groſſas ⁊ euerſas tales ſi diuites extiterint giratione tẽporis ⁊ proceſſu depauperabũt᷑.

Vgo ſcribit. Si linea mẽſalis veniat directe ſub medio digito ſignificat ꝯtrarium bonoꝝ. Alij dicũt iopiã ⁊ ignominiã argue᷑: vt ego codices in manibus meis habeo.

Si linea menſalis diuiſa fuerit ſignificat contrarium bonorum maxie ſi ſit diuiſa per lineas aliquas: ⁊ hoc erit ratione inimicorum. Et ſi tranſierint ipſam lineam tunc ſunt vel fuerunt omnino in actu ſuper ipſum.

Et iſte linee anteqꝫ fiat denuntiatio debẽt eẽ recte ⁊ ꝓfunde bñ apparẽtes ⁊ colorate: ⁊ ecõuerſo aliter denũciãt. Scias ꝙ ſm ãtiquos patres ac inuentoreſ: ⁊ etiaꝫ ſm modernos linea menſalis realiter habet demonſtrationem ſuꝑ inimicos: ⁊ ita: menſa atqꝫ quadrangulus manus ſunt claues oſtenſiue inimicorum.

Quãdo media naturalis cõcauuꝫ man⁹ trãſierit reꝝ iopiã vitã laborioſã deniqꝫ ſignificat.

Vngues plani ⁊ pallidi ifortũiũ dicũt teſtari.

Talis figura. e. in loco martis facit ꝙ aliqs eſt contentioſus ⁊ malum patiet᷑.

Si quadrangulus iequalis ⁊ anguſtus reperit᷑ paupertatem atqꝫ iacturas denotat.

Si in quadrãgulo reperiat᷑ quedã crux male diſpoſita ⁊ male colorata tortuoſa iequalis vel diſcõtinua ſignum eſt mali ⁊ ifortunij.

Rami in fine cardiace reſpicientes verſus reſtrictam paupertatem ac infortunium minantur precipue in ſenectute.

Si in radice indicis vſqꝫ ad ſecundam iuncturam eorum ſiue circa illa ſpacia intermedia ſit aliquis nodus carnoſus vel pellis ſubtilitas ſuffuſa pallore ſignificat laborem inordinatum quaſi continuum ⁊ aduerſitatem corporis ſui: vt dicunt quidam.

Cuncti tuberculi infortunati infortunium attestantur: secundum Planetas infortunatos infortuniuz existima: vt puta: Tuberculus solis est infortunatus rõe loci ⁊ essentie: ⁊ liniamẽta infortunium tenẽt: vt apud pricipem honore: fama: magisterio: studiosi subiectus est adequatus ⁊ que important in isto loco rõe tuberculorum ⁊ digitorum: Quia linee que diametraliter repeoriunt inter iuncturas digitorum si sint intercise infortunium ⁊ iacturas testãt: secundum digitos planetis attributos.

ℭ Capitulũ. ccxxviij. De morte extra patriã.

Linee quedam orientes a brachio venietes per restrictam ad manum imedietate incise ⁊ discontinue: ⁊ in extremitate coniuncte significãt hominẽ in propria domo nascentem moriturum tñ extra: ⁊ multũ per orbem profecturum secundum quosdam Si predicte linee se respexerint ad inuicem: ⁊ sit magna inter eas distantia denotãt mortẽ extra patriam in locis extraneis.

Linee quedam a medio radicis brachij per restrictam transeuntes ⁊ euntes per montẽ manus significãt itinera maris: ⁊ hominẽ in itinerationibus moriturum.

Rami i fine cardiace respicientes versus restrictaz notãt pauperẽ ⁊ extra patriã moritur.

Soror linee cardiace in monte pollicis mortez extra patriam nonnulli dicunt significare: ⁊ secundum locum in quo reperit sic pnosticãdũ est.

Quãdo basis trianguli finitur in cauea ⁊ nõ adheret cardiace facit hominem mori extra patriam cum maritimoruz itinerũ copia vt dicũt.

Dicunt aliqui q quãdo linea mensalis i suo pricipio methaphorizando sit vt cathena extra patriam significat mori.

Angulus summus valde separatus aliquando mori extra patriam ⁊ vitã finire pnosticat.

ℭ Capitulũ. ccxxx. De his qui sunt mali debitores ⁊ negãt soluere creditoribus.

Quando angulus supremus non bene coniungit simul sed distant ab inuicez predicte due linee notabiliter purum spaciuz dimittentes significatur homo fastidiosissimus q ẽ malus debitor ⁊ sine laude: vt infinitis vicibus notaui presertiz in quodã extraneo principe. Habemus etiam i patria nostra equitem q nũq̃z aut raro soluit mercedez alicuius. Et ita sunt melancholici flaui ⁊ liuidi vt sunt hyppocrite sicut iferius patebit.

Linea quedam semicircularis grossa ad ãnularem digitum: pessimum debitorẽ ⁊ male morigeratum ⁊ infelicem ostendit.

Sunt alique secte ⁊ natiões que a radice male soluunt creditoribus ⁊ sunt vt plurimum pricipes: cucullati: lenones: caupones: ⁊ q militiã exercent: que omnia considerentur cuz hec sint de radice huius scientie.

ℭ Capitulũ. ccxxxj. De subsanatoribus aut contemptoribus.

Prima radix a qua tale vitiũ ortus habet sunt femine ⁊ effeminati viri q2 oia negligunt sine rõe propter immensam ignorantiam. Sapientes congrue subsanant ⁊ rõnabiliter discernẽdo atq3 exclamãdo.

Angulus summus valde separatus si spaciũ sit puz facit crudeles ɔtẽptores atq3 mẽdaces.

ℭ Capitulum. ccxxxij. De his qui inanes ⁊ inutiles proferunt sermones.

Sunt huiusmodi illi qui habent angulum summum valde separatum dimittentem purum spacium.

Dicunt quidam si due parue rimule concurrunt ex linea mensali ad radicem medici arrogantiam ⁊ eloquentiam ⁊ ianẽ gloriã denotãt.

ℭ Capitulum. ccxxxiij. De his qui sunt detractores ⁊ cauillatores iuidi ⁊ garrulatores.

Quando angulus supremus est valde separatus ⁊ tale spacium sit male rugosum idest lineatum habentes a celo inclinantur vt dicitur in rubrica.

ℭ Capitulum. ccxxxiiij. De his qui habent varietatem animi ⁊ sunt sine stabilitate ⁊ sine fide ⁊ conscientia dummodo possint que cupiunt adimplere.

Tales sunt quibus in loco anguli dextri non coniunguntur sue linee hoc est qd linea epatis nõ adheret cardiace.

Nõ remouẽt ẽt a tali vitio illi q habẽt ãgulũ supmũ valde separatũ i quacũq3 ɔditiõe puruz aut lene aut lineatũ ⁊ quomõcũq3 sit nõ ẽ penitus cõfidenduz de ipsis. Quãdo uis subsannare aliquẽ tũ obscuris verbis dicas tu nõ habes angulũ supremũ sed lineã saturninã valde protensaz cum cinguli veneris testimonio.

ℭ Capitulum. ccxxxv. De his qui sunt adulatores bilingues: dolosi maledici prophani ⁊ sine vllo opere laudabili.

Ales sunt illi qui habent angulum supremum valde separatum in quacunqz essentia reperiatur ac lineamentis: de eo non confidas. O vos pretores: Si inuenietis in manu alicuius angulum summuz valde separatum: pro quocunqz leui indicio ponite reũ ad torturam ⁊ patibulum: quia experientia manifestissima me docuit: in quodã scolare i gymnasio nostro: qui est similis nature adamusim: ⁊ est seminator zizanie: ⁊ sepius inter alios ipz attente obseruo ⁊ vidi quod in manu eius habet talem angulũ: vt est Guido pisaurensis cognomento posthumus cuius vafricia non solũ extraneis nota est: sed etiam patrie: ⁊ est adulatorum oium pessimus: q epigrãmata in nostri laudẽ composuit: nõ vt laudaret: sed vt pessimi gnatonis officio fungeret᷑: cuius physionomia talis est: oculos habet magnos ac eminentes: ferinos intuitus: quorum pupille ita circũuoluunt᷑: vt fere e capite (spiritũ impulsu) cadãt: hyllari etiã intuitu res qñqz prosegt᷑: oia eniz hec signa arguunt loquacitatem: inanez gloriã: luxuriam: deceptionem ⁊ omne perfidiarũ genus: ex parte ꝓlatiõis nõ solũ ore sz etiam manibus capite gestisqz verba promit: q̃ oia arguunt dolositatez: ⁊ in sũmo naturã a cetu mortalium expellendaz: ex parte incessus capite erecto incedit eo modo quo fere: ⁊ hoc bestialitatem designat nec non paonuz more ꝙ arguit vtriusqz sexus phyllocaptionem: ex parte manus caret angulo supmo vultu vero squalidus liuidusqz hoc vnuz ẽt pretermisimus cũ omne al' suã speciẽ quãtũ põt isequat᷑: ipse caprinam speciez quo ad oculos isegt᷑: quoꝝ significatio ẽ ꝙ tales rõis diminute efficiũt᷑: ex signis enumeratis vnũ hoc correlariũ ellicimus ꝙ iste nõ naturali morte morietur.

¶ Capitulum. ccxxxvj. De suffocatiõe infantis genitricis seu nutricis causa.

Icunt qdam si ab indicis tuberculi sũmitate: hoc ẽ ubi ab articulo versus pollicem itur depẽdens linea pallidula extiterit suffocationem geniti filij dicunt ostendere: ⁊ hoc affirmat anthiocus sophistic⁹ auctor: hoc tamen ego per experientiam non habeo.

Si linea vite inter pollicem ⁊ indicem tumescat suffocatiõez partus seu alteri⁹ infantis dicunt significare.

Aliqui dicunt si linea mensalis: in superiori parte fuerit bifurcata ⁊ pallore suffusa infantis mortem significat cã genitricis seu nutricis.

¶ Capitulũ. ccxxxvij. De his qui perueniũt ad diuitias ⁊ postea egeni deueniunt.

Igura X sic figurata in quadrangulo significat in primeua etate egenos esse in secunda vero diuites vltra modum in senectute vero iterum egenos:

Linea media naturalis quando extenditur i giro vltra ꝙ transeat totum montẽ manus vsqz ad percussionem vel vltra in vltima etate egenos esse significat.

¶ Capitulũ. ccxxxviij. De his qui sunt fortunati mulierum causa.

Igura. G. in monte pollicis significat mulierum amatores homines cuz qbus bona ⁊ gaudia cõsequent᷑.

Stella in dorso indicis luxuriosum virũ ostẽdit: ⁊ forte peruenturũ ad aliquod beneficium vel honorez causa mulieris.

.C. Littera in monte indicis inducit diuitias mulierum gratia.

B. figura in loco veneris gaudiũ ⁊ proficuuz mulierum causa attestatur.

Caracther. E. in loco veneris gaudiuz ⁊ dilectionem ⁊ maximam fortunam ⁊ officiũ mulieris causa denunciat.

Linea mensalis in fine sui quando oriuntur bini ramusculi ab ipsa quorum vnus porrexerit se ad acumen indicis: alter versus pollicem declinauerit significat ꝙ hi tales i absentia sua a feminis lucrãt᷑ ⁊ bonũ ex ipsis amplectunt᷑.

Dicũt qdã moderni si in mõte ãnularis apd radicẽ reperiũt᷑ parue linee ꝑ longitudinez: aut linee parue secantes se vt cruces aut stelle diuitias mulieris causa significãt.

Talis figura. E. in mõte Iouis denotat bonuz ratione ⁊ causa mulierum.

Figura. F. in loco lune significat bonum vẽturum propter feminas magnas ⁊ nobiles.

Due linee recte ⁊ ꝓfunde scindẽtes medicũ diuitias ꝓpter vxores dicũt significare.

Qñ linee q̃ sunt iter auricularẽ ⁊ mẽsalez versus dorsuz manus significãtes nuptias si sunt fortune atqz tuberculus veneris sit ꝑ essentiaz ⁊ rõnez linee fortunatus ⁊ ceteri planete fortunati correspondeãt: ⁊ que cõcurrunt ad pronosticandũ de diuitijs: significat᷑ ꝙ hi tales habẽt diuitias ⁊ bonum ratione mulierum.

¶ Capl'm. ccxxxix. vniuersale de audacia.

Si linea mensalis sit protensa a radice indicis ⁊ directe sciderit audacem ⁊ probum indicat.

Linea cardiaca cum trina proportione ⁊ bene disposita idicat securitatem animi ⁊ audaciā atqꝫ cor optimum ⁊ bene dispositum.

Triangulus equilaterus animositatis ē signū ⁊ martis nāz repsētat. Si linee sint crasse atqꝫ rubee valde. Si fuerit tenues ⁊ nō nimis colorate magis ad temperamētuz appropinquant.

Qn̄ media naturalis ē satis lata ⁊ recta ⁊ bn̄ colorata: ⁊ cū palma extēdit ⁊ apparēt i ipsa q̄dā puncture de latitudine linee ꝓbitatez ⁊ audaciā: ⁊ gignitiua virtute plenū significat.

Linea epatis decenter longa ⁊ profunda ⁊ lata decenter continua: ⁊ bene colorata significat bōitatē stomachi ⁊ epatis ⁊ leticiā ⁊ audaciā.

Trianguli spacium si sit magnum ⁊ latū largitatez ⁊ audaciam ostendit ⁊ specialiter si non sit bene coloratum ⁊ planum.

Angulus dexter rectus vel quasi bn̄ apparēs ⁊ bn̄ coloratꝰ significat audaciā ⁊ fortitudinez.

Quadrangulus latus ⁊ planus ⁊ bene coloratus audaciam declarat.

Si linea solaris oriatur a mensali ⁊ sic cū trinaria proportione ⁊ bene colorata: ⁊ recte scindat digitum annularem seu medicum audaciam rectam demonstrat.

Si quedaz linea notabilis recta ⁊ bene colorata cum trinaria dimensione emergit ex radice indicis: ⁊ vadat vsqꝫ ad mediam iuncturaz vel prope audaciam significat.

Manus magne ⁊ debite ꝓportionate i quacūqꝫ sui parte scilicet qualitate ⁊ quantitate: talis erit bone nature ⁊ complexionis cum debita audacia ac probitate.

Unguis pollicis naturaliter recuruus naturaliter animosum ⁊ audacem dicūt significare.

Digiti parui: ac tenues audaciam imoderatā dicunt arguere.

Digiti grossi ac breues audaciam aiunt quidam significare.

Scias q̄ duplex est audacia: vna est cum temeritate: vt euenit iratis propter ebullitionem spirituum: ascendentium ad cerebruz ⁊ de istis in supranotatis clausulis non intelligo: tamen inferius dicemus. Alia est proprie audacia: q̄ est contraria timiditati: que procedit ex complexione laudabili vt sunt magnanimi ⁊ fortes in extremis periculis: de qua ira temperatur: vt in primo Anastasis dictuz est: in cap. xxiiij. de signis animosi siue magnanimi: aut de signis equalitatis. De signis audacie cum temeritate dictum fuit in cap. xxxi. de signis hominis iracundi: Et isti etiaz sunt valde animosi sine freno rationis in ira. Et vnuz de istis notaui quē hic describo. Et ita sunt dispositi a natura iracundi: dummodo non sint a passione compulsi. Statura erat valde erecta cuius ingressus cū firmis ⁊ inflexibilibus genuis cum calcaneis firmandis in terram: caput formosum: Pectꝰ eminens ⁊ latum cum colli breuitate atqꝫ viuacitate: ⁊ spatularum amplitudine: vigilantibus oculis intuitu ferino ⁊ cum multitudine radiorum atqꝫ maculis flammeis circa oculos. Cuius positura est magis in profundo q̄ꝫ in exteriori parte. Nasus magnus siue colericus aut aquilinus. Erat etiam habitudine solida atqꝫ musculosa. Uox alta sonora ⁊ plene spiritu: ⁊ celer in motibus. Uadunt isti cū gradibus cōpositis ⁊ similibus beluis de natura sui: vnicā affinitatez habemus in nido nostro. Color eiꝰ est ruffus cuz flāmis obscuris aut adustis, ⁊ cū talibꝰ liniamētis tales idiuidui sūt ita figurati.

Linea mēsalis lata ꝯtinua rubra crassa vsqꝫ ad tuberculū idicis extēsiua audaciā furiosā idicat.

Angulus summus valde separatus cum rubeis grossis ac flammeis lineis i Martialibꝰ animositatem nimiam indicare videt.

Angulus supremus coniunctus cum crassis ⁊ rubeis lineis hoc est media naturali ⁊ cardiaca audaciam largitur.

Soror linee vite in monte pollicis nimis protensa atqꝫ rubra audaciā intensaz indicat.

Linea Iecoralis emergens a cardiaca ⁊ cū media naturali angulum acutum causando: in sinistra parte: cuz carentia anguli summi sed residuum. sit cuz lineis crassis ⁊ valde rubris furiosam animositatem minatur.

Quadrangulus manus cum nimia distantia ⁊ cum summa eminentia atqꝫ rubedine nimij animi est signum.

Manus magna cum longis digitis atqꝫ latitudine palmarum valde animosam naturam indicat.

Soror linee mensalis crassa ⁊ rubra naturaz ebullientem denotat.

Una linea emergens inter indicum ⁊ medium circuens montem medij medici ⁊ finiens inter annularem ⁊ auricularem cuȝ summa rubedine ⁊ continuitate quam lineam aliqui appellant cingulū veneris: Talis linea dico denotat: ꝙ celum inclinat homines ad omne genus luxurie cum masculis aut feminis in vsu masculino: Aut cum puellis que habent strictissimam vulvam quia illa strictura incitat virtutem fantasticam: ⁊ sunt vt belue ymaginantes puerilem coitum ratione stricture: ⁊ sic etiā inducuntur ad appetitum deflorandi virgines atqȝ violandi: ⁊ eas quandoqȝ suis genitorib⁹ rapiunt: nam sic a natura disponuntur.

Ungues curui ad igneam ebullitionem atqȝ audaciam temerariam hoies iducūt.

Uox alta ⁊ sonora ⁊ plena spiritu ad audaciā ferinam habentes inducit.

Nimia palpebratio oculorum audaciam intemperatam arguit. Et breuiter omnia signa q̄ concurrunt ad nimiam caliditatem hic sunt applicāda cuiusmodi sunt Martiales. Ideo vide capitulum de natura Martis in quinto ⁊ in sexto anastasis nostre.

Capitulum. ccxl. De furibus.

d Icunt aliqui quorum nomen ignoro: si i superori parte pollicis iuxta vnguē fuerit talis figura. Q. si multum extēditur furem denotat.

Linea media naturalis tortuosa discontinua ⁊ diuersicolor est signum prauitatis ⁊ furti.

Linee quedam grosse ⁊ rubee procedentes a radice auricularis ⁊ extendentes se per montē eius vel iuxta mendaces homines fures iordinatos ⁊ insidiatores facit.

Cuius oculi mouent᷑ velociter: cernētes acute callidum ⁊ latronē indicant. Nota ꝙ est magna differentia inter videre ⁊ intueri: Uidere absolute est quando respicis aliquas res quasi sine considerarione: Intueri est quando aliqs aspicit aliquam rem cuȝ maxima consideratione: ⁊ plerumqȝ cum virtute appetitiua valde itensa. Et isti tales mouent oculos eorū ad oēs partes positionis: ⁊ intuunt᷑ idest valde cupiūt ⁊ considerant res delectabiles: vt faciunt pueri qn̄ appetūt cerasa aut alias res desideratas.

Sed ego semper vidi tales habere celeritatē in motibus suis.

Et aliquando eorum ingressus est vt paonū ⁊ gruū: Sed istud fit᷑ ex arte quando sunt in furore appetibili: cū volūt furari: Et sic declarat᷑ Aristotelica sentētia ad Alexādrum ⁊ Rasis in suo ad almansorem: vt omnia patent in secūdo nostre anastasis.

Linee quedam cicatrici similes in auriculari digito non aperte idest clare nec bene colorate: hoc est cuȝ rubedie clara: sed obscure ad nigredinem tendentes hoies fures ⁊ mercurij conditiones ostendunt hoc est denotant mercuriuȝ cum appellatione ad planetas inclinantes hominem ad furtum: ⁊ tales summi ingenij sunt in rebus malis ⁊ maloꝝ morum.

Color liuidus atqȝ flauus hoc ē cinericius dispositionem ad furtum facit. Et omnino pessimā ac vafrā naturā d̄signat: noli ꝯfidere i istis.

Linea valde grossa adeo ꝙ incisio videat᷑ vel vt longa fouea in digito auriculari secūdū quosdam significat furem obliuiosuȝ.

Hec figura in auriculari digito X hominem furem notare videtur.

Linea quedam a digito minimo obscura profunda ⁊ inspiciens inferiorem partem sui hominem furē ⁊ vitiosum ostendit. Si talis linea respicit supra versus medium fur erit iste: si nō furabitur saltem tormenta patietur propter suspicionem ⁊ semper negabit. Et si talis figura sit rotunda vtilem furem ⁊ potentem: sed furto abstinentem ostendit. Fuit meis temporibus quidam fur ⁊ monetarius externus: qui venit bononiam ⁊ iuit ad mercatorem ad emendum pannuȝ pro clamide: ⁊ ad alium vt emeret fustagnum pro diploide: ⁊ cum ipsis magnā contraxit amiciciam: infra paucos dies ductus est ad pretorem habita questione confessus est: se cū dictis mercatoribus adulterinos nummos cōflauisse: Mercatores statim capti sunt: ⁊ ad torturam positi: ⁊ innocentes inuenti. Tandē monetarius multa passus: confessus ē se solum huiusmodi rei conscium: ⁊ ꝙ illi erant sine culpa: ⁊ nunq̄ȝ eos cognouerat: ⁊ ꝙ illud fecerat vt causa ipsorum ipse euaderet. Et sic miser ille suspensus est. Et illi euaserunt: Unus autem fuit Baptista ghisellus Alter Franciscus louattus. Sic igitur fatum in indiuiduis infortunium influit.

Linea media tortuosa ⁊ discontinua profunda granosa diuerso colore tincta in medio mirabilem animum latrociniū ⁊ falsitatem indicat.

Si in vltima iunctura pollicis linea exterioȝ
⁊ interioȝ cōiungat᷑ aut sint plures linee in cō/
iunctiōe suspēsionē idicāt. Si media naturalis
aut locus mercurij sit male cōditionatus signi
ficat suspensiōeȝ pp furtū aut delictū cōmissuȝ.

Si sup dorsuȝ pollicis prope vnguē reperiat᷑
forma circularis realr̄ i medio itersecat᷑ a qua/
dam linea p latitudinaleȝ posituraȝ arguit in/
geniosum ⁊ odiosum furem ⁊ adulterum.

Alij dicunt qn̄ in dorso pollicis apparēt due
grosse linee venientes vna a parte interiori alia
ab exteriori nec se tangentes:⁊ medium dorsi
pollicis trāseūtes magnam infidelitatem ⁊ la/
trociniuȝ significāt:nec in his cōfidendū ē.

Manus nimis curte respectu aliarū partiuȝ
sui corporis:⁊ digiti ipsaruȝ nimis curti respec
tu manus talium transgressorem furem insidia
torem ⁊ omni neqtia plenum indicat.

Dicit Vgo:si in medio linee medie natura/
lis sit vna fossa significat latroneȝ ⁊ debet ha/
bere oculos profundos.

Dicūt aliq quorum nomina ignoro qn̄ linea
epatis est furcata versus restrictā significat ma
le mori propter furtum.

Fuit captus ⁊ suspensus qdā Valerius ma
ximus fur:q sic erat figurat⁹ ⁊ habebat acumē
ingenij i furādo. Fuit mediocris stature ossee:
⁊ gracilis ⁊ ꝓportionatis mēbris. Capilli ni/
gri crispi atqȝ rari:⁊ prolixi.

Frōs quadrata ⁊ i medio plana:cilia arcuata
⁊ spissa:⁊ in cono nasi coniuncta. Oculos ha/
bebat mediocres profundos cum maculis flā
meis ⁊ radiosis. Bene parumper eleuate ossis
causa:facies longa nasus mediocris quasi ad
os protensus:⁊ colericus subnasum foueatuȝ:
os paruum labia subtilia ⁊ inferius quasi euer
sa:ad mentuȝ tendens in acutum ⁊ aliqualiter
in summitate foueatum ⁊ rotundum:Color fa
ciei albus quodam pallore suffusus: ingressus
pauoninus ⁊ lentus. Statura erat ex natura sui
potius erecta q̄ȝ curua:tamē curue ambulabat
vt faciunt cogitabundi. Crura habebat fusul/
lata:pedes paruos ⁊ dlectabiles:calcanea par
ua abrasa:nitide ac pulchre iduebat: Spatule
erant grosse aliquantulum:⁊ modicum curue.
Manus pulchre cum digitis longis atqȝ pal
ma longa. Erat paucorum verboꝝ tn̄ cum ce/
leritate prolations ⁊ actiones sue erant cū sum
ma celeritate maxio igenio ⁊ aiositate magna.

Quātum ad physionomiam planetarum dico
ꝙ nigredo capilloruȝ ⁊ eorum subtilitas ⁊ cri/
spitudo ⁊ celeritas motus verboꝝ ⁊ corporis
⁊ nasus protensus colericus indicabāt naturaȝ
martis dominari:q₂ etiaȝ respectu sui corporis
habebat pectus latum ⁊ spatulas:quod est si/
gnum caliditatis. Raritas capillorum signifi/
cabat siccitatem. Incessus cogitabundus cō/
tractis cilijs cum cōiunctiōe:⁊ spissitudo eoꝝ:
atqȝ oculi profundi ⁊ pauonini passus:⁊ oculi
submissi dispositionem saturninam denotant:⁊
precipue raritas verboꝝ ⁊ duricies in prolatio
ne. Longitudo faciei cū genis sic figurata: ⁊ la
bia subtilia ⁊ color faciei indicabant mercu/
rialem dispositioneȝ precipue frons quadrata.
cilia arcuata:labia parua acuitas menti ⁊ eorū
fossicule ornatus capillorum ⁊ residui corporis
⁊ pedes delectabiles cum paruis calcaneis ve
neream dispositionem indicabāt. Oculi radio/
si atqȝ maculosi erant ratione siccitatis spirituū
aialium in cerebro existentium:q₂ illa igneitas
atqȝ adustio iducit hoies ad furta atqȝ rapinas:
Saturnus etiam siccitatem auget:de sole luna
⁊ Ioue non scribo quia non memini.

Sufficit nobis ꝙ saturnus ⁊ mars domina/
batur:⁊ inducebat ad furta:Venus ad luduȝ.
Mercurius erat i loco i sua genitura ꝙ efficie
bat ipsum ingeniosuȝ.

Hinc erat ꝙ habebat barbam minutaȝ ⁊ ra
ram. Scias qđ ego in hoc meo opere de phy/
sionomia planetarū non scribo gradatiȝ in par
ticulari:⁊ ꝙ membra que tenent materiam hu
midam ⁊ frigidam lune dedico:que tenent sic
cam ⁊ calidam naturam marti applico:que te/
nent frigidam ⁊ siccam saturno refero. Calidā
⁊ humidam ioui calidā ⁊ siccam magis tēpera
tā soli. Mēbra calida ⁊ humida incōpacta ac
nō multū solida ⁊ rotunda:nec valde lassa nec
valde erecta ac lucida veneri cōcedo. Mem/
bra lōga nō ꝓtensa ⁊ gracilia sūt mercurij. De
gracilitate saturnina ⁊ martiali nō scribo:tu cō
sidera lineas saturninas. Et quicqd scripsim⁹
in suis capitulis in.ȝ.anastasis gradatim vide
bis:nec nō colores figuras mūdicias ⁊ imūdi
cias:⁊ oia applica cū sagacitate igenij hn̄tes.n.
icomixtiōe sui infortune dominatrices tales vt
plurimū i facie maculant᷑:⁊ liuidi sunt:quoruȝ
alter a marte:alter a saturno ꝓducit᷑.

Talis physionomia est valde difficilis: hāc

nō declaro duabus de causis. Una ē qꝛ qn̄ in
cepi oēs me deridebāt: nūc aūt oēs volunt esse
physionomi: ⁊ ad inicē ꝯcurrūt p̄cipue indocti
atqꝫ rudes: cynedi rustici: legiste: mechāici: bu
maniste grāmatici femine: ⁊ multi alij. Tamē
mea benignitate rogatus a doctissimis scolari-
bus ⁊ a qbusdā doctorib⁹ artis priuate physio
nomiaꝫ docebo: atqꝫ chyromātiaꝫ ⁊ alia vati-
cinia: nā sic merēt: cū sint igeniosi atqꝫ sciētes.
Illi q ignorāt anothomiā: philosophiam: atqꝫ
medicinā agitāt aquā in mortario plūbeo ⁊ re
ferendi sunt ad sophisticalem alchimiaꝫ. Aliā
viam habemus ad inuestigandum naturā pla
netarum. Quoniam omnes minime: ac sum-
me actiones que fiunt in mūdo depēdēt a vir-
tute celi tā in induiduis q̄ꝫ in aialibus atqꝫ ab
alteratiōe elemētoꝝ: ⁊ in cunctis humanis iac
turis: fortuna: ⁊ infortunio ⁊ hoc intellectus se
clusa operatione. Exemplnm tibi ostēdo. Nā
dux Ualentinus dictus Cesar borgie filius
Alexandri pontificis maximi qn̄ dominabat̄:
erat hōicida: fraudator: fractōe fidei: rapax alie
narum mulierum mendax maximus. Habe-
bat hic radiosos oculos: quod significabat su-
perdominium martis. Noctis tempore luxu-
rie operaꝫ dabat: crapule: ac vigilis. Hoc age
bat in negocijs peragēdis. E populo suo i suis
rebus neminem audiebat. Erat solitarius co-
gitabūdus: prodigus aliquotiēs extirpator hu
mane religionis: auarus: timidus: audax i ver-
bis: ⁊ summa preditus eloquentia. Alienis re
bus publicis: seu dominijs minabat̄: Et hoc
ꝓpter saturni: ac martis dispositioneꝫ: vt dictū
est. Erat ingeniosus nephandissimus: ⁊ circa
negocia detestabilia que procedunt a saturno:
⁊ marte. Item in eo erat color inopos: ⁊ nasus
erat aquilinus: qui testatur super naturaꝫ mar
tis. Uerum conuentu trium superioruꝫ in can
cro Alexāder sextus maximus pōtificū obijt:
qui maxime ecclesiasticis aduersabat̄: vt ex ore
magistri dominici marie tēpestate nostra astro-
nomorum principis apertissime manifestuꝫ est
istorum trium conuentus coniunctio maxima
merito nūcupat̄. In cancro: que vocat̄ magna
ꝯiūctio: ⁊ qꝫ Alexā. vj. obijt: Ille amisit domi-
niuꝫ suū: ⁊ infestatus fuit acerba egritudine.

Et ita vltra radicem suaꝫ eleuatus infortuna
tus fuit ⁊ in carcerē cōiectus. Uilissimus erat
in factis: audax in verbis: qꝛ saturnina disposi
tio in eo dominiuꝫ obtinebat: Et ita fuit sophi
sticus: nam quando fuit ad vltimum cimentuꝫ
euanuit vt fumus seu vapor: qꝛ mercurius al-
chimestarum fuit male fixus cōgelatusqꝫ. Sed
sal armoniacum sal alkli ex succis herbarum
innaniti existunt.

Illi qui nimiam pompam atqꝫ ornamenta
habent dicuntur habere veneris naturam ⁊ q
ferunt res odoriferas.

Capitulū. ccli. De his qui sunt officiales ⁊
grati apud Reges atqꝫ principes cum hono-
re ⁊ diuitijs.

Figura talis. B. in monte indicis in-
f ducit maximam fortunā apud reges.

Littera. G. in radice annullaris facit
hominem letum manentem cum principibus
ac maioribus terre.

. f . Littera in monte indicis arguit gratiam
cum regibus ⁊ diuitias.

Forma spherica vel triangulus bene cōditio
nat⁹ i mōte iouis arguit dilectionē apd̄ reges.

Linee recte pulchre longe in digito annulari:
aut idicis diuitias honores ⁊ dignitates a pri-
cipibus denotāt: p̄cipue qn̄ cū sua essentia trās
ferunt̄ ab vno articulo ad aliud.

Quando vna linea oritur a cardiaca per me-
dium fouee manus ⁊ sit equalis latitudinis: ⁊
ad radicem solis admodum sulculi deuenerit
cum bono colore quam lineam aliqui vocāt sa
turninam honores exaltationes famaꝫ atqꝫ do
minium prestat.

Qui habuerit. B. litteram i triangulo erit di-
ues ⁊ familiaris principibus.

Si quis habet in palma manus foueam aut
puncta quasi nigra tria tantuꝫ habebit diuitias
honores ⁊ statum apud principes.

Linee pulchre in principio cardiace extenden
tes se ꝑ tuberculū facit diuitē cū honorib⁹ exu
berātibus apud reges vt dicunt qdam.

Rami i cardiaca respiciētes extrema digitoꝝ
diuitias ⁊ honores apud reges significāt.

Si i prio articulo pollicis fuerit linee vt crux
diuitias ⁊ honores apd̄ reges: maxie si sūt gra
ciles ⁊ subtiles innuunt vt aiūt aliq: ego tamen
nūq̄ꝫ notaui.

Si q̄dā linea recta ⁊ bn̄ colorata oriat̄ a radi
ce indicis ⁊ extēdat̄ vsqꝫ ad mediā iūcturā vel
prope honores ⁊ diuitias apd̄ pricipes arguit.

Si linea solis oriat̄ a mēsali ⁊ ꝑ modū sulcu

li diametraliter veniat cū trinaria ꝓportiōe ad radicem ānularis diuitias honores dignitates officia apud principes idicare videtur.

¶ Necesse ē quoqꝫ īspicere ꝯditionē tuberculoꝝ ⁊ aliaꝝ ꝓportionū circa diuitias etates ⁊ infortunia vt puta si ego reperio montem mercurij ad vltimā pfectionē cū lineamētis i residuo digiti: angulum sup̄mū eminētē aut triāgulum idicabis hominē rōne lrāꝝ aut igenio suo eē gratū ⁊ fortunatū apud principes.

Si mōs iouis sit excelsus fortunatus ē apud principes religiosos vt sunt Cardinales Pape ⁊ ceteri gaudētes de bonis ecclesie. Et forte ēt cā pricipum seculariū: qꝛ hꝫ locū solis pro essentia ⁊ linee sunt fortunate: aut locus veneris cum sūmis signis fortune: fortasse istud accidit pp feminas vt sunt matrone qn̄ illis sunt i gratia rōne aliquaꝝ virtutū aut propter coitū.

Aut qꝛ sunt Cynedi qꝛ tales aliquādo grati sunt apud pricipes: aut qꝛ sunt musici ⁊ sic gradatim opꝫ īspicere ⁊ cogitare semitā rectā i iudicādo atqꝫ pronosticādo. Uidi quēdā cōciuē nostrū habentē locū iouis fortunatissimū: ⁊ etiā ceteras lineas fortunatas ⁊ predixi eū pueturꝝ ad dignitates ecclesiasticas si ipse p̄sbyteratū acciperet. Si non acciperet pueniret ad dignitatem laycalē. si ioualē dignitatē haberet semp esset in negocijs pp Iouiales pricipes: ⁊ etiā i negocijs ob solares pricipes. Et ecōuerso si laycus erat in negocijs p̄sbyteralibus ⁊ solaribus. Et ita factus ē p̄sbyter: ⁊ hꝫ officia ⁊ honores cā iouis. Tn̄ hꝫ ⁊ habuit semp negocia i p̄līs pp ecclesiasticos ⁊ ēt solares. Et fuit ꝑ vtrisqꝫ mandatarius ⁊ nūcius: ⁊ semp sic est ⁊ augebit᷑ ad summū rōne āboꝝ istoꝝ negocioꝝ:

¶ Caplm. ccxlij. De crudelitate.

l Ittera. A. vl' figura similis ei i triāgulo notat hoīem lapidei cordis sine misericordia plenum ira ⁊ iniqtate.

Linea cordis magna ⁊ rubra tā v̄sus rascettā q̄ꝫ v̄sus naturalē mediā crudelitatē ostēdit.

Quādo media ⁊ cardiaca nō bene ꝯiungunt᷑ sꝫ distāt ab inuicē notabiliter puꝝ spaciū dimitētes significatur maxima crudelitas: si martialem colorem obseruauerunt.

Linea mēsalis vltra medietatē idicis signū ē crudelitatis ⁊ magne ire p̄cipue si fuerit liuida aut flammea.

Manꝰ diuersoꝝ coloꝝ dicunt crudelitatem significare.

Martiales linee in manu reperte crudelitatem denotant.

¶ Capitulū. ccxliij. De iauditis ac malignis egritudinibus.

a Pparuit i pontificatu Alexādri sexti magni r̄ceptaculi vitioꝝ: q̄dā egritudo q̄ vulgo dicit᷑ morbꝰ gallicus: ⁊ vt aliq capitulant᷑ saphati aut goroni q̄ egritudo erat ⁊ ad p̄sens ē cū pustulis siccis vel humidis ⁊ origo eaꝝ vt plurimū erat vlceratio virge: q̄ pustule erāt male ⁊ timēde nā i eis peccat materia salsa vl' melācolica adusta. adeo ꝙ iudicat᷑ ꝙ sit materia leprosa: nā accidit deturpatio faciei: ⁊ q currit cursus specialis i leprosis. Cuius erat ⁊ nūc ē d̄p̄nsus totus orbis i omni etate ⁊ sexu ⁊ i oī ꝯplexiōe: maxie i adustis ⁊ melācolicis. Adeo ꝙ medietas gētiū erat sic ifecta: vt plurimū in ꝓcessu tp̄is tales moriunt᷑. Aut pp fluxū discitericū: aut pp vlcera corrosiua aut pueniūt ad ptisiꝫ. Uidi ⁊ curaui quosdā quoꝝ virga corrodebat᷑ cū sūma celeritate: nec potuerūt eis succurrere aliqui medici cū cauterio auctuali aut potētiali nec cū aliqbꝰ medicinis. ⁊ cā fuit mala discrasia epatis q̄ euaporabat ad caput ita ꝙ ipsuꝫ discrasiatū r̄uerberādo trāsmittebat flegmaticā materiā ad iūcturas cāndo dolorē i tēsiuū iūcturaꝝ: ⁊ p̄sertiꝫ noctis tp̄e: ita ꝙ patiēs ꝯtinue lāguebat: ⁊ morbꝰ hic ē q̄si incurabilis saltē i recidiuādo cū iteꝝ cruciet᷑. Licꝫ aliq medici vngāt ifirmos cū diuersis vnguētis: ego aliquos curaui cū tali descriptiōe post cronicā euacuatiōeꝫ atqꝫ materiā digestā. Recipe assūgie porcine mūde librā vnā. argēti viui vncias tres salis ꝯmunis lytargyrij añ. vnciā vnā: aque rosate vnciā vnā ⁊ semis. Et extigue argētū viuū cū p̄dicta assungia i mortario ⁊ fiat vnguētū: ⁊ vnge iūcturas: ⁊ sta i lecto bn̄ coptꝰ ⁊ fiat tribꝰ vicibꝰ i tribꝰ diebꝰ. hͦ ꝓuocat sudorē: ⁊ māꝫ euaporat ad palatū: ⁊ ipꝫ cū gēgiuis vlcerant᷑. ⁊ hoc curaui sepe abluēdo cū aqua alluminosa. De vlceribꝰ corrosiuis nō loquor qꝛ nō ē itētio mea: Nūq̄ꝫ tn̄ tales st᷑ robusti aut sani vt prius maxie illi q fuerūt itēsi i egritudīe. Dicūt astrologi ꝙ cā huiꝰ morbi fuit ꝯiūctio iouis ⁊ saturni die. 9. nouembris. 1484. ⁊ hoc b̄m fidelissimā obſuationē magistri dn̄ici Marie ferrariēsis natiōe: antiqtate vero bononiēsis ciuis efficit᷑ suoꝝ merito atqꝫ ope exaratiōeꝫ hꝫ vero cōmuniū fuit die. 26. nouēbris ⁊ in applicatione

ꝯiunctionis versus finẽ ipsis testimoniũ paritatis ꝓbuit sol. Et qꝛ hec sub signo scorpiõis fuit facta impssio: ex mẽbris hominis virgã ⁊ testiculos q sũt sub eo signo coegit ĩfirmari ĩfirmitate q̃ ex ꝯtrarijs valde humoribus cõponit̃: ⁊ sic pricipiũ circa illas ptes habuit p celestẽ cãz.

Post ꝯfirmata fuit dicte ꝯiunctiõis malicia de ãno. 1492. cũ fuit ꝯuentus quadrature martis cũ saturno: quoꝝ alter e diametro: alter vo p quartaz circuli cõiunctiõis facte graduz pulsabãt. Demũ de ãno. 1495. iterũ sub triplicitate aquea p centenã ⁊ vigenã zodiaci partẽ vniti: ⁊ cũ magne cõiunctiõis dominio morbũ gallicũ duxerint. Morbꝰ gallicus dr̃ qꝛ galli primi habuerũt talẽ egritudinẽ i ꝑlio pthenopeo.

Insperi in eoꝝ manibꝰ: ⁊ inueni oẽs hr̃e lineã epaticã male cõplexionatã aut locũ talis linee male cõditionatũ: cũ ꝓportione linee capitis cũ signis q̃ dicta sũt i cap. de podagrica dispositiõe. Et vt plurimũ hñt epar magnũ aptuz natũ labi: ⁊ caput humidũ ⁊ colorẽ faciei iopũ ⁊ facies eoꝝ erãt vlcerate ⁊ ꝑcipue nasus. Huius egritudinis capitulũ nõ reperit̃ apud medicos qꝛ ẽ egritudo mixta ex varijs humoribꝰ. Talis maligna cõstellatio ĩduxit etiã fraudes rapinas mẽdacia: ⁊ pessimos mores i iduiduis: ita ꝙ nati sub tali cõstellatione sũt pessimi. Et habuit etiã vigorez i multiplicãdis cucullatis: ⁊ fecit caternã nouarũ sectarum ⁊ hyppocritarũ: ⁊ eoꝝ q sine labore aliena viuũt quadra.

Oportet igitur sicut sepius dixi inspicere generales cõstellationes ⁊ maxime magnarũ cõiunctionũ: Ut fuit ista magna coniunctio saturni martis ⁊ iouis in signo cancri q̃ idicat p. 30. annos in toto orbe precipue in septimo climate indigentiam: pestez: ferruz: ⁊ ignez: ⁊ maximas strages: ⁊ expulsiones regũ: mẽdacia rapinas: fraudes: ⁊ declinationẽ mahumethane fidei: ⁊ rectificationem christiane religiõis ⁊ magnaz cateruaz cucullatorũ pessimoꝝ: ⁊ eoꝝ depressionẽ qꝛ climata ⁊ ciuitates mores mutãt ⁊ hoc debebãt cognoscere physionomi precipue illius temporis: aliter inanita est ista preclarissima scientia.

Capitulũ. ccxliiij. De his q percutiunt cõsanguineos seu genitores vel genitrices: aut irã ab ipsis patiuntur.

f — Signa picta in loco martis vt pz in. v. anastasis inclinãt homines ad percussionem consanguineorum.

.C. figura in monte medici genitoris interfectorem notat.

Linea media naturalis grossa profunda nimis: ⁊ quedam parue fouee ibi appareant cuz colore intenso cum matre malum ⁊ inde sanguinis effusionem pronunciat.

Quando in media naturali fuerint fouee ⁊ bine linee parue curte alias curue secent in duobus locis iuxta pedez linee vite quasi ex opposito spacij quod est inter indicem ⁊ medium matrem iratam sepius ostendit: que etiam primo morietur.

Capitulũ. ccxlv. De his qui lasciue agũt: quia sequuntur societates hominum lasciuorũ ⁊ male nature.

f — Figura. G. in triangulo significat perseuerare cum malis uiris latronibus ⁊ occulte machinantes denotat.

Angulus supremus disiũctus si illud spaciũ sit molle valde significat hominem dimittentẽ bonam conuersationem: ⁊ imitari mala.

Quando media naturalis ⁊ cardiaca cõiunguntur per quasdã constantes ad modũ rethis significat vitiosam vitã ad felicem tñ finẽ ⁊ ad exitum bonũ declinantez. Obseruaui pluribus annis tales exercere actiões suas detestabiles ⁊ presertiz cũ socijs in omni genere luxurie cũ ingenti pompa: cuius i principio magisteria circa ludos ⁊ pellices: ganeas: lupanaria erant ⁊ que currunt cursu eoꝝ differenter tñ ẽm diuersas ꝓportiões ex mixtiõibꝰ cũ diuersis signis atq planetis regionibus radicibus ⁊ patrijs.

Capitulũ. ccxlvj. De his q vadũt ad bellũ ⁊ aut sũt vulnerati aut patiũt̃ iacturas pp socios.

a — Angulus supremus non cõiunctus: ⁊ ꝑdicte linee non distent notabilr̃ ⁊ sint valde propinq̃ significãt migrationez in belluz propter socios ⁊ sunt aut cũ eis vulnerati aut propter eos patiunt̃ iacturas.

Capitulũ. ccxlvij. De his q perueniũt ad diuitias ex alienis bonis.

l — Littera. D. i radice solis bene disposita diuitias alienas seu Inopinatas ascendere prenotat.

Linee vt stelle in quadrãgulo arguũt dispersionez substãtie in aliquo tp̃e: ⁊ si ad paupertatez ꝯuenerit ⁊ paup fuerit ditabit̃ ⁊ nihil ei deerit naz alienas diuitias amplectetur.

¶ Capl'z.ccxlviij. De his q iterficiũt vxores.
Igura. E. in triangulo arguit virũ cõ
f tentiosuz habenté copulã cũ uilibus fe
minis τ raro habebit dſpõsationẽ opta
tã τ aliqñ vxoris proprie erit interfector.

Caracther vel aliquod signuz veneris vt in suo loco pictũ est in.v.anastasis interfectorem mulierũ aut proprie vxoris aliquãdo innuit.

¶ Capitulũz.ccxlix. De his q sunt ifortunati causa mulierum.

Cutam: triãgulus: aut spherica forma
f i mõte solis facit diligi a mulierib⁹: sed
propter eas damnum patiet'.

Si i fine linee cardiace i monte pollicis repe rit' forma vt stella ifortuniũ pp mulieres notat: τ quot sũt stelle tot sũt ifortunia.

Linea q̃ dr̃ via lactea si repert' cũ sectiõe li nearũ τ i residuo manus sit ifortunata iacturas τ ifortuniũ pp feminas denotat.

Cingulus veneris si ẽ ꝓtensus cũ trina por tione ifortunium pp feminas testatur precipue ratione luxurie.

Angulus supremus lenis τ valde separatus τ manus sit feminea lineata τ positionata ifor tunium minat' pp feminas.

Mõs veneris valde eminẽs lenis τ ex mul tis lineis obsessus i modum ludi scacchoꝝ in fortuniũ pp feminas arguit.

¶ Capitulum. ccl. De his q acqrunt filios nothos seu spurios.

Inea triplicata a radice pollicis oriẽs
l que porrexerit se ad montẽ iouis facit
ꝙ habentes gaudent coitu τ acqrẽt fi
lios spurios ex adulterio.

Mons Jouis bene conditionatus aliqñ τ quasi semper filios spurios significat.

Dicit chyromãticus i sua exhausta chyromã tia qñ iueneris apud radicem i monte minimi aliquas lineas tot filios nothos significãt quo modo ipe fuerit τ si tortuose fuerit mortuos aut ignotos arguunt.

Si reperit' paruus punctus i radice idicis bñ coloratus versus dorsum i siluestra parte vnuz filiũ nothũ arguit. Si tendit ad domesticã par tez versus intra filias feminas nothas arguit. Et quot pũcti erũt tot filios vel filias denotãt.

¶ Capitulũ.cclj. De his q habent signum
ꝙ sunt spurij:
d Icunt aliq si linea vite sit a parte supe riori magis lata quasi si linee ꝯditiones trãscẽ dat significat aliquẽ esse spuriũ: qđ nũqꝫ vidi.

Si minimus digitus cum sua summitate non attigat vsqꝫ ad vltimam iuncturam medici spu rium esse penitus idicat: vt habeo i manu mea ad amusim: tamen nõ mihi displicet: Cũ mul totiens legerim reges imperatores dominos ac Dynastas fuisse spurios. Et multi etiã spu rij in lr̃is excellentissimi fuerũt. Hoc scire pos sũt q antiquas τ nr̃as legũt historias: Habeo dijs gratias ꝙ non me iumentuz formicaz seu muscam esse voluerunt.

¶ Capl'z.cclij. De iterpretatorib⁹ somnioꝝ.

Uemadmodum diximus in introduc
q torio nostro breui tempore Christo iu
uante conabor edere librum de iterpre tatione somniorum τ ostendere hanc esse scien tiam cum firmis radicibus secũdũ caldeos e gyptios indos atqꝫ grecos. Et que vera sunt ostendam: Que repellenda erunt repellã: Ex tinguendo erroneas oppiniones quorumdam ingeniorum bouinorum subsanantium: qui ne gãt artem somniorum τ sunt asini ad lyram.

. D. figura i loco veneris iterpretatorem som niorum faciunt τ demonstratorem reruz occul tarum. Illa signa que diximus in capitulo de philosophis τ auguribus τc. huc per viam di siunctiuam deducenda sunt.

¶ Capl'm.ccliij. De his q sũt occulti animi.

Inee pulchre τ clare i digito minimo
l aut i mõte latentem aiuz arguũt adeo
ꝙ nullus cognoscit itrinsecuz suum.

Si media naturalis simul cũ linea cordis su perius angulum strictuz efficiat celatum aium significat τ hominem boni consilij secundũ leo phritum τ ita ego testor.

Ait mercuri⁹ si linea mẽsalis i directo idicis aut medij bifurcata fuerit celati ai τ occulte ꝯsciẽ tie viꝝ idicat. alij dicũt qñ ẽ bifurcata absolute i quocũqꝫ situ aiuz occultũ declarat.

Dicũt recẽtiores si a linea mẽsali emergit vna linea subtilis τ limpida se extendens per mon tem minimi cõsilium bonum τ aium occultum testat': τ ita etiam Ugo cõfessus est,

Nõ ẽ ꝯfidendũ de his q habẽt aiuz occultũ qꝛ habẽt vulpinos mores τ tales vt plurimuz sũt saturnini. Ideo linea saturnia a rascetta ad radicẽ medij ꝓtensa cũ equali ꝓportiõe aium vulpinum occultũ atqꝫ maleficiũ denotat.

¶ Capitulum ducētesimumquinquagesimuz quartū. De isania atqz stulticia.

n On est dubiū ꝙ omnes homines aliquādo stulti vocari possunt: Et si fiat cōparatio nullus est adeo sapiens nec tante vir excellētie q quandoqz nō sit stultus i aliquo casu. Uulgus indoctum eos peritos eē putat ac sapientes q bonam habent exteriorez fortunam. Aliqui sunt iracundi ⁊ qui a passionibus vincuntur nec ire frenum imponunt: Nos vulgus fatuos appellat: sunt hi tamen post discessum ire rectissimi discursus ⁊ boni consilij.

Nō est meuz hoc in loco distinguere species stultorum cuz infinite sint. Fatuos appello illos: qui quādo quieti sunt: carēt recto discursu ac ratiocinatione. Aliqui apellant fatuos illos qui sunt nimie instabilitatis.

Linee igitur obscure in digito minimo indicant intellectum maluz ⁊ sine stabilitate nec habent in suis rebus fundamentuz ⁊ sunt audaces ⁊ stulti.

Si ex tribus lineis triāgulus in nulla sui parte cōiungat̃ sculticiam ostendit.

Si media ⁊ cardiaca linea non coniungantur simul: sed distant ab inuicem predicte due linee notabilter purum spacium dimittentes tunc significant vanos ⁊ inutiles proferentes sermones.

Si quedam linea aspera ⁊ tortuosa descēdat inter medium ⁊ medicum ab earuz radicibus stulticiam ⁊ temeritatem ostendit vt antiqui ⁊ nostri tenent.

Si mensa manus constituit̃ ab inequali spacio complexionem malam ostendit: ⁊ negocia agentem cuz fatuitatibus.

Digiti grossi ⁊ breues audaciam aiūt quidā significare cum temeritate.

Una linea cum diuiserit infamem insaniam dicunt notare.

Digiti grossi ⁊ breues quādo palma manus est curta stulticiam denotant.

Digiti subtiles plusq̄z decet stultitiam penitus significant.

.G. Figura in Triangulo dementiam ostendit.

Si linea media naturalis infine sui multū ad digitos inclinet maximam stulticiam arguit.

Si quedam crux reperiat̃ in digito auriculari fatuitatem dicunt denotare.

Si in triangulo tale signum. E. apparuerit in uiris dementiam significat.

Si due linee ꝓcedāt a restricta in fouea manꝰ vsus mōtē: ⁊ in medio sūt mutilate seu disiūcte ⁊ postea reuniantur: Ignarum ⁊ obtusum arguunt ingenium: mortem instar fatui in patria obiturū: tamen caret sensu vt dicunt multi precipue coruus in suis picturis.

Inquit Ugo ꝙ vngues oblōgi ⁊ angusti stoliditatez atqz ferocitatem denotant.

Notaui quendam qui ratione nimie caliditatis erat fatuus atqz verbosus furiosus iracundus atqz maledicus ⁊ impatiens. Cuius statura erat talis. Statura parua musculosa sanguinea tendens ad coleram: caput pineatum: vox alta ⁊ sonora preceps in verbis. Auriculas habebat magnas: frontem promptuariam hoc est rotundam: supercilia coniuncta ⁊ valde pilosa: oculos paruos: cōcauos: flammeos: nasum simum in medio concauum. Genas ossosas ⁊ compressas aliqualiter: os magnum: labia grossa euersa. Dentes magnos: mentum acutum: ⁊ longum. Faciem longam: collū grossum ⁊ breue: Parua erat distantia inter cor: ⁊ cerebrum. Spatule magne ⁊ eleuate cum latitudine pectoris: methaphrenon eminens ⁊ carnosuz hyppocōdria magna: Crura breuia musculosa brachia lōga ⁊ grossa: pedes magni articulati. Calcaneum magnum. Planta pedis concaua. In passibus celeritas cum breuitate. Ferebat caput more ceruino: toto corpore pilosissimus: cum colore rubeo in facie: qui tamen erat flammeus obscurus. In manibus habebat lineam cardiacam ⁊ mediaz valde separatam ⁊ erant rubicundissime: cum sola linea mensali. In eius vola erant tres linee tantum: cum residuo tuberculorum atque linearum infortunia: vt beluissimam naturam indicaret.

¶ Notaui alium purum Saturninum melancolicum fatuum solitarium dure loquele: paruiloquum pauidum suspiciosum credulum. Cuius statura satis magna erat sed gracilis. Capilli nigri crassiunculi plani: facies aliqualiter longa. Color liuidus. Ambulatio Terrea solitaria ⁊ suauia: Frons parua: cilia ⁊ barba cum paucis pilis: Oculi parui: atque profundi: Nasus medio

cris magnitudinis cum extremitate rotun-
da: Os paruum: Labia spissa ⁊ inferius ca
duca atque euersa: vt in asinis patet: Bene
compresse mentum paruum aliqualiter rotun-
dum ⁊ foueatum. Spatule anguste atqꝫ abrase
hoc est summe plane: collum subtile: auricule
parue: pectus angustum: humeri valde curui: ⁊
totum corpus gracile. Ipse se associauit cũ so-
cio solitario melancolico virtuoso tamen: ita ꝙ
sepe multuꝫ itineris simul peragebant sine col
loquio aliquo inter se. Tandẽ ille qui erat ma
gis melancolicus suscepit species pauidas in
sua virtute fantastica: ⁊ continue dicebat ꝙ dic
tus socius suus volebat ipsum interficere. Et
ob hoc facti sunt inimici.
¶ Alter tamen socius quẽ ante dixi nõ hꝫ vir
tutẽ fantasticã fractã q: hꝫ ingeniũ ⁊ litteras.
Alter vero q: ẽ valde melancolicus hꝫ melan
coliam puram dominantem in ipso: Alter me
lancoliam fixaꝫ in materia atqꝫ habitudine ali
quantulum sanguinea cum meliori organo pre
cipue spiritus animalis. ¶ Dubitant aliqui su
per problema Aristotelis dicentis: Cur inge-
niosi melancolici sint. Qua in re platonicum il
lud: quod in libro de sciẽtia scribitur confirma-
uit: Ingeniosos videlicet plurimum concita-
tos furiososqꝫ esse solere. Quod idem Plato
in phedro probare videtur: dicens. Poeticas
fore frustra absqꝫ furore pulsari. Sed hunc for
te diuinum furorem vult intelligi. Tamen ne-
que furore eiusmodi apud philosophos nulli
preter q̃ꝫ melancolici concitantur vt multi illu-
stres declarant: precipue Marsilius ficinus i
libro de vita sana: siue de cura valitudinis eoꝝ
qui litteris incumbunt. capitulo quinto. addu-
cendo multas celeberrimas rationes vt doctis
simus dicens. Melancolia: idest atra bilis: est
duplex. Altera quideꝫ naturalis a medicis ap
pellatur. altera vero adustione contingit. Na-
turalis illa nihil aliud q̃ꝫ densior quedã sicciorqꝫ
pars sanguinis. Adusta vͦo in species quattu-
or distribuit. aut enim naturalis melãcolie: aut
sanguinis purioris: aut bilis: aut salse pituite.
combustione concipitur. Quecũqꝫ adustione
nascitur: iudicio ⁊ sapientie nocet. Nempe
dum humor ille accenditur: atqꝫ ardet: conci-
tatos furentesqꝫ facere solet: Quam greci ma-
niam nuncupant: nos vero furorem. At quan
do iam extinguitur: subtilioribus clarioribusqꝫ

partibus resolutis: solaque restante fuligine te-
tra stolidos reddit ⁊ stupidos. Quem habitũ
melancoliam proprie ⁊ amentiã vecordiãque
appellãt. Sola igitur atra bilis illa quam dixi
mus naturalem ad iudicium nobis sapiẽtiãqꝫ
conducit. Neque tamen semper. Sane si sola
sit atra nimium densaque mole: obfuscat spiri-
tus: terret animum obtundit ingenium. Si ve
ro pituite simplici misceatur: cum frigidus ob-
stiterit circum precordia sanguis crassa quadã
frigiditate signiciem adducit atque torporem.
Atque vt densissime cuiusque materie natura
ẽ: quando eiusmodi melãcolia frigescit ad sum
mum frigiditatis intenditur. Quo in statu ni-
hil speratur: timentur omnia: tedet celi conue-
xa tueri. Si bilis atra vel simplex vel mixta pu
trescit: quartanam gignit febrem: lienis tumo
res: ⁊ multa generis eiusdeꝫ. Ubi minus exu
berat siue sola sit siue cõiũcta sit: pituite spiritus
crassiores facit: atqꝫ frigidiores. Cõtinuo ani-
mum afficit tedio: Mentis aciem hebetat: nec
salit cardiaco circum precordia sanguis. Opor
tet autem atram bilem neqꝫ tam paucam eẽ: vt
sanguis: bilis spiritus quasi freno careãt. Unũ
instabile ingenium labilemqꝫ memoriam esse
contingat. Neqꝫ tam multam: vt nimio põderẽ
pregrauati dormitare atqꝫ egere calcaribus vi-
deamur. Proinde necessarium est omnino eã
esse: quoad eius natura patitur subtilissima. Si
enim tenuata pro natura sua maxime fuerit. po
terit forsitan absque noxa: etiã esse multa atqꝫ
etiam tanta: vt equare bilem saltem pondere vi
deatur: Habundet igitur atra bilis: sed tenuis-
sima: Non careat humore subtilioris pituite
circumfuso: nec arescat prorsus durissimaque
euadat. Non tamen misceatur omnino pitui-
te: presertim vel frigidiori vel multe: ne friges-
cat. Sed bili sanguiniqꝫ adeo misceatur vt cor
pus vnum conficiatur ex tribus dupla sangui
nis ad reliqua duo proportione compositum.
Ubi octo sanguinis partes: due bilis: due ite
rum atre bilis portiones existant. Accenda-
tur aliquantulum a duobus illis atra bilis:
accensaque fulgeat non vrat: Ne quemad-
modum solet materia durior: Dum feruet
nimium vehementius vrat: et concitet.
Dum vero refrigescit: Similiter frigescat
ad summum.
Bilis enim atra ferri istar: quãdo multũ ad fri-

gus intenditur:friget ad summuȝ:quando con
tra ad caliduȝ valde declinat calet ad summū.
Neqȝ mirum videri debet atram bilem accen
di posse facile: atqȝ accensam vehementius
vrere. Siquidem uidemus calcem illi simi-
lem aqua perfusam feruere statim atqȝ exure-
re. Tantam ad vtrumqȝ extremum melanco
lia vim habet vnitate quadam stabilis fixeqȝ
nature. Que quidem extremitas ceteris hu
moribus non contingit. Summe quidē calēs
summaȝ prestat audaciam:immo ferocitatem.
extrema vero frigens timoreȝ ignauiāqȝ extmā
Medijs vō inter frigus ⁊ caloreȝ gradibꝰ af-
fecta varie:affectꝰ ꝓducit varios nō aliter q̃ȝ me
rū p̄cipue potens:bibentibꝰ ad ebrietatē vel ēt
paulo liberiꝰ affectibꝰ inferr̄ varios soleat:igit̄
oportune tpata sit atra bilis oȝ.que cū ita mod
rata est(vt diximꝰ) ⁊ bili sanguiniqȝ ꝑmixta:
qꝛ ⁊ natura sicca est ⁊ ꝯditiōe q̃ȝtū ipsius natu
ra patit̄:tenuissima facile ab illis accendit̄. qa
solida est atqȝ tenacissima:accensa semel diutis
sime flagrat. Qꝛ tenacissime siccitatis vnitate
potentissima est vehementius incalescit.quem
admodū lignū paleis si vtraqȝ accendāt̄: ma-
gis diutiusqȝ calet ⁊ lucet. Atqȝ a diuturno ve
hementiqȝ calore fulgor ingens motusqȝ vehe
mens ⁊ diuturnꝰ ꝓficiscunt̄.huc tendit illd̄ he
racliti: Lux sic aīa sapientissima. Cōcludamus
igit̄ hȝ illustres qd̄ Aristoteles intelligit d̄ me
lācolia sanguinea:q̄ pascit̄ in materia humida
Vn̄ Galenus in libello d̄ incātatiōe adiuratio
ne ⁊ colli suspensiōe. Si qs inqt dixerit humo
res corporis mutatos imutar̄ actiōeȝ anime vt
anime actio mutata eosdeȝ nō mentit̄: qd̄ certi
ficat̄:qꝛ cū cōplexio colerica dn̄at̄:fit ide iracū
dus:⁊ ecōtra in sepe irascentibus colera rubea
augumentat̄:necesse est cōplexionē aīe corpo-
ris cōplexionē imitari ⁊ corpus aīam. Iterum
Galenus itellectus ⁊ scientia in aīa ex ꝯplexio
ne augumentat̄ colerica:ꝯtinētia ⁊ studiositas
ex melācolia:deambulatio v̄o ⁊ d̄lectatio ex cō
plexione sanguinea. Flegma nihil adiuuat vir
tuteȝ aīe nisi ex prima gustatoꝝ. Intelligas er
go v̄ba: Galeni quā rē ego ꝑꝑ ꝓlixitateȝ relin-
quo:nec explanare curo:qꝛ nō cōtradicūt v̄bis
Marsilij imo ea corroborāt. De ꝯditiōe plane
taꝝ effluentiū ingeniū lucidissimū:dixit p̄fatus
Marsilius in capᵒ sexto adde q̄ quēadmodū
in supioribꝰ significauimus animus instrumēto
siue incitamento eiusmodi qd̄ cētro mūdi quē-
admodū ꝯgruit:atqȝ(vt ita dixerim)in suū cētꝝ
animū colligit:semꝑ rerū omniū ⁊ centra petit:
⁊ penetralia penetrat. Congruit insuꝑ cū mer-
curio atqȝ saturno: quoꝝ alter altissimus omni
um planetarū inuestigātē euehit ad altissima.
Hinc philosophi singulares euadunt:p̄sertim
cū animus sic ab externis motibus atqȝ corpo
re ꝓprio seuocatus:⁊ quā ꝓximus diuis:⁊ di
uinoꝝ instrumentū efficiat̄. vnde diuinis influ
xibus oraculisqȝ ex alto repletus:noua q̄dā in
usitataqȝ semꝑ excogitat: ⁊ futura p̄dicit.qd̄ nō
solū Democritus atqȝ Plato affirmāt:sȝ etiā
Aristoteles in ꝓblematū libro:⁊ Auicēna in li
bro diuinoꝝ:⁊ in libro d̄ aīa ꝯfitent̄ hec ille. qn̄
igit̄ vides effigiē habentē saturnū cū cōmixtiōe
Mercurij: Hi tales sunt inuestigatores atqȝ
scrutatores naturalis cursus:⁊ futuroꝝ p̄sagia
amplectunt̄. Scias qd̄ istud qd̄ dictū est supiꝰ
est ꝑ accidens: Qm̄ veri philosophi atqȝ inge-
niosi naturales habent cōplexionē eq̄leȝ:quos
philosophus in physionomia appellat bene na
tos:⁊ nō facit mentionem de melācolicis inge
niosis:⁊ ita scripsit Rasis in secūdo ad alman
sorem ⁊ Conciliator in sua physionomia vt i
primo anastasis patet. Tamen quando isti be-
ne nati sunt a natura proni ad philosophicam
acuitatem propter studium ⁊ continuam yma-
ginationem sanguis atqȝ humores aliquantu-
lum ingrossantur precipue in organo intellectꝰ
quos nos appellamus spiritus animales:⁊ sic
habes veram solutionem:⁊ respectiue appellā
tur melancholici precipue comparando ad fleg
maticam complexionem. Omnino philosophi
habent animam non immersam materie ⁊ a ce
lesti numine eleuantur ad vltimam cognitionē
atqȝ ingenij acumen. Notanduȝ est q̄ sunt alij
fatui propter organa male disposita ⁊ materiaȝ
non bene fixam atqȝ preparatam: vt: exempli
gratia. Capilli plani ⁊ suaues in tactu: caput
magnum informe:frons valde magna:auricu-
le ample atqȝ non recte:oculi magni:⁊ valde i
exterius eminentes cum coperturis magnis:
collum subtile atqȝ longum: Facies rotunda:
Gene valde eleuate:os paruum: labia grossa
⁊ inferius euersa atqȝ caduca:mentum magnū
⁊ rotundum:pectus carneū amplum cum spa-
tulis similis proportiōis:hyppocōdria carnea
⁊ magna. Venter mollis:nates magne: coxe

⁊ crura rotūda magna ⁊ equalia: pedes carnei; Genua laxa ⁊ carnea. Totuz corpus molle ⁊ subterfugiēs: Cuius color p̄cipue in facie alb9 glaucedine cōsparsus. Loq̄la vero mollis: passusq̧ valde lenti. brachia curta atq̧ grossa: man9 carnose ⁊ breues. Cui9 linee sīt feminee: isti nō sunt a furore cōpulsi: sed ad ignauiā atq̧ hebetudinem: ac ad nimiā credulitatem. Nō discernētes cōgruū ab icōgruo atq̧ sine prudētia penitus imersi. Et ita cōsiderare oz ꝺ fatuitate: q2 fatui sunt illi q egrediūtur a recto iudicio atq̧ a furore cōpulsi vt adusti atq̧ a nimia caliditate igniti. Fatui nūcupādi sunt etiā melācolici intēsi: ⁊ ex nimia frigiditate ⁊ siccitate obtusi. ¶ Flegmatici a materia frigida ⁊ hūida fluidi adeo vt species nō possint ifigi: ⁊ i eis organica dispositio actu nō reperit̄ vbi calor naturalis suffocatus existit. Cōplexio vero equalis principatū obtinet vbi semidei iprimunt̄. ⁊ postea colerica: ⁊ post melancolica. Flegmatica minime iuuat. Aut sanguinea tendēs ad colerā aut colericū sanguineū melācolicū: aut sanguinē tendentē ad colerā ꝑ accidēs vt bona dearticulatio capitis cū habitudine sanguinea tēdens ad flegma ⁊ coleram: propter caliditatez cordis atq̧ paruā distātiā ad cerebrū cū ꝓportionato collo: vt multotiēs notaui: q2 spirit9 aiales aliqualiter vrunt̄: ⁊ efficiūtur melācolici remissiue tñ q2 cito irascunt̄: ⁊ mobiles sunt atq̧ passibiles pp paruā distātiā. Scio qꝺ aliq garrulātes dicerent: qꝺ ego sum egressus a ꝓposito ⁊ valde fui ꝓlixus. Illi q nō habēt radices carent fructu: Qui nō vult hoc itelligere se ipm̄ cōfundit. Legāt isti: quos ꝓlixitas offendit: afforisticā breuitatē: q̄ ꝯtinet̄ in isto libro sexto Attamē ego existimo tales esse sicut cucurbite magne q̄ interius inanite sunt. q2 esse pōt complexio apparens ⁊ ꝯpositionalis vt caput sphericū ⁊ oīno aīa in illo organo nō pōt agere debitas oꝑatiōes: quo ad intellectū ⁊ ꝯgruitatē.

¶ Capitulum. cclv. De ꝺpredatorib9 viaꝝ.

l Inee obscure in mōte aut radice aut i digito minimo ⁊ circūcirca obscure arguūt mendaciū: ⁊ tales sunt expoliatores ⁊ insidiatores ⁊ ad omnia maleficia parati Ego puto qꝺ ipsi habeāt cōuenientiā cū duabus infortunijs. s. marte ⁊ saturno. Plures notaui angulum sup̄muz valde infimum habere cum tuberculis infortunatis.

Aliquando tres lineas principales tantum: Angulum etiā supremum valde separatuz cū lineis crassis nō circūscriptis idest sine equali colore. Si cardiaca ⁊ media fuerint coniuncte dicte linee sunt ita ꝯditiōate: aut valde rubee

Cardiaca ⁊ media nō cōiuncta adeo qꝺ spaciū sit callosum: aut durū vel siccū obsessores ⁊ insidiatores viaꝝ arguit.

Crasse quidez manus digitos si breues habuerint vltra mensuram tergiuersatorem ⁊ furem insidiosum denotat.

Uniuersaliter isti tales sunt adusti melācolici. Adustio enim iudicio ⁊ prudentie nocet. Ideo tali malefica ⁊ nefaria actiōe vtunt̄.

¶ Capl̄m. cclvj. De his qui exercent opera demoniorum.

s I inueneris in mōte auriculari. D. figuram turpem ⁊ male coloratam seu non circumscriptam indicat quandoq̧ opera demoniorum.

Quādo linea epatis ⁊ saturnina cū media nāli i fine causat triāgulū significat dispositionē ad oꝑa demonioꝝ ⁊ nigromanticam facultatem.

¶ Cap. cclvij. De his qui diligunt paruā puellam stricte vulue.

s I. D. littera pulcherrima atq̧ bene ꝯditionata fuerit in minimo tuberculo significat inclinationē ad paruas puellas similes pigmeis ⁊ etiā ad mulierculas paruas mamillas habentes ⁊ strictā vuluam.

¶ Capl̄m. cclviij. De his q destruunt maternam substantiam.

l Ittera. A. in loco lune ꝺnotat eos vel eas q maternā substātiā ꝯsument.

¶ Cap. cclix. ꝺ his q vexant̄ ab ifirmitate lōga.

l Ittera. C. in locū lune declarat hominem ab infirmitate lōga vexari.

¶ Cap. 260. ꝺ his q patiunt̄ infamiā aut certamen pp feminas ⁊ q̄nq̧ ex tali cā perueniunt ad inopiam.

s I in radice brachij ꝓpe mōtē pollicis iuxta lineā vite repiant̄ tres vel plures stelle accusatiōes ⁊ diffamatiōes ꝓpter mulieres ostendūt. Multū eū conabuntur mulieres aggrauare finalr̄ euadet vt expt9 suz. Stella in mōte pollicis risuz ⁊ leticiā cū mulierib9 significat interdū ꝯcubit9 pp qꝺ i certamē in vilipēsionē ⁊ ludibriū hn̄s incurrit vt ego sepe expertus suz.

¶ Turbeculus pollicis si sit craticulatus paupertatem ⁊ inopiam mulierum causa indicat vt prisci atq; moderni autumant.

Tuberculus minimi craticulatus paupertatem inopiam ⁊ iacturas mulierũ causa indicat

Linea quedã inijcians a rascetta vel a linea cardiaca extendens se per caueam vsq; ad tuberculũ Mercurij: si a pluribus lineis intersecabitur vel vnica tantũ vt crux: mulieruz causa maximũ dãnum iacturas incõmoda ⁊ infamiã ostendit: ⁊ forte habens incarcerabit᷑ vt milies notaui. Antiqui vero precipue Arabes ⁊ Alpharabius talem lineam vocant viã lacteam.

Quando inuenies mensalem: que in fine aut prope ipsam diuidat᷑ duosq; efficiat ramos vnũ ad idicẽ alterũ ad mediũ deuenientẽ arguit ifortuniũ pp feminas: verũ est nisi frangeretur sed si recte iret ad medium periculum in vita significat.

Qui habuerit lineas subtiles in radice solis plusq̃ alibi a muliere vel per mulierez lesionem patietur.

Due linee equedistantes bene apparentes ⁊ boni coloris a mensali tendentes vsq; ad radicem medici vel prope significant eũ q hz curaz magnã de mulieribus ⁊ dãna occasione earuz habebit vt tradũt aliqui.

Figura spherica aut scutũ i monte annularis significat aliquem esse dilectũ a mulieribus ⁊ tamen ab eis damna patietur.

¶ Capitulum. cclxi. De his q perueniũt ad seruitutem ⁊ captiuitatem.

s

I quedã linea oriat᷑ a radice brachij ⁊ vadat p rascettaz manus ⁊ sit tortuosa ⁊ male disposita talis libertate priuabit᷑ ⁊ ad seruitutẽ rediget᷑ ⁊ fortasse ꝯdẽnabit᷑.

Quãdo linea media ⁊ cardiaca nõ bene coniungunt᷑ simul: sed distant ab inuicem predicte due linee notabiliter purũ spaciũ dimittentes significãt pronitatem ad captiuitatez. Et si captus fuerit nũq; liberabit᷑ ex quacũq; radice fuerit. Si tuberculi fuerint ifortunati ⁊ alia eis connexa.

Mensa manus inordinate stricta ⁊ inequalis ad seruitutem ⁊ captiuitatem inducit.

Dicũt quidam quorũ nomina ignoro linea in rascetta obliqua ⁊ incontinua secãs triãgulũ miserum seruũ vel captiuũ inducit cum obtusitate ingenij.

Tales figure. ⊔ ♁ in loco saturni captiuitatem ⁊ seruitutem dicit anthiochus denotar᷑

Scala vel craticula in loco saturni seruitutez ⁊ captiuitatez minari putant aliqui.

Si bine linee a rascetta oriũt᷑ ⁊ ad radicez minutuli peruenerint seruũ pegre proficiscentẽ: sz valde seruituti atq; captiuitati subiectũ eẽ existimant aliqui.

Quãdo vna linea procedat a rascetta in cõcauo man⁹ ⁊ se extenderit. ⁊ curuet᷑ secando lineam vite per montem pollicis significat seruũ propria vita chariorem aliquem amisurum vt scribunt aliqui.

Scias ꝙ vsq; ad hũc diez de seruitute ⁊ captiuitate nũquam pronosticaui excepto. Quãdo angulus supremus est in concauo ⁊ residui tuberculi sunt ifortunati: atq; articuli crassi ad seruitutem ⁊ captiuitatem multos peruenire notaui. Et multos a captiuitate liberos factos qui tale signum habuerũt: propter tuberculos fortunatos: ⁊ residuam correspõdentiã annexam: ex quo liberati fuerũt: ⁊ talez positurã notaui i Thoma fratre meo ꝙ quattuor vicibus venalem capturam habuit. sed semper locum saturni isti tales habent infortunatũ.

¶ Caplm. cclxij. De illis qui in propria patria sunt morituri.

n

On reperio apud antiquos nec apud modernos magnã obseruationẽ de illis qui in propria patria moriunt᷑: sed ego qñ vellẽ hoc pronosticari cogitarem vtrum sint signa significantia exiliũ aut mortẽ extra patriam. si nõ inuenirẽ talia signa in propria domo ⁊ patria esse morituros pronosticarer. Notaui plures habentes signa significantia itinera ⁊ in illo ãno ⁊ etate habere signa magna egritudinis: presertiz linea cardiaca valde fracta. Et itinera fieri i illo tempore ⁊ extra patriã aliquẽ infirmari: ⁊ de tali infirmitate mori vt fuit ille delicatus adolescẽs Troilus Felesinus qui i ciuitate parme obijt: Tamẽ dicũt aliq. quãdo linea vite ꝯtinua sine intersectione fuerit: arguit in propria patria mori.

¶ Caplm. cclxiij. De auaricia.

a

Uaricia est radix ⁊ mater omniuz malorum: Diues auarus semper miserrimus existit quia nõ vtitur diuitijs pro se: sed posteris seruat: ⁊ sibi indigentiã retinet. Dicit eni Ysidorus in decimo ethimologiaꝝ

Auidus dicitur ab auendo: auere enim ē cupe
re hinc ⁊ auarus. Nam ꝙ est auarum est pro
gredi vltra ꝗ̃ sufficit. Auarus ex eo dictus est
ꝙ sit auidus auri: ⁊ nunꝗ̃ opibus expleatur:
⁊ ꝙ quantum plus habuerit tantum plus cu-
piat. Flacci super hoc concordante sententia
qui ait. Semper auarus eget. ⁊ Salustius ꝙ
neq̄ auaricia copia neq̄ inopia minuat̄.

Si pollex versus alios digitos ⁊ alij versus
pollicē inclinant̄ auariciā cū versucia arguit.

Digiti collecti adeo vt per eos cōiūctos aer
nō trāspareat ⁊ sint conglobati auariciam cum
malignitate declarāt.

Si linea vite in superiori parte icessum habz
tortuosum cum rubore auarum ostendit illum
⁊ vitiosum.

Si linea media naturalis sit valde curta ita
ꝙ non exeat mediuz concauum manus homi
nem pauidum ⁊ auarum ⁊ modice rationis
ostendit.

Si spaciū triāguli fuerit paruum ⁊ speciali-
ter si non sit coloratum auariciā auguit ⁊ male
nature ⁊ infames cū rigiditate sue nature.

Quando angulus supremus situatur i conca
uo manus qualiter opposito illius spacij quod
est inter indicem ⁊ medium significat miseriaz
⁊ auariciam circa cumulationem pecunie cum
maxima sollicitudine.

Quando angulus dexter fuerit acutus signifi
cat auarum. Et quanto acutior est tanto magis
auarum significat

Si prope mensalem ⁊ auricularē sit aliqua li
nea a mensali porrecta tendens v̂sus digitum
auricularem recta ⁊ subtilis in viris auariciam
⁊ scelus vel sceleris alieni conscium significat
⁊ secūdū Ugonem hominem scientez dare cō
silium indicat.

Si quadrāgulus sit arctus ⁊ strictus vel in-
equalis significat auariciam ⁊ deceptionez om
nino vt ꝑ cronicā obseruationē visuz est.

Si qs ab assidua consuetudine habuerit qđ
teneat pollicem clausum inter alios digitos a-
uarus est: ⁊ hoc ego milies notaui.

Si linea mensalis cum media naturali clau
ditur adeo ꝙ angulum causet auariciaz maxi
mā denūciat vt dicūt qdaz.

Digiti parui auariciam denotant.

Digiti grossi ⁊ parui ⁊ curua palma ⁊ curta .s.
ipsius palme hominē auaꝝ declarant.

Si digiti in extremitate flectūtur versus dor-
sum manus auariciam designāt.

Dicūt quidā quorū nomina ignoro. Quādo
inuenitur in mēsali aut prope ipsam ꝙ diuida-
tur duosq̄ efficiat ramos vnum ad indicem al
terum ad medium tendētes auariciā deceptio-
nem ⁊ perfidiā significari.

Quādo linea saturnina oritur a rascetta et ex
tenditur per palmā vsq̄ ad radicē medij auari
ciā designat presertim si mons medij abundat
multis lineis: vt quasi semper notaui ⁊ preci-
pue in quodam magno principe.

Scias ꝙ auaricia procedit a perfecto discur
su ⁊ a cōplexione frigida: aut a cōplexione val
de calida in orgāo imperfecto vt puta cum ca-
put est sphericum aut pineatum. sunt aliqui: ꝗ
propter discursuz bonū non abijciunt diuitias:
discurrendo ⁊ suspicādo de decrepitate aut de
filijs: ne in futurum careāt bonis aut indigeāt:
et isti mensurātur in suis negocijs et istos ego
tenaces appello vt multos notaui. vniuersali-
ter vero ad auariciā sunt iclinate mulieres: imo
in specie sua sunt auarissime. Sūt etiā vt pluri-
mū auari principes hodierni: ⁊ etiā cucullati: ꝗ
inter auaros vt plurimū portāt vexillū ⁊ obti-
nent principatū. Auari sunt melācolici adusti
⁊ etiā naturaliter melancolici: ⁊ effeminati viri.
Si alique femine sunt splendide que tamē ra-
re sunt: nō s̄t ꝓprie femie sed viragines ⁊ mul
te ex his sunt prodige propter intensum appe
titū luxurie.

¶ Capitulum. cclxiiij. De illis ꝗ sunt poten-
tes in coitu.

M Edia naturalis recta ⁊ bene colorata
⁊ si cū palma extendit̄ apparent punc
ture eiusdem latitudinis: virtutis gigni
tiue homines potentes eē significat.

Linea splenetica seu vesicalis aut mensalis
aut generatiua si fuerit bene continua satis lon
ga profunda lata ⁊ recta significat bonā cōple
xionē: ⁊ virtutez i membris generatiuis: ⁊ potē
tiā coitus denotat: quia virtus generatiua ibi đ
claratur.

Triāgulus eqlater⁹ cū bōa dimēsiōe lineaꝝ ⁊
cū colorib⁹ ipsaꝝ virtutē generatiuam prepara
tam esse significat.

Notate qđ ea oia q̄ ꝯp̄hēdunt̄ sub documēto
caliditatis ⁊ humiditatis i habitudinib⁹ ⁊ linea
mētis hic possūt accōmodari: vt i primis radib⁹

dictū fuit. Tamen hic accidit magna distinc-
tio q2 proprie coitus in actu est qualificatus ex
calido ⁊ humido vt parū ante dictum est: alia
distinctio est quo ad appetitum: ⁊ nō in re: ꝓut
sunt melācolici propter materiā vētosaz euapo
ratiuam icitātem coitum. Errāt illi qui legumi
nibus cepis aleis ⁊ multis alijs cibarijs vescū
tur: dicētes ꝙ faciūt abstinentiam vt prohibeāt
coituz: qm̄ carnes oua ⁊ cibaria multi nutrimē
ti sunt causa multi sanguinis: ⁊ per cōsequens
multi coitus: Iterum dico ꝙ isti vehemēter er
rāt ⁊ loquūtur tāq̄3 isensati. Tamē verum ē ꝙ
cibaria que multum nutriūt causant materiam
coibilez. Attamē legumina cepe: ⁊ alia similia
parum nutriūt: sed ad vētosam materiam habi
litantur: ⁊ multuz molestāt ⁊ icitāt virtutez fan
tasticam ad appetēdum coitum: ⁊ supra modū
faciūt arrigere. Uidemus rusticos ⁊ generali-
ter pauperes oēs: qui oleribus leguminib9 ce-
pis ⁊ similibus vtūtur: habere plures filios q̄3
diuites. Quia post exercitium ⁊ labores nō ha
bēt aliquod remouibile sed tantūmodo libēter
coeūt: q2 i coitu solum ponūt vnicum gaudium
⁊ voluptatem: nec aliqd amplius curāt. et hoc
eis euenit vt supra diximus q2 cibarijs vētosis
vtūtur: que vētositatem cōmouētia coituz icitāt:
Ideo laudādus est ille qui optimis vescit̄ ci-
bis. Uñ Plutarchus i problematib9 proble-
mate. 93. ait cur moris est vt q castimoniaz co-
lūt leguminibus abstineāt: An quemadmodū
pythagorici fabas ob eas que vulgo dicuntur
causas abhominabant̄ quasi lethes ⁊ herebi
cognomines: An ꝙ ad cōcenatiōes: ⁊ manes
prouocādos leguminibus maxime vtūtur. an
illō magis ꝙ ad sanctitatē ac castimoniā pura
ac tenuia corpora habere oz: sunt autem legu-
mina maxime ventosa: ⁊ ea gignūt: que cū sup
flua sunt multe purgatiōis idigēt. An ꝙ cū vē
tosissima sint legumina ad res venereas maxi
me incitent.

Capitulum. cclxv. De his q sunt vulnera
ti aut grauiter lesi: sine chyromantici cognitiōe
in quo loco ⁊ membro eis accidat lesio illa.

q Uando quedā linea diuidit lineaz ca
pitis ⁊ hēat duo capita vulnera ⁊ pas-
siones dicunt aliq ostendere:

Si iuxta lineā capitis i fine ipsius sint due
parue linee cōiuncte vulnera ex ferro indicant.

Qñ angulus supremus non cōiungit̄ ⁊ distat
nō notabiliter: ita qō dicte linee sint valde ꝓpi
que significat migrationē in bello cum aliquo.

Itē notaui talem effectum esse ex improui
so propter societatem ⁊ socios esse vulneratos
aut propter eos pati aliquod aliud detrimētū.

Quando linea mensalis fit nuda sine ramis
veniens ad radicem indicis duriter alias gra-
uiter vulneratum esse demonstrat. Notaui plu
ries vulneratos esse quātitate aut qualitate cuz
magna iactura. Curaui ego in quodaz rustico
tredecim vulnera cum truncatione etiam ma-
nus ⁊c. ⁊ euasit. Uidi alium i quo curaui vni-
cum solūmodo uulnus cū magna solutione cō
tinui. Multos alios etiā curaui habentes tres
aut quattuor uulnera tātum. Ex his aliqui eua
serunt aliqui uero mortui sunt: ⁊ hoc fuit inten-
siue ⁊ remissiue secūdū bonitatem mōticuloruz
⁊ aliarum linearum que arguūt penitus cūcta
infortunia in suis negocijs. Unde ego libēter
vellem ꝙ inimici mei talem posituram habe-
rent: q2 nūq̄3 bonū ꝑmansurū ipsis aduenirer.

Si q̄dam linea venerit ad lineam vite interse
cans mensalem significat hominē misera mor-
te finiēdū ⁊ forte propter nimiam culpā vt ali-
qui tradiderūt.

Si linea subtilis venit ad vltimā partem ra
dicis pollicis ⁊ descendat ꝑ montem ad lineā
vite ⁊ mediam naturalem plagas ⁊ lesiones
ostendit: vt aliqui cōsitent̄.

Si linea mensalis ad radicem idicis perue
nit ⁊ scindit̄ ab alijs lineis vulneratū ab inimi
cis denotat vel ꝙ i futuꝝ ab eis uulnera suscep
turus ē vt aliq testant̄.

Si aūt talis figura. C. fuerit in loco solis per
cussionem ex ferro minat̄.

Si vna linea oriat̄ a vitali ⁊ extēdat se vsq̄3
ad digitū auricularem vel prope ⁊ sit quasi fle-
xa vulnerabit̄ vel periclitabit̄ veluti multi au-
ctores affirmāt: ⁊ precipue Albertus summ9
theutonicus ⁊ Conciliator: ⁊ alij: qui nūcupāt
talem lineam viam lacteam. Et talia vulnera
vt plurimum accidunt in brachijs vel manibus
vt sepissime notaui.

Si quedam linea emergit a linea vite ⁊ iun
gatur cum media naturali vel vulnerabitur aut
periclitabitur vulneratus vt aiunt aliqui: sed
ego hoc per experientiam nūq̄3 cognoui.

Capl'm. cclxvj. De his q sunt iterfecti sine co-
gnitiōe membri ꝓ quo debet mori.

q Ubi autem carebit linea media naturali subito percussus morieṫ.

Qñ i triãgulo oritur vna linea ⁊ vadit ad quadrangulũ ⁊ in capite sui sit vnica linea intersecans vt crux violentẽ mortẽ denũciat: vt nõnulli aiũt: ⁊ ego etiam mulies notaui.

Si quedã linea obliqua reperiaṫ in digito medio in pugna habens illam succumbet aut erit interfectus: vt dicunt: quod ego ignoro.

Si ex transuerso ante finẽ trianguli linea trãsierit: ⁊ ab illa linea vsq₃ ad finem dirrigaṫ armis mori denotat: vt dicunt aliq chyromãtici. Ego tamen hanc lineã ignoro.

Linea exiens a mẽsali i fine sursũ ascendẽs inter indicum ⁊ medium hominem vulneribus fortasse moriturum ostendit.

Linea mensalis i quacũq₃ positiõe fuerit si sine ramis reperiṫ: ⁊ cum ifortunio inueniaṫ talis interficieṫ ex aliquo accidẽte.

Si reperiunṫ principales linee tantum in aliqua manu ⁊ residuum fuerit infortunatũ mors violenta habenti accidet.

Si iecoralis linea in fine bifurcata fuerit dicũt moderni malã mortẽ denũciare.

¶ Caplm. cclxvij. De his q claudicãt.

m Iror ꝙ apud physionomos de claudicantibus magnã nõ repperio obseruationem: qꝛ claudicãtiũ magna repeiṫ copia. Tamen dicũt multi. Quando linea media naturalis habet duo capita in inferiori parte talis erit claudus ante mortem aut a primitiua aut antecedenti causa contingat: ⁊ nõ explicetur a qua causa vel in quo membro accidat: Ideo ignoro.

¶ Capitulũ. cclxviij. De hyppocrisia.

b Rimi in ordine deceptionum sũt hyppocrite qꝛ sub specie bonitatis ⁊ deuotionis homines latenter decipiunt: Signa ergo sunt ponenda.

Si linea media est bifurcata in fine habens illam duas vitas deducet vnam secularem alteram vero religiosam. Talem posituram i multis noctiuagis notaui: hoc est in illis q nocturno tpe vadunt in synagogis vbi se percutiũt cũ vulpinis caudis: i die vero oia mala ꝑpetrãt. s. blasphemias vsuras ⁊ quoscũq₃ malos cõtractus: ⁊ ita feminas nota que bigocce aut bighine appellanṫ: Quarum multe in iuuentute fuerũt meretrices i senectute vero mediatrices ad omnem luxuriam.

Digitus mediꝰ ĩtus craticulatus igeniũ melãcholicũ denotat ꝑserriã i actionibꝰ factiuis: ⁊ aliquãdo hyppocrisiã denunciat.

Si saturnina linea i cauea manꝰ fuerit valde extẽsibilis seu ꝓtensa hyppocrisiã denotat.

Dicit auctor icognitꝰ. Si linea media nãlis cũ linea cordis superius angulũ strictũ efficiat: aium celatum atq₃ hyppocrisiã denotat.

Si linea mensalis fuerit bifurcata i directũ indicis aut ex parte digiti medij denotat latentẽ hyppocritã specialr̃ aduersus parẽtes ⁊ amicos qꝛ nõ diligit ipsos.

Habemus Bononie quosdã hyppocritas cucullatos: q sunt summe ignorãtes quoꝝ noia silentio pretereo: q sũt vere patres deceptionũ: sub aliquali specie sanctitatis: Hij quottidie decipiunt nostros ciues ⁊ precipue vanas mulierculas: ⁊ maxie viduas ⁊ insanas vetulas: ⁊ quosdam homunculos.

Uix me contineo qn noiem vnũ ex his. Qui meo tpe est pessimꝰ homo: ⁊ fuit cã homicidij.

Et adeo sua vafricia effecit: ꝙ pater qdã ipius reliqt filios atq₃ nepotes: Dãdo diuitias suas ipsi ad bonificãdũ ecclesiã: q nõ vtiṫ diuitijs nec varijs cibis nec pecũijs. Immo iste puersus cucullatus vna cũ suis hyppocritis ꝯtubernalibꝰ triũphat ⁊ gaudet de bonis puẽturis ad ꝓprios heredes: nisi iste pessimus religiosus eis fuisset ipedimẽto. Statura huius ẽ paruicula. Color i facie liuidus: Barba spissa cum aliqua canicie icessus curuus cũ maxima obliquitate colli caput sphericũ brachia breuissima: ⁊ ex arte recuruata. Oculi submissi: ⁊ ꝯcaui parui pleni maculis. Et quãdo logṫ subridet. Nõ est homo in hoc seculo magis importunus ⁊ fastidiosus q̃₃ iste maledictus homo. Si bene considerabis signa prenotata cũ eorũ amplis effectibus: Tamen vulgus ignorans plurimum illi tribuit.

¶ Cap. cclxix. De timidis ⁊ melãcholicis.

s I media naturalis vltra manus fossatum paulatim ꝓfundauerit timidi cordis signa ostẽdit: ⁊ melãcholicũ denũciat: atq₃ hominẽ ꝓfundaꝝ cogitationũ.

Triangulus paruus in pede medie naturalis denotat metũ vbi non oportet.

Qñ media naturalis habet duo capita in inferiori parte defectũ mẽtis innuit atq₃ timiditatẽ.

Quãdo qs extendit manum ad capiendũ ali
qd ꝛ manus eius moderate tremũt.si sit iuue'
nis ꝛ nõ sit fortis erit melancholicus timidus
tristis:ꝛ praue cogitationis.
Digitus medius itus iter iuncturaſ craticula
tus arguit naturã melãcholicã:ꝛ multotiẽs hu
iusmodi hoies sũt solitarij vt belue. si alia an'
nexa melãcholiã significãtia habuerint ad ma
ximaz fatuitatez deueniũt cum itellectus caren
tia vt pluries notaui.
Si prope lineam cardiacã fuerit grana rubra
ꝛ ꝑtendant extra versus montez pollicis me'
lancholiaz significãt ꝛ hoiem profundarum co
gitationum vt aliq scribũt.
Si linea media cum linea cordis superi⁹ an
gulũ strictũ efficiat pusillanimẽ dicũt arguere.
¶ Capitulum. cclxx. De verecũdia.

i Illi q verecũdant sunt bone comple'
xionis atqȝ discursus:ꝛ illi q ↄtrarium
faciũt sũt fatui:aut pp nimiã ꝛ furiosã
caliditatẽ:aut pp nimiaz frigiditatẽ ꝛ sũt sil'es
asinis ꝛ mali moris ꝛ p̃cipue sũt effeminati.
Si in fine linee capitis sit paruus triangulus
bñ disposit⁹ v̑ecũdie hõestatis ꝛ studij signũ ẽ:
Hoc ẽ studet i decorãdo ꝛ ornãdo se morib⁹.
Si i quadrangulo reperiat signum cuiusdaz
stelle bene coloratũ verecũdiã ꝛ bonã demon'
strat naturã cum morigeratione.
Si a linea cerebri exeat alia linea versus au'
ricularem verecũdum significat hoiem vt aliq
dicunt:quod ego ignoro.
Angulus supremus acutus ꝛ bene positiona
tus verecũdiã ꝛ bonã naturã demonstrat.
Triangulus equilaterus nõ cũ crassis lineis
verecũdiã ꝛ bonã naturã ostendit.
Linea mẽsalis bene colorata cũ trina ꝑpor'
tione cuius finis erit quasi i pricipio tuberculi
Iouis:signũ est verecũdie ꝛ bone nature.
Quadrãgulus bene colorat⁹:ꝛ qd nõ sit stric
tus nec valde latus cum equali positura vere'
cũdiam ꝛ honestatem significat.
Linea cerebri bene colorata cum trinaria di'
mensione:ꝛ ꝙ nõ exeat cõcauũ manus verecũ
diam ꝛ honestatem significat.
Linea cordis bene colorata cũ trinaria ꝑpor
tione cuius inicium sit inter idicem ꝛ pollicem
versus dorsum manus ꝛ finiat prope rascettã
honestatem ꝛ verecũdiam declarat.
Manus concaua cum bona dearticulatiõe ꝛ
ꝑportionata ex ꝑte palme atqȝ digitorũ:ꝛ qd
articuli sint boni cũ vnguibus latis ꝛ lõgis cũ
rubedie clara v̑ecũdiã ꝛ honestatẽ vite d̃notat.
¶ Caplm.cclxxj.De his q sunt impotentes
i coitu precipue i virtute gignitiua.

m Un⁹ debilis ꝛ mollis carẽs linea epa
tis arguit defectũ virtutiſ generatiue ꝛ
digestiue.
Linea mẽsalis ẽ radix significans virtutẽ gi'
gnitiuam. Ideo sapientes vocant ipsaz lineaz
generatiõis.si ergo fuerit fracta discontinua aut
pallida aut a varijs pũctis seu fossiculis aut se
micirculis obsessa:debilitatez coitus denotat ꝛ
fortasse gignitiuam ipotentiam declarat.
Si i medio spacio iter lineas trianguli nõ est
planicies ꝛ male coloret defectũ caloris dicũt
arguere ꝛ per consequens impotentiaz coitus:
Nota ꝙ multotiẽs impotentia coitus ẽ quali'
tatiue aliqñ quãtitatiue. Igit considera anne'
xiones signoꝝ atqȝ ↄcordantiam:aut cõtraope
rantiam aliter indicium tuum est inanitum.
Vidi iuuenem habentem lineaz mẽsalẽ frac
tam ꝛ capillarez ꝛ quasi omni die coibat:tñ qñ
erat cum re delectabili non poterat coire nisi se
mel ꝛ in nocte ad plus bis coibat. Et admira
tus fui ꝛ conatus sum videre conditionẽ sui se
minis. Et feci ipsum coire pluribus vicibus ꝛ
vidi sperma suum esse albissimum lene equale
tenax ꝛ viscosuz. Et ispexi suas man⁹. Habe
bat triangulũ eqlaterũ precipue i manu dextra
cũ linea saturnina i concauo manus vsqȝ ad li
neaz mensalem cum decenti palma ꝛ digitis:ꝛ
cum vnguibus longis ꝛ latis lucidis ꝛ subru'
bentibus cum bonis articulis:ꝛ tactus mollis
cum bonitate canee manus:ꝛ erat habitudine
sanguinea tendente aliqual'r ad flegma cũ car'
nea habitudine:collum grossum ꝛ breue caput
formosum palliolatum:caprinis oculis cũ bo'
na positura: Paruaqȝ distantia iter cor ꝛ cere
brum.spatule grosse cum latitudine pectoris:ꝛ
erat bene ventrosus. Accepit iste talis vxorem
ꝛ habuit filios. Oportet multa considerare i ꝑ
nosticando rectius.
¶ Capitulu ȝ.cclxxij.De cognitione diuersa'
rũ cõplexionum seu humoꝝ.

c Color albus ꝛ quasi perspicuus clarus
ꝛ subrubeus equal'r qualitatem com'
munez ostendit. Talis eniz color de'
bet esse quasi i vniuersuȝ corpus naturaliter bñ

dispositum. Tria sunt loca in quibus ostendit̃ potentia colorum primo in facie. secundo ĩ manibus: tertio vero in pectore. si talis color sit flammeus ociosũ dicunt ostendere: ⁊ maxime si ei insit mobilitas oculorum vt dicunt.

Si talis rubedo sit fusca signum est grossi sanguinis ⁊ denotat deceptorem. Talis color dicitur inopos ab Alberto ⁊ est color rubeus flãmeus obscurus: sed meliꝰ posset dici color diabolicus vt ĩ Alexãdro pontifice sexto patebit.

Si autẽ talis color rubeus appropinquat viriditati vel quasi glaucedini plusq̃ albedini nigrã coleram ⁊ suas ꝯditiões ostendit.

Si autẽ citrinitati subtili quasi albedini qualis solet esse in cõualescentibus: ⁊ hoc sine magna materia signum est emissionis spermatis ⁊ spirituum ⁊ specialiter si eius oculi sint profundi ⁊ mobiles: tales detinent̃ amore heroes siue ilisci idest passio amoris. Alij dicunt amore equorum: idest vt equi habent furiam ĩfrenatã ⁊ irrationabilẽ in furia amoris: ⁊ ita isti: sed talis expositio non mihi placet: q2 passio amoris nõ ẽ ĩ potestate nr̃a: nã ea ĩ veritate ẽ egritudo.

Mihi multum gratulor ⁊ in hoc glorior qd̃ nunq̃ talem infirmitatem habui: sed appetitũ intensum tamen lubricũ. Attamen amor causatur a tertio celo: hũc a me deus auertat. Nã delet virtutes ⁊ intellectũ obscurat: ĩuerecũdia abũdat: timidos audaces facit: ĩsania exuberat.

Si autem albedo superet ⁊ rubedo sit ĩ tantũ diminuta ꝙ vix appareat signum est flegmatis ⁊ sue ꝯditionis. Talis eñi color solet a priscis nuncupari gliscus. Et si huic colori sit admixta viriditas mali ⁊ flegmatici signum ⁊ suarũ conditionum. Et ille color dicit̃ color plumbeus commixtus cũ fusco ⁊ viridi vltimus gradus malicie complexionis hoc est mortificationem naturalem calor ostendit.

Tactus temperatus ⁊ bonus consistit ĩ debita proportione primarum qualitatum ⁊ magis appropinquat caliditati ⁊ lenitati q̃ frigiditati aut asperitati: ⁊ magis carnositati q̃ macilẽtie. Talis enim tactus bonitatem complexionis idest equalem complexionẽ cum bonitate ĩgenij ⁊ intellectus arguit.

Vene multum late ⁊ apparentes colericũ ⁊ suas conditiones ostẽdũt.

Subtracte idest quasi compresse ⁊ aliquotiẽs ĩ colore plumbee melancholiã denotãt.

Profunde vene ĩ corpore flegmaticam naturam ostendere vident̃.

Vene ĩ debita proportione apparentes ⁊ notabiles sanguineam naturam denotant.

Linea epatis alba ĩ colore ⁊ grossa ĩ substãtia multũ pôt sup̱ proprietate flegmatis.

Et si fuerit subtilis ⁊ mali coloris. s. plumbei ⁊ citrini vel rubei attestat̃ sup̱ colerã.

Quãuis basis trianguli ĩ pluribus manibus non ĩueniat̃ nisi ĩ senectute p̱p̱ exercicia operũ: q2 si ĩ iuuentute cessante labore: ⁊ causa legittima: non apparuerit: calorẽ designat ⁊ cutis subtilitatem ⁊ cum hoc coleram ⁊ eius proprietates vt sunt agilitas corporis ⁊c. Nam velox ẽ cito loquit̃: amat vina fortia: ⁊ cibos calidos:

Si vero manus debilis ⁊ mollis fuerit carẽs hac linea frigiditatem: ⁊ flegmaticam complexionem significat: ⁊ eius proprietates. s. pigrũ tardum ĩ loquendo ⁊ impeditum: libenter dormientem ⁊ somniantem.

Si locus triãguli sit rugosus ⁊ mollis flegmaticam complexionem ostendit.

Angulus dexter obtusus siue grossus inertiã arguit ⁊ somnolentiam ratione solum flegmatis dominantis.

Si quedam linee parue capillares inordinate fuerint in monte manus in iuuentute perfectionem nature ostendit: hoc est bone ⁊ temperate complexionis: ⁊ potentiam ostendunt: hoc est sunt apti nati perficere operationes laudabiles: vt insurgit ex temperata qualitate ⁊ specialiter si sint inordinate multe: Et hoc intelligendum est: si sint conditionaliter colorate. Et si tales linee parue sint versus rascettam signũ est frigide ⁊ flegmatice nature: ⁊ hoc intelligit̃ quando nõ sunt rubee. Et si tales linee sint rubre alium morbum indicant: idest morbum ex commixtione humorum cum multitudine. si pars illa sit lenis ⁊ mollis erit morbus ex flegmate. Si sit aspera ⁊ sicca morbus erit ex melancholia vel colera.

Si quedam crepature idest linee similes crepaturis reperiãtur in monte manus prope mediam naturalem distinctionem nature ostendit hoc est diuturnitatem vite in diuersis etatibus vsq̃ ad senectutem perficit̃ tempus tamen frigidam complexionem denotat.

Si quedam linee parue oriañt ex radice indicis ⁊ vadant trãsuerse per ipsum digitum quasi

ad superius tendentes versus dorsum digiti significant colericum ⁊ suas conditiones. Et si tales linee vadant ad inferius arcuales significant melancholicum ⁊ suas conditiones: Et si hee linee oriantur ex latere indicis ⁊ currant recte equedistantes ad aliud latus significant sanguineum ⁊ suas conditiones. Et si quedaꝫ illarum linearum vadant ad superius: ⁊ quedam ad inferius est signum flegmatis ⁊ suarū conditionum. Omnes picte sunt in qnto anastasis. Ista diuersitas linearum sic positarum idem importat in medio digito annulari ⁊ auriculari ⁊ similiter iudicandum est. Penitus nō obliuiscaris hec documenta que supra notata sunt: qꝛ sunt ex radicibus huius sciētie.

Capl'm. cclxxiij. De diuitijs ⁊ opulentijs i diuersis etatibus.

s I in principio linee capitis oriatᷣ quedam linea recta bene colorata ⁊ extendatur vsqꝫ ad indicem ⁊ finiatᷣ ibi habens habebit multa bona fortuna sibi denegāte: ⁊ hoc erit in prima etate.

Si autem talis linea vadat ad digitum medium habebit bonum i media etate.

Si vero ad medicum vel auricularem vadat habebit i vltima etate.

Si prope lineam vite iuxta receptam manus sint linee vt crux vel stella diuitias significant in senectute.

Linee quattuor equedistantes in latere montis pollicis versus brachium vel in restricta venientes versus partes eminentiores montis ipsius signum est diuitiarum ⁊ bonorum in prima etate. si prope iuncturam pollicis i secunda etate. si vero iuxta vnguem i senectute.

Si i rascetta varie linee se itersecauerit i debita distantia ad modum ludi scacchorum diuitias i senectute arguunt.

Stella vel triāgulus bene dispositus in rascetta diuitias i senectute denotat.

Dicunt moderni ⁊ etiam coruus. Quando i manu in rascetta fuerint quattuor linee quaruꝫ due superiores fuerint late. Tenues vero inferiores ad mediam vsqꝫ etatem vite fortitudinē ⁊ diuitiarum copiam significabunt. Ultra vero ipsam etatem mediam ⁊ diuitiarum diminutionem ⁊ vite indicabunt debilitatem. Hoc ego tamen ignoro ⁊ nunqꝫ vidi.

Dicunt etiam si quattuor linee in restricta supernotare fuerint ⁊ due inferiores sint late ⁊ superiores exigue aut tenues octoginta annoruꝫ etatem significant: Et in prima ⁊ secunda etate paupertatem significabunt. sed vltra mediaꝫ etatem ⁊ rerum ⁊ fortitudinis augumentum significabunt. Uerum si prima crassa ⁊ secunda subtilis tertia crassa quarta subtilis inuente fuerint. Prima etate fortitudinem ⁊ diuitias significant. In secunda vtriusqꝫ rei diminutioneꝫ ⁊ hoc modo si linee crassiores latiores fuerint: bonum indicabunt: tenues vero malum. Unaqueqꝫ tamen linea viginti etatis annos pollicentur.

Quando i restricta prima linea de illis quattuor supranotatis discontinua ⁊ tortuosa fuerit inuenta relique vero insequentes continue in angulo recto ⁊ acuto super lineas exiguas antedictas vite non rerum debilitateꝫ in etate prima significabit. Postea ceterarum linearum inferiorum etiam in vita multo magis prosperabitur. Uerum si angulus inuenietur: ⁊ vite ⁊ rerum debilitatem significabit: Homo erit laboriosus absqꝫ honore: Modico ingenio ⁊ vitijs plenus: hec ille.

Scutum vel paruus triangulus aut spherica forma in monte indicis bene conditionata ab infantia vsqꝫ ad vltimam iuuentutem secundum qualitatem sui faciunt egenum postea vero diuitem.

Stella subrubra in quadrangulo existens in prima etate inopiam attestatur vltra vero diuitias pronunciat.

Hec figura supra notata in quadrangulo bene disposita inopiam in prima etate minatur: i vltima vero diuitias vltra modum.

Figura. A. vel. B. vl'. C. vel. D. i mōte auricularis si fuerit male colorata pauperem vsqꝫ ad mediū vite denūciat: vltra vero diuitias ondit.

Quando principio linea mensalis fuerit ramosa ⁊ vadat ad superius pauperem rerum affluentiam attestatur. Et quo magis extenduntur rami: eo magis in senectute abundabit. sed si non extendatur cessabit: Quando in fine mēsalis fuerint: tenue rerum dominiuꝫ significat: Et quando bona radice bonoqꝫ colore fuerit: rerum in secunda etate restaurationem indicat. vt legittimi speculatores autumant.

Dixit fur picte chyromantie quando mensalis biffurcata in superiori parte fuerit hominez

anxium significat: ꝛ laboriosum vsqꝫ ad annos viginti postea res sue augumentabuntur ꝛ eius cessabunt molestie hoc inueni in pluribus libris auctorum licet nomina ignorem. Ugo tamen etiam hoc recitat.

Si a rascetta oriaṫ linea saturnina recta ꝛ cõtinua bene colorata ꝛ extendatur vsqꝫ ad mediam naturalem in principio competentem vitam significat in fine vero meliorem: Contrariam habeo ego in manibus meis quia ipsa se extendit vsqꝫ ad mensalem: ꝛ ita semper retrogradatus fui a fortuna: i hora nõ bona.

Dicunt quidam quod quãdo basis trianguli flexuosa fuerit angulusqꝫ vite altior, pauperem rebus ꝛ animo debilem ostendere videtur. Et quãdo senectuti appropiquabit ab alijs ab iopia ꝛ rerum penuria adiuuabiṫ.

Dixit coruus: quãdo duo rami inueniantur a linea vite nascentes: ꝛ per triangulum transeuntes. Etiam si lineam mediam secauerint post res aduersas: prospera ventura esse significant. Notandum vero est ꝙ huiusmodi rami sunt partes linee prosperitatis quãdocũqꝫ linee vite vniũtur: ꝛ i ramorũ specie egrediũṫ.

Cruces seu stelle in monte manus significãt quod habentes aquirent diuitias cum magno labore: i senectute vero cum honore.

Capitulum. cclxxiiij. De cauillatoribus ꝛ solertibus mechanicis.

Anus fouea craticulata cauillatorem hominem dicunt ostendere. sed in his que manu fiunt solertem ꝛ ingeniosuz extimant.

Oseruatum est apud me quod angulus summus acutus: aut valde separatus cum lineis Martialibus solertem ꝛ ingeniosum mechanicum ostendit ꝛ indicat.

Dicunt quidaz recentiores: quod si quis habuerit manus non nimis magnas aut manus paruas. Ueruz proportionatas corpori suo talis est magis conueniens ꝛ aptus in omnibus accidentibus suis: hoc est magisterijs que acquiruntur accidentaliter ꝛ non mere naturaliter.

Digiti longi ꝛ subtiles ꝛ ad inuicem bene ꝓportionati bonum ingenium ostendunt: ꝛ maxime in rebus mechanicis.

Capitulum. cclxxv. De his qui non contẽtantur in animo suo.

Anus grossa ꝛ callosa videtur denotare illum hominem qui non contentatur in animo suo sicut placuit ptholomeo.

Capitulum. cclxxvj. De his qui sunt curiosi in rebus agendis varijsqꝫ negocijs pertractandis ꝛ quicquid agant faciũt pro alijs ꝛ nihil ad eos pertinet.

I linea saturnina trianguluz transeat ꝛ vltra: ꝛ alia linea a cardiaca ad mensalem lineam proueniat equalis ꝛ cõtinua vsqꝫ ad digitum medium deueniens talis habens curiosus est in negocijs peragendis: ꝛ in varijs rebus se itromittet. si vero sit iequalis ꝛ discontinua: erit in negocijs pro alijs que minime ad se pertinebũt: ꝛ significat ꝙ res agentur secundum maiorem ꝛ minorem eius diligentiam: vt scribunt quidam: sed ego non itelligo quid velint dicere puto ꝙ textus est corruptus ꝛ credo ꝙ intelligant de linea saturnina simpliciter vt ego quoqꝫ multotiẽs notaui.

Linea recta ꝛ profunda veniens a mensali ꝛ tendens ad digitum medium siue prope in negocijs curam magnam ꝛ laborem denunciat: vt egomet habeo in manu mea dextra. Si due fuerint vel plures: tanto fortior ꝛ valentior est dicta significatio si vero linee huiusmodi multum graciles appareant: seu subtiles hominez de negocijs parum curare denunciant. Et si super ab aliqua linea ex transuerso secẽṫ talis i suo labore impedimẽtum patieṫ.

Si linea que est inter brachium ꝛ manum in restricta fuerit recta ꝛ continua hominẽ in suis negocijs magis q̃ꝫ in alienis sollicitum esse ostendit: si fuerit tortuosa vel discontinua in alienis negocijs erit magis sollicitus q̃ꝫ i suis.

Capitulum. cclxxvij. De his qui habent vitam quietam.

Alle linee in tuberculo medij vitam quietam denotant: Et hoc intelligitur quando tuberculus est tumidus ꝛ bene coloratus.

Quãdo mẽsa manus est valde bene conditionata ꝛ quasi sine rugis vitam quietaz denotat.

Quando angulus summus coniungitur recte ex opposito medietatis indicis significat rationabilem felicitatem ꝛ inculpabilem vitam.

Capitulũ. cclxxviij. De mulieribus que sunt iclinate ad faciẽdum filios abortiuos.

Icunt aliqui quod si mulier habꝫ manus viriles cito poterit concipere: sed

partum nullum tamen producet.

Si linea menſalis fuerit debilis fracta ſeu capillaris aut cum ſemicirculis difficultatem arguit in retinendo fetu.

Linea menſalis punctuata ꝛ debilis difficultatem retinendi fetũ denotat.

Linee valde parue aut interſecte inter primã ꝛ ſecũdam iuncturam digiti minimi quot ſunt linee tot filios abortiuos arguũt.

¶ Capitulum ducenteſimum ſeptuageſimum nonum. De his qui ſunt potentes in coitu ꝛ apti ad generationem.

Anus viriles ꝛ muſculoſe potentiã co
m eundi ꝛ generandi teſtant.

Triangulus equilaterus cum lineis que habeant trinariam proportionem facit aptos ad generandum.

Linea menſalis cum trinaria proportiõe ꝛ ſi ſit boni coloris virtutem prolificãdi denotat.

Linea media naturalis cum bona fixione ꝛ latitudine cum bono colore ꝛ quando palma eſt aperta quaſi parua puncta poſita ſunt in eiꝰ latitudine ſignum eſt ꝙ habebit bonam virtutem gignendi atqꝫ filiandi. Omnia quoqꝫ ſigna que concurrunt ad dominium caliditatis ꝛ humiditatis his conueniunt: Et huic loco poſſunt applicari.

¶ Capitulum Ducenteſimuꝫ octuageſimuꝫ. De inuidia.

Uando linea capitis ꝛ cardiaca non
q bene coniunguntur ſimul ſed diſtãt ab
inuicem predicte due linee notabiliter purum ſpacium dimittentes maximam inuidiam atteſtari videntur.

Linea menſalis veniens vltra medietatem idicis ſignum eſt iuidie ꝛ detractiõis maxime ſi i fine eius ſit pallida vel liuida.

Si angulus ſummus nõ cõiungitur: ꝛ illud ſpacium ſit male rugoſum inuiduꝫ ꝛ deceptorẽ teſtari dicitur.

Quando digiti ſunt parui ꝛ tenues ſtulticiaꝫ ꝛ inuidiam demonſtrant.

Quando etiam digiti flectũtur i vltima iunctura iuidiam quoqꝫ demonſtrãt.

¶ Capitulum ducenteſimum octuageſimuꝫ primum. De his qui habent vitam ſine cognitione ꝛ alij lucrabuntur ꝓ eo.

Icunt Chyromantici. Si linea
d genenerationis diuidatur prope finem eiuſ ꝛ duos efficiat ramos quorum vnus vadat ad tuberculum indicis: alter vero ramus vadat ad medium: Talis habebit vitam ſine cognitione: Et tamen alij lucrabuntur pro eo.

¶ Capitulum Ducenteſimumum octuageſimum ſecũdum. De Regibus ꝛ Principibus qui male finiunt ꝛ ammittunt regnum ſeu dominium.

Ngulus ſummꝰ valde infimus amiſ
a ſionem regni declarat.

Angulus ſũmus valde ſeparatꝰ amiſſionem ſtatus demonſtrat.

Linea Saturnina non bene conditionata ꝛ valde protenſa cum vberrima copia Linearum in medio tuberculo ammiſſionem dominij minatur.

¶ Linea menſalis protenſa ꝛ vſqꝫ ad indicis Tuberculum nuda ſine ramis infortunium maximum ꝛ ammittere ſtatum ſuuꝫ denunciat.

¶ Quando vna Linea emergit a concauo manus ꝛ vſque ad radicem medij protendat: Omnes in hac arte periti conueniunt in vnum quod talis poſitura ſignificat ammiſſionem Dominij ꝛ etiam in Uinculis mori.

¶ Huiuſmodi rei exemplum tibi dabo: Quod in manu ſit linea cordis: Mediaqꝫ naturalis: Et linea menſalis: Et ſint nude ſine ramis. Et tuberculi ſint illiniati atque depreſſi: Et inſuper linea Saturnina ſit male conditionata cum exuberantia linearum in Saturnino loco: Et ſit diſgregatio digitorum cum articulis craſſis: dicas tunc quod penitus ſecũdum inclinationem naturalem ille ammittet regnum ꝛ vitam.

¶ Alia manus ſit bene monticulata ꝛ angulus ſupremus ſeparatus valde: Et linea menſalis nuda ſine ramis ꝛ etiam articuli ſint craſſi. Dicas tunc ipſum ammittere regnum ꝛ mala nece mori. Alia manus ſit bene lineata atque monticulata ꝛ habeat angulum ſupremum valde infimum cũ linea que dicitur mater carcerum: que eſt illa que iniciat in concauo manus: ꝛ extenditur vſqꝫ ad primum articulum medij digiti aut ad ſecunduꝫ. Dicas tunc quod ille Rex vel Dominus in

vinculis morietur ⁊ amittet regnum vel dominium suum. Oportet igitur iudicantem multa considerare: vt ego feci in iudicijs preteritis: precipue in Paulo vrsino: ⁊ Clenātio: ⁊ in Hannibale filio Julij Carrani principis camerini. Et similiter in Astorgio de Baionibꝰ ⁊ i Hieronymo staphe perusino: ⁊ in multis alijs: qui male vitā suam finiuerūt.

Si quis me interroget an isti pricipes ex se fortunati erant. Respondeo ꝙ eorum fortuna fuit ex causa radicis parentum. scio ac cognosco multos Principes vsque ad hunc diem felices: qui in futurum ammittent dominiuz ⁊ prolem suam que male finiet ⁊ dominium eius in alium Regem transferetur. Et istud accidet in reuolutionibus annorum mundi: ⁊ in genituris et dirrectionibus. Impossibile est: vt aliquantulum diuertam a materia: posse esse bonum physionomum illum: qui non habeat aliquam partem Astronomie: ⁊ medicine quia magna ⁊ potissima pars huius scientie habet dependentiam ab ipsis.

¶ Capitulum. cclxxxiij. De his qui veneno moriuntur aut propter res venenosas aut ex percussione.

Quando angulus supremus non coniungitur et parum distat: ⁊ quedam linea sit inter duas lineas constituentes angulum: Et predicte linee sint ita propinque quod vtraque se tangat superius: ⁊ se extendat ad inferius significat mori ex veneno aut ꝑcussione: Ut dicunt multi. Has quidem positinas notaui ego in Illustrissimo Carolo de Ursinis domicello Romāo benefactore meo Aliquū dicūt ꝙ talis positio significat mori ex catarro: vtramque posituram habebat vt pronosticaui. Dicunt aliqui ꝙ in morte sua non euenit signum aliquod veneni. Isti tales quid sit venenum ⁊ quot sint veneni species ignorant. Sunt hodiernis temporibus venena adeo ⁊ taliter artificiata: quod qui ea suscipiunt incidunt in egritudines incurabiles que i processu temporis iterficiūt: Quam rem nō explico. Ista Alexander sextus vt aiūt sepius fabricare fecit: vt multorum hominum numerum interficeret. Aliquotiens moriuntur homies propter res venenosas vt propter animalia rabiosa ob eoruz venenosuz morsuz: aut propter aliquam fungorum speciem: aut per morsum serpētis et similia. Aut propter pestez que penitus est materia venenosa. Aliqui etiam suffocātur a fumis venenosis: Ut euenit quādoque in fabricantibus puteos: Et i illis qui igrediūtur foueas nuperrime apertas: i qꝰbus frumēta seruātur: que cōsuetudo seruādi maxime est i Romādiola: Qd̄ sepenumero notatum est.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum quartum. De his qui inebriantur et ganeis vtuntur.

Sunt alique nationes apud quas nullum est dedecus inebriari: aut vti ganeis. Et quedam est gentium species que est ex inclinatione naturali prona ⁊ decliuis ad ebrietatem: vt sunt homines martiales lenones lusores caupones: ⁊ illi qui a vulgo nominantur brentatores: qui precio conducti vina ferunt ad alienas domos: inter istos pono etiam pistores: Si reperies in istis signa aliqua ebrietatis intensiue poteris iudicare.

Si ergo media ⁊ cardiaca non sunt coniuncte: ⁊ notabiliter distant: Et colliguntur ab vno vel duobus baculis vtrinque se tāgentibus dicas significare hominem penitentem expensarum ⁊ largitatis facte: Aliquando talis baculus vel baculi oriuntur ex vna ⁊ vadunt prope aliam Lineam tunc significatur Uinosus ⁊ ebrius.

Ualde ad ebrietatem sunt inclinati ⁊ proni illi qui martialem lineam habent: quemadmodum diximus in suo loco: ⁊ precipue illi qui habent angulum supremum valde separatum ex quacunque causa aut modo aut lineatus sit aut non.

Dicunt quidam: ⁊ precipue Anthiochus. Si in specie arcus media naturalis deflectat mensali: ita quod nullum vel arctissimum i medio spacium derelinquat temulentum atqꝫ cauponarium ostendit.

Scribit etiam Antiochus noster de angulo supremo ad istud propositum dicens. Si i summo angulo reperiantur due linee equedistātes ⁊ vna ex duabus lineis non tetigerit ebrietatez cum voracitate pretendere videtur: sed ipse antiochus nō intellexit nec potuit bene exponere oportet dici vt in precedenti clausula dictū est.

Manus grosse ⁊ carnose luxuriam ⁊ ebrietatez dicunt ostendere.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum quintum. De infortunio circa domum ⁊ familiam.

Si linea semicircularis sit in triangulo prope angulum summum: ⁊ eius cornua respiciant versus partes digitorum turbationem familie atque domus eius significat.

¶ Capitulum ducentesimũ octuagesimum sextum. De his qui perueniunt ad honores seu ad officium ⁊ sunt fortunati apud Reges vel res publicas.

De maximis rebus que desiderantur in hoc seculo sunt honores diuitie exaltationes officia ⁊ bona fama. Congruum igitur est de his pertractare.

Linea mensalis cum ramis rectis ad superius tendentibus versus indicez signum ē exaltationis: ⁊ denotat honores officia ⁊ dignitates. Et si talis fuerit pauper ascendet gradatiz ad predicta. Hoc signũ pro maxima eius fortuna ⁊ augumento habet inclytus genitor tuus o Alexander.

Quando linea mensalis sic figurata vt superius dictum est vadat ad radicem indicis ⁊ in fine eius firmetur: ⁊ ex altera parte quidam ramus eius aspiciat radicem pollicis significat exaltationes ⁊ honores aut officia: ⁊ talis erit dulcis animi ⁊ morigeratus.

Si quedam linee veniant a radice pollicis vsq; ad lineam vite postremam: que est versus angulum supremum: cupidũ honoris ⁊ laudis ⁊ inanis glorie denotant. si aliqua connexa habent significant honores ⁊ diuitias apud principem seu senatum.

Talis figura. X .in monte pollicis honores videtur ostendere.

Si bine linee oriuntur a mensali ⁊ extenduntur ad radicem medici: ⁊ precipue quãdo sunt equedistantes cum bono colore honores ⁊ dignitates seculares aut ecclesiasticas denotant.

Si quedam linea oritur a cardiaca cum trinaria proportione: ⁊ sit boni coloris: ⁊ transeat per caueam vsq; ad radicem indicis in moduz sulculi honores diuitias ⁊ dignitates summas ⁊ officium apud principem arguit.

Si vna pulcherrima linea oriatur a mensali ⁊ cum trinaria eius proportione in modum sulculi ad radicem medici deuenerit honores dignitates famam ⁊ officia apud principem euenire dilucidat.

Si quedam linea notabilis recta ⁊ bene colorata iniciat a radice indicis ⁊ vadat vsq; ad mediam iuncturam vel prope ipsam significat honores cum audacia.

Inquit Anthiochus noster: scala vel gradus in indicis tuberculo: ⁊ eius cacumina annexa sint gradatim honores ⁊ dignitates: habẽti tale signum ministrat.

Dicũt quidam: quando due linee oriant̃ a rascetta cõtinue ⁊ ad radicem annularis deueniunt seruitutem principũ significant ⁊ talem fortunatum: quippe eum principes amaturi sunt ⁊ muneribus donaturi.

Figura vt sic.b.in monte Iouis denotat habentem esse fortunatum ⁊ diuitem erit quoque talis dilectus ⁊ valẽs apud reges.

Linee vt crux aut stella in spacio prime ⁊ secunde iuncture indicis amiciciam magnorum dominorum denotant: adeo q̃ habentes tale signum ab eis bonum recipiet vt dicit auctor cuius nomen ignoro.

Figura talis. ⊦ .in monte commixtionem cum regibus ⁊ in rebus ipsorum dispositioni habitis significat.

Figura .g. in tuberculo solis significat hominem letum manentem cum principibus ⁊ maioribus terre sue.

Dicunt quidam si nodus carneus bene dispositus recte per articulum medium incesserit magnam omnium rerum peritiam ⁊ maximas opes munere principum denotabit: hoc tamẽ ego per experientiam nunquam vidi neque intellexi.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum septimum. De infortunio in diuitijs atq; negocijs ⁊ de eis qui non euadunt magnam copiaz angustiarum.

Si linea mensalis sit nuda sine ramis ⁊ veniat ex radice indicis infortunatũ ⁊ sine diuitijs esse minatur. Et magis hec sententia corroboratur si tuberculi sint pallidi.

Si linea mensalis sit connexa cum linea capitis ⁊ linea vite: ita quod angulus censetur: Infortunium maximum minatur ita q̃ desiderabit se nunquam venisse in mundum.

Linea mēsalis recta et subtilis in fine eius versus mōtem indicis īfortunium et substātie diminutiōem promittit.

¶ Si linea mensalis non firmetur iuxta digitos sed tantum terminet se ad digitū medium habentem ducere vitam suam sicut auis. hoc ē ꝙ permanent in continuo timore quēadmodū aues in ramusculis ⁊ nidis suis occultant́: cuꝫ periculo ne recipiant alienas insidias. Ita qꝺ habentes talem positurā sic se habent vniuersaliter in vita sua ⁊ in negocijs suis ita quod arguit vniuocum infortuniū. Alij dicunt: quod si dicta linea mensalis in fine sui fuerit subtilis ⁊ rubra omnia predicta minuuntur; Si vero fuerit grossa ⁊ rubra augumentat.

Quādo linea mensalis est bifurcata versus idicem vel medium signum est laboris in tota vita sua.

Si linea mensalis mandauerit vnicum ramusculū inter medium ⁊ medicū labores ⁊ angustias ostēdit. si sit subtilis et rubra omnia predicta minuūtur. si autem sit grossa et rubra auget significatum.

Si linea mēsalis in pluribus locis intercisa fuerit labores sine requie denotat. Alius textꝰ dicit ꝙ labores et angustias cū regibꝰ significat vtraqꝫ sentēna a me ē experta.

Tenet Mercurius ꝙ quando linea mensalis in vltima sui parte ascendit versus indicem arguit infortunium quod a me obseruatū est: ⁊ hoc intelligitur in omnibꝰ negocijs.

Si in quadrāgulo manus reperiat́ quedam crux male disposita tortuosa ⁊ inequalis etiam significat infortunium.

Si linea que dicitur principū reperiatur in monte solis: ⁊ si fuerit obsessa valde a multis lineis: habēs fugiat a societate Regum: quoniam ratione eorum patietur iacturas angustias et maximum infortuniū et fortasse carceres cū mortis periculo.

Si linea mēsalis curuat́ inter mediū ⁊ indicem angustias ⁊ infortuniū attestatur.

Angulus summꝰ si cōiūgitur in cauea manꝰ angustias et iacturas in omnibꝰ suis negocijs significare dicitur.

Angulus summus separatus valde labores ⁊ angustias pollicetur.

Si vnguis pollicis nō rubeus fuerit ⁊ planꝰ vel pallidus infortuniū facit: ⁊ hec omnia intellige tam in viris ꝙꝫ in mulieribꝰ. Que tamen cōsideranda sunt diuersimode vt in diuersis manibus diuersis temporibus artibus atque etatibus.

Si mensa manus fuerit inequalis infortunium ⁊ labores minatur. Et nota quod ea omnia que diximus in capitulo de damno atqꝫ infortunio hic poterūt applicari.

Scias attamē: vt dixi: quod penuria linearū est magis deterrima ꝙꝫ earundem linearum exuberantia.

¶ Capitulum ducentesimum octuagesimum octauum De his qui sunt bilingues adulatores atqꝫ mēdaces.

q Uādo mēsalis linea vel rami eius vadūt ad lineam capitis superius certa sibi proficua talis capiet: adulator erit ⁊ in verbis mēdax eritqꝫ placēs gētibus. et in absentia pūgit vt venenosus scorpio et ꝺ alijs murmurat vt manifestum est.

Multe linee in mōte pollicis intercise seu cōglomerate ⁊ subtiles defectum mentis et mendacium ostendunt.

Si quedam linea fere vt cētura iuxta supremum angulum sit et respiciat indicem talis est bilinguis ⁊ propria lingua ledetur.

Manus parue arguunt mendacia adulationes dolos et fraudes.

Digiti concaui et indispositi ad inuicē non bene se cōiungentes mendaciū significant.

Scribunt quidam quod si linea mensalis in cauea manꝰ habuerit plures ramos riuulosos significat hominem fellitum ⁊ concipientem in negocijs peragendis diuersa proposita ⁊ varia ⁊ pauca veritate ea prosequet́.

Quādo media naturalis sit nimis breuis ⁊ discontinua inconstantiam verborum arguit.

Si in principio medie naturalis sint linee similes arbori palme: ⁊ tales linee sint valde magne ⁊ curue: ⁊ tales rami vadant ad inferius respicientes montem manus inconstātiā ⁊ mēdaciū demonstrāt.

Angulum supremum valde separatum dicunt aliqui mendacium ⁊ linguam serpentinam significare.

Quando inueneris mensalem efficientem duos ramos vnum ad indicem alterum ad medium digitum deuenientem adulatorē atqꝫ mēdacem dicūt significare.

Si autem talis figura. ⊦ .fuerit in loco mar
tis falsum mēdacem proditorez propter quod
malum habebit denotat.

¶ Raro est ꝙ Claudi strabones lippitudina
rij gibbosi aut diminuti in aliquo corporis mē
bro: ⁊ incommēsurati sint recte nature: ⁊ ꝙ sint
sine mendacio ⁊ fraudulentia ⁊ ꝙ non babe-
ant serpentinam naturam.

Aliqui dicunt ꝙ diminuti accidentaliter nō
sunt huiusmodi nature. Ego autem dico ⁊ af-
firmo hoc esse falsum. Quia complexiones ha
bent determinatam commensurationem mem
brorum. Deficiente autem propria latitudi-
ne deficit etiam talis complexio. Uidi plures:
qui per accidens fuerunt diminuti in aliquo
membro: qui prius fuerant complexionis lau
dabilis: qui post excessum facti fuerunt melan
cholici: Dicant illi quicquid velint penitus sē
incommensurati: sunt tamen tales ingeniosi in
suis negocijs.

Color rubeus obscurus mēdacium dolum
⁊ fraudes significare dicitur.

Color liuidus flauus aut cinericius facit ho
minem q nō euitabit vti mendacio.

Notaui hominem verbosuz ⁊ mēdacem pes
simeqꝫ nature hoc modo figuratū. Cuius habi
tudo fuerat carnea cum soliditate: Pinguis
erat ⁊ mediocris stature. Capilli communiter
laudabiles in colore figura ⁊ substātia. Facies
rotunda Gene tumide: Frons bene conditio-
nata. Cilia arcualia anguli oculorum carnei vt
milui habent. Oculi tumidi celestes: Nasus
satis magnꝰ sed in summitate obtusus: nares
late: subnasum foueatum: ⁊ labium superius
magnum spissum ⁊ parumper euersum ac re-
tortum. Labium inferius spissum magnum et
lassum: Os magnum dentes magni. Mentū
rotundum carneum fossiculatum. Auriculas
habebat magnas atqꝫ caducas submentuz car
nosum. Collum curtum carnosum ⁊ viuidū ex
vno latere curuuz. Spatule eius erant magne
Pectus latuz ⁊ mamillosuz. Magnā quoqꝫ
distantiam habebat inter vmbilicum ⁊ pomuz
granatum magis q̄ꝫ a pomo granato ad furcu-
lam gule. Habebat etiaz ventrez solidum cru
ra pinguia ⁊ breuia: Brachia curta ⁊ grossa:
manus paruas ⁊ crassas. Ungues curtos et
clare subrubentes. In vola manus cuius me
dia naturalis ⁊ cardiaca fuit coniuncta in an-
gulo acuto terminans ī directo inter mediū et ī
dicem. Linea mēsalis erat cum ramusculis in
mensa manus respicientibus. Linea capitis
seu cerebri: ⁊ media naturalis breuis ⁊ discon
tinua in cuius principio erāt linee magne ⁊ cur
ue vt arboris palme respicientes montem ma-
nus. Mons veneris erat tumidus nō bene li
neatus. Tuberculus iouis lineatus atqꝫ depē
sus. Et saturni mons in lineis multis opulen
tus. Linea saturnina a rascetta ad mensalem ꝺ
ueniebat discontinua ⁊ male colorata. Mons
solis nō bene erat cōditionatus. Mercurij lo-
cus optime conditionatus existebat. Lune mō
ticulus eminēs ⁊ varijs lineis obsessus erat.
Ingressus eiꝰ erat similis cogitabūdo: cum ve
locibꝰ ⁊ breuibꝰ passibꝰ. Notaui eum quādo
bibebat: ipse enim cum ciatum ex ore depone
bat allongabat labia cum tumefactione vt faci
unt pueri quādo sorbillāt circa papillas ma-
millarum sue genitricis.

¶ Caplꝫ.cclxxxviij. De signis bone morige
rationis ⁊ societatis.

q Uando linea mensalis est bene condi
tionata ⁊ recta sub indice ac in palma
extensa. Signū est bone morigeratio-
nis secretarum personarum ⁊ bonorum morū.

Linee cōglomerate vt stella bene colorata in
quadrāgulo arguit bonitatē moꝝ ⁊ laudabilez
conuersationem.

Mensa manus perpulchra ⁊ equalis cum
decenti latitudine sine lineaꝝ intersectione bo-
nos mores atqꝫ societates laudabiles prestat.

Linee procedentes a media naturali versus
lineam mensalem si sunt bene apparentes ⁊ bo
ni coloris bonos mores atqꝫ naturaz prestant.
Et ea omnia que diximus in capitulo ꝺ equa-
litate ingenij huic loco applicanda esse viden-
tur. Rex morum atqꝫ honeste vite est iupi-
ter: Ideo mōs Iouis inspiciēdus ē: postea so
laris locus ⁊ post veneris locus qui prestat eti
am mores tamen cum aliquali lascivia: ⁊ si mi
nimus digitus ⁊ eius tuberculus est bene line
atus. Saturnus ⁊ Mars sunt pessimi: Luna
vero cōuertibilis ad vtrāqꝫ ⁊ femina flegmati-
ca ⁊ sic considerabis.

¶ Capitulum ducentesimum nonagesimum.
De signis iracundie

s I linea mensalis sit valde extensi
bilis ita quod egrediatur palmam

versus indicem iracundiam significat si a mul-
titudine ruboris sit obsessa precipue in sui fine.
¶ Si clausum pugnum semper quis teneat i-
petuositatem ⁊ iracundiam significat.
¶ Linea arcualis inter indicum ⁊ medium e-
xistens ⁊ per tuberculum pertingens vsqꝫ ad
minutulum que dicitur cingulus veneris iracū
diam ferinam videtur ostendere.
¶ Tremor manus in iuuene sano ostendit qđ
talis est facilis ad vehementez iram: vt ego ha
beo in manibꝰ meis. si vero tremor fuerit mul-
tum fortis signū est vitiose complexionis: ⁊ ta-
lis de facili irascitur. Melancolicus multiuo-
lus ⁊ malignus est.

Si cardiaca ⁊ media nō cōiungunť ⁊ illud
spacium sit callosum aut durum vel siccum ac
coloratū absqꝫ causa significat irasci.

Linea cardiaca nimis rubra iram significat
maxime in parte superiori.

Si cutis manus maxime palme grossa ⁊ du
ra fuerit naturaliter cum rubore principaliuz li
nearum iracundiam denunciat.

Cutis tenuis ⁊ rugosa cū continuo calore pal
me significat iracundiam.

Color ruffus ⁊ oculi lucentes ⁊ mobiles iraz
atqꝫ furiam declarant.

Pallor cutis condescendens ad liuidū aut
ceruleum iracundiam denotat.

Dicūt aliqui ꝙ si linea cerebri sit nimis gros
sa et rubicūda iracundiam declarat.

Si locus trianguli cum liuore fuerit iracun-
diam denotat.

Rex iracundie est mars ergo martialis posi
tura iracundiam minať.

Dubitant aliq dicētes. si ira est accensio san-
guinis circa cor: ⁊ ꝙ procedit a caliditate: ergo
falsum videtur dicere ꝙ femina est vehemens
ad iram vt actum est in radicibus nostris de di
uisione sexus quoniā femine sunt masculis fri
gidiores. Respondeť quod due sunt diffinitio
nes ire vna est materialis altera vero formalis
Prima tangitur a philosopho in libro de ani-
malibus: Et etiā ab Alberto in eodem loco:
quod est accensio sanguinis circa cor. Altera ē
in libro ethicorum dum diciť: Jra est appetitꝰ
ad vindictam. Prima est materialis: alia for-
malis: ⁊ vtraqꝫ tangiť ab Auerroe si bene me-
mini in secūdo de anima. Jra que est accensio
sanguinis circa cor est vehementissima i mascu
lino sexu: ⁊ p̄cipue in calidis indiuiduis. Secū
da que est appetitus ad vindictam est magis i
feminis ⁊ in idiuiduis frigidis ⁊ presertiz i me
lācolicis: ⁊ quanto animal est magis vile ⁊ ab
iectum: tanto eius appetitus est intensior. Ho
mo post recessuz iflāmationis si est bene natus
minus retinet species vindicte: precipue prop
ter bonitatem intellectus ⁊ rationabilis discur
sus: et ob hoc ē magis placabilis. Femine ve
ro propter imperfectionem materiei sunt impla
cabiles malefice quoniaz ita euenit in frigidis
indiuiduis ⁊ non bene natis.

¶ Capitulum. ccxci. De numero nuptiarum
⁊ vxorum.

Non nulli celeberrimi auctores dicunt
quod tot linee quot sunt iuxta auricula
rem in latere manus prope mensalem
idest inter mensalem ⁊ auricularem quot linee
apparebunt venientes quasi ex dorso manus
tot vxores manifestant. si oblique fuerit prete
ritas: si vero recte futuras: et quot parue linee
ibi iuente fuerit tot concubinas loco vxorū di-
cunt manifestare. si vero antedicte linee sint in
tercise vt plurimum vir accipiet vxorem corrup
tam. si obliquas lineas reperies malam mulie
rem accipiet. si magne erunt linee vitam diu-
turnam habebunt: si vero parue parua vita iu
dicāda est. si autem fuerit dicte linee cum tri-
naria sui proportione et magne cum bono colo
re: ⁊ tuberculus veneris ⁊ alij mōtes fuerit for
tunati denotant diuitias propter vxores: Et p̄
cipue si tales habuerint signa que ostendunt di
uitias aut hereditates mulieris gratia: vt ante
dictum fuit.

Linee extense a radice pollicis per montem
ipsius quot linee fuerint tot mulieres vxori-
bus similes dicunt ostendere. Et in manu
mulieris tot homines vel amicos maritis si-
miles denotāt: Si sint recte extense ⁊ pulchr̄:
tot predictis mulieribus aut viris copulabun-
tur. Et si infra predictas lineas sit aliqua ma
ior altera signum est habere talem mulierem
aut talem hominem maiorem in diuitijs q̄ꝫ fu
erit genus suum.

Dicunt etiam quidam quod quot linee secāt
primam iuncturam medici: tot viros accipiet
mulier: ⁊ talem intersecationem dicunt Chyro
mantici esse per longitudinem iuncture non au
tem per latitudinem.

¶ Dixit pictor Chyromantie: quot lineas in
femina inueneris a prima annularis iunctura
ad secũdam: ⁊ ille sint recte ⁊ pulchre totidem
maritos significat feminã habituram: hoc vero
falsum ⁊ erroneũ est. Nam sunt aliqui q in ta
li loco habent viginti lineas aut decem: Et nũ
quã inuentus est vir qui habuerit in suo perio-
do sex vxores.

¶ Dixit auctor cuius nomẽ nõ bene memini:
quod quãdo linea saturnina oritur a radice bra
chij ⁊ extẽdat ad annularem digitũ: ⁊ tñ nõ tã
gat ipsum digitũ denotat ꝙ vxoribus vel ama-
sijs copulabitur.

¶ Caplm. ccxcij. De signis castitatis.

ſ Si spacium montis auricularis sit pu-
rum ⁊ bene coloratuz stabilitatẽ animi
atqꝫ castitatem ⁊ cõtinẽtiã demõstrat.

Alij vero dicũt: ꝙ si talis mõticulus fuerit sine
signis purus ⁊ nitidus significat virginitatẽ et
quod nunq̃ꝫ talis corrumpetur.

¶ Si quedã linea notabilis recta subtilis ⁊ de
center colorata oriatur a mensali ⁊ vadat ad radi
cem auricularis significat i muliere virginitatẽ
seu castitatem.

¶ Dicit auctor icognitus. si venerit vna linea
subtilis ⁊ equa a linea capitis ⁊ trãsierit lineaz
mensalẽ ⁊ veniat ad auricularem virginitatem
⁊ castitatem significat. Et quãto magis grossa
⁊ magis equa fuerit talis linea tanto minus ca
sta mulier denotatur.

¶ Si vis cognoscere virginitatem mulieris.
Uideas manum mulieris stomacho eius ieiu
no. Et si habuerit lineas graciles ⁊ pallidas.
Tunc illa mulier ẽ virgo. sed si fuerint linee la
te ⁊ rubre vel fracte infallibiliter talis ẽ corrup
ta vt aliqui testantur.

¶ Caplm. ccxciij. De signis eoꝝ q sunt patri
cide vel fratricide.

ſ Semicircularis figura prope mediam
naturalẽ in ascensu manus patricidam
aut fratricidam dicũt significare.

¶ Si q̃dã figura vt stella reperiatur i supradicto
loco signũ est icremẽti malicie ⁊ malignitatis
vt dicũt huius artis auctores.

¶ Si i monte manus iuxta lineã vite prope ra
scettam reperiatur talis figura ⳩ patricidã si-
ue sacrilegũ dicũt denunciare.

¶ Littera. C. i mõte ãnularis patricidã minatur
Figura vt hec. d. i triãgulo patricidã significat.

¶ Dicunt qdã recentiores quod quãdo a mẽ
sali oriatur notabilis linea in directo auricularis
prope percussionem: ⁊ perpendiculariter ten-
dat ad mõtẽ lune occisorẽ proprij genitoris dnũ
ciat. De hoc vsqꝫ ad hũc diẽ indicaui neminẽ.

¶ Caplm. ccxciiij. De his q patiuntur dãnuz
ifamiam aut persecutionem apud Reges.

ſ Si linea solaris sit obliqua ⁊ male posi
tionata arguit apud reges infortuniuz
maximum ⁊ aliquando carcerem.

¶ Si dicta linea sit male disposita rõne essen-
tie loci ⁊ sit conglomerata aut obsessa a multis
lineis ifortunium precipuum apud pricipes de
notat. Et quãdo aliqs talẽ hꝫ positurã fugiat
presentiam ⁊ cõuersationem pricipũ ⁊ reguz. ⁊
si tales linee oriãtur a mensali seu a mensa ma
nus tale ifortuniũ euenit pp inimicos: Qui i-
famant ipsum apud regem. Si linea principuz
habet maiorem vigorem q̃ꝫ habeãt linee q̃ se-
cãt ipsam ab ifortunio tali bene euadet.

¶ Et quot fuerint linee supradicte tot etiã ini
micos ostẽdunt ⁊ maiores ⁊ minores hꝫ ꝑsen-
tiam ipsaruz lineaꝝ.

¶ Aliq scribũt ꝙ illud quod dictũ est sub istis
verbis: quãdo honorũ linea intercisa fuerit et
discontinua: ⁊ ꝙ non nulle rimule eã interci-
dũt: tales habentes hoc aufugiãt dominos sub
ibunt nãqꝫ vite amittende periculum: ⁊ eo ma
gis quãdo dicte linee pallide fuerint quod etiã
coruus noster i suo picto opere describit.

¶ Scala vel gradus i indicis tuberculo si fue
rint eius cacumina annexa ⁊ scissa ꝑ ura modũ
transuersalibus lineis odia dãna ⁊ persecutio
nes magnorum principum arguit vt dicunt: ⁊
credo ꝙ sit Anthiochus inter alios.

¶ Si quattuor vel quinqꝫ linee intersecãt line
am mensalẽ i diametro medij digiti labores an
gustias ⁊ anxietates cũ pricibus ⁊ regibus scri
bunt significare adeo quod partẽ sue substãtie
sit faciliter ammissurus.

¶ Cap. 295. De tyrãnica natura.

m Manus lõge ⁊ graciles naturam tyrãni
cam demonstrare dicũtur.

¶ Linea mensalis extensa vsqꝫ ad tu
berculum indicis cũ liuore aut rubedine tyrã-
nicam ⁊ crudelẽ naturã denotat.

¶ Linee naturales valde extense tyrãnicã na
turã penitus arguunt: Efficiũtqꝫ corpus cole-
ricum ⁊ pariter complexionem: ⁊ animam in-

dicāt rapacē atqꝫ ēt tirānicā nāꝫ dilucidāt. ꝛ eū
dē effectū facit nasus aqlin⁹ ꝛ assimilat̄ aqlis.
Coloꝛ rubeus obscurus tirānicaꝫ ac rapacis-
simam naturam designat.

Capitulum. ccxcvj. De penitētia largitatis.

s Ji i sūmo āgulo sit trāsuersalis linea vl̄
due vtrāqꝫ lineā āguli ꝓtingētes ꝛ nō e
grediētes sꝫ eq̄distātes factaꝝ expēsaꝝ
ꝛ largitiōis penitētiā dicūt ostēdere.

Capituluꝫ. ccxcvij. De loquacitate.

m Anus tenues ꝛ curte lōge lingue ꝛ lo
quacitatis dāt indiciuꝫ.
Si digiti manuū imoderato spacio i
ter se distēt loquacitatē ꝛ leuitatē idicāt.
Quādo etiam digiti sunt dispersi loquacita-
tis signum ostendunt.
Qn̄ basis triāguli finit̄ i cauea man⁹ ꝛ n̄ adbe
reat cardiace fac̄ hoieꝫ timidū i ꝯstātē ꝛ loq̄cē.
Manus quoqꝫ intoꝛte ꝛ tenues loquacita-
tem videntur ostendere.
Si aliq ꝑꝑ quādā suā ꝯsuetudinē tenēt manū
rectam ꝛ digitos suos extensos in longū loqua
citatis ꝛ vanitatis signa esse dicunt̄.
Qn̄ due linee habuerint pricipiū suū a rascet-
ta ꝯtinue ꝛ vadāt ad radiceꝫ digiti minutuli lo
quacitatē ꝛ ꝓsumptionē testari dicūt.

Capitulum. ccxcviij. De cogitatiōibus va-
rijs ꝛ malis.

q Uicūqꝫ ꝑcutit digitos ac si vellet tim-
panizare qn̄ cogitat signū ē variarū ꝛ
malarū cogitationuꝫ secūdum aliquos
chyromanticos.

Capituluꝫ. ccxcviiij. De his qui perueniūt
ad dignitatem regalem seu ad coronaꝫ.

s Tella in loco solis vel Jouis coronā
vel regiam dignitatem pꝛonunciat.
Circulus vel forma spherica in loco
Jouis ad coronam vel regiaꝫ dignitatem ascē
sum indicat vt autumāt antiqui patres egyptij
atqꝫ aliqui recentioꝛes.
Si linea saturnina a vitali oꝛiatur: rectaqꝫ vt
sulculus ad tuberculum solis deueniat Regiā
dignitatem cum summo honoꝛe chyromantici
dicunt denunciare.
Si vna vel bine linee oꝛiantur cum eoꝛum tri
naria pꝛopoꝛtione a linea mēsali nec in aliquo
loco intersecetur: Et etiam deuenerit ad tuber
culum solis in duas partes velut sulcus: ꝛ poꝛ
rexerit se ad radices digiti ad pꝛincipatum vel
Regiam dignitatem talis habens deueniet.
Pꝛeterea scias quod opoꝛtet aliarum linearū
ac tuberculoꝛum pꝛopoꝛtio talis pꝛestari. Ta-
lem posituram vt diximus superius hꝫ Pan
dulphus petrucius senensis senatus caput ꝛ
dux optimus. Similem quoqꝫ posituram ma-
gis ac peroptime tenet felicissimus genitoꝛ tu⁹
o Diue Alexāder: ꝛ melioꝛeꝫ vsqꝫ ad hūc diē
nō vidi i hoie aliquo. ꝛ scias quod ipossibile ē
eū vsqꝫ ad moꝛtē a pꝛincipatu posse remoueri.
Et tādē moꝛte laudabili diem suuꝫ claudet ex
tremū. Nō mirū est si Alexādri pōtificis sexti
iiustissimi: ꝛ Ualētini crudelissimi pꝛincipis fu
roꝛem ac rabiem potius euitauit.
Si auteꝫ figura. b. erit i loco solis talis erit sa
piens boni ingenij dilectus a magnatib⁹ ꝛ vni
uerso populo. Et tales aliquādo visi sunt ex-
altari ad regias dignitates.
Figura talis. D. i loco solis ostēdit hoieꝫ di-
uitem ꝛ fortē: ꝛ q foꝛtasse adipiscet̄ ab alienis
diuitias: Et aliqn̄ talis exaltabit̄ ad regias di
gnitates. Et si fuerit rusticus aut vilioꝛis pꝛo-
geniei ꝛ habuerit bonam posituram secundum
qualitatem suam augebitur eius status: ꝛ habe
bit imperium super gentes sui generis ꝛ stat⁹.
Nisi stellam fixaꝫ habuerit auxiliantē ei vt ali
quotiens accidit quia talis posset habere bona
plusqꝫ esset suum genus. sed hoc chyromātic⁹
ignoꝛat: ꝛ nō potest pꝛedicere vltra illud quod
ostēdit positura rōne linearum.

Capl'm. ccc. De his q patiunt̄ ꝑsecutiōes
ꝛ fugas ꝑꝑ pꝛelatos aut sacerdotes.

t Ales figur̄ vt hic dmōstrāt̄ ⊔ ♁
in loco iouis saeerdotuꝫ persecutiones
ꝛ detrimenta eoꝛuꝫ causa manifestant
vt anthiocus pinxit atqꝫ alij moderni.
Scala vel craticula valde iplicate i idicis tu-
berculo ꝑsecutiōes ꝛ foꝛtasse carceres pꝛebent
sacerdotis causa vt aliq tenent.
Linee que sunt i specie acuti anguli se ad in-
uicem secantes inter indicem ꝛ pollicem Jac
turas ꝛ persecutiones sacerdotum causa de-
monstrant vt antiqui egiptij tenent ꝛ etiam ali-
qui alij moderni.

Capitulum. ccci. De his qui sunt veridi-
ci in suis pꝛomissionibus.

s Ola ampla linea ꝛ pꝛofunda inter in-
dicem ꝛ pollicem si extiterit veritatē ꝛ
ꝓmissoꝛuꝫ fideꝫ pꝛestat.

Linee ꝓcedẽtes a linea cerebri versus generatiõis lineã si fuerint bñ apparẽtes ꝛ boni coloris veritatem ꝓmissoꝝ significãt.

Bine linee eqtantes se vt crux qñ sunt bñ cõditiõate in quadrangulo. Et qñ crux a media naturali sit remotior tanto magis promissorum adimplet complementum

Dixit Ugo si iter principiũ medie naturalis ꝛ indicem plures linee transuersales videant̃ equedistantes satis apparentes ꝛ nõ secent̃ ꝑ lineas aliquas in longum positas veritatem ꝓmissorum significant.

Figura talis. C. in loco veneris veridicam ꝓmissionẽ denũciat. Et nota qḋ ea oĩa q̃ scripsimꝰ i capᵒ ḋ equalitate igenij hic referri possũt. Et ecõtrario de igenio nephãdo atqꝫ ꝓphão.

¶ Capl'ꝫ. ccclj. De his q i pecoribus habent fortunam ꝛ lucrum.

d Icũt recẽtiores qḋ si mõs pollicis plenus rimulis fuerit i pecoribus felicitatẽ pollicet̃. Et hoc ĩtelligit̃ si residuuꝫ manus fuerit fortunatum.

Si per cõtrariuꝫ pauce fuerint remule in pecoribus ĩfortunium ostendunt.

Si aũt volueris altius cõsiderare de fortuna ꝛ infortunio in aĩalibus. Oportet qḋ tu legas atqꝫ diligẽter speculeris oẽs libros astronomorũ ꝛ alioꝝ doctoꝝ: ꝛ p̃cipue picatricẽ sũmũ ꝛ ingeniosuꝫ virũ in varijs doctrine gñeribus. ꝛ ꝯsidera aĩalia que regũt̃ sub varijs planetis: vt verbi gratia. Equꝰ regit̃ a marte, Asinus a saturno. Aues ac volatila a vener̃: Pisces ꝛ rane a luna ꝛc. Et etiã ẽ habẽda ꝯsideratio: De aĩalibus que habẽt cõmuniõeꝫ ꝯmixtionemqꝫ cũ planetis eis dominãtibus. Et ꝓportionare aĩalia ad tuberculos digitoꝝ: ꝛ ad fortunam ĩdiuidui: ꝛ ex figura faciei: ꝛ postea poteris ꝓnũciare sermoneꝫ tuũ. ꝛ sic similiter poterũt ꝯsiderari magisteria natoꝝ ꝛ merces. Et etiã hec corroborant̃ cũ astronomicis figuris ꝛ geomãticis cũ qs talibꝰ facultatibus voluerit vti. ꝛ sic ad vltimũ finẽ penetrabis. Possumꝰ ẽt vider̃ ꝑ auguria ꝛ alia vaticinia. si tu scis pronũciare secũdum inclinatiõem naturalem ꝛ nõ necessitatem. ꝛ latrent ignorãtes qcqd velint.

¶ Capitulum. ccclij. De his qui habent maximam sitim acqrẽdi diuitias ꝛ propter hoc sunt in continuis maximis laboribus ꝛ nunquã ad eas possunt peruenire.

f I in quadrangulo rubea stella extiterit: ꝛ quadrangulus in medio sit angustus ꝛ habeat amplitudinem in extremitatibus iste homo continue laborabit in exqrẽdis diuitijs: ꝛ tñ nũqꝫ ad eas perueniet.

¶ Capitulum. cccliij. De his qui sunt fugiẽdi propter exuberantiam vitiorum.

q Uando media naturalis cum cardiaca est nimis distans diuisa inequalis ꝛ obliqua ẽt fuerit calliditatẽ in homine significat: ꝛ eũ q nimium sibi placuerit. Liuorẽ quoqꝫ denotat crudelitatẽ immanitatẽ: sermocinatorem: detractorem ꝛ stultum. Denotat quoqꝫ luxuriam prodigalitatem: mendacium: instabilitatem: ambitionem malignitatem: infidelitatem: ꝛ hominem sine religione. Et in seruo qui sit in captiuitate difficilẽ recuperatiõeꝫ. In principe calamitatẽ ꝛ miseriã cũ misero ꝛ detestabili fine: ꝛ raro ẽ ꝙ a nulla proportione subijciat̃ talis positura. Caueatis vos principes a seruis q habẽt talia lineamẽta. Nisi velitis eis vti ad aliquam tirannidem aut carnificinam ꝛ crudelitatem. Nam isti tales ad hoc sunt optimi ministri. In milite vero supradicta positura nõ est mala: tamen non sunt fortunati: ꝛ si aliqualem habent fortunam eam lubricam esse testor. ꝛ raro euenit quod isti tales habeant bonum exitum.

¶ Capl'ꝫ. ccclv. De nũero ꝛ nobilitate fratrũ.

q Uãdo in digito pollicis reperiũt̃ q̃dã linee rubee notabiles integre que sciudant fortiter primã iuncturã pollicis ꝛ vadant versus ipsum digitum denotant secundum numerum nobilitatem fratrum aut sororum ꝛ si sint fracte aut delete mortuos fratres videntur denotare.

¶ Capitulum. ccclvj. De his qui sunt proni ad bellum seu ad artem militarem.

f I quedã linea sit notabilis ad pedeꝫ digiti medij talis habẽs hãc posituraꝫ erit sufficiẽs in agibilibꝰ ꝛ maxime ad bella promptus: tamẽ erit dure ceruicis.

Lineas martiales si qs habuerit veluti ãtea declarauimus in capitulo de natura martis ꝓnos facit homines ad militarem disciplinam. ꝛ cũ hoc tamen si angulus supremus sit valde separatus non euadet infortunium aliquod seu carceres ꝛ fortasse non poterit effugere miserabilem mortem.

Linee principales rubee crasse magis ꝗ tenues ⁊ ꝯtinue ad militiam ⁊ ad bellū pronitatem ⁊ inclinationē inducit. Et hoc maxime si linea mēsalis cū trinaria sui ꝑportiōe ad idicis mōtē deuenerit ⁊ i fine sit rubra vel liuida.

Triangulus nō cū tenuibus lineis si reperiatur cum rubore animum inclinatum ⁊ proclinem facit ad bella ⁊ ad militiam militarem Si linee erunt bone ⁊ que ad augmentū fortune pertinent: ad dignitates talis habens deueniet vt āte notaui in capitulo de illis qui ad dignitates deueniunt. sed notandum est ꝙ imperatores exercituum nō debēt accipere in suis militaribus negocijs viros effeminatos ⁊ comatos: qui femineos habent incessus. Vt āte dixi in pluribus locis. Immo eligere debēt illos: qui non diligunt delicias: nec delectant ornatis indumētis: nā vt dicit poeta naso fine coli modico forma virilis amat. sed eos querere debēt q habēt pellē rubiginosā ob adustionē solis causatā: ⁊ eos q optia fama i suis facultatibus exultāt. Et sint ex ꝯplexiōe colerica ⁊ q habēt exuberātiam caloris innati ac spirituū. Ne sint molles ⁊ pingues. Sed si bene habēt sanguinem ad flegmaticam tn̄ naturam declināt: vt sunt multi qui habēt abūdātiā spirituū circa primos motus: sed complexio eorum est ita humida: que in accensione maxima spiritus eorum habēt vim magnam: sed deficiunt ⁊ nō reiteratur copia eorum. Ita ꝙ in principio sūt magis ꝗ viri: ⁊ postea plusꝗ femine. Oportet igitur te accipere illos q sunt colerici ex habitudine tendente ad sanguinem qr sanguis eorū est spirituosus: ⁊ ob hoc magis resistunt: Quoniam magna copia in eis semper habundat. Talem virum exempli gratia tibi describam. Volo quod sit mediocris stature: que magis tendat ad paruitatem ꝗ ad magnitudinē. Caput eius sit corpori vniforme: collum grossum ⁊ viuidū capilli mediocres: magis rari ꝗ spissi: crispi ⁊ non plani: Frons bone positure: vigilantibusq̧ oculis: magnis iterius positis: ꝗ si sint extra situati: potius parui ꝗ magni: coloris celestis seu kropi: Facies sit potius longa ꝗ rotūda: ⁊ magis ossosa ꝗ carnea. Gene sint non tumefacte sed mediocris magnitudinis. Auriculas habeāt potius paruas ꝗ magnas: Nasum colericum: seu aquilinum. Nares potius amplas ꝗ strictas: os potius magnum ꝗ paruū. Dentes magnos ⁊ spissos. Labia leonina: ita ꝙ supius labiū aliquātulū sit grossum ⁊ iferius aliqualr̄ magnū ⁊ nō lassū. Mentū magis longum ⁊ acutū ꝗ rotūdū. Submētum nō palliolatum. Tota vero eius habitudo sit potius ossosa ꝗ carnea. Spatule formose: pectus latum cum residuo corporis proportionato. Coxe lacertose cum bona soliditate exterius aliqualiter arcuate. Crura rotunda fusulata descripta musculis. Pedes habeant non paruos: calcaneum formosum. In incessu sit erectus ⁊ commensuratus. Si sit tonsus non displiceat tibi. Et talis habitudo declinat magis ad bonum ꝗ ad malum: ⁊ talis in rebus suis cū aīositate bene procedit. Et si vis ꝙ sit animosus ⁊ furiosus: Elligas eum qui habeat membra sic proportionata scilicet. Caput sit acutum seu rotundum: nasus simus concauus methaphrenon eminens: adeo ꝙ sit valde parua distantia inter cor ⁊ cerebrum: collum sit curtum: Oculi flammei: ⁊ maculosi. Magna distantia a loco stomachi ad vmbilicum: Et si est pinguis sit solida illa pinguedo ⁊ non lassa. Vox sonora ⁊ alta verba cum celeritate prolata: Gressus celeres ⁊ cum spissitudine passuum. Corpus pilosissimum: Et sit Barbutus. Brachia longa ⁊ venosa: manus potius magne ꝗ parue. Si est gracilis nō sit nimis: Et membra eius non sint disproportionata: Et non sit longus: Quia rari sunt animosi: Et non habeant crura vt grues: nec pauoninos passus. Penitus fuge membra effeminata: ⁊ eorum apparentiam ac mores eorum. Meliores ⁊ efficaciores sunt illi qui non pectunt comas suas quam illi qui semper in quocumq̧ angulo habent pecten in manibus. O vos q militiam exercetis Rogo ac deprecor ꝙ fugiatis duces armorum: qui habent figuram effeminatam: quia semper eritis in periculo perdendi ⁊ nūꝗ penes vos erit victoria: nec sub eorum vexillo. Experientia nimium atq̧ nimium docuit preteritis temporibus quod Galli stolidi ceperunt quasi totam Italiam sine aliquo armorum impulsu: sub sanctitate malefica Alexandri sexti: Duce spurio quodam maximo. Et hoc solummodo euenit: propter maximam caternam principū pusillanimorum ac effeminatorum q solū auaricie gule ac cupiditatibus i seruierūt.

¶ Capitulũ.cccvij. De his qui sunt proni ad
submersiões aquarũ:aut pp res liqdas.

Stis diebus qdam famulus euacua/
i bat stercorea latrinam:casu accidit q
famulus vna cũ dño ceciderunt i ster/
cus. Domin9 auxilio multoz euasit icolumis:
famulus aũt i stercoreo liquore submersus est.
Alij passi sunt submersionem in vase magno i
quo erat pix naualis liqda in maxima quanti/
tate. Aliq i amplis agris ob grandiné τ ventũ
suffocati sunt. Alij ex fumo carbonũ non exalã
te in locis clausis sunt suffocati. Alij dum fa/
ciebant nouos puteos a vapore putrido τ ve/
nenoso in ipsis submersi sunt: Et istud accidit
Bononie in hospitali quod nuncupat' dala vi
ta. Alius:vt notaui:tpe meo dũ esset in carcere
voluit cõburere paleas:vt vna cũ ipsis cõbure
ret pediculos q i magna multitudine erãt i eis
τ fumus suffocauit ipsuz. Refert plinius q q
dã acino vue passe strãgulat9 é:τ alius paruu/
la piscis spina. Ali9 dũ lac sorberet pilo paruu
lo i ipo existẽte se ipz suffocauit:vt i romana ha
bet' historia. Alius dũ biberet vinũ:q̃daz vini
ps iuit ad pulmoné τ suffocat9 é. De hoc chy
romãtic9 nõ põt aliquã pbere distinctiõez. Di
cas ergo q vt plurimũ:i aqs suffocabũt': τ ali/
quotiés ex catarro aut sq̃nãtia aut similib9 mo
rient'. Dicamus igit' de his q propter aquas
extremum claudunt diem.

Si i mõte man9 multiplicabũt' i aliquo multe
linee vt stella plena radijs talis hñs i aqs pe/
ribit precipue si in ambab9 manibus talis po/
situra extiterit.

Si linea iterior i vltima iunctura pollicis sit
arcualis τ non coniungat' cum dorsi linea di/
cũt submersionem in aquis minari.

Si reperiat' forma sphérica super dorsũ pol
licis iuxta supremam iuncturam in aquis talis
habens submergetur.

Si vna linea transuersauerit angulum supre/
mũ in fine:τ se extenderit ad ascensuz in aquis
habens illam morietur. Et hoc maxime intel/
ligitur quando maior pars dicte linee iuerit su
per angulum supremum.

Uncus sub sole vel tortuosa linea hominem
in aquis submergi dicunt declarare.

Si duo anguli acuti extiterint i quadrãgulo τ
trãsuersal'r secauerit lineaz vel dirrecti tetigerit
habẽtem i aquis perire existimãt si sint i supre
ma parte quadranguli.

Si i indicis tuberculo fuerit linee itricate tot
pericula i aqs pro linearum numero idicabũt.

Si vero articulum tetigerint mortem etiam i
aquis minari referunt.

Si in medico monte fuerit caruncula carnis i
fortunia in aquis minatur.

Dicũt recẽtiores:τ ego cũ illis affirmo q si
i vltima positura digitorũ.s.iterius i vltimis ar
ticulis fuerit linee valde oblique p latitudinez
digitoruz vt sic ≈ submersiõem in aqs de/
notare dicũt' secũdum diuersas etates. si erũt i
auriculari:i pueritia.si in medio i media etate.
Si in indice in senectute.si vero in pollice inue
niãt' in decrepitis ãnis. Aliq dicũt q idez im
portãt si hñ sunt inter primã τ secũdam iunctu
rã. Gradus aũt etatis scias esse sex. Infantia
pueritia:adolescẽtia:iuuẽt9:grauitas atq senec
t9 Pria etas.i.ifãtia porrigit' vsq ad septimũ
ãnũ. Secũda vo etas q̃ é puericia vsq ad deci
mũ quartũ ãnũ. Tertia etas adolescẽtia ad gi/
gnẽdũ porrigit' vsq ad viginti.8.ãnos. Quar/
ta iuuẽtus q̃ oium etatuz é firmissima claudit'
ãno qnquagesimo. Quinta etas q̃ é senect9 vel
dr' grauitas q̃ é declinatio a iuuẽtute in senectu
té q̃ tñ nõ dũ é penitus senectus sed adhuc iu/
uẽtus: Et senior apud grecos presbiter vocat':
hec etas a qnq̃gesimo ãno icipiés i septuagesi
mũ terminat'. sexta etas é senect9: q̃ nullo ãno
rũ tpe finit':sz post illas qnq etates quãtũcũq
vite é senectuti deputat'. Seniũ aũt pars é vlti
ma senectutis: Dicta q sit termin9 sexte etatis.
Hec sũt q̃ narrat isidorus i ethimoliogijs suis.

Tamé i hoc casu chyromãticus accipit ifan/
tiam τ pueritiam pro prima etate.

Aliq dñt q si i pulpa digitoz appuerit vna
linea obliqua q submersiõez significat i aqua
si pfunda fuerit i pfũda aqua.si multũ rubea
i mari. Et si fuerit equalis τ rubea trãsibit ma
re sine submersiõe. Si fuerit i articulari in pue
ricia. Si i medico in iuuentute.si vero i medio
in media etate. Si in indice in senectute: Si in
pollice in decrepita Etate veluti antea decla/
ratum fuit.

¶ Capitulum.cccviij. De nobilitate τ ignobi
litate affinium.

I infra primam τ vltimam iuncturaz
s pollicis reperiant' quedã linee parẽte
lam seu affinitatem magnam τ mul/

tam:aut paruam ꝛ paucam secundum multitu
dinem ꝛ magnitudinem seu paucitatē aut par
uitatem linearum:hoc tamen ego nunq̄ꝫ obser
uaui neqꝫ cogitaui vsqꝫ ad hunc diem.

¶ Capitulum.cccviij. De his qui recipiūt
igratitudinē pro bn̄ficijs factis seu fiendis.

(p) Lures linee icomplete in medici mō-
te ꝛ si articulū tetigerint:ꝛ ex transuer-
so linea secauerit antedictas nunq̄ꝫ pro
beneficijs ei reddentur grates aut merita:quā-
uis obsequētissimus fuerit:vt aiunt aliq.

¶ Capitulum.cccx. De magnitudine ꝛ am
plitudine vulue.

(m) Ensalis montem indicis scindēs ma
gnam nature hoc est vulue capacitatez
in muliere dicunt protendere.

Longa ꝛ lata palma manus amplitudinez ꝛ
longitudinem vulue demonstrat.

¶ Capitulum.cccxj. De his qui peregrinan-
tur honoris causa seu est legatus regis consti-
tutus vel ad aliquod officium ordinatus.

(c) Rux si fuerit sub tuberculo minimi ꝛ
prope mensalem peregrinationes lega
tiones aut officia honoris cā designat.

Aliqui dicūt quod si stella i illo loco fuerit cū
bona cōditiōe ad honorem:aut ad officium ex
tra patriam habentem iturum insinuat.

Si linee icipiūt a rascetta ꝛ obliquātur ꝛ ver
sus idicis tuberculum radicem porrexerint ho
norifica significātur itinera:Et peregrinatiōis
amatorem demonstrāt:cui magistratus honori
fici ꝛ lucrosi dabūtur. si huiusmodi i locis ma
nere voluerit vt dicūt recētiores qdā:ꝛ ēt coru⁹
noster. Ego autem hoc nūq̄ꝫ vidi neqꝫ notaui.

¶ Capitulum.cccxij. De mendacio vanilo-
quio ꝛ insipientia.

(c) Ingulum veneris quicūqꝫ habuerit i
manibus suis vaniloquus insipiens i
saciabilis hō erit vt dicūt chyromātici.

Si quis vt dixi superius habuerit digitos ca
nos indispositos:ꝛ ad inicem se nō bene cōtin
gentes talis est mēdosus i locutiōe leuis ꝛ cuz
factis minime ꝯcordās:vt pluries notaui.

¶ Capitulum.cccxiij. De clericis qui habēt
plures ordines ecclesiasticos.

(s) I linea vite habuerit i medio versus
caueam manus rubedinem cum diuer
sis itersectiōibus ꝛ etiam ordīes i viro
ecclesiastico oñdere vr̄:vt vgoni placuit.

¶ Capitulum.cccxiiij. De signis illorum qui
sunt capti ab obsessoribus viarum.

(l) Icet signa:que denotāt carceres abso
lute resoluantur aliquando ab istis qui
sunt capti ab obsessoribus viarum:Et
aliquando propter alias res: Tamen dicunt
aliqui:quod quot linee fuerint incidentes seu i
tersecantes lineam mensalem sub medio digi-
to saturni tot vicibus a siccarijs ꝛ obsessoribus
viarū talis habēs impetum patietur.

¶ Capitulum.cccxv. De his hominibus qui
nō sunt grati nec reuerendi.

(q) Uando linea media naturalis habue
rit paruulas fossulas in medio ꝛ plu-
res in ambabus manibus ꝛ sint ine-
quales ꝛ rubee:ita ꝙ vna sit profūdior altera:
talis nō ē gratus homo nec reuerēdus.

¶ Capitulum.cccxvj. De fuga ꝛ persecutiōe
ex quo aliquando exilium procedet carceres ꝛ
accusatiōes ꝛ cōfiscatio bonorum.

(l) Inea saturnina idest via diaboli quā-
do oritur a rascetta per medium cauee
ad saturni tuberculum deuenerit pre-
sertim ad primam iuncturam:quādo alique li-
nee ipsam intersecauerint significat euentuz bo
num ꝛ prosperum destruere:ꝛ omnium malo-
rum est mater:anxietates inducit ꝛ fugas ꝛ p-
secutiones carceres accusationes ꝛ deniqꝫ id
omne quod miserā reddit vitam:vt patres pri
sci caldei atqꝫ greci arabes atqꝫ latini omnes
aiunt. Et ego cum illis:quemadmodum im-
mensam multitudinē vidi ꝛ de hoc iudicaui.

¶ Capitulum.cccxvij. de perfidia ꝛ maledi-
centia hominibus proditoribus ꝛ malignis
qui propter suos malos mores patiuntur fu-
gam ꝛ carceres.

(l) Inea saturnina oriens a rascetta:ꝛ ha
bens in sui fine crucē vel furculā:si fue
rit ꝓpe radicē saturni carceres accusa
tiōez ꝑsecutiōez ꝛ fugā minat̄. Tales.n.sūt ꝓ
ditores ac maledici ꝛ vniuersal̄r malorū morū
ꝛ referunt̄ methaphorice ad symias ꝛ cyrco-
phitecos qđ animal pōt dici symia caudata: ꝛ
credo esse illud qđ vulgo dr̄ gatto maimon.

¶ Capitulum.cccxviij. De signis illius qui
est amator virtutum.

(s) Cribit Ugo quod vnguis habēs al-
bedinez in principio hoc est penes car
nez euz q amator est virtutis denotat.

Dicunt nonnulli quod ſi in fine linee cerebri paruulus triangulus extiterit facit ſtudij appetitorem ⁊ eum: qui diliget vtilitatez laudabilē: ⁊ virtutem ⁊ honorem ſed tm̄ cuz metu.

Quādo ſaturnina linea hʒ inicium ſuuz a raſcetta ⁊ ad mediā deuenerit adeo ꝙ offendere appareat hoiem probū arguit ⁊ ſuas res i dieſ feliciuſ agētē: ⁊ ad mortē vſqʒ amatorē virtutis ⁊ igenio magno dummō ſit recta ⁊ cōtinua.

¶ Capitulum.cccxix. De ioculatoribus:

n On p̄termittēdi ſunt i opere nr̄o ioculatores q multū ↄferūt melācholicis: ⁊ illis q ſunt lete nature gaudiū augēt ⁊ leticiaz: ⁊ ſibi ipſis nō nocēt cū aliqd lucrāť.

Manus igitur curte ⁊ gibboſe ⁊ tenues ioculatores declarant.

¶ Capitulum.cccxx. De temperātia.

d Icūt chyromātici qꝺ qn̄ linea vite fuerit diuiſa ꝑ vnā vł plures lineas ad modū crucis i extremitate eius verſus raſcettaz manus temperantiam ſignificat.

Linea gn̄atiōis equalis ↄtinua ⁊ ꝓfūda ſatiſ vniformis ſine diuiſiōe ſatis lōga bene colorata nec pallida nec valde rubea: talis ſic exiſtēs ꝙ tēperatus ſit ſignificať. Et ſi ↄfirmať a bōa ſignificatiōe aliarum linearū principaliū de ſe ſignificat bonā nām ⁊ naturalē ſanitatem toti⁹ ⁊ virtutē ⁊ tēperātiā ex ꝑte illi⁹ pſone. Sed cā ſocietatis pōt eſſe icōtinēs: vt refert auctor qdā incognitus cuius nomen ignoro.

¶ Capitulum.cccxxj. De conſtantia.

l Inea vite bn̄ ꝓportiōata ⁊ lōga ⁊ bn̄ colorata ↄſtātiam dicūt ſignificare.

Linea mēſalis trinariam proportiōez tenens ⁊ bn̄ colorata ⁊ ſatis lōga bonā quoqʒ conſtantiam dicunt ſignificare.

Triāgulus eqlaterus bene ↄditionatus bonam ↄſtantiam ſignificat: que laudabiliter ab oībus recte iudicātibus laudať. Quomō eniz vir ꝓbus eſſe pōt q i ſuiſ reb⁹ icōſtās iudiceť.

¶ Capitulum.cccxxij. De iuſticia.

l Inea menſalis cū trina ⁊ optima dimenſione bene colorata ac conditionata iuſticiam ſignificat.

Linea cordis cum trina ſui proportiōe ⁊ lōga vſqʒ ad raſcettam ⁊ bene colorata ſignificat talem hominem eſſe iuſtum ac veracem.

Si i quadrangulo reperiať ſignuz ſimile cuidam ſtelle bene coloratū hoiem iuſtū denotat.

Triangulus eqlaterus bene coloratus ⁊ bn̄ ↄditionatus hominem iuſtum indicat.

Quadrangulus eminēs ⁊ clarus equalis nō interſecatus ac cum debita diſtantia hominem ſignificat iuſtum ac liberalem.

¶ Capitulū.cccxxiij. De dignitatibus ⁊ fortuna extra patriam.

l Inee vt ſtella in quadrāgulo i directo minimi mōte honores ⁊ dignitates extra patriaz arguunt magis qʒ̄ i patria.

Hec figura vt hic 8 iter primam ⁊ ſecundaz iuncturam digiti medij nec alicubi incipiens nec finiens ſignum eſt ſubiti honoris extra patriam vt dicunt.

¶ Capitulum.cccxxiiij. De lubricitate nō ſeruando res promiſſas.

p Lures linee tranſuerſales nō eque diſtantes ⁊ nō bene apparentes in principio medie naturalis verſus indicem quaſi ad extra ⁊ ab alijs in longum poſitis interſecte lubricitatem promiſſoruz i nō ſeruādo res promiſſas dicūtur oſtendere.

¶ Capitulum.cccxxv. Contra plinium.

f Orte Plinius ex fundamentis philoſophi credit philoſophos irridere ac cōturbare ſe ipſum exultās. Nam cutis ſubtilitas cum tactus nobilitate: actum ſciēdi arguit: arguitqʒ ſenſus acumen. Contra hoc inſurgit Plinius: qui magis plenus eſt alienorum qʒ̄ ſuorum verborum: Philoſophi auctoritate ex libro nono de natura animalium capite.36. Ubi mētiōez facit ꝺ igenio ⁊ ſagacitate elephantis. Hec.n.ſunt verba philoſophi. Elephas oiuz feraz mitiſſim⁹: ⁊ placidiſſim⁹ ē: qppe q ꝑ multa officia: ⁊ erudiať ⁊ itelligat: Quoniam etiam regem adorare condiſcit: valet ſenſu: ⁊ reliqua igenij ſagacitate excellit ⁊c. Et tamen elephas habet pellē ſeu cutim craſſam ac duram. Et ſic etiam habēt ſerpentes: q ſagaciſſimi ſūt vt crocodill⁹ ⁊ huiuſmodi ſpēs aialiū: Et ob hoc ꝙ talia aialia ſunt ſagacitatē habētia: ⁊ habēt cutiz durā aut ſquamoſaz vult iferre Plini⁹: (q merito cādela male lucēs appellādus eſt) i dictis philoſophi ↄtradictiōem eſſe. Uerū ne quadā iani gloria plinijſte ac humaniſte depaſcāť: iſtiſ ꝟbis ſolutiōez dabim⁹: Diuiſiōez talē p̄mittēdo: qꝺ aialiū alia habēt durā cuti: alia nō: ex habētib⁹ durā cuti aut tegmēta dura: alia ſunt ſquamoſa: alia nō.

Ex habentibus squamositatem alia sunt disciplinabilia alia non: ex habentibus durā alia sic alia nō sunt disciplinabilia. i. disciplinā suscipientia: Ad propositū igit̄ stante diuisione dicimus. Aristotelem intelligere: ꝙ inter animalia habentia duram cutim elephas cetera ingenij sagacitate excellit. Inter vero animalia squamosa crocodillus: naȝ huiusmodi tegmenta dura vel squamosa ipsis data sunt vt a nocumentis exterioribus defendantur. ⁊ magis ipsis q̄ȝ homini. Nam plurimorū philosophorū auctoritate: ⁊ maxime philemonis: ⁊ Ugonis in sua Chyromātia. Cutis est ex neruis multis ac venis contexta capillaribus: in quibus epar ⁊ intestina inuoluta sunt: vt ea a nocumentis exterioribus defendantur. Et propter hoc in brutis spissa est multum ⁊ pilosa vel squamosa ⁊ aspera: q̄ nō habēt aliud pro tectura qua defēdantur. In hominibus enim est subtilis ⁊ sensibilis: ⁊ ob hoc vestibus indiget: vt a ventis caumatibus: ⁊ frigoribꝰ defendāt̄. et cū ita sit seq̄t̄ ꝙ inter omnia animaliū genera solus homo nobilissimus factus est. et cū cutis ex neruis componatur ⁊ sit naturaliter alba ⁊ perspicua extendens se per pinguedinem: Nam philosophi ex carnis claritate arguūt neruorū subtilitatē: ex subtilitate spirituū ac humorū penetrationem ac subtilitate: qđ in brutis nō reperitur. Immo ex humorū grossicie: insequit̄ grossitudo cutis: ⁊ per consequēs spirituū: qui spiritus satis indispositi sunt in operibꝰ peragēdis cum nō habeāt cibaria spiritibus deseruientia. Nam ⁊ si homo habeat duplicem cutim nullā tamen habet superfluam: quoniam si sic tūc nō indigeret tegmentis exterioribus quemadmodum ⁊ bruta. et isti sententie astipulatur Auicēna quinto de animalibus ⁊ bene dicens: ꝙ cutis est duplex ē enim cutis spermatica in q̄ est neruꝰ ⁊ sensus: ⁊ ē illa in q̄ ē pinguedo. ⁊ alia huic oino opposita q̄ ē sic quoddā accidentale nūc fluēs occurrēsq̄ȝ: fm cārū diuersitatem: sic apparet in scabiosis in qbꝰ talis cutis fere deꝑdit̄: ⁊ i venenatis oino euadētibꝰ: ⁊ sub ista nō cōtinet̄ pinguedo. Prima nāq̄ȝ cutis in brutis intēsior ē ꝑꝑ causas tactas: ⁊ i hōie q̄si nō reꝑit̄. Sȝ secūda excellētior: ⁊ ꝑspicatior: ⁊ ista hȝ sensus tactus ꝑfectissimus ꝑꝑ primarū q̄litatū sub debito ordine refractaꝝ in hōie. Vñ ex ꝗbis Auicēne ac ceterorū philosophorū manifeste pȝ bruta nō habere hōie sensum ꝑfectiorem: cū cutim cutis impediat: ⁊ hoc contra humanistas ac cādelam male lucentem dictuȝ sufficiat.

¶ Capitulum. cccxxvj. De his qui libenter dant mutuo.

s

I multe linee grosse ⁊ inordinate i mōte pollicis reperiant̄ ignotum amicum ⁊ libēter mutuātem dicūt ostēdere.

¶ Capitulum. cccxvij. De dolore aut apostemate in mamillis mulierū.

q

Vādo linea saturnia emergit a cardiaca ⁊ trāsierit ꝑ caueā manꝰ secādo mediā ⁊ mēsalē: ⁊ iter idicē ⁊ mediū deuenerit directe vsq̄ȝ ad vltimū locū: ⁊ linea mēsalis ad hūc locū deuenerit sup eq̄tādo antedictā lineā extēdētē se v̄sus radicē idicis apostema aut lesionē mamillarū i mulieribꝰ denotāt.
Linea mensalis veniēs inter idicē ⁊ mediū ⁊ i fine sui sit subtilis ⁊ rubra aliquādo in mulieribus apostemata mamillarū arguit: q̄ in hōie vulnera pectoris d̄notat. ⁊ ita accidit ꝙ mulier vulnerat̄ a chyrurgyco ad incidēdū seu cauterizādū istū locū. Nō obstāte ꝙ femina cū gladio pōt quoq̄ȝ vulnerari i isto loco ⁊ interfici si habuerit malā correspōdētiā.

Accidit aliq̄n in vberibus mulierū ragadias seu scissuras venire in papillis eorum: q̄ maximū dolorē causant: ⁊ medici laborāt in eorū cura. Qñ ego exercebā chyrurgicā: multotiens eas statim liberaui liniēdo cū liniamento liq̄do recenti facto ex farina amili ⁊ aqua rosacea qđ mirabilia facit: ⁊ ad excoriationē calciamētorū cā: ⁊ in infantibꝰ quādo vrina excoriat nates ⁊ coxas eorum: ⁊ etiam propter nimiam ambulationem factam.

¶ Capitulū. cccxxviij. ⁊ vltimū De modo ⁊ temporibus iudicādi in generali.

c

Uncta q̄ alterātur atq̄ȝ patiunt̄ in hec inferiora tam in minimis q̄ȝ in maximis dependent a celo ⁊ sunt tāq̄ȝ magneti ferrū. est sententia platonis in tymeo: ꝙ celestia corpora nō sunt cause: sȝ instrumēta dei. cū igit̄ corpꝰ hūanū hēat inter cetera aialia materiā leuissimā spirituosaȝ ⁊ aereā. ⁊ ideo ad suꝑiora eleuabilē atq̄ȝ alterabilē: aut passibilē. est vt videmꝰ ex sanitate corpis: atq̄ȝ egritudinibꝰ tristicia gaudio et huiusmōi. celū agit i corpꝰ et organa virtutū sensitiuaꝝ: q̄ sunt ipsius anime

instrumenta: precipue agit i virtute fantastica ⁊ alterata deportat species cõgruas aut incõgruas ad itellectum. Et istud magis accidit i brutis que carẽt itelligẽtia: sed habẽt extimatiuam tãtuꝫ: hoiem autem: qui est priceps ⁊ dominus creaturarum iferiorum dominus itellectu dotauit gloriosus ex mera sua liberalitate. Tamen pauci sunt qui nõ sequãtur appetitum sensualem ⁊ naturalem iclinatiõem. Ideo sapiẽtes physici obseruatores cursus nature cũcta sua negocia tã ampla q̃ꝫ stricta sub diuersas ymagines celi cõstituebãt. hac de causa hyppocras scripsit librum de hora ⁊ crisi recumbẽtium secũdum lunam. Dicẽs primum luna quãdo est plena luminis: tũc crescit sanguis ⁊ medulla i homine ⁊ bestijs omnibus secũdum augumẽtum: et i mari et in cũctis rebus humanis. Necesse est igitur ꝙ alterato organo anime ⁊ virtute itellectiua ꝙ ipsa anima patiatur.

Ideo chyrurgici in craneis fracturis precipue Guido euitat plenilunium i manualibus operationibus. Caueas de plenilunio; quia in eo cerebrum augumentatur: Et est sententia Galeni. tertio de creticis diebus quia cerebrum ad craneum appropinquat. Igitur fatui atque insensati sunt illi: qui non sciunt ꝙ suprema corpora preparant in humanis negocijs tam bonum q̃ꝫ malum generaliter in specie animaliũ ⁊ indiuiduorum particulariter quia comprehẽdit multa indiuidua eiusdem speciei: vt in naturalibus affectionibus miram disconuenientiaꝫ pariant. Spiritus ⁊ organa virtutum: ita ⁊ virtualiter disponendo quod intensiue ⁊ remissiue effectibus accidat. Igitur chyromanticus dies infelices valde euitare debet quia organa virtutum sensitiuarum alterantur ita ꝙ anima pronosticantem patitur. Quemadmoduꝫ amor ⁊ odium ⁊ proprium cõmodum remouent iudices a rectitudine iudicij: quia sunt infirmitates anime. Ita anima patitur ob alteratiõe celi atqꝫ in organo apto nato suscipere alterationes elementales atqꝫ celestes. Quas res maxime patitur in diebus quoqꝫ coniunctionum ⁊ oppositionum luminarium hoc est solis ⁊ lune. Et incipit malicia coniunctiõis per horas xxiiij. ante ⁊ terminatur vsque ad horas. xviij. post. In oppositione vero incipit per horas. xviij. ante ⁊ terminatur ad horas. xij. post. Caueas ꝙ luna non vadat ad coniunctioneꝫ martis atqꝫ saturni aut ad oppositionem ex quadrato aspectu aspiciat quia sunt infortunia. Venus autem ⁊ Juppiter sunt fortuna. Retrogradatio Mercurij in initio operum est pessima: quia retrogradat ingenium speculantiuum. Et quãdo vis aspicere manus alicuius facias ipsum ablui cum aqua calida deinde sicetur ⁊ fricetur cum panno lineo: ⁊ fiat aliquantulum residẽtie: quia linee melius apparebunt. Ambe manus aspiciende sunt: Dextra viri principatum obtinet. Sinistra vero mulieris. Aliqui dicunt quod dextra viri aspicitur tempore estiuo qui se clarius demõstrat. Sed tempore hyemali sinistra mulieris non fallit. Alij volũt ꝙ in vere ⁊ estiuali tempore aspiciatur dextra viri die dominico vel iouis. Sinistra mulieris in autumno ⁊ hyeme die veneris. Alij horaꝝ faciũt diuersitatem: vt sit hora Jouis ⁊ solis in homie hora vero veneris in muliere. Alij magis scientes faciũt aliter nam dederũt diuersitatem tãtũ in manibus ⁊ etatibus. Non est firmiter ispiciendum in ãnis nutritionum qui sunt i pueris vsqꝫ ad quartum annum quia gubernantur a luna. Ideo quia materia puerorum est fluida icompacta alterabilis ⁊ susceptibilis preparata ad varias egritudines.

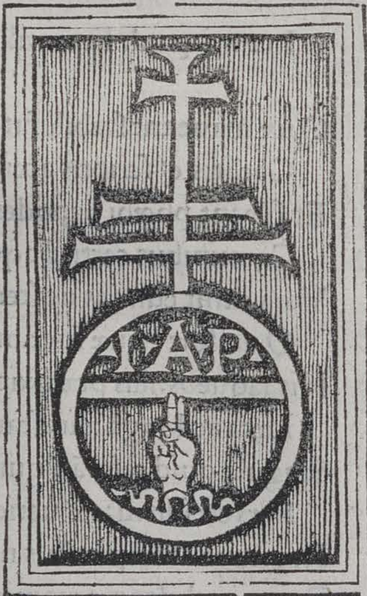
Liceat mihi de hoc gloriari: ꝙ Hermes: Aristoteles: Albertus: Conciliator: Ptholemeus: Helenus Priami filius Julianus: Algo ⁊ formica: ceteriqꝫ illustres. Non fuerũt tam magni obseruatores in habundantia indiuiduorũ sicut ego. Ideo preter ordinem quem nos ponimus i his anastasis libris omnia sũt vana ⁊ inanita.

Aspicias igitur i indiuiduis sobrijs ⁊ a crapula remotis ⁊ a magno labore. fuge obscuritates aeris: ⁊ intensam calefactionem atqꝫ frigiditatẽ. Prepara subiectum in loco equali ⁊ remoto a radijs solaribus: ⁊ callositatẽ manus cum inanitione corporis seu ipsius indigentia vitabis. Non inspicias in metu passione vel in infirmo aut conualescente nec in nimio gaudio aut tristicia: nec in furore coitus nam his rebus corpora alterantur: ⁊ iudicium neqt esse integrum. Aspice vtrum indiuiduum habeat ingenium vafrum aut equale. Et post hoc lineas principales proportione: numero: situ ⁊ colligantia. Et an sint preterite: presentes. an future res. Et tuberculorum liniamenta eminentiã

ꝛ colorem. Nec obliuiſcaris formam vnguiuz
colorem ꝛ qualitatem. Et poſt hoc digitorum
ꝛ manus proportionem: ꝛ articulorum formaz
Inſpectis iſtis proferas de longitudine ꝛ bre
uitate vite: de qualitatibus egritudinum ꝛ tem
pore. De honore de diuitijs calamitatibusqꝫ.
De cōditiōe mortis an cauſa primitiua aut an
tecedente. De itineribus opulentia atqꝫ infor
tunio in diuerſis etatibus. De fortunio ꝛ infor
tunio. De coniugio ꝛ filiorum numero ꝛ quali
tate. An mors ſit in patria an extra patriam.
An ſit pronus ad artes liberales aut mechani
cas. An ſit fidelis an non an effeminatus an
virilis. An cynedus: an pedico: an credulus
an non: an habeat credulitatem equalem: An
lucrabitur valde an non in magiſterio. an mer
cibus vti debeat an non: ꝛ qua qualitate mer
cis: an pronus ſit ad artheticas an non: an ſit
bellicoſus an non: an vulneratus an non an ha
beat copiam amicoruz an non: an victus ab ini
micis an non: An mendax an veridicus: an au
dax an timidus. An mulier ſit corrupta an nō
An morietur in partu an non. Si eſt pellex an
non. Si eſt fatua an non: licet in ſpecie ſint fa
tuiſſime: tamen comparetur vna ad aliaz. Vni
uerſaliter primo proferas iſortunia: ꝛ poſt hoc
fortunas: ꝛ ea que in quarto ꝛ in quinto anaſta
ſis diximus in capitulo de modo iudicandi.
Oportet primo quemuis deſiderantem perue
nire ad ſummam doctrinam iſtarum facultatū
ꝛ ſic in allijs ſpeculatiuis facultatibus facere
hoc. Multa ſtudere: Multa conferre: Mul
ta imaginari: ꝛ multa audire atqꝫ exercere.
Neqꝫ obliuiſcaris radices ſcientiarum. Tan
dem chriſto optimo maximo concedente librū
ſextum vna cum toto opere Anaſtaſis in por
tum duximus. Cuius libri principiū per me
factum eſt anno. M. c c c c. ſub Alexandro
ſexto Pontifice maximo. Finis autem fuit
anno. M. ccccc iiij. ſub pontificatu Iulij ſe
cundi die. xxviij. Iunij hora decimanona in
ſancti Petri clauigeri vigilia. Nunc librum
interim candide Lector ſine liuore leges: Quē
ſi ſenſero legentibus gratum. Alia ex officina
noſtra poterunt expectari opera. Mihi ꝛ eniz
in animo eſt: Compendium pulchrum phyſio
nomie componere ac edere. Mox interpreta
tiones ſomniorum enucleabimus. Nec labor
erit vllus de Geomantia librum ad ſummam
componere perfectionem: cum omnes qui in
hac arte ſcripſere mutilati ſint ac imperfecti: ne
ſcio an inuidia ducti id fecerint. Ego autem fi
dus ac integer vtilitati omnium conſulere non
dedignabor. Vos igitur lectores optimi Co
cliti veſtro plauſum date ac Valete.

Laus Deo.

¶ Impreſſum Bononie per Ioānez Anto
niuz Platonidem Benedictoruz Ciuem
Bononienſem. Anno. Domini.
M. CCCCC. iiij. Die vero. iiij.
Menſis Septembris. Il
luſtriſſimo dn̄o Ioan
ne Bentiuolo. ij. fe
liciter guber
nante.

Dominicus Fuscus Ariminen. ad opus Coclitis.

Non te uulgus iners: nec te gypsata moratur
  Turba pedes: nec quem liuor edax cruciat.
Nam sophiæ ignaros: et acerbæ corpora linguæ
  Spernit opus clario quod uenit a tripode:
Te Reges cupiunt: domini: rerumq; potentes:
  Et qui cardineo tegmine membra tegunt.
Qui colit ingenuas artes: placidamq; poesim:
  Et legum interpres munera tanta petit.
Nec te detineat titulus: sed candide Lector
  Cuncta lege: extolles Coclitis ingenium.
Hoc ualet: hocq; potest: quod nõ ualuere sibyllæ:
  Cum sua fatidico numine uerba mouet.
Roma sibyllinos spreuit male sana libellos:
  Hic reparat uatum quicquid in ore fuit.

Ioannis pauli Ferentilli spoletini Epigramma.

Quæ maneant stabili fatorum condita lege/
  Coclitis/e/ scriptis accipe posteritas.
Et sileant phœbi tripodes/frondesq; sibyllæ.
  Carminibus certis sit quoq; certa fides.
Vera canit cunctis noster præsagia uates
  Quæ sint / quæ fuerint/quæ ue futura manẽt:
His laqueos: illis prædixit sæpe secures /
  Læta ac longa aliis stamina pollicitus.
Singula quid referã? quid harenã metiar audax?
  Sors cecidit. uates ueridicusq; fuit.
Res noua / temporibus non unq̃ cognita priscis.
Res mira: historiis res memoranda nouis.
Mille canendi artes sunt illi/ac lumina mille.
  Fæcundũq; sacro numine pectus habet.
Da scombris nugas / uatesq; explode loquaces.
  Et pateant ueris scrinia carminibus.
Hæc te sola iuuent. hæc perlege. uana nec unq̃
  Quæ cortina monet Coclitis / esse puta.

Hec est tabula operis huius qđ
b intitulatur Anastasis.i.resurrec
tio vbi ponunt rubrice libroꝝ ꝛ
capituloꝝ:vt lector facilius inue
nire possit quod querit ꝛ optat.

Questitũ.xl.aug.di.ad eũdẽ coclitẽ magi. De signis costaꝝ cuꝫ rñsiõe magr̃i:seu ꝯmẽto.
questitũ.xli.aug.di.ad eũdẽ co.ꝺ signis q̃titatis spacij iter collũ supi⁹ ꝛ ymbilicũ iferi⁹ ad orificiũ stomachi cum rñsiõe magr̃i cum ꝯmẽto.
questitũ.xlij.aug.di.ad eũdeꝫ colitẽꝫ magistrũ. De physionomia hyppocũdrioꝝ:cũ rñsione eiusdem magistri:seu commento.
questitũ.xliij.aug.di.ad eundem coclitem magistrum:De signis sumptis a ventre:cuꝫ respõsione eiusdem seu commento.
questitũ.xliiij.aug.di.ad eũdẽ co.mag.de signis pectinis:cũ rñsione eiusdẽ magistri:seu ꝯt⁹.
questitũ 45 aug.di.ad eũdẽ co.magi.de nã virge:cũ responsione eiusdẽ magistri:seu ꝯmẽto.
questitũ 46 aug.di.ad eũdeꝫ coclitẽꝫ magistꝝ: de signis ancharum ꝛ coxarum:cũ responsione eiusdem magistri ꝛ commento.
questitũ 47 aug.di.ad eũdẽ co.mag.de significatioib⁹ genuũ:cũ rñsiõe eiusdẽ magr̃i:seu ꝯt⁹
questitũ 48 aug.di.ad eũdẽ co.ma.de significatioib⁹ cruriũ:cũ respõsiõe eiusdẽ mag.seu ꝯt⁹.
questitũ 49 aug.di.ad eũdẽ co.ma.de significatioib⁹ cavillaꝝ:cũ rñsiõe eiusdẽ ma.seu ꝯmẽ.
questitũ 50 aug.di.ad eũdẽ co.ma.de significatioib⁹ pedũ cũ respõsiõe eiusdẽ mag: seu ꝯt⁹.
questitũ 51 aug.di.ad eũdẽ coclitẽꝫ magistꝝ: de motibus ꝛ ambulatioib⁹ i generali:cũ respõsiõe eiusdem magistri:seu commento.
questitũ 52 augu.di ad eũdeꝫ coclitẽꝫ magistꝝ: de pilositate diversaꝝ ptiũ corporis:cũ respõsione eiusdeꝫ magistri:seu commento.
questitũ 53 au.di.ad eũdẽ co.ma.de significatioib⁹ q̃titatis.s.i puitate ꝛ magnitudie corpoꝝ:cũ respõsiõe eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmento.
questitũ 54 aug.di.ad eũdeꝫ coclitẽꝫ magistrũ: De mõ physionomizãdi:cũ responsione eiusdem magistri:seu commento.

¶ Liber tertius physionomie : de physionomia planetarum.

e Iusdẽ magr̃i Bartholomei ꝛc.liber tertius ex plurib⁹ ꝛ pene ifinitis auctorib⁹. Prohemiũ Tertij Libri.

¶ Capitulum primum de natura saturni.
¶ Capitulum secundum de natura iovis.
¶ Capitulum tertium de natura martis.
¶ Capitulum quartum de natura solis.
¶ Capitulum quintum de natura veneris.
¶ Capitulum sextum de natura mercurij.
¶ Capitulum septimum de natura lune.
¶ Capl'm octavũ De physionomia lineaꝝ.

Liber quartus chyromãtie.

i Ncipit liber quart⁹ Anastasis eiusdẽ Bartholomei coclitis ꝛc. Prio ponitur prohemium libri quarti.

Incipit lib.4.eiusdẽ co.p dialogũ i q° disputat' de chyro.aug.co.di.igenioso iterrogãte.
questitũ primũ aug.di.ad eũdẽ co.ma.de collocatiõe planetaꝝ:ponit' text⁹:mox eiusdẽ magistri responsio:seu commẽtum.
q̃sitũ 63 aug.di.ad eũdẽ co.ma.põit' tex.q̃siti: mox respõsio eiusdem magistri seu cõmentũ.
questitũ tertiũ aug.di.ad eũdẽ co.ma.põit' text⁹ q̃siti:mox rñsio eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmentũ.
questitũ 4 aug.di.ad eũdẽ co.ma. põit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdem magr̃i:seu ꝯmẽtuꝫ.
questitũ.5.au.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmentũ.
questitũ 6 aug.di.ad eũdẽ co.mag.tex.põit' q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmentum.
questitũ 7 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox rñsio eiusdem magr̃i:seu ꝯmentum.
questitũ 8 aug.di.ad eũdeꝫ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i:seu ꝯmentum.
questitũ 9 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmẽtuꝫ.
questitũ.x.aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ magr̃i:seu ꝯmentum.
questitũ.xj.aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i seu cõmentuꝫ.
Questitũ.xij.aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magistri:seu ꝯmẽtũ.
questitũ 13 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magistri:seu cõmentũ.
questitũ 14 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i:seu cõmẽtum.
questitũ 15 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' tex.q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ magr̃i:seu cõmentuꝫ.
questitũ 16 aug.di.ad eũdẽ co.ma.põit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i:seu cõmẽtum.
questituꝫ 17 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i seu cõmẽtuꝫ.
questitũ 18 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' text⁹ q̃siti:mox respõsio eiusdeꝫ mag.seu ꝯmentum.
questitũ 19 aug.di.ad eũdẽ co.ma.ponit' textus q̃siti:mox respõsio eiusdẽ magr̃i:seu ꝯmẽtuꝫ.

Liber qntus chyromãtie magne.

m Agistri bartholomei coclitis boñ.ꝛc.liber qntus q intitulat' chyromãtia magna i q° ꝯtinet' chyromãtia ꝯciliatoris

Liber ſextus chyromātie parue.

m Agiſtri bartholomei coclitis bo-
non. ⁊c. Liber ſextus Anaſtaſis
qui intitulatur chyromantie par-
ue: qui eſt ex infinitis auctoribus
ſuſceptus: multis t̄n additis ad eūdē dn̄m ⁊c.
Incipit primo prologus.
Magr̄i bartholo. coclitis bon̄. ⁊c. liber. 6. ⁊c.

Regeſtum totius operis.

a	bumiditas		Quicũqꝫ
alexãder	digeſti in	H	omne laſ
alexãdri	A	probemiũ.	Si i mon
reali: ne	Eiuſdem:	pollex digi	Q
b	verecũdiã	ꝯcubitu	maiores.
ymo de	iungent̃	J	poſſumuſ
loquũtur	B	tiſſimum	bus lociſ
iſta ratio	tem aut	portionis	R
aa	tione nobili	quãdo vero	Linea.
Bartbo.	ꝛ faciem	k	quãdo in
Horatiꝰ	C	in ſuis	nam diuiſ
torũ pue	Dixit eni	medius	S
bb	Textus	capl'm.3	radice ad
Magri	rari cito	L	due linee
relatum	D	oſtendit. ꝛ	mõtem in
futura p̃	rali ſitum	duriciem	T
cc	Ego per	atqꝫ domꝰ	Si in vlt.
decoquet̃	dignoſum	M	li diame.
ge lõgaqꝫ	E	extendant̃	cap. 248
tius opat̃	in ipſo	ficiũ ꝛ	V
dd	dictum aut	colicus: ti	qui autẽ:
attẽdẽda	renes	N	diſpoſitũ:
ꝛ calidi.	F	Magri.	anxium.
ꝛ ſunt.	multitudinẽ	tate ꝛ bone	X
ee	lieris in	p ipſius na	dicant ra
ſollicitus	reduci in	O	linee prin
quartum	G	ꝙ ipſi bu	tam: aut
ꝯcurrẽtibꝰ	in corde	Si in prin.	Y
ff	Queſitum	paucis die.	Queſituz
pitulo iã	Liber tert.	P	ca.primũ

